

Inum. 263-265

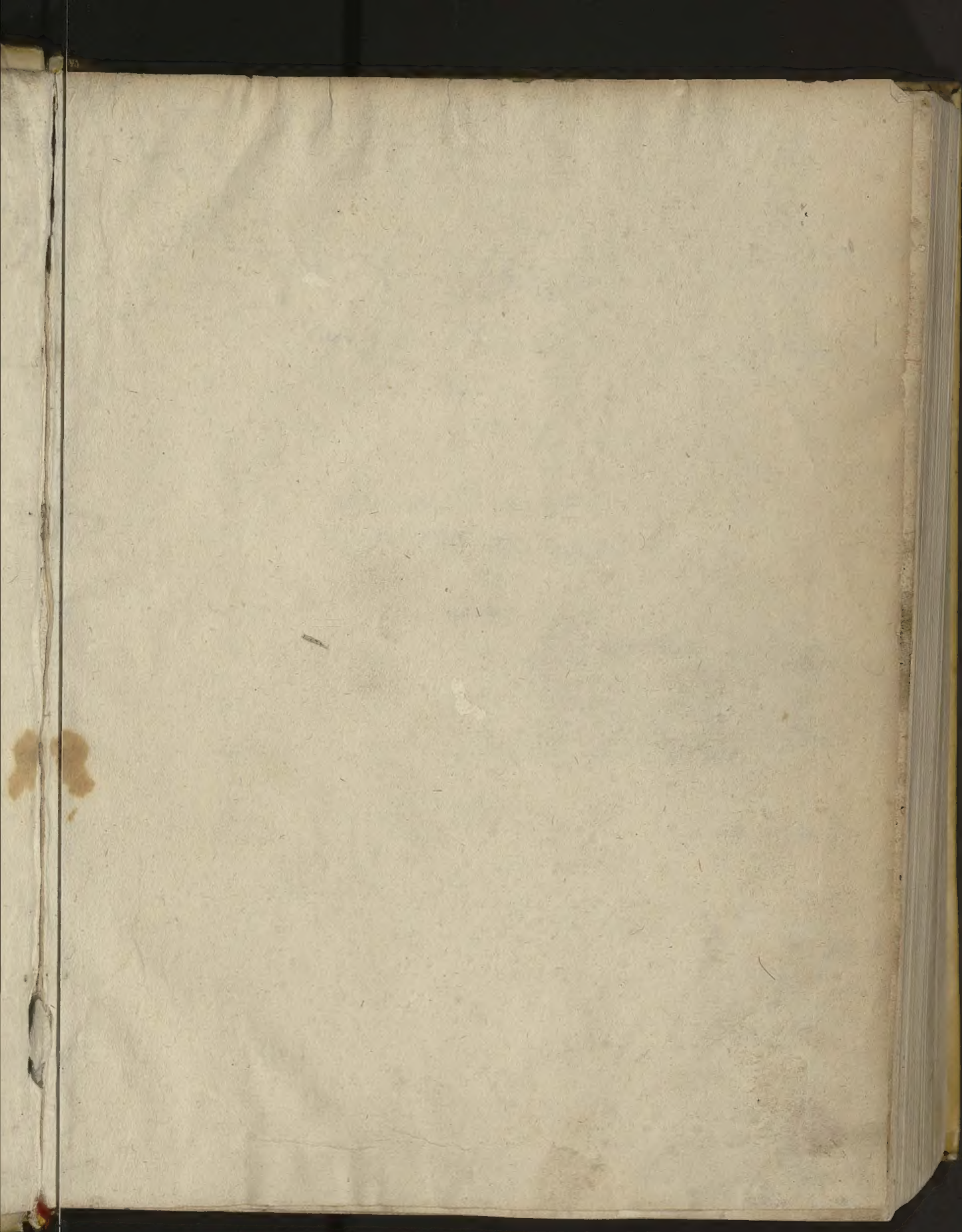
Bibl. Jag.

263-265

Jnc

W III
84

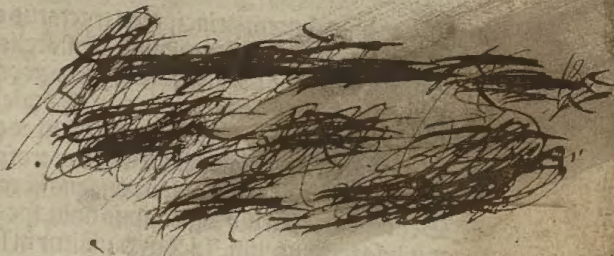

Bibl. Jag.

Andreae Kograbijski

Sum. Liber Alberti Labeury post. abbatem Patroni
Munc. anno D. 1682

Summule magistri
Johannis de magistris

Dispositio huiusmodi esse mirum admirandum cum hoc in libro
et in forma scriptura reliqua Anonyma scripta. Deinde prius
fuerit in forma scriptura reliqua Anonyma scripta. Deinde prius
scriptura et postea scriptura.

Bibliotheca Collegii Majoris
Universitatis Cracoviensis
M. Luca Procorowski

Impressor lectori salutem.

Solebā antea curiosissime lector mecum ipse cogitans admirari quid-
nā cause esset q̄ hac imprimendi industria diui Johānis de magistris
parisiensis bonarū artium ac philosophiē monarche eximij super logi-
cam physicamq; Aristotelis cōmentariola quotidie imprimerentur: glosu-
le vero eius supra petri hispani summulas hucusq; intacte penitus dimitte-
rentur. Nec cūz mecum sepius discuterem inueniebam id non voluminis ra-
ritate aut penuria sed eiusdem p̄fecto incastigata difficultate accidisse. S; cū
hoc ipsum tñmodo communi omnium vtilitati que ex his glosulis percipi
speratur obstaret: mea industria nō sine magno labore effecti vt qua lima: qua
castigatione: quave emēdatione cetera sua scripta ipressa sunt quotidieq; im-
primuntur: ea etiam he glosule conficerentur. Quamobrē hoc meo labore:
hac mea impensa: hoc meo deniq; studio his tandē glosulis omniū certe no-
bilia studiosorū ingenia vt reliquis suis scriptis illustrabuntur: de quaz vtiq;
laudibus z vtilitate possē multa in presens adducere. Sed de his que iā omni-
bus notiora fere sunt q̄ vt a me dicantur: hoc solum dicā: sine his nullam per-
cte sciendi rationem cōstare posse: quas tibi coemas hortor: ac veluti poli-
cleti regulam biblio tuo coacerues velim. Vale.

C In hoc libro septem principales tractatus continētur. Quorum primus est de enūciatione cor-
respondens libro periarmentas Aristotelis.

C Secundus est de quinq; vniuersalibus correspondens libro predicabiliū Porphyrij.

C Tertius est de predicamentis correspondens libro predicamentorū Aristotelis.

C Quartus est de silogismo simpliciter libro priorū Aristotelis correspondens.

C Quintus est de locis dyalecticis qui correspondet libro topicorū aristotelis.

C Sextus est de fallacijs correspondens libro elenchorū aristotelis.

C Septius ē de paruis logicalibus nulli speciali libro correspondens considerans de septem p̄p-
ctatibus terminorum. Ideoq; diuiditur in septem partiales tractatus:

Primus est de suppositione.

Secundus est de relatione.

Tertius est de ampliacione.

Quartus est de appellatione.

Quintus est de restrictione.

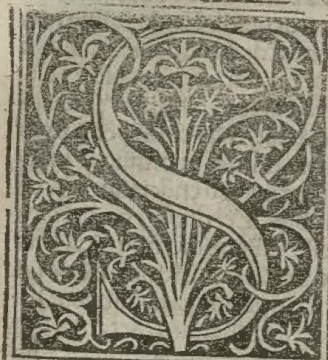
Sextus est de distributione.

Septimus z vltimus est de expositione

Prohemium

Clarissimi bonarum artium ac philosophie monache parisiensis magistri Johannis de magistris sumularum Petri hispani glossule exactissime ad mentes doctoris subtilis felici sydere incipiunt.

Sicut ^{dic phs} ^{i, prohe} mio philosophorum. Scire enim arbitramur unumquodque cum casus eius cognoscimus. ideo in principio huius libri sicut et aliorum librorum ingendum est de causis et. ut in notitias perfectam ipsius dueniam. Unde istius libri

sicut aliorum librorum quattuor sunt cause. scilicet materialis. formalis. efficiens et finalis. Et per declarati-
one istorum dictorum notanda sunt aliqua per ordinem.
Primum est quod sit causa. Unde causa est ad cuius esse se-
quitur aliud scilicet effectus. et diuiditur. quod quidam est causa intrin-
seca. alia extrinseca. Extrinseca alia est efficiens et
alia finalis. intrinseca alia est formalis alia materialis. Vnde causa
est extrinseca. quod non est essentia siue conceptus quoditatio
illius cuius est causa. Sed causa intrinseca est illa que
est de essentia siue de quiditate illius cuius est causa. Se-
cundum dictum est. quod duplex est causa efficiens huius
libri. scilicet totalis et partialis. partialis dicitur petrus his-
panus qui hunc librum sumularum extraxit a libris
logice Aristotele. a Porphyrio Boetio et multis alijs.
Et dicitur hic liber sumule transumpne et per quandam si-
militudinem ad summa perpe dicitur. Unde sic summa per-
pe dicitur resultat ex aggregatione plurium perpe-
numeros. ita iste liber resultat ex aggregatione
plurium perpe tractatum quorum quilibet dicitur sumula. sed
aggregatum ex his dicitur sumule. Cuius hoc efficiens tota-
lis est ipse deus. Et huius libri titulus est iste. Iste est
tractatus sumularum magistri Petri hispani. Titulus
hunc sic diffinit. Est denominatio libri scilicet omnes su-
as causas. vel secundum aliquam suam causam. Similiter causa efficiens
partialis est subiecti attributionis huius scie. Cuius effi-
ciens totalis dicitur esse intellectus cum obiecto. quod simul co-
currunt ad candum notitiam siue sciam istam quod logica
dicitur. Vnde notitia dependet ab obiecto et potestiam tanquam
a causis essentialibus peribz illud Augustini. a cognos-
cente et cognito parit notitia. Tercium dictum est
quod finis huius libri est duplex. scilicet extrinsecus et intrinse-
cus. Finis intrinsecus est cognitio perfecta argumen-

tationis. Nam cuiuslibet scie finis intrinsecus est co-
gnitio perfecta sui subiecti quantum ad principia eius
partes et proprietates. Ut autem argumentatio vel si-
logismus vel aliud aliud sit subiectum huius scie vi-
debitur in logica. dicitur autem subz cognosci quantum ad sua
principia partes et proprietates quoniam cognoscitur subiectum
diffinitive si diffinitionem habeat. vel quoniam cognoscitur
secundum eius proprium conceptum quoditatum. et quoniam cogno-
scitur passio iee diffinitioni subiecti. et diffinitio iesse
diffinitio generaliter capiendone diffinitionem. Vnde illud quod
proprie scilicet est ipsa conclusio cuius principia sunt complexa
et illa sunt per se nota cognitio significatiombz termino-
rum. Sed illud de quo habet scia est subiectum conclusiois
quod continet virtualiter omnes veritates illius bitus. Prius
enim continet primum predicatum scilicet passionem. et sic continet pri-
mam propositionem quod formaliter continet suam diffinitionem
vel suum conceptum quoditatum. et sic continet totam verita-
tem illius bitus. et est proprium principium est diffinitio vel
conceptus eius quoditatum. et sic intelligo de conceptu ob-
iectiuo et non quoditatio. **¶** Finis hoc extrinsecus est.
ut verba cognitionis perfecta huius subiecti sciamus argu-
ere in alijs scientijs. et argumentationes componere ex
terminis aliarum scientiarum. ut facilius acgram notitiam
subiecti illarum scientiarum. et per philosophica est nobis
necessaria cum alie scie sine ea sciri perfecte non possint.

Secundo sciendum est quod aliquid habet causas mate-
riales potest intelligi tripliciter. vno
quod habeat causam materiale ex quo vel in quo vel circa quam. Vnde scia
non habet materiam ex quo. cum sit forma simplex et non composita
saltem ex re et re. tamen habet materiam ex re et re. et re. quod ab ipsa
sunt abstrahibiles diuersi conceptus. et sic est mediantibus
diuersis realitatibus in ipsa re. Sed habet materiam
in quo. quod per quod illud habet materiam in quo quod inheret alicui tanquam
suo subiecto. scia est hoc. quod est in intellectu subiective
et re. Habet etiam causas materiales circa quam. et talis dicitur proprie
causam materiale scie quod est obiectum siue subiectum attributio-
nis. Et si arguatur. obiectum est causa efficiens notitie. non
est causa materialis. Respondetur. accedendo ad nos. et distinguendo ad nos. vel
causam materiale ex qua. et sic acceditur. vel causam materiale circa
quam. et sic negatur. accedens enim dependet a substantia
in triplici genere cause scilicet materialis efficiens et finalis secundum
Aristotelem septimo metaphysice. Idem ergo potest esse causa efficiens et causa materialis. in
qua vel circa quam respectu alicuius effectus pura
notitie intellective. **¶** Et quod notitia dependet ab ob-
iecto et potestiam. ideo videndum est quot conditiones
requiruntur antequam aliquid sit subiectum attributionis
in aliqua scientia. id est quot conditiones requiruntur
antequam aliquid subiectum prius virtualiter continens omnes
veritates illius bitus sit causatum notitie quod dicitur scientia

Prohemium

Prænotio

Dicitur igitur secundum Aristotelem per posteriorum quod tres conditiones requiruntur. Prima est quod de eo presupponatur quid est et quia est. secundum quod presupponatur subiectum esse ens potens existere contradictiones non implicans. Et similiter quod presupponatur quid significatur per nomen. quod ignoratur significatio. **Principia** terminorum ignoratur principia. cum principia scimus in quantum terminos cognoscimus. vel de quod de ipso presupponatur habere conceptum quiditatem. Secunda conditio est quod de ipso demonstretur passionem per diffinitionem subiecti vel rationem eius formalem. quia diffinitio est medium sciendi ex secundo posteriorum. et hoc generaliter accipiendo diffinitionem. Tertia conditio est quod omnia considerata in illa scientia habeant reductionem et attributionem ad ipsum subiectum. aut ut principia. aut ut partes subiective vel integrales. aut ut passiones. aut utuationes. quod tales non habent propriam speciem: sed habent cognosci per speciem sui habitus. Requiritur etiam quod sub tali ratione formali in nulla alia scientia consideretur. Alii vero communiter assignant alias conditiones subiecti attributionis. scilicet ille non videtur sufficiens. quod propter illas subiectum non habet quod sit subiectum in aliqua scientia formali. Et sunt iste. quod illud subiectum sit principaliter consideratum in illa scientia cuius est subiectum. Et ideo quod passiones et principia subiecti considerantur ibi ratione subiecti et non ratione sui. ideo non habent rationes subiecti attributionis. Secunda conditio est. quod omnia considerata in illa scientia habeant reductionem ad ipsum. id est quod omnia que continentur in illa scientia querantur ut deueniamus in perfectam notitiam subiecti attributionis. Tertia conditio est quod illud sit adequatum illi scientie cuius est subiectum.

subiectum multiplex

Tertio sciendum est quod subiectum de octo modis. siue est equocum ad octo. Primo accipitur per obiectum alicuius potentie. ut color de subiecto visus. id est obiectum. Secundo modo accipitur per seruum vel famulum alicuius domini. seruus enim deus est subiectus domino suo. Tertio sumitur per corpus posito sub alio. ut fundamentum ponitur sub pariete. ideo fundamentum deus est subiectum parietis. Quarto capit per subiectum accidentis ut dicimus quod sortis est subiectum albedinis. et tale deus subiectum ibesionis: et hoc modo anima est subiectum cuiuslibet scientie. Quinto accipitur per subiectum alicuius propositionis. ut homo currit. homo enim est subiectum. et currit est predicatum. Sexto capit per subiectum proprie passionis. ut cum deus homo est subiectum risibilitatis. Septimo accipitur per inferiorem alicuius superioris. sic species deus subiectum respectu generis. Octauo accipitur per subiectum attributionis. et hoc ultimo modo

accipitur in proposito. et isti modi patent in his versibus. Obiectum verna positum sub. cui quod liberet. Quod prius est copula. proprii. logicaliter infra. Quo simul ars beret. sunt his subiecta quaterna. Causa vero formalis huius libri est duplex: scilicet forma tractat et forma tractandi. Unde forma tractandi est modus procedendi. qui est diuisiuus. diuinitiuus. discursiuus. et ex parte nostri exemplorum positiuus. Sed forma tractat est diuisiio libri per capitula. et capitulorum per tractat. et tractatum per partes. Diuiditur enim iste liber prima sui diuisione in septem tractatus partiales. primus est de enunciatione. Secundus est de predicabilibus. Tertius est de predicationis. Quartus est de silogismo simpliciter. Quintus est de silogismo dialectico. Sextus est de fallacijs. Septimus est de paruis logicalibus. Quitem diuiditur in septem tractatus. scilicet in tractatum de suppositionibus. de reatiuis. de ampliationibus. de appellationibus. de restrictionibus. de distributionibus et de exponibilibus. Et sic patet causa titulus et diuisiio huius libri.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. Iste liber est tamen una sumula. ergo male deus summale in primo numero. Secundo arguitur sic. scientia est habitus conclusionis per demonstrationem acquisitus: scilicet argumentatio non est conclusio. igitur hec scientia non est de argumentatione. et per consequens non est in ea subiectus. 3. sic arguitur. omnis causa equiuoca est dignior suo effectu. cum inter ipsam et suum effectum sit distinctio specifica. scilicet argumentatio vel silogismus non est perfectior ista scientia. cum sit ens rationis et ipsa sit ens reale. igitur sequitur quod argumentatio vel silogismus non est subiectum huius scientie. 4. sic arguitur. anima est subiectum huius scientie. ergo argumentatio non est subiectus.

Ad rationes Ad primam de quod si considerare talis tractatus de uno subiecto primo sic deus sumula in singulari numero. sed si consideretur secundum quod plures paruas summulas siue tractatus continet sic dicitur summule in plurali numero. Ad secundam dicitur quod licet de sola conclusione sit scientia tanquam de illo quod scitur per demonstrationem. tamen de subiecto conclusionis bene est scientia tanquam de eo de quo scitur aliquid per demonstrationem. Ad tertiam de concedendo quod omnis causa equiuoca tota dignior est et perfectior suo effectu. sed non oportet de causa equiuoca prius alii cuiusmodi est subiectum siue obiectum huius scientie. Ad quartam de quod si anima sit subiectum ibesionis huius scientie. non tamen est subiectum attributionis cuiusmodi est argumenta: vel silogismus de quo videbitur illogica.

De diffinitione dyaletice

Dyaletica est ars artium scientia sciāz ad oīz methadōz pncipia viā habens. Sola enī dyaletica pbabiliter disputat de pncipijs omnium aliarum scientiarum.

Circa hūc textū Notādū ē priō q̄ iste liber p̄ma sui diuisiōe diuidit̄ i pbemius z tractatū. Tractatus incipit ibi. Sonus est q̄qd. Qui dī eē tractat̄ de enunciatione. In pbemio aut̄ more boni auctoris reddit auditores beniuolos dociles z attentos ostendēdo dyaletice siue logice vtilitatem eā sic diffiniēdo. Dyaletica ē ars artū sciā sciētiāz ad oīz methadōz pncipia viā hñs. Per h̄ enī q̄ dī ars artū sciā sciāz. ostendit excellētā eius. Et p̄ hoc q̄ dī ad oīz methadōz pncipia viā hñs tāgit eius vtilitatē. Un̄ dyaletica duplici accipit vno mō generat̄ vt idē ē q̄d logica. z sic diffinit̄ bic. Alio modo capitur specialit̄ p parte logice siue pro silogismo dyaletico de quo determinat̄ in libris topicōz. z hoc mō nō diffinit̄ bic. Et diuidit̄ logica in veterē z nouā. vñ logica non dicitur vetus eo q̄ sit p̄us iūta vel acquisita. Nec dī noua eo q̄ de nouo vel poster̄ sit acquisita vltiuenta. sed logica cōsiderans de partib̄ que naturali ordine sūt p̄ores dī vetus logica. sicut pars illa in qua cōsiderat̄ de terminis z propositionibus que naturaliter sūt p̄ores silogismo. sed dī logica noua eo q̄ considerat̄ de partibus que naturali ordine sūt posteriores. **S**imilit̄ ars capitur duplici. vno modo generaliter. Alio modo specialiter prout ē vñ habit̄ intellectualis distict̄ a alijs. z sic n̄ caput̄ bic. q̄ si sic opposit̄ a ponent̄ i illa diffinitione. q̄ ars z sciā sūt habit̄ oppositi. Et h̄z istā acceptōz sic diffinit̄ ab Aristō. Ars est rectatō rez a nob̄ factibilis. i. Ars ē habit̄ intellectualis p̄ rectatōnem vocēs opari circa factibilia. Et diuidit̄ i septe artes mechanicas q̄ in his h̄sibus continent̄. Lana. nemus. milēs. nauigatio. rus. medicina. His ars fabrilis numerari pōt. Alio mō caput̄ ars generat̄. z tūc sic diffinit̄ a tullio. Ars est collectio multozū p̄ceptoz i vñ finē tendentū. z hoc mō nō opponitur sciē h̄z est sup̄ius ad artē z scientiā p̄prie dictā z sic caput̄ in diffinitione dyaletice. Et diuidit̄ i quib̄ habitus intellectuales specificē distictos q̄bus n̄ trigit dicē sūm. i. falso affectire. z iō vocat̄ vñtes i intellectuales z sūt isti. Intellect̄. sciā. prudētia. sapia. z ars specialit̄ capta. Quoz sufficiētia sic pōt̄ haberi. Quia oīs habit̄ intellectualis vel ē circa n

cessaria vel circa cōtingētia. Si primū. hoc est dupl̄. q̄ vel ē circa cōclones vel circa pncipia. si p̄mū sic ē sciā. Si z^m. hoc ē dupl̄. vel ē circa pncipii z cōclōis. z sic ē intellect̄. vel circa pncipia prima neētia z icōplexa. z sic ē sapia. Un̄ sapia ē cognitio de reb̄ altissimis. Si circa cōtingētia. hoc ē dupl̄. vel ē circa agibilia vel circa factibilia. Si p̄mū. sic ē prudētia. si z^m. ē ars p̄prie capta. Ab alijs tñ ponit̄ alia sufficiētia habitū intellectualiū h̄. mō. Qz oīs habit̄ intellectualis aut est practic̄ aut speculatiū. Si speculatiū. hoc ē tripl̄. Vel ē circa pncipia demonstratiōis. z sic ē intellect̄. vel est circa pncipia cōclōis. z sic ē sciā. vel circa vtrūq̄. z sic ē sapientia. Un̄ fm̄ Arist. 6. ethicōz. Sapia est simul intellect̄ z sciā. Si sit habit̄ practic̄. h̄ ē dupl̄. vel ē circa agibilia. z sic ē prudētia. vel circa factibilia. z sic ē ars spāl̄ capta. Sub arte aut̄ gñā lī capta continent̄ septe artes liberales que in his h̄sibus cōtinent̄. Gra. loquitur. Dya. h̄o refer̄. ret. h̄ba colorat. Mus. canit. ar. nūerat. geo. pōderat. a. colit̄ astra. Quaz tres p̄me dicuntur triuales. i. grāmatica. logica. z rethorica. quasi tres vie i vñ finē tendentes. i. in cognitionē fmonis. Alie h̄o dñr quadriuales quasi quattuor vie in vñ finē tendētes. i. in cognitionē q̄titatis. Musica. n. est de q̄titate discreta tractata ad sonus. Arismetica. d̄ q̄titate discreta n̄ tractata. Astrologia aut̄ de q̄titate contracta ad motum. Et sic p̄z de claratio huius nominis ars quod est primus terminus in diffinitione dyaletice positus.

Secundo sciēdū ē q̄ p̄ declaratiōe termini secundi positi in diffinitione dyaletice vidēdū ē que res sit sciā. Un̄ sciā ē q̄dā q̄litas habitualis existens subiectiue i aia n̄ra q̄ disponit̄ ad faciē z p̄mpte cōsideranduz aliquod subm̄ per se intelligibile. Et q̄ sit habitualis q̄litas p̄z. q̄ h̄z p̄h̄z z ethicōz tñ sunt tria i aia. i. passio potētia z habit̄. quod d̄z intelligi de oītib̄ dispositionē z nō de p̄iis ad dispositionē. S̄z sciā nō ē potentia cuz potētia insit nobis a nā. sciā h̄o nō. Nec ē passio cū ipa passio impediāt aliqui intellectū a cōsideratiōe veritatis. Unde p̄h̄s. 7. phico. rñ. Alia gescendo a passionib̄ sit sciēs z prudēs ergo reliquit̄ q̄ sit habitualis qualitas manēs i intellectu n̄ro cessante actuali cōsideratiōe intellect̄. n̄a tenet p̄locū a sufficiēti diuisione. Un̄ ad sciētā p̄prie dictā quattuor additiōes requiruntur. 1. q̄ sit certa z infallibilis notitia sine dubitatiōe z deceptiōe. Et per hoc differt ab opinione z suspitione quibus frequenter accit̄ q̄ sint falsē. **C** De

De diffinitione dyaletice

cūda additio est q̄ sit de obiecto nescio. q̄ qd̄ scitur ipolē est aliter se h̄re. et hoc differt ab arte et prudentia. ¶ 3^a est q̄ ista notitia sit cāta ex aliq̄ cōplexo prius euidente intellectui. et hoc differt a notitia principiorū. ¶ 4^a ē q̄ illd̄ cōplexū sit applicatū ad ipm̄ p̄ discursū silogisticū. Ex q̄b^o cōditi onibus colligitur diffinitio scie q̄ talis est. Scia ē certa et infallibilis notitia obiecti necessarij habētis euidentia ex aliquo cōplexo prius euidente itelle ctui applicato ad ipm̄ p̄ discursū silogisticū. que ē eadem in sentētia huic diffinitioni q̄ habetur. s. ethicoz. Scia est habitus cōclonis per demonstrati onē acquisit^o. Ex hoc inferuntur duo correlaria. Primū est q̄ scia et itellec^o sūt due notitie speci fice distincte. p̄ q̄ notitia principiorū ē cā notitie cō clusionis. et nō ē cā vniuoca. s̄ est equiuoca. s̄ in cāusae equiuocā et suū effectū est distinctio speci fica. ergo. p̄m^o correlarium vep̄. et m^o correlarium est q̄ notitia p̄missaz comparaz ad cōclusionē ē cā notitie cōclusionis. qd̄ satis p̄ ex diffinitione si logisimi p̄fecti cum d̄r. qm̄ illi^o ē cā. mō idē esse sui ipius cām est falsum. q̄ secūdo de aia habetur q̄ nulla res generat seipam. ergo. Unde iste geniti uis sciaz reflex^o supra n̄m̄ iportat excellentiam et dignitatem. Duplicit̄ tñ pōt intelligi q̄ ipa sci entia excedat alias scientias. Uno^o quantū ad p sectionē subiecti et dignitatez siue modū pceden di. et isto modo bec scia nō excedit oēs alias scias cūz multe sūt de nobiliori et perfectioni subiecto q̄ sit ista. Alio modo pōt intelligi ipam excellere alias scias quātū ad vñ et applicationē. et isto mō oēs alias scias excellit. cū ad omnes scias possit applicari. Aliqui tñ aliter dicūt q̄ bec scia iter sci entias admiculatiuas. i. subfuentes. q̄ sūt tres. s. grāmatica logica et rethorica ista ē dignior et no bilior. s̄ nō ē dignior et nobilior oib^o alijs scijs n̄ ad miculatis. 3° t̄m̄ i diffinitōe dyaletice ē metha d^o q̄ p̄r capi dupl̄. vno^o p̄p̄e v̄t ē breuis via cito et facili^o ducēs ad finem. alio^o capi^o trāsūptie et sili tudinarie p̄ illo li^o i q̄ p̄p̄e diose et breuē tradū ea q̄ diffuse h̄nt i alijs libris. et isto^o capi^o h̄ methad^o. et n̄ p̄ mō. vñ d̄r s̄ aliq̄s. logica h̄z viā ad p̄n^o oium methadoz. i. aliaz sciaz a se. D̄r tñ et meli^o. q̄ p̄m illū modū s̄z quē logica h̄z viā ad p̄n^o aliaz sciaz h̄z ē viā ad sua p̄n^o. qd̄ p̄bat. q̄ v̄t logica d̄r h̄re viā ad p̄n^o aliaz sciaz eo q̄ ē p̄batia principiorū cu iusq̄ scie alci^o a se. et isto^o sic logica n̄ h̄z viā ad p̄n^o aliaz sciaz cū n̄ sit p̄batia principiorū scie metha p̄bice. nec alic^o alci^o. sic ēt n̄ h̄z viā ad sua p̄n^o. Ut logica d̄r h̄re viā ad p̄n^o oiaz aliaz sciaz. q̄ docet

ex p̄ncipijs cuiusq̄ scie argumentatōes p̄ponere. et isto mō sic logica h̄z viā ad p̄n^o aliaz sciaz. sic ēt ad sua p̄n^o. Ex q̄b^o p̄z declaratio t̄m̄inoz et p̄ticu laz i diffinitōe dyaletice positaz q̄ s̄ breuib^o p̄nt sic itelligi. Dyaletica. i. logica ē ars artū scia scia rū. i. iter oēs scias admiculatiuas dignior et nobilior ad oiaz methadoz p̄n^o viā h̄ns. i. docēs ex p̄p̄ijs p̄ncipijs oiaz aliaz sciaz p̄p̄ias argumentatōes p̄p̄ere. Et si arguat. illa diffinitio ē nugatoria. s̄ n̄ ē bōa. n̄a ē nota. et aīis p̄bat. q̄ s̄z p̄ d̄cā ibi ars capi^o v̄t est sup̄i ad sciaz et alios h̄it itellecūales. s̄ cū addū suū iferi^o. s. scia ibi ē nugatio. q̄ s̄z p̄h̄m. s. thopicoz. d̄cō v̄t si suū p̄ticl̄are v̄t iferi^o adda tur ē nugatio. Ad h̄rideretur negādo aīis. et ad p̄ batōez d̄r q̄ i duob^o casib^o origit aliqd̄ idē reperē. s. ad explicatōez laudis et excellētie. v̄t ad expli catōez vitupij. mō d̄r q̄ ibi repetit idē ad onēdū excellētiā et dignitatē b^o scie ad alā scias. et sic p̄z q̄ ibi nō ē nugatio cū nō sit repetitio iurū vni^o et eiusdē. v̄t d̄r q̄ ibi n̄ addū scia v̄t iferi^o. s̄z ibi addi tur tenēdo expositiue ita q̄ sit sefius. Dyaletica est ars artū. i. scia sciaz. ita. s. q̄ ondat p̄ quo iferio ri tenet tale sup̄ius et sub q̄ mō h̄ic cōsideratur.

Tertio sciēdū ē q̄ circa p̄dicta incidit vna difficultas. v̄t p̄. s. logica sit scia spe culatiua vel p̄ctica. De q̄ s̄ duo mōi dicēdi. Pro d̄claratōe p̄m̄t̄mini aduertēdū ē q̄ illa scia d̄r p̄ ctica q̄ cōsiderat d̄ opabilib^o a nobis p̄ itellecū et volūtate liberā docēs q̄l̄r d̄beam^o opari circa op abilia. et sic illa scia q̄ ē directiua alicui^o opis intel lectus d̄r p̄ctica. Un̄ v̄t d̄r scie practice duo sūt fines. p̄m^o est notitia actualis certa et euidentis de cōclusionē. Scōs est q̄ illa sit directiua alicuius opatōis siue itellec^o aut volūtatis. s̄z illa scia d̄r spectatiua q̄ finalr̄ ordinat ad scire tāq̄ ad finē im mediatū et n̄ ordinat ad aliq̄s opatōez tāq̄ ad finē mediatū. iō n̄ ē directiua alic^o opis. et s̄z h̄ic modū r̄ndet q̄ logica ē scia p̄ctica. p̄bat. q̄ ois illa scia ē p̄ctica q̄ ē d̄ opabilib^o a nobis libe p̄ itellecū et vo lūtate. i. q̄ ē directiua alic^o opis a nob. s̄z logica est h̄z. s̄ ē p̄ctica. minoz p̄z. q̄ logica docet nos diffi nire diuidere et discernere q̄l̄r et quō argumentati onē formare debem^o. s̄z isti sūt act^o q̄z logica est directiua. s̄z v̄a. Alius modus dicēdi ē. pro cuius intellectu est aduertēdū q̄ solū illa scia d̄r pra ctica q̄ est directiua alicuius alteri^o opatōis ab in tellectu q̄ est naturalr̄ posterior ipa intellectione nata s̄formiter elici rationi recte v̄t recta sit. Et il la scia d̄r speculatiua que ordinatur ad scire et n̄ est directiua talis opatōis. Et secūdū h̄ic mō

De prioritate dyalectice

dū dī ad dubiū q̄ logica nō ē p̄ctica s̄z speculati-
ua. pbat. Ois scia p̄ctica ē directiua p̄xis. i. alius
opatiōis ab intellectu. s̄z logica nō ē directiua p̄xis.
ḡ nō ē p̄ctica. Et vltra nō ē p̄ctica. ḡ ē speculatiua. qz
ois scia ē p̄ctica vel speculatiua. minor pz. qz nulla
opatio intellectus ē p̄xis. cū p̄xis sit opatio alterius
potēte ab intellectu. s̄z logica nō est directiua nisi
opatiōis intellectus. ḡ nō ē directiua p̄xis. z sic nō est
p̄ctica. Itē si logica eēt p̄ctica h̄ eēt qz eēt d̄ opa-
bilib⁹ a nob⁹. s̄z pp̄ h̄ nō d̄z dici p̄ctica. ḡ. minor pbat.
tur. qz tūc ois scia esset p̄ctica cū ois talis ordine-
tur ad aliquod op⁹. puta ad speculari. z ē sic sci-
ētia lib̄i de aia eēt p̄ctica cū sit de opabilib⁹ a no-
bis. puta de sensatiōib⁹. de motib⁹. de appetitib⁹
sensitiuis. sed hoc falsus est. igitur. De hoc dubio
amplius videbitur in logica.

Sed contra p̄dca arguit p̄ sic. ois ars ē
d̄ scibilib⁹ a nob⁹. s̄z logica nō ē ars. ¶ 2. sic. me-
thaphysica ē excellēti⁹ z dignior logica. ḡ logi-
ca nō ē ars artū. ¶ 3. sic. Scia ē necessari⁹. ars
h̄o cōtīgētū. ḡ si logica sit ars ip̄a nō erit scia. ¶ 4.
sic. Ois ars ē habit⁹ p̄ctic⁹ s̄z logica est ars. ergo
logica est habitus practicus. maior pbat p̄ ari. 6.
ethic⁹ dicēte. ars z prudētia s̄z habit⁹ p̄ctici.

Ad rōes Ad p̄mā dī z ad tertiā q̄ capien-
do artē sp̄at̄ ars ē d̄ factibilibus
a nob⁹ z cōtīgētū. nō tñ ars ḡnāl̄ capta quēad
modū capit in diffinitōe dyalectice. ¶ Ad sc̄dā
dī q̄ s̄z logica nō sit excellēti⁹ z dignior metha-
physica z alijs scijs realib⁹ attēdēdo dignitatē ex
p̄te sub̄i. tñ ē excellēti⁹ alijs sciētjs attēdēdo di-
gnitatē ex p̄te cōitatis sui sub̄i z vsus z applica-
tiōis. ¶ Ad q̄rtā dī q̄ ari. capit artē sp̄at̄ vt ē bi-
t̄ intellectuat̄ distinct⁹ sp̄ē d̄ alios bit⁹. z non capit
artē ḡnāl̄ q̄tr̄ capitur i diffinitione dyalectice. Et
bñ p̄cedit ratio capiēdo artē specialiter.

Et iō i acq̄sitōe oīnz aliaz sciaz dyale-
ctica dī eē prior. dī enī dyalectica a dy-
a q̄ ē duo. z logos q̄ ē fmo v̄l lexis q̄ ē
rō. q̄si duoz fmo v̄l rō. s̄z opponētis z
r̄ndētis i disputādo. S̄z qz disputatio
nō pōt h̄i nisi mediāte fmoē. nec fmo
nisi mediāti voce. nec vox nisi mediāti
sono. iō a sono tāq̄ a cōiori i choādū ē.
¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ ex p̄dca diffini-
tōe dyalectice Petr⁹ h̄i. i. fert ymū correla-
tōe q̄ iō i acq̄sitōe aliaz sciaz dyalecti-
cā dī eē prior. qd

pbat. qz cōmuniſſima s̄z p̄ora ordie doctrine. s̄z logi-
ca rōe vsus z applicatiōis ē cōiſſima. ḡ ē p̄or ordi-
ne doctrine. Et ē nulla scia acq̄rit nisi p̄ demōstra-
tōne q̄ ē sp̄es argumētatiōis. cū ḡ dyalectica oīdat
oēz modū arguēdi. s̄z dyalectice z demōstratiue z
sophistice. seq̄t q̄ nulla scia pōt acq̄ri sine dyalecti-
ca. Et h̄. d̄z intelligi p̄fecte z p̄plete. Un̄ aliquam
sciaz eē p̄orē alia pōt intelligi dupl̄r. vno. ordine
nature v̄l p̄fectiōis. z sic ille scie s̄z p̄ores q̄z suba
sūt p̄ora z p̄fectiōra. z h̄ modo dyalectica nō ē p̄or
oib⁹ alijs sciētjs. qz sub̄z ei⁹ qd ē argumētatiō v̄l
silogism⁹ est ens rōnis. iō posteri⁹ ē subiectis ali-
az sciaz saltē realiū. Alio. vna scia pōt dici p̄or
alia ordine doctrine. z q̄ ad nos. z sic illa scia ē pri-
or q̄ valet ad acq̄sitiōne p̄fectā aliaz sciaz. z sine
q̄ alie scie nō pōt p̄fecte acq̄ri cuiusmodi ē dyalecti-
ca. iō p̄or ē alijs sciētjs. Et si arguat̄ via doctrine
ḡmmatica ē p̄or logica. ḡ dyalectica nō ē prior. Rñ
s̄z distinguūt̄ an̄s. vel grāmatica positīua q̄ docet
significatiōes terminoz. z sic cōceditur q̄ via do-
ctrine ē p̄or logica z tal̄ grāmatica nō ē scia. vel grā-
matica regularis. z ē illa q̄ per has demōstratio-
nes docet orōnes cōgruas p̄ponere z docet cōgru-
uz ab icōgruo discernere. z sic negatur an̄s. imo
sine logica p̄fecte nulla scia potest acquiri.

Sc̄do sciēdū ē q̄ ad oīdēdū qd p̄ nom̄ dy-
alectice significet. pe. b. i. textu duplicēz
pōt iūptatōez illi nois. pōt. n. scribi p̄ y grecū z tē
dī a dyā qd ē duo z logos qd ē fmo z lexis rō q̄si
duoz fmo. s̄z opponētis z r̄ndētis. v. l. ymū h̄i t̄s y
cē duoz. alio. p̄t scribi p̄ i latinū. z tē dī a dyā qd
ē d̄ z logos fmo z ycos scia q̄si scia d̄ fmoē. Et h̄
p̄z p̄hos h̄i. Scribe p̄ y grecū dyā duo. signifi-
cabit. Scribe per i n̄m dyā de significabit.

Tertio sciēdū ē q̄ cōr̄ auctor pbat q̄ i lo-
gica p̄ cōsidrādū ē d̄ sono tāq̄ d̄ cōio-
ri. pz. qz via doctrine d̄ cōiozib⁹ p̄ d̄ cōmiandū ē. s̄z iū
cōsidrata i ip̄a logi-
ca son⁹ ē h̄. ḡ d̄ ip̄o p̄ d̄ cōmiandū
ē. cōnā ē no. maior ē p̄h̄i p̄ phic⁹. minor pbat. qz lo-
gica cōsidrat d̄ argumētatiōe q̄ nō p̄t h̄i nisi mediāte
fmoē. z fmo nisi mediāti voce. nec vox nisi medi-
an̄ sono. iō a sono tāq̄ a cōiori i choādū ē. z si argu-
at̄. aliq̄ disputa? p̄t h̄i sine fmoē z voce. ḡ male
dī q̄ disputa? nō p̄t h̄i nisi mediāti fmoē z voce.
p̄ solutiōe b̄ aduertēdū ē q̄ triplex ē disputa? s̄z
mētāl̄ vocal̄ z scripta. Disputatio mētāl̄ sit q̄n̄ h̄o
p̄ seip̄z cōsiderans disputat. S̄z disputa? scripta ē
illa q̄ sit cū vn⁹ disputat cū alio p̄ scripturā. quēad
modū cōgit iter duos multū distātes adinuicez.
Et isti duo modi disputatiōis p̄nt h̄i sine fmoē

Tractatus primus

nec d' ipis itēdit auctor nī. s3 disputatio vocal' sit
qñ vn' disputat cū altero vocal'. z tal' non p' ba/
beris sine s'mone: z de ipsa intelligitur in textu

S3 p'tra p'dcā arguit p' sic. mltē scie fūerit i/
uēte aū logicā. g' logica n' ē p'or. z:
sic. q'ltas ē cōior q' son'. g' n' ē icipiēdū a sono tā/
q' a cōior. 3. sic. son' ē d' cōioratōe p'bi: g' n' ē d' cō/
sideratōe logicē. z sic n' ē icipiēdū a sono. 4. sic. ēs
rōis p' b'ri sine ēte r'li: s3 disputa' ē ēs rōis cū sit q'
dā relatio rōis. g' pōt b'ri sine voce q' ē ens reale.

Ad rōes ad p'mā d' q' duplex ē logica. q'
dā ē nāt' z alia ē ārtificial'. vñ logi/
ca nāt' ē q'dā nāt' iclatō q' iclamur ad cōsideratōez
h' v' f'li. z n'ta scia ē acq'sita aū talē logicā. l3 aliq'
sint iuēte ipse z icōplete aū logicā ārtificialē. ad
2^{am} d' q' l3 q'ltas sit cōior sono s3 p'dicatōez. tñ
q' son' nob' magis ondit nāz vocis iqtū ē sig'm cō/
cept' m'tis q' q'ltas. iō ichoādū ē a sono z n' a q'ltita
te. ad 3^{am} ccedit aū z distiguit cōis. v' sub eadē
rōe forali z sic ccedit. v' s' b' alia rōe. z sic negat. q'
cōiderat a p'bico iqtū ēs nāle. z a logico iqtū sig'm
m'tis ccept'. ad q'tā d' q' relatio rōis sūdat i aliq'
obo cognito z f'miat ad aliō obz cognitū. s3 n' con/
surgit ex nā extrēoz s3 p' actū itellcū. iō ccludit
ar'm q' tal' disputa' puta m'tal' vel scripta pōt b'ri
sine voce. s3 n' disputatio vocal'. iō talis relatio sū
data i p'missis vocalib' nō pōt eē nisi ille sint.

Son' ē q'qd ab auditu pprie z p se p
cipit. dico āt pprie q' l3 hō v' cāpana
audiat hoc ē nisi p sonū suū. Sonorū
ali' vox ali' n' vox. son' vox ē idē q' ip
savor. Un' vox ē son' ab ore aial' plat'
nālib' istrumētis format'. Nālia istia
qb' vox format' s' nouē. s. guttur lin/
gua. palatū. q'tuor dētes z duo labia.
vñ ver. In istia nouē s' guttur lingua
palatū. Quatuor z dētes. s' z duo la/
bia s' l'. Son' n' vox ē q' gñat ex collisi
one duoz corpoz iaiatorū. v' fragor
arboz. strepit' pedū. Uocū alia signi/
ficatia. alia n' significatia. vox signifi/
catia ē illa q' auditui nō aliqd repñtat
v' hō hoiez. vox n' significatia ē illa q'
auditui nō nihil repñtat v' buf bas.

Circabūc textū notādū ē p' q' h' cōr. p. h. de
clarat cōsiderationē suā cāichoādō a sono. iō i p'n

cipio b' tractat' diffinit' sonū s' modo. Son' ē q'
qd p'p'e z p se ab auditu p'cipit. In q' diffinitōe
q'qd tenetur idēfinitē z n' v' l'. Et pōt ibi p'p'e ad
d'riam sensibiliū cōiuz: Nā duplex ē sēibile. s. cō/
mune z p'p'um. Sēibile cōe ē illd qd a p'lib' sen/
sib' nātū ē p'cipi. z s'nt qnqz talia. s. magnitudo nu/
mer' mor' figura z quies. Et dñr sēibilia cōia n'
q' ab oibus sēib'us p'cipiūt sed a p'lib': puta a
duob' vel a trib' p'cipiūt. S3 sēibile p'p'us ē qd
abvno sēsu exteriori p'cipitur. Et s' qnqz talia. s.
obiecta sēsuū ext'ioz q' s'nt tact' v'isus gust' aud/
tus z olfact'. Et ponit p se i p'dcā diffinitōe ad
d'rias sēibilia p' acc'is. est. n. q'ddā sēibile p se qd
imutat sēsu rōe tui z n' rōe alii' v' color. aliud est
sēibile p' acc'is qd n' p se imutat sēsu s3 rōe alieu/
i' alteri' sicut ē suba q'titas z sic de alijs. sic g' in/
telligitur i p'dicta diffinitōe. Son' ē aliqd perce/
ptibile v' aptū nātū p'cipi p'p'e z p se ab auditu.
z d' p'p'e ad exclusionē sēibilia alioz sēsuū. Et
q' bec diffinitio sit bōa pōt sic p'bari. q' sibi quē/
unt cōditōes bone diffinitio: s q' cōiter assignat' ēē
tres. p' ē q' diffinitio pueniat oī cōtēto sub diffini/
to. i. d' q'cūqz v' p'dicat diffinitū affirmatiue z cēn/
tiat' d' eodē p'dicet diffinitio. 2^a ē q' pueniat soli
diffinito. z s' d' itelligi p se p' siue cūertibil'. alias
bec cōditio repugnet p'me. Un' diffinitio bñ pue/
nit cuiqz cōtēto sub diffinito per se s3 n' p'mo: z p se
imo soli diffinito hoc mō puenit. Un' illa p'p'o i q'
p'dicat diffinitio de inferiorib' diffinitū ē in aliquo
mō dicēdi per se. Tertia conditio est q' diffinitio
sufficienter declarat quiditatem diffinitū ita q' sa/
ciat ipm differre a quolibet alio.

Secūdo sciēdum est q' son' diuidit' in sonū vo/
cē z i sonū n' vocem. Que diuisio pōt
sic p'bari: q' sibi pueniunt cōditōes req'site ad hoc
q' aliqua diuisio sit bona: z s'nt tres. p'ma ē q' mē/
bra diuisionis s'nt opposita v' habeant diuersas rō/
nes ita q' vñū in sua rōe formali dicat negatiōez
alterius. Secūda est q' mēbra diuisionis non de/
bēt excedi a diuiso. s3 debēt euacuare totā p'tatē
diuisi sic q' nihil sit sub diuiso qui cōtineat in aliq'
mēbrozū eius. Tertia est q' mēbra diuisionis sit
sūpta nō excedāt diuisū sed cū eo cūertāt. h' ē q'
buscūqz pueniāt mēbra diuisionis: eis v3 cōuēi
re diuisum. Et oēs iste tres conditōes pueniūt p'
dicte diuisioni. ergo est bona. Unde son' vox est
idē q' ipa vox. Sic diffinitur aūt vox. Vox est so/
nus ab ore aialis platus nālibus instris format'
Et ponit son' loco generis. Deinde ponit ab ore
aial' plat' ad d'rias soni facti ex p'cussione duozū

*conditio
p'p'e*

tres conditio

De voce

corporum iaiatorum. Et ponit nālib⁹ istis format⁹ ad
driaz tūsis et sternutatiois et alioz sonoz scōz ab
ore aialis nō mediātib⁹ nālib⁹ istis q⁹ sūt neōio reg
lita ad cōpletā et dōbitā formatōez vocis. Et sunt no
uez que ibis versibus continent. Instrumenta no
uem sunt et c. qui patent in textu.

Tertio sciendū ē q⁹ son⁹ non vox est q⁹ gñat⁹
ex collisiōe duoz corporum iaiatoz vt
fragor arboz. et sic diffinit. collisio ē mutua duozū
corporum iaiatoz spcussio. Ad h⁹ n. q⁹ aliq⁹ son⁹ sit n⁹
vox n⁹ regit⁹ q⁹ corpa a q⁹ sit n⁹ lito⁹ sint aiata. s⁹ sus
ficit q⁹ n⁹ causat ab eis scōm q⁹ aiata sūt s⁹ scōm q⁹
corpa dura. Diuidit aut⁹ vox i⁹ vocē significatiuā
et n⁹ significatiuā. Unde vox significatiua capitur
dupl⁹. Uno⁹ gñat⁹ p⁹ vocerepñtate rē vt cceptū
mris aut effectū aut suā ymaginē aut platorem.
et isto⁹ n⁹ capitur h⁹ vox significatiua. q⁹ sic ois vox
mūdi eēt significatiua. Cū ois vox repñtet se et suā
ymaginē aut suū platorē. Alio⁹ capit⁹ special⁹. et ad
ipaz tres dōitōes regrūtur. P⁹ia ē q⁹ sit repñtatiua
alicui⁹ alteri⁹ a se. Scōa ē q⁹ repñtet aliqd aliud a
suo platore. Tertia ē q⁹ significet illā rē ex volūta
te et iētōe iponētis. et isto mō capit⁹ h⁹. Alio⁹ a se
et a suo platore cui⁹ ipa sit sig⁹. Et h⁹ d⁹ ad d⁹riā vo
cis n⁹ significatiue. q⁹ s⁹ repñtet se ipaz et suū platorē
nō ē repñtatiua illi⁹ c⁹ ē sig⁹. Et h⁹ sig⁹ s⁹ tullius
aliqd q⁹ se offert sēsui aliqd dereliquēs intellectui
s⁹ vox nō significatiua ē illa q⁹ auditui n⁹o nihil repñ
tat vt bu. ba. bas. iste voces nihil repñtat intellectu
tāq⁹ sig⁹ s⁹ tñ repñtat p⁹ mōz rei. s⁹ p⁹ mōz q⁹ridā q⁹li
tatū sēsibiliū. aliqñ tñ iste voces pferunt⁹ cuz aliq⁹
spāli gestu corporis. et sic sūt iteriectōes derisionem
aut affectum mentis significantes.

Sed contra p⁹dcā arguit. P⁹rio sic. Dis
ppō ē s⁹ta i q⁹ p⁹dicat⁹ v⁹le v⁹tr
sūptū. s⁹ i diffinitōe soni p⁹dicat⁹ v⁹le v⁹tr
sūptū. s⁹ i diffinitōe soni n⁹ ē bōa. Scōo sic. Soni tubaz et alioz
instrōz musicaliū sūt voces cū bēant quādā melo
diā et articulatioē q⁹ sūt p⁹betates vocis et tñ n⁹ sūt
ab ore aial mediātib⁹ istis nālib⁹. s⁹ nō bñ vox dif
finit. Tertio sic. i fractōe papiri ē son⁹ non vox et tñ
nō gñat⁹ ex collisiōe duo corporum iaiatoz. s⁹ diffō n⁹
ē bōa. Quarto sic. In pcussioē duaz manuū ad
uicē ē son⁹ n⁹ vox. et tñ n⁹ cāt ex pcussione duoz cor
porum iaiatoz. s⁹ diffō soni n⁹ vocis n⁹ ē bñ assignata.
Ad p⁹mā d⁹ q⁹ s⁹ q⁹ad sit sig⁹ di
tributi⁹ mī diffōne n⁹ tenet⁹ v⁹tr
s⁹ idēfinite. et sic n⁹ p⁹dicat⁹ v⁹le v⁹tr sūptū. Ad s⁹az d⁹
q⁹ s⁹ soni musicaliū istroz dicant⁹ voces trā sūptiue

pp⁹ s⁹it⁹udinē quā bñt cū voce p⁹pe dēa. tñ n⁹ sūt vo
ces p⁹pe dēa. Ad etiā d⁹ q⁹ i fractōe papiri n⁹ sit per
cussio duoz corporum formal⁹ nō equalēter q⁹trū ad
suū effēz q⁹ ē violēta fractio aeris. et h⁹ suffic⁹ ad sonū
nō vocē. Ad q⁹trā d⁹ ccedēdo maiore et ēt minores
et negādo cñaz. q⁹ vt dictū ē suffic⁹ q⁹ illa duo corpa
ad causationē soni n⁹ vocis bēant se vt iaiata ita q⁹
sinō effēret inaiata eque bñ causaret sonū nō vocē.

Vocū significatiuaz alia signi⁹icat na
tural⁹ alia ad placitū. Vox significatiua
natural⁹ ē illa q⁹ apud oēs idēz repñtat
vt gemit⁹ infirmoz latratus canū. Vox
significatiua ad placitū ē illa q⁹ ad volūta
tē p⁹imi istituētis aliquid significat. vt
hō hōiem equ⁹ equū. Vocū significati
uaz ad placitū alia icōpleta alia p⁹ple
ta. Completa vt oratio. Incompleta
vt nomen vel verbus.

Circa p⁹textū nōndū ē p⁹ q⁹ h⁹ cōr auctor diui
dit vocē significatiuā i vocē significatiuā nāliter et
i⁹ vocē significatiuā ad placitū. Cui⁹ diuisionis rō
ē. Q⁹ ois vox significatiua h⁹z ordinē ad suū signi
ficatū. vel g⁹ ordo iste ē ab insticu nature et sine ipo
sitione. et sic ē vox significatiua natural⁹. vel sit fm
placitū instituētis. et sic ē vox significatiua ad pla
citū. Un⁹ duob⁹ modis aliqd ē significatiuū natura
li⁹. Uno mō q⁹ ē nālis similitudo illi⁹ q⁹ significat.
et hoc mō ccept⁹ aie natural⁹ significat res et h⁹ mō
nō capit⁹ h⁹. Alio⁹ d⁹ vox significatiua nāli⁹ q⁹ h⁹z a nā
sua q⁹ sit significatiua et nō ē ex impōne facta fm
placitū alicui⁹. Un⁹ vox significatiua nāliter ē illa
q⁹ apud oēs idē repñtat. i. illa q⁹ quāntū ē de se nata
ē repñtare suū significatū idē ap⁹ oēs absq⁹ ipo
sitione facta a volūtate bñana s⁹ ex aliq⁹ dispōe nā
li vel gestu corporali cōite passionē aut aie affectuz.
vt gemit⁹ infirmoz apud oēs saltē eiusdem ydeo
matis naturaliter idē significat. s⁹ dolores. Et nō ē
intelligēdū q⁹ ille voces. s⁹ gemit⁹ et latrat⁹ signifi
cent natural⁹. s⁹ ē intelligēdū d⁹ vocib⁹ significatis p
hec noia gemit⁹ et latrat⁹. Rō p⁹dcē diffōnis est. q⁹
vox significatiua natural⁹ significat ex naturali
nāte. s⁹ eadē ē nā ap⁹ oēs iō vox significatiua
nāli⁹ d⁹z apud oēs idē repñtare. Pro dēclaratōe dif
finitōis vocis significatiue ad placitū ē aduertē
dū q⁹ ipositio ē volūtaria ordinatio alicui⁹ rei vel
vocis ad significādū aliqd q⁹ nō significat nāli⁹ s⁹
ex tali impositiōe. Et pōt fieri ipositio trib⁹ modis.

Tractatus primus

Uno modo per aliquam communitatem. Secundo modo per aliquem habere auctoritatem in civitate vel politica. Tertio modo potest fieri ex quadam consuetudine. sic in ista oratione. lu p^o e in fabula. ex quadam consuetudine accipimus illas. per ista. inimicus accedit ad nos. significat. n. inimicum ad nos accedere. Et sic omnis vox que significat aliquid istorum trium modorum significat ad placitum. Unus vox significatina ad placitum est illa que ad placitum primi institutis aliquid repñtat. ut h^o. i. illa que apta nata est repñtare illud quod primum institutus voluit per eas significari. Et principium huius significatiois fuit voluntas. p^o q^o q^o non sunt eadem apud oēs. eo quod non habent eundem affertum formalem et mutabilem sed libere et mutabiles cognoscendi. et voluntas. ergo voces significabunt ad placitum. Conceptus vero et passionis anime sunt eadem apud oēs. quia passionis anime cantur ab ipsis rebus et sunt earundem naturales similitudines. s^o ipse res sunt eadem apud oēs. ergo et conceptus. Unus vox significatiua naturalis et ad placitum triplici dñt: primo quia vox significatiua naturalis idem apud oēs repñtat. Significatiua vero ad placitum solum idem repñtat apud cognoscentes eius ipones. Secundo dñt quia vox significatiua naturalis repñtat affectum et passionis appetitum ut iram gaudium vel dolorem. Tercio vox significatiua ad placitum repñtat conceptus et res mediatis conceptibus. Tertio dñt quia vox significatiua ad placitum significat ex institutione voluntaria primi iponentis. sed vox significatiua naturaliter significat sine tali institutione.

Secundo sciendum est quod vox significatiua ad placitum dividitur in vocem complexam et incomplemam. Et non accipitur complexio per quicquid complexione. quia sic omnis vox significatiua ad placitum esset complexa cum opponatur ex voce et significatioe. Et est cum talis vox opponatur ex litteris et sillab. Sed accipitur complexio per unum vel plura vocum significatiuarum ad placitum. Et sic diffinitur. Vox significatiua incomplema est illa que suum significatum repñtat mediante conceptu simplici. Et ad tale vocem incomplemam non sufficit quod habeat significatum incomplem sed requiritur quod sit vox incomplema. vel vox generis formae vocis incomplexe. Sed vox complexa est illa in qua unius plures voces significatiue mediante conceptu complexo. ut h^o oratio. h^o currit repñtat suum significatum mediante conceptu complexo. Unus conceptus simplex est unus rei simplicis intuitus. ut conceptus hominis vel asini. Sed conceptus complexus est plura res apprehensar intuitus. non est intelligendum aliquem conceptum esse complexum intrinsece et formalem capiendum conceptum per actum intelligendi. cum talis notitia sit simplex de pñto quantitas. modo quicquid est pñto est formalis incomplem et intrinsece. Sed talis conceptus dñt esse complexus extrinsece et obiectum quod est de obiecto complexo. Et h^o p^o q^o h^o Ari. scilicet res multas sunt in pñto quantitas et in scia habet aliquem complexo. ergo etc.

Tertio sciendum est quod duplex est vox complexa. quod dñt esse complexa complexioe distate et illa in e extrema potest aliquid vox siue aliquid copula unius illa extrema sic h^o. h^o est aial. Alia est complexa complexione indistate. et illa in qua extrema in se uniant sine aliquid copula in media per modum determinationis et determinabilis. ut h^o alb^o. Unus ad h^o quod aliquid vox sit complexa complexione quicquid siue complexioe distate siue indistate due additiones requiritur. primo quod ibi sint plures voces significatiue. Et ideo si essent due voces quod una esset non significatiua et alia significatiua non esset proprie vox complexa. Secunda est quod una se habeat ut determinatio respectu alterius. propter quod h^o totum h^o asinum non est vox complexa. Sed ad vocem incomplemam requiritur quod illa vox sit dictio et non sit aggregata ex pluribus vocibus significatiuis. et quod non significet mediante conceptu complexo. quia si significaret mediante conceptu complexo et confuso illud quod plures voces significat conceptu distincto non opereretur quod esset vox incomplema. sic chimera et vacuum significat sua significata conceptu confuso simplici et in distinctiones illorum significat idem conceptu complexo.

Sed contra pñca arguitur per sic. Sic se habet conceptus ad res ita voces ad conceptus. s^o conceptus naturalis significat res. ergo voces naturalis significat conceptus. et sic. Quis conceptus est incomplem. sed omnis vox significat conceptum. ergo omnis vox est incomplema. Maior pars. nam intellectus non potest sit plura intelligere. ergo etc. Tertio sic. Vox incomplema est per vocis complexum. ergo media visionis coicidit. Quarto sic. Quis vox est complexa ergo male ponitur vox incomplema. Ans patet. quod omnis vox plura includit. ergo etc.

Ad rationes Ad primam dñt quod est aliquid simile et aliquid quo diffinitur. Est. n. simile in h^o quod conceptus est a rebus sic significatio vocum est ab ipsis mediis conceptibus. s^o est dissimilitudo in h^o. quia conceptus est naturalis simili rei causa ab ipsa re naturali. et h^o capiendum conceptum per se intelligibili. vox autem non est re naturalis similitudo naturalis repñtas sed ad placitum tantum. Ad secundam dñt negando maiorem saltim in se sic in se oco in se oco notabili. Ad probandum dñt quod intellectus non possit sit plura intelligere ut plura sit et h^o pñas rationes earum. tñ potest sit plura intelligere per modum unius complexi. Ad tertiam dñt quod h^o vox incomplema sit per maius vocis complexum. tñ non est per formalis. rō. n. in complexi est alia a ratione complexi. Ad quartam dñt negando ans. et ad probandum dñt quod tñne multas partes in facie vocis complexa ut ad pñm logum dñt complexioe. s^o requiritur autem aliqua vox sit complexa quod significet suum significatum mediante conceptu complexo.

Quod me est vox significatiua ad placitum sine tpe. c^o nulla pars sepa

De nomine

ta aliquid significat sita et recta. vox in ista diffinitione ponitur loco generis. Significatio ponitur ad differentiam vocis non significatione. Ad placitum ponitur ad dictionem vocis significationis naturaliter. Sine tempore ponitur ad dictionem verbi quod significat cum tempore. Cum in nulla pars separata aliquid significat: ponitur ad dictionem orationis cuius partes separate aliquid significant. finita ponitur ad dictionem nominis infiniti quod non est nomen sed logicum sed nomen infinitum ut non homo non equus. Recta ponitur ad dictionem nominum obliquorum ut carbonis carboni quod non sunt nomina sed logica sed sunt nomina obliqua vel casus nominum. Unde solus rectus sed logicum dicitur esse nomen.

Circa hunc textum notandum est primum quod hic dicitur Petrus hunc vult determinare de enunciatione. et antequam hoc faciat determinat de partibus eius que sunt nomen et verbum. Et determinat de nomine. cuius ratio est quod nomen significat per modum substantie. verbum vero per modum actus. sed substantia preedit actui. ideo per ordinem: Et per hoc sic diffinit nomen. Nomen est vox significativa ad placitum sine tempore pro cuius intellectu notandum est quod triplex est nomen. scilicet mentale. vocale et scriptum. Unum nomen mentale est illud quod potest esse subiectum vel predicatum male per personam mentalem. sed nomen vocale est illud quod potest esse subiectum per personam vocalem. Et nomen scriptum est illud quod potest esse subiectum per personam scripturam. Alterius advertendum est quod nomen potest capi dupliciter uno modo fundamentaliter et per substratum. scilicet per ipsam voce significanti alicuius rei sine tempore. Alio modo potest capi pro se significato et formaliter. et tunc est quedam relatio rationis quod habet per fundamentum vocem significanti ad placitum sine tempore cuius nulla pars separata aliquid significat finita et recta. et habet per terminum rem significanti per talem vocem. His dictis inferitur tale correlarium quod hic diffinitur nomen per se significato fundato in voce significanti ad placitum cum alijs partibus diffinitionis. quod per hoc. quod vel diffinitur vox vel ipsa res. vel diffinitur aggregatum ex omnibus his. non aggregatum. quod tale est quod multiplex et complexum cuius non est diffinitio. Nec diffinitur vox cum sit ens reale. et logicus non considerat etiam realia sed entia rationis. Nec diffinitur res quod per eadem rationem predicta. ergo reliquum quod ibi diffinitur per se significatum aut terminum per se significato.

sed tale non est ens reale sed ens rationis. quod correlarium vero. Unum per intellectum diffinitionis eius est notandum quod non diffinitur hic nomen per noie mentali vel scripto. sed diffinitur per noie vocali. Cuius ratio est. quod ille liber ordinatur ad disputationes. sed disputatio vocalis inter omnes est principalior. igitur. et istud dicitur intelligi quod ibi diffinitur nomen vocale. id est quod ibi diffinitur aliquid et intentio huius per fundamentum vocem significanti ad placitum cum alijs circumstantijs positis in diffinitione nominis. Unum sicut hoc nomen dictio vel terminus significat respectum siue relationem vocis ad rem significanti. sic hec dictio nomen significat respectum rationis vocis significanti ad placitum ad rem significanti. Et non accipitur significanti in predicta diffinitione applicatiue: ut tamen valz sic potest aliquid intellectui representare. quod sic omnis vox siue sit imposita siue non est significanti cum sibi non repugnet significare. sed capitur non applicatiue ut tamen valz sicut apertum natum significare. vel vox quod ex impositione qua actu habet potest intellectui aliquid representare. et sic sole voces impositae ad significandum sunt significanti. Unum prius naturaliter vox est significanti quod sit sub potestate posita. Et non dicitur intelligi quod nomen significet ad placitum cuiuslibet quod sic voces continue possent aliud et aliud significare. sed dicitur intelligi ad placitum primi instantis. vel primi totius coitatis. aut huius potestate supra totam coitatem.

Secundo sciendum est circa illas preiculas. sine tempore. quod dicitur est inter significare tempus et significare cum tempore. Quia significare tempus est de suo principali significato representare tempus. sicut hec nomina annus dies mensis. Sed significare cum tempore est propter tale principale significatum importare aliquam dictionem temporis. vel significare suum significatum sub aliquo dictione temporis. Sed ultra est intelligendum quod duplex est significare cum tempore. nam quoddam est significare cum tempore determinato. aliud est significare cum tempore indeterminato. vnde si significare cum tempore determinato est significatum principale importare siue representare sub vna dictione temporis precise sic quod non sub alia sic se habet. vnde istud verbum amo importat actum amandi siue representat precise fieri per tempore presentis. sed si significare cum tempore indeterminato est significatum principale representare sub aliquo dictione temporis. non tamen sic precise quod quod in portet sub alia. sic facit principium amans. Nam ly amans quod ponitur cum verbo presentis temporis. et sic importat actum amandi adiacere per tempore presentis. ut ibi habet. proinde. ego sum amans: quod ponitur cum verbo preteriti temporis et tunc importat actum amandi adiacuisse per tempore preteriti. et sicut quod ponitur cum verbo futuri temporis. et sic importat actum amandi sub tempore futuro. Alterius est intelligendum circa hanc preiculam. nulla pars etc. Nam ipsa potest multis modis

De nomine

intelligi. **P**rimo modo sic exponitur, cuius nulla pars est, id est, cui immediate non consideratur conceptus completus. Et sic per istam particulam potest excludi nomen infinitum, quia ut videtur cum aliquo nomini infinito immediate consideratur conceptus completus. Vel sic exponitur, cuius significatio totalis non surgit ex significationibus partium eius. Vel sic, cuius nulla pars separata est significatiua alicuius quod per totum significat. Ex dictis possunt inferri duo correlaria. Primum est quod principia apud logicum sunt nomina, quia non significant cum tempore determinato. Secundum est quod nomina proprie figure sunt nomina, quia quibus partes eorum sunt significationes separate non tamen sunt significationes alicuius illius quod per totum significatur. Et ponitur recta ad omnia nomina obliquorum, quia nomina obliqua significatione et per sonant supra ex significatione quam actu habent non possunt reddere suppositum verbo proprio per se ipsis modo finiti. Et ponitur finita ad omnia nomina infinita, quod autem sit nomen infinitum et quod nomen infinitum non est nomen videbitur inferri. Ex quibus omnibus potest haberi intellectus distinctionis nominis hoc modo. Nomen vocale est vox significatiua ad placitum, id est, fundatur in voce apta nata ex impositione quam actu habet ad placitum primi instituentis intellectui aliquid representare, sine tempore determinato, id est, non importando aliquam omnium temporum determinationem, finita, id est, finite significationis, recta, id est, nominatiui casus, cuius nulla pars est, id est, cuius partes separate a toto non sunt significationes alicuius illius quod significat per totum.

Tertio sciendum est quod circa predicta mouentur aliquae difficultates. Prima est utrum nomen significet ad placitum, et videtur quod non, quia illud non significat ad placitum quod significat naturaliter, sed nomen significat naturaliter, ergo non significat ad placitum, maior est nota et minor probatur, quia significare est de natura nominis et forma eius, sed forma est naturalis rei, ergo significare conuenit nomini naturaliter. Secundo sic, illud conuenit naturaliter nomini quod non potest ab eo separari, sed significare non potest separari a nomine, ergo significare naturaliter conuenit nomini, pro solutio est aduertendum quod nomen potest dupliciter considerari, uno modo quantum ad suum materiale quod dicitur esse vox, alio modo quantum ad suum formale, et sic est quoddam totum compositum ex voce et ratione significandi cum modis essentialibus et accidentalibus, et tunc dicitur quod nomini primo modo conuenit significare ad placitum quia stetit in voluntate primi imponentis quod talis vox aliquid significaret. Sed capiendum nomen secundo modo dicitur quod non conuenit sibi significare ad placitum, imo essentialiter sibi conuenit cuius ratio significandi sit forma eius, Nec dicitur intelligi quod vox precise sit fundamentum nominis, sed vox quod ad placitum significat sine tempore est fundamentum nominis

Et argumenta prius dicta bene concludunt pro ista parte. Secunda difficultas est, utrum vox sit significatiua conceptus et conceptus sit significatiuus rei. Ad hoc respondet cum doctore subtili quod vox est significatiua rei et non conceptus. Sic conceptus est significatiuus rei, sic etiam scriptura representat ipsam rem in ordine quod datur. Unde sic unius cause plures sunt effectus subordinati quorum unus non est causa alterius et tamen posterior non est nisi primus esset, sed inter ipsos effectus est quoddam ordo mediationis et immediationis respectu sue cause. Ita similiter in proposito conceptus immediatus representat res per voces, et voces representant res immediatus per scripturam et tamen voces non significant conceptus, Voces enim nunquam significarent nisi conceptus significaret, nec esset scriptura non significaret nisi prius voces representarent et sic unum illorum signorum non est causa alterius nisi quia immediate se habet ad causam. Unde vox significat res non veritatem vel intellectus. Unde vox dicitur significare rem ut abstrahit aliquid ab essentialibus. Tertia difficultas est, utrum nomen infinitum aliquid ponat, pro cuius solutione est notandum quod nomen infinitum est cuius prius est certa et determinata qualitas remanente substantia infinita et indeterminata ut non habet in equo. Et secundum aliquos: Nomen infinitum dicitur quod est transcendens quoad significationem, quod dicitur illud quod terminus finitus positius significat hoc idem terminus infinitus negatiue significat, et cum hoc quodlibet aliud cum per quodlibet alio possit accipi, ut ly non habet tamen valz sic ens quod non est habens ens non eris habens, et sic communiter tenetur quod nomen infinitum significat omne ens mundi ut non habens significat hominem ratione huius termini habens, et significat omnia alia ab homine cum per quodlibet alio ab homine accipiat. Et ita ut videtur aliqui subordinat conceptui completo mediante quod uniuoce omnia alia significat. Ita quod habet duplex significatum scilicet materiale et formale. Materiale est quod significat per illud terminum ens propositum negatiue. Et formale est quod significat per terminum sequentem negationem, et tunc quibus significet illa diuersis conceptibus partialibus, tamen significat illa uno totali conceptu. Alii tamen dicunt quod nomen infinitum subordinat conceptui incompleto. Et quod in conceptu nominis, infinitum non includit conceptum entis, sed illa via non est multum secuta, et tunc dicitur ad difficultatem quod nomen infinitum secundum primam opinionem aliquid ponit saltem illud quod ponit hoc nomen ens, sed secundum aliam opinionem et diceretur quod nihil ponit quia predicatur tamen de ente quod de non ente, sed enti et non enti nihil est commune, igitur. Quarta difficultas est, videtur obliquum oblique tenetur possit esse subiectum propositionis, et videtur quod sic, quia potest esse predicatus propositionis, ergo subiectum, tenetur omnia, quia in conuersione

De nomine

de predicato sit subiecti. An p3 in ista ppositio-
ne. asin^o est hois. ¶ Itē pōt eē mediū in pma si-
gura. ergo pōt eē sub3. tenet anā p descriptionē
pme figure datā ab auctore iseri^o. An p3 per e-
plū. nā hic est bonus sillogismus. Cuiuslibet hois
asinus currit. sortes est hō ergo sortes asinus cur-
rit. Itē dicēdo boiem pōt eē est currere. hoc nomē
boiem est subm z tñ est obliquus oblique tētus.
Sitr dicēdo me tēdet vicij. ly me est sub3 z tñ est
obliquus. ergo obliquus oblique tētus pōt eē
sub3. ¶ In oppositū arguit p auctore in textu g
excludit nomina obliqua a diffinitione nominis.
¶ Pro solutiōe dubij est notādū qd ppōnum ca-
thegoricaz qdā sunt modales: z qdā sūt ppōnes
de meē: alie sūt de vbo personalit alie sūt de ver-
bo ipsonali. Alteri^o ē aduertēdū qd duplex repe-
ritur subiectū in ppōne. s. subiectū enūciatiōis z
subiectū distributiōis. Unde subiectū distributi-
onis ē termin^o distribut^o. ppōne an copulā: z sub-
iectū enūciatiōis ē qd supponit respēu copule
verbal^{is}. His notatis dī ad dubiū qd obliqu^o obli-
que tētus nō pōt eē subm enūciatiōis in ppōe
cathegorica de inesse z simptr primo. i. de vbo
psonali pntis tps modi finiti. Et hoc p3 per Ari.
in primo piarmentias quitale rōnez adducit. Il-
lud nō supponit nec supponere d3 cui si addatur
est vel erit vel fuit tal^{is} oīo in qua ponitur nō signi-
ficat verum vel falsū: sed illa oīo i qua ponit obli-
qu^o oblique tēt^o nō significat ver^o vel falsū. q. mi-
nor p3. q2 tales oīones sūt incongrue: sed vsrū z
falsū p supponit cōgruū. ergo. Tñ obliqu^o obliq^o
tētus pōt eē subiectū distributiōis vt pbat vna
rō. pōt eē subm ppōnis modalis z ppōnis de v-
bo impersonali: vt p3 ex rōibus pdictis. ¶ 5ª dif-
ficultas ē. vtz recto z obliquo conueniant cōce-
ptus sinonimi. i. si rect^o sit nomē sūm logicū z etiaz
obliquus. Et videt^{ur} qd sic. q2 loco vnius sinonimo-
rū licet ponere reliquū. Itē eadē rō est recti z ob-
liqui. ergo si rectus sit nomen ēt obliquus erit no-
men. anā est nota. z p3 anā ex Aristo. p piarmeni-
as. ¶ Ad dubiū ridetur qd 3 rect^o z obliqu^o ei^o
sint sinonimi sic qd significant vnā z eandē rē z ha-
beant eodē modos significandi accitales vn^o
habēt diuersos modos significandi accitales vn^o
potest ad huc reddere suppositum verbo psonali
z alter non. Ex quo p3 qd loco vnius sinonimoz
nō semper licet ponere reliquū. Sed ad h^o qd lo-
co vnius sinonimoz liceat pōtēre reliquū ceteris
eodez modo se bñtibz regitur qd illa sinonima
habeant similes modos significandi accitales qd

non habent rectus z obliquus. Ex quo p3 solutio
rōnum. ¶ Alia difficultas ē. vtz oē nomē possit
infinitari. Et videtur qd nō. q2 ad h^o qd aliq^o nomē
ifinitel regrit qd habeat significatum determina-
tū. s3 nō oē nomē h3 significatū determinatū. qd
oē nomē pōt infinitari. minor p3. q2 trāscēdentia
nō hñt significatū determinatū. igr. Et maior p3
per duas pditiones requisitas ad hoc qd aliq^o no-
men ifinitel. Prima ē qd significet substantiā cu3
qlitate determinata. 2^a ē qd tale nomē nō sit ne-
gatiuū neqz negatōez icludēs. ¶ In opp^m argu-
itur. Oē nomē significat per modū substantie z ql-
tatis determinate. qd nō ē maior rō qd vnū possit in-
finitari magis qd aliud. q2 qlitas pōt pvari p ne-
gationē remanēte substantia infinita z idetermina-
ta. Et si dicat^{ur} qd ē maior rō de vno qd de alio. q2 i
aligbus est idē a quo nomē iponit^{ur} z cui nomē im-
ponitur. in alijs vero nō. iō nō pōt negari qlitas
determinata cū ēt neget substantia. Sed hñ va-
let. q2 quis possit eē qd sit vna z eadē res a q oriā-
tur illi duo modi significandi. tñ sūt diuersē ppe-
tates in ipa re a quib^o illi duo modi significandi
bñt oriri. iō intellect^o noster ferēs non: ini finito ne-
gationē pppōnez pōt facere tñ puare qlitatem
determinatā remanēte substantia ifinita. hñ ppo-
sitiū ex noie finiti z negatione significat aliqd si-
ne isto mō significandi qui ē significare pmoduz
qlitatis determinate. Et p hoc p3 rñsio ad argu-
mentū. ¶ Alia difficultas. vtz signa vlla z alia
sincathegoreumata sint noia. Ad dubiū respon-
detur p distinctōez. s. qd nom^o pōt capi triplr. vno
mō cōiter. z sic oīs vox que pōt reddere supposi-
tū vbo siue hoc sit tenendo eā materialr. vñ signi-
ficatiue ē nomē. Alio mō pōt capi ppe. z sic soluz
illa vox significatiua z personalr sūpta dicere
nomē qd pōt supponere respectu vbi psonal^{is}. siue
talis vox sit simplex siue nō. z sic noia ifinita sunt
noia. 3° mō pōt capi pp sime. z sic solū illa vox si-
gnificatiua sine tpe finiti z recta potēs reddere
suppositū vbo psonali idicatiui modi dicere ē
nomē. Ex quo patet capiēdo nomen communi-
ter sincathegoreumata erunt nomina.

Sed contra pdicta arguitur primo sic.
Nulla materia pdicat^{ur} de
eo cui^o ē materia. s3 vox ē mā nois. qd nō pdicat^{ur} de
noie. ¶ 2° arguit^{ur} sic. Nomē ifinitū pōt eē subm
enūciatiōis. qd ē nomē apud logicū. ¶ 3° arguitur
sic. Nomē ppositū diuidit^{ur} in duas ptes intelli-
biles pōis sensus capaces. ergo ptes nois pposi-
ti aliqd significāt ¶ 4° arguit^{ur} sic. sic se h3 obliqu^o

De vbo

¶ **H**bi ad rectū nois. ita obliq^u nois ad rectū vbi. s3 ex obliq^u vbi cū recto nois sit o^ro^rba v^l falsa z cōgrua. g^o s^ult^r ex obliquo nominis cum recto vbi sit oratio vera vel falsa z congrua:

Ad rōnes Ad p^mā d^r q^u maior c^oba i nāli
l^o: s3 nō i artificialib⁹. bñ. n. di
cam⁹ icānū ē lignū. Ultra d^r q^u illd totū. s. vox si
gnificatiua ad placitū p^dicatur. vt fūdamētū de
sua relatōe: z circūlogtur p^puz gen⁹ nois. ¶ Ad
2^{am} d^r q^u nomē ifinitū nō ē subm alicui⁹ enūcia
tionis aliqd dēfinitate significantis: nisi capiat p
aliquo finito: puta p hoīe vel aliquo alio. s3 tūc n
cēt nomē ifinitū. ¶ Ad 3^{am} d^r q^u ptes nois cōpo
siti vt ptes sūt nībil significant nisi s3 appētiā. Et
cāb⁹ ē q^u nomē ppositū ipōit ad significādū sub cō
ceptu simplici. ita q^u vni parti nō ipōit aliqd si
gnificatū z alteri alit^r. s3 totū significatū rep^rta
tur per totā vocē. q^ure partes nois ppositi vt sic nī
bil signīfāt. ¶ Ad 4^{am} d^r q^u itē sūte d obliq^u no
minis z vbi. bec tū o^ro i qua ponit vbi obliquo
z nē ppe enūciatio. neq^u significat p z p se verum
v^l falsū. s3 solū significat v^l falsū iō q^u aliq^u
d pnti idicanui modī significat v^l falsū. z sic
i obliq^u vbi bñ suat affirmatio idicatiui. s3 i obliq^u
nois n sic suat rectitudo: q^ure nō est oio simile.

Verbu ē vox significatiua ad
placitū cū tpe. cuius nulla ps
separata aliqd significat finita
z recta. Cū tpe ponit ad dīam nois
quod significat sine tpe. finita ponitur
ad dīaz verbi ifinitū. vt nō currit. nī la
borat. q^u nī sūt verba s3 d^r yaleticū s3 ver
ba ifinita. ¶ Recta pōit ad dīaz verbo
rū obliquo vt currebā cucurri cucur
rit currebat. que nō sunt verba s3 d^r ya
leticū s3 verba obliq^u. ¶ An solū verbū
pntis tps indicatiui modī s3 d^r yaleti
cū dī ēē verbū. Reliq^u vero verba eius
dē modī z alioz modoz dicūt verba
obliq^u. Alie vero p^ricule ponūt hic ea
dē rōe q^u ponebāt i diffinitōe nois. Et
sciēdū ē q^u d^r yaleticus pōit tm duas p
tes o^ronis scz nomē z verbū. Alias at
appellat sincathegoreumaticas idest
cum alijs significatiuas

¶ **C**irca hūc textū sciēdū ē p q^u omē petr⁹ bñ. pō
nit diffinitōez vbi cōformit^r se bñtē ad diffinitionē
nois. z tat ē. Verbu ē vox significatiua ad placitū
cū tpe zc. p^r c^oitellcū aduertēdū ē q^u sic p^o dīcū ē
d^r noie q^u triplex ē nomē. ita ē triplex vbi. s. mē
tale: vocale z scriptū. cōformit^r dēā in lectōe p^rce
dētī. Itē vbi vocale de q^u ē ad ppositū p^r t^r triplr
sumi. vno: gñat^r. z sic ois vox q^u pōt ēē appositū
respēū nois i q^u cūq^u p^rpone diceret^r vbi. alio: capi
tur vbi ppe. z sic ois vox idicatiui mōi cuiuscū
q^u tps sit que pōt ēē appositū respēū nois siue fī
niti siue ifiniti diceret^r vbi. alio: caput vbi p^r p^rssu
me. z sic sola vba pntis tps idicatiui mōi dīr cē
vba. ¶ Itēz ē norādū q^u vbi caput dupl^r. vno:
p p se significato. z tūc significat respēū rōnis
vocis significatiue ad placitū cū tpe ad suū signī
ficatū. ita q^u p ei⁹ fūdamētobz vocē significatiuā
ad placitū cū tpe. z p finio bz rē significatā. alio:
capit^r p^r d^r noiato. z sic vox q^u d^r noiat^r z rep^rat actū
p modū egrediētis a suba d^r ēē vbi. His notatis
d^r q^u vbi caput. p p se significato i cōcreto qd^u d^r
vocale. i. qd^u bz p fūdamētō vocē significatiuam
ad placitū cū tpe ē ibi diffinitū. Qd^u poss^u sic pba
ri. q^u vbi ibi diffinit^r itēno v^l res. aut itēno cōcreta
rei. Nō itēno cōcreta rei. q^u illd ē ens p accūs cui⁹
nē diffinitio. neq^u res. q^u logicus nō cōsiderat per
se de reb⁹. neq^u diffinit^r primas itēctiones. g^o reliq^u
tertiū. s. q^u ibi diffinitur itētio. Ex quibus p^r qd^u
sit ibi diffinitū. Et in ei⁹ diffinitione ponit fūdamē
tū loco generis qd^u ē vox significatiua ad placitū
.i. vox q^u ex ipositōe quā actū bz nata ē rep^rare
itellctui aliqd ad placitū p^rmi itētiētis vel totū
cōitatis cū tpe. i. significādo suū significatūz sub
aliqua certa dīa tps. cui⁹ nulla ps separata. i. se
patim intellecta v^l accepta aliqd significat. suple
illi⁹ qd^u per totū significat. Finita. i. finite signifi
catōis. Recta. i. indicatiui modī pntis tps. ¶ Un
vba ifinita pntis tps z obliq^u nō sūt vba apud lo
gicū. vt nō currit nō laborat. Est at vbi ifinitū
cui⁹ p^ruat^r ē act^r spālis remanēre actū gñali ifini
to z ideterminato. vel vbi sup^rtrū cū negatōe in
finitate p^r ppositōez. Utz at aliquid ponat: z vtrū
oē verbū possit ifinitari possit cōformit^r dīcī sic dī
ctū ē i capto d^r noie. Et nō capit tps i diffinitōez
vbi ppe. s. p mēsurā motus. q^u sic nullū verbūz si
gnificat cū tpe. cū tps i vbo nībil aliud sit q^u mo
dus significādū ē respectus rōnis bñs fūdamēn
tum in re. sed debet capi in diffinitione vbi cum
tempore idest significans suū significatūz sub
mō significādū ē est tempus cui modo significan

De verbo

Ad conrespondet mēsurā q̄cūq; sit illa. siue sit eter-
nitas siue eternitas siue tempus. pprie dictum
actus importati siue representati p. verbis.

Secundo sciēdū ē q̄ circa hanc pticulaz
cū tpe mouet h̄ dubiū. Utrum
scz vbu n possit absolui a tpe. Ad hoc dicendū est
q̄ verbū absolui a tpe potest intelligi dupl̄r. Uno
mō p significet suū significatū z nō ub mō signifi-
candi q̄ est tps. z sic nō est verū q̄ verbū absoluiat
a tpe quia oē verbū significat rē p modū act⁹ cui
actui conuenit tps p mēsurā largē capiēdo tem-
pus. a qua quid ē mēsurā sumitur tps in vbo. qd
est modus significandi. Alio mō pōt intelligi vbu
absolui a tpe. i. q̄ sit vniū aliqz extremoz p ali-
q̄ tpe dēminato. non sic q̄ sit vniū ipoz p oī tpe
idm̄ter. z sic vbu pōt absolui a tēpore. v. i. ppōn-
bus neciis i q̄b⁹ pdicatuū uenit subo p oī oīa tps
idifferēter. q̄ necessariū ē. sp̄ ē. z hoc p̄ ibac. ppōne
bō ē aīa. Et q̄ hoc sit potē. i. vbu pōt absolui a
tpe dēminato p. q̄ p̄ iquātū pus pōt absolui a
suo posteriori. sed verbū pus ē naturaliter verbū
q̄ significet cum tēpore. igitur potest absolui a tē-
pore. ¶ Alia difficultas ē. vtrum verbū p se sum-
ptū sit oīo z qd̄ plexū. Et videt q̄ sic q̄ vt oīc Ar.
storeles vbu p se. ūptū cōstituit itellectū. z qui cu
dir gescit. s̄ illud ē oīo q̄ audita gescit anīm⁹ audi-
toris: q̄ vbu p se ūptū ē oīo. q̄ ptes aliqd significat
¶ Ad hoc dicēdū q̄ aīuz auditoris gescē audito
vbo pōt itell̄gi dupl̄r. aut q̄tū ad p̄mā opatiōem
itellectus q̄ ē simpliciu apph̄. sio. z tūc itellect⁹ bñ
gescit audito vbo. nec oīz q̄ illd sit oīo. Aut s̄z sam
opatōez itellect⁹ q̄ ē opōitio z diuisio z tunc itelle-
ctus n̄ gescit audito vbo. ¶ Alia difficultas. vtz
vbu i ofone possit m̄nitarī. Ad hoc rīdetur q̄ fm
aliqz verbū i ofone positū nō pōt ifinitari. q̄ vt sic
ē nota opōnis extremoz. vth̄ ex aristo. p̄ piarme-
nias vbi dicit. vbu ē nota eoz q̄ dīr de alio. s̄tr si
hoc vbu ē purū dixeris ipz quozq; nihil ē. cōsignifi-
cat enī quādā cōpositōez. iquā sine extremis nō est
itelligē. Et ita negatio sibi addita i ofone nō tollit
sp̄ales actū vbi relinq̄ndo actū ḡnālē. s̄z negat ipz
fm q̄ ē nota opōnis extremoz. remouēdo talem
vniōem. ¶ Ex quo inferi q̄ hoc vbu ē vt signifi-
cat op̄nē pdicatuū cū subo nō pōt ifinitari. quia sic
ē pup̄ s̄ncatēgorica cū solū significat pdica-
tū vniū s̄bo. Si vō capiat rōē ē significati p ipz
sic bñ pōt ifinitari serendo negatōez hūc p̄cipio
ens. vt dicēdo bō nō ē. id est bō est non ens. Et ē
tale documentū q̄ omne verbū non resolutus re-
solubile tamē incit z suū p̄cipiū potest ifinitari.

Tertio Sciendū ē q̄ dīter. petrus hyspa-
nus insert vniū corollariū scz p̄ tati-
tū sūt due ptes oīoīf. p̄o q̄ ē aduertēdū q̄ dupli-
ces sūt ptes. q̄da n̄ sūt ptes p̄ncipales siue q̄b⁹ nō
pōt opōni ppō cathēgorica. vt s̄t nomē z vbu. Alie
sūt ptes minus p̄ncipales siue q̄bus pōt componi
ppōitio cathēgorica. vt sūt aduerbia z cōiūctio-
nes z sic de alijs. Ideo dīitelligi q̄ tātū sūt due
partes p̄ncipales. z sic vocat oēs alias ptes s̄nca/
thēgorica. i. significatiuas cū alijs. vñ s̄nca
thēgorica dīr a s̄n quod ē conuel s̄t. z cathēgo-
reuma qd̄ est significatiuū quasi cū alijs signifi-
catiū. Vñ vox dicit s̄nca thēgorica q̄ n̄ signi-
ficat aliqd̄ rē ad extra sed ex impōne tñ exerceat
aliquē actū circa p̄ncipales ptes p̄positionis. puta
distribūdo. negādo. cōiūndēdo z dīstinguendo. z
sic obliqua z signa distributiua dicuntur s̄nca thē-
gorica vel rōē significationis aut rōē officiū.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄o cōtra
ordinē istaz duarū partiū
ōnis z hoc sic. Verbu habet modū formē cuius sit
pdicatum formale ppōnis. nomē aut̄ habz modū
māe. s̄z forma p̄cedit māz. ergo dēminatio vbi dīz
p̄cedere dēminatiōem noīs ¶ Secūdo argui-
tur sic. creare ē verbum z tñ nō significat cum tpe
cum fiat in instanti. ergo male ponit cum tēpore i
dīfinitione verbi. ¶ Tertio arguit sic. Aduerbia
z cōiūctōes sūt ptes p̄ncipales. p̄positionū moda-
liū z ypotheticarum. ergo male dicit q̄ tātū sūt
due ptes oīonis scilicet nomē z verbū. ¶ Quar-
to arguit sic. Iste ppōnes sunt vere. adā s̄uit. anti-
christ⁹ erit. z tñ ibi ponit obliq̄. q̄ vbu obliq̄ p̄t vē
pdicari i ofone. z p̄ oīs verbis obliq̄ū est verbū.

Ad rationes Ad p̄mā dicit cōcedendo
maiorē z dīstinguēdo mi-
norē. vel via generationis z sic negat. vel via p̄fe-
ctionis z sic cōcedit. ¶ Ad scdām dicit cōceden-
do maiorē z dīstinguēdo minorē. vel q̄ significet
suū significatū sub modo signif. candi qui ē tps ca-
piendo tēpus pprie. z sic concedit q̄ non signifi-
cat cu m tpe. vel q̄ significet suū significatū sub
modo significadi grāmatically q̄ est tēpus cui corri-
det ad extra tēpus. capiēdo ipz pro quacūq; mē-
sura. z sic negatur. ¶ Ad tertiā cōceditur q̄ sunt
pres magis p̄ncipales illaz p̄positionū modali-
ū vel ypotheticarum iquantum sūt modales vt
ypohteticę. sed non sunt partes p̄ncipales. p̄posi-
tionum ypohteticaz z modalium iquantus sunt
propositiones. Uel dicitur q̄ aristoteles loquitur
de p̄tib⁹ p̄ncipalib⁹ ppōnis cathēgorice iquantū

Tractatus primus

cathegorica est. ¶ Ad quartam dicitur quod verba obliqua non sunt verba apud logicum propriissime capiendi verbum. Nec possunt vere aut false predicari de aliquo nisi inquantum habent reductionem ad verba propriis temporis indicatiui modi. et hoc de quod

Ratio est vox significatiua ad placitum cuius partes sepe ali quid significant. Cuius partes se parate aliquid significant. hoc totum ponitur ad differentiam nominis et verbi quorum partes separate nihil significant. Aliæ vero particule ponuntur hic eadem ratione quod in diffinitione nominis et verbi ponebantur. ¶ Circa hunc textum notandum est primo quod postquam Petrus Hispanus determinauit de nomine et verbo que sunt partes orationis. hic consequenter determinat de oratione ponendo eius diffinitionem quod talis est. Oratio est vox significatiua ad placitum cuius partes sepe ali quid significant. pro cuius intellectu est notandum quod oratio potest capi tripliciter. Uno modo fundametaliter pro re subiecta illi intentioni oratio que dicitur esse fundamentum illi intentionis et sic non diffinitur hic. quia est vox complexa et complexorum non est diffinitio. Secundo modo capitur oratio pro intentione concreta rei. id est per aggregatum ex illa intentione et re subiecta illi intentioni. Et adhuc isto modo non diffinitur hic. quia est ens per accidens cuius non est diffinitio. Tertio modo capitur oratio intentione scilicet per quadam relatione rationis habente per fundamentum aliquod complexum cuius partes sepe ali quid significant. et per terminum rem significatam per tale complexum. et hoc modo diffinitur hic. Unde dupliciter intelligi potest nomen et verbum esse partes orationis. Uno modo accipiendo nomen et verbum per se significatis. et sic non sunt partes orationis formaliter capte cum sint relationes specie distincte que habent terminos et fundamenta distinctos. Alio modo potest intelligi quod nomen et verbum sint partes orationis accipiendo nomen et verbum fundametaliter et per denominatum. et sic bene sunt partes integrales orationis fundametaliter acceptæ. ¶ Et igitur ipsa oratio sumpta per denominatum non sit una vox incompleta: et tamen una vox unitate ordinis et complexio nis plurium vocum significatiuarum unitarum sub una forma. Et est una vox unitate finis quia predicet vocem finem unitatem per primum et eundem finem. id est repñt conceptum complexum

Secundo

sciendum est quod igitur oratio non sit per se imposita ad sit

gnificandum: est tamen imposita ex consequenti et ratione suarum partium. Per hoc enim quod partes orationis sunt significatiue oratio composita ex ipsis trahit suum significatum. et tamen habet significatum distinctum ab ipsis. quia ille presignificat sub conceptu simplici. Oratio vero sub conceptu complexo. Sic etiam potest dici quod oratio significat ad placitum ratione impositionis suarum partium. igitur oratio finem se non primo significet ad placitum. ¶ Unde orationis duplices sunt partes. quedam sunt remote sicut littere et syllabe. et quedam sunt propinque sicut nomen et verbum. Prime autem non sunt significatiue. sed alie sunt significatiue que proprie dicuntur partes. ¶ Ex quibus potest haberi intellectus diffinitionis orationis hoc modo. Oratio est vox significatiua ad placitum. id est apta nata significare cuius partes propinque et principales aliquid significant sepe.

Tertio sciendum est quod circa predicta mouentur alique difficultates. Prima est. vtrum oratio significet ad placitum. Et videtur quod non. quia non est imposita ad significandum. ergo non significat ad placitum. Item instrumentum virtutis naturalis debet esse naturale. sed oratio est instrumentum virtutis naturalis scilicet interpretatiue. ergo oratio significat naturaliter et non ad placitum. ¶ Ad dubium respondetur cum auctore. quia oratio significat ad placitum. ¶ Ad rationes. Ad primam dicitur quod oratio primo et per se non est imposita ad significandum finem se totam. sed est imposita ad significandum finem suas partes. ideo etiam Aristoteles omisit illam particulam ad placitum in diffinitione orationis. ¶ Ad secundam dicitur quod quilibet virtus naturalis habet instrumentum naturale per quod potest explere suum opus. virtus habet nouem instrumenta naturalia quibus format vocem que representat ad placitum et non naturaliter. ideo bene concludit argumentum quod instrumentum immediatum virtutis naturalis debet esse naturale. sed non concludit de instrumento mediato cuiusmodi est vox siue oratio. ¶ Alia difficultas est circa illam particulam. cuius partes sepe ali quid significant. Vtrum scilicet si ista littera. a. imponderetur ad significandum tantum quantum hoc oratio homo currit. vtrum esset oratio vel non. Et videtur quod non. quia partes eius nihil significarent cum non habet partes. Et si diceretur quod igitur partes eius vocales nihil significarent: tamen partes eius mentales bene aliquid significarent. Tunc inferretur. ergo non est oratio vocalis de qua est hic ad propositum. ¶ In oppositum arguitur. Equiualeat orationi vocali in significando et in veritate et in falsitate. ergo est oratio. Ad hoc dicendum

De oratione

ē q̄ anteq̄ aliqd oratio dicat̄ o3 q̄ sit signū distin-
cte representatiuū z pfecte articulatiū cuiusmōi nō
eēt illa littera. a. p. casū positū. ideo nō deberet di-
ci oratio ppter carentiā articulatiōis. q2 o3 q̄ ora-
tio sit vox apta nata representare distincte suū si-
gnificatū. S3 magis prie o3 dici signū cōplexus
mētaliter. Nec h3 ppiū nomē sibi ipositū q2 hoc
de nouo a modernis iuentū ē q̄ vtiq̄ antiq̄ vci
despiciūt. Et ad rōnem dī negādo nāz q2 ad ora-
tionē vocalē de qua ē hic ad ppositū requiritur
nomen z verbum. Vel saltem plures voces signi-
ficatiue requiruntur quod non fit in ista.

Sed contra p̄dicta arguit̄ prio sic. nullū
cōplexū pōt diffiniri. s3 ora-
tio est qd cōplexū. ḡ male hic diffinitur. maior p3
q2 nullum cōplexū h3 vni eē. Scdo arguitur sic
Curro pluit tonat z similia sūt oratiōes z tñ par-
tes eaz septe nō significāt. g2 diffinitio oratio-
nis est mala. Tercio arguitur sic. Q̄s vox signifi-
catia h3 aliqd ppiū significatū. s3 oratio nō ē h3
eo q̄ significat rōne suarum priū. g2 male dī q̄
oratio est vox significatiua. Quarto arguit sic.
Significās de necessitate nō significat ad placitū;
s3 illa oratio hō currit in p̄ma eius significatione
significat hōinem currere nec pōt aliud significa-
re. z similiter quelibet alia oratio. ergo oratio non
significat ad placitū.

Ad rationes Ad primā dī q̄ oratio sū-
damētaliter accepta ē qd
cōplexū nec hic diffinitur. s3 oratio formaliter ca-
pta ē qd cōplexū. z sic hic diffinitur. Ad scdas
dī q̄ ille dī hute sermonis nō sūt orationes q2 p-
tes eaz septe nō significāt. tñ de bonitate itel-
lect⁹ suppositis hūalī i ip̄is intellectis sē oratiōes
z ptes eaz septe eo modo itelligēdo aliqd signi-
ficat. ad tñ dī q̄ s3 oratio trahat suū significatū
ex ius priū cātr. tñ nō h3 ip̄m formalī a priū. s3
h3 ppiū significatū rōne opōnis suaz priū medi-
ate ceptū cōplexo. Et hoc pōt patere manifeste
q2 i cōditiōalib⁹ stat aliquā ppōnez eē hām. z tñ
oēs suas ptes eē s3. s3 videlicet dī ista. si alin⁹ vo-
lat alin⁹ h3 alas. Ad quartā dī ccedēdo maiorē z
distingūdo minorē vel q̄ significet ad placitū
p̄ z p se vel rōe suaz priū. tē dico q̄ significat ad
placitū ratione suaz priū z nō pmo z per se.

Orationum alia perfectā alia imperfectā
Perfecta ē illa q̄ pfectū sēsū gñat i ani-
mo auditoris vt hō currit. Imperfecta
ē illa q̄ imperfectū sensus gñat in aīo audi-

toris. vt hō albus. Orationū pfectarū
alia indicatiua vt hō currit. alia ipatiua
vt petre fac ignē. Alia optatiua vt vti-
nā essez bonus clericus. Alia cōstructiua
vt si veneris ad me dabo tibi equum
Alia deprecatiua vt miserere mei de⁹
Harum autem orationum sola indica-
tiua dicitur esse propositio.

Circa hūc textū notādū est pmo q̄ postq̄ au-
ctor posuit diffinitionē oratiōis. hic cñr ponit di-
uisionē ei⁹ diuidendo i orationē pfectā z imperfectā
Cui⁹ diuisionis ratio est. Quia oīs oratio represē-
tat aliquē sensū. vlt⁹ talis ē pfectus vel imperfectus
Si p̄m sic est oratio pfecta. si 2m sic est oratio imp-
fecta. Unī sēsus pfectus ē qui cōplete tñiat actū
intellect⁹ nō suspēdens aīum audientis. vt cui⁹ dī
hō currit. ibi est sētētia pfecta nō requirēs addi-
tionē alteri⁹ vt intellect⁹ ibi q̄scat. Et tātus valet
sensus pfectus sic sētētia pfecta siue notitia per
quam scit⁹ vtz alteri iesse. S3 sensus imperfect⁹ ē sē-
tētia imperfecta. q̄ nō pfecte terminat actū intellect⁹ sed
alio idiget vt p̄ficiat vt dicēdo hō alb⁹. Et nō ac-
cipit⁹ hic sēsus p potētia sētētia aīe. s3 accipit⁹ sen-
sus p sētētia q̄ ē significatio orationis. Unī oratio
perfecta sic diffinit⁹ ē illa q̄ pfectū sensus gñat in aīo
auditoris id est i intellectu. Per hoc enīz q̄ oratio
p̄sentat auditui mediāte sp̄e referit ad intellectū. z
intellectus cognoscēs significationē terminorū ap-
p̄hendit p illā sp̄ez sensum oratiōis. Et ita oratio p-
fecta mediāte similitudie gñat sēsū pfectū id ē cō-
ceptū cōplexū pfecte terminatē actū intellect⁹. S3
oratio imperfecta est que imperfectum sensū ge-
nerat i animo auditoris. i. i intellectu audientis.

Secundo sciendum est q̄ oratio perfecta
diuiditur scilicet in orationem
indicatiuam. imperatiuam. optatiuam. z coniu-
ctiuam. z deprecatiuam. Quaz sufficiētia sic ha-
betur. Quia omnis oratio perfecta explicat sen-
sum perfectum. vel ergo explicat conceptum in-
tellectus vel affectum. Si conceptum. hoc est du-
pliciter. vel explicat tales conceptum determi-
nate z sic ē indicatiua. vlt⁹ dubitatur z additonalr
z sic ē cōstructiua. si explicat affectum mētis. hoc est
duplīr. vlt⁹ p̄tinet ad affectū cōcupiscibile. z sic est
oratio optatiua. vlt⁹ ad irascibile. z h3 ē duplīr. vel dī
notat iperitū. z sic ē ipatiua. vel dīprecationē q̄ fit
ad superiores. z sic est deprecatiua. z hec est diui-
sio generis in suas species sicut est precedens.

De ppositione

Tertio sciendū ē q̄ oratio indicatiua est illa cui⁹ p̄cipale h̄bū est indicatiui mōi z p̄fētis temporis saltē. z maxime illa d̄r indicatiua. Quis alie orationes i q̄bus ē h̄bū indicatiui mōi z alterius t̄pis sint. indicatiue. t̄i s̄t m̄n⁹ p̄ncipales. S3 oratio i peratiua ē illa cui⁹ h̄bū p̄ncipale est i peratiui mōi. z sic de alijs. Et q̄⁹ h̄bū indicatiui z ē ceteris p̄fectius ideo oratio indicatiua ē ceteris orationib⁹ digni or z p̄fectior. Un̄ sola indicatiua significat vez v̄l falsū: eo q̄ alie n̄ d̄nt aliqd̄ d̄ter minate eē vel nō eē ideo sola illa d̄r eē p̄positio siue enūciatio. z sic alie oratiōes p̄fecte ab indicatiua p̄tinet ad gr̄maticā vel ad ret̄orica quātū ad v̄luz quia sūt apte ad persuadendum. Ex quibus apparēt diffinitiones diuisiōis mēbroz oratiōis p̄dicta arguit. p̄mo sic. oē illud ē p̄fectū cui nihil d̄est de requisitis ad suū cōplemētū. s3 ois oratio habet debitā p̄positionē materie z forme. q̄ ois oratio ē p̄fecta. z sic p̄dicta diuisiō est mala. C2⁹ arguitur sic. Nihil ē p̄fectū cui p̄t fieri additio: sed cui libet orationi p̄t fieri additio. g⁹ nulla oratio est p̄fecta. z sic diuisiō est mala. C3⁹ arguitur sic. Nulla enūciatio agit i intellectu audiētis. g⁹ nulla generat sensū p̄fectū i intellectu auditoris. aīz p̄z. q̄ intellect⁹ ē i p̄ssibilis. g⁹ nō agit i ip̄z. Quarto sic arguit. oratio op̄ratiua significat veruz vel falsū. vt ista. ego vellē esse bonus clericus. g⁹ male d̄r i textu q̄ sola indicatiua significat vez v̄l falsū

Sed contra illud ē p̄fectū cui nihil d̄est de requisitis ad suū cōplemētū. s3 ois oratio habet debitā p̄positionē materie z forme. q̄ ois oratio ē p̄fecta. z sic p̄dicta diuisiō est mala. C2⁹ arguitur sic. Nihil ē p̄fectū cui p̄t fieri additio: sed cui libet orationi p̄t fieri additio. g⁹ nulla oratio est p̄fecta. z sic diuisiō est mala. C3⁹ arguitur sic. Nulla enūciatio agit i intellectu audiētis. g⁹ nulla generat sensū p̄fectū i intellectu auditoris. aīz p̄z. q̄ intellect⁹ ē i p̄ssibilis. g⁹ nō agit i ip̄z. Quarto sic arguit. oratio op̄ratiua significat veruz vel falsū. vt ista. ego vellē esse bonus clericus. g⁹ male d̄r i textu q̄ sola indicatiua significat vez v̄l falsū

Ad rationes ad primā d̄r q̄ licet ois oratio possit dici p̄fecta p̄fectione illa q̄ resultat ex cōpositione materie z forme eius. nō t̄n ois oratio ē p̄fecta p̄fectione finis. q̄ nō repr̄sētat cōceptū cōplexū p̄fecte t̄minantem actū intellect⁹. Ad 2^{am} d̄r q̄ aliquid d̄r vel p̄t dici p̄fectū dupl̄. Uno mō simpl̄ z extra genus cui p̄t nullā p̄t fieri additio. z sic solus deus ē p̄fectus. Alio: aliqd̄ d̄r p̄fectū i genere vel sp̄e. z sic oratio bene d̄r eē p̄fecta cū ei nō possit fieri additio essentialis z necessario requisita ad h̄ q̄ sit sub tali genere vel specie. Ad 3^{am} d̄r q̄ licet intellectus nō sit p̄ssibilis passiōe corruptiua. ē t̄n p̄ssibilis passione p̄fectiua: cū possit multis d̄ceptibus p̄fici. Ad 4^{am} d̄r q̄ illa nō significat p̄ z per se vez vel falsū nisi rōne oratiōis indicatiue puta i virtute huius. volūtas mea est q̄ ego sim bonus cleric⁹. z ita dicendū est de oib⁹ alijs ab indicatiua.

¶ Ropositio ē oratio vez v̄l falsū significās indicādo. vt hō currit

¶ Circa hūc textū notādum ē p̄ q̄ possit d̄ter

minatū ē de p̄tib⁹ p̄positionis. z de oratiōe q̄ ē genua enūciationis. hic d̄r d̄terminatur de ip̄a enūciatiōe de q̄ p̄ncipalr̄ it̄edit i h̄ tractatu. Et p̄ diffinit ip̄az sub noie p̄positionis h̄ mō. ppō est oratio vez vel falsū significās indicādo. In qua diffinitōe ponit oratio loco generis: Et ponit vez vel falsū significās. ad d̄r az orationū ip̄sectaz. z ponit iudicando ad d̄r az aliaz orationū p̄fectaz ab indicatiua. z etiā q̄ nulla illaz significat p̄ se vez v̄l falsū. ideo ponit indicando ad maiore explicationē. s. ad ostēdendū q̄ sola indicatiua d̄r ppō. vñ p̄positio z enūciatio sūt idē s̄m rē s3 distinguuntur ratione formali. nā d̄r enūciatio iquātū p̄ ip̄am enūciatur mētis cōceptus. s3 d̄r p̄positio in quātū ponit p̄ alio scz p̄ cōclusionē iferēda. z ideo distinguūt rōne formali s3 sūt idē s̄m rē. Et q̄ ppō est nob̄ notior enūciatione ideo diffinit enūciatio sub nomine ppōnis. vñ ab Ari. p̄ pyarmen ias sic diffinit enūciatio. enūciatio ē oratio i q̄ vez v̄l falsū ē.

Secundo sciendū ē p̄ declaratiōe diffinitionis ppōnis q̄ ppō p̄t capi dupl̄. Uno: p̄ se significato. z tūc ē relatio rōis fundata i aliq̄ cōplexo significantē vez v̄l falsū cōparata ad suū significatū cōplexū. Alio: caput p̄denotato. z sic vox cōplexa vez v̄l falsū significās d̄r eē p̄positio. Itē est aduertendū q̄ significare vez ē significare ita eē sic est vel significare ita n̄ eē sic n̄ ē. ex^m p̄mi. vt hō ē aīal. ex^m scd̄i vt hō n̄ ē asin⁹. s3 significare falsū ē significare aliqd̄ eē aliqd̄ q̄sit. v̄l n̄ eē ita sic ē ex^m p̄mi vt hō est asinus. Exē plū scd̄i vt hō nō est aīal. z d̄r ppō significare vez q̄ n̄ repr̄sētat suū significatū v̄l aliquā cōpōnez ad equate z eodē mō sic ē. z p̄ oppositū d̄r significare falsū. Aduertendū ē v̄lteri⁹ q̄ diuēsimode aliq̄ exponit illā p̄ticulā indicādo. qdā enī sic exponit indicādo. i. indicatiui mōi. z cōmuni sic exponit. alio mō p̄t sic exponi indicādo. i. asserēdo. q̄ ois oratio q̄ significat vez vel falsū assertiue d̄r ppō. et v̄lteri⁹ q̄ sic exponit q̄ ista p̄ticula addit̄ prop̄ orationes i terrogatiuas. vt ista. v̄lteri⁹ celi mouet v̄lteri⁹ asin⁹ currit vel nō. z sic de alijs q̄ n̄ significāt. vez vel falsū. ex q̄ p̄t patere intellect⁹ diffinitōis p̄positiōis h̄ mō. ppō ē oratio nō i terrogatiua q̄ h̄z p̄ fūdamētō cōplexū vez vel falsū significans ex q̄ iferi⁹ q̄ alie orationes ab indicatiua nō s̄t ppōnes. Secundo infertur q̄ oratio i terrogatiua non est p̄positio: o quia non significat verum vel falsum. C Et si arguatur. partes orationis i terrogatiue significant verum vel falsum. ergo oratio i terrogatiua significat verum v̄l falsum

De ppositione

an̄s p3. q2 ptes isti orōnis vtz bō currit vel nō currit. significat verū vel falsū. Rñdetur negādo an̄s. z ad pbationē dī q ille p se sūpte verū vel falsum significant. s3 vt sumunt sub mō interrogatio non significant verū vel falsū. Et si querat vtrū circulus pēdens ante tabernā repñtans vinū vendibile sit ppō. vel nō. Et videi q sic. q2 significat verum vel falsū. ergo ē ppositio. tenet cñtia a diffōne ad diffinitū. Rñdei q nō est ppō. q2 nō ē oratio. nō. n. sufficit ad ppōne significare verū vel falsū. s3 requiritur q sit orō q ē distinctiū signū acceptū. Et ad rōnem cōfessō ante negat cñtia z cñs q2 nō arguit p locū a diffōne ad diffinitū cū an̄s nō sit nisi ps diffōis.

Tertio sciēdus ē q circa pdcā mouent aliq dubia. Primū ē vtz hec orō canis ē substantia. sit ppō. Et videi q sic. quia significat verū vel falsū vt notū ē. ergo est ppō. In oppositū arguit. eadē ē ppō z ppō vna. ex pmo elencor. s3 illa orō nō ē ppositio vna. ergo nō est ppositio. minor pbat. q2 ē ppositio plures. Pro dubio ē notandū q sicut tmin⁹ equus cōsideratus in ordine ad plura significata q significat mediātib⁹ plurib⁹ conceptib⁹ dī equoc⁹. z idē cōsiderat⁹ i ordine ad vnū suoz significatoz qd significat mediante vno cōceptu ē vniuoc⁹. sic est de ista orōne q ipa cōsiderata in ordine ad vnū suoz sen. ut p se est ppositio vna z significat verū vel falsū. S3 illa cōsiderata in ordine ad plures se sus quos repñtat nē vna. nec p cñs est vera vel falsa q quis i oibus suis sensib⁹ si bi cōrñdētib⁹ sit vera accipiendo diuisim illos sensus eo q equaliter trib⁹ ppōnib⁹ cōiūctis sūptis. Et hoc p3 p se. naz nō dicit q iste tres ppōnes. bō est aial. bō ē risib⁹ lis z homo ē rōnalis. sint vna ppō vera vel falsa. z sic sūtr dicēdū de ista. ¶ Scd⁹ dubiū ē. vtz hec orō homo q est aial sit ppō. Et videi q sic. q2 icludit ppōne. igr. In oppositū arguit. q2 non significat verū vel falsū. q non ē ppositio. Ad dubiū rñdetur q dicta orō non ē ppō eo q ipa tota non significat verū vel falsū qd regit ante q sit ppō. Et ad ratioē dī q dato q illa orō icluderet i se ppositionē verā: tamē q2 ipa totalis non significat verū vel falsū. igr ipa totalis nē ppō. ¶ Tertiiū dubiū ē. que res sit vñtas ppositionis. z qd formaliter dī vtz: z vtz distinguit a ppōe. Pro declaratiōe supponi p q vñtas ē i reb⁹ z i intellectu diuersimode tñ. Primū p3. q2 vtz ē obm̄ intellectus. ergo vñtas ē in reb⁹. Scd⁹ p3. q2 i sola ppositione z diuisione itellect⁹ est veritas vel falsitas ex pparmentias. ergo zc. Dicit autē res ha triplr. Primo. q2 ē manifestatiua quātū ē d se cuiusq intellectui.

Scd⁹ q2 ē affirmatiua intellectui. Tertio q2 scā affirmatiōe res ē i intellectu sic cognitū ē i cognoscēte q. Supponi scd⁹ q duplex ē vñtas i intellectu scilicet fm duplicē itellect⁹ opatiōē s3 quā itellectus nat⁹ ē cōformari obo vt mensuratū mēsure ex gn̄to methaphysice. Unde icōplexa ē cōformitas act⁹ simplicis ad obm̄ itelligibile simplex. S3 vñtas cōplexa ē cōformitas notitiē siue act⁹ cōplexi ad obm̄ cōplexus. Pri⁹ enī ē icōplexa z ē i actu simplici. z ho i actu cōplexo. Tunc his suppositis rñdetur ad dubiū. Et pmo ad pñmā ptē q vñtas ē formalr relatio q habet p fundamētō notitiā z p termino obm̄ itelligibile. Quātū ad pñmā ptē dī q act⁹ itellectus ē subm̄ quo scilicet itellect⁹ formalr denoiatur verū cū sit subm̄ qd dā illi respēctus. Un̄ notitia extēsi itellectu aut aliqd ipi⁹ notitiē ē rō formalr siue dā diueritatē siue ipaz cōformitatē. z sic p3 q itellect⁹ dī formalr verū cū sit subm̄ qd dā vñtatis. Ad tñam partē dubij dī q distiguit ab ipa ppōne. z se bz vt accñs vel vt accñtale respēctū ppōnis. Et si qñtatur vtz vñtas sit i re. Ad h⁹ breuiter rñdei p distinctiōē. q2 duplex ē vñtas. s. vñtas sūdamētalis q ē aptitudinalis cōformitas qd itatis ad itellectū. Et tal n̄ distiguit realr ab ipa qd itate rei s3 bñ ex nā rei. nec ipa res b mō ē ppe cā ipi⁹ vñtatis cū nihil cāuset seipz Alia ē vñtas formalr z ē ipa cōformitas actualr rei i tellecte ad itellectū. z sic ipa res ē bñ cā ipi⁹ vñtatis q2 se bz vt tmin⁹ relatiōis. mō relatio cōtñtalr depēdet a sūdamēto z tmino. Et tē rñdei ad qñtū q veritas formalr ē i re vt i tmin⁹ vt i cā. s3 ē i intellectu vt i subō. qd p3. q2 ppa pfectio itellect⁹ ē itellectu. s3 vñtas ē ppa pfectio itellect⁹. igr ē i intellectu. mai⁹ p3. q2 ppa pfectio nē ē sepata ab eo c⁹ ē ppa pfectō. z mior pbat q2 vñtas ē finis sciaz speculatiuaruz que sunt in intellectu. ergo zc.

Sed contra predicta arguitur p sic. In nulla bona diffinitōe dber poni opposita. s3 i ista ponit⁹ opposita. s. vtz z falsū. q diffinitio nē bona. z arguit sic. ppō sp repñtat suū significatū ad qd iposita ē ad significaduz vtz hec ppō. bō currit sp significat boies currere siue currat siue n̄ currat. q ois ppō ē ha. z nulla est ista. 3 arguit sic. ens ē vtz ouertū. s3 ois ppō ē es q ois ppō ē ha z p cñs nulla est falsa. 4 arguit sic Ois ppō significat verū vel falsū. s3 n̄ ois ppō est es ficat verū. q ois ppō significat sūm. cñia p3 q2a tota distinctia cū dīstricōe vni⁹ pris ad affirmatiōē alterius est bona consequentia.

Ad rationes Ad primam

De substantia ppositionis cathegorice

ut q̄ opposita ut opposita sunt nō debēt poni in ea
de diffōne. sed si cōsiderent in quātū circūloquun
tur nobis vna dīaz possūt bñ poni i eadē diffōne.
Vel dicī q̄ possūt poni dīstīctīue in eadē diffōe
nō tamē copulatiue. Ad scdaz dī q̄ oratio non dī
vna eo q̄ repñtat suū significatū absolute. s; qz
īpa repñtat īp̄z adeq̄te z cōformit̄ sicut est i re. Ad
tīā dī q̄ oīs ppō ē vera veritate entis s; nō vitate
ppōnis q̄ dī ēē veritas format. Ad q̄rtā dī dīstīn/
guēdo aīas. qz vel ē vna ppō dīstīctīua z sic cōcedi
tur cōntia z negat cōns. qz sicut īp̄z ē falsū ita z aīa.
Si hō sit de dīstīctō extremo negat cōns z cōntia.
nec ibi arguit a rota dīstīctīua cū destructōe vni⁹
ptis ad affirmatōez alī⁹. s; cōmittit fallacia figure
dictōis arguēdo a sēsu pposito hō ad sēsu dīstī s; z
Propositionis at alia cathegorica alia
ypothetica. cathegorica ē illa q̄ hz sub
iectū z p̄dicatū z copulā tāq̄ p̄cipa/
les ptes sui ut hō currit. In hac enīz p/
positione hō ē subiectū z currit vero p̄di
catum. Et quod cōiūgit vni⁹ cū altero
est copula. ut p̄z resoluēdo homo cur
rit. idest hō est currēs. ibi homo ē subie
ctum z currēs p̄dicatū. z illud verbū
est dicī cē copula qz copulat vni⁹ cum
altero. Et dicī cathegorica a cathego
riso as. quod idē ē sic p̄dicō p̄dicas. vñ
de dicī cathegorica idest p̄dicatia. Su
biectū ē illud de quo aliud dicī scilicet
p̄dicatū. P̄dicatum ē quod dicī de
altero scilicet de subiecto.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ dīr hic Petrus
bis. diuidit ppōnē i cathegoricā z ypotheticā. Lu
ius diuīsiōis rō ē qz oīs ppō significat vep̄ vel fal
sū. vel ḡ talis imēdiate cōponit ex plīb⁹ tīnīs. z sic
ē ppō cathegorica. vel ex plīb⁹ oīoib⁹ z sic est ppō
ypothetica. Et hāc diuīsiōnē tāgit Arist. p̄ piarme
nias hoc mō cū dicī. Enūciatio enī alia est simplr
vna q̄ dī cathegorica. Et alia ē cōiūctōe vna que
dī ypothetica. ¶ Cōsequēter ponit auctor dīstī/
nem ppōis cathegorice hoc mō. Propō cathego/
rica ē illa q̄ hz subī z p̄dicatū z copulā tanq̄ ptes
p̄cipales sui. Vñ p̄ hoc relatinū q̄ itelligit̄ genus
dīstīnī. Et ponit q̄ hz subī p̄dicatū z copulāz. ad
dīaz oīonū imp̄fectaz in quibus non ponitur co
pula verbalis. Deīde ponit tanq̄ partes p̄cipales

sui ad dīaz ppōnis ypothetice. que q̄uis habeat
subī p̄dicatū z copulā nō tamē tāq̄ ptes p̄cipa/
les sui. Unde subī z p̄dicatū i ppōne cathegorica
hñt rōnē matīe z copula verbalis rōnē forme. naz
copula se hz i ppōne cathegorica sicut forma nā/
lis i corpe nālī qz īpa vñit subiectū z p̄dicatūz adi/
uicē que se habent p̄ modūz matīe. In ppōne autē
cathegorica duplex possū⁹ rep̄re p̄dicatum scz
matīale z formale. Vñ matīale ē illō qd vñitur
cum subō p̄ copulā verbalē. z talī p̄dicato nō repu
gnat cē subiectū. S; p̄dicatū formale est qd vñit
p̄dicatū matīale cūz subiecto z sibi repugnat su
biecti. Unde p̄dicatūz matīale z formale qñq̄ dī
stīnguunt̄ fm vocē hoc est q̄ sub diuersis vocibus
impozrentur ut hō ē aīal. quandoqz vero nō dīstīn
guuntur fm vocē. sp̄ tñ fm rem ut homo currit.

Secundo Sciendū ē q̄ cūz in oī ppōne
cathegorica enūciat aliqd de
aliquo iō in qualibet tria regunt̄. p̄mo illō de
quo aliqd dicitur scz subiectus. Scdō illō qd dī dī
alio scz p̄dicatū matīale. Tertiō illud p̄ qd vel mediā
te quoynum dicit̄ de alio scz copula. Et dī cath
gorica. i. p̄dicatina. Et si dicat aliq̄ est cathegorica
in qua illa tria p̄enumerata nō reperiuntur. ergo
male dictum est q̄ in ipsa tria reperiuntur. p̄o
solutōe illius ē aduertendum q̄ duplex est p̄posi/
tio cathegorica. quedaz est de est scdō adiacēte
in qua nō ponit aliud p̄dicatū matīale p̄ter
istud verbū est expressū z sic semp p̄dicat exñtiāz.
qd patet qz habet resoluī in est z suū p̄cipiū scilz
ens p̄cipialiter sūptuz qd tñ valet sic exñs. Alia
ē ppō de est tertiō adiacēte in qua ponit aliō p̄e/
dicatū ab illo hō est. ut i hac ppōne homo ē aīal.
z istud verbū est tertiū adiacens saltē in ppōnib⁹
necessariis nunq̄ p̄dicat exñtiāz ita q̄ valeat cōia.
hō ē aīal. ergo hō ē. s; solū p̄dicat iclusionē cēntia/
lem vel vñionē p̄dicati cū subō. Et dī p̄positio de
est tertiō adiacente nō q̄ tale verbū ponat i tertiō
loco sed quia ad formandū ppōnē illā oīz p̄habere
p̄dicatum z subiectū. z deīde his habitis oīz mediā
te copula īpa coniungere. Tūc dicī q̄ q̄uis i q̄li
bet cathegorica illa tria reperiunt̄ x̄tuali tñ sp̄ for
malī. ut p̄z resoluēdo ppōnes de ē scdō adiacēte.

Tertio Sciendū ē q̄ hic dīr ad maiores de/
claratiōe dīstīnīonis p̄positionis
cathegorice auctor dīstīnī subī z p̄dicatū. Unde
subīz p̄positionis est illud de quo aliqd dicitur scz
p̄dicatum. Sed p̄dicatū ē quod dicitur de alia. i.
de subiecto. Et qz subiectū z p̄dicatum sunt corze
latīna ideo dīstīnītur vñū per reliquū. Unde sub/
v

De q̄titate ppōnis

etū dīp̄dicati subiectū. z p̄dicatuz dī subiecti p̄dicatū. Subiū tñ z p̄dicatū possūt sumi duptr.

Uno modo formalr. p p se significato: vt sic ipoz tent duas itētiōes sc̄das vel relationes rōis que habēt p fūdamento rē que subijciū z p fūino rez que de alio dī vel econuerſo. z isto modo ibi dīfinitur. Alio mō subijū z p̄dicatū p̄it sumi p dno/minato. z isto mō non hic dīfinitur. Et si dicat. ille itētiōes sc̄de sc̄z subijū z p̄dicatū non sūt in gñe. ergo n̄ p̄it dīfiniri. cñ apz. qz dīfō d̄z vari p gen? z oriā. Et aīa pbat. qz sola entia realia sūt i p̄nto vt pz ex 5° metaphice. Ad h̄ dī qz buiusmodi relatiōes z sc̄de itētiōes nō sūt i gñe p se. p̄it tñ denotiātiue reduci ad gen? relatiōis vt pz f̄z doctorē subitilē octaua dīfictōe tñi sniaz. ¶ S̄z iux p̄dcā mouet vna difficultas vtz. f. negatiōes z signa vliā z p̄ictaria sint ptes subij. Silr dubitat vtz iste ppōnes. Tñ aīa ē hō. Magro legēte pueri p̄ficiūt. z sic de s̄ibz sint cathegorice vel ypothetice. ¶ Ad p̄mā dī qz sig vliā z negatiōes nō sūt ptes subij si fēretur i p̄ncipio ppōnis z ab ip̄is ppō sumat q̄titate suā. s̄z bñ sūt ptes subij si ponatur iter ptes subij. z ppō ab illis nō sumat suā q̄titate. vt vidēs oēm boiez ē equ? ibi b̄ signū oēs ē ps subij. Et ē qz sint ptes p̄dicati pz. qz nisi sit sic ille nō eēt d̄dictorie. fortes ē ois hō. z fortes nō ē ois hō. qz āmotis illis signis i talibz ppōnibz vel saltē i s̄ibz ille sit statēr i xitate z falsitate. Qis hō ē ois hō. z qdā hō non ē ois hō. nisi illud signū ois eēt ps p̄dicati. qz hec eēt falsa qdā hō non ē hō. S̄z qz i istis ois hō currit. ali qz hō nō currit i qz? hec signa nō ponunt iter ptes subij nō sūt d̄ itegritate ei? p̄obatur. qz ppōes d̄dictorie debēt eē de eodem subo qd tñ n̄ eēt si ip̄a si gna eēt ptes f̄bi vt notū ē. Ad aliud dū m̄ndetur qz ista. tñ aīa ē hō z sibi fites formalr sūt cathegorice. qz bñt subz p̄dicatū z copulā tāqz ptes p̄ncipales sūt. S̄z virtualr z equalēter icludunt duas cathegoricas. De sc̄da bō. ppōne dī qz ista n̄ est cathegorica s̄z ē ypothetica vel imēdiate reducibilis ad ypotheticas sic enim resoluitur pueri p̄ficiunt dum magister legit.

Sed contra p̄dcā arguit. Primo sic. In bona dīfione mēbra debēt eē opposita. sed i ista diuisione mēbra n̄ sūt opposita cū vnū cōtineat in alio qz cathegorica cōtinetur i ypothetica. q̄ dīfō nō ē bona. z arguit sic. tñ sūt due ptes p̄ncipales oīonis sc̄z nomē z x̄bū. q̄ ppō cathegorica nō bz tres ptes p̄ncipales. Tercio arguit sic. subijū z p̄dicatū opponunt. q̄ p̄dicatū nō p̄t vere dici de subiecto. q̄ zc. 4° arguit sic. In hac p

positione hō ē hō. hō ē subijū z tñ de ip̄o non p̄dicatur aliud cū idē non sit aliud a seip̄o. ergo dīfinitū subiectum qd est de quo aliquid dicitur.

Ad rationes Ad p̄maz concedit maior z negat mior. z ad p̄batōz dī qz vnū non cōtinet i alio formalr s̄z bñ māl vñū i alio cōtineat. Ad 2^{am} dī qz tātū sūt due ptes oīonis eēntialr z specificē dīfictē sc̄z nomē z x̄bū. tñ s̄ ptes māl dīfictē vt plā noia z plā verba. Ad 3^{am} dī qz p̄dicatū z subiectuz capta formalr quo ad illas itētiōes opponūtur relatiue. iō bec ē falsa. subz ē p̄dicatū. Si tamē accipiātur p denotiatis sic nō opponūtur z vñū p̄t vere de alio p̄dicari. vt hō est aīa. Ad 4^{am} dī qz s̄z p̄dicatū non sit aliud a subiecto realr est tñ aliud f̄m sitū z numez. z s̄z sufficit qz non capitur hic aliud vt dīc dīfictiōne eēntialē.

Propōnū cathegorica alia vliis. alia p̄ictaris. alia idēfinita. z alia singlaris. Propōvliis ē illa i q̄ subijciū f̄min? cōis signo vli dēfminatus. vt ois hō currit. Termin? cōis ē qui apt? nat? ē p̄dicari de plibz. vt hō de sorte z de platone. Signa vniuersalia sunt bec. ois nullus quilibet neuter z similia.

¶ Circa bñc textū notādū est p qz diuīsa ppōe p̄nes subaz ei? hic cñr auctor diuidit ip̄s z potissi me illā. que est de simplici subo in ppōne vniuersalē singlarē particularē z idēfinitā. q̄ diuīfio ē dāta p̄nes ei? quātitate. Et bui? diuīfionis sic b̄ sufficiētia. qz i oī ppōne cathegorica de subo simplici seu icomplexo subijciū f̄min? cōis vel discretus discrete tēt? Si 2^{am} sic ē ppō singlaris. Si p̄mū hoc est triplr. vel subijciū termin? cōmuni sine signo z sic ē idēfinita. vel cū signo. z hoc duptr. vel cum signo vniuersali z sic est p̄positio vniuersalis. vel cum signo p̄ictulari z sic est p̄positio p̄ictularis. Unde quātitas p̄positionis ē quedā p̄p̄ietas ppōnis cathegorice sibi cōueniens i ratione subij co qz tenetur vniuersalit vel p̄ictularit idēfinitē vel singlariter. Et notāter dī ppōnis cathegorice. qz p̄positionibz ypotheticis n̄ cōuenit b̄fē quātitatez. Notanter etiā dī cōueniens p̄positioni cathegorice ratione sui subiecti. qz quātitas p̄positionis nō attendit ex pte p̄dicati s̄z ex pte subiecti. Ratio ē qz p̄positio redditur quāta p aduētū signoz vniuersaliū vel p̄ictulariū. que p̄p̄ie loq̄ndo adueniunt subiecto z non sūt de itegritate ei? .f. subiecti. s̄z ip̄a non adueniunt p̄dicato. ergo tñ sūt partes

Tractatus primus

predicari. Et incipitur h' quantitas prope pro magnitudine aut extensioe corporali. s'z capitur methaphorice ad similitudinem quantitat' discrete. q' sic q'ntitas discreta e' multitudo ex plurib' unitatibus aggregata. ita t'min' cois i' secotinet multa suppo^a p' g'bus i' ppone tenetur. Un' duplices s'nt p'positioes cathegorice. q'da s'nt de simplici subo z s'nt ille in quibus ponit' p' subo aliq' icoplex' ut iste b'o est aial. sortes e' b'o. Alie s'nt cathegorice de subo coplexo. z iste s'nt multiplices. q' q'da s'nt d' copulato s'bo sic ista. b'o z asin' currit. Alie s'nt de aditionato s'bo sic ista. b'o z asin' currut. Alie s'nt de distincto s'bo sic ois b'o vel asin' currit. Alie s'nt de aditionato s'bo sic ois ppofie ne'cia e' ha. Alie s'nt i' g' b' a pte subipofit aduerbiu' tpale. vt nullu' aial du' dormit vigilat. Alie s'nt i' g' b' ad subm' ponit' i' plicatio. vt ois b'o g' currit mouet. Alie s'nt q' b'nt subm' coplex' ex adiectiuo z substantiuo. vt b'o alb' currit. Et alie sunt q' b'nt subm' coplex' ex recto z obliq'. vt cuiuslib'z bois oculus e' dexter. Et sic o'z e' pus ista diuifio ponit' sime dat' d' cathegorica simplicis sub'i. si t'n s'nt d' coplexo subo pofit dici q' aliq' origit aliqu' taliu' p' pofitione e' pluriu' quantitat'. vt q'n vna ps subiecti tenetur inde z alia vniuersaliter.

Secundo Sciend' e' q' h' auctor diffinit p'm mebz b'o diuifionis. i. ppone v'ez cui' diff' p' i' textu. q' diff' sic o'z explicari. Propo' v'ez e' illa i' q' explicite vel iplicite subijcit termin' cois distribut' p' signu' v'ez aut p' aliq' sibi equalens. D'r notat' explicite vel iplicite p' istas ppofes. nihil e' i' bursa mea. z sic de alijs. q' sunt vniuersales. z t'n i' eis no' subijcit t'min' cois explicite. D'r coiter tentus ad excludendu' istas ppofes. ois b'o e' totu' i' quantitate. ois b'o e' v'ez. Et d'r distribut' p' signu' v'ez ad excludendu' istas ppofes. n' ois b'o currit. n' null' b'o currit. z sic de alijs sit. b'o q' n' sunt v'ez s'z p'ctares. Per h' at q' d'r. aut p' aliq' equalis d'nt tales ppofes dici v'ez. n' q'da b'o currit. n' q'da b'o n' currit z sic d' alijs. v'n fig'm v'ez e' sincathegoreuma facies t'minu' coez tenet' p' oib' suis suppositis copulatiue. sic i' ista ppone ois b'o currit. b'o ibi distribuit' z fit descensus ab eo copulatiue vt sic sortes currit z plato currit. z sic de alijs. g' ois b'o currit. Lofeq'nt' diffinit auctor t'minu' coez hoc modo. Termin' cois e' apt' nat' e' predicari d' plurib'. Que diff' sic explicat'. Termin' cois e' q' apt' nat' e' predicari d' plurib' vniuoce h' e' affirmatiue. Notat' d'r apt' nat' q' n' o'z g' actu p'dicef d' plurib'. D'r e' vniuoce pp' terios singulares q' pnt' predicari d' plurib' eguoce. D'r e' v'ez z affirmatiue q' t'minus singularis

p'nt' predicari d' plurib' h' e' z negatiue vt dicedo asin' e' iohes. plato n' e' guillerm'. Ultimo aliq' addit' b' e' p'icul' d' plurib' supponetib' p' reb' e'ntial' d'istinctis. Et o'z itelligi terminu' e' aptu' natu' predicari d' plurib'. s. i. diuersis ppofib' z no' i' ead' ppone. Un' tres s'nt termi coes. q'da s'nt g' actu b'nt p'la supposita vt b'o. Alij s'nt termi coes g' actu n' b'nt plura. supposita exntia s'z p' potetia n'ale pnt' h're p'la suppo^a vt rosa i' hyeme n' b'z plura suppo^a exntia. t'n alio tpe p' potetia n'ale b'z plura suppo^a. Alij s'nt termi coes g' actu n' b'nt plura suppo^a nec pnt' h're p' potetia n'ale. t'n p' potetia supn'ale z quatuz e' ex se repugnat habere plura supposita vt sol luna.

Tertio Sciend' e' q' h' auctor Petr' hispanus ex'plicat de signis v'ez d'icedo. si gna aut v'ia s'nt bec. ois null' glib' z sic d' alijs. S'z q' signa s'nt i' multiplici d'ia. i'o ad maiorem eozuz notit'ia b'rida ponunt' aliq' diuifiones ipsoz. Un' si gnoz q'da sunt v'ia vt ois null'. z q'da p'icularia. vt quida' z alter. Et conueniunt i' hoc q' dicunt disponem sub'i i' ordine ad p'dicatu'. seu d'eterminat' intellectum ad capiend' terminu' coez cui addunt' i' aliq' ppone. Sed differunt i' hoc q' signum vniuersale determinat' intellectu' ad capiend' terminum comunem cui addit' p' oib' suis suppositis copulatiue. z sign' p'iculare p' oib' suis suppositis distinctiue. Signorum v'ez v'liuz q'da s'nt negatiua vt null' nihil. z ista distribuit' terminu' z reddit' ppone negatiua r'one negat'ois icluse i' eis vt dicedo. null' b'o currit. Alia s'nt affirmatiua. vt ois. It'e signoz v'liuz distributiuoz q'da sunt distributiuia substantie. Alia s'nt distributiuia accit'is vt quat'libet q'lelibet. It'e signoz distributiuoz s'nt q'da distribuit' p' p'tibus subiectiuis vt ois. Alia p' p'tib' integralibus vt totu' capi endo totu' sincathegoreumatice vt dicedo tot' sortes est mior sorte. q' ibi fit distributio p' p'tib' integralib' sortis. It'e signoz distributiuoz p' p'tibus subiectiuis q'da distribuit' p' duob' tantu' vt vter z neuter q'd accipit' e' p' plurib'. It'e signoz v'liuz q'da icludunt terminu' sue distribut'ois z q'da n'. It'e signoz v'liuz q'da s'nt absoluta z s'nt illa q' i' sua significatiue n' icludunt relatiu' illi' termini que distribunt sicut ois z glibet. Alia s'nt que icludunt relatiu' vt q'qd q'd i' m' valet sic o'e ill' q'd. z q'cuq' sicut ois qui. i'o vocant' geminata. q' i' or'one i' q' ponit' regrit duplex v'bu'. sic i' ista q'qd currit mouet predicta arguitur. Primo sic. Membra diuifionis p' p'ositionis cathegorice non sunt opposita. ergo diuifio no' e' bona. Secundo arguitur sic. i' illa ppofe

De quantitate, ppositionis

ne cuiuslibet hominis a finis currit. et similiter neutrum oculum habendo tu potes videre. subiicitur finis cois sig vlti dterminat. et tñ n̄ sūcylēs. ḡ diff. p pōis vltis n̄ ē bona. 3. arguit sic. 1. ē vltis. nihil ē in bursa mea. et tñ i ea n̄ sūcylēs finis cois. s3 tñmō s̄m vltē. f. nihil. ḡ d̄ diffinitōez. 4. arguit sic. oē vltē p̄dicatur de multis. nullum signū predicatur d̄ multis. ergo nullum signum est vniuersale.

Ad rōes

Ad p̄mā d̄ negādo anis. et ad p̄bā tōes d̄ q̄ p̄ticularis s̄oatr n̄ cōtē i vlti q̄uis bñ māt̄ r̄xualr. Ad fāz d̄ q̄ tales p pōes ex pte s̄bi enūciatōis sūt p̄ticularēs vel singulares. s3 ex pte s̄bi distributōis sūt vltēs. iō ille n̄ s̄t simplicis q̄tatis qz n̄ sūt simplicis s̄bi. Ad t̄tiā cedit maior et distiguit̄ mior. vlt̄ exp̄sse vlt̄ equalēter et subitellē. p̄ cedit̄ minor. et negat̄. Ad q̄rtā cedit̄ q̄ nullū s̄m d̄ vltē in p̄dicādo. s3 bene d̄ vniuersale in distribuendo. p̄ hoc sufficit ad h̄ q̄ aliqua signa dicantur vniuersalia.

Propō p̄ticularis ē illa i q̄ s̄bi c̄it̄ finis cois sig p̄ticulari d̄tmiatus. vt qdā hō currit. Signa p̄ticularia s̄t hec. qdā alī aliq̄s et filia. ppō indefinita ē illa i q̄ sub ijcit̄ t̄min⁹ cois sine sig vt hō currit.

Circabūt̄ textū notādū ē p̄ q̄ postq̄ auctor d̄ t̄miat̄ d̄ ppōe vlti q̄ iter oēs ppōes h3 p̄fectiorē q̄tātē. h̄ cōr ponit̄ diffinitionē ppōis p̄ticularis q̄ clare p3 i tex. i q̄ ponit̄ h̄ relam̄ illa referēs gen⁹ diffinitū. et ponit̄. i q̄ s̄bi c̄it̄ finis cois. ad d̄riāz ppōnis singlis. Vlt̄ ponit̄ sig p̄ticulari d̄tminat⁹. ad d̄riāz ppōis vltis et indefinitē. et sic tota diffi. d̄z conformiter itelligi sic diffi. ppōis vltis sic q̄ ibi requiritur q̄ ibi sit finis cois cōiter t̄t̄ sig p̄ticulari d̄tminat⁹ aut aliq̄ alio equalēte n̄ ipedito p̄ negationē aut p̄ aliqd aliqd. vñ ppō n̄ d̄ p̄ticularis eo q̄ s3 sup̄pōat p̄ vna suaz p̄tū s̄bi uaz p̄cise. qz i p̄pōe p̄ticulari s3 sup̄ponit̄ diffiētiue p̄ oib⁹ suis sup̄positis. S3 d̄ p̄ticularitas qz ad veritatē ei⁹ suffic̄ q̄ p̄dica^m illi⁹ ppōis h̄e p̄dicet̄ d̄ aliq̄ partiū s̄bi uaz. vñ termin⁹ cois q̄tū ē d̄ se n̄ h3 maiorē d̄ t̄miatōez ad stādū p̄ oib⁹ suis sup̄positis copulatiue q̄ p̄ aliqb⁹ vel pro oib⁹ diffiētiue. iō ad limitādū itellēctū ad h̄ q̄ capiat̄ ips̄ pro oib⁹ vlt̄ p̄ aliqb⁹ suis sup̄positis quētiēssima ē tal̄ d̄ispō signoz

Secūdo

sciendū ē q̄ h̄ cōr auctor d̄tminat d̄ propōe indefinita ponēdo ei⁹ diffinitio nē q̄ talis ē. ppō indefinita ē illa i q̄ sub ijcit̄ termin⁹ cois sine sig. vt hō currit. et d̄ id̄ finita. qz termin⁹ cois sup̄t̄ sine sig n̄ d̄tminat ad aliq̄ sup̄pōez

p̄t. n. aliqñ sup̄ponē simplr et aliqñ p̄sonalr vlt̄ māt̄. vt hō ē spēs. hō ē aial. vlt̄ hō ē dictio dissilaba. vlt̄ d̄ indefinita ab aliqb⁹ n̄ qz d̄tminate et finite q̄tatis n̄ sit. qz ois ppō ē finite et d̄tminate q̄tatis. s3 d̄ indefinita. qz s3 ei⁹ n̄ d̄tminat p̄ aliqd n̄ vltē vlt̄ p̄ticularē. et ita s3 s̄b teneat̄ d̄tminate p̄ aliq̄ tñ ad v̄ficatōez locutōis. tñ teneat̄ id̄tminatē q̄tū ad modū enūciādū. eo q̄ n̄ d̄tminat p̄ aliqd n̄ vltē vel p̄ticularē. et d̄tmi. ei⁹ d̄z d̄formiter itelligi sic diffi. ppōis p̄ticularis h̄ mō. ppō indefinita ē illa i q̄ s̄bi c̄it̄ t̄min⁹ cōiter t̄t̄ sine sig q̄tū c̄it̄. aut aliq̄ alio s̄bi equalēte. vñ s̄m q̄tū c̄it̄ ē s̄m reddēs. ppōez q̄tū c̄it̄ s̄t sig iā p̄t̄ oca. puta ois et null⁹. S3 s̄m n̄ q̄tū c̄it̄ ē s̄m qd n̄ reddit ppōez q̄tū s̄t sig signa exclusiua. vt tñ et solus. ex q̄ p̄t̄ tere p̄t̄ q̄ hec ē indefinita. sol hō currit. tñ hō currit. et n̄ notādū q̄ s̄m aliq̄s tales ppōes. hō ē spēs aial ē gen⁹. et sic d̄ alijs d̄n̄ singlēs. qz tales t̄mini significātes q̄d itates cōes significant eas h3 se et absolute vt abstrahūt ab oib⁹ suis singlib⁹ et p̄ modū vni⁹ rei. iō ab ipis d̄n̄ eē singlēs. tñ ab alijs d̄i cū eē indefinite. qz res significata ē cōicabil̄ multis indiuiduis et plurif. cabilis ipis. iō i illis ppōni b̄ s̄bi c̄it̄ termin⁹ cois sine signo. ḡ debēt dici de finite. Insuper est aduertēdū q̄ ista ppō. hō q̄ est sortes currit. n̄ ē indefinita s3 singlis. et s3 ibi ponat̄ termin⁹ cois sine sig. tñ s̄t rigi per illā iplicatōez q̄ ē sortes ad stādū pro d̄tmiato sup̄p. Et si āguat̄ hō significat oia sua sup̄p. ḡ seq̄ q̄ n̄ p̄t̄ s̄t rigi ad stādū p̄ aliq̄ d̄tmiato sup̄p. cōia p3. qz dictio n̄ p̄t̄ cadē a sua ipositione. ḡ n̄ p̄t̄ s̄t rigi. R̄n̄ d̄t̄ q̄ s3 termin⁹ cois n̄ possit̄ s̄t rigi q̄ ad signifi cationē. tñ p̄t̄ s̄t rigi q̄ ad locutionis significatōē. Unde aliud ē significare sup̄ponere et reddere locutionem veram vt videb. tur inferius.

Tertio

sciendū est q̄ circa p̄dca mouetur istud dubiū. Utruz hec propositio. Ens quod est sortes currit: sit indefinita vel singularis. Et vñ p̄ q̄ n̄ sit singularis. qz nulli termino singulari ouenienter additur signum vniuersale. Sed huic oplexo. ens qd ē sortes: oueniet̄ additur signū vltē. vt dicēdo. oē es qd ē sortes currit vel nullū ens qd ē sortes currit. ergo in illa n̄ subiicitur termin⁹ singularis. igi. Itē hec ē vniuersalis. nullum currēs ē ens quod est sortes. sed ois talis ouertitur simpliciter et non in alias q̄ i istā. nullum ens quod est sortes currit. et sic illa non ē singularis. s3 vltis. mior p3 per aristotelem p̄pōz qui dicit q̄ omnis vniuersalis negatiua ouertū in vltē negatiua. Et In opp^m arguitur. Illa ppō

De q̄titate propositionis

ē singlis i q̄ s̄bi cū ēmin^o discret^o discret^o tēt^o r̄vni-
uoce. s̄z i i^a ens qd ē sortes s̄bi cū ēmin^o discret^o
discret^o r̄vniuoce tēt^o. q̄ ē singlis. mior p̄z. q̄z s̄ to/
tū ēs qd ē sortes n̄ p̄t p̄dicari d̄ p̄lib^o x̄e r̄ affirma-
tie. i gr̄ ē ēmin^o singlis. cū p̄z p̄ locū a diffinitōe ad
diffinitū. p̄ r̄isōe ad q̄sitū aduertēdū ē qd s̄ h̄ mā
sūt due opiones. q̄z p̄⁴ ē q̄ talis ppō ēs qd ē sor-
tes currit. ē idēfinita. r̄ q̄ ibi s̄bi cū ēmin^o cois v̄l
salte ps p̄ncipalis illi^o ē ēmin^o cois. r̄ s̄ suffic. r̄ ad
rōez i op^m r̄ndet negādo cūā. s̄z s̄ sic itelligi q̄ s̄
totū ēs qd ē sortes currit ex mō sue significatōis
p̄ncipali sibi cūētiēti. vel q̄ ad suū signū^m magis
p̄ncipale n̄ p̄t p̄dicari d̄ p̄lib^o. r̄ s̄ ē s̄z. q̄z ēs ē p̄n-
cipalior ps illi^o s̄bi. r̄ p̄t p̄dicari d̄ p̄lib^o. q̄ suffic ad
h̄ q̄ totale s̄z sit terius cois. r̄ q̄ ppō dicat idēfini-
ta. s̄z h̄ n̄ valz. q̄z parirōe dicere q̄ h̄ ppō. iste h̄
currit eēt idēfinita. qd ē s̄z. q̄z ex mō sue significa-
tōis sibi p̄ncipali cūētiēti p̄t p̄dicari d̄ p̄lib^o. iō sic
i ista. h̄o restriḡ p̄ istō p̄nom̄ d̄m̄fatiū iste. sic s̄lū
ēs restriḡ p̄ h̄ac ip̄licatōez. i. qd ē sortes. Alia i gr̄
ē opio h̄ior q̄ talis ppō ē singlis eo q̄ totali subo
r̄puat p̄ p̄lib^o accipi vniuoce. et ad rōes an op^m.
ad p̄mā distiguit maior. v̄l cū singli icōplexo. r̄ sic
cedit maior. vel cōplexo cuiusmōi ē ēs qd ē sor-
tes. r̄ sic negat. Ad aliā d̄r q̄ n̄ ois v̄lis negatia cō-
uertitur simplr̄. s̄z solū illa q̄ ē d̄ p̄dicato cōi cuius
modi n̄ ē ista. nullū currēs ē ens qd est sortes.

Sz p̄tra p̄dca arguit p̄fic. bec ē p̄ticularis.
n̄ ois h̄o currit. r̄ tū n̄ s̄bi cū ēmin^o
cois signo p̄ticulari d̄m̄iat^o. ḡz d̄ diffinitionē ppō
nis p̄ticularis. z̄ arguitur sic. Cois n̄ potest
determinare min^o cōe. s̄z sig^m p̄ticularē ē cois
r̄ min^o d̄terminatū q̄ sit termin^o cōmunis. q̄z pōt
applicari cuius ēmin^o cōmuni. ḡ nō pōt d̄m̄iare
ēmin^o cōmunē. 3° arguit sic. bec ē idēfinita. solus
sortes ē dictio diffillaba. q̄z ibi tenet p̄ illa voce et
p̄ alijs sibi s̄lib^o. r̄ tū i ea n̄ subijci ēmin^o cois. ḡz
diffinitōez. 4° arguit sic. bec est idēfinita solus h̄o
currit. r̄ tū ibi n̄ pōitur terminus communis sine
signo. ergo diffinitio non est bona.

Ad rationes ad p̄mā d̄r q̄ q̄uis i illa n̄
subijciatur ēmin^o cois sig^m
p̄ticulari d̄m̄iat^o formalr̄ tū b̄n̄ r̄tualr̄ rōe negōis
remouētis tūte signi v̄lis. ad 2^{am} d̄r q̄ s̄z signū p̄-
ticularē idifferēter possit addi cuius ēmin^o cōmu-
ni. tū q̄ncūq̄ sibi additur facit ip̄m teneri p̄ suis
suppositis diffinitive. r̄ sic d̄terminat ip̄z ad stan-
dū p̄ aliquibus. Ad tertiā d̄r q̄ si sumatur sortes
materialiter r̄ nō significatiue tūc reddit ppōnē
idēfinitam large capiēdo p̄positionē. Ad quar-

tam d̄r q̄ s̄z i ea sit signū exclusiū nō tū ē signum
vniuersale vel p̄ticularē disponēs subz vniuersa-
liter vel p̄ticularit̄. r̄ d̄ isto solū ē hic ad p̄positū.
Propositio singularis ē illa i qua sub-
i cū ēmin^o discret^o v̄l termin^o cōmunis
cū p̄nomie d̄mōstratiuo v̄t sortes cur-
rit. v̄l ille h̄o currit. Termin^o singula-
ris v̄l discret^o ē q̄ apt^o natus est p̄di-
cari de vno solo. v̄t sortes de seipo.

Circa hūc textū notandū ē p̄mo q̄ postq̄ d̄ter-
miatū ē de p̄positionē v̄l p̄tulari r̄ idēfinita. hic cō-
sequēter auctor d̄m̄iat d̄ ppōe singulari. iō ordi-
nis ē. q̄z i p̄dictis subijciatur ēmin^o cois cōmuniter
tentus qui semper potest teneri pro multis. in sin-
gulari h̄o subijciatur terminus discret^o vel ēmin^o
cois cū p̄noie d̄mōstratiuo. vel termin^o cois sin-
gulariter accept^o q̄ n̄ p̄t teneri vniuoce p̄ plurib^o.
ideo i illis trib^o p̄fectior ē quātitas subiecti rōe cu-
ius iter bas ppōnes vltimo d̄terminat de singu-
lari ip̄am sic diffinitēs. **Propō singularis** ē illa m̄q̄
subijciatur ēmin^o discretus discrete tēt^o. vel ēmin^o
cois sūptus cū p̄noie d̄mōstratiuo p̄mitiue spe-
ciei. r̄ n̄ d̄eriuatē v̄t sortes currit vel ille h̄o s̄cribit
Et d̄r ppō singularz. q̄z subz ei^o tenetur p̄ vno sup-
posito tū sic q̄ sibi r̄pugnat teneri p̄ pluribus. Et q̄
p̄z q̄ n̄ d̄r singularz d̄ditatiue. eo q̄ sit vna res sin-
gularis q̄z sic ois ppō eēt singularis. **Sz** d̄r singu-
laris d̄noiatue. q̄z subz tenet p̄ vno singulari. Et
notat d̄r cū p̄noie d̄ratiuo p̄mitiue sp̄ei. q̄z si tale
p̄nom̄ d̄ratiū eēt d̄riuatē sp̄ei ppō n̄ eēt singla-
ris s̄z idēfinita. sic ē ista me^o equ^o ē alb^o. Et rōb^o est
q̄z p̄nom̄ d̄ratiū p̄mitiue sp̄ei d̄ratiū aliqd̄ certū r̄
d̄eriatū suppo^m teri cois cui adiūgit r̄ fac ip̄z te-
neri p̄cise p̄ vno d̄eriatō suppo^o d̄ratiō. **Sz** p̄nom̄
d̄ratiū d̄riuatē sp̄ei n̄ d̄ratiū p̄cise aliqd̄ d̄eriatūz
suppo^m ēmi cois cui adiūgit. s̄z si q̄z ip̄z idēf̄ ad plā
suppo^o. r̄ v̄t coit d̄r ppō q̄drupl̄ pōt dici singularz
p̄z. q̄z i ip̄a subijci ēmin^o discret^o v̄t sortes cur-
rit. z̄ q̄z i ea subijci ēmin^o cois sūpt^o cū p̄noie d̄ra-
tio p̄mitiue sp̄ei. v̄t ista iste h̄o currit. 3° q̄z i ea s̄ius
cois subijci h̄is supōnē simplicē v̄t h̄o ē sp̄es. 4°
q̄z i s̄bi cū al^o qd d̄ez qd solū suppoit p̄ vno singula-
ri d̄co v̄t h̄oiez currē ē p̄te. illō d̄ez h̄oiez currē ac-
cipi p̄ seipo r̄ ē sensus. h̄ ppō h̄o currit est p̄tis.
Secundo Sciendum est q̄ consequēter
p̄trus h̄il. ad declarationem
diffinitionis p̄positionis singularis diffinit ter-
minum discretum sic. Termin^o discretus est q̄ ap-
tus natus ē p̄dicari de vno solo s̄z d̄ se ipo v̄t sor-

De quantitate ppositionis

res ē sortis. q̄ diffinitio d̄ sic itelligi. t̄ min⁹ discretus ē termin⁹ cui ex rōe sua repugnat p̄dicari de plurib⁹ vere affirmatiue ⁊ vniuoce mediante copula de p̄feti nō āpliata. ⁊ d̄ vniuoce q̄ pōt p̄dicari de plurib⁹ equiuoce. d̄ etiā vere ⁊ affirmatiue. q̄ pōt p̄dicari negatiue de plurib⁹ ⁊ etiā false. Et d̄ mediāte copula de p̄feti nō āpliata. q̄ potest p̄dicari de plurib⁹ mediāte copula āpliata. ⁊ rō q̄ nō pōt p̄dicari de pluribus ē ista. q̄ h̄z significatū icōmunicabile diffictū ab alijs. s̄z q̄d ē incōmunicabile n̄ ouenit multis actu vel aptitudie et sic nō pōt dici de multis. q̄ dici de p̄supponit eē in. Et si querat̄ vtz p̄pōnes sint singulares i q̄bus ponūt̄ p̄noia d̄mōstratiua tāq̄ suba vt iste currit ego curro. Ad h̄ r̄ndetur q̄ p̄nom̄ sine d̄mōstratione ⁊ sine relatiōe acceptū ē indeterminatū. s̄z cū de d̄mōstratiōe finitā ⁊ tenetur p̄ re d̄mōstrata. ideo d̄ vtute reꝝ d̄mōstrataꝝ p̄ q̄b⁹ p̄noia ponūt̄ur ip̄a possūt supponere n̄ t̄i d̄ vtute p̄p̄a. ⁊ sic si ta/ lia sint primitiue speciei reddunt p̄positionem singularem et non alias

Tertio sciēdū est q̄ circa p̄dicta monēt̄ur aliqua dubia. p̄m⁹ ē vtz p̄nomē cū c̄mino cōi positū a pte sub̄i sit ps sub̄i. r̄ndetur q̄ n̄ s̄z ē q̄dā act⁹ sincathegoreumatic⁹ limitās itelle ctū ad h̄ q̄ capiat talē termin⁹ cōmunē p̄ vno singulari. sic ps de alijs signis q̄ n̄ sunt ptes sub̄i. 2⁹ dubitat̄ cui⁹ quātītatis sit ista. Iste homo vel alius currit. et etiā ista. fortes vel asinus currit ad primam ptem r̄ndetur p̄ distinctione m. q̄ vel h̄ p̄nomē iste cadit sup̄ totū sub̄m ⁊ tūc facit totā p̄positionē singularem. si h̄o cadat p̄cise sup̄ p̄mam pte. tūc d̄ q̄ illa nō est vni⁹ simplicis quantitat̄is eo q̄ est de sub̄o cōplexo. ⁊ tūc quo ad p̄mā ptem dicere ē singularis. ⁊ quo ad scdaz dicere ē indefinita. ⁊ sic q̄cūq̄ p̄pō est de sub̄o cōplexo nisi eodez mō teneat̄ respectu copule totale sub̄m. ⁊ vna ps nō est sic alia. p̄pō nō est alicui⁹ vni⁹ quātītatis. ⁊ si arguat̄ ois p̄pō cathegorica est vniuersal̄ p̄ticularis indefinita vel singularis. q̄ ip̄a est alicui⁹ determinate quātītatis. Ad h̄ r̄ndetur q̄ oēs p̄pōnes cathegorice de simplici sub̄o sūt v̄les p̄ticulares indefinite vel singulares. s̄z nō oꝝ q̄ q̄libz p̄pō cathegorica de sub̄o cōplexo sit alicui⁹ determinate quātītatis. v̄l d̄ q̄ illa d̄z dici p̄ncipalr illi⁹ quātītatis cui⁹ sub̄z enūciatiōis respectu copule accipit̄ sic q̄ si sub̄m teneat̄ vniuersalr d̄z dici v̄lis. si p̄ticulr d̄z dici p̄ticulr. ⁊ sic d̄ alijs s̄ilib⁹.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄ sic. bec ē singularis oēs ap̄i dei sūt du

odecim ⁊ t̄i nō subijcitur i ea termin⁹ discret⁹. v̄l termin⁹ cōis s̄ūptus cū p̄noie d̄mōstratiuo. q̄ cōtra diffinitionē p̄pōnis singularis. C 2⁹ arguit̄ sic. In ista p̄pōne. tot⁹ fortes est albus. subijcitur termin⁹ discret⁹. ⁊ t̄i nō est singularis. q̄ equiualez isti. quelibz ps fortis est alba. q̄ diffinitio ouenit alijs a diffinito. C 3⁹ arguit̄ sic. Nullū ideterminatū d̄bit terminū cōmunē ad standum p̄ vno singulari supposito. sed p̄nomē d̄mōstratiuū ē indeterminatū. q̄ significat substantiā ifinitā ⁊ indeterminatā. q̄ illa p̄pō non ē singularis in q̄ subijciit termin⁹ cōmunis cū p̄nomie d̄mōstratiuo. C 4⁹ arguit̄ sic. Termin⁹ singularis predicatur de pluribus ergo contra diffinitionē termini singularis.

Ad rationes ad p̄mam d̄ q̄ si i ista oēs ap̄ostoli dei sūt duodecim ly oēs sumat̄ collectivē tūc est h̄a ⁊ singularis. Et ibi sub̄z teneatur p̄ pluribus. t̄i illa plura capiuntur vt collecta ⁊ p̄ mōz vni⁹ discreti. ⁊ sic ibi est termin⁹ singularis. si h̄o ly oēs teneatur distribu tiue tūc est v̄lis ⁊ falsū. Ad scdaz d̄ si totū capiat cathegoreumatice tūc est singularis. ⁊ ē s̄c̄sus fortes h̄is pres ē alb⁹. Si h̄o teneat̄ sin cathegoreumatice t̄c distribuit p̄ p̄tib⁹ integralib⁹ ⁊ ideo illa ē v̄lis ⁊ n̄ valz sic q̄lz ps fortis ē alba. ad 3⁹ d̄ q̄ p̄nomē cōsideratū h̄z suos mōs significandi eēntiales ē ideterminatū. nec pōt vt sic d̄bere c̄mūz cōmunē. s̄z ip̄s cōsideratū sub suis mōis significandi accidentalib⁹. s̄ sub d̄mōstratiōe ⁊ relatiōe pōt d̄be c̄mūz cōmunē cui additur ad scdū p̄ vno supposito d̄miato. ad 4⁹ d̄ q̄ h̄z c̄min⁹ singularis p̄dicatur d̄ plurib⁹ h̄z n̄ ē vniuoce h̄e ⁊ affirmatiue.

Itē p̄positionū cathegoricarū alia ē affirmatiua alia negatiua. Affirmatiua ē illa i q̄ p̄dicatur affirmat̄ de s̄bo vt h̄o currit. Negatiua ē illa i q̄ p̄dicatū negatur de sub̄o vt h̄o nō currit. Diuisa p̄positione triplr̄ sciēdū ē q̄ triplex ē q̄siti uū quod q̄rim⁹ de ip̄a p̄pōne. s̄ q̄ q̄lis ⁊ quāta. Que q̄rit de substantiā p̄pōis. ideo ad q̄onē factā p̄ q̄ r̄ndēdū ē cathegorica v̄l ypothetica. q̄lis q̄rit de q̄litate p̄pōnis. iō ad q̄onē fcāz p̄ q̄lis r̄ndēdū ē affirmatiua v̄l negatiua. Quāta q̄rit de quātītate. iō ad interrogatiōez factā p̄ quāta r̄ndēdū ē v̄lis v̄l p̄ticularis

Tractatus primus

vel indefinita vel singularis. vñ versus.
Que ca. vel yp. qualis ne. vel af. v. qñ
ta par. in. fin.

Circa hūc textū notādū ē p q̄ i hac pte pōit di
uisio ppōis penes ei⁹ q̄litate. z ē q̄litas ppōnis af
firmatio vel nega? opōis extrēoz. vñ sic q̄ntitas
ppōnis se t3 ex pte subī. ita q̄litas q̄ ē affirmatio
vel negatio se t3 ex pte opōis extrēoz vel copte
Et diuisio talis ē. ppōis cathegoricaz alia ē affir
matia z alia ē negatia. c⁹ diuisiois rō ē. qz i oi ppōe
cathegorica aut copula ē affirmata vel negata. si
p⁹ sic ē affirmatia. si z⁹ sic ē ppō negatia. vñ p/
pō affirmati a ē illa i q̄ p̄dicatū affirmat d̄ subō. i.
res iportata p̄dicatū d̄notat i cē rei significate
p subz. Sz ppō negatiua ē illa i q̄ p̄dicatū remo
uet a sbo. i. res iportata p̄dicatū d̄notat rēoueri
a re significata p sbo. alij tñ dicūt q̄ i ppōe affir
matia p̄dicatū pponitur cū sbo. z i negatia p̄dica
tū rēouet a sbo. p q̄ ē aduertēdū q̄ opō p̄dicati
cū sbo ē duplex. qdā ē f3 mōz enūciādi tñ. z ista
repi i oi ppōe affir⁹. siue x̄a sit siue fta. alia ē opō
f3 rē z modū enūciādi sit. z i⁹ repi i affirmatis ve
ris tñ. silf duplex ē remotio p̄dicati a sbo. vna ē
f3 mōz enūciādi tñ. z i⁹ repi i negatis siue x̄is si
ue fta. alia ē rēotio f3 rē z modū enūciādi sit. z i⁹
tñ repi i negatis x̄is. vt i istis. bō n̄ ē lapis. bō n̄ ē
afin⁹. vñ affirma? z nega? p̄it capi duplī. vno?
forālī. f. p opōe affirmata vel negata. z sic fī d̄rie
ppōis. z sic h̄ mō diffiniūtur. Affirma? ē qdā opō
intellect⁹ pponētis p̄dicatū cū sbo. vbi d̄notat rez
iportatā p̄dicatū cūēire rei iportate per sbo. Et
nega? ē qdā diuisio intellect⁹ in q̄ d̄notatur p̄dicatū
separari a sbo. siue rē iportatā per p̄dica? rēoue
ri a re iportata p subiectum. Alio mō capiuntur
affirmatio z negatio p d̄notatis. f. p oīoe affirma
tia z negatia. Et h̄ mō sūt spēs enūciatōis. Et capi
endo isto mō affirmatōz z negatōz ē diuisio gnis i su
as spēs. Sz capiēdo p⁹ ē diuisio penes q̄litate q̄ p̄n
cipalī respic̄ p̄dicatū qd̄ bz rōez for⁹. Uel ē diuisio p
d̄ras eēntiales ppōis. Et si obijciat. mē⁹ isti⁹ diuisio
nis excedūt diuisiō. q̄ diuisio ē mala. an̄s p3. qz aliq̄ ē p
pō affirmatiua vel negatiua q̄ nō ē cathegorica. cū affir
matio z negatio repiāt i ypothetico. Ad h̄ d̄r q̄ af
firmatio z negatio p̄it capi duplī. Vno? p opōne
affirma⁹ vel negatiua p̄dicati cū sbo tñ. z isto? negati
ua cū sua pbatōe. alio? capiūt affirma? z nega? p
opōe affirmata vel negata p̄dicati cū sbo. vñ it̄ ou
as ppōes. z isto? non capiūt i p̄dca diuisione. z bñ
regiuntur hoc modo in ypotheticis.

Scdo sciēdū ē q̄ d̄r. Pe. hif. oñdit q̄ possit
trib⁹ diuisionib⁹ ppōis. Una i cathegori
cā z ypotheticā. q̄ diuisio ē penes ei⁹ iudāz. alia i ylēz
pticularē indefinitam z singularē. que diuisio vo
catur penes ei⁹ quātitate. alia in affirmatiua z ne
gatiua q̄ vocat diuisio penes ei⁹ q̄litate. Sic etiā
sunt tria q̄sitiua ppria illis trib⁹ diuisionib⁹ coriden
tia. sic q̄ vñū q̄rit d̄ p⁹ diuisione p̄cise. aliō d̄ scda. z re
liquū d̄ t̄tia. z sūt ista. q̄. q̄lis. z q̄ta. Vñ q̄ q̄rit d̄ p⁹
diuisione. Et ad talē questionē r̄ndendum cathe
gorica vel ypothetica. Qualis q̄rit de q̄litate. z ad
talē q̄onē r̄ndendum ē affirma⁹ vel nega⁹. q̄ta q̄rit
de q̄titate. z ad talē questionē r̄ndendum est vni
uersalis pticularis indefinita vel singularis. vñ ver
sus. Que ca. vel yp. q̄lis vel af. v. quāta par. in.
fin. Cuius expositio patet in textu. Et debet itelli
gi q̄ tñ sūt tria q̄sitiua ppria correspondētia tribus
diuisionib⁹ p̄dictis sic q̄ vñū q̄sitiuū ē appropriatū
vni diuisioni ita q̄ non alteri. z quāuis sint multa
alia q̄sitiua de propositione. vt an ytrum z sic
de alijs. tamen illa non sunt propria. sed indiffe
renter querunt de substantia qualitate z q̄titate.

Tertio sciēdū ē q̄ substantia capitur duplī
vno? ppe vt ē ens p se. z isto mō nō
capiūt h̄. alio mō capiūt gñatī z trāscriptiue p oi illo:
qd̄ bz modū substantie siue p̄titate rei. lz enī albe
do sit accidēs. pōt tñ fieri q̄sitiō d̄ ipa vt sumit per
modū substantie. silf cū d̄r q̄ q̄ta q̄rit d̄ q̄titate nō
accipit q̄titas ppe. f. p magnitudine rei. f3 capiūt
p illo qd̄ bz modū q̄titalis. silf affirmatiua z nega
tio n̄ sūt q̄litates accitales ppōis affirmatiue
vel negatiue. qz n̄ adueniūt sibi post suū eē c̄pletū
f3 sūt q̄litates eēntiales ipi⁹. h̄it tñ mōz accitales re
spectu ppōis i coi cuius sūt d̄rie diuisione.

Sztra p̄dicta arguit p. sic. ista ē cathegori
ca. c̄dlz est vel n̄ ē. z tñ n̄ ē affirmatia
neqz negatiua qz vñū mēbz affirmatur z aliō ne
gatur. q̄ p̄dicta diuisio ē iufficiēs. z? arguitur sic.
Diffinitio ppōis negatiue uenit alijs a diffini
to. igr̄ n̄ ē bona. an̄s p3 d̄ ista ppōne. hō q̄ non cur
rit mouetur. q̄ ē affirmatiua. z p̄dicatū negatur d̄
subiecto zc. 3? arguitur sic. nulla d̄ria est spēs. f3
affirmatio z negatio sūt d̄rie ppositionis gñ sūt
spēs ppōis cathegorice. 4? arguit sic. vñū q̄siti
ui est tñ vñū responsiuum. ergo questioni facte p
quanta non debent responderi bec q̄tuor. f. vñi
uersalis pticularis indefinita vel singularis.

Ad rationes Ad p̄mā d̄r q̄ si illa cōiun/
ctio vel copulet iter ppo/
sitiōes sic n̄ ē cathegorica f3 ypothetica diuisione

De passionibus propositionis

et affirmatiua. Si vero illa diuictio vel copulet iter
finitos sic est categorica affirmatiua. quia principalis
copula si negat. et se sub. quod est ens vel non ens. Ad
2^m dicitur quod si predicatum minus principale negat sub
tunc predicatum magis principale affirmat de sub. nec
negatio fertur super sub principale. ad 3^m dicitur quod cede
do anis iquantibus. hoc est sub illa ratione que est omnia. tunc per
fectum nonis ipositi ad significandum eodem nomine noiant
spes et omnia l3 diuersis rationibus formalibus. Ad quar
ta dicitur quod vniuersum quod situm est vniuersum inueniuntur et per
tunc possunt esse plura particularia responsiua non ad
equata cuiusmodi est in proposito:

Te propositionum categoricarum quodam
principat utroque termino ut hoc est
aial. hoc non est aial. Alie principat
vno termino. ut hoc currit. hoc disputat. Alie
vero nullo. ut plato disputat. equum mouet.
Ite propositionum participatiuum utroque ter
minio. Alie participat secundum eundem ordinem ut
hoc currit. hoc non currit. Alie vero ordine
reuerfo. ut hoc est aial. aial est hoc. Ite propo
sitionum utroque termino participatiuum secundum
eundem ordinem alie sunt contrarie. alie subcon
trarie. alie contradictorie. alie subalterne.

Circa hunc textum notandum est per quod postquam auctor d
terminauit de propositione secundum se et quantum ad eius principia. hic
incipit determinare de passionibus eius. scilicet de legibus op
positionis reuersione et eppolleria. Et antequam hanc faci
at permittit aliquas diuisiones quod prima est. Propositionum
categoricarum quodam principat utroque termino. alie vero
vno termino. alie autem nullo. i. propositionum categoricarum
quodam inueniuntur utroque termino. quodam altero termino. et quodam
in nullo. Exemplum primum. ut omnis homo est aial. nullus homo
est aial. Exemplum secundum. ut omnis homo aial. nullus homo est
asinus. Exemplum tertium. ut omnis homo est aial. nullus asinus
est lapis. vniuersum istud habet participare capit triplex. quia vno
participare id est quod diuidere siue parte rei cape. sic quod
duo fratres diuidunt sua bona dicitur illa participare. 2°
modo capit. put id est quod participati rationem suscipe. et sic
capit ab Ari. quarto thopicorum. quod dicitur quod spes parti
pat gen. et non reuerfo. et istis duobus modis non capi
tur hic. 3° modo capit. put id est quod conuenire et sic ca
pit hic. quia tunc valz dicere. propositiones utroque termino parti
cipantes: sic propositiones categorice utroque termino
inueniuntur. vniuersum propositiones categorice dicitur utroque
termino inueniuntur quod sit se habet quod quod terminum vniuersum est

similis cuius termino alteri. propositionis. et capit hic terminus
nus per extremo propositionis. scilicet per sub vel predicato sic hoc
currit. hoc non currit. Et propositiones dicitur inueniuntur al
tero termino tunc quod vniuersum terminum vniuersum est similis vni
termino alteri. et alter terminum est dissimilis altero
termino. ut hoc currit. hoc ambulat. Sic ille propositiones dicitur
nullo termino participat quod nullus terminum vniuersum est si
milis alicui termino alteri. Alia est diuisione propositionis
et ista. propositionum utroque termino participatiuum quodam parti
cipat utroque termino secundum eundem ordinem. alie vero ordine
reuerfo. vniuersum propositiones participantes utroque termino secundum
eundem ordinem sunt quod sub vniuersum est simile sub alteri
us. et predicatum vniuersum est predicatum alteri. ut hoc est aial.
hoc non est aial. Sic propositiones participantes utroque termini
no ordine reuerfo sunt quod subiectum vniuersum est simile predica
to alteri. et predicatum vniuersum est sub alteri. ut hoc est aial.
aial est hoc. 3^a diuisione est ista. propositionum categoricarum
utroque termino participatiuum secundum eundem ordinem quodam op
ponitur contrarie. alie subcontrarie. et alie contra
dictorie. et alie subalterne.

Secundo sciendum est quod oppositio capit du
plex. vno. per repugnancia reali quod
est iter duas res non patietes se simul in eodem sub. et
isto. non capit hic. alio. capit per oppositio logicali quod
vocat oppositio terminorum vel propositionum. Et capit hic
per oppositio propositionum quod vocat repugnancia duarum
propositionum eiusdem subiecti et predicati in quantitate tamen vel quantitate
tamen vel in utroque. et non capit per oppositio terminorum quod est re
pugnancia duorum terminorum non poterit sit se semel dici
de eodem subiecto singulari et vniuerso tecto. vniuersum opposi
tionum est duplex. vna est propositionum quod constituitur ex
terminis oppositis: et sic ille dicitur oppositio quod predi
cata opposita enunciat affirmatie de eodem subiecto sin
gulari. vel de subiecto comuni vel tecto. ut fortis est al
bus. fortis est niger. vel omnis homo est albus. omnis homo est niger.
et de tali oppositio non est hic ad propositionum. Alia est opposi
tio propositionum categoricarum quod est repugnancia dua
rum propositionum utroque termino participatiuum secundum eundem
ordinem in in qualitate tamen vel in quantitate tamen. vel
in utroque simul. et de ista est hic ad propositum.

Tertio sciendum est quod hanc quatuor species opposi
tionis propositionum sic habet sufficientia. quia
vel propositiones opponuntur in quantitate et quantitate sit. vel alio
tamen. si per se sit contradictorie. si per se sit duplici. aut oppo
nuntur in quantitate tamen. et sic sunt subalterne. aut in quantitate
tamen et sit duplici. quia vel abe sit velas. et sic sit contrarie. vel abe
particulares. et sic sunt subcontrarie. vniuersum aduertendum est quod non
solum ad oppositio requiritur identitas terminorum sed voce. imo et
sed re. nec sufficit acceptio sinonimorum. imo requiritur

Tractatus primus

acceptio eiusdē noīa. et iō dīc aristo. p pyarmēiaf
q ad oppositōes regrūtū aditōes regite ad ve
rū elēchū. S3 dubitatur. vtz cuīl3 affirmatiōi
sit negatiō opposita. Ad h̄ rīdetur q sic. qz qdā
dīgit affirmare dīgit et negare. q̄ cuīl3 affirmati
ōni erit negatiō opposita. Alteri dubitatur vtrū
tū vnu vni opponat. Ad h̄ dī q tū vnu vni oppo
nitur oppōe cōpleta q̄ ē dīctio. qz eodē mō d3 ne
gatiō negare quō affirmatiō affirmat. s3 affirma
tiō affirmat vlr̄ vel p̄ticulariter. q̄ negatiō d3 ne
gare oppositō mō. qz si affirmatiō affirmat vlr̄. ne
gatiō negat p̄ticulariter. Et ista oppō ē p̄fectissi
ma. qz ē tā q̄litate q̄ in q̄ritate. v̄ritate et falsitate
et nō i alijs. vel dī q eadē sp̄e oppōis tū vnu vni
opponitur. s3 diuersis sp̄eb⁹ oppōis p̄lib⁹ oppōit

S3 ^{predcā arguitur p̄ sic. diuersap. p/} ^{pōm diuersi sunt ordines. s3 oēs} **tra**
ppōnes sūt diuerse. ergo nulle sūt ppōnes p̄ci
pātes vtroq; terminō fm eūdē ordinē. C. 2. argui
tur sic. Oēs ppōes ducunt in copula. q̄ oēs ppo
sitiones ducunt in aliquo t̄mio. et p oīs male dī
q qdā in nullo ducunt. C. 3. arguitur d̄ 2. dī
onē sic. ordo ppōis cātur ex ordinatione suor̄ ter
minor̄. s. subiecti et p̄dicati. s3 i oib⁹ ē similis ordo
qz sub3 sp̄ p̄cedit p̄dicatū. q̄ nulle ppōes p̄cipāt
ordie d̄uerso. C. 4. arguitur sic. De oppōne dē
miatur i p̄dicamētis. q̄ h̄ de ea n̄ d3 determinari.
C. 5. arguitur sic. Oēs ppōes cathegorice dūci
unt i ratione p̄positionis. ergo male dī q qdam
conueniunt in vno termino tantum.

Ad rōnes ^{Ad p̄mā dicitur q l3 diuersis}
ppōnibus sūt diuersi ordines
fm nūez. n̄ tū fm sp̄ez. C. Ad secūdā dī q copu
la in p̄posito n̄ ē terminus p̄positionis cū non sit
extremū p̄positionis nec per se terminet māl̄ p
positionez. qz h̄ ducunt tū sub3 et p̄dicato. C. Ad
tertiā dī q l3 sub3 sp̄ p̄ponitur p̄dicato. tū illud
q̄ ē sub3 vni⁹ potest ēē p̄dicatū alī⁹ et conuer
so. et sic poterunt participare ordine conuerso.
C. Ad quartā dī q l3 in p̄dicamētis d̄termie
tur de oppositiōe re3 vel terminor̄. n̄ tū de op
positiōe p̄positionū. C. Ad q̄ntā dī q h̄ signūz
exclusiū tū n̄ facit exclusiōē resp̄cū ducētiē
l cōi. s3 solū facit exclusiōē resp̄cū terminor̄ sic
q̄ alique p̄positiones conueniunt in vno t̄mino
tū. et alique in vtroq; et sic de alijs.

Cōtrarie s̄ vlr̄is affirmatiā et vlr̄is nega
tiua eiusdē sub3 et eiusdē p̄dicati. vt oīs
hō currit. null⁹ hō currit. Sbcōtrarie

s̄ p̄ticularis affirmatiua et p̄ticularis
negatiua eiusdē sub3 et eiusdē p̄dicati.
vt qdā hō currit. qdā hō nō currit.

Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ i ista parte au
ctor dēmiat d̄ ppōnib⁹ d̄ijs q̄rū dīff. nitio p3 in
textu. p̄ q̄ ē aduertēdū q ad h̄ q̄ aliq̄ ppōes sūt
d̄ie tres aditōes regrūt. p̄. ē q̄ abe sūt vlr̄es vlr̄.
qz t̄mio p̄cipātes s3 eūdē ordinē. 2. ē q̄ qz t̄mi
nus n̄ distribut⁹ in vna distribuat⁹ i alia. et pp de
sectū istius aditiōis iste n̄ sūt d̄ie. oīs hō est aīal:
oīs hō aīal n̄ ē. 3. aditiō ē q̄ vna sit affirmatiua et
alia sit negatiua. et q̄ t̄mini teneantur vniuoce. eq̄
āple et eq̄ restricte et eodē mō appellate in vna sic
i alia. Defectu c⁹ iste n̄ sūt d̄ie. oīs hō currit. nullus
hō currit. qz i p̄ hō stat p̄ viris et mulierib⁹. et in fa
stat p̄ viris tū. S3 d̄ia istī. oīs hō currit est ista.
oīs hō n̄ currit. et d̄ia istius. nullus homo currit ē
ista. quilibet homo currit.

Scdō ^{sciēdū ē q ad h̄ q̄ aliq̄ ppōes dicatur}
s̄ d̄ie tres aditōes regrūt. p̄. ē q̄ abe
sūt p̄ticularēs vel idēfinire. qz idē ē iudiciū d̄ pri
cularib⁹ et idēfinitis q̄ ad oppōes d̄uersiōes et eq̄
pollētiās. 2. aditiō ē q̄ sūt diuerse q̄litis ita q̄
vna sit affirmatiua et alia negatiua. 3. aditiō ē q̄ p̄
dicatū n̄ distribut⁹ in vna si sit distribubile distri
buat⁹ i alia. De icū c⁹ iste n̄ sūt s̄ d̄ie. qdā hō ē aīal
qdā hō aīal n̄ ē. Et iste n̄ sūt s̄ d̄ie. hō oē aīal ē. hō
nullū aīal ē. eo q̄ p̄dicatū i vtraq; tenetur vlr̄. qd
d3 fieri in s̄ d̄iis. qz si i vna p̄dicatū sit distribut⁹
n̄ d3 distribui i alia. p̄ q̄ ē notādū q̄ ppōnū qdāz
s̄ d̄ mō loq̄ndi cōsuetō. alie sūt q̄ d̄nr d̄ mō loq̄ndi
icōsuetō. et sūt ille i q̄b⁹ aliq̄ sub3 ponitur p̄ p̄di
catū et copulā sic i ista. oēs equū videt hō: et aliquā
do p̄dicatū ponitur imēdiate aī copulaz. Et d̄nr
tales ppōes d̄ mō loq̄ndi icōsuetō. qz n̄ sūt ita i vlr̄
sic alie. Et si q̄ratur q̄re sit talis transmutatiō ter
minor̄. Rīdetur q̄ sit pp̄ duas cās. vna est pp̄ o3
natū vbo3 qz q̄nq; scā tali trāsmutatione o3o est
magis ornata q̄ ante: 2. ē ad hādū aliū modum
suppositiōis et āpliationis. Et si q̄ratur q̄re non
sunt aliq̄ ppōes s̄ d̄ictorie sicut et sub3 d̄ie. Rī
detur q̄ in contradictor̄is vna semper est parti
cularis sub3 qua non potest sumi alia. p̄positio qz
sub3 particulari nihil est sumere. ideo non possūt
esse alique subcontradictorie.

Tertio ^{sciēdū q̄ circa p̄dcā mouēt aliq̄ du}
bia. p̄m. ē: vtz iste sint d̄ie. cuiuslib3
hoīs oculus est dexter. et nullius hoīs oculus est
dexter. Et videtur q̄ sic. quia ambe sūt vniuersa

De oppositiōe ppositionum

les eiusdē subī z eiusdē p̄dicati q̄z vna ē affirmatiua z alia negatiua. igit̄ rē. ¶ In opp^m arguitur. qz p^a n̄ ē vltis. Et ip̄s n̄ conueniūt oēs cōditiones req̄site ad h̄ qz aliq̄ p̄pōes sint dīe. ergo n̄ sūt dīe. Ad h̄ rīdetur f̄z q̄dā qz bñ p̄cipiāt legē dīaz. f̄z tñ n̄ sūt dīe. Un̄ p̄cipare legē dīaz ē aliq̄s p̄pōes n̄ posse sūt eē v̄as f̄z posse eē sūt falsas. salte^r i materia dīgētī. Alī ē dicēdū qz nō sūt dīe qz f̄minus n̄ distribut^r vna n̄ ē distribut^r alia: ergo n̄ sūt dīe p̄z cōia p̄legē dīaz. Nec illa negatio dī cadē s̄ rectū vt p̄z resoluēdo. qz sic resoluūt. vll^o hoīs asin^o n̄ currit. Et si diceretur qz sūt eē dicēdum de ista. null^o hō currit qz s̄sus esset. vll^o hō n̄ currit. z qz negatio n̄ caderet s̄ subm. dico qz subm̄ n̄ distribuitur rōe negatiōis cū negatio n̄ cadat s̄ ip̄s. f̄z distribuitur rōe signi vltis inclusi i illo signo nullus. qd̄ quidē signū vltē nō ponitur i alia. f. i. illa. nulli^o hoīs asinus currit qz n̄ distribuit rectū. f̄z bñ distribuit obliquū. mō ad distributiōē obliqui n̄ sequit^r distributio recti. ex q̄ p̄z qz n̄ ē sūt dī ista. nullus hō currit. Ex q̄ sequit^r qz ille p̄dicte p̄pōes n̄ dīatur. qz eis defīc vna cōditio req̄sita ad h̄ qz aliq̄ p̄pōes sint dīe. f. qz f̄min^o n̄ distribut^r i vna distribuatur i alia. Dubitatur vlt^o q̄ res sit oppositiō dīa logicalis. z vtrūz sit circūscripto oī opere intellectus. Ad p̄mā p̄tē dubii rīdetur qz oppositiō dīa logicalis est respect^o rōis cātus p̄ actū opatiuū intellect^o opantis duas p̄pōes vltēs adiūcē eiusdē subī z eiusdē p̄dicati penes dīū mōdū enūciandi idē p̄dicatū d̄ eodē subo. Et ad se/ cūdā p̄tē dī qz talis oppō n̄ h̄z eē circūscripto ope intellectus: qz negatio hoīs de hoīe nō h̄z eē circūscripto ope intellectus. f̄z h̄z solū eē per opatiōē intellect^o n̄. Et h̄z eē in subo intentiōali. puta i p̄pōne. S̄z oppō rectū est ens reale z relatio realis que h̄z esse in subo reali z non intētiōali.

S̄z p̄tra p̄dicta arguitur p̄ sic: Iste p̄pōes sūt dīe. oīs hō ē fortes. z null^o hō ē fortes: z tñ termin^o non distribut^r vna n̄ distribut^r i alia. f̄z 2ª cōditio nō ē bñ posita. ¶ 2ª arguit^r. dīa sūt forme actiue z passiue iter se. f̄z p̄pōes nō sūt actiue z passiue iter se. ergo n̄ sūt dīe. ¶ 3ª arguit^r. Iste sūt vltēs. oīs hō currit. nullus hō currit. vtroq̄ f̄mino p̄cipiātes f̄z eūdē ordinē. qz vna ē affirmatiua. z alia negatiua. z tñ n̄ sūt dīe. f̄z male definiūt p̄pōes dīe. ¶ 4ª arguit^r sic. p̄pōes qz se cōpantiū i v̄itate n̄ opponūt. qz n̄ bñt repugnā. sed subōrie se cōpantiū i v̄itate. f̄z non sūt oppositē.

Ad rōes Ad p̄mā negat^r cōia. qz i illa cōditione dī intelligi si sit terminus di/

stribuibilis cuiusmodi n̄ ē in predictis. ¶ Ad se/ cūdā dī qz f̄z dīa icōplexa sint forme actiue z passiue adiūcē. nō tñ dīa cōplexa logicalia q̄uis repugnēt ad h̄ qd̄ ē eē sūt v̄a. ¶ Ad t̄tiam dī negando cōia. qz q̄uis sint p̄cipiātes vtroq̄ termino. tñ n̄ sūt oppositē aliq̄ p̄dicat^o oppōnū cū ip̄s n̄ cōueniūt cōditiones req̄site ad h̄ qz sint oppositē. nā in illa f̄mis nō tenēt^r eā āple z eā restricte. ¶ Ad q̄r t̄ā dī qz f̄z subōrie nō repugnēt i v̄itate. repugnāt tñ i f̄litate z q̄litate. z h̄ suffīc ad h̄ qz sint oppositē. Cōtradictorie sūt vltis affirmatiua z p̄ticularis negatiua. vltis negatiua z p̄ticularis affirmatiua eiusdē subī z eiusdem p̄dicati. vt oīs hō currit. quidā hō nō currit. nullus hō currit. quidam hō currit. S̄balterne sūt vltis affirmatiua z p̄ticularis affirmatiua. vel vltis negatiua z p̄ticularis negatiua eiusdē subiecti z eiusdē p̄dicati. vt oīs hō currit. quidā hō currit. nullus hō currit. quidam hō nō currit. z hoc totū patet in figura sequēti.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ qz postq̄ auctor d̄ terminauit d̄ dīis z subōijs. h̄z d̄r d̄rmiat de d̄dictorijs z subalternis. Rō ordis ē. qz p̄pōes dīrie z subōrie sūt eiusdē q̄tatis. f̄z d̄dictorie z subalterne nō sūt eiu dē q̄tatis: iō p̄ determinauit d̄ illis q̄ de istis. p̄ q̄ ē aduertēdū qz duplices sūt d̄dictorie. qdā sūt repugnātes i v̄itate z f̄litate z q̄litate solū. z tales sūt d̄dictorie f̄m rē tñ. z hoc mō due p̄pōes singulares eiusdē subī z eiusdē p̄dicati z diuerse qualitatē sūt d̄dictorie. vt fortes currit. fortes nō currit. alie sūt d̄dictorie qz repugnāt i v̄itate z f̄litate z q̄titate z q̄litate sūt. z ille sūt d̄dictorie f̄m rē z modū enūciādi sūt. z d̄ talib^o solū dat illa diffinitio q̄ est posita in textu:

S̄cdo sciēdū est qz d̄dictio ē affirmatiua z negatiua eiusdē p̄dicati de eodē subo ad idē f̄m idē sūt z in eodē tpe. Ex q̄ diffinitio colligitur qnqz cōditiones req̄site ad h̄z d̄dictōes. p̄^a ē qz affirmetur z neget^r idē p̄dicatū d̄ eodē subo. z b̄ f̄z rē z vocē sūt. Defectu cui^o ille n̄ d̄dicūt. marcus currit. tullius currit. q̄uis p̄cipiēt legē d̄dictori ap. 2^a cōditio ē qz p̄dicatū enūciat^r d̄ subo cōpato ad idē. f̄z iste n̄ d̄dicūt. fortes ē p̄f̄ platonis. fortes n̄ ē p̄f̄ iohānis. 3^a cōditio ē qz p̄dicatū affirmet^r z neget^r d̄ eodē subo f̄m idē. i. f̄m eādē p̄tē. f̄z iste

Tractatus primus

nō dicūt. sortes videt f3 octos. sortes nō videt f3 au
res. 4. additio ē q̄ i vtraq3 subz teneat sibi. sic. i. q̄
eodē mō suppoat i vna sic i alia. iō iste nō dicunt.
bō ē spēs. null' bō ē spēs: qz i p' bō supponit sim
pl' i z' psonat. 5. additio ē q̄ p'dicatū in vtraq3
enūciat p eodē tpe. iō iste nō dicūt. sortes currit
bodie. sortes nō currit cras. S3 ad dictiones f3 rē
z modū enūciādi sūt tres ditiones spāl' regit. p' 4
ē q̄ vna sit vltis z alia p'ticularis vel idesinita. z'
ē q̄ sint diuerse q̄litas. i. q̄ vna sit affirmatiua z
alia negatiua. 3. ē q̄ minus distribuit nō distri
but' i vna distribuat i alia. Defectu cui' iste nō di
cūt. ois bō ē aīal. z qdā bō aīal nō ē. f3 qz i aliq3 p'
pōnib' difficile ē assignare dictiones. iō ad h' fa
ciēdū ponit bec regula g'nal' q̄ cōiter obfua. q̄ nō
oz nisi ferre negatōes negatē s totā ppōem d q̄ ē
difficultas: z tē ipa sūpta cū illa negatōe erit dī
ctoria ipimet qn sumebat sine negatōe. vltis q̄
rat dare dictionē istā. caput b3 ois bō. dico q̄ nō
ē ista. aliq3 bō non h3 caput. qz sūt sūt false. f3 ē ista
nō caput b3 ois bō. S3 iux' b' dubitat. vtz dē cōie
repugnāt i vitate sic q̄ nō possint sūt eē hē. Ecvi q̄
n. qz bñ sequitur. vna dictione ē hā. g' z alfa. z per
cū dictione possint sūt eē hē. p3 cūa. qz ex opposi
to cūitis ifert opp' aītis. bñ. n. sequitur. neutra p3
dictionis ē hā. g' vna nō est hā. C In opp' ē cōis
locutio. p solone rōis ē notādū q̄ ly alfa pōt ca
pi dupl'. vno: p'titue. pui ē relatiuū diuersitatis
notās ditionē iter suū supposituz z illō qd̄ refert
z sic negat pma cūa. alio: capitur vt est signū p'ti
culare faciēs ppositionē p'ticularē. z tē cūa ē bōa
z mī valet dicē. vna dictione ē hā. g' qdā ē hā.
siue dicē. vna dictione ē hā. g' qdā ē hā. modo
ex isto nō seqt q̄ dictione sint sūt hē. C Dubitat.
vtrū dictione hēant sūt potētā ad eēndū hā. Et
vtz possint sūt eē hā. p isto ē aduertēdū q̄ dupli
cia sūt dictione. qdā sūt sibi iuicē dictione. z sūt
illa que sūt eiusdē subī z p'dicati cū alijs ditione
nibus requisitis. alia sūt dictione nō sibi iuicē dī
centia. sed alijs ppositionib' dicit sūt iste due.
Ois bō currit. ois lapis ē alb' q̄ nō dicit sibi iuicē
f3 alijs. f. istis. qdā homo nō currit. qdā lapis nō ē al
b'. z ē aduertēdū q̄ ly sūt i illa ppositione potest
dīmīare b' bñ pnt. vel b' tonū ad eēndū hā. Tūc
ridetur ad vtrāq3 pte dubij p duo dē. p' m. ē
dictione non sibi iuicē dictione pnt eē sūt hā qdū
qz modo ly sūt dēterminet. b' clare p3 i exēplo p'di
cto. z' dicitū ē q̄ si ly simul dēterminet ly eē hā tē
dictione sibi iuicē dictione non pnt simul eē hā

S3 si dēterminet ly possunt. tūc dictione sibi iuicē
ē dictione possunt simul eē hā. i. habēt potētā
simul vt sint hā. Et illa de possibili ponit iē per
duas p'pōes singulares. f. p istas. b' ē vtz z b' ē ve
rū. z q̄uis sint false. tam non sūt impossibiles. quia
ois talis p'positio cuius subiectū includit plura
supposita non ponitur i eē pynam f3 per plures.

Tertio sciēdū est q̄ subalterne sūt vltis af
firmatiua z particularis negatiua eius
dē subī z eiusdē p'dicati. Et ad ipas p' regitur q̄
sint diuerse q̄litas. z' q̄ sint eiusdē q̄litas. qz
nūq3 negatiua ponit sub affirmatiua. z sic non re
pugnāt in vitate z falsitate nec in q̄litate f3 in q̄
tate solū. que repugnantia dē materialis. qz q̄
tate se tenet ex parte materie p'positionis. z ob b'
h'ri. nō enumerat eam inter spēs oppōnis.

Sed contra predicta arguitur p' sic. Iste
dicunt. ois homo est ens. z
idem homo est non ens. z tamen neutra est nega
tiua. ergo contra dīffinitionem p'pōnū dictione
riarum. C Scdo arguitur sic. In dictione sub
iectū nō tenetur eodē modo. qz i vna tenetur vlt
z in alia particulariter. ergo male dicitur q̄ ter
mini debent eodem modo teneri in vna sicut in
alia. C 3. arguit sic. Subalterne nō repugnāt. qz vna
ctinet aliā. v3 vltis ctinet p'ticularē. g' male dē
ē q̄ opponit. C 4. arguit sic. Subalterne sūt sub
alijs posite. g' sūt subalterne. z sic neutra est vltis.
z p' cūis contra dīffinitionem.

Ad rōes Ad p'mā dē negādo aīis. qz q̄uis
ad eas sequātur dictione. nō tñ
sūt dictione: f3 bñ p'ticipāt legē dictione. C Ad
z' dē q̄ nō regitur i dictione q̄ subz babeat
eādē suppositionē in spē spāl' ma. f3 sūt ē q̄ ba
beat eādē supponē i g'ne aut in spē subalterna sic.
q̄ si in vna supponat p'sonalr z ē i alia. C Ad
3. dē q̄ particularis cōtinet vlti z sequitur ad
vltē rōe sui significati. non tñ rōe quantitatis.
sed ex hoc non sequitur quin opponātur f3 q̄ti
tatem. C Ad 4. dē q̄ subalterne nō dñr sub
alterne eo q̄ ambe ponantur sub duab' alijs. sed
eo q̄ vna ctinetur sub alia. et iō l3 due sūt
subalterne respectu fuarum vltimū. nō tñ sūt sub
alterne inter se. Et dīffinitio pua data solū itell
gitur de his que subalternantur adinuicē.
Vult de natura p'stillos prima figura.
Quatuor in numero concomitante mero.
Soluere qui renuit asinus efficitur.

De ppositiōe

Ropositōūz triplex ē materia scilz naturalis, ptingens, et remotā. Naturalis ē illa i qua p̄dica- tum ē de eētia subiecti vel propriū ei⁹ vt homo est animal homo est risibilis. In ista pte Petr⁹ bis. vult determinare de le- gibus ppositiōū oppositarūz, sed anteq̄ de ip̄is determinet ip̄e determinat de mā ppositiōūz. qz tales leges seu regule variantur secundum va- riationē materie pponū. iō anteq̄ de ip̄is deter- minet p̄us determinat de mā ppositiōūz cathe- gorica q̄ nihil aliō ē q̄ subm et p̄dicatū se hñtia si- cut repugnātia vel cōuēntia nēcio et itransmutabit̄ seu cōtīgētē. Si p̄m sic ē mā remota. Si 2m sic est mā nālis. Si 3m sic ē mā cōtīgēs. s3 for⁹ p̄pōis ca- thegorice ē copla h̄bal vniēs p̄dicatū cū subo. Et capiūt h̄ mā et for⁹ p̄ quandā sit tudinē ad māz et for- mam proprie dictas.

Primo sciendū ē q̄ p̄prie loquēdo ppo- sitio nō ē i aliqua mā. qz materia ē pars ppositiōis. mō totū nō ē i sua parte s3 po- tius ex sua pte. Et ideo qn̄ dī q̄ ppositio cathego- rica ē in tali materia dī intelligi q̄ est de tali ma- teria. Un̄ ad maiorē noticiā habendā de materijs ppositiōū cathegoricaz ponūtur due regule. p̄a ē q̄ in quacūq̄ mā est ppositio affirmatiua i eadē est ppositio negatiua sibi cōrespōdēs. et sua cōtra- dictoria et sua subalterna equipollēs et sua cōuertēs: vt oēs iste sūt in mā contingenti. oēs hō currit. nullus hō currit. quidā homo currit. et sic d̄ alijs similib⁹. 2a regula est talis. In quacūq̄ mā ē ppositio cathegorica de iesse de p̄senti. i eadē est

pp̄o de futuro de preterito. et ppositio modalis diu- sa de quocūq̄ mō sit. vt oēs iste ppositiōes hō est aīal. hō fuit aīal. homo possibit̄ fuit animal. Unde ppositiōes cathegorice p̄ dicūtur eē i aliq̄ mā. qz cōuenit eis p̄ h̄re subm et p̄dicatū. et ppo- sitiones ypoteticę nō sūt in aliqua materia nisi rō- ne suaz cathegoricaz i virtute quaz hñt subm et p̄dicatum. ideo ad eadē materiam reducuntur ex qua sunt cathegorice ex quibus componūtur

Secundo sciendū ē q̄ h̄ n̄r auctor diffinit mān naturales cuius diffinitio p̄ i textu. et sic dī intelligi. 2mā naturalis est h̄tu do extremoz talis q̄ p̄dicatū de subo h̄e affirma- tiue eēntiat̄ p̄dicat vel accidētāt̄ itransmuta- biliter et directe. i qua diffinitione ponit̄ bitudo lo- co generis. et totū residuū ponit̄ ad dīas māe cō- tīgētis et remote. Et dī mā nālis eo q̄ p̄dicatuz nāliter cūenit subo ita q̄ res significata p̄ p̄dica- tū h̄z naturalē et necessariā bitudinē ad subz siue ad rē significatā p̄ subz. Et h̄z p̄pūm nō sit de eē- tia sui subī. tñ necessario cōsequatur naturā sui subī. et ppter h̄ dī iesse suo subo naturat̄. Un̄ aduertē dū q̄ eēntia alicuius rei dī illō quo format̄ res h̄z eē. sicut hūanitas ē forma q̄ h̄z eē. et sūt ista tria idē realī. eēntia quiditas et nā. S3 distinguū- t̄ s3 rōez. Et ad facili cognoscēdū q̄ p̄pōnes sint in mā nāli ponūtur alique regule. p̄a ē. qn̄ p̄dicatuz aliqua eiusdē coordinationis i recta linea p̄dica- mētalī h̄e et affirmatiue directe siue indirecte tal̄ p̄pō ē i mā nāli. 2a regula ē qn̄ dīe p̄dicat̄ d̄ bis q̄ rū sit dīe vt eē. vel qn̄ dīff nitio p̄dicat̄ d̄ diffini- to tal̄ p̄pō ē i mā nāli. vt hō ē rōalis. 3a regula est qn̄ p̄pā passio p̄dicat̄ d̄ suo subo p̄pō vel dīferio- rib⁹ ad p̄ se subz talis ē i mā nāli. vt hō ē risibilis. 4a regula ē qn̄ idē p̄dicat̄ d̄ seip̄o. vel sinonimuz d̄ sinonio. vel cōuertibile d̄ cōuertibili tal̄ ē i mā nā- li. Sicut oēs iste p̄pōes sūt i mā nāli i q̄b⁹ cā p̄dicat̄ d̄ suo cāto p̄ se. Et q̄b⁹ p̄z q̄ duo sūt grad⁹ matie nālis. p̄m⁹ ē qn̄ p̄dicatum est de eēntia subiecti. Secūdus ē qn̄ subm ē de eēntia sui p̄dicati.

Tertio sciendū ē q̄ circa p̄dca mouet̄ h̄ du- biū. s. i q̄ mā sūt p̄pōes i q̄b⁹ cā p̄dica- tio indirecta. vt sūt iste. aīal ē hō. substātia ē hō. Et vī q̄ sint i mā cōtīgētī. qz p̄dicatū pōt ad eē et abes- se subo. s. i mā cōtīgētī. aīal ē hō. itē i cō de legib⁹ dī q̄ due vīes p̄nt sit eē false i mā cōtīgētī. s3 nī i mā nāli. sed iste due. oē aīal ē hō. et nullū aīal ē hō sunt sit false ḡ nō sūt in mātia naturali. Ad dubiū n̄r def̄ p̄m opinioāē modernoz logicoz q̄ tales sunt in mā

Tractatus primus

teria naturalis eo q̄ in eadē materia sunt ppositō
duertens ⁊ duertia. ⁊ etiam q̄ superius vtr̄ n̄ pōt
negari a suo inferiori. ¶ Sed d̄b arguitur. quia
in illis predicatum nō est de essentia sub̄i nec ne-
cessario cōsequitur ip̄m sub̄m. ergo tales non sūt
in materia naturali. cōtra p̄z. quia cui non conuēit
diffinitio nec diffinitum. Ideo aliter rīdetur q̄
ppōnes in quibus est predicatio indirecta nō sūt
pprie in aliqua materia hic posita directe s̄z for-
lum reductiue. Et ad argumenta rīdetur q̄ nō
sunt in materia cōtingenti neq̄ per se neq̄ redu-
ctiue. sed sunt in materia naturali reductiue. Et
quando d̄r q̄ predicatum non est de essentia sub̄i
iecti. dicitur q̄ illud n̄ requiritur nisi in illis que
per se ⁊ directiue sunt in materia naturali cuius
modi non sunt predictē:

Sz extra predicta arguitur p̄io sic. Nulla
materia ppōnuz est triplex. ergo
male d̄r q̄ ppōnum categoricarum triplex est
materia. ¶ 2° arguitur. bec ppō sortēs est ens
est in materia naturali cum ens sit de ratione sub̄i
iecti ⁊ est in materia cōtingenti cum predicatū
possit adesse vel abesse sub̄o. q̄ sortēs potest esse
⁊ non esse. ergo materia cōtingens ⁊ naturalis co-
incidunt ⁊ sic non sūt mēbra opposita. ¶ 3° argu-
itur. Ista est in materia naturali. ignis est calid⁹
cum predicatum necessario isit sub̄o: ⁊ tamen p̄di-
catum non est de eēntia sub̄i nec pprium ei⁹. e/
go diffinitio materie nālis non est bona. ¶ 4° ar-
guitur. In ista ppōne. homo est aialitas. hō est
de essentia sub̄i. ⁊ tñ illa n̄ est in materia naturali
q̄ predicatū n̄ potest vere dici d̄ sub̄o. igit̄.

Ad rōnes Ad p̄mā ceditur aīis ⁊ nega-
tur cōtra. q̄ cōmittitur fallacia i-
gure dictionis arguendo a suppositione persōa-
li ad simplicē. Ad secūdā d̄r q̄ si ens capiat no-
minaliter vt tñ valet sic ens bñs essentia sic ista
ē i mā nāli. sortēs est ens. si hō capiat p̄icipialr vt
tantū valet sic existens sic illa est in mā cōtingen-
ti ⁊ sic equiuoce est i mā naturali ⁊ cōtingēti. Ad
tertiā d̄r q̄ licet eē calidum nō sit pprium igni
q̄rto mō. tñ est sibi pprium sc̄do mō. ⁊ hoc sufficit
Ad quartā d̄r q̄ licet aialitas secūdū rē sit de es-
sentia boīs. tñ sc̄dm mōm p̄dicandi quo predicat
in illa ppōne nō sibi cōuenit imo repugnat ei pre-
dicari de alio a se. q̄ sc̄dm Auicēnam quinto sue
metaphisice equinitas est tñ equitas. sic q̄ sub il-
lo modo concipiendi non conuenit sibi predicari
de aliquo alio nec aliquid predicatur de ip̄a.

Cōtingens est illa in qua predicatum

potest adesse vel abesse subiecto p̄fē
subiecti corruptionem. vt homo est al-
bus. homo non est albus. Remota est
illa in qua predicatum non potest con-
uenire subiecto. vt homo ē a sinus.

¶ Circa hūc textū notandū est p̄mo q̄ postq̄ au-
ctor determinauit de mā naturali. hic cōsequēter
determinat de mā cōtingenti ip̄am sic diffiniens
Materia cōtingens ē illa in qua p̄dicatū pōt adesse
vel abesse subiecto p̄ter subiecti corruptiones
In q̄ diffinitioe ponit mā loco generis. nāz illa re-
fert gen⁹ diffinitū. Et ponit adesse ad cōtra mate-
rie remote i qua predicatū nō pōt dūenire subie-
cto. Ponitur etiā abesse ad cōtra materie natura-
lis. in qua p̄dicatū nō pōt abesse subiecto. Et p̄ ad-
esse ⁊ abesse i p̄posito iteligitur realis inherētia
vel absc̄tia ab aliq̄ sub̄o p̄ter eius corruptionē: ⁊
sic pōt p̄dicta diffinitio exponi realiter ⁊ logicalit̄:
Realit̄ sic. Materia cōtingēs ē illa i qua p̄dicatū:
id est res significata p̄dicatū pōt quantū ē de se
⁊ sibi nō repugnat realit̄ posse inherere sub̄o ⁊ tamē
inherere absc̄ hoc q̄ sub̄z definit eē. Logicalit̄ hō
sic exponit. Materia cōtingēs est illa i qua p̄dica-
tum pōt vere affirmari de s̄bo quātū ē de se ⁊ sibi
n̄ spugnat⁹ negari absc̄ q̄ s̄bz d̄minat supponē

Secundo scien̄ eō mā d̄r cōtingēs eo q̄ p̄di-
catū cōtingenter ⁊ non necio s̄bo
duēit. Unde cōtingēs p̄t capi dupl̄r. Unomō genera-
liter pro oi illo qd̄ pōt esse. ⁊ sic cōuertit̄ cū possibili-
li. ⁊ tunc d̄r tam de necio q̄ de possibili nō necio
Aliomō capit sp̄aliter p̄ cōtingenti nō necio qd̄ sc̄z
potest eē ⁊ nō eē ⁊ tūc diuidit̄ p̄ cōtingēs natū. con-
tingens raro. ⁊ cōtingēs ad vtrūlibz. Et a cōtingēti
s̄mō accepto d̄r mā cōtingens. Unā mā cōtingēs
de p̄ se significato significat respectū rōnis causa-
tū p̄ actū itellect⁹ cōpantis p̄dicatū qd̄ bz habitudi-
nē cōtingentē ad sub̄m. ⁊ hoc modo hic diffinitur.
Alio modo capit p̄ denotato. ⁊ tūc mā cōtingens
non est nisi sub̄z p̄dicatū que habēt cōtingētē ha-
bitudinē adinuicē. Et si q̄ratur in qua mā sūt iste
ppōnes cōmuns est niger. nix ē alba. nasus ē sim⁹.
carbo ē niger. ⁊ sic de alijs. Ad hoc rīdetur sc̄dm
aliq̄s q̄ tales sunt i mā cōtingēti. Et si arguat̄ sic.
i ip̄is p̄dicatū nō pōt abesse sub̄o. q̄ nō sūt in mā cō-
tingēti. Rīdetur concedēdo aīis ⁊ negādo cōtra ⁊
cōtra. q̄ lz p̄dicatuz non possit abesse subiecto: tñ i
biectū pōt vere negari de p̄dicato. ⁊ s̄z suffic̄ ad h̄
q̄ aliq̄e ppōnes sint in materia cōtingenti. Un/
de dicit q̄ q̄uis illa nunq̄ possit vera esse nix nō

De materia ppōnū

ē alba: tñ bec pōt eē ēa. albū nō est nix. Jō sic expo-
nunt materiā contingētē dicendo q̄ ē illa in q̄ p̄di-
catum potest adesse vel abesse subo vel ecōuerso
p̄ter ei⁹ corruptōez. Sz hoc nō valet. quia pari for-
ma vel rōne seq̄ret q̄ illa ppō. bō ē aial. eēt in mā
contingētī. cñs est falsum. ḡ illud ex q̄ seq̄tur. pbatur
cñs. q̄ quis aial non possit abesse tñ bene ecōuer-
so. vnde q̄uis ista nō possit eē vera. homo n̄ ē aial:
ista tñ potest eē vera. animal non ē homo. Jō alr
dī q̄ tales sūt i mā contingētī eo q̄ p̄dicatū bz contigē-
tē habitudinē ad subiectum. Et ad argumētū res
pōdet negādo atcedēs. s. q̄ p̄dicatū non possit ab-
esse. et ad pbationē cum dicitur q̄ ista non est vera
coru⁹ nō ē niger. nix non ē alba. ccedit. tñ est possi-
bilis. Unī p̄dicatum abesse subo non ē ip̄m vere ne-
gari de subo. sed est ip̄m quātū est de se. z sibi non
repugnat vere posse negari de subo. mō p̄ aliquā
potētiā tales pnt eē vere. q̄ i talibus res significa-
ta p̄ p̄dicatū non ē de eēntia rei significata p̄ subm̄
neg. pp̄m. sz ē reatr̄ distincta. q̄re reatr̄ p̄t separari.

Tertio Sciendū ē q̄ circa diffinitionē mate-
rie remote ē intelligendū q̄ tripl̄
p̄t fieri remotio p̄dicatī a subiecto. Uno⁹ p̄ nega-
tionē negando p̄dicatū de subo vt homo non ē la-
pis. Alio modo subtrahēdo ip̄s siue remouēdo sz
vocē. z de istis duab⁹ remotiōib⁹ n̄ ē hic ad. p̄positū
Tertio modo p̄t intelligi p̄dicatū remoueri a subo
fm̄ rē p̄pter repugnātiā quā bñt res significata ad
inuiē. z a tali remotione dī m̄t remota. Ex q̄ ife-
rūtur duo correlaria. Primū ē q̄ ppōes affirma-
tiue i materia rēota sūt falsę. z opposito modo ē in
materia nālī. q̄ affirmatiue sunt ip̄s. Scōs ē q̄
oēs ppōes negatiue i materia rēota sūt ip̄s. z
opposito mō ē i mā nālī. Et si q̄ratur i q̄ mā sūt iste
bñtitas ē aialitas. bñtitas est rationalitas. Rñ
detur q̄ sūt i mā rēota. q̄ talia abstracta signifi-
cāt q̄ditates sz se abstractēdo a suppositis z subie-
ctis. z illis sub tali mō sp̄gnat p̄dicari de aliq̄ sed
in q̄tū bñs modi sūt ieparata.

Sed contra p̄dcā arguit. p̄rio sic. Ista
ē i māia contingētī. bō ē causa
tus. z tñ p̄dicatū non p̄t abesse subo. ḡ diffinitōez
materie contingētis. z arguitur sic. b̄ ē in māia con-
tingētī. coru⁹ ē niger. z tñ p̄dicatū nō potest abesse sub-
iecto cū sit accēs inseparabile. ergo sz diffinitionem.
3⁹ arguit sic. bec ē i materia remota. fortes ē albe-
do. z tamē p̄dicatū p̄t uenire subiecto. ergo sz dif-
finitionē materie remote. 4⁹ arguitur sic. bec ē in
materia remota. bō nō ē asinus. z tñ p̄dicatū p̄t ue-
nire subo. q̄ enūciatur de ip̄o. sz diffō mala.

Ad rationes Ad p̄mā dī negādo mino-
rē q̄ potest negari z p̄ ali-
quā potentiā remoueri a subo. iō ē in materia con-
tingētī. Ad scōam cceditur. maior z negat minor. z
ad pbationē dī q̄ non dī inseparabile eo q̄ nullo mō
p̄t separari. sz q̄ difficulter potest separari. Ad 3^{am} dī
q̄ albedo fm̄ suū ē p̄t esse forti: non tñ fm̄ p̄dica-
tionē q̄ sub illo mō dicēdi non potest de eo xē p̄-
dicari. Ad 4^{am} dī ccedēdo maiorē z distinguendo
minorē. vel affirmatiue z sic negatur. vel negatiue
z sic conceditur.

Lex siue natura contrariarū talis ē. q̄ si
vna ē vera reliq̄ ē falsa. z nō ecōuerso.
Possūt enī ambe sil̄ cē falsę i materia
contingētī. vt ois bō est alb⁹. null⁹ bō est
albus. In naturali vero māia z remo-
ta sēper vna ē vera z reliqua falsa. vt ois
bō est aial. null⁹ bō est aial. ois homo ē
asinus. nullus bō ē asinus. **Lex siue na-**
natura subcontrariarū talis ē. q̄ si vna ē fal-
sa reliq̄ est vera. z nō econtra. Possūt
enī ambe simul eē vere i cōtingētī māia
vt quidā bō est albus. quidā bō nō ē al-
bus. Unī lex subcontrariarū cōtrario mō
se habet legi contrariarū.

Circa hūc textū notādū est p̄mo q̄ determina-
to de materia ppōnū. cñr in ista pte auctor deter-
minat de legib⁹ p̄positionū oppositarū. Et q̄tuor
facit fm̄ q̄ sūt q̄tuor ḡia oppositionū. Et q̄ ppō-
nes contrarie p̄cedunt oēs alias ppōnes oppositas
sz ord̄ nē p̄us positū eo q̄ contrarie sunt ambe v̄tes
z habēt p̄fectiorē quantitātē alijs p̄positionib⁹ op-
positis. ideo auctor hic p̄us d̄terminat de lege con-
trariarū q̄ de alijs. p̄o quo ē aduertendū q̄ lex
capitur duob⁹ modis. Uno modo p̄ ositurōe siue
ordinatione q̄dā de modo viuendi humano p̄cipi-
endo op̄a virtuosa z phibendo vicioīa. z isto modo
capit̄ quādo dicitur q̄ tres sūt leges. s. lex nature.
lex humana. z lex diuina. Et de ista acceptione si
est hic ad p̄positum. Scōdo modo capitur lex p̄ re-
pugnantia duarū ppōnū similitudinarie ad legēs
p̄mo modo dictā. z isto modo sic diffinit. Lex est
repugnantia duarū p̄positionū i veritate z falsita-
te simul. vel in altero illoz tñ. vel etiā i qualitate
tñ. vel in quātitate tñ. vel in q̄litate z quantitate
simul. z isto mō capitur lex in p̄posito. Unī lex tra-

Tractatus primus

riaz potest haberi in tribus propositionibus. Prima est q^d due contrarie in nulla materia possunt simul esse vere. Cuius triplex assignatur ratio. Prima est quia vna contrariarum scilicet vniuersalis affirmatiua significat q^d predicatum conuenit subiecto p^{ro} quolibet supposito subiecti. et alia scilicet vniuersalis negatiua significat q^d predicatum p^{ro} nullo supposito subiecti conuenit tali subiecto. sed impossibile est q^d predicatum conueniat subiecto p^{ro} quolibet supposito eius et q^d p^{ro} nullo supposito subiecti conueniat tali subiecto simul. quia hoc implicat contradictionem. igitur due contrarie in nulla materia possunt simul esse vere. ¶ Secunda ratio est. quia si due contrarie essent simul vere sequeretur q^d due contradictorie essent simul vere. sed hoc est impossibile et contra primum principium. ergo et antecedens. quia ex vero non sequitur falsum. Probatur consequentia. quia contrarie sunt vniuersales. sed ad veritatem vniuersalis sequitur veritas sue particularis que opponitur contradictorie alteri vniuersali. ergo si due particulares illarum vniuersalium essent simul vere omnes propositiones de quattuor angulis essent simul vere quod est impossibile. ergo due contrarie non possunt simul esse vere. Secunda propositio est q^d due contrarie in materia contingenti possunt simul esse falsae. Probatur quia in materia contingenti predicatum potest conuenire subiecto p^{ro} aliquibus suppositis subiecti. et p^{ro} aliquibus suppositis non. sicut albus conuenit homini p^{ro} aliquibus suppositis hominis. p^{ro} alijs non. scilicet p^{ro} illa pte p^{ro} qua non conuenit aliquibus suppositis hominis falsificatur vbi affirmatiua in qua denotatur predicatum conuenire oib^{us} suppositis subiecti. et p^{ro} illa pte p^{ro} qua predicatum conuenit aliquibus suppositis falsificatur negatiua in qua denotatur predicatum remoueri a quolibet supposito subiecti. ergo due contrarie possunt simul esse falsae in materia contingenti.

Secundo Sciendum est q^d tertia propositio legis contrariarum est ista q^d due contrarie in materia naturali et remota nunquam possunt simul esse falsae. et hoc supposito q^d sint de predicatione directa. Ratio est quia in materia naturali vbi est predicatio directa predicatum necio conuenit subiecto p^{ro} quolibet supposito subiecti. ergo vniuersalis affirmatiua semper est vera et vbi negatiua semper est falsa. Et in materia remota predicatum repugnat subiecto p^{ro} omnibus suis suppositis. ergo in tali materia vniuersalis affirmatiua est falsa et negatiua est vera. Et dicebatur nota

ter q^d ille pponens debebat esse de predicatione directa. q^d si essent de predicatione indirecta possunt simul esse falsae. vbi iste. omne animal est homo. nullum animal est homo. Scilicet sicut deus est tales pponens de predicatione indirecta non sunt in aliqua materia nisi reductiue. ideo de talibus auctor non intendit determinare. Ex quibus predictis patent tres pponens legis contrariarum seu propositionum oppositarum contrarie. Unde etiam patet q^d repugnantia in veritate conuenit contrariis ratione forme sue oppositionis q^d eis conuenit in quacumque materia. Sed repugnantia in falsitate non conuenit contrariis ratione forme scilicet ratione materie scilicet naturalis vel remote. Ex quo patet q^d hec contraria est formalis et bona. ista propositio est vera et habet contrariam ergo sua contraria est falsa. Sed hec contraria non est formalis. hec propositio est falsa et habet contrariam ergo sua contraria est vera. scilicet solum est materialis q^d habet veritatem in materia naturali et remota simul.

Tertio Sciendum est q^d hi consequenter auctor determinate de lege subcontrariarum cuius tres sunt partes sicut in lege contrariarum. Prima est q^d due subcontrarie in nulla materia possunt simul esse falsae. Probatur q^d si due subcontrarie possent simul esse falsae. ergo et due contradictorie. consequens est falsum ergo et antecedens. patet consequentia. q^d cum ad falsitatem particularis sequitur falsitas vniuersalis. si subcontrarie que sunt particulares possent simul esse falsae due contradictorie quarum vna est vniuersalis et alia particularis essent simul falsae. ¶ Secunda pars legis subcontrariarum talis est. q^d due subcontrarie in materia contingenti possunt simul esse vere. Ratio est quia in materia contingenti predicatum potest inesse subiecto p^{ro} aliquo supposito. Et p^{ro} aliquo non. Sed p^{ro} illo supposito. p^{ro} quo predicatum conuenit subiecto particularis affirmatiua redditur vera. quia ad veritatem eius sufficit predicatum inesse subiecto p^{ro} aliquo supposito eius. Sed p^{ro} supposito p^{ro} quo tale predicatum non inest subiecto particularis negatiua redditur vera. quia ad veritatem eius requiritur et sufficit predicatum remoueri ab aliquo supposito subiecti. Igitur subcontrarie in materia contingenti possunt simul esse vere. ¶ Tertia pars legis subcontrariarum talis est q^d in materia naturali et remota due subcontrarie nunquam possunt simul esse vere. Ratio huius est quia in materia naturali predicatum conuenit cuilibet supposito subiecti. ideo negatiua semper est falsa et

De legibus

affirmatiua vera. s; i mā remota p̄dicatum nulli
supposito subi. uenit. iō affirmatiua semp ē falsa
z negatiua v̄a. Et sic p̄ q̄ repugnare in falsitate
cōuenit subd̄rijs rōne sue forme oppōnis. q; in oī
mā eis cōuenit. Sz repugnare i xitate cōuenit eis
gratia māe cū eis n cōueniat i oī mā sed solū i nā
li z remota. p̄z vlt̄erī q̄ lex d̄riaz z subd̄riaruz
opposito mō se hnt cū d̄rie repugnēt i xitate i q̄cū
q; mā. z subd̄rie i falsitate in q̄cunq; mā sint. Ex q̄
b^o tal' regulā haberi pōt. Nec cōia ē bona. ista pro
positio est falsa z bz subd̄riā. ḡ sua subd̄ria est v̄a
sz ista cōia nō est formalis. ista ppō est v̄a z bz sub
contrariam. ergo sua subcontraria est falsa.

Sed cōtra p̄dicta arguit. p̄z sic. Iste sūt
d̄rie. oīs hō ē totuz i quāritate
z nullus hō ē totuz in quāritate. z tñ sūt sūt vere. ma
ior p̄z. q; p̄ma est v̄lis affirmatiua z alia v̄lis ne
gatiua. z^o arguitur sic. Due d̄rie hnt sūt potētā z
sē v̄e. ḡ male dictū ē q; n possūt sūt eē v̄e. 3° arguit
sic. Due d̄rie possūt sūt eē falsē. sz falsitas v̄lis pro
uenit ex falsitate p̄ticularis ei^o. ḡ ad falsitatē d̄ria
rum oīs q; subd̄rie sūt sūt falsē. 4° sic arguit. Idē
n pōt iēē z non iēē eidez. sz i subd̄rijs idē affirma
tur z negatur de eodem. ergo in materia contin
genti non possunt simul esse vere.

Ad rōnes Ad p̄mā d̄r q; si in illis ppōni
bus hō teneatur p seipō distri
buto z nō significatiue sic nō sūt d̄rie. si aut tenea
tur significatiue sic sūt d̄rie. z falsē. Ad 2^{am} d̄r q;
ly sūt pōt d̄rmiare ly potētā z sic cōcedit aīs. v̄
pōt d̄rmiare ly cē v̄e z sic negat aīs. z eodē mō
diceretur ad cōis. Ad tertiam d̄r q; ad falsitatem
vniuersalis nō requiritur falsitas sue p̄ticularis.
sed tantum falsitas vni^o suarum singulariuz. Et
lz xitas singularis sufficiat ad xitatem p̄ticularis
tñ falsitas vni^o singularis nō sufficit. ad falsitatē
vni^o p̄ticularis. Ad 4^{am} d̄r q; lz idē nō possit iēē
z non iēē eide in spē. s. pro diuersis suppositis.

Uer siue natura contradictoriāz tal' ē q;
si vna ē vera reliq; ē falsa. z n̄ econuerso
In nulla enī materia possūt esse sūt ve
re aut falsē. vt oīs hō est aīal. quidā hō
nō ē aīal. lex siue natura subalternaruz
tal' ē q; si v̄lis ē vera p̄ticularis erit vera
z nō econuerso. pōt enī p̄ticularis esse
vera sua v̄li exīte falsa. vt oīs hō est al

b^o. quidā hō ē alb^o. sz si p̄ticularis sit fal
sa vniuersalis erit falsa z n̄ econuerso.

Circa hunc textum n otanduz est primo q; hic
cōr auctor determinat d̄ lege contradictoriāz di
cens q; due ppōes d̄dictorie i nulla materia pos
sunt simul esse vere aut falsē. Nec istud indiget
probatione cum sit primum principium. Tamen
aliqua ratio hic adducitur. quia si possent simul eē
vere tunc idem simul esset z nō esset. sed hoc ē i
possibile z contra primum principium quod est. d̄
quolibet est affirmatio vel negatio vera. z de nul
lo ambo simul. Et similiter inter ens z non ens nō
est dare medium. quod tamen oportēt si due con
tradictorie essent simul vere vel falsē. z sic contra
dictoria habent repugnantiam i veritate z falsita
te simul. Unde aliud est propositiones esse contra
dictorias z participare legem contradictoriāz;
q; alique sunt p̄positiones participantes legem
contradictoriāz putā iste due. quidam homo
est animal. z quidam homo non est animal. z tamē
nō sūt contradictorie. Unde participare legē cō
tradictoriāz ē ppōnes non posse sūt eē v̄as netz
falsas. Ex quo p̄z q; bec cōia ē bona. ista ppō ē v̄a
z habet d̄dictoriāz. ergo sua contradictoria ē fal
sa. z econuerso. Et hoc maxime est verum de pro
positionibus contradictionem nō implicantibus.

Secundo sciendum est q; lex subalternarū
tal' est q; p̄positiones subalt
ne possunt simul esse vere z etiaz simul falsē. Ra
tio est. q; p̄ticularis sequitur ad vniuersalem.
ergo si p̄ticularis sit falsa vniuersalis erit falsa;
q; si cōis est falsum ita z aīs. similiter si vniuersa
lis sit vera p̄ticularis erit vera. q; ex hō nō seq
tur nisi verum. igitur. Alia rōne p̄batur sic. quā
docūq; p̄dicatū vere dicitur de subiecto p om
nibus suis suppositis vere dicitur de quolibet il
lorum suppositorum. ergo si vniuersalis sit vera
p̄ticularis erit vera. Et si p̄ticularis sit falsa vni
uersalis erit falsa. ergo subalterne possunt simul
esse vere z simul esse falsē. Item si vniuersalis es
set vera z sua p̄ticularis falsa sequerē q; due
contradictorie possent simul esse vere aut falsē. sz
consequens est falsum z impossibile. ergo z ante
cedens. patet consequentia. quia si ista vniuersal
quolibet homo currit sit vera sua p̄ticulari. s.
ista. quidā homo currit. existente falsa tunc per le
gem subcontrariarum sua subcontraria erit v̄a
s. ista. quidam homo non currit. ergo due contra
dictorie erunt simul vere. qd est impossibile.

Tractatus primus

Tertio sciendū est q^d ad vītātē particulāris non sequitur vītās vī. s. z h^o rōe forme q^d in mā^o cōtingētī p^rdicatūz pōt ducēre alicui supposito subī z tū nō ducēre oībus. ergo particulāris pōt eē vīa vīl exīte falsa. Sed ad falsitātē particulāris sequitur falsitas sue vīl. z rō ē. q^d si p^rdicatū nō vīc dīcatur d^r aliquo^o upposito subī q^d re gritur ad falsitātē particulāris nō xīficabitur d^r quol^z supposito. igr^o ad falsitātē particulāris sequitur falsitas vīl. Sed ad falsitātē vīl non sequitur falsitas sue p^ricularis. q^d ad falsitātē vīl sufficit p^rdicatū falsē dīci de vno supposito subī. quod nō sufficit ad falsitatem particulāris. igitur.

Sed contra p^rdicta arguitur. p^rio sic. Unū contradictoriōz ē v^ez ergo z alterum est v^ez. z per oīs due dīctōrie p^rnt simul esse v^ez vel falsē. C^o z arguitur sic. Iste p^rpositiones omnis homo est animal. z deus. sūt dīctōrie z tamen p^rnt simul esse v^ere. igr^o. C^o 3° arguitur sic. nō sequitur. oē aīal p^rter sortē currit ergo quoddā aīal p^rter sortē currit. ergo ad vītātem vīl nō sequitur vītās sue p^ricularis. C^o 4° arguitur sic. bñ sequitur. qdaz bō ē aīal. g^o oīs bō est aīal. sūt bñ sequitur. iste sol lucet. ergo oīs sol lucet. ergo ad vītātem p^ricularis sequitur veritas vīl.

Ad rationes Ad p^rmas d^r q^d alterū pōt capi dupliciter. vno^o vt ē signū p^riculare. z mī valet sicut aliquod. z tē cōia ē bona. alio modo capitur vt ē relatiū dīuersitatis. z sic cōia non valet. C^o Ad scēdā d^r q^d ille p^rposēs nō sūt sibi iūicē dīcētes d^r q^d b^o itelligitur regula data. C^o Ad tertiā d^r q^d p^rcedit aīis z negat cōia z cōis. q^d nō capitur p^ricularis illi^o vīl. eo q^d signū exceptiū nō potest addi ēmino p^ricularit^o tento. s^z vīl. p^ricularis. n. p^rdicte vīl ē ista. aliq^d aīal aliud a sorte currit. C^o Ad quartā dīcit ne gando q^d bene sequitur nisi g^ra m^rtie. q^d tales cōie non tenēt gratia forme q^d hīs sint bone cōie m^rales

Tez p^rpositionū categoricarum vtroq^z ēmino p^ricipatū ordie p^ruerso triplex ē p^ruersio

. s. simplex. p^r accēs. z p^r p^rtrapositōem. C^o Circa hūc textū notandū ē p^rmo q^d postq^d auctor d^rterminauit de oppositione que ē passio p^rpo nū vtroq^z ēmino p^ricipatū sū eūde ordie. s^z cōir auctor d^rterminat de p^ruersione que ē passio p^rpo nū vtroq^z termino p^ricipatū ordie dīuerso. p^ro cuius declaratiōe sup^rpos^r p^rio q^d cōuersio multis modis capī. Uno modo generalit^o p^r quacumq^z

mutatiōe vni^o reit^o aliā rē sic mutatio d^r bono ī m^ralū vel d^r q^ditate vna ī aliā q^ditate. Alio mō capitur spāliter p^r mutatione vni^o p^rponis ī aliā z sic ē p^roprietas siue p^r p^rpositionū. Que adhuc trib^o mōdis f^rt capi. p^rimo^o gnāl^o p^r oīni mutatione vni^o p^rpoīs ī aliā. z h^o mō cōtinet sub se p^ruersionē ī ēmis z p^ruersionē ī oppositā q^ditate q^d ducēnt p^rpositioni b^o d^r cōtingenti ad vtrūlibet. vt dīcēdo iortē curre re ē cōtingēs. Secōdo modo accipī p^r p^rut ē mutatio p^rdicatī ī subī z cō siue sit bona cōia siue nō. Tertio modo accipī p^r mutatiōe subī p^rdicatū z cō cū bona cōia vni^o p^rpon s ad aliā. z istud itio mō capī hīc. Circa q^d aduertēdū ē q^d p^rtrouersia ē īter doctores q^d īsto noīe p^ruersio significatur. Quidā. n. dīcūt q^d p^ruersio ē mutatio sit^o terminoz p^rpo nis cum bona cōia vni^o ad aliā. z istud sic declarat. q^d p^rposēs s^z se totas non p^ruertunt s^z solū terminī puta subiectū z p^rdicatū. z ad talē mutatiōē terminoz sequitur cōia p^rponum. q^d scōm istū mōz dīcē di apparet q^d cōuersio nō est cōia. sed ex ea oritur cōia. q^d ex tali mutatione situs terminoz oritur cō sequētia p^rponū ad īuicē. Sed istud nō vī vale re. q^d p^ruersio est passio p^rponū. ergo sequitur q^d nō est mutatio situs terminoz. q^d talis mutatio sit^o cōuenit īpīs terminis p^r. z cōuersio conuenit p^rmo p^rponi vt subiecto adequato. g^o p^ruersio nō est mutatio. Simil^o cōuersio est cōia que fundatur sup aliquo antecedēte z terminatur ad cōis q^d sūt que dam cōpleta. z ex īpīs cōponitur vna p^rpothetica rōnalis. z p^r consequens cōuersio nō cōuenit terminis sed p^rpositionib^o. Alius modus dīcēdi ē q^d cōuersio est passio p^rponis orta non ex habitu dīne terminorum. sed ex habitudine vni^o tot^o p^rponis ad aliam p^rponēz que īfertur. Verbi g^ra ista p^rpo. homo ē aīal. īfert istā. aīal ē bō. ratione habitudinis totius complexionis. z non rōne hīrudinis ēmīoz ad quā cōiaz sequī mutatio sit^o ēmīoz.

Secundo sciendū est q^d cōuersio vt hīc sumitur sic pōt dīstīnī. Cōuersio est passio p^rpositionum vtroq^z termino p^ricipatū ordine cōuersio vni^o ad aliaz formalis cō sequentia. Et ponitur formalis cōsequētia loco generis. Deinde ponitur vtroq^z termino p^ricipatū ad differentiam consequentiaz que non p^ricipat vtroq^z termino. Et ponitur ordine cōuersio ad differentiam consequētie p^rpositionum p^ricipantiū ordine eodem. sicut est consequentia subalternarum z p^rpositionum equipollentium. Cōuersio tamen pōt capi dupliciter vt ad p^rpositum sufficit. Uno modo p^r per se significato z tunc signifi-

De conuersione

cato. et tunc significat duas propositiones utroque termino participium ordinis uerso. et sic ibi diffinitur. Alio capitulo sudametalis et per denotato. et tunc una propositio uersa quod se habet ut a quo. et alia uertens quod se habet ut cuius scilicet conuersionis. et sic non diffinitur. quod est quoddam complexum et non est diffinitio. Unde una propositio est habitudo unius terminis ad aliam. ut auctoris ad cuius: per quam habitudine cuius sequitur ad auctorem. Et diffinitur sic formaliter una. quod est quod tunc in omnibus terminis simili forma arguendi retinetur. et scilicet forma est quam arguitur ex propositionibus scilicet in quantitate et quantitate in quibus termini eodem modo disponuntur in una argumentatione sicut in altera. Ex quo patet quod una quod tunc nec precise gratia habitudinis terminorum non est formalis.

Tertio sciendum est quod propositiones utroque termino participium ordinis uerso triplex est conuersionis. scilicet simplex per accidentem. et per contrapositiones. Cuius divisionis sic breuiter sufficietia. quod in omni conuersione quod est una unius terminis ad aliam. vel est mutatio terminorum finitum in terminos infinitos vel in terminos finitos. Si primum. sic est conuersionis per contrapositionem. Si secundum. sic est dupliciter. vel ibi est sola mutatio predicati in subiectum et contra manente eadem quantitate et quantitate. et sic est conuersionis simplex. vel ibi est mutatio predicati in subiectum mutata quantitate et manente eadem quantitate. et sic est conuersionis per accidentem. Et quoniam Aristoteles primo per rationem determinans de conuersionibus non enumeret conuersionem. quod est solus aristoteles determinat de conuersione propositionum: ut est principium reductiuum silogismorum imperfectorum ad perfectos. Et quod conuersionis per contrapositionem ad hoc non deseruit. ideo aristoteles de ea non determinat sed auctor noster considerat vel determinat de conuersione generaliter. puta. scilicet passio propositionis. ideo eam hic enumerat iter alias species. quod est quodam species cuius quod non est principium reductiuum silogismorum quod aristoteles eam omisit. Et si dicatur conuersionis est passio propositionum utroque termino participium ordinis conuerso. scilicet in conuersione per contrapositionem propositiones non participat utroque termino igitur nulla est talis conuersionis. Respondetur quod conuersionis est passio propositionum utroque termino participium ordinis large capiendum terminum. ut. scilicet terminus finitus et infinitus dicitur terminus unius terminus per aliquam conuenientiam et apparetiam quam habet in voce. et hoc sufficit ad hoc quod in conuersione per contrapositionem propositio conuertens et conuersa dicantur participare utroque termino. Si iuxta hoc dicitur una difficultas utrum. scilicet conuersionis sit argumentatio vel contineatur sub specie argumentationis aut possit reduci ad argumentationem vel silogismum. De isto dubio sunt varie opiniones. Una est quod conuersionis contineatur sub aliqua specie argumentationis. et ratio eorum talis est. quod illogica

determinat de omni modo ueniendi de notitia noti ad noticiam in generali. habet est complexum vel implexum. si sit complexum tunc est argumentum: si sit implexum tunc inuenit per uisionem vel diffinitionem. Et cum conuersionis non sit diffinitio vel diuisione et deueniatur per ipsam de notitia noti ad noticiam ignoti uidetur quod sit argumentatio. aut quod contineatur sub aliqua specie argumentationis. de qua opinionem arguitur sic. quod peritur in quod specie argumenti sit. Non potest dici quod sit silogismus. neque inductione neque ex quo: quod in illis ad minus sunt tres termini. Et quod non sit enthimema patet. quod oportet esse enthimema habere tres terminos et est reducibile ad silogismum. scilicet conuersionis non potest reduci ad silogismum. quod patet. quod reducere aliquam argumentationem ad silogismum est ostendere bonitatem eius per aliquam conuersionem euidentem. scilicet si reducere conuersionis ad silogismum ibi est nuda: igitur Item in omni bona argumentatione silogistica nunquam medium intrat conclusionem neque est in enthimematica: sed in conuersione quod ponitur in ante ponitur in consequente. saltem dum illud pertineat ad eandem propositionem sequitur quod conuersionis non est argumentatio. quod in omni argumentatione est aliquod medium in virtute cuius inferitur talis conclusio. quod non est in conuersione. quia conclusio inferitur gratia totius complexionis. Sed ad has rationes sic respondetur. dicendo quod conuersionis est enthimema et quod in ea sunt tres termini. quod unus eorum sumitur in duplici habitudine scilicet sit in silogismo expositio. Aliam est opinio que dicit quod conuersionis non est formaliter enthimema neque aliqua argumentatio. et eius approbatio in hoc stat quod si conuersionis est enthimema oportet illud reduci ad silogismum imperfectum secunde vel tertie figure. et ipsi silogismum imperfectum reduci ad primam figuram per conuersionem. et tunc conclusio illius silogismi imperfecti non erit alia a premissis. ut patet in hoc exemplo. nullum. b. est. a. ergo nullum. a. est. b. ergo per primum modum secunde figure addendo istam. omne. a. est. b. et arguatur sic. nullum. b. est. a. o. est. a. est. a. ergo nullum. b. est. a. et iterum reducat ad primam figuram per conuersionem maioris. et arguatur sic in celarent. nullum. a. est. b. omne. a. est. a. ergo nullum. a. est. b. conclusio non est alia a maiori. et tunc idem esset notius et ignotius. prius et posterius. quia idem assumeretur ad probandum se ipsum. Item si conuersionis esset enthimema cum oportet enthimema perficiatur per silogismum. tunc conuersionis perficeretur per silogismum. consequens est falsum. quod silogismus perficitur per conuersionem ergo conuersionis non perficitur per silogismum. quod tunc idem esset perficiens et perfectum. quod est inconueniens.

Sed contra

predicta arguitur per hoc. Conuersionis non est alia qua argumentatio cuius in ipsa

Tractatus prius

nullum sit medium. et in omni argumentatione sit medium. ergo conuersio non est formalis propria. ¶ 2° arguitur. Homo et risibile conuertuntur. et similiter pater et filius. et non per aliquod harum specierum conuersionis. ergo male ponuntur tunc tres species conuersionis. ¶ 3° arguitur. Conuersio est mutatio situs terminorum. ergo est passio terminorum et non proprium. ¶ 4° arguitur. Nihil dat alteri quod non habet. sed conuersio non habet eandem evidentiam necessitatis illationis. cum omnes conueniant eam trahunt a syllogismo. ergo conuersio non dabitur syllogismo euidencia necessitatis illationis.

Ad rationes Ad primam dicitur concedendo autem et negando conueniam et conueniam. quia ibi committitur fallacia conueniam arguendo ab inferiori ad superius negative. ¶ Ad secundam dicitur concedendo maiorem et minorem et negando conueniam. quia bene et risibile dicuntur termini conuertibiles: pater autem et filius dicuntur ad conuertentiam. et sic committitur fallacia equiuocationis ratione illius verbi conuertuntur. ¶ Ad tertiam dicitur negando autem. imo conuersio est consequentia proprium que sequitur ad mutationem situs terminorum. ¶ Ad quartam dicitur concedendo maiorem et distinguendo minorem vel formaliter. et sic conceditur vel effectiue. et sic negatur. quia per talem conuersionem ille proprius que prius erant posite in syllogismo imperfecto capiunt debitam dispositionem terminorum a conuersione. et sic conuersio est causa effectiua talis euidentie.

Conuersio simplex est quando fit de subiecto predicatum: et de predicato subiectum manente eadem qualitate et quantitate. et hoc modo conuertitur vltima negativa in seipsam. et particularis affirmatiua in seipsam. ut nullus homo est lapis nullus lapis est homo. Quidam homo est animal. quoddam animal est homo.

¶ Circa hunc textum notandum est quod postquam auctor posuit conuersionis diuisionem. hic dicitur determinat de modis eius. Et quia in conuersione simplici et per accens manent istius termini secundum rem et vocem simul. in conuersione vero per contrapositionem non manent idem termini: ideo prius determinat de conuersione simplici et per accens quam de alia. Et quia in conuersione simplici est simplex mutatio situs terminorum et non mutatur quantitas nec qualitas. in conuersione vero per accens est mutatio quantitatis. ideo auctor prius determinat de conuersione simplici quam de conuersione

per accens. Et diffinitur conuersio simplex ab auctore. est mutatio predicati in subiectum et e converso manente eadem qualitate et quantitate. et huiusmodi modum conuertitur vltima negativa in vltima negativam. et particularis affirmatiua in particularis affirmatiua. quod diffinitio non est quantitatiua. sed solum descriptiua. et data per posteriora siue per accensia que sunt nobis notiora. ideo in hac diffinitione ponitur mutatio loco generis seu coloris. Deinde ponitur. predicati in subiectum et e converso. ad duas conuersionis per oppositionem. Et ponitur manente eadem qualitate et quantitate ad duas conuersionis per accens. in qua est mutatio quantitatis et quantitas in numero quia conuertens et conuersa sunt numero. Sed potest sic diffiniri a priori. Conuersio simplex est formalis propria duarum propositionum utroque termino participantium ordinem conuersio manente eadem qualitate et quantitate. vnde conuersio simplex de significato formali significat conueniam per oppositionem utroque termino participantium ordine conuersio in genere manet eadem qualitas et quantitas. et sic habet per se fundameto per oppositionem conuersa. et per terminum conuertente. Unde conuersio simplex potest capi dupliciter. Uno modo generaliter pro mutatione predicati in subiectum. et e converso. siue ibi sit mutatio terminorum nitorum in terminos infinitos. aut finitos. et sine mutatione qualitatis et quantitatis: siue ibi sit bona conueniam formalis aut materialis. et sic vltima affirmatiua de terminis conuertibilibus conuertitur simpliciter. et particularis negativa in materia remota. Alio modo potest capi conuersio simplex solum pro conueniam formali duarum propositionum utroque termino participantium manente eadem qualitate et quantitate. et isto modo hic diffinitur conuersio simplex. Et potest dici simplex duabus de causis. prima est. quia ibi est simplex mutatio predicati in subiectum sine alia mutatione. Secundo dicitur simplex. quia in hac conuersione propositio per se primo et secundum se totam conuertitur et non gratia sue partis. Vel dicatur sub alijs verbis quod conuersio dicitur simplex. quia vna propositio est illatiua alterius conuertibiliter eo quod conuertens sequitur ad conuersas et e converso. Quod tamen non fit in conuersione per accens. in qua habet particularis sequatur ad vltima non tamen e converso. Et non dicitur simplex sicut quidam dicunt eo quod per se fiat. sed quia vna propositio infert aliam bonam conueniam sine mutatione qualitatis et quantitatis. Id non valet obiectio quam faciunt in qua dicitur nobiliori propositio debetur nobiliori conditio. sed vniuersalis affirmatiua est nobilior negatiua. Et similiter conuersio simplex est nobilior conuersione per accidens. eo quod conuersio simplex est conuersio

De conuersione

p se: et conuersio p accns fit p aliud. igr. Ad obiectio
ne rñdet qd rō pcedit ex falsa sup. òne. supponē
do qd cōuersio dī simplex eo p fiat p se. et dī p ac
cides eo qd fiat p aliud qd nō ē verū. imo conuersio
dicatur simplex propter causam prius dictam.

Secundo sciendū est qd p declaratione p
dictorū ponūtur aliquę regule

C¹ p¹ia ē qd particularis affirmatiua dī p¹dicato
cōi uertit i formatr i particularē affirmatiuā con
uersione simplici. et siml^r indefinita. Probatur qd
bene seqtur. qdā bō est aīal. g^o. quoddā aīal est bō.
Et ibi est mutatio p¹dicati i subm i e contra. igitur
āīas pbat^r qd si ista sit hā quidā bō est animal. tē
alig^d idē est homo et aīal. signetur illō et sit sortes
et arguatur sic. sortes ē bō. sortes est aīal. g^o. quod
dā aīal est homo. g^o. bene seqtur de p¹mo ad vlti
mū qdā bō est aīal. ergo quoddā aīal est bō. qd p
batur p illā regulā aīaz. qd qd seqtur ad cōis bo
ne cōis seqt ad eius aīas. s; pmissē filogisimī exposi
torij seqūt^r ad istā. qdāz bō ē aīal. et ad pmissas
filogisimī expositorij seqtur ista. qdā aīal ē homo
g^o p illam regulam bene seqtur qdā bō ē aīal. g^o qd
dā animal est homo. **C² p²ia** regula ē. vniuersal^r ne
gatiua debite conuertit^r simp^r in vltm negatiuam
pbat^r sic. qd bene seqtur nullus bō est lapis. er
go nullus lapis est bō. supposito qd sit de p¹dicato
cōi qd si ēē de p¹dicato singulari non valeret cōia
pbat^r igr regula. qd bene seqtur. nullus bō est
lapis. ergo nullus lapis est homo. qd p¹ quia ois
illa cōia est bona i qua ex opposito cōis seqtur
oppositū antecedentis. sed sic est de ista. qd ad istā
quidam lapis est homo. que est contradictoria cō
sequentis seqtur ista. qdā homo est lapis. que
est contradictoria aīas. ergo p¹ma cōia erit bona
p¹terea si nō seqtur nullus homo est lapis. g^o
nullus lapis est bō. oppositum cōis stabit cū āte
cedente. s; ad ipsū seqtur dīctorij aīas. g^o due cō
tradictorie stabūt sit r¹itate qd est impossibile. et per
cōis oportet p¹manī aīas fuisse necessariā. Et si di
catur vltis negatiua et p¹cularis affirmatiua con
uertit^r simpliciter. g^o vltis affirmatiua et p¹cularis neg
atiua debet etiā conuertit^r simpliciter vel op¹ dare
causā qre non. Rñdetur qd cōia non valet. et cā ē
qd i vlt^r negatiua subm et p¹dicatū eodez modo sup
ponunt se; confuse et distributiue. et ita sicut p¹di
catus negat^r de subo. ita subm negari potest de p¹
dicato. Et sit i p¹culari affirmatiua tam subm q¹
p¹dicatū p¹culari et affirmatiue de se iuncē p¹dicā
tur. S; i vlt^r affirmatiua subm distribuit^r et non p¹di

catur quia nullius propositionis affirmatiue pre
dicatus distribuitur et ita conuertendo simpliciter
vniuersal^r. affirmatiuam argueret^r a non distribu
to ad distributū ex pte p¹dicati. et cōmitteret^r falla
cia cōitis. Et pariformit^r ē i p¹culari negatiua. quia
subp¹icularis negatiue nō distribuit^r. cū nullius
ppōis p¹icularis subiectū distribuat^r et p¹edica
tum eius distribuitur eo qd est predicatum propo
sitionis negatiue et ita argueretur a nō distributo
ad distributū et ex pte ibi. et tāt^r mod¹ āguēdi nō v¹
z

Tertio Sciendū ē qd p solōe aliquorū argu
mētorū qd poss¹ tñēi ad conuersionē sim
plicē ponūt^r aliq¹ documēta q valēt ad faciē^r con
uertēdū mltas ppōes de qb¹z diff^r cōis. **P¹im¹** docu
mētū ē tale. qd qnī aliq¹ ppōe ponit^r aliq¹ vbi ab illo
vbi ē tale vbi debet resolui^r est et suū p¹icipiū si
tale vbi bēat p¹icipiū eiusde; significatiōis et rēpo
ris. et si tale vbi non bēat p¹icipiū eiusdē significa
tiōis et t¹pis debet suppleri per illud nomen iūni
tū q vlt^r s. sic ista. null¹ bō amat. d¹ sic conuertit^r. nihil
qd amat ē bō. **C²im¹** documētū ē qd ad p¹pē conuertē
dū ppōes dī obliqs o¹ eas resolac^rre aīq¹ conuertā
tur. ita qd resoluat^r i vñā cathegoricā bñ ē subz p¹
dicatū et copulā. qd facto conuertā^r sic alie. **Ex¹im¹**. me
penitet p¹cti. hec d¹ resolui^r istā. ego habeo p¹ctē
tiam dī p¹ctō. qd scō sic conuertitur. bñs penitet iaz de
p¹ctō ē id qd ego sū. sū ista. null¹ furnus ē i p¹ae. d¹
resolui^r istā. nullus furn¹ ē ens in pane. et sic con
uertit^r. g^o nullū ens i p¹ae ē furn¹. **C³im¹** documētū ē qd
ppōes de vbi s i p¹ersonalib¹. sicut ista. tēdet aīas
meā vite mee. itur i antiq¹ siluā. interest regis bñ
facere. dōbēt sic resolui^r. Aīa mea hz rediū de vita
mea. aliqs it^r vel vadit in ānq¹ siluam. aliqd quod
spectat ad regē ē bñ facere. et sic dī oib¹ alijs i qbus
ponūt^r vba i p¹ersonalia qbus resolutis debent
sic conuertit^r sicut et alie ppōes. **Ali¹im¹** documētū ē
qd ppōes i quibus a parte subī ponitur obliq¹ vlt^r
signū obliq¹ū d¹ resolui^r rectū in conuertēte medi
ante illa dictione q vlt^r qd posita in tali gñe i tali nu
mero et i tali casu sic obliq¹ poncbat^r i conuersa. vt
cuiuslibz bois asin¹ currit. qd sic resolui^r. qibet bō est
c¹ asin¹ currit: et conuertitur i istā p accns. cui¹ asinus
currit ē bō. et ista. null¹ bōis ocul¹ ē dexter. qd sic re
soluitur. null¹ bō est cui¹ oculus est dexter. et sic cō
uertit^r simp^r. nullū ens c¹ ocul¹ ē dexter ē bō. Et
gñat^r o¹ s ppōes similes dñt sū^r resolui^r et conuert
ti. **Aliud** documētū est qd quādo auctor dīc
vniuersalis negatiua conuertitur in vniuersalez
negatiua. intelligit^r dū illa sit de mō loquēdi cōueto

Tractatus primus

et de predicato cōi. et de terminis finitis. dū etiā non arguat a min^o aplo ad magis aplū. ita vt copula teneatur eque ample et eque restricte i cōuertēte et cōuersa. qz alias non valet consequentia.

Sed contra ^{dicta arguit. p^oio sic. Ali-}
qz bō est gñandus. g^o aliq^o generādū ē bō. g^o pticularis affirmatiua nō conuertit i pticularē affirmatiuā. 2° arguit. nō sequitur nullus bō ē mulier. g^o nulla mulier ē bō. ergo vniuersal^{is} negatiua nō cōuertit formali^{ter} s^z cōuersio nē simplicē i vsem negatiuā. 3° arguit. Nō sequitur nullus bō ē spēs. ergo nulla spēs est bō. 4° arguitur. Nō sequitur albu fuit bō. g^o bō fuit albus. supposito q^o sortesicipiat nūc fieri alb^o. tūc ista ē ha album fuit bō que ē aīa. et ista est falsa. homo fuit albus que est consequens. igitur.

Ad rōes ^{ad p^{ma} d^r q^o concedit aīa. et negatur aīa. qz non bene cōuertit. sed}
d^r sic cōuertit. ergo qddā gñandū est v^l erit homo qz o^z q^o termini teneantur eque ample et eque restricte i vna sic i alia. Ad 2^{am} d^r q^o conceditur aīa. et negatur aīa. qz nō bene cōuertit. s^z d^r sic cōuertit. nulla mulier ē aliquis bō. ita vt iste terminus bō eodē mō teneatur i cōuertēte sic i cōuersa. Ad 3^{am} d^r q^o concedit aīa et negatur aīa. qz nō bene cōuertit. s^z d^r sic cōuertit. ergo nulla spēs est aliquis bō. ad h^o bō teneat i scda p suppositis sic tenebatur i p^{ma} Ad 4^{am} d^r q^o anteq^{uam} illa cōuertat d^r resolui i istā albu ē p^{er}ierit bō. et t^u sic cōuertit. g^o p^{er}ierit bō ē alb^o

Conuersio p accidēs ē facere de subo
pdicatu et de pdicato subm manēte eadez qualitate sed mutata quātitate. et hoc mō cōuertit vniuersal^{is} affirmatiua in pticularē affirmatiuā. et vniuersalis negatiua i pticularē negatiua^m vt oīs bō est aīa. ergo quoddā aīa ē bō. nullus bō ē lapis ergo quidam lapis nō est bō.

Circa hūc textū notandū ē p^{mo} q^o postq^{uam} auctor determinauit de cōuersione simplici in qua ē sola mutatio pdicati i subm et cōtra. cōtr auctor d^r teriat dō cōuersionē p accidēs i q^o ē mutatio pdicati i subm cū mutatiōe quātitatis p^oponis. Et d^r itel ligi q^o ibi est mutatio quātitatis. i. q^o illa p^o que sequitur. s. cōuertēs nō est eiusdē quātitatis cū cōuersa. Et diffinit sic auctor cōuersionē p accidēs. q^o ē mutatio pdicati in subm et cōtra manēte eadem qualitate s^z mutata quātitate. Et d^r cōuersio p accidēs q^o scdm ipam p^o nō conuertitur scdm se tota^m

et p se p^{mo}. s^z gratia sue ptis. s. fm suā particula re. Ut ista. oīs bō est aīa. cōuertit in ista^m. aliquod aīa est bō. gratia istius pticularis. quidam homo est aīa. Et sic illa p^o d^r cōuertit p accidens que nō conuertitur fm oēs suas singulares s^z fm al i quam tū. ideo talis cōuersio noīat per accidēs. naz illud qd conuenit secundū partem alicui cōuenit ei p accidēs. Aduertendū ē tū q^o conuersio per accidēs pōt capi dupl^r. Uno mō pro p se significato et formali^{ter}. et h^o mō diffinitur hic et sic significat cōiam ppositionū vtroq^{ue} termino pticipatiū ordine cōuerso. i quib^{us} manet eadez qualitas sed mutatur quantitas. Et hoc mō a p^oiori pōt sic diffiniri. Cōuersio per accidēs est format cōia p^oponūz vtroq^{ue} termino participatiū ordine cōuerso in quibus manet eadem qualitas s^z mutatur quātitas. Alio modo capitur pro denominato. et tunc illa p^opositio que hoc modo conuertitur diceretur conuersa per accidens. talia diceretur cōuertēs

Secundo ^{sciendum est q^o secundum hāc}
conuersionem debite conuertitur vniuersalis affirmatiua in particularem affirmatiuā. Probatur quia hec ē bōa consequentia cum mutatione predicatorum et subiecti. vt omnis homo est animal. ergo quoddā animal ē homo. Quod patet per illam regulaz. quicquid sequitur ad cōsequens bone consequentie sequitur ad e^o aīa. s^z ad istam. omnis homo est animal sequitur ista. quidam homo est animal per legem subalternarum. et ad istā quidam homo est animal sequitur ista qd dam animal est homo per conuersiones simplices. ergo ista quoddam animal est homo sequitur ad istam omnis homo est animal per consequentiam de p^omo ad v^oltimum. Sed tamē vniuersalis affirmatiua non conuertitur simpliciter. quia tunc argueretur a non distributo ad distributum ex pte predicatorum p^oime. qz nō distribueretur i p^oima cū esset predicatum p^opositionis affirmatiue. et tamē distribueretur in secunda cum esset subiectum p^oponis v^oltis. Aliiter probat. qz si non sequatur. oīs homo est animal. ergo quoddam animal est bō. tē oppositū cōtrā. s. nullū aīa est bō ad quam sequitur contrarium et etiam contradictorium antecedentis stabit in veritate cum antecedente. et per consequens due contradictorie et etiam due contrarie simul starent in veritate quod est impossibile. Consequentia patet per vnam maximam sū datam in p^omo principio qdlibet cum quolibet vel eius oppositum stat. Sicut secundum hanc cōuersionē debite cōuertit v^oltis negatiua in pticularē

De conuerfione

negatiua. pbatur qz bec est bōa dñā. nullus hō est lapis. ergo qdam lapis nō est hō. igit̃ vltis negatiua debite ouertitur in p̃ticularē negatiua. añs patet. qz bene fequitur null⁹ hōmō ē lapis. ergo null⁹ lapis est hō. p̃ ouerfionē fimplicē vniuerfalis negatiue. f3 ad iftā. null⁹ lapis est hō. fequitur ifta quidaz lapis non ē hōmō p̃ legem fubalternā. ergo ifta quidaz lapis non ē hō fequebatur ad p̃maz f3 ad iftā nullus hō ē lapis. z fic p̃ma dñā fuit bōa. ¶ Ad uertendū est nī q̃ ifte p̃pofitiōes oīs hōmō ē mortu⁹. oīs hō est generandus. nullus hōmō est mulier. oīs hōmō p̃ter foitē currit. z oīs hō iquantū animal ē fēfitiū. z fic de alijs non fic cōuertunt. quoddam mortuū est hō. z fic de alijs. f3 p̃ma conuertit iftaz: quod fuit mortuū est vel fuit hō. alia conuertitur i iftā. aliqđ gñandū ē vel erit hō. z alia fic conuertit quedā mulier non ē aliqđ hō. z alia fic conuertitur aliqđ currens ē hōmō ali⁹ a foite. z alia fic conuertitur aliqđ fēfitiū inquātū aīal ē hō. Et genera liter añq̃ ouerfio valeat oportet q̃ termini teneāt eque ample z eq̃ reſtrictē in ouerfa z ouertente.

Tertio Sciendū ē q̃ duplex est conuerfio. Quedā est cōuerfio p̃prie dicta qñ f3 de fubō conuerfe fit p̃dicatū conuertentia. z o p̃dicato conuerfe fit p̃ciſe fubiectū conuertētis nī hīl addendo z nīl remouendo qđ ſe teneat a p̃e fubiecti z p̃dicati. Alia ē conuerfio ip̃prie dēa ſeu reductiua. z est qñ fit additio vel remotio alicuius in fubō vel p̃dicato conuerfe vel ouertentis. Hoc notato ifertur tale correlariū. q̃ f3 p̃mū modum ouerfionis non oēs p̃pōnes vniuerfales affirmatiue aut negatiue ſunt ouerfione p̃ accidēs cōuertibiles. Neq̃ etiā vniuerfales negatiue z particulares affirmatiue ſunt ouertibiles conuerfione fimplici. Sed bene fin z^m modū conuerfionis oēs ſunt ouertibiles. ¶ Sed iuxta hoc dubitatur quomō conuertuntur ifte. Neuter iftoz ē albus. z fimilr ifta. Uterq̃ iftoz ē albus. parif3 z rome vēditur piper z fic de ſilīb⁹. Ad hoc rīdet q̃ p̃ma fic ouertitur. nullum albū est aliqđ iftoz. Scđa hō fic ouertitur. aliqđ albū ē alter iftoz. S3 tertia ante q̃z conuertatur d3 reſolui in aliā p̃pōnē puta i iftā. vtroq̃ iftoz locoꝝ venditur piper. z debet fic conuerti. quod venditur altero iftoz locoꝝ est piper.

Sed contra p̃dicta arguitur. p̃mo fic. Non fequit̃ omnīs hōmō videt lapidē. ergo quidā lapis videt hōiem. g̃ vltis affirmatiua nī debite ouertitur p̃ accidēs. ¶ Scđo arguitur. non fequitur oīs hō est mortuus. ergo qđaz

mortuū est hōmō. cum añs poſſit eē vey dñte exñte falſo. ergo vniuerfalis affirmatiua non cōuertitur per accidēs. ¶ Tertio arguitur. Nō fequit̃ nullus hōmō est generandus: ergo quoddam generandum non est hōmō. nec fimilr fequitur null⁹ ſenex erit puer. ergo nullus puer erit ſenex. ergo male ouertitur vniuerfalis negatiua. ¶ Quarto arguitur. Non fequitur nullū animal p̃ter hōminem est rationale. ergo quoddam rationale nō est animal p̃ter hōminē. ergo vniuerfalis negatiua non debite conuertitur per accidēs.

Ad rationes Ad p̃imam dicitur concedendo añs z negando conſequentiam. quia non hī conuertit. f3 debet fic cōuerti. ergo quoddā videns lapidē nō ē hō. ¶ Ad ſecundam conceditur añs z negatur dñā. qz comimitur fallacia conſequentis arguendo a magis amplo ad minus amplum. z fic non valet dñā: ¶ Ad tertiam dicitur per eandem rationē. quia omnes tales male cōuertuntur eo q̃ termini non tenentur eque ample z eque reſtrictē in vna p̃pofitione ſicut in alia. ¶ Ad quartam dicitur q̃ illa male conuertitur ſed debet fic cōuerti. ergo quoddam rationale non est animal aliud ab hōmine reſoluendo l y p̃ter in aliud ab. z hoc modo debet fieri in reduplicatiuis z excluſiuis.

Cōuerfio p̃ cōtrapoſitionē ē facere de fubiecto p̃dicatū z de p̃dicato fubiectū manente eadem q̃litate z quantitate f3 mutatis terminis finitis i terminos ifi nitos. Et hoc modo cōuertit vniuerſalis affirmatiua in vniuerſalē affirmatiua. z particularis negatiua in ſeipſā. vt oīs hō est aīal. ergo omne nō aīal ē non hō. Quidā hō nō est lapis. ergo quidā nō lapis non est non hō. Unde verſus. Simplicit̃ feci. ouertitur. ena p̃ acci Aſto per contra. fic fit conuerfio tota. Aſſerit a negat e ſunt vniuerſalr ambe. Aſſerit i negat o ſūt p̃ticulariter ambe. Et ſciēdū est q̃ ſignū poſitū in fubiecto p̃pofitionis que debet ouerti debet po ni ſupra totū p̃dicatū z totū reſcui ad fubiectum in ouertēte. Preterea eadē

Tractatus primus

est uersio propositionis particularis indefinite et singularis.

Circa hunc textum notandum est primo quod definitio de conuersione simplici et per accidens ubi termini mutantur solum secundum situm. secundum auctorem determinat de conuersione per contrapositionem ubi termini mutantur secundum situm et significata simul. Et diffinit eam sic. Conuersio per contrapositionem est mutatio predicati in subiectum et e contra manente eadem qualitate et quantitate. scilicet mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Et non debet intelligi quod ibi sit per se mutatio subiecti in predicatum et e converso nisi secundum vocem et non secundum rem significatam. quia tertius finitus et infinitus non significant unam et eandem rem. nec sic sunt unus et idem terminus nisi secundum voces. Et sicut dictum est de alijs diffinitionibus que dantur per posteriora sic etiam dicendum est de ista. Et dicitur conuersio per contrapositionem eo quod terminus prius propositus sunt dicto terminis alteri propositus. Unde de terminis finitis et infinitis datur talis regula quod quanto tertius finitus est minus cois tanto minus sibi contradictori est magis cois. Verbi gratia. homo est animal se habet sicut superius et inferius sic quod homo est inferius ad animal. sed non homo est superius ad non animal. negatio enim de superiori facit inferius. et de inferiori superius. Et sic quosdam conuersio per contrapositionem non est formalis contraria. quia ut dictum non tenet in omnibus terminis consimili forma arguendi recte. Et datur instantiam. quod veritas affirmatiua in terminis transcedentibus non potest conuertere. ut non sequitur omnis homo est existens. ergo omne non existens est non homo. quia prima est vera et secunda falsa. quod patet. quod veritas affirmatiua est falsa cuius subiectum per nullo supponit. Similiter dicunt quod particulares negatiue de teris per nullo supponitibus non conuertuntur debite secundum istam conuersionem. quia non sequitur secundum eos chimera non est homo. ergo quod non homo non est non chimera. quia prima est vera et secunda falsa. Quod autem secunda sit falsa patet quia sua contradictoria est vera. scilicet ista. omnis non homo est non chimera. Sed isti male dicunt quia omnes tales debite conuertuntur. Et ad probationes earum dicitur quod subiecta illarum propositum per aliquo supponunt. scilicet per aliquo ymaginabili quod significat. et hoc sufficit. Si ista hec est falsa. omnis non homo est chimera. quia chimera est non homo. et tamen chimera non est non chimera.

Secundo Sciendum est quod secundum istam conuersionem debite conuertitur veritas affirmatiua de teris finitis in veritatem affirmatiua de teris infinitis. probatur. quia hec est bona conuersio per contrapositionem. omnis homo est animal. ergo omne non animal est non homo igitur. Item patet. quia bene legitur. omnis homo est animal. ergo omnis homo non est non animal. quia animal et non animal

contradiciunt. Et ultra. omnis homo non est non animal. ergo omne non animal non est homo. per conuersionem simplicem veritas negatiue. Et ultra. omne non animal non est homo. ergo omne non animal est non homo. quia homo et non homo contradiciunt ideo de quocumque vere negatur homo. de ipso vere affirmabitur non homo. ergo de primo ad ultimum bene sequitur omnis homo est animal. ergo omne non animal est non homo. Posset etiam probari aliter. quia sicut animal est tunc in ad boies ita non homo est superius ad non animal. ratione infinitationis. ideo sicut animal veritate verificatur de boie ita non homo de non animali. Similiter secundum istam conuersionem debite conuertitur particularis negatiua in particularem negatiua. quia bene sequitur cum contrapositione. finitum et mutatis finitis finitis in terminos infinitos. ut bene sequitur. quidam homo non est lapis. ergo quidam non lapis non est non homo. ergo illa conuersio est bona. antecedens patet. quia bene sequitur quidam homo non est lapis. ergo quidam homo est non lapis. quia lapis et non lapis contradiciunt. Et ultra. quidam homo est non lapis. ergo quidam non lapis est homo. per conuersionem simplicem particularis affirmatiue. Et ultra. quidam non lapis est homo. ergo de primo ad ultimum sequitur. quidam homo non est lapis. ergo quidam non lapis non est non homo. et sic particularis negatiua debite conuertitur in particularem negatiua per contrapositionem. Non tamen conuertitur simpliciter vel per accidens. quia ibi argueretur a non distributo ad distributum ex parte subiecti prime quod non distribueretur in prima cum esset subiectum propositi particularis et tamen distribueretur in secunda cum esset predicatum propositionis negatiue.

Tertio Sciendum est quod determinatis et positis diffinitionibus conuersionis. consequenter auctor ponit in textu duo notabilia. Primum est quod signum positum in subiecto propositionis conuertente non debet poni seu sumi cum predicato propositionis conuertentis sed cum subiecto eius. Et hoc intelligendum est de conuersione simplici et per contrapositionem in quibus manet eadem quantitas et idem signum. et non in conuersione per accidens ubi mutat quantitas. Secundo notabile est quod eadem est conuersio particularis indefinite et singularis. Ratio est quia sicut singularis per uno supposito verificatur ita etiam particularis et indefinita. ideo de ipsis est idem iudicium quo ad conuersiones. sed non quo ad oppositiones ut aliqui dicunt. quia due particulares diuerse qualitatis opponuntur subcontrarie dummodo sint eiusdem subiecti et predicati. et tamen due singulares eiusdem subiecti et predicati diuerse qualitatis non opponuntur subcon-

De ppositione ypothetica

trarie sed pot' d' dictorie. Ex quo manifeste p' q' illi false dicunt dicentes idē esse iudiciū de singularibus particularibus et indefinitis quo ad oppositio- nes et egpollētias. Sed hoc arguit. p' p' singula- ris affirmatiua et singularis negatiua de p'dicatis cōmunib' cōuertitur format' cōuersione per ac- cidēs. q' bene seqtur. sortes est hō. q' aliquis hō est sortes. et etiā sortes nō ē asin'. q' aliquis asin' nō ē sortes. et nō possūt ouerti simplr. cū in illis sit mu- ratio quāt itatis. ergo cōuertitur p' acc'is. et sic p' dictū notabile erit falsū. q' illi dicentes q' nō ē idē iudiciū d' singularib' et p'ticularib' negat auctore. Quidā tñ excusare volētes ipm dicunt q' auctor noluit ore nec scire q' p'ticularis indefinita et singu- laris eodē mō cōuertitur. s' tñ voluit dicere q' sic p'ticularib' et indefinitis cōuenit posse ouerti. sic etiā singularib' cōuenit posse ouerti. S' in b' non bene eū excusat. q' cū tradere deberet artē suffici- entē de cōuersionib'. et nō doceat fm ipos q' p' p'positiōes singulares d'beāt cōuerti. v' eē dimiur'. s'lr et Aristo. q' determinat de ouersionib'. qd non est dicēdū. Ideo aliter dicēdū ē. q' eadē est ouer- sio p'ticularis indefinite et singularis. Et ad argumē- tū m'det dicēdo q' singularis et p'ticularis sūt eius- dē quāt itatis b' mō itelligēdo q' duplex repit quā- titas i' p'pōnib'. Una ē q' se tenet ex pte modi enū- ciādi p'dicatu de subo. et isto mō cedit q' non ma- net eadē quāt itas i' singulari et i' p'ticulari. alia ē q' titas q' se tenet ex pte bui' qd ē reddere locutionē h'am. Et tūc d' q' singularis et p'ticularis sūt eius- dem quantitatatis ad b' qd est reddere locutionem h'am. cū i' ipis eadez sit cā veritatis. Ex quo pate- re pōt q' p'positio p'ticularis pōt capi duplr. Uno mō specia'lr pro p'positione i' qua subijcitur ter- minus cōmunis signo particulari determinatus et sic p'positio particularis distinguitur a singula- ri. Alio mō capitur generalr p' oī p'pōne ad cui' v'itatē sufficit veritas pro vno supposito et sic ide- finita et singularis sunt p'positiones particulares. Ideo hoc mō diceretur q' oīs p'pō singularis de mō enuciandi et s'lr indefinita ouertitur in aliam p'positionē q'est eiusdē quāt itatis nō quātuz ad modū enūciādi sed quātū ad b' qd est reddere lo- cutionē h'am. Et ideo oportet dicere q' sic d' itel- ligi d'ffinitio ouersionis simplicis q' est mutatio subiecti in p'dicatu et e contra manēte eadē qua- litate et quantitate in conuertente et cōuersa quā- rum ad hoc quod est reddere locutionem veraz.

Sed contra

dicta arguitur. Primo sic. Termini finiti et infiniti non

sunt idem termini. q' in conuersione p' cōtrapositiō- nem nō sit de subiecto p'dicatum. Secō arguitur. si p'ticularis negatiua conuerteretur p' contrapo- sitionē argueret a nō distributo ad distributū ex parte subiecti conuerse quod nō distribueretur in prima et tamen distribueretur in secunda cum esset p'dicatu p'positionis negatiue g'ra' cōuer- sio non valet. Tertio arguitur. Hec est bona cō- uersio. aliquis hō est sortes g'ra' sortes ē homo. et tñ signum nō additur p'dicato conuerse positū a pte subiecti cōuertētis. q' termino singulari nō d' ad di signū g'ra' primū notabile est falsum. Quarto ar- guitur. si illud notabile esset veruz sequeretur q' vni et eidez termino apponeretur duo signa sino- nima quod est falsum. antecedens patet conuer- tendo istā. quidam homo ē quoddā animal. quia tunc debet sic conuerti. quoddam animal est hō vbi est manifesta nugatio.

Ad rationes

Ad primam dicitur di- stinguendo antecedēs. v' q' non sint iidem termini secundum vocem et sic negatur. vel secundum rem et vocem et sic conce- ditur. Ad secundam distinguitur asis vel ex parte eiusdem termini et sic negatur. vel mutato termi- no secundum rem et sic conceditur. modo regula illa intelligitur quando arguitur a termino nō di- stributo in vna ad eundem nō distributum secun- dum rem et vocem i' alia quod non sit ibi. Ad ter- tiam concedatur totum argumentum et negetur vltima consequentia quia illud notabile suppoit si sit possibile et conueniens q' tale signum addat p'dicato conuerse. qd non sit in illis p'positioni- b' i' q' b' p'dicatu ē finiu' singularis. Ad q'rtā d' q' d' sic ouerti addēdo s'bo ouertētis b' additū qd ē. iō sic ouerti qdā hō ē qdā aial. g'ra' qdā qd ē qdā aial ē hō. Et hec d' conuersionib' dicta sufficiant.

Equitur de p'positiōe ypothe- tica.

P'positio ypothetica ē illa que habet duas cathegori- cas p'positiones tanquam principa- les partes sui. vt si homo currit homo mouetur. Et dicit ypothetica ab ypos quod est sub et thesis quod est positio quasi suppositio siue suppositiua locu- tio. quia vna pars eius supponitur al- teri. P'positionū ypotheticaz alia ē p'p'riā. alia copulatiua. alia disiunctiua.

Tractatus primus

Circa hunc textum notandum est primo quod postquam auctor superius determinauit de propositione categorica de qua principaliter intendit in hoc capitulo. contra intendit determinare de propositione hypothetica que componitur ex pluribus categoricis. Et sequitur categorica sicut compositum sua compositio. Item primo sic diffinitur. Propositio hypothetica est illa in qua coniunguntur due categorice per aliquam coniunctionem. Pro cuius declaratione est notandum quod propositio hypothetica potest capi dupliciter. uno modo per significatio eius formalem. et tunc significat respectum rationis fundatum super duabus categoricis coniunctis per aliquam coniunctionem copatis ad suum significatum complete. Alio modo capit per denotatio et tunc est quoddam complete ex duabus categoricis coniunctis per aliquam coniunctionem. Et hoc modo habet diffinitionem quod non habet unum per se concipitur nec vna additatem. Sed primo modo habet diffinitionem. In qua diffinitione ponitur relatiuum illa quod refertur generis diffinitioni. Et residuum ponitur ad orationem propositio categorice. vnde hoc totum. scilicet illa quibus duas categoricas coniunctas per aliquam coniunctionem ponitur ad circuloquendum suam propriam orationem que nobis ignota. id est ponitur eius fundamentum ad notificandum nobis orationem. Et de intelligi potest diffinitio. propositio hypothetica est illa quod habet duas categoricas mediate vel immediate. explicite vel implicitite. coniunctas per aliquam coniunctionem aut per aliquod sibi equalens. vel includens virtualiter coniunctionem. Et de mediate. quod est aliquod hypothetica quod immediate non componitur ex duabus categoricis. Et de implicitite propositio istas propositiones. magister legente pueri perficiunt. sole lucete dies est. In quibus ponuntur due categorice implicitite in coniunctione vniens predicatum. quod ablatiuum positi absolute ponitur resoluendum per dum per si vel per quod. Et de per aliquod sibi equalens vel includens virtualiter coniunctionem. quod multum sunt hypothetice in quibus non ponuntur formales aliquod coniunctiones sed solus virtualis licet patuit in predicis propositio in quibus due propositiones categorice in propositione hypothetica se habent ut materia et copula coniunctionis vel fortis. que si sit negata propositio hypothetica erit negata. et si sit affirmata erit affirmatiua. et sic ponitur dici quales cum habeant copulas principales affirmatas vel negatas. Sed non dicitur quante. quod veritas propositio se ex parte subiecti. sed subiectum non est pars hypothetice nisi bene remota. sed a partibus remotis non de fieri denotatio. ergo etc.

Secundo sciendum est quod propositio hypothetica de ab ypos quod est subiecti et ibi positio. quasi suppositiua locutio. Et si dicatur in propositio hypothetica non enunciat vna propositio de altera cum vna non se habeat per modum subiecti et alia per modum predicati. illa locutio non de dici suppositiua. Ad hoc de accedendo ante et negando orationem. quod hypothetica non de suppositiua locutio. eo quod ipsa

vna sit subiectum et alia predicatum. sed quod ipsa vna categorica est in potentia ad aliam. et se habet per modum determinationis. id est aliquo modo sibi supponitur. Et si vterius dicatur vnum opus non constituit aliud. sed propositio categorica et hypothetica opponitur cum sint membra diuidentia propositio. sed categorica non constituit hypotheticam. Ad hoc videtur negatio maioris et distinguendo minorem. vel si categorica et hypothetica capiuntur per se significatis. et sic accedunt quod opponitur nec vna est per alteri. Sed si capiuntur per denotatis. et sic negatur cum habet vna nullo modo est pars integralis alterius.

Tertio sciendum est quod contra auctor notificat propositio potentiam per diuisionem. et exigitur determinatio de membris eius ibi. aditionalis. etc. dicitur sic. propositio hypothetica et alia aditionalis alia copulatiua et alia disiunctiua. et ultra has species ponitur aliquid alias tres species. scilicet causalis localis et temporalis. vnde tamen ille reducitur ad predictas. Et ipse sic habetur sufficientia. quod in oratione propositione hypothetica coniunguntur due categorice: vel coniunguntur sed voces tamen et sic est disiunctiua. vel sed vocem et significata sunt. et hoc dupliciter vel illa significata denotant se habere per modum antecedentis et consequentis et sic est aditionalis. vel copulatur per modum diuersorum. et sic est copulatiua. Ex quo patet quod in aditionali in qua vniuntur due categorice per modum antecedentis et consequentis et per modum vniuersi. magis denotatur vniuersi quam in aliis in quibus vniuntur per modum vniuersorum. Ad copulatiua hoc reducitur temporalis et localis. vnde temporalis est illa cuius partes copulantur per aduerbiu temporale diu. aut per aliquod sibi equiualens. ut sortes currit diu plato disputat. Et ad veritatem eius regitur quod illi duo actus qui enunciantur exercentur in eodem tempore. Et ad falsitatem eius regitur quod in diuersis temporibus exercentur et ideo temporalis reducitur ad copulatiua. quod tamen valde dicere sortes currit in aliquo tempore et in illo plato disputat. Si localis est illa cuius partes copulantur per aduerbiu locale vbi. Ideo denotatur localis ad aduerbiu vbi. et ad veritatem eius requiritur quod illi duo actus enunciantur exercentur in eodem loco. ad falsitatem regitur quod non exercentur in eodem loco sed in diuersis. quod tamen valde dicere sortes currit vbi plato disputat. siue sortes currit in aliquo loco et in eodem plato disputat. Si causalis sub conditionali continetur. quod causalis significat ordinem quem etiam aditionalis importat. distinguentes tamen hanc aditionali dicuntur conditionalis importat solam causam propositio. sed causalis importat causam ante. Vnde causalis propositio est illa in qua coniunguntur due categorice per hanc coniunctionem neque quod. vel per aliquod sibi equiualens. ut quod sol luce et dies est. Et ad eius veritatem requiritur quod ante sit causa consequentis. Et ad falsitatem quod ante non sit causa consequentis.

De propositione ypotetica

Sz *pro* p^oca arguitur p^o sic. nec ē ypoteti-
ca. sortes currit q^o mouet. z tñ ibi n̄
iungūtur due cathegorice per aliq^o diuisiones
q^o diffinitionē p^ois ypotetice. ¶ 2° arguit sic.
ex duob^o etibus in actu n̄ pōt fieri vñū tertiu. sed
due cathegorice sūt due p^oes i actu. q^o ypotetica
non pōt fieri ex duab^o cathegoricis. ¶ 3° arguit
sic. si ista vox. a. iponere ad significādū tñ q^orum
ista p^o. si sortes currit sortes mouetur: ē ē p^o
ypotetica: z tñ i ea n̄ iungūtur due p^oes cathgo-
rice per aliq^o diuisionē. ergo ē diffinitōez. ¶ 4°
arguitur sic. qdā p^o ē copulatiua z diffinitia sūt.
vt sortes currit. vel plato z iohannes di. putat. q^o
mēbra diuisionis coincidunt.

Ad rōnes Ad p^omā d^o q^o distiguit maior:
vel formal^o. z sic negatur. vt h^o
ualit^o z sic cedit. Et eodē mō dicat ad miorē:
Ad scdaz d^o q^o cedit maior nisi vñū sit i potē-
tia ad reliquū. mō vna cathegorica ē i potētia ad
aliā. Et ē q^o due cathegorice se hñt i potētia re-
spcū copule diuisionalis cū habeant se vt mā. p^o
pōis ypotetice. Ad tertiā d^o q^o casu admissō d^o
q^o equalenter ibi essent due cathegorice diuicte
p aliquā diuisionē. z h̄ patere pōt in expositōe
diffinitōis. Ad quartā d^o q^o distiguitur a^os. vt re-
spcū eius dē. z sic negatur. vel respcū diuersoz
z sic cedit. sic itelligēdo q^o aliq^o idē cplexū pōt
dici copulatiua z diuisioniua per respectum ad
diuersas copulas.

Conditionalis est illa in qua iungūtur
due cathegorice per hāc coniunctionez
si. vt si sortes currit sortes mouet. Et
illa cathegorica cui immediate pponit^o
illa coniunctio si d^o a^os: reliqua vero
p^os. Ad veritatem conditionalis exigit^o
q^o a^os non possit esse verum sine con-
sequente. vt si homo est: animal ē. An
omnis conditionalis vera est necessaria
z omnis falsa est impossibilis. Ad fal-
sitate conditionalis sufficit q^o a^os pos-
sit esse verum consequente ex^ote falso
vt si homo est: album est.

¶ Circa hūc textū notādū ē p^o q^o hic auctor
determinat de mēbris propositionis ypotetice z
p^o determinat de conditionalis. q^o perfectior ē alijs
ypoteticis. eo q^o in ipa vniuntur cathegorice per
modū a^os z p^os. cum ois cōia filogistica z gñā

liter ois argumētatio sit p^o ypotetica. cū i ipis
iungātur due p^oes cathegorice p istā diuicte
q^o. In alijs at ypoteticis iueniūtur solū due cath-
gorice p modū diuersaz p^oonū. iō p^os dēmiat.
de conditionalis q^o de alijs ipaz p^o sic distigens. Con-
ditōalis ē illa i qua iungūtur due cathegorice p
aliq^o diuicte conditionalēz siue h̄ fuerit explicite
vel implicite siue formaliter aut equiualeter. q^o
d equalitib^o idē est iudiciū. Et d^o talis p^o odit
onalis. q^o ponit veritatem sui cōtis cōditōaliter. deno-
tando consecutionē vñū p^ois ad aliā. Ex q^o p^os. q^o
ad cpletā rōez conditionalis sufficit q^o vna p^o
denotetur sequi ad aliā. Sed i cālī vltra hoc reg-
ritur. s. q^o a^os sit cā cōsequētis. vt h̄. q^o sole lucen-
te dies sit. z sic cālīs addit cālita: ē a^os respectu
cōsequētis vltra conditionalē. Rōne c^o plus reg-
ritur ad veritatem ei^o q^o ad veritatem conditionalē. Un
p^o cōditionalis pōt capi dupl^o. vno: p^o p se si/
gnificato. z tūc significat respectū rōis fundatū
i duab^o cathegoricis coniunctis p aliq^o coniunctio-
nē conditionalē. sic q^o h̄z a^os pro fūdamēto. vel il-
lud quod se h̄z per modū a^os: z cōsequēs p ter-
mino. Et illa coniunctio si est nota illatiōis. alio:
pōt capi pro denotato. z tūc ipē cathegorice iun-
cte p aliquā diuicte conditionalē quaz vna deno-
tatur inferre aliam dñr conditionales. Et capitur
hic p modo z n̄ z^o. Un i diffinitōe p^oca ponitur il-
la loco gñis. z residuū ponitur ad dñas aliarum
p^oonum i qbus n̄ iungūtur due cathegorice p
al q^o diuicte conditionalē. Et illd totū circulo
q^our nobis vñā propam dñaz conditionalis.

Scdo sciendū est q^o hic auctor subiungit
quoddam notabile dicens q^o diuicte
conditionalis notat ordinem. ideo cur pponitur
illa cōiunctio si. ē a^os. z alia p^o ē cōsequēs. Deinde
subiungit quid regritur ad veritatem conditiona-
lis dicens q^o ad veritatem conditionalis regritur
q^o a^os non possit ēē verū sine consequēte. Cuius
ratio ē: q^o conditionalis h̄a ponit cōsequētiaz ne-
cessariā. z in bona cōia ipossibile ē a^os ēē verū qn
cōis sit verū. q^o ex vō nunq^o sequitur falsū. igitur
Alia rō ē. q^o ad veritatem rei cā cōuertibili segtur ver-
tas rei in effectu. Ex quo inferitur q^o ois conditio-
nalis h̄a est necessaria. z falsa ē ipossibilis. Sz ad
falsitate conditionalis ois q^o a^os possit ēē vñū sine cō-
sequēte. Rō est. q^o sicut dñm ē conditionalis solū d^o
notat cōiam vñius ad alias. Sed ad hoc q^o sit mā-
la cōia sufficit q^o a^os possit ēē vñū cōite ex^ote fal-
so. vel q^o pro nullo tēpore cōis necessario sequit^o
ad a^os. quod denotatur in conditionalis falsa. Ex

Tractatus primus

quo patet q^d aliqua conditionalis est q^ua cuius q^ulibet pars est impossibilis. Et ea que dicta sunt dⁱb^er^et intelligi de conditionalibus affirmatiua et negatiua

Tertio sciendum est q^d a tota conditionalibus affirmatiua duobus modis arguitur. Uno modo a positione antⁱs ad positionem consequentis. vt hic. si sortes currit sortes mouetur. 2° modo a destructione consequentis ad destructionem antⁱs. vt si sortes currit sortes mouetur. sⁱz sortes n^o mouetur. g^o sortes n^o currit. et duob^{us} aliis modis male arguitur. sⁱ a positione consequentis ad positionem antⁱs. vt si homo currit homo mouetur. sⁱz homo mouetur. g^o homo currit. non valet. 2° a destructione antⁱs ad destructionem consequentis. vt si homo currit homo mouetur. sⁱz nullus homo currit. g^o nullus homo mouetur. n^o valet. **Sⁱz** iux^t hoc dubitatur. vtrū ois conditionalis sit q^ua c^uis est impossibile. sⁱ est q^uerere vtrū ad impossibile sequitur quolibet. et vtrū sic. q^uia non est maior ratio quare vnum impossibile sequatur q^u aliud. Itē ad sortes est et non est segtur sorte est asinum. maxie sic arguendo. sortes est et n^o est. g^o sortes est vel homo est asinum. sⁱz homo n^o est. ergo sortes est asinum. ¶ In opp^o arguitur. quia oē argumētū inferens aliquid infert gra^ta alicuius habitudinis que est antⁱs ad consequens vt visus est de conditionalibus. et sic in oī argumēto terminus inferens et terminus illatus h^{ab}et aliquā habitudinē q^uod non est respectu impossibilis ad quolibet. ergo ad impossibile non segtur quolibet. p^{ro} solutione b^e noratur q^u impossibilis duob^{us} modis p^ot^{est} considerari. Uno sⁱz impossibilitatē q^u est circa compositionē propositionis impossibilis. 2° considera^{tur} q^uantum ad ea ex quibus fit talis compositio impossibilis. Tūc dⁱr^et q^u impossibile p^{er} modo nihil infert inq^uestum b^e. Probatur q^u impossibilitas dⁱ se nihil est. sed consequētia fūdat^{ur} in inclusione consequentis in antⁱe. et nihil nihil includit. igr^o. 2° dⁱr^et q^u impossibile consideratum 2° modo infert ea q^u in ipso includit. vt hominem esse asinum infert homines esse rudibile. igitur. Dicitur tertio ad dubium q^u ad impossibile non sequitur quodlibet. patet. q^uia impossibile non habet habitudinē ad quodlibet quod requiritur anteq^u impossibile possit inferre quodlibet. quia omnis consequētia tenet gratia alicuius habitudinis. q^uis cum impossibili bene stet quodlibet. quia si impossibile sit verum quodlibet esset verum. Et ad argumētū respondetur q^u non sit maior ratio quare vnum infert q^u aliud cū aliquando sit conuenientia et habitudo termi-

noz vnius impossibilis ad aliud. Ad secundaz negatur antecedens. sed bene sequitur cū sorte esse et non esse stat sortem est asinum.

Sed contra predicta arguitur p^{ri}o sic. hec conditionalis est vera. si sortes currit sortes mouetur. et tū non est necessaria. cū vtracq^{ue} pos sit contingēs. g^o non ois q^ua est necessaria. ¶ 2° arguit sic. In ista ppōe. aial currit si hō currit. aial est anⁱs cū pcedat aliā ppōnem. et tū non sequitur istā iunctionē. si. g^o textus est falsus. in quo dⁱr^et q^u anⁱs sequit istā iunctionē. ¶ 3° arguit sic. si textus est h^uus sequeretur q^u ista cōditional est q^ua. si hō currit aliqua ppositio est cōditionalis. et si militer ista. si nulla ppō est negatiua aliq^u ppō est negatiua. et similiter ista. si nulla ppō est q^ua aliq^u ppō est vera. anⁱs est falsum. g^o et anⁱs. oīa patet. q^uia anⁱs nō potest est verū quin cōsequens sit verū. ¶ 4° arguitur sic. ista est falsa. non si homo currit hō mouetur. et tū antecedens non p^ot^{est} esse verum consequente existente falso. ergo rē.

Ad rationes Ad primaz dicitur q^u cōceditur maior et negat minor. Et ad probationem conceditur q^u vtracq^{ue} pos est contingens. et negatur consequentia. quia est habitudo necessaria vni^{us} ad aliam. et hoc sufficit ad eius necessitatem. ¶ Ad secundaz distinguitur maior. vel capiēdo anⁱs vt tū valet sicut pcedens. et tunc cōceditur q^u aial currit est anⁱs. vel capiēdo antecedens vt tū valet sicut o^{mn}o vere vel apparenter inferens aliquod consequens. et tūc negatur. ¶ Ad tertiam dⁱr^et q^u textus intelligitur de ppositionibus conditionalibus q^urum pres^{ent} n^o h^{ab}et reflexionē supra se. modo iste h^{ab}et reflexionē supra se. et illud quod requiritur ad v^{er}itatem conditionalis requiritur ad eius necessitatem. Et ad falsitatem eius sufficit q^u deficiat vna illarum cōditionum requisitarum ad eius veritatem. ¶ Ad quartā dⁱr^et q^u textus intelligit de cōditionalib^{us} affirmatiuis. et non negatiuis quare nō pcedit rō.

Copulatiua est illa in qua coniunguntur due cathegorice per hanc coniunctionem et. vt sortes currit et plato disputat. Ad veritatem copulatiue exigitur vtracq^{ue} partem esse veram. vt hō est aial. et de^{us} ē. Ad falsitatem ei^{us} sufficit alterā partē est falsam. vt hō est aial. et equ^{us} est lapis.

De ppositione ypothetica

Circa hūc textū notādū ē qd dēmiato d p pōe conditōali. h dñe f3 ordinē pñs positū auctor dēmiat d p pōe copulatiua ipas p sic diffiniēs. p pō copulatiua ē illa i q coniuñguntur due cathegori ce p hñe coniuñctionē. z aut p aliqd sibi equalens. q diff: sic ē itelligēda. p pōpositio copulatiua ē illa i q explicite vel iplicite mediate vel immediate coniuñguntur due cathegorice per istā coniuñctionē copulatiua z aut p aliqd sibi equiuales. z sic dñet sub se tpalē. localē. copulatiua d ēminis d p dīcamento substatie. z d p dīcamento qñtatis. z sic de alijs. **Ex^m** d tpali. vt qñ sol lucet dies ē. Et de locali. vt sortes ē vbi plato nē. De copulatiua d ēminis s b statie vt hō ē aial q est alb⁹. De copulatiua d ēminis p dīcamento qñtatis. vt sortes ē tāt⁹ qñt⁹ ē plato. z in istis aliquid ponitur qd equaler isti coniuñctioni copulatiue et. Un illa coniuñctio z p t capi duplī. vno? copulatiue vt. s. coniuñgit multas p pōes. z tē fac p pōositionē copulatiua ypoteticā. Alio? p t capi copulati. z h duplī. vel vt coniuñgit iter ēminos a pte subiecti positos vel a pte p dīcati. et vtroq mō ostendit p pōes cathegoricā d coplato extrēo

Scōdū ē q ad vītātē copulatiue regri tur vtrāq pte eē vām. Ratio ē. qz copulatiua ponit ābas suas ptes sī assumēdo ipas f3 sua significata. ideo ad vītātē ei⁹ regritur q vtrāq ps eius sit vā. ipa. n. est sicut totū integrale respectu suarū ptiū. Sed ad eē totū integrale regritur eē cuiuslibz ptiis pncipalis eius. ideo ad vītātē copulatiue regritur vītās vtriusqz sue ptiis. Qñtis tñ in tpali vltra h aliud regritur. s. qz āde ptes sint hē pro eodē tpe. Similr in locali regritur vtrāq pte eē verā pro eodē loco. vt hic sortes currit vbi plato disputat. h eni n requiritur ad ipā iquantū ē copulatiua s iquantū est tal copulatiua eo q spēs addit aliqd vltra suuz genus. mō tpalis z localis sūt spēs copulatiue. ideo plus regritur ad vītātē ipaz qz ad copulatiua iquantū copulatiua. Un ad possibilitatē copulatiue n sufficit ābas ptes eē possibiles. qz tñc ista eēt possibit. sortes currit. z sortes n currit. cū vtrāq ps sit possibilis. sed vltra h requiritur q ambe ptes sint sibi inuicē ppossibiles. Sz ad necessitatē copulatiue regritur necessitas vtriusqz ptiis pnc. pal. Et ad cōtingētiā eius sufficit vnā pte eē contingentē dūmō alteri n repugnat. qz si alteri pti repugnaret tota copulatiua eēt ipossibilis. Sz ad ipossibilitatē ei⁹ sufficit q vnā ps ei⁹ sit ipossibilis vel vnā alteri incōpossibil. Sz ad falsitatē copulatiue affirmati

ue sufficit alterā pte eē falsā. rō ē quia ipa ponit si mul ābas ptes eius sic p pō vītās oēs suas singula res. g^o p p falsitatē vni⁹ cathegorice ipa tota ē falsa. **Ex^m** qz p arguēdo a falsitate vnius cathegorice ad falsitatē totū copulatiue est bona cōia. Et sic p qd regritur ad vītātē z falsitatē copulatiue. Et h dñt itelligi d copulatiuis affirmatiuis z n negatiuis. Ad vītātē aut copulatiue negatiue regritur z sufficit vītās vni⁹ suaz ptiū. Sed ad falsitatē ei⁹ regrit⁹ z sufficit falsitas cuiuslibz sue partis. vt dñt aliter q ad vītātē copulatiue negatiue regrit⁹ illō qd sufficit ad vītātē disiunctiue affirmatiue d pōsite ex ptiib⁹ d dīcētib⁹ ptiib⁹ copulatiue affirmatiue. Et silr ad falsitatē copulatiue negatiue regrit⁹ illō qd regrit⁹ ad falsitatē disiunctiue affirmatiue d pōsite ex ptiib⁹ d dīcētib⁹ ptiib⁹ copulatiue negatiue. Un i oib⁹ ypoteticis pōt dari d dīctio feren do negationē ad copulā pncipalem vel pponendo negatōez totū p pōni. qz non ē veri⁹ dare d dīctioez qz totū p pōni pponere negatōez. Similr etiā i copulatiuis potest haberi talis regula qz copulatiua z disiunctiua de ptiib⁹ d dīcētib⁹ contradicunt.

Tertio Sciēdū ē: q sunt qrtuor regule ad arguēdū in copulatiuis. Pri^{ma} ē q a tota coplātia affirmatiua ad qñlibz pte ei⁹ pncipalē est bōa cōia. vt bñ seqt. sortes currit z plato disputat. g plato disputat. Scōda regula est. a pte copulatiue affirmatiue ad totā copulatiua affirmatiua n valet cōia nisi vna ps sit anis ad aliā z iserat ābas ptes simul. **Exēplū** pmi vt non seqt. sortes currit. g sortes z plato disputat. **Exēplū** scōdi vt sōtes currit ergo sortes z hō currit. s3 solū hoc ē grā matie. Et rō istaz duaz regularū est ista qz a p pōne hñ te plures causas veritatis ad p pōitionē aliqz illarum causarū iportantē ē bona cōia z nō eē. s3 copulatiua affirmatiua h3 plures cās sue veritatis. s. vītātē ē suaz ptiū pncipaliū. ergo arguendo a tota copulatiua affirmatiua ad qñlibz pte ei⁹ pncipalē ē bona cōia. vt dñt pma regula. z n eē sic dñt scōda. **T**ertia regla ē q a tota coplātia negatiua ad qñlibz ei⁹ pte pncipalē n valet cōia vt n seqt n sortes currit z plato disputat. g sortes n currit z plato n disputat. **Q**uarta regla ē q a pte copulatiue negatiue ad totā coplātiua negatiua v3 cōia. vt bñ seqt. n sortes currit. g n sortes currit z plato disputat. vñ ista p pō copulatiua negatiua n sortes currit z plato disputat n sñt qz sortes n currit z plato n disputat. s3 sñt qz n ē ita sic ista p pō affirmatiua sñt sortes currit z plato disputat. z ita dñt de oib⁹ copulatis negatiuis.

Tractatus primus

Sed contra ^{dicta arguit.} ^{prio sic.} ^{hec} ^{ē copulatiua.} ^{sortes} ^{et} ^{plato} ^{currit.} ^{et} ⁱⁿ ^{ibi} ^{nō} ^{sūt} ^{due} ^{cathegorice.} ^g ^{contra} ^{diffinitionē} ^{copulatiue.} ^{Secūdo} ^{arguitur} ^{sic.} ^{hec} ^{ē copulatiua.} ^{ois} ^{homo} ^{currit.} ^{et} ⁱⁿ ^{ibi} ^{nō} ^{diūgunt} ^{due} ^{cathegorice} ^p ^{aliquā} ^{diūctionē.} ^g ^{diffinitio} ^{nē.} ^{maior} ^{p3} ^{q2} ^{cōtiet} ^{istas.} ^{sortes} ^{currit.} ^{plato} ^{cur} ^{rit} ^{et} ^{sic} ^{de} ^{alijs.} ^{Tertio} ^{arguitur.} ^{totū} ^{tū} ^{valz} ^{sic} ^{q̄libet} ^{ps.} ^{ergo} ^{ad} ^h ^q ^{copulatiua} ^{fit} ^{falsa} ^{oz} ^{quāli} ^{bet} ^{ptē} ^{eius} ^{eē} ^{falsam.} ^{et} ^{sic} ^{nō} ^{sufficit} ^{falsitas} ^{yni} ^{us} ^{suaz} ^{prium.} ^{Quarto} ^{arguitur} ^{sic.} ^{hec} ^{ē copu} ^{latia} ^{affirmatiua} ^{falsa.} ^{sortes} ^{fuit} ^{ubi} ^{adā} ^{fuit.} ^{et} ⁱⁿ ^{ābe} ^{ptes} ^{ili} st ^{he.} ^g ^{male} ^{dī} ⁱ ^{textu} ^q ^{ad} ^{verita} ^{tē} ^{copulatiue} ^{sufficit} ^{et} ^{regrit} ^{vt} ^{trāq3} ^{ptē} ^{eē} ^{veraz.} ^{mior} ^{p3.} ^{qz} ^{ista} ^ē ^{ha.} ^{adā} ^{fuit.} ^{et} ^{sic} ^{ista.} ^{sortes} ^{fuit.}

Ad rationes ^{ad} ^{p3} ^{mā} ^{dī} ^q ^{distingui} ^{tur} ^{maior} ^{vel} ^q ^{ly} ^{et} ^{copu} ^{let} ^{iter} ^{terminos} ^{et} ^{sic} ^{negat.} ^{vel} ^{iter} ^{ppōnes} ^{et} ^{sic} ^{ceditur.} ^{Ad} ^{secūda} ^{dī} ^q ^{negatur} ^{maior.} ^{et} ^{ad} ^p ^{bationē} ^{cōcedit} ^{an} ^{is} ^{et} ^{negatur} ^{mā.} ^{qz} ^{illō} ^{nō} ^{suffi} ^{cit} ^{sz} ^{requirit} ^q ^{aliquid} ^{ctineat} ^{actualr} ^{duas} ^{ca} ^{thegoricas} ^{diūctas} ^p ^{hāc} ^{cōiunctionem} ^{et} ^{Ad} ^{ter} ^{tiam} ^{distiguitur} ^{an} ^{is} ^{vel} ^{capiendo} ^{totū} ^{cathego} ^{reumatice} ^{et} ^{sic} ^{negatur.} ^{vt} ^{sincathegoreumatice} ^{et} ^{sic} ^{cōcedit} ^{sz} ^{negatur} ^{mā.} ^{qz} ^{capiēdo} ^{totū} ^{cathe} ^{goreumatice} ^{cedit} ^q ^{ad} ^h ^q ^{tota} ^{copulatiua} ^{fit} ^{falsa} ^{sufficit} ^{ynā} ^{ptē} ^{eē} ^{falsam.} ^{Ad} ^{quartā} ^{dī} ^{ce} ^{dēdo} ^{maiorē} ^{et} ^{distinguēdo} ^{miorē.} ^{vel} ^{q̄ille} ^{ptes} ^{ppōnis} ^q ^{explicite} ^{ibi} ^{ponitur} ^{sint} ^{he} ^{et} ^{sic} ^{conce} ^{ditur.} ^{vt} ^{ptes} ⁱ ^{quas} ^{resoluitur} ^q ^{implicite} ^{dicunt} ^{partes} ^{copulatiue} ^{simpliciter} ^{dicte} ^{et} ^{sic} ^{negatur.}

Disiunctiua ^{est} ^{illa} ⁱ ^{qua} ^{diūguntur} ^{due} ^{cathegorice} ^p ^{hanc} ^{diūctionem} ^{vel.} ^{vt} ^{sortes} ^{currit} ^{vt} ^{plato} ^{disputat.} ^{Ad} ^{ve} ^{ritatē} ^{disiunctiue} ^{sufficit} ^{alterā} ^{ptem} ^{cē} ^{veram.} ^{vt} ^{homo} ^ē ^{aial} ^{vel} ^{equis} ^{est} ^{la} ^{pis.} ^{Tamen} ^{pmittitur} ^q ^{vt} ^{trāq3} ^{fit} ^{ve} ^{ra.} ^{sed} ^{non} ^{ita} ^{proprie.} ^{vt} ^{hō} ^ē ^{animal} ^{vel} ^{equis} ^{est} ^{hinnibilis.} ^{Ad} ^{falsitatez} ^{eius} ^{erigitur} ^{vt} ^{trāq3} ^{partem} ^{esse} ^{falsaz} ^{vt} ^{hō} ^{est} ^{afinus} ^{vel} ^{equis} ^{est} ^{lapis.}

Circa ^{hunc} ^{textū} ^{norandū} ^{est.} ^p ^q ^{hic} ^{consequē} ^{ter} ^{auctor} ^{determinat} ^{de} ^{ppōne} ^{disiunctiua} ⁱ ^{qua} ^{yniuntur} ^{due} ^{cathegorice} ^{fm} ^{voces} ^{tū} ^{ipaz} ^{pri} ^{mo} ^{sic} ^{diffiniens.} ^{propositio} ^{disiunctiua} ^{est} ^{illa} ⁱⁿ ^{qua} ^{yniuntur} ^{due} ^{cathegorice} ^p ^{hanc} ^{diūctionem} ^{et} ^{vel} ^{aut} ^{per} ^{aliqđ} ^{sibi} ^{equiualeus.} ^{Que} ^{diffinitio} ^{debet} ^{sic} ^{intelligi.} ^q ^{disiunctiua.} ^{est} ^{illa} ⁱⁿ ^{qua} ^{ex}

^{placite} ^{vel} ^{implicite} ^{yniuntur} ^{due} ^{cathegorice} ^{cō} ^{iuncte} ^p ^{hanc} ^{diūctionem} ^{et} ^{vel.} ^{aut} ^{per} ^{aliqđ} ^{sibi} ^{eg} ^{ualēs.} ^{Et} ^{dī} ^{ppō} ^{disiunctiua} ^{eo} ^q ^{ibi} ^{ponitur} ^{diū} ^{ctio} ^{disiunctiua} ^q ^{coniungit} ^{voces} ^{et} ^{disiūgit} ^{signi} ^{ficata.} ^{Ex} ^{quo} ^{p3} ^q ^{duo} ^{sunt} ^{actus} ^{eius.} ^{p3} ^m ^{est} ^{conūgere} ^{voces} ^p ^{quē} ^{cōuenit} ^{cū} ^{alijs} ^{diū} ^{ctionibus} ^{et} ^{rōne} ^{cuius} ^{dī} ^{diūctio.} ^{Secūdu} ^s ^{est} ^{disiūgere} ^{significata.} ^{et} ^p ^{hoc} ^{differt} ^{ab} ^{alijs} ^{speci} ^{ebus} ^{coniunctionis.} ^{Unde} ^{hec} ^{diūctio} ^{vel} ^{pōt} ^{capi} ^{dupl'r.} ^{yno} ^{mō} ^{disiunctiue} ^{et} ^{sic} ^{diūgit} ^{iter} ^p ^{pos} ^{itiones} ^{et} ^{cōstituit} ^{ppōne} ^{ypo} ^{thetica} ^{et} ^{isto} ^{mō} ^{capitur} ^{hic.} ^{Alio} ^{mō} ^{capitur} ^{disiūctim} ^{et} ^{sic} ^{diū} ^{git} ^{inter} ^{terminos} ^{et} ^{cōstituit} ^{ppōne} ^{et} ^{cathegorica} ^{de} ^{disiuncto} ^{extremo.} ^{et} ^{hoc} ^{dupliciter.} ^{Uno} ^q ^{vt} ^{cōiūgit} ^{iter} ^{terminos} ^a ^{pte} ^{p̄dicati} ^{positos.} ^{et} ^{sic} ^{cō} ^{stituit} ^{ppōnem} ^{de} ^{disiuncto} ^{p̄dicato.} ^{vt} ^{hō} ^{est} ^{aial} ^{rōnale} ^{vel} ^{irrationalē.} ^{Alio} ^{mō} ^{vt} ^{diūgit} ^{iter} ^{ter} ^{minos} ^a ^{pte} ^{subi} ^{positos} ^{et} ^{cōstituit} ^{ppōne} ^{cathe} ^{gorica} ^d ^{disiuncto} ^{subo} ^{vt} ^{sortes} ^{vt} ^{plato} ^{cedet.}

Secundo ^{sciendū} ^ē ^q ^{ad} ^{veritatē} ^{disiū} ^{ctiue} ^{affirmatiue} ^{sufficit} ^q ^{ynā} ^{ps} ^{eius} ^{p̄ncipalis} ^{fit} ^{vera.} ^{Cuius} ^{ratio} ^{est.} ^{qz} ^{disiū} ^{ctiua} ^{ponit} ^{duas} ^{cathegoricas} ^{disiūctiue.} ^{ideo} ^{de} ^{suo} ^{significato} ^{formali} ^{ponit} ^{ynām} ^{cathegoricaz} ^{nō} ^{tū} ^{determinate} ^{hāc} ^{vel} ^{illā} ^{sed} ^{indeterminate} ^{ideo} ^{ad} ^{eius} ^{veritatē} ^{sufficit} ^{ynām} ^{ptem} ^{cē} ^{verā} ^{Et} ^{ad} ^{eius} ^{possibilitatē} ^{requiritur} ^q ^{ynā} ^{ps} ^{eius} ^{p̄ncipalis} ^{fit} ^{possibilis.} ^{vt} ^{sortes} ^{currit} ^{vel} ^{hō} ^{est} ^{afinus.} ^{Et} ^{ad} ^{necessitatē} ^{eius} ^{requirit} ^q ^{ynā} ^{ps} ^{eius} ^{p̄ncipalis} ^{fit} ^{necessaria} ^{vel} ^{cōposita} ^{ex} ^{p̄tib} ^{legem} ^{ōdictoriar} ^{vel} ^{ōriaz} ^{pticipantib} ^{qz} ^{neces} ^{se} ^{est} ^{ynā} ^{illaz} ^{cē} ^{verā.} ^{et} ^{ad} ^{ipōsi} ^{bilitatē} ^{ei} ^{reg} ^{ritur} ^{vt} ^{trāq3} ^{ptem} ^{ei} ^{cē} ^{ipōsibilem} ^{vt} ^{hō} ^{est} ^{afin} ^{us.} ^{vel} ^{equ} ^{est} ^{lapis.} ^{qz} ^{si} ^{ynā} ^{cēt} ^{possibilis} ^{tota} ^{disiūctiua} ^{cēt} ^{possibil.} ^{Et} ^{ad} ^{cōtingētiā} ^{eius} ^{reg} ^{ritur} ^q ^{quelz} ^{ps} ^{eius} ^{fit} ^{cōtingens} ^{et} ^{altera} ^{ipōsi} ^{bilis.} ^{Sed} ^{ad} ^{falsitatem} ^{disiūctiue} ^{affirmatiue} ^{re} ^{quiritur} ^{vt} ^{trāq3} ^{ptem} ^{cē} ^{falsam.} ^{qz} ^{si} ^{ynā} ^{ps} ^{esset} ^{vera} ^{tota} ^{disiūctiua} ^{cēt} ^{ha.} ^{qđ} ^{p3} ^{qz} ^{disiūctiua} ^{re} ^{quiritur} ^{ad} ^{quālibet} ^{ei} ^{ptē.} ^{ergo} ^{si} ^{ynā} ^{ps} ^{disiūcti} ^{ua} ^{fit} ^{ha} ^{tota} ^{disiūctiua} ^{erit} ^{ha.} ^{quia} ^{ex} ^{vero} ^{non} ^{sequitur} ^{nisi} ^{verū.} ^{ergo} ^{ad} ^{falsitatem} ^{disiūctiue} ^{requiritur} ^{falsitas} ^{vt} ^{triusq3} ^{sue} ^{partis.}

Tertio ^{sciendū} ^{est} ^q ^{auctor} ^{solū} ^{locut} ^ē ^d ^{disiūctiuis} ^{affirmatiuis.} ^{iō} ^{ad} ^{ma} ^{iorem} ^{explicatiōez} ^{habēdā} ^{hic} ^{ostend.} ^{tur} ^{quid} ^{re} ^{quiratur} ^{ad} ^{veritatē} ^{disiūctiue} ^{negatiue.} ^{Unde} ^{ad} ^{eius} ^{veritatē} ^{regritur} ^{vt} ^{trāq3} ^{ptē} ^{cē} ^{veraz.} ^{Et} ^{ad} ^{falsitatem} ^{eius} ^{requiritur} ^{falsitas} ^{yni} ^{us} ^{suaruz} ^{partium} ^{p̄ncipalium.} ^{Uel} ^{dī} ^q ^{ad} ^{veritatē} ^{disi}

De equipollentijs propositionum

unctiue negatiue requiritur illud qd requirebat ad veritatem copulatiue affirmatiue ppositae ex p^{ri}b^{us} extra dicentib^{us} p^{ri}b^{us} disiunctiue negatiue anteq^{ue} sibi supadderetur negatio. Et ad falsitatem ei^{us} requirit^{ur} vnam p^{re}ter esse falsam. Vel aliter d^{icitur} q^{uod} illud qd requirit^{ur} ad falsitatem disiunctiue affirmatiue requirit^{ur} z sufficit ad veritatem disiunctiue negatiue. z illud qd sufficit ad veritatem affirmatiue sufficit ad falsitatem negatiue. Unde ponunt^{ur} hic due regule. Prima e a tota disiunctiua affirmatiua cum destructione vni^{us} p^{ri}ncipalis ad aliam partem p^{ri}ncipalem constructiue est bona c^{on}tra. vt bene sequitur. sortes e ho vel plato e asinus. sed plato non e asinus. g^o sortes e ho. Sec^{un}da regula est. a q^{uod}libet p^{ri}ncipali disiunctiue affirmatiue ad totam disiunctiuam affirmatiuam e bona c^{on}tra. b^{er}n^{ardus} eniz sequitur sortes currit ergo sortes currit vel plato disputat. Istis at regulis positis pot^{est} facili^{ter} poni vna alia de negatiuis. s. arguendo a tota disiunctiua negatiua ad quolibet p^{re}ter ei^{us} p^{ri}ncipalem e bona c^{on}tra. vt b^{er}n^{ardus} sequit^{ur} non ho est asinus vel homo e equus ergo nullus ho est asinus z null^{us} homo est equus.

Sed contra p^{re}dicta arguitur. Primo sic hec e disiunctiua. petre fac ignem vel petre lege. z tamen in ea non coniungunt^{ur} due cathegorice. g^o diff^{er}entia mala. Sec^{un}do arguitur sic. hec est vna disiunctiua. no homo e asinus vel equ^{us} e risibilis. z tamen nulla ps ei^{us} est vera. ergo text^{us} est falsus. Tercio arguit^{ur} sic. coniunctio disiunctiua de sua natura habet coniungere. ergo p^{er} illas non p^{oss}unt coniungi due cathegorice. q^{uod} coniungere z disiungere sunt actus oppositi. Quarto arguitur sic. hec e disiunctiua falsa oes homines sunt asini vel hoies z asini sunt asini. z tamen vna ps est vera scz bec asini sunt asini. z sic ad falsitatem disiunctiue non requirit^{ur} falsitas vtriusq^{ue} sue partis.

Ad rationes Ad p^{ri}ma^m dicit^{ur} q^{uod} illa e equipollens disiunctiua large capi^{endo} disiunctiuam. Ad 2^{am} d^{icitur} q^{uod} text^{us} intelligit^{ur} de affirmatiuis z no de negatis. Ad 3^{am} cedit^{ur} aⁿis z distinguit^{ur} ois v^{el} respec^{tu} eius de sic cedit^{ur}. vel respec^{tu} diuerso^{rum} z sic negat^{ur}. Ad 4^{am} d^{icitur} q^{uod} illa pot^{est} e^{ss}e vna copulatiua z sic e vera q^{uod} vtraq^{ue} ps ei^{us} est vera. Vel pot^{est} e^{ss}e vna disiunctiua negatiua z sic est falsa. z sic negatur q^{uod} vna ei^{us} pars p^{ri}ncipalis sit vera. q^{uod} ista est falsa oes homines sunt asini. z etia ista est falsa homines z asini sunt asini. Et bec de ypotheticis dicta sufficiant.

Equip^{oll}entijs de quibus dant^{ur} tales regule. Prima

est q^{uod} si alicui signo vniuersali vel particulari p^{re}ponat^{ur} negatio equipollet suo c^{on}tradictorio. vt iste equipollet. no ois homo currit. z quida^m homo no currit. Sec^{un}da regula e q^{uod} si alicui signo vniuersali postponat^{ur} negatio equipollet suo c^{on}trario. vt iste due equipollet. ois ho non currit. nullus homo currit.

Circa huc textum notad^{um} e p^{ri}mo q^{uod} postq^{uam} auctor superi^{or} determinauit ta^m de p^{ro}positi^{on}ib^{us} cathegoricis q^{uod} de ypotheticis. hic c^{on}ter^{et} deteriat de quadam p^{ar}te sione p^{ro}positi^{on}is. s. de equipollentia que p^{ri}mo conuenit p^{ro}positi^{on}ibus cathegoricis z p^{er} cathegoricas ypotheticas. ideo ad denotand^{um} q^{uod} conueniat vtrilq^{ue} imediate post determinationem p^{ro}positi^{on}um cathegoricar^{um} z ypotheticar^{um} determinat de equipollentia p^{ro}positi^{on}um sic diffinitur. Equipollentia est duar^{um} p^{ro}positi^{on}um vtroq^{ue} termino p^{ri}ncipaliu^m s^{ed} eundem ordinem vni^{us} ad aliam formalis c^{on}tra p^{ro}pter negationem p^{ro}positam t^{er}mⁱⁿo. aut postpositam tantum. vel p^{re}positam z postpositas s^{ed}. In q^{uod} diff^{er}entia p^{ro}positi^{on}um formal^{is} c^{on}tra loco g^{en}eris. z totu^m residuu^m ponit^{ur} ad d^{ic}tas aliaz c^{on}tra. Et q^{uod}uis gen^{us} diffinit^{ur} ponat^{ur} iⁿ p^{ro} loco diff^{er}entis s^{ed} s^{ed} s^{ed}. t^{er}mⁱⁿo p^{ro}posit^{ur} s^{ed} itellectu. Un^{de} equipollentia d^{icitur} ab h^{oc} noie equ^{us} e^{ss}e equu^m qd e^{ss}e q^{uod}le. z polleo. es. qd id e^{ss}e q^{uod} valeo vale^{re} q^{uod} e^{ss}e q^{uod}le. Et sic p^{ro}posit^{ur} equipollentes d^{ic}nt^{ur} q^{uod} equaliter. Un^{de} p^{ro}posit^{ur} d^{ic}nt^{ur} dupliciter equipollere. Vno mo^{do} iⁿ signifi^{ca}ti^one cado z t^unc p^{ro}posit^{ur} d^{ic}nt^{ur} equipollere q^{uod} significat vna z eade^m re imediate z eode^m c^{on}ceptu. Alio mo^{do} p^{ro}posit^{ur} d^{ic}nt^{ur} equipollere iⁿ v^{er}itate z falsitate. z^{on} duplici^{ter} vno mo^{do} format^{ur}. alio^{modo} material^{iter}. Unde ille p^{ro}positiones dicuntur equipollere iⁿ v^{er}itate z falsitate q^{uod}rum vna e illatiua alteri^{us} iⁿ bona c^{on}tra mali. z hoc mo^{do} p^{ro}positi^{on}um particularis z vniuersalis iⁿ ma^{gi}ori nati s^{un}t equipollentes q^{uod} vna e illatiua alteri^{us} z contra. b^{er}n^{ardus} n. sequit^{ur} iⁿ c^{on}tra mali. homo e aial. g^o ois homo est aial. z istis duob^{us} modis non sumit^{ur} hic equipollentia. Alio mo^{do} p^{ro}posit^{ur} dicuntur equipollere format^{ur} z sunt ille q^{uod} vna e illatiua alteri^{us} z contra iⁿ bona c^{on}tra z format^{ur} li p^{ro}pter negationem p^{ro}positam t^{er}mⁱⁿo. v^{el} postpositam t^{er}mⁱⁿo. aut p^{ro}positam v^{el} postpositam s^{ed}. z sic capi^{untur} iⁿ p^{ro}posito. Ex q^{uod} p^{er} hoc mo^{do} capi^{endo} equipollentia n^{on} solu^m rep^{er}it^{ur} iⁿ p^{ro}posit^{ur} cathegoricas s^{ed} et ypotheticas. q^{uod} p^{ro}posit^{ur} ypothetice iⁿ se equipollent^{ur} p^{ro}posit^{ur} negatiuis. Un^{de} triplex e negatio. s. negatio neg^{ati}ue negatio iⁿfinitas. z negatio p^{ro}posit^{ur}. Un^{de} negatio negans e q^{uod} negat p^{ro}posit^{ur} nez p^{ro}positi^{on}is. S^{ed} negatio iⁿfinitas e q^{uod} negat p^{ro}posit^{ur} ad

Tractatus primus

irifecā terminifaciēs ipm infinitū vt nō bō currit. Sed negatio priuās est q̄ negat habitū ⁊ reliquie subiectū i apitudine ad habitū sicut cecitas. Et solum intelligit de negatione negāte i diffōe equipollentiaz. Et vt dictū ē ponitur i diffōe equipollentie formal' cōia loco gñis. ⁊ totū residuū loco dñe. Ex quo ēt patz q̄ equipollētia ē spēs formal' cōie.

Secundo Sciēdū ē q̄ equipollētie ppōnum q̄ttuor regulis cognoscuntur in textu positis. Prima est. si alicui signo vlt' vlt' particulari pponatur negatio egpollet suo dīctorio. Que regula dī sic intelligi. Datis duab' ppōnibus dīctorijs si vni earuz pponatur negatio negās cadēs sup' totū sequēs tūc aggregatū ex illa negatione ⁊ ppōe cui additur equipollet illi ppōni cui añ additionē negationis dīdicebat. xbi gra. ille p/ pōnes. quilibet bō est alb'. ⁊ quidā bō nō est albus dīcunt. tūc si isti ppōni quilibet bō est albus pponatur negatio dicēdo non quilibet homo est alb'. tūc illd aggregatū egpollet isti qdā bō nō ē alb'. Causa hui' regule ē q̄ ppōnes dīctorie de terminis coib' differūt i q̄litate ⁊ q̄titate. ⁊ euz negatio sit talis nature q̄ negat illud totū qd post se repit ⁊ ei' oppositū ponit. ideo cū pponatur alicui ppōni destruit q̄litate ⁊ q̄titate eius ⁊ oppositū ponit. Et ista regula nō solū bz xitate i ppōib' cathegoricis s̄ ēt i ypotheticiis. nā si alicui ppōi ypothetice negatio negās cadēs sup' totū sequēs tunc aggregatum ex tali negatione ⁊ ppōe cui pposita est negatio equipollet illi cui añ additiones negationis dīdicebat. ergo tale aggregatū pponi ppōni dīcit. Ex quo pz q̄ non est veri' dare dīctiones q̄ totū ppōi pponere negatiōes. Et si querat qualiter ē q̄ negatio iducit nouā q̄litate vel q̄titate cū nō sit alicui' q̄latis vel q̄tatis. Ad h' rñdetur q̄ dupliciter aliquid potest iducere nouam q̄litate aut q̄titate. vno mōformalr. alio virtualr ⁊ causatiue ⁊ hoc scdo mō negatio iducit ⁊ nō primo modo.

Tertio Sciēdus est q̄ hic cōnr. Petr' h'is. ponit scdaz regulā equipollētiā que talis est. Si alicui signo vlt' postponatur negatio equipollet suo contrario hoc ē facit ppōez cui aduenit equipollere illi cui añ aduētū negationis dīdicebat. Que regula dī sic intelligi. Si alicui signo vlt' postponatur negatio negās immediate post totū distributū a pte subiecti cadēs sup' totū sequēs. tunc aggregatū ex illa ppōe ⁊ negatione egpollet alteri ppōi. vt ista quilibz bō non currit equipollet isti null' bō currit. Dicebatur etiam negatio negans q̄ si ponatur negatio i finitās ppōes non equipol-

lent. Et ppter hoc iste nō egpollent. nihil nō idem aiali est homo. ⁊ oē idē aiali ē bō. q̄ i pma negatio postposita capit i finitāter. ⁊ ēt pma ē vera ⁊ scda falsa. Et dī notant sequēs immediate totū distributū a pte subiecti. nā alias non oporteret q̄ egpollerent. Et ppter defectū istius additionis iste non equipollent oīs bō aial non ē. null' bō aial est. q̄ in pma negatio non ponitur immediate post totū distributū a pte subiecti. s̄ ad hoc q̄ equipollerent oporteret q̄ negatio ponere ad ly aial ⁊ negaret totū sequēs. p̄ op̄ etia defectū isti' additionis iste non sūt equipollentes. cuiuslibet bois oculus non est dexter. ⁊ nullius bois ocul' ē dexter. Et causa hui' regule est q̄ ppōes contrarie solū differūt i q̄litate ⁊ ex quo negatio non pponit signo non mutat q̄tāritatem. sed q̄ cadit sup' copulā mutat q̄litate ⁊ sic facit ipsas equipollere.

Sed contra p̄dca arguitur. Primo sic. Si plures ppōnes egpollerent tūc plures ppōnes vni ⁊ eidē dīcerēt. s̄ cōis est falsū q̄ tñ vñū vni opponit. s̄ illud ex q̄ sequitur erit falsū. C̄ Scdo sic arguitur. si pma regula ēt vera sequeretur q̄ vna ppō equipolleret sue dīctorie. sed cōis ē falsū. s̄ ⁊ añs. cōia pz p regulā pri' datā. C̄ Tertio arguit sic. Idē inquatū idē sp̄ natum est facere idē. s̄ negatio postposita nō facit dīctorias egpollere. s̄ nec ipa pposita. C̄ 4° arguit sic. Iste nō equipollēt. oē currēs mouet ⁊ nullū nō currēs mouetur. ⁊ tñ negatio postpositur signo. ergo secunda regula est falsa.

Ad rōes Ad pma dī q̄ lz ples ppōes non equipollētes nō pnt vni ⁊ eidē dīcere. tñ ples ppōes egpollētes bñ pnt vni ⁊ eidem contradicē. Ad 2^{am} negat cōia intelligēdo regulā mō per po. i. q̄ fac ppōez cui addit egpollē illi cui añ aduētū negatiōis dīdicebat. Ad 3^{am} ccedit maior ⁊ minor. ⁊ negat cōia q̄ negatio dī suo actu ppō apta nata ē negare. ⁊ sibi accit q̄ faciat egpollē ppōez dīctorie vlt' dīce. nec bz h' ex sua rōe ppa s̄ solū ex sua rōe ppa bz negare. Ad 4^{am} ccedit maior ⁊ dī q̄ regula dī sic intelligi q̄ negatio ponatur post totū distributū. cuiusmodi non est in predictis.

Tertia regula ē q̄ si alicui signo vniuer saliv' particulari pponat ⁊ postponat negatio equipollet suo subalterno. vt iste due equipollent. non omnis homo nō currit. quidam homo currit. Et dicte regule in his versibus continentur.

De equipollentiis

Unde versus. **C** Pre contradic. post
contra. pre postq3 subalter.

C Nō ois quidā nō. ois nō q̄si nullus.

C Nō nullus qdā. s3 nullus n̄ val3 ois

C Nō aliqs nullus. n̄ qdā n̄ val3 ois.

C Nō alter neuter. neut̄ n̄ p̄stat v̄q3.

Ex istis regulis infer̄ regula que tal̄ ē
Si duo signa v̄lia negativa ponant̄ in
eadē locutione: ita q̄ vnū sit in subo z
reliquūz in p̄dicato: primū equipollet
suo p̄trario p̄ secundā regulā. z s̄m suo
p̄tradiozio p̄ primā regulā. vt nihil ē
nihil. equipollet huic. quodlibz est aliqd
qz p̄ secundā regulā nihil nō z quodlibz
equipollēt. sic ois non z. nullus. z per
primā regulā nō nihil z aliqd equipol
lent. sicut non nullus z quidam. z. sic
due prime sunt equipollētes.

C Circa hūc textū notādū ē p̄mo q̄ hic d̄n̄r pe
trus bis. ponit tertiā regulā q̄ tal̄ est. Si alicui si
gno p̄ponat̄ z postponat̄ negatio egpollet suo sub
alterno. Que d3 sic itelligi. Si alicui signo p̄pōa
tur negatio z postponat̄ ita q̄ vna imēdiate post
ponat̄ post terminū distributū. z alia aū signūz eg
pollet suo subalterno. i. illi p̄pōni cui ante aduen
tū negatōis opponebat̄ subalterne. Et rōbui? re
gule ē. qz subalterne repugnāt solū i quātitate. s3
negatio p̄posita signo mutat quātitatē. p̄pōnis. z
p̄ negationē postpositā ipedit̄ ne mutet q̄litatē. qz
vna negatio destruit actū alteri. iō p̄ma negatio
variat solū quātitatē z p̄ cōis fac̄ eas equipollere
Et si arguat̄ sic. sic sebz affirmatio ad affirmatio
nē ita negatio ad negationē. s3 due affirmatiōes
nō equalēt vni negationi. g. due negatiōes non
equalebūt vni affirmationi. Ad h̄ d̄r q̄ non ē s̄ile
qz negatio s̄per oppositū iducit. iō negat q̄quid
post se repit. Et sic p̄ma negatio q̄ post se repit ali
am negationē negat ipaz z destruit. s3 destructa
negatione ponit̄ affirmatio. qz de q̄libz ē affirma
tio v̄ negatio v̄a z de nullo abo s̄it. ideo destructa
illa negatiōe ponit̄ affirmatio. z sic due negatiōes
eādentes supra se inuicē equalent vni affirma
tioni. sed due affirmatiōes nō equalēt vni nega
tioni. qz v̄ affirm̄ nō destruit aliāz magis affirmat
iō d̄ic ius. duplici affirmatiōe firmior fit p̄batio.

Secundo sciendū est q̄ ex istis regulis se
quitur alia regula q̄ tal̄ est. Si

duo signa v̄lia negativa ponant̄ i eadē locutione
vnū i subo z reliquū in p̄dicato p̄mū egpollet suo
ōrio z reliquū suo d̄dictorio. Que d3 sic itelligi. si
i aliq̄ p̄pōne cathegorica ponant̄ duo signa v̄lia
negatiua negat̄er accepta vnū cū subo z reliquū
cū p̄dicato z aū copulā tūc illa p̄pō egpollet vni
alteri p̄pōni in qua cū subo ponitur vnū signū d̄
riū signo v̄li negatiuo. z cū p̄dicato p̄ditur signūz
d̄dictoriū signo v̄li negatiuo. vt iste egpollēt nihil
nihil est. z q̄dlibz est aliquid. Et d3 capi p̄mū p̄ s̄bo
z s̄cōz p̄ p̄dicato. D̄r notat̄er si ambo ponant̄ aū
copulā. qz iste nō equipollēt. nihil ē nihil. z q̄dlibz
ē aliquid. qz p̄ma ē negatiua cū beat̄ vnicā nega
tionē aū copulaz. z s̄cda ē affirmatiua. s3 negatiua
nō equialz affirmatiue iḡr. Et rō regule ē qz p̄i
mo signo postponitur negatio z sic egpollēt suo
ōrio p̄ s̄cōaz regulā. z s̄cdo signo p̄pōitur negatio. z
sic equipollet suo contradictorio p̄ primam regu
laz vt v̄sum ē i exemplo predicto.

Tertio sciendū ē q̄ hic petrus bis. d̄n̄r po
nit aliqs versus ad maiore notitiā

de egpollētis habendā q̄ sic itelligūt̄. Non ois
equipollet quidā nō siue sit a pte subī siue a pte p̄
dicati d̄mō cadat negatio sup̄ copulā. Exēplūz
a pte p̄dicati. vt sortes nō ois bō ē egpollēt isti for
tes quidā bō n̄ ē. Exēplū a pte subī. vt non ois bō
currit equipollet isti. quidā bō n̄ currit. z s̄itr ois n̄
valet nullus siue s̄ sit a pte subī siue a pte p̄dicati
vt sortes oē aīal nō est. z sortes nullū aīal est. S̄itr
ois bō nō est alb⁹ z nullus bō ē alb⁹. S3 nō nullus
val3 quidam siue s̄ sit a pte subī siue a pte p̄dicati
vt sortes nō nullū aīal est. z sortes aliq̄ aīal ē. vel
nō nullū aīal currit z aliq̄ aīal currit. S̄itr nullus
nō val3 ois z s̄it i subo q̄ in p̄dicato z possūt faci
l̄ dari exēpla sic i p̄cedentib⁹. S̄itr n̄ aliquis eg
pollet nullus. nō atr equipollet neuter. neuter nō
equipollet vter. d̄n̄r petrus bis. ponit aliō mētz
quod d3 sic itelligi. p̄e cōtradic. id ē propositio
cui p̄ponitur negatio egpollet suo d̄dictorio. post
3. id est. p̄pō v̄lis i q̄ ponitur negatio negās imēdi
ate seq̄ns totū distributū egpollēt suo ōrio. p̄e
postq3 subalter. id est. p̄pō i q̄ ponitur z postpōitur
negatio negās signo tal̄ egpollēt subalt̄ne illi⁹ p̄
positionis cui addūt̄ negationes. Et omnia ista
debent̄ itelligi quādo negatio capitur negat̄er
et non quando capitur infinitanter. quia vt vult
philosophus primo peryarmonias signo non de
bet addi negatio infinitas.

Tractatus primus

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. pro particularis equipollens vbi vbi ista quidam homo est aial equipollens huic. ois homo est aial. ergo ad faciendam eam equipollere sue vbi non addere negationem. Et arguitur sic. Iste non equipollens non qui libet homo non currit et aliquis homo currit. quia prima est negatiua et secunda est affirmatiua. ergo contra prima per cathegoricis quod nunquam affirmatiua equipollens negatiue. et quia prima sit negatiua per quod super copula cadit negationes. ergo est negatiua. contra est manifesta. quia si solum vna negatio caderet super copula faceret tota pro non negatiua. ergo a fortiori si due. quia quod potest vnu potest reliqui. Et confirmatur. quia si ista pro non glibz homo non currit non est negatiua matie est ideo quia prima negatio impedit virtute secunde. scilicet est falsum. quia simile non agit i sibi simile. et etiam quia negatio est quod dicitur sine cathegoria. sine cathegoria data homo non agit i se. ergo contra a negatio non agit impediendo prima. Et arguitur sic. due subalterne minus repugnant quod due contradictorie ergo minus regitur ad faciendum duas subternas equipollere. scilicet ad equipollentiam contradictiarum sufficit vna negatio ergo ad equipollentiam subalternarum non regitur due negationes. Et arguitur sic. iste non equipollens nihil est nihil. et quod est aliquid. quia prima est negatiua cum ibi ponatur tamen vna negatio: et alia est affirmatiua. sed negatiua nunquam equipollens affirmatiue. ergo contra quartam regulam.

Ad rationes formaliter et sic negatur. vbi maliter et per bitudinem terior et non gratia forme arguendi et sic conceditur. Ad secundam negat maior. et ad probationem negat maior. scilicet quod sit negatiua. et negat contra: et cum dicitur. quod facit vnu possit facere duo concedit si non sint se inuicem impediunt. modo negationes se inuicem impediunt. et intellectus noster est principat causa per pro est affirmatiua vel negatiua sed quod capit copula proponis affirmatiue vel negatiue. et negatio est solus instrumentalis quia intellectus capit copula negatiue. modo non si intellectus mediate vna negatione capit copula negatiue quod etiam mediatis duabus capiat copula negatiue. Ad confirmationem concedit contra. quia dicitur. si iste non agit i sibi sit concedit. ergo non impedit. negatur contra. quia impedit virtute prime agendo i idem i quod agit per negatio. quia virtus prime negationis et virtus secunde sit cadit super copula et se mutuo impediunt. Ad tertiam conceditur ans et etiam contra. et negat vltima contra. quia due negationes minus sunt quam vna et minus faciunt secundum actum negandi quia solus mutat quantitatem et vna sola posita signo mutat qualitatem. Ad quartam concedit ans quia illa negatio non fertur ad copulam quod tamen opteret ad per quod

ta regula sit vera. et hec de equipollentibus dicta sufficiant.

Unde est adiacens rei determinatio. Et hoc fieri per adiectiuum. scilicet duplex est adiectiuum. quoddam est adiectiuum nominis. ut albus niger et filia. aliud est adiectiuum verbi ut aduerbia. primum enim priscianus aduerbium est vi verbi adiectiuum. Et ideo duplex est mos vni nominalis qui fit per adiectiuum nominis. alius adverbialis qui fit per adverbium. ut homo currit velociter. Item adverbiorum quidam determinant verbis gratia propositionis ut ista sex necio contingenter possibiliter impossibiliter vero et falso. Alia determinant verbum gratia rei verbi ut fortiter agit velociter currit. Alia determinant gratia temporis ut hodie cras et alia aduerbia temporalia. Alia aduerbia determinant ratione motus. ut aduerbia operandi hortandi. et sic sumit multipliciter modus per aduerbia. Sed omissis omnibus alijs solum nunc de illis dicendum est qui componem determinant ut sunt necio contingenter et cetera. Cum enim dicitur homo necessario sedet designatur quod compositio sessionis cum homine sit necessaria. Sed cum dicitur homo bene currit vel velociter significatur quod cursus hominis sit velox vel bonus. et i ista determinatur res verbi. i prima vero compositio unde solus illi modi qui compositio nem determinant faciunt propositionem modales ideo de talibus solum modo hic itendimus. Et sumuntur quando quod predicti modi nominaliter. ut possibile impossibile contingens necessarium verum et falsum. Quandoque aduerbiallyter. ut possibiliter impossibiliter necessario contingenter vero et falso.

Circa hunc textum notandum est primo quod postquam auctor superius determinauit de propositionibus de

De modalibus

icē. hic dñr determinat de ppōne modali. z diui-
ditur hec ps in duas ptes. qz pmo oñdit qd est mo-
dus z qd modis dicat modus. i. z^a pte ostēdit qd ē
ppō modalis ibi. ppō modalis est illa. Et qz ppō
modalis dñr a modo ideo ponit hic definitionē mōi
dicens. Modus ē adiacens rei determinatio. In
qua diffinitōe ponitur determinatio loco gñis. lo-
co hō differentie ly adiacens rei hē dñr determinabile
Un idē sunt reatlr modus scōz logicū z adiectiuū
scōm grāmaticū. sed oē adiectiuū ē determinatio
adiacēs rei id est sui subī z sibi adiacet. Ex qz p3 qz
oē adiectiuū siue sit determinatio subē siue subī si
ue pñdicatū vt sē sig^a vñā z pñicularia z alie dñpō-
ñes possūt dici modus cōmuni^r capiēdo modum

Secundo

sciēdū ē qz modus i coi sic diui-
ditur. qz qdaz est modus noial^r
alius est modus xbalis. de mō aut noiali nō mul-
tū ē h. ad ppositū eo qz hic ē sermo de mō qñifican-
te formā ppōnis qē copula. Un ois modus h3 fie-
ri p adiectiuū cū sit adiacēs rei. vñ g sit p adiecti-
uū nois z sic est modus noialis. vñ p adiectiuū xbi
qō est aduerbiū. z sic est modus xbal^r. Et etiā talis
modus dñr xbal^r rōne sui subī qz ē determinatio x/
bi. Un modus noial^r significat p modū hitus z ge-
tis. iō d3 dñrminare nomē vel aliqd positū p mo-
dū nominis. s3 aduerbiū significat p modū fluxus
vñ fieri i alio. rōne cui⁹ ē ueniēs dñrminatio xbi
z adiectiuū ei⁹. Et sic patere pōt sufficiētia pñdicte
diuisionis. S3 vt bēatur modus siue mēbz modi
de quo ē ad ppositū rurū diuiditur modus xba-
lis p qñtuor modos scōz diuisiones aduerbioz. qz
qñdam modificāt xbu gñā opōnis. vt possibilt^r ne-
cessario ctingēs verū z falsū. Alia hō gñā rei ver-
bi vt fortit^r velocit^r. Alia gñā tpis vt aduerbia tpa-
lia. Alia dñrmināt gñā mōi vt aduerbia optandi
z hortādi. Un res xbi dñr actus ei⁹ spālis. i. est res
significata ptale xbu. Et boz mōz sic habetur suf-
ficiētia. qz ois modus xbal^r attribuit^r xbo aut rōne
sue substātie aut rōne sui accitūs. si pmo mō h est
duplr. aut rōne forme. s. opōnis z sic sūt isti modi
possibilt^r ipossibilt^r. z sic de alijs modis faciētibus
ppōnē modale. aut gñā mēbz xbi. z sic sūt isti modi
fortiter velocit^r. Si hō dñrmiat xbu gñā accitūs
hē duplr. aut rōne tpis z sic sunt aduerbia tpa-
lia aut rōne modi z sic sūt aduerbia optādi aut hor-
tādi. Notādū vñter⁹ qz pñmissa diffinitōe modi i
cōmuni z diuisione dñr oñdit auctor d3 q acceptio-
ne ē hic ad ppositū dicēs qz hic solū determinan-
dū ē de modo q reddit ppōnē modalem. sed soli
modi determinātes opōnē ppōnis reddunt

ppōnē modale z nō illi q dñrmināt subm vel pre-
dicatū qz solū modificāt ptes māles ppōnis. s3 so-
lum de illis q dñrmināt opōnē est hic ad ppositū.
Un opositio ppōnis pōt duplr dñrminari. vñ o
mō generali dñrminatōe sine āptiatione ipius
opōnis z h modo isti modi verū z falsū dñrmini-
nāt opōnem z faciūt ppositionē modale gñaliter
dictā. Alio mō dñrminatur copula siue opositio
ppositionis spāli. dñrminatione qñ modus dicit
aut significat aliquē spālē modū entis z āptiat cō-
positionē siue copulā vñtra tps sue piacētis z hoc
mō pōtē z ipōtē faciūt ppositionē modale pprie
dictā. ¶ Sed iuxta hoc mouetur vna difficultas
Utr sint tñ qñtuor modi faciētes ppositionē mo-
dale ppe dictā. z vt qz sic qz auctor solū dñrmi-
nat dñl nō faciēdo mētiōes d alij a. s3 nō pñres mo-
di qñtuor. vñ auctor ē dñm ut⁹. ad h dñr q plures
sūt alij modi ab istis faciētes ppositionem moda-
lem. tñ qz iter istos qñtuor pp ppōnē vñ postpōnē
negationis repit^r oppositio z egpollētia z nō i alijs
modis ideo solū auctor dñrmiat de istis nō de ali-
is. z p h p3 solutio ad obiectionē. Un isti mōi pōtē
z ipōtē ctingēs z neciūm capiūtur duplr. Uno⁹
vt sūt termini pñe ipositōis z tē dñcūt modos ip-
saz rez ad extra. vt pōtē significat possibilitates
i entib⁹ z sūt necē z sic de alijs. Alio mō possūt ca-
pi vt sūt termini scēdē itētionis z tūc dñcūt modos p-
pōnis z significāt respect⁹ qñdā exites iter sōz z p-
dicatū ppōnis. vt cū dñr hōinē eē aial ē necē. ly ne-
cessē denotat hitudinē neciām subī ad pñdicatū
vt tñ sic hec. ppō hō est aial ē ppō neciā. St^r ho-
minē currere ē pōtē iste modus pōtē significat hi-
tudinē pōtē pñdicatū ad subm. z tñ valet sic hec
ppō hō currit ē pōtis. Et isto mō isti modonon fa-
ciūt ppōnē modale diuifā s3 opositā. Alio mō ca-
piūtur sicut hēgoreumatice z tūc faciūt ppōnem
modale ppe dictāz vt fortes possibilt^r ē currēs
ibi poss^r bilt^r ē sicut hēgoreuma z facit ppositio-
nē modale pprie dictā.

Tertio

sciēdū ē qz ad modū facientē ppō-
nē modale tres dñtōes regrūtur
pñia ē qz talis modus determinet cōpositionem
ppōnis defectu cui⁹ aduerbia q dñrmināt sub3
z pñdicatū ppōnis nō reddūt ppōnem modalem
Scōda dñtō est qz talis modus dicat aliquā dñāz
entis circa talē opositionē. defectu cui⁹ negatio z
isti modi ymaginabile z opinabile nō faciūt ppō-
nē modale. Tertia dñtō ē qz tal^r modus ampliet
opōnē vñtra tps sue piacētis. defectu cui⁹ verū z
falsū nō faciūt ppōnē modale ppe dictā. Un du-
dd 3

Tractatus primus

plures dicuntur esse modales. quod sunt modales diuise. alie sunt posite. Unum posite sunt ille in quibus modus subijciunt vel predicantur totum dictum est alterum extremum ut hominem currere est possibile. ibi totum hominem currere est subiectum. et posibile est predicatum. et est copula ipsa sine aliquo modi determinatione quod unum predicatum cum subiecto. et sic talis propositio videtur de inesse. Sed propositiones diuise sunt ille in quibus modus se tenet a parte copule tamquam determinatio eius et partes dicti sunt diuise ita quod una pars est subiectum et alia predicatum. ut hominem posse est currere. ly hominem est subiectum et currere est predicatum. et ista copula est modificata et determinata illo modo possibile unum predicatum cum subiecto. Ex quo patet quod illa non est de inesse sed modalis.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. nullum subiectum vel predicatum propositio est determinatio copule. sed iste modus possibile et sic necesse sunt subiecta vel predicata propositio modalis. ergo non sunt determinationes copule et sic non faciunt propositio modalem. Secundo arguitur sic. impossibile est modus et tamen non est determinatio adiacens rei quod non significat alteram formam siue alteri adiacentem. ergo male ponitur definitio modi. Tercio arguitur sic. omne determinabile est in potentia. sed propositio propositio est in forma totius est in actu tamen et non in potentia. ergo non est determinabile. ergo nullatenus determinat propositio. Quarto arguitur sic. determinationes entis incomplexi non determinat propositio propositio. sed necesse et contingens sunt modi et termini entis incomplexi ergo non determinant compositionem propositio.

Ad rationes ad primam de concedendo maiorem et distinguendo minorem. vel si capiatur ut sunt termini preteritionis et sic negatur. vel ut sunt termini sede itentionis et sic conceditur minor et negatur contra. Ad secundam conceditur maior et negatur minor. et ad probationem distinguuntur. vel quod non significat formam realem adiacentem propositio quod significat impossibilitatem quod est propositio potentie et sic conceditur. vel quod non significat formam determinatam secundum nostrum modum intelligendi et sic negatur quod impossibilitas apprehenditur per modum forme. Ad tertiam conceditur maior et distinguitur minor vel respectu totius compositionis et sic conceditur. vel respectu ad suam determinationem et sic negatur imo idem potest esse in actu et in potentia respectu diuersorum. Ad quartam de quod si capiatur contingens et necesse ut sunt officie entis incomplexi quod est ibi heretia predicantur cum subiecto sic sunt determinationes ipsi. et sic sumuntur in proposito. et non ut sunt determinationes entis incomplexi.

Propositio modalis est illa que determinatur aliquo istorum sex modorum

possibile impossibile contingens: necessarium verum et falsum. ut forte currere est possibile. et sic de alijs. et in istis modalibus verbum dicitur subijci. modus autem predicari. omnes autem alie propositiones que non determinantur per illos sex modos dicuntur de inesse. Sed adhuc ille propositiones que modificantur his modis vero et falso ad presens relinquuntur. quod in illis eodem modo sumuntur oppositio et conuenientia sicut in illis de inesse. In illis autem de his quatuor modis possibile impossibile contingens et necessarium alio modo sumuntur oppositio equi pollentie vel conuenientie ut postea patebit. Sciendum autem quod quilibet istorum quatuor modorum quatuor facit propositiones modales. id est cum modi sunt quatuor: quatuor erunt propositiones. et sic erunt sedecim. Verbi gratia. Iste modus possibile si sumatur sine negatione facit unam propositionem modalem. ut forte currere est possibile. Si autem sumatur cum negatione lata ad verbum facit secundam ut forte currere est impossibile. Si vero cum negatione posita ad modum facit tertiam. ut forte currere non est possibile. Si cum negatione posita ad verbum et ad modum facit aliam. ut forte non currere non est possibile. Et hoc modo secundum unumquemque aliorum modorum sumuntur quatuor propositiones modales. Circa hunc textum notandum est primo quod postquam auctor determinauit de modo dicitur ad propositum. sed consequenter in ista parte determinat de propositione modalis etiam sic diffiniens. Propositionis modalis est illa que determinatur aliquo istorum sex modorum. potest esse impossibile. et sic de alijs. Que definitio potest intelligi tam de propositione modalis diuisa quam composita. Unde verificatur sic de modalis diuisa. quod est propositio categorica in qua est aliquod verbum principale copulans extrema et ponitur aliquis istorum modorum possibile impossibile et sic de alijs. Alio modo potest exponi de modalis composita. et hoc sic. Propositionis modalis composita est illa in qua ponitur aliquis istorum modorum a parte subiecti vel

De modalibus

predicari mediante copula non modificata. et ista expō
 magis vñ eē d' intentōe auctoris vt p3 ex notabili
 qd' isert ex illa diffinitōe dicēs. vñ d3 s' b'ici. mo
 d' ar' predicari. Qd' notabile sic itelligi i modalib' cō
 positia. vñ i. dcm p qd' intelligi ppositio de iecē
 d3 eē subitū. et mod' predicatū. S3 de modalib' d'is
 istud notabile sic d3 itelligi. vñ d3 subitū. i. vñ d3
 d3 se b're vt determinabile. mod' vñ predicari. i. mo
 d' d3 se b're vt determinatio. qz i modalib' d'isa mo/
 dus ē d'eterminatio et copula ē d'eterminabile. Un
 ppō modalis capit' dupl'r. vno. p p se significato
 et tē significat relationē rōnis sūdatā i aliq' cplexo
 bñte subitū predicatū et copulā modificatē aliq' istoz
 modoz potē ipotē. et sic de alijs. alio. capit' p dno
 miato. et tūc ppō cōposita ex subō predicato et copla
 modificata d' modalis denotat. ut. et h' mō n' d'is
 nitur h'. s3 p p'mario eius significato. vñ i illa d'is
 nitōe illa refert gen' d'isinitū. s. ppōez cathgoricā
 q' gen' ppōnis modalis. qz diuiditur i cathgori
 cā d' iecē et cathgoricā modālē taq' in suas spēs. et
 residuū circūloq'ur nob' d'iam ei' p quā est tūc i
 eē. et tūc aduertēdū ē q' ppō modalis capit' dupl'r
 vno. cōit' p oī ppōe in qua modificatur copula si
 ue h' sit d'eterminatōe gñali siue spālī. et sic vñ et fal
 sū faciūt. ppōnē modālē et h' modo h' capit'. alio. ca
 pitur spāl'r solū p illa ppōne cui' apō spālī modi
 ficatōe d'eterminatur apliādo ipam vltra temp'
 sue piacētis. et sic vñ et falsū n' faciūt ppōem mo
 dalē. s3 isti modi potē ipotē cōtingens et necessariū
 q' d'eterminādo cōpositiōnē apliāt ppōnē vltra tps
 sue piacētis faciunt ppōez modālē. ¶ Insup' ē
 aduertēdū q' sicut p'us dcm est. ppō modalis d'i
 uiditur i cōpositā et diuisā. Unde cōposita est illa in q'
 predicatū dicti ponit' cū s'bo dicti. et d3 pferri dicti
 platiōe cōtinua nō faciendo pausā iter ptes dicti
 S3 modal' diuisa ē illa i q' predicatū dicti diuiditur
 a subō et copula modificata mediat' iter ptes dicti
 Et scd3 aliquos taz modalis diuisa q' cōposita sūt
 simpl'r modales. nec sic differūt nisi spē accidētā/
 h'. qz. s. i vna dictū sūt accipiūt nō d'iscōtinuādo iter
 ptes dicti. et i alia sit d'iscōtinuatio inter ptes dicti
 Un dictū ē oratio cōposita ex accusatiu' ideo tal'
 oratio an' aduentū modi d' piacens modalis. Et
 copula modificata ē forma toti' ppōnis modalis
 sciēdū est q' i hac pte auctor de
 terminat d' passionibus ppōnis
 modal' s. de egpollētia et oppōne. Et qz oppositio
 nes et egpollētie modalū nō possūt facit' cognō

sci nisi p'us cognoscatur multiplicatio ppōnu3 mo
 daliū. ideo ante q' de ipis d'eterminet p'mo oñdit
 auctor q' ppōnes modales possunt multiplicari
 scdm quēl3 modū. Un alit' sumitur oppō et egpol
 lētia i modalib' et i illis de iesse. Et de modalibus
 s' due opinōes. qz vna ē q' modalis cōposita nō
 est modalis s3 solū diuisa. Alia dicit q' tam moda
 lis diuisa q' cōposita sunt simpl'r modales. et hanc
 opinione vñ maxime i se qui auctor noster. p cui'
 declaratione notandū est q' in ppōne modalib' du
 plex repit' cōpositio. p'ia ē cōpositio p'tiū dicti iter
 se. Alia vñ est cōpositio modi cū dicto. et qz quali
 tas ppōnis sūt affirmatio et negatio attēduntur
 ex pte cōpōnis. ideo sic duplex ē cōpositio. ita etiā
 ibi repitur duplex qualitas. Illa aut' i qua negat'
 modus ē format' negatiua. s3 illa i qua solū nega
 tur cōpositio dicti nō ē simpliciter negatiua. s3 vt
 dic'ari. ē negatiua s3 qd' qz negatiua d' dicto. Un fm
 istū mōz potē p'variātōez affirmatiōis et negatiōis
 p'nt fieri q'ttuor ppōes modales. p'ia ē affirmati
 tā de dco q' de mō vt fortē currere ē potē. Scda
 ē negatiua d' dco solū vt fortē currere nō ē potē. 3^a
 ē negatiua de dco solū vt fortē non currere ē potē
 Quarta ē negatiua d' mō solū vt fortē currere nō ē
 potē. Et silt' p'nt eē q'ttuor fm quēlibet modū aliū
 et sic i toto p'nt mltiplicari sexdeci ppōes modales
 fm q'ttuor mōs. Un per. a. significat affirmatiua tā
 de dicto q' de mō. p. v. significat negatiua d' vtroqz.
 p. e. negatiua de dco solū. p. i. negatiua de mō solū.
 iux' illos h' sus. Destrūt. v. totū s3 a affirmatiuū qz.
 Destrūt. v. totū de negatiuū qz mōs. Ex qb' p3 quō sū
 mis q'ltas i modalib' ex pte vtriūqz ppōis et h' vñ d'
 modalib' cōpositis et nō diuisis. S3 vidēdū ē de q'ti
 tate modalū. Un i modalib' tripl'r attēdit' q'titas
 p'io ex pte dicti. 2° ex pte subit' dicti. 3° ex pte mo
 di. Un ex pte dicti oēs sūt singulares vel idefinite
 qz dcm sup'pōit' p vna ppōe de iesse. S3 ex pte s' b'i
 dicti aliq' sūt singulares. aliq' p'ictares. aliq' idefinite.
 et aliq' vñes. silt' ēt ex pte mōi aliq' s' vñes. aliq' p'icu
 lares et sic d' alijs. Et h' s' d'cā s3 itētiōne auctoris.
 Nūc at' vidēdū ē de alia opione p cui' d'claratōe
Tertio Sciēdū ē q' modal' cōpo^a nō ē modal'
 s3 d' iesse qz i ea ē simplex liberētia p/
 dicati ad subit'. cū mod' sit extremū ppōis vt sic non
 hñt' vtutē apliādi: s3 solū mō ē d'notatiua ielusionis p
 dicati i s'bo ppōis itellecte p d'ez. s3 s' mō modal' d'isa
 ē modal' eo q' i ea copla ē modificata et apliata vñ
 tps sue piacētis. et fm hāc opi. assignat' qnqz d'ic' mē
 modales cōpōas et d'isas. p^a ē qz i modalib' cōpositis

Tractatus primus

mod⁹ vnitur cū dco mediāte illa copula ē. vel ali/
qua sibi equalēte. siue aliq⁹ mō ipaz dēmināte ē pncipalis copula. vt ī ista. hō possibilis ē aial. b
totū possibilis est copula. 2^a dīa ē. q⁹ ī modalib⁹
pōsitis mod⁹ ē subm⁹ vel pōcatū māle. in diuisis
hō nō. s³ ē pars copule vel dēminatio eius. 3^a est
q⁹ ī modalib⁹ pōsitis vt ī plurib⁹ vnū extremum
supponit mātr siue simplr. in diuisis hō nō. 4^a dīa
ē q⁹ ī modalib⁹ cōpōsitis modi nō hnt xrtutē āpliādi
z capiūtur vt sūt tmini secū de itētōis. ī diuisis hō
hnt xrtutē āpliādi z capiūtur vt sūt termini pme
itētōis. 5^a dīa ē q⁹ ī cōpōsitis sumit eodē mō oppō
z eqpollētia sic in illis de inē. ī diuisis hō nō. Un
ad h⁹ q⁹ modalis diuisa sit affirmatiua regit⁹ q⁹ ī ea
nulla ponat negatio vel q⁹ ponatū due negatōel
cadētes s pncipalē copulā. vel pncipaliorē ptem
copule vt hō possibiliter ē aial. hō nō possibilis nē ani
mal. S³ ad hoc q⁹ modalis diuisa sit negatiua re
gritur q⁹ negatio pponatur toti copule. vel pnci
paliori pti ei⁹. vt ista. hō nō possibilis ē aial ē nega
tiua. q⁹ negatio pponit⁹ toti copule. Sitr ista ē ne
gatiua. hō possibilis nē aial. q⁹ pncipalior ps copu
le. f. bochbū ē negatur. Un illa ps copule dī pnci
palis ī modalib⁹ s³ c⁹ exigētā extrema ordināt adi
uicē. Ex quo p³ q⁹ nō o³ sp pponere negatōez mō.
ad h⁹ q⁹ ppō modalis sit negatiua. sed regitur q⁹
pponatur toti copule vel pncipaliori pti ei⁹. Ulte
ri⁹ ē aduertēdū circa q̄titatē ppōuz modalīū taz
diuisaz q̄ pōsitaz q⁹ oēs modales pōsite si nō
ponat aliq⁹ signū q̄ntificās subm⁹ sūt singlēs vel ī
definite. Et pnt effici vlēs aut pticulares addēdo
toti dco signū vlē vel pticulare ī neutro gñe. vt oē
oēs hoīez currere ē possibile. ista ppō valet tm sic
ista. oīs talis ppō. oīs hō currit est possibilis. S³ ī
modalib⁹ diuisis dupl⁹ attēdit q̄titas. vno mō ex
pte subī dicti q⁹ ē subm⁹ ppōis modalis z sic eodē
mō dicēdū ē de q̄titate eaz sic de q̄titate ppōuz
dīeē z dī simplicī coplā. alio⁹ pōt attēdi q̄titas ex
pte modi: z sic illa ppō ī qua ponit iste mod⁹ nece.
aut iste mod⁹ impolē sine negatōe īpediēte ē vlēs
z illa in q⁹ ponitur iste mod⁹ polē sine negatōe īpe
diente ē pticularis. Sed 3⁹ mō posset attēdi q̄ti
tas ex pte modi z subī sit. z tē vna z eadem ppō ē
vlēs z singularis. vt ista. fortes necessario ē bō. q⁹
ex pte subī est singularis. z ex pte modi ē vlēs. Et
hec vniuersalitas nē attendēda ex pte supposito
rū. sed ex pte tpum. q⁹ illa q̄titas ē mēsurā acce
ptōis copule rel pti ipis fm āpliātōez modi. Un
necessariū z ipossibile āpliāt ad oē rps dīstīctiue.

sic signapticularia ad oia singularia ad que ppar
tur: s³ possibile z tngens āpliāt ad pns z futurz.
S³ p³tra p³edcā arguit⁹ p sic. bec ppō ē mo
dalis. hominez possibile ē currere. z
tmvū nō subicitur s³ pōcatū. ergo notabile tex
tus nō ē vez. C² arguitur sic. bec est modalis.
hominē esse asinū ē impossibile. z tm nō modificat
aliquo modo. q⁹ dīfinitio mala. minor p³. q⁹ in ipa
iste mod⁹ impossibile destruit totā pōnē. q⁹ nō dter
minat nec modificat eā. C³ arguitur sic. oēs p
pōes de eodē mō sūt eadē in spē eo q⁹ modales dī
stinguūt⁹ ex pte modi q⁹ ē forma ppōis modalis
ergo nullus modus fac q̄tuor ppōes ī spē. C⁴ arguitur sic. cuiusl⁹ ppōis ē vnica forma. s³ q̄ntificat
ē forma ppōis q̄ vni⁹ ppōis ē vnica q̄ntitas: z sic nō
potest attēdi duplex q̄ntitas. C⁵ arguitur sic. mo
d⁹ in modalib⁹ se bz p modū forme. s³ q̄ntitas se t³
ex pte materie. z nō ex pte forme. ergo in ipis non
sumitur q̄ntitas ex pte modi.

Ad rationes. Ad p³mā cceditur maior
z mior. z negatur cōia. q⁹
illud notabile maxime intelligitur de modalib⁹
pōsitis z nō diuisis. C² Ad 2^{am} cceditur maior z
negatur minor. z ad pbatōez dī q⁹ impossibile nō
p se destruit illā pōsitōez. sed ex cōia tm. q⁹ p se p
negat vni⁹ spālem modū entis a tali pōe. f. possi
bilitatem vel potentā. C³ Ad tertiā dīstinguūt⁹
ans: vel specie essentiali z sic cceditur q⁹ in ipis ē
idem modus. vel specie accidentalī. f. affirmationis
z negationis z sic negatur. C⁴ Ad quartā ccedi
tur maior. f. q⁹ tm est vna forma pncipalis. tm pnt
esse plures subordinate ad se inuicem: q⁹ vna est
min⁹ pncipalis z alia magis pncipalis. C⁵ Ad qu
tam cceditur maior z dīstinguūt⁹ minor. vel q̄ti
tas supposito⁹ q⁹ sumitur ex pte subī ppōis. z sic
conceditur: vel quantitas temporis que sumitur
ex parte forme. z sic negatur.

**Al⁹ at ppōuz modalīū eqpol
lētie q̄tuor regulis cognoscūt.**
q̄z prima ē. Cuiusq⁹ dco affir
mato attribuit⁹ pole eidē attribuit⁹ ptingens.
z ab eodē dco remouet⁹ ipole. z
ab ei⁹ p³tradcōrio opposito remouetur
nece. vt forte currere ē pole. forte cur
rere ē ptingens. forte currē nō ē impole
forte nō currē nō ē nece. Secūda regula
ē. Cuiusq⁹ dco negato attribuit⁹ pole

De modalibus

eide attribuitur cōtingēs et ab eodē remo-
uetur ipole et ab eius contraditorio op-
posito remouet necesse. vt sortē nō cur-
rere ē pole. sortē nō currere ē cōtingēs.
sortē nō currere non ē ipole sortē curre-
re non ē necesse. Tertia regula ē. A quo-
cūq; dicto affirmato remouet pole ab
eodē dicto remouet cōtingēs. et eidem
attribuit impole. et ei⁹ contraditorio op-
posito attribuit necesse. vt sortē curre-
re nō ē possibile. sortē currere nō ē cō-
tingēs. sortē currere ē impole. sortem
non currere ē necesse. Quarta regula ē
A quocūq; dicto negato remouet pos-
sibile ab eodē remouet cōtingēs. et ei-
dem attribuit impossibile et ei⁹ cōtradi-
ctorio opposito attribuit necesse. vt sor-
tem non currere nō ē pole. sortē nō cur-
rere nō est cōtingēs. sortē non currere
est impossibile. sortē currere ē necesse.
Istaz aut regulaz exēpla disponunt in
quatuor lineis siue ordinibus figure seqn-
tis qui pnt p hos versus denotari. Pri-
mus amabimus edetuliq; secundus.
Tertius ylace purpurea reliquis. De-
struit. v. totū. s. a. cōfirmat vtrūq;. De-
struit. e. dictū destruit. i. q. mōz. Nē ne-
cessariat ipossibile quasi null⁹. Possi-
bile quidā quidā nō possibile nō. E di-
ctum negat i qz modū nihil a s. v totū.
Et bec patēt i figura sequēti. Quē aut
ppōnes que sūt i prima linea equipol-
lent p primā regulā et puertunt iter se.
que vero i secūda p secūda. q in tertia p
tertiā. et q in q̄ta per quartam.
Circā hūc textū notādū est p q hic n̄r Petr⁹
bis. determinat de equipollētia ppōnuz modalū
cui⁹ cognitio valet ad cognoscēdū cōuersiones ea-
rum. qz inf egpollētes sp̄na sequit ad aliā et econ-
tra. Unde egpollētia ipaz ppōnum modalūz q̄t-
tuor regulis cognoscitur. Prima ē qz cuiūq; dco

affirmato attribuitur pole eide attribuit cōtingēs
et ab eodē remouet ipole et ab ei⁹ opposito dicto/
rio remouetur necesse. Cui⁹ rō ē. qz pole et cōtingēs
conuertuntur. ergo cuiūq; attribuitur pole eides
attribuitur cōtingēs. et ab eodem remouetur ipole.
qz ynū dictorioz remouet reliquū. Et si aliqd di-
ctū sit pole pōt qnq; eē vep et suū dictoriū eē sal-
sus. iō si alicui dicto attribuitur pole a suo dicto
rio remouetur necesse. C Scda regula ē qz cuiūq;
dicto negato attribuitur pole eide attribuitur cō-
tingēs et ab eodē remouetur impole et a suo dicti/
torio opposito remouetur necesse. C Tertia regula
ē qz a quocūq; dco affirmato remouetur pole ab
eodē remouetur cōtingēs et eide attribuitur ipole
et suo dictorio opposito attribuit necesse. C Quar-
ta regula ē qz a quocūq; dicto negato remouetur
pole ab eodē remouetur cōtingēs. et eide attribui-
tur impole et ei⁹ contraditorio opposito attribuitur
necesse. Que regule debēt sic itelligi et pmo p. Pro-
positio affirmatiua de poli tā de dco q̄ de modo
equipollet ppōni de cōtingenti affirmatiue de eis/
dē t̄minis tā de dco q̄ de mō capiēdo cōtingēs vt cō-
uertit cū poli et egpollēt negatiue de ipoli de dco
affirmato et de mō negato. et equipollet ppōi de ne-
cessario tā de dicto negato q̄ de mō. Cā p̄me par-
tis est qz impole et cōtingēs egpollēt. Causa scde est
qz pole et impole dīcūt. ideo si pole verificetur d
aliquo de eodē negatur ipole. Cā tertie ptis ē qz
subalēne sunt egpollētes p p̄positionē et p̄pōnes
negationis. et eodē mō diceretur de alijs regulis.
Unde oēs ille regule tenēt et tute illaz regularuz.
Quaz p̄ma est. qz si ynā contradictoria ē necia vel
cōtingēs et non necia. et habeat contradictoriā. sua con-
tradictoria erit nō necessaria vel nō polis et econ-
tra. C Scda regula ē. si aliq ppō sit necessaria sua
dictoria erit ipolis et cō. C 3a regula ē. si aliq ppō
ē cōtingēs non necia sua dictoria erit cōtingēs et cō
Secundo Sciēdū est qz p̄dictaz regulaz
exempla ponuntur in textu in
quatuor ordinib⁹ siue regulis. et oēs de p̄ma regula
equipollēt p̄mā regulā. et de scda p scdas et sic d
alijs. Et illi ordines hñtur p hos versus. Primus
amabim⁹. edetuliq; scds. Terti⁹ ylace. purpurea/
q reliqu⁹. Vñ bec dictio amabim⁹ significat p̄mū
ordinē. et p quattuor vocales debēt itelligi quattuor
ppōnes. vñ p illā vocalē. a. significat ppō de poli
affirmatiua tā de dicto q̄ de mō. et p s. a. datur in-
telligi p̄positio de cōtingenti affirmatiua de vtrōq;. s.
tam de dicto q̄ de mō. et p. i. datur itelligi p̄positio
d impol i affirmatiua de dicto et negatiua de mō

Tractatus primus

et p. v. significat ppō de nece negatia de vtroq; scilicet de dicto q̄ de mō. Et sicut exponunt alie dictio nes in alijs ordinib⁹. Et ē notādū q̄ sp̄ illis dictio nib⁹ p̄ p̄mā vocalē datur intelligi ppō de possibili. et p̄ scdaz ppō d̄ t̄gētī. et p̄ tertiā ppositio d̄ ipolī. et p̄ quartā ppositio de nece. iuxta s̄cū illoz s̄cū destruit. v. totū s̄. a. c̄firmat vtrūq; destruit. e. dictum de negat. i. q̄ modum.

Tertio Sci⁹ duz ē q̄ text⁹ auctoris et regule dare s̄m opinionēz aliq̄z moderno rum logicorū et etiā aliquorū realiū dant solum de modalib⁹ ppositis et nō de diuisis. q̄ nūq̄ in moda libus ppositis s̄m eos mod⁹ additur copule modifi cando eā. s̄ sicut dicit s̄m modus addit dicto. nūc est extremū ppositis. q̄ vt dictū est in p̄cedētib⁹ nota bilib⁹ modus d̄ attribui dicto q̄ de ipō affirmati ue p̄dicat. et d̄ remoueri ab eo q̄ ab ipō negatur. et sic p̄ q̄ mod⁹ est extremū et per cū non pōt mo dificare ppositionē. Et adducit hic aliq̄s rōes pba biles q̄ modalis pposita non ē modalis. et hoc sic. Ois ppositio i qua dictū subiicitur ē singularis eo q̄ dictū accipitur p modū vniū singularis. sed ex singularib⁹ nō pōt sillogizari. ergo ex modalibus non posset fieri sillogism⁹ qd̄ est falsū. q̄ p̄b̄s p̄mo priorū docet sillogizare ex puris modalib⁹. maior est manifesta q̄ totū dictū qd̄ cūq; sit illud suppo nit p vna ppositione intellecta p ipm. minor etiā est nota. ergo et conclusio. Itē ppōnes modales dis ferunt ab illis de inesse eo q̄ i illis de inesse signifi catur p̄dicatū iē subō sine aliquo mō. i. modalib⁹ vero denotat inesse cū modificatione. sed q̄ mo dus p̄dicatur de dicto denotat inesse dicto sine mo dificatione. q̄re nō erit modalis s̄ de inesse. et p̄ cū vt dicitur auctor dās regulas de mō multiplicandi ppōnes et de egpollētijs ppōnū modalū solū dat de illis q̄ non sūt modales. Jō. de egpollētijs ppō num modalū diuisaz ponunt aliq̄s regulas. et s̄ sumēdo egpollētiā ex pte modi q̄ ex pte dicti eo dem mō sumit in ipis sic in illis de inesse. et hoc si ob seruetur identitas modis sic q̄ modus non teneat aliter in vna ppositioe q̄ i alia. et hoc p̄ ppositionē negatiōis vel postpōnē. vt ista nō ois hō possibilis ē alb⁹. equipollēt isti alijs homo n̄ politer ē albus. et ista ois hō n̄ politer ē alb⁹ equipollēt isti null⁹ hō politer ē alb⁹ et sic de alijs. S̄ ad habēdū facili notitiā egpollētiāz modalū diuisaz notare ōz q̄ modū modalib⁹ comparantur ad signa i ppōnib⁹ de inesse. Un̄ pole et pole nō s̄b̄nt sic qd̄ et qd̄ non. et nece et ipote sic ois et null⁹. et sicut iste egpollēt ois hō nō currit et null⁹ hō currit. ita iste ipossibile ē eē.

et nece est nō eē. et ante aduentū negationis ille erat contrarie et post aduentū s̄. ut equipollentes. Obser uetur ergo p regula gnālī q̄ ad faciendū in moda libus ppōnes de modis d̄rijs equipollē: ōz postpo nere negatōez mō. et ad faciendū d̄dictorias d̄ mo dis egpollē ōz et sufficē negatōez ferre ad mōz negā do totū seq̄ns. et rō ē q̄ q̄ntitas s̄ ex pte modi. et ad faciēduz contradictorias equipollere oportet mutare qualitatem et quantitatem. quare opor ter ferre negatōez ad modū. Et ppositionabilis sic p̄ ppositionē negationis signo vti i illis de inesse sūt egpollētes q̄ erāt d̄dictorie et p postpositionē nega tionis signo sūt que erant contrarie egpollētes. et p̄ p positionē et postpositionē signo sūt q̄ erāt subalterne egpollētes. Ita sūt i modalib⁹ p̄ pōnē negatiōis ad modū sūt q̄ erāt d̄dictorie egpollētes. vt iste d̄dicunt de mō. sorte pole ē currere. sorte ipossibi le ē currere. et t̄j per ppositionē negationis ad mo dum sūt equipollētes. vt dicēdo sorte nō pole ē currere egpollēt hūc sorte impole ē currē. Sicut per postpositionē negatiōis ad modū que erāt cō trarie sūt egpollentes. et per ppositionē et postpo sitionē modi sūt etiā que erāt subalterne equipol lētes vt clare p̄ in sequēti figura exp̄plicādo de oib⁹ modis. S̄ nūq̄ subcontrarie p̄nt fieri egpol lentes sicut nec i illis de inesse. Ex quo p̄ q̄ in illis de inesse n̄ sumit eodē mō egpollētiā sic i modalib⁹. q̄ i ill⁹ de iē sumit egpollētiā p̄ponēdo negatōez toti subō et ipsi signo. vel postponēdo et ferēdo sup totā copulā. s̄ i modalib⁹ n̄ sumitur ferēdo negati onē toti subiecto et signo. sed solū modo p̄ponēdo mō et postponēdo tā cōiuncti q̄ diuisi. qui qd̄z mo dus ē p̄ copule. Et sicut dcm̄ est ad hoc q̄ modat sit negatiua nō requirit negatōez ferri ad modūz vel toti copule. s̄ sufficit q̄ pti p̄ncipali ferat.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. hoc dictū boies eē animal ē possibile. et tamē nō est contingens cum sit necessa rium. ergo male dicitur q̄ cuiuscūq; dicto affirma to attribuitur possibile eidē attribuitur contingens. Secūdo arguitur sic. huic dicto negato deum nō esse attribuitur pole dicendo deum nō esse est possibile. et tamē ab eo nō remouetur ipossibile di cendo deū nō esse est impossibile. ergo contra scdām regulā. Tertio arguitur sic. impossibile semper negat dictum cui attribuitur. q̄ semp destruit cō positionem ei⁹. ergo nūq̄ potest attribui dicto af firmato. ḡ contra tertiā regulā. Quarto arguitur sic. ppōnes quaz vna ē affirmatiua et alia negatia nūq̄ sūt egpollentes q̄ nō egpollēt i q̄litate. ergo

De modalibus

ppōnegatiua de possibili z affirmatiua de necessa-
rio nunq̄ expollēt quod est contra tertiam regulā.

Ad rationes ^{Ad p̄mā dī q̄ cedit ma-}
^{ior z distiguit minor. v̄t ca-}
piēdo p̄tīgēs sp̄ātr p̄ p̄tīgētī i necessario. z sic cō-
cedit. v̄t capiēdo p̄tīgēs ḡnāl̄ put̄ ouertit cū possi-
z sic negat. **Ad scd̄as** distiguit i maior. v̄t v̄e. z
sic negat. v̄t false z sic cedit. z s̄itr dī ad miorē.
Ad t̄tī distiguit anis. v̄t v̄tualr z sic cedit. v̄t r̄oz
matr. z sic negat. iō p̄r attribui oco affirmato. **Ad**
q̄rtā dī q̄ l̄s affirmatiua z negatiua d̄ eīdē terminis
nunq̄ sint expollētes. t̄n ille de diuersis terminis
possit equipollere quo ad veritatē z falsitatem.

Item equipollentie vel consequentie
modalium possunt haberi hanc regulā
Omnes propositiones de possibili et
ipoli expollēt verbo s̄itr se h̄ntē z mō
diss̄itr. Et oēs de ipoli z necessario eq-
pollēt verbo diss̄itr se h̄ntē z mō s̄itr.
Sz oēs ppōes de possibili z necessario
expollēt verbo z mō diss̄itr se h̄ntibus
z itelligit mod⁹ s̄itr aut diss̄itr se habe-
re q̄tū ad affirmationē z negationē vt
dicat se h̄re s̄itr cū affirmat i vtraqz vel
i vtraqz negat. Diss̄itr at̄ q̄n affirmat i
vna z negat i alia. Et eodē mō itelligē
dū ē de verbo sicut de mō est de mō. Et
sciēdū ē q̄ i p̄dca regula nō facim⁹ timē
onē de p̄tīgētī eo q̄ p̄tīgēs ouertit cūz
poli. Unde idē ē iudiciū de ppōib⁹ vtri-
usqz. Exēpla at̄ q̄rāt i figura disposita
p̄ q̄tuor ordines. q̄ ista regula ḡnāl̄ est
ad oēs. Itē ppōnū modalū alie s̄ p̄tra-
rie. alie subcontrarie. alie contradicto-
rie. alie subalterne. Unde quartus or-
do. z tertius contrariantur sine pro-
positiones posite in tertia z quarta li-
neis. Primus ordo z secūsus subcon-
trariantur. Primus ordo z tertius cō-
tradiciunt. Et similiter secūsus z quar-
tus. Sed primus ordo subalternatur
q̄rto z s̄itr secūsus tertio. An̄ versus.

Tertius est q̄rto semp p̄trarius ordo.
Sit tibi linea subp̄traria prima secūde
Tertius est primo cōtradictorius ordo.
Pugnat cū q̄rto p̄tradicēdo secūsus.
Prima subē q̄rtevice p̄ticularis h̄nt se.
Hanc h̄z ad seriē se lege secūda sequētē
Primus amabim⁹ edetuliqz secūsus.

Tertius ylace purpurea reliquus.
Circa hūc textū notādum ē q̄ postq̄ auctor
notificauit p̄ q̄tuor regulas ouersiones z expollē-
tias ppōum modalū. h̄cōr̄ h̄idē facit p̄ alias re-
gulas. Et l̄z p̄dicte expollentie per regulas sup̄di-
ctas cognosci possint. t̄n magis z facili⁹ cognoscūt
p̄ istas regulas cū alijs q̄ p̄ alias sup̄dictas t̄n. iō
iste regule ad maiorē z faciliōrē cognitionē h̄ po-
nātur z n̄ superflue. Un̄ sicut i ppōnib⁹ de inēē ne-
gatio p̄posita signo cadēs s̄ totū se q̄ns negat q̄li-
tatē z q̄ritatē. z sic fac̄ d̄dictorias expollere. sic ē
i modalib⁹ negatio p̄posita mō cadēs s̄ totū se q̄ns
negat q̄ritatē t̄pis q̄ se t̄z ex p̄te modi z negat cō-
positionē p̄positionis. iō mutat q̄ritatē z q̄ritatē.
z sic facit expollē suo d̄dictorio. Et sicut negatio p̄-
posita signo cadēs s̄ copulā in ill̄ de inēē negat so-
lū q̄ritatē z n̄ q̄ritatē. z sic fac̄ d̄rias expollē. ita in
modalib⁹ negatio addita dicto negat t̄n p̄positio-
nē oci. z n̄ mutat q̄ritatē modi z sic facit d̄rias eg-
pollere. Et sic in ill̄ de inēē negatio p̄posita z post
posita fac̄ subalternas expollere. sic i modalib⁹ nega-
tio addita dicto z mō facit subalternas expollē.
v̄t ad cognoscēdū h̄ expollētias ponit̄ p̄ tres re-
gule. **Cp̄** ē q̄ ppōes de possibili z ipossibili eg-
pollēt v̄bo s̄itr se h̄ntē z modo diss̄itr. Cui⁹ rō ē. q̄
ppōes de possibili z ipossibili d̄dicūt. sz negatio p̄-
posita modo fac̄ d̄dictorias expollē vt d̄cū est. iō
ppōes de possibili z impossibili v̄bo s̄itr se h̄ntē et
modo diss̄itr expollent. Un̄ mod⁹ dī diss̄itr se h̄re
q̄n in vna negatur z i alia affirmat. Et dī s̄itr se ha-
bere q̄n i vtraqz affirmat v̄t in vtraqz negat. z ea-
dez rōc dī v̄bū s̄itr se h̄re vel diss̄itr. verbi gr̄a. iste
s̄ d̄dictorie de istis modis possibile z ipossibile. for-
tē pote ē currere. fortē ipote ē currere. z ad faciē-
dū eas expollere sufficit negatōez ferri ad modū
dū t̄n cadat s̄ totū se q̄ns. vt dicēdo. fortē n̄ ē pote
currere. que expollēt istī. fortē ipote ē currē. z mo-
di eaz se h̄nt diss̄itr z v̄bū s̄itr. ḡ regula ē v̄a.

Scdō sciēdū ē q̄ scd̄a regula ē q̄ oēs ppōes
de possibili z necessario expollēt v̄bo
z mō diss̄itr se h̄ntib⁹. q̄ regula sic oz itelligi. pro

Tractatus primus

ppōnes de possibili z necio i gbus nulla ponit negatio sūt subalterne. z si vni eaz pponatur negatio vt postponat tēille q̄ erat subalterne sūt equipollētes. z iō tam modus q̄ xbum se hnt dissiml̄r. vt iste due sortē necesse ē currere. sortē pole est currere. sunt subalterne z sūt equipollētes p p̄pō nē negationis mō z postpōnē vt sortem nō pole ē nō currere egpollēt isti sortē necesse est currere. Et clarū est q̄ tam modus q̄ dictū huius ppōnis se bz dissiml̄r mō z xbo alteri. z eodē modo posset dici de cōtingēti qz pole z cōtinēs cōuertūtur. 3^a regula est q̄ ppōnes de ipoli z necio equipollēt xbo dissiml̄r se hnt z mō sūt. Et rō ē qz ppōnes de possibili z necio affirmatiue taz de dicto q̄ de mō triantur. s; negatio posita post mōs cadēs supra dictū negat q̄litate ppōnis z n̄ quantitātē. z sic facit ipas egpollere xbo dissiml̄r se hnter modo similiter ad sensum p̄us datum.

Tertio sciendū ē q̄ hic dñr. Petrus hīc. de terminat de oppōmbus ppōnum modalium ponēdo talē diuisionē. ppōnū modalium q̄dā enī sūt ōrie. quedā subcontrarie. q̄dam dictione. z q̄dam subalterne. Et hui⁹ diuisionis eodē mō pōt dari sufficiētia sic data fuit i ppōnibus de inesse. Un̄ oēs modales de p̄mo ordine si gnātur p hāc dictionē. amabimus. z sūt oēs p̄ticulares affirmatiue qz egpollēt isti. sortē currere est possibile q̄ est p̄ticularis affirmatiua. Et oēs de secūdo ordine q̄ signātur p hāc dictionē edentuli sē p̄ticulares negatiue qz egpollēt isti. sortem non currere est pole. Sed oēs de tertio ordine q̄ signātur p Jliace sūt v̄les negatiue. z equipollēt isti sortē currere ē impole. Oēs vero d̄ q̄rto ordine q̄ signātur p Jsurpurea sūt v̄les affirmatiue. z egpollēt isti sortē currere ē necesse. Hīc suppositis tūc facili ter pōt videri oppositio p̄positionū modalium. vnde ppōnes de q̄rto z tertio ordine contrariātur. z ratio ē qz v̄lis affirmatiua z v̄lis negatiua eiusdem subī z eiusdē p̄dicati ōriātur. s; iste sunt bz igitur Szille de quarto ordine z p̄mo subalternantur. z ē ille de 3° z 2°. z rō ē. qz v̄lis affirmatiua z p̄ticularis affirmatiua. v̄ v̄lis negatiua z p̄ticularis negatiua eiusdē subī z eiusdē p̄dicati subalternāt. sed iste sūt h̄mōi. igit. Ille at de p̄ z secūdo ordinib⁹ subōriātur. qz vna ē p̄ticularis affirmatiua z alia p̄ticularis negatiua. s; iste de p̄ ordine d̄dicūt illis de 3° z ille de 2°. d̄dicūt illis de q̄rto. z rō est. qz se hnt vt p̄ticularis affirmatiua z v̄lis negatiua. vel p̄ticularis negatiua. z v̄lis affirmatiua eiusdem subī z eiusdē p̄dicati. igit zc. Un̄ ad h̄ndū d̄dictionē ferrē

da est negatio ad modū z n̄ ad dcm. Cui⁹ rō ē. qz si cut se bz xbu in illis de inē. ita mod⁹ in modalib⁹ sed ad h̄ndū d̄dictionē i illis de inē o; negationes ferri ad xbu. ḡ sūt in modalibus ad h̄ndū d̄dictionem o; negationem ferri ad modum.

Sed contra p̄dca arguit p̄ sic. Iste due egpollēt de possibili z ipossibili. sortē currere est pole. sortem currē non ē im pole. z tñ xbu n̄ se bz sūt. qz in vna negatur s; xbu ē. z i alia affirmatur. ḡ male dcm ē q̄ ille d̄ possibili z ipossibili egpollēt xbo sūt se hnt. ¶ 2ª arguit sic. oēs egpollētes sūt eiusdē q̄ntitatis ex pte modi ḡ mod⁹ in oib⁹ eodē mō āpliat. ergo ille de poli z i poli n̄ egpollēt modo dissiml̄r se hnt. ¶ 3^a arguit sic. Iste n̄ egpollēt sortē currē ē pole. sortē n̄ currē n̄ est necesse. qz p̄ma aligd ponit. z 4^a nihil cū sit negatiua tā d̄ dco q̄ de mō. ergo ille de poli z necio n̄ egpollēt xbo z mō dissiml̄r se hntibus. ¶ 4^a arguit sic. omnes ōrie repugnāt i q̄litate. s; ppōnes de q̄rto ordine z 3° n̄ repugnāt in q̄litate cū iste sint affirmatiue de q̄rto z t̄no ordinib⁹ sortē currē ē necesse. sortē n̄ currē ē necesse. eo q̄ i nulla ipaz ferri negatio s̄ copulā. ergo male dicitur q̄ ppōnes de tertio et q̄rto ordinibus triantur.

Ad rationes Ad p̄maz cecidit maior z distinguit minor vel xbus dicti z sic negat q̄ non eodē mō se h̄at in vtracq̄ vel verbū vniens ipas p̄tes dicti z sic cecidit. nec de illo itelligūt̄r regule p̄us date. ¶ Ad scdā conceditur maior z distinguit minor vel q̄ modus eodē modo se habeat. i. eodem modo ampliet in omnibus equipollentibus. z sic conceditur. vel sic q̄ sicut vni mō in vna ppōne non apponatur negatio ita nec i altera z sic negat nā iō modi dñr dissiml̄r se h̄re qm̄ vni addit negatio z alii nō. ¶ Ad tertiā negatur maior. z ad p̄bationē cecidit q̄ negatiua formalr nihil ponit. s; negat q̄ aliq̄ istarum sit negatiua formalr imo ambe sūt affirmatiue qz due negationes equalent vni affirmationi. ¶ Ad quartā cecidit maior z negat minor qz sicut p̄us dictū ē ad hoc q̄ modalis sit negatiua nō regit negationem ferri supra totā copulā. sed sufficit q̄ feratur sup̄ p̄te p̄ncipalem qualiter sit in istis.

Sequit De ouersioe. In hac ḡ pte vidēdū ē ignātū d̄ ouersioe modalium ponēdo aliq̄s reglas gnāles. p̄ro q̄ ē sciēdū p̄ p̄us d̄ter minabit d̄ ouersioe ppōnū modalium d̄ poli q̄ de alijs. Et p̄ ponit talē regula. Dis ppō affirmatiua de poli z de dco p̄ticulari pōt ouerti simplr i p̄ticularē affirmatiuā. s; affirmatiua de poli z de dicto vni

De modalibus

uerfali ouertit^r accidēs i particularē d^r possibili.
Ista regula pbat quantū ad vtranc^s sui partem.
Et pmo pma ps pbat^r p s^rlogismū expositoriū
vt capta ista cōuersione quēdam hominē polē ē
ēē curretem. ergo quoddā currens polē est esse ho
minē. Probat^r qz si quēdā hominē polē ē esse cur
rentem. tūc idē polē est esse hominē z ēē currens.
signet illud z sit fortis. z arguat^r sic. fortē polē est
ēē currentē. fortē polē est ēē hōinē. g^o quoddāz
currens est possibile ēē hōinē. ergo de pmo ad vl
timū bene segtur qndam hōinē polē est ēē curre
tem. ergo quoddā currens polē ē esse hōinē. Scda
ps regule. patur qz bene segtur oēm hōinē polē ē
esse curretem. g^o qddā currens possibile est ēē hōi
nē. pbat^r qz ad illā vniuersalem de dicto segt ista
pticularis de dicto qndā hominē possibile est esse
curretem. s^r ad istā segtur ista. quoddāz currens
polē est ēē hōinē. ergo de pmo ad vltimū bene se
quitur oēm hōinē possibile ēē curretem. g^o qd
dā currens possibile est ēē hōinē. ¶ 2^a regula ē q
nulla negatiua de poli pōt ouerti format^r. pbat^r.
ex hō nō segtur falsū. vt nō sequit^r deū polē ē nō
esse createm. ergo creās polē est nō ēē deū. pma
enī est hā z scda falsa z beretica. Unū illa d^r nega
tiua de poli in qua ponit^r iste modus polē sine ne
gatione pcedēte z cum negatiōe sequēte lata ad
hūm. Nūc aut^r videndū est de cōuersione ppō
nū modalium de nēcio. Pro cui^o declaratione po
nuntur due regule. Prima ē. oīs vltis negatiua d^r
necessario conuertitur i vniuersalem negatiuam
de necessario. vt bene segtur oēm hominēz neces
se est nō ēē asinum. ergo oēm asinū necē est nō ēē
hominē. Probat^r. nam ex opposito d^rdictorio cōse
quentis sequitur oppositū aūtis. g^o cōuersio ē bo
na. cōna t^r p vna regulā cōnaz. z aūtis pbat^r. qz bñ se
gt quēdā asinū polē ē ēē hōiez. g^o quēdā hōiez pos
sibile ē ēē asinū. z ibi arguit^r ab opposito d^rdictorio
cōis pme cōse ad op^m d^rdictoriū aūtis. Sz pticu
laris negatiua de necessario nō ouertit^r i particularē
negatiuā simplr. qz ex hō nō segt falsū. vt nō segt
quoddā ens necē ē nō ēē deū. g^o deū necē ē nō ēē ens.
nā aūtis ē verū. z cōis falsū. Itē ibi arguit^r a nō distri
buto ad distributū. qz in pma ens nō erat distribu
tū cū ēēt subm. ppōis pticularis de dco. z i 2^a di
stribuitur cū sit pdicatū ppōis negatiue. ouertit^r
tū i aliā de mō loqndi i cōueto. vt bñ segt. quoddā ēf
necē ē nō ēē deū. ergo deū ens necē ē nō ēē. s^r bec cō
uersio ē ipso pā. qz de subō nō sit pdicatū remanēte
eodē situ terminoz. vñ illa d^r negatiua de neces
sario in q ponitur ille modus necē cū negatiōe se

quēte ipm z sine negatiōe pcedente. ¶ 2ª regula
est q nulla affirmatiua de necessario ouertitur i
aliā affirmatiuā de necessario. s^r bñ ouertitur i af
firmatiuā de possibili. Illa enī d^r affirmatiua de
necessario in qua a parte copule ponit^r iste modus
necesse sine negatione pcedente aut sequente. p^o
ps ps. qz ex hō sequeretur falsū. vt nō segtur qd
dam creans necē est ēē deum. ergo deū necesse ē
esse creatē. Similiter quoddā albū necesse ē ēē
corpus. ergo quoddā corpus necesse est ēē albu.
Similiter omnes hominem necesse est ēē aial. er
go omne animal necesse est ēē hominem. In oib^o
istis antecedens potest esse verū z consequens fal
sum. Secunda pars regule probatur. quia ad af
firmatiuā de necessario sequitur affirmatiua
de possibili per legem subalternarum. z ad affir
matiua de possibili sequitur affirmatiua etiam
de possibili. vt p^o vltimū est. ergo ad affirmatiuā
d^r nēcio sequitur affirmatiua de possibili.

Secundo Sciēdū ē q bñ cōter ponūt^r
regule de mō ouertendi propo
sitiones modales de ipoli. ¶ Prima regula est.
vltis negatiua de iposs^r bili ouertitur simplr. Pro
batur. qz bñ segt nullū hōiez impote ē ēē currete.
ergo nullū currens ipote ē ēē hōiem. Aliū pbat^r. qz
bene sequitur ipote ē nullū. b. cē. a. ergo ipote est
nullū. a. cē. b. patet qz i ouersa itelligitur ouertēs
igt ē bona ouersio. pbat^r. nā ista iposs^r bile ē nul
lum. b. cē. a. valet istā de necessitate quodā. b. cē. a.
Et in ista de necesse quodā. b. est. a. itelligit^r ista qd
dam. a. est. b. z in ipam conuertitur. z ad istā de ne
cesse quodā. a. ē. b. segtur ista ipote ē nullū. a. cē.
b. ergo de p ad vltimū sequitur bñ impote ē nullū
a. cē. b. g^o ipote ē nullū. b. cē. a. Quāuis aut^r bec re
gula a quibusdā ponatur tñ vñ q nō possit sustine
ri. Probat^r. qz negatiua de ipoli equipollet affir
matie de nēcio. sed vt prius dictum est affirma
tiua d^r necessario non ouertitur i aliā de nēcio. s^r bñ
i affirmatiuā de poli vt ibidē pbat^r ē. ergo bec re
gula non ē hā. Itō ponitur regla opposita. s. q ne
gatiua d^r ipoli nō ouertit^r simplr s^r conuertit^r p accēs
i affirmatiuā de poli. Patz qz bñ segtur oēs hōiez
ipote ē nō ēē aial. ergo quoddā aial polē est esse ho
minē. ps qz ad istā oēs hōiez necesse est ēē animal.
cui equipollet ista oēm hōiem ipote est nō ēē aial.
segtur ista quēdā hōiez polē ē ēē aial. Et ad istam
quēdā hōiez polē ē ēē aial sequitur ista quoddā aial
polē ē ēē hōiez. ergo ad istā oēm hōiez impote est
nō ēē aial sequitur ista quoddā aial polē ē ēē hōiez.
ps p illā regulā z sequētiāz quicquid sequitur ad

Tractatus primus

omnis bone omne sequitur ad eius. **¶** Secunda regula est
vltis affirmatio de impossibili ouertitur simpliciter
vltis negatio de idem. ps. qz bñ sequi oēs hoies ipote ē
eē asinū. g. oēs asinū ipote ē eē hoies. pbat. i. aña.
qz ex opposito de cōtōio omnis sequi oppositū de cōtōi
um antis. qz bñ sequi. quēdā asinū pole ē eē hoiem.
g. quēdā hoiem pole ē eē asinū. g. pma aña ē bona
¶ 3ª regula ē qz piculari affirmatiua de ipoti. pbat. qz nō
sequitur aliqd aial ipote ē eē hoies. g. aliquē hoiem
ipote ē eē aial. omis ē falsū z añs vez. g. talis aña nō
valet. z sic regula 3^a. **¶** 4ª regula. picularis ne
gatiua de ipoti nō pōt formalr ouerti i aliā nega
tiua de ipoti. sz bñ i affirmatiua de poli. p. ps ps.
qz nō sequitur quēdā creās ipote ē nō eē deū. g. deus
ipote ē nō eē creātē. añs ē vez z omis falsū. Qz an
tecedēs sit vez ps. qz ista quoddā creās ipote ē nō
eē deū egpolleret quoddā creās nece ē nō eē de
us. z ista ē vera. ergo añs ē vez. Qz at omis sit falsū
ps. qz ista quēdā deū ipote ē eē creātē egpollz isti
quēdā deū necesse ē eē creātē. sz bec ē falsa. g. z il
la. Et eodē modo pnt ouerti ppōes de falso sic il
le de impossibili. Et si qratu cū picularis affirma
tiua de ipoti ouertatur z non i picularē affirma
tiua de ipoti. qñ ergo ouertitur. Ad h. rñdes qz tal
nō ouertitur i terminis sicut nec picularis nega
tiua i illis de inēē. pbat. ēt qz nō ouertatur. qz ibi
argueretur a nō distributo ad distributū ex parte
subi qd nō distribueretur i p. cū eēt subñ ppōis
picularis quo ad deū. z tñ distribueret i z^a cum
eēt pdicatū ppōis negatiue. qz affirmatiua de poli
est simplr negatiua cū impote includat negatōes
negatē opōnem. quare regula est bene posita.

Tertio

sciendū ē qz hic oñr ponitur qdaz re
gule valentes ad cognoscendū ouer
sionē ppōnū modalū de contingenti. Et añqz h fiat
ponit vna diuisio contingētis qz ē. Cōtingens diuidi
tur i cōtingēs natū. cōtingēs raro. z contingens ad
vtrūlibz. Un cōtingēs natū ē qd magis determi
natur ad eē qz ad nō eē. Sz cōtingens raro est qd
magis dterminatur ad nō eē qz ad eē. Sz cōtingens
ad vtrūlibz ē qd nō magis dterminatur ad eē qz
ad nō eē. Exēplū primi. vt hoīnē canescere i sene
ctute ē magis dterminatū ad eē qz ad nō eē. Exē
plū secūdi. vt hoīnē hēre sex digitos i vna manu
ē magis ad nō eē qz ad eē. Exēplū tertii. vt for
tē currerē nō est magis dterminatū ad eē qz ad nō
eē. Et de isto datur aliq regule. Prima ē. Omis p
pōnes de cōtingenti ouertūtur in oppositam qñta
tē manēte eadē qñtate z eodē ordine terminorū

Et hec regula maxime itelligitur de contingenti ad
vtrūlibz nō negato. Quis enī ppōnes de cōtingenti
raro z nato posint cōuerti i oppositā qñtatem. tñ
best i aliud genus cōtingētis. Unde ouersio i oppo
sitā qñtate ē format. vna duaz ppōnū de cōtingēti
vtrōqz termino picipatū scdm eūdē ordinē eius
de qñtatis z diuerse qñtatis. vt hominē contigit
eē albū g. hominē cōtingit nō eē album. z ista regu
la itelligit dū mō negatio ponatur ad vtrū. Sitr
ppō de cōtingēti q pñse isti mō cōtingens pponit
negatio cōuertit i aliā in q sibi pponit z postponit
negatio. vt bene sequit nullū hominē cōtingit esse
albū ergo nullū hoīnē cōtingit nō esse albū. Causa
hui⁹ regule ē qz illa de cōtingenti q isti mō cōtingēs
postponit negatio egpoller alteri i q preponitur z
postponit negatio. **¶** 2ª regula ē. nulla ppō de cō
tingēti ad vtrūlibz ouertitur formalr i aliā de cōtingē
ti ouersione i tñis. Sz ois ppositio de cōtingēti con
uertitur i aliā de poli. Cā pme ptis regule ē qz ex
vero sequit falsū. nā non sequitur. deū cōtingit eē crea
tē g. creās cōtingit eē deū. Nec ēt sequitur in illis de
cōtingēti negato vt nō sequitur. nullū creans cōtingit esse
deū. ergo nullū deū cōtingit eē creantē. qz pma ē 3^a
z scda ē falsa. Scda ps dz sic itelligi qz ois ppō de
cōtingēti nō negato ouertit i aliā de poli. vt bñ sequitur
deū contigit eē creantē. ergo creās pole ē eē deū.
Cā hui⁹ ē. qz illa de cōtingēti affirmato icludit vñā
ppōnē de poli q pōt conuerti in alias de possibili.
Sed p illis de cōtingēti negato debemus notare qz
pnt ouerti i tñis p cōuersionē ppositionū cathe
goricarū p qz exponūtur. vt ista nullū hoies cōtingit
eē asinū sic exponitur nullū hoies pole ē eē asinū.
vt oēs hoies nece ē eē asinū. iō dz sic ouerti g nullū
asinū pole ē eē hoies. vel aliquē asinū nece ē eē ho
minē. Ulteri⁹ ē aduertendū qz ppositio singulari de
cōtingēti nō negato dz exponi p vñā copulatiua cui⁹
pma ps ē vna categorica affirmatiua de poli. z alia
ē vna categorica negatiua de poli. Et hoc idē dicit
cū pma regla. vt ista fortē cōtingit eē albū dz sic ex
poni. fortē pole ē eē albū. z fortē pole ē nō eē albū.
Sz talis ppō singularis de cōtingenti negato dz ex
poni p vñā disiunctiua ppositā ex pñb⁹ dicitib⁹ pñ
b⁹ copulatiue affirmatiue p quā exponit illa de cōm
gēti affirmato. vt ista fortē non cōtingit eē albū. dz
sic exponi fortē impossibile est eē albū. vt fortē nece
ē eē albū. Sz picularis vel indefinita de contingen
ti non negato dz exponi p vñā copulatiua cuius
pma pars est categorica de poli affirmatiua z p
ticularis de dicto. secunda vero ē categorica ne
gatiua de possibili in cuius subiecto ponitur relaz

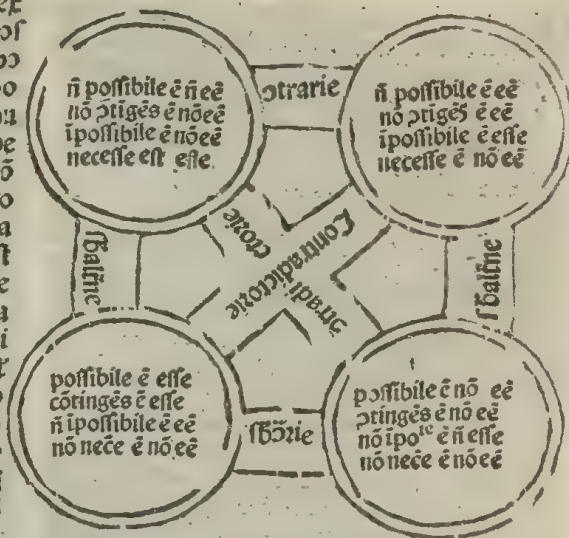
De p̄dicabilibus

utū idēitatis. ut ista. hoīem trigit eē albus sic ex
ponitur. hoīez pōtē eē album. et eūdē hoīez pōs
sibile ē nō eē albu. et dēcōtia ei⁹ vna dīfīctia pō
sita ex partib⁹ dīcētib⁹ p̄tib⁹ copulatiue. C. po
stremo ē aduertēdū qd oēs p̄pōs de trigēti sp̄a
gnāt alicui p̄pōni de necessario. et alicui p̄pōni de
ipōli ex eisdē terminis. et dītelligi de trigēti nō
negato. Rō ē. qd q̄libz p̄pō de trigēti nō negato
eqpollēt vnicopulatiue c⁹ vna pars ē affirmatiua
de pōli. et sic illa repugnat p̄pōi de ipōli. et alia est
negatiua de ipōlibz q̄ repugnat affirmatiue de ne
cessario. Et dicebat notāter. qd de trigēti nō nega
to. qd si eēt de trigēti negato nō repugnaret alicui
de necessario aut alicui de ipōlibz. imo tales sūt
stātē. ut iste. nullū hoīez trigit eē asinū. et oēm ho
minē ipōssibile ē eē asinū. C. 3. regula ē qd oēs p̄
pōs affirmatiue dī trigēti negato eodē mō dūer
tūt sic ille dī ipōssibili. p̄. qd sūt eqpollētes. Et si
militer negatiue dī trigēti negato sicut negatiue dī
ipōssibili. qd similiter sūt eqpollētes.

Sed p̄tra p̄cedē arguitur sic. Hec ē ha. oē
animal ipōssibile ē eē asinū. et tū dūertit
in ista. oēs asinū ipōssibile ē eē animal qd ē falsa. q̄ ma
le dēcōtia ē qd vltis affirmatiua dī ipōssibili dūertit sim
pl̄. C. 2. arguitur sic. Nō seqtur oēs hoīez falsū
ē eē grāmaticū. qd oēs grāmaticū falsū ē eē hoīez
qd p̄. ē vera et 2. falsa. q̄ male dī qd eodē mō dūer
tūt p̄pōs de falso et ipōssibili. C. 3. arguitur sic. nō
seqtur puer pōtē eē senē. ergo senē pōtē est esse
puer. sicut vidētē pōtē est eē cecū. ergo cecū pōtē ē
eē vidētē. vinū pōtē ē eē acetū. ergo acetū pōtē ē
eē vinū. et tū quelibz illaz dūertitur fm regulas p̄
us datas de possibilibz. qd ille regule nō sūt vere

Ad rationes. Ad p̄mam dī et ad secūda
sūt qd negatur qd anīs sit ve
rū et cōis falsū. imo sicut cōis ē falsū. ita et anīs. nā
ista ē falsa. oē animal ipōssibile est eē asinum. qd
ad falsitatē vltis sufficit falsitas vnius suaz singu
lariū. modo hec ē falsa demonstrato animali qd
est asinus. hoc animal ipōssibile ē eē asinū. quia
hec ē vera. hoc animal necesse est esse asinum. et eo
dem modo diceretur de secunda. C. Ad tertiā dī
citur qd non bene conuertuntur quia termini non
tenentur eque ample et eque restrictē in vna sicut
in alia. Sed p̄ma dī sic dūerti puerum possibile ē
eē senē. ergo senē qd est vel erit possibile ē eē puer
et eodem modo diceretur de alijs.

C. Sequitur figura.

C. Incipit tractatus secundus.

Predicabile qñz sumit pro
prie: qñz cōiter: et sic dī p̄di
cabile quod de plurib⁹ vni
uoce p̄dicatur. ut homo de
sorte et de platone et sic de alijs. Qñz
sumitur cōiter et sic dī p̄dicabile quod
de vno solo siue de plurib⁹ p̄dicat vni
uoce vel equiuoce. ut hō de sorte vlt de
platone. An p̄dicabile proprie sūptuz
et vniuersale idē sunt fm rē. tñ differūt
fm rōncm. qd vlt diffinitur per eē in: p̄
dicabile vero per dici de. Est aut p̄di
cabile quod aptū natū est dici de pluri
bus. Ale at quod aptum natum est ef
se in pluribus. Predicabile aut p̄prie
sūptū siue vniuersale diuiditur per ge
nus speciē differentiam propriuz et ac
cidens. et solū de his hic intendim⁹.

C. Iste est secundus tractatus huius libri in quo
auctor noster intendit determinare de quinqz vni
uersalibus post determinationem de enunciatio
ne. Rō ordinis est. qd enunciatio ordine doctrie
et quo ad nos prior est istis vniuersalibus incom
plexis. licet vna nature incomplexum precedat cō

Tractatus secundus

plexum tamen ordinem doctrine voluit obseruare auctor noster qz totū notū est suis partib⁹. q̄ re prius conueniēter determinauit de enūciatōe qz de quib⁹ vlib⁹. p cuius declaratione

Primo sciendum est qz cuiuslibet sciētie est aliquod subiectum de quo ordiuntur per se accētia p p̄am diffinitionem talis subiecti de quo etiā supponitur quid est et qz est. Et scia dicitur vna ab vnitāte subiecti. vt dicit p̄h⁹ p̄mo posteriorum. et cū de quib⁹ vlib⁹ sit scia qz in ip̄a sit aliquod subiectus. Unde subiectū p̄pūm et adequatum huius tractatus est vltē for- maliter sūptū et non sūdamentaliter qz sibi conueniunt cōditiones subiecti attributionis. p̄mo. n. de ip̄o p̄supponitur quid ē et qz ē. ex p̄h⁹ p̄pyar- menias dicente. Ute est qd aptū natū est dici de multis. 2. qz per quod quid est eius demonstrant passiones quesite de eo in tali scia. Unde p̄h⁹ p̄ o aia. quod qd est est p̄ncipium demonstrationis: Unde sic potest fieri demōstratio. Omne quod aptum natum est dici de multis est p̄dicabile. sed omne vltē ē aptū natū dici de multis. ḡ omne vltē est p̄dicabile. Ista passio p̄dicabile de suo subie- cto demonstrat qd ē vltē p̄ p̄p̄as eius diffinitōes. 3. qz est primo et p̄ncipaliter cōsideratus i hac scia ad quod oia cōsiderata in hac scia habent ordinem et attributionē. Ex oib⁹ his pōt formari rōtalis. oē illud ē subm in hac scia de qua supponit qd ē. et qz est. et etiam de quo demonstrant passiones in hac scia per eius p̄p̄as diffinitionē. et ad qd oia cōsiderata in illa scia habent attributionē. Sed vltē formaliter acceptū est h̄ respectu huius tractatus ḡ vltē est subm respectu istius scie. maior est nota ex p̄ posterior. minor ē declarata per declaratio- nē p̄dictarū cōditionū. ḡ conclusio vera. Et dī notant formaliter acceptū. p q̄ est aduertendum qz vltē potest capī triplī. Uno modo fundamētalit̄ et p per se denotato. et hoc duplī. vno modo p sūda- mēto remoto intentōis illius vniuersalitatis: et ta- le vocatur vltē methaphysicū. et sic ē nā cōis que ē vna tm̄ a parte rei minor tm̄ vnitāte nūmerali omni opere intellectus circūscripto et remoto de quo dicit p̄h⁹ septimo physicoz qz i sp̄e sp̄alissima sit opatio et nō i ḡne. qz sp̄es dicit aliquid vni a par- te rei. genus vō nō. qd nō intelligitur de vnitāte p̄ceptus. qz hoc modo ē genus dicit vni sūc sp̄es alias non ē p̄dicatum in quid et vniuoce dētm̄ o suis sp̄eb⁹ q̄uis gen⁹ dicatur siue sumat ab ali qua realitate in re potenciali. tm̄ nō dicit vna nāz sicut natura a qua sumitur sp̄es vt alibi ondetur

Et de vlti hoc modo accepto p̄tinet ad methaphy- sicū. Alio modo accipit p̄sūdamēto p̄mo illi⁹ intētionis. et tūc dī vltē sūc p̄pletam rōnem vlti- tis. et sic ē nā cōis exis in intellectu possibili i potē- tia p̄pinqua ad hoc vt accipiatur ab eo vt vni obz nūero intell. gibile dicibile de oib⁹ suis inferio- rib⁹ p̄dicatione dicēte hoc est hoc. Et ista vlti- tem non h̄z extra intellectū. s̄ h̄z eam ab intellectu agente qui facit potentia intelligibile actu intelli- gibile sūc p̄h⁹ 3. de aia. recte sicut lumen facit po- tentia colores actu colores. sic intellect⁹ agēs po- tentia intelligibile facit actu intelligibile. Et ad hūc sensū loquitur cōmentator p̄ de aia cū dicit. intel- lectus est qui facit vniuersalitatem in reb⁹. Et de isto vlti cōsiderato hoc modo p̄tinet ad libz d aia. 2. modo accipitur vltē formaliter. et sic ē respect⁹ rōnis illius quod p̄dicat ad illō de quo p̄dicatur cārum p̄ actū intellectus opantis illa adinuicē. et de vlti hoc modo dī qz ē subm p̄mū huius tracta- tus. 3. modo accipitur p̄ aggregato ex vtroqz. et sic ē ens per accis et de illo nulla ē scia. qz vt p̄ba- tur 6. methaphysice de ente per accis nō ē scia. eo qz nō h̄z per se vnum conceptum nec vnam per se passionē. nec vnum per se significatum. que tm̄ omnia requiruntur ad hoc qz de aliquo sit scien- tia tanqz de subiecto primo.

Secundo sciendum est qz vltē formaliter sūptum diuiditur i quib⁹ vltiā si- cut gen⁹ in suas sp̄es. que vltiā sūc gen⁹ sp̄es oīa p̄pūm et accis. Et p̄batur. qz diuiditur in ea tā- qz gen⁹ in suas sp̄es. qz vltē p̄dicat vno noie et vna rōe de istis quib⁹ vltiā bus que dicit sp̄es. ergo p̄di- catur de ip̄is vt gen⁹. et cōia per diffinitionē ḡnis et minor p̄batur. qz quodlibz istoz ē vltē. et qdlibz ē aptū natum p̄dicari de pluribus. qz vltiāz sic habetur sufficientia. qz oē vltē aptū natū ē p̄dicari de plu- rib⁹. vel ḡ in quid vel in q̄le. si in qd. s̄ est duplī. vel ḡ dicit totā qditatē illi⁹ de quo p̄dicat. et sic ē sp̄es. sp̄es. n. est tota qditas suoz indiuiduorum. quia indiuiduum non addit vltra speciem nisi en- titatē determinatā nature ad singularitatē q̄ nec ē qditas nec p̄tens ad qditatē. cū ip̄a sit seip̄a p̄ icōicabilis. oīf aut̄ quiditas est cōicabilis sūc p̄h⁹ p̄ celi et mūdi. vel dicit partē ei⁹ de quo p̄dicatur et sic ē gen⁹. vnde 5. methaphysice capto de parte dicit p̄h⁹ qz genus est ps speciei. Ex quo p̄z qz ge- nus non dicit totā cēntiā sp̄ei. iō nō bñ dicunt illi qui dicūt qz genus dicit totā qditatē. i. cēntiā spe- cie. Si vero p̄dicatur i quale hoc est duplī. qz vltē p̄dicatur in quale cēntiale et sic est oīa. oīa enī ē

De predicabilibus

qualitas essentialis. Vel predicatur in quod accitale et hoc est dupliciter vel manat ab essentialibus principijs specie. et sic est proprium. Vel consequitur principia indiuidui et sic est accitale. Et datur ista sufficiencia de vltimo formaliter accepto. in declarando ipsum per sua fundamenta quod predicationes signate in scolis intentionibus debent exerceri in primis. Et utilitas huius tractatus est quod primo valet ad distinctam notitiam predicamentorum. Cuius ratio est quod in predicamentis docetur ordinatio specierum directe sub genere et dicitur a latere. ergo oportet scire quid genus quod species et quid dicitur. Et quod in tali ordinatione non possit ordinari neque debet accitale per se neque communia. ideo oportet scire quod proprium et quod accitale ut videntur a coordinationibus: quod secundum Boetium secundo topicorum suo. Malum non vitatur nisi per cognitionem. Secundo valet ad distinctionem assignationem. quod secundum philosophum septimo metaphysice sola species diffinitur que constituitur ex genere et dicitur. ideo oportet scire ad arte diffinienti quid genus. quid species. et quid dicitur. Tertio valet ad distinctionem seu artes diuidentem quod diuisionem sit per dicitur essentialia et non oportet dari per accitale neque propria neque composita ut habet secundo posteriorum. Quarto et vltimo valet ad cognitionem demonstrationum quod in demonstratione ordinatur passio de subiecto quod est species per diffinitionem eius que constituitur ex genere et dicitur. et non debet poni ea aliquid predicata secundum accitale. ideo ad cognitionem demonstrationum oportet cognoscere quid genus quid species quid proprium quod dicitur et quod accitale. Ex quo patet quod magna est utilitas huius tractatus.

Tertio Sciendum est quod quando accipitur vltimo per se dicitur intentione tunc dicendo. vltimo est quod aptius natus est predicari de multis. est predicatio generalitativa. Si scilicet caperet fundamentalem esset predicatio de notatiua. et sic predicari diffinitio de diffinito. Ex quo sequitur quod hic diffinitio vltimo per se dicitur intentione cuius predicabile est propria passio eius demonstrabilis de eo per quod quod est eius ita quod si ponatur hec diffinitio. vltimo est quod aptius natus est esse in multis. proprium ipsius vltimo ut dicit auctor noster. tunc dicitur quod predicari de multis. est diffinitio predicabilis. Vnde vult et ideo subiectum seu fundamentum sit vltimo et predicabile. tunc iste itentioes sunt formaliter distincte que quidem distinctio sufficit in subiectum et passionem. non enim oportet passionem esse realem distinctam a suo subiecto. sed sufficit quod formaliter distinguatur ut probatur philosopho. 4. metaphysice. c. p. Verumtamen si capiat predicabile communiter ut dicit auctor in principio sic non est passio vltimo. quod dicitur alteri ab vltimo. Si si capiat per se tunc est passio vltimo ut prius dictum est.

Sed contra predicta arguitur. primo sic passio distinguitur realem a suo subiecto. sed predicabile est passio vltimo ut dictum est ergo differt ab eo realem. Maior patet quod idem non

potest de seipso demonstrari cum non habeat causam inherenter ad seipsum. sed passio oportet demonstrari de subiecto. ergo differt ab eo formaliter. Secundo arguitur. contra pre-suppositum probando. si quod predicabile non sit passio vltimo: ois passio est vltimo. vel genus est genus species dicitur proprium. vltimo accitale. sed nullum videtur dicendum nisi proprium. et cum proprium sit species vltimo sequitur quod predicabile erit species et non proprium. Tertio arguitur sic. Enim est vniuersale cum predicatur de multis. et tamen non continetur sub aliquo istorum quinque vniuersalium. ergo diffinitio mala. Quarto arguitur sic. predicabile et predicamentum idem sunt. sed decem sunt predicamenta. ergo decem erunt predicabilia.

Ad rationes Ad primam dicitur negando maiorem. et ad probandum distinguitur vel quod idem oimode non possit demonstrari de seipso et sic procedit. vltimo quod idem realem alicui diffinitum tamen formaliter et ab eo non possit demonstrari de eo. et sic negatur. et huiusmodi est passio demonstrabilis de suo subiecto. Ad secundam dicitur quod ois passio est vltimo capiendovltimo ut modus. et cum dicitur quod talis passio sit proprium distinguitur vel capiendovltimo ut quod et sic negatur. vel capiendovltimo ut modus et sic procedit. Ad tertiam dicitur quod ens non est vniuersale ut hic capit vltimo eo quod non est finitum et limitatum. sed est indifferens ad limitationes et illimitationem quare non est vniuersale. Ad quartam dicitur quod predicamentum et predicabile bene sunt idem subiecto. sed distinguuntur formaliter nec sunt idem conuertibiliter. Vel dicitur quod predicamenta et predicabilia distinguuntur penes diuersos modos predicandi de suis subiectibilibus. et predicamenta distinguuntur penes diuersos modos predicandi de prima substantia. ideo non oportet tot esse predicabilia quot sunt predicamenta.

Enus dicitur tripliciter. Primo modo dicitur genus ut est collectio multorum quodammodo se habentium adinuicem et ad vnum principium. ut collectio corporum qui sunt de eadem materia et descendunt ab vnoquoque. ut romani a romulo. Secundo modo dicitur genus quod est principium vniuerscuiusque generationis. ut prius vel prima. Tertio modo dicitur cuius supponit species. et hoc vltimo modo sumitur hic. et diffinitur sic. Genus est quod predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quid. ut animal predicatur de bove et equo. quoniam species differunt.

Tractatus secundus

Ad cognoscendum aut hoc membrum de differētib⁹ spē oz scire quot modis dicit differēs. unde tot modis dicit differēs quot modis dicit idē. Idē autē dī triplīr. s. idē genere: idē specie: idē numero. Eadēz genere sunt quecumqz sub eodēz genere continentur. vt hō z asinus sub aiali. Eadē spē sunt quecumqz sub eadem spē continentur. vt sortēs z plato sub hoīe. Idēz numero dicitur quadrupliciter scilicet idē nomine. idē diffinitione. idē pprio. z idē accidente. Eadem nomine sunt quorū res est vna: nomināvero plura vt marcus tullius. Eadem diffinitione sunt quorum vnum est diffinitio alteri⁹. vt animal rationale mortale est diffinitio hominis. Eadem pprio sunt quorum vnum est proprium alterius vt hōmo z risibile. Eadem accidente sunt quorum vnum est accidens alteri⁹ vt sortēs z albedo que ē i ipso. Similit̄ differēs dicitur tripliciter scilicet genere specie z numero. Differētia genere sunt que sub diuersis generibus continentur vt hōmo sub animali z arbor sub planta. Differentia specie sunt quecumqz sub diuersis speciebus continentur vt hō z asinus sub animali. Differentia numero sunt que faciunt diuersum numerū. vt sortēs z plato. Illud vero dicitur predicari in quid quod conuenienter respondet ad interrogationē factā per quid. vt si queratur quid est hōmo conuenienter respondetur animal. et ideo animal predicatur in quid de homine. Aliter autem diffinitur sic genus. genus est cui supponitur species. Itē

genus diuiditur in gen⁹ generalissimū z genus subalternum. Genus generalissimum est supra quod nō est aliud genus superueniens. Vel genus generalissimum est quod cum sit genus nō potest esse species. Et diuiditur in decem generalissima que sunt decem predicamenta scilicet. substantia. quantitas. qualitas. relatio. actio. passio. situs. habitus. vbi. z quando. Hec autem decē dicitur genera generalissima quia nullum genus habet supra se. Et licet ens sit supra ipsa tamen nō dicitur de ipsis vniuoce sed equiuoce. ideo non est genus. De his autem nihil ad presens dicitur sed in predicamentis. Genus subalternum est quod cum sit genus bene pōt esse spēs. vt aial est genus. hoīs et equi z est species corporis animati.

Circa hunc textum notandum est primo qd de terminato de vniuersali tam diuisione qz diffinitione. hic consequenter auctor determinat de quolibet quinqz predicabilium in speciali. Et quia genus species z differentia predicantur essentialiter proprium z accidens predicantur denominatiue et accidentaliter: ideo prius determinat de illis tribus primis qz de alijs. Et adhuc prius determinat de genere quia genus predicatur de pluribus differentibus specie z in quid. ideo sibi perfectius conuenit ratio vniuersalitatis qz alicui aliorum. ideo auctor prius determinat de genere qz de alijs primo ponens acceptiones eius. quia oē equiuocum prius semp est diuidendum qz diffiniendum. cum aliquid non possit diffiniri nisi pzo vno eius significato. Et quia genus est quoddam equiuocum. ideo prius auctor conuenienter ponit acceptiones generis vt eliciat membrum de quo est ad propositum. Unde nomen generis prius fuit in vsu ciuilit̄ loquentium qz in vsu philosophorum. z ex vsu ciuilit̄ loquentius translatum est in vsu philosophorum pp similitudines quas habet genus logicum ad genus dictum in ciuilibus vel ē

De predicabilibus

in nālib⁹. iō dicit porphiri⁹ q^d gen⁹ logicū ē dictū ad similitudinē gñi⁹ pñi mōi z scōi mōi. vñ p⁹ caput gen⁹ vt ē collectō mltōz qdāmō sē hñtū ad vñū pñ^m. vt collectio mltōz eiusdē pgeniei sic pgeies romanōz q^d scēderūt a romulo dñ vñū gen⁹. z h⁹ mō idē ē q^d pgenies. z⁹ dñ gen⁹ q^d ē pñ^m alicui⁹ gñatōis vt pñ vel pñia dñ gen⁹ respcū filioz. Etia⁹ loc⁹ ē pñ^m pñoc q^d i co ē x⁹ius gñatiua z dñatiua locati. rōe c⁹ hoies nati i eedē loco sepe ueniūt i colore vel i cplexiōe. z⁹ dñ gen⁹ cui supponit spēs z istud ē gen⁹ logicū. z ali⁹ modi sūt modi gñis dñ i ciuilib⁹. iō h⁹ enūerātur due pñcē acceptōes ad q^d rñ similitudinē dñ gen⁹ logicū. vt pñstas acceptiōes habeat notitia dñ illo gñe logico. Et q^d h⁹ i enūerāt gñal⁹ oēs acceptōes gñis s⁹ solū ille ad q^d sititū dñ ē sumitur gen⁹ logicū. iō n⁹ sit mētio dñ gñe masculino feminino z sic de alijs. Un⁹ gen⁹ logicū h⁹ dñcētiā cū gñe p⁹ dñcē. q^d gen⁹ p⁹ mō dñcē dñcē colle ctiōe multōz adiūcē. z ē gen⁹ logicū dñcē colle ctiōe mltōz spēs q^d sub ipō dñcētiā. S⁹ hñt dñam q^d tal⁹ collectio ē totū integrale respcū collecto rñ. S⁹ gen⁹ logicū ē totū vñcē respcū suaz spēsū. Lōuenit ē gen⁹ logicū cū gñe z⁹ dicto. q^d sic ge nus z⁹ dñcē ē pñ^m eoz q^d sūt illi⁹ gñis. sic ē gen⁹ logicū ē pñ^m suaz spēs. S⁹ dñt q^d gen⁹ z⁹ dñcē ē pñ^m effectiū eoz que sūt illi⁹ gñis. s⁹ gen⁹ logi cū ē pñ^m formale z dñtatiū suaz spēs. z ē quasi pñ^m mālē seu potētiāle suaz spēs. z ob h⁹ dñcē por phiri⁹ q^d gen⁹ ē sūtē materie. dñā xō forme. Et q^d spēs pñit ex gñe z dñā. pñpōdābil⁹ sic statua ex ere z figura. dñt tñ vt dñcē ē gen⁹ logicū z gen⁹ z⁹ dñcē. q^d gen⁹ z⁹ mō dñcē nō ē idē eēntiāl⁹ cum aliq^d dñcēdētiū ab eo. neq⁹ ē de qd⁹ tate alicuius eoz. ideo nō pñdicatur de aliq^d illoz i quid. s⁹ gen⁹ logicū ē eēntiāl⁹ idē spēs. z cludit qd⁹ tatiue i con ceptū formali ei⁹. ideo pñdicatur i quid de specie.

S⁹ cō sciēdū ē q^d gen⁹ logicū pōt capi dupl⁹ Uno mō formāl⁹. z tñcē nōiat vñū re spectū rationis cātū p actū opatiū i intellect⁹ i aliq^d obo cōi q^d ē diuisibile p dñas oppositas formāl⁹ opato ad aliq^d aliā nāz p se iseriorē i qua eēntiā liter z dñtatiue includitur z de q^d pñdicatur in pñ mo mō dñcēdi per se. z isto mō est scōa itētiō. z⁹ accipitur fūdamentaliter p vñā realitate potētiā li que est in re ex natura rei. z potentialis est in o⁹ dine ad realitatē a qua sumit dñā. Et hoc est q^d dicit pñs z⁹ methaphysicē. oportet inquit dñfini tiōe eē orationē longā in qua ē aliqd. hoc qdē vt materia. illud vñcē forma. z isto mō ē res pñe

itētiōis. S⁹ adhuc itio mō pōt capi p aggregato ex vtroq⁹ z sic ē ēs p accñs. vñ gen⁹ p mō acceptū siue formāl⁹ sic dñfinitur a logico. Gen⁹ ē q^d pñdi cat de plurib⁹ dñtūib⁹ spēs in eo q^d qd ē. In q^d dñfi nitōe itelligit vñcē loco gñis p h⁹ relatiū q^d dñs in telligere suū añs. Et ponitur pñdicatū i qd ad dñā pñij z accñtis z ē dñcē q^d pñdicatur i qñle. z⁹ ponit ur d plurib⁹ dñtūib⁹ spēs ad dñā spēs q^d solū pñdi catur d plurib⁹ dñtūib⁹ nūero. z sic ille tres pñicu le ponūtur loco dñcē ouertibilis ipius gñis q^d ē no bis inoiata z circūloq⁹ur ipam. z o⁹ sic itelligi il la dñfinitiō q^d gen⁹ ē vñcē q^d fūdatur i aliq^d nā que apta nata ē pñdicari pñdicatōe exercita d plurib⁹ dñtūib⁹ spēs. et q^d ibi dñfiniat gen⁹ p mō acceptū. s⁹ gen⁹ formāl⁹ acceptū pñat sic. q^d tñ ill⁹ dñfini tur in pñposito cui pñcē dñfinitiō. sed illud ē tñ in tētiō z⁹ g⁹ z⁹ maior ē māifesta. q^d dñfinitiō o⁹ pñ dicari de dñfinitiō si sit qd⁹ tatiā i p mō dñcēdi p se. minor p⁹ q^d i ista dñfinitiōe oia q^d ponūtur sūt itētiō nalia. s⁹ pñdicari d plurib⁹ z⁹ z i pñt p se pñ uenire nisi itētiō. g⁹ dñfinitiō ē z⁹ itētiō i cōcreto supple dñ gnata. qñ illo mō significatur vt ē applicabilis rei Ex q^d isertur q^d opio quidā ē falsa q^d dñcē q^d dñfi nitur res sub z⁹ itētiōe. q^d dñcē q^d res cōsiderate a logico sicut pñdicamēta q^d sūt res extra aiām cōsiderātur vt sūt sub itētiōib⁹ secūdis. z pñoc dñfert logici cōsideratio a cōsideratiōe methaphysi ci. S⁹ istud dñcē nō ē verū. quod pñat sic. qñ illud q^d h⁹ dñfinitur uenit vñuoce reb⁹ oīuz generū vt aiāli colorz z sic de alijs. qñ fm idē nomē z fm eādē rōnē. s⁹ ipōtē ē aliq^d rē qñlitercūq⁹ sub itētiō ne generis uenire vñuoce reb⁹ oīuz generū. g⁹ z⁹ minor pñatur. qñ res cōioz mō significari nō pōt qñ pñ nomē ens. si ergo aliqua res sub itētiōe ge neris ēēt vñuoca oibus generib⁹. ens posset esse vñuocū illis sub itētiōe gñis. z sic ēēt tantum vñū gen⁹ generalissimū. quod ē falsū. qñ s⁹ pñm in libro pñdicamētoz z in qñto methaphysice sūt decē gñā gñalissimā. Sequeretur sūt q^d ens ēēt gen⁹. q^d ē falsū. qñ fm pñs z⁹ posteriorz z⁹ metha physice. ens nō ē gen⁹. g⁹ z⁹. Preterea si res sub in tētiōe dñfineret. tñcē ens per accñs dñfiniretur. qñ intentio accidit rei. sed ens per accidens non po test dñfiniri. quia dñfinitiō per se conuenit dñfini to z enti per accidens nihil per se potest attribui i pñio modo dñcēdi per se ex pñmo posteriorum. Relinquitur ergo illam opinionem esse falsam. z aliam esse veram dñcē q^d hic dñfinitur gen⁹ p intentione secūda. Sed circa hāc dñfinitiōe z

Tractatus secundus

icidit alique difficultates. pma est. vtz gen^o p^odicatur de pluribus dñtibus specie in quid. z vñ q non. qz bec intentio secūda genus nō p^odicatur nisi de dñtibus numero in quid. ergo zc. **Oppo^m** p^oz in littera. p^oz solutione norādū est q dñā ē in ter actum signatum z actum exercitū. vt p^oz i mltis. istud enī aduerbiū non exercet negationem z tñ ly negatio significat negationē. Sitr exclusio significat exclusionē. z tñ exercetur per ly tñ. Et si militer exceptio significat exceptionem. z exercetur per istam dictionem exceptiuam pter. Ex q p^oz q a p^odicari significato ad p^odicari exercitū siue ad eē n̄ valet cñā in eisdē terminis. sed a p^odicari in secūdis intentionibus ad eē in sūdamētis bene valet cñā. Non enī sequitur gen^o p^odicat de spē. q spēs ē gen^o. sed bñ sequitur genus p^odicatur de spē. ergo hō ē aīal. bos ē aīal. leo est aīal: z sic de alijs. h enī debet exerceri in p^omis qd significatur i secūdis intētoibus. Tñ bñ quādoqz g^ora materie seqⁱ i eisdē terminis. vt bene sequitur animal p^odicatur de boie: ergo homo est aīal. vnde hoc verbum p^odicor p^odicaris: significat p^odicatōes. sed istud vñ est exercet eam. z gen^o p^odicari de plurib^o dñtib^o spē nō est aliud qz gen^o formalr sup^o p^o significare vñā itētiōē in vñā nā sūdatā que nā nata ē p^odicari p^odicatōe exercita de plurib^o dñtib^o spē. Hoc notato dñ ad difficultatē qz gen^o p^odicatur in qd p^odicatōe signata de pluribus dñtibus spē. sed n̄ p^odicatōe exercita. immo p^odicatōe exercita soluz p^odicatur de pluribus dñtibus nūero. vt eludit rō an opp^m. z hoc patet eius solutio. **Secunda** difficultas ē. vtz genus p^odicatur de plurib^o dñtibus spē eodē mō q dictum est. Et diceretur q n̄ qz nō p^odicatur de aliquibus q differūt illa intentione species: imo d̄ gbuscūqz p^odicat ipā cōueniunt i illa itētiōē q zc. In oppositū arguitur. qz si species n̄ caperetur formalr z nō eēt secūda itētiō s̄ pma: talis diffinitio nō eēt quiditatiua. cñā est falsum vt p^oz patuit ergo z anō. Ad h̄ dñ q differēs specie in illa diffinitione capitur secūde itentionaliter. Et ad rōnem cōceditur qz genus de gbuscūqz p^odicatur p^odicatōe exercita cōueniāt illa itētiōe differēs spē. Vñ hoc differēs spē qd ē alinus z h̄ differēs spē qd est bō. cōueniūt i illa itētiōe differēs spē. z soluit rō sic. qz d̄ gbuscūqz p^odicatur genus illa cōueniūt i illa itētiōe spēs. z negetur qz nō p^odicatur de plurib^o differētib^o spē qz diffinitio nō vult dicere qz genus p^odicatur de pluribus differētib^o illa itētiōe spēs. s̄ qz p^odicat de pluribus cōueniētib^o in illa itentione differēs spē. qz b̄

cōplexū differēs spē capitur scde intentionaliter **Tertia** difficultas ē vtz potestas generis ad dat aliquid reale supra essentiaz eius. Et vñ qz sic qz accidēs superaddit aliquid reale vltra suum subm. sed potestas generis ē accidēs essētie q zc. Rñdetur qz potestas generis z ei^o eēntia idē sunt realr. differūt tñ ex nā rei. vnde potestas nō ē aliō qz quiditas ei^o. Nec o^oz qz qz qd conuenit vni conueniat alteri: imo ē sufficiēs distinctio. s̄ ex natura rei inter potestatē z eēntiam ad verificandum contradictoria p^odicata de ipis. qz bec est vera genus ē diuisibile s̄ p^oratem. z bec non est vñ genus ē diuisibile s̄ eēntiam. bene tñ segtur potestas generis est diuisibil. ergo essentia ē multiplicabilis **Ad rōnem** cōceditur maior z negatur minor. et etiam consequentia. quia non addit aliquid realr distinctum ab ea sed bene ex natura rei.

Tertio sciendum ē qz duplex ē itētiō. s̄ pma z secūda. Unde pma itētiō est p^omus rei accept^o accipiēdo acceptū p^oceptu obiectiuo vel cognito cognoscibili vel intelligibili. Vñ pma itentionio est res p^o intellecta c^o intellectio catur immediate a re vel a rei spē. res. n. dñ itētiō vt cognita vel cognoscibilis. Vñ tmini pme itētiōis dicuntur q significāt h̄mōi res acceptas vel acceptibiles. vt homo equus z sic de alijs. **Secūda** h̄o itentionio ē qdā relatio rōnis cāta ab actu opatiuo intellect^o opantis vñū p^omū intellectū ad aliud p^omū intellectum. Verbi g^ora. intellect^o intelligens boies z aīal oparat vñqz ad aliud in rōe subijcibilis z p^odicabil. ex cui^o actu oparatiuo ex pte aīalis derelinqⁱ rā. tio quedā que dñ gen^o. z ex pte boīs alia q dñ spēs z sic h̄m diuersas comparationes format intellectus diuersas relationes. z sic oīs scda itētiō ē format relatio rōis. z oēs tales itētiōes sūt subie i re z obiectu i intellectu solū. **Sillogism^o** enī ē vñā secūda itētiō qz ē h̄bitudo format seu opatio pmissa rū ad cōclonē. iō bñ dñ qz logica ē d̄ scdis itentionibus adiūctis p^omis. qz logic^o applicat scdas itentiones ad p^omas qz cōsiderat nō s̄ s̄ s̄ iquātū sūt fundamēta scdaz itētiōnū. notif. canī. n. relatiōes rōis p sua sūdamēta ppeaz modicā entitatē. ideo p^oh̄ qnto methaphisice distinguit modos relationū realū s̄ distinctiōē sūdamētoz. **Aduertendū** est tñ qz scde itētiōes nō sic sūdat. p^omis qz ex nā rei in de orient. qz tñc eēt relationes reales. s̄ iterueniente actu opatiuo intellect^o causant. z vñā relatio rōis pōt eē sūdamētū alteri. sicut itentionio spēi fundatur i intentione gñis cū vñ sit gen^o ad oīa qnqz vñā. gen^o igit^o ē vñis spēs. qre illa itētiō spēs sūdat

De pdicabilibus

illa intentione gen^o. Alter^o auctor determinat de aliquibus p^ob^ois in diff^one g^ois. s. differ^otibus sp^oe. z ob hoc p^oit quor^o modis dicitur id^o. quia tot modis dicitur differens quot modis dicitur id^o. Unde idem dicitur tripl^o. s. id^o genere. id^o sp^oe. z id^o numero. Un^o illa d^or ead^o genere que c^ontinent sub eod^o genere p^oimo vt b^o z alius sub a^oali. z e^o quedam scda^o itentio siue relatio r^ois. S^olt^o etia^o eadem sp^oe specialissima c^ontinent. vt sortes z plato Id^o vero numero d^or q^odrupl^o. s. id^o nomine. idem diff^one. idem p^op^oio. z id^o acc^oite. z declarationes h^oaz acceptionu^o clare pat^ot^o i^otextu. S^olt^o differ^os d^or tripl^o. s. differ^os g^oie. differ^os sp^oe. differ^os nu/
mero. z est sp^o scda^o itentio in s^ocreto designata. Et huiusmodi acceptiones sufficienter b^ontur in textu. Consequenter auctor p^obat q^o genus pdicatur i^ogd/ z hoc sic. Illud d^or pdicari in q^od q^od c^ouenienter r^oidetur ad question^o facta p^ogd. s. ad q^one siue iter rogation^o facta p^ogd. c^ouenienter r^oidet^o genus. z hoc p^oz t^o in s^odametis q^oi s^odis itentioib^o. p^orobatur in s^odametis vt c^ou querit quid est b^o: c^ouenienter r^oidetur est a^oal. ergo a^oal est genus z p^odicat in quid. Similiter si queratur quid p^odicatur de specie c^ouenienter r^oidetur genus. ergo gen^o forma liter s^optu^o pdicatur de sp^oe in eo q^od q^od p^odicatio ne signata. Ex quo p^oz q^o diffinitio g^ois p^odicta e^o b^oo. q^oz nihil sup^ofluu^o neq^oz diminu^otu^o c^ontinet. ¶ Alter^o ponit alia diffinitione g^ois que talis e^o. Gen^o e^o cui supponit sp^os que d^oz sic itelligi. Gen^o e^o relatiu^oz q^od refert ad sp^om tanq^oz ad suu^o. p^op^orii correlatiu^o z e^o relatiu^o supponis. vt sic gen^o e^o alicui^o sp^oi ge/
nus ita sp^os est alicui^o generis sp^os. ibi gen^o refer tur ad specie^o t^oq^oz ad suu^o correlatiu^o sub habitu di ne obliq^o casus. ¶ Alterius diuidit auctor genus generalissimu^o z gen^o subalternu^o. Un^o gen^o g^oialissi mu^o e^o s^o q^od n^o est aliud gen^o supuenies. Vel sic gen^o g^oialissimu^o e^o q^od c^ou sit gen^o n^o p^oot e^o sp^os. q^o diffini/ t^oes debet sic itelligi. gen^o g^oialissimu^o forma^otr s^ou p^orii significat relatio^oez s^oudat^o i^o aliq^o obiecto p^o dica bili de p^olib^o d^omitib^o sp^oe. cui repugnat opari vt re ferri ad alia sibi supior^o t^oq^oz ad gen^o. Et diuidit i^o dec^oe p^odicameta q^o s^ont bec. subst^oia. q^ontitas. q^olitas relatio. actio. passio. vbi. q^ois. situs. z habit^o. Dec^o at vt dicit porphir^o d^or g^oialissima. q^oz n^o b^ont aliq^o genus s^o vt vniuoce d^om de ip^ois. p^oz. q^oz si e^ot aliq^o gen^o vniuocu^o ip^om maxie e^ot ens. sed hoc e^o falsu^o. igit^o. mino^ore p^obat porphirius. q^oz ens e^o equocu^o igit^o n^o est gen^o. a^ois p^obat porphirius auct^ore a^ori. dic^oetis. si q^os oia etia^o vocet equo^oce n^ocupabitea z n^o vniuo ce. S^oz o^o hoc arguit p^op^o p^oh^om q^oto rapico^oz dic^oet^o.

q^o ens z vnu^o pdicatur de oib^o fm nome^o z s^oz r^oone. idest fm q^oditate. g^o ens e^o vniuocu^o dec^oe g^oibus. it^oe ens z n^o ens d^odicu^o vt vult p^obs q^oto methaphysice g^o seg^o q^o ens n^o e^o equocu^o. p^oz oia. q^oz equocis n^o est opp^o. d^odict^o. nec oia. vt vult p^obs p^opyarmenias z p^oelenchoz. It^oe nalli equoco c^oueniunt passion^oes d^o eo dem^ostrabiles vt p^oz q^oto methaphysice. g^o ens n^o est equocu^o. n^o t^o p^opter hoc segtur q^o sit gen^o ad d^o c^oe g^oialissima. q^od p^obat. q^oz nullu^o gen^o pdicatur in q^od de d^ois. vt p^oz metha. sed ens pdicatur in q^od de d^ois. g^o ens n^o e^o gen^o. T^ou et. q^oz acce^op^oentis est idiffer^os ad finitu^o z ad ifinitu^o. g^o acce^op^oentis n^o p^oot e^o acce^op^ous g^ois. a^ois p^obat. q^oz ens diuidit p^oma sui diuisione p^o finitu^o z ifinitu^o. z p^oz oia. q^oz acce^op^ous generis sumitur ab aliqua realitate pot^oetia^o que nata est perfici z actuari ab illa realitate a qua su mitur d^oia. s^oz ois talis realitas pot^oetia^o nata p^ofici z actuari p^o alia^oz realitate n^oecio e^o finita z limitata nec p^oot c^ouenire enti illimitato formaliter. Et h^oic e^o q^o de^o nec aliq^od forma^otr dictu^o d^oeo p^oot esse in genere. S^oz q^od dic^odu^o e^o n^oc ad auctore^o q^o dicit q^o ens d^or equiuoce siue multipliciter d^o istis. Ad h^o di cend^o est pon^odo vna^o diffictione q^o duplex e^o vni uocum. q^od d^o est q^od desc^odit in sua vniuocata s^oz eand^oe r^oone formale. s^oz n^o fm e^oud^o gradu^o p^ofectio nis. Aliud est vniuocu^o q^od desc^odit i^o sua vniuocata fm ead^oe r^oone formalem z s^oz e^oud^o gradu^o p^ofectio nis. T^ou d^or q^o ens e^o vniuocu^o accipi^odo vniuocu^o p^omo m^o. s^oz n^o scdo m^o. p^omu^oz p^oz q^oz r^oo entis d^or de oib^o dec^oe generib^o z i^ocludit i^o eis. s^oz n^o fm e^oud^o gradu^o p^ofectionis. q^oz subst^oia e^o p^ofecti^o es accide^ote

Sed contra predicta arguitur p^orimo sic. totum collectiu^oz n^o e^o totum vniu^oersale. sed genus est totum vniu^oersa le. ergo genus n^o est totum collectiu^o. ergo ma le dicitur q^o genus p^orimo modo est collectio mul torum. ¶ Secundo arguitur sic. genus p^odicta tur de his quoz est genus. sed principiu^o genera tionis n^o p^odicatur de his quorum est principi um. ergo principiu^o generationis n^o est genus q^od est contra secundam acceptionem. ¶ Tertio ar guitur sic. indiuiduum ponitur sub genere z t^ou e^o species. ergo male dicitur q^o genus est cui sup p^oditur species. Et si dicatur q^o indiuiduum poni tur sub genere mediante specie. modo illa diffini tio intelligit sic. Genus est cui immediate z directe supponit species. Contra hoc sic arguit^o indiuiduu^o vagu^o generis immediate supponit g^oieri vt aliq^o. a^oal. z t^ou n^o e^o species. igitur. ¶ Quarto arguit^o sic Intentio secunda n^o pdicatur de re p^ome it^oet^ois i

Tractatus secundus

qd cū sit accēs. s. illd quod hic diffinitur predicat de re pme itē tōis in quid: ergo illud quod h diffi nū nō est itentio secunda. ¶ Quinto arguit sic. si diffiniretur itēio generis parirōne i diffinitione ipi⁹ poneretur itentio speciei. cū ergo ille itē tōes sint disparate. z d⁹ sparātū nō p̄dicet d⁹ dīspato: se q̄ q⁹ genus nō p̄dicatur de spē. g⁹ d⁹ diffinitionem.

Ad rationes

Ad p̄mā dicitur cōcedēdo maiore z distinguendo mi nore vel genus logicū z sic cōcedit. vel gen⁹ ciui lit dictuz z sic negatur. ¶ Ad secūdā dī⁹ distigūē do maiore vel genus logicū z sic cōcedit q⁹ p̄dicat ur i qd de q̄libz suaz specierū. vel ciuilit̄er dictū z sic negatur. ¶ Ad tertiam dī⁹ negādo aīis qz cū dicitur gen⁹ est cui supponit species: intelligitur q⁹ genus dicit respectum superpositiōis z spēs suppositiōis. sic q⁹ respectus ḡneris respicit respe ctū speciei tāq̄ suū propriū correlatiū ad qd p̄i mo refertur. iō indiuiduū isto mō nō supponit ge neri. qz gen⁹ nō refert ad ipm. i. maior habeat ve ritatē i sūdamētis. Ad replicā dī⁹ q⁹ non est dīa in ter indiuiduū vagum z indiuiduum determinatū nisi i modo significandi. qz indiuiduū vagum ē idi uiduūz vage signat. m. ideo si vñ nō ponatur im mediate nec reliquū. ¶ Ad quartaz dī⁹ q⁹ intēio non est quid rei. p̄dicatur tñ in qd predicatione si gnata. i. nō predicatione exercita. Unde ista tota diffinitio p̄dicatur de genere i qd capiēdo gen⁹ formati. z sūdamētū generis p̄dicatur i quid de sūdamēto speciei. ¶ Ad quītā dī⁹ cōcedēdo ma iorem z distinguendo minore vñ si vtrūqz accipi atur vt qd. z sic concedit q⁹ sūt disparata: nec de se iuicē verificāt. tñ si vñ accipiat vt qd z aliud vt modus bene verificātur d⁹ se iuicē vt dicēdo gen⁹ est spēs. Vel dī⁹ q⁹ genus p̄dicatur de specie predicatione signata z fundamentum de funda/ mento predicatione exercita.

Species est quod predicatur de pluribus differentibus nu mero in eo quod quid. In hac enim diffinitione hoc verbuz pre dicatur dicit aptitudinem z nō actum. similiter z i alijs homo predicatur de sorte z platone z de alijs p̄ticularibus hominibus que differunt numero vt prius patuit. Diffinitur etiaz sic speci es. Species ē que ponitur sub assigna/

to genere z de quā gen⁹ i eo quod qd predicatur. Et diuiditur i species speci alissimam z subalternā. Species spe cialissima ē que cum sit species non po test eē genus. vt homo equ⁹ z similia. vel est illa sub qua non est iferior speci es s̄b se. Spēs s̄b alterna ē q̄ cū sit spe cies bene potest esse genus. Unde que cūqz sunt inter genus generalissimūz z speciem specialissimam possunt esse genera z species ad aliud tamen z ad aliud sumpra. sūt enīz genera respectu iūferiorūz. species vero respectu supe riorum sicut patet i arboze. Et hoc au tem sit magis planū sumatur exemplū in vnoquoqz predicamento. vt substā tia est gen⁹ p̄mū. z sub hoc ponit cor pus. z sub corpore ponitur corp⁹ ani matum. sub corpore animato animal. z sub animali aīal rationale. z sub ra tionali homo. z sub homīne sunt idiui dua. vt sortes z plato. Indiuiduum ē quod de vno solo predicatur. vt sortes de seipso. z hec patet i arboze porphirij

Ista tibi plana dabit arbor porphiriana.

¶ Circa hūc textū notandū ē p̄mo q⁹ postq̄ au ctoz determinauit d⁹ ḡne hic dīr determinat d⁹ spē cui⁹ rō est qz vt dicit p̄hs in p̄dicamentis i capitu lo ad aliqd. si qz diffinite nouerit vñ relatiuorū diffinite cognoscer z reliquū eo q⁹ i vtrorūqz rō nib⁹ oz vñsqz vti. S. z genus z spēs correlatiue se bñt. ideo cōuēienter postq̄ determinauit de ḡne mox determinat de spē ponēdo eius diffinitionē q̄ talis est. Spēs est qd p̄dicatur de plurib⁹ differē tibus numero in eo qd qd. In qua diffinitione po nitur vniuersale loco generis. z datur nobis itelli gi p̄ hoc relatiū qd. Deinde ponit d⁹ plurib⁹ diffe rentib⁹ numero ad dīaz generis qd predicatur d⁹ pluribus differentibus specie. Et ponitur i eo qd quid ad differentiam differentie proprii et acci/ dentis que predicatur de pluribus in eo quod q̄.

De predicabilibus

le. Exēplū textus. vt hō p̄dicatur de sorte et plato ne q̄ d̄nt nūero. Et p̄batur i textu q̄ spēs p̄dicet i qd q̄z uenitēter n̄d̄etur ad it̄rogatōez factaz p̄ quid. q̄ p̄dicatur i quid. cū auctor d̄ffinit spēm alia d̄ffinitōe que tal̄ ē. Spēs ē q̄ ponitur sub assi gnato ḡnē et de q̄ gen⁹ in eo qd sit p̄dicatur. In q̄ d̄ffinitōe ponitur v̄le loco ḡnis. et ponitur sub assi gnato ḡnē et. ad circūlo q̄ndū p̄pam d̄fiam. et iō il le due d̄ffinitōes sūt qd̄tatiue q̄z d̄atur per gen⁹ et p̄ aliqd qd̄ circūloquitur p̄pam d̄fiaz. Et p̄ d̄ffinitio d̄ffinitelligi. Spēs ē v̄le qd̄ sūdatur i aliq̄ nā cui uenit op̄ari ad aliq̄ā naturā singularem de q̄ p̄dicatur i p̄ modo dicendi p̄ se p̄dicatōe ex ercita tāq̄ de d̄ntibus nūero vt de sorte et plato ne et sic de alijs boib⁹. Et hec d̄ffinitio datur de spē in rōe v̄lis. Alia hō d̄ffinitio datur p̄ resp̄cū ad suū correlatiuū qd̄ ē genus. q̄ d̄ffinitio sic itelli gitur. Spēs ē relatiuū sup̄pōis quod refert ad ge nus tāq̄ ad suū correlatiuū. quod qd̄ gen⁹ p̄dicat de spē in eo qd̄ quid p̄dicatōe signata i secūdis in tentōibus et exercita in sūdamentis. Et p̄mi. vt si q̄ratur quid p̄dicatur de spē in eo qd̄ quid uēi ēter n̄det gen⁹. q̄ genus formatr sūptū p̄dicatur de spē p̄dicatōe signata in eo quod quid. Et p̄ se cūdi vt si q̄ratur qd̄ est hō uenitēter n̄detur aīal. ergo sūdamentū ḡnis p̄dicatur de sūdamentō spēi p̄dicatōe exercita in eo qd̄ quid. Et in istis d̄ffini tionibus spēs formatr sumpta est d̄ffinitū et non res substrata int̄tōi. quod p̄. q̄ oīa posita in istis d̄ffinitōibus sunt sc̄de int̄tōes et p̄dicantur eēn tiat̄ de d̄ffinito. Un̄ d̄ntibus nūero sumitur se cūde it̄tōnāliter. q̄ species p̄dicatōe signata p̄dicatur de hoc d̄nti nūero. et d̄ hoc d̄nti nūero et sic de alijs que uenit i hac it̄tōne sc̄da diffe rēs nūero. Un̄ circa hoc aduertēdū ē q̄ l̄z vnus et eiusdē rei nō possint eē plures d̄ffinitōes qd̄tati ue de qd̄ itelligitur auctas aristo. 6. topicor̄ di centia q̄ vnus rei nō est nisi vnū cē. i. vna qd̄itas quā explicat d̄ffinitio. q̄ d̄ffinitio est oratio quid est eē rei significas p̄ topicor̄ et q̄rto methaphysi ce. Tū vnū rei relatiue sūdamentat̄ siue mātr ac cepte possit eē plures d̄ffinitōes quid̄tatiue. q̄ tale relatiuū vnū et idē ex n̄is realr pōt referri ad plēs terminos. et s̄m hoc pōt h̄c plures notificati ones notificātes ipsū p̄ sua sūdamenta op̄ata ad illos terminos. et q̄libz illarū erit d̄ffinitio quid̄ta tiua eo modo q̄ relatis et relationibus uenit h̄c d̄ffinitōes quid̄tatiuas. Sic at̄ est in p̄posito. quia spēs ē quoddā relatiuū d̄cretiue designatū quod pōt referri ad plēs f̄m̄ios plib⁹ relatiōibus forma

liter diuersis p̄p diuersitatem terminor̄. et p̄ oīs pōt d̄ffiniri pluribus d̄ffinitionibus quāz q̄libet ē quid̄tatiua. In p̄positat. n. respectū ad gen⁹ q̄yo catur resp̄cū sup̄pōis. et relatio qua refertur ad genus est relatio sup̄pōis. Et vt intelligitur sic re ferri hoc mō h̄z d̄ffiniri. Spēs est que ponit̄ sub assignato ḡnē et de qua genus i eo quod qd̄ sit p̄di catur. i. est qdam respectus rōnis qui relatiōe sup̄ positōis refertur ad genus sicut ad terminū. Dic ēt datur intelligi q̄ ista duo sūdamentā istaz dua rū itentōz sic se h̄nt adiūcē ex nā rei q̄ vnū est nātr superius et cōius alio. et aliō iserius et minus cōe. q̄re vnū nātr ponitur sub alio vt hō sub aīali Et q̄ isti respectus it̄tōales sūt pue entitat̄. iō habet declarari et notificari per sua fundamenta et terminos. potest etiam illud idem relatiuū vni uoce tū alia relatione referri ad indiuidua quor̄ est species. et tunc d̄ffinitur d̄ffinitione primo da ta. Et sic patet q̄ quelibet d̄ffinitio speciei ē qd̄i tatiua et essentialis data per genus et d̄fiam: quia terminus ponitur loco differentie quando relati ua d̄ffiniuntur eo q̄ relatio est habitudo ad ter minum formaliter.

Secundo sciēdū est q̄ vt p̄us dictum est vniuersale est genus ad ista ḡn q̄ vniuersalia que sunt species specialissime sp̄i vniuersalis. ideo neq̄ genus generalissimum ne q̄ species specialissima neq̄ genus subalternum p̄dicantur de pluribus differentibus specie loqn do de predicatione quid̄tatiua et exercita in secū dis intentionibus. sed tamen illo non obstatē hec intentio species specialissima potest denominati ue predicari de differentibus specie prime inten tionaliter acceptis. vt dicendo albedo est species specialissima. homo est species specialissima et sic de alijs. Et ideo species non diuiditur in speciem specialissimam et subalternā per differentias eēn tiales. sed per differentias quasi accidentales se tenentes ex parte fundamentorū quibus appli cantur iste intentiones. Verbi gratia species spe cialiss̄ma dicitur attributa alicui fundamento nō diuisibili per differentias formales sed materia les tantum. Species vero subalterna attribuit̄ alicui fundamento ad huc diuisibili per differen tias formales cui possent simul applicari intentio generis et intentio speciei per comparationē ad diuersos terminos. que intentiones sunt formali ter diuerse. tamen fundamentum est vnum et idē solum diuersificatum istis diuersis relationibus quia non oportet q̄ sit tanta diuersitas in fun

Tractatus secundus

damētis q̄sta est in relationib⁹ fundatis in re. qz in eodē fundamento possūt fundari plures itētiōes siue relatiōes diuerse. sicut silitudo ⁊ dissilitudo i albedine. Et lz logicus p̄ ⁊ p̄ncipaliter intēdat de istis respectib⁹ itēntionalib⁹. tñ dēclarat eos p̄ fūda- mēta. ⁊ iō ponit arbor q̄ d̄r porphiriana in q̄ ondū quō fūdamētis istis q̄busdam non repugnat vter q̄ respect⁹. s. gnis ⁊ sp̄ci. lz p̄ predicato repugnet itēntio sp̄ci. qz sibi repugnat respect⁹ suppositiōis respectū alic⁹ nature supioris cui pōt attribui itēntio generis. Que quidē arbor est cūeniēter assigna- ta preter hoc q̄ ibi ponit aial rōale p̄ gñe. qd̄ pos- tum est f̄m opionem stoicoz qui posuerunt deos esse aialia rōalia ⁊ imortalia. ⁊ tñ n̄ est verū qz esse aial habet sensū f̄m porphiriū. sed qd̄ bz sensum est corruptibile. ergo ⁊ mortale.

Tertio sciendū ē q̄ n̄ eodem mō gen⁹ se bz ad species sicut species ad indiuiduū qz genus est ps q̄ditatis sp̄ci. ⁊ sp̄s vltra gen⁹ in- cludit aliq̄s entitatē formale ⁊ p̄ se p̄tineat ad q̄- ditatē. sed indiuiduū n̄ cludit aliqd̄ p̄ se p̄tineat ad q̄- ditatē vltra sp̄m. qz sp̄s est tota q̄ditas singula- riū. sed bñ addit entitatem que se ipsa ē p̄ncōica bilis ⁊ determinatā q̄ditatis ad eē singularitatis. que entitas d̄r mā. sicut q̄ditas vocatur forma. Et sic accipit p̄hs mān p̄ celi ⁊ mundi cū dicit. Cū vi- co celū dico formam. i. q̄ditatē. s. aliquid qd̄ de se ē cōicabile ⁊ cui q̄tum ē de se n̄ repugnat diuidi i p̄tes subiectiuas. Sz cū dico h̄ celū dico formaz i mā. quasi diceret tūc dico q̄ditatē d̄ctam ad esse singularitatis p̄ p̄tatem indiuiduale supadditaz nature. que lz sit eadē cū nā reālī n̄ tñ format. sz ē distincta a nā ex nā rei. Et ide dicimus q̄ sp̄s d̄- hitur ad indiuidua p̄ d̄rias māles. qz natura seu q̄- ditas que de se est cōis ⁊ vna a parte rei circūscri- pto oī opere intellect⁹ determinatur ad esse singu- laritatis ⁊ cōstituit i eē scibili. Ex isto seq̄ q̄ d̄ria indiuiduale ē p̄n̄ indiuiduatōis. ⁊ p̄n̄ distinctiū it̄er indiuidua eiusdē sp̄ci. Et hoc p̄z p̄ p̄bz septimo methaphysice dicentē. sortes nō gñat aliud nisi p̄- pter materiam vocās mān d̄riam indiuidualem. Ultimo auctor ponit d̄ffinitōez indiuidui eo q̄ d̄r i d̄ffinitōe sp̄ci quod p̄dicatur de plurib⁹ d̄ntib⁹ nūero que s̄fidiuidua. ⁊ d̄ffinitur hoc modo. In diuiduū est qd̄ p̄dicatur de vno solo. p̄zo cuius in- lectuū aduertēdū est q̄ indiuiduū pōt capi dupl̄r vno modo formālī ⁊ tūc significat relationē fūda- tā i aliqua natura iōicabili que p̄dicabilis est de vno solo. ⁊ isto modo d̄ffinitur hic. Alio mō capī- fundamentaliter. ⁊ tunc ip̄a nā iōicabilis dicitur

indiuiduū. capiēdo ergo indiuiduū vt quid h̄ d̄ffini- tur ⁊ d̄ffinitio sic itelligitur. Indiuuiduum signifi- cat relationē fūdatā i aliqua nā que apta nata est de vno solo p̄dicari. Vñ indiuiduū fūdamētālī ac- ceptū est quadruplex. quoddā enī ē determinatuz noiatiōe qd̄ significat noie p̄po sibi ip̄posito vt sor- tes vel plato. Aliud ē determinatū d̄mōstratiōe qd̄ significatur p̄ ēminū cōez sūptū cū p̄noie de- mōstratiōe. vt iste homo. Aliud est determinatuz circūlocutione quod significatur p̄ circūlocutiōez suaz p̄betatū. vt dicendo talis hō sedens cū gros- so capite ⁊ longo naso ⁊ sic de alijs. Quartū ē de- terminatū ex suppositiōe vt fortis fili⁹ supposito q̄- sortes nō habeat nisi vñū filiū. Vñ d̄r assignētur septē p̄betates indiuidui que i bis d̄ffib⁹ d̄ntentur: vñ d̄ffus. Forma figura loc⁹ stirps nomē p̄ria tēp⁹. Nec septem p̄p̄a continet omnis homo.

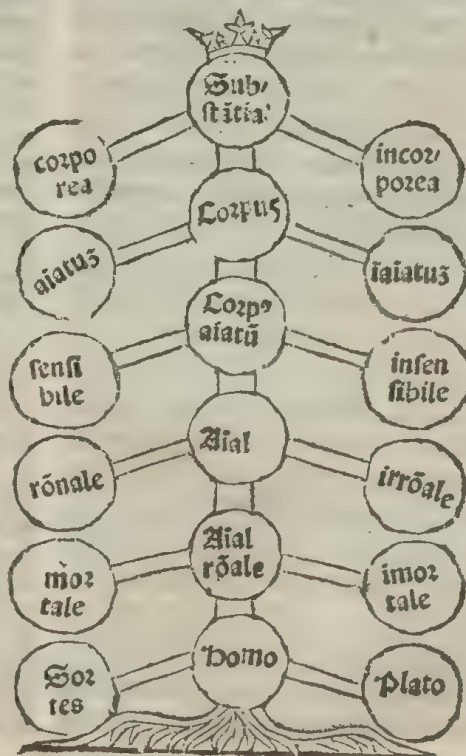
Sed contra p̄dca arguit p̄ sic. ois d̄ffini- tō vari p̄ eēntiālī notiora. sz vñū relatiūoz n̄ est eēntiālī notū aliter. sz vñū nō d̄z d̄ffiniri per reliquū. Cōfirmatur. qz d̄ffini- tionibus n̄ d̄z eē circūlatio sicut nec in d̄mōstra- tionibus. ergo vñū relatiūoz nō d̄z d̄ffiniri p̄ reli- quū ⁊ e contra. ¶ 2. arguitur sic. Si sp̄s d̄ffini- retur pluribus d̄ffinitōib⁹ q̄ditatiuis seq̄retur q̄ idē posset p̄ se referri ad plura sicut sp̄s ad p̄tes terminos. ⁊ sic idē diceretur bis qd̄ ē p̄m gnto metha. caplo de ad aliqd̄. cñā satis ē nota de se. Cōfirmatur. qz vñū rei est nisi vñū eē q̄ditatiū qd̄ explicatur p̄ d̄ffinitionē q̄ditatiuam q̄ cōstat ex genere ⁊ d̄ria. vñū. n. rei nō pōt eē nisi vñū genus p̄ximū ⁊ vna d̄ria cōuertibilis. gñi vna d̄ffinitō ¶ 3. arguitur sic. gen⁹ gñalissimū p̄dicatur in qd̄ de pluribus d̄ntibus sp̄e. ⁊ s̄f̄r sp̄s subalterna ⁊ h̄ ē eēntiale ip̄i itēnti. ergo p̄la sp̄e distincta ei subij- ciūtur eēntiālī. ⁊ per oīs iste intēntiones n̄ s̄f̄r sp̄s sp̄alissimē nec solū d̄ffincte p̄ sū damēta quib⁹ ap- plicatur. ¶ 4. arguitur sic. Ets p̄dicatur f̄m p̄us ⁊ posteri⁹ de suba ⁊ accīte. qz d̄r simplī de suba ⁊ f̄m quid de accīte. gñō d̄r vñūnoce de ip̄is. cñā t̄z. qz vñūnoce p̄dicatur equālī d̄ suis vñūnoceis. ¶ 5. arguitur sic. In indiuiduo siue i cōposito nāli n̄ est assignare nisi mān formā ⁊ totū cōpositū. sed d̄ria indiuidualis n̄ ē mā neq̄ forma neq̄ cōpositū. gñibil est. Cōfirmatur qz dicitur septimo metha- physice. substantia vñūscuiusq̄ est sibi p̄p̄a ⁊ non alij. ergo nulla est natura communis. ⁊ per conse- quens non oportet querere aliquod principium indiuiduationis determinatiuum nature ad esse singularitatis. quia natura est de se singularia.

De p̄dicabilibus

Ad rationes

Ad p̄mā dī q̄ p̄p̄rie rela-
tuum non h̄z diffiniri per
correlatiuū. s̄z d̄z diffiniri p̄ fundamētū z terminū
z per aliqd̄ propriū generis. s̄z nos sepe circūloqui-
mur terminū p̄ correlatiuū. z hoc itelligitur q̄ re-
latiū diffinit p̄ suū correlatiū positi loco timini
Ad cōfirmationē dī q̄ hoc vez ē ī absolutus s̄z non
h̄z veritatē ī respectuū. ¶ Ad scđam dī q̄ sicut
dictū ē non est icōueniēs idē p̄ se referri ad plura.
vnde q̄rto topicoz dī ad quodcūq̄ referi genus
referi ē spēs. S̄z ī possibile est idē referri ad plura
p̄ se p̄mo. q̄z sic vna relatio eēt p̄les relationes q̄d
est contradictionis implicatio q̄z relatiōes multipli-
cant ī multiplicatis ip̄sio īminis ad quos p̄mo z p̄ se
referunt. Nūc ad propositū spēs refertur p̄mo z p̄
se ad gen⁹. s̄z non referi p̄mo z p̄ se ad indiuidua de
q̄bus p̄dicat licet b̄n p̄ se. q̄z rōne alicui⁹ eēntialiter
iclusī scilicet rōne sui generis q̄d ē v̄le cui ouenit
p̄mo z p̄ se p̄dicari de pl̄ibus. sp̄ei autē non oue-
nit p̄mo s̄z solū rōe v̄lis. Unde illd̄ dī alicui cōue-
nire p̄mo z p̄ se q̄d ouenit ei f̄m rōem p̄p̄riā speci-
ficā z non rōne alicui⁹ ī coiclusī. s̄z illd̄ dicitur p̄
se non p̄mo ouenire alicui q̄d ouenit illi rōe alicui⁹
ius eēntialit̄ ī coiclusī. ¶ Ad cōfirmatōes
dī q̄ vni⁹ rei absolute n̄ ē nisi vni⁹ eē q̄d
tatiūm cōpletū z totale. sed vni⁹ rei rela-
tiue materialit̄ p̄nt eē p̄les habitudines
seu relatiōes formalit̄ distincte relate ad
diuersos terminos z p̄ cōns pōt b̄re p̄les
diffinitōes explicātes illas diuersas ha-
bitudines q̄z quelibet erit q̄d tatiūa eo
modo quo attingit q̄d tatiue diffinire re-
spectus. ¶ Ad 3^{am} dicitur q̄ genus ge-
neralissimū. gen⁹ ī balternū z spēs subalē
na sūt species specialissime ip̄ius vniuer-
salis. z nullū illoz p̄dicat p̄dicatōe exer-
cita ī scđis intētionibus ī quid nisi de dis-
ferentib⁹ numero. sed p̄dicatōne signa-
ta ī scđis intētionib⁹ p̄dicatur de pl̄ib⁹
differentib⁹ sp̄e. sed illa debet exerceri ī
fundamentis siue ī p̄mis intētionibus
iō. Sicut diceretur q̄ subiectione signata
ī scđis intētionib⁹ subijciūtur ei plura
specie dīa. sed illa d̄z exerceri ī primis
intētionib⁹. s̄z loquēdo de subiectione ex-
ercita ī scđis intētionib⁹ non subijciū-
tur eis nisi ea que solū numero differūt.
¶ Ad quartā dicitur cōcedēdo aīa z ne-
gando consequentiam quia secundum
philosophum tertio methaphysice inter

species eiusdē generis est ordo eēntialis. z tamen
p̄ illū ordinē eēntialē nulla opinio negat genus
p̄dicari vniuoce de suis sp̄ibus. ergo pari rōne sic
erit ī p̄posito. Unā cū vnitāte analogie b̄n stat vni-
tas vniuocatōis z cō. z ē p̄portōis f̄m aristo. q̄nto
methaphysice capitulo de vno. Entitas t̄n n̄ ouēit
accitri p̄ subaz formalit̄ s̄z solū cālī. s̄z tal' ordo cālīs
nō impedit vniuocationē sic vermis generat a sole
z tamē vniuocat cū sole ī corpe q̄z ambo sunt cor-
pora. Quid autē sit dicēdū ad porphirium satis p̄z
ex dictis. ¶ Ad quītā dī q̄ dīa indiuidualis neq̄
est m̄a neq̄ forma neq̄ totū cōpositū formalit̄. q̄z
quodlibet illoz ē cōicabile formalit̄. S̄z dīa indi-
uidualis ē ētitas q̄dā que seip̄a p̄mo ē icōicabilis
Et iō ipsa ē vltima actualiatio ip̄i⁹ m̄ae forme z to-
tius cōpositi. licet ipsa realiter identificeet cum na-
tura cuius est. z ideo dīa indiuidualis m̄ae est ea
dez cū m̄a. z forme cū forma. cōpositi cū cōposito. Et
hoc sufficit ad verificādū dictū philosophi diuiden-
tis subaz ī m̄az formā z totū cōpositū. Ad confir-
mationē dicit q̄ suba vniuscuiusq̄ ē sibi propria
aut per se aut p̄ aliud. s̄z ex hoc nō sequitur q̄ nō
sit aliqua natura de se cōmunicabilis z p̄ficabilis

Tractatus secundus

Differentia dicitur tripliciter. communiter proprie et magis proprie. Communis differentia est quod unum differt ab alio separabili accidere. ut sortes sedens differt a platone currente. Propria differentia est quod unum differt ab altero inseparabili accidere. ut sortes simus differt a platone aglino. Differentia magis propria est quod unum differt ab altero specifica differentia. ut homo per rationale differt ab equo et asino. Et diffinit sic. differentia est quod predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quale ut rationale predicatur de homine et de diis que differunt specie. sumus enim rationales nos et dii ut vult porphirius: sed mortale additum nobis separat nos ab illis. Illud autem dicitur predicari in quale quod convenienter respondetur ad interrogationem factam per quale. ut cum queritur qualis est homo convenienter respondetur rationalis. et ideo rationale predicatur de homine in quale. Aliter sic diffinitur. differentia est quod abundat species a genere ut homo abundat ab animali his differentiis rationale et mortale. Et sciendum est quod eadem est differentia diuisiva et constitutiva scilicet diuisiva generis et constitutiva speciei. ut rationale diuidit animal cum omnia sibi opposita. Bicimodum enim animalium aliud rationale aliud irrationale. et iste due differentie constituunt diuersas species sub animali. omnis enim differentia adueniens generi constituit species et ideo constitutiva vel diuisiva nominatur. mortale enim additum super hoc genus animal constituit species. et ideo dicitur Boetius quod sola species diffinitur. diffinitio enim consistit ex genere et differentia. sed sola species habet genus

et differentias. et omne illud quod habet genus et differentias diffinitur.

Circa hunc textum notandum est primo quod postquam autor superius determinauit de genere et specie que predicantur in quod de suis inferioribus. hic determinat de predicabilibus que predicantur in quale. et primo de differentia que predicatur in quale. eentiale primo ponendo multiplicem acceptionem differentie dicens. quod differentia dicitur tripliciter scilicet communiter proprie et magis proprie ut patet in textu. Cuius diuisionis ratio est quod vel illa differentia sumitur ab accidente vel ab aliqua natura rei. ita quod sumatur ab ultima actualitate formali ipsius nature et sic est differentia magis proprie dicta que constituit species sub genere et facit ipsam a quolibet alia differre. et ideo talis differentia facit aliud hoc est diuersitatem essentialem. Si autem talis differentia sumatur ab accidente hoc est dupliciter. vel sumitur ab accidente separabili et sic est differentia communiter dicta. quod vulgus frequenter distinguit res per hec accidentia communia et separabilia. Si vero sumatur ab accidente inseparabili tunc dicitur differentia proprie dicta que ideo vocatur proprie dicta. quod tale accidens quod est fundamentum ipsius differentie habet causas proprias in subiecto et immutabile. Et iste differentie in hoc conueniunt quod solam faciunt alteratum. id est diuersitatem accidentalem quod species reze essentialiter non possunt distingui per accidentia siue separabilia siue inseparabilia. cum eadem sint principia essendi et distinguendi essentialiter et a priori. Et membra huius diuisionis debent capi cum precisione. alias diuisio non daretur per opposita: quia ut dicit porphirius omnis differentia cuiuslibet adueniens facit alteratum. quia omnia magis proprie dicta que dicitur omnia per se primo facit aliud. sed ex consequenti facit alteratum. Et diffinitiones horum membrorum patent in textu. Sed de tertio solum est hic ad propositum.

Secundo sciendum est quod omnia sicut et quodlibet aliud concretum potest capi tripliciter. Uno modo formaliter et sic importat respectum causatum per actum intellectus comparantis unam speciem ad aliam sub ratione non identitatis et distinctionis. Unde respectus iste videtur esse species distinctionis. quia omnis differentia est quedam distinctio. sed non omnis distinctio est differentia. quia differentia proprie est eorum que conueniunt in aliqua una natura vel in aliquo uno conceptu quia ut dicit philosophus quinto metaphysice. omnia sunt diuersa. id est aliquid idem entia quomodo indiuidua sub una specie proprie differunt et due spe

De predicabilibus

cies eiusdem generis sub illo genere. si illa dicitur primo diuersa quam non conueniunt in aliquo conceptu quod dicitur in uoluto in eis. sic due dicitur ultime quam sumitur ab ultimis actualitatibus formalibus. Et isto modo decem genera non sunt per diuersa. quia conueniunt in aliquo uno conceptu quod dicitur in eis. i. in conceptu entis. Et sic videtur quod differentia est intentio secunda quam primo per se importat respectum distinctiōis seu non identitatis duarum species. Aliquando etiam importat comparationem ad sua inferiorem quam quibus predicatur et talis respectus non sibi conuenit per se sed conuenit ei ratione alius. i. clausi essentialiter in eis. i. in uoluto. talis quod est genus eius cui primo per se conuenit predicari in pluribus. Et tunc isto modo diffinitur. dicitur est quod predicatur in pluribus differentibus specie in eo quod quale. ut rationale predicatur de homine et de dijs que differunt specie. Unde dicitur in textu. sumus enim rationales nos et dii sed mortale additum nobis separat ab illis. Et probatur quod dicitur predicatur in quale. quia illud predicatur in quale quod conuenienter respondetur ad interrogationem factam per quale. sed ad interrogationem factam per quale dicitur specie conuenienter respondetur dicitur tam in predicationibus signatis quam in exercitiis in primis intentionibus. ut si queratur quod est homo. conuenienter respondetur rationalis. Si si queratur quod predicatur in quale dicitur specie. conuenienter respondetur dicitur. Ubi in illa diffinitione uniuersale se habet ut genus. Et ponitur quod predicatur in pluribus differentibus specie ad dicitur speciei. Et dicitur in eo quod quale ad dicitur alioque predicabili. Et debet intelligi quod dicitur predicatur in quale essentialiter. accidens homo et proprium in quale accidentale. Sic ergo dicitur significat respectum causatum in realitate actuali multiplicabili in plures species de quibus habet predicari in quale essentialiter predicatione signata in secundis intentionibus et exercitiis in secundis intentionibus. Dicitur homo adhuc importat respectum ad genus per quanto diuidit ipsum et est illud quo species abundat a genere ut homo abundat a genere his differentibus rationale mortale. i. continet in intellectu suo ultra genus bas differentias quia ponuntur in eius diffinitione quod dicitur in eis. Ex quo sequitur quod omnes iste diffinitiones dicitur sunt quod dicitur in eis exprimētes diuersas habitudines unius et eiusdem relationi malitiam accepti diuersi in formam. Et dicitur dicitur formaliter accepta per se intendit logicus. Et secundo modo accipitur dicitur fundamentum et tunc dicitur importat unam realitatem a parte rei que est actualis et completa actualitate formalis ordine ad aliam realitatem a quam sumitur genus. Et propter hoc ex genere et dicitur sit per se unum sicut ex propria potentia et per actum. id est. tunc diffinitio significat unum et non multa ut uult philosophus in primo methaphysice capitulo de primis diffinitionibus. et isto modo de differentia intendit methaphysicus. quia isto modo est per quod dicitur in eis septimo methaphysice. Et tertio modo accipitur per aggregato ex respectu et secundum admetum et sic est ens per actum. et quia ex illis non sit per se alius unus per se. et ut sic nulla scientia considerat de ipsa.

Tertio Sciendum est quod in hac parte auctor ponit unum notabile dicens quod eadem dicitur potest dici diuisiua generis et constitutiva speciei. ut rationale et irrationale diuidunt animam. et rationale constituit hoc genus animae rationale. et irrationale constituit aliam speciem. omnis enim dicitur adueniens generi constituit speciem. i. contrahit genus ad esse speciei. et id dicit Boetius quod sola species diffinitur. quia sola species ponitur ex genere et dicitur. sed diffinitio quod dicitur in eis datur per genus et dicitur ergo sola species diffinitur. Et quibus aliquando illud quod est genus diffinitur. i. in eis non est in eis genus vel superius. i. in eis species est. quia ut sic et non aliter habet genus et dicitur. Et circa predicam icidit aliquam difficultatem. ut per genus et dicitur secundum admetum accepta sunt id est realiter aut non. Propter declarationem est notandum quod si in eodem proposito sunt plures forme substantiales sic quod non dubitat quod in eis corpore animato sunt plures forme. quia propter animam oportet ponere formam mixtionis et compositionis. cum anima sit actus corporis physici per potentiam habitus et de anima. et id anima non est actus per materiam per materiam. quia certum est quod materia prima non est corpus per se per potentiam habitus. Et utraque probabile est quod in homine sunt tres anime realiter distincte. quia due educuntur de potentia materie. et una educitur per actum per materiam agens nulla causa et occurrere. et tunc sensibile sumit ab anima sensitiva. et rationale ab anima intellectiva. quia anime sunt realiter distincte. et tamen non obstante utraque predicatur de specie quam constituit essentialiter cum utraque includatur in ratione speciei. Nec obstat quod quilibet sit per illius speciei. quia per abstractionem et per modum per distincta non predicatur de toto secundum quod dicit philosophus 4. topicorum cum dicitur per non predicatur de toto. hoc. non est falsa. homo est anima. homo est corpus. tamen per secretine designata siue per totum bonum predicatur de toto siue sit per essentialis siue accidentalis. ut dicendo. homo est capitatus. homo est malus et sic de alijs. Si autem in eodem proposito non sunt plures forme substantiales sic in proposito animato. tunc genus et dicitur sumit ab eadem forma in re non tamen ab eadem realitate sed a diuersis realitatibus. quia genus sumitur a realitate potentiali. et differentia sumitur a realitate actuali. et sic species componitur ex illis formaliter et ex natura rei distinctis. et una non includit aliam primo modo dicendi per se. Istis notatis dicitur ad difficultatem quod si genus et differentia sumantur a diuersis formis sic distinguuntur realiter cum hoc tamen benefiat quod concurrant per se ad constitutionem speciei. quia unum est actuale et

Tractatus secundus

aliud potēiale. Si hoc genus et dñia sumant ab eadem forma tūc nō distinguuntur realit̄ sed bene distinguuntur formalit̄ ex nā rei ut voluit dicere Aristot. q̄r to topicorū. cū dixit q̄ genus non p̄cipiat dñiam nec ecōuerso. q̄ p̄cipare est p̄cipati rōnem suscipere. mō genus nō includitur i dñia nec ecōtra nec etiā dñia inferior includit supiorē nec ecōtra. Et quīs p̄dicatio generis de dñia vel dñie supioris dñi inferiori sit necia hoc tñ non est ex b̄itudine formali extremorū s̄ hoc ē q̄ idētificat̄ realit̄ i specie. Ex quo p̄ q̄ genus est p̄ specie. q̄ ut dicit Porphyrius sicut statua cōponit̄ ex ere et figura ita hō ex aiali et rōnali. Si enim gen^o diceret totaz essentiam speciei tūc qñ adderet dñia talis oratio cōposita ex genere et dñia nō eēt diffinitio. q̄ diffinitio d̄z dicere totam eēntiam diffiniti et nō plus neq̄ min^o. ergo eēt ibi nugatio q̄ idem bis dicitur. Ultio ē aduertendū q̄ duplex ē dñia. s̄ generalis siue generica de qua dñi p̄mo topicorū dñia cū sit generalis cū genere collocāda ē. Alia est dñia specifica cōuertibilis cū specie at̄homa. i. cū specie specialissima. Diffinitio aut̄ data ab auctore et porphyrio solum dat̄ de dñia generaliaz dñi dñia est q̄ p̄dicatur et. q̄ ideo forte ferunt. q̄ dñie cōuernibiles cū sp̄e specialissima frequenter sūt nobis ignote. Tamē diffiniendo dñiaz p̄cise in rōne p̄dicabilis non est data aliqua diffinitio. s̄ illa pōt ex diffinitione auctoris et porphyrii elici et erit ista. Dñia est q̄ p̄dicatur d̄ plurib^o i quale eēntia. le. et ista differentia est sp̄es specialissima v̄lis. Et diuisio eius i dñiaz genericam et specificam est diuisio per quasdam differentias accidentales se tenentes ex parte fundamētorum.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. dñia est p̄ncipiū cōstitutiuū speciei. ergo p̄us auctor debuisset determinare de differentia q̄ de specie. dñia tenet q̄ p̄us est d̄ terminandū de p̄ncipio q̄ d̄ p̄ncipiatō. ¶ Secūdo arguit sic. diffinitio dñie data in rōne p̄dicabilis nō cōuenit oī cōtento sub diffinito q̄ nō cōuenit dñie cōuertibili cū sp̄e specialissima. igit̄. Et si dicat q̄ dñia cōmunis ad dñiam specificaz et subalternaz ē p̄dicabile seḡ q̄ dñia erunt duo p̄dicabilia. q̄ si cut p̄dicari in q̄ d̄ plurib^o differentib^o sp̄e et in q̄ de pluribus differentib^o numero cōstituit̄ duo p̄dicabilia. i. genus et speciem. sic sūt p̄dicari in quale de pluribus differentib^o sp̄e et d̄ plurib^o differentib^o numero faciūt duo p̄dicabilia et sic erūt sex p̄dicabilia. ¶ Tertio arguit sic. gen^o est diuisibile ḡ dñia non est diuisiua generis et p̄ cōs text^o est sal

sus. ¶ Quarto arguit sic. genu^o includit duas differentias et sp̄es solus v̄naz. ergo male dñi q̄ dñia est qua abundat sp̄es a genere. et si dicat q̄ genus solū potētia continet et non actu. s̄. genus h̄z lemp̄ plures sp̄es actu ḡ actu h̄z plures dñias. dñia tenz q̄ gen^o d̄bitur ad cē species p̄ differentias. ḡ si ac tubēat plures sp̄es hēbit̄ actu plures differentias.

Ad rōnes Ad p̄mā dñi distinguendo maiorē rem v̄l dñia formalit̄ sūpta et sic negat̄. q̄ tūc sp̄es et dñia sunt duo p̄dicabilia ex q̄ diuidētia v̄nū genus quorū v̄nū nō cōstituit aliud. Vel differentia fundamētāl̄ accepta et sic cōcedit̄ añs et negatur dñia. q̄ auctor nō tenuit ordinē nāe sed doctrine p̄fectiōis. ¶ Ad 2^{am} dñi negādo p̄suppositū q̄ nō est data aliqua diffinitio d̄ dñia ab auctore i rōne p̄dicabilis nec dñia generalis ē p̄dicabile nec dñia specialis. sed differentia que ē cōmunis ad v̄trāq̄ cuius diffinitio data ē i v̄ltimo notabili. Ad replicaz dñi q̄ nō ē s̄ile q̄ p̄dicare in q̄d non ē eiusdē rōnis i ḡne et sp̄e. Tum p̄ q̄ ḡditas generis ē formalit̄ diuisibilis p̄ dñas formales nō aut̄ ḡditas sp̄ei. iō p̄dicari i quid d̄ pluribus differentib^o sp̄e et p̄dicari i quid d̄ plurib^o differentib^o numero faciūt p̄dicabilia distincta. non sic aut̄ ē de p̄dicari in q̄le d̄ pluribus differentib^o sp̄e. et p̄dicari in q̄le de pluribus differentib^o numero. q̄ v̄trobiz illd̄ quale est eiusdē rōnis. ideo nō sūt duo p̄dicabilia distincta. Tū 2° q̄ genus alit̄ p̄dicat̄ i q̄d q̄ sp̄es. cūz gen^o dicat̄ p̄tē ḡditatis illi^o d̄ quo p̄dicat̄. sp̄es h̄o dicit̄ totā quiditatē ei^o d̄ q̄ p̄dicatur. Sic aut̄ non est d̄ dñia q̄ tam dñia ḡnāl̄ q̄ specialis dicit̄ p̄tē ḡditatis et nō dicit̄ totā ḡditatē. ¶ Ad tertiaz dñi distinguendo añs vel q̄ genus sit diuisibile scōm eēntiaz et sic cōceditur. v̄l p̄m p̄tēz et sic negatur. et l̄e eēntia et potestas sint idē realit̄ distinguuntur tñ formalit̄ et ex nā rei. ¶ Ad q̄rtā dñi distinguendo añs v̄l p̄tē et sic cōcedit̄ v̄l actu et sic negat̄. Et ad replicā dñi cōcedēdo maiorē n̄ tñ sic itelligēdo q̄ habeat plures sp̄es et i cōceptu suo formali includat illas. et distinguat̄ minor v̄l q̄ genus nō possit hēre plures sp̄es nisi habeat plures dñias actualitate potēntialitatis et sic cōcedit̄ q̄ p̄ illas dñias p̄ncipales d̄bit̄ ad diuersas sp̄es. v̄l actu formali et sic negat̄. q̄ gen^o nō includit dñias in diffinitione sua nec i cōceptu ḡditatiuo ei^o saltem diuisiua ip̄i.

¶ Propter dicit̄ q̄drupl̄. Uno modo dñi p̄p̄riū quod puenit soli s̄ n̄ oī. ut cē grāmaticū. s̄o mō dñi p̄p̄riū quod puenit oī s̄ n̄ soli. ut cē bi

De p̄dicabilibus

pedē. Tercio mō dicit̄ p̄prium quod cōuenit oī z soli sed nō semp. vt canescē i senectute. Quarto mō dicit̄ p̄prium quod conuenit omni z soli z semp. vt risibile iest omni hōini z soli sp̄ei z sēper. n̄ enī dicit̄ hō risibil̄ eo q̄ semp actu rideat sed qz aptus nat⁹ est ad ridendū. z p̄prium hoc mō sūptū est vnum de quibz p̄dicabilib⁹. Et diffinit̄ sic ab Aristotele. p̄prium est quod conuenit omni z soli z sēper. z cōuersim p̄dicatur de re z nō indicat quid est eē rei. vt risibile iest homini. Non indicat quid est eē rei ponitur in diffinitione propriū ad differentiam diffinitionis q̄ conuersim p̄dicatur de re z indicat quid ē esse rei. substantia animata sēsibilis cōuertit̄ cum animali z idicat eē ei⁹ qz oīs diffinitio dat̄ per substantia. oē enī superius est de essentia sui inferioris. Diffinitio enī diffinit̄ sic ab Aristotele. diffinitio ē oratio qd ē eē rei significans. p̄prium autem nō indicat qd ē esse rei.

¶ Circa hūc textū notādum ē p̄mo qz p̄prium p̄dicat̄ p se non aut̄ p accidēs. ideo p̄us determinat̄ Petrus hīc. de p̄prio q̄ de accidēte. Et ponit q̄ tuor acceptiones ei⁹. Primo mō dī p̄prium qd̄ est soli sp̄ei sed nō oī in diuiduo illius speciei. vt eē grāmaticū iest soli hōini sed nō oī homini. ideo iest soli speciei. Et qz causat̄ contingēter z non necio a p̄ncipijs illi⁹ speciei. iō nō iest oī indiuiduo illi⁹ speciei. sic esse grāmaticū causatur a p̄p̄is p̄ncipijs hōinis mediante intellectu z voluntate scdm q̄ ad studiū applicatur. iō solū repit̄ vbi est voluntas z intellectus. z qz volūtas contingēter z nō necio applicatur ad studiū. ideo nō iest omni indiuiduo. Et oī ibi capi esse grāmaticū vt dicit̄ actū z nō vt dicit̄ aptitudinē. qz scd̄z qz dicit̄ aptitudinē est p̄prium q̄rto mō. ¶ S; p̄prium secūdo modo ē qd̄ in ē oī. s. indiuiduo. z nō soli. s. speciei. inē enī oī qz in se quitur necio p̄ncipia speciei. sed nō iest soli speciei qz illa p̄ncipia nō sūt adequata illi speciei sed sūt cōmunia multis. vt esse bipedē insequitur rem que necessario exigit talē dispositionē ad hoc q̄ exer-

ceat suas opationes. s. ad h̄ q̄ grad iatur. Et qz n̄ solum forma vnius speciei pura hominis requirit talem dispōnem sed etia; plures alie vt p̄z de auibus. ideo eē bipedē nō solum conuenit homini s; etia; auibus. Et capiū ibi bipedē vt dicit̄ aptitudinem z nō actū. I; enī hō non semp actu bēat duos pedes tñ semp apt⁹ natus est bēre. ¶ Tercio mō dī p̄prium qd̄ inē oī z soli sed nō sēp. inē enī oī qz necessario cōsequitur p̄ncipia scdm q̄ stāt sub aliqua determinata dispōne. z inē soli qz cōsequitur p̄p̄a p̄ncipia speciei. sed nō inest semp qz illa p̄ncipia nō sūt semper sub illa determinata dispositione. sicut canicies causat̄ ex frigiditate cerebri eo qz cerebrū ex se est frigidissimū. cum⁹ frigiditas mediate tēpat̄ p calore cordis. z qz i senectute calor nālis infrigidatur nec sufficit tēperare frigiditatem cerebri. ideo ex ipi⁹ cerebri frigiditate causantur albi pili. frigiditas enī est mater albedinis.

Secundo sciendū est qz p̄p̄us quarto mō est qd̄ iest oī z soli z sēper. vt risibile inest oī homini qz necio i sequitur p̄ncipia speciei. s. hominis. iest etia; soli qz i sequitur p̄ncipia adequata illi⁹ speciei. z iest semp qz i sequitur ea n̄ scd̄z qz stant sub aliqua determinata dispōne. In istis aut̄ diffinitionib⁹ oī intelligi acc̄is loco generis siue forma accidentis. z h̄ ḡnāl̄r accipiēdo acc̄is. qz h̄ oīa in sit oī soli z semp. qz tñ nō est acc̄is vlt̄ forma accidentis. ideo nō est p̄prium. Et hoc modo r̄ sic habet̄ sufficientia. Quia oē p̄prium fluit a p̄p̄is p̄ncipijs speciei. vel ergo fluit a p̄ncipijs adequatis vlt̄ adequatis. Si iadequatis sic est p̄prium scd̄o mō. Si adequatis h̄ est dupliciter. qz vel fluit necio vlt̄ cōtingēter. si contingēter sic est p̄prium p̄mo. si necessario hoc est dupl̄r. qz vel fluit ab ipi⁹ scdm q̄ stāt sub aliqua determinata dispositione z sic est proprium tertio mō. vel scdm q̄ non stāt sub aliqua determinata dispositione z sic est p̄prium quarto modo. Et solum p̄prium quarto modo dicitur p̄prie p̄prium z facit p̄dicabile ab alijs diffictū. Et iō Petrus hīc. solum de ipō d̄terminat̄ ipm sic diffinit̄ ens. Propriū est qd̄ conuenit oī soli z semper. z cōuersim p̄dicat̄ de re z nō indicat qd̄ ē eē rei. Et oī intelligi oī indiuiduo soli speciei. Nō tenet̄ aut̄ illa cōiunctio z copulatiue eo qz eēt nugatio. s; expositiue ita qz est sēsus. inest oī z soli z id est cōuersim p̄dicatur de re. i. de specie cuius est p̄prium. Un̄ p̄prium respectu speciei h̄z rōnē p̄prij z p̄dicatur conuertibil̄. sed respectu indiuiduorum h̄z rōnem cōmunem z nō p̄dicatur cōuertibiliter. Et additur z nō indicat quid est esse rei ad oīam

Tractatus secundus

diffinitionis q̄ indicat quid ē eē rei eo q̄ dat p ge-
nus ⁊ differentiā q̄ sūt p̄ncipia essentialia diffiniti
Et si arguatur accidētia magnā ptē cōferunt ad
cognoscēdū qd̄ qd̄ ē. igit̄ est p̄p̄iū. D̄ ad aīis q̄ li-
cet accidētia a posteriori magnā ptē cōferūt ad co-
gnoscedū qd̄ quid est. nō aut̄ a priori ⁊ simplr.

Tertio sciēdū q̄ p hāc diffinitionē nō diffi-
nit p̄ma intentio p̄p̄iū sed secūda
cōcretiue designata q̄ lz nō p̄dicetur d̄ speciei vel
idiuiduo speciei p̄dicatiōe exercita. tñ bene p̄di-
catiōe signata. ¶ Est aut̄ p̄ma itētio p̄p̄iū nā cō-
munis aīis speciei cū ip̄a aīa cōuertibili. S̄z secū-
da itētio p̄p̄iū est vna relatio rōnis causata i ta-
li natura p̄ comparisonem intellectus q̄ natura si
cōparetur ad speciei causat vna relatio q̄ d̄ p̄p̄i-
um qd̄ est p̄dicatū. ⁊ si cōparetur ad idiuiduū d̄
p̄p̄ium qd̄ est p̄dicabile. Nō aut̄ datur dicta dif-
finitio de p̄po i rōne predicabilis nec etiā vniuer-
salis. q̄ p̄p̄ium non est p̄dicabile respectu speciei
cū oē p̄dicabile habeat respectū ad plura de q̄-
bus predicatur. Ex quo sequitur p̄mo q̄ i illa dif-
finitioe p̄p̄iū nō d̄z subintelligi v̄le loco generis
sicut cōmuniter d̄. q̄ ibi supflueret illa p̄ticula ⁊
n̄ indicaret quid est eē rei. eo q̄ diffinitio sufficien-
ter excluderetur p̄ vniuersale cū ip̄a non sit v̄lis
¶ Secūdo sequitur q̄ p̄p̄ium in rōne p̄dicabilis
sic pōt diffiniri. Propriū ē quod predicatur d̄ plu-
rib⁹ i quale accidentale p̄ se. Ratio autem quare
Petrus bis. non diffinit ipsum in ratione predica-
bilis. ⁊ s̄lt̄ vtz p̄p̄iū reat̄ a sp̄e distinguatur vel
non videbitur alias in predicabilibus porphirij.

Sed contra predicta arguitur p̄mo sic.
p̄hs solū ponit tres modos
proprij. s. p̄p̄ium quando. proprium ad aliquid. ⁊
proprium simpliciter. q̄ male hic enumerātur qua-
tuor modi. ¶ 2⁹ arguit̄ sic. illd̄ qd̄ uenit sp̄e i cō-
uenit oī idiuiduo. ergo male assignatur p̄m⁹ mo-
dus. ¶ Tertio arguitur sic. eē bipedē soli speciei
cōuenit ⁊ tñ est p̄p̄iū secūdo mō. ergo male assi-
gnatur secūdus modus. aīis p̄z q̄z bipes est vltia
differentia diffinitionis hominis vt p̄z sic dicēdo bō
est aīal gressibile bipes. s̄z vltia d̄tia semper est con-
uertibilis cum diffinito. q̄ esse bipedem cōuertitur
cum homine. ¶ Quarto arguitur sic. oē p̄dicabi-
le d̄z immediate p̄dicari de plurib⁹. s̄z p̄p̄iū nō p̄di-
catur immediate de plurib⁹ imō p̄dicatur de sp̄e et
ex consequenti de idiuiduis. ergo non est predi-
cabile. ¶ Quinto arguitur sic. Illud est essentia
le alicui qd̄ sibi inest per suam eēntiā. s̄z p̄p̄ium
inest speciei p̄ eēntiā eius. s. p̄ sua p̄ncipia essentia

lia. ergo propriū ē eēntiale ⁊ nō accidēs.

Ad rationes ad primā d̄ q̄ p̄hs p̄ p̄p̄i-
um ad aliqd̄ itelligit p̄p̄i-
um primo ⁊ secūdo modis q̄z vtrūq̄ est propriū
in respectu ad aliud. ¶ Ad secūda d̄ q̄ illud qd̄
cōuenit speciei eēntat̄ cōuenit oī idiuiduo eius
s̄z nō oī d̄ illo qd̄ cōuenit speciei accidentat̄. cui⁹
modi est p̄p̄ium p̄mo mō. ¶ Ad tertiā d̄ q̄ bi-
pes nō est differentia. s̄z totū gressibile bipes cir-
cūloquitur nobis vna d̄tia. ⁊ s̄z vltia p̄ticula diffi-
nitionis nō circumloquens debet conuerti cum
diffinito sicut communiter dicitur non tñ ē neces-
sariū d̄ p̄ticula circūloquente cuiusmōi est bipes
¶ Ad q̄rtā d̄ cōmuniter q̄ p̄p̄iū non p̄dicat̄ de
sp̄e scd̄z se. s̄z scd̄z q̄ ē multiplicata p̄ indiuidua. ⁊
q̄ sp̄es scd̄m q̄ est multiplicata p̄ indiuidua non
h̄z rōnez vni⁹ s̄z multoz. id̄ p̄p̄iū immediate p̄dicat̄
d̄ plurib⁹. pōt tñ meli⁹ solui rō negādo maiore. nāz
d̄tia ē p̄dicabile ⁊ tñ immediate solū p̄dicat̄ de illa
sp̄e quā cōstituit. ¶ Ad q̄ntā d̄ q̄ aliquid d̄ eēn-
tiale dupl̄r. vno mō. q̄ est d̄ eēntia alicui⁹. ⁊ sic p̄-
p̄iū nō est eēntiale speciei. alio mō q̄z nēcio. cōn-
segtur eēntiam ⁊ hoc modo p̄p̄iū est essentiale.

Accidens est quod adē v̄l abē
p̄ter subiecti corruptionem vt
album nigrum. hec enim pos-
sunt adesse ⁊ abesse p̄ter subiecti cor-
ruptionem. Aliter diffinitur sic. Acci-
dens ē quod nec est genus nec species
nec differentia nec propriū. inest au-
tem rei. vel sic. accidēs est quod cōtin-
git eidem iesse ⁊ nō in eē. vt albū nigrū
sedere homini. Et de his duab⁹ diffini-
tionib⁹ vltimis dicit Aristoteles q̄
secūda melior ē q̄ prima. q̄z ad cogno-
scendum primaz oportet scire quid sit
gen⁹ quid species quid differentia quid
propriū. Secunda autē per se finita
est ad cognoscendum quid per eam di-
citur. Accidentiū aliud separabile ali-
ud inseparabile. Separabile est illud
quod potest separari a subiecto. vt al-
bum nigrum sedere ⁊ huiusmodi. In-
separabile ē quod nō pōt separari a subo

De predicabilibus

ut nigredo in coruo et albedo in cigno. Non tamen contra diffinitionem qua dicitur quod accidens est quod adest et abest preter subiecti corruptionem. quia ut vult porphirius coruus potest intelligi albus et ethiops niger candore preter subiecti corruptionem. Accidit aliud cōe aliud propriū. Cōe ut albus niger. Propriū ut albedo sortis similitudo platonis.

Commune est autem omnibus quibus quod predicabilibus de pluribus predicari. Differunt autem genus et species quoniam genus de pluribus predicatur quod species et quod alia predicabilia et per hoc differt ab alijs. Differentia autem differt a genere quoniam genus predicatur in quid: differentia vero in quale. Item differentia differt a specie eo quod predicatur de pluribus speciebus species vero non. Similiter differentia differt ab accidente quia accidentia suscipiunt magis intentionem et remissionem differentia vero non suscipit magis neque minus. Differt autem species a genere quia genus continet species et non continetur ab eis. Species autem differt a differentia quia de pluribus differentijs bene constituitur una species. ut iste differentie rationale mortale coniunguntur ad constitutionem huius speciei homo: species vero non coniungitur speciei ut gignat aliam speciem. quedam enim particularis equa cuiusdam particulari asino permisceat ad muli generationem sed non equa et asinus in comuni. Species autem differt a proprio quia species natura prior est proprio. proprium vero posterius est speciei. preterea quorum termini et diffinitiones sunt differentes ipsa sunt differentia quod species et proprium sunt differentia. Spe-

cies autem differt ab accidente quia species predicatur in quid accidens vero in quale vel quomodo se habet. Species etiam natura prior est accidente. Omne enim accidens natura posterius est suo subiecto. Proprium autem differt ab accidente quia proprium de una sola specie predicatur cuius est proprium. accidens vero de pluribus speciebus. et accidens primo inest individuis et per posterius generibus et speciebus. non enim dicitur homo aut animal currit nisi quia sortis vel plato currat. proprium autem primo convenit speciei et per speciem convenit individuis. Item genus species differentia proprium equaliter participantur ab omnibus de quibus predicantur. Accidens vero non. sed suscipit intentionem et remissionem. Item genus differentia species proprium univoce predicantur. Accidens autem non predicatur univoce sed denominative. Predicari autem univoce est predicari per unum nomen et rationem unam sed illud nomen sumptum. Ut homo secundum unum nomen predicatur de sorte et de platone. Ut sortis est homo. plato est homo. et ratio eius secundum illud nomen est una. Ut animal rationale et mortale. Et ob hoc ens non potest esse genus. quia licet secundum unum nomen predicetur de pluribus non tamen secundum unam rationem. ratio enim entis secundum quod dicitur de substantia est ens per se. fin autem quod dicitur de alijs nove predicamentis est ens in alio. et sic predicatur per diversas rationes. et ideo non predicatur univoce sed potius equivoce

Tractatus secundus

aut multipliciter. predicari autem equi-
uoce est predicari vno nomine et ratio-
nibus diuersis secundum illud nomen sum-
ptis: ut canis vno nomine predicatur
de cane latrabili. sydere celesti. et pisce
marino. non autem secundum illud no-
men ratio est eadem omnibus sed alia
et alia. Denominatiua dicuntur quæcū-
q; ab aliquo solo casu sunt differentia
et secundum illud nomen habent appella-
tionem. ut a grammatica grammaticus. a
fortitudine fortis. Unde grammatica
et fortis predicantur denominatiue. et
ergo accens denotatiue dicitur predicari.
Circabunc textum sciendum est per quod quia ac-
cens imperfectiorem modum predicandi omnibus
alijs predicabilibus habet eo quod predicatur in quodlibet
accidentale per accens. ideo ultimo loco determina-
tur de accente. Et diffinitur sic prima diffinitio. acci-
dens est quod adest vel abest subiecto præter sub-
iecti corruptionem. Que diffinitio sic debet exponi.
Accens est forma apta nata adesse et apta nata ab-
esse subiecto absque hoc quod subiectum desinat esse
ens. Ex qua diffinitione sequitur quod ad hoc quod ali-
quid sit accens alicuius non requiritur quod possit se
pari ab eo manente secundum esse extrinsecum: et ideo licet calidi-
tas non possit naturaliter ab igne separari nec album a
niue. et sic de multis alijs. tamen sunt accensia quod sunt
apta nata abesse præter hoc quod subiectum desinat
esse ens. Et sic diffinitur. accens est quod nec est
genus nec species nec definitio nec proprium. inest autem
rei. Et debet ibi intelligi vniuersale loco generis.
Totum residuum ponitur ad differentiam aliorum
predicabilium. Et dicitur inest autem rei. id est accens
inheret subiecto quod est ens in actu completo et
perfecto. Datur autem ista diffinitio per negatio-
nem aliorum predicabilium eo quod inter omnia est
imperfectius. Diffinitur autem accens tertia dif-
finitione sic. accens est quod contingit eidem inesse
et non inesse. Ratio est quia accens inest subiec-
to per causam contingentem: ideo quandoque inest
et quandoque non inest. Et licet pes fortis possit inesse
et non inesse forti. hoc tamen non est sicut accens suo sub-
iecto sed sicut pars integralis suo toto. Ideo diffi-
nitio sic debet intelligi. Accens est quod conti-
git eidem inesse. id est inherere secundum quantum modum
essendi et non inesse. id est non inherere. Non diffi-

nitur autem accens in ratione predicabilis per
aliquam predicationem diffinitionis. sed sic potest
diffiniri. accens est quod predicatur de pluribus
definitibus numero in quodlibet accidentale per accens.

Secundo sciendum est quod accens diuiditur
in accens separabile et in insepara-
bile. Quare autem dicitur accens separabile et in-
separabile dictum est prius. Et iterum diuiditur acci-
dens in commune et proprium. unde aliquod accens
potest dici commune tripliciter. vno modo per cau-
salitatem quia. scilicet. natum est causari a multis cau-
sis. et per oppositum accens dicitur proprium quod non
est natum causari nisi ab vna causa. alio modo dicitur
aliquod accens commune per predicationem
quod. scilicet. de pluribus predicatur. Et per oppositum
illud accens dicitur proprium quod de vno solo præ-
dicatur. et sic accensia vniuersalia sunt communia
et particularia sunt propria. alio modo dicitur accens
commune. quia potest indifferenter inesse cuiuslibet
parti subiecti. et per oppositum illud dicitur proprium quod
solum sibi determinat vnam partem in subiecto
sicut simitas nasum et cecitas oculum.

Tertio sciendum est quod consequenter auctores
determinat de quinque vniuersalibus
comparatiue postquam de ipsis determinauit secundum se.
Et ponit convenientias et differentias eorum. et per
conuenientiam generalem inter omnia predica-
bilia dicens quod commune est omnibus quinque pre-
dicabilibus de pluribus predicari. Ratio est. quod de
pluribus predicari est de diffinitione predicabilis.
ideo debet conuenire cuiuslibet contento sub diffi-
nitione. Deinde ponit ordines et primo ostendit quod ge-
nus differt ab alijs. Differt autem genus ab alijs.
quia predicatur de pluribus quam alia. de quibuscū-
que enim predicatur species definitio proprium aut accens de il-
lis predicatur genus. Ordines autem differt a genere
quod predicatur in quale. genus vero in quid. Et dif-
fert a specie et proprio quia definitio predicatur de pluri-
bus definitibus specie. species autem et proprium de
pluribus indiuiduis. Differt etiam ab accente. quia
accens suscipit magis et minus et non definitio. Differt
autem species a genere eo quod genus continet species et
non e contra. et hoc debet intelligi potestate et non
actu. Differt autem species a definitio quia de pluribus
differentijs potest fieri vna definitio species sicut ex
rationali et mortali fit homo. sed ex duabus specie-
bus non potest fieri vna definitio species. quia ex duobus
existentibus in actu non potest fieri vnum tertium.
Sed species differt a proprio: quia species est prior
proprio. secundo quia quorum diffinitiones sunt disse-

De pdicabilibus

rentes ipa sunt dñia. sz distinctiones spēs z pprii sūt differētes. ergo spēs z ppriū differūt adinuicem: Differt etiā ab accidente. qz accñs pdicat in quale z propriū i qd. sz propriū xō ab accñte differt primo qz ppriū pdicat d vna sola spē. accñs vero pdicat d plurib⁹ spēbus. Scdo qz ppriū pmo uenit spēi z p speciē idiuiduis. accñs vero ecōuerso. Deinde ponit dñiam iter accñs z alia pdicabilia dicens qz accñs differt ab alijs eo qz suscipit magis z min⁹. sz alia non qz equat⁹ insunt bis qbus insūt. Scdo qz accñs pdicatur equoçe vel denotatiue alia xō pdicantur vniuoçe. Un pdicari vniuoçe ē pdicari vno nomine z vna rōe. Sed pdicari equoçe est pdicari vno nomine z diuersis rōnibus. Sz pdicari denominatiue est predicari nomine z non rōe. z d istis magis videbitur i predicamentis

Sed contra pdicta arguitur. Primo sic. obustio est accñs z tñ nō p̄ adesse domui p̄ter corruptōez ei⁹. ergo p̄ma diffō accñtis non est bona. C Scdo arguitur sic. qd est semp i subo subsistēs nō pōt non iesse i subo. sz accñdens sp est in subo subsistēs. ergo nō tringit eidez iesse z non iesse. C Tercio arguit sic. idē accñs est sepabile z isepabile sicut pz d nigredine i coruo z d nigredie i forte. igr membra disionis coicidunt. C Quarto arguitur sic. asin⁹ z equa sūt due spēs ex qbus fit tertia. s. mulus. ergo ex duab⁹ spēbus potest fieri vna tertia species.

Ad rationes Ad p̄mam dñ negādo minorem pōt eni obustio ad esse domui siue apta nata ē adesse p̄ter h q dom⁹ definat eē ens. C Ad 2az dñ qz accñs sp est i subo qd dñ ē. sz nō est sp i subo. i. pro oī tpe. C Ad tertiā dñ qz non ē iconueniens membra alicuius disionis coicidere respectu diuersoz. C Ad quartā dñ qz ex equa z asino p̄cularib⁹ bñ fit mulus actōe nā li z hoc i genere cāe efficiēz. sz ex equa z asino i vti. s. ex nā eq z asino nō fit mulus: sz ex duabus dñis tāqz ex duabus natur⁹ fit vna spēs z hoc opōe me thaphisica. Et bec de vltibus dñā sufficiant:

C Incipit tractat⁹ terti⁹ de pdicamētis
 D cognoscēdū pdicamēta quedā sunt necessario p̄mitēda sine quoz cognitio nequaquā pōt haberi cognitio pdicamentoz. Eorūz ergo que dicuntur. quedam sunt vniuoça. quedā equiuoça. z quedam denominatiua.

C postqz auctor supius determinauit de quib⁹ vltibus i tractatu d pdicabilibus: consequenter i hoc tractatu auctor dterminat d oēm generibus siue decē pdicamētis fm qz pdicamētū noiat ordinem genēz z spērū. Et rō ordis ē. qz ordiare ne scit q rōnes ordinabiliū ignorat. iō conuenienter auctor p̄us determinauit z posuit rōnes vltimū qz dēminauit d ordie ipoz. C Pro cui⁹ dclaratōe.

Primo Sciendum est qz put dñ pmo posteriorū. oīs scia vna est vni⁹ generis subī de quo igitur passionēs p p̄pam rōnem illi⁹ subī. De quo qdē subo debet p̄cognosci qd ē z qz ē. Cū ergo hec scia sit vna oīs qz ei⁹ sit aliqd subz vniū p̄mū a q ista scia hēat vnitatē spēs dignitatē z ordinē. hoc aut⁹ non ē ens dicibile icōplexū ordinabile i genere fm sub z sup put stat sub voce talem ordinē significāte. vt dñ Albert⁹. Tum pmo qz illud subm est nugatoriū qz dicibile icludit ens: ergo dicē ens dicibile icōplexū est nugatio. tenet cōntia ga dissonibus positis loco noium idēz bis diceretur fm doctrinam p̄p̄mo peryarmenias z secundo thopicoz. Aliunde ēt patet cōntia qz scd⁹ aristotelem sexto topicoz dicto vlti si suuz iferius vel minus cōmune addatur ibi est nugatio. Tum ēt ga vel ens supponit ibi p̄ente reali vel ente rōnis. Nō p̄mū. ga d ente reali p se nō itendit logic⁹ cum logica sit d secundis itentionibus adiunctis p̄mis. Nec fm. quia hoc satis significat p dicibile cum dicibile siue vltē quod idem est sit ens rōnis. Tum ēt ga ens rōis nō videtur ordinabile i genere ga fm ipm nūl reponitur i genere nisi ens reale. Tum etiam ga dicibile vī poni in pdicamento relatōis ergo nō est subm. Itēz iconuenienter additur ista p̄ticta sub voce qz hoc accidit ei. modo cōsiderare subm suum sub accñte est cōsiderare ipm modo quo non potest diffiniri z per consequens ē cōsiderare ipm modo quo non potest esse subm. cōntia tenet. ga subm d quo ē scia d̄bet per se esse diffinibile vel saltem habere per se conceptum qd dītatiuum de quo dmonstretur aliqua passio per rōnem tal⁹ subī vt patet ex pmo posteriorū. Tuz etiaz quia illud quod est hoc modo subm est pars eius qz est subiectū i q̄to tractatu scilz silogismi. sz notitia silogismi potest haberi sine voce. alias seq̄ res qz habēs demōstratōez mentale sine vocē nō b̄ret demōstrationē quod est icōueniēs vnde nullaps logice est de voce tamqz de subiecto.

Secundo sciendum est qz subiectū huius tractatus ē pdicamentū siue genus generalissimū. Cuius ratio est quia ei con

Tractatus tertius

ueniunt tres conditiones subiecti primi alicuius scie. quia prima est quod de ipso presupponitur quod est cum hoc non ostendatur. et etiam quod est. Secunda est quod per quod quid est ipsius demonstrentur passionibus de ipso. Tertia est quod notitia eius principaliter intendat in hac scia et notitia aliorum quodatur propter ipsum sic quod alia attribuantur ad ipsum. Sed istae tres conditiones conueniunt generalissimo respectui huius scie. Unde Aristoteles in libro predicamentorum determinat de decem generalissimis presupposita ratione generis generalissimi tamquam de partibus principibus ipsius subiecti primi. et cuiuslibet generis generalissimi in quibus passionibus et proprietates. ergo manifeste patet per cessum eius quod genus generalissimum est subiectum in libro predicamentorum et per omnia ista tertio tractatu correspondet de libro predicamentorum aristotelis. Unde ab Aristotele ponuntur decem predicamenta que sunt principia formalia. id est sunt quoditates quedam. Et quibus barum quoditatum est fundamentum unius respectus cum cuius repugnat operari ad aliquid aliam naturam cui possit attribui intentioni generis. Et sic dicitur generalissima denominatione. et generalissimum dicitur de istis decem respectibus quoditatis. et predicatur ut species de individuo. sed denominatione predicatur de fundamentis intentionis. Et sic genus generalissimum quod est superius ad ista generalissima est subiectum huius tractatus. Et partes eius principales sunt ipsa decem generalissima. et quod isti respectus sunt oculi notificationis per sua fundamenta et terminos.

Tertio Sciendum est quod circa hanc premittitur difficultas. Utrum scia huius tractatus sit de vocibus aut rebus vel secundis intentionibus. Ad quam difficultatem respondet aliquod quod est de rebus non absolute consideratis. sed in quantum accipiuntur sub quibusdam secundis intentionibus vel in quantum ipsi attribuntur quedam secundae intentiones. Sed hoc est falsum quod probatur quod predicamenta sic considerata sunt entia per accensum cum sint aggregata ex ente reali et ente rationis. sed de ente per accensum non est scia secundum Aristotelem. sexto metaphysice. quod sequitur quod scia libri predicamentorum non est de rebus sic acceptis. Alio dicitur quod scia libri predicamentorum est de vocibus. Et probatur per Boetium quod dicitur quod liber iste est de decem vocibus decem rerum prima principia significatibus. Sed hoc improbat. Prius Aluicem in principio logice sue dicens quod ad considerationem vocum nos inducit necessitas quod logicus non habet considerare nomina aut verba vocalia nisi in quantum valent ad loquendum et exprimendum. quod si esset possibile dicere vel exprimere solo intellectu aut cognoscere quemadmodum in angelis non indigeremus vocibus. et ideo si aliquo modo logicus consideret de vocibus hoc est quod sine ipsis non potest docere aut doceri. et dicitur quod nec

quod logica necque aliquod pars logice est principaliter de terminis ut dicuntur logici moderni. quod autem esset de finibus mentalibus vocalibus aut scriptis. Non vocalibus quod tunc surdus non posset habere logicam quod est falsum. Necque de scriptis quod cecus a natiuitate nullam habet sciam. Neque de mentalibus quod dormiens non habet logicam quod rum vtriusque est falsum. quod sequitur de omni verum. Tertio dicitur quod tota logica et quilibet pars logice est de secundis intentionibus cretine designatis. hoc patet auctoritate et ratione. Primo auctoritate Aluicem dicens quod logica est de secundis intentionibus adiunctis primis. Ratione sic quod logica non est de rebus prime intentionis quia tunc esset scia realis. necque de rebus acceptis sub aliquo intentione quod de ipsis ut sic non est. scia cum res prime intentionis accepte sub aliqua secunda intentione non sint dissimiles necque habeant unum conceptum quoditatum necque unam per se entitatem sed sunt entia per accensum. ergo de ipsis ut sic non est scia. et sic sequitur tertium quod de secundis intentionibus est tota logica et quilibet pars logice. Unde tria sunt antepredicamenta in generali. id est diffinitio. diuisio. et regula. Et septem in specie. id est tres diffinitiones. due diuisiones. et due regule. Unde antepredicamentum est documentum traditum ab Aristotele. valens immediate a priori ad notitiam ipsorum predicamentorum habendam. Cum enim genera predicantur de suis inferioribus et accensum denominatione de subiecto ipsa non sunt generalia respectu sui subiecti. Et equiuoca non sunt ordinanda in aliquo genere vno eo quod non habent aliquid unum per se significatum: ideo oportuit prescribere quod sunt equiuoca quorum diffinitio primo ponitur quod ipsa sunt reiecta per a coordinationem predicamentali. Deinde ponitur diffinitio vniuocorum quod reductio eorum quod sunt vniuogeneris ad unum primum principium illius generis quod de omnibus aliis predicatur in quod et vniuocum est principaliter in libro intentionis. Et quod accensum non potest perfecte notificari nisi per sua subiecta quod est in diffinitionibus eorum ponitur subiecta ut dicitur 7° metaphysice. de quibus predicantur denominatione. ideo necesse fuit premittere diffinitionem vniuocorum diffinitioni denominationum.

Sed contra predicatur arguitur. Prius sic. principia principiorum non est scia sed intellectus per posteriores. sed decem genera sunt decem prima principia ut dicitur per philosophum 1° de specie. quod de istis non est scia sed intellectus. et arguitur sic. subiectum cuiuslibet scie dicitur esse dissimile sed generalissimum non est dissimile. quod soli species est diffinitio. sed genus generalissimum cum sit genus non potest esse species. quod non potest diffiniri nec per omnia est subiectum tractatus. et arguitur sic. predicabilia sufficiunt ducunt nos in notitiam principiorum. quod non oportuit premittere antepredicamenta. contra 3°. quod frustra ponuntur per philosophum pauca sufficiunt. et 4° arguitur sic. secundum Boetium ut per philosophum dicitur est de decem vocibus decem rerum

De predicamentis

¶ ⁴ p⁴ n⁴ significatib⁹. q³ seq³ q³ nō ē de scāis itētiōib⁹.

Ad rationes

Ad p⁴ m⁴am distinguitur maior v^l p⁴ncipioz cōplexoz demonstrationis et sic conceditur q³ de ipis nō est scientia sed intellectus. vel principiorum incōpletorum cuiusmodi sunt predicamenta fundamenta liter accepta et p⁴ denominatis et sic negatur. s³ illa scientia est methaphisicalis. tamen de predicamentis et generibus formaliter acceptis est scientia logicalis. sed hec nō sūt principia imo sunt quedam intentiones secunde causate p⁴ actum intellectus. et illo modo sūt diffinibilia. et sūt species et hnt passionēs de ipis demonstrabiles. Unde de cōclusionē ē scia tāq³ de illo q³ scit et notitia subī p⁴ virtualiter cōtinet notitiā cōclusionis dīmōstratāz in aliq³ scia.

¶ Ad secūdā dī q³ nō o³ sēp subz cuiusq³ scientie ēē diffinibile. q³ d³ ente transcendenter accepto est scia vt dī q³to methaphisice. et tñ ens nō h³z diffinitionē cū nō sit spēs. s³ sufficit q³ habeat conceptum q³ditatiuū et aliquā p⁴rietatem dīmōstrabile de ipō. Et si habeat plures passiones ordinatas tē p⁴ma passio o³ poni loco medij et p⁴ illam dīcēt alie dīmōstrari de ipō. s³ p⁴ma passio erit p⁴ se nota dī illo subō. In p⁴posito tñ minor ē falsa q³ gen⁹ g⁴nalif simūū acceptū formaliter et p⁴ p⁴ se significato ē spēs et p⁴ o³is ei⁹ ē diffinitio q³ditatiua vt vīū ē in prioribus.

¶ Ad tertiā negat aīis. sed bene vey ē q³ valent ad notitiā p⁴dicamētoz mediate s³ nō imedia te cuiusmodi sūt antep⁴dicamēta.

¶ Ad q³rtaz dī q³ aucto ritas Boetij sic itelligit q³ iste liber ē dī dī cē vocib⁹. i. dī decē reb⁹ significatis p⁴ illas voces. Ut dī q³ est de decem vocib⁹ minus p⁴ncipit. et dī decem reb⁹ significatis magis p⁴ncipit. siue de relationib⁹ fūdatiis sup illa decem p⁴ncipia.

Equoca dñr quoz solū nomē ē cōc. et rō sube s³ illud nomē ē diuersa. vt aīal significat aīal vīuū et aīal pictū. et nomē i eis solū ē cōc. et s³ illud nomē rō sube ē diuersa. dicim⁹ enī de leone picto i pariete. ecce terribile aīal. et de leone vīuo idē dicim⁹ equoce. et de statuīs regū dicimus. isti sūt tales reges. et de his q³ ad huc regnāt dicim⁹. isti sunt tales reges sumēdo nomē regis equoce. Vniuoca dñr quoz nomē ē cōc et rō sube s³ illud nomē est eadez. vt hoc nomē aīal ē cōc boī boui et leoni. et sūt rō sube s³ illud

nomē ē eadez. vt hō ē aīal. bos ē aīal. et hō ē suba aīata sēsibilis. et bos ē suba aīata sēsibilis. et sic nomē ē cōc eis et rō s³ illud nomē ē eadez. nihil enī aliud ē hō s³ q³ ē aīal q³ suba aīata sēsibilis et sūt bos.

¶ Circa hē textū notādū ē p⁴ q³ h³ auctor n⁴ diffinit equoca sic. Equoca dñr q³ solū nomē ē cōc et s³ illud nomē rō sube ē diuersa. Pro c⁴ dīclaratōe supponit q³ h³ diffiniūt equoca equocata q³ si nō diffiniūt set potuūt ēē dū an fuisse et aliq³ talia. et supponit q³ equoca equocata formaliter accepta sūt relatiua egpantie et talia sp⁴ dñt diffiniri i plari nūero. iō auctor n⁴ et Ari. diffiniūt i plari nūero sic et cetera relatiua egpantie vt sūt filia diffinita tria et sic dī alijs q³ diffiniunt i plalino? s³ methaphisice. Et equocis iportat triplex respect⁹. q³ ipa equocata p⁴nt p⁴ari adinuicē et sic iportat respect⁹ egparatie. vt syd⁹ celeste nō solū ē equocū ad canē s³ ad pīcē marinū et canē lafbilē. Et dñr relatiua egpantie. q³ extrema sūt eiufdē rōis. s. equocata. p⁴nt et p⁴ari ad nomē i quo equocāt. et sic iportat respectū supponis. Et s³ iportat respectū supponis p⁴ q³to nomē cōc supponitur ip⁴sis. vñ p⁴ nomē nō o³ intelligi vox. q³ hoc ē iptinēs ad rōez equocoz. sed p⁴ ipm itelligitur alijs respect⁹ supponis. Vñ equoca p⁴nt capi dupl⁴. vno? formaliter et p⁴ p⁴ se significatis. et tūc significat respectū rōis fūdatos sup diuersis conceptib⁹ opatis ad seiuicē. et ad aliq³ nomē ipis cōc. et hoc modo hic diffiniūt. et applicatur i fundamētis illud q³ significatur i secūdis itētiōib⁹. Alio mō p⁴nt capi fūdamētaliter et tūc ipi conceptus equiuocati i aliquo noīe dīcūtur ēē q³dā equiuoca. et hoc mō non p⁴nt diffiniri q³ nō hnt vnū conceptū fm illud nomē in quo equocātur. Jō sic itelligitur diffinitio. Equoca equocata dñr. i. sūt conceptus obiectiue relatiui ad seiuicē et ad vnū nomē siue conceptū: et fm illud nomē rō substantie ē diuersa. i. cōceptus q³ditatiui sūt diuersi. Et notāter dī fm illud nomen. q³ aliqua sūt equoca in vno conceptu que tñ sūt vniuoca in alio. Ex⁴ tria significata hui⁹ noīs canis equocātur in cane. et tñ vniuocātur i corpore. et ibi nō capitur rō pro diffinitione quiditatiua sed pro conceptu q³ditatiuo. Ex quo patet q³ equiuoca formaliter accepta sūt vniuoca. a⁴ s³ nō possēt diffiniri cū solū vniuoci sit diffini. et p⁴ q³ h³ diffini ē q³ditat⁴ q³ dā p⁴ gen⁹ et dīa. et p⁴nt bitudo ad cor⁴ ad cūcūloq³ndū ei⁹ dīa

Secundo sciendum est q³ determinatio dī equiuocis tāq³ de primo reijciendis a coordinationibus predicamentibus. cō

Tractatus tertius

sequenter videndum est de yniuocis eo quod yniuoca per se sunt coordinata in genere. quod generaliter predicatur yniuocae de spiritibus et speciebus de indiuiduis. Suscipiunt. n. indiuidua rationem spirituum et species rationem generis. ut dicit philosophus 2. topicorum. quod genera predicantur yniuocae de suis speciebus. Et diffinitio eorum. scilicet yniuocorum talis est. Yniuoca dicitur quorum nomen est commune. et secundum illud nomen ratio substantie est eadem. Ubi est aduertendum quod duplicia sunt yniuoca. quod quedam sunt yniuoca yniuocantia. alia sunt yniuoca yniuocata. unde yniuocum yniuocans est aliis conceptus obiectum communis eadem ratione dicibilis de pluribus suppositis contentis sub illo conceptu communi. sicut ens est yniuocum yniuocans quod uno nomine et uno conceptu formali et geditatiuo dicitur de decem generibus. Sed yniuoca yniuocata sunt partes conceptus specialis significati per unum conceptum generalem in quo illi conceptus specialis yniuocatur. sicut conceptus hominis et bouis yniuocatur in uno conceptu generali animalis. qui conceptus est alius a conceptibus aliorum yniuocorum. tamen est communis eis et geditatiue inclusus in eis. Et sunt substantia et accidentia yniuocantia. quod conceptus entis est alius a conceptibus substantie et accidentis. tamen includitur in ipsis: et est dictus de ipsis in quod. Ut cum quidam quid est substantia. conuenienter respondens. et sicut diceretur de accidente. Ex quo sequitur quod non accipitur nomen per uocem. quod logicus non intendit per se de uoce. sed accipitur per conceptum. Unum yniuoca sunt relatiue egparatie. quod referuntur ad uicem relatione egparatie que respicit extrema que sunt eiusdem rationis. Et talia debent diffiniri in plurali numero. id conuenienter auctor non et philosophus diffiniuerunt yniuoca pluraliter et non singulariter: Sed quoniam operatur yniuoca ad ipsum nomen commune siue conceptum. quod. scilicet nomen dicitur yniuocum actiuum. tunc ibi est respectus suppositis ad illum conceptum yniuocum actiuum tamquam ad correlatiuum proprium. et est relatiuum superpositum quoniam operatur yniuocum yniuocans ad ipsa yniuocata passiuue contenta sub tali nomine. et omnes isti respectus exprimitur in predicamentis diffinitionis. quod ipsa est conuenienter data.

Tertio sciendum est quod logicus non intendit per se de rebus sed solum de secundis intentionibus que applicantur primis et denotant eas. sic est in proposito. quod yniuoca et equoca non accipiuntur per rebus sed per conceptibus siue intentionibus secundis que sunt formaliter respectus. sed illi respectus debeant declarari per fundamenta eo quod sunt per entitatis. et per rationis cognitionis. Et idem philosophus illud quod significauerunt in secundis intentionibus declarauerunt in fundamentis. Ut bonum et bos communi nomine animalia nuncupantur. et secundum illud nomen ratio substantie est eadem. quod philosophus. quod si utriusque assignetur eo quod sunt animalia rationalia eadem habet rationem. Unum diffinitio yniuocorum predicatur geditatiue de ipso diffini-

to. quod diffinitum est 2. intentio vel sunt secunde intentiones. Et omnia posita in diffinitione sunt intentionalia. Sed quoniam dicitur animal est yniuocum. et homo et bos sunt yniuoca sub animali tunc est predicatio denotativa. et sunt diffinitio yniuocorum predicatur de ipsis denotative. Et diffinitio talis est essentialis et geditatiua. quod philosophus. quod datur per genus proprium et dicitur. genus. n. tangitur per hoc quod dicitur. per quod denotatur quod sunt conceptus specialis dicibiles vel significabiles sub aliquo communi conceptu. Et ponitur ibi quorum nomen est commune. ad exprimentum correlative ad quod referuntur isti respectus. quod yniuoca non solum referunt ad se inuicem sed et referunt ad conceptum commune. Et propria dicitur eorum exprimitur per hoc quod dicitur. et secundum illud nomen ratio substantie est eadem. Et accipitur ratio substantie per diffinitionem vel conceptum geditatiuum et formalem quod non per yniuoca sunt diffinitionem geditatiuam ut generaliter ma respectus suorum inferiorum non habent diffinitiones geditatiuam cum ipsa sit solum species. Sed bene habent commune conceptum quiditatum.

Sed contra predicatur arguitur per sic. equoca non potest diffiniri. ut dicitur 4. topicorum. quod male dicitur quod diffinitio illa est geditatiua. 2. arguitur sic. unum est animal multa. sed yniuoca operatur ad equoca sicut unum ad multa. quod diffinitio yniuocorum debet poni ante diffinitionem equocorum. 3. arguitur sic. yniuoca sunt nomina. sed nomina non est nomen commune. quod si nomina esset nomen commune esset processus in infinitum in nominibus. quod male dicitur quod nomen est commune. 4. arguitur sic. yniuoca yniuocata sunt res. sed logicus non debet considerare de rebus. quod non diffinitur yniuoca yniuocata. 5. arguitur sic. diuersorum diuerse sunt rationes. sed yniuoca sunt diuersa. quod male dicitur quod ratio substantie est eadem.

Ad rationes ad primam dicitur diffinitionem animalis. quod equoca capiuntur dupliciter. uno per se significatis. et sic sunt respectus siue intentiones secunde. et importat respectus egparatie per se et respectus suppositis ad nomen commune cui supponuntur. et sic negatur quod non potest diffiniri. quod illo modo equoca sunt yniuoca. quod si unum nomen et eadem rationes predicatur de omnibus equocis. 2. capiuntur per denotatis siue per illis quibus applicantur ille intentiones. tunc proceditur quod non sunt diffinitibilia nec de ipsis bene loquitur. Ad secundam diffinitur maior. vel si unum et multa operatur iter se ratione ynius et multitudinis et sic proceditur. vel si operatur sub aliqua alia ratione sicut est in proposito. quod equiuoca proponuntur yniuocis eo quod sunt per reiectenda a coordinatone predicamentali sic generaliter sunt prius extirpanda quod bona seia sunt ifenda. Ad tertiam dicitur quod yniuoca sunt conceptus et illorum conceptuum sunt alia significata. quod sicut conceptus sunt signa rerum. ita et voces sunt signa

De p̄dicamentis

ceptuum. p̄ pyarmenias. et illoꝝ p̄ceptuum p̄t
eē vñ? p̄cept? gñalis vt p̄us dictū ē. ¶ Ad q̄rtam
distinguit maior: vñ si capiātur formatr et sic negat
vñ fūdamētatr et sic acceditur. et negat dñā. qz h̄ so
lū diffiniūtur vñiuoca formatr accepta et n̄ funda
mētatr. ¶ Ad q̄ntā dñ diffingēdo maiorē vel q̄
diuersoꝝ sint diuerse rōes totales et sic accedit. vñ
ptiales et sic negatur. h̄o. n. et hos sūt res diuerse. et
tñ conueniūt i aīali. Et ē nō capi i ibi rō p̄ diffiniōe
p̄cise s̄z p̄ceptu quiditatio siue rōe formali.

Dēoiatia dñr q̄cūqz ab aliquo solo ca
su s̄t dñā et s̄z illud nom̄ h̄nt appellati
onē. vt a grāmatica grāmatic? et a for
titudie fortis dñt solo casu. i. sola cadē
tia q̄ ē a p̄re rei. et s̄z illud nomē h̄nt ap
pellatōez. nomē. n. denoiatiū d̄z cōi
care cū noie vñiuoco i p̄ncipio et diffe
re i fine. vt a grāmatica grāmatic? ab
albedine albus.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ p̄terminato d̄ ill
q̄ dñr vñiuoca et equoca: dñr ondū q̄ dñr denoiati
ua q̄ p̄p̄e sūt p̄dicata accñtalia dēa de subiectis q̄
b̄iberēt. Et liberere nō conuenit p̄p̄e nisi formis ac
cñtalib? q̄ n̄ faciūt p̄ se vñū cū subiectis quib? libe
rēt ex eo q̄ adueniūt subō iā exñti i actu. et iō n̄ fa
ciūt nisi vñū p̄ accñs cū subiectis q̄b? adueniūt. Et
hec qdē p̄terminatio denoiatiuoꝝ ē necessaria. qz
i h̄ libro itendū de reductōe oīum accñtiū ad sub̄z
de quo denoiatie p̄dicātur. i. ḡ oportuit ad h̄s di
stictā cognitionē p̄scire q̄ sūt dñoiatia p̄dicata. Et
diff. niūtur sic i textu. Denoiatia dñr q̄cūqz ab ali
quo solo casu dñā sūt. et s̄m illud nomē h̄nt appel
lationē. vt a grāmatica grāmatic? p̄ c? declarati
one supponit p̄ q̄ denoiatiua p̄nt capi dupl̄. vñ
mō p̄ p̄e significato. et tūc significat res p̄cūz rōis
cātū p̄ actū intellect? op̄tis aliq̄ q̄ dñt solo casu. i.
finali cñmiatōe dictōis. et conueniūt i p̄ncipio. et ip̄a in
illo noie h̄nt appellatōez. i. p̄ulsionē ad alienā nāz.
qz vñū illoꝝ significat formā accñtalē i abstracto
et abstractēdo a subō. reliquū significat illā eādē
nāz accñtando sūū subm̄. mō subiectum est aliene
nature a forma accidentali. exēpla text? s̄z grāma
tica et grāmatic? Alio? p̄nt capi fūdamētatr. et tē
ip̄a creta dñr denoiatiua. et supponit q̄ triplex
ē p̄dicatio denoiatiua. s. voce tñ. significatōe tñ.
et voce et significatōe s̄t. et rō ē qz vñ p̄dicatū deno
miatiū ē ps cñtialis totius op̄positi de quo p̄di
catur ita q̄ nō op̄atur tale denoiatiū ad subm̄ p̄

cise in rōe susceptiui. sed op̄at ad ip̄s s̄c ad totū cō
positū c? cñtialr ps. et talis p̄dicatio s̄m vñitātē ē
q̄ditatiua vñiuoca et cñtial. vt dicēdo h̄o ē aīal. et
tē diceretur q̄ i p̄dicatis cñtialib? rep̄it p̄dica
tio denoiatiua gñalr dēa et nō p̄p̄e dēa. Denoiatia
h̄o significatōe dñr q̄ s̄m rei vñitātē ip̄ortat formas
accñtales realr subiectis liberētes. et s̄z vñitātē de
noiātes s̄z aliq̄z formā abstractiue designabilez
vñ significabilē. et tñ s̄z vocalē derivatōez h̄s dño
miatia vñ creta n̄ dñiātur ab abstractis vt s̄t cō
ueniētia i p̄n? dictōis. et solū dñā i finali vocis ca
dētia vt studiosū qdē denoiatiū a x̄tute. et tñ cū
illa p̄ncipali n̄ conuenit i p̄ncipio dictōis et differt i fi
ne. Cōueniēter igit dñr q̄ ē denoiatiū significatōe
qz oīa q̄ regritur ad h̄a denoiatōez q̄ se tenēt ex p
te rei h̄ntur ibi: s̄z illud qdē regritur ex parte vocis
ibi defic. S̄z ad denoiatia voce et significatōe s̄t
tres additōes regrit. p̄a ē q̄ talia ip̄ortet formas ac
cñtales accñtando subiecta sic q̄ eo mō significen
tur q̄ eis n̄ repugnat p̄dicari d̄ subō. ¶ 2a additio
ē q̄ talia dñoiatia habeāt abstracta a q̄b? dñiētur
sic q̄ conueniūt cū ip̄is p̄ncipalib? i p̄n? dictōis et dif
ferāt ab eis i fine. et p̄ cñs i mō significādi. ¶ 3a cō
ditio ē q̄ ip̄a dñoiatia conueniāt cū p̄ncipalib? i signi
ficato. His suppositis dñr q̄ h̄ diffiniūt denoiatia
formatr accepta q̄ h̄nt fūdari sup ill? denoiatis sū
damētatr acceptis. qbus conueniūt p̄dcē tres additōes

Secūdo sciēdū ē q̄ duplex ē p̄dicatō dñoiatia
qdā ē q̄ sūt a p̄re cñtiali et illa n̄ exclu
dit q̄ditatias p̄dicatōez. et h̄s gen? p̄dicatur denoia
tie d̄ sp̄e. vt dicēdo. h̄o ē aīal. et dñā s̄t vt h̄o ē rō
nal. et d̄ illa p̄dicatōe dñoiatia loq̄ p̄h̄s et topico
rū. vbi. d. q̄ i oib? p̄dicatis excepto accñte ē conueniē
eā dñoiatōez q̄ ē ab icē ad eē vt bñ seq̄t bñ iest ani
mal. ḡ ē aīal. et sic d̄ alijs. et i accñtib? n̄ vñ dñā ab in
eē ad eē vt n̄ seq̄tur ethyopi iest albedo. ḡ ethyops
ē alb? Alia ē p̄dicatio dñoiatiua sūpta a for? accñ
tali liberēte i h̄o. et tal? dñoiatiua p̄dicatio excludit
p̄dicatōez q̄ditatiua. et d̄ illa loq̄tur p̄h̄s l̄ p̄allega
to cū dic q̄ a gñe nulla p̄dicatio denoiatiua ē de
sp̄e. qz ip̄olē ē q̄ illd qdē iest vt gen? iest vt accñs. et
d̄ illa p̄dicatōe l̄z itelligat dñr aī. tñ ē t̄grit ad p̄di
catōez dñoiatiaz q̄ abstracta et cōf̄rū cū iāt ip̄n? di
ctōis. et dñant i fine cū alijs additōib?. et 1a ē p̄p̄is. p̄
dica? dñoiatia. iō i sp̄iciēdo ad dēa aī bñ dñtis q̄ p̄
dica? p̄p̄i d̄ sp̄e n̄ ē dñoiatia eo q̄ i p̄dicatōe dñoi
for? dñoiāns d̄z eē extrinsec? applicata dñoiato. et
h̄. d. aī. inuē ex duob?. p̄ i h̄ q̄. d. dñoiatia. qz s̄z p̄
scianū oēs p̄p̄os trāstie s̄t. et p̄ cñs notauit diuer
sitatē i casuali cui aduigū. et i h̄ q̄. d. appellatōez

Tractatus tertius

quod expōit alibi ad alienā nāz pulsionē ita q̄ nā dō nominātis sit quasi x̄r̄isec^o adueniēs subō z non emanans a p̄ncipijs eēntialib^o subiecti quō subm̄ emanat a sp̄e. Et hec qdē h̄a^o eē p̄nt capiendo dnoia tinā p̄dicatōez stric̄tiss^o inē vt excludit p̄dicatōez p̄mi z sc̄di mōi p̄ se. S; large capiendo p̄dicatōez de noiatinā p̄ oī ea p̄dicatōe q̄ nō ē qd̄itatuā nec eēntial^o tūc p̄p̄riū p̄dicatur denominatiue.

Tertio Sciendū ē q̄ circa p̄dicta incidunt aliquę difficultates. Prima ē vt ruz nomē denoiatiū denoiatōe fm̄ rē z vocē sit signi ficer formā vel sōm̄ vt aggregatū ex vtroq̄. C^o Ad quā r̄ndēt aliq̄ q̄ absolutū siue abstractū deriuat a c̄creto sic dicūt gr̄matici: z d̄nt abstractū z c̄cre tū i p̄ncipalī significatōe qz c̄cretū significat subm̄ p̄ncipalr̄ z d̄notat formā. abstractū vero p̄ncipalr̄ significat formā. Et hui^o op̄ionis sūt moderni logi ci. z dicūt q̄ Aristo. noluit d̄re q̄ c̄creta differāt ab abstractis i finali ēminatōe z nō i significato. s; vo luit d̄re q̄ ex pte vocis nō d̄nt nisi i sola finali ēmi natōe. Alij h̄o dicūt q̄ c̄cretū significat aggrega tū ex sūto z forma. Hoc pbāt auctē cōmētatoris sc̄do topicoz dicētis q̄ illud qd̄ significat h̄ nomē albū nō est vñū f; d̄ffōnē qz significat albedinē z recipiētē ip̄az. Sc̄do pbāt f; p̄m. sc̄do pyarmeni as: qz significare ē intellectū cōstituire. s; nomē acci dētale cōstituit intellectū sui subī. ergo c̄cretū signi ficat aggregatū ex subō z forma. C^o Alij r̄ndetur z meli^o supponēdo p̄ duas sup̄pōes siue d̄ffictōes quaz p̄ma ē aliqd̄ d̄r̄ significare aliqd̄ dupl̄r. vno mō p̄p̄rie qz. si p̄positū ē ad significādū illud. Alio mō cōiter qz. i. dat̄ intelligere illud ex cōti q̄uis nō sit ip̄ositū ad significādū ip̄s. vel qz cōmitatur p̄n cipale significatū. C^o z^a d̄ffictio est. q̄libet forma accētat q̄ ē i se qdā eēntia simplex p̄t dupl̄r cōside rāi. vno: s; p̄p̄a rōe z f; se z sic significat p̄ nomen abstra^m. alio mō f; q̄ i format s̄b̄m̄ z sic significat p̄ nomē c̄cretū. ex his d̄r̄ p̄ q̄ nomē c̄cretū significat s̄b̄m̄ cōit accipiendo significācē. i. p̄ significatōe con comitātē. z^o d̄r̄ q̄ tale nomē n̄ significat p̄p̄e z p̄n cipalr̄ s̄b̄m̄ i; solā q̄liratē. pbāt p̄ auctē ari. d̄ntis q̄ dnoiatia solo casu d̄nt ḡ n̄ d̄nt i p̄ncipali signi ficato. z^o auctē eiusdē in ca^o d̄ suba d̄ntis: albū so lā q̄liratē significat. z^o auctē cōmētatoris p̄ metha. d̄ntis q̄ c̄cretū t̄m̄ significat for^{am}. Ex his d̄cis p̄nt facill̄ solui rōes adducte p̄ z^a op̄ione. C^o z^a d̄ffi ctas. vtz oē qd̄ n̄ p̄dicatur vniuoce aut equoce p̄ dicei dnoiatie. ita q̄ sint t̄m̄ tres modi p̄dicādi. p̄ e^o solone ponūtur due d̄ffictōes. C^o p̄^a ē. p̄dicari vniuoce accipitur dupl̄r. vno: ḡnāl̄r put̄ distigui

tur s; h̄o qd̄ ē p̄dicari equoce. ita. f. q̄ oē illō dicat̄ p̄ dicari vniuoce qd̄ n̄ p̄dicat̄ equoce. alio: accipit̄ p̄p̄e put̄ idē ē qd̄ p̄dicari noie z rōne eēntialr̄ ita q̄ p̄dicatū sit d̄ eēntia s̄bi. C^o z^a d̄i^o. p̄dicari dnoia tie accipit̄ dupl̄r. v^o ḡnāl̄r put̄ distiguit̄ s; p̄dicati onē qd̄itatuā z sic rōale risibile z studiosū p̄dicat̄ dnoiatie. a^o p̄p̄e p̄ p̄dicatōe illa i q̄ p̄dicatū ē de noiatinū ab aliq̄ abstracto f; rē z vocē sit. z sic illa n̄ p̄dicat̄ denoiatie. ex his d̄r̄ p̄ q̄ si accipiat̄ p̄dicāi vniuoce equoce z denoiatie p̄p̄e tē m̄lra s̄t q̄ p̄di cāt. q̄ t̄m̄ n̄llo istoz modoz p̄dicatur. vt h̄o ē studi osus. h̄o ē aial. z^o d̄r̄ q̄ accipiendo p̄dicatōez vniuo cā z equocā ḡnāl̄r sic t̄m̄ s̄t duo mōi p̄dicādi. f. vni uoce p̄dicari z equoce. z^o d̄r̄ q̄ accipiendo p̄re dicatōez vniuocā z equiuocam p̄p̄e z denomia tiuam cōiter sic oē qd̄ p̄dicatur aut p̄dicatur vni uoce aut equiuoce aut denominatiue.

Sed contra p̄dicā arguitur. p̄rio sic. de noiatia n̄ sūt aliqd̄ vñuz. er go n̄ p̄nt diffiniri. cōia p̄z. qz solū illa q̄ h̄nt vñū p̄ se c̄ceptuz z vñā p̄ se qd̄itatē p̄nt diffiniri. C^o Sc̄do arguit̄ sic. albū z albedo sūt denoiatiua z t̄m̄ n̄ d̄nt denoiatie cū albedo de nullo p̄dicei dnoiatie h̄e z aff̄rmatiue. ḡ d̄ffō mala. C^o z^o arguit̄ sic. abstra ctū d̄riuat a c̄creto. ḡ c̄cretū n̄bz appellatōez ab abstracto. C^o 4° arguit̄ sic. oē accēs p̄dicat̄ dnoia tie d̄ suo s̄bo. ḡ oia talia dnoiatia sūt p̄p̄e dnoiatia ua. C^o 5° arguit̄ sic. ois p̄dica^o v̄l ē dnoiatia v̄l eēn tial z qd̄itatuā. s; dnoiatia significatōe t̄m̄ p̄dicant̄ d̄aliq̄ s̄bo n̄ eēntialr̄ nec qd̄itatuā ḡ dnoiatie z p̄p̄is ip̄a sūt p̄p̄rie denoiatiuar̄ sic d̄ffō d̄z eis cōducire

Ad rōes Ad p̄^{am} distiguit̄ aīis v̄l dnoiatia sūdāmētalr̄ accepta z sic c̄cedit̄ q̄ n̄ s̄t aliqd̄ vñū. v̄l s̄olr̄ capta z sic negat̄ imo sūt aliqd̄ v̄l f; significatōz s̄olr̄ q̄uis supponāt p̄ pl̄i b^o. C^o Ad z^{am} negat̄ maior qz albe^o n̄ ē dnoiatinū imo solū c̄creta s̄t dnoiatia z sic c̄cedit̄ mior q̄ de nullo dicat̄ dnoiatie h̄e z aff̄rmatiue. z sic negat̄ cōia Ad z^{am} d̄r̄ distiguit̄ aīis v̄l f; d̄riuatōz vocalē z sic c̄cedit̄. z hoc modo gr̄matici dicūt abstracta d̄ri uari a c̄cretis v̄l f; d̄riuatōem realē z sic negat̄ qz abstractū significat formā f; se z abstrahēdo a s̄bo: c̄cretū h̄o s̄igr̄ illā eādē formā cū ib̄erentia ad sub̄z. for^a aut̄ f; se nātr̄ p̄cedit̄ se ip̄az vt ē i subō. iō c̄cretū denoiatur ab abstracto. C^o Ad 4^{am} d̄r̄ q̄ q̄ oē accēs p̄dicat̄ denoiatie. s; nō a q̄cūq̄ abstra cto d̄r̄ denoiatie. s; solū ab illo cui d̄uēit̄ i p̄n^o dicti onis z differt̄ i fine. C^o Ad 5^{am} c̄ceditur maior z ēt minor. s; d̄r̄ q̄ q̄uis studiosus p̄dicetur denoiati ue h̄ t̄m̄ n̄ ē a vtute s; ab aliquo alio nomine ficto

De predicamentis

a quo deriuatur puta a studiofitate.

Eorū q̄ dicunt qdā dicunt cū p̄plexiōe
vt hō currit. qdā sine p̄plexione. vt hō
vl currit. Sz pri⁹ q̄ alterz mēbz huius
diuisionis subdividat: distiguēdi sunt
octo modi effendi i. qz necessarij sūt ad
sequēte diuisionē cognoscēdā. 7 ad ea
q̄ postea dicentur. Prim⁹ igit modus
eēndi i: ē qñ aliqd dī eē i alio sic ps ite
gralī suo toto. vt digit⁹ i manu. 7 pa
ries i domo. Secūd⁹ mod⁹ eēndi i: ē sic
totum integrale i suis prib⁹ sil⁹ sūptis. vt
dom⁹ i piete recto 7 fudamto. Tertius
modus ē sic spēs i suo gñe. vt hō i aiali
vl vñsiquodqz iferi⁹ i suo supiori. qrt⁹
modus ē sic gen⁹ i spē vt aial i hoie. vl
silr quodl3 supi⁹ i suo iferiori. Quint⁹
modus eēndi in: dī sicut forma i matia
7 iste quit⁹ mod⁹ subdividit. qz quedā
ē forma subalis vt aia ē forma subalis
hois. quedā est forma accñtalis vt al
bedo hois. 7 prima haz dicit⁹ pprie in
esse sicut forma i materia. vt aia in cor
pore. alia aut dī esse i alio sicut accidēs
i subo vt albedo i pariete. Sextus mo
dus eēndi i: est sicut aliquid ē in sua cā
efficiente. vt regnuz i regēte. Septim⁹
modus eēndi in: est sicut aliquid ē i suo
fine vt virt⁹ i btritudine. Octauus mo
dus eēndi i: dī sic aliquid ē i suo p̄tinēte
vt vinū in vase. 7 locatuz in loco. Nos
aut octo modos eēndi in: distiguit Ari
stoteles q̄to phisicoz. Boetius autez
assignat nonē. qz subdividit quintuz vt
dictū ē. vñ versus. Insūt ps. totū. spēs.
genus. 7 calor igni. Rex i regno. res in
fine. locoqz locatū. Eorū q̄ sūt. quedaz
dñr de subo: in subo vero nullo sūt. vt
genera spēs substātie 7 dñe eaz. q̄ oia
dicunt substātie vles extenso noie sub

stantia. vt hō aial rōnale. Dicit de subo
put hic sumit est superius dici de infe
riori. vt aial dicit de hoie. 7 hō de soz
te. 7 color de albedine. 7 esse i subo su
mitur sz q̄ accidens est in subo. Alia
vero neqz de subiecto dñr neqz in sub
iecto sunt. vt idiuidua sube. Alia dicit⁹
tur de subiecto 7 sunt i subo. vt genera
7 spēs alioz nouē p̄dicamētoz dñr de
iferioribus 7 sūt in subo. sicut accñs in
subo. vt color dī de albedine. vt de ife
riori. 7 est i corpe vt in subo. Alia vero
i subo sunt 7 de subo nullo dñr. vt hec
scia est in aia vt accñs i subo. sz non dī
de aliquo iferiori. 7 iste color est in cor
pore vt in subiecto. 7 non dicitur de su
biecto. ois enim color incorpore est.

Circa hūc tex. notādū ē p̄ q̄ dēmiato d 3° añp
dicamto nūc auctor n̄r dēmiat d 4° qd v3 ad cog
scēdū distictōez eoz q̄ ponūt i gñe abhil q̄ n̄ ponū
tur. pōit ergo talē diuisionē. Eorū q̄ dicūt qdā
dicūt cū p̄plexiōe vt hō currit. quedā sine p̄ple
xione vt hō. Rō ē qz oē qd significatur p̄ vocem
aut significatur p̄ vocē vñā mediāte vno cōceptu
7 sic dī sine cōplexione. vel significatur p̄ plures
voces mediāte cōceptu p̄plexo 7 sic dī cū p̄plexio
ne. Et capi⁹ ibi dñr vt idē ē qd expmunt vel signi
ficantur p̄ vocem significatiuā. Unde dici multi
pliciter accipit. Uno mō vt idē ē qd dīnari vt
cū dī dyaletica dī a dya. i. deriuat. C 2° mō idē
est qd p̄dicari vt cū dī p̄dicatus dī de subo. C 3°
mō vt idē ē qd p̄ferri. 7 istis modis nō capitur hic.
C 4° mō capitur vt idē est qd p̄ vocē significari
7 sic capi⁹ h. C Alteri⁹ ē aduertēdū q̄ duplex est
p̄plexū. s. distās 7 idistās. Cōplexū distans ē c^o ex
trema diuigū p̄ copulā xbalē. vt cū dī. hō ē alb⁹.
7 dī distās eo q̄ extrēa distāt adiūicē. vl eo q̄ mī
tū distāt tale p̄plexū ab icōplexiōe. p̄plexū idistās
ē illd c^o extrēa sine aliq̄ xbo vñiū sibi iūicē. sz me
diāte alia diuictōe. vl c^o vñū extrēmū bz rōez dīer
miatōis 7 aliū dēminabil. vt cū dī hō alb⁹. Et ca
pi⁹ ibi p̄plexio p̄ aggregatōe p̄t. ū vocū significati
uaz q̄z q̄l3 p̄ se significat. Et iō l3 ista vox hō p̄po
natur ex lris 7 sillabis. tñ p̄pē nō dī cōplexa. Sill
quāuis hō sit compositus ex pluribus partibus:
tamen non dicitur significari cū cōplexione per

Tractatus tertius

hac vocem habet. Unumque diuisio ponit hic ad videndum quod sunt reponibilia in predicamento et que non. Unum illa que dicuntur cum complexione secundum quod habet non reponuntur in predicamento. quia non habent per se unum conceptum nec per se unam graditatem. Duplex autem sunt complexa: quidam sunt complexa secundum vocem tantum quod circuloquuntur nobis aliquod in complexum inominatum. ut si complexum corporis animatum et talia secundum significatum circulo locuti bene reponuntur in predicamento quia significant unum per se conceptum et unam per se entitatem. Alia sunt complexa secundum esse et vocem sunt et talia sunt duplicia. quia quidam sunt ex quibus non sit unum nisi per accidens ut habet albus. Alia sunt ex quibus sit unum per se ut diffinitio et diffinitum. Tunc dicitur quod nulla complexa siue per se siue per accidens reponuntur in predicamento nisi secundum suas partes. si siue partes in predicamento reponuntur. sicut aial rationale secundum quod est diffinitio non ponitur in predicamento nisi per aial quod ponit rationem generis et rationale tantum dicitur. Si habet albus non est in predicamento secundum quod est in predicamento sube albedo in predicamento qualitatibus. Dicibilium autem in complexum quidam ponuntur in predicamento et quedam non ponuntur ut in sequentibus videbitur.

Secundo sciendum est quod cum auctor ponit eundam diuisionem quod dicitur quintus antepredicamentum. Sed quia ipsa non potest cognosci nisi prius cognoscatur modi eundem in. id auctor noster prius ponit illos modos antequam determinet de illa diuisione. Sunt igitur octo modi eundem in. ut patet in textu quorum sufficientia communiter assignat sic. quia omne quod est in alio aut est in eo realem idem. aut ab eo realem differt. si sit idem realem si est dupliciter. aut est in eo per modum partis aut per modum totius. Si per modum partis habet dupliciter. ut per modum partis integralis et sic est primum modus. Aut per modum partis subiective et sic est tertius modus. Si per modum totius habet dupliciter. ut per modum totius integralis et sic est secundus modus. Aut per modum totius vltimus et sic est quartus. Si realem ab eo differt habet dupliciter. quia aut habet in eo actualiter aut virtualiter solum. Si actualiter hoc est dupliciter. quia vltimum datur esse illi in quo et sic est quintus modus. vltimum. et sic est octauus modus. Si hoc est in eo virtualiter hoc est dupliciter. vltimum est in eo sic in causa producente et sic est sextus modus. vltimum sic in causa non producente et sic est septimus modus. Non est autem hec diuisio unum antepredicamentum. quia ipsa non immediate ordinatur ad cognitionem predicamentorum. sed ad cognitionem unius diuisionis antepredicamentalis. et ex consequenti ad cognitionem predicamentorum. Circa quam diuisionem est aduertendum quod differenter totum integrale est in suis partibus. et partes in toto. Totum enim integrale datur esse in suis partibus quia integrale ex ipsis. sed partes integrales sunt in toto quia multum componunt ipsum. Si etiam differenter genus est in specie et species in genere. quia genus est in specie qui

ditatiue et in actu. species autem in genere potestatiue solus et non actu. Res hoc datur esse in suo efficiente quia ipsum efficiens habet virtutem producedi ipsam. Res autem datur esse in suo fine. quia vnaqueque res in suo fine bonitatem vel malitiam accipit. Insup est aduertendum quod quintus modus eundem in subdiuiditur in duos modos secundum quod duplex est forma. scilicet substantialis et accidentalis. Et ita est unus modus secundum quem forma substantialis est in materia sic aial in corpore. Et alius est modus secundum quem forma accidentalis est in subo sic albedo in pariete. Quia autem forma substantialis sit in materia patet. quia illud quod datur esse alicui simpliciter est in eo cui datur esse. sed forma subalternat datur esse formale materie ergo forma substantialis est in materia. Si forma accidentalis datur esse accidentale suo subo. id habet esse in subo. Et ergo uis talis forma accidentalis quod subalternat datur esse habet esse in uersimode. quia si subalternat datur esse subale et simpliciter. sed forma accidentalis datur esse accidentale et secundum quod.

Tertio sciendum est quod cum auctor ponit secundam diuisionem antepredicamentalem quod dicitur quintum antepredicamentum dicens quod eorum quod sunt quidam dicuntur de subo. in subo hoc nullo sunt. Alia sunt quod nec sunt in subo nec de subo dicuntur. Alia sunt in subo et de subo dicuntur. Et alia sunt in subo et de nullo subo dicuntur. Exemplum primum ut secundum sube. scilicet hoc aial et sic de alijs. Exemplum secundum ut primum sube puta sortes plato et sic de alijs. Exemplum tertium ut vltima accidentium puta albedo nigredo color et de alijs. Exemplum quartum ut accidentia particularia puta hec albedo hec nigredo et sic de alijs. Circa quod est aduertendum quod accipitur subus eorum voce cum additur huic quod est dici de. et cum additur huic quod est esse in. Unum dici de est aliquid enunciarum graditatem de suo inferiori tantum de subo suo. Sed esse in est accidentes esse in subo et predicari accidentalem de subo. Unum substantie vltimes ut hoc aial et sic de alijs dicuntur de subo et non sunt in subo. Ratione primum est quia habent inferiora sub se de quibus essentialiter predicantur. ergo dicuntur de subo. consequentia patet per diffinitionem huius quod est dici de. Secundum patet per primam proprietatem sube quod est ista. Comune est omni sube in subo non esse. ergo secundum substantie non sunt in subo. Substantie hoc particulares nec sunt in subiecto nec dicuntur de subiecto. non enim sunt in subiecto eo quod sunt substantie. nec dicuntur de subiecto quia sunt substantie anteparticulares. nullum autem particulare habet inferiora sub se de quibus essentialiter predicatur. Sed accidentia vniuersalia sunt in subiecto et de subiecto dicuntur. sunt enim in subiecto quia sunt accidentia. omne autem accedens habet esse in subiecto. Dicuntur etiam de subiecto cum sint vniuersalia. et omne vniuersale habet inferiora sub se de quibus essentialiter predicatur. Acci-

De predicamentis

dentia vero particularia sunt in subdō eo q̄ sunt acci-
dentia. et non dñr de subdō eo q̄ sunt particularia. Ex
hac diuisione pōt inferri q̄ vltia d̄ predicamēto sube-
sūt entia extra aiaz. sic q̄ nō sunt accñtia vt conce-
ptus vel voces. p̄. q̄ si vltia de predicamēto sube-
eēnt accñtia sequeret q̄ eēnt i subiecto. cū oē acci-
dens sit i subdō. hoc autē ē manifeste cōtra diuisionē
igitur zc. Scdō pōt inferri q̄ non solū termini sunt di-
cibiles. sed etiā res extra aiam. p̄. q̄ illa que dñr
non sūt i subiecto sed ois termin⁹ est i subiecto suo:
ergo aliqua dñr que non sunt termini.

Sed contra predcā arguitur. p̄mo sic
De ens est icōplexū. similr
z ois vox cum oē ens sit vnum. z ois vox sit vna. er-
go oē quod dñr sine cōplexiōe dicat. z sic diffō mala:
¶ Secundo arguit sic. canis dicit z tamē non dñr
cum cōplexione eo q̄ nō includit p̄les. nec sine cōple-
xione q̄ includit p̄la significata. ergo diffō mala.
¶ Tertio arguit sic. forma z matia opponunt sic
act⁹ z potētia. s̄z vñū oppositorū nō ē i alio. ergo for-
ma nō ē i materia. ¶ Quarto arguit sic. oē subm
est p̄us eo cui⁹ est subm. s̄z inferi⁹ nō est p̄us supiori.
ergo inferi⁹ nō est subm supioris. ¶ Quinto arguit
sic. singularia puta p̄me sube vt sortes z plato di-
cunt de subdō vt p̄z dicēdo sortes ē sortes. plato est
plato. z tñ nō hñt iferiora sub se. ḡ diuisiō est mala.

Ad rationes Ad p̄mam dñr q̄ negatur.
maior z distinguitur mi-
nor vel vnitate simplici z sic negatur. vel vnitate
aggregatōis z sic ceditur. ¶ Ad 3az dñr q̄ canis
p̄pe non ē vox cōplexa cū non hēat p̄les voces si-
gnificatiuas. z quis significet plura tñ illa non se-
habēt p̄modū determinantis z determinabilis. iō
nō est vox cōplexa nec ē vox p̄prie icōplexa q̄ nō
significat mediante vno cōceptu sua significata cō-
plexa vel icōplexa. ¶ Ad tertiā dñr distinguēdo ma-
iorē vel quo ad suas rōnes formales z large capiē-
do oppositiōnē z sic cedit. vel quo ad eē eēntie et
sic negat. ¶ Ad q̄rtā dñr distinguēdo maiorē vel sub-
iectū accidētis z sic cedit. vel subiectū superioris
z sic negatur. ¶ Ad q̄ntam distinguitur maior vel
subz p̄positiōis z sic ceditur q̄ singularia puta
p̄me substātie dicūt de subdō. vel capiēdo subie-
ctū inferiori alicuius superioris z sic negatur.

Quando alteruz de altero p̄dicatur vt
de subiecto q̄cunqz de eo quod p̄dicat
dicūt: oia de subiecto dicūt vt sor-
tes ē homo. homo est aial. ergo sortes
est aial. Diuerforū genex z nō subalter

natim positorū diuerse sunt spēs z dñe.
vt aialis z scie que sunt diuersa genera.
dñe. n. aialis sunt rōnale irrōnale. diui-
ditur. n. p̄ has dñas vt aialiu3 aliud rō-
nale aliud irrōnale. dñe autē scie sunt na-
turale morale z sermocinale. diuiditur
.n. scia per has dñas. vt sciaz alia natu-
ralis alia moralis alia sermocinalis.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄mo q̄ ad cognoscē-
dū ordinē eoz q̄ ponunt i p̄dicamēto ponit auctor
talē regulā p̄mā an p̄dicamētalē q̄ dñr eē sextū an
te p̄dicamētū. s̄. qñ alterz de altero p̄dicatur vt de
subdō q̄cunqz de eo qd p̄dicatur dñr oia etiā de sub-
iecto dñr. Que regula sic intelligitur qñ sunt duo
quoz vñū p̄dicatur de alio vt de p̄ se iferiori q̄cqd
eēntialr p̄dicatur de p̄dicato. p̄dicatur etiā de sub-
iecto. Nō. n. ad hoc q̄ arguatur p̄ hāc regulā suffi-
cit q̄ in p̄ma p̄dicatōe sit ordinatio s̄z ordinē qñqz
p̄dicabiliū: z in scda sit p̄dicatio eēntialis z directa
sicut cōmuniter dñr. s̄z regitur q̄ in vtraqz p̄pone-
sit p̄dicatio eēntialis. z q̄ sit directa q̄ nulla p̄di-
catio idirecta. p̄pe est eēntialis. Qz autē nō sufficit i
p̄ma p̄dicatiōe p̄dicatio ordinata p̄z q̄z solū il-
la q̄ eēntialr p̄dicatur dñr de subdō. vt hic accipi-
tur dici de subdō. Quāuis autē accis p̄dicatur de
subdō. nō tñ eēntialr z sic nō dñr de subdō vt ibi capiū-
dici de subdō. Scdō p̄z q̄z bec regula datur ad co-
gnoscēdū eēntialē ordinē eoz q̄ ponūt i genere
.s̄. ad cognoscēdū q̄ si aliqd sit supius supiori eēn-
tialr sit etiā supi⁹ iferiori. vt si corp⁹ ē supi⁹ ad aial
z aial ad boiez. ḡ corp⁹ est supi⁹ ad boiez. Si ergo
sufficeret ad arguēdū p̄ hāc regulā q̄ i p̄ori p̄pō-
ne eēt p̄dicatio ordinata z i scda eēntialis tūc ar-
gueret p̄ hāc regulā. hō ē alb⁹. albū ē coloratū. ḡ hō
ē colorat⁹. z sic sicut coloratū est supi⁹ eēntialr ad
albū. sic eēt supi⁹ eēntialr ad boiez: qd nullus cce-
dit. Ex q̄b⁹ segtur p̄mo q̄ hec cñia nō ē bona. hō est
aial: aial ē asin⁹. ḡ hō ē asin⁹. s̄z cōmittit fallacia accñ-
tis. Segtur scdō q̄ cñia p̄ dictā regulā illata est so-
lū cñia mālīs eo q̄ nō tenet i oib⁹ ēminis sit forma
arguēdi retēta. Tñ p̄ sitem regulā posset fieri cñia
formalis tenēs i oib⁹ p̄pōnib⁹ tā affirmatiuis q̄ ne-
gatiuis quorūcūqz ēminoz obfūato q̄ p̄ma p̄pō-
sit affirmatiua z scda vltis formalr vel equalenter
ip̄a tñ nō mutata s̄z xitatē z falsitatē. segtur. n. for-
malr. hō ē aial. oē aial est albū. ergo hō ē alb⁹. Sitr
segtur sortes ē hō. z nullus hō est asin⁹. ergo sortes
nō est asin⁹. Qz autē bec cñie sint formales p̄z q̄ oēs

Tractatus tertius

ales reducuntur ad primam figuram faciendo de secunda per
ponere primam et conuerso. Uel sic arguendo. o[mn]e aial est
albu[m]. h[oc] e[st] aial. g[er]m[in]e h[oc] e[st] albu[m]. Et h[ec] b[ea]t[us] mod[us] arguendi
hui[us] regule dicit aliq[ua]n[tu]m figuram filogisticam esse in q[ua]
mediu[m] i[n] p[ri]ma p[ro]pone[re] p[re]dicatur et in secunda subiicitur.

Secundo sciendu[m] e[st] q[uo]d hic d[omi]n[us] auctor ponit
secunda[m] regulam an[ti]p[re]dicamentale[m]
q[uo]d d[icitu]r vltimu[m] an[ti]p[re]dicamentu[m]. et e[st] talis. Diuerso[rum] ge-
nez et no[n] subalternatim posit[or]u[m] diuerse su[n]t sp[eci]es et
d[omi]n[us]. Cui[us] r[ati]o est q[uo]d d[omi]n[us] exeat a p[ar]te generis. g[er]m[in]e ad
diuersitate[m] genez sequitur diuersitas d[omi]n[us] et sp[eci]es.
Et d[icitu]r itelligi de differētijs constitutiuis et non diu[er]si-
uis. Genera. n. subalternatim posita aliq[ua]n[tu]m h[ab]ent ea-
de[m] d[omi]n[us] et vt corp[us] et aial h[ab]ent corporeu[m]. s[ed] no[n] h[ab]ent eas-
de[m] d[omi]n[us] diu[er]siuas sic q[uo]d ille d[omi]n[us] sint diu[er]siue gene-
ru[m] subalternatim posit[or]u[m]. Vn[de] aliq[ua]n[tu]m d[omi]n[us] subalterna-
tim posita dupl[ic]i. Vno mo[do] q[uo]d vnu[m] co[n]tineat sub alio
sic aial sub corpe. Alio mo[do] q[uo]d ambo co[n]tineat sub eo-
de[m] tertio vt planta et aial sub corpe. Nec. n. regula
itelligit[ur] de generib[us] no[n] subalternati posit[is] vtroq[ue]
mo[do] ita q[uo]d nec ambo co[n]tineantur sub tertio nec vnu[m]
sub altero. Genera. n. subalternati posita secundo mo[do]
bene h[ab]ent easde[m] d[omi]n[us] sic corporeu[m] et aial[is] conueniunt
aial[is] et p[ar]te. Ex hoc infer[re] q[uo]d hec regula valet ad co-
gnoscedu[m] d[omi]n[us] q[ua] ponu[n]tur in diuersis p[re]dicamentis
s[ed] ad sciendu[m] q[uo]d sub diuersis generib[us] debet ordina-
ri diuerse sp[eci]es et d[omi]n[us]. Vn[de] h[ec] aliquos d[icitu]r itelligi
hec regula. ipse e[st] q[uo]d diuerso[rum] genez generalissi-
mo[rum] sint cedez sp[eci]es et d[omi]n[us] vniu[er]sale et diu[er]sim[od]e
h[ec] eade[m] r[ati]o[n]e. q[uo]d vniu[er]sale d[icitu]r q[uo]d diuerso[rum] genez gene-
ralissimo[rum] sint eade[m] sp[eci]es vniu[er]sale et diu[er]sim[od]e acce-
pte. Et d[icitu]r exēplu[m] sicut cenare h[ec] eade[m] acceptu[m] sit
h[ec] reponi i[n] diuersis p[re]dicamentis q[uo]d significat t[ame]n sic
de sero comedere. g[er]m[in]e r[ati]o[n]e vniu[er]salis p[ar]tis sui accept[us] h[ec] re-
poni i[n] p[re]dicamento actio[n]is. et r[ati]o[n]e alteri[us] p[ar]tis h[ec] re-
poni i[n] p[re]dicamento q[ua]ntitatis. et sic h[ec] eade[m] acceptu[m] vniu[er]sale et
diu[er]sim[od]e diuerso[rum] genez eade[m] sp[eci]es. S[ed] h[ec] est
falsu[m]. q[uo]d sola icoplexa reponu[n]tur i[n] p[re]dicamento. id
solu[m] p[er] p[er] se h[ec] reponi i[n] p[re]dicamento actio[n]is. et i[n] q[ua]ntu[m]
notat illa actione fieri i[n] aliquo t[em]p[or]e h[ec] reponi i[n] p[re]dicamento q[ua]ntitatis. Et sic non valet eoz[um] d[omi]n[us]. s[ed] q[uo]d diuer-
so[rum] genez generalissimo[rum] h[ec] eade[m] acceptu[m] vniu[er]sale
et diu[er]sim[od]e accepto[rum] p[ar]te eade[m] sp[eci]es et d[omi]n[us]. q[uo]d
p[er] p[er] se q[uo]d albu[m] ponit i[n] p[re]dicamento q[ua]ntitatis p[er] se. et
t[ame]n significat subiectu[m]. s[ed] p[ro]pter hoc no[n] valet argue-
re q[uo]d heat reponi i[n] p[re]dicamento sube. q[uo]d dicibilia su[n]t
i[n] g[ra]de ordinada h[ec] sua significata et no[n] significata.

Tertio sciē tū est q[uo]d circa p[re]dicta icidit aliq[ua]n[tu]m
difficultates. C[on]t[ra] prima est vtrum
iste additio[n]es sint sufficie[n]tes q[uo]d co[n]t[ra] assignetur ad b[ea]t[us]

q[uo]d aliq[ua]n[tu]m reponat i[n] p[re]dicamento. s[ed] q[uo]d sit v[er]b[um] vel par-
ticulare et q[uo]d sit icoplexu[m] et ens extra aial[is]. C[on]t[ra] Et ar-
guis q[uo]d no[n]. q[uo]d enti conueniunt iste tres additio[n]es. et t[ame]n no[n]
reponit i[n] p[re]dicamento. g[er]m[in]e ille no[n] sunt sufficie[n]ter assi-
gnate. C[on]t[ra] Secundo sic arguis. p[ro]bando q[uo]d sint p[ar]ticio-
res. q[uo]d diff[er]e[n]s reponit i[n] p[re]dicamento et t[ame]n est q[uo]d co[n]ple-
xu[m]. g[er]m[in]e ad hoc q[uo]d aliq[ua]n[tu]m reponit i[n] p[re]dicamento no[n] reg-
rit q[uo]d sit icoplexu[m]. Maior p[ro]bat q[uo]d diffinitio et diffi-
nitio idē su[n]t. s[ed] diffinitio reponit i[n] p[re]dicamento. g[er]m[in]e et
diffinitio. p[ro] solutio[n]e est aduertendu[m] q[uo]d solu[m] v[er]b[um] si
nitū et limitatū h[ec] reponi i[n] p[re]dicamento. q[uo]d ens rea-
le finitū diuiditur in decē p[re]dicamenta. Et etiā q[uo]d vniu[er]sale
diffinitio et diffinitio significet vnu[m] et eade[m] r[ati]o[n]e e[ss]entia
liter t[ame]n hoc est diuersim[od]e. q[uo]d diffinitio significat
explicite. illud quod diffinitum significat impli-
cite. C[on]t[ra] His visis d[icitu]r ad dubiu[m] q[uo]d ille tres additio-
nes su[n]t sufficie[n]ter assignate capiēdo v[er]b[um] vt d[omi]n[us] e[st].
et p[ar]ticulare vt se extendit ad singulare. Et ad p[ri]ma[m]
r[ati]o[n]e d[icitu]r negādo maiore. q[uo]d ens no[n] est v[er]b[um] finitū. s[ed]
ē idifferēs ad finitū et i[n]finitū. idē no[n] reponit i[n] p[re]dica-
mento. Ad aliā d[icitu]r negādo maiore. et ad p[ro]bationē co[n]-
ceditur q[uo]d diffinitio reponitur i[n] p[re]dicamento et no[n] dif-
finitio. Et q[uo]d vniu[er]sale diffinitio significet idē cū diffinitio
e[ss]entia[rum] no[n] t[ame]n sub eode[m] mo[do] significadi q[uo]d re-
ponitur i[n] p[re]dicamento nisi r[ati]o[n]e suaz p[ar]tiu[m]. C[on]t[ra] Secunda
difficultas est v[er]b[um] aliq[ua]n[tu]m idē possit esse i[n] diuersis ge-
nerib[us]. Et videtur q[uo]d sic. q[uo]d scia est i[n] genere q[ua]ntitatis
et i[n] genere relatio[n]is q[uo]d h[ec] Aristotele q[ua]nto methaphy-
sice et septimo p[er]phycoz scia est ad aliq[ua]n[tu]m. ergo idē
p[otes]t esse i[n] diuersis generibus. p[re]terea figura est
i[n] genere q[ua]ntitatis q[uo]d geometria p[er] se co[n]siderat q[ua]nti-
tate[m] et co[n]siderat de figura. et etiā est i[n] genere quali-
tatis vt postea videbitur. ergo aliq[ua]n[tu]m idē est i[n] diuer-
sis generibus. In oppositu[m] est auctor et o[mn]es reales
philosophi. C[on]t[ra] p[ro] solutio[n]e ponuntur aliquę disti[n]-
ctiones. p[ri]ma distinctio est q[uo]d idem dicitur mul-
tipliciter. s[ed] idē genere. idē specie. et idē numero. Et
idē numero d[icitu]r tripl[ic]i. s[ed] idē accide[n]te. idē p[ro]prio. et idē
diff[er]e[n]te. C[on]t[ra] 2^a distinctio siue suppo[n]it q[uo]d tot modis d[icitu]r
idē h[ec] se quot modis d[icitu]r vnu[m] h[ec] se. s[ed] vnu[m] numero.
Vnu[m] specie. Unum genere. Vnu[m] p[ro]portione. His
visis r[ati]o[n]etur ponendo duas p[ro]positiones. C[on]t[ra] p[ri]ma
est q[uo]d idē p[ro]portione idē accide[n]te et idē p[ro]prio
possunt esse i[n] diuersis p[re]dicamentis. p[ro]batur
q[uo]d animal et color sunt idem p[ro]portionem q[uo]d huius-
modi identitas est i[n] simili se habere. sicut enim co-
lor se habet ad albedine[m] ita animal ad homine[m]. et
tamen animal et color sunt i[n] diuersis generibus no[n]
subalternatim posit[is]. Similiter sortes et albedo
sunt idē accide[n]te. et sortes et risibile sunt idē p[ro]prio.

De predicamentis

et tñ manifestū est ea eē in diuersis generib⁹ igitur
Cz⁴ ppō. idē spē. idē dīfōe et sūt idē gñe nullo?
 sē i diuersis generib⁹ gñalissimis. pbatur. qz ad ef
 fctiale spē ptinet gen⁹. gñ idē spē vt gñe eēt i di
 uersis generib⁹ generalissimis ista abo gñe eēt d
 ei⁹ eēntia. gñ illd nō eēt idē eēntialr qz cū diuersis
 generib⁹ nō subalēnis nūbīl ē idē eēntialr. igr. Quā
 tū hō ad idē dīfōne ē p se notū. gñ ppō. hā. **C** Ad
 rōes i dīfō. Ad pñā dīfō scia equoce hz reponi in
 pdicamēto q̄lītatis et relationis. qz hz qz significat
 habitū mētis. i. habitū cētū sub ente cātū ab obo
 et potētia ex frequēti cōsideratōe hz reponi i pdica
 mēto qualītatis. et hz qz significat imaginē ipsi⁹ sci
 bil⁹ siue silitudinē hz reponi i pdicamēto relatiōis.
 iō idē vniuoce tētū nō reponitur i diuersis pdica
 mētis. **C** Ad hāz dīstīguitur maior qz figura pōt
 capi duplīr. vno. vt significat supiciē nūerata li
 neis. et tūc ē i pdica mēto q̄lītatis. Alio. capitur
 vt significat terminatōez s̄ficiēz et lineaz et sic est
 in predicamēto q̄lītatis. Et sic patet q non vniuo
 ce habet reponi in diuersis generibus.

Sed contra pdcā āguī p sic. nō sequitur
 aial ē corp⁹. corp⁹ ē q̄lītās. ergo aial ē q̄lītās. et tñ arguitur p pñā regulā cō
 ditōib⁹ obfuaris. qz vtrobiqz ē pdicatio eēntial. er
 go pñā regula ē falsa. **C** z⁴ arguitur sic. si illa reglā
 eēt bōa seq̄retur q q̄rta figura eēt ponēda qz fm
 illā regulā āguītur p dīspōez q̄rte figure. s̄z nō ē po
 nēda q̄rta fi⁹. gñ ē tal regula nō ē ponēda. **C** 3⁴ āgu
 itur sic. corp⁹ ē i gñe sube. et tñ ē i gñe q̄lītatis vt i
 ferius videbitur. gñ idē ē i diuersis pdicamētis siue
 i diuersis gñib⁹ nō subalēnati positis. et p cñs z⁴ re
 gula est falsa. **C** 4⁴ arguitur sic. rōale ē dīa aial.
 qz aial diuiditur p rōale et irrōale. et ē dīa scie.
 qz scia diuiditur i sciaz realē et rōalē. tñ aial et scia
 sē diuersa gñe nō subalēnati posita gñ z⁴ re⁹ ē flā.

Ad rationes Ad pñā dīfō et negatur q
 āguatur p illā regulā sed
 omittitur fallacia equocatiōis. qz diuersimode ac
 cipitur corpus i pñā ppōe et i z⁴. **C** Ad z⁴m dīfō
 s̄tīguēdo cñam. qz duplīr pōt itelligi q̄rta figurā
 nō eē ponēdā. Uno. qz nō sit mod⁹ arguēdi dīstīn
 ct⁹ a pñā fi⁹ capiēdo pñā figurā stricte. s. p illa dī
 spōe. i. q̄ mediū subijcitur i pñā et pdicā i alia. et isto
 negatur q q̄rta figura nō sit ponēda. Alio. itelligit
 q q̄rta figura nō sit modus arguēdi dīstīnct⁹ a pñā
 fi⁹ capiēdo pñā figurā largo mō. s. p illa dīspōne
 i qua mediū subijcitur in vna pñā s̄tīpaz q̄cūqz illa
 sit. et pdicatur i alia quecūqz illa sit. et sic cōceditur q

q̄rta figura nō sit ponēda dīstīcta a pñā. qz isto mō
 pñā figura hz diuidi i duos modos. pñā est qñ
 mediū subijcitur i maiore et pdicā i minore. secū
 dus. qñ mediū pdicatur i maiore et subijcitur i mio
 re. et tal habet p hāc rēgulā. Et sic cōcedit q q̄rta fi⁹
 nō ē ponēda dīstīcta a pñā largo mō capiēdo p
 mñā figurā. **C** Ad tertiā dīfō qz corp⁹ hz reponi i pdi
 camento sube et q̄lītatis. s̄z nō vniuoce quō itelli
 gitur regula. **C** Ad q̄rta dīstīguitur maior qz rō
 nale duplīr accipitur. vno modo vt significat ani
 mā rōalem. et tūc ē dīa aialis. Alio. capitur vt si
 gnificat habitū denoiatiue dcm ab ente rōis. et tē
 est dīa scie. Sed hoc nō est sub eadē rōe q̄ ē dīa
 animalis. sed sub alia et alia ratione.

D z⁴ qz nullā pplexionē dñr
 b singulū aut significat sbaz aut
 q̄lītātē. aut q̄lītātē. aut ad ali
 qd. aut agē. aut pati. aut vbi. aut qñ. aut
 sūtū cē. aut hīe. Est. n. sub vt exēplariē
 dicat. vt hō z equ⁹. q̄lītās vt bicubitū
 tricubitū. ad aliqd vt duplū triplū. q̄lī
 tas vt albedo nigredo. vbi vt i loco est.
 qñ vt heri fuisse cras fore. sit⁹ vt iacē se
 dere. hīe vt armatū eē. calciatū eē. agē
 vt secare vrē. pati vt secari vrē. His ha
 bitis dicendū ē de vnoquoqz pdicamē
 toz et pñō de suba cum sit pñōz alijs
 predicamentis.

C Circa hūc textū notādū ē p qz postqz auctor dī
 emiauit de anpdicamentis. hō dñr i ista pte incipit d
 terminare de ipis pdicamētis. Et diuidit hō pñā in
 duas ptes. In pñā pte. determinat d ipis pdica
 mētis i gñali. In z⁴ hō de ipis i spāli. z⁴ ibi. Sub
 stātia. Prima itēz diuiditur i duas. qz pñā vñā
 diuisionē. scdō ponit eoz exempla. Et rō ordīs ē.
 qz anpdicamenta valent ad cognitionē pdicamē
 toz imēdiate. et a pñōz et sine ipis non pōt hñ pscā
 et completa notitia. pdicamētoz. igr auctor im
 mediate determinat de ipis pdicamentis i gñali
 ponēdo nūēz ipsoz qz in hō reddit auditores attē
 tos ad audiēdū. Un circa hāc diuisionē cōueniē
 assignatur sūfficientia ipsoz pdicamentoz
 et cōiter a logicis sic assignatur. qz oē dicibile icō
 plexū ordinabile in genere vel est ens p se vel ens
 i alio. Si ens i se sic est substātia. si ens i alio hoc ē

Tractatus tertius

dupl'r. qz vel est ens absolutū vel respectiū. Si absolutū hoc est dupl'r. v'l cōsequitur substantiā rōe materie: z sic ē q̄ritas: vel rōe forme: z sic est qualitas. Si sit ens respectiū hoc ē dupl'r. qz vel dicit re'pectū substantiē ad aliquod extrin'ecū: v'l respectum alic' extrin'eci ad substantiā. Si p'mū: hoc est dupl'r: qz v'l dicit respectū partis z sic ē situs. sit' n. dicit respectū p'tiū substantiē ad totū z ad locū v'l dicit respectum totū. z h' dupl'r. qz v'l catur a forma. z sic est actio. vel a mā z sic est passio. vel a toto composito z sic est relatio. Si dicat respectū alicuius extrinseci ad substantiam hoc est dupl'r. qz v'l illud extrin'ecū est adiacens t'm vel adiacens z applicatum simul. Si p'mū h' est dupl'r. qz vel adiacet in motu z sic est q̄n. v'l in quiete. z sic est vbi. si sit adiacens z applicatus simul: z sic ē habitus. Ex q̄ p'z q' se decē p'dicamēta neq' p'la neq' pauciora

Secundo

sciendum est q' dicibile incomplexū dupl'r accipitur. vno mō generalier p' oī illo qd per vocē icōplexā significatur eo mō. i. quo capitur in p'ma diuisione ante p'dicamentali. z hoc modo nō diuiditur dicibile i cōplexū in p'dcā diuisione: eo q' chimera z multa alia sunt dicibilia icōplexa q' in nullo p'dicamento reponūtur. Alio mō capitur spāl'r p' dicibili icōplexo ordinabili in genere. z h' mō diuiditur i decē p'dicamēta. Silt' p'dicamētū accipitur dupl'r. Uno: p' tota coordinatōe generū. p'p'z z d'iaruz: Alio: p' p'ncipio illius coordinatōis. i. p' genere g'nalissimo. z v'roq' modo sumendo p'dicamētuz t'm sūt decē p'dicamēta que euēcrātur i textu. Un illud est in p'dicamento substantie quod ouenient' r'ndet ad qōnē factā p' quid d' p'ma suba v'l si q'rat qd sortes ouenienter r'ndet est aial hō z corp'. Un p'dicatu sic diffinit. Est gen' generalissimū alicuius coordinatōis. v'l ē ipa tota coordinatio. Unde oia p'dicamēta z dicibilia i ipis reponibilia sūt in cōplexa qd p'z ouab' rōnib'. p'ima ē illa sūt icōplexa ex quoz cōplexione sit affirmatio z negatio sed ex cōplexione eorum sit affirmatio z negatio. igit' ista sūt icōplexa. Scda rō est. ois affirmatio ē v'a vel falsa z silt' negatio. s'z nullum istoz est affirmatio v'l negatio. z p' oīs qd s'z eoz ē icōplexū.

Tertio

sciēduz est q' circa p'dicta icidūt alie que difficultates. p'ima ē v'p' diu'isio p'dicta. i. illa. eoz que fm nullā complexione dicūtur sit bene posita. z videt' q' nō. Tū p'mo qz multa sūt q' fm nullaz cōplexione dicuntur vt materia z forma z t'm nō significant substantiā. Tū etiam qz ista diu'isio v'l dari de vocib' z nō de re

bus. cū sole voces significēt substantias qualitatē aut quantitātē. p'ro solutione huius ponunt aliq' dicta. p'rimū est q' aliqua sunt que p' se z directe reponuntur i genere sicut genera species z indiuidua. Alia v'o reductiue. z hoc multipliciter. qz quedam reducuntur vt p'ncipia illi' p'dicamēti sicut forma z materia z punct' siue vnitas in predicamento quantitatis. Quedā v'o reducūtur vt p'tes integrales. Quedā vero vt p'uaciones qz p'iuatio habet cognosci per habitum. secundū qd dictū ē. C' Unde nota q' hec diu'isio sic debet intelligi. eoz cōceptū siue obiectoz que obiecta fm nullaz complexione dicūtur id est secundum nullaz complexione significantur. quedā significāt substantiam. i. sunt substantia vt homo est substantia. animal est suba. Un auctor noster z Aristo. accipiunt ibi actū signatū p' actu exercito. z actiuz p' passiuo. z signū p' signato. Aliud dcm ē q' i predicta diuisione nō capis' ocept' vel dicibile i sua tota cōtate. s'z tātū capis' dicibile p' dicibili vniuoco icōplexo z ente reali finito z limitato. His suppositis d' q' predicta diu'isio ē b'n posita sic itelligēdo q' oē qd reponit' p' se z directe i p'dicamento significat subaz q̄ritatē aut q̄litatē z sic d' alijs. i. ē suba q̄litas aut q̄ritas z sic d' alijs. S'z d' illo qd ponit' reductiue nō o'z q' significet subaz q̄litatē aut q̄ritatē z c. s'z sufficit q' significet p'tē v'l p'ncipiū illoz. Et p' h'p'z solutio ad p'mā rōnē. C' Ad z' d' q' hec diu'isio dat' d' rebus. Et ad p'batōnē cū d' q' soli voci ouenit si'gnificare ocedit' q' soli voci v'l oceptui ouenit. sed ibi capitur act' signat' p' actu exercito z actiū p' passiuo. C' z' d' difficultas ē v'p' de' sit i predicamento. Ad h' r'ndet' q' nō ē in predicamento: z p'bat' p'mo sic. qz nō ē ens reale finitū z limitatū g' z c. Tū ē qz si ēēt i predicamento maxie ēēt i predicamento sube s'z h' nō qz s'z Augustinū. 7. d' trinitate ca. 5. de' n' nisi abusiue suba dici pōt. g' nō est in predicamento sube. Tū ē qz v'l ēēt p'ma suba v'l scda. nō p'ma qz tē p' subaret accitib'. nec scda qz tūc scdario subaret. s'z i cō nullū ē accitib'. g' z c. Tū ē qz maxime p'p'riū ē sube s'z sui mutationē ēē susceptible' d'rio rū. g' ouenit oī sube. s'z illd dō n' ouenit. g' n' est i predicamento sube. Itē si ēēt i predicamento v'l ēēt v'l gen'. v'l vt spēs. v'l vt indiuidū. Nō p'm' qz nō predicat' d' p'lib' d' r'ntib' spēs. Nō s'z. qz tē oponeretur ex gnē z d'ia. s'z nullū o'p'm ex gnē z d'ia ē sūme simplex. z de' ē sūme simplex. g' nō cōponit' ex gnē z d'ia. z p' oīs non reponitur i predicamento vt spēs. Nec vt indiuidū qz adhuc ēēt magis cōpositū cūz indiuidū addit supra spēs d'ia z indiuiduālē.

De substantia

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. ens unum bonum et reliqua transcendunt sunt dicibilia complexa et tñ sunt in aliquo istorum predicamentorum ergo diuisio est insufficientis. ¶ Secundo arguitur sic. deus est dicibile complexum particulare. ergo est in predicamento. ¶ Tercio arguitur sic. materia non est in predicamento et tñ sibi cōueniunt oēs p̄dicte conditiones assignate. ergo ille non sufficit. ¶ Quarto arguitur sic. gen⁹ et spēs sūt dicibilia cōplexa et tñ non sunt in aliquo istorum predicamentorum ergo diuisio est male assignata.

Ad rationes Ad p̄mā dī q̄ nō sūt p̄dicamēto qz vt p̄us dictū ē oē qd̄ reponitur ī p̄dicamēto ē finitū et limitatū. s̄ transcendētia nō sūt finita nec limitata s̄ abstrahūt a finito et limitato. iō rē. Et p̄ idē r̄ndetur ad secūdā negādo q̄nāz pp̄ eandē cau⁹ az. ¶ Ad tertiā dī diuigūendo maiorē vel p̄ se p̄ sic cōceditur. vel reductiue et sic negatur. ¶ Ad quartā dī q̄ genus et spēs possūt capi dupl̄r. Uno mō sūdamētr̄ et p̄ se dīnotatis. et sic p̄ se reponūtur ī p̄dicamento. Alio mō format̄ et p̄ se significatis et tñ nō reponūt ī p̄dicamēto nisi forte reductiue vt postea vīdēbī

Substātia autē diuidit̄ p̄ priāz et secūdā. Prima substātia ē que pp̄rie principal̄ et maxime substare dī. vel prima substātia est que neqz ī subo est neqz de subo dicī vt aliquis hō aliquis equ⁹. Secūde substātie sūt spēs in quibus sūt prime substantie. et harū spērū genera vt hō et animal. Est enī aliquis hō in homine qui est spēs. et hō ī aīali quod est gen⁹. Individua substantie dicuntur prime substātie qz primo substant alijs. genera vero et spēs eorū dicunt̄ secūde substātie. qz secundo substāt alijs. vt aliqz hō dī grammaticus et currens et aīal et substātia. ergo hō dī grāmaticus. currens aīal et substātia. Itē ea q̄ dicuntur de subo oīa p̄dicantur nomine et rōne vt hō p̄dicat̄ de sorte et de platone. eorum vero q̄ sūt ī subo in plurib⁹ quidē neqz nomē neqz rō p̄dicat̄ de subo. vt

hec albedo vī hoc albū. In aliqb⁹ autē nomē nihil p̄hibz p̄dicari de subo. rōnes vero p̄dicari de subo ē iposē. vt albū p̄dicat̄ de subo. rō vero albi nūqz de subo p̄dicat̄. Itē secūdaz substātiarū spēs ē magis substātia q̄ genus. qz spēs ē pp̄quior prime substantie q̄ gen⁹. et etiā qz plurib⁹ substāt. quibuscūqz enīz substāt gen⁹ et eisdez substāt spēs. et cuīz hoc spēs substāt ipī generi. S̄ spēs specialissime eq̄l̄r substant. et eq̄l̄r sūt substātie vt hō equ⁹ et similia

¶ Circa hūc textū notādus est p̄ q̄ d̄terminato d̄ p̄dicamētis in generali cōr̄ auctor d̄terminat de ipīs ī speciali. Et p̄ de substantia eo q̄ substantia tripl̄r p̄cedit accidens. s̄ nā diffinitione et tpe. Et p̄ d̄terminat d̄ ipā diuīsiue ponēdo talem diuīsiōnē Substātiarū alia p̄ma. alia scda. cui⁹ rō est qz oīs substātia aut ē vīlis aut p̄ticularis. Si p̄ticularis sic est p̄ma substātia. si vīlis sic est scda substātia. Ex quo isertur q̄ nō sūt ponēde tertie et q̄rte substātie. qz oīs substātia secunda dī scda pp̄ h̄ q̄ secūdario substāt accitibus. ¶ Est autē hec diuīsiō vt cōmuniter dī diuīsiō analogi ī sua analogata. ex eo q̄ nomē substātie p̄pus dī d̄ p̄ma substātia q̄ d̄ secūda put substātia dī a p̄ se substādo. q̄uis talis analogia nō rotat vniuocationē. qz rō substantie cōuenit vtrīsqz. S̄ tñ vt dicitur a p̄ se eēdo equal̄r ouenit oībus substantijs eo q̄ oēs substātie hūt eē p̄ se. Unī substantia pōt capi dupl̄r. Uno mō sūdamētr̄. et tūc est qd̄itas cōmunis vniuocē et ī qd̄ dicta d̄ omnib⁹ substātijs. Alio mō capī format̄ et tē significat relationē rōnis sūdatā ī tali qd̄itate cōmuni cōpata ad accidentia quibus h̄z īstare. et ī p̄dicta diuīsiōne accipī b̄mō. Unī p̄ma substātia d̄ffinitur sic. Est q̄ pp̄rie principal̄ et maxime substare dī. Et ibi ponit̄ qd̄ dat nobis intelligere genus d̄ffinitū. s̄ substātiā format̄ sūptā. Et dī pp̄rie pp̄ accidentia q̄ vidētur substare. vt superficies videtur substare albedini. non tñ pp̄e substāt tāqz subz qd̄. s̄ tāqz subm quo. Et dī p̄ncipatr ad differentia secūdaz substantiarū q̄ nō p̄ncipatr substant. Et dicī maxie ad dīam secūdarū substātiarū q̄ sūt spēs spēalissime. q̄z vidēatur p̄ncipali⁹ substare q̄ genera nō tñ maxie substāt imo sola p̄ma substātia maxime substare dicitur. Et oēs be p̄ticle circūloquūtur nobis pp̄riam

Tractatus tertius

oriam ipsi diffinit. Unde pma substantia pot cap
dupl. Uno mo p se denotato tunc na incommu
nicabilis q substat accidentib' or pma substantia
Alio mo pot capi p se significato z formatr. z te
significat relatione ronis causatam p actum itel/
lect' copantis aliqua pma substantiam ad accide
tia penes hoc q illa pma substantia pmo substat ac
cidentibus z hoc mo hic diffinit. Et sic oz intelligi
pdicta diffinitio. pma substantia est q pprie z pnci
paltr z maxime substare or. i. est relatio subdata in
aliqua na cui prope pncipaltr z maxie couenit ac
cidentibus substare. Ex quo pot concludi q bec
diffinitio est quiditativa cu' detur p subdametur z
terminu. Unde subdametur illi' relationis e substa
tia pma subdametaliter accepta. z termin' e ipz ac
cidens cui copatur. Secdo sic diffinit pma substan
tia. Est q nec est in subo nec de subo or. i. est rela
tio subdata in aliq na cui repugnat esse in subo vt
accidens. z etiā dici de subo vt supius d suo per se
iferi. Et in hac diffinitioe subintelligitur substā
tia loco generis. z or nec est i subo ad oriam acci
dentiu. etiā or nec de subo or ad oriaz secundaruz
substantiaz. Quia eni pma substantia est substantia
io nō bz eē i subo. z qz est pma. io nō or de subo qz
nō bz aliqd iferi' sub se de quo possit eēntialtr pdi
cari. z oēs pdicte diffinitiones hnt declarari i suba
mētis. vt loztes vt aliquis hō aut aliquis bos est
cui primo z pncipaltr couenit substare.

Secundo sciendū ē q h' or auctor diffinit
secundas substantiam dicēs. Se
cūde substantie sūt genera z spēs i quib' sūt prime
substantie. i. scde formatr accepte subdātur in natu
ris vt obiectis qbus pot attribui itentio generis
vt spēs copantis ad accidētia qb' secundario sub
stare dicūtur. Ideo secūde substantie p se signi
ficato sūt relationes ronis q hnt p fundamēto ob
iecta d pdicamēto substantie qbus pot attribui iten
tio generis vt spēs. z p termino hnt accidentia q/
bus nō pmaro sz secundario substāt. sic hō ē secun
da substantia z aial ē secūda substantia. z tales pdi
cātiōes sūt denotatiue. or hic auctor ponit quādā
oriam iter ea q sūt in subo z ea q dicunt de subo
dicēs q illa q dicūtur d subo pdicant noie z rōne.
sz illa q sūt i subo nūq pdicant rōne sz aliqn nomi
ne pdicēt. Un ea q sūt i subo possūt dupl' capi vno
mo cōcretiue. alio mo abstractiue. Si abstractiue
teneantur. tē nec nomine nec rōne pdicant d subo
z h' e z affirmatiue. si cōcretiue bene pdicant no
mine sz nō rōne z qditatiue z eēntialtr de subo. qz
illud qd pdicat rōne explicat naturā ei' d quo pdi

cat. or auctor coparat secūdas substantias iter se
ponēdo talē conclusionē. Inter secūdas substan
tias si es est magis substantia q gen'. z h' intelligit
de substantijs fundamētalr acceptis. Probat sic.
illud qd ē propinqui' pme substantie ē magis substa
tia q illud qd ē remotius. sed spēs ē ppingor pme
substantie qz genus. sz spēs ē magis substantia qz
genus. orna pz qz inter analogata illud pncipaltr p/
sectius rōnem analogi qd ppingui' est pmo. z mi
nor pz qz illud est ppinguius pme substantie p qd
conueniētius rīdetur ad interrogatiōē factā per
qd d ipa pma substantia. siue qd magis idicat qdi
tatem pme substantie. sz sic est de spēs. nam si qrat
qd est socrates: oueniet' rīdetur q est hō qz q est
aial. z si querat qd est arbor ouenient' rīdet' q ē
arbor qz plāta. Secdo pbat sic. illud est magis sub
stantia qd plurib' substat. sz spēs plurib' substat qz
genus. sz spēs ē magis substantia qz gen'. minor pz
qz qbuscūqz substat gen' eisdē substat z spēs z cū
h' ipi generi. qd sic intelligit fm aliquos. qbuscūqz
substat gen' z spēs. i. qbuscūqz pdicatis sub: cū ge
nus eēntialtr siue etiā dnoatiue eisdē subijcti spe
cies z cū h' ipi generi dū tñ sit pdicatio directa z ta
le pdicatū nō pteat ad oriam. z h' p illā regulā
quicquid est pūs priore ē prius posteriore. z qcad
ē superius superiore est superius inferiore.

Tertio sciendū ē q hic or auctor opat spēs
adiuicē ponēdo talē conclusionē. oēs
spēs specialiss me d gne substantie dicūtur de gne
substantie. Probat qz illa q eōl' sūt ppingua pme
substantie eōl'iter sūt substantie. sz spēs specialissime
eōl'iter sūt ppingue pme substantie nec vna substat
p aliam sic hō nō substat accidētib' p asinum aut
equū. nō eni ponit ordo inf aliqs substantias respe
ctu hui' qd est substare nisi vna substat p aliā. sz cō
clusio h' a. z p eandē cām iter pmas substantias
vna nō ē magis substantia qz alia. vnde ad h' q ali
quid dicat magis substantia nō suff. cit q pluribus
substat. qz tē gen' ē tē magis substantia qz spēs. sed
regit q immediati' z plurib' substat. z io qz quis ge
nus plurib' substat qz spēs eo q plurima acciden
tia isūt generi qz spēs. m qz spēs immediati' substat
qz gen' ipa ē magis substantia qz gen'. Or aut spēs
immediati' si sūt qz gen' pz. qz accidētia n' isūt gni
nisi mediante spēs. z sic gen' substat accidētib' sic
z spēs eis substat z cū h' generi. gen' at nō substat
sibi ipi. vñ substantia caput dupl'. vno: vt or a p se
cēdo z sic n' suscipit magis nec min' z ē vñ pdi
cātū ab alijs distinctū. alio: or sba a substantiā siue
ab actu substantiā z sic tantū suscipit magis z min' nec

De substantia

ē vnū pdicamētū ab alijs diffictū. s3 pdicat dnoiatie d sba pmo capta. vt cū dī q vna sba ē magis substantia q̄ alia. debet itelligi q̄ plures act⁹ substandi insūt magis vni substantie q̄ alteri. ⁊ manifestus est q̄ talis pdicatio est denominatiua.

Sed contra

pdca arguitur p sic. gna gna lissima dīr de subo ⁊ tñ n p dicatur noie ⁊ rōe cū n hñt rōe m. g dīa quam ponit auctor iter ea que sūt in subo ⁊ dīr de subo n ē bñ posita. ¶ ⁊ arguitur sic. loco diffinitū licz ponere suā diffinitōez. ergo si nomē de aliquo pdicetur ē rō ei⁹ de eodē pdicabitur. ⁊ pñs si illa q sūt in subo pdicentur noie d subiecto ē rōe pdicabūt. ¶ ⁊ arguitur sic. scde substantie nō sūt substantie. g male dī q̄ inter secūdas substantias vna ē magis substantia q̄ alia. anis pz. qz ois substantia est ens p se. s3 scde substantie nō sūt entia p se. tñ p. qz sūt alio. s. in pñs. tñ secūdo. qz secūde substantie sūt gna ⁊ spēs. s3 gna ⁊ spēs sūt respect⁹ rōis. ⁊ sic nō sūt substantie. ¶ 4. arguitur sic. gen⁹ plurib⁹ substantiarū spēs. ergo gen⁹ est magis substantia q̄ spēs. ¶ 5. arguitur sic. ois ppa passio ouenit plus vñ q̄ pccari. s3 subitare ē passio substantie. g pū ouenit substantie vñ q̄ pccari siue pme sube.

Ad rationes

Ad pma cedit maior ⁊ dīstinguitur minor vel q̄ pdicetur rōe. i. diffinitōe. ⁊ sic ceditur. vel rōe. i. acceptu q̄ditatiuo: ⁊ sic negatur. qz ad h q̄ aliqd pdicet ratione sufficit q̄ icludatur cēntiatr i alio de quo pdicatur. ¶ Ad secūda cedit aīa ⁊ pma cōa. sed negat vltima. qz nō sūt diffinitio albi pdicet de homine q̄ p hoc explicet nām hoīs. vñ sicut dcm ē pdicari rōe ē pdicari cēntialiter. mō diff. nitio accitris nō pdicat de subiecto cēntialtr. qre nec rōne ¶ Ad tertiā dīr distinguēdo aīa vñ si capiat forma liter: ⁊ sic ceditur. vel sūdamētatr. ⁊ p p se denominatis. ⁊ sic negatur. Et ad cōfirmatōez dīr q̄ non sūt in alio sicut accitris i subiecto. s3 sic supi i suo inferiori. ¶ Ad qrtā ceditur aīa ⁊ negatur cōa. qz s3 plurib⁹ substat n tñ immediat⁹ nec plurib⁹ modis qre n magis s3 stat. ¶ Ad qntā dīr q̄ subitare aptitudinatr ē passio substantie cōis ad pma ⁊ secūda. subitare vñ actuatr p ouenit substantie pccari.

Disvisis dicēdū ē de cōitratib⁹ ⁊ pparatib⁹ sube. Cōc ē oī sube i subo nō cē. qz cē i subo pperit solū accitri. Hoc pz i primis substantijs p diffinitōez prime substantie. In secūdis at pz iductōe ⁊

filogifino. Inductōe sic. hō nō ē i subiecto. equ⁹ nō ē i subo. neqz aīal ⁊ sic de singulis. g nulla secūda substantia est in subo. Silogifino sic. nihil eoz q sūt in subo pdicat noie ⁊ rōne de subiecto. sed oīs secūda substantia predicat noie ⁊ rōne de subiecto. g nulla secūda substantia est in subiecto. Hoc autē nō est propriū substantie sed ēt differētie pperit. ⁊ hoc intelligit de dījs substantie. Nec ē ist. itia de ptribus substantie que sūt in suo toto. ⁊ ideo vident cē i subo. qz alijs ē modus eēndi in. vt accitris ē i subo. ⁊ alijs sicut pars ē i suo toto. vt prius patuit. Itē omnib⁹ secūdis substantijs ⁊ dījs carū conuenit vniuoce pdicari de primis. hec. n. omnia pdicatur de primis substantijs. noie ⁊ rōe. qre vniuoce pdicantur. Itē oīs prima substantia significat hoc aliqd. i. idividuum ⁊ vnū numero. s3 secūda substantia vñ significare hoc aliqd sub appellatio nis figura eo q̄ ē i pria suba. vñ ēt de esētia ei⁹. n tñ significat hoc aliqd. s3 potius q̄le qd siue qd cōe. n. n. illud quod significat p secūda subaz ē vnū nūcro si cut illud quod significat p primā substantiā. itē sube nihil ē pccari. s3 hoc nō ē pprū sube. qz n ouenit soli sube. sed ēt q̄titati ⁊ quibuscūdam alijs.

Circa hūc textū notādū ē p q̄ dēmiato d substantia s3 se ⁊ q̄tū ad ei⁹ ē substantiale. dīr dēmiat d ipa s3 ē accitale. Et rō oīdis ē. qz suba vniuscuiusq̄ pcedit accitris. s3 iste ppetates se hñt vt accitria ipi⁹ s3 ē. qre dēmiato d ipa q̄tū ad cēntiale ouēiēter dēmiat d ppetatib⁹ ei⁹ q̄ s3 sex. qz p est. cōe ē oī sube i s3o nō cē. quā pte pbat auctor d primis substantijs p diffinitōez eaz. d scdis vñ pbat inductōe ⁊ silogifice. vt clare pz itueti. hāt ppetas sic ē itelligēda. cōe ē oī sube ēē p se ⁊ nō ē i alio sic accitris i suo subo. p hoc qd dīr ēē excluduntur non entia que q̄uis non sūt in subiecto. tamen eis nō

Tractatus tertius

uenit hec ppetas. Per hoc vero quod dicitur 'n esse in alio sicut accidēs i subiecto excluditur accidētia. Et quibus hec ppetas videatur esse negatiua tamē per ipsam intelligitur vna affirmatiua q̄ ē commune est omni substantie esse per se. nam esse per se est ppus modus ipsius substantie sicut esse in alio est ppus modus accitū. Ex quo patet q̄ nulla substantia predicatur denominatiue denominatiōe ppe vocā. Probatur. quia quicquid predicatū dnoīarie ē i subo. s3 nlla suba ē i sbo. g nulla substantia predicatur denominatiue. ¶ Circa tñ banc ppetatem aduertendum est q̄ substantia accipitur dupliciter. vno modo gñat̄ p oī illo quod est reponibile in predicamento substantie siue directe siue indirecte siue per modum pncipij z differentie substantialis. z hoc modo materia z for^a sunt substantie. Alio modo capitur specialiter p omni illo quod est reponibile in recta linea predicamentali solum. z tunc dñe substantiales nō sūt substantie. Hoc notatū dicatur si capiatur pmo modo. tunc hec ppetas est ppa substantie quarto modo. p3. quia conuenit omni substantie soli z semper. ergo est ppa quarto modo. cñā p3 per locum a diffinitione. Dicitur secundo q̄ si capiatur substantia specialiter. tunc hec proprietates est propria secundo modo eo q̄ conuenit omni substantie z non solum etiam cōnēiat differentijs substantialibus. ergo zc. ¶ Sed contra hoc instatur quia partes integrales substantie sunt substantia z tamen sunt in subiecto ergo male dictū est. Cōmune est omni substantie in subiecto nō esse. Ad hoc dicatur q̄ partes integrales s3 sint in alio non tamen sūt illum modum essendi in quo aliquid ē i subiecto sicut accitū. s3 bñ sūt i subiecto scd3 pmi modū cēndi i. Quāuis autē hec ppetas sit ppa substantie scd3 se accepte: tñ nō est cōis omni substantie. i. substantie multiplicata per sua inferiora.

Secundo

sciēdū est q̄ cñr auctor ponit se cū dā ppetatē substantie dicens. Cōe est oib⁹ scd3 substantijs reaz differentijs vniuoce p̄dicari de p̄mis. Cui⁹ rō est qz scd3 substantie z dñe eaz p̄dicatū vno noīe z vna rōne de p̄mis. ergo p̄dicatū vniuoce. tenet cñā p diffinitionem vniuoce. an3 p3 qz oēs scd3 substantie z dñe eaz sunt de rōne eēntiali z quiditatiua p̄maz. s3 p̄dicari rōne est p̄dicari scd3 eē eēntiale z quiditatiuū. ergo scd3 substantie z dñe eaz p̄dicatū rōne de p̄mis. Unde p̄dicari vniuoce accipitur dupl̄. Uno mō generalit̄ vt est p̄dicari vno noīe z vna rōne siue p̄dicatū sit explicatiuū subiecti siue nō. z sic ac-

cidētia bene p̄dicatū vniuoce de p̄ma substantia. Scd3 mō accipit̄ vt ē p̄dicari vno noīe z rōne explicatiua nature eius de quo p̄dicat̄. z sic nihil p̄dicat̄ de p̄mis substantijs vniuoce sine rōne nisi scd3 substantie z dñe eaz. Est autē hec ppetas substantijs vltib⁹ p̄pria q̄rto mō z p̄pria p̄mo mō substantie i cōi. qz conuenit soli z nō oī cū nō conueniat substantijs singularib⁹. s3 est p̄pria scd3 mō scd3 substantie vti accepte sp̄at̄ p suba vlti reponibili in recta linea p̄dicamentali. ¶ Cōsequēter auctor ponit tertiam ppetatē dicens oīs p̄ma suba significat hoc aliqd. i. oīs p̄ma suba est vna numero siue indiuiduū de genere substantie. Et ibi accipit̄ act⁹ signatus p actu exercito qz nulla p̄ma suba significat h aliqd cū nullū sit signū ad placitū institutū sed significat p̄signa ad placitū instituta. ¶ Consequēter addit auctor q̄ secunda substantia videt̄ hoc aliquid si significare sub appellatiōis figura. tñ nō significat h aliquid sed quale quid. i. nō ē indiuiduū z singulare s3 est q̄le quid. i. p̄dicatū quiditatiuū z eēntiale dicibile d p̄mis. Et rō q̄re videt̄ hoc aliquid significare est ista. qz appellam⁹ nomine substantie p̄ticulare sicut appellam⁹ socratem hominē z id eo videtur secūda substantia hoc aliquid significare nō tñ vñ significare illam rē qua appellam⁹ eā. Et rō est qz significare hoc aliquid est significare substantiam icōmunicabilē. significare hō quale qd est significare substantiam icōmunicabilē. quare sequitur q̄ secūda substantia significat quale qd z non hoc aliquid. Et semp in predictis debz capi actus signatus pro actu exercito.

Tertio

sciēdum q̄ cōsequēter ibi auctor ponit quartā ppetatē substantie dicens q̄ substantie nihil est cōtrariū. id est vna substantia non est alteri cōtraria. Probatur qz cōtraria possunt verificari de eodez successiue. s3 nō sūt aliquę substantie que successiue possint verificari de eodez ita q̄ mōdo verificentur z postmodum nō verificentur. ergo vna substantia nō est alteri cōtraria. ¶ Pro declaratione hui⁹ est aduertendū q̄ substantia accipitur tripl̄. vno mō put se extendit ad oē illud qd p se vel reductiue reponitur i predicamento substantie. Alio mō put se extendit ad omne illud qd p se reponitur in predicamento substantie siue sit directe siue indirecte. Tertio accipitur magis p̄prie pro illo quod reponit per se in recta linea predicamentali. ¶ Scd3 est aduertendū q̄ cōtrarietas rez de qua est hic adpropositū accipit̄ tripl̄. Uno mō generaliter put se extendit ad repugnātiā habitus z priuationis

De substantia

et isto modo accipitur contrarietas cum dicitur
 q^d principia rez naturalium sunt contraria. Secun-
 do modo vt se extendit ad repugnantiam duar^{um} dis-
 ferentiar^{um} ex opposito diuidentium idem genus et sic
 accipitur contrarietas cum dicitur q^d in vnoquoq^{ue}
 genere est vna prima contrarietas. id est est vna re-
 pugnantia duar^{um} ofiar^{um} ex opposito diuidentium
 idem genus. Tercio modo capitur contrarietas p^{er} repugnantiam
 duar^{um} formar^{um} oppositar^{um} mutuo se expellentium ab
 eodem subiecto. et hoc modo capitur hic. ¶ His no-
 tatis dicitur primo q^d si substantia et contrarietas
 accipiuntur primo modo substantia bene habet con-
 trarium. Probatur quia forma substantialis et priua-
 tio illo modo contrariantur. Secundo dicitur q^d si
 substantia et contrarietas accipiuntur secundo mo-
 do substantia bene habet contrarium. patet quia due
 differentie diuidentes idem genus isto modo sunt
 contrarie. Tercio dicitur q^d si substantia et contra-
 rietas accipiuntur tertio modo tunc i substantia non est
 contrarietas. p^{er} q^{uod} in substantia non sunt forme actiue
 et passiue mutuo se expellentes ab eodem sub-
 iecto. igit^{ur}.

Sed contra p^{re}dicta arguitur. Primo sic.
 proprium est substantie in sub-
 iecto non esse. ergo male dicitur q^d est commune.
 ¶ Secundo arguitur sic. differentie substantiales
 non habent rationem cum ear^{um} non sit differentia. ergo
 male dicitur q^d predicatur nomine et ratione. ¶ Ter-
 tio arguitur sic. secunda substantia significat quic-
 quid significat prima. sed prima significat hoc aliquid.
 ergo secunda significat hoc aliquid. ¶ Quarto ar-
 guitur sic. ignis et aqua sunt substantie. et tamen ignis
 contrariatur aque. ergo substantie est aliquid contrarium.

Ad rationes Ad primam distinguitur an-
 tecedens vel substantie secundum
 se et secundum suam suppositionem simplicem et sic concedi-
 tur. vel secundum suppositionem personalem et sic negatur.
 ¶ Ad secundam dicitur q^d ad hoc q^d aliquid predi-
 cetur vniuersale sine ratione non requiritur q^d habe-
 at rationem siue definitionem. s^{ed} sufficit q^d sit essentia-
 le illi de quo predicatur. ¶ Ad tertiam dicitur disti-
 guendo maiorem. vel de primario eius significato et
 sic negatur imo significat naturam communicabilem
 multis vel de secundario significato et ex^{tra}equen-
 ti. et sic conceditur. ¶ Ad quartam conceditur maior
 et distinguitur minor. vel secundum suas formas essen-
 tiales et sic negatur. vel secundum suas formas accidentales
 et sic conceditur. et ideo nihil est contrarium substan-
 tie per se proprie capiendo contrarietatem.

It^{em} suba non suscipit magis et minus. non
 enim dico q^d vna substantia non magis sub-

stat qu^{am} alia. s^{ed} dico q^d vnaqueq^{ue} substan-
 tia secundum esse suum non intendit neq^{ue} remittit. vt
 albi quandoq^{ue} est magis albi quandoq^{ue}
 minus albi. sortes vero non est magis ho-
 mo vno t^{em}pore qu^{am} alio t^{em}pore. nec magis homo qu^{am}
 plato. It^{em} proprie proprium est substantie cum
 sit vna et eadem numero secundum sui mutatio-
 nem esse susceptible contrarior^{um}. vt idem ho-
 mo quando est albus. aliquando niger. aliquando cali-
 dus. aliquando frigidus. aliquando prauus. ali-
 quando studiosus. Neq^{ue} est instantia de
 oratione qu^{oniam} licet hec eade^m oratione sortes se-
 det. aliquando est vera. aliquando falsa. tamen hoc non
 est s^{ed} sui mutatione s^{ed} mutatione rei
 vt q^{uod} sortes sedet vel currit. Et ideo no-
 ta q^d ver^{um} et falsu^m sunt in rebus vt in sub-
 iecto sunt in oratione vt in signo. Tamen equiuocat
 modus eundem in cum dicit^{ur} ver^{um} et falsu^m esse
 in rebus et in oratione. Similiter equiuocat susce-
 ptibile cum dicit^{ur} res est susceptible veri
 et falsi. et oratio est susceptible veri
 et falsi. sicut equiuocat susceptible cuius
 dicit^{ur} vna est susceptible sanitatis. et
 alia est susceptible sanitatis. Nec enim su-
 scipit sanitatem qu^{oniam} significat eam. Illud ve-
 ro qu^{oniam} est subiectum eius. Et ita hoc proprium
 non puenit orationi s^{ed} soli substantie.

¶ Circah^{uius} textum notandum est primo q^d determina-
 to de quatuor primis proprietatibus consequenter in
 hac parte auctor determinat de quinta dicens q^d
 substantia non suscipit magis nec minus. que sic
 exponitur de rebus. proprium est substantie id est rei de
 predicamento substantie non suscipere magis et minus
 id est non intendi et remitti seu in proprio suo esse perfici
 vel impfici. Quicquid enim suscipit magis et mi-
 nus oportet q^d sit diuisibile et q^d possit successiue
 acquiri. cum ergo omnis substantia secundum essentiam sit indi-
 uisibilis et acquiratur in instanti sequitur q^d nulla sub-
 stantia suscipit magis neq^{ue} minus. ¶ Et si arguat^{ur}
 aliqua substantia est essentialiter perfectior alia et
 habet aliquos gradus perfectionales quos non ha-
 bet alia. ergo suscipit magis et minus. Ad hoc ri-
 detur cecidendo q^d aliqua substantia est essentialiter

Tractatus tertius

perfectior alia. et negatur consequentia quia nulla talis substantia in suo proprio esse est ita aut remissa sed illa perfectione quam habet habuit dum primo incepit esse. idcirco post suum esse non advenit illius gradus perfectionales et sic non suscipit magis neque minus. Unde suscipere magis est aliquid in suo proprio esse perfici. Sed suscipere minus est aliquid in suo proprio esse imperfectum. Et causa suscipiendi magis et minus est latitudo graduum in forma. qui quidem gradus distinguitur ex natura rei ab ipsa forma. nec sunt de eentia forme secundum se sed componunt ipsam formam. potest autem hec proprietate logicaliter exponi sic. Proprius est substantie. id est dicibilibus de predicamento substantie non suscipere magis neque minus. Et debet hic accipi substantia ut dicitur a se essendo. quod ut dicitur a se substantiando bene suscipit magis et minus ut prius visum est.

Secundo

sciendum est quod consequenter Petrus hispanus ponit sextam proprietatem substantie dicens. maxime proprium est substantie cum sit una et eadem numero secundum sui mutationem esse susceptibile contrariorum. In hac autem proprietate quatuor tanguntur. Primum est quod substantia est susceptibilis contrariorum. Et debet sic intelligi. Substantia est apta nata esse subiectum contrariorum et hoc successively. sicut homo est aptus natus esse subiectum albedinis et nigræ dñis virtutis et vicij que sunt forme contrarie.

Secundum quod tangitur in hac proprietate est quod substantia suscipiendo contraria manet una et eadem numero. sicut idem homo successively potest esse bonus et malus albus et niger. Et ratio huius est quod omnia contraria sunt accidentia. ergo possunt adesse et abesse subiecto preter subiecti corruptionem. et per consequens idem subiectum numero est aptum nati suscipere contraria.

Tertium quod tangitur illa proprietate est quod substantia suscipiendo contraria mutat. Et probatur sic. illud mutat quod tunc habet aliter nunc quam prius. sed quoniam substantia suscipit aliquod accidentis contrarium illi quod prius habuit aliter se habet quam prius. sicut socrates aliter se habet quando est albus et quoniam est niger. ergo substantia suscipit contraria secundum sui mutationem. Quartum quod tangitur illa proprietate est quod esse susceptibile contrariorum est maxime proprium substantie. quod potest exponi dupliciter. Uno modo secundum quod illa dictio maxime potest teneri adverbialiter. et tunc est sensus. maxime proprius est substantie. id est proprie proprium. Alio modo potest exponi secundum quod illa dictio maxime potest teneri nominaliter. et tunc est sensus. proprium est maxime substantie. id est prime substantie. Unde hec proprietate convenit tam primis substantiis quam secundis. sed differenter eo quod suscipit contraria primo et per se venit substantiis primis saltem actualiter

et ex consequenti secundis sicut homo non est albus nisi quia fortes vel plato est albus.

Tertio sciendum est quod circa predicta incidunt alie que difficultates. Prima est utrum orationi conveniat suscipere contraria. Et videtur quod sic. quod verum et falsum sunt contraria. sed eadem oratio successively dicitur vera et falsa. ergo oratio suscipit contraria. pro solutione huius est notandum quod non est intentio auctoris negare mutationem ab oratione que nunc est vera et postea falsa. quod impossibile est quod sit transitus a dicto vero in contradictorium sine mutatione. nec est a dicto in contrarium. si ergo oratio sit nunc vera et postea falsa oportet mutari. Sed vult quod ista mutatio non est per ipsam orationem sed in re. ita quod mutatio orationis presupponit mutationem rei. Et hoc distinguitur a suba. quod si sui mutationem et nulla alia mutatione presupposita ista substantia est susceptibilis contrariorum. Et ad advertendum est quod verum et falsum sunt in oratione ut in signo. et dicitur formaliter relationem ad conformitatem et disformitatem ad rem. ita quod si oratio sit conformis rei tunc est vera. si vero disformis tunc est falsa. id non est intentio auctoris quod oratio non suscipit a contraria. quod verum et falsum sunt contraria. et sunt in oratione sicut respectu contrarij in subiecto. sed vult ut prius dictum est quod oratio non suscipiat illa nisi aliquod prius mutetur. Hoc notatis oportet ad dubium quod oratio suscipit contraria. sed non per se ad mutationem rei cum ipsa res per se suscipiat contraria. Et per hoc per solutionem ad obiectum. Et ad difficultatem est. utrum eadem oratio possit sine sui mutatione esse quandoque vera. et quandoque falsa. Et videtur quod non quod transit de vero in contrarium non potest intelligi sine mutatione. et auctor noster videtur hic negare orationem esse mutabilem. sed dicit solum rem mutari quando sit transitus de veritate in falsitatem. sed transitus de veritate ad falsitatem est transitus de vero in contrarium. ergo videtur quod oratio non suscipiat contraria sine sui mutatione. Et ad hoc sic. veritas et falsitas secundum se videntur esse contraria. id non videtur posse quod eadem oratio transeat de veritate ad falsitatem sine sui mutatione. Ad ista sit ostendendum quod non est possibile orationem transire de veritate in falsitatem vel econverso nisi fiat in ea mutatio respectiva. id est conformitatis et disformitatis. et per consequens veritatis et falsitatis que consistunt in hac conformitate et disformitate. tamen non est ibi aliqua contrarietas absoluta proprie. Et istam solum intendit hic auctor vitare.

Sed contra

predicta arguitur sic. Animal est animantius planta secundum Boetium. ergo quedam substantia suscipit magis et minus ergo contra istam proprietatem. Secundo arguitur sic. angeli sunt substantie

De q̄titate

et tamen non suscipiunt contraria. ergo hec proprietates non conueniunt omni substantiæ. ¶ Tercio arguitur sic. eadē superficies numero aliquādo ē nigra aliquādo alba et tamen superficies non est substantia. ergo hec proprietates non conueniunt soli substantiæ. ¶ Quarto arguitur sic. corpus celeste non est susceptibile contrariorum et tamen est vera substantia. ergo non conueniunt omni substantiæ suscipere contrarium.

Ad rōes Ad p̄māz dicitur q̄ aliqd dicitur dupl̄r aīanti⁹ altero. Uno mō qz itensius est aīati⁹ et tūc aīal nō est animāti⁹ plāta. Alio mō qz in suis operationibus videtur pluribus potētis anime et sic aīal bene est animāti⁹ plāta. non tamē p̄pterea sequitur q̄ suscipiat magis et minus qz nō intēditur neqz remittitur. ¶ Ad scōdam dicitur q̄ q̄uis angeli nō suscipiāt contraria tamen susceptibles sunt contrariorū qz sunt mutabiles de bono in malū. ¶ Ad tertiā dicitur q̄ superficies nō suscipit albedinē tanq̄ subiectū qd̄. sed tanq̄ subiectū quo. debet enī intelligi q̄ esse susceptibile contrariorū tanq̄ subiectū quod sit p̄p̄rius substantiæ. ¶ Ad quartā dicitur q̄ corpora celestia sūt susceptiua dīaz dīarūz vbiqz sunt s̄m diuersas dīas sitas. et etiā susceptibles sunt dēsitatis et raritatis.

Quantitatis aliud p̄tinuū. aliud discretum. Quantitas cōtinua est cuius partes copulātur ad eundem terminum cōmunes vt partes linee copulatur ad punctum. Est autē discreta quātitas vt numerus et oratio. vnde due sunt species eius. nō enim est in numero aliquis terminus cōmunis ad quem partes eius copulantur. vt in decē quinqz et quinqz: aut tria et septē ad nullū terminū copulantur sed semper discreta sunt. Est autem numerus multitudo ex vnitatibus aggregata. similiter in oratione sillabe non copulantur ad aliquē terminum cōmunem sed vnaqueque separata est ab alia.

¶ Circa hūc textū notādū est p̄mō q̄ determinatō de substantiā aīr auctor determinat de q̄titate. Cuius rō est qz q̄titas immediatius uest substantiæ q̄ alia accētia. qz alia accētia mediātē q̄titate iberēt substantiæ. ideo immediate post determinationē substantiæ auctor determinat de q̄titate ponēdo tales di-

uisionē. Quantitatis aliud cōtinuū aliud discretū. Et debet hec diuisio intelligi sic. Generis q̄tatis aliud ē gen⁹ cōtinuū aliud discretū. Et ponit aliud in neutro genere p̄pter duas cās. Prima est ad ostēdēdū q̄ hec diuisio nō est ī spēs spālissimas. Scōda est ad ostēdēdū q̄ mēbra hui⁹ diuisionis differunt eēntialr. aliud. n. qd̄ est neutri generis dicit diuersitatē eēntialē. Et huius diuisionis sic habetur susficiētia. qz oīs quātitas denotat substantiā et est mēsurā ei⁹. vel ergo denominat eā quātā et sic est quātitas cōtinua. vel quorā et sic est quantitas discreta. Unde quātitas in generali nō diffinitur ī textu eo q̄ nō habet vnū denominatiuū sed duo. i. quātū et quotū. Accidētia autē nō diffiniuntur nisi s̄m q̄ denomināt substantiā. posset tamē sic diffiniri. quātitas est s̄z quā quātū vel quotū dicitur. Vel sic. q̄titas est ens mēsuratiuū substantiæ. Et q̄tū diffinitur q̄nto metaphysice sic. Quātū est qd̄ ē diuisibile ī ea que sibi sunt quorū qd̄libet natū ē eē hoc aliqd.

¶ Cōsequēter auctor n̄r diff. nit q̄titatē discretā dicēs. q̄titas discreta ē cui⁹ p̄tes nō copulātur ad aliquē terminū cōez. s̄z partes eius sēmp manent discrete et separate abinice. sicut q̄titas binarij q̄ sūt due vnitates nō iūgūtur adinice p̄ aliquē finem cōez q̄ dī ē p̄ncipiū vni⁹ et finis alteri⁹. ¶ De idē auctor ponit diuisionē q̄tatis discrete et diuidit eā ī numerū et orationē. Cui⁹ diuisionis rō ē. qz oīs q̄titas discreta ē mēsurā alicui⁹ rei. aut ergo illas res ē p̄manens et sic ē numer⁹. aut successiua et sic ē orō. Vñ numer⁹ accipit vnitatē et spēs ab vltima vnitatē nō t̄m s̄z se cōsiderate. s̄z ī ordine ad alias vnitates. Or autē numerus sit q̄titas p̄z qz s̄z cū dīr quotū. et etiā conueniēter r̄ndet ad interrogationē factā p̄ quorū. nā si q̄ratur quotū. vnt hoīes itus. cōueniēter r̄ndet decē vel viginti. numer⁹. n. denari⁹ mēsurat decē hoīes et decē lapides et sic de alijs.

Secundo sciēdūz est q̄ numerus pōt capi tripl̄r. Uno mō p̄ numero numeratē. Tercio mō p̄ numero formali. Vñ numer⁹ numerat⁹ sūt ip̄e res q̄ numerant. et talis numer⁹ nō est ī p̄dicamēto q̄tatis nec forte ī alio p̄dicamēto qz pōt dici dī oībus p̄dicamētis. et ille numer⁹ vocat trāscēdēs. S̄z numer⁹ numerās ē ip̄a aīa q̄ numerat efficiue ip̄as res. S̄z numer⁹ formāl̄r sūpt⁹ ē id quo formāl̄r numeram⁹ aliqs res sic vñ duo tres. Ex his iserunt duo correlaria. p̄mū ē. numer⁹ numerat⁹ nō est q̄titas. p̄bat qz nullū trāscēdēs ē spēs q̄tatis. s̄z numer⁹ numerat⁹ ē trāscēdēs. igit̄ r̄c. minor p̄z qz illud ē trāscēdēs qd̄ conuenit enti anq̄ dēscēdat ī dēcē

Tractatus tertius

predicamēta. sed numerus numeratus est huiusmodi. ergo est transcendēs. minor p3 q2 ipsi enti ueniunt sex passionēs ante q3 descendat i decem pdicamēta. et ille sūt numer⁹ numeratus. igit correlative vey. Scdo iserī q numer⁹ numerās nō est in pdicamēto q̄tatis. pbat q2 aia est numer⁹ numerās s3 aia nō est q̄tatis. ergo numerus numerās nō est in pdicamēto q̄tatis. Tercio iserī q numer⁹ for maliter acceptus. s. p illo quo formalr numeram⁹ substantiā māles est in pdicamēto q̄tatis. pbat q2 omne illud est i pdicamēto q̄tatis qd denomi nat subaz quotā. et p qd uenietē rīdet ad iterro gationē factā p quotū. sed numerus formalis ē h3 g numer⁹ formalr accept⁹ ē spēs q̄tatis. minor p3 q2 p numez formalr acceptū nos dicimur q̄ti. et sūt cū q̄ti quoti sūt boies itus rīdetur decē.

Tercio sciendū ē q oīo capī multiplī. Uno mō p scdā itentōe fundata sup ali quo signo cōplexo et sic oīo nō est in pdicamēto. q2 nō est ens reale. Alio mō p ofone q est signū mēta le vel scriptū et sic est in pdicamēto q̄tatis. nā si sit ceptus est in pma spē. si sit vox. est in scdā. et hoc si accipiatur p voce solū vel scriptura solū. q2 si ac ciperetur p aggregato ex voce et significatōe siml sic ē ens p accis et nō bīet reponi in aliquo pdica mēto. Ex hoc inferitur q termini nō sunt in aliquo pdicamēto vt sunt signa. pbat q2 termini vel ac cipiuntur p vocibus vel ceptibus vel p scriptu ris diuisim et sic oēs termini mūdi erūt in pdicamē to q̄tatis. vel capitur p voce et ceptu seu rōne si gnificādi et sic sūt entia p accis q2 illo mō est qd ag gregatū ex voce q est ens reale et rōne significandi q data est ab intellectu. s3 ens p accis nō h3 reponi in aliquo pdicamento. ergo segtur q termini non hnt reponi i pdicamēto. sed solū ipe res sūt i pdica mēto et nō termini. et accipit oīo p mēsurā sillaba rī vocis: et illo mō oīo ē spēs q̄tatis. p3 q2 ē mē sura sillabe lōge vt breuis. q ē q̄tatis. Nā si q̄rat q̄ta ē bec sillaba. uenietē rīdetur breuis vt lō ga. Qd sit discreta p3 q2 ptes ei⁹ ad nullū terminū cōez copulātur sed manēt sepate et distīce abinui cē. capūt tū vnitate et formā per aggregatōez ipa rū inter se. uenietē enī nūer⁹ et oīo in hoc q vtrun q̄cipit ab idimībili. s. nūer⁹ ab ynitate. et oīo a lit tēra. Unde oīo nō ē ipe lre sed ē mēsurā lre i tēca ipaz lraz. Unde nō intēdit auctor noster dicē q lre sillabe sint ptes ofonis que ē q̄tatis. s3 ex h3 q sillabe nō copulātur ad aliquē terminū cōem q2 p tes ofonis q est q̄tatis hnt eē subiectiue in substantiis. et iō si sillabe nō copulātur ad terminū partes

ofonis q ē q̄tatis nō copulātur ad terminū cōem
C Sed circa pdcā mouētur aliqua dubia. p mū ē. q est rō fm quā q̄tatis dicitur de oib⁹ spēbus. et vtz vniuoce dicatur de cōtinua et discreta. Et videtur q nō. q2 per pū of de vno mēbro q de alio. ergo segtur q nō vniuoce. Et h3 cōfirmatur. q2 oē vniuoce ē pū diffinēdū q diuidēdū. et p opposi tū equocū est pū diuidēdū q diffinēdū. S3 p auctor noster notificat q̄tate p diuisione q per diffinitionē. ergo vī q nō sit vniuoce nec p cōis ge n⁹. p rō solutōe h3 notandū ē q q̄tatis cōtinua et discreta pnt opari ad suū gen⁹ cōe qd ē q̄tatis. et sic neutra eaz ē pōr q̄tate cōtinua. nā rō mēsu rādi nō attribuit q̄tati cōtinue nisi rōe q̄tatis discrete. sicut vlna nō mensurat pānū nisi ex hoc q toties replicatur s pannū. iō vlna nō opetit rō mēsure nisi ratione q̄tatis discrete. His dictis inferuntur duo correlaria. Primū ē q quātitas vniuoce dicit de quātitate cōtinua et discreta. pa tet q2 si genus respectu ipsaz ergo vniuoce pre dicatur de ipsis. Scdm correlariū ē q rō mēsu re non ē ratio quātitatis vt est genus. p3 q2 illa rō p prius cōuenit quātitati discrete q cōtinue et p di cretam cōtinue. s3 ratio generis nō cōuenit p pri⁹ vni suaz specierum q̄ alteri. nec vni p alterā. er go sequitur q rō mēsure nō est rō quātitatis se cūndū quā attribuitur rō generis. Ad primā par tem ergo dubij dicitur q rō diuisibilitatis que ē rōnis eiusdē i partes ē propria rō quātitatis sibi ueniens inquātū ei attribuitur rō generis. et vni uoce conueniens oībus suis speciebus. qd patz ex quinto methaphisice vbi diff. nitur eo. mō quo ge nera diff. niūt. et hoc quātum est qd ē diffinibile i ea que insunt quoz singulum natū est eē hoc ali quid. i. potest diuidi in pres eiusdē rōnis. Ex q bus dictis pōt haberi q prima rō quātitatis ē de se habere ptes integrales. Alio mō p3 q2 quātitas cōtinua et discreta nō diffiniuntur p mēsuram sed ptes scdm q copulātur ad inuicē et nō copulātur. ergo p se uenit eis eē partibile seu diuisibile. Itē qnto methaphisice penes rōnes diuisibilitatis su mūtur spēs quātitatis q2 diuisibile in nō cōtinua ē oratio. et i cōtinua sunt alie spēs quātitatis. ergo rō diuisibilitatis ē ppia rō quātitatis: **C** Scdā difficultas ē vtrū oratio sit spēs quātitatis discre te. Ad istā difficultatē rīdetur diuersimode. Qui dam. n. dicūt q oratio nō est spēs quātitatis distī cta distinctione formali a numero. sicut limitas a curuitate. ita q numerus dicit multitudinē di cretop. et oratio dicit talē multitudinē i determi

De q̄titate

nata mā. s. in voce plata. sic limitas dicit curuita
te in determinata mā. s. in naso. Et ad aristoteles vi
cūt q̄ ipe loq̄bat s̄m opinionē tūc famosa z nō s̄z
sua p̄p̄am opionē q̄z vt dicit cōmentator Aristo. in
logicalibus n̄ rep̄bēdit opionem falsā antiquoz p̄
pter eius iuuetutē: sed i p̄bia z methaphysica dūz
deuētus ē in exp̄ientia rep̄bēdit falsas opiones.
Et hoc cōfirmat p̄ aristo. 5° methaphysice diuidētē
q̄titatē in multitudinē z magnitudinē. z subdiui
dit magnitudinē z nō multitudinē. quare ibi vide
tur q̄ multitudinis nō sit nisi vna spēs. Aliq̄b^o ē rōni
bus p̄bāt. q̄z oīs q̄titas discreta denoiat substan
tiā quotā. s̄z oīo nō denoiat oīonē quotā. q̄z oīo nō
est q̄titas discreta distincta a nūero z p̄bat mior
q̄z oīo ē mensura sillabe breuis v̄l lōge. s̄z sillaba
nō ē substantia. ergo seq̄ q̄z oīo nō ē mēsurā substā
tie. Preterea oē acc̄ns p̄dicatur denoiatiue de p̄
ma substantia dū tñ in c̄creto significatur. s̄z h̄mō n̄
pōt p̄dicari de p̄ma suba. ergo oīo nō ē q̄titas di
screta. Et iste mod^o dicēdi est valde p̄babil. Alius
modus dicēdi est q̄z oīo ē spēs q̄tītatis distincta
a nūero z tpe vt dicit auctor z ēt aristo. Et q̄z disti
guatur a tpe p̄z. q̄z tps est mēsurā cōtinua. oīo h̄o
discreta. Itē ips mēsurat motū. oīo oīo nō s̄z mēsu
rat vocē p̄ferentis. Sed q̄z distiguat a nūero p̄z
distiguēdo. q̄z dupler ē multitudo sonoz disticto
rū i oīone plata. nā quoddā ē quorū dā distictoz
acceptoz in se z p̄ modū permanētū. alia ē disti
ctoz sonoz cū successiōe vni^o ad alterū. z talis vo
catur oīo. Et s̄z successiō sit dñā mālīs circūloq̄
tñ dñā formalē. Et ad argumēta alterius opio
nis rādetur negando minozē. q̄z s̄z oīo q̄ ē q̄titas
nō habeat c̄cretū v̄sitatū pp̄ penuriā terminoz tñ
p̄hibz qn possēt p̄dicari si haberet c̄cretū v̄sitatū.
Immo argumēta eoz deducūt ad oppositū. z s̄z si
oīs q̄titas discreta denoiat substantiā quotā v̄l p̄
dicatur denoiatiue de p̄ma substantia. sed oīo ē q̄
titas discreta q̄z s̄m eos nō distiguatur a nūero. q̄
oīo denoiat subam quotā. vel p̄dicatur denoiatiue
de p̄ma substantia q̄z ipi negāt. z sic argumēta ipo
rū cludūt cōpos. Et ad aristo. dicitur q̄z verū est
q̄z nō subdiuidit multitudinē. sed loc^o ab aucte nō
tenet negatiue. z ibi exp̄sse p̄bat oīonē eē spēm q̄
tītatis distinctam a numero z sic patent rōnes ab
vtraq̄ parte.

Sed contra

predicta arguit p̄ sic. oē p̄dica
mentū bz vñū modū p̄dicā
di de p̄ma substantia. sed q̄titas nō bz vñū modū
p̄dicādi de ipa. ergo nō ē vñū predicamētū. C^o z
arguit sic. nūerus nō est ens absolutū ergo nō est

spēs q̄tītatis. añs p̄batur q̄z nūerus ē multitudo
sed multitudo ē relatio cū multū sit respectiū. q̄
nūerus nō est ens absolutū. C^o 3° arguitur sic. oē
acc̄ns bz vñū subm. sed numerus nō bz vñū subz
ergo nūer^o nō ē acc̄ns. C^o 4° arguitur sic. oīo vt b
accipitur ē solū mēsurā vocis. plate: sed vox pla
ta nō ē substantia. ergo oīo vt hic sumi^o nō ē mēsu
ra substantie. z per cōns est quantitas.

Ad ratiōes

Ad p̄mā dī concedēdo ma
iore z negādo minozē q̄z
habet vñū modū p̄dicandi s̄m rem. s̄z p̄dicari inq̄
tū. z ille modus diuiditur in duos modos p̄dicā
di sp̄ales. s̄z in quotū. z in aliū modū p̄dicandi cui n̄
est nomē impositū. iō loco illius accipim^o modū p̄
dicādi generalē. s̄z modū p̄dicādi inq̄tū. C^o Ad se
cūdā dī negando añs. z ad p̄bationē dī q̄z multus
accipitur duplr. vno mō fūdāmētatr. s̄z p̄ illo q̄z
est multū. z sic multū nō ē relatiū. alio mō accipi
tur p̄ respectu ad aliud z formāl. z sic multū est
relatiū. z multitudo ē relatio. C^o Ad tertiā dī q̄z n̄
oz omne accidens habere vñū subiectū nūero s̄z
sufficit q̄z habeat vñū subiectū aggregatione. iō n̄
ē incōueniens q̄z maior sit vñitas in acc̄nte q̄z i su
biecto. C^o Ad q̄rtā dī concedēdo maiore z mino
rē. sed distiguat. v̄l primo z per se z sic conceditur.
v̄l ex cōnti z sic negatur. z etiam quia illud quod ē
mensura accidentis est mensura illius in quo ē ta
le accidens. z etiam non est de ratione quantita
tis q̄z sit mensura substantie. sed q̄z si diuisibilis in
pres q̄z quelibz apta nata ē eē hoc aliquid.

Quantitatis cōtinue alia linea. alia su
perficie. alia corp^o. alia tēpus. alia lo
cus. vnde quinqz sūt spēs ei^o. q̄z aut li
nea sit quātitas cōtinua p̄z. q̄z pres eius
copulant^o ad aliquē terminūz cōmunē
puta ad p̄ictum. z partes superficiei
ad lineam. partes corporis ad superfi
ciem. partes autem temporis ad nunc
vt preteritum z futurum ad presens.
partes autem loci ad eundem terminū
copulantur ad quē corp̄is p̄ictile.

Circa hunc textum notandū est primo q̄z de
terminato de quantitate discreta: consequenter
auctor determinat de quantitate continua ipsaz
sic diffiniens. Quantitas continua ē illa cuius p
tes copulantur ad aliquē terminū cōm qui ē p̄n
cipium vñius z finis alterius. Et diuiditur in bas

Tractatus tertius

spēs. s. in lineā superficiē corpus tps et locū. Cuius diuisionis sic habet sufficientia. qz ois quantitas ē mēsurā substantie. vlt ergo ē mēsurā intrinseca vlt extrinseca. si intrinseca hoc ē duplr. qz vel mensurat fm vnā dimēsiōe vlt fm plures. Si p mū: sic est linea. Si 2^m hoc ē duplr. qz vlt mēsurat fm duas diuisionē et sic ē superficies: vlt fm tres et sic ē corp⁹. Si sit mēsurā extrinseca hē duplr. qz vlt ē mēsurā durationis et sic ē tps. vel magnitudinis et sic ē locus. Vbi linea diffinitur sic. est lōgitudō sine latitudine et p fūditate c^o extremitates sūt duo pūcta. linea enī imaginariē catur ex fluxu pūcti in lōguz. iō linea a fluxu pūcti bz lōgitudinē. Et qz fluxus pūcti a pūcto icipit et in pūctū terminat. iō extremitates lineę sūt duo pūcta. Quis at linea nō sit sine latitudine et p fūditate. tñ nō cludit latitudinē et p fūditatē i sua diffinitōe. iō bñ dcm ē sine latitudine et profunditate. Qz at linea sit q̄titas p. qz mēsurat substantiā. Et qz sit cōtinua p. quia ptes eius terminant ad aliquē terminū cōm. s. ad pūctū. in linea enī sūt duplīcia pūcta. quedam sunt i actu. et sūt illa q̄ terminant lineam. alia sūt i potētia et sūt illa que cōtinuāt eā. Unde linea pōt capi duplr. vno? p illa re q̄ vna dimēsiōe mēsurat. et sic linea nō ē q̄titas qz de ipā p̄dicatur denotatiue vt dicen? do linea ē quanta. alio? capitur p illa dimēsiōe vnica q̄ mensurat illā et sic linea ē q̄titas. Et si q̄ratur quare ponūt pūcta i linea cū ex ipis nō ponat. Rndetur qz necessario ponūt ad cōtinuādā vlt tminādā ipā lineā qz illa pūcta nō sūt lineę s. solū se hnt p modū pncipiū cōtinuātis ptes lineę vel terminantis ipā lineam.

Secundo sciendū ē qz superficies ē lōgitudō cū latitudie et sine profunditate cuius extremitates sunt due lineę. Ratio huius ē qz superficies causatur ex fluxu imaginariolīneę in latū. ergo superficies est lōgitudō cū latitudine. et qz ille fluxus incipit a lineā et finit in lineā. ideo extremitates eius sūt due lineę. Copulātur aut partes superficie ad lineā i potētia. Et sicut i lineā sunt duplīcia pūcta. s. in actu et i potētia sic etiā in superficie sūt duplīces lineę. s. i actu et i potētia. ¶ Cōsequēter auctor ponit diffinitionē corporis q̄ est. Corp⁹ est lōgitudō cū latitudine et p fūditate cuius extremitates sunt due superficies. Corpus. n. imaginariē causatur ex fluxu superficie i profundū. ideo a superficie habet latitudinē et lōgitudinē. et a fluxu superficie i profundū habet profunditatē. Et qz ille fluxus incipit a superficie et terminat i superficie. ideo extremitates sunt due superficies in actu. Copulātur aut partes

eius ad superficiē i potētia. Et qz superficies et corp⁹ sint q̄titates p. qz sūt mēsurę substantie. Qz aut sint cōtinuę p. qz partes eius copulātur ad aliquē terminū cōmunē. Unde corpus capit duplr. Vno modo p substantiā que apta nata est plurib⁹ dimēsiōnibus mēsurari et sic corpus ē de genere substantie et nō est quātitas. Alio modo capit p illa trina dimēsiōne qua mēsuratur ipā substantia et sic est quātitas. Unde eo modo quo be species diffinitē sunt nō sunt p̄prie notificate p tales diffinitōes cū ipē sint negatiue. nō pōt dici qz tales negatōes fundātur in affirmatione et etiā hoc mō habet diffiniri a metaphysico cū p̄prie debet diffiniri sicut diffinitur philosophus ipas i qnto metaphysice. linea est quātitas diuīsiibilis fm vnū. superficies est q̄titas diuīsiibilis fm duo. et corpus fm tria. Vel sic. linea est quātitas mēsurans fm longū tantū. superficies fm longitudinem et latitudinē. et corpus fm longitudinē latitudinē et profunditatē.

Tertio Sciendum est qz consequenter auctor determinat de quantitate que dicit mēsurā extrinsecā eo qz talis mēsurā nō erit subiectiue i suis mēsuratiōis. Et sunt due spēs scilicet tēpus et locus. tēpus enī nō est in rebus tpalibus quas mēsurat s. est in pmo mobili. et loc⁹ est in locante et non locato qd mēsurat. Et diffinitur sic. tēpus est mēsurā motus fm prius et posterius. i. tēpus est mēsurā pōris et posterioris in motu. Qz autē tēpus sit quātitas p. qz est mēsuratiuum substantie. duratōes enī substantiarū mēsurantur tpe. Et qz sit cōtinua probat quia partes eius copulant ad aliquē terminū cōm scilicet nunc indiuīsiibile. preteritū enim et futurū copulantur ad ipm indiuīsiibile siue ad nūc quod est finis p̄teriti et p̄sens futuri. Unde tēpus non habet eē nisi i successione et de genere successiuo quoz partes nō possūt remāere simul i eē. ergo eē vni⁹ repugnat eē alteri. ¶ Cōsequēter auctor determinat de loco ponēdo qz sit quātitas qz est mēsurā locati. Et qz sit quātitas cōtinua patet. qz partes eius copulant ad aliquē terminū cōm scilicet ad eundē terminū ad quē particule corporis copulant. ¶ S. contra hoc i statur. loc⁹ dicitur relatiue ad locatum. ergo locus nō ē q̄titas. Secundo. particule corporis et loci nō tminātur ad aliquē terminū cōm ergo text⁹ est falsus. a. nō pbat. qz particule corporis terminantur ad superficiē et particule loci non. quia locus est superficies et ptes superficie non terminātur ad superficiē. ¶ Pro solōe est aduertendū qz locus habet aliqd materiale et illud est vlti

De quantitate

ma superficies corporis continetur. h3 etiam aliqd forma
le et illud est immobilitas vt dicitur quarto physicoꝝ.
His dictis ponunt aliq dicta. **Primum** est qd loc⁹
formati cap⁹ nō est spēs q̄ntitatis continue. **Proba**
tur p aristotele qnto methaphysice qui nō enume
rat locū iter spēs q̄ntitatis. vbi commentator ponit
rōnem quare aristoteles obmisit locū dices qd lo
cus nō est q̄ntitas fm opinionē aristotelis s3 tantū
fm opinionē famosā quā insequitur in pdicamentis.
Secūdo dictū est qd partes loci nō pnt copulari
ad eūdē terminū cōm ad quē partes corpis ter
minantur. hoc pbat scdā rō imperfecta. **Ter**
tiū dictū est qd loc⁹ materialit accept⁹ nō est spēs
q̄ntitatis continue distincta a superficie. pbat qd
locus est superficies vltima corporis continens vt dicitur
quarto physicoꝝ. S3 qd dicendū est ad auctore et
aristotele qd pbat locū eē spēs q̄ntitatis cōtinue.
ad hoc rōdetur qd nō loquūtur fm opinionē ppi
am s3 fm opinionē ponētū locū eē spātū equale
locato. et fm illā opinionē hec oīa eēnt vā. s3 bec
opinio reprobat quarto physicoꝝ.

Sed cōtra dicta arguit primo sic. pfe
ctū et imperfectū nō variant spēm
s3 linea superficies et corp⁹ nō differūt nisi p pfectū et
imperfectū ergo nō differūt spēs. **Secūdo** arguit
sic. Linea superficies et corp⁹ nō sūt accīdia. ergo
nō sūt q̄ntitates. aīis p3. q2 oē accidēs habet sub
iectū sibi adequatū. s3 ista nō sūt h3. quod p3 q2 nō
dabile est sub3 qd nō hēat longitudinē latitudinē
et pfunditatē. **Tertio** arguit sic. Tēpus est q̄nti
tas p accidēs fm p33 quinto methaphysice. s3 nul
lum gen⁹ predicat de sua spēs p accidēs. ergo tēpus
nō ē spēs q̄ntitatis. **Quarto** arguit sic. tēpus ē
quantū p motū. ergo si tps eēt q̄ntitas a fortiori
mot⁹. et per cōs eēnt sex spēs q̄ntitatis continue. aīis
patet. q2 tēpus est mensura motus.

Ad rōnes Ad pma dī qd perfectus et imper
fectus in eadem spēs non variant
speciē. s3 tantū perfectus et imperfectus. s3 bene i diuer
sis spēsibus. **Ad secūda** negetur antecedens. et
ad pbatōnē negat maior. q2 nō o3 qd oē accidēs
habeat subm adequatū sic qd in eodē subo nō sūt
alia accīdia. **Ad tertia** dī qd tps nō ē quanti
tas sic qd p accidēs pdicatur de tpe. imo p se et in p
modo dicēdi pdicatur de tpo. sed sic dī p accidēs
qd tps h3 eē ab alio. s. a motu et mobili et dependet
ab illis in gne cāe materialis et efficientis. **Ad**
quarta dī distinguēdo antecedēs vel qd tēpus
sit quantū per motū in genere cāe formalis. et sic ne
gatur. vel in genere cāe efficientis et sic concedit.

quāuis tamē videt de mente aristotelis quito me
thaphysice qd mot⁹ sit spēs q̄ntitatis vt videbit.

His visis dicendū est de cōmunitatib⁹
q̄ntitatis. **Prima** cōitas est. q̄ntitati
nihil ē cōtrarium. vt bicubito tricubito
vel superficiesi nihil ē cōtrariū. q2 cōtrari
etas primo iest q̄ntitatib⁹ non oibus sed
quibusdam. q̄ntitas autē nō est quali
tas. quare sequit qd cōtrarietas non est
in q̄ntitate. Item q̄ntitas non susci
pit magis neq3 minus. Non enī vna li
nea ē magis linea q̄ alia nec numerus
ternarius ē magis numerus q̄ binari⁹
et sic de alijs. Itēz ppiū ē q̄ntitati s3
eā equale vel iequale dici. vt vn⁹ nume
rus est equalis vel inequalis alteri nu
mero. et vnum corpus est equale vel
inequale alteri. et vna linea est equalis
vel inequalis alteri linee.

Circa hunc textum notandum est primo qd de
terminato de quantitate secundum se et absolu
te. hic consequenter auctor determinat de ea quā
tum ad eius proprietates que sunt tres. Qua
rum prima est. quantitati nihil est contrarium q2
contraria sunt forme actiue et passiue adinuicem
sed quantitates non sunt forme actiue et passiue.
ergo quantitates non sunt contrarie. Potest tamen
dupliciter intelligi qd quantitati nihil est contra
rium. Uno modo qd nihil sit ei contrarium per ac
cidens. et sic in quantitate reperitur contrarietas
quia superficies alba per accidens contrariatur
superficie nigre. Alio modo potest intelligi qd ni
hil contrariatur ei per se accipiendo contrarieta
tem pro repugnantia duarum differentiarum
idem genus diuidentium. vel pro repugnantia
priuationis et habitus. vel etiam pro repugnantia
perfecti et imperfecti. et sic in quantitate reperitur
contrarietas. Si vero capiatur contrarietas pro
prie pro repugnantia formarum actiuarū et pas
siuarū sic in quantitate non est contrarietas. et
hoc modo accipitur contrarietas in predicta pro
prietate. **Consequenter** auctor ponit secundā
proprietatem que talis est. Quantitas non susci
pit magis neq3 minus. Patet. quia vna linea nō
ē magis linea q̄ alia. nec vna superficies ē magis su
pieficies q̄ ali. nec magis q̄ntitas q̄ linea q̄uis

Tractatus tertius

vna sit maior et alia minor. Vnde magis et minus et maius et minus differunt. quia suscipere maius et minus est suscipere maiorem extensionem vel minorem partium quantitatatis. ita quod illud est maius quod est plus extensum. Suscipere autem magis et minus est in suo proprio esse et subali perfici et imperfici. Et quous quantitas suscipit maius et minus ut dictum est: tamen non suscipit magis et minus. Sunt autem iste due proprietates proprie quantitati secundum modo eo quod conueniunt omni quantitati sed non soli.

Secundo sciendum est quod tertia proprietas quantitatatis est. Proprius est quantitati secundum eam equale et inequale dici ut patet ex eo quod vult loquendi cum. n. aliqua duo eiuusdem sunt quantitatatis dicimus quod sunt equalia. cum vero sunt diuersarum quantitarum dicimus ea esse inequalia. Equalitas. n. et inequalitas sunt relationes fundate in quantitate. Unde in predicta proprietate hec propositio secundum potest dicere dupliciter habitudine. vno modo potest dicere habitudinem cause formalis. ita quod sit sensus. proprium est quantitati secundum eam formaliter equale et inequale. sed hoc est falsum. quia secundum quantitatatem non dicimur equales formaliter cum equalitas sit relatio qua formaliter dicimur equales. Alio modo potest dicere habitudinem cause efficientis et sic est verum quod dicimur habere quantitatē equales vel inequales effectiue. Unde aduertendum est quod equalitas vel inequalitas non est passio quantitatatis. quia omnis propria passio est idem realiter cum suo subiecto sed equalitas vel inequalitas non est idem realiter cum suo subiecto. scilicet cum quantitate ergo sequitur quod non est propria passio quantitatatis. minor pars quod quousque per se ponitur in diuersis predicamentis distinguuntur realiter. sed equalitas et inequalitas reponuntur in predicamento relationis et non quantitatatis. ergo distinguuntur realiter a quantitate. Sed quod dicendum ad auctorem et Aristotelem dicentes quod equalitas et inequalitas est passio quantitatatis. Dicitur quod voluerunt solummodo per equalitatem et inequalitatem circūloqui propriam passionem quantitatatis. et posuerunt actum per aptitudinem. ideo conuenit quantitati quia secundum eam aptitudinaliter dicatur equale vel inequale. et talis relatio aptitudinalis non distinguitur realiter a suo fundamento quia implicat contradictionem quod sit quantitas et quod non sit talis aptitudo ad dici equale vel inequale.

Tertio sciendum est quod propter has diuisiones habitas de quantitate est vna alia talis. Quantitatum alie sunt quantitates per se et alie per accidens. Unde quantitates per se sunt ille de quibus iam determinatum est et habet directe poni in predicamento quantitatatis. Sed quantitates per accidens est illa que non habet per se reponi in predicamento quantitatatis. sicut albus est quantitas per accidens. quia quantitas fuerit superficies tantum albus fore dices. ergo si superficies est longa et lata vel mensurat secundum longum.

itudinem et latitudinem sic etiam albus erit longus vel latus. Sed hoc quod est esse longum et latus non est de ratione albi quous repugnat sibi esse sine quantitate. et ideo albus est quantitas per accidens quia est mensura substantie per superficiem. quia non dicimus albus esse longum vel latus nisi quia superficies est longa vel lata. et sicut non dicimus actionem esse longam nisi quia tempus in quo fit talis actio est longum. Et si arguatur quod albedo identificatur realiter quantitati. quia illa non distinguuntur realiter quod non possunt separari et separatim conservari. sed albedo et quantitas sunt hec ergo non distinguuntur realiter. Ad hoc dicitur quod propter distinctionem realem tantum aliorum non valet inferri possibilitas separationis quia adhuc illo statu ipsa habet necessariam dependentiam adiuicem. et probatur quod distinguuntur realiter quia que sunt in diuersis predicamentis distinguuntur realiter. sed albedo et superficies sunt in diuersis predicamentis. ergo distinguuntur realiter. maior est nota ex primo posteriorum. et minor per se est manifesta. ergo conclusio vera.

Sed contra predicta arguitur primo sic. locus sursum et locus deorsum contrariantur cum sub eodem genere maxime distat. ergo in quantitate est contrarietas. Secundo arguitur sic. inequale suscipit magis et minus et tamen inequale est quantitas. ergo quantitas suscipit magis et minus. Tertio arguitur sic. equalis dicitur habere virtutem et equis. ergo hec proprietas conuenit alijs a quantitate. antecedens patet quia boies potentes portare idem pondus dicuntur equis virtutis. Quarto arguitur sic. in quantitate est motus. ergo in quantitate est contrarietas. contra patet quia omnis motus sit de contrario in contrarium.

Ad rationes Ad primam negatur antecedens. et ad probationem distinguitur contrarius. vel quod maxime distat distantia formalis et sic negatur. vel locali et sic conceditur. modo illa distantia non sufficit ad contrarietatem. Ad secundam dicitur quod equale vel inequale accipiunt dupliciter. Vno modo pro fundamentum et sic equalitas suscipit magis et minus. Alio modo accipitur formaliter pro ipsa equalitate et hoc modo non suscipit magis et minus. Ad tertiam negatur antecedens. et ad probationem distinguitur contrarius. quia duplex est equalitas. Queda est equalitas molis siue magnitudinis. Alia est equalitas virtutis. et a prima res dicitur equalis secundum talem equalitatem molis vel magnitudinis. ab equalitate vero virtutis bene dicuntur aliqui equalis equalitate. hic autem accipitur equalitas pro equalitate molis et non pro equalitate virtutis. Ad quartam conceditur antecedens et distinguitur contrarius vel capiendum contrarietatem proprie et sic negatur. vel generaliter et sic conceditur. ut visum est in primo notabili.

De predicamento ad aliquid vel relatione

Aliquid vero talia dicuntur quod aliis hoc ipsum quod sunt aliorum dicuntur vel quomodo libz aliter ad aliud ut duplum dimidium duplum. et dimidium dupli dimidium. pater filii pater. filius patris filius. maior minore maior. et minor maiore minor. vel secundum similitudinem alius casus ut similes simili similes. vicinus vicino vicinus. Relativorum tres sunt species. quod dicitur secundum equiparantiam ut quicunque eodem nomine dicuntur ut similes simili similes et equalis equali equalis. et vicinus vicino vicinus. Alia secundum suprapositionem dicitur ut duplum triplum quia ista supraponuntur aliis sic dominus seruo supraponitur. Alia vero secundum suppositionem ut servus domino supponitur. et filius patri. et dimidium duplo. duplo dimidium.

Circa hunc textum notandum est primo quod determinato quantitate aut auctor determinat de relatione. Et quibus ordine perfectionis quantitas precedit ad aliquid eo quod quantitas est ens absolute ad aliquid et respectum. et etiam multe relationes fundantur in quantitate. tunc auctor noster doctrinam Aristotelis. insequens prius determinat de ad aliquid quod de quantitate. Cuius ratio est quia ut communiter de plures relationes fundantur super quantitate et quantitate est super quibusque aliis predicamentis. relationes autem habent cognoscere per fundamenta et terminos ideo ordine doctrine ad aliquid sequitur quantitate et precedit quantitate. **U**niversum predicamentum convenienter nominatur per nomen ad aliquid quod per nomen relatio vel per nomen relationum. Et ratio est quia nam eorum que sunt in predicamento est esse dependentes ad aliud tamen quod ad terminum sed talis dependentia magis explicite significatur per ad aliquid quod per relationem vel relationem eo quod hec propositio ad significat dependentiam. et per nomen aliquid nominatur casus significat terminum illi dependentie. Et quibus rei veritate ad aliquid non sit predicamentum cum sit quoddam complexus vel ens per accidens. tunc circumscribimus nobis aliquid predicamentum gratia cuius diffinitur in textu sic. Ad aliquid et talia dicuntur quicunque ipsum quod sunt aliorum dicuntur. i. referuntur. vel quomodo libz aliter ad aliud. Que diffinitio habet sic exponi. talia id est illa dicuntur ad aliquid id est referuntur ad aliud. quicunque id est quod hoc ipsum quod sunt aliorum. dicuntur id est referuntur ad aliud sub similitudine obliqui casus ut genitivi dativi accusativi vel ab

latini. Convenit autem relativis hec diffinitio tamen secundum esse quod secundum dici. Unde relativum secundum dici est quod de suo principali significato non importat relationem. Relativum vero secundum esse est quod de suo principali significato et totali importat relationem. Et est duplex. nam quoddam est relativum secundum esse reale quod. scilicet potest esse circumscripto opere intellectus. Aliud est rationis quod scilicet de principali significato importat relationem quod dependet ab intellectu secundum esse et conservari. sicut sunt secunde intentiones. Relativum autem reale est duplex. quoddam est aptitudinale siue fundamentale et tale semper requirit terminum in aptitudine et predictum de suo fundamento necessario et per se non differt realiter ab eo. Aliud est relativum actuale quod. scilicet importat relationem quod requirit actu fundamentum et terminum et tale predicatur contingenter de suo termino. Et illud adhuc est duplex quia quoddam est extrinsecus adveniens. Aliud est intrinsecus adveniens. Unde relatio intrinsecus adveniens est que necessario ponitur positum fundamentum et terminum in quacunque distantia ponatur. ut positum duobus albis in quacunque distantia immediate surgit relatio quod est similitudo. Et de intrinsecus adveniens quia in se habet naturam fundamenti et termini. Relatio vero extrinsecus adveniens est que non necessario ponitur positum fundamentum et termino sed aliquid aliud requiritur ut posita potentia activa ignis et potentia passiva stuppe non immediate ponitur actio sed adhuc requiritur approximatio ad invicem.

Secundo sciendum est quod ad hoc quod aliquod relativum sit in hoc predicamento reponibile requiritur primo quod sit relativum secundum esse. Secundo quod importet relationem realem. Tercio quod illa relatio sit actualis. Quarto quod sit intrinsecus adveniens. Quinto quod a suo fundamento realiter distinguatur. Per primum autem excluduntur omnia relativa secundum dici. per secundum vero omnes secunde intentiones. per tertium omnes relationes fundamentales siue aptitudinales. et tales sunt eiusdem predicati cum suis fundamentis. per quartum autem excluduntur sex ultima predicamenta que important relationes extrinsecus advenientes. Relativa autem in textu dividuntur sic. Relativorum alia sunt equiparantie. alia suppositionis. alia suprapositionis. Cuius divisionis ratio est quod omnia relativa important respectum. vel ergo important respectum equalitatis et sic sunt relativa equiparantie. alia inequalitatis et hoc est dupliciter. quia aut dicunt respectus superioritatis et sic sunt relativa suprapositionis. vel respectus inferioritatis et sic sunt relativa suppositionis. Universum relativa equiparantie sunt que eodem nomine nominantur ut

Tractatus tertius

illis et sic. Relatiua vero suppositio sunt illa quae importat
superioritatem ad sua correlatiua sic pater dominus et sic de
alijs. Relatiua vero suppositio sunt illa quae importat inferiori-
tatem respectu suorum correlatiuorum sicut filius et frater.
Quia autem relatiua quae non importat superioritatem vel inferiori-
tatem ad sua correlatiua dominus relatiua egpaticae. His
deciasefertur quod relatio intrinseca adueniens est genus generalis-
simum. Probatur quod sit genus quod predicatur de pluribus
distantibus specie ergo est genus. Et quod sit generalissimum per quod
illud est genus generalissimum quod non est aliud genus superue-
niens. scilicet relatio intrinseca adueniens est hoc ergo est genus
generalissimum. minor per quod nihil predicatur de relatione
quod dicitur nisi ens. scilicet ens non est genus ergo non est aliud ge-
nus superueniens. et inferitur quod nulla relatio extrinseca
adueniens nec est ratio nec relatio realis transcedens
est in predicamento relationis. quod relatio intrinseca adueni-
ens nec est genus generalissimum nec predicatur essentialiter de
istis relationibus. igitur non sunt in predicamento relationis. Ex
de relatione transcedenti sic identitas et diuersitas quae non
sunt aliter determinati generis quod idem et diuersum di-
uidunt ens et quodlibet genus entis.

Tertio sciendum est quod in praedicta fecerunt aliquid dif-
ficultates. **C**apitulum primum est. utrum relatio sit ens
ex aia. Et videtur quod non. quod relatio non est nisi operatio
vni ad alterum. sed talis operatio non est nisi in intellectu et
ab intellectu operante. non est ens reale scilicet ens in aia. In
oppositum est philosophus quinto metaphysicae quod diuidit ens per se in decem
genera quorum vnum est relatio. Pro isto dubio est notandum
quod de huiusmodi duo modi dicendi. primum modus
est quod omnis relatio est ab aia fabricata. et probatur sic. quod non est
ponenda pluralitas sine necessitate. scilicet omnia entia prae-
terquam bonum saluari non ponendo tales respectus propter aia sic
ponendo. ergo tales non sunt ponendi propter aiam et sic dicitur
quod omnis relatio est ab aia causata. Sed istud deum non potest
stare in veritate. probatur. quod sic ens diuiditur in ens in aia et
ex aiam. ita relationes diuiduntur in relationes reales et
rationis. scilicet prima diuisio non potest stare si poneretur omnia entia
omnino esse ab aia fabricata. non nec. Item illud quod cognos-
citur per sensum est reale. scilicet relatio est hoc. nam distantia sol a
terra est relatio. stat autem quod potest cognosci per sensum ergo est
Itaque productio rei vel esse realis alioquin intellectus omnia pro-
duceret. scilicet productio termini est relatio ergo relatio est ens
reale et non ratio. Item quicunque aliquid distans est ex aiam di-
uidetur in ens ex aia. scilicet ens quod secundum se est reale diuiditur
in decem genera ergo est. Et istis rationibus potest aliter modus
dicendi. scilicet quod relatio est ens ex aiam: quia decem predica-
menta sunt decem rebus prima principia quorum relatio est vnum
ergo est. Et ad argumentum in tertium dicitur quod duplex est
operatio. vna est actualis quae facit intellectus compa-

rate. alia est operatio formalis quae surgit ex formali-
bus rationibus extremorum et illa est in re preter compositionem
intellectus. **C**apitulum secundum est. quid intelligit auctor
per hoc quod in definitione relationum ponitur vel quodlibet
aliter ad aliud. Ad hoc respondetur quod intelligit relatiuum
referri ad aliud sub habitudine genitui casus vel
cuiuscunque alterius. Vnde quoniam aliquid predicatur de ali-
quo in recto illud non est nota relationis vel cum dicitur hoc
est hoc. sed nota relationis specie haberi per obliquum vel per
filium pater. filius patris filius. Sed forte videtur quod illa
diffinitio conueniat relationibus rationis cum totum esse earum
sit ad aliud se habere sub habitudine obliqui casus. Ad
hoc respondetur quod praedicta diffinitio non conuenit ipsis. quod ta-
les propter non dunt ad aliud cum aliud sit omnia entis et vi-
cat diuersitatem essentiali. scilicet tales relationes non sunt en-
tia cum habeant solum esse per operationem intellectus. er-
go sequitur quod propter non dunt ad aliud quod ens non est aliud
a non ente. quare praedicta diffinitio non ipsis conuenit.
Capitulum tertium est. utrum relatio realis sit eadem
cum suo fundamentum. Ad hoc respondetur quod relatio realis ac-
tualis non est eadem omnino cum suo fundamentum scilicet distinguunt
reale ab eo. probatur. nulla vniuersa res limitata potest
continere opposita formaliter secundum praedictam identitatem. scilicet
eodem fundamentum successive fundat oppositas relationes
formales: quod quia ratio contineret vnam istarum ea-
dem ratione contineret aliam per identitatem realem et
sic idem contineret opposita formaliter. Item funda-
mentum potest remanere sine relatione. ergo rela-
tio distinguit reale a fundamentum. aia per quod posito quod
non sit nisi vna qualitas in mundo tunc non est simi-
litudinis. et tunc generetur alia qualitas eiusdem spe-
ciei tunc erit similitudo: ergo fundamentum potest
esse sine relatione: et per consequens distinguunt
realiter ab invicem. **C**apitulum quartum est. Sed contra hoc instatur quod si
hoc sit verum quod relatio sit alia res a fundamento
tunc erit processus in infinitum in relationibus quod
si similitudo sit res alia a fundamento ipsa cuius alia
similitudine erit eiusdem sicut due albedines sunt
eiusdem speciei et sunt similes et ita due similitudi-
nes erunt similes: et iterum quereretur de tertia
et quarta et quinta similitudine. **C**apitulum quintum est. Sic-
utem realiter ab alia distinctam potest deus face-
re sine alia. cum ergo relatio sit res distincta reali-
ter a fundamento videtur quod deus poterit eam a
fundamento separare et sic seipsum facere. **C**apitulum
primum dicitur quod in talibus ponendus est status
in secundo processu. licet enim duo alba sint simi-
lia non tamen duo similitudines sunt similes. et si
sint similes seipsos sunt similes. Et quia causa for-
malis non proprie denominat seipsam. et ideo est

De ad aliquid vel relatione

Natus in secundo. Ad aliud dicitur qd omnem res distinctā ab alia et ipsa potest deus potest separare. s3 posteriorē nō. relatio aut posterior ē eēntialr suo fundamēto. ideo nō potest relationē separare a fundamēto quāuis fundamētū possit esse sine relatione.

Sed contra predicta arguit primo sic. partes substantie sunt substantie et tñ dñr ad aliqd. ergo diffinitio cōuenit alijs a diffinito. **Secdo** arguit sic. pāritas ē ad aliqd et tñ nō refert subbabitudine alicuius obliq casus. non. n. dicim⁹ pñritas filiatiōis pñritas. ergo diffō nō est bona. **Tertio** arguit sic. nullū equocū est gen⁹. relatio ē qdā equocū. ergo nō ē gen⁹. minor p3 q2 dñr de relatōe reali et rōnis non vniuoce s3 equoce. **Quarto** arguit sic. illa q ponunt supra se iuicē pñdicant de se iuicē. sed vñū relatiū nō predicatur de correlatiuo. ergo nō ponitur supra aliud et per cōs nulla sunt relatiua suprapositionis.

Ad rationes Ad pmas dicit q l3 partes substantie non sint relatiua s3 eē sūt tñ relatiua s3 dici. **Ad 2^{am}** dñr q licet pñritas bñ refert i secreto qñuis nō i abstracto. etiā pñritas nō ē relatiua sed est relatio et rō referēdi. **Ad 3^{am}** cecidit maior et distiguit minor. q2 relatio potest duplīr cōsiderari. vno mō i generali vt dñr tā de relatōe reali q rōnis tā extrinsecus adueniēte q intrinsecus. et sic relatio nō ē vniuocū neq3 genus. alio mō capitur p relatōe reali intrinsec⁹ adueniēte et tñ ē pñdicamētū et gen⁹. **Ad qrtā** dñr q duplīr pñt poni aliq s3 sub et supra. vno modo s3 rōnes subijcibilis et pñdicabilis et hoc modo relatiua non ponūtur sub et supra. Alio modo s3 rōnem cause et effectus et hoc modo relatiua ponūtur sub et supra.

Post hec sequuntur cōmunitates relationis. Prima est q cōtrarietas est relationi. vt virtus est contraria vicio cū vtrūq3 eorum sit ad aliquid. hoc autē non puenit omni relationi. duplo enim nihil est contrarium neq3 triplo. Item relatiua suscipiūt magis et minus vt simile dicitur magis et minus simile et similiter inaequale. Sed hoc non cōuenit omnibus relatiuis. duplū enim non dicitur magis et minus duplū. neq3 triplū neq3 pater. Item relatiua dicuntur ad conuertētiā vi pater filiū pater. filius patris filius. Item relatiua sunt simul na-

tura. simul enim sunt duplū et dimidiū pater et filius. Item relatiua posita se ponunt et perempta se perimunt. vt si duplum est dimidiū est et econtra. et si duplus non est dimidiū non est et econtra. Circa hūc textū notandū est pmo q hic dñr auctor noster determinat de relatiuis ponendo cōitates et pprietates eoz. Et ponit pmo duas cōitates quaz pma est. Conuenit relatiuis habere cōtrariū. p3 q2 virtus et viciū sunt cōtraria et sunt relatiua. ergo habere cōtrariū cōuenit relatiuis. Quia etiā cōuenit q3 litaribus et nō cōuenit oib⁹ relatiuis. ideo habere cōtrariū nō est pñriū ipsis q3to mō. dicit enim q nullis relatiuis s3 esse cōuenit habere cōtrariū. et p3 q illud cuius totū esse est ad aliud quodāmodo se habere et est respectiū et depēdēs. nō habet cōtrariū. q2 cōtraria sunt forme actiue et passiue adiuicē. sed totū esse relatiuoz est respectiū et depēdēs. ideo nullū relatiū s3 eē habet cōtrariū. Relatiua autē s3 dici possunt duplīr cōsiderari. vno modo quo ad esse absolutū qd est alterius generis. et sic aliquid potest eis esse cōtrariū. Alio mō quo ad respectus quos includūt seu cōnotāt et sic nihil est eis cōtrarium. potest tamē alr dici q habere cōtrariū p accidēs cōuenit relatiuis et nō p se. q2 vbi cūq3 potest esse motus ibi est cōtrarietas. ergo cū in relatiuis nō sit p se motus sed solū p accidēs segtur q ad aliqd nō habet p se cōtrariū sed solū p accidēs. **Secda** cōmunitas relatiuoz est talis. Cōuenit relatiuis suscipere magis et minus. p3 q2 relatiua p se itēdūt et remittūt in suo pprio esse vt p3 de inequali simili et dissimili. ergo suscipere magis et minus cōueniūt relatiuis. hoc tamē nō est eis aliquo modo pñriū. non. n. cōuenit eis solis. sed etiā qualitativis. nec etiā oib⁹ sed solū illis quoz fundamēta suscipiūt magis et minus. sicut enim respectus causatur a fundamēto. sic ad itēsiōē fundamēti segtur itēsiō relatiuoz. Ex quo p3 q sicut ad aliqd nō est per se et pmo motus. sic ad aliqd nō suscipit pmo et p se magis et minus. tamē bene i ad aliqd potest esse p se motus cū aliqua relatio p se itēdat et remittat. Et hoc nō vult philosophus negare quinto physicoz. sed vult negare solū q ibi nō est motus pmo et p se. Et q ibi sit motus p se p3 q2 ibi est alia forma a forma absoluta extrinsece acq3ita et pcedēs de esse ipsefecto ad esse pfectū. ergo segtur q ibi est p se motus.

Secundo sciēdū est q dñr auctor potest dñr alias pprietates quaz pma ē. Relatiua dñr ad conuertētiā. Et potest duplīr exponi

Tractatus tertius

uno: sic. ad eē vni⁹ relatiui seq^r eē alterius. vt p^rsi
exēplo text⁹. si pater ē fili⁹ ē. z si filius ē p^r ē. z si sic
exponit ē p^rpum relatiuis z⁹ modo. q^r ouenit oī s^r
n^r soli. nā bō z risibile hoc mō dñr ad ouertentiā. q^r
ad eē vni⁹ seq^r eē alterius. Alio⁹ pōt sic exponi. re
latius dñr ad ouertentiā. i. referūt ad seiuicē s^r mu
tuā depēdētiā. s. q^r sic vñū p^rdicat de seipō cū obli
q^r sui correlatiui ita ēt eē: vt sic dī p^r ē filij p^r. sic ēt
dī filius ē p^ris filius. z sic exponendo est propriū
quarto modo. Conuenit enim omnibus rela
tiuis z solis. Differunt enim conuersio conuerti
bilitas z ouertentiā. q^r ouersio ē passio p^rpōnuz i^r
bus de subo vnius sit predicatū alterius z eē. S^r
ouertibilitas ē passio eoz que de seiuicē xē z vtr
p^rdicant vt homo z risibile. Sed ouertentia ē refe
ribilitas fm mutuā depēdētiā z hoc solū ouenit
relatiuis. ¶ z^a p^rpetas ē. relatiua sūt sit nā. i. con
uertunt fm essendi cōiam. vt sic bñ seq^r p^r est g^r si
lius ē z eē. p^rbat q^r sint sit nā. q^r illa q^r posita se po
nūt z pempta se p^rimunt sunt sit nā. z hoc si vnum
n^r sit cā alteri⁹. s^r relatiua posita se ponūt z perem
pta se p^rimunt. z vñū nō ē cā alteri⁹ ergo sē sit nā.
Relatiua tñ p^rnt dupl^r accipi. vno mō p^r denota
tis. vt pater z filius. p^r substantia q^r genuit vel q^r ge
nita ē. z sic nō o^r relatiua eē sit nā imo vñū pōt esse
prius alio natura z tpe. Alio mō p^rnt capi formal^r
siue p^r se significatis. s. p^r ipis respectib⁹. z sic oīa
relatiua sūt sit nā. ideo hec p^rpetas conuenit oib⁹
relat uis q^ruis forte non conuēiat solis. ideo ē eis
propia secundo modo.

Tertio sciendū ē q^r circa p^rdcā mouent aliq^r
dubia. p^rimū ē. vtrū relatiuum ha
beat diffiniri per suū correlatiuū. Et v^r q^r sic. quia
fm p^rpbiriū necesse est in vtrozūq^r rōnibus vtrū
q^r vtrū. ergo diffiniuntur p^r se inuicē. Itē cōiter dici
mus pater est res habēs filiū: z filius est res habēs
patrē. z i talibus vñū relatiuū diffinitur p^r reliquū
ergo zc. Ad hoc rñdetur dimissa opinione noīaliū
q^r vñū relatiuū nō debet diffiniri p^r reliquū. s^r vñū
relatiuū debet diffiniri p^r suū fundamētū in recto z
p^r fundamētū sui correlatiui in obliquo. vnde si ali
quis velit diffinire patrē debet sic diffinire. pater
est animal qd^r genuit aliud aīal ex suba sua vel ex
suo semine. z filius ē aīal genitū ab alio aīali existē
te ex semine eius existētis. Et q^r relatiuū debeat
diffiniri p^r fundamētū z terminū z nō p^r suū correla
tiuū. p^rbat q^r diffinitio debet eē eēntial^r notio^r
diffinitio. sed vñū relatiuū nō est notius altero cu^r
ipā sint simul natura. ergo vñū nō diffinitur p^r reli
quū. Itē si ita esset sequeretur q^r idē diffiniretur p^r

seip^s. oīs est falsus q^r vel est notius seipō. z oīa p^r
batur. q^r aliquādo idē refertur ad seip^s. ¶ Ad ra
tiones ante oppositū. z p^rimo ad auctoritatez p^ro
pbiri^r dicitur q^r illa est distinguēda. vel in p^rpia for
ma z sic non oportet diffiniri p^r reliquū. vel in suis
fundamētis z sic ouenit. Ad aliam dicitur q^r tales
declaratōes nō sunt diffinitōes sed sunt quedā no
tificatōes imperfecte. ¶ Secūdū dubiū ē vtrū spēs
ad aliqd^r z spēs qualitatis sint disticte. Et videtur
q^r nō q^r scia virtus doctrina z disciplina sunt i p^rdi
camēto ad aliqd^r z etiā i predicamēto qualitatis
ergo zc. Et confirmatur. nā Aristoteles dicit i p^rdica
mētis q^r nihil p^rbibet genus esse ad aliqd^r z species
esse de alio p^rdicamēto. vt scia z disciplina que sūt
genera sunt in p^rdicamēto ad aliqd^r. z grāmatica
z musica sunt in predicamēto qualitatis. ¶ In op
positū arguit q^r diuersoz generū z nō subalterna
ti positoz diuerse sūt spēs z dñe. g^r spēs ad aliqd^r
z q^rlitatis non sūt eēdē. ¶ Ad argumētum rñdē
negādo q^r sint in p^rdicamēto ad aliqd^r imo sūt in p^r
dicamēto q^rlitatis q^r de suo significato formal^r sūt
gnificant q^rlitatē. Et neget gen⁹ eē de vno p^rdicamē
to z spēm ei⁹ de alio. vñ l^r doctrina z discipli
na sint i p^rdicamēto ad aliqd^r nō tñ scia z virtus et
viciū. Et dī vltra q^r doctrina z disciplina non
sūt genus ad sciētiā. Et ad Aristō. dī q^r non dice
bat fm opinionez p^ropriam sed dubitative.

Sed contra p^rdicta arguit p^rio sic. nul
la forma simplex indiuisibil^r
bz dñū ad suscipere magis z minus. s^r relatiua sē
forme simplices cū sint respect⁹ indiuisibiles. er
go nō suscipiūt magis z minus. ¶ Secūdo arguitur
sic. eāle non suscipit magis z minus. g^r nec simile z
p^roīs male dictū est simile suscipit magis z min⁹
¶ Tertio arguit sic. bō z risibile dicūtur ad con
uertentiam z tñ non sūt relatiua. ergo dici ad con
uertentiā nō est p^rpū relatiuis. ¶ Quarto arguit
sic. illa q^r opponūtur nō ponūt se inuicē. sed relatiua
non opponuntur. ergo nō ponūt se inuicem.

Ad rationes Ad p^rimaz dicitur q^r nō
est icōueniens q^r aliqua
forma manēs eadē fm specie possit suscipere ma
gis z min⁹ z etiā habere cōtrarium. nā sicut fūda
mēta relationū possūt itendi. ita etiā relationes sūt
date super ipis. ¶ Ad secundam negetur conse
quentia quia non est simile de q^rlitate z similitudi
ne. quia equalitas fūdatur i quantitate que nō su
scipit magis z minus. sed similitudo fundatur i q^rli
tate que suscipit magis z minus. ideo similitudo
potest intelligi z remitti z non equalitas. ¶ Ad

De ad aliquid vel relatione

tertia negetur a quo conuertentia est passio relatio
rū quibus bñ dicatur conuertibilia. qz conuertētia est
referibilibitas fm mutuā dependētiā. z hoc solū cō
uenit relatiuis. ¶ Ad quartā dī qz l3 opposita nō
ponūt se iuicē in eodē subo. tñ bñ i diuersis. sic at ē
relatis. n. n. posita se ponūt i eodē sbo l3 i diuersis

Itē alia diffinitio relatiuorum talis est.
Ad aliquid sūt quibz hoc ipz eē ē ad ali
ud quodāmodo se habere. z hec diffi
nitio est ppria relatiuorum. Itē propriū re
latiuorum est qz si quis diffinite nouerit
vnum relatiuorum diffinite noscet z reli
quū. vt si diffinite nouerit quid sit du
plum diffinite noscet id cuius ē du plū
necesse ē enī in vtrorumqz rationi bus
vtriusqz vti.

¶ Circa hūc textū notādū ē p qz dñr. De. bispa.
ponit diffinitionē ad aliqd conueniēte solū relati
uis fm eē z est bec. Ad aliqd hō talia sūt quibus b
ipz eē ē ad aliqd quodāmodo se habere. Que diffinitio sic
expōitur. illa sūt ad aliqd quoz ppuz eē ē se habē
ad aliqd quodamō. i. fm hūitudine alicuius obligā
tus. Et ponitur ibi quibz hoc ipz eē ē ad aliud. ad
dñam relatiuorum fm dici. Sub hac enī diffinitioe
cōprehendūtur relatiua fm eē que ad se iuicē referūt
tur relatiōe reali. ad quā tres cōditōes requirūtur sic
puz dñm est supius. l. qz abo extrema sint realia. z
pp hoc iter nō entia solū repitur relatio rōnis. z
ē qz sint realit. distincta z pp hoc relatio idētitatis
nō ē realia. 3^m est qz extrema sint eiūdē rōis z or
dinis z qz cōsurgat ex natura extremoz. z iō rela
tio creature ad creatorē nō est real. non. n. distin
guīt realit. a sūdamēto. Et hoc v3 itelligi de relati
one reali ppissime sūpta. Cōsequēter ex hac diffi
nitioe isert auctor vñā ppētate illoz relatiuoz di
cēs. Proprium est relatis qz si qs nouerit diffinite
vñū relatiuorum diffinite noscet z reliquū. cui rō ē
qz totū eē relatiuū ē ad aliud se habere. f. ad correlati
uū. ergo nō pōt cognosci illud relatiuū nisi cogni
to illo ad qd referūt. qz si qs diffinite nouerit vñū re
latiuorum diffinite noscet z reliquū. Nō est tñ intel
ligendū vt puz dñm est qz correlatiuū sit de diffini
nitioe relatiui. qz diffinitio prior ē eēntialit. diffini
to. l3 vñū relatiuū nō ē notū altero neqz puz qz ipa
sūt sit natura. ergo scqz qz vñū relatiuū nō diffinit
p suū correlatiuū. tñ cognito vno facit pōt cogni
sci reliquū. Et rō ē. qz vñū qd qz relatiuū h3 diffini

ri per suū sūdamē tū z terminū. cū ergo sūdamen
tū relatiui sit fmin^o correlatiui z cō segz qz si qs dif
finite nouerit vñū relatiuorum noscet ptes diffinitio
nis alteri^o. z sic alter pōt facit cognosce.

Secundo sciendū ē qz accēs absolutū z re
spectiuū dñt adiucē eo qz ac
cidens absolutū tñ h3 vñā depēdētiā. f. ad sub3.
accēs hō respectiuū h3 duplicē depēdētiā. vñā. f.
ad subm in qstū est accēs. oē enī accēs depēdet a
suo subo. Aliā at depēdētiā h3 ad terminū i qstū
ē respectiuū. ois. n. respect^o est ad aliquē terminū
Et iō oē relatiuū h3 diffiniri p subm sicut sūdamē
tū positū in sua diffinitioe loco gnīs sicut alia acci
dētia dēcreta. vt si diceretur pater est res bñs pa
nitatē. h3 etiam diffiniri per terminū siue sūdamē
tū sui correlatiui positū loco dñe. z hoc i qstū rela
tiuū. Et quīs relatio semp sit inter duo extrema
tñ nō ē in vtroqz tāqz in subo. sed in vno tāqz i sub
iecto z in alio tanqz in termino.

Tertio sciendū qz iuxta pdictā diffinitioem
mouetur tale dubiū. Vtqz ipa cōue
niat solū relatiuis fm esse an etiā relatiuis fm di
ci. Et arguitur qz p suppositū qz aut illa diuīso re
latiuorum datur p opposita aut n. si nō. n. valet diuī
sio. si sic. ergo relatiua fm dici non sūt relatiua f3
eē. ergo nō sūt relatiua. z sic relatiua male diuīdū
tur in illa. Si dicatur qz membra debēt itelligi cū
pccissione tñc sequitur qz relatiua fm dici tñ sunt
relatiua fm dici z nō in re iuitate. z ita nō eēnt ma
gis relatiua qz nigrū z albū. pterea alterū mē
brū diuīsonis. f. fm eē ouertitur cū diuīso. ergo
reliquū superfluit. añs p3. qz idem est hō absolute
z hō fm eē. Silt idē erit relatiuū absolute z rela
tiuū f3 eē. Ideo atr dicitur qz relatiua nullo mō
diuīduntur in relatiua fm eē z in relatiua f3 dici
qz sumendo mēbra pccise relatiua fm dici nō sunt
magis relatiua qz homo mortuus sit hō. tñ aliqua
entia sūt relatiua fm esse vt p3. z quedā sūt relati
ua fm dici vt sūt illa qz denotatiue dicuntur z sūt
i alijs generibus z fm aliā habitudiez dñr ad alia.
tñ simplr loquēdo nō sūt relatiua: Jō sic ridetur
ad dubiū. qz pdcā diffinitio ē conueniens relatiuis. l3
pbat. qz illa notificatio de relatiuis ē conueniēs
qz indicat rōnem eoz in qstū sūt relatiua. l3 noti
ficatio illa est huiusmodi. ergo zc.

Sed contra pdicta arguitur prio sic: ca
put nō ē vere ad aliquid. z tñ
eē etus est quodāmodo se habere ad aliud. f. ad ca
pitatū. ergo diffinitio illa nō solū conuenit vere
relatiuis. ¶ z arguitur sic. totū eē cuiuslibet accēs

Tractatus tertius

tis ē ad aliū. s. ad subm. ergo si hec diffinitio sit bona oē accēs erit ad aliqd. ¶ 3. arguitur sic. vnaq̃ q̃ spēs dī diffiniri per p̃p̃m gen^o z p̃p̃iā dīas ergo vnaq̃ spēs relatiuoz pōt diffiniri sine fundamēto z termino. ¶ 4. arguitur sic. diuersa entia realr distincta nō hnt sīl cognosci: sed relatiuū z correlatiuū sūt entia realr distincta. ergo nō hnt sīl cognosci: ergo male dēfī est q̃ si q̃s diffinite no uerit vnū relatiuoz diffinite no cet z reliquū.

Ad rationes

Ad p̃mā dī q̃ conceditur maior z distinguitur minor vñm suū p̃p̃iū eē: z sic neget: vñm suū eē onotatū z sic dēditur: sed negetur dīa. qz p̃p̃iū esse ei^o est absolutū. ¶ Ad 2^{am} dī q̃ nihil p̃p̃edicat eē ad aliqd nisi eē ei^o sit ad aliud tāq̃ ad terminū. Et iō q̃uis eē cuiuslibet accētis sit ad aliqd nō tñ est ad aliud. Uel dī p̃p̃ie loquēdo eē accētis absoluti nō ē ad aliqd s̃ ē in alio vt i subo. ¶ Ad tertiā dī q̃ vnaq̃ spēs relatiuoz ex nā rei habet p̃p̃iū gen^o z p̃p̃iam dīam. z p̃ dīa possēt diffiniri diffinitōe gditatiue per eius cēntialia n̄ tam a nob p̃ isto statu. possūt tñ diffiniri diffinitōe data per additamentū que solū datur per sūdāmētū z terminū. z illa nō est simpliciter quiditatiue. sed ē gditatiua eo modo quo diffinire possum^o respectus gditatiue. ¶ Ad q̃rtā dī q̃ simplr loq̃ndo vnū relatiuoz pōt cognosci sine reliquo tñ cognito vno facilt cognoscitur reliquū.

Qualitas ē fm quā q̃les eē dici mur vt s̃z albedinē dicimur albi. z secūdū colorem colorati z s̃z iustitiā iusti. Qualitatis quatuor sūt spēs. P̃p̃ia ē hī^o z dispō. Differt āt hī^o a dispōne. qz hī^o p̃manētior ē z diuturnior. vt sūt virtutes z scie. Scia .n. difficillime ē mobilis nisi forte grādis p̃mutatio fiat vel ab egritudine vel ab aliquo h̄mōi circa sciētē. sīl de virtute. iustitia. n. vel castitas nō cito de facili p̃mutātur. dispōes vero dñr q̃ de facili p̃mutāt vt calor. frigiditas. egritudo. sanitas. vnde habīt p̃nt dici dispōnes z nō ecōuerso. illi. n. qui habitū hnt quodāmō sūt dispositi vel melius vel peius ad ea q̃ hnt. dispōnes āt n̄ s̃ hī^o. vñ hī^o pōt sic diffiniri. hī^o ē

qualitas difficillime mobilis.

¶ Circa hunc textum notandum est primo q̃ cōsequenter auctor determinat de qualitate que in ordine predicamentorum quartum locuz obtinet. ipsam primo sic diffiniens. Qualitas est secū dum quam quales esse dicimur. In qua diffinitione subintelligitur forma accidentalis loco superioris. Et hec propositio secundum debet vice re circumstantiam cause formalis. Non enim debet h̄ accipi quale pro q̃li generis quod est materiale neq̃ pro quali speciei. neq̃ pro quali transcendente scilicet pro quali quod sequitur eē rei quia sic omne accidens predicaretur in quale nec isto modo distingueretur contra predicari in quantum vel in quorum vel secundum alios modos predicandi. Sed accipitur hic quale propriissime scilicet pro quali accidentali dicto denominatione a qualitate quod solum debz dici quale simpliciter. Et predicari in quali hoc modo distinguitur contra predicari in quantum z sic alios modos predicandi. Debet etiam in hac diffinitione suppl. n. nos substantie dicimur idest denominamur. Sic ergo declaratur hec diffinitio. Qualitas est forma accidentalis secundum quam formam nos substantie denominamur quales simpliciter. quamuis hoc sit posterius z minus notum secundum naturam q̃ ipsa qualitas. tamen est prius z notius quo ad nos. non enim potest qualitas diffiniri per priora z notiora secundum naturam cum sit genus generalissimum ideo cōuenienter describitur per quale quod est eius effect^o. qz effect^o q̃litaris ē nobis notior ipā q̃litate. Unde ipius q̃litaris q̃ruor sūt spēs. s. habit^o z dispō nāt potentia vel ipotentia. passio z passibilis qualitas. forma z circa hoc aliquid constans figura. Quaz sufficiētia sic habetur. omnis qualitas qualificat substantiam. ergo qualificat eam ratione materie. z sic est forma. Et circa hoc aliquid constans figura. Talis enim qualitas qualificat substantiam quantum ad materiam. licet effectiue proueniat a forma substantiali. Uel qualificat substantiam ratione forme. z hoc est dupliciter. quia vel qualificat mediantibus naturalibus potentijs. z sic est habitus z dispositio. Uel qualificat eam immediate z hoc dupliciter. qz vel ē principii determinationis opandi z sic ē passio z passibilis qualitas. vel indeterminatus z sic ē naturalis potentia vel ipotentia. potētia. n. ē indeterminata quātū ad actuz opandi. Dī aut dñr q̃ hec diuisio ē generis i suas spēs immediatas. z quāuis diuisio generis in suas

De predicamento qualitatis

spēs immediatas nō possit ēē nisi in duo: tñ diuissio generis in spēs medias potē ēē in plures cuius modi sunt hec spēs predcē. iō vt dicitur sunt ali que spēs immediate nobis innomiate in quas di uiditur hoc genus qualitas.

Secundo sciendū est q̄ pot vici z melius q̄ hec diuissio nō ē pprie in spēs accipiēdo pprie ipēm. s̄z i quosdā modos ita q̄ illi quatuor modi assignātur i textu sunt quatuor modi accidentales ipsius qualitatis sumpti ex diuersis habitudinib⁹ ad subiectū. Or aut non sunt spēs p̄z q̄ impossibile ē duas spēs eiusdēz generis abstractiue pdicari de eodē. s̄z de eadēz qualitate i numero pdicantur habit⁹ z dispositio z naturalis potētia vel ipotentia. s̄z de colore sumpto fm diuersas habitudines. ergo sequitur q̄ iste quatuor non sunt distincte spēs. maior p̄z q̄ omnis diuissio generis i spēs sit p̄ differētiā formaliter oppositas. ergo impossibile ē duas spēs eiusdē generis d eodē i numero abstractiue pdicari. de hoc aut ali as magis videbitur. Est ergo prim⁹ modus qualitatis habit⁹ z dispositio q̄ differūt ab inuicē. quia habit⁹ ē qualitas de difficili mobilis a subiecto. dispositio vero ē qualitas de facili mobilis a subiecto. conueniūt aut eo q̄ taz habitus q̄ dispositio disponūt subiecta ad opationē. s̄z habitus p̄fecte disponit. dispositio vero imperfecte.

Tertio sciendū est q̄ dispositio capitur dupliciter. Uno mō gnāliter p̄ omni qualitate disponēte subiectū siue illa qualitas sit facilliter mobilis a subiecto siue difficulter z sic dispositio differt ab habitu sicut supius ab inferiori z cōtinet habitū z disponēz p̄pē dictā. Scdō mō accipit spāliter p̄ qualitate d̄ facili mobili a subiecto q̄ disponit subiectū ip̄fecte ad opatōez z sic distiguit d̄ habitū. Et vt cōtēter dicitur quāuis dispositio z habitus sint duo noia non tñ sunt due spēs s̄z vna tñ. q̄ res significata p̄ habitū z dispositōez ē eadē fm eēntiam. z differt solum scdm eē perfectum z imperfectum. z ideo habitus z dispositio conueniēter ponūtur vna spēs. perfectum. n. z imperfectū nō variant speciem. potest tñ meli⁹ dici q̄ habitus z dispositio nō sunt vna species s̄z sunt vn⁹ modus vt superius dictūz est. Unde sub hoc modo reponūtur generaliter omnes qualitates disponētes subiectum ad opandū mediantib⁹ naturalibus potentijs. quaz quedā sunt corporales vt sanitas robur egritudo z sic d̄ multis alijs. alie sunt intelligibiles quaz quedā sunt acq̄site vt sapientia intellectus prudētia sciētia ars. alie sunt i

fuse vt fides spes caritas: z alie sunt concreate vt spēs rez in mentib⁹ angeloz. In hac ēt spēs similis reponūtur oēs scie z oēs artes z oēs virtutes morales. z similiter vicia eis opposita.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. habitus ē vnū pdica mētuz ab alijs distinctum. ergo nō est spēs neq̄z modus qualitatis. **Secūdo** arguitur sic. risibilitas est habitus de difficili mobilis a subiecto z tñ nō ē q̄ litas. ergo habitus non est qualitas de difficili mobilis a subiecto. **Tertio** arguitur sic. nullū ens in anima est i predicamēto. s̄z scientia est in anima ergo nō est in predicamento qualitatis. maior patet. q̄ ens extra aiam diuiditur in decem predicamenta. **Quarto** arguitur sic. rōnabilitas est qualitas z tñ secūdū eā nō dicimur quales ēē dicimur. male. d̄ qualitas est scd̄z quā quales ēē dicimur.

Ad rationes Ad primā d̄ q̄ habit⁹ ca pit tripliciter. vno mō p̄ forma priuationi opposita. sicut cuz d̄ q̄ visus et cecitas opponūtur sicut priuatio z habitus. Secūdo mō capis habitus put ē corpor⁹ z eoz que circa corpus sunt adiacentia. z hoc mō ē pdicamentum ab alijs distinctū. Tertio mō capis p̄ qualitate disponēte subiectū p̄fecte ad opationem. z hoc mō capis bic. **Ad scdām** d̄ q̄ licz risibilitas sit qualitas de difficili mobilis a subiecto n̄ tñ disponit subiectū ad opatōez mediantib⁹ naturalib⁹ potētijs. Meli⁹ tñ dicēdū ē q̄ risibilitas nō ē q̄ litas s̄z ē subiectū. nō. n. ē de difficili mobilis a subiecto cum nō possit nec apta nata sit difficulter vel facilliter a subiecto remoueri cū pdicē de eo i scdō mō dicendi p̄ se. **Ad tertiā** d̄ q̄ ens accipit dupliciter. vno mō p̄ ente qd̄ bz ēē in aia tanq̄z in subiecto z tale bñ reponit i pdicamēto. Alio mō pro ente qd̄ nō habz aliquod ēē nisi esse cognitū in aia z tale n̄ ē in aia sicut i subiecto s̄z sicut cognitū i cognoscēte nec reponit i pdicamēto. scia aut ē in aia primo mō z nō scdō mō. **Ad quartā** d̄ q̄ rōnabilitas est qualitas accipiēdo q̄le p̄ quali generis aut specie. nō tñ accipiēdo pro quali accidentale.

Secunda spēs qualitatis est naturalis potētia vel ipotētia aliqd̄ facile facien di vel patiēdi. vt sanitius d̄z qui bz naturalē potētiā vt nihil ab aliqb⁹ accēta libus egritudine i ferētib⁹ patiat. Et egroratiūz d̄z q̄ bz naturalē ipotētiāz aliquid patiēdi. Durūz autem dicitur

Tractatus tertius

habere naturalē potētā resistēdi sectioni. 7 molle naturalē ipotentiaz qz cito secat. curiores enī 7 pugillatores dñr simul de ista spē non qz exerceāt actus suos s3 qz hñt naturalē potētā hoc faciendi. Tertia spēs qlitatis est passio 7 passibilis qlitas vt ille qlitates q efficiunt in sēibus passionēs. vt i gustu dulcedo amaritudo 7 similia. 7 etiā ille qlitates sūt in hac spē q ab aliquibus passionibus gñant vel facile vel difficile mobilibus et pmanentibus. siue enim nigredo ab aliqua passione naturali generetur siue ab egritudine vel ab estu qualitas passibilis dicit. Quarta species qualitatis est forma et circa hoc aliqd cōstās figura vt dispositio corporis vt triangulatio quadriangulatio rotunditas curuitas rectitudo.

Circa hūc textū notādū est pmo q scōa spēs qlitatis est nālis potētia vti potentia. Naturalis enim potentia ē qlitas liberēs rei a natura qua ipsa est potens ad opandū faciē suas opatōes. 7 ad resistēdū suis cōtrariis. Naturalis vero ipotentia ē qlitas inextis rei a sua nā q ipsa est impotens ad exercendum suas opationes naturales 7 ad resistēdū suis cōtrariis nociuis. vt sanitas ē naturalis potētia. Et vt cōmuniter dicitur naturalis potētia causatur a victoria forme supra mām. Nālis hō ipotentia cātur ex victoria mae supra materiam 7 formā. forma aut dñr habere victoriā sup materiam qñ in mā nō sunt aliquē dispōnes dñe ipediētes operationes pprias ipi forme. s3 q mā s3 ex gētā ipius forme totalr est disposita. s3 materia dñr habere victoriā sup formā qñ in mā sūt dispōnes dñe ipediētes pprias opationes ipius forme. Et s3 hāc opationē i hac specie reponūt oēs aptitudines naturales quib⁹ res disponit ad faciē opandū. Reponunt etiā potētie aie vegetatiue q sūt nutritiū generatiū 7 augmētatiū. Et etiā qñq sensus exteriores 7 qñq interiores. Et etiā oēs inclinationes naturales nominate nominib⁹ habitū vt sūt liberalitas iustitia curfor 7 pugillator fm q nominant nāles inclinationes ad actus. Nec aut duo nomina. s. nālis potētia vel impotē

tia circūloquuntur vnū modū generalē inominatum conuenientē ad omnes modos qualitatū qbus sum⁹ potētes vel ipotentes ad agēdū nāliter

Secundo sciēdū ē q tertia spēs qlitatis ē passio vti passibilis qlitas. vnde passio 7 passibilis qualitas conueniunt in hoc q i portant eādē formā essentialem et specificam. S3 differūt dupliciter. primo qz passio importat qualitatem sub esse imperfecto 7 nō pmanēte in subiecto sicut rubedo proueniens ex verecūdia. et diffinitur sic. Passio est qualitas cito trāsies infrens passionē vel illata a passione sicut rubedo ex verecūdia infert ex aliqua passione. S3 passibilis qualitas noiat formā sub esse pfecto 7 pmanēti. Et diffinitur sic passibilis qualitas: est qualitas infrens passionem vel illata a passione que scilicet qualitas pmanēs ē in subiecto sicut albedo nigredo caliditas frigiditas. Secūdo differūt qz passio nō denominat suū subiectū simpliciter quale sed solū aliqd passum. sicut de boie pallido dicimus q timuit. Passibilis vero qualitas denominat suū subiectū simpliciter quale. Nō dñr āt aliquē qualitates passionēs aut passibiles qualitatē qz aliqd patiant aut pati possunt. s3 dicunt passibiles qualitates qz sunt passionēs aie q nate sunt causare passionē corporālē aut passionē spūālē. Exēplum primi vt ira gaudiū timor. Exēplū secūdi vt caliditas 7 frigiditas. Alique. n. sunt qualitates que dicuntur passibiles aut passionēs eo q in ferunt ab aliqua passione sicut pallor causatur ex timore 7 rubedo ex verecūdia.

Tertio sciēdū ē q qarta spēs qlitatis ē forma 7 circa hoc aliqd cōstās figura: Forma aut accipitur tripliciter. Uno mō pro forma substāiali q reductiue ē in pdicamēto substātie. Secūdo modo accipitur vt diffinit eaz auctor sex principior 7 sic est quoddam trāscedens verificabile de oib⁹ predicamētis accidentiū. 7 istis duob⁹ modis nō accipitur hic. Tercio modo p de bita cōmensuratione partium alicuius toti⁹ fm exigentiam sue forme ex qua cōmensuratiōe cōsurgit qdam decor siue qdā rei pulchritudo 7 hoc modo hic accipitur. Similiter figura accipitur dupliciter. Uno modo pro quātitate terminata q sic diffinit. Figura ē que termino vel terminis clauditur. 7 sic ē quātitas. Alio mō accipitur pro terminatiōe quātitaris scdm quam dñr q triangulus 7 q dtriangulus sint figure 7 sic generaliter oia artificialia reponūt i hac specie. similiter pulchritudo 7 decor 7 rotūdum 7 sic de aliis. Unde iste qua

De qualitate

tuor predictae species dicuntur ab aliquibus species qualitatis et probatur per Aristotelem in predicamentis qui vocat eas genera et species. et similiter per auctores qui dicunt. qualitatis enim quatuor sunt species ergo omnes predictae sunt species. Alii vero dicunt quod non debent dici species neque genera sed modi generum aut specierum. quia omnibus speciebus debet esse nomen commune incomplexum et uniuocum. sed omnes tales predictae complexe significantur nec habent unum per se significatum vel unum per se modum significandi. sed habent diuersa significata. ergo tales non sunt species. sed sunt modi specierum qualitatis. et circulo quodammodo quasdam species inominatas propter defectum impositionis nominum. Probatur etiam auctoritate Aristotelis in libro predicamentorum dicentis quod alii sunt modi qualitatis ab istis. sed illi qui positi sunt dominum magis visitati. quare videtur velle philosophus quod non sunt species qualitatis sed modi eius.

Sed contra predicta arguitur primo sic. potentia est ad aliquid scilicet ad actum. ergo naturalis potentia non est qualitas. **C** Secundo arguitur sic. risibilitas est naturalis potentia et tamen non est qualitas. ergo naturalis potentia non est qualitas. **C** Tertio arguitur sic. secundum qualitatem dicimur quales. sed per passionem non dicimur quales. ergo passio non est qualitas. **C** Quarto arguitur sic. nullum principium substantie est qualitas. sed forma est principium substantie. ergo forma non est qualitas.

Ad responsiones Ad primam dicitur quod potentia per se significato et capta formaliter est ad aliquid. tamen propter se denotato est ens absolutum. Et ultra dicitur quod non est species huius predicamenti. sed solus est quidam modus accidentis ipsius qualitatis. **C** Ad secundam dicitur quod distinguitur maior et naturalis potentia capitur dupliciter. uno modo per principium alicuius rei et sic risibilitas est naturalis potentia. Alio modo per quiddam facilitate ad operandum et sic non est naturalis potentia. **C** Ad tertiam dicitur quod quibus secundum passionem non dicamur quales simpliciter aliquam qualitatem sicut rubedo habens esse permanens in subiecto est apta nata denotare ipsum subiectum simpliciter quale. sic etiam quaecumque alia rubedo cum omnes rubedines sint eiusdem speciei. tamen secundum nostrum modum loquendi non dicimur quales sed passibiles. **C** Ad quartam negetur consequentia quia committitur fallacia equiuocationis ut patet in tertio notabili.

Alia vero dicuntur quae sunt hec denominatiue dicuntur vel quomodolibet aliter ab his ut a grammatica grammaticus et iusticia iustus.

vel quaecumque dicuntur ab aliqua qualitate non denominatiue eo quod nomen non est impositum ipsi qualitati ut cursor et pugillator. Et nota quod cursor et pugillator dicuntur dupliciter. Uno modo dicuntur cursor et pugillator ab arte currendi et pugillandi. et sic sunt in prima specie qualitatis quia iste artes sunt habitus. Alio modo dicitur cursor non quod habeat artem currendi sed quia habet naturalem potentiam ad actum currendi. et pugillator non quod habeat artem pugillandi. sed quia habet naturalem potentiam ad actum pugnandi. et isto modo dicuntur qualia ab istis naturalibus potentis sed non denominatiue eo quod nomina non sunt imposita istis naturalibus potentis a quibus dicuntur qualia. et sic cursor et pugillator sunt in secunda specie qualitatis. alia autem dicuntur qualia non denominatiue quando nomen est impositum qualitati secundum quam dicitur quale sed eam non participat secundum illud nomen. ut studiosus a virtute. et sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate.

C Circa hunc textum notandum est primum quod hic dominum diffinit quale sic dicens. qualia vero dicuntur quae. sunt hec denominatiue dominum vel quomodolibet aliter ab his. Que notificatio sic habet exponi. Qualia. scilicet dicibilia que dicuntur denominatiue sunt illa que dicuntur secundum qualitates iam dictas vel quomodolibet aliter. id est non denotatiue. Ex qua diffinitione patet quod duplicia sunt qualia. quedam sunt que dicuntur denominatiue. alia vero que non dicuntur denotatiue. Illa. id est qualia que dicuntur ab aliquibus qualitatibus quibus est nomen impositum dum tamen conueniant in principio dictiois et differant in fine dominum denotatiue ut a grammatica grammaticus. a iusticia iustus. Qualia vero dicuntur non denotatiue dupliciter. primo quod dominum ab aliqua qualitate cui non est nomen impositum ut cursor et pugillator. cursor. id est ille qui naturaliter est dispositus ad currendum. et pugillator qui naturaliter est dispositus ad pugillandum. et sic cursor dicitur a qualitate disponente naturaliter subiectum ad tale actum. scilicet a naturali potentia cui non est nomen impositum.

Tractatus tertius

Secundo aliqua dicuntur qualia non denominatiue qz nō ueniūt in pncipio dictiōis z differūt in fine vt studiosus dī a virtute non denominatiue. Ex his pz qz tres sūt modi sumēdi quale a q̄litate. z fm p̄mū modū sumit quale denominatiue. sz sz alios duos modos non sumitur denominatiue.

Secundo sciēdū est qz cursor z pugillator accipiuntur duplr. Uno mō vt dīr ab arte currēdi z pugillādi. z hoc mō dīr de/ noiatiue eo qz q̄litati est nomē ipositū vt cursor dī ab arte cursoria. z pugillator ab arte pugillatoria. z hoc mō sūt i p̄ma spē q̄litis. Alio mō accipiūt/ tur cursor z pugillator fm qz dīra qbusdā nālibus potētijs. s. qz alijs dicat cursor nō qz bēat artē. cur/ rēdi. sed qz bz q̄litate p quā pōt hoc facillr facere. z hoc mō cursor z pugillator sūt q̄lia dicta a q̄litate nō denoiatiue. z sūt in secunda spē qualitatis.

Tertio sciēdū est qz oia q̄lia dīr denomina/ tiue ab alia q̄litate. sed non a q̄cūqz. Hoc pz sic. qz oia qualia significāt formas accēta/ les q̄gdē forme accētales dīr esse forme denomi/ nātes subm qd significat secretū. ideo q̄uis mul/ ta secreta siue qualia nō dicātur denoiatiue ab ali/ qbus qualitibus pprie sumēdo denoiationē. tñ bñ dīr denoiatiue ab alijs q̄uis ip̄s formis deno/ minātib⁹ nō sit nomē ipositū p qd ueniāt cū ip̄s denoiatiuis i pncipio dictionis z differāt i fine. qz hoc est ipertinēs ad denoiationē generalr captam qz forma denominās z denoiatiuis ueniāt i pnci/ pio dictiōis z differāt in fine. sed sufficit qz denomi/ natiuū z denominās significēt vnā z eādē formā realr distinctā a nā denoiata z qz differāt i mō signi/ ficādi qz ppter vocis uenientā nīl acgritur aut depdit i denoiatiuo z denominante. Vel dī qz q̄/ uis aliqua denoiatiua puta studiosus z multa alia nō dicātur denoiatiue a virtute. z cursor nō dicat denoiatiue a quadā nālī potentia. tñ studiosus dī denoiatiue a studiositate. z sūt cursor dī denoiati/ ue nō a naturali potētia. sed ab vno nomīne signi/ ficāte illā naturalē potētiā qd uenit cū eo in pnci/ pio dictionis z differt in fine. sed forte tale non est ipositum z pōt fingi fm vocis cōuenientā. vt si di/ catur cursitas quod significat tantū sicut natura/ lis potentia ad currendū z cursor significat illā na/ turalē potētiā in cōcreto ideo dicitur denoiatiue.

Sed contra p̄dicta arguitur p̄mo sic. a virtute dicitur aliquid vir/ osum. ergo aliquid dī denominatiue a virtute. C Secūdo arguitur sic. in predicamēto quātita/ tis nō ē determinatū de denominatiuo eius. ergo

hic nō est determinādū de denominatiuo qualita/ tis. C Tertio arguit sic. qualitas p̄us diffinita ē p q̄le. ergo nō debet hic diffiniri quale p qualitatez. C Quarto arguit sic. cursor z pugillator sūt in se/ cūda spē q̄litis. ergo nō sūt in p̄ma. nā tenet qz si eēt in p̄ma aut eēt ynūoce aut eguoce. nō ynū uoce qz iste spēs nō diffinguitur eēntialr. ergo eg/ uoce z p̄ms non reponitur in predicamento.

Ad rationes Ad primā dicitur ceden/ do antecedēs z etiā cōse/ quēs qz non est dictū qz aliqd nō dicatur denomi/ natiue a virtute. sed dictū est qz a virtute nō dī stu/ diosus. C Ad 2^{am} dī qz omnia denominatiua q̄/ titatis dicūtur denominatiue a q̄titate. z ideo de/ illis nō determinauit auctor noster. sz qualia non semp dīr denoiatiue a qualitibus. z ideo ad oī/ dendū multiplicatē ip̄m auctor noster de/ termina/ uit. C Ad tertiā cedit qz q̄litas p̄us diffinita est p q̄le tanqz p nobis notū qz secreta notiora sūt ab/ stractus. sz hic diffinit q̄le p qualitatē tanqz notius nālī. qz abstractū est causa secreti. z causa est noti/ or suo effectū. C Ad quartā negat cōsequētia. z cū ifertur nō habet reponi i predicamēto. diffinguitur vel fm oia sua significata simul z sic cedit. vel sz vnū in vna spē z fm aliud in alia z sic negatur.

Est autem contrarietas in qualitate vt albedo contrariatur nigredini. iusticia iniusticie. hoc autem non est propriuz qualitati quia non conuenit omni qua/ litati. figura enim nō habet aliquod cō/ trarium neqz aliquis medius color vt rubedo bluedo. Et sciēdum qz si vnū contrariorum fuerit quale reliquū erit quale. vt iusticia est qualitas ergo iniu/ sticia. iustum est quale ergo iniustum. Itēz qualitas suscipit magis z minus. dicitur enim iustus magis z minus iu/ stus z albus z grāmaticus. sed hoc nō est proprium qualitati. quia quadratū non suscipit magis neqz minus neque circulus neqz quadrangulatio neqz cir/ culatio. Item proprium est qualitati fm eā simile vel dissimile dici vt albus albo similis dicit. z iustus iusto. albus autem nigro dissimilis dicitur.

De qualitate

Circa hunc textum notandum est primo quod determinatio de qualitate diffinitive et diuisione et ratio de qualitate ad eam utriusque. Unde auctor determinat de ipsa qualitate quod ad eam accipitur et proprietates. Et primo ponit primam proprietatem quod talis est. Qualitati conuenit habere diuisionem. ut iustitia diuisa in iustitiam et albedo nigredinem. Cuius ratio est quod aliquae qualitates sunt forme positivae quod non possunt simul se comparari in eodem subiecto. sed bene succedunt. ergo aliqua diuersitate diuisantur. Unde diuersitas in qualitatibus potest quadrupliter accipi. Uno modo per repugnantiam aliquid qualitatibus non se permittunt sibi et semel in eodem subiecto. siue ille qualitates se expellant ab eodem subiecto. ut sic reperitur talis diuersitas in qualitatibus prime speciei. Secundo modo accipitur per repugnantiam qualitatum aliquo modo se expellere tamen ab eodem subiecto. siue ille qualitates maxime distat siue non. et sic medij colores diuisantur extremis ut rubedo a albedine. Tercio modo accipitur diuersitas per repugnantiam qualitatum non se permittentium in eodem subiecto imo se expellentium ab eodem siue hoc sit actione propria aut actione suarum causarum. et hoc modo albedo et nigredo diuisantur. Quarto modo accipitur propriissime pro repugnantia qualitatum se expellentium ab eodem subiecto actione propria. et talis diuersitas solum reperitur inter quatuor qualitates primas. scilicet caliditatem frigiditatem humiditatem et siccitatem. Habere autem diuisionem non est aliquo modo proprium qualitati. non enim conuenit soli neque omnibus cum aliis que qualitates de se et quanta speciebus non habeant diuisionem. Cuius sequenter auctor in textu ponit unam proprietatem diuersorum dicens quod si unum diuersorum fuerit quale reliquum erit quale. et si unum diuersorum fuerit in genere qualitatis reliquum erit in genere qualitatis. et hoc habet ex decimo metaphysice ubi dicitur quod diuisa maxime distat sub eodem genere. ergo sequitur quod sunt in eodem genere.

Secundo sciendum est quod seorsum proprietates qualitates est hec. Conuenit qualitati suae seipsae magis et minus. Que quidem proprietas potest dupliciter exponi. uno realiter. alio modo logicaliter. Realiter scilicet qualitates ite dunt et remittuntur in suo proprio esse. sic albus dicitur magis et minus albus. sicut calidum frigidum et alia multa. Et si dicatur Aristoteles dicit in predicamentis quod una virtus non est magis virtus quam alia. et tamen aliqui dicunt magis et minus virtuosus ergo videtur quod qualitas non suscipit magis et minus. Ad hoc dicitur quod virtus et sicut quilibet alia qualitas potest dupliciter considerari. uno modo scilicet esse eius specificum et ut per se indistinctum a supposito et sic virtus non suscipit magis et minus. quod est virtus cuiusque neque inter se neque remissione suscipiens est. Alio modo potest considerari secundum quod habet esse in supposito suis siue inferioribus suis. et sic virtus suscipit magis et minus in suo proprio esse individuali per pluralitatem graduum individualium que non

sunt de graditate speciei sed individui. Logicaliter sic exponitur. qualitas suscipit magis et minus. id est predicatur cum istis aduerbijs magis et minus ut dicitur albus est magis albus quam equus. quocumque enim modo exponatur qualitas suscipit magis et minus. Oportet et hec proprietas non conueniat omnibus qualitatibus eo quod non conuenit illi quod quanta specie. nulli tamen alibi conuenit a qualitate nisi per qualitatem

Tercio sciendum est quod terna proprietas qualitatis talis est. Proprium est qualitati scilicet esse simile vel dissimile dici. sicut scilicet albedo dicitur simile vel dissimile: et sicut secundum nigredinem. Unde similitudo est res ordinata eadem qualitas. sed dissimilitudo est res ordinata diuersa qualitas. Hoc autem potest tripliciter intelligi. primo quod illa qualitas sit eadem in genere et sic non est intelligendum. quod sic diuisa essent similia eo quod habent eandem qualitatem in genere. et modo potest intelligi quod sit eadem qualitas in numero. et sic iterum non est intelligendum. quod eadem qualitas in numero non potest esse in diuersis subiectis. Tercio modo potest intelligi quod sit eadem in specie simpliciter. et hoc modo intelligitur hic. illa enim dicuntur similia que habent eandem qualitatem in specie. Non est tamen intelligendum quod similitudo et dissimilitudo sint proprietates qualitatis cum sint relationes nec sunt qualitatem aliquid dicatur simile vel dissimile formaliter. cum similitudo que non est qualitas et dissimilitudo sint forme quibus aliquid dicitur simile vel dissimile. sed debet sic intelligi. conuenit qualitati quod sit eadem aliquid dicatur simile vel dissimile effectiue. id est quod sit solum fundamentum similitudinis vel dissimilitudinis. quia similitudo in nullo alio fundatur quam in qualitate et ideo conuenit omni qualitati soli et semper

Sed contra predicta arguitur. Primo scilicet. contra sunt sub eodem genere posita. sed qualitas non ponitur sub alio genere cum sit genus generalissimum. ergo qualitati nihil est contrarium. Secundo arguitur sic. que maxime distat non conueniunt in genere. sed contraria maxime distant. non conueniunt in eodem genere. et per consequens male dictum est quod si unum contrariorum fuerit quale reliquum erit quale. Tercio arguitur sic. aliqua qualitas mouetur de perfecto ad imperfectum sed motus sit de contrario in contrarium. et cum idem non contrarietur sibi ipsi. sequitur quod isti gradus individuales variant speciem. vel quod eadem qualitas non suscipit magis et minus. Quarto arguitur sic. omnia individua eiusdem speciei dicuntur similia et per suarum formarum specificarum. ergo non conuenit soli qualitati secundum eam simile vel dissimile dici.

Ad rationes Ad primam dicitur quod licet qualitas in comuni non ponatur sub

Tractatus tertius

aliquo genere nec habeat *ōrium*. tñ aliqua qualitas sub illo genere cōtēta bñbz *ōrium*. z ipa cuz suo *ōrio* ponitur sub eodem genere. ¶ Ad secundā dñ q̄ qualitates distant fm suas pprias rōnes z specificas. tñ in rōe generis sui dñeniūt. ideo nō maxime distāt simp̄r sub eodē genere. ¶ Ad tertiā dñ q̄ idem mouetur de imperfecta q̄litate ad p̄fectā qualitātē. z tñ p̄fecta z imperfecta q̄litas sūt eiusdē sp̄ei z hñt eandē eēntiā. z iō nō ē icōueniēs q̄ idē moueatur ad aliquod magis p̄cīm in eadē ipē. ¶ Ad quartā dñ q̄ oia indiuidua eiusdē sp̄ei per suā formā specificā sūt sūtia silitudine cēnti ali que vocatur idēitas specifica. nō tñ sūt sūtia silitudine accēntali q̄ pprie silitudo dñ.

Actio ē fm quā id quod subijci-
tur agere dicimur vt secās ali-
quis dñ agere in eo quod secat
vñ sectio est actio. z fm sectionez agit
secās in eo quod secat. z p̄cussio est ac-
tio. Propriū actiōis ē ex se iſerre passi-
onē. Recipiūt āt agere z pati contrari-
etate. calefacere enī ē cōtrariū ei quod
ē frigidū facere. z delectari ē p̄trarium
ei quod ē tristari. Recipiūt agere z pa-
ti magis z minus. calefacere enī ma-
gis z minus dñ. z calefieri dñ magis z
min⁹. z sūt delectari z tristari

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ postq̄ pe. bñ. de
terminauit de quatuor primis predicamentis q̄
sūt alijs perfectiora: cñr determinat de sex alijs q̄
cāntur a quatuor p̄mis saltē in genere cause effi-
cientis z nō formalis. qz ipa sūt gñalissima z sūt sex
p̄ma p̄ncipia rerū. z sic nō hñt gen⁹ s se. nec depen-
dēt ab aliquo ī gñe cause formalis. Et p̄ determi-
nat de actione ipam p̄ sic diffiniens. Actio ē fm
quā in id qd subijci agere dicimur. Et vñ diffini-
tio sic exponi. Actio est forma accēntalis respectu
extrinsec⁹ adueniēs fm quā formalr dicimur age-
re ī id qd subijci. i. in passū. sicut fm calefactio-
nē agens dñ formalr calefacere. Et hec ppō s̄z vñ
dicere circūstātiā cāe formalis cū actio sit for-
denotans. z agens sit denotatiu⁹ formalr distin-
ctū ab actiōe: Unde actio pōt capi dupl̄. vno p̄
forma introducta ī passū vel p̄ q̄litate q̄ est rō for-
malr agendi z sic nō ē predicamētū actiōis nec ī p̄
dicamento. alio accipitur p̄ relatione reali q̄ con-
surgit ex debita applicatione z approximatione

agentis z patientis qua formalr agens dñ agens
z tunc actio dñ predicamētū. Un duplex ē actio.
qdā ē vbi p̄ter opationē nō ē aliqua res opata sūt
egatio z nauigatio z ābulatio. z tales opatōes ap-
pellātur noie actiōis. Alia ē actio que notat opati-
onē transeūtē vbi. s̄ p̄ter operationē ē aliqua res
opata sicut ē domificatio z talis actio p̄pe appel-
latur noie factiōis. Nō aut accipitur hic actio p̄-
prie sed cōiter put sub se continet actionē p̄pe di-
ctam z factiōē. Et q̄ actio sit relatio extrinsecus
adueniens p̄z. qz nō ponitur posito sūdāmēto. nec
consurgit ex nā extremoz. vt posita potētia actia
ignis z posita porentia passiuā aque que sūt nāles
potentie nō immediate ponitur actio sed requirit
tur aliud scilicet approximatō.

Secundo sciendū est q̄ cñr auctor nñ pōit
tres p̄p̄tates actionis quaruz
p̄ma ē. p̄p̄rium est actioni ex se iſerre passionem.
calefacere enī infert calefieri. Que p̄p̄tetas pro-
batur qz ois cā q̄tū ē de se iſert suū effectū. s̄z pas-
sio est effectus actionis. ergo actio de se infert pas-
sionē. Et hoc vñ intelligendū de actiōe. i. de for-
te introducta ī passū. pōt etia hec p̄p̄tetas
logicatr exponi hoc mō. Propūm est actiōi ex se
iſerre passionē. i. a ppōe ī qua p̄dicatur vep d̄ ge-
nere actiōis ad ppōem ī qua p̄dicatur vep d̄ ge-
nere passiōis est bona cōia. vt bñ sequit ignis cale-
facit aquā. ergo aq̄ calefit ab igne. Est āt hec p̄p̄-
tetas p̄p̄a actiōi. z q̄nis aliq̄ potētis naturales et
alique passibiles qualitates inferant passionē hoc
tñ nō est ex se z immediate sed mediāte actione.

Tertio sciendum est q̄ secūda p̄p̄tetas ac-
tionis est habere contrarium. proba-
tur. qz alique actiōes significant qualitates que sūt
ōrie vt frigefacere significat frigiditatem z cōiat
huic quod est calefacere ergo in actiōe est cōietas
z frigefactio z calefactio contrariantur ergo zc.
¶ 3^a p̄p̄tetas est q̄ actio suscipit magis z mi-
nus vt calefacere suscipit magis z minus z simili-
ter frigefacere. ergo calefactio z frigefactio susci-
piunt magis z minus. Ille autem actiones susci-
piunt magis z minus z etiam habent contrarium
que fundantur super qualitatibus suscipientibus
magis z minus z habentibus contrarium. z rō b⁹
est. qz ad intensionem fundamenti z remissionem
sequitur intensio z remissio ī relationibus sūda-
tis ī talibus fundamentis. sed actio est relatio. er-
go ad intensionem z remissionem sui fundamēti
sequitur intensio z remissio ī ipa. z sic suscipi ma-
gis z minus. Sed hoc nō est de per se sed de p̄ ac-

De passione

ciens. non eni sunt iste proprietates pprie aliquo modo actioni qz non cōueniunt omni neqz soli.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄rio sic. nullo p̄mū p̄ncipium est causa alicuius alteri p̄mī p̄ncipij. sed actio est p̄mū p̄ncipij. ergo non ē cā passionis que est aliud p̄mū p̄ncipij. C̄sc̄do arguitur sic. oē iſerēs prius est illato. sed actio nō ē p̄rioꝝ passionē. ergo nō iſert passionē. C̄tertio arguit sic. cōtraria nō p̄iit sūt in eodē cōuenire. s̄z calefacere z frigefacere sūt eide cōueniunt. ergo non cōtriantur iter se. minor p̄z qz aqua tepida simul calefacit corpus frigidum z frigefacit corp⁹ calidū. C̄quarto arguit sic. actō et passio cōueniunt in genere. ergo non sunt genera gñalissima qz habēt aliud gen⁹ supra se saltē illud ī quo cōueniunt. C̄quinto arguit sic. actio z passio sūt cōtraria. sed cōtraria posita sunt sub eodem genere. z q̄ posita sunt sub eodē genere nō sūt gñalissima. ergo actio z passio nō sunt gñā gñalissima.

Ad rationes Ad primam dī q̄ vnū p̄mū p̄ncipij nō est causa alteri p̄mī p̄ncipij i genere cāe formalis s̄z sit in genere cāe efficientis. C̄ad sc̄daz dī q̄ l̄z oē iſerēs sit p̄r illato nātr non tamen s̄m tps. modo l̄z actio s̄m naturā p̄cedat passionē non tñ sc̄dm tēpus. C̄ad tertiā dicit q̄ q̄uis cōtraria nō possint eide cōuenire tāqz subo qz idē nō est subiectū cōtrarioꝝ. rum. possūt tamē cōuenire eidez tanqz cause. p̄t eni idēz sūt esse causa cōtrarioꝝ. C̄ad quartam cōceditur q̄ actio z passio cōueniunt i gñe nāli. s. in materia sed non logicali. C̄ad quintā dicitur q̄ non oportet sp̄ cōtraria poni sub eodē genere. imo sunt aliquādo ipsa met genera contraria vt patet per philosophum in postpredicamentis.

Passio est effect⁹ illatioqz actio nis. vt calefieri infertur ex calefacere z efficiē. Propriūz alit passionis est p̄mo inferri ex actione. Itē passio nō est in agente sed in patiēte. De reliquis vero q̄ p̄r dicta sūt mō sufficient. Que sequunt de alijs q̄tuor p̄ntis non sunt data a petro hispano. C̄Circabunc textū notandū est p̄mo q̄ passio sex modis accipit. Vno mō p̄ accidēte p̄rio alicui rei. vt cū dī q̄ r̄isibile ē passio hois. C̄sc̄do mō accipitur p̄ cōceptu aie. vt cū dicit in p̄mo peryarmentias q̄ voces sūt note passionū. i. cōceptuūz qui sunt in aia. C̄tertio mō accipit p̄ mo

tu appetitus s̄ficiui vt sunt passionē ire timoris amoris z gaudij. C̄Quarto mō accipit p̄ dolore vel pena iſlicita alicui violentē vt est passio c̄risti. C̄Quinto modo accipit pro qualitate que bz esse imperfectū z cito trāsit z sic ē spēs vel mod⁹ q̄litate. C̄Sexto mō accipit p̄ immediato effectū actiois z sic accipit hic. z sic diffinit. Passio ē effectus illatioqz actionis. Et dicit effect⁹ ad denotandū ali quid se habens per modum cōmuniois sui generis diffinit. Et dicitur illatio ad denotandum q̄ ille effectus necessario sequit actionē. Et dicit actiois ad dīā ipi actiois qz q̄uis ipsa sit effectus z illatio nō tamē actionis sed q̄litate a quibus causatur. Unde actio z passio differūt respectū h̄ qd ē iſerri ab alio. qz actio tātū iſertur a q̄litate. z passio a q̄litate z ipa actōe. Unde duplex est effectus. s. permanēs z trāsiēs. Effectus p̄manēs est q̄ habet eē in facto eē z nō solū i fieri. Sed effect⁹ trāsiēs ē qui solum habet eē in fieri z nō in facto esse. vt sunt nauigatio z equitatio. Et p̄vtrōqz istoz modoz accipit hic effect⁹. Passio tñ accipitur dupl̄. vno mō p̄ forma acq̄sita i aliquo subo z tñc non est in p̄dicamēto. Alio mō p̄ relatione extrinsecus adueniente q̄ surgit ex debita app̄oximatōe potētie actiue z passiue z tñc ē p̄dicamētū ab alijs distinctū.

Secundo Sciendū ē q̄ due sunt passiois proprietates ab auctore assignate. Prima ē. cōuenit passio inferri ex actione. probatur qz ois effectus iſertur a sua cā. sed passio est effect⁹ actionis. ergo p̄p̄iū est actioni iſerre passi onem. Et hoc vī intelligi de passione que ē forma acq̄sita z nō de passioe formatr supra. C̄sc̄da p̄p̄ietas ē. passio nō est i agēte s̄z in patiēte. probatur sic. qz quod iſertur ab alio z causa nō ē illo. sed passio iſertur ab agēte ergo passio nō est i agēte. s̄z i patiēte. siue capiat passio p̄ forma acq̄sita siue pro respectu patiētis ad agēs. Unde passio formaliter sūtta fundat in potētia passiua patientis z terminat ad potētia actiua agentis. si tamē accipiant actio z passio māl̄. s. p̄ forma success. ue acq̄sita in aliquo p̄cedēte de eē imp̄fecto ad esse p̄fectū sic sunt i patiēte. z hoc p̄z per p̄mū sc̄do de aia dicētē actus actiūoz sunt i patiēte p̄disposito z tertio physicōz. actio z passio sunt vnus motus ergo zc̄. Itē agēs intendit affilare sibi passum cūz producat in spē siml̄e formā quaz habet. sequitur ergo q̄ illa forma existēs in gñe est eadē eēntialit̄ cū forma producta i patiēte. ergo sequit q̄ actio realtr capta scilicet p̄ forma p̄ducta est in patiente. licet actio formaltr accepta nō possit esse i eo s̄z

Tractatus tertius

in agere quod per actionem formaliter capta agens dicitur formaliter agere. et est ratio formalis quare agens est agens. si ipsa esset in patiente patientis formaliter diceretur agere. quod est falsum.

Tertio sciendum est quod passio est essentialiter formaliter respectiva. probatur. quia illud est forma respectiva quod est essentialiter ad aliud: sed passio est hoc eo quod ipse est accipere passionem sine aliquo termino. ergo etc. 2^a ratio quod cuiuslibet abstracti accidentis est respectus. ipsum abstractum est respectus. sed accidentum passionis est respectivum ut patet per metaphysicam. ubi dicitur quod agens et patientes referuntur in 2° relationis quod sequitur quod passio est relatio seu respectus. Et hoc dicitur aliquando in omni actione et passione sunt tres entitates absolute et sex respectus. 1^a entitas absoluta est entitas agentis. 2^a entitas patientis. 3^a entitas forme producte in patientes. 4^a quod agens producit illam formam. id est ipsius agentis ad formam est unum respectus. scilicet productus ad productum. et est forma producte ad agens. Est alius respectus quod est productum ad productum. Et quod talis forma recipitur in patiente id est ipsius patientis ad formam est quidam respectus quod recipitur ad receptum. et est alius sibi oppositus quod est receptum ad recipientem. Et cum agens producit formam in patiente est unum respectus. et est alius agentis ad patientem. et est alius sibi oppositus quod est ipsius patientis ad agens.

Sed contra predicta arguitur per hoc. nullus generis generalissimum est effectus alterius generis generalissimum. sed passio est generis generalissimum. ergo non est effectus actionis que est generis generalissimum. 2^a arguitur sic. actio non est causa passionis. ergo passio non est effectus eius. ans patet. quia omnis causa producit suum effectum mediante aliqua actione. ergo si actio sit causa passionis tunc actionis esset actio: et per omnes procederet in infinitum in actionibus. 3^a arguitur sic. accidens non migrat de subiecto in subiectum. ergo passio non procedit ab agente in patientem. et per omnes non est in patiente subiective. 4^a arguitur sic. effectus et illatio idem sunt. ergo unum superflue ponitur.

Ad rationes Ad primam dicitur quod passio potest considerari dupliciter. uno modo secundum quod est primum principium essentiale omnium illorum que sunt de sua coordinatione et sic non est effectus actionis. Alio modo consideratur in particulari. et sic non est principium sed est effectus actionis. Ad secundam negetur ans. et ad probationem distinguitur ans. quod duplex est causa. quedam est principalis. scilicet illa que producit effectum et sic conceditur. alia est qua producit effectus qui. scilicet non est agens principale. sed id quo principale agens dicitur agere formaliter et sic negatur ans. Actio

autem non est causa principalis passionis sed minus principalis. Ad tertiam conceditur quod accipiens non potest migrare ab aliquo in quo posuit tamen in subiecto. tamen ut tanquam in subiectum. tamen potest migrare ab uno tanquam a causa in aliud tanquam in subiectum cuiusmodi est passio. Ad quartam dicitur quod non sunt idem convertibiliter. Ut dicitur quod ibi illa conclusio et tenet expositivum ita quod sit sensus. passio est effectus. id est illatio actionis ita quod ibi sit expositivum nominis minus notum per nomen magis notum.

Quando est quod ex adiacentia temporis in re temporaliter derelinquitur. ut hodie esse. cras fore. Item duplex est quod. scilicet simplex et compositum. sicut duplex est tempus. Item tres sunt proprietates quando. prima est quod quando non suscipit magis neque minus. Secunda est quod quando nihil est contrarium. Tertia est quod quando est in omni illo quod incipit esse in tempore.

Circa hunc textum notandum est per quod quod accipit dupliciter. Uno modo interrogative ut cum dicitur quod venit fortes. alio modo relative ut dicendo fortes venit quod plato curabat. et his duobus modis est unum finitum begoreuma 3° modo accipitur ut tantum valet sicut in tempore. vel aliquando. et sic est unum predicamentum ab alijs distinctum. quod sic diffinitur. Quando est quod ex adiacentia temporis in re temporaliter derelinquitur. Que diffinitio habet sic exponi. Quando est ens respectivum quod causatur in re temporaliter ex adiacentia temporis. sicut enim fortes non dicitur formaliter albus nisi ab albedine. sic etiam res temporalis non dicitur esse vel fuisse formaliter in tempore nisi per unum accipiens existens in ea subiective quod dicitur quando. Unum illud quando non est ipsum tempus sed est ab eo causatum. nec est res temporalis sed in ea est subiective et formaliter. et inheret ei per respectum ad mensuram sue durationis. que quidem mensura est tempus. Quod autem quando non sit tempus probatur sic. quia omnis causa efficiens est extrinseca suo causato et realiter ab eo distinguitur. Sed tempus est causa ipsius quando. ergo tempus et quod realiter distinguuntur. Unde tempus dicitur adiacere rei temporaliter et non inherere quia est mensura extrinseca rei temporaliter et hoc esse subiective ipsum mobili. unde ex adiacentia ipsius rei temporaliter surgit quodam respectus rei quod vocatur quando. Unum quod est predicamentum ab alijs distinctum. per quod est generis generalissimum bonis gratia et species distinctas a generibus et speciebus aliorum predicamentorum. Habet etiam

De predicamento quando

modū pdicādi diffictū ab alijs. s. pdicari i qñ. qđ p batur qz illō pdicatur i qñ qđ uenietē rñdet ad interrogatōez factā p qñ. sed cū qñtur d p^a suba p b qñtū qñ uenietē rñdetur qñ. vtp̄ta cū qñt qñ fuit sortēs uenietē rñdetur berī. g qñ pdicat uenietē i qñ. Accipitur tñ equoce qñ fm qđ ē genus gñalissimū bui⁹ pd. camēti. z fm qđ ē qñtūm ei⁹. Bñā āt subalterna ei⁹ sē fuisse eē z fore. Spēs hō ei⁹ sē eē in die. eē in āno. fuisse i āno. fuisse i die z sic de alijs. Et indiuidua ei⁹ sē fuisse i hac die. in bac hora. in hoc anno. Et si queratur. vtz qñ equa leat hūc qđ ē eē i tpe. Rñdetur qđ equalz hūc qđ ē i tpe. qz eē hodie ē spēs qñ. sed eē hodie valz tñ sē eē i tpe. ¶ Diuidū ē qñ i qñ simplex z i qñ cōpositū. Unde qñ simplex ē qđ cātur a tpe simplici vt ab ipō nē vt eē i pñti vlt eē nūc dñ eē qñ simplex. Sz qñ cōpositū est qđ cātur a tpe cōposito. s. pñtito z futuro. Et i b pdicamēto reponūtur oia qđ uenienter rñdentur ad interrogatōem factā p qñ vt sunt i āno in die in hora z sic de alijs.

Secūdo sciēdū ē qđ ipius qñ sunt due pprietas. p^a ē. Nō hñe dñū uenit ipi qñ. qđ āt nō hñe dñū ueniat ipi qñ p^a. qz si ipm haberet dñū maxime eēt fuisse i tpe z fore. sed hoc ē falsū. eo qđ ipa hñicāt dñe eodē. iste enī sūt hñe sūt sortēs sūt it heri sortēs erit cras. g sequitur qđ nō dñiatur. Aliē pbatur. qz dñia sūt forme passiue z actiue adinui cē. s. fuisse z fore nō sūt forme actiue z passiue ad inuicē. ergo nō dñiatur. ¶ 2ª pprietas est. qñ nō suscipit magis neqz min⁹. pbatur. qz aliquid nō dñi fuisse z eē z fore in tpe magis qđ aliud. ergo zc. hāz āt pprietas rō cōis pōt eē qz qñ cātur imēdiate a tpe qđ nec hñ dñū nec suscipit magis vel minus. Et capitur ibi contrarietas p repugnātia duarū formaz actiuarū z passiuarū que nō pñt sē i eodē sed bñ successiue. qz si accipet dñietas cōiter. i hoc pdicamento posset reperiri dñietas.

Tertio sciēdū est qđ qñz tēpus differunt z ueniūt. Cōueniūt. n. in hoc qđ sicut tēpus est ens successiū ita similiter z quādo. Sed differunt qz tempus est in pmo mobili subiectiue. quādo vero in re tēporali. z qz tempus adiacet rei tēporali cōsurgit quidā respectus ad tēpus z alius sibi oppositus. s. tēporis ad rez tēporalē. Et si queratur quis est talis respectus respōdetur qđ est respectus extrinsecus adueniens qz nō ponitur necessario posito fundamēto z termino ergo zc. Et si arguatur in oppositū qđ ille respectus est intrinsecus qz ponitur positus fundamēto z termino. quod p^a quia positus motu z tēpore necessariū est morum

esse in tēpore. ergo est relatio intrinsecus adueniens. Ad hoc respondetur ponendo pmo cū philosopho quarto physicoz si esset mobile extra celū z moueretur nō moueretur in tpe eo qđ nō esset sub tpe. z tamē res tpalis esset. z tps esset z nō esset ille respectus qđ est esse i tpe. ergo necessario z clare p^a qđ qñ nō necessario ponit positus fundamēto z termino.

Sed contra pdicta arguitur p^amo sic. in tpe non pdicatur de pma substantia. ergo non est pdicamentum z per consequens neqz quando. cum in tēpore z quādo equivalent. antecēdēs patet quia solus obliquus nō potest predicari de aliquo. ¶ Secundo arguitur sic. si queratur quando factum fuit hoc. conuenienter respōdetur anno domini millesimo quadagesimo. z sic de alijs. z tamen hoc totum non est in pdicamento cum sit quoddā complexum. ergo non omnia per que conuenienter respondetur ad questionem factam per quando in hoc pdicamento reponuntur. ¶ Tertio arguitur sic. nullum sine cathogoreuma ē pdicamentū. sed quando est sine cathogoreuma. ergo quādo non est pdicamentū. minor p^a. qz non ē nomen neqz verbū. g est ps sine cathogoreumatica. pbatur p auctore qđ vocat oēs alias ptes oīs a noie z verbo sine cathogoreumaticas. ¶ 4° arguit sic. hō trīgita ānoz magis fuit i tpe qđ hō viginti ānoz. g qñ suscipit magis z min⁹.

Ad rationes Ad primā dicit qđ quāvis in tēpore non possit predicari de aliquo per se tñ bene pōt cum recto scz eē in tpe. ideo hoc totū esse in tpe circūloquitur nobis illum respectū qui ē pdicamentū quando. ¶ Ad secundam dñ qđ quāvis hoc totū āno dñi millesimo zc. sit cōplexū s. vocē z fm ppriū significatū. tamē fm significatū circūlocutū ē icōplexū. z iquantūz hñ ponit i pdicamēto. ¶ Ad tertiā dñ qđ quādo capiti interrogatiue vel relatiue ē sine cathogoreuma nō tamē vt significat idē sē esse in tpe vel mensurari tpe. ¶ Ad quartā dicitur qđ vnus hō nō dicitur magis fuisse qđ alter quāuis vnus dicatur in maiori tēpore fuisse qđ alter.

Bi ē circumscripctio corporis locati a loci circumscriptione procedens. vt in ecclesia esse. i foro esse. Et diuiditur vbi. quia quoddam est vbi simplex. z est illud quod a simplici loco procedit vt est locus punctorum. et quoddam est vbi cōpositū.

Tractatus tertius

et illud quod a loco proposito pcedit. Proprietates vbi sunt due. Prima est quod vbi nihil est contrarium. Secunda est quod vbi non suscipit magis neque minus. huius est quod vbi si suscipit intentionem et remissionem. Circa hunc textum notandum est per quod vbi sic diffinitur in textu. Vbi est circumscripcio corporis locati a loci circumscriptione pcedens. In qua diffinitio ponitur circumscripcio loco generis vel compositio. Et ponitur locati ad id notandum subiectum ipsius vbi. Et ponitur a circumscriptione loci pcedens ad denotandum eius causam efficientem. Vbi enim est quod dicitur accipere respectum eius in corpore locato tantum ex circumscriptione actiua loci. Unde circumscripcio accipitur dupliciter. vno modo videlicet est circumscribens actio. et sic est in predicamento actio. 2. modo videlicet est circumscripcio passio et sic est in predicamento passio. 3. modo idem est quod est circumscripcio. et hoc modo accipitur hic. Pro declaratione huius diffinitionis ponitur aliquid distinctio. Circa prima est loci capitur dupliciter. Uno modo per se significato et sic loci nihil aliud est quam quodammodo relatio locantis ad locatum seu superficies circumscribens ad circumscriptum. et sic vocatur locatio actiua. alio modo capitur per denotatum et tunc est ipsa superficies circumscribens locatum. Circa 2. distinctio. vbi capitur dupliciter. Uno modo videlicet est quodammodo quod dicitur compositio ad vbi actiuum et vbi passiuum. et vbi actiuum est relatio locantis ad locatum. et vbi passiuum est relatio locati ad locatum. 3. locatio dicitur actiua seu vbi actiuum. 4. hoc dicitur passiuum seu vbi passiuum. alio modo vbi capitur per restrictionem visuale ad statum precise per vbi passiuum quod quicunque aliquid dicitur esse duobus et vni est nomen impositum. alteri vero non. tunc illud esse restringitur ad statum per illo cui non est nomen impositum. sed vbi actiuum est nomen impositum. si locus formaliter superius et vbi passiuum non est nomen impositum. id vbi esse ad vbi actiuum et vbi passiuum restringitur ad statum visualem per vbi passiuum. His visis dicitur quod vbi non diffinitur in textu videlicet est generalissimum. sed conuenit solum diffinitio vbi passiuo. Et quod vbi actiuum et passiuum sunt relatiua et cognitio vno relatiuorum facit cognoscitur et reliquum. id facit potest cognoscere vbi actiuum. Ex his inferitur quod vbi non dicitur a loco formaliter superius cum loco isto modo sit eius species. Quis bene causetur ab ipso maius capto. et eodem modo dicendum est de alijs predicamentis.

Secundo

sciendum est quod loci maius capitur et vbi dicitur. per quod loci est causa extrinseca et efficiens ipsi vbi. et vbi est ab eo causatum. 2. dicitur. quod loci non est in locato subiectiue sed est in locato. vbi vero est subiectiue in locato. Et vbi diuiditur in vbi simplex et in vbi compositum. Vbi simplex est quod dicitur a loco simpliciter

videlicet sicut visum est causa de quantitate periculi loci copulatur ad eundem terminum compositum ad quem copulatur partes corporis. scilicet ad aliquod indiuisibile. id talis terminus apud mathematicos vocatur loci simplex et considerat alicui indiuisibili. Vbi vero compositum est quod dicitur a loco composito. est autem loci compositus considerans locato indiuisibili. Unde vbi videtur est quodammodo quod dicitur compositum ad vbi actiuum et ad vbi passiuum est vni predicamentum ab alijs distinctum. probatur. quod est vni generalissimum bene vni modum predicandi dicitur per maius subiectum distinctum a modo predicandi omnium aliorum predicamentorum. modo autem predicandi eius est predicari in vbi. et per ipsum eius quantitatum est vbi. probatur. quod omnia illa ponuntur in predicamentum to vbi quod conuenienter videtur responderi ad interrogationem factam per vbi. scilicet cum dicitur dicitur per subiectum per hoc quantitatum vbi conuenienter respondetur vbi. 3. vbi interrogatiue capitur est per ipsum quantitatum huius predicamenti. et minor pars. quod cum dicitur ratur vbi est fortis conuenienter respondet est in capto est in terra et sic de alijs. Huius est eius subalterna assignatur esse deorsus sursum autem retro dextera et sinistra. Species eius specialissime assignatur esse in aere in terra in domo et sic de alijs. et eius indiuidua sunt esse in hac domo in hac ecclesia etc.

Tertio

sciendum est quod ipsi vbi assignatur due proprietates. 1. est non habere contrarium. probatur per locum a maiori. quod si habere contrarium conueniret vbi maxime esset sursum et deorsum. et tamen ista non dicitur cum possint simul et semel de eodem verificari. idem enim corpus est sursum et deorsum respectu diuersorum. scilicet tria nunquam possunt simul et semel verificari de eodem. ergo sursum et deorsum non dicitur. Et quis sursum et deorsum maxime a se inuicem distant. hoc tamen non est distantia for- mali siue specifica sed solum distantia locali quia sunt eiusdem speciei. Circa secunda proprietas. vbi non suscipit magis neque minus. Probatur quod aliquid non dicitur magis et minus in loco quam aliud. cum vtrique conueniat equaliter circumscribi a loco. scilicet hoc sit in maiori loco quam aliud. Et ratio istarum proprietatum communis talis est. quia vbi immediate causatur a quantitate que nec habet contraria nec suscipit magis neque minus. ergo etc.

Sed contra

predicta arguitur primo sic. substantie incorporee putantur angeli sunt in loco. et tamen non circumscribuntur a loco. ergo vbi non est circumscripcio corporis. cum tales non habeant corpus. Circa secundo arguitur sic. vbi est sine aere et igne. ergo non est predicamentum. Circa tertio arguitur sic. in vbi est contrarietas quia in ipso requiritur motus quantum physiconum. ergo. Circa quarto arguitur sic. vbi est circumscripcio actiua locati. sed terminare est actio. ergo reponitur in predicamento actionis.

De positione

Ad rōnes

Ad primā dī q̄ substantie icor
poree nō sūt i loco dimēsiōna/
tiue z circūscriptiue. s̄z tāū diffinitīue. z de illo nō
itēditur hic. ¶ Ad 2^m dī q̄ vbi capītriplr. Uno
mō interrogatiue vt cū q̄ritur vbi est sortes z sic est
q̄sitiuū huius p̄dicamēti. Alio mō capītr relative vt
cū dī sortes currit vbi plato disputat. z his duob⁹
modis nō est p̄dicamēti. Tercio mō accipit p̄ qdā
q̄ditate cōi ad vbi actiuū z ad vbi passiūz z sic est
vni de decē p̄dicamētis. ¶ Ad 3^m neget cōia q̄
ad motū nō regit^r dīetas pprie dicta. sed sufficit
dīetas generalr dicta de qua nō est hic ad p̄posi/
tū. ¶ Ad q̄rtā dī q̄ talis circūscriptio actiua nō ē
actio saltē accipiēdo eā p̄ relatiōe fundata i circū/
scribēte z terminata ad circūscriptū. sed est qdā re/
latio cāta a sup̄ficie z terminata ad corpus locatū.

Positio est quedam partiūz si/
tus z generationis ordinatio.
vt sessio statio z sic de alijs.

Item tres sunt pprietates positionis.
Prima est q̄ positio nō habet p̄trariū.
Secūda est q̄ positio nō suscipit ma/
gis neqz minus. Tercia est q̄ ppriū est
positioni substantie p̄oxime assistere.

¶ Circa hunc textū notādū est p̄mo q̄ positio sic
diffinit in textu. Positio est qdā sit^r partiū z gene/
ratiōis ordinatio. Unī i positōe ē duplex ordo. Un⁹
ē partiū i loco. z iste tāgūt cū dī est qdā situs partiū.
Alius est partiū in toto q̄ est p̄ generationē. z talis
ordo tāgitur cū dī generatiōis ordinatio. Per posi/
tiōē aut triplex denominat^r ordo partiū. p̄m⁹ ē
partiū i loco. secūdus est partiū iter se. z tertius est
partiū i toto. p̄mus aut ordo pprie significat p̄ hoc
nomē situs. videm⁹. n. q̄ qñ alijs surgit q̄ partes
eius alr z alr situatur i loco q̄ qñ sedet. scōus ve/
ro z terti⁹ ordo significatur noīe positōis. Unī posi/
tio est p̄dicamēti ab alijs diffictū habēs genera z
spēs z idiuidua z modū p̄dicādi diffictum ab alijs.
Genera. n. subalterna eius sūt positio inata. z posi/
tio acquisita. situari fursū z deorsū. Spēs eius spe/
cialissime sūt sedere stare z sessio z statio. Indiu/
dua hō ei⁹ sūt sessio socratis. statio platonis. Mo/
dus aut p̄dicādi ei⁹ ē p̄dicari i quō ē situatū. Repo/
nūtur aut in hoc p̄dicamēto oīa p̄ q̄ conuenienter re/
spōdet ad interrogatiōē factā p̄ quō est hoc situa/
tū z eoz abstracta. Si. n. q̄rat quō situat^r socrates.
conuenienter respōdet iacet vel stat z sic de alijs. s̄lt^r
hec est eēntialis p̄dicatio. sessio est positio acquisita.

Secundo

scēdū est q̄ tres sūt positōis p̄/
prietates sicut situs. ¶ Prima
nō habere dīū. q̄ si aliq̄ positio haberet dīū tūc
maxime manere z iacere dīderēt siue dīarētur:
z tñ nō dīrātur q̄ ea rōne qua iacere z manere dī/
riarētur. eadē rōne stare z manere dīarētur. sed
hoc est falsū. q̄ vni nō p̄nt eē plura dīa. ergo posi/
tioni nō uest dīetas. Scōo pbat q̄ dīa maxime a
se iuicē distāt z mutuo se expellunt ab eodē subie/
cto. sed positōes nō sunt huiusmodi. ergo positioni
nihil est dīū. ¶ Scōa pprietas est. positio nō su/
scipit magis z minus. q̄ socrates nō dī magis ne/
qz minus stare vel iacere q̄ plato. ergo iacere z sta/
re nō suscipiūt magis z minus. nec etiā alia s̄ilia q̄
nō p̄nt itēdi z remitti i suo pprio esse. ergo zc.

Tercio

scēdū est q̄ pprie ppriū est positōi
maxime assistere substantie. Et q̄ sit
pprie ppriū pbat. q̄ positio iporat quēdā ordinē
partiū ad totū z ad locū. s̄z ordo partiū i toto inest
toti p̄ generationē s̄z q̄ vna pars p̄cedit aliā. ergo
immediatus uest substantie siue assistit q̄ aliud accis
Unī positio pprie dicit respectū extrinsecus adue/
niētē cātū ex ordine partiū iter se z ad locū. Aliq̄tū
dicūt q̄ bec p̄p̄etas bz veritatē i sex vltimis p̄di/
camētis ita q̄ sit sensus. iter sex vltima p̄dicamēta
p̄mo assistit immediatus substantie q̄ aliq̄ aliud p̄di/
camentū. Et dicūt isti q̄ relatio immediatus assistit
substantie. z s̄lt^r q̄ntitas q̄ positio. eo q̄ relatio cātur
a toto. positio vero a partibus ordinatis inter se z
ad totū z ad locum. sed totum prius est suis parti/
bus saltem via perfectionis. ergo relatio causata
a toto immediatus substantie assistit q̄ positio.

Sed contra

p̄dicta arguit^r p̄mo sic. si/
tus denoiat totū z nō ptes:
dicim⁹. n. q̄ hō sedet z nō ptes ei⁹. ergo male dicit^r
i diffinitōe q̄ est qdā partiū situs. ¶ Scōo arguit^r
sic. iacere z stare maxime distāt. nec p̄nt eidē s̄lt^r eē
s̄z bñ successiue. ergo iacere z stare dīarantur. ¶ 3°
arguit^r sic. Relatio z q̄ntitas p̄mo i sunt substantie q̄
positio. ergo nō est ppriū positōis p̄xi^m assistere
substantie. ¶ Quarto arguitur. situs z positio idēz
sunt. ergo vni nō debet diffiniri per reliquum.

Ad rationes

Ad p̄mā dicit^r p̄ q̄uis posi/
tio p̄mo conueniat toti tanq̄
subiecto. p̄us tñ conuenit partibus sic q̄ partes se ha/
bēt tanq̄ illud mediāte quo conuenit toti. ¶ Ad se/
cūda dicitur q̄ q̄uis iacere z stare nō possint siml^r
z semel iesse eidē subiecto. nō tñ expellūt se ab eo
dē subiecto p̄ se. s̄z solū p̄ accis. p̄ hoc. n. q̄ aliquid
mouetur locat^r z accipit aliū z aliū ordinez diuer

Tractatus tertius

simode situatur. ¶ Ad tertiam dicitur qd petrus hispanus nō irēdit simplr dicere qd positio imedia-
tius isit substātie quolibet alio accīte. s3 vult dice-
re qd iter sex vltima p̄dicamenta bñ positio imedia-
tius est substātie q̄ alia. cū sit^o immediat^o assistit sub-
stātie. nō. n. est idē assistere z ibere. nā ad assistere
sufficit p̄ns eē. ¶ Ad q̄rtā dī qd positio z situs p̄nt
capi duplr. vno mō generatr z sic sūt ouertibilia.
alio mō pōt capi positio spātr. z sic non sunt ouerti-
bilia. nec vnum potest diffiniri per reliquum.

Abitus est corporum z eoz que
circa corpus sunt adiacētia. vt tu-
nicatum esse. loriatū esse. Et tres sunt
proprietates eius. Prima est qd habi-
tus suscipit magis z minus. vt eques ē
armator pedite. Secunda est qd habi-
tus non habet contrarium. Tertia est
qd habitus semper est in pluribus. scilicet
in habente z in habito.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄mo qd habit^o sic diffi-
nitur i textu. Habit^o ē eoz qd circa corp^o
sūt adiacētia. Et d3 hic eē p̄dicatio cālis z non for-
malis. d3. n. sic exponi. habit^o cātur ex corporib^o z
eoz qd circa corp^o sūt adiacētia. Et d3. ibi intelligi ac-
cidēs loco generis ita qd sit sensus. habit^o cātur. i.
habitus est accīs cātū. Unī habit^o nō est corp^o neq3
ea qd sunt circa corpus eo qd illa p̄nt existere habitu
nō exīte. s3 est qd dā accīs respectiū extrinsecus
adueniēs cātū ex adiacētia z applicatōe eoz qd cir-
ca corpus sunt z ipoz corporoz. quo accīte aliqd dī
formatr habere vel haberi siue habituātū. eē. Unī
habere fundat sup corpore vel i corporib^o z tēmina-
tur ad illud qd est circa corp^o. Relatio aut sibi op-
posita fundatur i eo qd est circa corp^o. z tēminatur
ad ipz corp^o qd habituāt. Qd aut sit relatio extrinse-
cus adueniēs p3. qz nō ponitur positio. extremis. vt
posito corpe z sitr posito eo qd ē circa corpus non
ponitur habere. s3 requiritur applicatio eoz aduicē.

Secundo sciēdū ē qd habit^o ē genus gene-
ralissimuz bñs sub se p̄les spēs
subalēnas. qd sit genus pbatr qz p̄dicatur de plu-
rib^o differētib^o spē. Et qd sit generalissimū p3. qz ē
gen^o z nō h3 aliqd supueniēs gen^o. ergo est genus
generalissimū. p3. nā plocū a diffōne ad diffinitū
Vex est tñ qd habitus pōt capi duplr. Uno modo
actiue. s. p̄relatōe fundata i corpore z terminata
ad illud qd est circa corpus z sic est spēs bñi p̄di-
camēti. Alio mō capi p̄ relātōe illi opposita. s. ba-

beri que fundatur in illo qd est circa corpus z sic ē
alia spēs bñius generis. Sed habere in sua qdita-
te cōmuni vt sup̄ns est ad habere actiue. z haberi
est p̄dicamēti ab alijs diffictū. Cuius genera sub-
alterna sunt habere z haberi. z armatū eē z vestitū
esse. Species vero eius specialissime sūt loriatū
esse siue loriatio. capuciatū esse. z galeatū eē z sic
de silibus. Habet etiā idiuidua vt sūt armatio for-
tis z loriatio platonis z sic de singulis. Reponū-
tur aut in hoc p̄dicamento omnia que cōueniēter
ridentur ad q̄stionē factā p̄ hoc interrogatiū quō
est hoc habituātū. Reponūtur etiā abstracta eoz
z omnia que de ipsis essentialiter p̄dicantur.

Tertio sciēdū ē qd ipi^o bir^o tres sunt p̄peta-
tes qz p̄ma ē suscipe magis z min^o
Dicim^o. n. qd fortes qz bz galeā z loriat^o ē magis ar-
mar^o qz bz loriatatū. g. armatū eē suscipit magis
z min^o. ¶ 2^a p̄petas habit^o ē nō b̄re dī. Rō b̄u-
sus ē qz fūdāmēta z tēmini ipi^o habit^o nō b̄nt dī. g.
etiā nec habit^o bz dī. relatiōes. n. nō dīr dīe nisi
ex dīti z p̄ accīs. s. ad dīrtatē fūdāmētōz. z tēmi-
noz. qz totū eē relatiū ē ad aliud. Cāntur. n. rela-
tiones a suis fūdāmētis z tēminis. iō si fūdāmēta z
tēmini nō habebūt dīa nec z ip̄e relationes. p̄nt b̄re
dīa. qz dīa sūt forme aduicē maxime distātes z
mutuo se ab eodē subo expellētes qd non p̄nt sit ei-
dē iēe nec de eodē h̄ficari. s3 armatū eē z loriatū
eē p̄nt sit de eodē h̄ficari. g. bitui n̄bil ē dī. ¶ 3^a
p̄petas ē. p̄p̄iū ē bitui i plib^o existere. p̄bat qz
habit^o ē qdā respect^o extrinsec^o adueniēs cāt^o a cor-
pore tanq̄ a fūdāmēto. z ab eis qd circa corp^o sunt
tanq̄ a tēmino z ecōuerso. g. bitui ouenit i plib^o exi-
stere. ¶ Aduertēdū ē qd aliqd dī existē i alio ou-
plr. Uno mō tāq̄ i subo. Alio mō tāq̄ i cā vel tēmi-
no. ¶ Istō notato iferunt duo correlaria. p̄m^o ē.
ipossibile est idē accidēs in pluribus subiectis exi-
stere. z hoc tanq̄ i subiecto. qd pbat qz idē accidēs
in numero nō pōt eē in diuersis subiectis. cū acci-
tia numerētur ad numerationē suoz subiectoz. g.
idē accīs numero nō pōt i plurib^o subiectis existe-
re. ¶ Sed correlariū est qd idē accīs pōt existe-
re in vno tanq̄ in subiecto z i alio tanq̄ in termino
siue in causa. hoc p3 qz relatio est accīs qd bz esse i
vno subiectiue puta i fūdāmēto z i alio termina-
tiue. ergo idē accīs pōt in pluribus existere. i vno
scilicet tāq̄ in subo. z in alio tanq̄ i termino. z hoc
modo intellexit auctor noster.

Sed contra predicta arguit. p̄mo sic:
tunica ē habit^o z tamē nō ē
adiacētia corporoz. nec causat ex his que circa cor-

De postpredicamentis

pūs sūt. ergo habitus nō ē adiacentia corpis et eo-
rum que circa corpus sunt. ¶ Secūdo arguitur sic.
qñ ē adiacentia tēporis ad rē tēporalem. ergo est
adiacētia corpis et eorū que circa corp⁹ sunt. et p cō-
sequens hec diffō dūenit alijs a diffinito. ¶ Ter-
tio arguit sic. habit⁹ est spēs qualitatis. ergo nō ē
pdicamentū ab alijs distinctū. ¶ Quarto arguit
sic. nullū accēs est in plib⁹. sed habit⁹ est accidēs
ergo habitui non conuenit in pluribus existere.

Ad rationes

Ad p mā dicit q si accipia-
tur habit⁹ mālr et pdenoia
to tunc tunica ē habit⁹. si autē accipiat⁹ forma
tē tunica nē hīr. nō. n. ē ad id q aliquid fortr pbrīr
hīratiū eē. ¶ Ad 2^m dīr q ad h q aliquid sit hīr nō
suffic q sit adiacēs. i. q cātur ex adiacētia nī sed
cū hregrii q sit applicatū rei hīrati. mō qñ hīr cā ex
adiacētia ipī hīr ex tpe adiacēte rei tpali. et illō vo-
cā eē i tpe et vbi eē i loco. iō vbi et qñ non sūt hīr.
¶ Ad 3^m dīr q hīr pōt capi duplr. vno. p q lita-
te iherēte sbo de difficili mobili a sbo et sic hīr ē q lita-
tas. Alio mō capīr p q d i respcū extrīsec⁹ adueniē-
te q cā a corpe et sīat ad id qō ē circa corp⁹. et sic ē
vniū pntū ab alijs distinctū. ¶ Ad 4^m dīr q qñ
idē accēs nō possit i plib⁹ eē tāq i subis pōt tñ eē in
plib⁹ tāq i cāis. vti vno tāq i sbo et in alio tāq in
termino. Et hec de predicamentis.

Itē autē alteri alteri opponi
d quadruplr. oppositōz eni que
dam sunt relatiua vt pater et fi-
lius. duplum et dimidium. quedaz sūt
priuatiue opposita. vt priuatio et habi-
tus. visus et cecitas. auditus et surditas
Alia sūt ptrarie opposita. vt albū et ni-
grum. Alia sunt contradictorie opposi-
ta. vt sedere non sedere. Que autē sunt
relatiue opposita dictum est in capitu-
lo de relatione. Contraria sunt que-
cunqz sub eodem genere posita maxi-
me a se inuicēz distant. mutuo se expel-
lunt. et eīdem susceptibili vicissim īsunt
a quo mutuo se expellunt nisi alterum
īsit a natura. vt albedo in cigno. et ni-
grēdo in coruo et ethiope. caliditas āt
non est in igne vt accidens in subiecto
immo vt substantiale i eo cuius est sub

stantiale. sicut sunt quedaz que cadunt
in diffinitione alicuius non secundum
predicationem sed potius vt principū
vt punctus in diffinitione linee. et vni-
tas in diffinitione numeri. et iste mod⁹
essendi in: cōtinetur sub quarto modo
fm quem vnaqueqz pars diffinitionis
est in suo diffinito. et sic ignis non est
subiectum caliditatis. s; materia ignis
est subiectum eius. hec enim susceptibi-
lis est caliditatis et frigiditatis. vnde ca-
lidity est in materia ignis vt i subiecto.
in igne vero non vt i subiecto. sed vt sub-
stantiale in eo cuius est substantiale.

Priuatīe opposita sūt q hnt fieri circa
idē subiectū ordie irregressibili. et tem-
pore determinato a natura. ordine irre-
gressibili dico qz ab hīr i priuatōez de-
uenire pole ē. s; nō cōuerso. ipole enī
ē a priuatōe i habitū regressū fieri. vt vi-
sus et cecitas hnt fieri circa oclz. a visu āt
deuēire i cecitatē pole ē s; nō cōuerso.
¶ Circa hunc textū notādū ē p q postqz auctor
definiuit d ātēpnz et pntz cñr dteriat d postpntis
Est āt postpdicamētū qdā documentū sequens
determinatōez pdicamētōz valēs ad cōpletā notī-
tiā pdicamētōz habedā. Et sūt gnqz postpdicamē-
ta. s. positio. pūs. sīl. mor⁹. et hīr. Quoz sufficiētia
assignat. qz oē postpdicamētū valet ad notitiā pre-
dicamētōz. vel ergo valet ad cognoscēdū ea qñ
ad sūū fieri et sic ē mor⁹. vel qñ ad sūū eē. et hoc
triplr. qz vel valet ad cognoscēdū eoz repugnan-
tiā. et sic ē oppō. vel eoz ordinē. et sic ē pūs. vel va-
let ad cognoscēdū eoz cōueniētiā et hoc duplr.
vel cōueniētiā īferioris cū supiori et sic ē sīl. vt cōue-
niētiā accētū cū suba et sic ē hīr. ¶ Oppō āt ē du-
plex. s. cōplexoz et icōplexoz. cōplexoz oppō ē pa-
ppōz et d illa defīniatū ē i ptractatū. s; d oppōe
icōplexa ē h ad ppo^m. Et pñ sic diffīniri. Est repu-
gnātia formalis aliquoz q non possunt simul et se-
mel de eodez verificari respcū eiūsdē. Et diuidū
i qtuoz spēs: scilicet i oppōnē priuatiuā cōtrariāz
relatiuā et contradictoriā. qz sufficiētia sic hī. Quia
ois oppositio ē repugnantia duoz extremoz. vt

Tractatus tertius

ergo ambo extrema sunt entia. vel unū est ens et alter non ens. Si ambo sunt entia hoc est dupliciter. quia vel referuntur ad se inuicem et sic est oppositio relatiua. vel non et sic est oppositio diuisa. Si unū extremorum sit ens et alter non ens hoc est dupliciter. quia vel est iter ens et non ens simpliciter et sic est oppositio dictoria. vel inter ens et non ens in determinato subiecto. et sic est oppositio proutiua. Non est autem hec diuisio generis in suas species. sed vocis in suas significaciones. eo quod oppositio non dicitur uniuoce de istis quia aliqui istarum oppositorum sunt relationes reales. alie vero sunt relationes rationis eo quod habent fieri iter ens et non ens. sed entia reali et entia rationis nihil est commune uniuoce eū. ergo oppositio non dicitur uniuoce de istis quatuor membris.

Secundo sciendum est quod oppositio relatiua est repugnantia iter relatiui et sui correlatiui. Quid autem sit relatiui dicitur est prout. Non est tamen intelligendum quod omne relatiuum opponatur illi a quo referitur ad se eundem. sed relatiue opposita habent repugnantiam ad simul eundem in eodem et respectu eiusdem ut patet et simili respectu eiusdem opponuntur et non possunt verificari de eodem. Quando etiam relatiui et correlatiui habent sub se species non oportet quod illa species sua generalitate et respectu eiusdem accepta opponatur. causa enim et effectus possunt de eodem verificari respectu eiusdem quousque hoc sit in diuersis generibus causarum. ut ambulatio post cenam est causa sanitatis in genere cause efficiētis et ipsa ambulatio est effectus sanitatis in alio genere cause. Debet ergo attendi oppositio secundum species relationis et non secundum genera. Debet etiam ipsa oppositio relatiua attendi ut dicitur aliqui iter relatiua supponit et supraponit solum et non iter relatiua equeparatie. quia iter illa nulla est oppositio. Consequenter auctor diffinit diuisa in textu sic. Contraria sunt que sub eodem genere posita sunt. et maxime a se inuicem distat. et eide susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellunt. Que diffinitio sic exponitur. Contraria sunt opposita que posita sunt sub eodem genere. prout et distat maxime a se inuicem distantia formalis. et hoc ponit ad diuisam eorum que mediat iter ipsa diuisa. Et eide susceptibili vicissim insunt. id est apta nata sunt inesse successiue eidem subiecto numero. a quo mutuo se expellunt. id est sunt apta nata expellere se actione propria. sicut calidum expellit frigidum. aut actione aliena. scilicet actione suarum carum sic alie qualitates diue expellunt se inuicem. Et additur nisi alter eorum insit a natura ad diuisam diuorum que naturaliter in se suis subiectis. nam quia caliditas inesse igni naturaliter. id est frigiditas non est nata sibi inesse. Unde dupliciter sunt diuisa. scilicet mediata et immediata. Contraria mediata sunt illa iter que mediat aliqua species participans aliquid utriusque extremi ut inter album et nigrum mediat rubeum

Contraria vero immediata sunt illa iter que non mediat aliquid eiusdem generis ut iter sanum et egrum. Quousque tamen mediet aliquid alteri generis. id est corpus susceptibile diuorum. Dicitur autem diuisa immediata a mediatis. quia non est necesse alterum diuorum mediatorum semper inesse subiecto. non enim est necesse corpus quod diu est esse album vel nigrum. sed diuorum immediatoz necesse est alterum in subiecto esse quod diu ipsum est si ipsum est susceptibile. ut si animal est necesse est quod ipsum sit sanum vel egrum.

Tertio sciendum est quod opposita proutiue sunt que habent fieri circa idem subiectum ordine in gressu. bilingue et tempore determinato a natura. Unum duplex est proutiatio. quodammodo est imperfecta que negat actum et non potentiam eo quod relinquit principia habitus sicut quousque negat actualiter motum. sed relinquit potentiam ad mouendum. et a tali proutiatio potest fieri regressus in habitum. Alia est proutiatio perfecta que negat sit actum et potentiam eo quod destruit principia habitus sicut cecitas negat actualiter videre et posse videre. Et quia talis proutiatio negat potentiam eo quod destruit principia habitus. id est a tali non potest naturaliter fieri regressus in habitum. Quousque hoc posset fieri secundum potentiam supernaturalem. Unum ad proutiationem perfectam quinqz conditiones requiruntur. prima est quod oportet carentiam forme. Et quarta est quod importet aptitudinem ad ipsam formam. cecitas enim que est proutiatio perfecta visus importat carentiam visus in subiecto apto nato videre. Et quinta est quod proutiatio et habitus habeant fieri circa idem subiectum. opposita enim proutiue habent fieri circa idem subiectum. eapp surditas non est proutiatio visus. Et quarta conditio est quod a proutiatio in habitum non possit fieri regressus neque mori. Quousque possit fieri eadem a cecitate enim non potest naturaliter fieri regressus neque mori ad visum. et proutiatio quousque est perfecta proutiatio mori cum a gete in motum possit naturaliter fieri regressus. Et quinta conditio est quod sit tempus determinatum a natura in quo habitus naturaliter est in se subiecto. et id quousque catulus ante nonam diem non videat non est tamen eo proutiatio visus. eo quod non est aptus naturaliter videre ante nonam diem. Oppositio ergo proutiua est repugnantia proutiatiois et habitus. Habit autem est forma acquisita et aliquid subiecto ut visus in oculo et sic de alijs. Sed proutiatio est carentia forme in subiecto apto nato. Deinde auctor non diffinit de oppositioe contradictoria ipsa sic diffinit. Contradictio est oppositio eorum que se non est dare medium. Duplex autem est medium scilicet medium per abnegationem et medium per participationem. Medium per abnegationem est medium de quo habet negat utriusque extremorum. et tale reperitur iter diuisa immediata. Est enim aliquod subiectum quod nec est sanum nec egrum sicut lapis. Medium autem per participationem est medium quod participat naturam utriusque extremi. et sic rubeum mediat iter album et nigrum. et tale medium non reperitur inter diuisa immediata. Inter vero

De postpredicamentis

contradictoria nec ē mediū p abnegationē nec per participationē. et sic in diffōne ponit fm se eo q cō-
tradictoria non habēt ab alijs oppōnibus q inter
extrema eorū nō sūt mediū. Cōtradictio vero sem-
per est iter ens et nō ens. et iō contradictoria sunt tal-
nāe q necesse est alterū de qz dīficari et nūqz abo-
fī

Sed contra

predicta arguit. primo sic
homo et asinus opponuntur. et
non fm aliquā pdictaz oppositionū. ergo diuisio
est insufficientis. C Secūdo arguitur sic. oia opposita
sūt relatiua cū oppositio sit relatio. ergo sequitur
q mēbra illi diuisiōis coīcidūt. C Tertio arguit
sic. albi et nigri contrariantur et etiā p uatiue opponun-
tur. qz nigrus ē p natio albi. ergo diuisio nō ē bona.
C Quarto arguit sic. dīdictoria magis distant qz
dīria. ergo male dī in diffōne contrariorum q cō-
traria maxime distant.

Ad rationes

Ad pma dī qz hō et asinus
nō sūt opposita s3 magis
sūt dispata. C Ad scda dī qz si opposita accipiā-
tur formalr et p per se significatis sic oia sūt relati-
ua q ditiue. si tñ accipiantur māl et p denotatis
sic sūt relatiua denotatiue. Dī vltra qz oia illi ar-
gumēti nō valet. qz nō ē idē eē relatiua et relatiue
opposita. C Ad 3am dī qz albi et nigri p uatū iclu-
dūt oppōne p uatiua et dīdictoria nō formalr qre
nō sūt p uatiue opposita. C Ad qrtam dī qz quis
dīdictoria maxime distāt simplr non tamē distācia
que ē sub eodē gñe. cū dīdictoria nō reponant sub
eodē genere. et cōtraria sub eodē gñe reponuntur

Itius dicit quadruplī. Prio

p mō et pprie aliquid dī pri^o al-
tero fm tēpus put aliquis dī

senior et antiquior alfo. sicut hō habēs
triginta annos dī prior hoīe hñte viginti
ānos. Secūdo mō aliqd dī pri^o a quo
nō cōuertit substēdi pñtia. vt vnū est
pri^o duob⁹. duob⁹ enī cñstibus mox cō-
sequēs ē vnū esse vt ly duo sunt vnū est
et non ecōuerso. Tertio mō dicit pri^o
secūdu ordinē quēdā vt i disciplinis pri-
cipia priora sūt pclusionib⁹. et i grāma-
tica littere sūt priores sillabis. et in oīo
ne pbemū ē pri^o narratōe. Quarto mō
prius dī quod meli⁹ et honorabilius.
cōsueuerūt enī pīmi boīes honorabi-

liores et magis dilectos apud se dicere
priorēs. Preter hos qtuor modos iā
dictos ē vnus alter modus prioris eo-
rū q cōuertunt fm eēndi psequentiā. et
alter ē quodā mō cā alterius. et hoc mō
aliquid dī prius alfo natura. vt res est
cā veritatis oīonis de se facte. sic hoīes
currere p uertit cū oīone hō currit. et si
hoīes currē sit vez hec ē vera. hō currit
et ecōuerso. res aut est cā veritatis oīo-
nis de se facte et nō ecōtra. ab eo enī q
res est vl nō ē oratio dicit vera vl falsā.
ergo hec res hominē currere prior est
hac oratione homo currit.

Imul dicit tribus modis. Prio

f mō dñr simul quoz generatio est
i eodē tpe et neutru ē prius neqz poste-
rius. et hec dñr simul tēpore. Secūdo
modo dñr simul quecūqz cōuertuntur
et neutru ē cā alteri⁹ sicut qlibet relati-
ua. vt duplū et dimidiū pī et fili⁹ et sic
de alijs. Tertio mō dñr sūt que equalr
cōdiuidūt aliquod genus vt hō equus
leo et sic de alijs q cōdiuidūt hoc gen⁹
aīal. et sūt differētie diuidētes aliquod
genus dñr sūt vt rōale irrationale et sic
de alijs. isti at duovltimi modi dñr sūt
nā. primus aut modus dī simul tēpore
C Circa hūc textū notandū est pmo q postq au-
ctor determinat de pmo postpredicamēto dñr
auctor dēminat de scdo quod vocat pri^o. Et dicit
tur post p dīcamentū qz valet ad plectā notitiā
p dīcamentoz habēdā. Et qz auctor dicit in p dīca-
mentis q relatiua sūt simul nā. iō oportuit scire q
sunt simul nā. Et qz que sūt priora et posteriora nō
sunt sūt nā. iō auctor dēminat de pōri cui⁹ sunt gn-
qz modi qui ibis s3ib⁹ cōtinent. Tempore natu-
ra pūs ordine dic et honore. Causam causato dīci-
mus eē pūs. Unde illud dī eē pūs alio tpe cui⁹ du-
ratio pcedit duratiōez alteri⁹. sic puer decē anno-
rum prior ē tpe puero non hñte nisi qtuor annos.
Illud autem est pūs natura a quo non cōuertitur
essendi oīa vt vnus pūs est duob⁹ quia bñ sequit

Tractatus tertius

duo si. q̄vnu ē. sed n̄ seḡ eō. Illud at ē p̄us ordine qd̄ ē pri^o via discipline et op̄onis. vt p̄ncipia p̄ora sūt c̄clusiōib^o. et ligna et lapides domib^o. Illud h̄o ē prius bonit̄e qd̄ ē dignius et p̄fecti^o. vt h̄o h̄uio sus prior ē h̄oic vitiofo. S̄ illud ē pri^o c̄alit̄e qd̄ ē c̄a alī^o dū tñ ab vno ad alterū eēndi c̄n̄a ouerta tur. et fm̄ hūc modū res ē c̄a vitatis vel falsitatis orōnis que ē ex ip̄a re. Et q̄ tot modis dī vnu op̄ positoy quot modis dī et reliquū. iō tot sūt modi posterioris quot sūt modi p̄oris q̄ facit p̄nt haberi p̄ modos p̄dcōs. quoy suff. ciētia sic habet. q̄ oē qd̄ ē prius altero aut ē p̄us fm̄ rē aut fm̄ rei p̄ositionē. si z^m. sic ē terci^o modus. Si p̄mū hoc ē dupliciter: q̄ aut ē prius fm̄ eē aut fm̄ aliqd̄ c̄n̄is eē. si z^m sic ē quart^o modus. si p̄mū hoc ē dupl^r q̄ vī ē pri^o tpe aut nō. si primū sic ē primus modus. si z^m hoc ē dupl^r. q̄ vel vnu ē c̄a alterius et ouertūf s̄z eēndi c̄n̄am. et sic ē gntus modus. aut nō et sic ē secund^o. Tñ auctor nō nūerat hic oēs modos p̄oris s̄z solū illos q̄ valent ad cognoscendū p̄dicamēta. p̄hs enim quinto mēba. enumerat eo q̄ determinat de priori secundum q̄ est passio.

Secundo sciēdū ē q̄ p̄m^o mod^o p̄oris valz ad cognoscendū ordinē inē sub stātiā et acc̄is cōe eo q̄ suba p̄or ē tpe acc̄itib^o cōi b^o. et z^m modus valet ad cognoscendū ordinē inē sup̄iora et inferiora. q̄ a sup̄iorib^o ad inferiora n̄ ouertūf subistēdi c̄n̄a. et iō sup̄i^o p̄us ē inferiori. 3° mod^o valet ad cognoscendū ordinē iter ofias et sp̄es ei^o. dīferētie enī sūt de op̄one sp̄ei: et p̄ c̄n̄is sūt simpliciores ip̄a sp̄e et p̄ c̄n̄is priores. 4° modus valet ad cognoscendū ordinē iter substātiā et acc̄is eo q̄ sub stātiā dignior ē acc̄ite. v̄z et ad cognoscendū ordinē inter subas eo q̄ aliq̄ sūt perfectiores aliis. 5° modus valet vt cōiter dī ad cognoscendū ordinē iter subm̄ et passionē ei^o. eo q̄ subm̄ et passio ouertūf s̄z eēndi c̄n̄am et subm̄ est c̄a passionis. p̄us tñ accipitur dupl^r. vno^o. p̄ se significato et tunc significat relationem p̄oris ad posteriorem et eius correlatiuum est posterius. et hoc modo nō est p̄dicamentū. Alio^o accipitur p̄ denotato. s. p̄ re que ē alīa p̄or. et sic est postp̄dicamentū et reperitur i diuersis p̄dicamētis: et eodē modo dicēdū ē de posteriori.

Tertio sciēdū ē q̄ sūt qd̄ ē 3^m postp̄dicamentū accipitur dupl^r. vno^o aduerbialiter et sic ē sincathegozeuma nec ē postp̄dicamentū. Alio^o accipit^r noia^r vt ē vnu nomē c̄cretū cui^o abstractū ē similtas. et tñ si capiat^r p̄ per se significato ē i p̄dicamento relationis eo q̄ significatū eius ē respect^r vnius rei ad aliam rē q̄ cuz ea existit. si

h̄o capiat^r fūdamentāl^r et p̄ denotato sic aliquando ē in predicamento substantie et aliqñ in alijs p̄dicamētis: et sic ē postp̄dicamentū. Et ip̄ius assignatur tres modi qui in his versibus cōtinentur. Tēpore dico simul quoy generatio nūc ē. Que conuertuntur dicimus esse simul. Suntq̄ simul sp̄es genus vnum diuidentes. Illa enī sunt simul tpe quoy ḡnatio ē in eodē tpe. Illa vero sunt sūt natura que ouertuntur fm̄ eēndi c̄n̄as. et vnu non est causa alterius vt relatiuum et correlatiuum. S̄ illa dicuntur simul que ex opposito diuidūt idem genus. vel illa in qua ip̄m genus diuiditur vt rōa le et irrōnale diuidunt animal. et animal diuiditur in hominem equum et sic de alijs speciebus. Et illoz modoy sic habetur sufficiētia. q̄ illa que sūt simul aut sunt simul tpe et sic ē p̄mus modus. aut simul natura et hoc dupliciter. quia aut illa cōuertuntur fm̄ eēndi consequentiam. et sic est secund^o modus. aut illa ex opposito diuidunt idem genus et sic est tercius modus. Unde primus modus valet ad cognoscendū ordinem inter aliquas substantias et accidentia. Valet etiam ad cognoscendū ordinem inter subiectum et propriam passionem. Secundus modus principaliter reperitur inter relatiuum quia illa conuertuntur secunduz effendi consequentiam. et vnu non est causa alterius. et hoc accipiēdo pro ip̄is respectibus. quia si acciperetur pro denominatis tunc vnum esset causa alterius. Nam illa res que est pater est causa illius rei que est filius cum eam produxerit. Tertius modus reperitur in omni predicamento et generaliter i omni genere siue generalissimo siue subalterno. quodlibet enim genus habet differentiationes per quas diuiditur. et etiam species. Ex quibus p̄z vtilitas huius postp̄dicamenti.

Sed contra ^{predicta arguitur primo} Omne prius est prius ordine ergo tercius modus non distinguitur ab alijs. **Secundo** arguitur sic. Omne totum prius est suis partibus. ergo syllabe sūt priores litteris et dictioes syllabis. **Tertio** arguitur sic. Illoz q̄ sunt simul. vnum nō est prius altero. sed ea que conuertuntur sunt simul: ergo vnu nō ē prius alio. **Quarto** arguitur sic. tot modis dicitur vnum oppositoz quot modis et reliquū. s̄z p̄us et sūt sunt opposita ergo tot sunt modi simul quot sūt modi p̄oris. et p̄ c̄n̄is non sūt nisi res mod. et prioris.

Ad rationes ^{Ad primam dicitur q̄ ordo accipitur dupl^r. Vno^o generaliter pro quocunq̄ ordine qui est inter pri}

De postpredicamentis

nis et posterius. et sic omne prius est prius ordine. Alio modo accipitur per ordine discipline et proportionis et sic est unus modus prioris ab aliis distinctus. Ad secundam de distinctione animae vel via resolutionis et sic conceditur. vel via compositionis et generationis et sic negatur. Ad tertiam dicitur quod quavis ea que convertuntur sunt simul tempore: non tamen omnia esse sunt natura: potest enim esse aliquid prius secundum unum modum et posterius secundum alium. Ad quartam negatur animae. in uno prius opponitur posteriori. Idem tot sunt modi prioris quot sunt modi posterioris. Sunt et alij modi sicut videtur per quanto metaphysice. scilicet illi qui enumerati sunt ad primum sufficienter.

Sextus sex sunt species. scilicet generatio. corruptio. augmentatio. diminutio. corruptio. augmentatio. diminutio. Generatio est progressio a non esse ad esse. Corruptio est progressio ab esse ad non esse. Augmentatio est preexistens quantitas maiorem. Diminutio est preexistens quantitas minorem. Alteratio est mutatio a propria qualitate in contrariam qualitatem vel in mediam ut cum aliquid permittitur ab albedine in nigredinem vel in medios colores. Abotus est locus est mutatio de uno loco in alterum. Abotus aliter est locus cum sex species sunt siue dicitur sex ante retro sursum deorsum dextrorsum et sinistrorsum. Ad omnes autem has partes fit motus.

Abere dicitur multis modis.

Primo modo dicitur habere aliquam qualitatem ut disciplinam aut virtutem. Secundo modo dicitur habere quantitatem ut magnitudinem. ut bicubitum tricubitum. Tertio modo dicitur habere ea que circa corpus sunt adiacentia ut vestimentum et tunica. aut circa membra ut in manu anulum. Et habitus isto tertio modo sumptus est unus de decem predicamentis et diffinitur sic. Habitus est corporis et eorum que circa corpus sunt adiacentia. ut est armatio vel calligatio. et sibi fingantur nomina in alijs secundum

adiacentiam illarum. hec enim dicuntur habere. illa vero haberi. Quarto modo dicitur habere mebrum ut manus aut pedem. Quinto modo dicitur habere sicut continens contentum ut lagena vinum aut modius grana tritici. Sexto modo dicitur habere possessionem ut domum aut agrum. Septimo modo dicitur habere uxorem. et de hoc modo dicitur aristoteles quod iste modus est alienissimus in eo quod est habere propter hoc quod vir habet uxorem etiam habet ab ea. vinculum enim matrimonij idem solubile ligat utrumque. et dicitur quod forte alij modi apparent in eo quod est habere. scilicet qui persueverunt dici pene omnes enumerati sunt.

Circa hunc textum notandum est primum quod sex assignantur species motus que in his versibus continentur. Augere dicitur corrumpit vel generatur. Alterat et mutat per multa loca vagatur. Quare sic assignatur sufficienter. Omnis motus est inter duos terminos. vel ergo ambo sunt affirmativi vel unus est affirmativus et alter negativus. si secundum hoc est dupliciter. quia vel terminus ad quem est affirmativus et terminus a quo est negativus et sic est generatio. vel e contra et sic est corruptio. Si ambo termini sunt affirmativi hoc est tripliciter. quia vel est ad qualitatem et sic est alteratio vel ad ubi et sic est loci mutatio. vel ad quantitatem et hoc est dupliciter quod vel est ad maiorem extensionem quantitatis et sic est augmentatio. vel ad minorem quantitatis et sic est diminutio. Non est enim hec divisio generis in suas species. sed divisio vocis in suas significationes eo quod motus non dicitur secundum eandem rationem de omnibus. Non ergo debet hic accipi species proprie cum dicitur quod sunt sex species motus sed debet accipi species pro modo specificabili. Non etiam accipitur hic motus prout accipit philosophus cum dicitur generationem non esse motum. sed accipitur hic motus generaliter pro omni mutatione que requirit aliquod subiectum siue illa mutatio sit instantanea siue successiva. Advertendum est tamen quod motus accipitur dupliciter. Uno modo ut consideratur secundum esse reale. scilicet secundum quod est passio rerum naturalium et sic motus non est de consideratione logica sed de consideratione philosophi naturalis. Alio modo consideratur secundum quod est quoddam transcendens habens sub se diversos modos ad diversa puncta reducibiles est enim

Tractatus tertius

motus nātr sumptus in eodez predicamento cū suo termino ad quem siue cum forma acquisita p motum: et hoc modo cōsideratur a logico. et ē post predicamentū. Est ergo pma spēs motus gñatio que sic diffinitur. Generatio est pgressio de non esse ad eē. Non autem accipitur hic pgressio p prie pro motu progressiuo. sed accipitur transiū priue et gñatr. s. pro mutatiōe. Et dicitur de non esse ad esse ad denotandū ēminos generationis. cuiuslibet enī motus duo sunt ēmini. s. ēminus a quo et terminus ad quē. ideo sic intelligitur diffinitio. Generatio est mutatio de nō esse tāq de ēmini a quo ad esse tāq ad terminum ad quem. Et qz generatio et corruptio opposito modo se habēt ideo corruptio diffinit ex opposito sic. Corruptio est progressio de esse ad non esse. et eodem mō ex ponitur bec diffinitio sicut precedens.

Secundo sciendum est q augmētatio est pexistētis qñtatis maioratio. Est enī motus de minori quātitate ad maiorē. s. diminutio ē pexistētis qñtatis minoratio eo q diminutio est mor de maiore qñtate ad minorē. Cōueniūt at augmētatio et diminutio in hoc q am be sunt ad quantitatē. Sed differunt qz ēminus ad quē augmentationis est maior extensio qñtatis. ēminus vō ad quē diminutionis ē minor extē sio qñtatis. ¶ Quia vō spēs motus ē alteratio que sic diffinitur. Alteratio est mutatio de vna qñtate contraria ad aliam qualitatem dñam vī mediam. Unde alteratio sit triplicif. vno modo iter qualitates extremas vt alteratio que est ab albedine i nigredinē. ¶ Secūdo modo sit ab extrēo in mediū vel econtra sic illa que sit ab albedine i rubedinē. ¶ Tercio mō sit ab vno medio i aliud mediū sicut ea q sit a rubedie ad viriditatē. Quā uis enī ois mor sit de contrario i dñū non tñ accipiē do dñetate p pñssime sed gñaliter. Locū aut mutatio diffinit. Est mutatio de vno loco i aliū locū. que mutatio terminat ad vbi. Et qz mor diuidit fm diuisionē termini ad quē iō mor s. locū diuiditur i motū sursum. deorsū. ante. retro. dextrorsus et sinistrorsum. sicut et ipse locus.

Tercio Sciēdū ē qz nōr auctor noster i hac pte determinat de vltimo postpdi camēto qd vocat hē. Et assignat octo modos ei qui i bis vñbus cōtinētur. Affectū quātū vestium dic velut aurū. Mēbrū cōtēntū possessio dic mulier. Unde p affectū intelligit qñtate. p quantū hē quātitate. p vestitū ea q circa corp sūt adiacētia. sicut ornat ex trisecus corpis. et hoc siue sint scdm

torū siue fm pte. Per mēbrū intelligit hē partem integralē. per cōtēntū intelligit sextū modū. per possessionē intelligitur septimū modū. Per mulierē vō intelligitur octauū modū et vltimū. Et iste vltimus modū est alienissimū modū hē vt dñi textu. Et hoc modū sic hē sufficiētia. qz i oī hē habēs hz aliqd. aut g hz et hē et sic ē octauū modū. Aut hē tñ et sic est septimū. Aut hz tñ et hoc ē duplī qz vel illud qd hē ē ex hē. siue ab eo distās et sic ē sextū modū. aut ē itra habētē et idistās ab eo. et hoc ē duplī. qz vel est suba vel accidēs. Si suba hoc ē duplī. qz vel ē pā integralis et sic est quitus modū. vel nō. et sic ē quartus. Si sit accidēs hoc ē triplī. qz vel ipi mēstrōe matie et sic ē scds modū. vel rōe forme et sic est primus modū. vtrōc totū possit et sic ē tertū. Modi vō habere reductiue sūt i codē pdicamēto in quo res habita. Ex q sequit qz qñt et octauū modus sūt i pdicamēto substantie. Primū est i pdicamēto qñtatis. Scdus i pdicamēto qñtatis. Tercū ē pdicamētū ab alijs diffictū. Sextū ē in pdicamēto relationalis eo q possessio est alicui possessio. Nō tñ hē dñ vniuoce de oīb istis modis eo q nihil vñi uoce captū est pdicamētū et postpdicamētum. Se primus. n. modus ipsius habere est pdicamentū. et alij modi ad diuersa pdicamēta reducuntur. ergo habere non dicitur vniuoce de oībus istis modis.

Sed contra pdicta arguit. Primo sic. ois mor ē cōtinu et diuisiu. cūz mor sit de genere success. uoz. s. generatio nō ē cōtinua aut diuisibilis nec etiā corruptio cū fiant in istāti. q generatio et corruptio nō sūt mor. ¶ Secūdo arguit sic. pñatio ē mor et tñ nō cōtinē sub ali quo pdictorū modor. q diuisiō ē i sufficiēs. ¶ Tercio arguit sic. celū mouet motu locali et tñ non mouet de vno loco i aliū locū q diffō mor s. locū nō ē bona. minor p qz celū nō ē in loco cū nō habeat aliq sufficiē ipz circūscribētē. ¶ Quarto arguit sic. nullū equocū est pdicamētū. q nullū postpdicamētū ē equocū. tenet dñā a sibi. ¶ Quinto arguit sic. aliqd dñ habere actionem aut passionē vt spēs aut dñas et sic de multis alijs modis hē q nō enūmerātur hic. q isti modi nō sūt sufficiēte assignati.

Ad rationes Ad pma dñ qz hic non accipit mor spāt p motu successiuo. s. generalr p omni mutatiōe siue illa sit instantanea siue successiua. et sic gñatio et corruptio bñ sūt mor. ¶ Ad 2^{am} dñ qz mor accipit duplī: vno mō p omni mutatiōe siue illa regrat subz siue

De sillogismo

non. et hoc modo p[ro]uatio est motus. alio modo capi
tur. p[er] mutatio[n]e[m] q[ue] regit sub[jectu]m et sic p[ro]uatio n[on] e[st] mot[us].
¶ Ad 3^m d[icitu]r q[uo]d celu[m] n[on] mouet[ur] de loco ad locu[m] s[ed]
se totu[m] s[ed] b[e]n[e] mouet[ur] s[ed] suas p[ar]tes. Et n[on] o[mn]i[ne] intelligi q[uo]d
moueat[ur] ad locu[m] circ[um]scrib[en]te[m] suas p[ar]tes cum nihil
circ[um]scribat eas. s[ed] o[mn]i[ne] intelligi q[uo]d mouetur ad circ[um]
scriptio[n]e[m] actiua[m] suaz p[ar]tiu[m] eo q[uo]d p[ri]us co[n]tinue
moueri aliud et aliud circ[um]scribunt. ¶ Ad q[ue]r[en]tia[m] d[icitu]r
q[uo]d n[on] e[st] s[ic] q[uo]d de r[ati]o[n]e p[re]dicam[en]ti e[st] q[uo]d sit genus ad
eas q[ue] sub eo co[n]tinetur. et i[tem] o[mn]i[ne] q[uo]d sit vniu[er]sal[is]. sed de
r[ati]o[n]e p[re]dicam[en]ti n[on] e[st] q[uo]d sit gen[us] aut sp[eci]es. imo
q[ui]libet p[re]dicam[en]tu[m] s[ecundu]m diuersos modos o[mn]i[ne] in
diuersis p[re]dicam[en]tis reponi. et i[tem] o[mn]i[ne] tale e[st] vniu[er]
sal[is]. ¶ Ad q[ue]r[en]tia[m] d[icitu]r q[uo]d s[un]t multi modi h[uius] qui n[on]
enumerant[ur] hic. n[on] illi q[ui] s[un]t enumerati co[n]iuncti s[un]t
et magis p[re]fati. et alij facili[ter] cognosci p[ossu]nt p[er] p[re]di
ctos. Et hec de tertio tractatu dicta sufficiat.

Sequit[ur] quart[us] tractatus de sillogismo.

Propositio est oratio affir
mativa vel negativa alicu
ius de aliquo vel alicui[us] ab
aliquo. Termin[us] est i[n] quez
resoluitur propositio vt in
subiectum et in predicatum.

¶ Iste e[st] q[ue]rtus tractat[us] s[um]ulaz magistri petri
hispani. q[ui] postq[uam] i[n] p[re]ced[en]tib[us] determinauit de p[ri]nci
pijs sillogismi. n[un]c determinat de ip[s]o sillogismo.
Sillogism[us] aut[em] accipit[ur] dupl[iciter]. s[ci]l[icet] simpl[iciter] siue incon
tracte. et tracte. Sillogism[us] tractus e[st] triplex. s[ci]l[icet]
dialectic[us]. demonstratiu[us]. et sophistic[us]. Sillogism[us]
demonstratiu[us] e[st] sillogism[us] tract[us] ad m[ax]im[am] necessa
ria[m]. s[ci]l[icet] cuius tam p[re]missa q[uam] conclusio s[un]t necessarie et
accipiunt[ur] vt necessarie. S[ed] sillogism[us] dialecticus e[st]
sillogism[us] tract[us] ad m[ax]im[am] p[ro]babil[em]. s[ci]l[icet] cui[us] conclusio
et p[re]missa aut altera ip[s]aru[m] accipiunt[ur] tanq[uam] p[ro]bables
S[ed] sillogism[us] sophistic[us] e[st] sillogism[us] tract[us] ap
parenter ad m[ax]im[am] vera[m] cui[us] conclusio v[el] p[re]missa s[un]t ap
parenter vere aut o[mn]i[n]o app[ar]enter bona. De sillogis
mo aut[em] demonstratiuo n[on] determinat[ur] p[er] h[uius] p[ar]ti[em]. p[er] n[on]
m[ax]im[am] difficultate[m] ei[us]. et e[st] eo q[uo]d ip[s]e e[st] instructor iu
ueniu[m]. sed de sillogismo dialectico et sophistic[o] det[er]
minat in sequentib[us] tractatib[us]. Vbi sillogism[us] simpli
citer e[st] sillogism[us] n[on] tractus ad aliquam m[ax]im[am].
et de ip[s]o determinatur in isto capitulo.

Primo sciend[um] e[st] q[uo]d sillogism[us] accipitur
dupl[iciter]. vno m[od]o vt e[st] termin[us] p[ri]me i[n]
t[er]tio: et sic e[st] vna o[mn]i[n]o p[ro]posita ex duabus p[re]missis et
vna conclusio[n]e. alio m[od]o vt e[st] termin[us] s[ecunde] intentio

nis siue p[er] significato formali et t[unc] e[st] intentio s[ecunde]
que p[er]etive designata p[re]dicatur de sillogismo p[er]
me itentional[iter] capto denotatiue. et est respect[us] cau
satus p[er] act[us] intellect[us] op[er]antis ip[s]as p[re]missas ad
conclusionem penes hoc q[uo]d ip[s]e p[re]missis necessario in
ferit conclusionem et h[ec] p[er] fundamento p[re]missas et p[er]
termino conclusionem. Unde sillogism[us] simpl[iciter] ac
cipitur dupl[iciter]. vno m[od]o accipit[ur] simpl[iciter] vt ide[us] e[st] q[uo]d
v[er]u[m]. quantum ad sua principia et o[mn]es ei[us] p[ar]tes ta[m]
integrales q[uam] subiectiuas. et quantu[m] ad suas passi
ones et et suaz p[ar]tiu[m]. et sic e[st] sub[jectu]m toti[us] logice a p[ro]
tradite. alio modo v[er]u[m] q[ue]r[en]tia[m] ad p[ri]ncipia passiones et
p[ro]p[ri]etates p[ar]tes subiectiuas. et q[ue]r[en]tia[m] ad passiones sua
ru[m] p[ar]tiu[m] subiectiuaz. et sic e[st] sub[jectu]m adequatu[m] toti[us]
noue logice. Alio modo accipitur simpl[iciter]. i. n[on] s[ecunde]
et sic e[st] sillogism[us] simpl[iciter]. i. n[on] s[ecunde] ad aliquam ma
teriam sed consideratus quantu[m] ad ea que sibi con
ueniunt g[ra]t[ia] sue forme in o[mn]i m[od]o abstrahendo ab o[mn]i
mat[er]ia. et non s[ecundu]m rem sed s[ecundu]m intellect[us]. q[uo]d o[mn]i[ne] sillogi
sm[us] e[st] co[n]tract[us] ad mat[er]ia[m] necessariam p[ro]babil[em]
vel sophisticam. s[ed] hoc n[on] sibi co[n]uenit ex sua r[ati]o[n]e for
mali. imo ex suo co[n]ceptu q[ui]datiuo. et abstrahit ab
omnibus istis. et sic sillogism[us] simpliciter captus
s[ecunde] itentional[iter] e[st] subiectu[m] huius tractatus.

Secundo Sciend[um] e[st] q[uo]d o[mn]i[ne] sillogism[us]
co[n]ponit[ur] ex p[ro]positionibus et ter
minis. ideo ante q[uam] p[er] h[uius] diffinitio[n]em sillogism[us] ost[en]
dit quid sit p[ro]p[ositi]o et quid sit termin[us]. Diffinit[ur] ergo p[ro]p[ositi]o
nem sic. p[ro]positio est oratio affirmatiua alicui[us].
s[ed] p[re]dicati de aliquo. s[ed] de sub[jecto]. vel negatiua alicui[us]
p[re]dicati ab aliquo. s[ed] a sub[jecto]. Et auctor diffinit[ur] hic p[ro]
positione categorica p[er] affirmatiua[m] et negatiua[m].
cui[us] ratio e[st] q[uo]d hic solu[m] determinat de s[ecundu]m categor
icis quo ad eor[um] bona[m] et formale disp[on]e ad quas
regitur certa ordiatio p[re]missaz penes affirmatio
ne[m] et negatio[n]es. s[ed] q[uo]d ambe s[un]t affirmatiue vel negati
ue vel vna affirmatiua et alia negatiua. ¶ Vbi hec
diffinitio sic explicat[ur]. p[ro]p[ositi]o e[st] o[mn]i[n]o. i. relatio r[ati]onis
q[ue] h[ec] p[er] fundam[en]to et termino aliquo. s[ed] p[re]dicatu[m] dictu[m]
de sub[jecto] mediante copula affirmatiua vt p[re]dicatu[m]
q[uo]d enu[n]ciatur de sub[jecto] vniu[er]sali et vniu[er]sali t[er]m[in]o me
diante copula negatiua. Et sic ibi diffinit[ur] p[ro]p[ositi]o p[er] s[ecundu]m
dam[en]tu[m] et terminu[m] eo m[od]o q[uo]d relatiua a nobis diffinitu[m]
tur. Et n[on] diffit[ur]. p[er] h[uius] p[ro]p[ositi]o[n]e[m] p[er] v[er]u[m] et falsu[m] q[uo]d p[er]
positio de q[ue] hic agit abstrahit a v[er]o et falso s[ed] n[on] ab
affirmatio[n]e et negatio[n]e. Est eni[m] duplex p[ro]p[ositi]o. s[ci]l[icet] p[ro]p[ositi]o.
vna et p[ro]p[ositi]o p[ar]tes. p[ro]p[ositi]o vna e[st] duplex. s[ci]l[icet] vna sim
pliciter et vna co[n]iunctio[n]e. Vbi n[on] datur hec diff[er]e[n]
tia de o[mn]i p[ro]p[ositi]o[n]e. s[ed] solu[m] de p[ro]p[ositi]o[n]e sillogistica. i. cathe
gorica cu[m] ex ypotheticijs n[on] fiat s[ecundu]m categoric[us].

Tractatus quartus

Tertio sciendū ē qd finis sic diffinit. Termini nō ē i quē resolvitur ppō vt i subm z p̄dicatū. Cuius rō ē qd quodlibz resolvit i ea ex qbus cōponitur. sed ppō cōponitur ex terminis sal tē categorica tanq̄ ex subo z p̄dicato ergo ois p pō resolvitur in terminos tanq̄ in subm z p̄dicatū. Termin⁹ at accipitur dupl̄r. vno mō reali z p̄prie. z sic termin⁹ nihil aliud ē q̄ finis alicuius magnitudinis. alio mō capitur methaphorice. z h̄ dupl̄r. vno mō capitur p qdā orōne icludēte oīa p̄ncipia cēntialia alic⁹. z sic capitur p̄hs terminos p to p̄coz. z idē ē qd diffinitio. alio mō capitur p pte integrali ppōnis: z sic adhuc capitur dupl̄r. vno ḡnāliter vt cōvertitur cū voce significatiua. z hoc mō vba sūt termini z sūt p̄tes subī z p̄dicati sūt termini q̄n. s. subm z p̄dicatū sūt cōplexa z sic nō capūt h̄ termin⁹. Alio mō capūt magis stricte s̄z qd d̄ a terminādo. z hoc mō i q̄lz ppōne categorica s̄t duo termini t̄m quoz vn⁹ ē b̄m z ali⁹ ē p̄dicatū. z sic accipitur h̄ termin⁹. Nec h̄ mō copula x̄balis d̄z dīci termin⁹ eo qd nō terminat ppōez sed ponit in medio ei⁹. Et q̄uis ppō resolvatur i l̄ras z sillabas h̄ t̄m nō ē tāq̄ i subm z p̄dicatū. z iō nō quēit eis bec diffō. ¶ Advertēdū ē t̄m qd termin⁹ pōt capi p p se significato. z t̄nc significat relationē rōis cātaz p actū intellect⁹ xpantis aliquē terminū sūdāmētalr acceptū ad ppōez penes h̄ qd ē extremuz z ēminus ei⁹. alio mō capitur p p se denoiato. z t̄nc extremū ppōis categorice dī termin⁹ denoiatīe. Un̄ bec ē denoiatīa p̄dicatio. hō est termin⁹ ppositiōis: z p̄ modo capitur hic. Et diffinitio ei⁹ d̄z sic i telligi. Termin⁹ significat relationē sūdātā sup il lud in qd resolvitur ppō sūdāmētalr accepta. Un̄ si capiantur termin⁹ z propō formalr z pro p se significatis t̄nc ppositio nō resolvit in terminū cum sint due relatōes specifice disticte. mō vna relatīo nō cōponit ex plurib⁹ relatīōib⁹. Si vero capiantur p per se denoiatis z sūdāmētalr t̄nc termin⁹ ē p̄s integral p̄pōnis z in ip̄z resolvit ppō.

Sed contra p̄dicta arguitur: p̄mo sic. In p̄mo tractatu determinatū est de propōne. ergo de eadē hic non d̄z determinari. ¶ Secūdo arguit sic. Nullū superi⁹ debet diffiniri p sua inferiora. sed ppositio ē supior ad affirmatōez z negatōez. ergo p cas non d̄z diffiniri. ¶ Tertio arguit sic. Unūquodq̄ resolvit i ea ex quib⁹ cōponit: ergo ppō resolvitur in copulā cū ex ea cōponatur. t̄m non ē termin⁹. qz si ēēt terminus t̄nc in silto ēēt plures ēmini q̄ tres. ergo ēminus nō b̄n diffinitur. ¶ Quarto sic arguitur. Sillogi

smus ē subiectum adequatum totius logice. ergo non est subiectum huius libri.

Ad rationes rōe determinatur hic de ppōe. z in p̄mo tractatu. qz i p̄mo tractatu determinatū ē de ea iquātū ē signū mētis. iō diffinita ē per significare verū vel falsū. hic at determinatur de ea. put ē p̄s silti. z ponitur p alio. s. p̄ cōtione in serēda. iō negat cōnā. ¶ Ad scōdam cōcedit maior saltē ea rōne qua sūt inferiora. tamē bene pōt diffiniri p ea iquātū sūt nobis notiora ip̄o diffinito. z iō ponitur ad circūloquendū ppriā ei⁹ d̄riaz cōverti biles cum eo. ¶ Ad t̄tiā p̄z solutio ex dictis in vltimo notabili i quo dictū est qd quāuis ppō cōponatur ex coplā tāq̄ ex pte formali z ēt in ea resoluat̄ resoluōne formali. tamē nō cōponitur ex coplā tāq̄ ex pte māli. nec resolvitur i ip̄az resoluōne māli d̄ qua est hic ad propositum. ¶ Ad quartaz dicitur qd patuit solutio in primo notabili.

Dici de oī ē q̄n nihil ē sumere sub subo de quo nō dicat̄ p̄dicatū. vt ois hō currit. hic cursus p̄dicat̄ de hoīe. z nihil ē sumere sub hoīe de quo non dicat̄ cursus. Dīci de nullo est q̄n nihil ē sumere sub subo a quo nō remoneat̄ p̄dicatū. vt nullus hō currit. hic cursus remouetur ab omni hoīe. z nihil ē sumere sub hoīe a quo nō remoneat̄ cursus.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄mo qd post q̄s Petr⁹ b. determinavit de p̄ncipijs mālib⁹ sillogismoz. s. de termino z ppōne. hic cōn̄ determinat de p̄ncipijs regulatiuis eoz. q̄ sūt duo. s. dīci de oī z dīci de nullo. Dīci aut̄ de oī est q̄n nihil ē sumere sub subo de quo nō dicat̄ p̄dicatū. Dīci de nullo ē q̄n nihil ē sumere sub subo a qd nō remoneat̄ p̄dicatū. Et d̄z sic exponi illa reglā. dīci de oī ē q̄n nihil ē sumere sub subo alicui⁹ ppōnis de quo nō dicat̄ p̄dicatū. de quo nō aptū natū sit p̄dicatū eiusdē ppōnis p̄dicari. Et p̄ illud dīci itelligit̄ illud p̄ncipiū. q̄cqd affirmat̄ de subo distributo affirmat̄ de oī sumpto sub eo. Et p̄ illud p̄ncipiū valet ista cōnā. Omne aīal est suba. oīs hō est aīal. ergo oīs hō est suba. Et sūt exponitur diffō dīci de nullo. Et etiā itelligitur vñū p̄ncipiū opp̄ illi. Un̄ duplex est dīci de omni. qd dā est p̄positiū z aliud est posterioristicuz. Dīci de omni p̄positiū ē p̄dicatū affirmari de subo distributo siue vere siue false. vt oīs hō ē aīal. oīs hō est aīal. iō i sola ppōne vñū affirmatiua regit̄ dīci de

De sillogismo

omni positifi. Et sicut in sola vltima negativa dici de nullo. Sed dici de omni posteriori est predicatum vere affirmari de subo distributo vel non distributo necessario per quilibet omnia terminis. ut omnis homo est animal vel omnis asinus est animal. ¶ Est autem duplex veritas. scilicet terminorum et suppositorum. In illa propositione dicitur esse veritas terminorum quoniam predicatum dicitur subo per omne tempus. Veritas vero suppositorum est quoniam predicatum est cuiuslibet supposito subiecti vel denotatur cuiuslibet inesse. Et ideo etiam duplex est veritas suppositorum. quoniam quidam est quoniam predicatum dicitur realiter cuiuslibet supposito subiecti ut in hac propositione homo est risibilis. Alia est quoniam dicitur subo et cuiuslibet supposito secundum modum enunciantium. ut in hac propositione homo est albus. Et solum de hac veritate et dici de omni positifi est hic ad propositum. Ex quo patet quod in alia propositione dici de omni posteriori est in quantum non est dici de omni positifi et e contra. ut in propositionibus affirmatiuis falsis est dici de omni positifi et non posteriori. Et sicut in propositionibus indefinitis vel particularibus necessariis. ut in hac homo est risibilis. homo est animal. est dici de omni posteriori et non positifi.

Secundo sciendum est quod dici de omni est principium regulatiuum sillogismorum affirmatiuorum. et dici de nullo est principium regulatiuum sillogismorum negatiuorum. Quod si sillogismi in quibus est omnia formalis regulatur per dici de omni vel dici de nullo. et hoc intelligendum est de sillogismis quorum medium est terminus verus vel falsus. Et etiam intelligendo de regulatiue mediata vel immediata directa vel indirecta. Ad hoc. n. quod aliquis sillogismus regulatur per dici de omni requiritur quod terminus predicatur in premissis de aliquo subo distributo predicetur in conclusionem de aliquo supposito illius subiecti. Exemplum. ut omne animal currit. omnis homo est animal. ergo omnis homo currit. curre. n. i. maiore affirmatiue de animali verum supposito. et homo est suppositum sub animali. ideo curre affirmatiue de homine in conclusione. Per dici autem de nullo intelligitur hec maxima. Quicquid negatur de aliquo subo distributo negatur de quolibet supposito dicto sub ipso. Et virtute illius maxime valet sillogismus. nullus homo est asinus. sortes est homo. ergo sortes non est asinus. Ex quo sequitur quod soli sillogismi prime figure directe concludentes immediate regulantur per dici de omni vel dici de nullo. Omnes autem alij mediate et indirecte per illas maximas regulantur.

Tertio sciendum est quod dici de omni non est passio predicati in ordine ad subiectum. Et formaliter loquendo dici de omni est respectus rationis quibus per se determinatio et terminatio aliorum quorum vnum predicatur de alio verum et affirmatiue vel verum et negatiue. et sic est passio predicati in ordine ad subiectum. Vnde predicari de alio verum est predicari de subo di-

tributo per signum verum aut per aliquid ei equalens. Et quod dici de omni non sit passio sillogismi patet quod sillogismo non dicitur predicari de alio affirmatiue vel negatiue. Sed dici de omni dicitur illi quod predicatur de alio affirmatiue vel negatiue. ergo non est passio sillogismi. Maior patet quod sillogismus est propositio hypothetica cui repugnat predicari. Et sicut non est passio propositio quod eodem modo sibi repugnat predicari de alio. ideo dici de omni est passio predicati in ordine ad subiectum.

Sed contra dicta arguitur primo sic. In hac propositione homo est animal. nihil est sumere de subo de quo non dicatur predicatum. et tamen in ea non est dici de omni. ergo diffinitio dici de omni non est bona. ¶ 2.º arguitur sic. In hac propositione omnis homo currit. est dici de omni. et tamen est aliquid sumere subo de quo non dicatur predicatum. quod hec est vera. Ad id est homo. et tamen currit non dicitur de eo. ergo diffinitio non est bona. ¶ 3.º arguitur sic. Iste sillogismus regulatur per dici de omni. omnis homo currit. ad id est homo. ergo ad currit. et tamen non est bonus sillogismus cum premisse possint esse vere conclusionem falsa exite. ergo dici de omni non est sufficiens principium regulatiuum sillogismorum. ¶ 4.º sic arguitur. In hac propositione. omnes fortes currunt vel nullus fortes currunt. est dici de omni et dici de nullo. et tamen ille non sunt verus. ergo non omni illi propositioni cui conuenit dici de omni dicitur quod sit vniuersalis.

Ad rationes Ad primam dicitur quod quicquid predicatum illi propositio realiter et vere conueniat cuiuslibet dicto sub subo. non tamen denotatur dici de illis secundum modum enunciantium cum ipsa non sit verus. ¶ Ad 2.ºm concluditur maior et minor negatur. et ad probationem dicitur quod ad id non est suppositum sub homine. quod homo in hac propositione omnis homo currit distribuitur solum per preteritum existeret. ad id autem non est suppositum existeret. neque est in preterito. ¶ Ad 3.ºm dicitur quod in minore male subsumitur eo quod ad id non est suppositum hominis accepti in maiore. cum accipiat solum per hominem existeret in preterito. ¶ Ad quartam dicitur quod tamen propositio non dicitur dici de omni neque de nullo. quod si illa propositio est terminus discretus cui repugnat distribui per preteritum tenetur. imo omnes tales sunt falsae et improprie.

Sillogismus est oratio in qua quibusdam positis et processis necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et processa. ut omne animal est suba. omnis homo est animal. ergo omnis homo est suba. Hoc totum est oratio in qua quibusdam positis. scilicet duabus premissis necesse est aliud accidere. scilicet conclusionem. Quis autem sillogismus constat ex tribus terminis et duabus propositionibus. quoniam propositionum primam vocatur maiorem. secundam minorem. Et tribus autem terminis non preterit fieri due propositiones nisi alter illorum terminorum

Tractatus quartus

sumat bis. Et tunc ille terminus bis sumptus aut subiicitur in una et predicatur in alia et sic est prima figura. aut predicatur in vtraque et sic est secunda figura. aut subiicitur in vtraque et sic est tertia figura. Horum autem terminorum alter vocatur medium. alter maior extremitas. alter vero minor extremitas. Medium est terminus bis sumptus aut conclusio. Maior extremitas est terminus sumptus in maiori propositione cum medio. Minor extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio. Ad syllogismum autem erigitur modus et figura. Figura est ordinatio trium terminorum secundum subiectionem et predicationem. Hec autem ordinatio fit tribus modis ut dictum est prius. Et secundum hoc tres sunt figure. Prima figura est quando medium subiicitur in una propositione et predicatur in alia. ut omnis animal est subiectum. omnis homo est animal. ergo omnis homo est subiectum. Secunda figura est quando medium predicatur in vtraque. ut omnis homo est animal. nullus lapis est animal. ergo nullus lapis est homo. Tertia figura est quando medium subiicitur in vtraque. ut omnis homo est animal. omnis homo est subiectum. ergo quodcumque subiectum est animal. Unde versus. Sub prima. Secunda pre bis. Tertia sub bis. Modus est ordinatio duarum propositionum in debita quantitate et quantitate. Debata quantitas est quod si una sit negatiua reliqua erit affirmatiua. Debata quantitas est quod si una sit particularis reliqua erit vniuersalis.

Circa hunc textum notandum est primo quod hic consequenter Petrus hispanus diffinit syllogismum dicens. Syllogismus est oratio in qua quibusdam positis et concessis necesse est aliud accidere per quod posita sunt et concessa. Sed hec diffinitio non est diffinitio syllogismi simpliciter. eo quod talis syllogismus simpliciter abstrahit ab omni materia. ideo non oportet eius premissas cedere. id est hec diffinitio est diffinitio syllogismi dialectici. cui oportet premissas cedere eo quod debet esse probabiles. Ratio autem quare per hoc diffinitio syllogismi dialectici et non syllogismi simpliciter est quod ipse hunc tractatum ordinat ad se-

querere. in quo determinat de locis dialecticis. Syllogismus autem simpliciter diffinitur ab Aristotele. Est oratio in qua quibusdam positis oportet aliud euenire eo quod hec sunt. In qua diffinitio ponitur omni loco generalis. Et dicitur in qua quibusdam. id est duabus premissis positis. id est dispositis in debito modo et debita figura. Et ponitur ad duas entimematis. ouersionis. iductiois. et exeplicationis. in quibus ponuntur premissae premissae. vel si ponatur non tamen disponitur in modo et in figura. Dicitur autem necesse est aliud accidere. id est necesse est conclusionem sequi contra fori mali. et hoc ad duas contra maius. in qua conclusio non sequitur ex necessitate et formaliter ex premissis. Et dicitur necesse. ad duas contra sophisticas. Et dicitur aliud. ad duas illarum argumentationum in quibus arguitur a tota copulatiua ad alteram eius partem. et sic de alijs. Et dicitur eo quod hec sunt. ad denotandum quod premissae eo modo disposite debent esse causa illationis illius conclusionis. Et hec diffinitio sic debet exponi. Syllogismus est oratio. id est relatio fundata in oratione. in qua premissae sunt disposite ad necessarium inferendum aliquam conclusionem. et est habitudo premissarum ad conclusionem. et ipsa relatio habet per fundamentum premissas. pro termino conclusionem.

Secundo sciendum est quod duplex est necessitas. quodammodo est necessitas contra. alia est contra. Necessitas contra est quod puenit ex habitudine necessaria contraria ad alios. Et quod duplex est habitudo. scilicet maius et formalis. id est duplex est necessitas contra. scilicet maius et formalis. Maius est quod puenit ex habitudine terminorum antecedente et contra positum. et id contra maius est quod non tenet in omnibus terminis scilicet forma arguendi retenta. sed tenet in aliquibus solum. ita quod si manet idem modus arguendi et mutatur termini in alios terminos non oportet duas valere. Necessitas contra formalis est quod puenit ex habitudine formali antea ad contrarium. bitudo autem formalis puenit ex debita compositione terminorum. ideo contra formalis est quod tenet in omnibus terminis scilicet forma arguendi retenta. ita quod si termini mutatur manente eadem dispositione non minus valet contra. Unde scilicet forma arguendi retinere est arguere in propositionibus suis quantitate et quantitate. et eodem modo dispositis in modo et in figura. Necessitas autem contraria est quod puenit ex habitudine terminorum ipsius contraria et antea. Unde in syllogismo simpliciter debet esse necessitas contra et non contraria. hoc est quod contraria debet ex ante inferri necessario. sed non oportet quod termini antea et contraria habeant necessariam habitudinem adiunctam. sed in syllogismo demonstratio requiritur vtraque necessitas. Et in syllogismo sunt semper tres termini. scilicet medium maior extremitas et minor extremitas. Unde medium est terminus bis sumptus autem contra. extremitates. non in premissis debet coniungi in medio aut

De sillogismo

abe separari ut p hoc separaretur vel coniungant inter se i conclusionem. Maior autem extremitas est finis sumptus in maiori propositione cum medio. Minor autem extremitas est terminus sumptus in minori propositione cum medio. Et sic sunt in sillo trii due premissae. quarum prima vocatur maior et secunda minor. Conclusio autem ab aliquo dicitur esse de eentia silli. quia videtur dicuntur accipiendo sillium per orationem propositam ex ante et ante eam nota illationis tunc dicitur esse per silli. Ab aliquo vero dicitur quod non est de eentia silli. quia illud quod sequitur ad aliud non est de eentia illius ad quod sequitur. sed dicitur sequitur ad sillium. ergo non est de eentia sillogismi. Probatur etiam per aristotelem dicentem secundo priorum quod idem sillium potest inferre plures conclusiones. ergo non est de eentia silli. Alii dicitur tamen melius quod sillii potest capi dupliciter. uno modo per orationem propositam ex ante et ante eam cum nota illationis. Alio modo capit formaliter per similitudinem antistit ad animum seu per relationem causatam ab intellectu. et tunc dicitur quod capiendum sillii prius dicitur esse de eentia silli. Probatur quia propria perfectio et intrinseca aliquid est de eentia illius et est perfectio. sed dicitur esse bonum. igitur. et dicitur quod capiendum sillii formaliter siue per relationem rationis seu similitudinem antistit ad animum non est de eentia sillogismi. sed sillii illo modo habet per fundamentum animum et per terminum conclusionem. modo terminus vel fundamentum alicuius relationis non est de essentia ipsius relationis.

Tertio Sciendum est quod figura ab auctore sic definitur. Est ordinatio trium terminorum sed subiectio et predicatione. Et ibi dicitur diffinitio ponitur ordinatio loco generis. Et trii terminorum ad triam modum quod proprie ordinatio duarum propositionum. Et ponitur secundum subiectionem et predicationem ad ostendendum modum per quem figure distinguuntur. Sunt autem tres figure; scilicet prima figura secunda et tertia. quarum diffinitio patet in textu. Unumque diffinitio potest sic explicari. Figura est relatio rationis circa per actum intellectus nostri ordinantis tres terminos et comparatis eos ad invicem secundum subiectionem et predicationem. Et harum figurarum potest haberi sufficientia. Quia omnis figura est ordinatio trium terminorum quorum alter est medium. vel ergo illud medium subijcitur in una propositione et predicatur in alia et sic est prima figura. vel predicatur in utraque et sic est secunda figura. vel subijcitur in utraque et sic est tertia. Et sic patet quod non sunt plures neque pauciores. Sed aliqui posuerunt quartam distinctam ab alijs ut galienus. sed tamen assignari ratio quare non sit ponenda. quia frustra sit per plura quod eadem potest fieri per pauciora. cum ergo posita quarta disponere non posset inferri aliqua dicitur quod in prima bene et sufficienter inferatur. sequitur quod eam ponere non est necesse. posset tamen dici quod non est inconueniens eam ponere dummodo debite arguatur ut scilicet observando duas additiones. scilicet quod ma-

ior non sit negatio. minor non sit particularis. Nam hic est bonus sillogismus. homo est animal et omne animal est suba. ergo omnis homo est suba. Et quis philosophus in libro priorum eas non ponat tamen diceretur quod ratio est quod sufficienter posuit dispositionem et in una regula antepredicamentali. imo videtur esse melior modus arguendi quod in secunda et tertia figuris. quia reducitur ad primam per solam transpositionem ne premissarum. quare etc. Consequenter vero auctor dicit finit modum et hoc sic. Modus est ordinatio duarum propositionum in debita qualitate et quantitate. Et ponitur ordinatio loco generis. Et ponitur duarum propositionum ad triam figurem quod est ordinatio trium terminorum. Et ponitur in debita qualitate et quantitate ad triam combinationem inutitum in quibus qualitas et quantitas non debet observari. Unum debita qualitas est quod abe premissae sint affirmatiue vel saltem altera. quia ex puris negatiuis nihil sequitur. Debita autem quantitas est quod utraque sit veris aut saltem altera quia ex puris particularibus nihil sequitur.

Sed contra predicta arguitur. Prius sic. Idem est oratio et oratio una. sed sillogismus non est oratio una. ergo sillogismus non est oratio. Secundo sic arguitur. In qualibet propositione sunt duo termini. et in quolibet sillo due sunt prepositiones. ergo in quolibet sillogismo sunt quatuor termini. Tertio arguitur sic. In sillogismo ex oppositis sunt tantum duo termini. ergo non in omni sillogismo sunt tres termini. animum patet per hoc. quia hic est bonus sillium ex oppositis. omnis homo est animal. nullus homo est animal. ergo nullus homo est homo. et tamen ibi sunt duo termini. scilicet homo et animal. igitur. Quarto arguitur sic. acceditur quod sillogismus est in modo et tamen non acceditur quod sit in oratione duarum propositionum. ergo modus non est ordinatio duarum propositionum.

Ad rationes non sit una oratio simpliciter et categorica, est tamen una coniunctione. scilicet hypothetica. et hoc sufficit. totum enim aggregatum ex conclusionem et premissis est una hypothetica condicionalis. Ad secundam distinguitur consequens vel secundum numerum et sic conceditur. vel secundum speciem vel rationem formalem et sic negatur. omnis enim terminus in sillogismo positus aut est maior extremitas aut minor vel medium. Ad tertiam dicitur quod quis in sillogismo ex oppositis non sint nisi duo termini. sunt tamen tres officialiter eo quod unus eorum habet officium duorum. scilicet maioris extremitatis et minoris extremitatis. Ad quartam dicitur quod proprie non debemus concedere sillogismum esse in modo et in figura. sed debemus dicere quod in sillogismo est dispositio premissarum et conclusionis. et quod sillogismus est dispositus secundum talem figuram vel talem modum.

Tractatus quartus

Unde tales dantur regulę vniuersales ad quamlibet figuram. Ex puris particularibus indefinitis et singularibus nihil sequitur. vnde oportet alteram premissarum esse vniuersalem. Itē ex puris negatiuis nihil sequitur. vnde oportet alterā premissarū esse affirmatiuam.

Circabūc textū notandū est pmo qd i textu ponitur quinque regule gnales ad quālibet figuram. Quaz pma est qd ex puris particularib⁹ nihil sequitur. Et illa sic pbatur. qz ois sillogismus debet regulari p dici de oī et dici de nullo. sz qñ abē pmissę sunt particulares illius nō regulatur p dici d oī et dici de nullo cū nulla pmissaz sit vltis. ergo ex puris particularibus non ɔponitur bon⁹ sillogismus. Secūdo pbatur sic. qz ppter vnionē duaz extremitatū in aliq tertio fm diuersas ptes ei⁹ non sequitur vnio eaz inter se. sed qñ abē pmissę sunt particulares extremitates vniuntur i medio vel saltē possunt vniri sz diuersas ptes eius. ergo non ɔ eas vniri inter se in conclusio ne. Tertio pbatur. qz sz talē dispōnē ex his sequetur falsū sic arguēdo. aial est asin⁹. fortes ē aial. ergo fortes est asin⁹. pmissę illius falsi sunt et conclusio falsa. Et etiā sunt vabiles in tali dispōne termini i qbus oī et in qb⁹ nulli. ergo talē dispositio non ē bona. **C** Secūda regula est qd ex puris negatiuis nihil sequitur. Probatur qz arguēdo ex puris negatiuis ex veris sequitur falsū. vt sic arguēdo. null⁹ bō ē lapis. nulla petra ē bō. g nulla petra est lapis. **C** Secūdo pbatur qz ppter separatōez aliquoz duorum ab aliq tertio i pmissis p diuersis ptrib⁹ nō sequitur separatō eoz i conclusio ne. sz qñ abē pmissę sunt negatiue solū dnotat separatō extremitatū a medio. ergo **C** 3. pbatur. qz in tali dispōne sunt repibiles termini i quib⁹ oī vt sunt risibile. bō. equ⁹. et termini i quibus nulli. vt sūt equ⁹. homo. lapis. **C** Unū aduertendū est qd tmini i quib⁹ oī sunt tres tmini ex quib⁹ ɔponuntur due pmissę et fm dispōez datā cū qb⁹ stat vna vltis affirmatiua in veritate ex extremitatibus illaz pmissarum constituta. Termini vero in quib⁹ nulli sūt tres tmini ex quib⁹ ɔstituunt due pmissę et sz dispōnē datā cū qb⁹ stat i veritate vna vltis negatiua ex extremitatibus illaz pmissaz constituta. **C** Unū ad dandū terminos i quib⁹ oī obſuade sūt due regule. pma ē qd duo illoz tminoz. s. extremitates sic se habeāt qd vn⁹. s. maior extremitas sit vlt⁹ vlti cabil affirmatiue de miori extremitate. eo qd ɔ ex ill

extremitatibus vnā vlt⁹ affirmatiuā verā ɔpōi. Secūda ē qd si abē pmissę sz dispōnē datā sint affirmatiue. ɔz tmini tmiū. s. mediū eē verificabile affirmatiue de alijs duobus terminis. Si vero ambe pmissę sint negatiue ɔz eum verificari negatiue de abob⁹. sz si vna sit affirmatiua et alia negatiua ɔz eū verificari affirmatiue de vno et negatiue de alio. et ɔz tmini qd ab eo ē negatiue eē totalit⁹ di patū. **C** Silt ad facilius vādū terminos i quib⁹ nulli ponunt due regule. pma ē. necē ē duos illoz terminoz scilicet extremitates sic se hēre qd vn⁹ illoz. s. maior extremitas vere possit et vlt⁹ remoueri ab altero sz a minori extremitate. Secūda regula est qd si abē pmissę de beat eē vere affirmatiue ɔz tmini mediū esse verificabilem de oibus alijs. et si ambe sint negatiue ɔz eū ab alijs eē disparatū. si vna sit affirmatiua et alia negatiua oportet eum esse verificabilem affirmatiue de vno et ab alio esse disparatū.

Secundo Sciēdū ē qd ɔcedēs ɔiaz tenē formati i dispōe fm quā datur tmini i quib⁹ oī et i quib⁹ nulli deducit ad iconueniens vt oporteat eū ɔcedē ex his seq falsū. vt duas trias vel ɔdictorias eē sit has. Probatur qz si qd dicat conclusio vlt⁹ i qua dant tmini i quib⁹ oī et i qbus nulli. querit ab eo an vltis vel particularis affirmatiua vel negatiua sequatur si dicat vlt⁹ aut particularē negatiuā sequi formati. ergo ipa sequi si omni b⁹ tminis. Accipiatur aut tmini i quib⁹ oī. et si dicet i illis ɔiaz nō valere. nō erit ɔntia formalis. Si vno dicat qd sequitur tunc cū vltis affirmatiua cōposita ex extremitatibus stabit i veritate cū pmissis. et tunc oportet eū ɔcedere qd illa conclusio que sequi ex his ē falsa. vel qd due contrarie aut ɔdictorie sint sit et. Et si dicat vlt⁹ vel particularē affirmatiuā sequi. si mediū sūt termini qb⁹ nulli. deinde sic pus pcedēdū ē.

Tertio Sciēdū ē qd nō obstantibus duabus regulis pmissis. tñ ex puris particularibus aliquid sequitur in quinque casibus. Prim⁹ est si arguat i pma figura minore exite negatiua conclusio nem de mō loquendi consueto. vt bñ sequitur formati. homo est aial. asinus non est bō. ergo asin⁹ nō ē aial. **C** Secūdo casus est si mediū sit terminus singularis singulariter tentus et vniuoce. vt bene sequitur. fortes currit. et aliquod album est fortes. ergo aliquod album currit. **C** Tertius casus est si medium in minore sumatur cum relatione identitatis. vt bene sequitur. homo currit. et aliquod animal est idem homo. ergo aliquod animal currit. **C** 4. casus ē qd si sub tmino distribu

De sillogismo

et in maiore quod sit modo loquendi consuetudo fiat sub
suppositio in maiore bene sequitur: ut bene sequitur. omnes equi
videt bene. brunellus est equus. ergo brunellus videt bene. 5°
casus est si me sumatur in maiore cum signovli. ut bene
sequitur. aial currit. et asinus est ocellus. ergo asinus currit. si
liber ex puris negatis aliquid sequitur in tribus casibus
primo est si me varietur penes finitum et infinitum. ut bene
sequitur. nullum non risibile est bene. et nullus asinus est risi
bilis. ergo nullus asinus est bene. 2° casus est quando habet pre
missas sunt de contingenti ad universalem. ut omnes homines contingit non
esse currere: et aliquid album contingit non esse hominem. ergo aliquid
album contingit non esse currere. 3° casus est si una sit de con
tingenti ad universalem. si primo et 2° sit de necessario sequitur con
clusio negatia de contingenti ad universalem. ut bene sequitur.
omnes homines contingit non esse album. et asinus necesse est non esse hominem
ergo asinus non contingit esse album. Et quod in omnibus predicis ca
sibus sit bona contra per quod secundum tale dispositio. si per me figu
re ipse est ante esse verum quod ante sit verum: tamen ille con
sequentie non propter debent dici sillogistice.

Sed contra predicta arguitur per hoc bene sequitur aial
est fortis. bene est fortis. ergo bene est aial
ergo puris particularibus aliquid sequitur. 2° sic argu
itur. bene sequitur. si non est aial non est bene. sed non est aial. ergo non est
bene. ergo puris negatis aliquid sequitur. 3° arguitur
sic. In duobus dabilibus sunt termini in quibus oritur et in ferio
in quibus nulli. ergo non est convenientes in aliquid bona dispositio sil
logistica repere terminos in quibus oritur et in quibus nulli.
4° arguitur sic. Auctor noster et aristoteles dicunt quod ex pu
ris particularibus negatis nihil sequitur formaliter ergo male
dictum est quod aliquid possit sequi formaliter.

Ad rationes Ad primam dicitur quod sequitur gratia mate
rie virtute sillogismi expositio. quod medium est terminus singularis. non tamen sequitur gratia forme sillo
gistiche. nam si loco illi terminus singularis poneres finem
cōis contra non valeret. Ad 2^{am} dicitur quod illud deum solū
intelligitur in sillogismo cathegoricis. ille autem sillogis
mus est hypotheticus. Et ultra dicitur quod non arguitur tamen ex
puris negatis. quod maior illi sillogismi est simpliciter as
firmatia eo quod copula conditionalis ita posita non est
negata. Ad tertiam dicitur quod non est convenientes in aliquid dis
positione debita repere terminos in quibus oritur vel in quibus
nulli solū. sed est convenientes in eadem dispositio repere termi
nos in quibus oritur et in quibus nulli sunt. Ad quartam dicitur quod con
cludit quod ex puris negatis nihil sequitur formaliter et sil
logistice. modo ut dicitur est ille contra non sit propter sillogistice.
Item si aliquid premissarum fuerit particularis con
clusio erit particularis et non extra. Item si ali
quod premissarum fuerit negatia conclusio erit ne
gatia. Item medium nunquam dicitur per omnia in conclusioe

Circa hunc textum notandus est primo quod ter
tia regula generalis est. quod si aliqua premissarum fu
erit particularis conclusio debet esse particularis
Cuius ratio est. quod effectus sequitur insequitur debiliore preter
sue cause. sed propter particularis est debiliore propter sillogismi
ergo si aliquid premissarum fuerit particularis dicitur erit particu
laris. 4^a regula est quod si aliqua premissarum sit nega
tiva dicitur dicitur esse negatiua. per eadem rationem sicut procedens. per
2° quod per separationem extremitatum a medio in premissis
non sequitur unio earum inter se in conclusioe. sed se
quitur earum separatio. sed quando altera premissarum est nega
tiua extremitates in medio separantur eo quod medi
um convenit uni extremitatum et non alteri. er
go in conclusione extremitates non debent uniri
sed separari. Quinta regula est quod medium non
debet intrare conclusionem. Probatur: quod in sillo
gismo tantum debent esse tres termini sillogistici
constituentes tres propositiones. quarum queli
bet sumitur bis in toto sillogismo. sed si medium
intraret conclusionem tunc medium ter sumeret
et alter eorum semel tantum. sed hoc est fallum. er
go medium non debet intrare conclusionem. Ali
ter probatur. quia si medium intraret conclusionem
tunc non concederetur aliud a premissis. quod per
quia vel medium subijceretur et maior extremitas
predicaretur: et sic non distingueretur a maiori pro
positione. vel medium predicaretur de minori ex
tremitate et sic non distingueretur a minori. vel me
dium predicaretur de maiori. et sic solum conclud
derentur convertentes maioris propositionis. sed ex sillo
gismo sequitur ex necessitate aliud a premissis: et
est modus arguendi distinctus a conversione. er
go nullo modo medium debet intrare conclusionem.

Secundo sciendum est quod ut superius dictum est
est ad debite sillogizandum 3°
ad minus alteram premissarum esse universalem
universaliitate prioristica que sit per distributio
nem termini communis. Est autem quadri
plex distributio. scilicet in termino et extra termi
num. in numero et extra numerum. Et secun
dum hoc potest ibi esse quadruplex descensus in
propositione universali. Distributio in termino
est quando sit descensus per propositiones singu
lares et non accipitur alius terminus a subiecto
propositionis universalis. sed dantur singulares
illius subiecti. Et sic sit descensus in termino sub
hac propositione: Omnis homo est animal. er
go ille homo est animal. et ille homo est animal.
Sed distributio extra terminum est quando sit
descensus sub propositione universali si accipi

Tractatus quartus

atur alij termini a subo illius vltis. vt sub p̄dicta p
p̄oe sit descensus ex terminū p̄p̄oes singulare
.f. fortes ē aial. plato ē aial. rē. rē nō ē dabilis aliq
bō qn sit aial. Distributio i nūero ē qn descēdēdo
nō accipitur t̄min⁹ alterius nūeri a termino subi
pp̄ois vltis. Distributio v̄o ex nūerū ē qn sit descē
sus sub pp̄oe vlti accipiēdo terminū alteri⁹ nūeri
vt sub hac pp̄oe. oēs boies currūt sic sit descēsus
i nūero. isti boies currūt rē illi boies currūt. rē nō sūt
dabiles aliq qn nō currāt. Sed ex numerū sic d3
descēdi. ille bō currit. ille bō currit. rē nō ē aliq bō
qn nō currat. ¶ Ad hoc aut q aliq pp̄o sit vltis vlti
tate p̄orifica regitur q i ea sit distributio in ter/
mino rē ex terminū. in numero rē ex numerū. Et p̄b
soluitur ille palogismus. omnis eēntia diuina ē p̄r.
fili⁹ ē eēntia diuina. ergo fili⁹ ē p̄r. conclusio illi⁹ palo/
gismi ē heretica rē p̄misse sūt vere. Nā si i maiore
sit solū distributio in termino ip̄a est h̄a: cū oēs sin
gulares ei⁹ i termino sint h̄e. f. hec eēntia diuina est
p̄r. rē hec eēntia diuina ē filius. S3 si i maiore fiat
distributio ex terminū tūc ip̄a ē falsa. rē bñ sequitur
cōclusio. sed sic conclusio ē falsa ita maior. qz sic sub
sumeretur. ois eēntia diuina ē p̄r. ergo p̄r ē p̄r. fili⁹
ē p̄r. spūs sanctus ē p̄r. Et sicut soluitur multi alij sil
logismi facti i vitam. vt nulla eēntia diuina ē ge
nerās. p̄r ē eēntia diuina. ergo p̄r nō ē generās.

Tertio sciēdū ē q ad debite sillogisadum s̄
obfuande qdā regule ḡnales. qru3
p̄ma est q termini nō teneantur equivoce s3 yniu
ce. rē iō nō sequitur. ois canis currit. aliquod syd⁹ cele
ste ē canis. ergo aliquod celeste syd⁹ currit. nā me
diū tenetur equo ce in maiore rē in minore. nec d3
dici sillogismus qz ad sillogismū p̄p̄e dictū regit
vnitas mediū rē figure. ¶ 2^a regula ē q termini
teneantur eq̄āple rē eq̄ restricte. f. q nō arguat a ma
gis āplo ad min⁹ āplū rē cō fine distributōe magis
āpli: rē iō nō ē hic bon⁹ sillogismus. nullū mortuū ē
viuēs. aliq bō ē mortu⁹. ergo aliq bō nō ē viuēs.
nec hic ē. nihil qd ē viuens ē mortuū. aliq bō est
viuens. ergo nullus homo est mortuus. ¶ 3^a re/
gula ē q nō d3 argui a termino nō distributo i vna ad
t̄minū distributū i alia. nec ē ab vna sup̄pōne ad
aliā sibi repugnāte. Et pp̄b h̄ nō bñ arguit. ois bō ē
aial. null⁹ equus ē bō. ergo nullus equ⁹ ē aial. nec
h̄ ē. nullus aial ē sp̄s. bō ē aial. ergo bō nō ē sp̄s.
¶ 4ª regula ē q nō fiat sub̄p̄tio i maiore nisi sub
t̄mio distributo i maiore: rē iō nō seq̄. cuius s3 d̄dictio
nis altera ps ē h̄a. s3 te cē asinū ē d̄dictiois altera
ps. ergo te cē asinū est verū. ¶ 5^a regula ē q i mi
nore vel conclusioe nō ponatur aliq d̄ s̄ncat̄egoreu

ma vel aliq determinatio icludēs negationē nisi i l
la fuerit posita in maiore. rē iō nō sequitur ois bō est al
bus. fortes ē p se bō. ergo fortes ē p se alb⁹. Sicut
nō sequitur. albū ē coloratū. fortes icipit eē alb⁹. er/
go fortes icipit eē colorat⁹. ¶ 6^a regula ē q si in
maiore fuerit positū aliq d̄ s̄ncat̄egoreuma si il
lud sit d̄ct̄matio p̄dicati d3 eē i alia determinatio
subi: rē si i alia sit determinatio op̄onis d3 eē i alia
determinatio op̄onis: rē iō nō sequitur. ois bō ē aial.
fortes ē t̄m bō. ergo fortes ē t̄m aial. qz ip̄o ē aial
eē v̄ez cūte ex̄n̄te falso aliquo casu possibi: i posi
to. ¶ 7^a regula ē q i maiore pp̄oe p̄dicatū nō veno
tatur icē subo cū aliq modo exp̄ssō seu modifica
tione nō posita i maiore: rē iō nō sequitur. ois bō ē alb⁹.
fortes necessario ē bō. g⁹ fortes necessario ē alb⁹.
nec seq̄: oē currēs ē bō. fortes velocit̄ ē currēs. g⁹
fortes velocit̄ ē bō. Et p̄nt addi multe alie regule
s3 be sūt que potissime debent obfuari.

Sed contra p̄d̄cā arguit p̄ sic. vltis ē ma
ioris v̄tutis q̄ p̄ricularis. g⁹
2^a magis d3 affilari pp̄o vlti q̄ p̄riculari. ¶ 2^a ar
guitur sic. iste ē bon⁹ fill⁹. ois bō ē aial. null⁹ bō est
aial. g⁹ null⁹ bō ē bō: rē homo intrat conclusioē. rē t̄m
homo ē mediū cū sit termin⁹ bis sup̄r i p̄missis. g⁹
me^m p̄r itare conclusioē. ¶ 3^a arguitur sic. ille est
bon⁹ fill⁹. ois bō ē aial. fortes ē bō. g⁹ fortes ē aial.
rē t̄m ibi mutat sup̄pō vna i aliā. g⁹ nō ē necio q in bo
no sillo sup̄pō nō mutet. ¶ 4^a arguit sic. ois fill⁹ q
ē i aliq si^a ē in aliq mō s3 fill⁹ cui⁹ me^m tenet equo
ce ē i aliq figura. ergo ē in aliquo modo illi⁹ figu
re: rē p̄ nō talis fill⁹ ē bonus fill⁹.

Ad rationes Ad p̄mā d̄r q d̄na nō v3 i
mo magis seq̄ op̄m. cffe
cr⁹ eni magis affilari sue cāe d̄biliori sic fortes geni
r⁹ magis affilatur ḡnanti p̄riculari q̄ soli. rē t̄m sol ē
maioris v̄tutis in agēdo cū sit cā vltis q̄ p̄ricularis
qz cā p̄maria pl⁹ influit i effectū q̄ s̄cdaria ex li⁹ de
cāis. ¶ Ad 2^{am} d̄r q nō ḡs termin⁹ bis sup̄r an cō
clusioē ē me^m. s3 solū ille q bis sumit sub rōe eius
dē t̄m sillogistici: iste at termin⁹ bō i sillo ex oppo
sitis semel sumitur sub ratione maioris extremit
tatis rē semel sub ratione minoris. ¶ Ad tertiam
dicitur q non est inconueniens in sillogismo mu
tare vnam sup̄positionem in aliam non sibi repu
gnāte: Dictū ē eni p̄us que sup̄positiōes sūt repu
gnātes rē q nō. ¶ Ad quartā d̄r q ad vnitatē filli rē
bonitatē non sufficit vnitas figure. s3 cū hoc regri
tur vnitas mediū. modo in sillogismo cuius medi
um predicatur equivoce non est vnitas mediū. rē p
ois talis sillogismus non est bonus.

De prima figura

Prima figura nouē hz modos.

Primi quatuor modi concludunt directe. Reliqui vero quinque concludunt indirecte. Directe concludere est maiorem extremitatem predicari de minori in conclusione. Indirecte concludere est minorem extremitatem predicari de maiore in conclusione. Nota duas regulas quarum prima tantum conuenit prime figure quo ad quatuor primos modos. et secunde quo ad omnes. Secunda etiam conuenit tantum prime figure quo ad eius quatuor primos modos. et tertie figure quo ad omnes. Prima regula talis est. minore existente negativa nihil sequitur. Secunda regula est. maiore existente particulari nihil sequitur.

Circa hunc textum notandum est primo quod postquam per tris hispanos determinauit de syllogismis et posuit disponere syllogismi cum quibusdam regulis generalibus. tunc determinat de prima figura in speciebus. Et primo prima ponendo duas regulas. Quarum prima est. minore existente negativa in prima figura nihil sequitur. et si in modis directe concluditur. Probat primo sic. quod si tali dispositio arguitur a non distributo ad distributum. quod contra non ualeat. autem patet quod si minor sit negativa omnis maior esse affirmatiua. eo quod ut prius dictum est ex puris negatiuis nihil sequitur. Etiam omnis conclusio esse negatiua eo quod si aliquid premissarum sit negativa conclusio omnis esse negatiua. Si autem maior sit affirmatiua in prima figura aut in tertia figura tunc maior extremitas que est ei predicatum non distribuitur. et tamen distribuere in conclusione cum ipsa sit predicatum preponis negatiue. argueretur a non distributo ad distributum. ex pre maiore extremitatis. Probat secundo. quod si tali dispositione sunt debiles termini in quibus omni. ut aial. homo equus. et in quibus nulli ut aial. homo laqueus. et talis dispositio non ualeat. et per omnes regula uera. Et quarta regula est. maiore existente particulari in prima figura nihil sequitur. Probat primo sic. quod si tali dispositione sunt debiles termini in quibus omni. et in quibus nulli. ut per cuiuslibet itueri ergo etc. Probat secundo sic. quod cuiuslibet boni syllogismi medium omnis esse distributum in altera premissa. sed si maior sit particularis in prima figura medium non erit distributum in alia premissa. ergo talis dispositio non erit bona. Maior patet. quod si medium non distribuere extremitates posset uniri vel separari in medio secundum diuersas partes eius. ergo non sequebatur unio vel separatio ipsa

rum in conclusione. Et minor probatur. quod si maior sit particularis in prima figura medium non erit distributum in ipsa cum sit libet preponis particularis. Nec etiam distribuitur in minore eo quod minor ut dictum est omnis esse affirmatiua. nullum autem totale predicatum preponis affirmatiue distribuitur. ergo medium in nulla premissa rum erit distributum.

Secundo sciendum est quod tunc auctor posuit nouem modos prime figure. quibentur per has nouem dictiones in his et subiectis et etas. Barbara celaret. darii. serio. baralipton. Celantes. dabitis. fapesmo. frisesomox. Quorum sic habet sufficientia. quod omnis modus est ordinatio duarum premissarum. vel ergo ambe premissae sunt uerae. vel ambe particulares. vel maior ueris et minor particularis. vel econtra. Si ambe sint ueris habet quadrupl. vel ambe sunt affirmatiue. et sic est barbara et baralipton. vel ambe negatiue. et sic nihil sequitur. vel maior affirmatiua et minor negatiua et sic est fapesmo. vel econtra et sic est celaret et celantes. si ambe sint particulares habet quadrupl. et quicquid modo disponant nihil sequitur. si maior sit ueris et minor particularis habet quadrupl. quod vel ambe sunt affirmatiue et sic est darii et dabitis. vel ambe negatiue. et sic etiam nihil sequitur. vel maior est affirmatiua et minor negatiua et sic itez nihil sequitur. vel econtra et sic est serio. Si autem maior sit particularis et minor ueris habet quadrupl. quod vel ambe sunt affirmatiue vel ambe negatiue vel maior negatiua et minor affirmatiua. et his tribus modis nihil sequitur. vel maior est affirmatiua et minor negatiua. et sic est frisesomox. Et quibus patet quod per primam figuram possunt fieri sedeci combinationes. quarum tamen quatuor sunt utiles ad directe concludendum. Fapesmo tamen et frisesomox ualent in omni figura. Alii tamen modis solum indirecte concludunt.

Tertio sciendum est quod quatuor modi prime figure directe concludunt. alii vero indirecte. Unum directe concludere est maiorem extremitatem de minori predicari in conclusione. Indirecte vero concludere est minorem extremitatem predicari de maiore in conclusione. Et quibus Aristoteles non enumerat nisi quatuor modos prime figure. scilicet directe concludentes. tamen Boetius et petrus bivanus enumerauerunt nouem modos. Aristoteles enim solum enumerat illos quod eentia liter distinguuntur. in quibus. scilicet est alia et alia dispositio premissarum. et ideo solum enumerat quatuor primos modos. Alii vero enumerauerunt modos accidentales distinctos vel modum concludendi accidentales distinctos et ideo enumerando modos tamen eentia liter quod accidentales distinctos dicuntur esse nouem. Alia causa potest assignari. quod philosophus posuit primam figuram esse regulam omnium aliarum ad quam reducuntur alie. ideo solum

Tractatus quartus

enumerat modos ad quos modi aliarum figurarum
possunt reduci et illi sunt modi directe concludentes. **Ad**
uertendum est tamen quod si aliquos prima figura habet du-
as species. Prima est quando medium subijcitur in prima propo-
sitione et predicatur in secunda. Secunda est quando medium predicatur
in prima et subijcitur in secunda. tamen prima perfectior est alia quam
uis secunda non habeat necessitatem concludendi a prima. tamen
habet eundem. quod per solam transpositionem permittitur secunda
reducitur ad primam quod non est verum de alijs. quod nun-
quam per solam transpositionem alie figure reducuntur ad pri-
mam. Verbi gratia sic arguendo. omnis homo est animal. omne animal est
substantia. ergo omnis homo est substantia minore transposi-
ta in locum maioris et maiore loco minoris sit dispo-
sitione prime figure. et hunc modum arguendi videtur ponere
Aristoteles in antepredicamentis. Unum prima figura non si-
gnificat nisi ordinem terminorum secundum subiectionem et predica-
tionem. quod quidem ordo et relatio rationis cum non possit esse
circumscriptio opere intellectus. quod talis ordo pervenit ab
intellectu comparate extremum extremo secundum subiectionem
non et predicationem. et sicut diceretur de modo. Modus
autem non est nisi ordinatio duarum propositionum. que ordina-
tio non habet esse nisi interueniente actu intellectus.

Sed contra predicta arguitur per hoc. Ma-
iore existente singulari in pri-
ma figura aliquid sequitur. ergo et particulari. tamen contra quod
de singularibus particularibus et indefinitis idem est iudi-
cium. **Secundo** arguitur sic. bene sequitur. omne non homo est
non risibile. lapis non est homo. ergo lapis non est risibilis.
et tamen minor est negatiua. ergo minore negatiua in pri-
ma figura aliquid sequitur. **Tertio** arguitur sic.
In isto sillogismo omnis homo est animal. substantia est homo. ergo
substantia est animal. maior extremitas est predicatum conclusio-
nis et minor extremitas est subiectum. et tamen ibi non concluditur
directe cum in conclusione sit predicatio indirecta. ergo
directe concludere non est maiorem extremitatem predicari
de minore in conclusione. **Quarto** arguitur sic.
Ex abibus de contingenti ad vtriuslibet negatiuis ali-
quid sequitur secundum aristotelem primo priorum.
ergo ex puris negatiuis aliquid sequitur.

Ad rationes Ad primam dicitur quod quibus ali-
quid sit idem iudicium de parti-
cularibus indefinitis et singularibus eo quod quilibet illarum
est sillogizabilis. tamen non est de eis idem iudicium quantum
ad modum sillogizandi. et maxime quando terminus sin-
gularis est medium. Et ratio huius est. quod quando extremi-
tates vniuntur in medio cum non distributo ille pos-
sunt vniiri per diuersas partes eius. sed autem non est posse quando
medium est terminus singularis. et ideo maiore singu-
lari existente potest fieri bonum sillogismus et non particulari
Ad secundam dicitur quod ille non est bonum sillogismus eo quod non

est idem quod subijcitur in maiore et predicatur in minore.
et ideo sibi quatuor termini. **Ad tertiam** dicitur quod non ea-
dem ratione dicitur predicatio directa et indirecta. dicitur enim per
dicatio directa eo quod predicatur superius de inferi-
ori vel equale de equali. conclusio vero dicitur directa eo
quod maior extremitas predicatur de minori in conclu-
sione. ideo cum predicatione indirecta fiat conclusio
esse directa. **Ad quartam** dicitur quod in illo casu ex abibus
negatiuis bene aliquid sequitur. non tamen formaliter
quod hoc non est in omnibus terminis. sed solum in
terminis contingenter habitudinem habentibus.
Barbara. Primus modus constat ex du-
abus vltimis affirmatiuis vltimam affirma-
tiua directe concludentibus ut omne animal est
substantia. omnis homo est animal. ergo omnis homo est sub-
stantia. **Secundus** modus constat ex ma-
iore vltima negatiua et minore vltima affirma-
tiua. vltimam negatiua directe concluden-
tibus ut nullum animal est lapis. omnis homo est
animal. ergo nullus homo est lapis. **Darii.**
Tertius modus constat ex maiore vltima af-
firmatiua et minore particulari affirma-
tiua. particularem affirmatiua directe con-
cludentibus ut omne animal est substantia. quidam
homo est animal. ergo quidam homo est substantia. **Ferio.**
Quartus modus constat ex maiore
vltima negatiua. et minore particulari affir-
matiua. particularem negatiuam directe
concludentibus ut nullum animal est lapis. qui-
dam homo est animal. ergo quidam homo non est lapis.
Circa hunc textum notandum est primo quod hic dicitur au-
ctor determinat in speciali de modis prime figure
et per determinat de modis directe concludentibus ex eo
quod habet contrariam de se eundem. et primo determinat de
modo quod designatur per hanc dictionem barbara. Unde
barbara est dispositio duarum propositionum vltimam affirmatiuarum
debito modo ordinatarum ad conclusionem vltimam affirma-
tiua inferendam. Ex quo patet falsitas opinionis dicens
tamen quod barbara non designat nisi modum. sed modus per pri-
us dictum est non est nisi ordinatio duarum propositionum in de-
bita qualitate et quantitate. que quidem ordinatio non est sil-
logismus. sed sequitur quod barbara non est sillogismus. Ut autem
istate quod illi modum sunt false dissoluantur ad hoc
adducuntur alique obiectiones ex quarum solutione ap-

De prima figura

parebit necessitas illi⁹ modi. **C** Prima obiectio ē n̄ seq̄ cuiuslibz bois asin⁹ currit. oē rudibile ē asin⁹ bois. ḡ oē rudibile currit. nam posito q̄ q̄libz bō ba beat vnū asinū currētē z aliū nō currētē p̄misit erūt̄ve z cōfalsa. z tñ arguit̄ h̄z dispōnē d̄ barbara ḡ illa nō valet. **C** Scda instātia. nō seq̄tur oē cur res est asin⁹. ois bō pōt eē currēs. ḡ ois bō pōt esse asin⁹. p̄misit sūt h̄e z cōfalsa. **C** Tertia instātia. nō seq̄tur oē currens est asin⁹. ois bō est currens. ḡ ois bō est asinus. p̄misit sūt possibiles z cōclusio ē impossibilis. s̄ ex possibilibz nō inferi pōt. z tñ arguit̄ i primo modo. ḡ talis obiectio nō ē bōa. **C** Quarta instātia. n̄ seq̄tur oē rōale v̄l irrōnale ē a⁹ nys. ois bō ē rōnalis v̄l irrōnalis. ḡ ois bō est asin⁹. p̄misit sūt h̄e z cōclusio falsa. ḡ dispō de barbara nō ē bōa. **P**ri ma enī instātia sic soluit̄ eo q̄ i minore n̄ bene subsumit̄. dictū ē enī sup̄ q̄ i minore d̄z fieri subsumptio sub termino distributo i maiore. sic aut̄ n̄ est ibi. qz subsumit̄ sub termino n̄ distributo. s̄ sub asino q̄ nō distribuit̄. qz quicunq̄ subm̄ p̄ponis cōponit̄ ex re cto z obliquo obliquo p̄cedere rectū. t̄c̄ si illi subo addat̄ signū v̄l solus obliquū distribuit̄ z n̄ rect⁹. s̄ si rect⁹ p̄cedet obliquū t̄c̄ signū v̄l distribuit̄ tā rectū q̄ obliquū. iō sic deberet sillogizari. cuiuslibz bet bois asin⁹ currit. sortes ē bō. ḡ sortes asin⁹ currit. Et eodē mō soluit̄ bec instātia cuiuslibet bois oculus ē d̄xter. aliq̄d sinistrū ē oculus bois. ḡ ali qd sinistrū ē d̄xtrū. ibi nō submittit̄ sub termino di tributo. s̄ deberet sic sillogizari. cuiuslibet bois oculus ē d̄xter. sortes ē bō. ḡ sortes oculus est de xter. **C** Scda instātia sic soluit̄. ex eo q̄ i maiore nō pōt̄ aliq̄s modus. et i minore ponitur aliquis mo dus ampliatius. ideo copula non tenetur eā re stricte i minore sic i maiore. Sillogism⁹ aut̄ assūpt⁹ p̄ tertia instātia ē bon⁹ cū sibi apponat̄ diuictio copu laria. iō q̄uis ille p̄misit sint d̄ se poles. s̄ tñ adini cē icōpossibiles. ex p̄missis at̄ pōtibz s̄ sibi icōpōsi b⁹ b̄i p̄ seq̄tur ipolis q̄uis abe sint poles. nā totuz aūs equaler vni copulatiue ipoli ad c⁹ ipolitatem suffic̄ q̄ p̄tes ei⁹ sint icōpōles. 4^a bō instātia sic sol uit̄. qz maior p̄r eē diuictia v̄l d̄ diuictio subo. si p̄ mū. sic maior ē v̄a. s̄ tñ n̄ sit filla cathegoric⁹. si z^m b̄ ē dupl̄r. qz v̄l totū diuictū distribuit̄. z tñ maior ē falsa. z ē bon⁹ filla. v̄l solū distribuit̄ p̄⁴ ps diuicti. s̄ rōale z sic maior ē v̄a. s̄ n̄ b̄i sillogizat̄. qz p̄di catū minoris ē i p⁹ q̄ subm̄ distributū maioris. Ex his p̄z q̄ si debite arguat̄ h̄z dispōnē d̄ barbara necio seq̄tur v̄l affirmatia i oibz t̄mis z in tali dis pōe ipōtē ē aūs eē v̄ez qn̄ aūs sit v̄ez. z² mod⁹ p̄ri me figure designat̄ p̄ h̄ac dictionē celaret̄. Un̄ cela

ret̄ ē dispō duaz p̄pōz v̄l u⁹ ordiat̄z i oibz q̄li tate z q̄ritate. qz p̄⁴ ē v̄l is negatia. z⁴ affirmatia z directe cludat̄ v̄l negatiua. v̄l b̄i seq̄. nullū aial ē lapis. ois bō ē aial. ḡ null⁹ bō ē lapis. S̄z istū modū p̄r sic istari. nō seq̄ nullū currēs ē asin⁹. ois bō p̄r fortē ē currēs. ḡ null⁹ bō p̄r fortē est asin⁹. **C** z² sic istat̄. n̄ seq̄tur nullū d̄xtrū ē sinistrū. cuiuslibz bois ocul⁹ ē d̄xter. ḡ null⁹ bois ocul⁹ ē sini ster. **C** z³ sic istat̄. Nullū viuēs ḡnabitur. ois bō ē viuēs. ḡ null⁹ bō ḡnabitur. z tñ arguitur i istis h̄z dispōez illi⁹ mōi p̄dicti. ergo talis dispō non valz. **C** P̄ria instātia sic soluitur. Ex eo q̄ hoc sincat̄z gozeuma preter. positum est i minore z non ē po situm i maiore. modo vt dictum est i vna regu la nullum sincat̄z gozeuma debet poni i minore quod non ponatur i maiore. **C** Secda instan tia sic soluitur eo q̄ arguitur a non distributo ad distributū. nam iste termin⁹ oculus distribuitur i actione. eo q̄ seq̄tur negatiōez. z tñ non distribue batur i minore. eo q̄ rect⁹ seq̄ues obliquū non di stribuitur ad distributionē obliq̄. **C** Tertia instan tia sic soluitur eo q̄ ibi arguita min⁹ amplo ad ma gis amplū ex p̄re minoris extremitatis. nā iste ter minus bō i minore restringit̄ ad p̄ites p̄ participiū p̄tis t̄pis. in conctone vero per participiū futuri temporis stat p̄o p̄sentibus z futuris.

Scdo sciendū ē q̄ t̄ti⁹ mod⁹ p̄me figure fiḡtur p̄ h̄ac dictionē darij. Un̄ darij ē dispō duaz p̄pōnū aff̄rmatiaz. qz p̄⁴ ē v̄l is z scda p̄ticu laris ordiat̄z ad cludēdū directe p̄ticlarē affir matiua vt b̄i seq̄tur oē risibile est aial. quidā bō ē risi bilis. ergo qdā homo ē aial. **C** S̄z istū modū sic instatur. nā non seq̄tur oē indiuiduū alicui⁹ sp̄ei est asinus. sortes est indiuiduū alicui⁹ sp̄ei. ergo sortes est asinus. octo ē falsa. tñ p̄misit sunt vere. Maioz p̄batur qz omne indiuiduū alicui⁹ asini ē asin⁹. ergo oē indiuiduū alicui⁹ speciei est asin⁹. Scdo sic instat̄ non seq̄tur oē aial si ē. rudibile est asinus. aliquis homo est animal. si ē rudibilis. ergo aliq̄s bō ē asi nus. **C** P̄rima instātia sic soluitur eo q̄ maior illi us sillogismi ē falsa. qz per eā denotat̄ q̄ de quocū qz v̄ez ē dicere q̄ ē indiuiduū alicui⁹ sp̄ei de illo ve rū ē dicē q̄ ē asin⁹. z b̄ ē falsū qz totū subz distribui tur cū rect⁹ p̄cedet obliquū. Et ad p̄batōez maioz negat̄ cōia qz ibi arguit̄ ab inferiori ad sup̄i⁹ cū distri butōe sup̄iorz qz indiuiduū alicui⁹ sp̄ei ē sup̄i⁹ ad indiui duū asini. **C** z⁴ instātia sic soluit̄ eo q̄ maior pōt eē ypothetica. z sic ē v̄a. s̄ ex ea n̄ p̄r fieri filla cathego ric⁹. Ut pōt eē cathegorica z b̄ ē dupl̄r. qz v̄l ē d̄ cō ditiato s̄bo vel de aditiato p̄dicato. si sit de aditi

Tractatus quartus

onato subo tūc bene arguit. s3 sicut 2: est falsa ita
 2 maior. Denotatur enī q̄ d̄ q̄cūq; verū ē dicere
 q̄ ē aīal si ē rudibile q̄ de illo vep̄ ē dicere q̄ est
 asinus. Si sit de additionato p̄dicato sic ē ha. signi
 ficat enī q̄ d̄ q̄cūq; verū ē dicere q̄ ē aīal. de illo
 vep̄ ē dicere q̄ ē asinus si ē rudibile. s3 sic accipie
 do nō bene arguit. qz p̄dicatū minoris ē i plus q̄
 subm maioris. deberet enī sic argui. oē aīal si ē ru
 dibile ē asin⁹. oīs bō est aīal. ḡ oīs bō si est rudibilis
 ē asinus. Et s3 hūc modū soluitur iste sillogism⁹.
 oīs p̄positio v̄ ei⁹ d̄dictoria est ha. bec. ppō. oīs
 bō est asin⁹ ē ppō vel ei⁹ d̄dictoria. ḡ bec. ppō bō
 est asinus ē ha. Sitr soluit iste palogism⁹. nullum
 aīal dū dormit vigilat. oīs bō ē aīal dū dormit.
 ḡ nullus bō vigilat. Sitr i iste. oē qd̄ ē qn̄ est ne
 cesse ē eē. fortes ē qn̄ ē. ḡ forte necesse est eē. oēs
 isti palogismi codē mō soluitur sic 2 p̄cedens.

Tertio sciendū ē q̄ quart⁹ modus p̄me fi
 gure designat p̄hac dictionē serio
 Unde serio ē dispō duaz ppōnū ordinataz i de
 bita qualitate 2 q̄antitate. quaz p̄ma ē. v̄tis nega
 tiua. 2 secūda p̄ticularis affirmatiua. 2 cludū di
 recte p̄ticularē negatiuā. v̄t bñ sequitur. nullū risi
 bile ē lapis. quidā bō ē risibilis. ergo qdā bō n̄ ē la
 pis. C 3 2 istū modū sic istatur. n̄ segtur. nullus
 denari⁹ valet albi. qdā frācus valet denariū. ḡ g/
 dā francus n̄ valet albi. nā p̄misse sūt vere 2 clu
 sio falsa. ergo. C 2 istatur sic. nō segtur. nullū aīal
 est spēs. bō est aīal. ergo null⁹ bō ē spēs. nāz p̄misse
 sūt vere 2 clusio falsa. 2 tñ arguitur fm̄ p̄dictā di
 spōnē. ergo ip̄a nō valet. Prima istātia sic soluit
 eo q̄ plus p̄dicatur in mīore q̄ subijciatur i maio
 re. iō bñ nō sunt tñ tres termini s3 quatuor. nā d̄
 narius subijciatur in maiore 2 cōualēs p̄dicatur in
 minore. 2 istantia sic soluitur. qz bō i minore tene
 tur p̄ suppositis 2 i clusioē p̄ nā in cōi. 2 iō termi
 nū nō tenetur fm̄ eādē suppoēz q̄re n̄ bñ arguitur
 p̄nt enī si ē m̄te istātie aliē q̄ facili possēt solui p̄
 ea q̄ dēc sūt. C Ex bis iserī vñū correlariūz q̄ tñ
 sūt q̄tuor modi p̄me figure directe cludētes ad
 quos oēs alij modi bñt reduci. qz solū isti modi re
 gulātur p̄ dici de oī 2 de nullo. Un̄ barbara 2 da
 rij regulātur p̄ dici de oī. 2 alij duo. s. celaret 2 serio
 regulātur p̄ dici de nullo. Et si q̄ratur v̄tz arguen
 do fm̄ dispōēz istoz modoz cōia sit formalis. Di
 missis op̄ionibus alioz siue argumētis r̄ndetur q̄
 sic si debite arguatur. i. q̄ termini teneātur vñuo
 ee. 2 q̄ tñ sint tres termini 2 q̄ teneātur eq̄ āple 2
 eq̄ restricte i vna ppōe sicut in alia. 2 etiā q̄ fiat di
 stributio i talib⁹ in nūero 2 extra nūez. i termino

2 extra terminū. p̄batur sic. qz in talib⁹ dispōnib⁹
 nō ē dabilis istātia. q̄ si eēt dabilis istātia maxie
 eēt in terminis āpliativis 2 in terminis diuinis. s3
 hoc nō est. igr i tali mō arguendi nō ē dabil istātia
 Maior p̄z sic arguēdo. Nulla h̄go est meretrix:
 oīs mulier erit h̄go. ḡ nulla mulier erit meretrix:
 talis modus arguēdi nō valet cū p̄misse sint vere
 2 2: falsa. R̄ndet. n. q̄ talis sillogism⁹ nō ē bonus
 neq; arguit s3 aliquē p̄dcōz mōz. qz arguit a ma
 gis amplo ad min⁹ amplū ex pte mediū qd̄ tenetur
 i maiore p̄ p̄ntib⁹ tñ rōne hui⁹ copule ē p̄ntis t̄pis:
 2 in scda tenetur p̄ p̄ntib⁹ 2 futuris rōne hui⁹ h̄bi
 ent. Nō ē etiā dabilis istātia in finis diuinis v̄t su
 peri⁹ patuit qn̄ sic obijciabatur. oīs eēntia diuina
 est pater. fili⁹ est eēntia diuina. ergo fili⁹ est pater:
 Dicitur. n. q̄ nō debite arguitur qz ille nō sūt v̄les
 v̄ltate regita ad sillogismū p̄positiū.

Sed contra p̄dicta arguitur. p̄mo sic
 In oī bona cōia ex opposito
 cōtis v̄z iserri opp⁹ antia. s3 bñ nō pōt fieri i p̄dcis
 modis. cū nulla ppō cathegorica d̄dictozietur to
 ti antia qd̄ ē ppō ypothetica. ergo tales modi nō sūt
 cōie formales. C 2: arguit sic. Nō segtur oīs eēn
 tia diuina ē generās. fili⁹ ē eēntia diuina. ḡ fili⁹ ē
 generās. p̄misse. n. sūt h̄e 2 2: falsa. 2 tñ arguitur i
 vari. igr. C 2: arguitur sic. Nō segtur. nullū aīal
 si ē in mari ē extra mare. fortes est aīal si ē in ma
 ri. ergo fortes nō est extra mare. 2 tñ arguitur in
 serio. C Quarto arguitur sic. Nullū aīal ē gen⁹.
 substātia est aīal. ergo substātia nō est genus.

Ad rationes Ad p̄mā dī q̄ due p̄misse
 alicuius filii sūt aīs. 2 ad d̄
 bite arguēdū ex opposito cōtis i sillo oz arguere
 ad distiūctiūā cōpositā ex p̄tib⁹ d̄dicentib⁹ p̄tibus
 copulatiue. Ut dī q̄ nō oz semp iserre oppositus
 toti⁹ antia. s3 sufficit q̄ ex opposito consequentis
 cum altera p̄missarum inferatur oppositū alteri⁹
 p̄misse in vno sillogismo. 2 alterius p̄misse i alio
 C Ad scōaz dī q̄ si sit solū distributio i termino i
 maiore ip̄a ē vera. sed nō valet sillogism⁹. si vero sit di
 stributio in termino 2 extra terminū sic cōia est bo
 na. s3 sicut 2: ē falsa ita 2 maior. C Ad tertiā dici
 tur q̄ maior pōt eē ypothetica. 2 sic ē ha. sed ex ea
 n̄ sit sillogism⁹ cathegoric⁹. Vel p̄t eē cathegorica d̄di
 tionato subo. 2 sic est falsa 2 bñ arguitur. sed sicut
 2: ē falsa ita 2 maior. s3 si sit de additionato p̄dicato.
 sic est vera. 2 non bñ arguitur. qz illud qd̄ est subie
 ctū maioris non est p̄cise p̄dicatū minoris. C Ad
 quartā dicitur ga mutatur suppositio personalis
 in simplicem ex parte minoris extremitatis

De prima figura

Baralipton. Quintus mod⁹ constat ex duabus sylabus affirmatiuis particula rem affirmatiuā indirecte pcludētib⁹. vt oē aīal est substātia. oīs hō ē aīal. ergo qdam substātia est homo. Et reducitur ad primū modum p̄ie figure per puerfionē pclusionis p accidēs. **Celantes.** Sext⁹ modus pstat ex maiore vniuersali negatiua et minore vniuersali affirmatiua vniuersalem negatiuā indirecte pcludētib⁹. vt nullū aīal est lapis. oīs hō ē aīal. ergo nullus lapis ē hō. Et reducitur ad secundū modum p̄ie figure pclusionē puerfa simplici⁹ Dabit⁹. Septimus pstat ex maiore vli affirmatiua et minore particulari affirmatiua particularē affirmatiuā indirecte pcludētib⁹. vt oē aīal est substātia. quidā hō est aīal. ergo quedā substātia ē homo. Et reducitur ad tertium modū p̄ie figure pclusionē puerfa simplr. **Fapesmo.** Octau⁹ modus pstat ex maiore vli affirmatiua et minore vli negatiua particularē negatiuā indirecte cōcludentib⁹. vt oē aīal est suba. nullus lapis est aīal. ergo quedā suba nō est lapis. Et reducitur ad qrtū modū p̄ie figure maiore ecōuerfa p accidēs et minore simplr et p trāspōitiōez pmissaz. **Frisesom oz.** Nonus mod⁹ cōstat ex maiore p̄icula ri affirmatiua et minore vli negatiua p̄icularē negatiuā indirecte pcludentib⁹. vt quoddā aīal ē suba. null⁹ lapis ē aīal. ergo quedā suba nō ē lapis. Et reducitur iste mod⁹ ad qrtū modum prime figure maiore et minore puerfis simplr et per transpositionem premissarum. **Circa hūc textū** notadū ē p̄mo q̄ qntus mod⁹ p̄me figure qui ē indirecte pcludēs dicit⁹ baralip̄ō et reducitur ad barbara p puerfionē p̄nis p accidēs. nō tñ oz itelligi q̄ reducatur ad barbara per puerfionē sue cōclusionis cum ip̄a non possit conuerti p accidēs. s; oz itelligi q̄ reducitur ad barbara p cōuerfionē pclusionis de barbara. Reducere autē vnū modū ad aliū nō ē facere de vno mō aliū modum sed est pbare vnū modū eē formalē cūq; p euidētiā cūq; alteri⁹ modi. Sic ḡ pbat euidētia cūq; de baralip̄ton. qz ad pmissas de baralip̄ton format⁹ segtur pclusio de barbara. eo q̄ pmissē sūt. eedē et eodē mō dispoſite in barbara et i baralip̄ton. s; ad ad pclusionem de barbara segtur cō de baralip̄ton p cōuerfioē pclusionis de barbara p accidēs. ergo de p̄mo ad vltimū ad pmissas de baralip̄ton segtur pclusio format⁹ eiūsdē. cūq; tenet per bāc regulaz. Quicqd format⁹ sequitur ad cūq; alicui⁹ bone cūq; sequitur ad ei⁹ aīis. s; ad cūq; de barbara sequitur cūq; de baralip̄ton p puerfionē p accidēs. ergo ad p̄missas de barbara sequitur cō eadē. **C** Scd⁹ modus indirecte pcludēs de signat⁹ p bāc dictionē celātes cuius diffō clare p; in textu. Et pbat q̄ sit formalis p̄ntia p reductionē ei⁹ ad celaret pclusionē puerfa simpliciter. Nā ad pmissas de celātes segtur cōclusio de celaret eo q̄ i celaret et celantes sunt eedē pmissē. s; ad pclusionē de celaret sequitur cōclusio de celātes p puerfionē simplicē. ergo de p̄mo ad vltimū ad pmissas de celātes segtur pclusio eiūsdē. Reducitur etiā iste mod⁹ ad darij p iposibile capiēdo oppositū contradictoriū conclusionis pro maiore. et minorem pro maiore. inferendo oppositum contradictorium maioris quod oportet puertere simplr et erit silus i darij. Unū reducere p iposibile est ex opposito pclusionis cū altera pmissa ruz iſerre oppositū alterius pmissē. **C** Terti⁹ modus indirecte pcludēs. s. dabit⁹ reducitur ad darij p cōuerfionē pclusionis. Probatur etiā ei⁹ p̄ntia sicut pcedens. ad pmissas enī de dabit⁹ segtur conclusio de darij. et ad cōclusionē de darij sequitur pclusio de dabit⁹. Reducitur etiā ad celaret p iposibile accipiēdo contradictoriū pclusionis p maiore et maiorem p minore iſerēdo contradictoriū pclusionis quod oz cōuertere simplr. et erit sillogismus in celarent.

Secundo

Sciēdū est q̄ Fapesmo reducitur ad ferio puerfōdo maiorem p accidēs et minorem simplr. et trāsmutādo pmissas. Probatur. nā ad pmissas de fapesmo formaliter sequitur pmissē de ferio. Nā ad maiore de fapesmo format⁹ segtur minor de ferio p puerfionē p accidēs. ad minorem hō de fapesmo segtur maior de ferio p puerfionē simplicē. Et vltra ad pmissas de ferio segtur format⁹ cō de fapesmo. qz vtrobiq; ē eadē cō. ergo op̄ ad vltimū ad pmissas de fapesmo

Tractatus quartus

segtur eiusdem. Reducit et p ipole ad barbara capiēdo opp^m dictionū cluſiōis p maiore z maiore p minore iserrēdo dictionū minoris. Friseſo mox āt reducitur ad serio maiore z minore conuerſis ſimplr z ſcā trāſpōe pmiſſaz. p3. q2 ad pmiſſas de friseſo mox ſormalr ſequuntur pmiſſe de serio p conuerſiōez ſimpliē. et ad pmiſſas de serio ſeqt^r de friseſo mox eo q^d e eadē^r vtrōqz. g de p ad vltimū ad pmiſſas de friseſo mox ſeqt^r de eiusdem. Reducit et p ipole ad celaret capiēdo dictionū cluſiōis p minore z minore p maiore iserrēdo dictionū conuerſe maioris. Reducit et ad darsī capiēdo dictionū cluſiōis p maiore z maiore p minore iserrēdo dictionū conuerſe minoris. Iſti aut duo modi vltimi. ſ. ſapeſmo z friseſo mox valēt i oī figura ad cludēdū picularē negatiuā.

Tertio ſciendū ē q^d tres ſūt modi reductio nis ſillogiſmōz iſpector ad ſillogiſmos pfectos q^d dñr eē q^d tuor pmi mōi pme figure. Prim^o modus reducēdi ē p conuerſiōē. z^o p trāſpōnē pmiſſaz. 3° p ipole. z vltra iſtos tres modos Ari. p^o pōz pouit vnū aliū modū q^d ē reducere alios modos iſpectos ad ſillogiſmos expoſitorios. Unāliqui modi reducūt p ſolā conuerſiōē cluſiōis z tūc ille pmiſſe q^d perfecte iserrēbāt cluſiōnē conuerſā euidenter inſerrūt cōclūſiōnē conuertētē. z ſeuidenter. z hoc mō baralliptō reducitur ad barbara. q2 ad pmiſſas de barbara ſeqt^r directe vltis affirmatiua. z ad vltimā affirmatiuā ſeqtur picularis affirmatiua p conuerſiōē per accñs. g de p ad vltimū ad pmiſſas de barbara ſeqtur picularis affirmatiua. Aliqñ ē ſit reductio p conuerſiōē ābāz pmiſſaz z trāſpōnē vni^o pmiſſe vt in celare. Sz reducere p trāſpōez pmiſſaz nē aliud niſi qñ ad aliā quā copulatiuā c^o ptes ſūt debite ordinate ſeqtur aliq^d z^o z ad eadē copulatiuā c^o ptes ſūt idebite ordinate ſeqt^r eadē. vt iſta cōclūſio. oīs hō ē ſuba ſeqtur ad iſtā copulatiuā c^o ptes ſūt debite ordinate. oē aial ē ſuba. z oīs hō ē aial. Sz eadē cōclūſio ſeqtur ad eandem copulatiuā c^o partes ſūt idebite ordinate. puta ad iſtā. oīs hō ē aial. z oē aial ē ſba. ſeqtur eadē cōclūſio. ſ. oīs hō ē ſuba. Sz reductio pipole ppe vocat ſillogiſm^o conuerſu^o. z ſit ad vltimū ſeu pbandū ſi cōclūſio ſit vera vel pmiſſe. ſc^o hē aut ſi cōa ſit bona. q2 ſi pmiſſe ſint hē aut cōa ſit bona tūc ſrie vel dictione ſue eēnt ſit falſe. q2 ſi exoppoſito cōclūſiōs cū altera pmiſſaz inſerratur opp^m alteri^o pmiſſe tūc talis cōa erit bona.

Sed cōtra pdcā arguit p ſic. Auctor n^o poſuit tres modos indirecē cōclū

dētes cōueniētes i pmiſſis cū trib^o pmiſ modis di recte cludētib^o. ergo a ſiti v3 ponere aliquē mō dū indirecē cludētē conueniētē in pmiſſis cū q^d rto. C2^o arguitur ſic. nō ſeqtur nullū curre ē hō. oē aial ē curre. ergo nullus hō ē aial. pmiſſe ſunt hē poſito q^d nullus hō ſit z oē aliud aial currat. g i celātes nē cōa formalis. C3^o arguitur. non ſeqt^r oē rōale vt irrōale ē aſin^o. oīs hō ē rōalis vt irrōal g aſin^o ē hō. pmiſſe ſit hē z^o falſa. z tñ arguit in baralliptō. g nē formal^o cōa. C4^o arguit ſic. friseſo mox nē reglat p dici d oi aut dici d nullo cū maior ei^o ſit picularis. g nē cōa formal^o ſillogiſtica.

Ad rōnes null^o mod^o directe cludēs p^o aliqd concludē indirecē niſi^o ei^o poſſit conuertī. cōclūſiones āt triū pmoz modoz pnt conuertī i terminis. ſz nō concludiō de serio cū ſit picularis negatiua q^d nō pōt conuertī in terminis. C Ad 2^{am} d^r q^d hō nō codē modo ſtat in maiore z cōclūſiōne nec ē aial i minore. ſtat enī i pmiſſis p pntib^o rātū pp pnti pū reſtrigēs ad pntia. i cōclūſiōne hō ſtāt idrñ p oib^o ſiue exiſtāt ſiue nō cū illa ſit neceſſaria. z i ppoſitionib^o neceſſarijs copula abſoluit a tpe. C Ad tertiā diſtinguit maior q2 vel ē diſiunctiua vel de diſiuncto ſubo. ſi ſit diſiunctiua ſic ē vez q^d ſillogiſmus nō valet cū ex ea nō pōt fieri ſillogiſmus cathegoric^o. eo q^d ypothetice nō ſūt alicuius q^d ratis. ſi ſit d diſiuncto ſubo hō ē dupl^r. q2 vel totū diſiunctū diſtribuitur. z ſic ē bonus ſillogiſmus. ſz ſicut cōclūſio ē falſa ita maior q2 ſignificat q^d oē rōale vel irrōale ē aſinus. ſz hoc ē falſū. ſi hō pma pars diſiuncti diſtribuat. tūc maior eſt hā z nō ſeqtur cōclūſio pp hō q^d illud qd ē ſubz maioris nō ē pdicatū totale minoris. C Ad q^d t^o d^r q^d ſz friseſo mox immediate nō regulatur p dici de oi aut de nullo. tamē bene regulatur immediate. ſ. per reductionem eius.

Eq^d de ſa figura c^o tales dant regle. In ſa figura maiore exiſtere piculari nihil ſeqt. Itē in ſa figura ex puris affirmatiſ nihil ſeqt. in ſa figura ſp cludūt negatiue. ſa figura q^d tuor h3 modos. Celare prim^o mod^o pſtat ex maiore vli negatiua z minore vli affirmatiua. vltz negatiuā directe cludētib^o. vt null^o lapis ē aial. oīs hō ē aial. g null^o hō ē lapis. Et reducūt iſte modus ad ſecūdum modū prime figu

De secunda figura

re maiore puerfa simplr. Camestres. Secūda mod⁹ pstat ex maiore vli affirmatia. ⁊ minore vli negatia. vlez negatiuā directe pcludētib⁹. vt oīs hō est aīal. null⁹ lapis ē aīal. ḡ null⁹ lapis ē hō. Et reducit iste modus ad sꝫ modū pꝛie figure miore ⁊ pꝛeloe puerfis simplr. ⁊ pꝛāspōitōz pmissaz. Festino. Tertius mod⁹ pstat ex maiore vli negatia. ⁊ minore pꝛiclarī affirmatia pꝛiclarē negatiuā directe pcludētib⁹ vt nullus lapis est aīal. qdā hō ē aīal. ḡ qdā hō nō ē lapis. Et reducit iste mod⁹ ad qꝛtū modū pꝛie figure maiore puerfa simplr. Baroco. qꝛtus modus cōstat ex maiore vli affirmatia ⁊ minore pꝛiclarī negatia. pꝛiclarē negatiuā directe pcludētib⁹. vt oīs hō ē aīal. qdā lapis nō ē aīal. ḡ qdā lapis nō ē hō. ⁊ reducit ad pꝛimū modū pꝛie figure pꝛipole. Reducē āt pꝛipole ē ex opꝛposito pꝛelōis cū alia pmissaz inferre opꝛpositū alī⁹ pmissē. Sūat. n. opꝛpositū pꝛelōis. s. oīs lapis ē hō cū maiore h⁹ qꝛti. s. cū ista. oīs hō ē aīal. sic arguet. oīs hō ē aīal. oīs lapis ē hō. ḡ oīs lapis ē aīal. ¶ Circū hīc textū norādū ē ḡ pꝛostqꝫ auctor dīterminauit dī pꝛa figura i qꝫ mediū ē mediū cūiunctōe ⁊ pꝛositione sūt. cōr dēterminat de scda in qꝫ mediū ē mediū cūiunctōe tūi. Nā i scda figura maior extremitas est pꝛim⁹ termin⁹ ⁊ dē ea pꝛiclat mediū. scda hō termin⁹ ē mediū ⁊ miore extremitas ē vltim⁹. Minor āt extremitas ponit sub medio ⁊ sub maiore extremitate. ⁊ sic ipa spꝫ subijciit tam in pmissis qꝫ cūiunctione. sꝫ maior extremitas subijciitur cū medio ⁊ pꝛiclat dī maiore i pꝛeloe. ¶ Assignā āt tres regule ad sillogizandū i scda figura. pꝛia ē qꝫ maiore exīte pꝛiclarī nihil segt. pꝛobatur qꝫ maiore exīte pꝛiclarī arguitur a nō distributo ad dītributū ex pꝛe maiore extremitatis qꝫ non dītribuitur i maiore cum sit subz. pꝛopōis pꝛiclaris. ⁊ tñ dītribuitur in cōclōne cū sit pꝛiclatū pꝛopōis negatie. sꝫ enī dī hī figure ē negatia. Scdo pbat qꝫ i tali dīspōe repiūtur termī i qꝫ oī: vt hō aīal a īn⁹. ⁊ i qꝫ nulli. vt aīal. hō. lapis. ḡ talis cōbinatō nō valz.

¶ Scda regula ē. ex puris affirmatis nihil segtur i scda figura. pꝛobatur pꝫ i tali dīspōe repiūnt ēmini i qꝫ oī. vt aīal. aīal. rudibile. ⁊ i qꝫ nulli vt aīal. aīal. equus. ḡ rē. Scdo pbat qꝫ cūiunctz boni sūt i me⁹ dīz eē dītributū i aliqꝫ pmissaz. sꝫ cū arguitur ex puris affirmatis mediū in nulla pmissaz dītribuitur cū i vtrāqꝫ sit pꝛiclatū. pꝛopōis affirmatie. ḡ ex puris affirmatis non valet sūt i scda figura. maior pꝫ. qꝫ nīl mediū dītribuitur i pmissis extremitates poterūt vniri i medio vel separi p dīuersis pꝛib⁹. ergo nō segtur vnio vel separatio earū iter se in cōclōsione. ¶ Tertia regula ē qꝫ i scda figura spꝫ cōclūdat negatie. pꝫ qꝫ i scda figura semp alia pmissaz ē negatia vt pꝫ pꝛegulā pꝛcedētē. ḡ dīz eē negatia vt pꝫ pꝛegulā gnālē supꝫ pꝛistā qꝫ ē qꝫ si aliqꝫ pmissaz sit negatia cōclūso dīz eē negatia.

Secundo Sciēdū ē qꝫ hī figure quatuor sūt mōi. qꝫ sufficiētia sic hī. qꝫ oīs mod⁹ hī figure ē ordiatio duaz pmissaz i qꝫ idē pꝛicatur i vtrāqꝫ. vt ḡ ambe pmissē sunt vles vt ābe pꝛiclares. vt maior vlis ⁊ miore pꝛiclaris vles. Si ābe sint vles hoc ē qꝫ dꝛuplꝫ. vel ābe sūt affirmatie ⁊ sic nihil segt. vel ābe negatie. ⁊ sic nihil segtur. vt maior negatia ⁊ miore affirmatia ⁊ sic ē cesare. vt eē ⁊ sic ē cāestres. si ābe sint pꝛiclares hoc ē qꝫ dꝛuplꝫ. ⁊ quocūqꝫ mō dīspōnātur nihil segtur. si maior sit vlis ⁊ miore pꝛiclaris hī ē qꝫ dꝛuplꝫ qꝫ vel ābe sint affirmatie vt ābe negatie. ⁊ his duobus modis nihil segt. vt maior ē negatia ⁊ miore affirmatia. ⁊ sic ē festino. vt eē ⁊ sic ē baroco. si hō maior sit pꝛiclaris ⁊ miore vlis hī ē qꝫ dꝛuplꝫ ⁊ qꝫ cū qꝫ mō dīspōnātur nihil segtur. Cū pꝫ mod⁹ scde figure designatur p hīc dīctōez cesare. ⁊ ē dīspō. duaz pꝛopōnū vliū ordinataz i debita qꝫritate qꝫ pꝫma ē negatia ⁊ scda affirmatia. Et cōclūdt vlez negatiuā directe vt hī segtur. nullus hō ē equ⁹. oē bīnibile ē equ⁹. ḡ nullū bīnibile ē hō. Et talis sūt nō regkatur imediate p dīci de oī ⁊ dīci de nullo. sꝫ regulatur i qꝫtū bz reduci ad pꝫm modū pꝛie figure. s. maiore cōuerfa simplr. Et pbat qꝫ cōia qꝫ ad pmissas de cesare sequitur pmissē dī celaret. ⁊ ad pmissas de celaret segtur dī de cesare. ḡ ad pmissas de cesare segtur dī eiusdē. ⁊ p cōiaz de pꝫmo ad vltimū ⁊ p illā regulā cōiaz qꝫ ē qꝫ qꝫqd sequitur ad cōis bōe cōie segtur ad ei⁹ aīas. Scds mod⁹ ē camestres cui⁹ dīstō pꝫ i textu. qꝫ etiaz reducit ad celaret p pꝫuerfionē simplicē miore ⁊ cōclōsionis ei⁹. ⁊ pꝫ trāspōnez pmissaz. Et eodez mō pbat qꝫ ei⁹ cōia sicut ⁊ pꝫcedēs. Ex quo patz qꝫ qui libz eoz pōt cōcludere quatuor pꝫpōes manētib⁹

Tractatus quartus

eisdē pmissis. p3. q2 p̄cludunt directe vltz negatiuā. 2. p̄cludunt eam indirecte. q2 conclusio directa eoz p̄t conuerti simpliciter. Et etiam concludunt duas p̄pōnes particulares negatiuas q̄ subalternantur illis vltz negatiuis. Tertius modus est festino qui reducitur ad serio maiore conuersa simplr. 2 nō potest iste modus concludere i directe aliquam cōclusionem eo q̄ cōclusio eius nō potest conuerti in terminis.

Tertio sciendum ē q̄ quartus modus scōe figure ē baroco. qui nō cōcludit nisi directe eo q̄ sua conclusio nō potest conuerti. Nec potest reduci ad aliquem modū p̄me figure p conuersionē. Quis rō est. q2 si per conuersionē possz reduci. vel hoc esset conuertēdo maiore que nō potest conuerti nisi per acc̄s. s. in p̄ticularem affirmatiuā 2 sic ambe p̄misse eēnt particulares. vel reducere tur conuertēdo cōclusionē aut minore. 2 hoc nō ē possibile q2 particularis negatiua nō conuertetur in terminis. ergo baroco nō potest reduci p conuersionē ad aliquē modum p̄me figure. Sed reducit̄ p̄mposse ad barbara capiēdo cōdictoriū cōclusio nis pro minore 2 maiore p maiore inferēdo opp^m cōdictoriū minoris. Et p̄ba sic ista cōia per vna 2 regulam cōiaz. Dis illa cōia est bona i qua ex oppo sito cōdictorio cōclusionis cū altera p̄missarū iſer tur opp^m alterius p̄misse. sed ex opposito cōdicto rio cōclusiōis d̄ baroco cū altera p̄missaz inferi opp^m minoris. ergo talis cōia est bona. Verbi gr̄a arguēdo i baroco. ois bō ē aial. qdā lapis nō ē aial ergo qdā lapis nō ē bō. reducit̄ sic capiēdo cōdicto rium cōclusiōis p minore quod ē ois lapis ē bō. 2 arguitur sic. ois homo ē aial. omnis lapis ē bō. q̄ ois lapis ē aial. que conclusio est opp^m contradicto riū minoris. Unde reducere vnū modū ad alium p̄mposse est ex opposito cōdictorio cōclusiōis cū altera p̄missarum inferre oppositum alterius p̄e misse. 2 q2 in secunda figura illud quod subiicitur in maiore p̄dicatur in cōclusionē. iō reducendo mo dos secūde figure ad modos prime figure p̄pos sibile o3 q̄ maior maneat eadem 2 opp^m conclusiōis fiat minor. 2 sic o3 semp seruare maiore 2 va riare minores. Unde cessare reducitur ad serio p̄mposse capiēdo opp^m cōdictoriū cōclusiōis d̄ ces sare. Sed camestres reducitur ad darij. 2 festino ad celaret eodē mō faciēdo. s. capiēdo opp^m cōdē riū cōclusiōis p minore alioz modoz. 2 maiore p minore iſerendo opp^m cōdictorium minoris.

Sed contra p̄dicta arguitur p̄mo sic. oē album est fortes. ois homo

ē fortes ergo omnis bō ē alb². 2 tñ arguitur ex pu ris affirmatiuis in secunda figura. ergo ex puris affirmatiuis in secunda figura aliquid sequitur. C2 arguitur sic. quecunqz vni 2 eidem sunt. illa sunt eadem inter se. sed arguendo ex puris affir matiuis extremitates in p̄missis denotantur eē eedem vni tertio. s. medio. ergo p̄nt denotari esse eedē inter se in cōclusionē. C3 arguitur sic. ce sare 2 camestres habent easdem p̄missas. ergo non sunt modi distincti. cōia tenet. q2 sillogismi di stinguuntur per p̄missas. C4 arguitur sic. nō se quitur nullum subm̄ est p̄dicatum. 2 cuiuslibet p pōnis est p̄dicatum. ergo nullius p̄pōnis ē sub iectum. 2 tam arguitur in cesare. ergo cesare non est formalis cōsequentia.

Ad rationes Ad p̄mam dicitur q̄ illa cōia non tenet virtute sillo gismi regulati per dici de omni 2 dici de nullo. s3 virtute sillogismi expositioij cuius mediū est f̄min⁹ singularis singulariter tentus. Et regulatur per hanc maximam. quecunqz vni 2 eidem singulari singulariter 2 vni uoce tento sunt eadem. illa iter se sunt eadez. C Ad secūdam d̄ q̄ nō o3 illa que sunt eadē in vno cōi eē eadem inter se. sed solum ea que sunt eadē vni singulari singulariter tento. C Ad tertiā d̄ q̄ quis in cesare 2 camestres sint eedē p̄misse māliter. non tamen formalr. q2 n̄ sūt eodē modo disposite 2 v̄nt per transpositionē ea rum. 2 sic transpō p̄missaruz potest variare modū q̄uis non figurā. C Ad quartam d̄ q̄ ille sillo gismus nō regulatur per dici de omni aut dici de nullo eo q̄ in minore non subsumitur sub terminio distributo i maiore. iō ille sillogismus non valet.

Equitur de tertia figura cuius tales dantur regule. In tertia figura minore existente negati ua nihil sequitur. Item in tertia figura conclusio debet eē particularis. Ter tia figura sex habet modos. Barapti primus modus p̄stat ex vniuersali af firmatiua maiore 2 vniuersali affirma tiua minore. particularē affirmatiuaz concludentibus directe. vt omnis hō ē substantia. omnis homo est animal. ergo quoddam animal est substantia. Et reducitur ad tertium modum pri me figure minore conuersa per acc̄s

De tertia figura

Felapto. Secundus modus pstat ex vli negativa maiore. et vli affirmatiua minore. particularē negativā directe cōcludēribus. vt null⁹ hō ē lapis. ois hō ē aial. & quoddā aial non ē lapis. Et reducit ad qrtū mōm prime figure miore puerſa p accēs. **Disamis.** Terti⁹ modus pstat ex particulari affirmatiua maiore. et vli affirmatiua miore. particularē affirmatiuā di recte pcludēribus. vt quidā hō ē ſuba. ois hō ē aial. & quoddā aial ē ſuba. et re ducit ad tertiū modū prime figure ma iore et miore puerſis ſimplr et p trāspo ſitionē pmiſſaz. **Datifi.** Quartus mo dus pstat ex vli affirmatiua maiore et pri culari affirmatiua miore. particularē af firmatiuā directe pcludēribus. vt ois hō ē ſba. qdā hō ē aial. & quoddā aial ē ſba. Et reducit iſte mod⁹ ad tertiū mo dū prime figure miore puerſa ſimplr. **Bocardo.** Quintus modus pstat ex ma iore particulari negatiua. et miore vli affir matiua particularē negativā directe con cludentibus. vt quidā hō nō ē lapis. ois hō ē aial. & quoddā aial nō ē lapis. Et reducit ad primū modū prime figu re p ipole. Sumat ei oppoſitū cōtradi ctoriū cōcluſiōis cū altera pmiſſaz et in feretur oppoſitū alterius pmiſſe. vt oē aial ē lapis. ois hō ē aial. & ois hō ē la pis. Hec pcluſio ſcā p ipole in prio mō prie figure ptradicit maiori puerſetē. ſ. tertie figure. **Serifon.** Sextus modus pstat ex maiore vli negatiua et miore pri culari affirmatiua particularem negati uam directe concludentibus. vt nullus homo ē lapis. quidā homo ē aial. ergo quoddā aial non ē lapis. Et re ducitur ad quartū modū prime figure minore conuerſa ſimpliciter.

Circa hūc textū notādū ē pmo qd poſſe auctor deſignauit d ſcda figura pnter determinat de ſtia figura. in q mediū ſubijciū in vtracq pmiſſaz. me diū eni i tertia figura ē vltim⁹ tminus poſitione eo qd ſp ſubijciū. et maior extremitas ē prim⁹ terminus: qd ſemp predicat. et miore extremitas ē medius ter min⁹ qd pdicat d medio i miore. et i cōtione ſubijciū maiori extremitati. **C** De ſillis autē h⁹ figure dātur due regule. Quaz pma ē. minore exnte negatiua nihil ſeqtur. p3 pmo qd miore exnte negatiua re peritūtur termi in qb⁹ oī et in qb⁹ nulli. & zc. p3 ſcdo qd miore exnte negatiua arguit a nō diſtributo ad diſtributū. qd p3 qd maior extremitas nō diſtribue retur maiori ppōe cū eēt pdicatū ppōis aff. rmati ue. et tū diſtribueretur i cōtione cū eēt pdicatū ppō nis negatiue. ſi eni aliq pmiſſaz fuerit negatiua. & d3 eē negatiua et miore negatiua o3 maiorē eē affir matiua. qd ex puris negatis nihil ſeqtur. ergo re gula 2a. **S**cda regula ē qd i tertia figura ſp pclu ditur particulari. pbatur p. qd pcludēdo vlr in ſtia figura ex his ſeqretur falſū. vt p3 ſic arguēdo. ois hō ē riſibilis. ois hō ē aial. ergo oē aial ē riſibile. **S**cdo pbatur qd ſi poſſet in tertia figura vlr pclu di argueretur a nō diſtributo ad diſtributū. ergo talis cōſa non valet. anis p3. qd miore extremitas que ē pdicatū ppōis non diſtribueretur in minori ppō ſitione eo qd oportet minorem eſſe affirmatiua et tū minor extremitas diſtribueretur in cōtione ſi cōclō eēt ppoſitio vlis. et ſic argueretur a nō diſtributo ad diſtributū. **U**n hui⁹ figure ſex ſūt modi qui per bas dictiones deſignānt. ſ. Darapti. Felapton. di ſamis. datifi. bocardo. ſerifon. Quoz ſic hī ſufficiē tia. qd ois mod⁹ tertie figure ē ordinatio duaz pre miſſaz in qb⁹ mediū ſubijciū. vel ergo ābe pmiſſe ſunt vles. vel ābe particulares. vlr eō. Si ābe ſint vles hoc ē qdruplr. qd vel ābe ſunt affirmatiue. et ſic ē da rapti. vel ambe negatiue. et ſic nihil ſeqtur. vel ma ior ē affirmatiua et minor negatiua. et ſic etiā nihil ſeqtur. vel ecōtra et ſic ē felapton. Si ſint ambe p nculares hoc ē qdruplr. et quocūq mō diſponant ex eis nihil ſeqtur. Si maior ſit vlis et minor particu laris. hoc ē quadruplr. qd vel ābe ſunt affirmatiue. et ſic ē datifi. vlr ābe negatiue. et ſic nihil ſeq. vlr ma ior affirmatiua et minor negatiua et ſic itez nihil ſequit. vlr eō. et ſic ē ſerifō. ſi maior ſit particularis et minor vlis hē qdruplr. vlr ābe ſūt affirmatiue. et ſic ē diſamis. vlr ābe negatiue et ſic nihil ſeq. vlr maior ē affirmatiua et minor negatiua. et ſic ē nihil ſeq. vlr eō ſic ē bocardo.

Secundo ſciendū ē qd hōz modoz dara pti felapto diſamis et datifi diſſi

Tractatus quartus

nitōes patēt i textu. Et triplr eoz ōne pbantur. s. p ouersionē. p fillm expositōiū. z p ipole. Reducitur ḡ darapti ad darij minore ouersa p accis. z p bar. qz ad pmissas d darapti sequunt pmissē de darij. z ad pmissas d darij seqi 2° d darapti. ḡ ad pmissas d darapti seqi 2° eiusdē. Felaptō at reducitur ad serio p ouersionē minoris p accis. Disamis ē tē reducitur ad darij maiore ouersa simplr z minore posita loco maioris. Et eodē modo pbatur cōa hoz duoz modoz sicut pcedēs. Darapti ē pbatur p fillz expositōiū. qz si pmissē de darapti sint vere vtrhō. ois hō ē aial. ois hō ē risibil. tūc erit aliquid idē qd erit aial z risibile. signetur illō z sit sortes. z tūc arguatur sic. sortes ē aial. sortes ē risibil. ergo qdā risibile ē animal. hec 2° segitur ad pmissas fillogisimi expositōiū. z pmissē filli expositōiū sequitur ad pmissas de darapti. ergo ad pmissas de darapti sequitur 2° eiusdē. cōa t3. qz quicquid sequitur ad cōis bone ōne sequitur ad ei^o anī. Felapton at qsi eo mō pbatur. qz iste pmissē de felapton sūt he. null^o hō ē equ^o. ois hō ē aial. ergo erit dabile aliqd de quo he negabitur equ^o z affirmabit aial. si gnetur illō z sit sortes. z arguatur sic. sortes non ē equ^o. sortes ē aial. ergo qdā aial non est equ^o. Darisi aut z disamis eodē mō pbātur sicut pmissus. Et quilibz eoz modoz pōt cōcludere tā directe q̄ indi recte. excepto felapton cui^o cōclusio nō pōt ouerti

Tertio

sciendū est qz modi tertie figure et scōe figure diuersimode reducūtur p ipole ad mōs pme figure. qz vt dictū ē ad redu cendū mōs scōe figure oz maiore seruare z opp^m cōlonis accipe p minore inferēdo oppositū mino ris. Et rō huius ē. qz idē subijcitur in maiore z p di catur in cōlone. ḡ ponēdo oppositū cōlonis p mi noze erit dispō pme figure. Sz reducēdo modos tertie figure p ipole ad modos pme oz seruare mi noze z accipe oppositū cōlonis p maiore iferendo oppo^m trariū vel cōtradictōiū maioris. Et rō est. qz idē in tertia figura p dicit in minore z subijci in cōlone. z sic ponēdo oppositū cōlois p maiore erit dispō pme figure. Ex q p3 qz darapti z disamis re ducūt p ipole ad celarēt. felaptō z bocardo ad bar bara. datisi ad serio. z ferison ad darij. Scōo seqi qz reducēdo darapti z felaptō p ipole ifertur op positū triū maioris. Sz reducēdo alios quattu oz modos iferit cōtradictōiū cōlonis. Quintus. s. bocardo nō pōt pbarip ouersionem qz. vel boc eēt p ouersionē maioris q nō pōt ouertinisi p accis. z tūc argueret ex puris pticularib^o. vel p ouersionē minoris z cōlonis. sz hoc nō. qz sūt pticulares nega

tue q nō ouertunt in tminis. Sz bocardo reducūt p ipole ad barbara capiēdo oppositū cōdictōiū. cōlonis p maiore z minore p minore iferēdo oppo sitū cōdictōiū maioris. pōt ēt pbarip fillm expo sitōiū eodē mō sicut felaptō. Sext^o at mod^o. s. ferison reducūt ad serio minore ouersa simplr. z p ipole reducitur ad darij capiēdo cōtradictōiū con clusionis p maiore z minore p minore iferendo cō tradictōiū maioris. Probatur etiā p fillz expo sitorum eodez modo sicut pcedens.

Sed contra

p dicit arguit. pzo sic. pze misse iferētes aliquā cōlone trāspōsite eādē ad huc iferūt. sz si pmissē d felaptō trāspōnānt mior erit negatia. ḡ i tēia figura minore exnīte negatiaua aliquid segitur. 2° arguit sic. bñ segit. oē risibile currit. oē risibile ē hō. ḡ ois hō cur rit. ḡ i tēia figura pōr vtr cōcludi. 3° arguit sic. nō segitur. cuiuslibet bois ocul^o est dext^o. cuiuslibz bois ocul^o ē sinister. ergo sinist^o est dext^o. pmissē. n. pnt eē he cōlone exnīte falsa. z tñ arguit in darapti. er go nō ē formalis cōa. 4° arguitur sic. nō segitur ois hō vel asin^o ē risibilis: ois hō vel asin^o ē rudibilis. ergo rudibile ē risibile. z tñ arguit i darapti. ḡ zc. 5° arguitur sic. nō segitur. alicui boi iest sanitas ois boi iest albedo. ḡ qdā albedo ē sanitas. sūt etiāz nō segit a qdā boie vtr equ^o. ab ois boie vtr lapis. ḡ a qdā lapide vtr equ^o z tñ arguitur in disamis. ergo:

Ad rōnes

Ad pma dī qz nulle pmissē cōclu dentes aliqz cōlone ipis trāspo sitis eādē cōcludūt saltē eodē mō. lz alio mō eandē possēt cōcludē. s. idirecte. z iō minore negatia in tēia figura bñ aliqd segit cōcludēdo idirecte sz nō cōclu dendo directe. Ad 2^{am} dī qz ibi nō ē formalis cōa eo qz solū tenet ḡ a mae nāl. Ad 3^{am} dī qz i minore nō bñ subsumit eo qz vt dcm ē supius non d3 fieri subūptio nisi sub tmino distributo i maio re. i hoc aut fillo solū distribuit ille genitiū^o bois. z tñ subsumit i b h toto bois ocul^o. Dī scōo qz non bñ cōcludit. deberet. n. sic cōcludi. ḡ aliqd ēs c^o ocul^o ē dext^o ē ēs c^o ocl^o ē sinister. Ad 4^{am} dī qz qlibz pmissaz ē duplex. ga distributio pōt cadē s totū dis iūctū. z sic ē sēsus maioris. qz d qūqz vez ē dīe qz ē hō vtr asin^o d eo vez ē dīe qz ē rudibil. z sz hūc sē sū ābe pmissē ifste z bñ cōcludit. sz sic 2° ē sū ita z p misse. vtr pōt cadē distributio s p^{am} pte dis iūcti. s. s hūc ē minū hō. z sic ē sēsus qz d qūqz vez ē dicere qz ē hō de illo vez ē dicere qz ipe vtr asin^o ē rudibil z sic ābe pmissē sūt vere sz male cōcludit. deberet ei sic cōcludi. ergo aliqd qd ē hō vel asin^o est rudibi le. Ad quintā dī qz in vtroqz illoz duorūz filloz

De sillogismo

nō male cludit. deberet enim p sic cludi. g ēa cui
est albedo ē ens cui est sanitas. In scdo xō debe
ret sic concludi ergo a quo videtur lapis ab illo vi
detur equus. vel sic. ens a quo videtur lapis est
ens a quo videtur equus. q autem debeat sic cō
cludi patet resoluendo premissas

Sillogismoꝝ cludētium pri
cularē negatiuā idirecte tales
dant rle. Nullus fillus cōclu
dēs pticularē negatiuā idirecte pōt eā
cōcludere directe. et cōcludens directe
pōt cludere idirecte. Itē prima figu
ra cludit oia gña ppōnū. s. vlez pticu
larē affirmatiuā et negatiuā. Secunda
figura cludit pticularē negatiuā et
vlem negatiuā. Tertia cludit pticu
larē affirmatiuā et negatiuā. An versus
Barbara celaretur darij ferio baraliprō.
Celantes dabitur sapiesimo frifesomoz
Celare cāestres festio barocodapri
Felaptrō disamis datisi bocardoferisō
In his qtuor versib⁹ pdictis sūt. xix. di
ctōes nonēdecī modis deseruiētes. ita
q p primā dictionē itelligit prim⁹ mo
dus prime figure. et p secūdā secūdus
modus. et c. Unde primi duo versus
deseruiunt oibus modis prime figure
Tertius vero versus pter ultimā eius
dictionē defuit modis se figure. ita q
pria dictio defuit prio mō et fa po mō
et sic de alijs. Altiā vero dictio trj ver
sus cū alijs dictōib⁹ qrtiver. defuit mo
dis trje figure. Sciēdū ē q p has voca
les. s. a. e. i. et o. itelligit qtuor gña pro
pōnū. ita q p hāc vocalē. a. itelligit vlis
affirmatiā. et p. e. vlis negatiā. et p. i. p
ticularis affirmatiuā. et p. o. pticularis
negatiā. Et i qz dictōe sūt tres sillabe et
aliud residuū ē supflui nisi. Ad. vt po
stea patebit. Et p primā illaz sillabaz
itelligit maior ppō. et p faz minor. et p

ctiā clusio. verbi gña. pria dictō. s. bar
bara hz tres sillabas i qrtū qz pōit. a. et
p. a. ter positū significat q prius mod⁹
prie figure pstat ex duabus propōibus
vlibus affirmatis vlez affirmatiāz con
cludētibus. et ita itelligit de alijs dicti
onibus s3z vocales ibi positas. Et scien
dū ē q qtuor dictōes primiverfus icp
piūt ab his cōsonantibus. b. c. d. et f. et
oēs alie dictōes sequētes. et p hoc itel
ligēdū ē q oēs q icipiūt p dictōez i cho
atā p. b. debent reduci ad primū modū
prie figure. et oēs q icipiūt p dictōez in
choatā p. c. ad p. m. et p. d. ad trjuz. et p
f. ad qrtū. Itē vbiqz pōit. s. i illa di
ctōe significat q ppō itellecta p vocalē
immediate pcedētē d3z pueri simplr. et
ppō itellecta p vocales immediate pce
dētē istā lām. p. d3z pueri p accis. Et
vbiqz pōit. m. ibi d3z fici trāspōitio
i pmissis. est. n. trāspō i pmissis facē de
maiorē minorē et cōuerso. et vbiqz po
nit. c. significat q mod⁹ itellectus p istā
dictōz i q pōit d3z reduci p ipole. vñ ver.
Simplr vertivult. s. p. vero p acci.
Ad. vult trāspom. c. p impole duci.
Seruat maiorē variatqz secūda minorē
Tertia maiorē variat suatqz minores.
S3z q aristoteles i prioribus oñdit pū
gatōes i qbus non seqt pclo ex pmissis
eē intiles p inētōez tminoꝝ iqb⁹ n tenz
hmōi pūgatio. iō vtil ē inētio talis tmi
noz. vbiqz ēt fiat inutil pūgatio ptra
reglas silloꝝ pri⁹ assignatas. Accipiēdi
igz sūt duo tmini diuersi. s. due spēs s3z
vno gñe. dñiā vñ ppzio vñ accñte. vt hō.
asin⁹ aial. vñ duo termini quoz alter de
alēo pdicet sine pueritib⁹ sine nō cū ex
traneovtriusqz. vt hō risibile. lapis. vel
bomo aial. lapis. vel accipiēdi sūt duo

Tractatus quartus

termini quorum alter de altero predicet sine
peruertibilis siue non cum superiore ad utrumque
ut homo risibile. suba. vel homo. a. i. a. suba.
Per hac enim regulam distincta cuiusque
generis applicet siue sube siue quantitati siue
alicui aliorum species inueniuntur termini per quos in-
utilis coniunctio demonstrabitur non tenere.
et tales terminos appellat aristoteles. in pri-
oribus terminos in quibus non. Et nota
quod inuenire terminos in quibus non. est acceptis
tribus terminis facere coniunctionem in qua pre-
missa sunt vere et conclusio falsa manente
eadem qualitate et quantitate propositionum. Ver-
bi gratia. hic est inutilis coniunctio. nullus homo
est asinus. nullus lapis est homo. ergo nullus lapis
est asinus. Et isti sunt termini quibus sic. Con-
tra hanc inutilem coniunctionem accipiuntur termini in
quibus non. per secundum mebrum regule. homo risi-
bile. asinus. et arguitur sic. nullus asinus est
homo. nullum risibile est asinus. ergo nullum ri-
sibile est homo. ecce premissa sunt vere et conclu-
sio falsa seruata eadem qualitate et quantitate
propositionum in utraque coniunctione
et utrobique manente eadem figura.

Circa hunc textum notandum est per quod postquam auctor de
terminauit de formatione syllogismorum in omnibus figuris.
circa ad declarationem eorum quod dicta sunt prius ponit quedam
notabilia que satis clare patent in textu. Et quod prius fa-
cta est mentio de syllogismo expositio. id videndum est
quid sit et quid tenet eius forma. Est ergo syllogismus expositio
tota in medio est singulare singulariter et vniuocum
tertium. Unum est autem istius principij quodcumque vniuocum et eidem
tertio singulari singuli tertio sunt eadem illa inter se sunt
eadem. Ex quo patet quod ad bonum syllogismum expositio
tres conditiones requiruntur. prima est quod sit dispositio in aliquo
terminum figurarum. 2^a est quod medium eius sit terminus singu-
laris. 3^a est quod ille terminus teneatur vniuocum et sin-
gulariter. quod aliter in illo syllo non tamen essent tres termini
imo quatuor. quod tamen impedit bonitatem syllogismi. Et quod syllogis-
mus expositio sit syllogismus per diffinitionem syllogismi superposita.
quod ibi est dispositio duarum propositionum debito modo ordinatarum.
Et quis talis syllogismus non sit in aliquo modo. tamen bene re-
peritur in figura. quia in ipso ordinantur tres ter-
mini secundum subiectionem et predicationem.

Secundo sciendum est quod syllogismus expositio est du-
plex. scilicet affirmatiua et negatiua. et
utrumque est in omni figura obsequatis regulis generalibus que dicta
sunt de formatione syllogismorum tamen in prima et tertia figuris
non arguatur minore negatiua. et in 2^a a maiore per-
ticulari. si enim argueretur minore negatiua in prima et
tertia figuris aut maiore particulari in 2^a tunc argue-
retur a non distributo ad distributum. ut patet in syllo per
me figure. sortes est aial. asinus non est sortes. ergo asinus non
est aial. quis esset bona conclusio si concluderetur indirecte.
Syllogismus in tertia figura. sortes est aial. sortes non est asinus
ergo asinus non est aial. Et in secunda sic arguendo. aial non
est sortes. et homo est sortes. ergo homo non est aial. Ex quo patet quod
si debite arguatur syllogismus expositio valet in omni figu-
ra. Unum syllogismus affirmatiua expositio additio ob-
sequatis et est regulis tenet in omni figura. quod formaliter sequit
sortes est aial. risibile est sortes. ergo risibile est aial.
Syllogismus in secunda huius sequitur. homo est sortes. aial est sortes.
ergo aial est homo. Syllogismus in tertia. sortes est homo. sortes est
aial. ergo homo est aial. Sed syllogismus negatiua non tenet in omni
si nisi predictis regulis specialibus obsequatis.

Tertio sciendum est quod duo sunt principia regula-
riua syllogismi expositio. primum principium est re-
gulatiuum syllogismi affirmatiui et est istud. quicumque vniuocum et ei-
dem singuli singulariter et vniuocum tertio cui debite potest
addi hoc complexum omne quod est sunt eadem illa iter se sunt
eadem. Aliud est principium regulatiuum syllogismi negatiui. et
est istud. quorumcumque duorum vniuocum est alicui singulari
singulariter et vniuocum tertio et alterum est diuersum ab
illo illa iter se sunt diuersa. Ex predictis patet quod syllogismus ex-
positio est forma formalis et necessaria cum regulat
per illas maximas. Et tenet in omnibus terminis syllogismi
forma arguendi retenta. Nec est ista forma quod non tenet in
omnibus terminis sed solum in terminis singularibus ma-
xime quod ad medium. quod termini conueniunt variat formas
arguendi eo quod variat quantitate propositionum. et ideo non valet
istam de illis. **C**onsequenter est notandum quod sunt aliqui
regule valentes ad cognitionem reductionis syllogismo-
rum secundae et tertiae figure per conuersionem ad syllogismos pri-
me figure. Unum reducendo modos secundae figure ad
modos prime per ipse omnes species suare maiorem secundae si-
gure per maiorem prime figure et variare minorem et con-
cludere oppositum minorem. Sed ad reducendum modos
tertie figure ad modos prime figure per ipse omnes species suare
minorem tertie per minorem prime et concludere oppositum ma-
ioris vtriusque per bos versus. Seruat maiorem variatque
secunda minorem. suat minorem tertia variatque maio-
rem. Unum ad reducendum syllogismos per conuersionem omnes
modiicipientes per b. reducuntur ad barbara per c. ad
celaret per d. ad darij. per f. ad serio. et hoc aliqui per co-

De sillogismo

uerfione oēs modiicipiētes p. b. reducunt ad barbara. p. c. ad celarent. p. d. ad darij. p. f. ad serio. et h. aliquid p. uerfione maioris aut minoris aut clusi-
sionis. et p. trāspōitionē pmissā. Un. ppō dsigna-
ta p. vocalē cui immediate seqt. i. o. cōuerti simplr
i. reductioe p. uerfione. Et propō dsignata p. vo-
calē cui immediate pcedit. p. o. cōuertit accides
Et sifr ppō etiā dsignata p. vocales cui immediate
seqt. m. o. trāspō. vt p. p. istos h. sus. Simplr h.
ti vult. i. p. h. o. p. acci. m. vult trāspō. c. p. ipole duci

Sed contra p. dicta arguit. p. sic. nō sequi
tur. sortes ē aial. sortes ē tā/
tū bō. g. tātū bō ē aial. et tū arguit expositioe in
tertia figura. g. sillus expositio? nō t. i. ea. C. 2.
arguit sic. n. segtur. bec cētia diuina ē pater. bec
cētia diuina ē fili. g. fili? est pater. et tū arguit ex
positioe i. tertia figura. g. vt p. us. C. 3. arguit sic.
sortes ē aial. sortes est nullus asin. g. nullus asin/
n? ē aial. et tū arguit ex affirmatiuis i. tertia figura. g.
cōia nō valz. C. 4. arguitur sic. nihil qd. gnabitur
ē sortes. bō est sortes. g. bō nō gnabitur. et tū argui
tur i. scōa figura expositioe aditioib? obseruatis
ergo. zc. C. 5. sic arguitur. non segtur. sortes vel
plato ē sortes. s. plato ē sortes vel plato. g. plato
ē sortes. et tū arguitur expositioe i. prima figura
vt videtur. ergo sillogismus expositiois non te-
net in omnibus figuris.

Ad rōnes Ad p. maz d. q. nō bñ clauditur
s. deberet sic concludi. g. aliqd
qd ē tātū bō ē aial. Addēdū est eni p. regula gnali
q. s. sillogismi expositiois o. equalere. ppōniti-
culari. C. Ad scōaz d. q. ibi nō bene arguit s. p. n.
cipia regulatiua sillogismi expositiois. i. subo eniz
illaz ppōniti nō p. t. addi hoc cōplexū oē qd ē manē/
te eadē vitate ei. si eni adderet pmissis eēt bonus
sillus. s. sic cō ē fta. sic et p. m. s. C. Ad 3. d. q. ibi
male cōcludit. deberet eni sic cōcludi. g. aliqd qd ē
null? asin? ē aial. q. ex puris affirmatiuis nō o. i. fer
ri cōclusio negatiua. cui cōclusio debeat eē sillis ali/
cui pmissā. C. Ad q. t. a. d. q. ibi arguit a. min? am
plo ad magi aplū ex pte minoris extrēitatis. q. i. mio
ri ppōe tenet p. p. t. i. b? et i. maior. p. p. t. i. b? et futuris.
C. Ad 5. d. q. ibi d. sic ētia aditio. q. illd. distinctū
sortes vt plato egpoller vni t. mino cōi cū suppoat
p. pluribus. oportet autem in sillogismo expositio-
rio medium teneri mere singulariter. vt dictū est
Potestates autēz sillogismorū sex sūt.
Quaz pria est posse plura concludere
Secunda potestas ē ex falso seg. verū.

Tertia ptās posse circularit cōcludere
C. Circa hūc textū notādū ē pmo q. postq. in pce-
dentib? auctor dēfiniuit de sillis cathegoricis et
mixtis. cōter in bac vltima pte auctor dēterminat
de ptāribus sillog. C. Un. ptās silli sic dēfiniūt. Est
quedā pprietas attributa sillo ad veritatis euiden-
tiā et falsitatis ostēsiōē. Et sūt sex ptātes. q. p. ma
est. sillus pōt plura cōcludē. Circa quā potestātē ad
uertendū ē q. vt p. us dēf. est sillus pōt capi duplr.
Uno mō p. aggregato ex pmissis et cōctōne. et sic
nō capit in pposito. q. illo mō sillis nō i. fert aliqua
cōctōne sillogistice. Scōdo sillis capitur p. pmissis tā-
tum. et sic capitur i. pposito. C. Un. si aliqd. anis seg-
tur aliqd. cōis tūc q. qd segtur ad cōis ēt segtur ad
anis. Istō supponitur tāq. vna reglā i. qua fūdatur
ista pma ptās sillogismorū. Hoc notato sit bec pma
cō. isto mō capiēdo sillus p. pmissis tū. idē sillis nu-
mero pōt i. fere formalr et sillogistice ples cōclōes.
pbat. q. sillogism? i. feres directe cōclōes vltēz af-
firmatiua pōt indirecē i. fere p. ticularē affirmatiua
ei? cōuertētē. et pōt i. fere directe p. ticularē affir-
matiua ei? subalternā. g. cō. h. a. Ex hac cōclōe i. fere
aliq. correlarie q. opio illoz ē falsa q. dicūt q. ppō
de ē scōo adiacēte nō pōt d. mōstrari. et dicūt sic q.
bec ē idē mōstrabilis. aliq. suba imālis ē. et pbat sic
q. illa opio sit falsa. nā dēf. iste ppōes. aliq. fba ē im-
mālis et aliq. fba imālis ē. dēf. adducāt. pmissis
euidēter d. mōstrātes istā. aliq. fba ē imālis. tūc i. h.
ture isti? regule posite ex q. ad illā cōclōez seqt. ista.
aliq. fba imālis ē. et illa segtur ad pmissas dēf. d.
mōstratōis: et illa cōia ē euidēs. g. et ista. q. abē pmissis
sūt euidētes. i. o. o. illā cōclōez d. ē scōo adiacen-
te eē euidētē. Et cū an. eductionē illi? d. mōstratōis
illa cōclōerat dubia seqt. q. p. illā d. mōstratōez ē
d. mōstrata et notificata. Tū bec opio nō vt cōtie
re vitate. q. nulla ppō. t. g. ē d. mōstrabilis: s.
bec ē cōrigēs. aliq. suba imālis est. g. n. ē d. mōstra-
bilis. maior ē nota ex p. posterior. et minor pbat
q. q. n. cūq. h. v. b. ē ponitur f. m. adiacēs p. d. cat ex n.
tiā. s. ex n. cōtingēt cōuenit suo sūto. g. zc. et ad
p. bationē ei? cū d. q. bñ seqt. aliq. suba ē imālis.
ergo aliq. suba imālis ē. negatur q. a. ppōe de ē 3?
adiacente ad propositionem de est secundo adia-
cente in ppōniti? necessariis n. v. z. cōia cuiusmōi ē
ibi. Nec ē v. z. q. illa sit ei? cōuertēs vt d. q. d. p.
dicato cōuerie non fit subiectum cōuertētis.

Secundo sciēdū ē q. aliq. dicūt eadē sillo-
gismū nō cō. p. et immediate i. fere
ples cōclōes. et pbat sic. nā eadē cā nālis n. p. t. cō. p. et
immediate i. fere ples effcūs specificē distinctos. g.

Tractatus quartus

nec eedē pmissē pnt eq̄ p̄ r̄ immediate iſerre p̄les cō
clufiōes sp̄e diſſerētes. cōna p̄z. q̄z cālitas p̄miſſarū
ſup̄ cōclufiōes nō ē maior q̄z ſit cālitas cārū natu
raliū ſup̄ ſuos effect⁹. Et ſic iſta opinio cōcedit q̄z iſ
idē ſillogiſm⁹ iſerat plures cōclufiōes. tñ vñ illaz p̄ in
ſert r̄ immediate. r̄ aliā v̄l alias iſert mediate r̄ cōr
S̄z ab alijs h̄c opinionē ponit bec cōclufio. q̄z idē
ſillogiſm⁹ p̄t eque p̄ r̄ eque immediate iſerre plu
res cōclufiōes formali. p̄robaſ. nā eedē p̄miſſe ſil
logiſmi ex oppoſitis poſſit immediate iſerre cōclufio
nē i 3ª figura r̄ etiā i 2^a. vt ad iſtas p̄miſſas ſois do
ctrina ē ſtudioſa r̄ nulla doctria ē ſtudioſa. ſeq̄z ime
diate iſta cō. i 3^a figura. aliq̄ ſtudioſū n̄ ē ſtudioſū
r̄ etiā ſequit̄ immediate iſta cō. i ſecūda figura. aliq̄
doctrina nō ē doctrina. Sc̄do p̄baſ. nā p̄miſſe ſil
logiſmi facti i barbara iſerūt immediate cōclufiōes
v̄lem affirmatiuā. ḡ r̄ p̄nt iſerre cōclufiōē p̄ticula
rē affirmatiuā. Itē ſi vna p̄miſſa ſillogiſmi facti
i barbara eēt p̄ticularis. tūc talis ſillogiſm⁹ iſerret
immediate cōclufiōē p̄ticulārē. ḡa fortiori cū ābe
p̄miſſe ſint v̄les affirmatiue immediate iſerūt cōclu
ſiōē p̄ticulārē affirmatiuā. cōna t̄z. q̄z p̄miſſe v̄les
ſūt potētiōes i iſerēdo q̄z p̄miſſe q̄rū vna ē v̄lis
r̄ alia p̄ticularis. Et ad rōnē alterius opinionis dī
q̄ nō ē ōnino ſimile. ¶ Un̄ aduertendū q̄ prima
vtilitas hui⁹ poteſtatis eſt poſſe multas cōclufio
nes p̄ ea dē p̄miſſas iſerre. ſc̄da vtilitas ē ad ſciē
dū aliquā cōnāz ieuidēter illatā eē bonā. nāz ſi aliq̄
p̄miſſe iſerāt vñ cōclufiōē ieuidēter r̄ eedē iſe
rūt vñ aliā euidēter ad quā ſeq̄ cōclufio ieuidēs.
tē ipa p̄baſ eē bōa p̄ regulā iſtute hui⁹ poteſtatis

Tertio ſciēdū ē q̄ ſecūda poteſtas ſillogiſ
m⁹ eſt ex falſis ſeq̄v̄z. Circa quā
poteſtatē aduertēdum eſt q̄ aliqua p̄poſitio ca
thegorica duplī p̄t dici v̄a vel falſa. vno dī i to
to eē v̄a vel i toto falſa. alio dī eē i p̄te v̄a vel i p̄
te falſa. Un̄ p̄pō cathegorica ſi ſit affirmatiua dī eē
in toto v̄a cōp̄dicatū ouenit ſubō p̄ q̄libet ei⁹ ſup
poſito. vt iſta ē in toto v̄a. hō eſt aial. vel ois hō eſt
aial. S̄z p̄pō dī i toto falſa ſi ei⁹ cōp̄dicatū nō ouēit
ſubiecto. p̄ aliquo ei⁹ ſuppoſito. vt iſta. hō ē aſin⁹
S̄z ſi talis p̄pō cathegorica ſit negatiua ipa dī i
toto eē v̄a ſi cōp̄dicatū n̄ cōueniat ſubō p̄ aliquo ei⁹
ſuppoſito. vt ē iſta. hō n̄ ē aſin⁹. talis dī eē falſa ſi
cōp̄dicatū ei⁹ ouēit ſubiecto. p̄ q̄libz ei⁹ ſuppoſito
vt ē iſta. hō n̄ ē aial. S̄z p̄pō dī eē i p̄te v̄a cōp̄dica
tū ouenit ſubō p̄ aliquo ei⁹ ſuppoſito r̄ p̄ aliquo
n̄. Et p̄pō dī eē i p̄te falſa cōp̄dicatū remoue
tur a ſubō p̄ aliq̄ ei⁹ ſuppoſito r̄ nō p̄ quol̄z. Ex q̄
iſerūt duo cōrelaria. p̄m⁹ ē q̄ i modis v̄lib⁹ p̄me ſi

gure maiore in toto falſa r̄ minore i toto v̄a ſi iſerūt
cōp̄dicatū. p̄batur. q̄z ex ōria illius maioris q̄ ē i toto
falſa r̄ minore q̄ ē i toto v̄a iſerūt cōclufio ōria
cōclufiōi p̄oris ſillogiſmi. ergo ois illā cōclufiōez eē
verā ex quo ābe p̄miſſe ſūt v̄e. Si ergo cōp̄priois
ſillogiſmi etiā fuiſſet v̄a tūc due ōrie fuiſſent ſi
mul v̄e. v̄bi ḡa. formet̄ iſte ſillogiſmus i barbara
ois hō ē aſin⁹. oē riſibile ē hō. ergo oē riſibile ē aſi
nus. tūc ſumat̄ ōria maioris q̄ ē iſta. null⁹ hō ē aſi
nus. r̄ minore remanēte iſerūt celarēt̄ iſta cō. nullū
riſibile eſt aſin⁹ q̄ eſt ōria cōclufiōi p̄oris ſillogiſ
mi. r̄ tūc habebitur in celarēt̄ iſte ſillogiſm⁹. null⁹
hō eſt aſin⁹. oē riſibile ē hō. ergo nullū riſibile eſt
aſin⁹. ¶ 2^a correlariū ē. In q̄libz modo cuiuſq̄
figure ex p̄miſſis qualitercūq̄ variatis in falſita
te poteſt iſerri cōclufio vera niſi in caſu ex
preſſo i cōclufiōe precedenti. p̄batur. q̄z ſi am
be p̄miſſe ſūt in toto falſe ſtat cōclufiō eē verā. vt
bene ſeq̄z. ois hō ē aſin⁹. oē rudibile ē hō. ergo oē
rudibile ē aſin⁹. ibi ābe p̄miſſe ſūt i toto falſe r̄ cōcl
i toto vera. Similiē bene ſeq̄z i ſc̄da figura. omnis
hō ē aſin⁹. nullū rudibile ē aſin⁹. ergo nullū rudibi
le ē hō. Et vtilitas hui⁹ poteſtatis ē vt n̄ credam⁹
q̄ neceſſariū ſit ſi cō. ſucrit vera q̄ p̄miſſe ſint vere
r̄ vt nos credamus q̄ ſi cō. ſit falſa q̄ p̄miſſe ſint
falſe vel aliq̄ earū. Tertia poteſtas ē poſſe circu
larit̄ cōcludere. vnde ſillogiſm⁹ circularis ſic diſſi
nitur. Eſt ſillogiſm⁹ ex cōclufiōe p̄oris ſillogiſmi cū ouertē
te vni⁹ p̄miſſa iſert alterā p̄miſſa. vt ſumat̄ iſte ſil
logiſmus. oē rōnale ē riſibile. ois hō eſt rōnalis. ois
hō eſt riſibilis. reſp̄cū iſti⁹ p̄t ſillogiſari circularit̄
ouertēdo maiore ſimp̄lī i iſta. oē riſibile ē rōnale. r̄
ſumēdo cōclufiōē dicti ſillogiſmi loco maioris iſerēdo mio
re p̄oris ſillogiſmi. r̄ hēbit̄ iſte ſillogiſm⁹. oē riſibile ē rōnale. ois
hō ē riſibilis. ḡ ois hō ē rōnalis. ¶ Ex quo p̄z q̄ licet
ad hūc ſillogiſm⁹ circularit̄ requirant̄ duo vel tres ſillogiſmi. tñ
dī circularis i ordie ad aliū ſillogiſm⁹ propter quādaſ ſi
militudinē. nā ſic ſcribēs aliq̄ue circulus reuertit̄
ad idē p̄cū vñ p̄ceſſit. ſic ſillogiſm⁹ circularit̄ reue
titur ad eandem p̄poſitionem ipam iſerendo in
ſecundo ſillogiſmo a qua reſeſſit in primo.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo ſic.
bene ſequitur. homo eſt. er
go animal eſt. r̄ iterūz bene ſequitur. aial eſt. ergo
gen⁹ eſt. r̄ tamen non ſequit̄. homo ē ergo gen⁹ eſt.
ergo aliq̄d ſequitur ad ſequeus quod non ſequit̄
ad antecedens. r̄ per cōis illa reglā qua fundatur
iſta poteſtas ſc̄z prima eſt falſa. ¶ Sc̄do arguit̄
ſic. bñ ſequitur quadrupedale ē. ergo bipedale ē. r̄
v̄ltra bidedale ē. ergo pedale eſt ei⁹ media pars. r̄

De sillogismis

tamen non sequitur. quadrupedale est. ergo pedale est media pars eius. cum autem sit verum quod non sequitur ad eius autem. C. 3. sic arguitur. Ex his non sequitur nisi verum: ergo a falsi ex falsis non sequitur nisi falsum. et per hoc 2. patet est male posita. C. 4. arguitur sic. sillogismus est formalis contra. scilicet sillogismus circularis non est formalis contra. si non est sillogismus. minor pars. quod sillogismus circularis solum tenet in terminis conuertibilibus.

Ad rationes. Ad primam dicitur quod bene sequitur. hoc est. si aial est. et et aial est. si generum est. si non videtur contra. hoc est. generum est. quod non arguitur per illam regulam predicis. scilicet secundum 3. in essentialiter ordinatis. Ad secundam dicitur quod bene sequitur. bipedale est. generum sua medietas est. scilicet pedale ut sua refert bipedale. et cum ultra dicitur quod non sequitur quadrupedale est. ergo sua medietas est. scilicet pedale. distinguitur de illo relativo sua: quod vel sua est relatiui illi autem quadrupedale. et sic conceditur quod contra non videtur. quod per hoc contra capiebatur sua ut erat relatiui de bipedale. et sic non eodem modo accipitur ultima contra sicut in prima. alioquin sua potest esse relatiui de pedale. et sic conceditur ista contra. quadrupedale est. generum pedale est sua medietas. quod sensus eius est. pedale est medietas bipedalis. Ad tertiam dicitur quod non est oio simile. quod propter unionem debita extremis cum medio in premissis his sequitur unio et extremitatum inter se in conclusionem. si non sequitur si extremitates sint unite cum medio in premissis falsis quod per hoc non possint esse uniri adiuicem per necessarium habitudinem illarum extremitatum. Ad quartam dicitur quod sillogismus circularis est formalis contra. ad probationem negatur illa: si bene videtur quod si quis voluerit in sillogismo circulari ex premissis his inferre conclusionem veram. tunc oportet quod sillogismus circularis componatur ex terminis conuertibilibus. si valeat in omnibus terminis. tamen non semper concludit verum. quod aliqua premissarum non semper est vera.

Quarta potestas. concludere conuersive.
Quarta potestas. sillogizare per ipolem. Sexta potestas. concludere ex oppositis.

Circa hunc textum notandum est per quod quarta potestas sillogismorum est concludere conuersive. Unus sillogismus conuersus sic diffinitur. Est sillogismus ex opposito conclusionis trii vel dictiois alie potestis sillogismi cum una premissa inferit oppositum alteri premissa: ut formetur iste sillogismus. oporteret rationale est risibile. ois homo est rationalis. generum ois homo est risibilis. respectu ipsius sillogizatur conuersive sumendo oppositum trii vel dictiois potestis sillogismi cum una premissa inferendo oppositum alterius premissa. Et quod pars quod sicut sillogismus circularis est bonus sillogismus et simplex

presupponens unum alium modum in ordine ad quem dicitur circularis. sic et sillogismus conuersus est sillogismus simplex quod dicitur conuersus in ordine ad alium sillogismum. Unus si potestis sillogismus fuerit verus tunc non solum ex opposito dictiois conclusionis. imo et ex opposito trii cum una premissa potest inferri oppositum alterius premissa. Unus sumendo trium conclusionis de barbara cum maiore iterimitur minor in camestres per suum trium. Si sumendo trium conclusionis cum minore iterimitur maior in selapto per suum dictiois trium. Si sumendo dictiois conclusionis de barbara cum maiore iterimitur minor in baroco per suum dictiois trium. Et sumendo dictiois cum minore iterimitur maior per suum dictiois trium in bocardo. Et sicut modo dicitur de omnibus alijs modis. Unus aduertendum est quod sillogismus conuersus et ad ipolem dicitur. per in hoc quod sillogismus conuersus presupponit unum alium sillogismum in ordine ad quem dicitur conuersus. scilicet sic non est de sillogismo ad ipolem. 2. dicitur. quod de sillogismo conuersui quod est haec: quod est falsa. Si conclusio sillogismi ad ipolem illata sillogistice semper est falsa. 3. dicitur quod quod abe premissa sillogismi conuersui sunt. et quod quod sunt false. aliqui vna haec et alia falsa. Si in sillogismo ad ipolem semper vna premissarum est haec et alia falsa. Conueniunt tamen in hoc quod abo potest constitui ex eisdem terminis in eodem modo et figura. 2. conueniunt quod ois sillogismus ad ipolem est conuersus capiendos sillogismum ad ipolem precise. per eius processum qui est sillogisticus. sed non econuerso. Utilitas autem huius sillogismi conuersui dicitur esse probare sillogismum inferre bonam et formalem contra. nam ois ille sillogismus est bonus et formalis ex cuius trii vel dictiois conclusionis cum una premissa inferatur oppositum alteri premissa. nam sic fit in sillogismo conuersuo

Secundo sciendum est quod quarta potestas sillogismorum est sillogizare per impossibile. Unde sillogismus per impossibile sic diffinitur. Est in quo ex opposito contradictorio conclusionis probande cum vno manifeste vero inferatur vna conclusio manifeste falsa. ex cuius falsitate et interemptione inferatur veritas conclusionis probande. ut ista. ergo ois homo est risibilis probaretur per sillogismum ad impossibile sic. aliquis homo non est risibilis. omnis homo est rationalis. ergo aliquod rationale non est risibile. conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum. non minor: ergo maior. et ultra maior est falsa. ergo sua contradictoria est vera quod est ista conclusio probanda. ergo omnis homo est risibilis. Et dicitur notat ex opposito dictiois trii vel dictiois. quod probando aliquam conclusionem per ipolem debemus capere dictiois conclusionis probande pro vna premissa et non tria. quod si baberetur quod tria conclusionis probanda

Tractatus quartus

de eēt falsa adhuc nō haberetur q̄ conclusio pban
da eēt vā. q̄ stat duas drias sit eēt i. cas. vñ i sillo ad
ipole duo supponit q̄ n̄ hñt ex pmissis. p̄m̄ ē q̄ ex
pmissis vñ n̄ segt cōsta. vñ tute h̄ suppois t̄z h̄ cōsta.
cōsta falsa. ḡ aliq̄ pmissaz. n̄ mior. ḡ maior. z̄m̄ est q̄
duo dōcōria n̄ pñt eēt sit vā nec sta. vñ tute cō suppo
nis t̄z h̄ cōsta. dōcōria cōclōis pbade ē st̄. ḡ cō pban
da ē vā. ex q̄ segt cōclōie q̄ i sillo ad ipole s̄ tres
pcessus. q̄z p̄m̄ ē sillogistic. z̄ duo alij sūt etimēa
tici. z̄ segtur q̄ sils ad impole ē p̄p̄e sils ex ypo
th̄si q̄ insert cōclōie p̄ncipal̄ itēta vñ tute alic̄. suppo
nis n̄ exp̄sse i p̄m̄ sils. Un̄ sils p̄p̄e d̄r ex ypoth̄si q̄
insert cōclōem p̄ncipaliter intentam vñ tute alicuius
suppositionis non exp̄sse in p̄missis. Et dicitur
ab ypos quod est sub z̄ thesis positio quasi suppo
sitio alic̄ non exp̄sse in p̄missis. z̄ ei⁹ due sūt sp̄s.
vna ē sillogism⁹ ad ipole de q̄ p̄us vñ ē. alia ē sil
logism⁹ ex trāsup̄tōe z̄ vocat sils ex trāsup̄tōe q̄
transfert se ad cōclōionē min⁹ p̄ncipal̄ itēta. ex q̄
z̄ ē suppoē nō exp̄ssa in p̄missis insertur cō p̄ncipa
liter itēta. vt si q̄s velit pbare q̄ d̄rioze eadē est di
sciplina. ipe p̄bet p̄ ista q̄ d̄rioze eadē ē pt̄as: z̄ dei
de supponat q̄ idē sit de illis duab⁹. tunc si ex illa
cōclōie pbata z̄ ex illa suppoē iferatur alia cō p̄n
cipal̄ itēta ibi ē sillogism⁹ ex trāsup̄tōe. z̄ vñlitas
sillogismi ad ipole ē ista. s̄. scire an d̄dictoria cōclu
sionis pbade sit falsa: z̄ cō. pbada sit vā. Un̄ aduer
tēdū ē q̄ vñlitas affirmatia nō pōt p̄bari p̄ impole in
p̄ma figura. p̄z q̄ d̄cōria vñlitas affirmatie n̄ pōt eē
p̄missa sillogismi facti i p̄ma figura. ḡ vñlitas affirma
tia nō pōt p̄bari i p̄ma si⁹ p̄ipole. an̄s p̄z. q̄ d̄dicto
ria vñlitas affirmatie ē p̄ncipalis negatiua. mō ex p̄
ncipali negatiua n̄b̄l segtur i p̄ma figura. Nā vel illa
p̄ncipalis negatiua eēt maior z̄ sic n̄b̄l segt. vel
mior: z̄ sic iterū n̄b̄l segt. q̄ maiore p̄ncipali z̄ silr
miorē negatiua i p̄ma figura n̄b̄l segt. tñ vñlitas affirma
tia pōt p̄bari i p̄ma si⁹. pbatur. q̄ p̄ncipalis nega
tia sta pōt sillogizari i p̄ma si⁹ ex duab⁹ p̄missis ma
nēte vna vā z̄ alia manēte falsa. z̄ tūc ex falsitate il
lius cōclōis pōt iferri falsitas vñlitas p̄missaz. Un̄
ter⁹ ex falsitate illi⁹ pōt iferri vñlitas cōclōis sibi d̄
dictorie. z̄ sic erit ibi vñlitas sillogismus ad ipole.
cōsta sillogistice illata ē vñlitas affirmatia. Ex q̄ p̄z q̄ n̄
ē idē sillogizare aliq̄ cōclōes p̄ ipole. z̄ ipaz pbare
p̄ ipole. vt p̄z ex ocis. Un̄litas. n̄. affirmatia nō pōt p̄
bari i p̄ma figura p̄ ipole. s̄z bñ pōt sillogizari p̄ im
polē. S̄z q̄reret aliq̄ q̄ cō sillogismo sillogizatur
ad ipole z̄ q̄ pbatur p̄ ipole. R̄ndetur q̄ cō illata p̄
sillogizatur p̄ ipole: z̄ cō vñlitas illata pbatur p̄ im
polē. S̄z q̄reret aliq̄ vñlitas sillogismus ad ipole sit

sillogism⁹. Ad h̄ r̄ndetur q̄ sils ad ipole pōt capi
dupl̄r. vno. p̄ aggregato ex trib⁹ p̄cessib⁹. quoz
p̄m̄ ē sillogisticus: alij duo sūt entimematice. alio.
capit sils ad ipole p̄ p̄cessu sillogistico non pur
secū cōnuerātur alij duo p̄cessus entimematice: tunc
d̄r q̄ capiēdo sillogismū ad ipole p̄mō: tūc d̄r q̄ n̄
ē sils: q̄ ē aggregatū ex tribus p̄cessibus. s̄z capi
endo secundo modo sic est sillogismus.

Tertio sciendū ē q̄ circa vñlitas potestates
f. q̄ ē cōcludere ex oppositis. Aduer
tēdū ē q̄ sils nō d̄r ex oppositis q̄ est ex p̄missis
oppositis subalterne vel subd̄rie. s̄z sils p̄ t̄ro vo
cat ex oppositis q̄ ē ex p̄missis oppositis d̄rie vel
d̄dictorie z̄ insert cōclōes in qua idē negatur d̄ se
ip̄o. Ex quo segtur q̄ sillogism⁹ ex oppositis non
reperitur i p̄ma figura. p̄z. q̄ p̄missis sillogismi ex
oppositis debet eē d̄rie vel d̄dictorie. z̄ per cōsta de
bet p̄ncipare vñlitas terminio p̄m̄ eūdē ordinē. nā in
p̄ma figura nō ē idē ordo terminioz i p̄missis. q̄ oz
q̄ mediū subijciatur i vna p̄missarū z̄ p̄dicetur in
alia. ḡ z̄c. Et vñlitas eius ē p̄p̄illos qui dicūt d̄ria
vel d̄dictoria eē simul vā qui cogūtur ad cōcedē
dū p̄p̄onem in qua idē negatur de seip̄o. Ex q̄ p̄z
q̄ cōclusio sillogismi ex oppositis semper est falsa.

Sed cōtra p̄d̄cā arguitur p̄ sils. sils cōuersi
u⁹ z̄ ad ipole idē sūt. ḡ male po
nūt t̄ro pt̄ates disticte. C̄ z̄ arguit sic. sillogism⁹
ad ipole nō ē sils. ergo male d̄r q̄ ē sils. an̄s p̄z:
q̄ i sillo ad ipole sūt tres p̄cessus. ergo male d̄r q̄
ē sils. C̄ z̄ arguitur sic. in oī bono sillogismo de
bet eē tres termini. s̄z in sillogismo ex oppositis n̄
sūt tres termini. ergo sillogismus ex oppositis nō
ē bon⁹. C̄ 4. arguitur sic. Dec p̄p̄o. nulla chimera
ē chimera. pōt eē cōclusio sillogismi ex oppositis
z̄ tñ ē vā. ergo male dictū ē q̄ cō sillogismi ex op
positis semp̄ ē falsa. minor p̄z. q̄ sua d̄dictoria est
falsa. s̄ ista. q̄dā chimera ē chimera. eū subm̄ ei⁹ p̄
nullo supponat. mō oīs illa affirmatia ē falsa. cui⁹
subiectum pro nullo supponit.

Ad rationes Ad p̄mā d̄r q̄ idē sils po
test eē cōuersu⁹ z̄ ad ipole
s̄z n̄ resp̄cū eius idē s̄z resp̄cū diuersoz. z̄ id n̄ oī
ferre q̄ n̄ s̄ duo sils. imo multū d̄nt vt paruit i p̄
notabili. C̄ Ad 2. d̄r q̄ r̄n̄sio p̄z si sine scd̄i nota
bit. C̄ Ad 3. d̄r q̄ i sillo ex oppositis vñlitas sūt
tres termini vel officia. q̄ illi duo exercēt officia
triū. C̄ Ad quartā d̄r q̄ negatur maior. z̄ ad p̄ba
tōes d̄r q̄ h̄ ē vā. chimera ē chimera. Et cu⁹ p̄bat
q̄ nō. d̄r subz illi⁹ affirmatie suppoit eo mō q̄ signi
ficat z̄ p̄ illo q̄d significat. q̄ sic significat ens ima

De locis dialecticis

ginabile ita supponit pro ente imaginabili. Et hec de quarto tractatu dicta sufficiant

C Sequitur tractatus quintus.

Primo dicitur multis modis. **Primo** modo modo ratio idem est quod diffinitio descriptio. ut hic. **Uniuoca** dicuntur quorum nomen est commune et ratio subest fin illud nomen est eadem. **Secundo** modo est quedam virtus anime. **Tertio** modo idez est quod oratio ostendens aliquid sicut sunt propositiones vel rationes disputantium. **Alio** modo idez est quod forma materie. ut in cultello ferrum est materia. dispositio vero inducta in ferro est forma. **Alio** modo idez est quod essentia communis predicabilis de pluribus. ut essentia generis speciei. vel diuine. **Alio** modo idem est quod medium inferens conclusionem. et hoc modo sumitur ratio in diffinitione argumenti que talis est. **Argumentum** est ratio rei dubie faciens fidem. id est medium probans conclusionem. **Conclusio** .n. debet confirmari per argumentum. Est autem conclusio argumenti vel argumentis probata. **Propositio**. Sed antequam probetur tunc est dubitabilis. et est questio. **Questio** sic diffinitur. **Questio** est dubitabilis propositio. **Ad** diu autem est quod habet duo extrema. **Argumentatio** est argumenti propositio explicatio. id est oratio explicans argumentum. **Differt** autem argumentum a medio et ab argumentatione. quia medium dicitur eo quod habet duo extrema. **Argumentum** autem addit supra medium virtutes probandi conclusionem. **Unde** ad hoc quod sit argumentum exigitur quod sit medium et quod habeat virtutem probandi conclusionem. **Argumentatio** autem dicitur totalis oratio composita ex premissis et conclusione. et in illa manifestatur virtus argumenti. **Aliquando** enim tota oratio potest inferre vltimam affirmatiuam. aliquando non nisi particularem affirmatiuam. aliquando vniuersalem negatiuam. aliquando particularem negatiuam.

et sic manifestatur tota virtus argumenti cum ostendit supra quas conclusionem potest ipsum argumentum et supra quam non potest. quod quidem fit in argumentatione ut supra patuit. **Argumentationis** quattuor sunt species. scilicet sillogismus. inductio. entimema. et exemplum. **Diffinitio** autem filii data est prius. **In** ductio est a singularibus sufficienter enumeratis ad vltimum progressio. ut scotes currit. plato currit. et sic de alijs. quod omnis homo currit.

Iste est quintus tractatus sumulaz magistri petri hispani qui dicitur de locis dialecticis. In quo postquam determinauit de sillo simpliciter consequenter ipse determinat de sillo dialectico contracto ad maiorem probabilem. **Qui** sillogismus dialecticus dicitur esse subiectum attributionis huiusmodi scilicet quod ei conueniunt conditiones sub attributionis. **Et** non intellectuali de locis eo quod locus sit subiectus. sed eo quod locus habet se tanquam illud in quo fundatur et firmatur sillogismus dialecticus. **Unus** sillogismus tripliciter dicitur ad maiorem. **Uno** modo ad maiorem necessitatem. et est qui sillogismus talis proponitur ex terminis huiusmodi necessarii habitudine. et sic est sillogismus demonstratiuus. **Alio** modo dicitur ad maiorem probabilem que est materia corrigens vel capta sub modo contingetis et sic est sillogismus dialecticus. **Tertio** ut dicitur ad materiam apparenter probabilem tantum que habet similitudinem cum materia probabili. et sic est sillogismus sophisticus.

Sciendum est quod ad declarationem diffinitionis argumenti hic ponit auctor sex acceptiones huius nominis ratio que probos versus continentur. **Diffinitio** virtus ostendit forma vel esse. **Est** medium ratio per quod concluditur ergo. **Et** solus de sexto modo est hic ad propositum. quia illo modo sic accipitur in diffinitione in qua dicitur. **Argumentum** est ratio rei dubie faciens fidem. **Et** ponitur ratio id est medium loco generis. **Et** dicitur faciens fidem. id est probans conclusionem. ad differentiam medij sillogismi simpliciter quod non probat conclusionem cum in ea solum inquiratur et requiratur necessitas consequentie. **Non** enim debet hic accipi fides pro principio theologico quod dicitur esse assensus firmus circa aliquod credibile a deo reuelatum. sed debet accipi pro assensu causato per medium probabile. qui quidem assensus dicitur proprie credulitas vel opinio et non scientia. **Unde** argumentum potest capi dupliciter. **Uno** modo pro per se significato.

Tractatus quintus

et tunc est secunda intentio circa primum intellectus comparatis
mediū ad conclusionem virtute cuius inferi et probatur talis
conclusio. et isto modo diffinitur. Alio modo capit per se de
nomiato. et tunc mediū sillogismi dicitur esse argumentū
¶ Unde mediū. ratio. et argumentū idē sunt secundum re
sed differunt formaliter. Dicitur enim aliqū mediū propter
extrema quorum est unitiū aut separatiū. Et dicitur
ratio secundum quod est in se in ante ad inferendū vel proban
dum conclusionē. Et dicitur argumentū eo quod propriū
intellectus coniunctū ad assentiendū conclusioni que prius
erat dubia et sit evidens per tale mediū. Et ideo dicitur
argumentū quasi arguens mentē. illud enim quod prius
erat dubiū et accipiebatur per modū questionis sit cer
tum per argumentū et accipitur per modū conclusionis
Sicut conclusio propositio et enuntiatio idē sunt funda
mentaliter sed differunt ratione formali. Dicitur enim enun
ciatio quasi conceptū mentis enūciatio. Dicitur autē conclusio
eo quod est argumentū vel argumentis probata propositio. Et dicitur
propositio quasi per alio positio. scilicet per conclusionē inferenda.
Questio vero est propositio dubitabilis vel accepta
per modū dubitabilis cum signo interrogatiuo.

Secundo Sciendū est quod argumentatio sic
diffinitur in textu. Est argumen
ti per orationē explicatio. id est explicatio virtutē argumen
ti. nam argumentū habet virtutē inferendi conclusionē. que. scilicet
per argumentū explicatur. sicut enim diffinitio declarat
principia essentialia diffinita que implicite significantur
per diffinitū. ita similiter argumentatio explicat virtutē
argumenti ostendēdo convenientiā quā habet mediū ad
maiorē extremitatē et minorē. ad quā convenientiā
sequitur convenientia extremitatū inter se in conclusione.
Sic ergo argumentatio de suo formali significato
significat respectū fundatū in oratione propositiva quā
nata est inferre talē conclusionē et explicare virtutes ar
gumenti. Et secundum quosdam non capit hic argumen
tatio generaliter neque argumentū. sed solum specialiter accipitur. scilicet
per argumentationē dialecticā. in qua mediū est illa
coniunctio et probatiū conclusionis. quod sicut in hoc tractatu
solum determinatur de sillogismo dialectico. sic etiam
hic solum determinatur de argumentationē dialectica.
¶ Unde ipsius argumentationis quattuor sunt species.
scilicet sillogismus. inductio. entimema et exemplū. Qua
rū sufficientia sic habetur. quod in omni argumentatione prece
ditur ab ante ad posterius. vel ergo preceeditur a toto vel a
parte. si a toto hoc est dupliciter. quia vel in ante sunt
duo premissae in modo et in figura dispositae. sic est sil
logismus. vel non. sic est entimema. Si fiat processus
a parte hoc est dupliciter. vel quia fit processus a parte ad to
tum et sic est inductio. vel a parte ad partē. sic est exem
plū. Dicitur autē contrarium quod bec diuisio est diuisio ana

logi in sua analogata eo quod in sillogismo magis explicatur
virtus argumenti quam in alijs. Et etiam quia omnes alie
species ad sillogismum reducuntur. potest tamen dici quod bec diuisio
est diuisio generis in suas species eo quod ista secunda intentio argu
mentatio potest de istis quattuor intentionibus in quodam et in voce
predicari. Et quous tres reducunt ad sillogismum. non tamē
est intelligendū quod una fiat formaliter alia cum distinguā
tur a specie. sed sic est intelligendū quod ex propositionibus
assumptis in una fiat alia per assumptionē alicuius alte
rius propositionis. Vel est probare evidentiaz conclusionis
hanc speciem per sillogismum qui est evidentior contraria. et hoc
modo aliqd potest reduci ad aliud et cum hoc ab eo
specificē distingui. sicut patet de secunda et tertia figuris quā
reducunt ad primā et ab ea specificē distinguuntur.

Tertio Sciendū est quod Petrus hispanus dis
tinxit sillogismū dialecticū in prece
denti tractatu ideo hic non diffinit ipsum. sed tantū po
nit diffinitiones aliorum. ¶ Diffinit ergo inductionē. In
ductio est progressio a singularibus ad universale. Et non acci
pitur hic progressio proprie sed pro motu rationis. Et de
a singularibus ad universale ad omnia aliarum specierum
argumentationis. Sillogismus enim et entimema prece
dunt ab universalibus ad singularia. id est min⁹ universalia. Exempla
vero prece
dit ab uno singulari ad aliud. Et non de
betur hic accipi singularē per singulari simpliciter. id est per nā
indivisibilem. siue per individuum. sed per inferiori siue pro sin
gulari in respectu quod est min⁹ cōe. Dicitur et accipi universale per
terminum superiori distributo per signū universale. Un singula
ria prout dupliciter enūciari. uno modo insufficienter. quā scilicet
nec formaliter nec vi. tualiter omnia singularia enūciant. et
tunc talis inductio est inductio dialectica. ut si argueretur.
Erudit⁹ auriga est optim⁹. erudit⁹ equitris est optim⁹.
ergo omnis erudit⁹ est optim⁹. talis contra non necio sequi. sed solum
probabiliter est. ex quo patet quod inductio dialectica est formalis contra.
quod necio sequi. Alio modo singularia prout sufficienter enū
ciari et hoc dupliciter. Uno modo in propria forma. et hoc quā
singularia sunt nobis nota. et tunc debet addi bec p
ticula et non sunt plura. ut sic arguēdo. iste sol lucet.
et non sunt plures soles. ergo omnis sol lucet. Alio modo
enūciādo aliquid in propria forma. et apprehēdēdo alia
sub hac pte. et sic de alijs. et hoc maxime contingit
quā singularia non sunt nobis nota ut sic arguēdo. sor
tes currit. plato currit. et sic de alijs. ergo omnis homo currit.
Et de bec diffinitio sic expō. Inductio est progressio a sin
gularibus supple siue in respectu siue min⁹ cōib⁹ ad unū
universale distributū per signū. Ex quo sequitur quod descensus et
inductio opponuntur quia descensus est ab universali ad singulare. sed inductio est a singularibus ad
universale. ¶ Unde inductio potest capi dupliciter. Uno
modo per se significato. et tunc est relatio rationis circa per

De locis dialecticis

actū intellectus nostri. q̄ h3 pro sūdamēto ppōnes
singulares siue min⁹ vtes: 7 p termino ipam ppō
nē vtem. Alio mō capis sūdamētatr 7 p se deno
miato. 7 tūc ē ppō ypothetica rōnat 7 posita ex p
positiōib⁹ singularib⁹ 7 vna vti. Ulteri⁹ aduertē
dū ē q̄ q̄i min⁹ distribut⁹ ē aliqd cōplexū cōiun
ctū mediāte aliqua cōiūctiōe ad debite iducēduz
sub eo a pte subī oz ponere iplicationē i qua affir
metur illd qd erat distributū i ppōne vti d termi
no singulari. Et ideo hec inductio nō valz. iste bō
vel asin⁹ ē rudibit. ois bō vel asinus est rudibit. q̄
ois bō est rudibit. S3 d3 sic iduci. iste qest bō vti asi
nus est rudibit. ille q ē bō vel asin⁹ est rudibit. Et
sitr iducēdū ē subistis ppōnib⁹ vti b⁹. ois ppō vti
ei⁹ d3 dicitoria ē 7 a. ois bō si est rudibit ē asin⁹. 7 sic
de similib⁹. Uñ inductio reducitur ad sillogismum
accipiēdo oia singularia p medio. 7 p dicitur cōclu
sionis p maiore extremitate. 7 s3m ei⁹ p minore.
vt hec inductio fortes currit. plato currit. 7 sic de
alijs. q̄ ois bō currit. sic reducitur ad sillogismum. oē
qd est fortes vel plato 7 sic de alijs currit. ois bō ē
fortes vel plato. 7 sic d3 alijs. q̄ ois bō currit. Unde
reducere inductiōē ad sillogismū nihil aliqd ē q̄ p
bare onaz inductiōis p oniam euidentiore.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄rio sic. Ois
ppō est 7 a vel falsa. s3 que
stio nō est vera vel falsa. ergo questio non est pro
positio. minor patet de ista. vtrum fortes currit
¶ Secūdo arguit sic. ētimema 7 sillogism⁹ nō sunt
spēs disticte. ergo male dictū ē q̄ argumētatiōis
quorū s3 spēs. antecēdēs p3 p aristotele p posterior
dicētē. ētimema ē verus sillogism⁹. ¶ 3° arguitur
sic. In oī argumētatiōe antecēdēs d3 cē notū cōsequē
te. s3 singularia cū sint infinita ipa sūt min⁹ nota vti
b⁹. q̄ i inductiōe nō d3 pcedi a singularib⁹ ad vte
¶ 4° arguit sic. nō seq̄. iste asin⁹ currit. iste asin⁹
currit. 7 sic de alijs. ergo omnis bō currit. 7 tamen
arguitur a singularibus ad vte. ergo.

Ad rationes Ad p̄maz dī q̄ q̄stio capis
dupl^r. Uno mō p aggre
gato ex signo iterrogatiuo 7 ppōne. 7 sic nō ē ppō
formali^r nec 7 a nec falsa. Alio mō capis p ppō
ne cui addit signū iterrogatiuū. 7 sic bene ē 7 a vti
falsa. ¶ Ad 2° d3 dī q̄ entimema ē virtual^r 7 i
p̄licite s3llus. nō tñ formal^r 7 explicite. ¶ Ad 3^{am}
dī q̄ q̄uis singularia sint min⁹ nota simp̄r 7 fm
nām. tñ sūt notiora quo ad nos. Et s3 sint infinita
nec cognoscim⁹ ea in pp̄ria forma. tñ cognoscim⁹
vñū a similitudinē ad aliqd. ¶ Ad Quartam dici

tur q̄ ibi non arguitur a singularibus ad suū vte.
quod debet fieri in bona inductione.

Entimema ē sillogismus ipfectus. id
est oratio i qua nō omnibus premis
positis infertur festinata cōclusio. vt oē
aial currit. ergo ois bō currit. In hac
eni argumētatione includit hec propo
sitiō. ois bō est aial. que si poneret per
fectus esset sillogism⁹. Aristoteles autē
sic diffinit entimema. Entimema ē ex
ycotib⁹ 7 signis. ycos idē ē q̄ ppō pro
babilis. Signū vt hic sumitur ideo est
q̄ demonstratiua seu necia ppositio vti
pbabilis 7 hoc inferendo. Signūz vt
hic sumit dicit necessitatē illatiōis. ycos
autē dicit probabilitatez ipius propo
sitiōis i se s3 quā probabilitatē ppō dī
eē vera. Uñ s3 in entimemate ē tantūz
vna ppositio iferens 7 alia illata. tñ
secundū q̄ inferens ppositio appa
ret omnibus eē vera vel plurib⁹ sic dī
ycos. q2 sic iā cēt pbabilis. vt quilibet
diligat diligētez se. secundū autē q̄ ipa in
fert concusionem de necessitate sic est
signū. 7 sic eadē ppositio est ycos 7 si
gnū secundū aliud 7 aliud. Si quis obij
ciat q̄ entimema debeat sic diffiniri. en
timema ē ex ycote 7 signo cum sit tñ
vna ppositio inferens que est ycos
7 signum secundū diuersa. Ad hoc sic
dicēdū ē q̄ s3 sit vna ppositio iferens
actu tñ h3 i se virtutē duaz ppositio
nū. q2 h3 in se virtutē pp̄riam 7 illius q̄
subintelligitur. 7 sic est vna secundum
substantiam 7 due secundum virtutē.
et ideo dicitur i plurali numero ex yco
tibus et signis et non ex ycote et signo.
Sciēdum q̄ omne entimema d3 redu
ci ad sillogismū. In entimemate enī s3 tres

Tractatus quintus

termini sic i sillogismo: et duo illoz sunt i conclusione et sunt maior extremitas et minor extremitas. Alius autem non ponit i conclusione et est medius. illaz autem extremitatu altera sumit bis et altera semel. Ex extremitate ergo tantum semel supra et ex medio fiat una propositio secundum exigentiam sic modi et figure et habet sillogismus. verbi gratia i hoc entimemate. omne animal currit. ergo omnis homo currit. homo et currit se due extremitates. et animal est medius. sed illa extremitas scilicet homo sumpta est tantum semel. ex ipsa ergo et medio fiet una propositio. scilicet omnis homo est animal. et tunc erit perfectus sillogismus sic. omne animal currit. omnis homo est animal. ergo omnis homo currit. Exemplum quando unum particulare probatur per aliud propter aliquod simile repertum in ipsis. ut parisienses pugnare contra rotomagenses malum est. ergo turonenses pugnare contra pictauienses malum est. quia utrobique est pugnare affines contra affines. quia autem argumentum per locum confirmatur ideo danda est diffinitio loci prout locus hic sumitur.

Circa hunc textum notandum est per quod dicitur. Petrus Hispanus sic diffinit entimema. Entimema est syllogismus imperfectus. Et exponit sic hanc diffinitionem dicens. Entimema est oratio in qua non omnibus premissis positis inferri festinata conclusio. ut omnis homo est risibilis. ergo fortes est risibilis. ibi enim subintelligitur hec premissa fortes est homo. et aliter diffinitur a philosopho secundum modum. Entimema est syllogismus ex yctibus et signis. et quis i entimemate ut i pluribus non sit nisi una premissa formalis et secundum substantiam. tamen ibi sunt plures secundum virtutem eo quod premissa ibi posita virtualiter includit aliam. yctos autem et signum sunt idem realiter sed differunt formaliter. quod propter dicitur yctos et signum est probabile et eadem dicitur signum per similitudinem ad aliam propositionem quam necio inferri. Unde duo sunt modi dicendi de reductioe entimematis ad sillogismum. nam secundum unum modum dicitur quod in

o entimemate reducibili ad sillogismum sunt tres termini et non plures. quorum duo ponuntur i conclusioe. scilicet extremitates. alii duo non ponuntur i conclusioe. et est medius. eo quod medius non dicitur intrare conclusionem. sed hunc modum ergo entimema reducitur ad sillogismum per additionem illi prepositionis que deficit. per quod datur tale documentum. Considerandum est enim utrum i antecedente ponatur predicatum conclusionis vel subiectum. nam si ponatur subiectum deficit maior. quod dicitur constitui ex medio et predicato illi conclusionis. si autem i antecedente ponatur predicatum conclusionis minor deficit. quod dicitur constitui ex medio et subiecto illi conclusionis. **S**ed et alii modus reducendi est quod dicitur quod omnis argumentatio que non est sillogistica inductiva vel exemplaris est entimematica. et quod omnis entimematica habet reduci ad sillogismum. **E**t secundum hunc modum ponuntur tria documenta. Primum est quod si in entimemate sunt tantum tres termini et i antecedente ei sit una premissa tantum. tunc dicitur reduci eo modo quo nunc dicitur est. Secundum documentum est. si in aliquo entimemate sint tantum duo termini tunc dicitur addi una premissa i qua idem predicatur de seipso. Tertium documentum est. si i aliquo entimemate sint plures termini tres. tale est reducendum ad plures syllogismos. vel tales termini sunt reducendi ad tres terminos.

Secundo sciendum est quod exemplum est processus ab uno singulari ad alium singulare. probandum per aliquod simile i ipsis repletum. ut fortes est risibilis. ergo plato est risibilis quia uterque est homo. i qua diffinitione ponitur processus loco generis. Et ponitur ab uno singulari ad alium ad duas sillogismi et entimematis et etiam inductionis que preedit ad plures probandum. et ponitur per aliquod simile i ipsis repletum ad ostendendum virtutem probationis que pervenit ex similitudine duorum particularium adiunctis. eo quod illud quod convenit uni convenit alteri. Unde exemplum non immediate habet reduci ad sillogismum sed per reductum ad inductionem imperfectam et tunc ad sillogismum. sed accipiendo finem i proportionem similitudinis per medio et predicatum conclusionis per maiorem extremitate et subiectum eiusdem per minorem insertum conclusio exempli per sillogismum cuius maior probatur inductione imperfecta per antecedens exemplum. Ut factum isto exemplo. fortes est risibilis. ergo plato est risibilis. formatur primo talis inductio imperfecta. fortes est risibilis. ergo omnis homo est risibilis. Secundo fit sillogismus sic. omnis homo est risibilis. plato est homo ergo plato est risibilis. concluditur ibi conclusio exempli. Sed secundum alios dicitur quod exemplum non reducitur ad unum sillogismum sed ad duos. scilicet capiendum pro medio primi sillogismi primum singulare. et pro maiori extremitate predicatum conclusio

De locis dialecticis

nis ipsi exempli: et per minori subm. et in secundo capiendū illud i quo ueniunt duo singularia per medio. et per maiori extremitate predicatū conclusionis. et pro maiore alio singulare siue subm eiusdem conclusionis.

Tertio sciendum est quod exemplū potest capi dupliciter. Uno modo generaliter per omnia bona quia in qua insertur aliqua per aliquā similitudinē iter res antecederis et sequentis repetitū. siue ante siue post sunt per pones particulares siue singulares siue viles. Et sic est ibi exemplū. omnes rotomagenses sunt bone gētes armorum. ergo omnes colonienses sunt bone gētes armorum quia sic rotomagenses sunt exercitati in illis artibus ita et colonienses. Alio modo capit per prius per omnia bona conclusio nis particularis probata ex alia propōne particulari vel particularibus. et hoc accipiendo particulare ut non distinguatur in singulare. et sic capitur exemplū in proposito. Et tunc exponitur definitio exempli sic. Exemplū est omnia bona probata conclusio nis particularis ex una propōne particulari per aliquā similitudinē iter ante et post repetitū. Et sim aliquos exemplū non dicitur bona omnia nisi in antecedente et contra exprimat terminū significās similitudinē. Et ideo non est hic bonū exemplū. brugenses sunt diuites. ergo rotomagenses sunt diuites. quia tam illi quam illi sunt bonū portū maris. Sed hic est bonus exemplū. brugenses sunt diuites eo quod sunt bonū portū maris. ergo rotomagenses sunt diuites eo quod sunt similiter bonū portū maris. Uniductio et exemplū differunt per iductio semper est ad vltimā conclusionē. exemplū vero quicquid ad particulare. Secundo differunt quia iductio in antecedente habet plures propōnes singulares. exemplum vero una quicquid non repugnat exemplo quoniam possit habere plures singulares in antecedente ex illis inferēs conclusionē viles. Et si queratur utrum omne entimema sit reducibile ad sillogismū. Ad hoc respondetur per duas conclusiones. Prima est quod entimema in quo arguitur ex una propōne categorica et insertur alia propō. et hoc per mediū diuersū ab extremitatibus conclusionis est ad sillogismū reducibile. probat conclusio. nam dato isto entimema hoc currit ergo aliter currit. per additionē vni permissē. hoc est aliter reducitur ad sillogismum. Secunda est si format entimema inferendo conclusionē ex una propōne vel pluribus in antecedente positis non dispositis in modo et figura et non per mediū diuersū ab extremitatibus conclusionis. ipsum non est reducibile ad sillogismū. probat quia conuersiones equipollentie et hinc in gradum arguitur a tota copulatiua ad quilibet eius preteritum et sic dicitur aliter non sunt reducibiles ad sillogismū et tamen sunt entimemata.

Sed contra predicta arguit. primo sic. hic est entimema siue sillogismus imperfectus. omnis asinus currit. ergo omnis bo-

currit. eo quod iste sillogismus perficitur per additionē huius permissē. omnis homo est asinus. et tamen ibi non est bona omnia cuius illa non sit probatiua. ergo entimema non est bona conclusio sequentia. Secundo arguitur sic. vniū. particulare est ita ignotū sicut aliud. ergo in nulla argumentatione procedit ab vno singulari ad aliud. omnia tenet quia omnis argumentatio dialectica procedit a magis noto ad minus notū. Tertio arguitur sic. ista omnia non valent fortis est risibile. ergo omnis homo est risibile. ergo exemplū non conueniēter reducitur ad sillogismū. Quarto arguitur sic. conuersiones et equipollentie sunt entimemata et tamen non reducuntur ad sillogismum. ergo.

Ad rationes Ad primā dicitur quod quicquid ibi non sit sillogismus probatiuū vel entimema probatiuū. tamen ibi est bona omnia siue bonū sillogismus illatiuū si illa propō omnis homo est asinus ibi suppleat. Ad secundā dicitur quod quicquid vniū singulare est naturā et simpliciter non sit notius altero. tamen vniū potest esse notius altero quo ad nos. et hoc sufficit ad argumentū dialecticū. Ad terciā dicitur quod quicquid ibi non est omnia formal. tamen ibi est omnia probabile eo quod sic est de vno individuo sic etiam est exemplariū de omnibus alijs quod cum eo conueniunt. et hoc sufficit ad argumentationē dialecticā siue exemplū. Ad 4^{am} dicitur quod per solutionem in fictione notabili

Locus est sedes argumenti vel id a quo ad propositā questionē conueniēs trahitur argumentum. Quid autem sit questio dictū est. Et sciendum quod propositio. questio. conclusio. et enunciatio secundū substantiā idē sunt. Differunt autem secundum rationes. diuersas enim habent rationes siue definitiones. ut prius patuit. Secundū enim est quod dubitabilis est. est questio. Prout vero iam probata est per argumentū est conclusio. Prout ponit pro alio in premissis est propositio. quia propō dicitur secundū quod est in premissis ad probandū conclusionē. Enunciatio est autem secundum quod significat esse vel non esse. ut fortis currit fortis non currit. Dabito de diffinitione loci sequitur diuisio ipsius loci. Locus autem diuiditur in locū maximā et in locū differentiarū maximā. Locus maximā idē est quod maximā. Maximā est propositio qua non est altera prior neque notior

Tractatus quintus

vt oē totū mains ē sua pte. Itē de quo
cūqz p̄dicat diffinitio ⁊ diffinitū. ⁊ de
quocūqz p̄dicat spēs de eodē p̄dicatur
genus. Locus differētia maxime ē il-
lud quo vna maxima differt ab alia. vt
iste maxie. de quocūqz p̄dicat spēs et
genus. ⁊ de quocūqz p̄dicat diffinitio
⁊ diffinitū. differūt p terminos ex quib⁹
cōponunt. Vna enī cōponit ex gñe ⁊
spē. Altera ex diffinitōe ⁊ diffinito. vñ
isti termini simplices dicunt differētie
⁊ maxie. Et sciēdū q̄ tā locus maxima
q̄ locus differētia maxime dī locus qz
vtrūqz cōfert firmitatē ⁊ robur argu-
mēto. Vñ proportionalr sumit hic lo-
cus ad locū i rebus naturalibus. qz sic
ille seruat res oēs i eē. sic sumit hic lo-
cus p̄firmat argumētū. Itē locus dīa
maxime diuidit p locū intrinsecū extrin-
secū ⁊ mediū. Locus intrinsecus ē qñ su-
mit argumētū ab his q̄ sūt de substantia
rei. vt i diffinitōe. vt si dicat aīal rōna-
le mortale currit. ergo hō currit. Loc⁹
extrinsecus ē qñ sumit argumētū ab his
q̄ ōnino sepata sūt a substantia rei. vt ab
oppositis. vt si q̄rat vtz sortes ē albus
⁊ p̄bet sic. sortes n̄ ē niger. ergo sortes
ē albus. Locus mediū ē qñ sumit ar-
gumētū ab his q̄ ptim cōueniūt cū ter-
minis i questione positis ⁊ ptim diffe-
runt ab eis sic vniuoca ⁊ denotatiua q̄
dicunt iungata. vt si q̄rat vtrū iusticia
sit bona ⁊ probetur sic. iustuz est bonū
ergo iusticia est bona.

Circabūc textum notādum ē primo q̄ cñr au-
ctoꝝ determinat de loco dialectico ip̄m sic diffini-
ens. Loc⁹ ē sedes argumēti vel id a quo ueniēs
elicit argumētū. In qua diffinitōe nō capī locus
pprie p sup̄ficie corpis cōtinētis qmō capī q̄to
p̄bificoz. s3 accipī vt ē termin⁹ secūde intentiōis
⁊ methap̄horice p loco logicali nō tñ s̄p̄bifico s3

tantū dialectico. Nō etia3 accipī sedes pprie sed
trāsūptiue p quandā similitudinē. qz sic res geseit.
⁊ firmat in sede. sic etiā argumētū dialecticū fūda-
tur ⁊ firmat in loco dialectico cū p ip̄m firmet. Et
sic exponit ista diffinitio. Locus dialectic⁹ ē sedes
argumenti. id est regula cōfirmatiua argumēti. di-
alectici. aut alicui⁹ consequentiē p̄babī. vel illud
a quo ueniēs elicit argumētū. id ex quo cōpōi-
tur talis regula cōfirmatiua q̄ ē pp̄p se nota. Et
p̄ p̄mā pticulā tangit locus maxima. ⁊ p̄ secūdam
locus dīa maxie. Et nō accipī hic maxia adiecti-
ue sed substantiue sic q̄ ibi ē appositio. Vñ duplex
ē locus dialectic⁹. s. locus maxima ⁊ loc⁹ dīa ma-
xime. Vñ locus maxima idē ē qd ip̄a maxia. Ma-
xia autē ē ppositio p se nota qua nō ē altera p̄or
nec notior i suo genere. sic q̄ nulla ē ppositio cōsti-
tuta ex illis terminis ex q̄b⁹ cōstituit q̄ sit p̄or ⁊ notior.
s3 possit dari aliqñ aliqua simplr prior ⁊ notior.
Et sic loc⁹ maxia p̄or capi p suo formali signi-
ficato ⁊ tūc significat habitudinē maxime ad argu-
mētū p̄babī. qz tāl maxima ē p̄batiua ⁊ confir-
matiua argumenti dialectici. Alio mō capī p de
nominato. ⁊ tūc ip̄a ppositio p se nota dī esse loc⁹
maxima. Et q̄uis maxima sit pua i quātitate est
tñ magna in virtute. qz in ea est virtus certifican-
di ⁊ confirmādi plures ppositiones. ⁊ vocat multis
nominib⁹. p̄rio vocatur maxima propter causaz
dictam. Secundo vocatur dignitas qz seip̄as di-
gnificat vt ab intellectu cognoscatur cognitio ter-
minis. Tercio vocat cōmunis animi cōceptio qz
ab intellectu multoz facilt concipitur. Quarto dī
ppositio p se nota qz apprehēsis terminis eius si-
ne noticia cuiuscūqz ppositionis p̄or cognosci. Vñ
vna maxia differt ab alia i h̄ q̄ i vna sūt alij ⁊ alij
termini ex q̄b⁹ cōstituitur tales maxime. Et etia3
ē alia ⁊ alia bitudo terminoz i diuersis maximis
positoz sic in hac maxia. De quocūqz p̄dicatur dif-
finitio ⁊ diffinitum. vt isti duo termini diffinitio ⁊
diffinitū vel bitudo eoz adiūcē dicūtur loc⁹ dif-
ferentia maxime. ⁊ p illos differt illa maxia ab ista
De q̄cūqz p̄dicatur spēs de illo p̄dicatur gen⁹ il-
li⁹ spēi. Et sic isti duo termini gen⁹ ⁊ spēs sūt loc⁹
dīa maxie. Et sic p3 q̄ ille maxie differunt p has
bitudines ⁊ p illos t̄minos. qz p tales bitudines sūt
dant i t̄minis siue i reb⁹ significatis p t̄minos. ideo
tales maxie p illos terminos differre dicūtur.

Secundo sciendum est q̄ locus maxima
et locus differētia maxime ad
muticem differunt. quia locus differētia maxime

De locis dialecticis

hic terminos vel bitudine minor ipsius maxie in q
firmat argumentū dyaleticū. Loc^o ho maxia dicitur
pōdes ex illis terminis constitutā. qz pōd explicat qd est
bitudo aītis et cōtis. et roborat talē habitudinem.
Ex q sequitur alia dīa. s. qz argumentū dyaleticū fir/
mat i loco dīa maxime icōplete: et in loco maxia
cōplete. vt si qratur. vñ loc^o. hō currit. g. aīa cur/
rit. et rīdeat a spē ad gen^o nō ē terminatū adhuc ar/
gumētū. qz pōt dubitari qlis ē habitudo iter spēs et
suū gen^o. sed qñ vltra qritur maxia. et rīdetur. de
qñqz pōdicatur spēs de illo pōdicatur gen^o illi spēs
et tūc cōplete et pfecte terminat argumentū. nec pl^o vl/
la dubitatio reliq̃t. Ex pōdis p3 qd qrit cū qrit vñ
loc^o. Solū enī qritur d habitudine termini i ferren/
tis ad terminū illatū: siue aītis ad cōis. iō loc^o dīa
maxie d suo formali significato significat talē ha/
bitudine. s. termini i ferrens ad terminū illatū siue
aītis ad cōis: et conotat siue denoiat ipos terminos
hītes talē bitudine. Sz cū qritur maxia: nihil ali/
ud qritur nisi qd ē regula cōfirmatiōe siue qd ē p/
pō p se nota explicās bitudine terminoz et cū hoc
cōfirmās bitudine aītis ad consequens.

Tertio sciēdū ē qz loc^o dīa maxie diuidit^r
locū extrīsecū. intrīsecū et mediū. Lo/
cus intrīsec^o sic diffinitur. Est qñ sumitur argumen/
tū ab his q sūt de suba terminoz i questione posito/
ruz. ita qz termin^o i ferrens sit de eēntia illati. Et sic i/
telligitur illa diffi^o. loc^o intrīsec^o ē qñ iter terminuz
i ferrens et terminū illatū ē intrīsecabitudo. inter illa
n. tē dī locus intrīsecus. et tūc capitur intrīsecū ge/
neralr p oī illo qd ē i alio fm aliquē modū eēndi
in. et nō accipit ppe put intrīsecū ē illd qd est de in/
trīseca cōpōe et eēntia eius. Et ab alijs sic diffinitur
Est termini maxie vel regule cōfirmatiue alicuius
cōie dyaletice. cuius termin^o i ferrens et termin^o il/
latus supponit p eodē cōuertibilr. vel significāt
idē cōuertibilr. aut de vno eoz verificat eē in aliq
mō eēndi. Ex^m pmi sic arguēdo. hō currit. g. rīsi/
bile currit. h. termin^o i ferrens. s. hō. et termin^o illat^o
s. rīsbile sūt idē reāl^r et supponit p eodē. Ex^m se/
cūdi. nihil ē loc^o nō replet^r corp^o. g. nihil ē vacuū. il/
li termin^o significāt idē. Ex^m tertij. vt dom^o ē. g. pari/
es ē. ibi yn^o eoz terminoz verificatur de altero fm
aliquē modū eēndi in. Loc^o extrīsecus sic diffini/
tur. Est qñ termini maxie vl^r regle cōfirmatiue ali/
cōie dyaletice cuius termin^o i ferrens repugnat
termino illato. Et qñuis inter terminos aliqui nō sit
bitudo cōueniētie. tñ iter eoz ē bitudo repugnātie:
iō inter ipos pōt eē locus. Sz loc^o medius sic dif/
finitur. Est qñ sumitur argumentū ab his que p3

cōueniūt et p3m dīnt cū terminis i questione pos/
tis. hoc est dictū. loc^o medi^o ē loc^o cui^o termin^o i fer/
rens p3z cōuenit et p3m differt a termino illato. sic sē/
cretū et abstractū q cōueniūt i re significata. et dif/
ferūt in mō significādi. Ex q p3 qz nō dī loc^o medi/
us eo qz aliquid mediet iter terminū i ferrentē et ter/
minū illatū. qz sic oīs locus eēt medius cū oīs loc^o
sit bitudo mediās iter terminos. sed dī loc^o medi^o
quodā mō p p3icipationē loci intrīseci et extrīseci.
eo qz terminus i ferrens p3i differt et p3i cōuenit cū
termino illato. vt bene sequitur. albū est coloratum
ergo albedo est color.

Sed contra p3cā arguitur p sic. Argumē/
tū et locus idē sunt. ergo loc^o
nō est sedes argumenti. aīis p3 in isto argumento
hō currit. ergo aīa currit. hō est argumētuz eo qz
habet potestātē cōcludēdi cōclusionē. et est loc^o. eo
qz est spēs includēs habitudine ad aīa quod ē ge/
nus. ¶ 2° arguitur sic. loc^o dīa maxie ē pars ma/
xime. ergo mēbra illius diuisionis coicidūt. ergo.
¶ 3° arguitur sic. Oīs locus est habitudo. sed ter/
mini nō sūt habitudo. ergo termini nō sūt locus.
¶ 4° arguitur sic. locus a cā efficiente ad suū effe/
ctum est loc^o intrīsecus. et tamen causa efficiens
est extrīseca suo effectui. ergo diffinitio loci in/
trīseci non est bona.

Ad rōnes Ad p3maz dī qz locus et argu/
mentum sint idem fūdamēta/
liter. non tñ formaliter cū sint due intētiōes spe/
cifice distincte. ¶ Ad scōaz distinguitur aīis. vel si
capiatur formaliter et p per se significato et sic ne/
gatur vel pro per se denominato. et sic iterum di/
stinguitur. vel qz sit pars materialis maxime et sic
conceditur. vel formalis et quiditatiua: et sic nega/
tur. ¶ Ad tertiam distinguitur maior. vel si capi/
atur loc^o p per se significato. et sic cōceditur vel p/
denoiato et sic negat. imo termini maxie sūt deno/
mīatiē loc^o dīa maxime. ¶ Ad qrtā dī qz cōcedit
maior et distinguitur minor. qz aliqd pōt dici duplr
extrīsecū alteri. Uno: qz nō ē de intrīseca ratiōe
eēndi et compositione eius: et sic conceditur minor.
Alio modo aliquid dicitur esse extrīsecum alte/
ri quia totaliter est extra ipm tam secundum ac/
tum qz secundum virtutem. et secundum nullum
modum essendi in ipō continetur: et sic causa effici/
ens non est extrīseca suo effectui quia virtuali/
ter in eo continetur.

Itē loc^o intrīsecus didit p locū a sba et p
locū a cōcomitātib^o subaz. locus a sub

Tractatus quintus

stantia ē qñ sumit argumētū ab his q̄ sūt de substantia terminorū i qōne positorum. Et ille locus diuiditur p locū a diffinitione a descriptione et a nominis interpretatione.

Circa hūc textū notandū ē primo q̄ in tertio tractatu hui⁹ libri auctor diuidit locū intrinsecū i locū a substantia et locū a cōcomitatib⁹ substantiaz. Unde locus a substantia est qñ sumit argumētū a substantia ēminorū in questione positorum. Que diffinitio sic intelligitur. Locus a substantia est qñ termin⁹ iferēs dicit adequatē et cōuertibiliter totā substantiam: id est eēntiam termini illati et hoc explicite vel implicite. diffinitū enī nō dicit explicite totā substantiam diffinitionis nec descriptū dēscriptiōis. **E**t notādū est q̄ nō accipitur hic substantia put dissiguitur ā accēs aut cōtra accidentalia i p̄dicamento accidētū reponibilia. sed capis substantia p omni illo qd est de eēntia siue cōsequitur eēntiam cōuertibiliter termini illati. **D**iuiditur enī loc⁹ a substantia p locū a diffinitione ad diffinitū. a descriptione. et interpretatione. et isti iplicite continēt locum a diffinito a descripto et interpretato. Quorū sufficiētia sic facit pōt haberip diffinitiones suoz mēbroz et ideo relinquūtur. Et quo p̄z q̄ p bas diuisiones solū diuidit explicite loc⁹ diffinita maxie. tñ iplicite diuiditur loc⁹ maxima. et eius diuisiones facilius possunt haberi.

Secundo sciēdū est q̄ termin⁹ iferens est terminus positus i antecedēte habens certā habitudinē ad terminū positum in cōsequente. ppter quam habitudinē antecedens antecedit ad tale cōs. S̄z termin⁹ illat⁹ ē terminus positus in cōte habēs certā habitudinē ad terminū positū in ante. ppter quā habitudinē cōsequens segitur ad tale antecedēs. Et sic arguēdo. hō est. ergo animal ē. termin⁹ iferens est hō. et terminus illatus ē animal. et rōe habitudinis illoz duoz terminorum adinuicē vna illaz pponū antecedit et alia segitur. **S**z restat dubiū a quo. s. locus dialecticus pncipaliter denoiatur an a termino iferente vel illato. R̄ndetur q̄ denoiatur a termino iferente. qd p̄batur sic. qz locus denoiatur a termino i quo cōsistit tota virtus p̄batōis cōtis. sed in termino iferente stat tota virtus probationis. ergo locus d̄z ab ipso denominari. Minor p̄z. s. qz si argumētū dialecticum reduceretur ad sillogismum. tūc terminus iferens eēt medium sillogismi. sed in medio est tota virtus probatiua vt alias dictum ē. er

go in termino inferente est tota virtus probatiua argumenti. Non tamen debet intelligi q̄ loc⁹ denominetur a termino inferente fundamētaliter accepto. quia sic iste locus. sortes est homo. ergo sortes est animal. diceretur locus ab hoīe: quod ē falsum. sed debet denominari a termino inferente formaliter accepto. id est ab habitudine s̄z quā talis habet rationem termini inferentis. vt habitudo illius argumenti est a specie ad genus. ideo ille locus denominatur a specie. In eodē enī termino possunt fundari diuerse habitudines. vt in homine est habitudo diffiniti ad diffinitionē. et speciei ad genus. si ergo in aliquo antecedente ponatur homo ratione diffiniti aut sub alia habitudine ille locus dicitur a diffinito. si hō sub habitudine speciei ille locus dicitur a specie. Cognoscitur at sub qua habitudine ponitur terminus inferens in antecedēte per terminum illatum. eo q̄ si in cōsequēte ponatur diffinitio terminus in antecedēte debet poni sub habitudine diffiniti. Ex quo p̄z q̄ sub eodem fundamento pōt fundari diuerse et plures relationes: et ille specificantur a termino ad quē cum capiāt diffinitionē a fundamēto ergo ōz dicere q̄ necessario capiant a termino cum totus eē relatiui sit ad aliud. s. ad rem:

Tertio sciēdum est q̄ querere in aliq̄ cōte vnde locus: non est aliud q̄ i ipa q̄ rere terminum maxime vel regule confirmantis talem consequentiam. Qui quidē terminus x̄p̄sibilis est de termino iferēte rōe habitudinis quā habet termin⁹ iferēs ad illatū. Ut cū queritur. Un locus. aial rōale currit. ergo hō currit. R̄ndetur a diffōne ad diffinitū. ergo nos q̄rimus illū terminum diffōnis de q̄ verificatur termin⁹ illat⁹. S̄z cū querim⁹ maximā querimus p̄pōnē per se notā cōfirmatiua talis cōte. vt cū queritur maxima. aial rōale currit. q̄ hō currit. r̄ndetur. qcquid verificatur de diffōe et de diffinito. **S**ed cū queritur q̄ re locus dialectic⁹ pncipaliter denoiatur a termino inferente. et locus sophisticus ab illato. De prima visū est in p̄cedēte notabili. Sed ad scōaz partem dubij d̄r q̄ ratio ē qz loc⁹ sophistic⁹ est deceptorū. modo deceptorū latet in cōclusionē. qz hō p̄ augmētatōez sophisticā d̄cipi credēdo q̄ pp talē argumētationē debite iferatur seu p̄betur aliq̄ cō. que tñ non p̄batur nec infertur. et sic deceptio in loco sophistico latet in ēmino illato. et sic denoiatur huiusmodi locus a termino illato. Unde circa p̄dictā diuisionē loci a substantia in locū a diffōne. descriptione. et interpretatione aduertēdū ē q̄ diffō potest capi ou

De locis dialecticis

pliciter: vno mō p pte p oīoe ouertibilr explicāte gditatē z eēntiā rei significāte per diffinitū. z hoc p cise p eēntialia. z hoc modo sola diffō gditatiua ē diffō. Verū est tñ q ab aliqb^o diffinitio cālis ppter similitudinem quā habet cū diffōne gditatiua. qñqz vocat diffinitio stricte capiēdo diffōnem. Et sit tu do que ē iter diffinitionē causalē z gditatiua ē ista qz sicut i diffōne cāli ponunt termini ipoztates cām vel cās rei significāte p diffinitus. sic etiam in diffinitōe gditatiua ponit terminus qui ipoztat for mam z eēntiā rei significāte per diffinitū. Alio mō accipitur diffō gñaliter p oī illo qd explicat eēntiā alic^{ius} siue a pōzi siue a posteriori. z sic diuidit i diffi nitionē gditatiua causalē z qd nois. Et isto mō. nō caput diffinitio i pposito. pūo mō. qd patet qz ad vi dendum dñā iter mēbra p dīcte diuisionis oportet qz diffō capiat vt se extendit tam ad diffinitiones g ditiua qz causalē. Sed descriptio capitur pro oī oīoe explicāte ouertibilr naturā dīscripti. que qui dē oratio accītat^r z denominatiue p dīcatur de dī scripto. vt homo est aīal rīsbile. ē descriptio hoīs Et iterptatio in pposito caput p oīoe conuertibilr z synonime explicāte modū significādi alicui^{us} tñ ni. z sic iterptatio est diffō qd nois. z iterptatū est diffinitū. diffinitōe quid nominis. Et dñ notāter ouertibilr explicāte modum interpretandi. quia si non. talis locus non teneret.

Sed contra p dīcta arguit. pūo sic. Que cūqz cōcomitant^r subāz ali cuius rei sunt extra ipām ergo loc^{us} a cōcomitantib^{us} subātiā ē extrīsecus. C^o Secūdo arguitur sic: Res sp^{iritus} denoiatur a fine. qz tñ pñi scdo de aīa. a fine vñūquodqz iustū ē apellari. ergo locus dialecti cus dñ denoiari a termino illato z non iserente. C^o Tertio arguitur sic. si locus denoiatur a tñmo in ferente seqretur qz iste locus p quē tenet ista dñā. hō currit. ergo aīal currit. denoiaret ab hoīs. dñs ē tñm qz denoiatur a spē. C^o Quarto arguitur sic. p bando qz locus nō denoiatur a tñmo iserēte secū de itentionalr capto. si sic seqretur qz loc^{us} a diffōe ad diffinitū. a descriptōe ad descriptū. z sic d alijs. eēnt loci a relatiuis. dñs est fallū z pbatur dñā. qz spēs z gen^{us} dñr correlatiue sic dñō z diffinitum.

Ad rōnes Ad pñā dñ negādo aīis capiē do eē extra aliud vt dñ illud qd nullo mō eēndi in est in alio quomō accipitur hic. quāuis accipēdo eē extra aliud vt idē est quod nō eē de ppositione intrīseca z eēntiali. aīis sit pticula riter vez non tñ vñ. qz a genere sumit locus a con comitantibus subāz. z tñ genus nō ē extra subam

rei. C^o Ad scōaz dñ qz non dñ sp^{iritus} vñūquodqz de nominari a suo fine. Scdo pōt dici qz quāuis in ill^{ud} que dicūt cālitatē finis res sp^{iritus} denoiatur a fine. non tñ in ill^{ud} que dicūt cālitatē efficiētē cuiusmo di est loc^{us}. Tertio pōt dici qz non est icōueniens lo cā denoiari a termino illato minus pñcipalr. cū hoc tñ fiat qz pñcipalr denoietur a termino inse rente. C^o Ad 3^{am} dñ qz dñā denoiatur a termino in ferente. idest ab habitudine termini inferentis ad illatum. Et vltra cūz dicitur qz loci a specie ad ge nus. a diffinitione ad diffinitum. z sic de alijs. eēnt loci a relatiuis. negatur dñā. qz species et genus non capiuntur hic formalr. ideo illud quod signifi catur in secundis intentionibus exercetur in pri mis. est tñ verū qz si exerceretur in secundis inten tionibus qz esset locus a relatiuis. Et per hoc etiā patet solutio quarti argumenti.

C^o Diffō ē oīo idicās quid ē eē rei per eēntialia. locus a diffinitione est habi tudo diffinitionis ad diffinitū. z cōtiet quattuor argumēta z quattuor maxias Primo subijciēdo diffōne affirmatiue vt aīal rōnale currit. ergo homo currit. Maxia. quicquid p dīcatur de diffōe z de diffinito. Secūdo predicando diffō nem affirmatiue. vt fortes est aīal ratio nale mortale. ergo fortes ē homo. Maxia. de quocūqz predicat diffō z dif finitū. Tertio subijcēdo diffinitōz nega tiue vt aīal rōnale mortale nō currit. er go hō non currit. maxia. qcqd remo uet a diffōne etiā remouet a diffinito. Quarto p dīcando diffinitōez negatiue. vt lapis non est animal rationale mor tale. ergo lapis non est homo. maxia A quocūqz remouet diffinitio z diffi nitū. locus a diffinito est habitudo ipi us ad suam diffinitionem. z pñet qtu tuor argumenta z quatuor maxias. sicut locus a diffinitione. Primo subij ciendo diffinitū affirmatiue. vt hō cur rit. ergo aīal rationale mortale currit. maxia. Quicquid predicatur de dif

Tractatus quintus

finito et etiam de diffinitione. Secundo predicando diffinitum affirmative. ut sortes est homo. ergo sortes est animal rationale mortale. maxima. De quocumque predicat diffinitum et diffinitio. Tertio subiungendo diffinitum negative ut homo non currit. ergo animal rationale mortale non currit. maria. Quicquid reuertitur a diffinito et etiam a diffinitione. Quarto predicando diffinitum negative. ut lapis non est homo. ergo lapis non est animal rationale mortale. maxima. A quocumque remouetur diffinitum et etiam diffinitio. Et sciendum quod locus superius dicitur denotari a termino inferente et non est ab illato. ut quando diffinitio est inferens est locus a diffinitione. quando vero diffinitum est inferens est locus a diffinito. Descriptio est oratio significans esse rei per accidentalia. ut animal risibile est descriptio hominis. Vel sic. Descriptio est oratio posita ex genere. et proprio. ut animal risibile. locus a descriptione est habitudo descriptionis ad descriptum. et continet quantum argumenta et quantum maximas sicut locus a diffinitione. et formantur hic eodem modo argumenta et maxime sicut ibi nisi quod ibi ponitur diffinitio et diffinitum. hic vero descriptio et descriptum. Interpretatio est duplex. Quedam enim est quae non auertitur cum interpretato suo. ut ledens pedem est interpretatio huiusmodi nominis lapis. Alia est quae conuertitur cum interpretato suo. ut amator sapientiae est interpretatio huiusmodi nominis philosophus. et hoc modo sumitur hic. Et diffinitio sic. Interpretatio est exponitio nominis minus noti per aliud nomen magis notum. vel per integram orationem. locus a nominis interpretatione est habitudo interpretationis ad interpretatum et pertinet tot argumenta et tot maxime sicut locus a diffinitione. Primo subiungendo interpretationem affirmative. ut amator sapientiae currit. ergo philosophus currit.

maxima. Quicquid predicat de interpretato et de interpretato. Vel sit a parte predicati. ut sortes est amator sapientiae. ergo est philosophus. maria. de quocumque predicat interpretatio et interpretatum. Negative sic a parte subiuncti ut amator sapientiae non currit. ergo philosophus non currit. maria. Quicquid reuertitur ab interpretatione et etiam ab interpretato. A parte predicati sic. sortes non est amator sapientiae. ergo non est philosophus. maria. A quocumque remouetur interpretatio et etiam interpretatum. et eodem modo intelligitur de interpretato sicut de diffinito.

Circa hunc textum notandum est prius quod ad notificandum locum a diffinitione petrus hyspanus permittit diffinitionem diffinitionis dicens. Diffinitio est oratio idicis ad est esse rei per essentialia. Et debet sic exponi. Diffinitio est oratio explicans ouertibiliter qualitatem siue essentiam diffinitum per essentialia. scilicet per genus et differentiam. Ex quo sequitur quod hic non capit diffinitio per quocumque diffinitionem sed specialiter per diffinitionem qualitativam tantum. Alterius sequitur quod diffinitio ut est quod complexum et per denominatum non potest diffiniri sed solus per se significato et per eynas secundum intentionem. et ut sic est quid complexum. Quid autem sit locus a diffinitione. quid locus a diffinito. quando et quot modis teneatur. et quae sunt eorum maxime per se clare in textu. Est autem aduertendum quod diuersimode sumitur locus a diffinitione. ad diffinitum. et petitio principii. et locus demonstratiuus. Unum diffinitum et diffinitum per se dupliciter considerari. Uno modo in quantum diffinitum et diffinitum. et hoc dupliciter. Uno modo per respectum ad predicata quae notiori modo conueniunt terminis illato quod inferenti. et sic ab eis sumitur petitio principii. Secundo modo ad predicata quae notiori modo conueniunt terminis inferenti quod illato. et sic sumitur locus a diffinitione. Alio modo consideratur diffinitum secundum quod explicat principia essentialia diffinitum per quae demonstratiue et propter quid cognoscitur propria passio iesse diffinitum. et sic a diffinitione ad diffinitum sumitur locus demonstratiuus. Locus autem dialecticus a diffinitione ad diffinitum non est semper bonus. non enim termini habent suppositionem simpliciter significare. scilicet cum arguitur respectu predicatorum secundum se intentionaliter siue predicatorum ponentium differentiam inter diffinitionem et diffinitum. Diffinitio enim et diffinitus differunt et conueniunt. ideo non debet argui ab uno ad aliud respectu predicatorum quae conueniunt uni ea par

De locis dialecticis

te qua differunt ab alio. et ideobis non bene arguitur
aial rationale est definitio. ergo bonum est definitio. Nec
bis. aial rationale est oratio posita ex genere et oratio. quod
bonum est oratio posita ex genere et oratio. et sic de alijs
argumentis similibus. Posset etiam addi alius casus in
quo non tenet. scilicet quia definitio et definitum ponuntur a pre-
dicati precise post verba actus aie iterioris significatio
ut scio. cognosco. intelligo et sic de alijs. Rationem est quod tunc
appellatur suas rationes formales. et ideo non sequitur. in-
telligo aial rationale. ergo intelligo hominem eo quod in ri-
gore logice ante potest esse verum ante exite falso.

Secundo sciendum est quod descriptio est oratio
indicans quod est esse rei per accidentia
lia. Et quo per quod definitio et descriptio conveniunt in
hoc quod utraque explicat esse essentialis siue essentialis rei
Sed differunt quod definitio explicat illud esse per princi-
pia essentialia. Descriptio vero per accidentalia. Et dicitur
per accidentalia et non per accidentia quod superius aliquando de-
scribitur per sua interiora quod proprie non sunt accidentia eius
Quis dicitur accidentalia. eo quod habent modum acciden-
tium. id est quod extra essentialis sui superioris sic et accidentia
Duplicitate autem sunt accidentia. quodam sunt individui quod dicitur
tur accidentia communia. Alia sunt accidentia speciei que
dicitur accidentia propria. Et ergo si descriptio
ponitur accidentia illa debet esse propria eo quod descri-
ptio uno modo definitur quod est oratio constans ex genere et
proprio. ut aial rationale est descriptio hominis. Qui au-
tem sunt loci a descriptione et descriptio. quot modis. et
quomodo tenent. et quot sunt eius maxime clare per se in tex-
tu. Et ad debite arguendum observandi sunt illi casus
in quibus non tenet locus a definitione ad definitionem
Unus definitio et descriptio possunt capi dupliciter. Uno
per denominato et tunc sunt orationes compositae ex ge-
nere et proprio et ex genere et differentia. Alio modo
possunt capi per se significato. et tunc sunt relationes
rationis care per actum intellectus operantis definitionem ad dif-
finitionem. et descriptionem ad descriptum. et hoc modo capiuntur
Sciendum est quod duplex est interpretatio. quodam
est convertibilis cum interpretato. ut ama-
tor sapientie interpretatur philosophus. Alia est non convertibi-
lis quod excedit interpretatum. ut ledens pedem excedit lapi-
dem. Alia est interpretatio quod exceditur ab interpretato ut per
secte factum exceditur a perfecto. Locum autem ab interpreta-
tione ad interpretatum vel esse solum sumitur ab interpreta-
tione convertibilis. eo quod sicut prius dictum est in omni loco a
subalterminis inferens et terminum illarum debet esse con-
vertibilis. Diffinitur ergo sic interpretatio. Est expli-
catio unius nominis minus notum per aliud nomen magis no-
tum. Ex quo per quod definitio et descriptio dunt ab in-
terpretatione. quia ipse non explicat unum nomen per aliud sed

explicant essentialis siue re significatam per nomen. Dicitur
et interpretatio et etimologia et translatio: eo quod
etimologia est proprie expositio unius dictiois per alias
eiusdem ydiomatis. sed translatio est de uno ydioma-
te ad aliud. Interpretatio vero est superius ad etim-
ologia et ad translationem. et fit quoniam aliquando dictio expo-
nitur per plures alias eiusdem ydiomatis siue dixerit
sunt. Locum autem ab interpretatione ad interpretatum
vel contra tenet eodem modo sicut dictum est de pre-
dictis. Sunt et alii octo loci a substantia qui in textu
non enumerantur explicite. eo quod sunt reducibiles ad
sex predictos. Tres enim reducuntur ad locum a defini-
tione. quorum primus est ab uno synonymo ad aliud. 2.
contra. 3. a differentia ad speciem. et hoc capiendum dif-
ferentiam per orationem convertibilem cum specie. 4. qui est
a specie ad orationem convertibilem reducitur ad locum
a definitione. 5. qui est a proprio ad speciem reducitur ad
locum a descriptione. Sextus est contra reducitur ad lo-
cum a descriptione. Septimus est ab exponentibus ad ex-
posita reducitur ad locum ab interpretatione. Octavus est
est reducitur ad locum ab interpretato. Posset tamen
bus istis assignari unus locus communis qui diceretur locum a
convertibilibus. et posset formari facilius argumenta et ma-
xime per locos. Quorum unus sibi sufficiens. Nam
omnis locum a substantia sumitur ab habitudine terminorum con-
vertibilium adiunctis. et hoc dupliciter. vel illi termini sunt con-
vertibiles in significato. et sic est locum ab interpretatione ad
interpretatum. vel aliquis alius locum ad unum illorum redu-
cibilis. scilicet locum a synonymo ad synonymum. vel ab ex-
ponentibus ad exposita vel esse. Uel illi termini sunt
convertibiles in supponendo. et hoc dupliciter. nam vel illi
termini sunt formales convertibiles et predicantur de se invicem
essentialiter: et sic est locum a diffinitione ad definitionem. vel esse.
aut aliquis alius locum ad unum illorum reducibilis. scilicet locum a
orationem essentiali ad speciem immediatam. vel esse locus a synony-
mo ad synonymum. vel illi termini sunt convertibiles formales
et predicantur de se invicem convertibiliter accidentaliter: et sic est
locus a descriptione ad descriptum et esse. vel aliquis alius lo-
cus ad ipsum reducibilis. scilicet a propria passione ad suum sub-
iectum. prout arguitur. Prius scilicet eadem
est habitudine a diffinitione ad definitionem

Sed contra

prout arguitur. Prius scilicet eadem
est habitudine a diffinitione ad definitionem
tum et esse. 2. locum a diffinitione et locum a definitione non distinguuntur.
Et arguitur sic. Descriptio non est descriptio. 3. ma-
le. 4. describit descriptio. ante per quod si descriptio est
descriptio tunc pari ratione illa descriptio describere et
habet aliam descriptionem. et iteque illa alia. et sic in infinitum
Tertio sic arguitur. non sequitur iustus est amator sapientie.
ergo iustus est philosophus. et tamen arguitur ab interpretatione ad
interpretatum. ergo talis locus non valet. Quarto sic
arguitur. non sequitur amator sapientie est interpretatio. ergo

Tractatus quintus

phs ē interpretatio. ⁊ tamen arguitur ab interpretatiōe ad interpretatum. igitur.

Ad rationes <sup>Ad pma dī qd n̄ ē eadē bī-
tudo forma iter diffiniti-</sup>
onē ⁊ diffinitū ⁊ ecōtra lz diffinitio ⁊ diffinitū sunt
idē realiter. ¶ Ad secūdā dī qd descriptio duplī
accipitur Uno modo pme itētiōalī ⁊ sic ē quoddā
plexū quod nō pōt diffiniri. aliomō secūde itēti-
onaliter. ⁊ sic ē qd icōplexū ⁊ pōt diffiniri p diffini-
tionē pticularem cu us nō ē diffinitio. ¶ Ad ter-
tiā dī qd ibi ē bona cōia. sed antecēdēs est falsū sic
⁊ cōis. eo qd non amat nisi quod actualiter posside-
tur. iust' ergo nō hīs sapientiā non amat eā q̄uis
eā appetet. desiderū enī ⁊ appetit' sūt rei nōdum
habite. amor ⁊ o rei habite. ¶ Ad quartā dī qd cō-
sequentia non valet. nec arguitur ab interpretati-
one ad interpretatū. qz arguitur respectu p̄dica-
torum secūde intentionaliū in qbus nō v3 cōia.

Et de locis a pcomitātibus
substantiā qui sūt qñ sumit ar-
gumētū ab his q̄ psequūt' tmi-
nos in qōne positos. Et diuidit'. qz ali-
us ē loc' a toto. alius ē loc' a pte. alius
a cā. alius ab effectu. alius a gñatōe. ali-
us a corruptōe. alius ab vsib'. alī' a cōi-
ter accidentibus. Locus a toto diuidi-
tur sicut ipm totū. Est enī quoddā to-
tū vlt. aliud totū integrale. aliud totū i
q̄titate. aliud totū i modo. aliud totū i
loco. aliud totū i tpe. Et sūm hoc mlti-
plex est locus a toto. qz alius ē locus
a toto vlt. alius a toto integrali. ⁊ sic de
alijs. ⁊ sūm diuidit' loc' a tpe. Totū vlt
vt hic sumit ē quodlz supius substantia
le sūptū ad sūm iferius in linea p̄dicamē-
tali. vt aīal ad boiem ⁊ hō ad sortem.
Pars subiectina dī quodlibet iferius
sub toto vlt sūptū. Locus a toto vlt si-
ue a gñe est habitudo ipius totius vltis
ad suam pte subiectinā siue ad suā spe-
ciem. ⁊ est semp destructiuus p̄dicā-
do totum. vt lapis nō est aīal. g lapis n̄
est hō. Maxima. A quocūqz remoue-
tur genus siue totū vlt ab eodē remo-

uetur spēs siue pars subiectina. locus
a specie siue a parte subiectina est ha-
bitudo ipius ad genus siue ad suū totū
vlt ⁊ est semper p̄structiuus. ⁊ tenet
duo argumēta ⁊ duas maximas. Pri-
mo subiiciendo spēm affirmatiue. vt hō
currit. g aīal currit. maxima. Quiddā p̄-
dicat de spē siue parte subiectina: hoc
etiam predicat de gñe siue de toto vlt.
Secūdo predicando spēm affirmatiue.
vt sortes ē hō. ergo sortes est aīal. ma-
xima. De quocūqz p̄dicat spēs siue ps
subiectina. de eodē predicat genus si-
ue totum vniuersale.

¶ Circa hūc textū notādū ē qd loc' a pcomitā-
tibus substantiā est qñ sumit argumētū ab his q̄
sequūt' terminos i questione positos. i. quando
termin' iferēs ē intrinsec' termino illato s3 aliqūe
modū cēndi in. sed nō dicit totū eius eēntiam ade-
quate ⁊ conuertibiliter. Et diuidit' i octo spēs. vt
p̄zin textu. Et si sint alij loci a pcomitātibus sub-
stantiā tñ reducūt' ad aliqūe istoz. Prim' locus a
pcomitātibus substantiā ē locus a toto ad suā pte.
Et qz totū diuiditur in sex modos. ita ē loc' diui-
ditur in sex spēs. Et quia quot modis dicitur to-
tum. tot modis dicitur ps: ideo etiam loc' diuidi-
tur in sex species: Sed oīa clare patēt i textu. Pri-
m' hō locus a toto ē loc' a toto vlt. ⁊ est vlt supius
alicuius inferioris. vt aīal respectu hoīs ⁊ equi.
Et nō d3 accipi vlt p̄pē p genere vel p spē vel p
illo qd ordinatur s aliud in directa linea p̄dicamē-
tali. s3 d3 accipi cōiter p oī illo quod est alī cōis si-
ue sit ens reale siue rōis siue vniuersus siue analo-
gū. Sic ē p̄portional' nō capitur iferius p̄pē s3
cōiter p oī illo quod ē vnius cōtie respēu alteri'.
Un loc' a toto vlt ad suā pte siue a supiori ad ife-
rius ē habitudo totius vltis ad suā pte subiectinā
siue ad suū inferiorius. Et sūm hūc locū sicut sūm p-
cedentes possunt formari quatuor modi argumē-
torū ⁊ quatuor maxime q̄uis dicatur in textu qd
solum tenet per vñā maximā. s. arguēdo a toto ad
partē negatiue ⁊ aliquando affirmatiue. vt bā se-
quitur. lapis non est aīal. ergo lapis nō est hō. Ex
quo sequit' qd circa hūc locū sunt tres regule siue
maxie icōstātes ⁊ falsē. p̄' ē arguēdo a toto vlt ad
suā pte affirmatiue subiiciendo. vt nō segt. aīal cur-

De locis dialecticis

rit. *g*hō currit. Secūda est a toto vlti arguēdo ad suam partem affirmatiue predicando. vt n̄ segtur asin⁹ ē aial. ergo asin⁹ ē hō. Tertia arguēdo a toto vlti ad suā ptē subiiciēdo negatiue z sine distri butiōe. vt aial n̄ currit. *g*hō n̄ currit. Loc⁹ at a pte subiūa ad suū totū ē habitudo patis subiectiue ad suum totum. Et tenet duobus modis. s. affirmati ue subiiciēdo. z affirmatiue p̄dicado. z sic sūt due maxime. s. vere arguendo a pte subiectiua ad su um totū. z alie due sūt falsē. s. arguēdo a pte sub/ iectiua ad suū totū negatiue subiiciēdo z negatie p̄dicando. ¶ Et ad debite arguēduz p hos locos obseruandū ē pmo q nō arguat respectu p̄dica/ toz secūde icētiōaliū siue ponētū dīaz inf supi⁹ z inferi⁹. aut a toto z a p̄tib⁹ habētibus suppositio nē simplicē. Scdo obseruādū est s3 aliquos q to tū z pars non īsequātur dictionē ip̄ortantē actūz aie iteriorē rōne cui⁹ appellāt suās p̄ptias rōnes Tercio ē obseruandū q nō arguat cū dictionib⁹ sincathegozeūaticis negatiōē icludētib⁹. z q n̄ distribuāt totū vltē. ppter qd nō sequit. sortes dis fert ab sino. ergo sortes differt ab aiali. nec sequit sortes icipit ēē albus. ergo sortes icipit ēē colorat⁹ Quarto obseruādū ē q termini īācedēte z con sequente teneant vniformiter. z ideo non segtur ignis calefacit aquā. ergo ignis facit aquā. nec se quit. aligs existēs vltra parisius agit parisius. qz ī antecedēte subitelligit vna oratio z nō ī cōte.

Secundo sciendū ē q a toto vlti ad suam ptē cōstructiue ē bona cōia si to tum vniuersale distribuatur z etiam subiiciendo destructiue. z etiam affirmatiue subiiciendo z eti am predicando. dū tñ vbiqz sit distributum per li gnū vltē. vt bñ segtur. oē aial ē substātia. *g*ois hō ē substācia. homo ē oē aial. ergo hō est asin⁹. nullum aial currit. ergo null⁹ hō currit. Sz auctor n̄ hoc omisit qz ibi nō arguit p̄ptie a toto vlti ad suā ptēz. s3 magis a toto ī quāitate. Sitr a pte subiectia ad suū totū ē bona cōia destructiue dū tñ negatiō segtur totum z ptē. vt bñ segtur. hō n̄ ē asin⁹. ergo aial nō ē asin⁹. Quod pbatur qz ex opposito dēcō rio cōtis inferitur opp^m aītis. bñ enī segtur. oē aial ē asinus. ergo ois hō ē asin⁹. sitr bñ sequitur. hō nō currit. ergo aial nō currit. qz ex opposito dēcōzio cōtis inferitur opp^m aītis. segtur enī: oē aial currit. ergo ois hō currit. Sz qz iste mod⁹ arguēdi nō t3 vlti ideo auctor nō determinat de illo. Qz at nō teneat vlti p3. qz nullo hoie exīte nō sequitur hō n̄ currit. ergo aial n̄ currit. qz si nullus hō existeret z oia alia aialia ab hoie curreret iste cēntisil⁹ vltē. hō n̄

currit z oē aial currit eo q aial ibi restringitur ad p̄tes. Secūdū ergo hūc modū dicēdi iste mod⁹ arguendi sp̄ t3 posita cōstātia ptis s̄biue vt si hō sit bñ segt. hō nō currit. *g*aial n̄ currit. Exq̄ segt p̄t mo qz iste loc⁹ t3 vlti quando nō ē p̄dicatio accītal⁹ vt hō non ē asin⁹. ergo aial non ē asin⁹. z3 sequitur q non sp̄ t3 p̄dicatione existente accidētali. qz qñ nullū suppositū ptis existit. tūc non v3 cōsequētia.

Tercio sciendū ē q arguēdo a pte subiecti ua ad totū vltē cōstructiue non ē for malis cōsequētia nisi obfuaratio aliquib⁹ cōditionib⁹. ¶ P^a q totū vltē nō distribuāt. qz si sic cōsequētia nō valeret. non enī segtur. ois hō ē rōalis. ergo oē aial ē rōale. ¶ z^a cōditio ē q pars subiectiua z su um totū non sumant cū dictione significāte actū aie interiorē. vt nō segtur. cognosco hoīem. *g*co/ gnosco aial. qz potē est cognoscere rōnem specifi cambois z ignorare rōnē aialis. ¶ Sitr si valet il le locus negatiue nisi obfuaris duab⁹ conditioni bus. p̄tia ē q arguatur cū cōstātia partz subiecti ue. defectu cui⁹ non segtur. musca non vigilat. *g*aial non vigilat. qz si musca non eēt sicut ī byeme: aīs eēt vez. vel cōis falsū. Scda cōditio est q ar guatur sine distributiōe totū vltis. ¶ Et sitr argu endo a toto vlti ad suā ptē subiūa negatiue est bo na cōia duab⁹ cōditionib⁹ obseruatis. p̄tima ē q to tū vltē distribuatur. z ppter hoc non segtur. aial non ē rōnale. *g*homo n̄ ē rōnalis. z^a cōditio est q to tūz z sua pars subiectiua non sumātur cū dictiōe ip̄ortate actū aie iteriorē. ¶ Et sitr arguēdo a to to vlti ad suā partē affirmatiue oz obseruare duas cōditiones. p̄tima ē q ponat cōstātia ptis subiecti ue ī ante. z^a ē q totū vltē distribuatur. Et iste lo c⁹ n̄ oz p̄ptē denoiari loc⁹ a cōmitantib⁹ subaz. s3 locus a cōmitante subaz. qz arguēdo a toto vlti ad suā ptē non arguitur a f̄mino īserēte ad f̄minū illatū tāqz p̄ta cōmitaria s3 tanqz vñ cōmitas.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄tio sic. bñ se quitur numer⁹ est. ergo bina rius est. sitr duo sūt. ergo vnus est. eo q ex opposi to cōtis sequitur oppositū antecedētis. ergo loc⁹ a toto vlti ad suā partē valet affirmatiue. ¶ z^a ar guitur sic. nō segtur asinus est non hō. ergo asinus est non aial. z tamē arguitur ab inferiori ad superius affirmatiue. ergo tal locus non valet. minor patet quia sicut se habet homo ad aial ita non homo ad non aial. sed homo est īferius ad aial. ergo non ho mo est īferius ad non aial. ¶ Tercio sic arguit. non segtur. homo sit albus. ergo homo sit aliquid. z tamen arguitur ab inferiori ad superius affirma

Tractatus quintus

tiue. ergo talis locus non valet. **C** Quarto arguitur sic. non sequitur. asinus differt ab homine. ergo asinus differt ab animali. similiter non sequitur. sortes incipit esse albus. ergo sortes incipit esse coloratus. et tñ in istis arguitur per locum a pte i mō ad suum totum affirmatiue. ergo.

Ad rationes ^Ad primam dicitur q̄ illa dñā non tenet per locum a superiori ad inferius affirmatiue. sed magis tenet per babitudinem que est inter causam et effectum vel totum integrale et suam partem. **C** Ad secundā negatur minor et eius similitudo. quia quādo cū q̄ negatio infinitas additur superiori et inferiori p̄ cōpositionē. tunc de superiori fit inferius et de inferiori fit superius. ideo ibi arguitur a superiori ad inferiū affirmatiue. **C** Ad tertiā dñ q̄ illa dñā n̄ valet eo q̄ hoc verbum fit includit negationem. Et similiter dicitur ad quartā q̄ in illis non arguitur ab inferiori ad superius affirmatiue. quia in istis verbis differt. desinit. incipit. et sic de alijs includuntur negationes. et habent exponi per propositiones negatiuas.

Totū integrale est quod ē p̄positus ex partibus habentibus q̄ritatez. et p̄ eius dñ p̄s integralis. Pars integralis est q̄ cū alijs partib⁹ p̄stituit totū. loc⁹ a toto integrali ē babitudo totius integralis ad suā partē. et est p̄structiuus semper vt domus est. ergo paries ē. maxima. posito toto integrali ponitur et quelibz eius pars. loc⁹ a parte integrali est babitudo ip̄i ad suū totū. et est sp̄ destructiuus. vt paries non est. ergo domus non est. maxima. Destructa pte integrali destruitur et suū totū. Totum in q̄ritate est vniuersale sup̄tū vlr. vt omnis hō. nullus homo. Pars in q̄ritate est quodlibet inferius p̄tentum sub illo toto vniuersali vlr sumptio. locus a toto i q̄ritate est babitudo ipsius ad suam partem. et est p̄structiuus et destructiuus. **C**ōstructiuus sic. vt omnis homo currit. ergo sortes currit. maxima. quicqd̄ predicatur de toto in quantitate et etiā de q̄libz ei⁹ pte. vlr sic. si vlis ē vera q̄lz

eius particularis erit vera. **D**estructiue sic. Nullus homo currit. ergo sortes n̄ currit. maria. quicquid remouet a toto in q̄ritate et a q̄libet eius parte. vel sic. Si vlis est falsa q̄libet eius particularis erit falsa. locus a partibus in q̄ritate est babitudo oīuz partū i q̄ritate sil sup̄tū ad suū totū. et tenet p̄structiue et destructiue. constructiue sic. vt sortes currit. plato currit. et sic de alijs. q̄ oīs hō currit. maria. qcqd̄ p̄dicat de partib⁹ i q̄ritate sil sup̄tis et de suo toto. destructiue sic. sortes nō currit. plato nō currit. et sic de alijs. ergo nullus hō currit. maria. quicqd̄ remouet a partibus in q̄ritate sil sup̄tis. et ab eius toto. vlr si q̄libz singlis n̄ ē vera suavis n̄ erit vera. **C**irca hūc textū notādū ē p̄p̄ totū integrale ē illud quod cōstat ex partib⁹ q̄ritatē habentibus. Dñ autē q̄ritatē habentib⁹. ad dñam totorū de quorū rōe nō est b̄re ptes q̄ritatiuas. et iō non dantur ille descriptiones de oī toto et oībus partibus integralibus q̄ritatiuis. **I**ō Boetius alr̄ diffinit totum integrale. qz omittit illā p̄ticulā. q̄ritatē habentib⁹ et dicit sic. Totū integrale est quod ē ex partibus. Et hec diffinitio ē generalior p̄ma. Vñ p̄s integralis diffinitur sic. ē aliquod ex quo cū alio resultat aliud quod totū. Vñ duplex est pars integralis. q̄dā est homogenea. alia etherogenea. Pars homogenea ē q̄ est eiusdē nature sine speciei cū suo toto. Et talis pars suscipit predicationē sui totius. vñ quelz p̄s aque est aqua et quelz pars s̄guis est s̄guis. Pars etherogenea est illa que ē alterius nature sine rōnis a suo toto. et talis nō suscipit predicationē sui totius affirmatiue et in recto. falsū ē enī dicere q̄ caput boīs est hō et brachiū boīs ē hō. ite rū pars etherogenea est duplex. qz quedā ē p̄ncipalis. alia ē minus p̄ncipalis. p̄s p̄ncipalis est sine qua totū nō pōt eē. pars veromin⁹ p̄ncipalis ē sine qua totū pōt eē vt pes vel manus. **C** Istis notatis inseribec p̄p̄. Loc⁹ a toto integrali ad ei⁹ p̄tem min⁹ p̄ncipalē nō ē p̄structiue. p̄batur sic. qz non segtur. hō est ergo pes est. Similiter loc⁹ a pte minus p̄ncipali ad suū totum nō valet destructiue qz non sequitur. coquina nō ē. ergo domus non ē. Et silr̄ ianua vel fenestra non ē. ergo dom⁹ nō est.

De locis dialecticis

¶ Secunda propositio est. Locus a toto integrali ad eius partem principalis bene valet constructiue respectu huiusmodi verbi est secundum adiacentis. quod bene sequitur domus est. ergo fundamētum est. Et maxima pro quibus tenet iste cōtine est ista. Toto integrali posito ponitur et eius pars. **¶** 3^a propositio est. Locus a parte integrali magis principali ad suum totum integrale bene valet respectu huiusmodi verbi secundum adiacentis. scilicet est. quia bene sequitur. cor non est. ergo homo non est. scilicet fundamentum non est. ergo domus non est. Et videri notanter respectu verbi et secundum adiacentis. quod respectu verbi ita adiacentis tales cōtine non valent. non enim sequitur paries non valet centum libras. ergo domus non valet centum libras. **¶** Et si queratur. vtrum valeat respectu huiusmodi verbi est tertium adiacentis. Ad hoc videtur quod bene valet respectu eorum que sequuntur ad hoc verbum est. vtrum bene sequitur domus est ens. ergo et pies. **¶** Unde ad hunc locum reduci locus a nomine collectiuo ad eius partem et e contra. et tenet eodem modo sicut precedens. vtrum bene sequitur. populus est. ergo homo est. sed non sequitur exercitus est ergo equus est. quod sine equo potest esse exercitus. **¶** Et si ad hunc locum reduci locus a toto numerali ad suam partem et e contra. et tenet eodem modo sicut precedens. vtrum bene sequitur quatuor scilicet. ergo duo sunt. et ultra. duo non sunt. ergo quatuor non sunt. scilicet non sequitur. quatuor sunt plura duobus. ergo duo sunt plura duobus. neque sequitur quatuor sunt alia a duobus. ergo duo sunt alia a duobus. **¶** Sed que ratio quod differunt totum vltimum et totum integrale. Rationes quod sic differunt. nam totum integrale ponitur ex pluribus partibus et est ille presens superius. nec statim est sine partibus. Sed totum vltimum est quod non statim ex partibus integralibus et hoc subiectivis. scilicet est potentia et cōtine omnes omnes suas partes subiuas: sciendum est quod contra auctor determinat de toto in quantitate ponens primo definitionem que est ista. Totum in quantitate est vltimum vltimum superius. vtrum nullus homo currit. omnis homo currit. ibi homo est totum in quantitate non habet se habet per quod est distributum per illud significum omnis virtute est tenet vltimum. nam si habet se sumat est totum vltimum. Vnde totum vltimum et totum in quantitate sunt idem cōtine aliter. sed differunt in hoc quod totum vltimum importat nam vltimum per modum vniuersalis. scilicet totum in quantitate illa importat per modum pluralium et multiplicata per sua inferiora. Et ita pars quod aggregatum ex signo vltimum et terminio cōmuni non est totum in quantitate. probatur quod totum in quantitate videtur verificari quod qualibus sua parte. sed aggregatum ex signo vltimum et terminio cōmuni distributo per eum non potest verificari de eo per quodlibet sua parte. sed aggregatum tale non est totum in quantitate. Nam omnes iste sunt falsi. sortes est omnis homo. plato est omnis homo. Vnde terminio communis distribuitur per si gnū vltimum vocatur totum in quantitate per similitudinem ad

quantitatem cōtinuam. quod sicut cōtinuum est diuisibile in plures partes quarum quilibet suscipit predicationem totius. ita scilicet totum in quantitate multiplicatur in plures partes de quibus predicatur vere et affirmatiue. Vnde partes totius in quantitate sunt singularia alicuius superioris. Et in predicta definitione ponitur vltimum loco generis. et residuum ponitur ad osiam totius vltimum et aliorum totorum. Unde locus a toto in quantitate est habitudo totius in quantitate ad suam partem. Et tunc constructiue et destructiue subiiciendo pre dicatio in recto vel in obliquo. Unde dantur quatuor regule ad arguendum per locum a toto in quantitate ad suam partem. Prima est quod arguendo a toto in quantitate ad quolibet eius partem affirmatiue predicatio est bona cōtine. vtrum bene sequitur. sortes videtur omnem boiem. ergo sortes videtur hunc boiem. **¶** 3^a regula est quod arguendo a toto in quantitate ad quolibet eius partem negatiue est bona cōtine. et subiiciendo. vtrum bene sequitur. nullus homo currit. ergo sortes non currit. nec oportet addere cōtine subiecti in ante. quod ad virtutem negatiue non regitur aliquid vel aliqua esse ex parte rei. **¶** 4^a regula est. a toto in quantitate ad suam partem negatiue predicatio est bona cōtine. vtrum bene sequitur. sortes non videtur boiem. ergo sortes non videtur platonem. Et ultra dicitur obseruari quod non arguatur a toto in quantitate explicite vel implicite demonstrando per nomen demonstratiuum. quod si tunc ponitur ex parte subiecti facit proponere singularem. et ideo non arguitur a toto in quantitate. scilicet ab vno singuli ad aliud. vtrum non sequitur. omnis homo est totum in quantitate ergo sortes est totum in quantitate. 2° videtur obseruari quod arguendo affirmatiue arguatur solum ad supposita per quibus distribuitur terminio cōis. Nam si argueretur ad alia oportere cōtine valere. Ex quo sequitur per quod arguendo a terminio distributo in terminio videtur argui solum ad supposita in terminio. 2° sequitur quod arguendo in predicationibus accidentalibus non videtur argui affirmatiue ad supposita non entia eo quod in predicationibus accidentalibus restringuntur ad entia. tunc arguendo negatiue bene valet. 3° sequitur quod in predicationibus non accidentalibus potest argui affirmatiue et negatiue tam supposita entia quam non entia per quod in talibus predicationibus termini non restringuntur sed stant in differenter pro omnibus suis suppositis. Tercio debet obseruari quod distributio signi vniuersalis non impediatur per negationem aut per aliquid aliud Ex quo sequitur quod hic non arguitur a toto in quantitate

Tractatus quintus

sortes n̄ videt hoies. ergo sortes nō videt platōē.

Tertio Sciēdū ē q̄ loc⁹ a pte tot⁹ i quātita
te ē habitudo eius ad suū totū. ⁊
tenet affirmatiue ⁊ negatiue subiiciēdo ⁊ p̄dicādo.
Et sim̄l locū ponunt aliq̄ regule generalcs.
quaz q̄libet cōinet duas spāles. **Prima** ē q̄ ar
guēdo a p̄tibus tot⁹ i q̄titate sufficiēter enumerat
ad suū totū affirmatiue rā subiiciēdo q̄ p̄dicādo
est bona cōia. vt bñ sequit. sortes currit. plato cur
rit. ⁊ sic de alijs. ergo ois hō currit. **2^a** reglā est
q̄ arguēdo a p̄tibus totius in q̄titate sufficiēter
enumeratis ad suū totū negatiue tam subiiciēdo
q̄ p̄dicādo ē bona cōia. vt bñ sequitur. sortes nō cur
rit. plato nō currit ⁊ sic de alijs. ergo nullus hō cur
rit. **Ultra** tñ h̄ oī obfuarī in isto loco. **Prīo** q̄
nō arguatur a p̄tibus determinatis ad vnam det
minatā. ⁊ ad hoc vitandū datur tale documentū
q̄ quādo subm̄ducentiū ē termin⁹ cois supponēt
determinate oī ibi addere relatiuū idētitatis in alijs
iducētib⁹ a p̄ma. ⁊ iō nō sequitur. hō est sortes: hō
ē plato ⁊ sic de alijs. ergo hō est ois hō. s̄ debet sic
argui. hō est sortes ⁊ idē hō est plato. ⁊ idē hō est ci
cero. ⁊ sic de alijs. ergo hō est ois hō. q̄ sicut cōis ē
falsū ita ⁊ antecēdēs. **Secūdo** oī obfuarī q̄ alia a
terminis iducētib⁹ ⁊ termino distributo maneant
sistia. iō si iducatur a pte subīoīs q̄ sit idē p̄dicatum
in oib⁹ p̄pōnib⁹ tā iducētib⁹ q̄ iducētib⁹. Ex quo se
quitur q̄ hic non bñ arguitur. sortes est sortes. pla
to est plato. ⁊ sic de alijs. q̄ ois hō ē ois hō. sed oī sic
argui sortes ē ois homo. plato ē ois hō. ⁊ sic d̄ alijs
ergo ois homo est ois hō ⁊ sic cōis ē falsū ita ⁊ aīis.

Secūdo contra predicta arguit. **Prīo** sic. bñ
sequit de m̄ oīstrādo domus
hoc est domus. ergo hoc non est p̄ies. ergo locus a
toto integrali ad ei⁹ partē tenet negatiue subiiciē
do. ⁊ sic male dictū ē q̄ tenebat affirmatiue. **2°**
arguitur sic. bñ sequit. ps aque ē. ergo aq̄ ē. ergo lo
c⁹ a pte tot⁹ i integrali ad totū suū ⁊ affirmatiue. **3°**
sic arguit. nō sequitur. ois hō ē vn⁹ hō. q̄ bec mulier ē
vn⁹ homo. ⁊ tñ arguit a toto i q̄titate. i. gr̄. Antece
dēt. ps. q̄ aīis ē vep ⁊ cōis falsū. qd ps. q̄ ei⁹ cōradi
ctoriū ē falsū. s̄ aliquis homo n̄ ē vn⁹ homo. **4°**
arguitur sic. bñ sequit. sortes n̄ currit. q̄ non ois ho
mo n̄ currit. ⁊ tñ ibi arguitur a pte tot⁹ i in q̄titate
ad suū totū vna pte solū enumerata. q̄ male dicit
q̄ loc⁹ ille n̄ tenet nisi qñ arguit ab ip̄is sufficiēter
enumeratis.

Ad rōnes Ad p̄mam dicitur q̄ ille cōtie
sunt bone s̄ non tenēt p̄ bñ c locū cum aīis sit affir
matiū ⁊ cōis negatiū. s̄ tenēt p̄ locū a dīspatio

Ad secundā d̄ q̄ illa cōtia non tenet p̄locus a
toto integrali ad suā ptem vel econtra. s̄ tenet
p̄locus a pte subiectiua ad suū totū. eo q̄ pars
integralis hō nō genea se habet vt pars subiecti
ua respectu sui totius. ⁊ totū homogeneū in qua
libet sui parte saluatur. **Ad tertiam** d̄ q̄ sicut
cōis est falsū ita ⁊ antecēdēs. ⁊ ad p̄batiōē dicitur
q̄ ista. aliquis hō. nō non est vnus homo. non est
sua contradictoria: sed bec. aliquis v̄l aliq̄ homo nō
est vnus hō. ⁊ bec est vera. quia in contradictorijs
termini debent capi eque ample et eque restricte
in vna sicut in alia. **Ad quartā** d̄ q̄ non argui
tur a pte totius in q̄titate: s̄ magis ab inferiori ad
superius. Nam equalenter sic arguitur. sortes non
currit. ergo qdā homo nō currit. modo manifestus
est q̄ hic non arguitur a pte totius in q̄titate ad
suū totū.

Totū i modo est v̄l sumptū sine de
terminatione. vt hō. **Pars** i modo est
v̄l sumptū cū determinatione nō diminūe
te. vt homo albus. ⁊ eodē mō sumitur
argumētū in hoc loco. sicut i loco a gñe
ad spēm. **Totū** in loco est dictio p̄pre
hendens oēs locū aduerbialr. vt vbiq̄
nusq̄. **Pars** in loco est dictio p̄prehen
dens aliquē locū aduerbialr. vt ibi. hic.
Locus a toto i loco est bitudo ip̄ius ad
suā partē ⁊ tenet p̄structiue ⁊ destru
ctiue. **p̄structiue** sic. dens est vbiq̄. er
go de⁹ ē hic. maxima. **Cūcūq̄** p̄petit
totū in loco ⁊ q̄libet eius. **Destructiue**
cesar ē nusq̄. ergo nō ē hic. **Maxima**.
Quicquid remouet a toto in loco ⁊ a
q̄libet eius parte. **Locus** a pte i loco ē
habitudo ip̄ius ad suū totū. ⁊ ē semper
destructiuius. vt cesar nō ē hic. ergo nō
ē vbiq̄. maxima. **Cūcūq̄** nō p̄petit
pars in loco nec eius totū. **Totū** i tpe
ē dictio p̄prehēdēs om̄e tps aduerbia
liter. vt semp̄ nusq̄. **Pars** enim i tpe
est dictio p̄prehēdēs aliquod tps aduer
bialr. vt nūc. heri. cras. **Exēpla** aut̄ su
mantur hic sicut a toto i loco.

De locis dialericiis

Circa hunc textum notandum est quod per auctorem determinat de toto in modo sic diffiniens totum in modo. Totum in modo est terminus superius sine determinatione vel cum minori determinatione. Et primo. ut hoc per se superius est totum in modo respectu huius quod est hoc albus. Et secundo. ut hoc albus est totum in modo respectu hoc quod est hoc albus musicus. Et quod sequitur quod potest esse totum in modo et per se in modo respectu diuersorum: scilicet per se in modo non est terminus superius cuius determinatione restringere. ut hoc albus est per se in modo respectu terminus hoc. Unde quadruplex est determinatio. scilicet distrabens. diminuens. ampliās. et restringens. Determinatio distrabens est que trahit terminum ad aliam significationem a sua significatione propria et principali et facit ipsum teneri in significatione impropria: ut sunt: occum. oppinatus. intellectus et sic de alijs. Determinatio ampliās est que facit terminum stare per plures quod si per se sumeretur respectu copule terminum. ut mortuum et gaudium. Determinatio diminuens est que diminuit de ratione termini cui adiungitur. ut finem de terminis terminus albus. Quod autem iste determinatio non facit proprie preteritum in modo. scilicet magis deinde quod dicitur determinatur in fallacijs. Determinatio restringens est illa que facit terminum teneri per pauciores quod si sine tali determinatione sumeretur: et sola talis proprie facit preteritum in modo. Unde locus a toto in modo solus est in modo. negatiue. ut bene sequitur. sortes non est hoc. quod sortes non est hoc albus. Et quod per se finem huius loci est solus una regula vera videtur quod est. quod a toto in modo ad suam preteritum negatiue est bona conclusio. Sed locus a parte in modo ad suum totum tenet duobus modis. scilicet affirmatiue subiiciendo et predicando. ut bene sequitur. hoc albus currit. quod hoc currit. Si bene sequitur. sortes est hoc albus. quod sortes est hoc. Et sic huius loci sunt due regule. **C** Sequitur tertius quod hec propositio hoc albus est albus est rigens per quod bene sequitur per huius loci hoc albus est albus. ergo hoc est albus. et tamen secunda est rigens ut clare per. ergo et prima. quod ex necessario nullum sequitur conueniens. Et si queratur ut per predicti loci teneant aliter quod dicitur. Dicitur quod bene tenent alio: scilicet non videtur. locus enim a toto non est affirmatiue sine constantia partis in modo. nec est affirmatiue aut negatiue sine distributione totum. tamen enim negatiue subiiciendo si totum distribuatur. et affirmatiue toto distributo et posita constantia partis. **C** Unde ad obiectum arguendum a toto in modo ad suam preteritum aut est datur aliquid regule. Prima est quod nihil est per se in modo nisi totum in modo possit videri affirmatiue de eo predicari. Et quo sequitur per quod si arguatur cum determinatione distrabente in hoc conclusio. ut non sequitur imago est hoc imaginatur. ergo imago est hoc. Nec est sequitur est arguendo negatiue. et sequitur quod non valet conclusio arguendo cum determinatione ampliāte. ut non sequitur antixps est albus possibiliter. ergo antixps est albus. 3. sequitur

quod non valet conclusio quod determinatio non tenetur in uno ce quod per se sumitur et quod additur alteri ut non sequitur. sortes est bonum chitaredum. quod sortes est bonum. 2. regula est quod a parte in modo non ponatur aliquid dicitio siue quod illa per se non egualeat uni dictionali quod quodammodo diminuit de ratione eius cui adiungitur. ut non sequitur. vel le est in luto per centum scutis. ergo velle est in luto. 3. regula est quod non arguatur cum dictionibus includentibus negationem. non sequitur. sortes incipit esse hoc musicus. quod sortes incipit esse. non nec sequitur. ignis facit boiem calidum. quod ignis facit boiem. Iste enim dicitur non valet per hoc quod una propositio includitur in ante quod tamen non includitur in ante. 4. regula est quod arguendo a parte ad totum non datur agui cum distributione totum. quod non sequitur. ois hoc albus currit. quod ois hoc currit. Dicitur est obfueri quod non arguat in predicationis ponentibus dicitur inter totum et partem sicut et in alijs locis obseruandum est.

Secundo sciendum est quod hic auctor determinat de loco a toto in loco primo sic diffiniens totum in loco. Totum in loco est dicitio comprehensens omnes loci aduerbiales. ut si vbi quod. nullibi et. In quod diffinitio ponitur dicitio loco generis. et residuum ponitur ad dicitiam totius in quantitate quod non importat omnem locum aduerbialem. Nam aliquid totum in quantitate potest comprehendere omnem locum. ut cum dicitur ois locus vel in omni loco. sed hoc non est aduerbiale. Pars vero in loco est dicitio comprehendens aliquem locum aduerbialem. Et dicitur aduerbiale ad dicitiam partis totius in quantitate quod non importat aliquem locum aduerbialem. Non sequitur auctor determinat de toto in tempore sic diffiniens totum in tempore. Est dicitio comprehendens omne tempus aduerbiale. ut semper et nunquam et. Pars in tempore est dicitio comprehendens aliquod tempus aduerbiale. ut aliquando hodie et sic de alijs. Unde locus a toto in loco est habitudo eius ad suam preteritum. Et tamen affirmatiue et negatiue subiiciendo et predicando. Et quo sequitur quod arguendo a toto in loco ad suam partem sunt quatuor regule. Prima est. a toto in loco ad suam partem affirmatiue subiiciendo est bona conclusio. ut bene sequitur. vbi quod est hoc. ergo hoc est hoc. 2. regula est quod a toto in loco ad suam preteritum affirmatiue predicando est bona conclusio. ut bene sequitur. deus est hic et ibi. 3. regula est quod a toto in loco ad suam partem negatiue subiiciendo est bona conclusio. ut bene sequitur. nullibi est hoc. ergo hoc non est hoc. 4. regula est. a toto in loco ad suam preteritum negatiue predicando est bona consequentia. ut bene sequitur. cesar est nullibi. ergo cesar non est hic. Locus a parte in loco ad suum totum est habitudo partis in loco ad suum totum. Et tenet affirmatiue et negatiue subiiciendo. et posset formari regule sicut precedunt

Tractatus quintus

Loci aut a toto i tēpore ad ptem ei⁹ & contra peni⁹ eodē modo tenēt sicut & pcedētes. **E**x q̄ segtur q̄ isti duo loci. s. locus a toto in loco & locus a toto in tempore tenent sicut locus a toto in q̄ritate. Loci vero a parte in loco & a pte in tempore eodē⁹ tenēt sic loc⁹ a pte toti⁹ i q̄ritate ad suū totū

Tertio Sciendū ē q̄ sunt alij loci a toto ad ptes & conuerſo de q̄bus auctor n̄ facit mentōe eo q̄ illi loci h̄nt reduci ad p̄dictos: **U**nq̄q̄ repeririū tota p̄ter enūerata que tñ ad ip̄a reducunt. s. totū copulatiū. totū disiunctiū. p̄atiū successiū. & totū aggregatiū seu collectiū. Totū p̄tatiū ē quod p̄ponitur ex p̄tib⁹ & t̄tib⁹ & potētijs. vt aīal rōale eē totū p̄tatiū resp̄cū s̄c̄itui vegetatiū & intellectiū. Et s̄it q̄ ternari⁹ resp̄cū binarij & narij. **S**z totū copulatiū ē illd i q̄ p̄a iungunt p̄ iunctionē copulatiū. vt sortes currit & plato disputat. **T**otū collectiū seu aggregatiū ē qd̄ sub vna voce singulari p̄a adiūcē distincta rep̄ntat. vt p̄p̄s. societas. Et ps ei⁹ ē aliqd̄ illoz de tali mltitudine ex q̄ cōponit. Et hec tria h̄nt reduci ad totū itegrale. qz ab ip̄is trib⁹ totis ad suas ptes & ecōtra t̄z loc⁹ dialectic⁹ eo mō sic a toto itegrali. Sz totū disiunctiū ē illd i q̄ p̄a iungunt p̄ iunctionē disiunctiū. vt sortes currit. vt plato disputat. Sz totū successiū ē qd̄ p̄ponit ex p̄tib⁹ successiuis q̄ n̄ p̄nt esse s̄c̄it s̄c̄it̄ps. Et ista duo vltia h̄nt reduci ad totū vltē. qz arguēdo ab ip̄is ad suas ptes eodē mō t̄z loc⁹ sicut a toto vlti. s. negatiue tñ. vt arguēdo sic a toto disiunctiū. sortes n̄ currit vel nō disputat. ergo sortes n̄ currit. Et a toto successiū bñ segtur. nō ē dies. ergo nō est meridies. **S**z tñ ille cōt̄ie que sunt a toto copulatiū vt disiunctio ad suā p̄tē q̄uis sint logice tñ p̄p̄e n̄ vidēt. dialectice qz cōt̄ie dialectice tenēt gr̄a bitudī s̄mior illebo n̄ s̄z gr̄a mōi agnēdi. iō tales cōt̄ie nō vident̄ posse reduci p̄p̄e ad locos dialecticos. **S**it ad locū a toto itegrali reduci locū a singulari ad p̄ale. s̄m quem arguitur sic. homo est aīal. ergo boies s̄nt aīalia. Et t̄z p̄h̄ac maximā. sic singulare de singulari. ita plurale de plurali. Anteq̄ tñ teneat tres conditiones requirunt. **P**rima. qz requirit cōstātia s̄mini cōt̄is. ideo non segit sol est substantia. ergo soles sunt substantie. vtrum tamē hoc sit verum alias videbitur. **S**ecunda cōditio est q̄ p̄dicatū non insit subiecto per acc̄s. vt non segtur. homo est albus. ergo homines sunt albi. **T**ertia cōditio ē q̄ nō arguatur i terminis obliquis. propter quod non segitur. hominis est albus. ergo hominis sunt albi.

Sed contra ^{predicta arguitur: primo sic. Non sequitur chimera non est ens ergo chimera non est ens opinabile. ergo locus a toto in modo ad suam partem non tenet negative.} **S**ecundo arguitur sic. Non segtur etbiops est albus secundum dentes. ergo est albus. ergo locus a parte in modo ad suum totū affirmatiue non tenet. **T**ertio sic arguitur. Nō sequitur homo est hic. & homo est ibi. & sic de alijs. ergo hō est vbiq̄. ergo locus a partibus totius in loco sufficienter enumeratis ad suum totum non valet. **Q**uarto arguitur sic. Non sequitur. sortes non est vbiq̄. ergo sortes non est hic. ergo loc⁹ a toto in loco non tenet negative.

Ad rationes ^{Ad primam dicitur q̄ illa consequentia non valet.} eo q̄ opinabile est determinatio distrabens & non cōtrabens. **A**d sc̄dam dicit q̄ ly sc̄dm dentes diminiuit de rōne albi & non est determinatio restringens sed diminiuens & sic non valet cōt̄ia. **A**d tertiam dicitur q̄ ibi est fallacia figure dictionis arguēdo a p̄tib⁹ determinatis ad vna z determinatā. iō non bene arguit. s̄z debet sic argui eo mō quo dictū est in loco a parte toti⁹ i q̄ritate. **A**d quartā dicitur q̄ ibi non arguitur a pte ad totū i loco eo q̄ distributio ei⁹ impeditur per negatoez

Causa est ad cuius esse sequitur aliud secundum naturā. Et diuiditur i causam materiale. formalem. efficiēte z finalē. **C**ausa efficiēs ē a qua primo fit motus ad hoc q̄ fiat aliquid. vt domificator est prius mouens & operās vt fiat domus. & faber vt fiat cultell⁹. **L**ocus a cā efficiēte ē habitudo ip̄ius cause efficientis ad suum effectū. Et est constructiū & destructiū. **C**ōstructiue tenet sic. domificator est bonus. ergo domus est bona. maxima. si causa efficiēs est bona ipsum quod fit bonum est. **D**estructiue sic. domificator non est bonus. ergo domus non ē bona. maxima. cuius causa efficiēs n̄ est bona ipsum quod fit non est bonū. **E**conuerſo tenet locus ab effectū ad causam efficientem.

De locis dialecticis

Circa hunc textum notandum est quod postquam auctor determinauit de locis a toto et parte. tunc auctor de terminat de locis a causa et ab effectu. primum diffinitio est causa. **C**ausa est ad cuius effectum sequitur aliud secundum naturam. Et ponitur ad cuius effectum sequitur aliud ad omnia effectus. quod ad effectum est effectus. et effectus sequitur huius non sequitur aliud. quod ad effectum secundum quod est causa alterius possit aliud sequi. Et de secundum naturam ad explicandum modum quo effectus sequitur suam causam. Non enim omnis effectus sequitur suam causam tempore. sed sufficit quod ea sequatur natura. Sequitur enim capit duplex. Uno modo ut dicitur ordine temporis. et sic sequitur aliud: est esse post aliud. et omne illud sequitur huius modo quod est posterius. Alio modo sicut una res sequitur aliam. Alio: accipitur ut dicitur ordine et deperditionem sit. Et huius duplex. Uno modo ut dicitur deperditionem inferendo. sic conclusio sequitur ex premissis. Nam illatio conclusionis deperdit a premissis. Alio modo ut dicitur deperditionem inferendo et huius modo capitur in diffinitione cause. Unum capit suum effectum precedere duplex. Uno modo nam ut suba precedit aliquo suorum accidentium. Alio modo nam et tempore sit. ut domificator precedit domum. **E**t si arguatur. posita causa totali sit ponitur effectus. ergo effectus non sequitur causam. Respondetur distinguendo antecedens. vel sit tempore. et sic conceditur. vel sit natura et sic negatur. Replicatur sic. causa et effectus sunt relatiua. sed relatiua sunt sit natura ergo causa non precedit effectum natura. Respondetur quod causa et effectus possunt capi duplex. Uno modo formaliter et per se significatis. et sic conceditur totum argumentum. Alio: possunt capi per denotatis et subiectametaliter et sic negatur hoc modo accipitur hic causa. Unde causa diuiditur per causam finale formalem efficientem et materiale. Cuius diuisionis hic habetur sufficiens. quia ad causas sequitur effectus. vel ergo talis causa est extrinseca vel intrinseca. si intrinseca huius duplex. quia vel est omnia esse formale et sic est causa formalis. vel est recipiens esse formale et sic est causa materialis. Si sit extrinseca hoc est duplex. vel est id a quo res fit. et sic est causa efficiens. vel id per quod res fit et sic est causa finalis. Non enim debet intelligi quod sint solus quatuor cause in numero vel in specie aut in genere cum sint aliquae cause finales genere differentes. et sunt aliquae formales et aliquae efficientes. sed debet sic intelligi quod solus sunt quatuor modi causandi siue quatuor rationes formales causandi. et omne illud quod est causa causat secundum aliquam illarum rationum.

Secundo sciendum est quod predicta diuisionem non est proprie diuisionem uniuocam eo quod causa de istis quatuor secundum prius et posterius. Causa enim possunt considerari quadruplex. primo modo secundum ordinem causandi. et sic finis est prima causa. secunda efficiens. tertia materialis. 4. formalis. eo quod finis per mouet efficiens

et efficiens mouet a fine mouet materiam disponendo eam. et quarto inducitur forma. Secundo possunt considerari secundum propinquitatem ad effectum. et sic materialis est prima. secunda formalis. tertia efficiens. et quarta finis. Tertio possunt considerari quantum ad effectum ad effectum quod illa sit per cuius primo conuenit esse. et sic efficiens est prima. secunda materialis. tertia formalis. et quarta finis. Quarto possunt considerari quantum ad rationem principij mouentis. et sic forma est prima. quia forme conuenit mouere et omne mouens mouet per formam. et sic secunda est efficiens. tertia finis. quarta materia. Unde causa efficiens sic diffinitur. Causa efficiens est a qua primo fit motus et qua res fit. Et ibi subintelligitur causa loco generis. Etiam accipitur motus pro motu reali. **E**st autem duplex causa efficiens. quedam est in potentia ut domificator. aliquis enim dicitur domificator. non quia actu domificet. sed quia habet huius quo potest domificare quando uult. Alia est in actu ut domificans actualiter. Item causa efficiens est duplex. quia quedam est quod regit ad fieri effectus et est quod. l. effectus conuenit in esse et fine quod non conuenit in esse nec fieri. ut sol et deus. et causa efficientes istorum inferiorum. Alia est quod solus requiritur ad fieri effectus et non ad esse. ut sortis generas respectu platidis et domificator respectu domus. Item quedam est causa efficiens uniuoca que generat effectum sibi simile in specie. Alia est equiuoca que generat effectum non sibi simile in specie. Locum autem a causa efficiente respectu horum predicatorum bonum et malum siue non bonum suppositis quatuor additionibus. prima est quod bonum et malum non dicantur bonitatem vel maliciam moralem. sed dicantur bonitatem vel maliciam cause efficientis et antecedente et efficientis in consequente. Secunda est quod efficiens debite et perfecte operetur secundum artem vel potentiam quam habet in quantum efficiens. Tertia quod non sit defectus ex parte materie vel instrumenti aut alicuius alterius. Quarta est quod in antecedente ponatur copula de presenti. et in consequente copula de futuro. Ex quo sequitur quod ad hoc quod hec conuenia valeat domificator est bonum. si domus est uel erit bona. omnia enim sic intelligi. domificator est bonus domificator. et operatur secundum artem meliori modo quo potest operari. nec est defectus ex parte materie vel instrumenti aut alicuius alterius. ergo domus est uel erit bona.

Tertio sciendum est quod ad videndum quantum modo et loco a causa efficiente ad effectum respectu aliorum predicatorum a predictis ponuntur aliquae alie regule. et primo causa efficiente in potentia ponuntur due regule. prima est ab esse cause efficientis in potentia ad posse esse effectus et bona consequentia. ut bene sequitur domificator est vel potest esse. ergo domus potest esse. Secunda est a non esse cause efficientis in potentia ad non esse vel posse esse effectus

Tractatus quintus

ctus nō valz dñā. vt nō segt domificator nē. ergo dom⁹ nō est vt nō pōt eē. ¶ De cā aut efficiēte ponunt aliq̄ regule. Prima ē. ab eē cāe efficiētis i actu ad fore eē vt pōt eē effect⁹ ē bona cō sequētia. vñ bñ sequitur. domificās ē. ergo dom⁹ ē vel pōt eē. Scda regula ē. ab eē cāe efficiētis in actu ad fieri effect⁹ ē bona dñā. vt bene segtur domificās ē. g^o dom⁹ sit. Tertia regula ē. a nō eē cāe efficiētis in actu ad nō fieri effect⁹ ē bona dñā vt bene sequit. domificās nō est. ergo domus non sit. Quarta regula est. a nō eē cāe efficiētis i actu ad nō eē vel nō fore effect⁹ nō valz dñā. vt nō segtur domificās non ē. g^o dom⁹ nō est vel nō erit. Iste ergo loc⁹ solū tenet in p̄dicatis p̄dictis. nisi fote te neat arguēdo a cā efficiēte respectu sui vbi actui ad effectū sui vbi pass. ui vt domificator domificat. ergo dom⁹ ē domificata. ¶ Dñ etia cōmuni⁹ g^o t3 arguēdo a cā vniuoca respectu cuiusq̄ scz p̄dicati dñiētis cāe t effectui a tota sp̄e. Et fm h̄ bic arguit p̄ hūc locū sortes est r̄isibil. eg^o plato ab eo genit⁹ est r̄isibilis. Un loc⁹ ab effectu cāe efficiētis ad suā cām t3 respectu boz p̄dicatorū bonum t malū siue nō bonū. posito g^o añs sit de p̄iti t cñs sit de p̄terito t q^o effectus opatus sit debite opat⁹ fm suā potētiā vel artē. t q^o nō sit defectus ex pte alicui⁹ alteri⁹. ¶ Et ad sciēduz qmō t3 respectu alioz p̄dicatoz ponunt aliq̄ regule. t p̄mo ponūt tres arguēdo affirmatiue. P̄ia est. ab esse effect⁹ ad fuisse cāe semper ē bona dñā. Scda regula ē. a fieri effect⁹ ad eē cause efficiētis siue sit i actu siue i potētia ē bona dñā. Tertia regula ē. ab eē effectus ad eē cause i actu nō valz dñā. Sz ad arguēdu negatiue ponūtur gñq3 regule. P̄ia ē. a nō eē effect⁹ ad nō eē cause efficiētis siue in actu siue i potētia nō valz dñā. Secūda regula est. a nō fieri effect⁹ ad nō eē cause efficiētis i actu ē bona dñā. Tertia regula ē. a nō fieri effect⁹ ad nō eē cāe efficiētis i potētia nō valet cōsequētia. Quar regula ē. a non fore effect⁹ ad non esse cause efficiētis in actu ē bona cōsequētia. sz a nō eē cause i potētia nō valet. Quinta regula ē. a nō fuisse effect⁹ i fieri ad nō fuisse cause efficiētis i actu cōsequētia est bona. De alijs aut p̄dicatis ab istis eodez modo dicatur sicut de istis dictum ē:

Sed contra p̄dicta arguitur. P̄mo sic. Ad positionez cause segtur positio effect⁹ cū sint ratiua. ergo cā non p̄cedit effectū. ¶ Scdo arguitur sic. forma t finis coincidunt vt dñ secūdo p̄bificoz. ergo forma nō distinguit a fine. ¶ Tercio arguitur sic. Dis: cā p̄cedit su

um effectū cū sit vltimū ipi⁹ rei. g^o finis nō ē causa ¶ Quarto arguitur sic. efficiēs nō mouet nisi p̄us sit motum a fine. ergo cā efficiēs nē a q̄ p̄mo sit mot⁹ ¶ **Ad rationes** Ad p̄mā dñ q^o posita cā totali simul tpe ponit effect⁹ t nō natura vt patuit i p̄mo notabili. ¶ Ad scda dñ q^o q̄uis forma t finis coincidunt i eadē re in numero hoc tñ nō ē fm eadē rōnē formalē. q̄uis eni vna t eadē res sit forma t finis h̄ tñ ē sz diuersas rōnes. ¶ Ad tertiā dñ q^o q̄uis finis secūduz suūz eē reale qd h3 extra animā sequit effectum. tñ secundum esse intentionale quod habet in intentione agentis ipsum p̄cedit t secundum hoc esse si bi conuenit ratio causalitatis. ¶ Ad quartam dicitur q^o q̄uis efficiēs nō moueat nisi p̄ius sit motum a fine. finis tamē amatus t cognitus mouet intentionaliter t motu reali non sensibili. sed nō mouet motu reali sensibili.

¶ **Materia** ē ex qua cū alio aliquid fit. t ē duplex. qdā enim ē p̄manēs. t qdā ē transiēs. P̄manēs. vt i cultello ferrū. Tāsiens. vt i p̄ae farina t aqua. Et diffinit etiam sic materia. Materia ē q̄ tātū ē i potētia. Locus a cā materiali ē bitudo ipi⁹ ad suum effectū. t est cōstructiuus t destructiuus. Cōstructiue sic. ferrū ē. ergo arma ferrea possūt esse. ¶ **Materia**. posita cā materiali pōt ē ei⁹ effectū poni. Destructiue sic. ferrū nō ē. ergo arma ferrea nō possūt eē. materia. remota cā materiali p̄manente tātū remouet t ei⁹ effectus. locus ab effectu cause material tenet p̄structiue sic. arma ferrea sūt. g^o ferrū est. materia. posito effectu cause material p̄manētis ponit eius cā. locus ab effectu cāe material trāseūtis tenet p̄structiue. vt vitrū vel panis ē ergo filix vt faria fuit. materia enī trāsiens nō manet sz trāsse rē i alias materiā. materia. posito effectu materie trāseūtis necesse ē ipaz materias p̄fuisse. Forma est que dat esse rei t conseruat eam in esse. locus a causa formali est habitudo ipsius cause. formalis ad su

De locis dialecticis

us effectus. et tenet constructivae et destruc-
tivae. Constructivae sic. albedo est. ergo
albus est. Maria. posita causa formali po-
nitur et eius effectus. Destructivae sic.
albedo non est. ergo albus non est. Maria. Re-
mota causa formali remouetur et eius effectus.
Econtra vero est de effectu causae formalis
¶ Circa hunc textum notandum est quod hic auctor
determinat de loco a causa materiali ad eius effectum
per se diffinitio manens. ¶ Nam est ex qua cum aliquo sit
aliquid. Et hoc diffinitio sic intelligi. Nam est ex
qua cum aliquo. scilicet cum forma sit aliquid. scilicet totum compositum
et hoc dicitur ab omnibus aliis causis. Nam si proprie accipi-
atur hoc propter ex hoc ex causa efficiente non sit aliquid sed
a causa efficiente sit aliquid. Si sit aliquid non sit ex fine sed
propter finem. Nec etiam ex forma sit aliquid sed per formam
accipiendo ergo. proprie hanc propositionem ex ut dicitur hinc
dine seu circumstantia potest ex qua per aliquid sit
ex materia proprie sit compositum. Ex quo sequitur quod hic non
accipitur in propria potestate in potentia eo modo quo acci-
pitur in primo philosopho. scilicet accipitur per omni illo ex quo
sit aliquid tanquam ex ente in potentia ad aliquam formam.
subalter ut accidentaliter. ¶ Est autem duplex materia. quodam est
permanens quodam est sub eadem ratione manet in suo effectu. ut
ferrum in cultello. Alia est transiens et est illa quod ex pri-
ma ratione et specie non manet in suo effectu sed transiit in ma-
teriam effectus. ut aqua et farina in panem et filix in vi-
tro. Item materia dividitur in materiam in qua. ex qua et cir-
ca quam. Nam materia in qua dicitur esse subiectum accidentis. Sed materia
ex qua est altera pars compositi. Nam hoc circa quam est obie-
ctum siue subiectum accidentis circa quod habet considerationem illi scilicet

Secundo

scilicet dicitur quod ad videndum quatuor lo-
cus a causa materiali ad suum effectum tene-
at quatuor ponitur regula. prima est quod ab effectu cause
materialis siue permanentis siue transiens ad effectum
non videtur. ut non sequitur. ferrum est. ergo cultellus ferreus est
nec sequitur. farina et aqua sunt. ergo panis est. ¶ 2^a re-
gula est. ab effectu causae materialis siue permanentis siue transiens
ad posse esse effectus videtur. ut non sequitur. aqua et farina sunt
ergo panis potest esse. Si sit sequitur. ferrum est. ergo cultellus ferreus
potest esse ¶ 3^a regula est. a non esse causae materialis permanentis
ad non esse effectus est bona conclusio. ut non sequitur. ferrum non
est. ergo cultellus ferreus non est. Sed ad non esse causae materialis
transiens ad non esse effectus non videtur. ut non sequitur.
aqua et farina non sunt. ergo panis non est. ¶ 4^a regula est.
a non fuisse causae materialis tam transiens quam permanentis
ad non fuisse effectus est bona conclusio. ut non sequitur. aqua et fari-
na non fuerunt. ergo panis nec est nec fuit. Sed locus

ab effectu causae materialis ad causam materialem est bitudo esse
cuius ad suam causam materialem. Et ad hoc cognoscendum ponitur
aliquae regulae. Et ponuntur tres ad arguendum
affirmative. 1^a est. ad esse effectus causae materialis permanen-
tis ad esse sue causae est bona conclusio. ut non sequitur. cultellus
ferreus est. ergo ferrum est. ¶ 2^a est. ab effectu causae
materialis transiens ad esse causae non videtur. ut non sequi-
tur. panis est ergo aqua et farina sunt. ¶ 3^a regula est. ab
effectu causae materialis transiens ad fuisse causae materialis
bona conclusio. ut non sequitur. panis est. ergo aqua et farina fu-
erunt. Sed ad arguendum negative ponitur due regulae.
1^a est. a non esse effectus ad non esse causae materialis siue perma-
nentis siue transiens non videtur. ¶ 2^a est. a non posse
esse effectus ad non posse esse causae materialis siue permanentis
siue transiens est bona conclusio. ut non sequitur. cultellus fer-
reus non potest esse. ergo ferrum non potest esse. Nec autem regu-
la et praecedentes debent intelligi posita possibili-
tate aliarum causarum. Debet etiam intelligi naturae loquen-
do. possibile enim est esse simpliciter panem esse dato quod nunquam
farina per fuisse. Ex praedictis igitur quod praedicti loci non
tenent in aliis praedicatis ab istis praedictis nisi in illis
que ad ea sequuntur.

Tertio Sciendum est quod hic auctor determinat
de loco a causa formali. primo sic. diffi-
niens formam. Forma est quod dat esse rei et conservat eam
in esse. Et debet sic intelligi. hoc diffinitio. Forma est causa
que dat esse formale rei et conservat eam in esse formali.
Et ponitur causa loco generis et residuum ad ordinem aliarum
causarum. Unus duplex est forma. scilicet subalter et accidentaliter.
Forma substantialis est quod dat esse simpliciter. scilicet subalter.
Forma accidentaliter est quod dat esse accidentale et hoc quid.
¶ Item forma subalter est duplex. quodam est forma
toti. Alia est forma partis et est quod format alteram partem com-
positi. scilicet materiam ut anima in homine. Sed forma totius est quod resultat
ex unione forme partis cum materia ut humanitas est forma
totius respectu hominis. Unus locus a causa formali tenet
constructivae et destrucivae. et sic secundum hunc locum sunt due
regulae. Prima est quod ab effectu causae formalis ad esse sui effectus est
bona conclusio. ut non sequitur. albedo est ergo albus est. Secunda est a non
esse causae formalis ad non esse sui effectus est bona conclusio. ut
non sequitur. albedo non est. ergo albus non est. Si sit locus ab ef-
fectu causae formalis ad suam causam tunc destrucivae et constructivae.
Et sunt due regulae siles praecedentibus. Ad hoc enim quod
debite arguas per hos locos due conditiones sunt obfua-
ri. Prima est quod arguas respectu hominis praedicati esse ut respectu
praedicatorum contrarium ad ipsum. quod respectu aliorum non tunc. 2ª est quod
non arguas a forma contrarium tunc. Alia tamen praeterea conditiones
addunt alias quatuor. Quae 1ª est obfuari arguendo
tamen affirmative quam negative tamen a causa quam ab effectu. alie autem

Tractatus quintus

tres dñt obſuari arguē? a cā affirmatie ⁊ ab effectu negatie. Quaz p^o ē q^o cā formalis sit abstractū ⁊ effect^o e^o sit concretū. ⁊ maxie i formis accidentalibus. Secūda p^oditio ē q^o forma sit ſufficiēs ad dñminā dū ſubm. Tertia ē q^o circa illā formā nō ſit factus miraculū. Quarta q^o illa forma nō poſſit naturaliter eē ſeparata a ſuo ſubſto ipſo manēte in eſſe.

Sed cōtra p^odicta arguitur. p^orio ſic. ois cā intrinſeca remanet i ſuo effectu. ſz ois cā mālīs eſt intrinſeca. ergo ois cā māl remanet i ſuo effectu. ⁊ p^orijs nulla mā ē trāſiens. ¶ Secūdo arguit ſic. nō ſeq^o ligna ⁊ lapides poſſūt eſſe. ergo dom^o pōt eē. eo q^o multe alie cāe reguntur ad poſſe eē dom^o. ergo ad poſſe eē cauſe materialis ad poſſe effectus non valet cōia. ¶ Tercio arguitur ſic. Nō ſeq^o cultellus eſt. ergo ferrū ē q^o cultellus pōt eē ex alia materia. g^o ab eē effect^o cauſe pmanentis ad ſuam cauſam non valet cōia. ¶ Quarto arguitur ſic. nō ſeq^o albedo ē. ergo abū ē q^o albedo i ſacramēto altaris ē. ⁊ tamē non ē albū. ſi ſi nō ſeq^our aia rōnalis ē. ergo homo ē eo q^o ipſa pōt eſſe ſeparata ab bōie. ergo loc^o a cā formali ad ſuū effectu non tenet conſtructiue.

Ad rōnes Ad primā d^o q^o materia nō dicitur trāſiens eo q^o nullo modo manet i effectu. ſed q^o nō manet i effectu ſub p^opa rōne ⁊ eadē ipſe. bene cū manet ſm eē materiale nō mī manet ſub eē proprio ⁊ ſpecifico. ¶ Ad ſecūda d^o q^o debz argui poſita poſſibilitate aliaz cāz vt prius dictū ē. ¶ Ad terciā d^o q^o cultellus nō ē p^oprie effectus fieri. ſz cultellus ferreus. ideo nō bñ arguitur. q^o v^oz argui ab effectu ad ſuā cām mālē ſine qua effect^o nō pōt eē. ¶ Ad quartā d^o q^o in illis caſibus albedo ⁊ aia rōnalis nō hñt rōnem cāe formalis. de rōne enim cauſe formalis eſt aliqd iſozmare ⁊ illi dare eē. in illis aut caſib^o nūlū iſozmāt. Ultra poſſet dici q^o ille cōie nō tenent propter defectū aliquarum conditionum p^ous poſitarum.

¶ **Finis ē gratia cuius aliqd fit.** locus a cā finali eſt bitudo ipſius ad ſuū effectu. ⁊ ē p^oſtructiuus ⁊ deſtructiuus. ¶ **Cōſtructiu^o ſic.** beatitudo eſt bona. ergo virtus ē bona. maxima. cuius finis bonus eſt ipſz quoq^o bonū eſt. ¶ **Deſtructiue ſic.** pena non ē bona. ergo peccatū nō eſt bonū. maria. cuius cā mala ē ipſm quoq^o malū eſt. ¶ **Econuerſo aut eſt**

de loco ab effectu cauſe finali. Generatio eſt p^ogreſſio a non eſſe ad eē. locus a generatione eſt habitudo ipſius generationis ad ſuū generatū. ⁊ eſt cōſtructiu^o ⁊ deſtructiuus. ¶ **ſtructiue ſic.** gñatio domus ē bona. ergo domus ē bōa. maria. cuius gñatio eſt bona. ipſz quoq^o bonū ē. ¶ **Deſtructiue ſic.** gñatio latronū ē mala. ergo latro eſt malus. maria. cuius gñatio ē mala ipſm quoq^o generatū malū ē. econuerſo aut ē de loco a generato. corruptio ē p^ogreſſio ab eē ad non eſſe. locus a corruptione ē bitudo corruptionis ad corruptū. ⁊ ē p^oſtructiuus ⁊ deſtructiuus. ¶ **cōſtructiue ſic.** corruptio antichriſti ē bona. ergo antichriſtus ē malus. maria. cuius corruptio ē bona ipſm corruptū malū ē. ¶ **Deſtructiue ſic.** corruptio domus ē mala ergo domus ē bona. maria. cuius corruptio mala ē ipſm quoq^o bonū ē. econuerſo ē de loco a corrupto.

¶ **Circa hūc textum notādū eſt p^omo q^o determinato de locis ſumptis a cā efficiēte mālī ⁊ formalis.** cōi^o auctor determinat d^o locis ſūptis a cā finali p^omittēdo diffinitionē finis dicēs. ¶ **Finis eſt gñā cui^o aliqd fit.** Et eſt duplex. Nā qdā eſt finis quo. alius ē finis gñā cui^o. ¶ **Un^o finis quo ē effectus pductus ab agēte quo bito ceſſat opatio agētis.** vt ſanitas. ¶ **Sz finis gratia cui^o eſt ipſm obiectum aut aliquid preexiſtēs operationi agentis in quod agens dirigit ſuam actionē.** Et illo mō finis gñā cui^o pncipalius eſt ipſe deus. Et exponit^o hec diffinitio ſi c. finis ē cā gratia cuius aliqd fit. ideſt id i quo agēs dirigit ſuā actionē. ⁊ p^o h^o excludit finis quo. Unde l^oz medic^o cōficiat medicinā nō tñ conf. cit ipſam ppter ſanitatem. ſed cōficit tanq^o p^o cām illius ſanitati. Unde locus a cauſa finali eſt habitudo eius ad ſuū effectu. ¶ **Sz locus a cauſa finali gratia cui^o tenet deſtructiue ſz non conſtructiue reſpectu b^o verbi ē ſecūdi adiacenti.** ¶ **Primū pba^o bene ſeq^our creator non ē. g^o creatura non ē. g^o pma po eſt ha.** ¶ **Secundū probatur q^o nō ſeq^our creator eſt ergo creatura eſt. g^o ſecūda po ē vera.** ¶ **Sed locus**

De locis dialecticis

a cā finali quo ad suū effectū tenet constructiue re/
spcū boꝝ p̄dicatoꝝ bonū ⁊ malū duab⁹ additioni
b⁹ obſuatis. ¶ p̄¹ ē q̄ i cōte arguat reſpcū b⁹ co/
pule eſt vel fuit. deſcū cui⁹ nō ſeq̄tur ſanitas ē bo
na. ḡ medicina laxatiua ē bona. ſz oꝝ ſic iſferri. ḡ me
dicina laxatiua ē vel fuit bōa. ¶ z⁴ additio ē q̄ i ante
addat q̄ talis finis q̄ nō poterat uenienti⁹ acgrī q̄
per tale mediū. Deſcū c⁹ nō ſeq̄. ſanitas ē bona. ḡ
fornicatio p̄ quā acq̄ſita ē illa ſanitas eſt bona. ſz
oꝝ ſic argui. ſanitas ē bona ⁊ nō potuit uenienti⁹
acgrī q̄ p̄ fornicationē. ḡ fornicatio ē bona. Sꝫ lo
cus ab effectu cāe finalis quo ad cām ſuā tenet cō
ſtrictiue reſpcū boꝝ p̄dicatoꝝ bonū ⁊ malū trib⁹
additiōib⁹ obſuatis. ¶ p̄¹ ē q̄ arguat in cōte reſpe
ctu huius copule diſiuncte ē vel erit. Deſcū cui⁹ nō
ſeq̄tur. virtutes morales ſūt bone. ḡ felicitas hū/
ana ē bona. ſed bñ ſeq̄tur. ergo felicitas humana ē
vel erit bona. ¶ z⁴ additio ē q̄ addat in ante q̄ p̄
tale mediū acgratur finis q̄. Deſcū cui⁹ nō ſeq̄tur.
medicina laxatiua ē bona. ḡ ſanitas ē bona. Sꝫ oꝝ
dicere q̄ medicina laxatiua p̄ quā acgritur ſanitas
eſt bona ḡ ſanitas ē vel erit bona. ¶ z³ cōditio eſt
q̄ ſi arguitur reſpcū b⁹ p̄dicati malū q̄ ſupponat
i ante q̄ bñ finis nō poſat acgrī uenienti⁹ per aliud
mediū. Deſcū cui⁹ nō ſeq̄. fornicatio ē mala. er
go ſanitas acq̄ſita vel acgrēda per tale fornicati
onē ē vel erit mala. q̄ potat acgrī p̄ me⁹ uenienti⁹.

Secundo ſciendū ē q̄ cōr auctor dēmiat d
loco a gñatōe p̄iū diſt mēs gñat
tōes. Hñatio ē p̄greſſio de nō eē ad eē. Et nō acci
piſi bi p̄greſſio p̄ motu p̄greſſiuo aialis. ſed acci
pitur cōiter vñ idē eſt q̄ mutatio. Et dñ de nō eſſe
ad eē ad explicādū terminos gñatōis. Nō eē enī ē
termin⁹ a quo ipſius gñatōis. ⁊ eē eſt terminus ad
quē. Hñatio it accipit̄ dupl̄r. vno⁹ p̄p̄e. ſ. put eſt
mutatio de nō eē ſubſtātie ad eē ſubſtātie: ⁊ ſic nō
accipit̄ ſi. Alio⁹ accipitur cōiter. ſ. p̄ oī mutatione
de nō eē ad eē ſine ſubſtātie ſiue accit̄is: ⁊ ſic que
nit tā ſubſtātijs q̄ accit̄ibus. ⁊ hoc mō accipitur ſi
Corruptio at ē p̄greſſio de eē ad nō eē. Que qdē
diſſiniſio ſic exponitur ſicut p̄cedēs. Un loc⁹ a ge
neratōe ē bitudo ipſi ad gñatū. Et tꝫ affirmatiue
⁊ negatiue tā in generatōe rei ſucceſſiue q̄ p̄ma
nētia. vt bene ſeq̄tur. platio vocis ē bona. ergo
vox ē bona. Siſr negatiue. platio vocis nō ē bo
na. ḡ vox nō eſt bona. Siſr a gñatōe rei p̄manen
tis ad genitū cōſtrictiue reſpcū boꝝ p̄dicatoꝝ bo
nū ⁊ malū eſt bona cōia. pꝫ qꝫ bñ ſeq̄. gñatio illi⁹
dom⁹ eſt bona. ḡ dom⁹ ē bona. Siſr arguēdo de/

ſtrictie ē bona cōia dñ nñ ponat in cōte copula diſ
iuncta. vt bñ ſeq̄. gñatio dom⁹ nñ ē bōa. ḡ dom⁹ nñ ē
vñ erit bōa. Sꝫ loc⁹ a gñato ad gñatōes tꝫ cōſtrictie
vt bñ ſeq̄. iſta dom⁹ ē bona. ḡ gñatio ei⁹ ē vel fuit
bona. Et hē itelligēdū dñmō ſemp ponat copula
diſiuncta. Ita q̄ ſi arguatur a gñatōe ad gñatū in
cōte ponatur copula de pñti ⁊ de futuro. Sꝫ ſi ar
guatur a gñato ad gñationē quocūq̄ mō dñmō in
cōte ponatur copula diſiuncta. ſ. ex pñti ⁊ preteri
to eſt bona conſequentia:

Tertio ſciendū eſt q̄ locus a corruptione ē
habitudō ipſius ad ſuum corruptū.
Et tꝫ affirmatiue ⁊ negatiue reſpcū boꝝ p̄dicato
rū bonū ⁊ malū ſuppoſitis duab⁹ cōditōib⁹. ¶ p̄¹
ē q̄ ſi arguatur affirmatiue oportet q̄ antecede
ſit affirmatiuum ſic q̄ in eo ponatur bonum ⁊ cō
ſequens ſit negatiuum ſic q̄ in eo ponatur malū.
Si antē arguatur negatiue debet eē in mō dñio.
Un vt dicūt aliqui q̄ auctor nō itelligit qñ arguit
per hūc locū cōſtrictiue vel deſtrictiue q̄ arguat
a p̄p̄e negatiua. Sꝫ tūc arguitur negatiue cū āgu
itur a p̄p̄e i qua ponitur hoc predicatū malum
quod icludit negationē. ¶ z⁴ cōditio ē q̄ ſi i an
tecedente ſit copula p̄ſentis t̄pis. in cōte ſit co
pula diſiuncta ex pñti ⁊ futuro. Sic ergo oꝝ argui.
corruptio viſij ē bona. ergo vitij ē vel fuit malū.
ſiſr corruptio latronis eſt bona. ḡ latro eſt vñ fuit
malus. Loc⁹ autē a corrupto eodē modo tꝫ ſuppo
ſito q̄ ſi in ante ſit copula pñtis t̄pis. in cōte ſit co
pula diſiuncta ex pñti ⁊ futuro. vt ſic oꝝ āgui. vñ
eſt bona. ergo corruptio virtutis eſt vel erit mala.

Sed contra predicta arguitur primo ſic
Non ſequitur. ſanitas ē bo
na. ergo potatio medicinalis eſt bona. eo q̄ pota
tio nunc non eſt. ergo locus ab effectu cauſe fina
lis non tenet cōſtrictiue. ¶ Secundo arguitur
ſic. elemoſina eſt bona. ergo furari propter elemo
ſina m eſt bonum. ergo locus a cauſa finali ad ſu
um effectum non valet. ¶ Tertio arguitur ſic.
Non ſequitur. latro eſt malus ergo generatio ei⁹
eſt vel fuit mala. qꝫ poteſt eſſe q̄ habuit perfectaz
⁊ optimam generationem. ergo locus a genito
ad generationem nō tenet deſtrictiue. ¶ Quar
to arguitur ſic. non ſequitur. corruptio xp̄i fuit bo
na. ergo xp̄s fuit malus. ergo locus a corruptione
ad corruptum non tenet cōſtrictiue.

Ad rationes Ad primam dicitur q̄ nñ
bñ arguitur. quia deſicit
vna predictarū cōditionum. ſed oꝝ ſic argui. ſani

Tractatus quintus

tas est bona. ergo potatio medicinalis p̄ quas fuit
acquisita fuit bona. ¶ Ad secundam dī q̄ nō valz
cōia illa eo q̄ furari ē mediū p̄ accidēs. Posset eti
am dici q̄ nō t̄z eo q̄ elemosina nō sit conuenient
p̄ furtum. ¶ Ad tertiā dī q̄ q̄uis latro possit ha
bere bonam generationē bonitate nature z mōi
generationis. nō t̄n bonitate finis. Generatio enīz
dicitur bona bonitate finis q̄ generatū sequitur
suū finē ad quē generatio ei⁹ ordinatur. sic aut̄ nō
est de latrone. ¶ Ad quartā dī q̄ q̄uis corruptio
christi fuit bona quo ad nos i quātū liberati sum⁹
p̄ eum. t̄n fuit mala secundū se. s. in quātū destru
ctiua christi. debet autem argui de bonitate rei se
cundū se z non per accidens.

¶ Usus vt hic sumit̄ est operatio rei siue
exercitium ipsius. vt equitare est opa
tio equi. z secare securis. Locus abusi
b⁹ est habitudo ipsi⁹ operatiōis ad id
cuius est opatio siue vsus. z est p̄stru
ctiu⁹ z destructiu⁹. Constructiu⁹ sic.
equitare est bonū. ergo equ⁹ est bonus
Maxima. cuius vsus bonus est ipsuz
quoqz bonū est. Destructiu⁹ sic. oc
cidere hominē malū est. ergo occisor ē
malus. Maxima. cui⁹ vsus est malus ip
sum quoqz vsitatum malū est. Ecōtra
est de loco ab vsitato. Cōmuniter acci
dentia sunt duplicia. quedam enīz sunt
que aliquando se p̄sequuntur z aliquan
do nō. vt p̄ptus z adulter. z ab his nō
sumitur locus dialecticus sed sophisti
cus. Alia sunt quoz vnū semp sequitur
ad aliud. vt penitere sequitur ad deli
q̄sse. z ab his sumit̄ locus dialectic⁹. Et
t̄z p̄struē z destructiē. p̄struē sic.
iste penitet. ergo deliquit. Maxima. Si
cōmuniter accidētū posterius inest z
primuz insuit. Destructiue sic. Iste nō
deliquit. ergo nō penitet. Maxima. Si
cōmuniter accidentium prius nō inest
posterius non inest.

¶ Circa hūc textum notādū ē p̄mo q̄ cōr auctor
nōt̄r determinat de loco ab vsibus ad suū vsū

tatum. rōne cuius primo diffinit̄ vsū sic. Usus est
operatio siue exercitium. z vsitatus est res qua
vtimur in nostra operatione. Exēplum primū sic
equitatio ē vsus equi. z sectio ē vsus securis. sic
equ⁹ z securis sunt vsitata. Un̄ vsus non est aliū
q̄ opatio ad quā res ordinata est. Et ip̄a p̄cedit a
duob⁹. s. ab efficiente principali z a re qua vtimur
. s. ab istrumēto principali agentis: vt secare causā
ab homine secante tāq̄ a principali agente. z a secu
ri tāq̄ ab istrumento eius. Et q̄ illa operatio im
mediatius videtur esse ab istrumento eo q̄ per
istrumēta sit distinctio opationū vt scriptio disti
guitur p̄ calamū. z sectio p̄ securim. ideo arguen
do ab vsibus vsus d̄z cōparari ad rē qua vtimur
z non ad vtētem. Et intelligit̄ de vsu ad quē res
p̄ncipaliter ordinat̄ z non generaliter de oī vsu. sic
solum de illo qui pōt haberi sine aliquo malo iter
ueniente. Nam non sequit̄. panis alienus ē bonus
ergo comedere panē alienū est bonū. q̄ panis alie
nus non pōt comedi nisi iterueniente aliquo ma
lo. Unde q̄ nos vtimur rebus artificialib⁹ z etiaz
multis naturalib⁹ que sunt p̄pter nos. ideo sum⁹
quadāmodo cause finales illaz rerum. ideo hic lo
cus ab vsu ad vsitātū est quasi idem cū loco a cā
finali ad suū effectum. Un̄ locus iste dī ab vsi
bus z non ab vsu. nō q̄ sēper arguatur per hunc
locū a pluribus vsibus. sed q̄ pōt per hūc locū
argui a pluribus vsibus simul ad vnū vsitatum
Sicut arguēdo. equitatio est bona. portatio mer
cantiarum de vna patria in aliam ē bona. cultura
agri est bona. ergo equ⁹ ē bonus. ibi arguit̄ a plu
ribus vsibus eiūsdē rei ad vsitatum. Et tenet iste
locus cōstruē z destructiue. z secundū hoc sē
p̄t̄r regule. Prima ē. a bonitate vsus ad bonitatē
rei qua vtimur ē bona cōia. Unde bene segit̄ seca
re ē bonū. ergo securis est bona. Maxima. cuius
vsus bon⁹ ē ip̄z quoqz bonū ē. Secōda regula est. a
malicia vsus ad maliciā rei qua vtimur est bona
cōia. vt bene sequit̄ depredari transeūtes ē malū
ergo spelūca latronis est mala. Similit̄ occisio ho
minis ē mala. ergo res qua occidit̄ est mala. Silr
tenet locus ab vsitato ad vsuz. z possunt formari
due regule similes p̄cedētibus. Ex quo. p̄z q̄ isti
loci tenent respectu boz predicatorum bonum z
malum vel cōiū ad ip̄a. Ulteri⁹ p̄z q̄ in istis lo
cis z multis p̄cedentibus qui tenēt respectu istoz
predicatoz bonum z malū auctor reputat illa ar
gumēta destructiua in quoz antecedente p̄dicat̄
iste termin⁹ malū sine negatione. sicut argumētū
ē destructiuū peccare est malū. ergo pena ē mala

De locis dialecticis

Ille hō argumēta vocat auctor constructiua i quo rū antecede p̄dicatur iste termin⁹ bonū sine negatiōe. sic equitare est bonū. ergo equus est bon⁹.

Secundo sciēdū ē qd̄ n̄r auctor determinat de locis a cōiter accidētib⁹ siue de loco ab vno cōiter accidētū ad aliud. Et possūt sic diffiniri cōiter accidētia. Cōmuniter accidētia sūt illa que se simul cōmitantur in eodē subo. vel quoz vnū segtur aliud i eodē subo. Exēplū p̄me ptis sic albedo ⁊ dulcedo i lacte. Exēplūz scde ptis vt penitere ⁊ deliquisse. Nā deliquisse segtur ad h̄ qd̄ est penitere. Vñ duplicia sūt cōiter accidētia. qdā sūt q̄ contingēt sequūtur se in eodē subo ⁊ nō semp. nec vt i plurib⁹. vt magnitudo et fortitudo i eodē homine. Alia sūt q̄ semp se sequūtur ⁊ illa sūt duplicia. qz qdā sūt que conuertibit se inuicē consequūtur. ⁊ a talib⁹ sumitur locus a substantia q̄ dī a cōuertibilib⁹. ⁊ reducitur ad locū a descriptione ad descripiū. sic risibile ⁊ flexibile in hōīe. vel i brutis h̄re duo cornua. ⁊ h̄re duos vētres. ⁊ nō h̄re vētes i supiori mandibula. Alia hō sunt que se inuicem cōsequūtur. nō tñ cōuertibilib⁹ sed vt i plurib⁹. ⁊ ab istis sumitur iste loc⁹ dialecticus. vt penitere segtur ad peccasse. Et a communiter accidētib⁹ p̄mō capitis nō causatur locus dialectic⁹ sed sophisticus. vt nō sequitur. tal errat d nocte ergo est fur. Unde locus a cōmuniter accidētib⁹ t̄z affirmatiue ab iesse posterioris accidētis ab inuisse p̄oris. vt bene segtur iste penitet. ergo peccauit. S; ab inē p̄oris ad inē posterioris nō valz cōia affirmatiue. vt non sequit iste peccauit. ḡ penitet. Tenet etiā iste locus destructiue a nō eē p̄ioris ad nō eē posterioris. s; nō ecōuerso vt bene sequitur iste nō peccauit ergo non penituit. Et maria isti loci talis ē. destructo p̄ore cōiter accidētū destruitur ⁊ poster⁹. ¶ Sed cōtra hoc qd̄ dictū ē qd̄ valet loc⁹ arguēdo affirmatiue a posteriori cōiter accidētū ad p̄us sic arguit. antecedit illi argumētū iste penituit ergo peccauit. p̄t eē vez cōite ex n̄te falso. ergo cōitia non valet. aīss p̄z. qz xps penituit ⁊ tñ nō peccauit. qz dixit penitet me fecisse boiez. s̄līr alijs penitet q non peccauit sicut alijs penitet q̄re non rapuit pecunias alius. ergo p̄dicta cōitia nō valet. ¶ Ad hoc r̄ide tur qd̄ penitere accipit duplīr. Vno modo ḡnālīr vt tñ valet sicut h̄re displicētia vel modū displicētie de aliquo. ⁊ sic accipitur penitere in p̄dictis argumētis. eo qd̄ deus creauit boiez ⁊ p̄pter eius delictum p̄ modū displicētie erga boiē se habuit. qz puniens aliū se h̄z per modū displicētie respectu

puniti. Alio mō capitur penitere spālīter vt idem ē qd̄ penā sumere vt displicētia h̄re de pctō p̄pe trato ⁊ cōmissō. ⁊ sic malus penitet de malo quod fecit. ⁊ illo mō de n̄ penituit. ¶ S; dubiū ē an locus ab vno cōiter accidētū ad aliud se b̄nū teneat respectu eiusdē copule in ante ⁊ cōite. pro quo ē aduertēdū qd̄ duplicia sūt cōiter accidētia. qdā sūt quoz vnū sequit aliud p̄ eodē tpe vt eclipsis lune ad interpōnē diametralē terre iter solē ⁊ lunam. Alia sūt quoz vnū nō cōmitat̄ alterz p̄ eodē tpe s; in tpe sequēti sic penitere ad peccasse. Tūc dicitur capiēdo cōiter accidētia p̄ modo locus ab vno ad alterū respectu eiusdē copule ceteris s̄līr se b̄nū tibus ē bon⁹. vt b̄nū sequit. terra ē diametralīr posita iter solē ⁊ lunā. ḡ eclipsis lune ē. S; si illa cōit accidētia se cōmitat̄ ⁊ modo tūc cōtingit frequēt mutare copulā in ante ⁊ cōite. vt b̄nū segtur. iste penitet. ḡ peccauit. ¶ Uterius est aduertēdū qd̄ a plurib⁹ cōiter accidētib⁹ rectores iudices ⁊ causi dici faciūt argumēta p̄babilia ⁊ persuasiua. Sic bō iste ē errabūdu de nocte ⁊ facit magnos sumpt⁹ nec h̄z multa bona ⁊ q̄libet die ē ociosus ergo ē fur. h̄ arguitur a quoz cōiter accidētibus quoz nullū p̄ se s̄p̄tū sufficeret facere p̄suasione de cōclusiōe. tñ illa quoz s̄līr s̄p̄ta faciunt magnam p̄suasione de conclusionē.

Tertio sciēdū ē qd̄ determinato de locis itri secis nūc restat de terminare de quib⁹ dā alijs locis reducibilib⁹ ad diuersos locos. ⁊ vocat loci ab ante ad cōis vel econuerso. pro qz cui dētia querit. Vt loc⁹ ab ante ad cōis sit loc⁹ a cōcomitātib⁹ substantiā vel nō. ⁊ si sit. ad quē locū predictoz ē reducibilis. Ad h̄ r̄idē qd̄ loc⁹ ab ante nō ē spālīs loc⁹. sed tot sūt spēs locoz ab ante ad cōis quoz sūt argumētōz spēs quib⁹ cōtingit ex ante in ferre cōis. vt sic arguēdo. aīal rōale eē albū ē vez. ḡ boiē eē albū ē vez. ista cōia t̄z per locū ab ante ad cōis q̄ est loc⁹ a substantia. S̄līr arguēdo. forte eē albū est vez. ergo forte nō eē nigz ē vez. ista cōitia tenet p̄locū ab ante ad cōis q̄ est loc⁹ ab oppositis. Et sic d̄z reduci talis loc⁹ ab ante ad cōis ad illū locum p̄ quē tenet cōitia qua arguit a p̄pōne pro q̄ supponit cōm̄ antecedentis ad p̄pōne p̄ qua supponit cōm̄ cōitū. i q̄ cōitia arguit ab antecede ad cōis. vt ista cōitia. boiez eē albū ē. vez. ḡ aīal eē album est vez. t̄z per illū locū p̄ quem t̄z ista cōitia. hō est albus. ergo aīal est albū. s̄ per locū a parte subina ad suū totū. ¶ Et dī vlti⁹ qd̄ loc⁹ ab ante ad cōis tenet cōstructiue respectu hoz modoz verum necessariū ⁊ possibile. ⁊ non respectu illoz

Tractatus quintus

falsū et ipse. Et rō est qz si antecēdēs alicui⁹ cōne sit vepz necessariū vel posse o3 cōsequēs eiusdem cōne eē vepz. s3 si antecēdēs sit falsū vel ipse non o3 cōne eē falsū vel ipse. Ex quo p3 qz tot sūt species locoz ab antecēdēte ad cōis vel econuerso quot sūt spēs argumētationū i qbus arguitur ab opposito cōitis ad oppositū antecēdētis. Et l3 loc⁹ ab antecēdēte ad cōis si antecēdēs et cōis accipiant formati sit loc⁹ a relatiuis. tñ si capiātur sūdamē talit⁹ et p denominatis. s. p. ppōne qz h3 iſſerē aliam ppōne vel iſſerri ab alia ppōne sic locus ab antecēdēte ad cōsequens non est locus a relatiuis sed habet fieri eo modo quo nunc dictum est.

Sed contra p̄dicta arguitur. p̄mo sic. Idē ē vsus et cā finalis. ergo loc⁹ ab vsib⁹ nō ē distinct⁹ a loco cāe finalis. Et 2⁹ arguitur sic. nō ſegitur. egitare ē bonū. ergo equus claudus vel cec⁹ est bon⁹. et tñ arguitur p locū ab vsib⁹. ergo tal⁹ loc⁹ nō est bon⁹. Et 3⁹ sic arguitur. nō ſegitur. ille ē cōptus. ergo est adulter. et tñ arguitur p locū a cōmuniter accidētib⁹. ergo talis loc⁹ nō valz. Et 4⁹ arguitur sic. non ſegitur. aligs penitet. ergo peccauit. qz aligs penitet ex eo qz nō occidit hominē. et tamen arguitur per p̄dictum locum. ergo talis loc⁹ nō valet.

Ad rōnes ad p̄m dī qz opatio dī vsus et finis respectu diuerſoz. na 3o r̄ finis siue cā finalis fm eē qd h3 in itētiōe agētis i onātū agens pducit rem p modū amati et deside- rati. s3 dī vsus fm eē reale qd h3 extra animā et in executiōe opis. Ad ſecūdā dī qz ibi nō bene ar- guitur eo qz egitare nō ē vsus equi claudi. ideo o3 sic argui. equitare ē bonū. ergo equ⁹ est bon⁹. et in alia cōia cōmittebatur fallacia cōitis. Ad tertiā dī qz ibi nō bñ arguitur p locū a cōmuniter acciden- tib⁹. qz illa accidētia non se inuicē ſequuntur ne- cessario nec vti pluribus. iō cātur loc⁹ ſophiſtic⁹ et non dialecticus. Ad quartā dicitur qz patu- it i ſecundo notabili.

Equit de locis extrinsecis. qd aūt sit loc⁹ extrinsecus dictū est prius. locoz aūt extrinsecoz ali- us ē ab oppositis. alius a maiori. alius a minori. alius a simili. alius a pportio- ne. alius a trāſumptiōe. alius ab auctori- tate. Itē oppositoz quatuor ſt spēs. s. relatio. p̄trarietas. p̄uatio et cōtradi- ctio. Relatiue opposita sūt quoz alterz

sine altero nō pōt eē. locus a relatiuis ē habitudo vnius relatiuoz ad aliud. et ē p̄structiu⁹ et d̄structiu⁹. p̄structiu⁹ sic. pat⁹ ē g filius ē. et filius est. g pat⁹ est Maria. Posito vno relatiuoz necio ponit et reliquū. Destructiue sic. pater nō est. ergo filius nō ē. et econuerso. ma- xima. remoto vno relatiuoz remouet et reliquū. locus vero a relatiue oppo- sitis tenet solū destructiue sic. ſortes ē pater platonis. ergo nō est filius eius. Cōtrarietas est p̄trarioz oppositio vt albi et nigri. p̄trarioz quedā sūt media ta vt albū et nigrū iter que sūt mediū co- lores. Quedā vero imēdiata. vt sanus et egrū circa aial. locus a p̄trariis ē ha- bitudo vnius p̄trarioz ad reliquū. et te- net p̄structiue et destructiue. cōstructi- ue sic. hoc aial ē sanū. g nō ē egrū. maxi- ma. Posito vno p̄trarioz remouet et reliquū. Destructiue tenet tantū i p̄tra- riis imēdiatis cū cōstantia subī. vt hoc aial nō est sanū. g ē egrū. maria. remoto vno p̄trarioz imēdiata oppositoz po- nit reliquū subiecto manente.

Circa hūc textum notādū ē p̄mo qz postqz au- ctor determinauit de locis intrinsecis hic cōr vult deſminare de locis extrinsecis. rō ordinis ē qz loc⁹ intrinsec⁹ et loc⁹ extrinsec⁹ qdā mō opponūt et opposi- ta iuxta se posita facili⁹ possūt cognosci. iō post de- terminationē de locis intrinsecis auctor determinat de locis extrinsecis. Un̄ vt p̄us dictū ē loc⁹ extrinse- cus ē qñ ſumitur argumētū. i. mediū ab bis qz sunt extra ſubſtātiā terminoz i questione positorum id ē qñ tale mediū nō cōuenit terminis i questione positis ſecūdū aliquē modū eēndi in. Et ipius sūt ſeptē spēs. s. ab oppositis a maiori vel minori. a ſi- mili. a pportione. a trāſumptione. et ab aīte. Et qz i loco ab oppositis termin⁹ iſerēs est magis extra eēntiā qz alijs. iō hic dēmiat de loco ab oppositis qz diuiditur fm diuīſionē oppositoz. Opposita aūt sūt quadruplicia. s. relatiua. contraria. p̄uatiua. et cōtradietoria de qbus dictū est in postp̄dicamē- tis. Un̄ relatiua sūt illa quoz totuz eē est ad aliud

De locis dialecticis

se habere. Et possunt dupliciter considerari. Uno modo ad conversionem que in ipsa regitur quantum ad esse. et sic ab ipsis sumitur locus a relativo. Alio modo consideratur quo ad repugnantiam quam habent inter se. scilicet ad esse sit in eodem subiecto. et sic ab eis sumitur locus a relativo oppositis. Unus locus a relativo est habitudo unius relativi ad suum correlativum. et tenet affirmative et negative. ad quod datur due regule. Prima est. ab esse unius relativi ad esse sui correlativi est bona conclusio. ut bene sequitur. pater est. ergo filius est. Secunda regula est. a non esse unius relativi ad non esse alterius est bona conclusio. ut bene sequitur. pater non est. ergo filius non est. Et fundantur iste regule et iste locus in una proprietate relativorum que est ista. Relativa posita se ponunt et precepta se precepta. ex quo sequitur per quod iste locus tenet respectu illius predicati est. et non respectu aliorum predicatorum. quia non sequitur. pater est albus. ergo filius est albus. Secundo sequitur quod non oportet arguere ibi quod sunt relativa denotative. nec debet accipi relativa per denotatis sed per se significatis. Sed locus a relativo oppositis est habitudo unius oppositorum ad reliquum. Et tenet affirmativam duabus additionibus observatis. Prima est quod non arguatur in relativis eparatione. quia non sequitur. fortis est similis platoni. ergo fortis non est similis eidem. Secunda additio est quod arguatur respectu termini singularis. quia non sequitur. fortis est pater hominis. ergo non est filius hominis. Potest ergo poni talis regula. ab uno relativo opposito affirmativo respectu alicuius non singularis ad suum oppositum relativum negativum de eodem subiecto respectu eiusdem singularis est bona conclusio. Ex quo sequitur quod arguendo per locum a relativo oppositis est arguere ab affirmatione unius relativi de aliquo subiecto ad negationem sui correlativi oppositi de eodem subiecto. ut sic arguendo. fortis est pater platonis. ergo non est filius eius. Sed si negativum. quia non sequitur. fortis non est pater platonis ergo fortis non est filius eius.

Secundo sciendum est quod huiusmodi auctor dicitur de loco a dijs per diffinitionem dijetate. Contrarietas est repugnantia vel oppositio dijetate ut repugnantia albi et nigri. Quid autem sint dija et quot sunt dictum est prius in predicamentis. Unus locus a dijs est habitudo unius dijetate ad reliquum. Et tenet affirmativam et negativam. Et ad arguendum affirmativam ponitur talis regula. In omnibus dijs tamen mediatis quibus immediatis quibus est in his quibus necesse est alterum se inesse susceptibili ipso existente ab affirmatione unius de aliquo subiecto ad negationem alterius de eodem subiecto est bona conclusio. ut bene sequitur. fortis est albus. ergo non est niger. Maxima posito uno dijetate in aliquo subiecto ab eodem remouet reliquum. Et de istis locis a dijs quia potest argui per hanc locum

cum a pluribus dijs in ante positus. Et ad arguendum hoc modo ponitur talis regula. Si unum extremum alterius dijetate est verificabile de uno extremo alterius dijetate reliquum est extremum prime dijetate erit verificabile de alio extremo prime dijetate. ut si iustitia est virtus iniustitia erit vitium. Et hec conclusio fundatur in ipso termino. Tamen ad debite arguendum per hanc regulam quatuor additiones debent observari. Prima est quod ponatur instantia subiecti: et est quod in antecedente non sit predicatio coniungens sed per se. Tercia est quod abo extremum unius dijetate non contineantur sub uno extremo alterius. Quarta est quod utrobique sit idem genus dijetate. scilicet extremum ad extremum vel unum medium ad aliud medium. Ad debite et arguendum affirmativam ab uno dijetate ad reliquum oportet observare quod copula in dijetate teneatur precise per eodem tempore pro quo tenetur in ante. sic. scilicet quod in ante notetur presens presens copulativum et est in ante notetur precise illas copulativum.

Tertio sciendum est quod ad arguendum negativam per locum a contrariis ponuntur tres regule. Prima est. in contrariis immediatis a negatione unius de aliquo subiecto ad affirmationem alterius de eodem subiecto non valet conclusio. Secunda regula est. In contrariis immediatis quorum necesse est alterum inesse subiecto susceptibili ipso existente a negatione unius de illo subiecto ad affirmationem alterius contrariis est bona conclusio. Exemplum prime regule. ut non sequitur. homo non est albus. ergo niger. Exemplum secunde regule. homo est et non est sanus. ergo eger. Tertia regula est. in dijs immediatis quorum non est necesse alterum se inesse subiecto ipso existente a negatione unius ad affirmationem alterius de aliquo subiecto posita conclusio subiecti susceptibilis per tempore per quo ipse subiectus est susceptibilis est bona conclusio. ut bene sequitur. fortis est bonus virtutis rationis et non est virtuosus. ergo viciosus. Et quod per quod ibi requiruntur tres additiones ad arguendum. Prima est quod ponatur instantia subiecti defectu cui non sequitur. equus fortis non est eger ergo est sanus. quia si equus fortis esset mortuus ante esset vix et conclusio falsum. Secunda additio est quod arguatur respectu subiecti apti nati suscipere dija. id non sequitur. lapis non est sanus. ergo eger. quia ante esset vix et conclusio falsum. Tertia additio est quod ponatur tempus determinatum regitum subiecto ad hoc quod sibi ibi bereat alterum dijetate. quare non sequitur infans non est virtuosus. ergo est viciosus. quia non devenit tempus in quo infans debet esse virtuosus vel viciosus.

Sed contra predicatur arguitur. primo sic. In omnibus locis dialecticis terminus inferens habet includi in medio illato. sed unum oppositorum non includitur in alio cum unum dicat negationem alterius ergo ab oppositis non sumitur locus dialecticus. Secundo arguitur sic.

Tractatus quintus

Nō sequitur sortes fuit alb⁹. q̄ sortes non fuit niger
z nō arguit^r constructiue a cōtrarijs mediatis. q̄ talis
locus nō valz. ¶ Tercio arguitur sic. mai⁹ z min⁹
sūt relatiua. ergo loc⁹ a maiori ad min⁹ z ecōtra ē
locus a relatiuis. sūt aīa z cōis sūt relatiua. s3 oīs
loc⁹ ē bitudo aītis ad cōis. ergo oīs loc⁹ ē a relati-
uis. ¶ Quarto arguit sic. posse est idē p eodē tpe
p̄cise z adeq̄te simul eē albū z nigrū. ergo nō seq̄r
per locū a dīis hoc ē albū. ergo nō ē nigrū. aīa p3
posito q̄ p media parte scutū sit albū z p alia pte
nigrū. tūc idē simul ē albū z nigrū. ergo loc⁹ a dīi-
is non tenet affirmatiue.

Ad rōnes Ad p̄mā dī q̄ q̄uis vnū oppo-
sitor nō existat ī reliquo. tū ba-
bet virtutē inferēdi aliud. cū affirmatio vnus sit
negatio alterius. non āt regit^r in oī loco dialectico
terminū illatū eē in termino inferēte vel econtra-
fū existētī vīcēntiā. s3 sufficit q̄ sit ī eo fū vī-
tē inferēdi. ¶ Ad scōdaz dī q̄ loc⁹ a dīis nō tenet
nisi in ppōib⁹ de incē z de p̄nti z nō in ppōib⁹ de
p̄terito z futuro. nec ē ī ppōib⁹ modalib⁹. mō ar-
gumētū fiebat ī ppōib⁹ de p̄terito. ¶ Ad tertiā
dī q̄ maius z minus aīa z cōis p p se significatis
sūt relatiua z ab ip̄is sumit^r locus a relatiuis. Alio
mō accipiūt^r p dīoīatis. z sic ab eis nō sumit^r lo-
cus a relatiuis sed a maiori ad minus. ¶ Ad q̄r-
taz dī q̄ adnūtiū casus argumēti z trāseāt p̄misse
z dīstīguī cōis. vī li z cū iūgit inf terminos z sic cōse-
quēs ē vīus. vel inf ppōes. z sic ē falsū. z vītra dī-
cūt aliq̄ q̄ nō oē corpus fīminatū ē coloratū. sed ē
coloratū vel colorata. mō scutū illo casu posito ē
colorata. qz ē sue medietates que sūt colorate.

¶ Que āt sūt priuatiue opposita dictū
ē prius. Locus a priuatiue oppositis ē
bitudo priuatiōis ad habitū. vel bitus
ad priuationē. Et tenet cōstructiue. vt
iste ē vidēs. ergo nō ē cecus. vī ē cecus
ergo nō ē vidēs. ¶ Maxima. posito vno
priuatiue oppositorū circa aliquod sub-
iectū ab eodē remouet^r reliquū. Destru-
ctiue nō tenet nisi cū constātia subī z cū
tpe determinato a natura. Catulus enī
nō dī vidēs neq3 cecus ante nouē dies
z puer nō dī edēulus ante tps deter-
minatū a natura. cōtradictio est oppo-
sicio cuius secūdū se nō est dare mediū.

Locus a cōtradictorie oppositis ē ha-
bitudo vni⁹ p̄tradictorie oppositorū ad
reliquū. vt sortē sedere ē vīz. ergo sor-
tē nō sedere est falsū. ¶ Maxima. Si vnū
p̄tradictorie ē vīz reliquū erit falsū.
¶ Circa hūc textū notādū est. p̄mo q̄ hic dīr au-
ctor dīrmiat d loco a p̄uatiue oppositis. i. ab vno
p̄uatiue oppositorū ad reliquū. Vnū p̄uatiue oppo-
sita sūt quoz vnū implicat alterz cū negatiōe p̄uan-
te z nō cū negatiōe negāte. Et dīstīctio p̄uatiue
oppositorū p̄p̄e acceptoz habita ē in posīdīcām
tis. S3 p̄uatiue opposita cōiter accepta sic possūt
dīstīnī. q̄ sūt illa quoz vnū icludit negatiōē al-
teri⁹ cū aptitudīe ad ip̄m. Et pōt dūplī sumī argu-
mētū ī p̄uatiue oppositis. Vno mō q̄ arguat^r a plu-
rib⁹ terminis ī antepositis ad aliū terminū ī cōite
positū eis p̄uatiue oppositū. vt vidēs est sentiēs.
ergo cec⁹ ē sēsu vīsus p̄uatus. Et loc⁹ p̄ quē tenet
talis cōis p̄p̄ie vocat^r loc⁹ a p̄uatiue oppositis. et
de tali loco auctor nō facit mētiōē s3 aristoteles
determinat de eo z ī thopicoz. ¶ 2° mō pōt sumī
argumētū ab vno termino ī antecēdēte ad aliū ī con-
sequēte sibi p̄uatiue oppositū. vt sortes est cecus
ergo sortes nō ē vidēs. z locus p̄p̄ie p̄ quē t3 tal⁹
cōis dēnoīat locus ab vno p̄uatiue oppositorū ad
reliquū. Vnū ad arguēdū p locū a p̄uatiue oppo-
sitis ponunt^r due regule. P̄ma ē q̄ ab affirmatione
vni⁹ p̄uatiue oppositorū de aliquo subō ad nega-
tōē alteri⁹ vīz d eodē est bona cōis. 2^a regula est
a negatiōe vni⁹ p̄uatiue oppositorū de aliquo ī bō
ad affirmationē alteri⁹ de eodē posita cōstātia ī bī
susceptibilis p̄ deterīato tpe a natura ē bona cōis
Ex quo sequitur q̄ arguēdo negatiue tres cōditio-
nes regunt^r. P̄ma est q̄ ponat^r cōstātia subī. Secū-
da ē q̄ illō subī sit susceptibile habit⁹. Tercia est
q̄ sit tps determinatū a nā. vt bene sequitur iste ca-
tulus ē nouē dies z nō ē vidēs. ergo ē cecus. Ar-
guī etīā vt dictū ē p hūc locū a plurib⁹ p̄uatiue
oppositis ī antecēdēte. p quo ponit^r tal⁹ regula. Si
vnū extremū vni⁹ ppōis p̄uatiue ē verificabile
de vno extremo alteri⁹ p̄positionis. etīā alterz p̄-
uatiue oppositū erit verificabile de altero extre-
mo. vt bene seq̄r. vidēs ē sentiēs. ergo cec⁹ est sen-
su vīsus p̄uat⁹. Et ad arguēdū p hūc regulā tres
cōditōes regunt^r. P̄ma ē q̄ pōatur cōstātia subī
p̄ntis. 2^a ē q̄ nō arguatur ī ppōib⁹ d mā cōigen-
ti. 3^a ē q̄ p̄uatio supioris bitus restringatur p ba-
bitum īferioris p̄uatiōis. ideo hec cōis non est bo-
na. oē tāgibile ē sēibile. g^o oē itangibile ē īsibile

De locis dialecticis

sz dz sic argui. oē tāgibile est sēfibile. g oē intāgibi
le ē isensibile sensu tact⁹. Obseruādū etiā qd vbi
p eodē tpe pēise teneat in ātecedēte z cōsequente:

Secundo sciēdū est qd bīc nū auctor def
miat de loco a dīctorijs. ratio/
ne cui⁹ dīctionē pmo sic dīfīnit. Cōtradictio est
oppositio cui⁹ fm se nō est dare mediū. Et hoc itel
ligēdū est tā de medio p abnegatiōez qz de medio
p picipatiōē. z rō est qz dīctio est repugnātia dī
dictoriōz. sz in dīctorijs vnum ē ens z alterz non
ens simplr. sz inter ēs z nō ens nō pōt dari mediū
ergo zc. ¶ Sz aduertēdū ē qd duplex ē dīctio. qdā
ppōnū de qua satis vīsum est i pmo tractatu
Alia ē dīctio terminōz de qua satis vīsum est in
postpōdicamētis vt sedet z non sedet. z fm vtrāqz
dīctionē pōt sumi loc⁹ dialectic⁹. sz i dīctione p/
positiōnū oz arguere respectu istōz pōdicatorum
vez z falsū. In alia autē oz arguere ab affirmatio
ne vni⁹ dīctoriōz ad negatiōē alterius de aliq
subo z cō. Loc⁹ autē a dīctorijs est bitudo vni⁹
dīctoriōz ad reliquū. z tenet affirmatiue z nega
tiue ponēdo dīctoriū a pte pōdicati z non a pte
subi. Et ad arguēdū affirmatiue ponitur tal⁹ regu
la. ab affirmatione vni⁹ dīctorie oppositoz d ali
quo subo ad negatiōē alterius de eodē est bona
cōia. vt bene segtur. fortes ē alb⁹. ergo fortes non
ē nō alb⁹. Addit tñ aliq adhuc duas dīctiōes ad
bz qd debite arguat p hanc regulā. pma ē qd alteruz
extremoz ppōnis nō sit termin⁹ obliqu⁹. nō enīz
segtur. fortis ē asin⁹. ergo fortis nō ē nō asin⁹. z⁹ ē
qd arguat i ppōnib⁹ d pnti. defectu cui⁹ nō segtur
fortes fuit albus. ergo fortes nō fuit nō alb⁹. possz
tñ dici qd in omnibus tam de pnti qz de alijs tem
poribus arguēdo p pōictā regulā ē bona cōia. dū/
tñ termini dīctorij sint totalia pōdicata. z qd co
pula teneat eodē modo in vna sicut in alia.

Tertio sciēdū ē qd ad arguēdū pbūc locuz
negatiue ponit tal⁹ regula. A nega
tiōe vni⁹ dīctoriōz de aliquo subiecto ad affirma
tiōē alterius de eodē ē bona cōia. vt bñ seqt. for
tes nō ē albus. ergo fortes ē nō alb⁹. Et hec regu
la sz vtrāqz termini dīctorij sint totalia pōdicata sic
qd negatiō faciēs terminū finitū addatur toti ex
tremo z nō solū vni parti ipius extremi. Et hec re
gula datur de dīctorijs terminōz. Et ponit bec
maxima de ipis. De quolqzificat alterū dīctorio
rū z de nullo ābo sīl. velsic. de quocūqz affirmat
vni⁹ dīctoriōz d eodē remouet z reliquū. ¶ De
dīctorijs autē ppōnū ponitur aliq regule. ¶ p⁹
ē. a vitate vni⁹ dīctoriaz ad falsitatē alterius z cō

ē bōa cōia. vt bñ seqt. forte curre ē vez. g forte nō
currere ē falsū. ¶ z⁹ regula ē. a necessitate vni⁹
dictorie ad possibilitatē alteri⁹ ē bona cōia. Unde
aduertēdū qd in istis oppositis duplex ē cōia. s. cō/
seqntia cōrio z cōia in ipō. z vtrāqz iterū diuidit.
qd qdā est cōrio terminōz. alia ē ppōnū. z sītr qdā
ē i ipō terminōz. alia ē in ipō ppōnū. Cōsequētia
āt in i ipō terminōz ē qñ in ante pōdicatū dī de
subiecto z in cōite opm pōdicatū dī d opposito sub
iecti eodē ordine fuato in cōite sicut in ante. vt vi
sus ē sēsus. ergo cecitas ē insensibilitas. Sz cōia
cōria terminōz est in qua pōdicatū dī de subie
cto in ante z oppositum subiecti dicitur de oppo
sito pōdicatū in cōite. Sed cōia in ipō pōpositio
num est illa in qua antecedens infert consequēs.
et oppositum antecedentis infert oppositum con
sequentis. vt triplex ē multiplex. ergo subtriplex
est submultiplex. Et cōia ecōtrario ppōnum est i
qua aīis infert cōis z ordine trāsmutato i illa oppo
siti cōis infert oppositū antecedentis. ¶ Et dis
serunt due pme. s. cōie terminōz a cōsequētijs ppō
num qz due pme sunt simplices. z scōe sunt cōposi
te. Scōo differunt ex alia pte qz cōia in ipō tenet
p istā regulā. si oppositū in opposito. ppositū i ppo
sito: Sz cōia ecōtraria tenet p hanc regulā cōiariū.
In oi bona cōia ex opposito dīctorio cōis infert
oppositū antecedētis. ¶ Un ad hoc qd cōia in ipō
valeat in cōtrarijs tres cōditōes requirūtur. Pma
ē qd arguatnr in pōdicatis p se. iō non segtur. albus
est dulce. ergo nigr⁹ est amaz. Scōa cōditio ē qd
arguatur sz idē gen⁹ oppōnis. iō non segtur. albus
est coloratū. ergo nigrū est non coloratū. qz albus z
nigrū opponūtur cōtrarie. z coloratū z non colora
tūz contradictorie. Tertia ē qd ambo extrema vni
us contrarietatis nō cōtineant sub extremo alci⁹.
ideo nō segtur p dīgalitas ē viciū. ergo liberalitas
est virt⁹. Sz cōia in ipō non valet in dīctorijs nisi
grā materie. qz non segtur. hō est animal. ergo nō
homo ē non aīal. quia aīis potest esse vez cōite exn
te falso. sed bene valet in fminis cōuertibilibus z
hoc grā materie. vt hō est risibilis. ego non homo ē
nō risibilis. Sz cōia ecōtrario fminozum z ppō
num tenet in cōtradictorijs sed non tenet in con
trarijs formaliter. Pma pars patet quia bene se
quitur. homo est animal. ergo non homo est nō ani
mal. nec in simili modo arguēdi est dabilis instan
tia. Item patet p illā regulā. Omnis illa cōsequen
tia est bona ex qua ex opposito contradictorio cō
sequentis infertur oppositum antecedentis. sz sic
est in consequentia ecōtrario. Seruāda est tamē

Tractatus quintus

additio. s. q. arguatur fm q. valet ouersio p. tra-
pofitione nō aīr. z hīn cōia cōrio terminoz. quare
nō segtur. nullus bō ē afinus. g. nullus afinus ē nō
bō. q. pma ē xā. z z^a falsa. z vltis negatia nō ouer-
titur p. pōnē. sed bī p. ticularis. Secūda ps p3 q2
solū valet in dīijs que se bīt per modū toti^o ptis i
tegrat. vt bī segtur. cacochimia est mala dispō z
ad itra z ad eī. g. euechimi^o ē bona dispō ad itra et
ad eī. Et dī ab eu quod ē bonū z chimos humor
q. si bonus humor. Et cacochimia dī a cacos q. ē
malū z chimos humor quasi malus humor. Sz cō
sequētia i ipō terminoz valet i p. uatiue oppositis
z nō cōia cōrio. z hoc aliq. b^o additōib^o obfuar. p^o 4^a
posita cōstātia subiecti. z^a est q. arguatur in p. dica-
tis per se. 3^a est q. priuatio habitus supioris restri-
gatur per habitū inferioris p. uationis. Jō nō segt
vidēs ē sētens. ergo cecus ē insensibil^{is} sed bī seg-
tur. g. cecus ē insensibilis fm visū. Silī cōia in ipō
p. pōnum tenet in p. uatiue oppositis vltima cōditi-
one obfuar. q. bene legī. si aliqd ē tāgibile illd ē
sēnsibile. ergo si aliquid ē intāgibile illud ē insēnsibi-
le sēnsu tactus. Sz cōia cōrio nō valet i istis nisi grā
materie. Valet ēt cōia in ipō terminoz in relatie
oppositis quatuor additōib^o obfuaris. s. q. pōnat
cōstātia subiecti cōitis. z q. arguatur i p. dicatis p. se
etiā q. ābo extrema vni^o oppōnis nō cōtineant sub
vno mēbro a^o terius. z ēt q. arguat in relatis f3 eē
z eodē mō dicatur de cōia p. pōnum. Sz cōia ecō-
trario tā cōmīoz q. p. pōnū nō v3 i ipis nisi grā matie

Sed contra

monstrato hoīe dormiēte nō
segstur. iste hō ē z nō ē vidēs. ergo ē cec^o. z tū argu-
itur per locū a priuatiue oppositis. ergo talis loc^o
nō valet. C. z^a arguitur sic. inter eē z nō eē que sūt
ōdictoria mediat relatio. s. dīctio. g. male dī q. in
ter dīctoria nō ē dare mediū. C. 3^a arguit sic. cōis
ē in plus q. aīis. ergo oppositū cōsequētis est i pl^o
q. opp^o aītis. z sic nō valet consequētia ecōtrario
in cōtradictōijs. C. 4^a arguitur sic. sicut affirma-
tio est cā aff. mationis. ita negatio est cā negatio-
nis. ex p. posterior. ergo si antecedēs affirmatiū
inferat consequēt aff. mationū ita ēt cōtradictōiū
cōitis. g. cōia in ipō valet in contradic^o oīs.

Ad rationes

Ad p^o mā dicitur q. vidēs
accipitur dupliciter. vno^o
vt dicit habitum videndi. z sic cōia illa est bona sz
aīis est falsū sicut z cōis. Alio mō accipitur vt dīc
actū videndi. z sic cōia non valet nec arguitur p. lo-
cū a priuatiue oppositis. q. vidēs hoc mō acceptus
nō opponitur ceco. Ultra posset dici q. illa cōia nō

tenet eo q. hō nō ē susceptibilis visus p. tpe q. dor-
mit. C. Ad secūdā dī q. q. uis inter cōtradictoria
mediat relatio que ē respectiū nō tamē int^o ipsa
mediat ens absolutum neq. per abnegationē ne-
q. per p. ticipationē. Ultra posset dici q. talis rela-
tio est ens rationis. z intelligitur in diffinitione dī-
dictionis q. nō sit dare mediū quod sit ens reale.
C. Ad tertiā dī negādo cōiam. q. ex quo cōis ē
cōius aīte suū dīctōiū est min^o cōe q. dīctōiū
aītis. q. de paucioribus dī. C. Ad quartā negē
consequentia. q. illa auctas solum itelligit dī fmi-
nis conuertibilibus.

Sunt autem alia opposita que dicun-
tur disparata que non sunt opposita
secundum aliquod genus predicte op-
positionis. sed sunt diuersa. vt homo
z asinus. Et a talibus sumitur sic ar-
gumentum. fortes est homo. ergo non
ē asinus. maxima. De quocūq. dicit
vni^o disparatorū abstractiue ab illo eo-
dem remouet z reliquū. Dī notanter
abstractiue. quia si concretue sumerē-
tur tunc non sequeretur. quia non seg-
tur. hoc est album. ergo non est quan-
tum. sed bene sequitur. hoc est albedo
ergo non est quantitas. Ad alius vt hic
sumitur est quod supraponitur alicui
in potentia z virtute. minus est quod
ei supponitur. Locus a maiori est ha-
bitudo ipsius maioris ad minus. z est
semp destructiuus. vt rex non pōt ex-
pugnare castrū. ergo nec miles. maxi-
ma. Si id quod magis videt iēē nō in-
est. nec id quod min^o videt iēē ierit.
Locus a minori est habitudo mioris
ad maius. z ē semp p. structiuus. vt mi-
les potest expugnare castrum. ergo z
rex. maxima. Si illud quod minus vi-
detur inesse iest. z id quod magis vi-
detur inesse ierit. Similitudo est rerū
differētium eadez qualitas. Locus a
simili ē habitudo vni^o filiūz ad reliquū

De locis dialecticis

Et tenet constructiue et destructiue. Cōstructiue sic. sicut risibile inest homini. ita hinnibile inest equo. s; risibile inest homini vt propriū. ergo hinnibile inest equo vt propriū. **Maxima.** De filiis idem est iudiciū. Destructiue sic. sicut risibile inest homini ita hinnibile inest equo. sed risibile nō inest homini vt genus. ergo nec hinnibile inest equo vt genus. **Maxima.** De similibus idē est iudiciū.

Circa hūc textū notandū est pmo qd hic auctor auctor determinat de locis disparatis dicens qd disparata sūt illa que adiuicē aliquo mō opponunt non aliqua oppōne p̄dictaz. Illa enī dīr disparata qd de se iuicē p̄dicari non p̄t et sūt duplicia. qz qdā sunt substantia. vt hō et equus. Alia sunt accidentalia. vt albedo nigredo. **C** Loca disparata ē habitudo vnius disparatorū ad reliquū et t3 affirmatiue tantū. Et ad arguēdū p̄ hūc locū ponunt aliquē regule. Prima ē qd i disparatis subalibus tā abstractis q̄ concretis ab affirmatione vni⁹ aliquo subiecto ad negatōē alteri⁹ de eodē est bona cōia. Illa. n. dīr disparata que sūt diuersa gnā vel i diuersis generibus. vt sicut suba q̄litas q̄ritas vel diuerse aut i diuersis gnibus. Ex quib⁹ sequitur pmo qd arguendo in t̄minis disparatis accidentalib⁹ i concreto sumptis nō tenet cōia per hūc locū. vt non sequitur. albus ē dulce. ergo albus nō ē amarus. **C** 2⁹ sequitur qd valet cōia per hūc locū arguēdo negatiue. qz non sequitur. brunellus nō ē hō. ergo brunellus ē asinus. **C** Tercio sequitur qd arguēdo p̄ hūc locū disparata debēt poni a pte p̄dicati nisi p̄dicatū qd p̄dicaretur de ip̄is eēt t̄min⁹ singularis. **C** Unde loca disparata bz reduci ad locum contrarij. tñ disparata differunt ab ip̄is contrarijs in hoc qd ip̄a disparata nunq̄ possūt p̄dicari de eodē subo successiue. conueniunt tñ i hoc qd sicut contraria nō p̄dicant de eodem sūt et semel sic nec disparata. **C** Sequit̄ q̄rto qd in locis a disparatis in t̄minis accidentalibus i abstracto sūptis ab affirmatione vni⁹ de aliquo subo ad negatōē alteri⁹ de eodē valet cōia. vt bñ sequitur. hō ē albedo. q̄ non ē nigredo.

Secundo Sciendū ē qd hic auctor determinat de loco a maiori et a minori pmo sic diffinitis mai⁹. Mai⁹ ē qd supponit alteri i potētia et virtute. vt rex supponitur militi. Min⁹ vero ē qd supponit alteri i potētiā

virtute. vt miles supponit regi. Mai⁹ autē et minus accipiunt q̄drupl̄. Primo mō aliqd dī maius aut minus s̄m quantitātē. vt centū libe sunt maioris q̄ritatis q̄ decez. Scdo mō dī maius qd bz fieri difficilius. vt debellare ciuitatē ē magis q̄ debellare castrū. Tercio accipit mai⁹ p illo quod excedit alteri i potētia vel virtute. et min⁹ p eo quod excedit ab alto. Et hoc dupl̄. Uno mō accipit mai⁹ p̄prie p eo quod supraponit alteri vt rex quantū ad aliqd supponitur militi et ecōtra de minori. Alio modo dī maius qd excedit alteri i potētia vt virtute q̄ritū ad verificationē locutōis eo qd ip̄m magis v̄t inesse q̄ aliud. et ecōtra accipit min⁹. Et s; hūc modū gnāliter illud ē mai⁹ quod facili⁹ inest. illud vero min⁹ qd difficili⁹. Et hoc mō accipiēdo mai⁹ et min⁹ intelliguntur maxime posite in textu. Unde loca maiori ē bitudo maioris ad min⁹. Et t3 negatiue tñ. vt bñ sequitur rex non pōt debellare castrū ergo nec miles. **Maxima.** Si illō qd magis videtur iesse non inest nec illud qd minus. **C** Et ad arguēdū p̄ hūc locū ponunt due regule. Prima ē: a non iesse maioris ad non iesse minoris est bona cōia. vt bene sequitur. rex non pōt debellare castrū. ergo nec miles ponēdo mai⁹ et min⁹ a pte subiecti. S; a non iesse minoris ad nō iesse maioris valet cōia. si maius et minus ponant a pte p̄dicati. vt bene sequitur. rex non pōt debellare castrum. ergo nec ciuitatē. **C** Scdo est ab iesse minoris ad iesse maioris ubijciēdo mai⁹ et min⁹ est bona cōia. vt bene sequitur. miles pōt debellare castrū. ergo rex. **C** Ex quo sequitur qd arguēdo a maiori ad minus accipiēdo mai⁹ et min⁹ pmo aut scdo mō arguēdū est ecōtrario eo qd illud qd est maius s̄m aliquem illozū modoz est min⁹ s; quartū et min⁹ videtur inesse. Et ecōtra illud qd est min⁹ s; aliquē illozū modoz maius videtur iesse. **C** Scdo sequitur qd s̄m hūc modum tripl̄ potest argui. Uno mō comparando vni⁹ p̄dicatū p̄libus subiectis. Alio modo comparando p̄dicata plurā vni subiecto. Tercio modo comparādo plā p̄dicata p̄lib⁹ subis. Et poss; argui s; hūc 2⁹ mō a maiori ad min⁹ p q̄ ponit due regule p̄ ē ab affirmatōe alic⁹ dī minori i potētia ad affirmatōē eiusdē dī maiori ē bōa cōia. vt bñ sequitur. miles pōt debellare castrū. q̄ rex. et ē. a negatōe alic⁹ dī maiori i potētia ad negationē eiusdē dī minori ē bona cō sequentia. vt bene sequitur. rex nō potest debellare ciuitatē. ergo nec miles. Et semp d3 argui quo ad p̄prietates i q̄b⁹ mai⁹ excedit min⁹. S; loca maiori ad mai⁹ bitudo ip̄i⁹ minoris ad mai⁹ et t3 constructiue si arguat̄ r̄spcū illi⁹ i q̄ mai⁹ excedit min⁹ vt be

Tractatus quintus

ne segtur. miles pōt debellare ciuitates. ergo rex.
Maxima. Si illō qđ minus vñ ieselē iest z illō qđ
 magis. Et p hanc regulā cōfirmāt aliq logici hāc re
 gulā. Ad ipōte segtur qđlibet. z sūt hāc. Necessa
 riū segtur ad qđlibet. eo qđ minus videtur qđ ipōte sit
 vey qđ qđcūqz aliud. Jō si ipōte sit verū qđlibet
 erit vey. sūt magis vñ qđ necessarium sit vey qđ qđ
 cūqz aliud. Jō si qđcūqz aliud sit vey neciū erit vey
Tertio Sciēdū ē qđ silitudo est rep. dñum
 eadē q̄litas z nō sufficit ad silitudi
 nem idētitas in gñe. qđ si sic albū z nigz eēnt silita
 cū cōueniāt i eadē qualitate gñica. nec regritur qđ
 sit eadē q̄litas i numero qđ accñs variatur sñm va
 riationē sui subiecti. ita qđ ē aliud accñs numera
 liter i vno supposito z aliud i alio. s3 regritur eadē
 qualitas i spē. Et isto mō duo alba dicerētur silita
 Et nō capitur hic silitudo pprie. put capitur i p̄di
 camento q̄litis. s3 capitur gñat p silitudine seu
 cōuenientia tā cēntiali qđ accñtali. Et itelligitur sic
 diffō pcedēs. Silitudo ē rerū differētū eadez q̄li
 tas. idēst silitudo ē relatio quebz p fundamēto
 z termino q̄litates numero differentes. Cūde
 locus a simili ē habitudo vni simili ad reliquū. z
 tener cōstructiue z destructiue. cōstructiue sic. sicut
 animal iest homini ita iest equo. sed animal inest
 hōi vt gen^o. ergo animal iest eq vt gen^o. **Maxia.**
 De similib^o simile ē iudiciū. Destructiue sic. sortes
 nō est binibilis. ergo plato nō ē binibilis. **Maxia.**
 Quicquid remouetur ab vno similiū ea pte qua
 silita sūt remouet a reliq. Cū fm qđ vult **Aristo**
 teles silitudo in pposito nihil aliud est qđ equalis
 apparētia siue silitis quā vñū p̄dicatū iest alicui sbo
 q̄lis est apparētia qđ aliō iest alēi subiecto sicut illa
 duo p̄dicata risibile z binibile respcū boīs z equi
 Et ita patz qđ silitudo in pposito nihil aliud est qđ
 p̄dicatū quo equali siue siliti videtur iesse suo sub/
 iecto sicut alterum videtur inesse suo subiecto.

Sed contra ^{predicta arguit. primo sic.} Opposita opponūt aliq ge
 nere oppōnis s3 dispata sunt opposita. ergo oppo
 nunt aliq gñe oppōis. Cūdo arguitur sic. Non
 segtur deus non pōt peccare. ergo sortes non pōt
 peccare. z tamē arguit p locū a maiori ad minus
 negatiue. ergo segtur qđ talis loc^o non valet. Cū 3°
 arguit sic. Non segtur. sortes pōt portare decēz li
 bras. ergo pōt portare centū. z tamē arguitur per
 locū a minon ad maius affirmatiue. ergo talis cōia
 non valet. Cū quarto arguit sic. Non segtur rex
 non potest bibere potuz vini. ergo neqz miles. z nō
 arguitur per locū a maiori ad minus negatiue. er

go talis cōia non valet. Cū Quinto sic arguitur.
 Non segtur. sicut oculus iest corpi ita itellec^o aie.
 sed oculus iest corpi vt ps ite gralis. ergo etiā itelle
 ctus inest anime vt pars integralis.

Ad rōnes ^{Ad p̄maz dicitur qđ quāuis oia} Ad p̄maz dicitur qđ quāuis oia
 opposita opponātur formaliter
 aliquo gñe oppōnis non tñ ea qđ opposita sūt sñua
 liter cuiusmodi sūt dispata. Cūdo scōaz dñ qđ ibi
 nō arguit a maiori ad min^o. qđ maius puta deus
 non excedit min^o puta boiez in illa pprietate qđ est
 non peccare. neqz quātū ad verificationē locutio
 nis. qđ sūū oppositi. s3 peccare nullo mō pōt con
 uenire deo. Cūdo 3° dñ qđ ibi non arguitur a mi
 nori ad mai^o s3 verificationē locutiōis. sed arguitur
 a maiore fm quāritatē ad min^o affirmatiue. qđ por
 tare decē libras magis videt^o cōuenire alicui qđ por
 tare centū. Cūdo q̄rtā dñ qđ ibi non arguitur a ma
 iori ad min^o quo ad pprietates in qđ maius erce
 dit min^o. Cūdo 5° dñ qđ ibi nō arguit ea pte qđ sūt
 silita s3 ea pte qua sūt distincta. itellec^o enī z oculus
 cōueniūt i hoc qđ pterqđ ē ps. s3 differūt. qđ ocul^o est
 ps ite gralis corpi. itellec^o vero pars p̄tatiua aie:

Proportio ē rerū differētū eadē habi
 tudo. Locus a pportione est habitu
 do vnius pportioabiliū ad reliquū. vt
 sicut se h3 rector nauis ad nauez: ita se
 h3 rector scholariū ad scholas. s3 in na
 ui regēda eligēdus est rector nō sorte:
 s3 arte. g in scholis regēdis eligēdus ē
 rector nō sorte: s3 arte. **Maxima.** Be
 proportioabilibus idēz ē iudiciū. Dif
 fert aut iste locus a loco a sili. qđ i loco
 a simili sumit pparatio fm silitudinē
 inherētie. vt sicut risibile inest homini:
 ita binibile inest equo. In loco aut a p
 portione nō attēdit silitudo inherētie:
 s3 cōparatio habitudinis. vt sicut se h3
 rector nauis ad nauem: ita se h3 rector
 scholariū ad scholas. **Trāsumptio** est
 duplex. Quedā enīz est qñ dictio vel
 oratio vñū significās trāsumit ad signi
 ficādū aliud propē silitudinē aliquā in
 eis repertam. vt hec dictio ridere tran
 sumitur ad significandum florere cuz

De locis dialecticis

dicitur. prout ridet. Si oratio transsumitur cum dicitur littera arat. i. opera perditur sicut solet dici cum quis in vanum laborat. Et hec transumptio pertinet ad sophisticium. Alia est quam nomen magis notum sumitur per nomen minus noto. ut si debeat perbari quod philosophus non invidet et fiat transumptio ad hoc nomen sapiens. et ista transumptio pertinet ad dialecticum. loc⁹ a transumptione est habitudo transumptionis ad transumptum. ut sapiens non invidet. quod philosophus non invidet. Maxima. quicquid alicui convenit sub nomine magis noto etiam convenit sub nomine minus noto. Differt autem iste loc⁹ a loco a nominis interpretatione. quod in loco a nominis interpretatione accipitur diffinitio siue expositio nominis. ut si exponatur hoc nomen philosophus per hoc quod est amator sapientie. In loco autem a transumptione si accipitur expositio siue descriptio nominis. scilicet per unum nomen minus noto accipitur aliud nomen magis notum per quod facilius potest probari propositum. Auctoritas ut hic sumitur est iudicium sapientis in sua scia. Unus iste loc⁹ solet denotari a rei iudicio. locus ab auctoritate est habitudo auctoritatis ad illud quod per eas probatur. et tenet constructionem solam. ut astro nom⁹ dicitur celum evolubile. Maxima. unicuique expro in sua scia credendum est. Circa hunc textum notandum est per quod dicitur auctor de minimat de loco a proportionem ipsam sic diffinitis. Proportio est ratio omnium eadem vel similis habitudo. In qua diffinitio ponitur bitudo loco generis. et ponitur similis siue eadem. quod omnis proportio seu proportionabilitas est similitudo prout omnium. Unus loc⁹ a proportionem est habitudo unius proportionis ad aliam proportionem sibi similem et magis per se dicere loc⁹ a proportionalitate quod a proportionem. Ex quo sequitur quod in tali loco debet esse quatuor termini quod duo operantur ex una parte et alij duo ex alia parte. Et significatur in maiore quod talis est habitudo primi ad secundum qualis est tertius ad quartum. Loc⁹ autem a pro

portionem tenet affirmative et negative arguendo secundum illud secundum quod est proportio siue similitudo. Et iste locus magis proprie in terminis significatur. b⁹ excessus id ad arguendum in illis ponitur due regule. C⁹ d⁴ est quando sunt aliqua quod proportionales ad invicem quod primum excedit secundum. tunc quod primum excedit secundum ratio est trius excedit quartum. ut sicut se habent sex ad tria ita se habent novem ad sex: sed sex excedit tria in tribus. ergo novem excedit sex in tribus. C⁹ z⁴ regula est. si aliquod proportionatur ad invicem et primum non excedat secundum in proportionem data. nec tertium in eadem proportionem quantum excedet. ut sicut se habent duodecim ad sex ita octo ad quatuor. sed duodecim non excedit sex in proportionem tripla. ergo octo non excedit quatuor in proportionem tripla. Et debet iste regule intelligi de excessu eiusdem proportionis et non eiusdem quantitatibus. Unus proportio ab euclidi de quinto libro sic diffinitur. Proportio est duarum quantitatium quantecumque sint eiusdem generis alteri⁹ ad alteram certa habitudo. Et ponit duarum quantitatium. quod proportio preteritur inter quantitates cum non sit nisi quodam habitudo secundum quam unum de altero magis vel minus est simile. et ita triplex est proportio. Quedam est maioreitatis sic proportio dupli ad dimidium. Alia est minoreitatis sicut dimidium ad duplum. Alia est equalitatis sic est proportio dupli ad duplum. Et non solum preteritur proportio in quantitate sed et in poderibus. poteritio et sonis. Quod in sonis satis patet in musica. et quod in poteritio clarum est in philosophia naturali. et quod in poderibus sit proportio patet in libro de poderibus. C⁹ postremo ponit eiusdem generis quod linea est proportionalis alteri linee. et vna superficies alteri superficie. Sed proportionalitas est similitudo unius proportionis ad aliam. Et loc⁹ advocatur a transmutata proportionem fundatur in loco. eo quod ad hoc quod arguatur a transmutata proportionem oportet quod ratio sit similis alicui loci a proportionem. et deinde oportet comparare primum ad tertium et secundum ad quartum. ut sic arguendo sicut se habent sex ad tria ita quatuor ad duo. quod per locum a transmutata proportionem sicut se habent sex ad quatuor ita se habent tria ad duo. sed sex excedit quatuor in tertia parte. quod tria excedit duo in tertia parte. Et iste loc⁹ proprie tenet in terminis importantibus quantitates. Unus loc⁹ a simili et a proportionem differunt sicut superius et inferius. quod omnis locus a proportionem est loc⁹ superius ex habitudine similitudinis unius proportionis ad aliam. et sic quilibet talis loc⁹ sumitur a similitudine et hoc videtur esse de intentione aristoteli. qui in 2⁹ thopicorum non consideravit locum a proportionem eo quod reputavit ipsum contineri sub loco a simili de quo determinat. Et quibus auctor ponat trias iter locum a simili et a proportionem penes hoc quod locus sumitur a simili rationem. et loc⁹ a proportionem sumitur penes

Tractatus quintus

sibi se habet sic quod arguentes per locum a se habere debent in ista
 for^a sic se habet risibile ad hominem et binnibile ad equum.
 et arguendo per locum a proportionem debent in ista forma
 sicut se habet et. tamen hec omnia non tollit quin locum a propor
 tione contineatur sub loco a simili.

Secundo sciendum est quod cum auctor determinat
 de loco a transumptione per distinguen
 do duplicem transumptionem quod distinctio patet in textu. Et
 videtur quod a primo modo transumptionis non sumitur locum dyalecticum sed
 a 2° quod tamen aliqui dicunt oppositum. id est per concordiam ponunt
 due conclusiones. **C** 3^a est si predicatum transumptum dictum de
 aliquo subiecto attribuitur illi subiecto tamen per dictum de eo
 tunc a tali transumptione non sumitur locum dyalecticum sed
 sophisticum. patet quod secundum tale modum sunt pallogismi in
 2° modo fallacie equocationis. sicut facile est videre
 per exemplum. **C** 4^a conclusio. si predicatum transumptum dicitur
 de aliquo attribuitur ei tamen transumptum dictum de eo.
 tunc a tali transumptione sumitur locum dyalecticum. patet quod secundum
 aristotem. rethorica et poetria sunt partes dyalctice. id
 est per rethorice habet quod hec propositio rethorica est as
 secutiva dyalence. id est imitativa. Et ille modus arguendi
 dicitur maxime usitatus apud rethores et poetas ut
 dicens de aliquo rapace quod est lupus. Unus locus a
 transumptione est bitudo nominis magis notum ad nomen mi
 nus notum. Et tunc affirmatiue et negatiue subiiciendo
 et predicando. ut sapiens currit. ergo philosophus. Maria.
 Quicquid conuenit alicui sub nomine magis noto con
 uenit ei sub nomine minus noto. **C** Sed dubium est.
 utrum locum a transumptione sit locus intrinsecus vel extrin
 secus. Ad dubium respondetur ponendo duas propositiones. 1^a
 est quod locum a transumptione per modum dicta est locus extrin
 secus. patet quia terminus inferens non conuenit termino il
 lato secundum aliquem modum eundem in. ut patet sic arguendo.
 iste est philosophus ad modum viri. ergo dicitur vocari virum. 2^a
 propositio. locum a transumptione 2° modo dicta est intrinsecus
 patet quod ille locus est intrinsecus cui terminus infe
 rens et terminus illatus supponunt per eodem. sed sic est in
 loco a transumptione 2° modo dicta. ergo et. Verbi gratia sic
 arguendo. sapiens non uidet. ergo philosophus non uidet. Ibi philosophus
 et sapiens supponunt pro eodem.

Tertio sciendum est quod hic cum auctor determinat
 de loco ab auctoritate dicens. Aucto
 ritas est iudicium sapientis in sua scia experti. ut cum
 astrologus iudicat solē esse maiorem tota terra. illa
 propositio sic dicta ab astrologo vel iudicata dicitur esse
 auctoritas. Auctoritas enim accipitur dupliciter. Uno modo per
 excellentiam vel eminentiam dicens. ut cum dicitur aliquis philosophus
 fuit magne auctoritatis. Alio modo accipitur per iudicio
 alicuius sapientis experti in aliqua scia de pertinen
 tia ad suam scientiam. et sic capitur auctoritas

ab auctore nostro et a boetio. nam boetius tale locum
 vocat a rei iudicio. Et tenet affirmatiue tamen. et hoc
 duabus conditionibus obseruatis. 1^a prima est quod iu
 dicans sit sapiens in illo in quo iudicat. Secunda condi
 tio est quod illud sit ad suam scientiam pertinentem. et quod ipse sit
 expertus in sua scia. et non tenet negatiue. quod non
 sequitur philosophus non determinat tempus fuisse ante motum
 vel e contra. ergo tempus fuit. non valet contra. Et est lo
 cus ab auctoritate habitudine auctoris ad auctori
 tatem seu habitudine auctoritatem iudicandi ad suum di
 ctum vel ad suam auctoritatem. ad istum locum redu
 citur locus a cōi fama. et fit tale argumentum. cōis fa
 ma dicit istum esse latronem. ergo iste est latro. contra
 tenet per locum ab auctoritate. similiter ad eum re
 ducitur locus a iuramento. ut sic arguendo. persona
 proba et honesta iurat per fidem suam quod plato dicit sibi. x.
 francos. ergo ita est. et tenet per locum ab auctori
 tate. Unus est aristoteles 2° thopicorum probabile est quod vir
 oibus vel pluribus vel sapientibus. et hoc vel oibus sapientibus
 vel pluribus vel maxime notis. **C** Unus boetius dicit
 istum locum esse inartificialē eo quod ad ipsum reducitur per
 suasiones artificiales. et idem boetius dicit de aliquo d
 quibus aristoteles determinat per rethorice sue. quod sunt quatuor
 scilicet leges. testes. tortura et iuramentum. ut sic arguendo
 testes deponunt quod iste commisit furtum ergo ita est. ibi est
 locum ab auctoritate. et tamen potest est quod testes non sint sapi
 entes. Sicut si arguatur. sortes in torturis confessus
 est se commisisse furtum. ergo furtum. iste est locum ab auctore et tamen non
 03 quod ille quod est in torturis sit sapiens. **C** Item alius est locus
 ab auctore puta divina seu auctore sacre. et talis locum est infalli
 bilis sicut de dicit antipater fore. ergo antipater erit
C Alius est locus ab auctoritate humana et tunc talis
 est sepe fallax et debilis. verum tamen est probabile. ut non se
 quitur aristoteles. dicit mundum esse perpetuum. ergo mundum esse perpetuum

Sed contra predicta arguitur. per sic. Non
 sequitur. sicut se habet homo ad non
 hominem ita animal ad non animal. ergo per locum a transmuta
 ta proportionem sicut se habet homo ad animal ita non homo ad non
 animal. sed omnis homo est animal. ergo omne non homo est
 non animal. **C** Secundo arguitur sic. non sequitur sor
 tes est homo. ergo sortes est humanitas. et tamen argui
 tur per locum a transumptione. quia homo et humanitas idem signifi
 cat. **C** 3° sic arguitur. a transumptione sumitur locum sophisticum
 ergo sequitur quod non sumitur locum dyalecticus.
C 4° arguitur sic. habet sequitur philosophus dicit subas non
 esse in subiecto. ergo substantia non est in subiecto. et tamen
 arguitur per locum ab auctoritate negatiue. ergo et.
Ad rationes Ad primam dicitur quod ut dicitur est superius
 ille locum non valet proprie nisi in
 istis importantibus quantitate in alijs aut repugnans mille istante

De locis dialecticis

CAd secundā dī negādo cōiam vltimā qz bō z bu manicas n̄ significāt eodē mō q̄uis significēt idēz vt pz cuilibz itutē. **C**Ad tertiā dī qz duplex est trāsumptio. qdā ē qñ verbū pprie n̄ significat ali quā rē. trāsumit tñ ad significādū illā ppter similitudinē in ip̄is reptā. z a tali sumit loc⁹ sophisticus. Alia ē qñ sumitur nomē magis notū p nomen mī n⁹ notū qdē noia significant vnā z eandē rez. z a tali sumitur loc⁹ dialectic⁹. **C**Ad 4^m dī qz ibi n̄ arguit negatīe eo qz negatio n̄ pcedit h̄ vbi dicit.

Equit de locis medijs. quid

s aut sit loc⁹ medius dictū ē pri⁹

Locoꝝ medioꝝ alius a coniugatis. ali⁹ a casibus. z alius a diuisione. cōiugata z casus differūt sic. qz vniuocū siue principale siue abstractū quod idē ē: dī cōiugati cū suo denominatio. vt iusticia z iustū. albedo z albū. Casus aut dicunt ea q̄ cadūt a p̄cipali vt iustū z iuste a iusticia. z dīam hanc assignat aristoteles ī secūdo thopicoꝝ. **L**ocus a coniugatis ē habitudo vni⁹ coniugatoꝝ ad reliquū. vt iusticia ē bona ergo iustū ē bonū. **M**axia. Quicquid puenit vni cōiugatoꝝ puenit z reliquo. **E**t si vni⁹ coniugatoꝝ inē iest z reliquū. loc⁹ a casibus ē bitudo vnius casus ad reliquū. vt iustū ē bonū. q̄ quod iuste fit bene fit. **M**axia. quod vni casui puenit cōuenit z reliquo. z ecōuerso sumit argumētū a casibus z a coniugatis. **D**iuisio nū alia fit p negationē. vt sortes est hō aut nō hō. s̄ nō ē non hō. q̄ ē hō. maria. si aliqua duo p̄diuidāt aliquod trū po sito vno remouet reliquū. Alia at fit n̄ p negationē. z hec fit. sex modis. trib⁹ p se z tribus p accidens. p̄ia diuisio p se ē gñis in spēs. vt aialū aliud hō aliud brutū. secūda ē toti⁹ integrali suas ptes. vt domus alia ps ē pies alia tectūz alia fūdamētū. tertia vero est vocis significatū vt canis ali⁹ latrabil. ali⁹ piscis

marin⁹. ali⁹ sydus celeste. diuisionū vero p accidēs p̄ia ē subī in accidētia. vt aialū aliud sanū aliud egrū. secūda diuisio accidētis ī suba. vt sanorūz aliud brutū aliud hō. tertia ē accidētis ī accidētia. vt sanorū aliud calidū aliud frigidū. locus a diuisione ē bitudo vnius cōdiuidētū ad reliquū. vt si sortes ē aial aut ē aial rōnale aut irrationale. s̄ nō ē irrōnale. q̄ rōnale. maxima. posito vno mēbroꝝ diuidētū ī aliquo subo remouet reliquū. z filr ī q̄libz alia diuisione. **E**t hec de locis dicta sufficiant.

Circa hūc textū notādū est p̄mo. qz postq̄ auctor determinat de locis extrinsecis z de locis intrinsecis hic auctor determinat de locis medijs. **E**t rō quare vltio determinat de ip̄is est ista. qz mediū nō pōt cognosci sine cognitiōe extremorū. ideo locus medi⁹ nō pōt cognosci sine cognitiōe intrinseci z extrinseci. **T**ñ loc⁹ nō dī medi⁹ eo qz mediet in ter locū intrinsecū z extrinsecū. sed dī medius eo qz termin⁹ īferēs p̄is puenit cū terminio illato z p̄tim differt. **Q**uid aut sit loc⁹ medi⁹ visū ē p̄us. **E**t diuiditur sic qz alius ē a coniugatis. alius a casib⁹ z alius a diuisione. **U**nde coniugata sūt abstracta z cōcreta que ideo dicūtur cōiugata q̄si sub vno iugo significationis posita. importāt enī z significāt eandem eēntiā z cōueniūt ī significato principali. qz abstractum significat formam fm se z sine cadentia ad subm. concretum hō illā eandē rem significat. sed hoc est cū cadētia z concretionē ad subm. **E**x quo sequitur qz arguēdo p locū a cōiugatis nō dz argui respectu eiūsdē p̄d. cati z respectu diuersorū. **U**n locus a cōiugatis tenet affirmatiue z negatiue dupliciter. s. arguendo ab abstractis ad concreta z ecōtra. **E**t maxima p quā arguitur ab abstractis ē illa. **S**i abstractū dī abstracto z cōcretū de cōcreto. **A**rguēdo hō a cōcretis ē hec. **S**i cōcretū dī cōcreto z abstractū de abstracto. z ad arguēdū affirmatiue p hūc locū ponūtur due regule. p̄ima est. a predicatione abstracti de abstracto ad predicationē cōcreti dī cōcreto ī oib⁹ est bona cōia vt bene segrur. **I**usticia ē bona. q̄ iustus est bonus. **S**ecunda regula. a p̄dicationē concretī de concreto ad predicationem abstracti de abstracto in non vltimate abstracto z ī non p̄dī

Tractatus quintus

catōib' p accidēs est bona cōia. vt bene seqt. & tu
osus ē bon'. g' & tu ē bona. ¶ Ad arguēdū āt ne
gatiue ponūtur due regule. p'ia ē. a negatiōe ab
stracti de abstracto ad negationē c'creti d' c'creto
nō valz cōia ī pdicatiōib' c'ēntialib' z in vltiate ab
stractis. s'z ī alijs bñ valz. Exēplū p'mi. vt nō sequit
humanitas nō ē aialitas. g' hō nō ē aial. Exēplum
scd'i. vt bñ seqt. albedo nō est color. g' albū nō ē co
loratū. z' regula est. a negatiōe c'creti d' c'creto ad
negationē abstracti d' abstracto ē bona cōia. vt bñ
seqt. albū nō est coloratū. g' albedo non est color.

Secundo sciēdū ē q' casus dicūtur adie/
ctiuū nois z aduerbiū ab eo d'
scēdēs. vt iustū z iuste. malū z male. Et dicūtur ca
sus a cado cadis nō q' vnū cadit ab altero s'z q' ā
bo cadūt ab vno tertio. s. ab abstracto. vt iust' z iu
ste a iusticia. Et q'uis vnū coniugator cadat ab al
tero. s. c'cretū ab abstracto. nō tñ dicūtur casus q'z
ābo nō cadūt ab vno tertio. Un loc' a casib' tenet
affirmatiue z negatiue. affirmatiue sic. iustū est bo
nū. g' qd iuste fit bene fit. Maria. Si c'cretū d' cō
creto. z aduerbiū d' aduerbio. Negatiue sic. qd est
iustū nō est viciosū. g' qd iuste fit nō viciose fit. ma
ria. Si c'cretū neget d' c'creto z aduerbiū de ad
uerbio. Et tener iste loc' solū arguēdo ibis q' s' or
dinata c'ēntialr siue fm superi' z inferi'. Et d' hic
loc' a casib' q' ponuntur plures casus in ante. et
similiter dicendum est de loco a coniugatiue.

Tertio sciēdū est q' ad notificādū locū a di
uisione auctor ponit spēs diuisiōis
dicēs q' diuisionū qdā sit p negationē. vt aialium
aliō bō aliō nō bō. Alia sit p affirmatiōez. vt aialū
aliō rōnale aliō irrōnale. Differūt aut diuisiones
triplr. primo q' p'ma diuisiō. s. ea q' sit p negationē
semp sit ī duo mēbra tñ. alia hō aliqñ sit p duo et
aliqñ p plura. z' differūt q' p'ma sit p imediata eo
q' sit p d'ictoria inf q' nō ē mediū. scdā hō nō sem
per sit inf imediata. z' differūt q' p'ma sit p opposi
ta formatr. z' hō aliqñ sit p opposita & tualr tñ. s'z
diuisiō facta p affirmatiōē diuidit q' qdā est p se
alia ē p accis. Diuisiō p se est triplex. qdā est gene
ris ī spēs. vt aialū aliō bō aliō bzurū. Alia ē toti'
integrali suas ptes. vt dom' diuidit ī pietē tectū z
fūdāmētū. z' est vocis multiplicis ī suas significa
tiones. i. ī sua significata. vt canū ali' latrabit' ali'
piscis marin'. ali' sydus celeste. Sitr diuisiō p ac
cis ē triplex. q' qdā ē sōi ī accntia. Alia ē accntis ī
suba. z' alia ē accntis ī accidētia. z' d' diuisiō pac/
cis eo q' diuisū nō inē p se mēbris diuidētib' sic
q' illa mēbra sint c'ēntialr ordiata sub diuiso. sed

ipā accidūt diuiso aut diuisū eis accidit. aut tā di
uisū q' diuidētia ei accidūt. Et q'uis fm nāz diui
sio subi nō causet p diuisionē accidētū. tñ pole ē q'
ad nos diuisionē fieri p accidētia. Un loc' a diuisi
one tenet affirmatiue z negatiue. p quo ponit talis
regula. Ab affirmatiōe diuisiōis vl' diuisi' z vni'
membroz diuidētū de aliq' subo ad negationem
alteri' d' eodē subo ē bona cōia. vt bene seqtur. sor
tes ē bō vl' nō bō. s'z ē bō. g' nō ē nō bō. ¶ Ad argu
ēdū āt negatiue ponūt tres refe. p' ē. ī diuisiōib' da
tis p duo mēbra solū ab affirmatiōe diui vl' diuisiōis
z negatiōe vnius mēbroz diuidētū d' aliq' subo ad
affirmatiōez alteri' d' eodē ē bona cōia. vt bene se
gtur. sortes ē aial z nō ē irrōal. g' ē rōnal. z' rta. in
diuisiōib' datis p plura mēbra duob' ab affirma
tiōe diuisi vl' diuisiōis z negatiōe vni' mēbroz ad
affirmatiōez alteri' nō valz cōia. vt nō seqtur. sor
tes ē colorat' z nō ē niger. g' ē alb'. z' regula ē ī ta
lib' diuisiōib' ab affirmatiōe diuisi vl' diuisiōis ad
negatiōez oius mēbroz diuidētū d' aliq' subo exce
pto vno ad affirmatiōez illi' d' eodē ē bōa cōia. vt
bene sequitur. sortes est coloratus z nō ē niger ne
q' medio colore coloratus. ergo est alb'.

Sed contra p'dicta arguit. p sic. nō sequi
tur bō ē aial. g' bñanitas est
aialitas. z tñ arguit p locū a coniugatis. g' zc. ¶ z'
arguit sic. abstractū ē cā format' c'creti. g' arguen
do ab abstracto ad c'cretū ē loc' a cā formati. ¶ z'
sic arguit. nō seqt. iust' ē liberal'. g' qd iuste fit libe
ralr sit. z tñ arguit p locū a casib'. g' tal' loc' nō va
lz. ¶ 4. arguit sic. mēbra diuidētia s'z disparata. s'z
a disparatis nō sumitur locus medi'. ergo locus a
diuisione. non est medius.

Ad rationes ad p'mā d' q' vt d'z ē p'us
loc' a coniugatis nō arguen
do a c'cretis ad abstracta vltia abstractiōe nec ī p
dicatōib' accidētalib'. s'z solū t'z a c'cret' ad abstra
cta a s'bo. Ad z^{am} d' q' non arguit ab vno abstra
cto ad vnū c'cretuz. s'z arguit p locum a cā formati
vt dicēdo albū ē. g' albedo ē. s'z arguēdo a duob'
abstractis ad duo c'creta vl' cō sumit loc' a coniuga
tis. Ad z^{am} d' q' iustū z liberale nō s'z cōrdiata c'ēn
tiat' loc' āt a casib' vt dictū ē solū t'z ī bis q' c'ēn
tiat' s'z ordiant'. Ad 4^{am} d' q' si cōsiderēt dispata s'z
suas p'pas rōnes sic ab ipis sumit loc' extrisec'. s'z
hō cōsiderēt quātū pti oueniūt. s'z diuiso z in quā
tū pti differūt. s'z suas rōnes p'pas sic ab ipis su
mit loc' medi'. z ita ī b' loco s'z in ātecedēte ponit
diuisū vl' diuisio cū vno mēbroz diuidētū. Et b' d'
locis dialecticis p'ca sufficiat. z per cōis d' h' tractatu

De fallacijs

Incipit sextus tractatus de fallacijs.

Sillogismoꝝ aliꝝ demonstratiuꝝ. alius dialcticꝝ. alius sophisticꝝ siue litigiosus. Sillogismus demonstratiuꝝ ē qui ex primis veris et immediate datis ē sillogizatus. aut ex talibus qꝫ aliqua prima et vera principii sue cognitionis sumpserunt. Dialcticus est qui ex probabilibus ē sillogizatus. Sophisticus ut diffinitur ab Aristotele i elencis est qui apparet esse sillogismus et non ē. Aut qui est sillogismus sed non est conueniens rei.

¶ Iste ē sextus tractatus sumulaz magꝝ Petri Hispani qꝫ postqꝫ deſinauit de sillo dialctico cōsequēter deſinatur de sillo sophistico. Rō ordinis est qꝫ sillo dialcticus est vere sillo et habet fieri ex vere pbabilibus. Sillo vero sophisticus est sillo appens solū aut fit ex pbabilibus appenter. ē vere pbabile pcedit id qd est pbabile appenter solū. ergo sillo dialcticꝝ pcedit sillo sophisticum. Ex quo sequitur qꝫ sillo sophisticus est subhuiꝝ tractatus de fallacijs. non in iō qꝫ fallacia ē subiectū eiꝝ sed eo qꝫ fallacia est principii affirmatiuū sillo sophisticꝝ. sicut enī locus dialcticiꝝ est principius affirmatiuū argumēti dialctici. sic fallacia est principii affirmatiuū sillo sophisticꝝ. Sꝫ dubitaret aliquis vtz notitia sophistica sit ars. et si sit ars vtrū sit bona. et utilis. et vtz sit spālis vel generalis. ¶ Ad pꝫā partem rīdetur per distinctōē eo qꝫ notitia sophistica pōt capi duplꝝ. Uno mō p habitu cōclusionis argumentationis sophistice acqꝫito p talē argumētionē ppter iperitiā soluēdi eā. p quē habitum adberemus tali cōclusioni. isto mō notitia sophistica non ē ars neqꝫ aliqꝫ habitū intellectualiū enumeratoꝝ ab Arist. sexto ethicꝝ. Sed ē habitus erroneus alicui talis habitū contrarius. Sed pōt capi notitia sophistica p quodā habitu per quem scimus subtilꝝ pponere argumentatiōes sophisticas. et p quem etiā ex ipis ppositis facitꝝ et subtilꝝ dissoluimꝝ qꝫ d hꝫ d sillo sophisticꝝ et eiꝝ potentia. et sic notitia sophistica ē ars seu notitia intellectiua et ita capi in pꝫti tractatu. ¶ Ad scdaz pꝫē dubij respondet qꝫ ars sophistica pꝫ se ē bona cō modo

quo dictū est immediate. tamē pōt applicari ad malū finem. ē hoc ex malicia hūis eā. sicut scia de cretoꝝ ē bona ē se et in quādoqꝫ a malꝝ iuristis ad malū finē applicatur. Ultra dꝫ qꝫ ars sophistica ē valde utilis tā sapiētibus qꝫ ignozātibꝝ. sapiētibus quidē ne argumētationibꝝ sophisticis inuoluta via veritatis cogantur discedere. qꝫ vt ait aristoteles tā sapiētes qꝫ ignozātes p istā artem a sophistis redarguūtur. Utiles ē etiā ignozātibꝝ gloriā ex sua disputatiōe qꝫrentibus. qꝫ illi qꝫ sunt experti in ista scia et in alijs scientijs sunt ignozantes per istā artē possūt appere sapiētes in oī arte et scia ¶ Ad tertiā partē dubij rīdetur qꝫ ars sophistica ē generalꝝ qꝫcum ad vꝫū vt satis pꝫ aristotele qꝫto metaphysice dicentē qꝫ metaphysica dialctica et sophistica sūt circa oīa. Sꝫ sophistica docens pponere argumentationes sophisticas in alijs scientijs ē specialis et non generalis

Primo Sciendū ē qꝫ sillo i cōi diuiditur i sillo dialcticū demonstratiuū et sophisticū. et hoc facit auctor vt eliciat membꝝ de qꝫ ē ad ppositū. Et etiā qꝫ sillo sophisticꝝ ē quedā obliqꝫtas et pꝫatio veri sillo. iō conuenienter ponunt definitiones alioꝝ silloꝝ vt ex cōiti veniamus in cognitionē sillo sophisticꝝ. qꝫ pꝫatioibꝝ cognosci per habitū. Et pꝫdictē diuisionis sic hꝫ sufficientia. Qꝫ oīs sillo sit i mā neāia vel pbabili. si pꝫā sic ē sillo demonstratiuꝝ. si 2° hoc ē duplꝝ. qꝫ vel sit in māia neāia et simplꝝ pbabili. et sic ē sillo dialcticus. vel appenter tantū et sic ē sophisticus. Et hec diuisiō quātū ad aliquā sui partē ē gnīs in suas spēs. Et quātū ad aliā ē diuisiō equoci i sua equocata. vt si videret aial p rōale vel irrōale et aial pictū. Sillo .n. dꝫ vniuoce dꝫ sillo dꝫatiuo et dialctico et equoce dꝫ illꝝ duobꝝ et de sillo sophistico sil. Sicut enī aial pictū non est aial nisi equivoce. sic etiā sillogismus sophisticus peccās in forma non ē sillogismus nisi equoce et ē qꝫ d et de isto magis alias videbitur.

Secundo Sciendū ē qꝫ sillogismꝝ demonstratiuꝝ ē ex pꝫmis veris et immediatis sillogizatꝝ aut ex talibꝝ qꝫ p aliqꝫ pꝫā hꝫ et immediate diata principii sue cognitiōis sūperūt. In hac autē diuisione subitelligit sillogismꝝ loco gnīs. Et dꝫ ex pꝫmis veris ad excludēdū sillo sophisticū peccātē in mā. Et residuū ponit ad oīam sillogismi dialctici et sophisticꝝ peccātis i forma. ¶ Et qꝫ duplex est genꝝ demonstratiōis iō ibi ponunt due pꝫcule. Quedā enī est demonstratiō ppter quid que est potissima. et illa procedit ex pꝫmis veris et immediatis. i. idē demonstrabilibus. iō hec pꝫcula ponitur in pꝫdicta

Tractatus sextus

diffōne. Dicunt autē pma vera que per seipafidē
habent. idest cognoscuntur cognitio significatiō/
bus terminorum sicut sunt pncipia indēmōstra/
bilia. Alia verō est demonstratio non potissima.
que scilicet pcedit ex veris sed non ex pmissis et im/
mediatis. qz pcedit ex demōstrabilibz. et ex his qz
cognitio ab alijs pncipijs descēdit. iō ponit i diffi/
nitōe. aut ex talibus que per aliqua pma hā et im/
mediata pncipiū sue cognitōis sūperūt. Sz sills
dyaleticus ē qui ex pbabilibz ē sillogizatus. Per h
qz dī ex pbabilibz excluditur sills sophisticus et de/
mōstratiu. sophisticus qdē peccās i mā pōt ēt exclu/
di p genus diffiniti. Per hoc at qz dī sillogizat ex/
cludit sillogisimū peccās i forma. Et qz in diffiniti/
one sills dyaletici dī qz pcedit ex pbabilibz. ideo
rōebz diffinitur pbabile. Et ē illud qd vī oibus vl/
pibus vl maxime sapiētibz. Sills sophisticus est
qui est apparēs sills et nō exis. In oī at sills sophi/
stico ē duplex cā appētie et cā defect. et rōe pme/
cāe dī apparens: et rōe scōe dī nō exis. Et diffini/
tur sic ab aristo. sills sophisticus ē qz ex appētibz
sillogizat et ex pbabilibz aut ex appētibz ē appens
In q diffinitōe ponūtur tres pncipule p qz tāgī tri/
plex sills sophisticus. scilicet peccās in forma et peccās i
mā et peccās in mā et forma sills. Un sills sophisticus
peccās in forma ē qui pcedit ex ababz pmissis ve/
ris sed ideo debite dispositis i mō et figura. vt cū argu/
erēt minore negatiua vel maiore pncipali i p^a fi^a
Sills hō peccās in mā ē qui pcedit ex pmissis fal/
sis dispositis i obita forma sillogismi. Sz sills pec/
cās i mā et forma sills ē qui pcedit ex aliq pmissa fal/
sa vel ēt indebita forma sillogismi.

Tertio sciēdū est qz sills sophisticus ē subz b^o
scie. pbatur. qz ei veniūt cōditōnes
subi attributōis. g ē subm. anis p3 p qz de ipo sup/
ponitur quid ē et qz ē. et qz de ipo demōstrā passi/
ones p qd qd ē ipius. Et g qz oia cōsiderata in hac
scia hnt reductionē et attributionē ad ipm. et pōt i
hac scia fieri talis demōstratio. oīs sills qui sillogi/
zat ex apparentibus aut ex probabilibus: vel ex
apparentibus est apparens ē gñatiū deceptōis.
sills sophisticus ē huiusmōi. g sills sophisticus ē gñati/
uus deceptōis. Et si obicitur. sills sophisticus ē pua/
tio veri elenchi. sed eadē ē scia puatōis et habitus
g segtur qz bec scia nō ē difficta a vero elēcho. et p
anis male dictū ē qz sills sophisticus est hic subz et qz
de ipo ē scia. Ad obiectionē rīdetur qz sills so/
phisticus nō ē pura puatio veri elenchi. sz ē aliquod
ens posituū quod nō ē tale quale appet. qz appet

eē dispositū in mō et i figura. et nō ē. et appet pbare
cōclusionē suā et nō ē pbās et sic ē aliqō posituū qz/
uis habeat puationē annexā. qz vnu dīū includit p/
uationē alterius. Ex quo p3 qz nō opponit hō elē/
cho puatiue sz poti^o dīe. Et si replicet sic. opposi/
toz eadē ē disciplina. g sophistici et veri elēchi erit
eadē disciplina. Rīdet dcedēdo qz oppositoz ea/
dē ē scia cōis nō tñ spāls. sic ergo tā dīo elēcho qz
de sills sophistico ē logica. et tñ de ipis sūt scie spā/
les diffictē que sūt partes logice. Sills at sophisti/
cus pōt capi duplr. Uno pme intentionālī. s. pro/
ofone pposita ex pmissis falsis aut aliqua earū vl/
idebite dispositis in mō et i figura. et sic nō ē subm
b^o scie cū sit qd cōplexū. Alio capitur secūde itērio/
natr p intētiōne scōa fūdata ibz cōpleto. et de ipo
denoiatiē pdicatur. et sic de ipo ē scia b^o libri tanqz
de subo ppo et adequato. Et si arguatur. de subo
cuiuslibet scie v3 supponi. s. qd ē et qz ē. Sz aristo:
p elēchoz pbat sills sophisticū eē. g segtur qz sil/
logismus sophisticus nō ē subm b^o tractat. Ad b rī/
detur vno sic qz nō o3 sp p supponere subm eē sic
qz nullo mō pbetur eē. pōt enī pbari eē p aliq cō/
mūia qzuis nō posset subiectū eē pbari p ppa pnci/
pia illi scie cui^o ē subiectū. cū enī subiectū debe/
at eē pncipiū in scia nō pōt pbari per aliqua pōra
ptinētia illi scie. si tñ nō sit manifestū ipm eē nihil
pbibet ipm pbari per pncipia cōia et persuadere
ips eē p aliquas similitudines. modo pbs hoc mō p/
bat sillogismum sophisticum esse et non per pro/
pria principia huius scientie. Aliter ab alijs dicit
qz pbs nō pbat sills sophisticū eē. sz pbat aliqū sil/
logismū sophisticū eē apparentē et deceptorem.

Sed contra predicta arguitur primo sic
In hac diuisione non ponit
sillogismus tentatiu^o nec sillogismus falligraph^o
et tamen sunt sillogismi ab alijs distincti. ergo di/
uisio est insufficiens. Secundo arguitur sic. sil/
logismus dyaleticus aliquādo pcedit ex necessa/
rijs. ergo diffinitio eius non est bona. Tertio
arguitur sic. de non ente non est scientia. sed sillo/
gismus sophisticus est non ens. quia dicitur qz est
apparens et non existens. ergo de ipo non est sciē/
tia. Quarto arguitur sic. si de sillogismo sophi/
stico esset scientia illa esset sophistica sed sophisti/
ca scientia non est scientia. ergo de ipo non est sci/
entia. Et confirmatur quia sophista nō est sciens
ergo sophistica non est scientia.

Ad rationes Ad primam dicitur disti/
guēdo maiore vl formā.

De fallacijs

et expresse. et sic conceditur. vel virtualiter et tanquam cetera sub mensuris filii dispositis. et sic negatur. non enim ab eis distinguuntur ex parte materie neque ex parte forme quod uis ex parte finis: finis enim filii tentatiui est sumere ex perimentum de scientia ridentis. Et est syllogismus tentatiuus qui ex his que videntur ridenti syllogizat. Syllogismus hoc falsigraphus est qui procedit ex principiis alicuius scientie male intellectis. ¶ Ad 2^{am} dicendum quod quod uis filii dialectici aliquando procedat ex necessariis: tamen illa non accipiuntur ut necessaria sed ut probabilia. ¶ Ad tertiam respondendo maiorem quod non de ente simpliciter non est scientia. Et ad minorem dicendum quod filius sophisticus non est non ens. imo est ens. sed non tale quale appetit. appetit enim esse filius bonus et non est bonus syllogismus sicut aliquid appareret pulchrum et non sunt pulchrum. et tamen non sunt non entia. sed sunt non entia talia quod alia apparent. ¶ Ad quartam dicendum quod aliquid scientia potest dici sophistica dupliciter. Uno modo intrinsece et formaliter scilicet. scilicet quod appetat esse habitus scientificus et non est. et sic scientia sophistica nihil aliud est quam habitus acquisitus de ratione illata per syllogismum sophisticum. et tamen non est scientia neque illa sophistica est sciens. Alio modo potest dici aliquid scientia sophistica extrinsece et obiective. quod scilicet eius obiectum est filius sophisticus. et tunc talis notitia acquisita de illo obiecto per eius propria principia est scientia. et illa vocatur sophistica doctrix. quod per tale habitum nos scimus adponere filios sophisticos et eos dissolvere. et sic sophistica dicta a tali notitia sophistica doctrix est sciens.

¶ Disputatio est actus syllogisticus unus ad alterum ad aliquod propositum ostendendum. Disputatio est quattuor sunt species. scilicet doctrinalis dialectica. temptatiua. et sophistica. Disputatio doctrinalis est que syllogizat ex propriis principiis uniuscuiusque discipline et non ex his que videntur respondentem. Et huius disputatio instrumentum est syllogismus demonstratiuus. Disputatio dialectica est que ex probabilibus syllogizat. et est collectiua contradictionum. Et eius instrumentum est syllogismus dialecticus. Tentatiua vero disputatio est que syllogizat ex his que videntur respondentem. et necesse est eum scire qui se simulat habere scientiam. Huius autem disputationis instrumentum est syllogismus

simus tentatiuus. Syllogismus tentatiuus est qui procedit ex his que videntur respondentem. Disputatio sophistica est que procedit ex his que videntur probabilia et non sunt. Huius autem disputatio instrumentum est syllogismus sophisticus. ¶ Circa hunc textum notandum est primo quod posita divisione syllogismi sophistici et tria eius ab alijs filiis dicitur auctor determinat de casuali et ostendendo quomodo ordinat ad quatuor metas sophistice disputationis. Et quod filius sophisticus ordinatur ad disputationem sophisticam immediate et mediate illa ordinat ad ipsas metas. id prius videndum est de disputatione que de metis. Et primo sic diffinit disputationem. Disputatio est actus syllogisticus unus ad alterum ad aliquod propositum ostendendum. In quo diffinitione ponitur actus loco generis. Et in ipsa quatuor tanguntur requisa ad disputationem. scilicet oppositum ridentis. actus disputandi. discursus syllogisticus qui est instrumentum quo fit disputatio. et finis disputationis qui est ostendere aliquid de aliquo. quod ostendit agens a proposito agit propter finem. ¶ Et diuidit disputatio in communem quattuor species. scilicet doctrinales. dialecticam. tentatiuam. et sophisticam. Cuius diuisionis sic habet sufficientiam. Quia omnis disputatio fit propter aliquem finem. aut ergo ille finis propter quem fit est sumere experimentum de habitu genito et causato. et sic est disputatio tentatiua. Vel sit ad generandum habitum. et hoc dupliciter. quia vel ad generandum habitum erroneum appetentem et non existentem. et sic est disputatio sophistica siue litigiosa. vel sit ad generandum verum. et hoc est dupliciter. quia vel talis habitus est firmus et sine formidine de opposito. et sic est disputatio doctrinalis que est generatiua scientie. vel sit cum formidine de opposito et dubitatione quadam. et sic est dialectica que est generatiua opinionis.

Secundo Sciendum est quod iste quattuor disputationes predictae dupliciter differunt scilicet ex parte instrumentorum quibus exercentur. ex parte finium qui a disputationibus intenduntur. Ex parte instrumentorum sic differunt quia disputatio doctrinalis exercetur per demonstrationes. et dialectica per argumentationes dialecticas et tentatiua per argumentationes tentatiuas. et sophistica siue litigiosa per argumentationes sophisticas siue litigiosas. Et disputatio rethorica reducitur ad disputationem dialecticam. quia secundum aristotelem rethorica et poetria sunt partes dialectice. Secundo differunt ex parte finium quod disputatio doctrinalis or

Tractatus sextus

dinatur ad generandum scientiaz de aliq̄ conclu-
sione in discipulo. et in ista disputatione opponēs
.s. doctor vt magister et respōdēs. s. discipul⁹ eūde
finem intendūt. s. generare scientiam in disciplo
ideo sic diffinitur. Disputatio doctrinalis est que
ex pp̄is p̄ncipijs alicuius sillogizat et non ex his q̄
videntur r̄ndenti. Ex quo patet q̄ ad generandū
scientiam in aliquo duo requirūtur. p̄m est q̄ p/
cedatur ex proprijs p̄ncipijs scientie. 2m est q̄ adi-
stens ea credat que sibi dicuntur quia nō genera-
retur scientia in audiente nisi assentiret verbis q̄
sibi dicuntur. nunq̄ enim principia generant sciē-
tiam in aliquo nisi ille in quo scientia apta nata ē
generari assentiat ip̄is p̄ncipijs. et hec duo tangūt
in predicta diffinitione. Sed disputatio dyaleti-
ca ordinatur ad generandū opionem de quēsto
seu de quēstione que in medio disputationis ad-
ducitur. Et v̄s lic fieri q̄ opponens et respōdēs
accipiant partes contradictorias. et vterq̄ probz
suam partem per rōnes pbabiles et soluat rōnes
in oppositū adductas. Deinde istis captis opponēs
et r̄ndēs p̄st op̄are adinuicē rōnes vni⁹ p̄tis d̄di-
ctionis rōnibus alterius partis. et sūt solutiōes so-
lutionibus. Et tandem debent acquiescere illi p̄-
ti que ex rōnibus fortioribus roboratur. Et diffi-
nitur disputatio dyaletica. Est que ex pbabilib⁹ ē
collectiua contradictionis. quia ex pbabilib⁹ pōt
argui ad vtramq̄ p̄tem d̄dictionis. ideo ip̄a dicit
collectiua d̄dictionis. quia. s. per eam vtrāq̄ pars
contradictionis p̄bari potest. Sed disputatio tē-
tatiua ordinatur ad h̄ndum experientiam de scia
vel ignorantia r̄ndentis. Et sic diffinitur disputa-
tio tētatiua. Est que ex his que videntur r̄ndenti
sillogizat. Et necesse est eū scire qui simulat se ha-
bere scientiam. quia disputatio tētatiua vt ocm̄
est ordinatur ad sumendum experimentū de scia
r̄ndentis. Tale autem experimentū nō potest su-
mi nisi arguēdo ex his que vidētur respondentī p̄-
babilia. Et q̄ huiusmodi experimentū maxime v̄s
sumi circa cōia quibus ignoratis ignorantur et p̄-
pria. ideo ip̄a p̄cedit ex his que vidētur ab eo sci-
ri qui videtur habere scientiaz.

Tertio

sciendum est q̄ disputatio sophisti-
ca ordinatur ad apparentem scien-
tiam. ita. s. q̄ per hanc scientiam sophisticā duce-
re nititur r̄ndentem ad aliquā metham apparentē
per argumentationē sophisticā. Et in q̄busz ip̄e r̄-
dens nititur ostēdere opponētē non adducere ad
oppm suam rōem eam soluendo apparenter. iō si
nis eius nō est vt sit sapiēs. sed vt appareat sapiēs

in hoc q̄ exercet apparēter opa sapiētis. Et diffi-
nī sic. Disputatio sophistica ē que ex apparētib⁹
et non existētib⁹ sillogizat. Et ratio hui⁹ diffinitōis
est quia ip̄a ordinat ad generandū sciētiā appa-
rēter in opponētē et deceptionē in respondente.
hoc autem nō potest fieri nisi ex apparētib⁹. ergo
zē. Unde sūt duo opera sapiētis. p̄mū scz non
mentiri de his que nouit. Nam sapiēs debet p̄po-
nere propositiones veras et eas sublinere et cōfir-
mare ratiōib⁹. Secundū op⁹ ē mentiētes posse
manifestare. id est q̄ possit soluere ratiōes sophi-
sticas. Unde sophista sic diffinitur. ē vir copiosus
ab apparenti scientia et non existente eo q̄ tal⁹ so-
phista habet et exercere apparēter opera sapiētis.
ideo dicit aristo. p̄elenchorum q̄ quibusdam ma-
gis operepretiū est non eē et videri q̄ esse et vide-
ri cuiusmodi est sophista.

Sed contra

predcā arguitur primo sic. Disputatio aliquādo ē act⁹
inductiuus. s. quando fit per inductionē vt enti-
mematicus quando fit per entimema. ergo male
dicitur q̄ disputatio est actus sillogisticus. ¶ 2o
arguitur sic. Disputatio sophistica fit ad gāanduz
deceptionem in r̄ndente. ergo ip̄a nō fit ad ostēden-
dum aliquod suppositū. ¶ 3o arguitur sic. nō pōt
sūt haberi opio de duobus d̄dictionis. sed disputatio
dyaletica est generatiua opiniōis. ergo ip̄a
non ē d̄dictionis collectia. ¶ 4o arguitur sic. ali-
qua disputatio est rethorica. et tamē nō cōtinet sub
aliquo istoz mēbroz. ergo diuissio est nulla.

Ad rationes

Ad primaz dicit q̄ q̄uis
disputatio aliquando fit
per inductionē vel per entimema tanq̄ instrumē-
tū imperfectū. tñ sit solū per sillogismū tanq̄ instru-
mentū perfectum ad quod oia alia instrumēta p̄-
que fit reducūt. ¶ Ad secūdā dicitur q̄ q̄uis di-
sputatio sophistica fiat ex v̄iti ad generandū dece-
ptionem in r̄ndente. tñ p̄ordinatur ad cludēdū
aliquid contra r̄ndentē quod est aliquod ppositū
ostēdere. ¶ Ad tertiā d̄r q̄ disputatio dyaletica
nō d̄r collectia d̄dictionis sic q̄ sūt et semel faciat opi-
nari d̄dictionis. sed quia per ipsam vtrāq̄ pars cō-
tradictionis dyaletice potest predicari. Et q̄uis
nullus simul et semel habeat opinionē de duab⁹.
tñ pōt h̄bēre dubitationē de ipsis. ¶ Ad quā d̄r
q̄ disputatio rethorica cōtinet s̄b disputatōe dyaletica.
Sillogismus sophisticus ordiatur ad
quinqz methas. que sunt. redargutio.
falsum. inopinabile. solcociismus. et nu-

De fallaciis

gatio. Est aut metha iconueniens quod-
da ad quod opponens sophista nititur vi-
deri ducere ridentem. Redargutio est pre-
negati concessio vel concessio negatio in ea-
dem disputatione vel argumentationis facta.
Vnde nisi vi argumentationis hoc quis faci-
at non propter hoc erit redargutus. similiter
nec in diuersis disputationibus. Falsus
ut hic sumitur est manifeste falsus. Nam si
sophista ducat ridentem ad falsum occul-
tum non propter hoc assequitur suum finem. Ino-
pinabile est quod est contra opinionem omnium
vel plurium vel maxime sapientium. ut matres
non diligere filium. Soleocismus est vitium
in textu partium orationis contra regulas ar-
tis grammaticae actum. ut vir mea. Anga-
tio est vnius et eiusdem ex eadem parte. in-
utilis repetitio. ut homo homo currit. di-
co aut ex eadem parte. quia si in diuersis parti-
bus idem repetatur non est nugatio. ut homo
est homo. risibile est risibile. Dico aut inutilis
repetitio. quia si idem repetatur ad maiorem ex-
plicationem laudis affectionis vel vituperii
ut deus deus meus. latro latro quo va-
dis. Iste aut quinque fines ulterius non
ordinantur ad vnum finem principalem: qui est
appens sapientia et non exilis. Sophista aut
non ducit ad istos fines suum ridentem nisi
per eos deueniat ad ultimum finem principa-
lem qui est apparens sapientia. Et cum quili-
bet debeat premeditari suum finem: ideo de-
terminatio finium debet precedere determinatio-
nem fallaciarum. Fallacia est idoneitas de-
cipiendi faciens credere de ente quod sit
non ens: et de non ente quod sit ens mediante
fantastica visione.

Circabitur textum notandum est primo quod inter auctores
determinat de methis que sunt fines disputationis
sophistice. Et primo diffinit sic metham. Metha est in-
conueniens ad quod opponens sophista nititur videri
ducere respondentem. Et capitur hic metha transum-

ptiue per quam similitudine ad methas proprie dictas.
Metha enim proprie dicta est finis alicuius spatij.
Et dicitur a metior metiris quia secundum tale spa-
cium metimur. Sicut est in disputatione sophistica. Me-
tha enim est finis ultra quem non procedit disputatione
postquam enim ridentem ducit est ad aliquid inconueniens per
opponentes vere vel appenter cessat disputatione so-
phistica. Et tunc in diffinitione methae nititur videri ducere
ridentem. eo quod sophista magis appetit non esse sa-
piens et videri quam esse et non videri. id sibi sufficit quod videatur
ducere ridentem ad iconueniens: Et sunt quinque methae
scilicet redargutio. falsum. inopinabile. soleocismus. et nu-
gatio. Cuius diffinitionis sic habet sufficiency. quod omnis metha
est iconueniens. vel ergo illud iconueniens se tenet ex
parte rei vel ex parte sermonis. si ex parte rei hoc est du-
pliciter. quia vel se tenet ex parte rei absolute. et sic est
falsum. vel respectu et hoc est dupliciter. quia vel sumitur per
respectum ad deum ridentem et sic est redargutio. vel per
respectum ad opponentes vel eorum quos vult sequi ridentem
in doctrina sua. et sic est inopinabile. Si ex parte sermo-
nis hoc est dupliciter. vel se tenet ex parte subiecti et sic est nu-
gatio. vel ex parte suorum actuum et sic est soleocismus:

Secundo Sciendum est quod redargutio est per
concessio negatio vel per negatio con-
cessio vi argumentationis et in eadem disputatione. Sicut
in redargutio quando ridentem negat illud quod primo
concesserat. vel concedit quod primo negauerat. Et dicitur
vi argumentationis quia si aliquis in eadem disputatione
cedat voluntarie duo contradictoria tamen propter hoc
non dicitur esse redargutus. Et tunc in eadem disputatione
quia si non eadem disputatione cedat vnum contradictorium
et in alia reliquum non tamen dicitur duci ad metham redar-
gutionis. ¶ Sed metha falsi est manifeste falsi concessio.
ut si quis concedat ignem non esse calidum. Et tunc manife-
ste falsi. quia si concedat istum obscurum non vi iconueniens
assistentibus. nec ridentem deducere ad metham. per
hoc opponens sophista accipit sapientiam apparentem. Ex
quo sequitur quod quicunque concedat redargutus cedat istum
non tamen semper ducitur ad metham falsi quia talis non semper
concedit manifeste falsum eo quod aliqui vtrumque contra-
dictorium est obscurum. ¶ Sed inopinabile dicitur quod est con-
tra opinionem omnium vel plurium vel maxime sapientium
vel eorum quos ridentem insequitur. Et est metha inopi-
nabilis concessio alicuius talis inopinabilis. Unde si
ridentem concedat aliquid quod est contra opinionem assisten-
tium aut eorum quos ipse insequitur in arte et doctrina
ducitur ad metham inopinabilis. Ex quo sequitur
quod aliquando possunt duci ad methas inopinabilis
concedendo verum. eo quod aliquod verum potest esse con-
tra opinionem eorum qui assistunt ridenti. ¶ Soleocismus

Tractatus sextus

est vitium in oreth pñis oronis regulas artis grā
maticæ scñ. vt si dicatur vir mea spōsa meus. Et
metha soleocismi ē excessio hñois oronis. Et pñi/
net hñ metha ad grāmaticū iqtum respēdit con
gruitatē oronis. ad sopbiñā vero inqtū ipedit vi/
tatē ppñis. Barbarism⁹ at nō ē vna metha. co q
metha ē incōueniēs qd pōt cludi dñdētē. Bar
barismus at nō pōt cludi eo q sit in lris z sillabis
Sed nugatio ē vñius z eiuidē in eadē pre iutl re
pctio: q si in diuersis partib⁹ idē repetere nō p
hoc eēt nugatio. vt cū dñbō ē homo. z dñ inuit qz
si fieret cā laudis vlt vituperij non eēt ibi nugatio
vt cū dñ deus deus meus.

Tertio sciēdum est q hic dñr auctor deter
minat de fallacijs fm quas formā
sili sopbistici. sed anteq auctor determinat in spā
li de singul fallacijs p diffinit fallaciā in cōi dicēs.
Fallacia ē idoneitas decipiēdi faciens credere d
nō ente q sit ens: z de ente q sit nō ens mediante
fāstifica visioe. Ex quo ps q cuiusq fallacie du
plex ē cā. scā appētie z cā defect⁹. per hñ q dñ
ydoneitas decipiēdi tāgitur cā appētie. z p res/
duū tāgitur cā defectus. Un cā appētie ē q mo
uet ad credēdū quod nō ē. Cā defect⁹ ē q falsificat
creditū. Et dñ mediāte fāstifica visioe. qz qñ ali
qs decipitur p fallaciā tñc appet sibi eē qd nō est
vel nō eē qd ē. Et sic mouet ad credēdū aliqd esse
tale qle nō ē. Et sic fāstifica visio ē appbētio ali
cui⁹ appētis z nō exñtis tale qle appet. Alr aut
pōt diff niri fallacia. q est deceptio iperiti in arte
sopbistica pp ignorantia artis sopbistice. Un ars
sopbistica maxie valet ad duo. f. ad bñ z facit ar
guendū sopbistice. z ad bñ z facit argumenta so
pbistica soluendū. Ideo si qs fallatur p argumētū
sopbisticū hoc erit pp ignorantia hui⁹ artis. Ex his
isertur vñū correlariū q fallacia ē quedā notitia
exñs subiectiue i aia nra alicui⁹ pñcipij sillogismi
sopbistici of. rmanis sillo sopbistico apparēter. p
quā notitiā scñ ipā argumēta sopbistica opone
re. Un sic loc⁹ dyaleticus diuiditur per locū maxi
mā z locū dñā maxime. sic z loc⁹ sopbistic⁹ siue fal
lacia. Un loc⁹ sopbistic⁹ maxia est ppositio falsa q
nulla alia falsa magis apparet vera z boc i suo ge
nere sicut in fallacia equiuocatōis. Loc⁹ maxia ē
iste. omnis dictio actualiter habet vñum significa
tum. Locus vero differētia maxime est quo vna
maxima sopbistica differt ab alia. Unde in dispu
tatione sopbistica duo sunt a quibus potest sumi
causa appētie. scilicet res de quibus disputat

quarum multotiēs habitudines ignorantur. z di
ctiones vel voces per quas sit disputatio iunt et
am causa appētie. quia aliquis credit q sic vox
est vna q etiā significatum sit vñum.

Sed contra pdicta arguitur p sic. nulluz
inconueniens est finis alicu
ius cū ois finis habeat rōnem boni. sed metha est
finis disputatōis. q metha nō est icōueniēs. C 2.
arguitur sic. nō loqui ē metha disputatōis sopbi
stice z tñ non ē hic enumerata. ergo diuisio est in
sufficiens. C 3. arguitur sic. omne manifeste falsū
ē inopinabile. ergo metha falsū non distinguit a me
tha inopinabilis. C 4. arguitur sic. ipose ē crede
re de nō ente q sit ens. ergo diffinitio fallacie est
mala añs ps. qz ipose ē credere q ens sit nō ens.

Ad rationes Ad primā dñ q ois finis
oz habere rationem boni
he vel appēter. mō lz inconueniēs nō habeat rō
nem boni simplr. bz tamen rōez bñi appēter. qa
p oppōnes sopbista acgrit vanā gloriā z appēte
sapientia. C Ad secūdā dñ q n loqñ ē metha ipat.
sz ille q ducitur ad hoc q taceat dñ duci ad eadē
methā ad quā ducere si loqueret. C Ad terciā dñ
q lz manifeste falsū z iopinabile aliqñ sūt idē. m
iopinabile ē magis cōe. z et differēt formatr. quia
aliqd dñ falsū rōe rei significat. qñ. f. nō ē ita a pre
reificut significatur. sz dñ inopinabile re spctū au
dientū. quando. f. audientes opinātur oppm illi⁹
eē vep qd mñdēs dicit. C Ad quartā dñ q añs po
test hñ duplicē scñ. vñ. ē. bec ppō ē ipoff. bit. ali
qs credit q ens sit nō ens: z sic añs ē vep. Alr sen
sus est. de aliquo de quo verum est dicere q est
nō ens ipose ē credere q sit ens. z sic in isto sensu
diuisionis antecedens est falsum.

Fallacie sūt tredecim qz sex sūt in dictio
ne. z septe extra dictionez. In dictio
ne sūt equocatio. apbologia. cōposi
tio. diuisio. accentus. z figura dictōis.
Et septe extra dictionez sūt accñs. sz
qd ad simplr. ignorantia elenchi. peti
tio pñcipij. pñs. non cā vt cā. fm ples
interrogationes vt vñā. Qz at sūt sex in
dictioe probat aristo. iductioe z sillo.
Inductione sic. Equocatio sit aliquo
istorz sex modoz. Amphibologia sit
aliquo istorz sex mōz z sic de alijs. g

De fallaciis

ois fallacia in dictōe fit aliquo istorū ser-
modorū. Sillo sic. ois deceptio facta ex
eo qd eisdē dictionibus vel orōnibus nō
idē significamus fit aliquo istorū ser-
modorū. s3 ois fallacia ī dictione fit ex
eo qd in eisdem dictionibus vel oratio-
nibus nō idē significam⁹. ergo ois fal-
lacia in dictōe fit aliquo istorū ser-
modorū. Iste sillogism⁹ ē ī pmo mō pte figure.
Probatio maioris. ois multiplicitas di-
ctōis fit aliquo istorū ser- modorū. sed ois
deceptio facta ex eo qd eisdē dictionib⁹
vel orōnibus nō idē significamus fit ex
multiplicitate dictōis vel orōis. ergo ois
deceptio facta ex eo qd eisdē dictōib⁹ vel
orationibus nō idē significamus fit ali-
quo istorū ser- modorū. Et hec fuit ma-
ior. Probatio minoris. ois multiplici-
tas dictionis fit ex eo qd eisdē dictionib⁹
vel orōnibus nō idē significamus. sed
ois fallacia ī dictione fit ex multiplicita-
te dictōis vel orōis. ergo ois fallacia ī
dictione fit ex eo qd eisdē dictōibus vel
orōnibus nō idē significam⁹. et hec fuit
minor. et isti duo silli sūt in pmo modo
prime figure. Sciendū aut vult alexā-
der in pmeto supra libz elēchoz. qd tri-
plex ē multiplex. Aliud ē enī multiplex
actuale. aliud potēiale. et aliud fāsticū.
Multiplex actuale ē quādo dictio vel
orō eadē s3 substantiā et s3m modū pfe-
rendi diuersa significat. dictio vt ī equo-
catōe. vt canis. orō vt ī amphibologia.
vt liber aristotelis. Multiplex potētia-
le est quādo dictio vel orō eadē s3m sub-
stantiā diuersa tamē s3m modū pfe-
rendi diuersa significat. dictio vt in accētu
vt populus cui⁹ prima sillaba potest ēē
breuis vel lōga: et s3m hoc diuersa signi-
ficat. oratio vt in compositione vel diui-

sione. vt quicquid viuūt sp est. Alius h3
enim modū proferendi put est diuisat
et put ē. pposita vt postea patebit. De
multiplici fāsticō videbit in fallacia
figure dictionis. Et qz multiplex actua-
le veriori mō ē multiplex potēiale. et
potēiale q3 fāsticū. iō pmo dicēdū ē d
fallacijs facientib⁹ multiplex actuale q3
de alijs. et postea d potēiali. et vltio de
fāsticō. vñ pmo dicēdū ē d equocatōe
et āphibologia q3 d alijs fallacijs in di-
ctōe. qz ī equocatōe et āphibologia ē ml-
tiplex actuale et p psequens eadē dictio vl-
oio s3m substantiā et s3m modū pferendi. ī
alijs aut nō. In istis enī plus ē de iden-
titate q3 in alijs. Itē adhuc prius est di-
cēdū de equocatōe q3 d amphibolo-
gia. qz equiuocatio fit in dictōe. ampli-
bologia vero in orōne. dictio autēz pri-
or est oratione. Sciendum est qd fal-
lacia dupliciter sumitur. Qñqz enī fal-
lacia idē ē qd cā dēciendi: et qñqz idē ē
quod deceptio facta ex illa causa. Et
hoc primo modo sumitur hic fallacia.

Circa hunc textū notandū ē pmo qd posita dis-
tinctione fallacie dñr auctor ponit diuisionē eius et
diuidit p fallaciā in dictione et p fallaciā extra dic-
tionē. Et nō accipit h dictio put distinguat contra
orationē. sed accipitur pro quicquid signo instituto ad
placitū. Un fallacia in dictōe est que sumit cāz ap-
parentie ex pre vocis significātis. Sed fallacia ex-
tra dictionē est q sumit cāz apparentie ex parte rei
significate. **E**t quo egitur qd non dñr fallacia ex-
tra dictionē eo qd fiat pter dictōes. s3 qz non sumit
suā cām apparentie ex pre dictionis s3 ex parte rei
significare. Sepe enī ignoratur bitudo ppter quā
contingit deceptio. Et melius dñr fallacia rei. qz res
s3m se nō causant deceptionē. Qd patz qz si res s3
se causarēt deceptionē tunc apd quēcūqz itellctū
apphēderēt carent deceptionē s3 h ē s3m. ergo ē.
Maior ps. qz qd cōuenit alicui s3m se semper sibi
cōuenit. ergo si res s3 se cau- arēt deceptionē et etiaz
apud quēcūqz itellctū causarēt deceptionē. ideo.

Tractatus sextus

res causat deceptionē s; q; significant p dictiōes
Et quia ordie nāe res pcedat dictiōes tñ in dispu
tatiōe sophistica dictiōes pcedūt res. q; nō sit dis
putatio d reb⁹ nisi s; q; p dictiōes significant. iō p d
finitat de fallacijs i dictiōe. Diuidit enī falla in di
ctiōne p fallaciā equiuocatiōis āphibologie ppo
nis diuisionis accētus r p fallaciā figure dictiōis
Quaz sufficientia sic habet. Quia ois fallacia sit
secūdū aliqd multiplex. aut ergo sit fm multiplex
actuale aut potētiāle aut sātasticū. Si secūdum
multiplex actuale h est duplr. q; vel est fm multi
plex actuale dictionis r sic est equuocatio. vel ē fm
multiplex actuale orationis r sic est āphibologia
Si s; multiplex potētiāle. h ē duplr. q; vlt fit in di
ctiōe vt dictio distinguit³ orationē. r sic est accē
tus. vel in oratione r h duplr. q; vel talis oratio in
sensu cōposito est vera r i sensu diuiso est falsa et
sic est fallacia diuisionis. vel econtra: r sic est falla
cia compositionis. Si vero fiat scdm multiplex
sātasticū sic est fallacia figure dictionis. S; quere
ret alijs. quare ab auctore non ponit aliqua falla
cis figure orationis sicut ponit vna fallacia figu
re dictiōis. Et quare secūdū multiplex potētiā
le dictiōis nō sumunt due fallacie sicut fm multi
plex potētiāle orationis. Ad pma ptem qstōis re
spondetur q; sicut est aliqua fallacia figure dicti
onis incōplexe ita est aliqua fallacia figure orati
onis qñ. s. sit deceptio pp similitudinē vni⁹ orati
nis cū alia quātū ad formā. pp quā cōueniētiā cre
ditq; vna eaz habeat eādē significationē sētentiā
r pprietatē sicut r alia. r illa vocat fallacia figure
dictionis. generaliter accipiendo fallaciam figure
dictionis. Ad secūdā ptem dubij respondetur q;
sicut fm multiplex potētiāle orōnis sumit due fal
lacie ita s; multiplex potētiāle dictionis possūt
sumi due fallacie. Vltū q; non ita frequēter de
cipiūt ideo neq; aristo. neq; auctor noster curane
runt distinguere illas duas fallacias q; de ipis eēt
eodē mō dicēdū pportōat sicut de fallacijs ppo
sitiōis r diuisionis. Et hic auctor noster pbat nūe
rū istarū fallaciay duob⁹ modis. s. iductione r sil
logismo vt clare p; in textu.

Secundo sciendū est q; fallacie in dictiōe
distinguitur penes modos mul
tiplicis. ideo auctor diffinit illos modos: Et diffi
nit sic multiplex. Multiplex est dictio vlt appen
ter plura significans. Ex q; seq; q; ad multiplex re
gritur vnitas vocis r plalitas significatoz. Et di
uidit multiplex in multiplex actuale r potētiāle
r sātasticū. Quoz sic habet sufficientia. q; in oi

multiplici ē vnitas vocis r plalitas significato nū.
vt ergo illa vox h; vere pla significata vel appen
ter. Si appenter sic ē multiplex sātasticū. Si hē
hoc ē duplr. q; vlt illa vox ē vna actuali r sic ē mlti
plex actuale. vel potētiāle r sic ē multiplex potē
tiāle. Et d; multiplex quasi multa plicās in vnuz;
iō multiplex actuale in quo ē multiplex vnitas pl
uz significatoz ē pfecti⁹ multiplex q; multiplex potē
tiāle. iō auctor p;us determinat de fallacijs q; hnt
fieri s; multiplex actuale q; de alijs. Vñ multiplex
actuale ē dictio vel o; vna fm subaz r modū p/
ferēdi diuersa tñ significās. In qualibz enī dictio
ne sūt duo. s. mā que sūt lre r sillabe. r forma que
ē mod⁹ pferēdi. Et circa h pnt oriri duo dubia. p
mū ē. vtz multiplex actuale significet sua signifi
cata sūt coplatie aut diuūctiue. Ad qd rīdēt q; ter
minū multiplicē significāe sua significata coplatie
aut diuūctiue pte ē duplr. v⁹ q; diuūctō coplat h;
buz sūt plies sūptū. vt si dicat canis currit. canis
significat canem latrabilem. r significat pifcē mar
inuz. r significat sydas celeste. r sic ois terminus
multiplex significat sua significata tā copulatiue
q; diuūctiue. Alio mō pōtelligi sic q; o; i q; poni
tur tale multiplex subordinet vni mentali copula
tiue aut diuūctiue ppositē ex significatis illi⁹ mul
tiplicis r sic multiplex non significat sua significata
copulatiue vel diuūctiue s; iconiūcte. Cui⁹ ratio ē
q; si significaret ea copulatiue aut diuūctiue tunc
ppō i q; poneret tale multiplex equaleret vni copu
latiue aut diuūctiue r sic nlla tal⁹ ppō eēt distinguē
da. s; ois tal⁹ eēt simplr pcedēda vlt simplr negāda

Tertio Sciendū ē q; aliud dubiū incidens
circa multiplex actuale ē istd. Vtrū
signū vlt additū ē mino multiplici distribuatur ipm
vnica distributione p oibus suis significatis. Ad
hoc rīdetur q; non. r rō est quia si distribuere⁹ p
oib⁹ suis signis tñ ibi eēt bon⁹ illis. ois canis cur
rit. sūt celeste ē canis. sūt celeste currit. cñ ē s; s; q;
r id ex q; seqtur. Et cñā p; q; talis regularē p di
ci de oi. r ibi aliqd subsumere⁹ sub subo distributo
p oibus suis significatis. S; si d; talis terminus
equocus distribui p oibus suis significatis ops q;
tor distributoibus distribuatur quot habz significata
C; S; vlt hoc est dubiū aliud. vtz. s. ois ppō in
qua ponit ē minusequinocus sit distinguenda. Ad
hoc rīdetur per duas cōclusiones. pma est. nul
la ppositio in q; ponitur equiuocū a pilio: ratione
talis equiuoci est distinguēda. pbat q; vel tale
equiuocū per se sumit r sic stat p ei⁹ pncipaliori si
gnificato. vlt sumit cū dēminatōe distrabere r sic

De fallaciis

prius min⁹ principali significato. sed nulla istar⁹ ē distinguenda ratione tal⁹ equoci. q̄ cōclusio vera. Maior p³ q² distinctio pūit rōne multiplicatis s̄ in nulla illar⁹ ppōnū ponit equocū a casu sed a consilio p se v^l cū restrictiōe. Et tales ppōnes i q̄ bus ponit ipa equocata a consilio nō sūt distinguē de. ergo rē. ¶ 2^a cōclusio est ista. Ois ppō in qua ponit equocū a casu nō restrictū p aliquam restrictiōne ad stādū p̄cise p vno suoz significatoz est distinguēda. Probāt. q² oē tale bz plura significata eque pmo. z p nō ois ppō in qua ponit tale equocū est distinguēda. q² bz plures sensus rōne cuius multiplicatis sēsūū v³ distingui. Et notāter dicat nisi tale equivocū sit restrictū. q² si esset restrictū p aliquā determinationē ad stādū p̄cise p vno suoz significatoz tūc rōne illi⁹ ppō nō est distinguenda. Unimultiplex potēiale est dictio v^l oratio eadē secūdū s̄ b̄tātiā z diuersa p̄m modū p̄ferēdi diuerse significans. Exēplū de dictiōe vt populus. ali qñ enī p̄feri p̄ma longa z aliqñ p̄ma breui. z secūdū s̄ bz diuersa significata. Exēplū de oratiōe vt albū eē nigrū est potē. hec enī oratio est multiplex secūdū p̄pōnē z diuisionē. Et in tali multiplici est vnitas vocis siue m̄ae z non modi p̄ferendi siue forme. Potentia enī se tenet ex pte m̄ae. Multiplex autē fantastiū est dictio vnū significans q̄ tñ v^l aliud significare pp̄ cōueniētiā ei⁹ i pte cū alia dictiōe. vt vigere significat q̄litarē eo q̄ significat vigore q̄ est nāl potētia. z tñ pp̄ cōueniētiā ei⁹ cuz agere i pte cū alia dictiōe v^l significare actionem. Et dī multiplex fantastiū eo q̄ i rei veritate n̄ bz p̄la significata s̄ solū s̄ v̄siōes seu appētiām.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. Uni⁹ signi unū est vnū significatū. q̄ vna dictio n̄ pōt plura significare. ¶ 2ª arguit sic. Significatio ē forma dictiōis. q̄ dictio plura significās non est vna formatr. ¶ 3ª arguit sic. De rōne multiplicatis ē pluralitas. ergo vbi est maior pluralitas ibi ē p̄fecti⁹ multiplex z minor vnitas. S̄ qñ dictio ē diuersa s̄ significatū z modū p̄ferēdi ibi est maior pluralitas q̄ qñ ē diuersa secūdum significata tñ. ergo multiplici actuali erit vnitas vocis z modi p̄ferēdi. ¶ 4ª arguit sic. oē multiplex bz plura significata. s̄ multiplex fantastiū n̄ bz plura significata. q̄ tale n̄ ē multiplex. **Ad rationes** Ad p̄mā dī cōiter q̄ quis vnus significati capti for matr sit tñ vnus significatū: tñ māliter capti p̄nt eē p̄la significata. dī yltra z meli⁹ negando aīo

q² sic vni⁹ p̄ris possūt eē p̄res filij q̄uis referat ad illos p diuersas patnitates sic ē vni⁹ signi p̄nt eē p̄la significata q̄uis referat ipm ad illa p diuersas significatiōes. ¶ Ad 2^{am} dī q̄ si accipiat dictio p̄prie. s̄ p aggregato ex voce z significatiōe sic significatio est forma dictionis. Si hō accipiat p voce tñ sic modus p̄ferēdi ē forma ei⁹. ¶ Ad 3^{am} dī q̄ de rōne multiplicatis ē q̄ insit multitudine significatoz s̄ nō pluralitas vocis z modi p̄ferēdi. ideo vbi ē maior vnitas vocis dū tñ ibi sit multiplicitas p̄fecta significatoz ibi p̄fecti⁹ est rō multiplicatis. ¶ Ad 4^{am} dī q̄ q̄uis multiplex fantastiū s̄ rei veritatē nō hēat p̄la significata tñ bz ea s̄ appētiā. z s̄ sufficit. Ad s̄ enī q̄ aliqd dicat multiplex sufficit q̄ significet p̄la v^l vel appēter.

Quinocatio est multiplicitas dictiōis eiusdē s̄ bz subaz z modū p̄ferēdi. vt i hoc noīe canis. Sciēdū ē q̄ i q̄libz fallacia ē duplex cā. s̄. cā appētie z cā defectus. cā appētie i qualibz fallacia est q̄ mouet ad credēdū id qd nō est credendū. cā defectus ē que ostēdit creditū eē falsū. cā appētie in equiuocatiōe est vnitas dictiōis eiusdē p̄m subam z scdm modū p̄ferendi diuersa significantis. cā defectus siue falsitatis est diuersitas significatoz. vnitas enim p̄dicta i equiuocatiōe mouet ad credēdū qd nō ē. s̄. vnitatē significandi. diuersitas autē ostēdit creditū eē falsū. equiuocatiōis tres sūt modi. s̄ p̄rio vidēdū ē quid sit fallacia equiuocatiōis. vñ fallacia equiuocatiōis ē deceptio. pueniens ex eo q̄ aliqua dictio manēs vna p̄m subam z scdm modū p̄ferendi diuersa significat. Primus autē modus puenit ex significatiōe vel p̄significatiōe dictiōis. Ex significatio ne sic palogizat. ois canis currit. sidus celeste est canis. q̄ sydus celeste currit. solutio. vtraqz p̄missar⁹ ē duplex. q² hoc nomē canis est multiplex equiuoce si-

Tractatus sextus

gnificas aial larrabile. sydnus celeste. z
piscē marinū. z sic maior vno mō ē ve-
ra. z alio mō falsa. z silt mior. vel sic.
oē expediēs ē bonū. maluz ē expediēs
g malū ē bonū. solutio. expediēs dī eq-
uoce. vno mō idē est qd bonū. alio mō
idē ē qd neciū qd accidit i minus malū
qd oz fieri ad enitādū mai⁹ malū. unde
vtraqz pmissaz ē duplex. qz vno mō ē
vera alio mō ē falsa. ex psignificatiōe pa-
ralogizat sic. iste pānus ē d āglia. āglia
ē fra g iste pān⁹ ē d tra. n sequit. qz pzia
ē duplex ex eo qz hec ppo d. pōt dicere
circūstantiā cāe materialis z sic ē falsa.
vel pōt dicere locū z originē z sic ē ve-
ra. vel sic. i quocūqz ē egritudo ipm est
aial. s3 i humoz iadeqtiōe ē egritudo. g
humoz iadeqtiō ē aial. pzia est duplex
qz hec ppo pōt dicere cām efficiētez z
sic ē falsa. vl cām formale siue subz in
quo ē z sic ē vera. silt dicēdū est d mior.
vl sic. pprziū ē qlitati s3 cā sile vl dis-
simile dici. s3 p m similitudinē dī aliqs
simil vl dissimil. g similitudo vl dissili-
tudo s3 qualitates qd falsū ē. imo sunt
relatiōes. Pzia ē duplex eo qz hec ppo
s3 pōt dicere circūstantiā cāe efficientis
z sic ē vera qz due qlitates eiusdē speci-
ei faciūt vnā similitudinē z sic qlitas ē
cā efficiēs similitudinis. Si at dicat circū-
stantiā cāe formal sic ē falsa. qz qlitas n
ē cā formal similitudis. z ecōuerso di-
cēdū ē d miori. silt oē sanū ē aial. vria ē
sana. g vria ē aial. vtraqz pmissaz ē du-
plex. qz sanū dī d aiali vt d sbo z d vria
vt d signāte vl indicāte. d cibo vt d effici-
ēte. d diēra vt d fuāte. z sic alio z alio
mō sanitas ad hec cōpat. z s3 hoc h3
diuerfas significatiōes. Ex significatio-
ne sic palogizat. qcuqz sanabat sanus

ē. laborās sanabatur. g laborās sanus
ē. Adinor est duplex ex eo qz picipiū la-
borās pōt dicere pns tēp⁹ z sic est ve-
ra z tūc ē sensus. laborans nūc sanabat.
Si aut dicat pteritū sic est falsa. z sic ē
sensus laborās nūc sanabat. z ecōuer-
so dicēdū ē d cōclutione. laborās enīz
equocū ē ad laborātē nūc z ad laborā-
tē tūc. z eodē mō ē hic. quicunqz surge-
bat stat. sedēs surgebat. g sedēs stat. z
eodē mō respōdēdū ē sicut fuit respon-
sū ad aliū palogismū. Alio mō pōt fie-
ri ecōuerso qn dictio pōt teneri materi-
alr vl psignificatiue sicut hic. de⁹ ē vbi
qz. vbiqz ē aduerbiū. g deus ē aduerbi-
um. dicēdū qz prima ē duplex eo qz hec
dictio vbiqz pōt teneri matialr vl cōsi-
gnificatiue. si materialr sic ē falsa. si cō-
significatiue sic ē vera. s3 nō sequit con-
clusio. Secundus modus equiuocatiōis
puenit ex trāsūptiōe dictiōis. An tran-
sūptio vt hic sumit ē acceptio dictionis
significātis vnū ex ipositione ad signi-
ficādū aliū p similitudinē. z s3 istū mo-
dū sic format palogismus. Quicquid
ridet h3 os. pratiū ridet. g pratu3 h3 os
Pzia ē duplex eo qz hoc verbuz ridet
pōt teneri pprze z ex ipōne vl trāsūptie
si pprze sic ē vera z n sequit pclusio. si trā-
sūptiue sic est falsa z sic sequit pclusio.
hoc enī verbū ridere ē equiuocū ad ri-
dere z ad florere. qz ridere significat ex
prima ipositione risum ab ore mittē. flo-
rere enī significat p quādā trāsūptio-
nem. florere enī z ridere quādā simi-
litudinē habent. qz vtrōbiqz duotatur
gaudium. z ideo ridere trāsūmitur ad
florere vt vult aristoteles. ideo sumentes
aliquam similitudinem trāsferunt.
Quicquid currit habet pedes. secana

De fallacijs

currit. & secana h3 pedes. **A**traq3 pmissarū ē duplex. q2 hoc verbū currit vel tenet pprie vel trāsūptiue. currere enīz 7 labi assignantī velocitate mor⁹ h3 q currit sumit pprie. sic maior ē vera 7 minor falsa. si trāsūptiue tūc ē ecōuerso. Tertius mod⁹ puenit ex eo q aliqua dictio plura significat composita. sepata vero vnum solū. vt hec dictio imortale vno modo dicit quasi nō potēs mori. Alio modo dicit quasi potēs non mori. Et secundū hoc sic formatur palogismus. omne imortale est perpetuū. sed omne potens non mori est imortale. ergo oē potens non mori est perpetuū. **A**traq3 pmissarū est duplex cuz hoc nomē imortale sit equiuocū vt dictū est. Itēz oē incorruptibile est perpetuū. sed oē potēs nō corrūpi est incorruptibile. & oē potens non corrūpi est perpetuū. **A**traq3 pmissarum est duplex eo q incorruptibile vno modo idēz est quod non potens corrūpi. 7 sic incorruptibile est perpetuum. 7 sic maior est vera 7 minor est falsa. Alio mō idēz est quod potens nō corrūpi. vt pri⁹ hō potuit nō corrūpi. 7 i hoc sēsu maior ē falsa. 7 minor vera. sic solūēdi sūt palogismi equocatōis p dīstictionē paralogismoz secundū equocationē vt prius patuit. **R**ecta solutio est manifestatio sillogismi falsi 7 propter quid est falsus. 7 hoc contingit dupliciter. scilicet vel distinguendo vel aliquā pmissarum interimendo. **S**ecundo modo respondendum est ad omnes peccātes i mā. 7 ad oēs orōes i vtroq3 peccātes rīdēdū est vtroq3 mō. s. v. i. t. i. guendo. et aliquā pmissarum. interimēdo. nō h3 idē s3 h3 diuersa.

Circa hunc textū notādū ē pmo q hic cōr au-

croz nō determinat de fallacijs in spālī. 7 pmo de fallacia equocatōis eo q h3 fieri circa mltiplex actuale dictionale qd ē pus oibus alijs multiplicib⁹. Et diffinit sic equocatio q est multiplicitas dictionis eiusdē fm substantiā 7 modū pferendi diuersa tñ significantis. Et est duplex equocatio. s. a casu 7 a cōsilio. vt visū est i antepredic. mētis. **P**atet ergo ex illa diffōne q fallacia equocatōis h3 fieri ex eo q aliq dictio vtuat vna plura significat. 7 tenetur p diuersa. Ideo cā appentie hui⁹ fallacie ē vnitās dictōis eiusdē fm substantiā 7 modū pferēdi. ppter quā vnitatē in voce credit q sit vnitas in significationē. Et sumit maxima cōfirmatiua argumētū factorū fm hāc fallaciā sic. **O**is dictio actualit⁹ vna h3 tm vnū significatū. Causa vero defectus ē pluralitas significatorū. Et fm has duas cās diffinitur fallacia equiuocationis. sic enim potest diffiniri ex pte cāe appentie q est ydoneitas decipiēdi pueniens ex idēitate dictionis eiusdē h3 mām 7 formā diuersa significationis. S3 ex pte cāe defect⁹ pōt sic diffiniri q est deceptio pueniens ex pluralitate significatorū dictōis eiusdē fm materiam 7 formā. Et hui⁹ fallacie tres modi assignant ab auctore. Quoz sufficiētia sic h3. Q2 oīs mod⁹ fallacie equocatōis sit ex aliq mltiplicitate dictōis. aut g illa dictio h3 se ē mltiplex aut h3 q cōiūgit alteri dictioni. Si scd⁹ sic est tertius mod⁹. Si pmo hoc ē dupl⁹ q vt eque pmo plura significat 7 sic ē prim⁹ mod⁹ vel pncipal⁹ significat vnū 7 trāsūptiue siue scdario significat reliquū 7 sic ē scd⁹ mod⁹. **U**nde pmo modus fallacie catur ex hoc q vna dictio pncipal⁹ ē 7 ex opione pla significat. Et sic fm intentionem auctoris pmo mod⁹ habz duos modos pncipales. Prim⁹ ē ex significationē dictōis vt canis pla significat ex ipōne. Scd⁹ ē ex cōsignificationē. Et fm hoc dicere q signif care in diffōnibus pdictis 7 significationē sūt accipiunt gñat⁹ vt se extēdūt ad significationē pprie dictā 7 ad cōsignificationē. Et fm hūc modū posset sic paralogizari. Quicūq3 discūt sunt sapiētes. ignorātes discūt ergo ignorātes sūt sapiētes. Debet solui iste palogismus p diffinitionēz vtriusq3 pmissarū. eo q si discere accipiat i vtraq3 pmissarum pro docere maior est vera 7 minor falsa. 7 sequitur conclusio falsa sicut 7 minor. Si vero i vtraq3 accipiat pro doceri sic maior est falsa minor vera 7 sequitur conclusio. Et si capiatur i maiorē pro docere 7 i minorē pro doceri sic pmissa sunt vere 7 non sequitur conclusio propter mltiplex eo q ibi sūt qtuor termini. Et eodē modo soluendi sūt ples hīes palogismi qn enīz abe p-

Tractatus sextus

missæ sūt multiplices abe sūt distinguēde et si i vtroq;
q; sēsu sint he aut in vtroq; sensu falsæ. Et nō solū
fm hāc fallaciā sūt argumētatiōes sillogistice s; et
entimematice. hic enī arguit per hāc fallaciā. q;
cūq; discūt sūt sapiētes. ergo ignorātes sūt sapiē
tes. Et d; solui per distinctionē antiis. Et sūt bec
fallacia nō solū h; fieri v; cāri ex multiplicitate di
ctionū cathegoreumaticarū sed et ex multiplicita
te dictionū sincathegoreumaticarū. vt hic q; qd ē
i hoc vase est aqua. color ē in hoc vase. ergo color
est aqua. Et d; solui per distinctionē vtriusq; pre
missæ eo q; illa ppō pōt dicere habitudinē continē
tis ad cōtū. vel accētis ad subū. Iste et mod' fm
auctore h; fieri cū arguitur a magis aplo ad min'
āplū v; ecōtra. vt sic arguēdo. q; q; sanabaf san'
ē. laborās sanabaf. ergo laborās sanus est. in mio
re enī laborās tenetur p pntibus z p pteritis rōne
h; pteriti tps. in cōlōne h; tenet p pntib' mī. idō
p; qualr diuersimode arguit in mioze z in cōlōe.

Secundo sciendū est q; secūsdus mod' h'
fallacie sit ex hoc q; aliq; dictio
pncipalr vñū significat z aliud trāsup̄tine. vt ride
re pncipalr significat actū ois seu ridēdi. z trāsu
mis ad significādū florere. sūt currere pncipalr si
gnificat modū pgressiui z transumitur ad signifi
candū fluxū aque. Et palogismi facti fm hūc mo
dū nō solūntur p distinctionē vtriusq; pmissarū sed
solū p distinctionē illius i qua sumitur termin' eq
uocus cū aliquo p̄nente ad iūū secūdariū signi
ficatum. Cui' rō ē q; q; cūq; ponitur termin' ana
logus sine restrictōe sēper accipitur p pncipaliori
significato. qñ h; sumitur respēū p̄dicati cōueniē
tis sibi p significato trāsup̄riuo pōt accipi ppe sic
z trāsup̄tine. z secūdū h; pōt sic palogizari. q; qd
ridet h; os. p̄atū ridet. ergo p̄atū h; os. Similr
sic. q; qd currit h; pedes. secana currit. ergo seca
na h; pedes. Et debēt solui isti palogi' mī p distin
ctionē minoris eo q; dictio trāsumptiue accepta
pōt capi p suo proprio significato z tē minor erit
falsā z maior h; a z sequitur cōclusio. si h; accipia
tur trāsumptiue mior erit h; a z etiā maior s; nō se
q; cōclusio pp multiplex q; ibi sūt qtuor termini.

Tertio sciendū ē q; terri' modus hui' falla
cie secūdū auctore nostrum h; fieri
qñ aliqua dictio simplex p se sūpta nō h; plura si
gnificata. ipa h; cōiuncta cū alia plura h; significa
ta. vt imortale mī h; vñū significatū. mī cōiunctus
alteri plura significat. Et secūdū h; sit iste palogis
mus. oē imortale est ppetuū. potēs nō mori ē imor
tale. ergo potēs nō mori ē ppetuū. z p h; sōtēs

q est potens nō mori est ppetu'. Iste palogismus
soluit p distinctionē hui' qd est imortale. q; si imor
tale pmo modo capiat vt mī valet sic nī potēs mo
risic maior ē h; a z mior falsā. si h; oē sic maior ē
falsā z minor h; a. Et bis duob' modis ē bona cōia.
s; sic cōis est falsū ita z antedens. si h; o accipiat
vna vno mō z i alia alio mō cōia nō valz s; ē fallā
cia equocatiōis. ¶ S; nē videndū ē d mō soluēdi
palogismos hui' fallacie. z p recitabit opinio aliq;
rum cū rōnibus eoz. secūdo respōdebit ad ques
tū fm opinionē ppam respondēdo ad rōnes alie
rius opinionis. Est ergo opinio aliquoz q; palogis
mi hui' fallacie z gñaliter cuius cūq; fallacie non
sūt soluēdi p distinctionē. Rōnez assignāt. q; nulla
ppō ē distinguenda. qd pbant triplr. Primo sic.
q; ois ppositio vel est vera vel falsā si sit h; a ē cō
cedenda. si sit falsā est negāda. ergo nulla ppositio
est distinguēda. Scdo pbant sic. q; ois ppō v; signi
ficat talr eē sicut est z sic est cōcedenda. vel signi
ficat talr qualr non ē. z sic ē falsā. z p h; negāda.
ergo ois ppositio ē cōcedēda vel negāda. Tertio
sic pbant. q; si aliqua ppositio eēt distinguēda hoc
eēt ppter multiplicitatē suoz sensū z tunc vel il
la ppositio sūt suos sēsus copulatiue vel disiuncti
ue. si copulatiue vel oēs sēsus ei' sunt veri z sic est
vera q; ad veritatē copulatiue regnū qlibet eius
ptē esse verā. vel aliqs eius sēsus ē falsus z sic ē fal
sā z per h; negāda q; ad falsitatē copulatiue suffic
vñāptē eē falsā. Si significat suos si suos disiuncti
ue. hoc est duplr. q; vel oēs illi sēsus sūt falsi z
sic est simpliciter falsā. q; ad falsitātē disiunctiue reg
nū vtrāq; ptem eē falsā z sic simplr est negāda.
vel aliqs sēsus ē verus z sic ppositio est simplr cō
cedenda. quia ad veritatem disiunctiue sufficit vñā
ptem esse verā z ita p; scdm eos q; nulla ppositio
est distinguenda. ¶ Quantū ergo ad hoc qd dicit
q; nulla ppō est distinguēda hoc est simplr falsum
qd pbatur q; ppositio in q ponitur tmin' equoc'
est vera in vno sēsu z falsa in alio. ergo illa ē distin
guenda. alias enī eēt cōcedenda z negāda simul z
tunc non posset enitari metba redargutiōis. ergo
aliqua ppositio ē distinguenda. ¶ Ideo ad rōnes
eoz ridetur. Et pmo ad p̄mā cōcedendo q; omnis
ppositio vna si est vera ē cōcedenda z si falsā ē ne
ganda. sed non oportet q; omnis ppositio que
est non vna sit simpliciter concedenda vel negan
da cuiusmodi est ppositio in qua ponitur termi
nus equiuocus. Ideo in vno sensu potest esse ve
ra z in alio falsā. Et adhuc dato q; in omnib' sensu
bus esset vera adhuc respōdens debet soluere p

De fallacijs

distinctionē ne videat ignorare multiplicitatē terminorum et sensuum propositionis. ¶ Ad fam rōnes eorū dī qd si pō vna signiicat ita eē sicut est et q nullo mō signif. cat taliter eē quat nō est simplr ē credēda. Sz si pō non vna hēat duos sēsus adhuc est distinguenda cuiusmodi ē illa in q ponitur tmin⁹ equo/ cus vel multiplex imo fm doctrinā aristotelis non solū illa q est vera i vno sensu et falsa in alio ē distin/ guenda sz etiā illa que bz plures sēsus et in quolibz est vera siue i quolibet falsa. ¶ Ad tertiā rōnes eorū videtur qd pō multiplex nō significat copla/ tiue vel disiunctiue diuer os sēsus quosbz. sz signi/ ficat eos penitus iconiuncte. et ita istd argumentū fundatur in vno falso qz supponit qd ppositio signi/ ficet sensus suos copulatiue vel disiunctiue qd est falsū. Relinquit ergo qd sūti huius fallacie sūt sol/ uendi p distinctionē et per oīs multi alij palogismi. Tñ aliq dicūt qd qūis palogismi pmi modi huius fallacie sint soluēdi per distinctionē nō tñ scdī modi quoz motiū est istd. qz oē analogū per se positū de virtute sermonis stat p famosiori significato. iō cludūt q nulla ppositio multiplex penes fm mo/ duz hui⁹ fallacie de virtute sermonis ē distinguēda. Sz istud dicitū ē falsū. qz tunc seqret qd rīdens so/ phista nō possz euadere methā iopinabilia. sz hoc ē iconueniens. ergo zc. oīa pz. qz quicunqz negat di/ cta sapiētissimoz et approbatissimoz ducit ad me/ thā iopinabilī vi argumentationis fuerit coactus. sz sapītes vtuntur pōnibus multiplicib⁹ penes z^m modū huius fallacie et hoc aliqñ sēu min⁹ ppo/ z trī sūptiue sicut poete theologi et predicatori svr/ satis pz manifeste. ergo palogismi hui⁹. cōi modi sunt soluēdi p distinctionē. ¶ Sed ad hoc bñ sol/ uendū ponit talis regula qd nunqz pō aliqua est distinguenda penes bz modū fallacie equocationis nisi qñ tminus equocus a cōsilio comparatur ad aliqō verificabile de ipso eius scdario significato. vt ista nō est distinguenda. hō ē aīal qūis ponatur ibi equoc⁹ tmin⁹ a cōsilio: et hoc iō est qz non comparatur ad aliqō pdicatū verificabile de eo p ei⁹ scdariū si/ gnificatū. Sz ista ē distinguenda. vīna est sana. qñ iste termin⁹ sanū est equiuocū a cōsilio et cōparatur ad istū tminū vīna de q vīficat p ei⁹ scdario sigto. ¶ Sed contra predicta arguitur. pmo sic. bec vox hō plura significat. scz fortz et platonē et sic de alijs hoībus et tñ non ē dictio equiuoca. ergo diff. nūtio equocationis nō ē bona. ¶ Scdo arguitur sic. Vnitās dictiōis plu/ significantis est cā cognitōis pluriū significatōz. ergo non ē cā deceptōis. ¶ Tertio arguit sic. In

bac ppositione oīs canis currit distribuitur canis p oib⁹ suis suppositis cū sibi addatur signū vt. q illa ppositio ē falsa et sūti in quo ipa est maior ē bo/ nus. ¶ 4. arguit sic. pluralitas significatōz se t3 ex pte rei. ergo cā defectus fallacie equocationis se t3 ex pte rei et per oīs fallacia equocationis non est fallacia in dictione sed extra dictionem.

Ad rōnes Ad pma dicitur qd qūis homo significet pla ceta sub vno pñ/ cipali significato et pmaro. tñ non significat pmo et p se. imo tñ pmo et p se significat humanitatem. ¶ Ad fam dī qd apud cognoscentē et intelligentē talis vnitās dictionis est cā cognitionis significato rum. sz est cā deceptionis apud ignorantē. ¶ Ad tertiā dī negando maiorem. qz solū distribuit pro vno suoz significatōz. et rō est ista qz diffō ē multi/ plicatio vnius in plura. cū ergo termin⁹ equocus hēat aliqō vñū significatū sequit qd non pōt distri/ bui vñica distributione p oibus suis suppositis sz tot distributionib⁹ debz distribui quot bz significa/ ta. ¶ Ad quartā dī qd omnes fallacie in hoc con/ niunt qd cā defectus sumit a pte rei. ideo non dñr fallacie i dictione aut extra dictionē ex pte cāe de/ fectus sed solū a pte cāe apparentie que aliquādo se tenet ex pte dictionis et aliquando ex parte rei.

Amphibologia est multiplici/ tas oīonis eiusdem fm substā/ tiā et scd3 modū pferēdi diuer/ sa significātis. Fallacia at amphibolo/ gie ē deceptio pueniēs ex identitate oīo/ nis eiusdē fm substātiā et fm modum pferēdi diuerfa significātis. Cā appa/ rentie ē idēitas oīonis eiusdē sz subaz et bz modū pferēdi. Cā falsitatis ē diuer/ sitas significatōz. Et dī amphibologia ab āphī qd ē dubiū et bole sētēria qñ du/ bia snia. Amphibologie tres sūt mōi. Pmi⁹ mod⁹ pñit ex eo qd aliq oīo pñ/ cipalr pla significat. vt lib Aristot. hec enī oīo ē duplex. Vno mō idēz est qd liber edit⁹ ab aristot. Alio mō idēz est qd liber possessus ab aristot. Et format sic paralogism⁹. quicquid ē aristot. posside/ tur ab aristot. iste liber ē aristot. ergo pos/ sident ab ari. Vtrazqz pmissaz ē duplex

Tractatus sextus

vt dēz ē. Scdōs mod⁹ āphibologie pue
nit ex trāsupōe orōis. Trāsupō at orō
nis ē qñ orō pprīe significās vñ trāsu
mitur ad significādū aliud pp aliqz fili
tudine reptā in ipis. vt litt⁹ arat trāsu
mit ad operā pdi. Et format sic palo
gism⁹. qcquid arat aratro scidit. littus
arat qñ idocilis docet. qñ idocil do
cetur littus aratro scindit. Minor est
duplex. qz littus arari significat pprīe
ēram scidi. trāsumit at ad opā pdi. Et
ē similitudo in hoc qz qui litt⁹ arat opaz p
ditz in frustra laborat. Tertius mod⁹
āphibologie puenit ex eo qz aliqua orō
pposita plā significat. separa vero vnuz
solū. vt seculū scit. hec enī orō ē duplex
significat enī qz aliqs sciat seculū. vel qz
seculū habeat sciaz de aliquo. Et ideo
orō est duplex ex eo qz hoc verbuz scit
pōt ordiari cū hoc qd ē seculū a pte añ
z sic ē vera. z sic nō seqt pclō. vel a pte
post z sic ē falsa. z sic seqt pclō. Silr
hic. quicquid scit hoc scit. qz hec dictio
hoc pōt supponere huic verbo scit vel
appōere. Silr hic. quoscūqz vellē me
accipe vellē qz accipient. pugnātes vel
lē me accipe. qz vellē qz pugnātes acci
pent me. Maior ē duplex qz hec dictō
me pōt ordinari cū isto verbo accipe a
pte añ z sic ē vera. z nō sequit pclō. vt
a pte post z sic ē falsa z seqt pclō. Silr
ista dictio pugnātes pōt supponē vel
appōnē. silr hic. quicquid videt aliquis
hoc videt. colūna aliqs videt. qz colūna
videt. Maior ē duplex vt dcm ē i alijs.
silr hic. quicūqz sūt episcopi sūt sacer
dotes. afini sūt episcopi. ergo afini sūt sa
cerdotes. vtraqz pmissaz ē duplex ex
eo qz hec dictio episcopi pōt eē noiati
ni casus vel genitini. Qz at dceptio fa

cta ex diuersitate casus faciat āphibo
logiā pz qz casus dat⁹ ē dictioni ad hoc
vt ordinet cū alia dictione. sed ordina
tio dictionis cū dictione facit āphibi
bologiā z nō equocationē. hoc enī pz ab
aristo. formatē palogismos āphibolo
gie fm diuersitatē casus z nō equocati
onis. Sciendū ē qz aristo. pōit tres mo
dos cōes equiuocationi z āphibolo
gie. Primus modus ē quando dictio
vel oratio plura pncipalr significat. di
ctio. vt canis. oratio. vt liber aristotel.
Secundus modus est quando sic soli
ti sumus dicere secundū trāsupōnē.
transumptio in dictione. vt ridere. in
oratione. vt littus aratur. Tertius mo
dus est quando compositum plura si
gnificat. separatum vero vnum solum.
Exēplū in equiuocatōe. vt bis dictio
nib⁹ immortale incorruptibile. Exēplū
in āphibologia. vt in ista orōne. seculū
scit. In oibus. n. istis ppositū plura si
gnificat. separatum vero vnum solum.
Queritur de distinctione istorum triū
modorum communū. quoz primus
est. quantum ad equationem quando
vnum nomen principaliter plura signi
ficat. secundus prouenit ex trāsumpti
one. tertius est quando vnum nomen
compositum plura significat. simplex
vero vnum solum. vt immortale. incor
ruptibile z hoc totū ver⁹. Sz tē obijcit.
deceptio pueniens ex psignificatione
dictiōis nō ptnetur sub aliquo istorū
triū modoz i equiuocatōe. verbi grā. si
cut in hoc sillogismo. quicūqz sanabat
sanus est. laborās sanabatur. ergo la
borans sanus est. non continetur sub
tertio modo. qz laborans non est dictō
composita. nec sub secundo. quia hec

De fallacijs

dictio laboras non tenetur transumptiue. nec sub primo. qz primus ponit ex principali significatione. sed hec dictio laborans non significat principaliter tempus. sed ex consequenti per accidentia. & illa deceptio facta ex consignificatione non est sub aliquo istorum trium modorum. solutio. deceptio facta ex consignificatione dictionis continetur sub primo modo equiuocationis. Ad hoc quod obijcit quod primus modus provenit ex principali significatione dicendum est quod principalis significatio appellatur hic quicquid ex eadem impositione importatur per dictiones. sed ex eadem impositione significat quelibet dictio significationem et sua accidentia. Ille enim qui imposuit hoc nomen lapis ad significandum lapidem. sub tali genere sub tali numero imposuit. et sic eadem impositione imposuit ipositor. quia hec dictio laborans importat suum significatum et consignificatum et sic de alijs. vel dicendum est quod principalis significatio ponitur in primo modo equiuocationis et amphibologie ad remouendum transumptionem in eos. quia transumptio significat per dictionem non principaliter. ut ridere non principaliter significat florere. sed transumptiue et per quandam similitudinem. et hec dictio laboras significat presens tempus et preteritum imperfectum. Item querit quare deceptio facta ex quibusdam accidentibus facit equiuocationem et ex quibusdam amphibologiis. Solutio. dico quod quedam sunt accidentia que consequuntur dictionem non absolute sed prout est ordinabilis cum alia dictione. sicut casus. numerus. ordinantur per dictiones adin-

uicem per talia accidentia. Male enim diceretur. homines currit. quia ibi non est debitus numerus nec debitus casus. et deceptio ex talibus accidentibus est deceptio in oratione. et sic est in amphibologia et non in equiuocatione. Sed sunt alia accidentia absoluta que consequuntur dictionem per se ut tempus et genus. et per talia accidentia non ordinantur dictiones adinuicem quia sicut bene dicitur homo currit ita bene dicitur. homo currebat. Unde licet tempus varietur. manet tamen eadem constructio. et ideo non construuntur mediante tempore. et sic deceptio ex talibus accidentibus fit in dictione. Et ita in equiuocatione et non in amphibologia.

Circa hunc textum notandum est primo quod hic consequenter auctor determinat de fallacia amphibologie que fit secundum multiplex actuale orationis dicens. Amphibologia est multiplicitas orationis eiusdem secundum subiectum et modum perferendi diuersa significatio. ut hec oratio. liber aristotelem manens una habet plures sensus secundum quod iste genitiuus aristotelis potest constructi in habitudine possessoris vel cause efficietis. Et de amphibologia ab apbi quod est dubium et boletum tertia quasi dubia sententia. Et habet amphibologia dicatur dubia sententia: non tamen quelibet dubia sententia est amphibologia. quia illa interpretatio non est conuertibilis cum interpretato. Cum enim aliquis dubitat de conclusione demonstrationis an sit vera vel falsa habet dubiam sententiam. et tamen illa conclusio non est amphibologia. Et ad istam fallaciam reducuntur omnes orationes in quibus est allegoria. antiphrasis. yperbole. et multe alie figure tropi. quia tales orationes habent duplicem sensum. Non tamen est intelligendum quod quicunque est aliqua oratio eadem secundum materiam et formam et diuersas habet sententias quod ibi sit multiplicitas secundum amphibologiam quia omnes que sunt multiplices secundum equocationem sunt eadem secundum materiam et formam. et habent diuersas sententias. et tamen in eis non est multiplicitas secundum amphibologiam. id est modo habet equocationem. De ergo sic intelligi quod aliqua oratio eadem secundum materiam et formam habens diuersas sententias et non per multipliciter alicuius suorum significatorum sed ratione totalis orationis talis oratio est multiplex secundum apbiologiam. sicut ista propositio. Haurit aquas cribro clericus absque libro. habet diuersas sententias. et tamen non peruenit ex equiuocatione suorum significatorum

Tractatus sextus

sz rōe totalis orōnis. iō illa orō ē distinguēda sz am
phibologia. Tñ est aduertēdū q̄ amphibologia pōt
capi duplt. vno: cōiter p̄ q̄cūq; snia dubia z sic n̄
accipitur hic. Alio: accipitur spāl̄ p̄ mltiplicitate
orōnis eiusdē fm substantiā z modū pferendi non
pueniēte ex equocatōe alicuius dictōis posite in
illa orōne. qz sic facit fallaciā amphibologie. Et cau
sa appentieb^r fallacie ē vnitas orōnis eiusdē fm
māz z formā pp quā vnitate credim⁹ q̄ sicut orō
ē actuali^r vna q̄ beāt vnū sensū tñ. Et sz hāc cau
sam sumitur bec maxia falsa. Dis orō actualiter
vna tñ hz vnū significatū. Lā hō defectus est mlti
plicitas tē suū eiusdē orōis fm materiā z formā.
Et fm has duas cās possunt dari due diffinitōes
eius. Prima enī erit ista que dabit^r ex pte cause
apparetie z hoc sic. Fallacia amphibologie ē ydo
neitas decipiēdi pueniēs ex idēitate eiusdē orō
nis fm substantiā z modū pferēdi diuersa significa
tia. Sz ex parte cause defectus sic diffinitur. Fal
lacia ē deceptio pueniēs ex p̄alitate sensuū orō
nis eiusdē fm formā z materiā. Et huius falla
cie tres sūt modifites modis fallacie equocatōis:
Pro quorum declarat one :

Secundo

sciendum est q̄ prim⁹ mod⁹ bu
ius fallacie puenit ex eo q̄ aliq
oratio vna fm substantiā z modū pferēdi eque pri
mo habet plures sensus. vt bec orō. cecū atigit vi
dere. hz duos sensus. vnus est q̄ contigit q̄ aliq
videat cecū Alius est. atigit q̄ cecus videat ali
quē. Silt^r bec oratio. contingit tacētē loqui. hz du
os sensus. vn⁹ ē q̄ atigit q̄ tacēs loquat^r. Alius ē
atigit q̄ aliquis dicat aliq̄ rē esse tacētē. z iste est
ver⁹. Et pōt sic palogizari. quēcūq; atigit dicē cō
tingit log. tacētē atigit dicere. atigit tacētē log
Et soluitur p̄ distinctionē orōnis. tacētē atigit log.
Et ē aduertēdū q̄ fm hūc modū oēs ppōes i
quib⁹ ponitur ablatiu⁹ in designatōe cōne sūt disti
guēde. sicut ista orō. nullo hoie currete tu es asin⁹
fm q̄ pōt resolui p̄ duas aut tres diuisiones z ad
uerbiū tpale. s. per dū per si vt per qz. Silt^r debēt
ppōes in qbus ponūt^r gerūdia ablatiui casus
distingui penes istū modū sicut ista orō. neutz oclū
babendo tu potes videre. qz illa pōt eē adiōia
lis causalis vel tpalis: Et silt^r ad hūc modū redu
cūt^r oēs orōnes que sic se hnt q̄ hnt diuersas sē
tētias pp diuersas habitudines dictōis regentis
ad dictionē rectā. sicut illa orō. liber aristo. Et ad
hoc facilius cognoscendū ponūt^r alique regule
C¹^a est. quando plura noia eiusdē casus quoruz
vnū nō est determinatio alterius sequūt^r vt p̄

cedūt aliquod vepz qd pōt eodē mō regere vtraq;
z iter illa noia ponit^r infinitiu⁹ illa orō ē distinguē
da fm p̄dictum modū. vt bec orō. Audio grecos
vicer^r romanos. hz duos sensus. vnus s̄ ē ius est.
audio q̄ greci vicerūt romanos. Alius ē. audio q̄
romani vicerūt grecos. Et silt^r dicendū est de hac
orōne. vellē me accipere pugnātes. z sic de silt^r.
C²^a regula est. ois orō in qua ponitur actus euz
infinitiuo regēte accusatiui a pte post est distinguē
da fm hūc modū eo q̄ potest regia pte an vel a p
te post vt atigit cecū videre. C³^a regula ē. omnis
orō in qua ponitur dictio exclusiua cū mō ē disti
guēda fm hūc modū eo q̄ pōt eē exclusiua vt de
excluso subiecto vt de excluso predicato. Nā si ē
de excluso p̄dicato vt in ista. uti⁹ deū esse est neces
sariū. s̄esus eius ē. tñ bec p̄positio deus ē ē neces
saria. z ille est falsus. Si aut^r sit de excluso subo rē
est sensus. bec p̄positio est necessaria. tantū deus
est deus. z ille sensus ē ver⁹. Eodē mō dicēdū ē d
istis. tantū hoiem eē sortē est vepz. tantū albū esse
nigrū ē ipolē. tantū boiem eē asinū ē falsū. C⁴^a
regula est. quādo cūq; accipitur modus cum aliq
dicto i aliq p̄pōe illa pōt distingui penes hūc mo
dū. vt bec oratio. tacentez atigit dicere. fm q̄ ly
tacentez ostruitur ante infinitiuū habet duos sen
sus. vnus ē bec est contingēs. tacēs loquit^r. Alius
ē hic demonstrando illū. s. qui tacet loquit^r. Et eo
dē mō dicendū est de istis. pōt est sedētē nō abu
lare. possibile ē non scribe^r scribere. C⁵^a regu
la est. qñ in aliqua p̄pōne ponitur aliquis modus
mediante aliquo verbo z mediante ista coniuncti
one q̄. illa p̄positio est distinguenda fm hūc mo
dū. vt ista p̄positio. pōt est q̄ album sit nigrum.
bec p̄positio habet duos sensus. vnus est. bec est
possibilis. album est nigrum. alius est. bec est pos
sibilis. hoc est nigrum demonstrando p̄ ly hoc illō
quod nūc est album. C⁶^a regula est. quando di
cūt^r alicuius p̄pōnis ponitur cum aliquo modo
mediante aliquo verbobis sumpto significante
actum humanum illa p̄positio est distinguenda
secundum hūc modum. vt bec oratio. quicunq;
dicit te esse animal dicit verum. habet duos sen
sus. vnus est. quicunq; dicit hanc propositionem
tu es animal dicit verum. z iste sensus est verus.
Alius sensus est. quicunq; dicit aliquam propo
sitionem antecedentem ad istam. tu es animal dic
vepz. z iste sensus est falsus. nam qui dicit te eē as
inum non dicit verum. z tñ dicit vnam p̄positiōez
antecedentem ad hanc. tu es asinus. C⁷^a Septima
regula est que includit multas partiales. et est

De fallaciis

ista. quicquid inter duos terminos in alioque propositione positos reperitur aliqua coniunctio adionalis copulativa disiunctiva vel causalis aut aduerbiu locale vel tempore. talis propositio distinguitur. et eo quod ipsa potest esse hypothetica vel de hypothetico subiecto. et si ponatur disiunctio disiunctiva illa potest esse disiunctiva vel de disiuncto extremo. Et quis multe predictarum propositionum possit distingui secundum compositionem et diuisionem ut postea patebit. non est tamen inconueniens eas distingui penes amphibologiam cum in eadem oratione possit causari due tres vel aliquando omnes fallacie.

Tertio sciendum est quod secundus modus huius fallacie puenit ex eo quod aliqua oratio actualiter una proprietur uni sensui et dicitur sermone. sed ex usu loquentium accipitur seu transsumitur ad significandum aliam sententiam sicut hec propositio. lupus est in fabula proprie significat quod deceptio est in iupo et transumptiue significat quod iniquus accedit vel audit fabulam. Sicut hec oratio. litus aratur. habet unum sensum proprium et alium transumptiuum. et secundum hunc modum sic palogizatur. quicquid aratur aratro finditur. sed litus aratur. ergo litus aratro finditur. minor enim est duplex quod vtilis oratio accipitur in sensu proprio et sic illa propositio est falsa. et bene sequitur quod vel accipitur in sensu transumptiuo et sic est vera sed non sequitur quod unde licet arari transumptiue est opus proprium. Et secundum quod ad hunc modum reducende sunt omnes orationes que proprie significant unum. et improprie siue per verbum auctorum alio significat. ut sortes est in seipso. et hic modus proportionabilis est modo fallacie equocationis. **C. 3.** modus huius fallacie puenit ex eo quod aliqua oratio per se sumpta non habet nisi unam sententiam. tamen propter hoc quod additur ei aliqua dictio habet plura significata. ut hec oratio seculus fecit tamen habet unam significatam. scilicet seculum habet scilicet de aliquo. Et si dicatur seculum fecit habet alium sensum quod sensus est quod habet scilicet de seculo et est proprius sensus. Alius est quod seculum habet scilicet de habet. Et iste modus huius fallacie proportionabilis est tertio modo fallacie equocationis quia sicut in tertio modo equocationis aliqua dictio per se sumpta habet tantum unum significatum sed cum additur alteri efficitur multiplex et plura significat. ita tertius modus huius fallacie est cum aliqua oratio per se sumpta habet tamen unam sententiam sed cum additur ei una dictio ipsa habet plures sententias.

Sed contra predicta arguitur. primo scilicet. In fallacia compositionis et diuisionis et multis alijs est dubia sententia. ergo fallacia amphibologie non est ab alijs distincta. **C. 2.** arguitur sic. amphibologia et equocatio habent eosdem modos. ergo non est fallacie distincte. **C. 3.** arguitur sic. multiplicitas

huius orationis omnes affini sunt episcopi. vel huius propositionis boies et affini sunt affini. puenit ex parte accidentis vni dictionis. ergo ipsa non est distinguenda secundum amphibologiam sed per equocationem. anis per quod multiplicitas non puenit ex parte casus per quam ly episcopi potest esse genitiui casus vel notatiui. **C. 4.** arguitur sic. una oratio tamen significat compositionem suorum extremorum. sed compositum extremorum propositio est tamen una oratio. quod duorum est tamen una compositio. ergo nulla oratio principaliter significat plura quod est contra primum modum.

Ad rationes Ad primam dicitur quod non quilibet dubia sententia est amphibologia. sed solum illa que puenit ex multiplicitate orationis eiusdem secundum subiectum et modum preteriti. **C. Ad 2.** dicitur quod concedendo quod habent eosdem modos generales sed non speciales. et differunt in hoc quod modi equocationis pueniunt ex hoc quod aliquid dictio complexa actualiter est multiplex. sed modi amphibologie pueniunt ex hoc quod aliqua oratio actualiter una est multiplex multiplicitate dictionis complexa. **C. Ad 3.** dicitur quod duplicia sunt accidentia dictionis. quod sunt absoluta que conueniunt dictioni per se. et variatio talium accidentium caret equocatione. alia sunt accidentia respectiua que conueniunt ei in ordine ad aliam dictionem et variatio talium accidentium caret amphibologia. **C. Ad 4.** dicitur quod sed duorum extremorum sit una compositio secundum materiam possunt tamen esse plures in specie secundum quod duo extrema sub diuersis habitudinibus possunt inter se componi ideo una oratio potest principaliter habere plures sensus.

Equit de fallacijs faciendis multiplex potestiale. scilicet de compositione diuisione et accetu. Et prius de compositione que de alijs. quod palogismi sunt effectiua per compositionem ad finem sophisticum: que est appens sapientia et non existens. et ideo prius dicendum est de compositione que de alijs. Compositio est eorum que debet diuidi falsa unio. Diuisio vero est eorum que debet poni falsa diuisio. Fallacia compositionis est ydoneitas decipiendi pueniens ex ydentitate orationis vni et eiusdem per materiam et per situm magis debitum tribus in oratione positus. causa appetit huius fallacie est oratio diuisa habens ydentitatem in materia cum oratione composita. causa falsitatis siue defectus est diuersitas sensus propositi a diuiso. Notandum quod

Tractatus sextus

quoniam est vera in sensu diuiso et falsa in sensu
 proposito tunc est fallacia propositionis. **B**ut tamen ora-
 tio proposita quoniam determinatio determinat
 determinabile illud quod magis apta
 nata est determinare. et sicut dicitur oratio com-
 posita quoniam dictiones ordinantur secundum situm ma-
 gis debitum. **E**t dicitur oratio diuisa quoniam deter-
 minans determinat illud determinabile quod
 non est magis apta nata determinare. vel quoniam
 dictiones ordiantur secundum situm minime debitum
Et sumitur hec oratio gratia exempli. quicquid
 uiuit semper est. in ista oratione sunt duo deter-
 minata. scilicet hoc uerbum uiuit et hoc uerbum
 est. et est una determinatio. scilicet semper. si ergo hec
 determinatio. scilicet semper determinat hoc uer-
 bum est quod ponitur a parte predicati. sic
 dicitur oratio composita. quia tunc determinatio
 determinat determinabile quod magis
 apta nata est determinare. quia illud uerbum
 est ponitur in situ determinato. scilicet in predicato
Si autem determinat hoc uerbum uiuit. sic
 dicitur diuisa quia determinat illud determi-
 nabile quod est minus apta nata determi-
 nare. quia illud uerbum uiuit non ponitur in si-
 tu determinato ipsius uerbi. et tunc dicti-
 ones ordinantur secundum situm minus debitum
Istius fallacie duo sunt modi. **P**rimus
 modus puenit ex eo quod aliquod dictum potest
 supponere pro se toto vel pro parte sui et
 secundum istum modum palogizatur sic. quicumque
 potest est ambulare potest est quod ipseambu-
 let. sedet potest est ambulare. ergo potest est quod se-
 desambulet. **A**d hoc dicendum est quod mi-
 nor est duplex. quia si hoc dictum sedet am-
 bulare supponit pro se toto huic predicato
 ipse potest est. id est sedes sededo potest ambu-
 lare. tunc hec proposita est falsa. sic etiam est
 ipse potest dicere quod sedesambulet. **S**i autem
 istud dictum supponat pro parte sui tunc est di-
 uisa et vera et non sequitur conclusio. et est sen-

sus sedetem potest est ambulare. id est sedes
 nunc habet potestiam ut postea ambulet. et
 sicut quicumque est potest scribere potest est
 quod ipse scribat. non scribentem scribere est pos-
 sibile. ergo potest est quod non scribens scribat
Dicendum est ad istum palogismum sic ad pri-
 mum. **S**ecundus modus puenit ex eo quod
 aliquod determinatio potest referri ad diuersa
 et penes istum modum palogizatur sic. **Q**ui-
 cumque litteras scit nunc didicit eas. sed iste
 antiquus grammaticus scit litteras. ergo nunc
 didicit eas. **D**icendum quod maior est duplex
 quia hec determinatio nunc potest determinare
 hoc uerbum didicit. et sic est proposita et falsa
 et sequitur conclusio. ut potest determinare hoc
 uerbum scit. et sic est diuisa et vera. et non se-
 quitur conclusio. **S**icut hic. quod unus solus
 potest ferre plura potest ferre. sed quod non potest
 plura ferre potest unus ferre. ergo quod non
 potest plura ferre potest plura ferre. **D**icen-
 dum quod maior est duplex quia hec deter-
 minatio solus potest determinare hoc uer-
 bum potest. sic maior est falsa et composita. et est
 sensus quod illud quod non potest ferre unus
 cum alio potest ferre plura. ut potest deter-
 minare hoc uerbum ferre. et est sensus ve-
 rus et proposita diuisa vera sub hoc sensu quod
 potest iam ferre unum solus et ferre non plu-
 ra potest plura ferre. **S**icut tu scis tamen tres
 homines currere posito casu quod sex currant
 et nescias de tribus. **H**ec est duplex. quia
 hec dictio tamen potest determinare hoc uer-
 bum scis ut currere. si determinat hoc
 uerbum currere sic est composita et falsa.
 si scis tunc est diuisa et vera. et palogiza-
 tur sic. tu scis tantum tres homines cur-
 rere posito casu quod sex currant. sed quic-
 quid scitur est verum. ergo tantum tres
 homines currere est verum. maior est du-
 plex ut iam dictum est.

De fallacijs

E fallacia diuisionis. Quid sit diuifio dictuz est pri^o. fallacia diuifionis ē ydoneitas decipie di pueniens ex eo q oratio aliq cōposita ē vera z diuifa falsa. vna et eadem manens fm materiā. differēs secunduz formam diuersa significat. que credit esse vera i sensu diuifio eo q veritatē habet in sensu pposito. Cā apparentie huius fallacie est oīo cōposita habēs ydentitatem i materia cū oīone diuifa. Vel causa appentie est ydentitas oīonis eiusdē fm substantiā z fm situm minus debitum. Causa defect^o est diuersitas sēsus diuifio a sensu cōposito. Istius fallacie duo sunt modi. Prim^o modus puenit ex eo q aliqua coniunctio pōt copulari iter terminos vel iter propōnes. Et s^z istum modū paralogizatur sic. Quēcū qz sunt duo z tria sunt duo z tria. quin qz sunt duo z tria. ergo quinqz sūt duo. quiqz sunt tria. Ad hoc dicenduz est q minor est duplex qz hec cōiunctio z potest cōiūgere z copulare iter terminos vel inter propositiones. si iter terminos sic est vera composita. z est sensus duo z tria insimul iūcta faciunt quiqz. si inter ppōnes sic ē falsa. z diuifa. z ē sēsus q duo sūt quiqz psone z q tria sūt quiqz psone qd ē falsū. Silr ē hic. q cū qz sūt duo z tria sūt pia z ipia. quiqz sūt duo z tria. q quiqz sunt pia z ipia. Dicēdū ē q maior ē duplex. qz ibi pōt eē copulatio inter terminos. z sic ē vera z pposita. z ē sēsus. quiqz sūt duo z tria isit pūcta. vl ibi ē copulatio iter ppōnes. z sic ē falsa z diuifa. z ē sēsus quiqz sūt duo. z quiqz sūt tria qd ē fals. silr hic. oē aīal ē rōale vl irrōale. s^z nō ē

aīal ē rōale. q oē aīal ē irrōale. Dicēdū q maior ē duplex ex eo q ista pūctō vl pōt pūgere iter terminos z sic ē vera z pposita. vel iter ppōnes z sic ē falsa z diuifa. Silr h. oē aīal vel ē sanū vel egrū. Vel h. oīs substantia ē corpea vel icorpea. Vel hic. oīs linea ē recta vl curua. An oēs iste sūt vere qn pūctō pūgit inter terminos z sūt pposite. sed sūt false qn pūctō pūgit iter orōnes z ppōnes z dīse. qz pūctō p se z prio ē pūctia ptiū orōnis. et ptiū ipō pūgit orōnē cū orōne. Scōs mod^o h^o fallacie diuifionis puenit ex eo q aliq dēmiatio pōt referri ad diuersa. vt h. quovidisti hūc pcussū h pcussus ē. s^z oculo vidisti hūc pcussū q oculo pcussus ē. Dicēdū q minor ē duplex. qz iste ablatiu^o oculo pōt dēmiare hoc ptiū pcussus sic ē dīsa z falsa z ē sēsus. tu vidisti hūc pcussū oculo. z sic seqt pōlō. vl pōt dēmiare hoc verbū vidisti z sic ē pposita z vera z tē ē sē^o tu vidisti cū oculo hūc pcussū. s^z tē nō seqt pōlō. **C**irca hūc textū notādus ē pmo q nōr auctor hic determinat de fallacijs peccātib^o s^z multiplex potēiale. Et primo de cōpositiōe z diuifione qz d accētū eo q magis ydonee sūt ad decipiēdū z efificaces qz fallacia accentus. Et adhuc primo de terminat de fallacia cōpositionis qz de fallacia diuifionis ppeādē causā. Et hic nō accipiūt cōpositio z diuifio p quacūqz cōpositiōe seu diuifione orationis. sed accipiūtur pro ordiatiōe dictionū. i. cōpositio pro partium orationis false secundum sitū magis debitū. z vere secundū sitū minus debitū. sed diuifio accipitur p ordinationē partium false secundū sitū min^o debitū. z vere secundum sitū magis debitū. Situs aut magis debitus ē qui occurrit intellectui magis conueniēter z magis conuenit dictionib^o secundū suos modos ostēdēdi. Ex q p^o q cōpositio vthic accipit est eoz que debent diuidi falsa vniō. Diuifio hō est eoz que debēt cōponi falsa sepatio. qd āt sit fallacia pōnis z diuifionis z q sūt cāe defect^o z appētie eoz clare p^o i tex.

Tractatus sextus

Unde eadem oſo ſm ſubſtantiam eſt composita
 ⁊ diuiſa quous ſit alia ſm formam ⁊ modū pſeren
 di. Dicitur enim composita quando partes ei⁹ or
 dinant ſm ſituz magis debitū. ⁊ dicitur diuiſa qñ
 ordinantur ſm ſitum minus debitum. Et ſit ſal
 lacia compōnis quando oſo in ſenſu composito ē
 falſa ⁊ in ſenſu diuiſio eſt vera. Sed ſit fallacia di
 uiſionis econtra. Et harum duarum fallaciarum
 duo ſūt modi cōes. Primus eſt quādo aliqua de
 terminatio diuerſimode determinat idem deter
 minabile. ⁊ hic mod⁹ diuiditur in duos modos ſpā
 les. Primus puenit ex eo q⁹ modus alicuius cō
 positionis poteſt determinare dictum pro ſe toto
 ⁊ ſic eſt composita. vel pro parte ſui ⁊ ſic eſt diuiſa
 Et ſm bunc modum poteſt diſtingui iſta ppō. Al
 bum eſſe nigrum eſt poſſe. Nam ſi ſit cōposita ſen
 ſus eius eſt. hec ppō eſt poſſ. bilis. album eſt nigr⁹
 ⁊ iſte ſenſus eſt falſus. Si vero ſit diuiſa ſenſus ē.
 hec eſt poſſ. bilis. hoc eſt nigrum demonſtrando p
 ly hoc illud pro quo ſupponit album in alia pro
 pōne. Et ſimiliter iſte due ſunt diſtinguēde. ſedē
 tem currere eſt poſſibile. non ſcribentes poſſibile
 ē ſcribē. ⁊ ſimiles. Et poſſ. ſit formari paralogiſmi
 in quibus comittitur fallacia compōnis qui ſoluū
 tur per diſtinctiones ipſarum ſm iſſarum. Si vero
 in predictis ppoſitionibus ponatur impoſſe loco
 poſſ. bilis ipe eſſent falſe in ſenſu diuiſo ⁊ vere in
 ſenſu cōposito. ⁊ ſic facerēt fallaciam diuiſionis. et
 eodē modo pñt formari ſillogiſmi. Secūdus mo
 dus ſpālis puenit ex eo q⁹ aliqua cōiunctio diuerſi
 mode cōiungit illa inter que ponitur. quoniā aliqñ
 cōiungit ea tanq⁹ partes ei⁹ ſdem extremi ppōis.
 ⁊ ſic ppō illa ē cathegorica. Aliquando vero con
 iungit ea tanq⁹ partes diuerſarum ppoſitionum
 ⁊ ſic dicitur cōiungere inter propoſitiones ⁊ ē p
 poſitio ypothetica. Rōne cuius poſſunt poni due
 regule. C Prima eſt q⁹ omnis oſo in qua pōitur
 cōiunctio vel aduerbium tpale vel locale iter du
 os terminos potentes facere ppōem ypotheticā
 eſt diſtinguenda eo q⁹ poteſt cē ypothetica vlt de
 ypothetico ſubiecto ſiue predicato. vt hec eſt di
 ſtinguenda. quinq⁹ ſunt duo ⁊ tria. Si eniz illa cō
 iunctio cōiungit inter terminos ſenſus eſt q⁹ tā
 tum duo ⁊ tria affirmantur de quinq⁹. Si vero cō
 iungat inter ppōes eſt diuiſa ⁊ eſt falſa. ⁊ ſenſus ē
 quinq⁹ ſunt duo ⁊ quinq⁹ ſunt tria. Similiter iſte
 ſunt diſtinguēde. nullum aial dum dormit vigi
 lat. omnis homo eſt ſanus vel eger. omnis propo
 ſitio vel ei⁹ dictoria eſt falſa. omne aial ſi ē ru
 dibile eſt aſinus. C 2ª regula eſt. quādo cūq⁹ in

aliqua oſone ponuntur due cōiunctōes ſiue etiā
 de ſpēi ſiue diuerſarū ipā ē diſtinguēda eo q⁹ pōt
 iudicari ypothetica vel cathegorica. vt iſta. duo
 vel tria ſunt paria vel imparia. bz tres ſenſus. Nā
 ſi ſit ypothetica pñus eſt ſm quod cōiungit per
 cōiunctionem primo poſitā ⁊ eſt ſenſus. duo ſūt
 paria ⁊ imparia ⁊ tria ſūt paria ⁊ imparia. Secun
 dus ſenſus eſt ſm q⁹ cōiungitur p ſecūdā cōiunctōez
 ⁊ ſic eſt ſenſus. duo ⁊ tria ſūt imparia. ⁊ duo ⁊ tria
 ſūt paria. ⁊ quilibet iſtorū duoz ſenſuū eſt falſus.
 Tertius ſenſus eſt. duo ſunt paria ⁊ tria ſūt impa
 ria ⁊ ſic iudicatur per vtramq⁹ cōiunctōem ⁊ ſic eſt
 vera. Si ſo ſit cathegorica tūc ē ſenſus ei⁹ q⁹ ali
 qua que ſunt duo ⁊ tria ſūt paria ⁊ imparia. Et ſi
 militer bec ⁊ ſimiles ſunt diſtinguēde. oēs hoies
 ſūt aſini. vel hoies ⁊ aſini ſunt aſini: eo q⁹ poſſunt
 iudicari cōiungi per vnam cōiunctionem aut p
 aliam. Et quous omnes pdictē ppōnes ⁊ ē ſites
 poſſunt diſtingui ſm cōpoſitionem ⁊ diuiſionē. tñ
 vt dictum eſt prius ipe poſſunt diſtingui ſm apbi
 bologiam. ⁊ forte facilius ⁊ magis apparenter qz
 difficile eſt videre quomodo in ipis poterit aſſig
 ri diuerſitas ſenſus ppter ſolam diuerſitatem p
 mutationis aut modi proferendi. ⁊ tamen in pro
 pōnibus diſtinguendis ſm cōpoſitionem ⁊ diui
 ſionem diuerſitas ſenſuum ex illo d3 puenire.

Secundo ſciendum eſt q⁹ tertius modus
 huius fallacie puenit ex eo q⁹
 eadem determinatio poteſt determinare diuerſa
 deter minabilia. ⁊ vnum determinabile poteſt di
 uerſis determinationibus determinari. Exēpl⁹
 primi eſt. vt hec ppō quicq⁹ viuit ſemper eſt. habz
 duos ſenſus eo q⁹ illud aduerbium ſemper poteſt
 determinare illud verbum viuit ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊
 vera. ⁊ eſt ſenſus. quicq⁹ ſemper viuit eſt: vel po
 teſt determinare hoc verbum ē quod eſt pñcipa
 le ⁊ ſic eſt cōpoſita ⁊ falſa. ⁊ eſt ſenſus. quicquid vi
 uit eſt ſemper. Si iſta oſo. quicūq⁹ poteſt vnum
 ſolum ſerre poteſt plura ſerre habet duos ſenſus
 eo q⁹ ly ſolum poteſt determinare hoc verbū pōt
 ⁊ ſic eſt composita ⁊ falſa. naz ſenſus ē. quicūq⁹ po
 teſt ſolum ſerre vñū poteſt plura ſerre. vel pōt de
 terminare ly vñū ⁊ ſic ē diuiſa ⁊ vera. ⁊ eſt ſenſus. q
 cūq⁹ poteſt ſerre vñū ſolū poteſt plā ſerre. Ex^m.
 quādo idem determinabile potēſt diuerſis det
 minationibus determinari. vt hic. quadragita vi
 roz centū reliquit achilles in bello. nam ille gen
 tius viroz pōt determinari per illud adiectiuū
 quadragita: ⁊ ſic eſt composita ⁊ falſa. ⁊ eſt ſenſus
 q⁹ de quadraginta viris achilles reliquit centum

De fallacijs

in bello. Vel pōt deſtīnari p centū z ſic ē diuiſa z
va. z eſt ſenſus q̄ de centū vīris achilles reliquit
q̄dragita i bello. Et ſic pōt paralogizari. quozūcū
qz viroz achilles reliquit centū in bello erāt cen
tuz z magis. Iſ q̄dragita viroz cētū reliquit achil
les in bello. ergo q̄dragita erant centū z amplius.

Tertio Sciendū ē q̄ ſenſus p̄poſitus ē q̄
aliq̄ dictio pōt quaſi cū diuerſis di
ctionibus cōſtrui. cōſtruitur tamē cū illa dictione
cum qua hz ſitum magis cōuenientē. Et ecōtra ſē
ſus diuiſus eſt q̄ndo aliq̄ dictio cōſtruit cū illa cui
q̄ hz ſēſū minus cōueniētē. ¶ Sed poſſet q̄ri q̄lī
ſcī q̄ ſitum eſt magis vel minus. p̄ueniens partib⁹
orationis. Et ad h̄ ſcīdū ponit̄ due regule. p̄ia
ē. ſi aliq̄ dictio poſſit cōſtrui cū duabus alijs dictio
nib⁹ z vni ſit p̄pingo. z alteri remotior ſitus magis
debit⁹ ē q̄ cōſtruat cū dictōe p̄pingore. Et min⁹
bitus eſt q̄ cōſtruat cū remotiore. Verbi gr̄a. Iſta
ōrone. q̄cūqz ſcit ſi ſas nūc didicit illas. ly nunc pōt
cōſtrui cū iſtis duob⁹ v̄bis. ſ. ſcit z didicit. z qz p̄pin
quius verbū eſt didicit iō dī h̄re ſitum magis debi
tum ſi cū eo cōſtruat. Et qz remoti⁹ ē ab hoc ver
bo ſcit iō ſi cōſtruat cū eo hz ſitū min⁹ debitum z
min⁹ cōueniētē. ¶ Scōda regula ē q̄ ſi aliqua di
ctio poſſit cōſtrui cū alijs duab⁹ dictōib⁹ z ſit vtri
qz eque p̄pinqua tunc ſit⁹ magis debitus ē q̄ de
terminatio determinet p̄cedēs determinabile. qz
determinatio debet ſequi ſuum determinabile. z
ſitus minus debet⁹ ē ſi cōſtruat cū determinabili ſeq̄n
te. vt pz in hoc exēplo quicqz viuūt ſemp eſt. ly ſcp
ponit̄ iter illa duo determinabilia. ſez viuūt z eſt. z tē
fm q̄ dicit regula ſi determinat ly viuūt ē ſitus ma
gis debet⁹. Si vero determinat ly ē. ē ſitus min⁹ de
bitus. ¶ Alii dicūt q̄ ſitus magis debitus eſt q̄
aliq̄ dictio pōt cōſtrui cū duabus alijs tunc ſit⁹ ma
gis debet⁹ ē quando cōſtruitur cū p̄ncipaliori. Et ſi
ſitus min⁹ debet⁹ ē q̄ cōſtruit cū dictione min⁹ p̄nci
pali. mō vba ſtatiua iter oīa vba ſūt p̄ncipaliora

Sed contra p̄dicta arguit̄. Primo ſic. In
bac p̄poſitōe. boiez eſſe aial
ē neceſſe. eſt cōpoſitio. z tamē non eſt eorum que
debent diuidi falſa vniō. ergo diſſinitio p̄poſitōis
non ē bona. ¶ Scōdo arguit̄ ſic. fallacia p̄poſitōis
z diuiſionis h̄it eādē cauſa app̄entie. ergo nō ſunt
fallacie diſſicte. aīa pz qz cauſa app̄entie vtriuſqz
eſt materialis vnitas dictōis. ¶ Tertio ſic argui
tur. oratio p̄mo ſignificat cōpoſitionē ſue diuiſio
nem ſuoz extremoz. Iſ duo extrema nō p̄t v̄niri
diuerſis vniōib⁹. ergo eadez ſo nō pōt habere
diuerſas ſignificatōes. ¶ Quarto arguit̄ ſic. mo

duſ p̄ferendi iō ſone ſe tenet ex p̄te platōis ſcīarū
et ſillabarum dictionis. ſed ſin oratiōe cōpoſita
z diuiſa eodem modo p̄feruntur littere z ſilla
be. ergo ille ſones nō differūt ſz modū p̄ferendi.

Ad rationes Ad p̄mā dicitur q̄ ſi ac
cipitur cōpoſitio genera
liter p̄ ordinatōe p̄tium orationis ſic p̄cedit q̄ illa
eſt cōpoſita. ſed ſi accipiat̄ ſp̄aliter. put ſoluz re
peritur i cōpoſita falſa ſic in illa ſone n̄ eſt cōpo
ſitio. ¶ Ad ſcōdam dicitur q̄ fallacia cōpoſitōis z
diuiſionis habēt bene eandē cauſa app̄entie ge
neralē ſcilicet materialē vnitatez ſonis. ſed non
ſp̄alem. cauſa enī ſp̄alis app̄entie fallacie compo
ſitionis ē materialis identitas ſonis diuiſe vere
z cōpoſite falſe. z ecōtra eſt de fallacia diuiſiōis.
¶ Ad tertiā dicitur q̄ eorundem extremoz non
eſt diuerſa cōpoſitio fm eandē acceptiōē intel
lectus ſed tamen bene poſſunt diuerſimode com
poni ſecundum diuerſas acceptiōes. ¶ Ad quar
tam dicitur q̄ licet in oratione cōpoſita z diuiſa
eodem modo p̄feruntur dictiones ſecūdū ſe. non
tamen p̄feruntur quantum ad vnitatez eaz iter ſe.
qz q̄cūqz diuidunt̄ adinuicē z quādoqz cōponuntur

¶ Sequitur de fallacia accentus.

Centus eſt certa lex z regula
ad elenādū vel deprimendū ſil
labā vniſcuiusqz dictōis. Et

iſte accentus diuidit̄ in accētum grauē
acntū z circūflexū. Gravis eſt qui de
primit̄ i fine. Acutus accēt⁹ ē qui i fine
elenat̄. vel acuitur. Circūflex⁹ ē q̄ acuit̄
z deprimūt̄ ſil. vel circūflex⁹ ē qui p̄ce
dit ab imo z p̄cedit i altū. z finali ten
dit i imū. vt hieruſalē. Fallacia accent⁹
ē ydoneitas d̄cipiēdi p̄ueniēs ex multi
plicitate dictionis eiſdē fm ſubſtātiā.
diuerſe fm modū p̄ferēdi diuerſa ſigni
ficantis. Cā app̄entie hui⁹ fallacie ē vni
tas dictionis ſz materiā vel fm ſubam
ſolū. Cā defect⁹ ē diuerſitas ſignificato
rū. Iſtus fallacie duo ſūt modi. Pri
mus modus p̄uenit ex eo q̄ aliq̄ dictio
pōt p̄ferri diuerſis accētibus. Vt hic
ois popls ē arbor. gens ē popls. ergo

Tractatus sextus

gens ē arbor. Dicendū ē q̄ maior ē duplex. q̄ priā sillaba hui⁹ dictionis populus pōt pferri lōga ⁊ sic ē vera ⁊ non sequitur p̄clo. vel potest eē breuis. ⁊ sic ē falsa. ⁊ sic sequit̄ p̄clo. Silr hic. ois ara ē i tēplo. stabulū porcorū ē ara. ergo stabulum porcorū est i tēplo. Dicendum hic sic prius. Silr hic. Quicqd̄ hamat hamo capit. mulier amat. ḡ mulier hamo capit. dicendū q̄ maior ē duplex idq̄ hec dictio hamatur potest referri cum aspiratione. vel sine aspiratione. si prio modo sic ē vera ⁊ non sequit̄ conclusio si secundo mō. sic est falsa ⁊ sequit̄ p̄clo. Vel sic. quoscūq̄ viros iustū est pendere dignū est penā pati. sed iustos viros iustum est pendere. ergo iustos viros dignū ē penā pati. Unde vtraq̄z premisā sūt duplex eo q̄ hec dictio pendere pōt pferri media lōga vel media breui. Scōs modus prouenit ex eo q̄ aliqua vox pōt esse dictio vel oratio. Et hic. Tu es ges. s̄ ges ē reges. ḡ tu es reges. dicendū q̄ maior ē duplex eo q̄ ges pōt eē dictio vel oīo. si sit dictio tūc ē falsa ⁊ sequit̄ cōclusio. si sit oīo sic est vera ⁊ nō sequit̄ cōclusio. similiter hic. quicqd̄ fecit deus inuite fecit deus coacte. s̄ de⁹ fecit vinū inuite. ergo de⁹ fecit vinū coacte. dicendū q̄ maior est duplex eo q̄ inuite potest esse oratio vel dictio. si dictio sic est vera. ⁊ non sequitur conclusio. vel potest eē oratio. ⁊ sic est falsa ⁊ sequit̄ p̄clo. silr quicūq̄z h̄z dilectōz sup nā h̄z dilectōez dei. vsurarius habet dilectionem supernam. ergo vsurarius habet dilectionem dei. Dicendum q̄ hec dictio supernam potest capi dupliciter. vno modo vt est dictio. ⁊ sic minor est falsa et sequitur conclusio.

Alio modo potest esse oratio. Et sic ē vera. et non sequitur conclusio. Similiter hic. Metuo longas pereunte noctes lidia dormis. Unde hec dictio metuo potest esse dictio. Vel oratio.

¶ Circū hūc textus notādū est p̄mo q̄ hic inter auctorē definit de fallacia accentus. accentū sic diffiniēs. Accent⁹ ē certa lex vel regula ad eleuandum vel deprimendū sillabā vnius cuiusq̄z dictiōis. per hoc q̄ dī ad eleuandum vel deprimendū tangitur cāfinalis. Et per hoc q̄ dī sillabam vnius cuiusq̄z dictiōis rāgitur cā masialis i qua. Accentus enī p̄mo dūenit sillabis p̄ sillabas. ⁊ dictiōib⁹. ⁊ per dictiones oratiōib⁹. Et diuidit i accentū grauez circumflexū ⁊ acutū. Accent⁹ grauis ē q̄ fit cū depresso. Accent⁹ acutus est q̄ fit cū eleuatoe sillabe. Accent⁹ vero circumflexus ē q̄ fit cū est mixtus ex depresso ⁊ eleuatoe. ¶ Ideo accent⁹ pōt capi dupliciter. Vno mō stricte solū p̄ eleuatoe vel depresso cuiuslibet sillabe alicuius dictiōis. ⁊ isto mō capitur a prisciano qui diuidit eū in tria membra p̄dicta. Alio mō capitur ḡraliter p̄ omni modo significatiuo p̄ferēdi vel scribēdi aliquā dictiōez in complexā ⁊ isto mō capitur hic. Et notant̄ dī modus significati⁹ q̄ eleuatio vel depressio sillabaz alicuius dictionis que fit s̄m cantus non vocatur hic accentus. quia talis eleuatio vel depressio nō fit ad aliqd̄ significandū sed p̄pter melodiā habendā. Et iō hic diffinit̄ accentus. accentus ē multiplicitas dictiōis eiusdē s̄z materiā ⁊ non s̄m modū p̄ferēdi. Unde fallacia accent⁹ est ydoneitas decipierēdi p̄cūtes ex vnitāte masiali dictiōis diuerse s̄m modū p̄ferēdi diuersa significantis. Et eius cā parētie ē illa māt vnitās dictiōis. S̄z cā defectus ē multiplicitas significatoz illi⁹ dictiōis in modo p̄ferēdi. Et maxia s̄firmatiā fallacie ē ista. oīs dictio eadē secundū materiā habet vnum significatum ⁊ vnum accentum.

Secundo Sciendū ē q̄ hui⁹ fallacie duo s̄ modi. Primus p̄uenit ex eo q̄ aliq̄ dictio pōt regi diuersis accentibus sic. s. q̄ iō habere eandē sillabā longā ⁊ breuem. vel pōt s̄cōm eandē sillabā scribi cum aspiratione vel sine aspiratione. vt hec dictio populus si bēat p̄nam pductā significat arborē. Si vero bēat p̄nam breuem significat gentē. Silr p̄dere potest b̄re mediaz lōgā ⁊ sic significat penā pati. Alio modo pōt accipi actiue vt descendit ab hoc verbo pendo pendis. ⁊

De fallaciis

sic bz mediam breuem et significat iserre suspēdiū
Exēplū de secundo. vt si h verbuz amo scribatur
sine aspiratione tūc significat diligere. Si xō scri
bat cū aspiratione tē significat idē qd capere hamo.
vel ē ablatiu⁹ hui⁹ nominis ham⁹ bami et sic signi
ficat instrumētū ad capiēdum pisces. Et sūm hūc
modū palogizaf sic. qcuq; vult pendere vult su
spendi. sed tortor pedēs homines vult pendere. q
tortor vult suspendi. Sitr qd hamaf hamo ca
pitur. mulier amatur. ergo mulier hamo capit. Et
debent solui per distinctionem illarum propositio
num in quibus ponitur dictio multiplex.

Tertio sciendum ē. qd secundus modus hui⁹
fallacie puenit ex eo qd aliqua vox
pōt esse dictio vel oratio. vt pstat pōt eē dictio vt
oratio. pōt enim eē verbū cū ppositiōe. Sitr sup.
nam pōt eē nomen accusatiui casus. et pōt eē ppō
cū suo casuali. Sitr metuo pōt eē vna dictio. et sic
est xbiū. et pōt eē tres dictiōes. s. duo pnomia cū
interiectione. puta me. tu. et o. et pōt eē duo pnomi
na. s. me et tu. et pōt eē ablatiu casus hui⁹ nominis
met⁹ cū hac interiectione o. vt metuo et o. Et sūm hoc
sic pōt palogizari. qcuq; dicit metuo o lōgas peun
te noctes lidia dormis nō dicit se timere. s. qcuq;
dicit metuo lōgas peunte noctes lidia dormis di
cit se timere. ergo dicēs se timere nō dicit se tiere
Et soluitur distinguēdo pmissas secūdu distinctione
nē cōpositā. Sitr sic palogizaf. qcuq; dicit. beu qz
nā tanti cinxerūt ethera nimbis. re pōndet. s. dicēs
beu qz nā tanti cinxerūt ethera nimbis iterrogat. er
go iterrogās respondet. Et solui p distinctionem
hui⁹ dictionis qz. nā ipm pōt teneri iterrogatīe vt
respōsiue. Et sitr possunt formari alij palogismi q
cōs sitr hnt solui sicut pcedens.

Sed contra predcā arguit p sic. bec di
ctio populus ē equiuoca. er
go facit fallaciā equiuocationis et non accentus.
Et sic arguitur. accētus ipedit deceptionē. qd ac
centus nō ē ydoneitas decipiēdi. aīis p3. qz sūm di
uersos accentus distinguūt dictiones penes di
uersa significata. Et 3° arguitur sic. supernā aliter
scribitur qñ est vna dictio. et qñ est plures. ergo il
la nō ē eadem ex parte materie. nec potest aliqū
decipere ex parte accēt⁹. Et 4° arguitur sic. nul
lus accētus ē corpus. ergo nullus accētus ē gūis
Ad rationes Ad primā dī qd si accipia
tur equiuocatio gūis p
omni multiplicitate vocis sicut bec dictio popu
lus. est equiuoca. sed si capiatur specialr pro multi
plicitate dictionis eiusdē sūm mām et formā sic ipa

nō ē equiuoca. Et ad secundā dī qd illa dictioni q
potest regi diuersis accentibus habet duo. s. vni
tatē mālem vocis. et rōne illius accentus est ydo
neitas decipiēdi. et cū hoc bz diuersos modos p
serēdi qui apud scientes sunt cā cognoscendi mlti
plicitatē significator. Et ad tertiā dī qd paralo
gūmi secundi modi raro decipiunt i scripto. tamē
bene decipiunt in voce eo qd in scripto facit per
cipitur differentia et in voce pua ē differentia ga
solū in mō pferendi q nō pōt facit percipi. Et ad
quartā dicitur qd si capiatur ly graue ppe. sic solū
conuenit corpori. Si vero transumptiue sic bene
conuenit dictioni vel orationi.

Sequit de fallacia figure dictionis.

Allacia figure dictōis vltio po

nit iter fallacias i dictōe. qz fa
cit multiplex fāsticū. Figura

enī est que termino vel terminis clau
dit. tmino: vt circulus. tminis: vt trian
gulus quadrangulus. et similitudina
rie. Fallacia figure dictōis ē similitudo di
ctōis cū dictōe penes finalē teriationē
in pre non idē significāte. et facit multi
plex fāsticū. ē at multiplex fāsticū qñ
aliq dictio significat vnū et videt signifi
care aliō pp similitudinē quā bz i pre cum
alia dictōe. vt videt significat passionem
et videt significare actōez pp hoc qd est
sile huic verbo agē. Cā appēntie hui⁹
fallacie ē similitudo dictōis in pre cū alia
dictiōe non idē significāte. Cā defect⁹
hui⁹ fallacie ē diuersitas cor q videt eē
silia. Ista at similitudo fit trib⁹ modis. s.
voce. significatōe et suppōe et p3 hoc tres
sūt modi h⁹ fallacie. Prim⁹ mod⁹ puenit
ex fili tminatōe dictōis cū alia dictiōe. vt
qñscūq; ē musa talē poeta. s. musa ē fe
mini gñis. qd poeta ē femini gñis. dicen
dū qd si scqz qd si aliq sint eiusdē fīatōis:
qd sunt ppteā eiusdē gñis. sitr h. ois aq ē
hūida. flumi⁹ ē aq. ergo flumi⁹ ē hūida.
dicendū qd nō op3 qd si flumi⁹ sit aq qd

Tractatus sextus

¶ quicquid dicat de aqua qd hoc etiaq
dicat de fluuio sub eadē determinatio
ne. vel sic. ois hō est albus mulier ē hō
¶ mulier est albus. vñ in oibus p̄dictis
palogismis masculinū int̄pretat̄ fe
mininūz. Aut si forme sic palogismus
musa ⁊ poeta similr terminant̄. s; mu
sa ē feminini generis. ¶ ⁊ poeta. tunc n̄
est ibi fallacia figure dictiōis s; fallacia
p̄sequētis a cōmuniter accidētibus. vt
postea patebit. Secūda⁹ modus p̄ueit
ex mutatione vnus p̄dicamenti i aliū
vel qñ vna spēs vnus p̄dicamēti mu
tat̄ in aliaz spēm. vt hic. quicquid heri
emisti hodie comedisti. carnes crudas
heri emisti. ¶ carnes crudas comedisti
Dicendum qd non sequit̄. qz quicquid
dicit rem de predicamento substantie.
crudū dicit rē de p̄dicamento qualita
tis. ⁊ sic p̄cedit de vno p̄dicamēto in
aliud. Et silr hic. quicquid heri vidisti
hodie vides. s; vidisti heri albū. ¶ albū
hodie vides. Dicendū qd non sequit̄. qz
albū significat p̄ modūz q̄litas. quic
quid vero dicit rē de p̄dicamento sub
stantie. Silr hic. do tibi solū denarium
s; solū denariū non habeo. ergo do tibi
qd nō habeo. Dicendū qd hec dictio so
lū dicit relatōez. qz vt hī i scōdo elencho
rū solū dī qñ nō cū alio. ⁊ hec dictio qd
dicit substantiā. ⁊ sic p̄cedit a relatōe ad
substantiā. Silr est hic. Aliquis dat cito
equū: s; nō hz cito equū. ergo aliqs dat
cito qd nō hz. Dicendū qd nō sequit̄ quia
cito dīc modū act⁹ siue q̄litate. ⁊ qd di
cit substantiā. ⁊ sic p̄cedit a q̄litate ad sub
stantiā. Silr hic. si p̄ceditur ab vna spē
vnus p̄dicamēti ad aliā. vt quātoſcun
qz digitos heri habuisti hodie habes.
decem digitos heri habuisti. ergo de

cem digitos hodie habes. posito qd vnū
amiseris. Dicendū qd non sequit̄. qz hec
dictio quātoſcunqz dicit quātitatē cōti
nuā ⁊ hec dictio decē dīc q̄titatē discre
tam. Tertius modus p̄uenit ex diuersa
suppōne finini. Et hō ē spēs. ergo ali
qs homo ē spēs. Et hō ē dignissima
creaturaz. ergo aliquis hō ē dignissima
creaturaz. hic ē p̄greſſus a simplici sup
positione ad p̄sonalē. Silr hic. Ois hō
ē aial. ergo omnis homo est hoc aial.
Silr hic. Animal est sortes. animal est
plato. ⁊ sic de alijs. ergo animal est ois
homo. hic fit p̄ceſſus a pluribus deter
minatis ad vnā definiatāz. Et iste mo
dus solet appellari vniocus. qz ille ē
minus animal vniocē ⁊ equat̄ sic se
hz ad oia supposita. vnde in qualibz p̄
missarū supponit p̄vno. in p̄clōe ve
ro pro pluribus ⁊ sic variat̄ eius sup
pō. ⁊ intelligendum qd in p̄dictis qua
le quid int̄pretat̄ hoc aliquid. i. cōe vel
vle int̄pretat̄ singulare. sic enī aial est
hoc aliquid si tunc arguat̄. aial ē sortes
animal est plato. ⁊ sic de alijs. ¶ aial ē
omnis homo. est bonum argumentū
sic hic. sortes currit. plato currit. ⁊ sic
de alijs. ergo omnis homo currit. Si
milr hic non sequit̄ quando fit proces
sus ab immobili suppositione ad mo
bilem. vt omnis homo est animal. er
go omnis homo est hoc animal. ⁊ sic o
alijs. hos tres modos ponit aristoteles
dicens qd figura dictionis fit quando i
terpretatur non idem vel diuersus. vt
masculinum vel femininūz vel neutz
vel econuerso. Et rursus quid interp̄
tatur quale vel quantum iterum quā
do commune interpretatur singulare
vel hoc aliquid.

De fallaciis

Circa hunc textum notandum est per quod dominus auctor dicitur
minat de fallacia figure dictionis que peccat secundum
multiplex fantasticus. Unde figura accipitur du-
pliciter. vno modo accipitur proprie et sic diffinitur
Figura est que termino vel terminis clauditur. ut
triangulus vel quadriangulus. Alio modo accipitur
similitudinarie pro figura dictionis. et hoc modo sic
diffinitur. Figura dictionis est similitudo dictio-
nis in parte cum dictio non idem significat. Fallacia
enim figure dictionis est ydoneitas decipiendi. pueni-
ens ex similitudine dictionis cum dictio in parte non
idem significat. Et hoc accipitur significatum generale.
Causa appentie est similitudo dictiois cum dictio. Causa
defectus est diuersitas earum penes significationem
et significationem. Et ita per quod fallacia figure dictio-
nis fit ex eo quod credunt filles dictioes habere filles
significationes vel significationes. Et ad hoc quod si
at fallacia figure dictiois tres aditones reguntur.
Prima est quod ille dictioes sint eadem secundum materiam. et est quod co-
ueniant secundum vocem. et etiam quod ueniant in aliquo alio
modo. et est quod differant in significatione vel consi-
gnificatione. Et hoc fallacie tres sunt modi principa-
les. Primus modus puenit ex simili terminatioe
vnius dictionis cum alia dictione. s. quod puenit ex eo
quod per similitudinem aliquarum dictionum in aliquo acci-
te volumus inferre similitudinem in aliquo alio. Et
quod tria sunt accitua que comiter se consequi videntur
s. terminatio significatio et modus significandi. id
iste primus modus diuiditur in tres ptales. Pri-
mus puenit ex eo quod ex simili terminatioe volu-
mus inferre similem significationem aut similem
modum significandi. ut si sic arguatur. calefacere si-
gnificat agere. ergo vigere significat agere. quia
ille dictiones similiter terminantur. vel sic musa
est feminini generis. ergo papa est feminini generis quod
habet similem terminationem. Secundus modus spe-
cialis puenit quando propter similitudinem in modo signi-
ficandi volumus inferre similitudinem in re significata
ut calefacere significat agere. ergo audire significat agere.
eo quod habent eundem modum significandi. Tercius
modus est qui propter similitudinem aliquam in
re significata volumus inferre similitudinem in modo signi-
ficandi. ut petra et lapis idem significat. sed petra est femi-
nini generis. ergo lapis est feminini generis. Solutio
omnium predictorum palogismorum et similium debet dari ne-
gando initium eo quod propter similem terminationem non
sequitur similitudo in re significata aut in modo signifi-
candi. nec propter similitudinem in re significata sequitur
similitudo in modo significandi aut e contra. Et ad istum
modum reducuntur omnes palogismi qui pueniunt ex simi-

tudine vnius propositiois categorice cum alia cathego-
rica. s. quod propositiones categorice creduntur bre eaf-
dem significationes vel proprietates per hoc quod sunt
filles in voce sicut hic per hoc fuit et homo fuit per. Et
sunt reducuntur ad eum omnes palogismi qui pueniunt ex
similitudine vnius totalis argumentationis cum alia.
sic quod creditur aliquid argumentatio esse bona per similitudi-
nem quam habet cum alia argumentatio bona. ut sic pa-
logizatio. quicquid fuisti parisi fuisti homo. bis fui-
sti parisi. ergo bis fuisti homo. per similitudinem
quam habet cum ista. quoniam scilicet fuisti parisi totiens fui-
sti homo. bis fuisti parisi. ergo bis fuisti homo.

Secundo Sciendum est quod secundus modus princi-
palis huius fallacie puenit ex eo
quod fit mutatio vnius predicamenti in aliud. id est quod subter-
mino distributo vnius predicamenti fit subsumptio de re
alteri predicamenti. Ut si sic arguatur. Quicquid
heri emisisti hodie comedisti. crudum heri emisisti ergo cru-
dum hodie comedisti. Sicut quicquid heri vidisti hodie vi-
des. albam heri vidisti. ergo albam hodie vides. Sicut quic-
quid fuit heri nigrum hodie est albam. fuit heri nigrum ergo
albam hodie est nigrum. Ad omnes istos palogismos et si-
miles respondet negando maiorem quod illis sub termino
distributo per rebus de predicamento sube subsumitur
res de predicamento qualitatibus. quicquid enim distribuitur
de rebus de predicamento sube. et tamen albam et nigrum et cru-
dum significat qualitate in concreto nec sunt in predicame-
to sube. Iste enim modus committit quod fit mutatio vnius
speciei vnius predicamenti in aliam speciem eiusdem predicame-
ti. ut si sic arguatur. Quotiescumque digitos heri habuisti
hodie habes. sed decem digitos heri habuisti. ergo de-
cem digitos hodie habes. premissis existentibus veris
conclusio est falsa. posito quod amiseris vnum digitum. id
est negari maiorem. quod in maiore fit distributio per qua-
litatem continua et in maiore subsumitur per quantitatem discreta

Tertio Sciendum est quod tertius modus huius
fallacie puenit ex diuersa suppositi-
tione. Et hoc contingit vno modo arguendo a sup-
positione simplici ad personalem aut e contra a personali
ad simplicem. ut sic arguendo. homo est species. ergo aliquis
homo est species. animal est genus. ergo aliquod animal est genus.
aliquis homo non est species. ergo homo non est species
et sic de similibus. Et debent sic solui ista argumē-
ta negando maiorem eo quod fit mutatio simplicis suppo-
sitionis in personalem aut e contra. Secundus modo fit
iste modus arguendo a pluribus determinatis suppo-
sitionibus ad vnam determinatam. Arguere autem a plu-
ribus determinatis ad vnam determinatam est argu-
ere ab antecedente in quo omnia singularia alicui vni-
uersali predicant de aliquo termino indefinite aut pti-

Tractatus sextus

culariter sumpto ad omnia in quibus illos figurari
vniuersaliter sumptum predicatur de eodem termi
no indefinite vel particulariter sumpto. ut sic argu
endo. animal est sortis. animal est plato et sic de alijs.
ergo animal est omnis homo. et ibi. caput habet sor
tes caput habet plato. ergo caput habet omnis ho
mo. Ita argumenta et similia soluantur per negatio
nem consequentie. eo quod arguitur a pluribus de
terminatis ad vnam determinatam.

Sed contra

predicta arguitur primo sic.
nulla est fallacia figure ora
tionis. ergo nulla est fallacia figure dictionis. te
net consequentia eo quod sicut figura est determina
tio dictionis. ita est determinatio orationis a simi
li. ¶ Secundo arguitur sic. res vni⁹ predicamē
ti nunquam mutatur in rem alterius predicamēti. sub
stantia enim nunquam mutatur in quantitatem vel
qualitatem. ergo male assignatur secundus modus
¶ Tercio arguitur sic. deceptio que puenit ex
parte significatorum dictionis puenit ex parte rei. er
go fallacia figure dictionis non est fallacia in dicti
one sed extra dictionem. ¶ Quarto arguitur sic. multi
sunt fillogismi in quibus arguitur a diuersa suppositi
one termini et tamen illi sunt boni et perfecti. ergo male dicitur
quod tertius modus huius fallacie puenit ex diuersa
suppositione termini. autem per in primo et tertio modis
prime figure et multis alijs ubi mediū in prima pro
positione supponit distributiuē et in secunda cōfusi tamen
vel determinate. ergo ibi est variatio suppositionis.

Ad rationes

Ad primam dicitur quod ibi di
ctio non capitur per dictionem
incomplexam sed pro omni significato ad placitum in
stituto. ideo figura dictionis repitur tam in voce incom
plexa quam oratione. ¶ Ad secundam dicitur quod non est in
telligendum quod res vnius predicamēti mutetur in rem
alterius predicamēti realiter. sed mutat tamen secundum subsum
ptionem. sic. intelligendo quod sub rebus distributis vnius
predicamenti sit subsumptio per rebus alterius predica
menti. ¶ Ad tertiam dicitur quod palogismi causantes
fallaciam figure dictionis possunt considerari dupliciter
Uno modo ex parte rei et secundum se et sic sumi
tur fallacia extra dictionem ab ipsis. Alio modo con
siderantur secundum quod in ipsis vna dictio habet simili
tudinem cum alia. et sic causatur fallacia in dictione. non est enim
inconueniens quod in eodem palogismo sint plures fallacie
et in dictione et extra dictionem. imo frequenter ubi est
fallacia figure dictionis ibi est fallacia accidentis
¶ Ad quartam dicitur quod tertius modus huius fallacie habet
fieri quoniam est mutatio suppositionis vnius generis remo
ti in aliud genus remotum. et non propinquum.

Equitur de fallacijs extra dicti
onem que sunt septem. scilicet. accidens. secun
dum quid ad simpliciter. ignorantia
elēchi. petitio principij. et huiusmodi. non causa vel causa.
secundum plures interrogationes ut vna. 3.
Differunt iste fallacie a fallacia in dictio
ne. quia fallacie in dictione habent causam appa
rentie ex parte vocis. Sed fallacie extra
dictionem habent causam apparentie et defe
ctus ex parte rei et non ex parte vocis. et
propter hoc dicuntur extra dictionem.

¶ Circa hunc textum notandum est primo quod cum auctor
determinat de fallacijs extra dictionem que non dicuntur
fieri extra dictionem eo quod cum fiunt non fiant per
dictionem. sed quia non sumunt causam apparentie ex parte di
ctionis sed ex parte rei. fallacie enim tam in dictione et ex
tra dictionem sumunt causas defectus ex parte rei. ut falla
cie in dictione ex parte pluralitatis significatorum. et fall
cie extra dictionem ex parte diuersarum habitudinum di
uersarum rerum inter se que habitudines ignorant a rēde
te. ¶ Sed differunt dupliciter. primo quod fallacie in di
ctione sumunt causas appetie ex parte dictionis. falla
cie vero extra dictionem ex parte rei. scilicet. per ptialē cōue
niētiam aliquarum rerum inter se. et differunt in modo de
cipiendi. quia fallacie in dictione magis decipiunt homines
disputando cum alio quam cum seipso. id est quia ignorat multi
plicitatem dictionis. sed fallacie extra dictionem magis
decipiunt homines cum seipso disputante quam cum alio. quia ho
mo fillogizans per seipsum decipit cum ignoratitudinem rerum.
et differunt in solutione suorum palogismorum quia omnes palo
gismi in dictione solvuntur per distinctionem premissarum aut
conclusionis. excepta fallacia figure dictionis cuius palo
gismi solvuntur per negationes et huiusmodi. sed omnes palogis
mi fallaciarum extra dictionem solvuntur per negationem
et huiusmodi excepta fallacia petitionis principij. que sumit per
negationem antecedentis. Et sunt septem fallacie extra
dictionem. scilicet. accidens. secundum quod ad simpliciter. ignorantia elē
chi. petitio principij. et huiusmodi. non causa vel causa. et secundum plures in
terrogationes ut vna. Quare sufficiētia sic habet. quia
omnis fallacia extra dictionem peccat in vna elēchi
aut. quod peccat in probatione tamen et sic est petitio principij. vel
in illatione et hoc dupliciter. quia vel ea est appetus etiam fillogis
mi vel etiematis. si fillogismi habent dupliciter. vel fillogis
mi ostensui et sic est accidens. vel ad ipse et sic est non causa
vel causa. si hoc sit ibi appetus etiam etiematis et bitudo lo
gica. habet quadrupliciter. quia aut ibi est appetus loci a parte
modo ad suum totum et sic est et hoc ad simpliciter. aut

De fallacijs

habitudinis p[ro]p[ri]i s[un]t s[up]er[ar]u[m] ad suu[m] totu[m] & sic est i[gn]o[r]a[t]ia elenchi aut habitudo inuertibilium & sic e[st] fallacia co[n]tr[ar]ia. aut habitudo totius integral ad suas p[ar]tes & sic e[st] fallacia s[ecundu]m plures interrogationes v[er]u[m] n[on].

Secundo sciend[um] e[st] q[uo]d fallacie e[ss]e dictione[m] sumunt suas causas apparentie ex p[ar]te rei. ideo n[on] e[st] fallaciaru[m] e[ss]e dictione[m] potest sumi s[ecundu]m nume[r]u[m] diuisionu[m] entis. S[un]t eni[m] septem diuisiones entis quaz[um] vna e[st] in substantia & accides s[ecundu]m qua[m] sumit[ur] fallacia acc[iden]tis. Alia e[st] in ens p[er] se & imperfectu[m] s[ecundu]m qua[m] sumit[ur] fallacia s[ecundu]m q[uo]d ad sim[ilitudinem] p[ar]t[is]. 3^a e[st] pens oppositu[m] & n[on] oppositu[m] s[ecundu]m qua[m] sumit[ur] i[n]o[r]d[in]e elenchi. 4^a e[st] per idē & diuersu[m] s[ecundu]m qua[m] sumit[ur] fallacia petitionis p[ri]ncipij. 5^a p[er] p[ri]us & posterius s[ecundu]m qua[m] sumit[ur] fallacia co[n]tr[ar]ia. 6^a e[st] per causas & effectus s[ecundu]m qua[m] sumit[ur] ca[usa] v[er]u[m] n[on] cau[sa]. 7^a p[er] vnu[m] & multa s[ecundu]m quaz[um] sumit[ur] fallacia s[ecundu]m plures interrogationes v[er]u[m] n[on]. Et q[uo]d in fallacia acc[iden]tis est maior ydoneitas decipiendi q[uam] i[n] alijs. i[de]o auctor de ip[s]a determinat p[ar]t[em] q[uo]d de alijs. Et q[uo]uis s[un]t multe alie diuisiones entis istis p[ar]tes. puta iste. entiu[m] aliud reale. aliud r[ati]o[n]is. & entiu[m] reali aliud finitu[m] & aliud i[n]finitu[m]. & reali finit[um] aliud substantia. aliud acc[iden]s. & sic de multis alijs diuisionib[us]. t[ame]n iste diuisiones p[re]dicte sufficienter videtur enumerari quo ad hoc. s[ic] v[er]o cuilibet istarum possit correspondere vna fallacia.

Tertio sciend[um] e[st] q[uo]d solutio p[aralogismi] e[st] manifestatio sillogismi falsi. Et diuidit[ur] p[er] solutione[m] appare[n]te[m] & p[er] solutione[m] recta[m]. Solutio apparens est manifestatio sillogismi falsi non ostendendo p[er] quid e[st] falsus. v[er]u[m] si negetur co[n]tra sillogismi dicēdo q[uo]d ibi e[st] fallacia acc[iden]tis n[on] ostēdo p[er] quid e[st] fallacia. Sed solutio recta est manifestatio sillogismi falsi ostēdo p[er] quid e[st] falsus. v[er]u[m] cu[m] ostenditur in sp[eci]ali in aliquo sillogismo p[er] q[uo]d e[st] ibi fallacia. Et q[uo]d sillogismus p[otes]t dici falsus duplici[ter]. vno m[od]o s[ecundu]m p[re]missas q[ua]n[do] aliqua p[re]missaru[m] e[st] falsa. Alio m[od]o s[ecundu]m illatione[m] q[ua]n[do] sillogismus e[st] peccans in forma. ideo dupl[ic]i[ter] potest fieri solutio recta que q[uo]d e[st] manifestatio sillogismi falsi. ostendēdo falsitate[m] p[re]missaru[m] vel defectu[m] quem h[ab]ent ita q[uo]d n[on] s[un]t dispositae in modo & in figura.

Sed contra p[re]dicta arguit[ur] p[er] sic. Fallacie solu[m] causant disputationem in disputatione litigiosa. sed homo sibiip[s]i non facit disputationem litigiosam. ergo male dictum est q[uo]d fallacie extra dictionem decipiunt hominē p[er] seip[s]u[m] considerando. **2^a** arguit[ur] sic. Fallacia consequentis est pars fallacie acc[iden]tis.

ergo non sunt fallacie distincte. **3^a** arguit[ur] sic. Ignorantia elenchi magis peccat contra v[er]u[m] elenchi q[uam] aliqua alia. ergo ip[s]a v[er]u[m] esse p[otes]t alijs. **4^a** arguit[ur] sic. Paralogismi peccantes in forma debent solui p[er] distinctione[m]. v[er]u[m] d[icitu]r sec[un]do elencho. ergo paralogismi fallaciaru[m] extra dictionem cum sint peccantes in forma debent solui p[er] distinctionem & non p[er] negationem consequentie sicut prius dictum est.

Ad rationes Ad primaz[um] d[icitu]r q[uo]d q[ui]s h[omo] n[on] faciat sibiip[s]i disputatio[n]e[m] sophisticaz[um] credēdo seip[s]u[m] decipere. t[ame]n q[ui] ignorat habitudines rer[um]. i[de]o disputando decipit seip[s]u[m]. **Ad sec[un]daz[um]** d[icitu]r q[uo]d fallacia co[n]tr[ar]ia est p[er] fallacie acc[iden]tis in hoc sensu q[uo]d vbiq[ue] e[st] fallacia co[n]tr[ar]ia ibi e[st] fallacia acc[iden]tis. non tamen est p[er] formalis fallacie acc[iden]tis. quia in eodem paralogismo sub diuersis rationibus reperitur ille fallacie. **Ad tertiam** d[icitu]r q[uo]d fallacie extra dictione[m] non ordinantur secundum suas causas defectus sed s[ecundu]m suas causas apparentie. ideo q[ui]s i[n]o[r]d[in]e elenchi magis peccet contra v[er]u[m] elenchi q[uam] aliqua aliaru[m]. tamen quia in ea non est maior causa apparentie q[uam] in alijs. ideo ip[s]a non debet esse prior alijs. **Ad quartā** dicit[ur] q[uo]d paralogismi extra dictionem possunt solui p[er] distinctiones diuersarum habitudinum eiusdem rei. non tamen p[er] distinctionem alicuius propositionis multiplicis de qua distinctio intelligitur in p[ri]ncipi[um] passu. ex dictu[m] aristo. in secundo elencho intelligitur de distinctio[n]e diuersaz[um] habitudinu[m] eiusdem rei.

Inter has aut[em] primo dicēdu[m] e[st] de fallacia acc[iden]tis. Unde acc[iden]s put[atur] hic sumit[ur] idē e[st] q[uo]d extraneu[m] in parte idē & in p[ar]te diuersu[m]. v[er]u[m] hic. h[omo] e[st] sp[eci]es. sortes e[st] homo. ergo sortes e[st] species. homo eni[m] e[st] in p[ar]te idē cum specie. scilicet quando arguit[ur] p[ro] re vniuersali. & in parte e[st] diuersum a specie. s[ic] q[ua]n[do] sumit[ur] p[ro] suppositis. Notadu[m] q[uo]d in fallacia acc[iden]tis s[un]t ista tria. s[ic] accides & res subiecta & attributu[m]. ex[em]pl[us]. v[er]u[m] h[omo] e[st] species. sortes e[st] homo. ergo sortes e[st] species. hoc medium homo e[st] res subiecta. & minor extremitas e[st] acc[iden]s. & maior extremitas e[st] attributu[m].

Tractatus sextus

Causa apparētie ē cōueniētia aliquoz duoz in aliquo tertio s3 prem. siue est prialis identitas aliquozū duoz. cā dfe ctus est diuersitas corūde. Diuis fallacie tres sūt modi. Prim⁹ modus puenit ex eo qd aliquid vere predicat d ali quo subo z pp hoc credit dici de acci dēte eius a quo est diuersū. vñ qñ aliqd primo attribuit rei sube i premissis. z postea attribuit eius accidēti i conclusio ne. vt hic. hō ē spēs. sortes ē hō. g sortes est spēs. Dicēdū qd nō valet qz ille ter minus spēs qui ē attributū assignat icē sorti qui ē accidēs eo qd dī de hoīe qd ē res suba. Silr hic. aīal est genus hō est aīal. g hō ē genus. silr hic. oē es ē natu rale. statua ē es. g statua ē natural. non sequit qz naturale vere pdicat d ere z ppter hoc attribuit in cōclusiōe statue qd nō est verbū. silr hic. cognosco cor strū. corstr⁹ ē veniēs. g cognosco veni entē. Dicēdū qd non o3 qd si cognoscas corstrū fm se qd pp hoc cognoscas sub illo accēte qd est veniēs. Secūdus mo dus puenit ex piculari idēitate aliquo rum duoz in aliquo tertio. vñ qñ aliqd commūe pdicat de aliquibus duobus cū quibus est i pte idē z i pte diuersuz. z ppter hoc illa duo credunt ēsse eadē inter se. vt hic. sortes ē hō. plato est hō g sortes ē plato. silr hic. hō ē aīal. equus ē aīal. g equus ē hō. Dicendū qd non o3 qd si aliqua duo pueniāt i aliquo tertio qd ppter hoc cōueniant inter se. Terti us modus prouenit qñ ex duobus ali quibus diuisis sumptis male inferit ali qd coniunctum secūdum accidēs. vt iste est albus z est monachus. g est al bus monachus. similiter hic. iste canis est pater z tuus. g est pater tuus. nō se

quit quia l3 illa conueniant in aliquib⁹ secundum prē. tñ secūdū partes alias differunt. Et sciendum qd non licet in ferre ex diuisis cōiunctum vt habetur secundo pīarmentias qñ predicant di uersa accidētia sibi inuicem p accidēs cōuenientia. sicut albus ēsse monachū. similiter quādo duo predicantur quo rum secundum intelligitur in primo vt vniuersale in suo specialiori. vt iste est homo z est animal. ergo homo est ani mal. quia animal intelligitur in homie sicut albū in homine albo. sed in omni bus alijs licet ex diuisis iſerre pūctū Ande notādū ē qd quādo aliqua duo accidentia pdicantur de aliquo quozū primum in subiecto est per alterum z non per se. ex talibus diuisim captis nō licet iſerre cōiunctū vel econtra. vt iste est albus z ē monachus. ergo est albus monachus. naz albedo non est in subo secūdum se sed secūdum habitū. similr ex cōiunctis nō licet iſerre diuisum qñ illa que coniūguntur diminunt de ra tione alterius. vt iste homo ē mōrtuus ergo est homo mortuus. In omnibus aut alijs licet ex coniunctis iſerre di uisum. sed illud vltimum argumentuz facit fallaciā secundum quid ad simpli citer. Accidēs sic diffinitur ab aristo tele. Accidēs est qd est extraneum in parte idem z in parte diuersum. Se cundum accidēs vero fiunt paralogis mi quando idē similiter fuerit assigna tum inesse rei subiecte z accidenti. vt homo est species. sortes est homo. er go sortes est species. homo enim secū dū qd sibi conuenit ēsse species aliter ca pitur a modo per quem conuenit sorti z platoni. quia conuenit ei ēsse species

De fallacijs

vt est essentia quedam communis predicabilis de pluribus et prout est in pluribus sic est in sorte et platone. et sic sortes est accidens. homo vero res subiecta. et species significatur utrisque inesse. unde accidens non sumitur hic ut diffinitur a porphirio sed ut dictum est.

Circa hunc textum notandum est primo quod hic consequenter auctor determinat de fallacijs extra dictionem in speciali. et primo de fallacia accitris ex eo quod est efficacior ad decipiendum. Ratione cuius primo diffinitur accidens dicens. Accidens est quod est extraneum. id est in parte idem et in parte diuersum. Et potest accidens multis modis accipi. Primo modo pro illo quod inheret scilicet substantie et isto modo distinguitur contra substantiam. et isto modo accipitur in illa diuisione: entium aliud subiecta aliud accidens. **S**ecundo modo accipitur pro illo quod aduenit rei et est extra intellectum eius. ut hoc respectu animalis. **T**ertio modo capitur pro quanto predicabili. **Q**uarto modo capitur pro causali et sortuito. **Q**uinto modo capitur pro propositione contingenti que ex eo dicitur accidens quod quandoque est vera quicquid fallia. **S**exto modo capitur pro medio non sufficienti ordinato ad ferendum conclusionem syllogistice et de necessitate quod. scilicet extraneum alteri in quantum stat sub vno tertio. et hoc modo inseritur non solum accidit superiori. et isto sexto modo capitur hic. **U**bi dicit aristoteles per elechoz quod palogismi huius fallacie deficiunt in hoc quod ex premissis non sequitur conclusio sed videatur sequi ex eo quod habet apparentiam vere forme syllogistice. Et dicitur quod hec est magis efficax ad decipiendum quam quicquid alia fallacia. et quod sciens ab inscijs redarguitur. et tam sapientes quam insipientes per eam decipiuntur. Unde in hac fallacia tria reperiuntur. scilicet attributum accidens et res subiecta. Unde predicatum conclusionis in proposito vocatur attributum. quod attribuitur subiecto. sed sub conclusionis dicitur res subiecta eo quod subijciuntur in conclusionem. et accidens dicitur medium talis scilicet eo quod non est sufficienter ordinatum ad inferendum conclusionem de necessitate in quo attributum predicatur de re subiecta. Et quod concludendo directe maior extremitas est predicatum conclusionis et minor extremitas est subiectum ideo in palogismis directe concludentibus maior extremitas est attributum et minor extremitas est res subiecta

Secundo

Sciendum est quod alij sic diffiniunt fallaciam accitris. Fallacia accitris est deceptio pueniens ex ordinatioe terminorum et duarum propositionum secundum propositam formam vere forme syllogistice propter quam apparet esse vera forma syllogistica

ex eo quod omittitur aliquod requisitum ad veram formam syllogisticam. Et ita cum apparetur ei est ordinatio terminorum et propositum in forma proposita vere forme syllogistice apparetur. Causa vero defectus est ommissio aliqui requisitorum ad formam syllogisticam. Et secundum hoc alij tria habet fieri quasi accidens est superius ad rem subiectam. propter quod omne illud quod attribuitur accitri sit attribuendum rei subiecte. Et secundum hoc palogismi sic animal est genus. homo est animal. ergo homo est genus. Sicut omne ens est naturale. statua est ens ergo statua est naturalis. Et iste palogismus. homo non est indiuiduum. sortes est homo. ergo sortes non est indiuiduum. Quod isti palogismi et sibi similes soluantur negando consequentiam ex eo quod propter partialem identitatem accitris et rei subiecte non sequitur quod quicquid attribuitur accitri sit attribuendum rei subiecte. aut quicquid remouetur ab vno remoueat ab altero. quod non oportet quod si quid affirmetur vel negetur de superiori ea parte que differt ab inferiori quod propter hoc negetur vel affirmetur de inferiori. quia medium non tenetur sub eadem ratione in ambabus premissis. Sed secundum modum huius fallacie puenit ex eo quod aliquod commune puenit duobus et propter hoc creditur illa iter se conuenire. ut sic arguendo. plato est homo. sortes est homo. ergo sortes est plato. Similiter homo est animal. asinus est animal ergo asinus est homo. Et omnes isti palogismi solvantur negando consequentiam propter causam prius dictam. Et quod patet quod ad hunc modum reducuntur omnes combinationes iuitiles de secunda figura et etiam de tertia. Et isti duo modi possunt reduci ad vnum modum in quo reponuntur omnes combinationes iuitiles de quibus dictum est in tractatu de syllogismis simpliciter.

Tertio

Sciendum est quod tertius modus huius fallacie puenit ex eo quod ex aliquo diuisis inseritur diuersum. ut hic. iste canis est pater et tuus. ergo iste pater tuus. Similiter hic. iste est monachus et est albus ergo est monachus albus. Similiter hic. iste est clericus et est magnus. ergo est magnus clericus. Iste enim consequentie non valent eo quod non oportet quod si aliquod diuisum dicatur de aliquo quod ipsa diuersitas superius dicatur de eodem. Non tamen est semper hec fallacia quicquid arguitur a diuisis ad coniuncta. quod ut in pluribus in eis est bona coniunctio suppositis aliquibus adiutoribus que videbuntur secundum piarmenias. Dic enim est bona coniunctio sortes est animal et est rationalis. ergo animal rationale. Sed hec coniunctio non valet. sortes est animal et est homo. ergo sortes est animal homo. eo quod in conclusionem est negatio. Nec est sequi canis est pater et tuus. ergo canis est pater tuus. eo quod ly tuum pro se positum possessionem significat. non autem quod diuersum cum hoc quod est pater. Nec sequi iste est bonus et est scriptor

Tractatus sextus

g^o ē bon^o scriptor. eo q^o bonū p se sūptū bōtatē mo-
ralē ipōtat. non autē iunctū bulc q^o est scriptor
s^z significat bonitatē artis. Et oēs tales palogismi
solum p negationē mītie onidendo causā quare
non segtur. Sitr qm dclōne aliquis terminus ap-
pellat suā rōnem formale quaz tamē non appella-
bat in pmissis mittitur fallacia accētis penes p^m
modū. vt non segtur cognosco coruscū. z corusc^o
est veniēs. ergo cognosco veniētem. Similit^r non
sequit^r tu cognoscis quē dēarios bēo i bursa mea
z hoc volo iterrogare. ergo tu cognoscis q^o volo
iterrogare. In minori autē istoz palogismoz p^odi-
cata non appellat suā rōnē eo q^o ponit ibi aliqua di-
ctio significās actū. aīe iteriorē. z tñ in clusione ap-
pellat suā rōnē formale eo q^o ponunt verba actus
anime interiozem significātia.

Sed contra predicta arguit. Primo sic:
nulla ē fallacia substantie. g^o
a simili nulla est fallacia accētis. ¶ Sec^o arguit
sic. In oī palogismo mediū ē in pte idēz z in pte di-
uersū cū extremitatib^o. ergo si hoc causat fallaciā
accētis i oī palogismo erit fallacia accētis. ¶ Ter-
tio arguit sic. q^o est de q^oritate rei non ē sibi accēt.
s^z sup^o est de q^oritate sui inferioris. ergo sup^o non
accidit suo inferiori. ¶ Quarto arguit sic. a diuise
ad cōiuncta ē bona cōia. vt patet per Aristotelem
sc^odo periarmentias. g^o terti^o mod^o male assignatur.

Ad rationes Ad p^mā negat cōia q^o non
accipit hic accidēs put di-
stinguit^r cōia substantiā. sed accipit^r p extraneo q^o
est in pte idē z in parte diuersū. ideo substantia hoc
mō pōt habere rationē accidētis put capis hic ac-
cidēs. ¶ Ad sc^odaz dī q^o q^o i oī sillogismo mediū
sit in pte idē z in pte diuersū. non tñ semp accipi-
tur vt cōueniēs z differēs. q^ouis enī medium par-
tim cōueniat z partim differat. silt^r tamē est bon^o dū
i eo accipiat^r vt idē tñ vel differēs tñ. ¶ Ad tertiā
dī q^o lz nū sup^o simplr z absolute accidat suo infe-
riori tñ bñ accidit opatiue z p respectū ad vnū fctū
q^o cōuenit inferiori put differt a superiori. ¶ Ad q^or
tam dī q^o arguendo a diuise ad cōiuncta est bo-
na cōsequētia. scilicet aliquibus cōditionib^o obser-
uatis. s^z si ille nō obseruatur non valet cōia.

¶ Sequitur d^o fallacia s^z qd ad simplr.

¶ Ictū sc^odaz qd appellat^r hic dē-
minatio diminūēs de rōe vel d^o
eē cui adiungitur. vt cū dico. hō
mortu^o. mortuū enī diminuit de rōe ho-
minis. Dictū simplr appellat^r aliqd nō

diminutū. vt hō. Fallacia sc^odaz quid ad
simplr ē ydoneitas decipiēdi pueniēs
ex apparēti cōueniētia dicti s^z quid ad
dcm simplr. causa apparētie huius fal-
lacie est pueniētia huius dicti q^o est s^z
qd ad illō q^o ē simplr z ecōuerso. cau-
sa falsitatis est diuersitas significato-
rum. sit autem hec fallacia tot modis
quot modis contingit addere alicui de
terminatōez diminuentē. Primo mō s^z
ptē i mō. vt ille ē hō mortuus. g^o ē hō. nō
seg^o q^o mortuū diminuit de rōne hoīs.
z hic. chymera ē ēs opinabile. g^o chyme-
ra ē ēs. nō seg^o. q^o opiabile diminuit de
rōe h^o q^o ē eē. Sc^odo mō s^z ptē integralē
vt ethiops ē albus s^z dētes. ergo ē alb^o
Tertio mō i his q^o sūt ad aliqd. vt diuitie
nō sūt bone malevtēti. g^o diuitie nō sūt bo-
ne. nō seg^o. lz ei diuitie p^opate ad aliquid
nō sūt bone. tñ i se sūt bōe. Quarto mō
i his q^o s^z locū sūt. vt bonū ē mactare pa-
trē i triuallis. g^o bonū ē mactare p^oez suū.
vel sic. Bonū ē vt i dicta. i loci s egrota-
tiuis. ergo bonū ē vt i dicta. Quinto mō in
his q^o sūt s^z tēpus. vt bonū ē ieiunare in
q^odragesima. ergo bonū ē ieiunare. vel
sic. expedit alicui mederi qm egrotat. er-
go expedit alicui mederi. nō sequit^r. q^o lz
expediat mederi sc^odaz quid: non tñ sim-
plr. Sciendū autē q^o i oibus istis ispicie-
dum est ad cōtradictionē. vt si aliquis
rñdens dicat q^o nō expedit mederi z op-
ponēs assumat q^o expedit quādo egro-
tat nō p^otradicit ei. s^z st at i fallacia s^z qd
ad simplr. Et sciendū q^o eadē ē fallacia
si ex eo q^o est fm quid inferat simplr z
ecōuerso. z intelligēdū est q^o ista falla-
cia qm fit ab esse secundū quid vt in plu-
ribus sit affirmatiue. s^z quādo fit a dicto
simplr. vt in pluribus arguit^r negatiue.

De fallacijs

Circabūc textū notandū ē p̄ q̄ Bōnū auctorō
terminat de fallacia s̄m quid ad simplr. rōne cui
p̄vidēdū ē qd sit dictū s̄m qd r̄ qd sit dictū simplr
Un dictū simplr ē dictio sūpta sine dictōe āplian
te vel distrabēte seu alienāte v̄l diminuēte. sicut
bō mortuū v̄l ens opiabile. Un d̄terminatio distra
bens est illa q̄ d̄bit terminū ad aliā significatiōē.
vt pictū. Ampliās āt ē illa q̄ facit terminū teneri
tā p̄ bis que sūt q̄ p̄ bis q̄ nō sūt. vt opiabile ima
ginabile. r̄ sic de alijs. S̄z d̄terminatio puans ē
illa q̄ negat seu dicit negatiōē ei⁹ cui ad iūgitur
vt mortuū corruptū r̄ sic de alijs. Fallacia āt s̄m
qd ad simplr sic diffinitur. Est ydoneitas decipiē
di pueniēs ex appēti cūeniētia dci s̄m qd cū dco
simplr. pp̄ quaz yniōē seu cūeniētiaz vnū d̄r con
tineri sub alio. Et de quocūq̄ d̄r vnū de eodē al
ter videri dici. Causa appētie eius ē apparēs cō
ueniētia dicti s̄m qd cū dco simplr. Cāho defect⁹
ē diuersitas dci s̄z qd cū dco simplr. Et d̄z itelligi
p̄dicta diffinitio fallacie s̄m qd ad simplr. sic q̄ ē d̄
ceptio pueniens ex clusione dci simplr i dco s̄m
quid. p̄pter quā inclusionem credi⁹ q̄ a dco s̄z qd
sequatur dictum simpliciter. vel q̄ ad remotionē
dicti simplr remouetur dictū s̄m quid. Et palo
gismi b⁹ fallacie possunt habere tres causas appa
rentie. quarū due prime pertinent ad figuraz di
ctionis. r̄ tertia ad istam fallaciā. Prima cā appa
rentie est similitudo in voce dicti s̄m qd ad dictū
simplr ex eo q̄ dictū s̄m quid vocat̄r includit di
ctum simplr. ideo si pp̄ istā inclusionē credim⁹ d̄z
simplr r̄ dictū s̄m quid sic se habere q̄ dictū s̄m
qd inferat affirmatiue dictum simplr. r̄ dictū sim
plr inferat negatiue dictum s̄m quid. est fallacia
figure dictionis. Secunda causa apparetie ē si p̄
pter similitudinē paralogismoz hui⁹ fallacie ad ar
gumenta dialetica q̄ tenet p̄ locos dyaleticos vide
licet a pte in mō r̄ toto in modo credamus palogi
smos hui⁹ fallacie eē bona argumēta dyaletica. r̄
tenere p̄ p̄dictos locos. n̄c est fallacia figure dictio
nis ptinens ad tertiū modū. Tertia cā appētie ē
si ex eo q̄ dictū s̄m qd in sua rōne vel c̄ceptu iclu
dat c̄ceptū vel rōnem dicti simplr credam⁹ q̄ ad
dictū s̄m quid sequat̄ dictū simplr. r̄ ad negatōez
dicti simplr sequitur negatio dicti s̄m qd. tūc causat̄
d̄ceptio ptinēs ad istā fallaciā. Ex quo patet q̄ i
eodem paralogismo possunt esse plures fallacie r̄
in dictione r̄ extra dictionem.

Secundo Sciendū ē q̄ hui⁹ fallacie duo
sunt modi p̄ncipales. Prim⁹ est
cū arguitur a dicto s̄m qd ad dictū simplr. r̄ conti

net sub se sex modos spāles. Prim⁹ ē cū arguitur
cum dictōe restringēte. vt hic fortes non est bō al
bus. ergo fortes non ē bō. **Sec⁹** ē cū arguitur
determinatōe diminuēte. sic hic. fortes est bō mor
tuus. ergo fortes ē bō. **Terti⁹** est cū arguitur cū
determinatōe distrabēte seu alienāte. pp̄riā signi
ficationē r̄ supponē ēmini. vt lapis ē homo pictus.
ergo lapis ē bō. **Quart⁹** est cū arguitur cū de
terminatōe sūpra s̄z locū. vt bonū ē occidē p̄ez in
triualis. g⁹ bonū ē occidere p̄ez. **Quit⁹** mod⁹
sit arguēdo penes determinatōez determinatē s̄z
ptē itegrale. vt ethiops ē alb⁹ s̄z dētes. g⁹ ethiops
ē alb⁹. Duplicia. n. sūt accētia liberētia parti itegra
li. Quedā sūt q̄ d̄termināt sibi aliquā ptē in q̄ hnt eē
sic q̄ n̄ p̄nt eē i alia vt simitas d̄terminat sibi nāsū r̄ ce
citas oculū. r̄ i talib⁹ n̄ c̄mittit fallacia s̄z qd ad sim
plr arguēdo ab iesse accētis scdm partē ad inesse
siue ad denoiari ipm totū. Alia sūt accētia q̄ in
differēter isūt cuilibz pti vt albedo nigredo r̄ simi
lia. Et illa p̄ s̄z q̄ insunt vni pti nō sufficiūt denoia
re totū ideo i arguēdo in b⁹ accētib⁹ c̄mittit bec
fallacia. **Sext⁹** modus ē cū arguitur indebite
a coniunctis a diuisa. sicut hic. fortes est bonus ia
ber. ergo fortes est bonus.

Tertio sciendū est q̄ secūdus modus p̄ici
pat huius fallacie sit q̄n arguit a di
cto simplr ad dictū secūdū qd. Et s̄litr continet sex
modos speciales p̄portōabiles sex modis p̄us
dictis de q̄b⁹ facile est exēpla ad p̄positū adducē
Dz etiā bec fallacia obseruari quicūq̄ arguitur af
firmatiue a s̄m qd ad simplr. qz tūc non valet cōia
s̄z c̄mittit bec fallacia. sic etiā arguendo a simplr
ad s̄z qd negatiue non valet cōia. sed c̄mittitur
bec fallacia. Et l3 dictū in quo ponitur dictio con
trabēs tantum causat locum dialeticum. s. a pte i
modo ad suū totū. n̄ dictū s̄m quid qd sit cūz de
terminatione pp̄ria que est diminuēs r̄ ampliās
r̄ sic de alijs bene causat locum sophisticū. Et tal
d̄terminatio ip̄pria pōt fieri qnqz modis. qnqz
eni est absoluta r̄ qnqz respectiua. Si sit absoluta
h̄est duplr. qz v̄l determinat dictū. cui adiūgit̄ ra
tione totius diminuendo eius rationem vt ens in
opiabile vel homo pictus. vel determinat ipm ra
tione partis integrale. vt albus secundum dentes
Illa autēz que est respectiua ad aliquod extrinse
cū sit tripliciter. quia quedam sumitur per relati
onē ad aliqd extrinsecū. vt hic diuitie sūt bōe ma
le vtenti. Et quādoqz sumit̄ respectu mēsure que
est locus vt bonum est occidere patrem i triualis.
r̄ qnqz sumitur respectu temporis. vt bonum est

Tractatus sextus

piſceremertes in mari tempore tēpeſtatis. vñ bonum eſt ieiunare in quadageſima ⁊ in omnibus iſtis committitur hec fallacia:

Sed contra ^{predeā arguitur ꝑ ſic. Ab iſeriori ad ſuperius eſt bōa} ſed dictum ꝑm qđ eſt iſeri⁹ ad ocm ſimplr cū ſit min⁹ cōe. ḡ a dco ꝑm qđ ad ocm ſimplr affirmatiue ē bōa oña. ¶ 2. arguitur ſic. bñ ſequitur. ſortes eſt homo mortu⁹. ergo ſortes ē mortuus. ⁊ tñ arguitur a dicto ꝑm qđ ad dictuꝝ ſimplr. ergo ꝛc. ¶ 3. arguitur ſic. Quadageſima nō diminuit ḡ ratione huius quod ē ieiunare. ergo ibi nō arguit a dicto ꝑm qđ. bonū ē ieiunare in quadageſima. ḡ bonū ē ieiūare. ¶ 4. arguit ſic. A toto i modo ad ſuas ptes ſunt plures loci dyalectici. ergo a dicto ꝑm quid ad ſimplr erūt plures fallacie. ⁊ nō tā tūm vna. conſequentia patet a ſimili.

Ad rōnes ^{Ad primam dī qđ dictū ꝑm qđ qđ ſit ſine determinatiōe reſtr} gente bene ē iſerius ſaltem per accidēs ad dictuꝝ ſimplr. non tñ ꝑm quid qđ ſit ſine determinatiōe. diminūte. ¶ Ad ſecūdā negat⁹ mior qđ q̄uis bō mortuus ſit dictū ꝑm qđ reſpectu huius quod eſt bō. nñ reſpē huius quod eſt mortuum. ¶ Ad tertiam dī qđ qdrageſima non diminuit de rōne huius quod ē ieiunare. qđ bene ſequitur. iſte ieiunat in quadageſima. ergo iſte ieiunat. tñ diminuit de rōe huius quod ē bonū. ideo ibi arguit a dicto ꝑm quid ad dictum ſimplr. ¶ Ad quartā dī qđ non eſt ſimile qđ a dicto ꝑm qđ ad ſimplr eſt tantum vna cā apparentie. ideo ibi non ſunt plures fallacie. vel dicitur qđ ſicut eſt vna fallacia a dicto ꝑm quid ad dictum ſimplr. ita econuerſo. ſed per vnā faciliter poſſumus intelligere reliquā. quare non oportet illam diſtinguere.

Lēchus ē ſill⁹ cōtradictōis vni⁹ ^e us ⁊ ei⁹ ſdē nō nois tñ. nec etiā rei tñ. ſed nois ⁊ rei ſil. nō ſynonimi ſz ei⁹ ſdē. ⁊ ex his que data ſūt de neceſſitate accidere. nñ cōſiderato eo qđ erat in principio. ad idē. ſz idē ſilr. ⁊ in eodo tpe. Elenchus eſt ſillogiſmus cōtradictionis. i. cōcludēs ꝑtradictoriā ꝑpōis date a respondente. In diffinitione elenchi quedā ponūtur rōe ſillogiſmi. vt ex his que data ſūt ex neceſſitate accidere. ꝑ quod remouet fallacia acci

dentis. Et ponit nō ꝑnumerato eo qđ erat in principio ꝑ quod remouet peritō principio: vt poſtea patebit. Alia ponūt rōe ꝑtradictōis. vt vni⁹ ⁊ ei⁹ ſdē. i. vni⁹ ſubiecti ⁊ vni⁹ predicati: vñ niſi eſſet idē ſubm⁹ ⁊ idē ꝑdicatū nō eēt ꝑtradictio. vt hic ethyops eſt niger. ethyops nō eſt niger ꝑm dentes. ex quo nō ē idē ꝑdicatū iō nō ē ꝑtradictō. Et ſilr h. nullo homo mortuus currit. ⁊ qđam homo currit. non ē ꝑtradictio quia nō eſt ibi idē ſubm⁹. Itē ꝑm idē ad idē. ſilr ⁊ in eodē tpe ponūt rōe ꝑtradictionis. Et contra iſtas quattuor ptes peccat hec fallacia que dī ignorātia elēchi ꝑm qđ ē vna de tredecim fallacijs. Alio mō accipitur ḡnāliter ⁊ tūc ſic diffinitur. Ignorātia elēchi ē vnus defectus ḡnālis ad quē reducūtur oēs alie fallacie oñdēdo quō peccāt ꝑtra iſtas ꝑriculas. vt poſtea patebit. Iſte. n. ꝑricule nō nois tñ nec rei tñ ſz nois ⁊ rei ſimul. nō ſynonimi ⁊ ſic de alijs ponūt rōe ſillogiſmi ⁊ rōe cōtradictōis. qđ iſte erigūt qđ nomē ſit vnū ⁊ reſ vna ⁊ qđ nō ſit nomē ſynonimū. vnde nō ē ibi cōtradictio. marcus currit ⁊ tullius nō currit. nec ē ibi ſillogiſmus. ois gladius ſcidit. quoddā inſtrumētū ē enſis. ergo quoddā inſtrumētū ſcidit. Fallacia ignorātie elēchi ē ydoneitas decipiēdi. pueniens ex apparenti obſeruatiōe ꝑricularū diffinitionis elenchi que cōueniūt rōe cōtradictōis tñ. ſ. ad idē. ꝑm idē. ſilr ⁊ i eodem tpe. Cauſa apparentie huius fallacie eſt cōueniētia dictoꝝ ꝑm quid ad dicta ſimpliciter. Cauſa falſitatis eſt diuerſitas eorūdem. Vnde huius fallacie ſunt q̄tuor modi. Prīmus modus eſt cōtra hāc ꝑriculā ad idē. vt duo ſunt diſpluz

De fallacijs

vnus et non sunt duplum trium & sunt duplum et non duplum et in utraque premissarum non sumitur duplum ad idem. et ideo non sequitur. Secundus modus peccat contra illam periculam secundum idem. ut hoc est duplum illi secundum latitudinem et non est duplum secundum longitudinem. & est duplum et non duplum. Non sequitur quia duplum non sumitur secundum idem sed sumatur respectu eiusdem. Tertius modus peccat contra illas periculas similiter. ut hoc est species nullus hoc est species. & idem est species et non species. non sequitur quia ibi non est contradictio in premissis quia ille terminus hoc non sumitur similiter quia in vna supponit per suis inferioribus. in alia vero non sed per se toto ut per sua forma. Quartus modus peccat contra hanc periculam in eodem tempore. ut manus mea est clausa in hoc instanti. et non est clausa in hoc instanti. ergo est clausa et non clausa. non sequitur quia non est in eodem tempore. Differt autem hec fallacia a fallacia secundum quid ad simpliciter. quia in illa est processus ab vno secundum quid sumpto ad vnum sumptum simpliciter ut hoc est duplum secundum longitudinem. ergo est duplum. in ista vero est processus a duobus secundum quid sumpris ad duo sumpta simpliciter. ut hoc est duplum illi secundum longitudinem et non secundum latitudinem. ergo est duplum et non duplum. Sequitur de fallacia petitionis principij.

¶ Circa hunc textum notandum est primo quod hic contra autem determinat de fallacia ignorantie elenchi. que peccat contra aliquas periculas in diffinitione veri elenchi positas. ratione cuius per diffinit elenchum dicemus: Elenchus est syllogismus dictionis vni et eiusdem non nominis tamen nec rei tamen. sed rei et nominis simul. non synonymi sed eiusdem. et ex his quod data sunt de necessitate accidere non connumerato hoc quod erat in principio

ad idem secundum idem sicut et in eodem tempore. In qua diffinitione ponitur syllogismus loco generis. Et dictionis ponitur loco dictionis syllogismi in dictionis positioni respondentis. Et ponitur vni et eiusdem non nominis tamen nec rei tamen sed nominis et rei simul non synonymi tamen ratione syllogismi quod dictionis. Ad utrumque enim requiritur quod termini maneant iidem secundum rem et vocem simul et per hoc remouetur fallacie in dictione. Et ponitur ex his quod data sunt de necessitate accidere per syllogismum in quo dicitur non est in eadem ratione et per hoc remouetur fallacia accidentis. Et cum hoc alie non habentes rationem necessarii. et non connumerato hoc quod erat in principio ponitur ratione probationis quia elenchus est syllogismus probationis. et per hoc remouetur petitio principij quod vbi probare et non probat. Residuum diffinitionis ponitur ratione contra dictionis tamen quia ille quatuor dictiones reguntur ad veram dictionem. tamen est aduertendum quod hic non capitur elenchus specialiter solum. sed per syllogismum probationis conclusionis dictionis positioni respondentis siue talis argumentatio sit syllogistica siue inductiua siue enigmatica siue exemplar. quia quibus opponens magis appetat probare dictionem positionis respondens per rationem syllogisticam. Tamen si ipse non possit hoc vti alijs argumentationibus a syllogismo. Et ad tale argumentationem tres dictiones reguntur. per requirit illatio id est quod sit bona ratio. et requiritur probatio ut scilicet promissio si sine ignote possint fieri note et euidentes. et requiritur dictionis. ut scilicet dictionis elenchi dictionis positioni respondentis. Iuxta istas dictiones sic potest diffiniri elenchus. elenchus est syllogismus illatiue probationis dictionis positioni respondentis. et dicitur ab eo quod est et lenchus sumptio quasi sumptio sciendum est quod ignorantia elenchi capitur dupliciter. Uno modo generaliter per omissionem cuiuscunque periculi in diffinitione elenchi posite. et sic non est fallacia species ab alijs distincta. sed omnes alie ad eam reducuntur. Alio modo capit specialiter per omissionem alicuius quatuor pericularum in diffinitione elenchi positarum necio ad dictionem requiritur. et sic est fallacia specialis ab alijs distincta. Et quibus omnes alie fallacie possunt verum elenchum deficere tamen quia dictionis est ultima ratio elenchi illa quod peccat in aliqua pericula positarum requiritur ad dictionem magis dicitur vocari ignorantia elenchi quod fallacie peccantes in alias periculas. Vnde fallacia ignorantie elenchi sic diffinitur. est idoneitas decipiendi pueniens ex apparenti observatione quatuor ultimarum pericularum quod tamen non obseruatur. Et causa apparentie huius fallacie est apparentis observatio dictionum requiritur ad veram dictionem. ratione cuius creditur quod antecedente palogismi sit vera dictionis vbi tamen est dictionis apparens tamen. Sed causa defectus eius est ommissio alicuius illarum quatuor pericularum. Vnde igno-

Tractatus sextus

rātia dñ negatio siue cū aptitudine ad ipas. Et di-
uidit pignorātia pure negationis q̄e pura caren-
tia cognitionis actualis et b. b. tualis sic est in pueris
nihil cognoscētib⁹. Alia ē ignorātia praeue disposi-
tōis q̄ ē falsa cognitio rei et errōca. Et diuidit qz
qdā ē ignorātia pncipiorū qñ. s. pncipia falli. attē-
dūtur vltelligūtur simplici apphēsiōe sine dis-
cursu. et dñ cōposita qz ibi multa cōcurrūt ad igno-
rātia cōclusiōis. Nō aut accipiuntur hic ignorātia pro
ignorātia pure negatiōis siue cōposita. s. p ignorā-
tia simplici que sit propter ignorantiam alicuius
requisiti ad rationem elenchī.

Tertio sciendū est q̄ hui⁹ fallacie q̄tuor sunt
modi s̄m q̄ sūt q̄tuor p̄ticle posite
i diffinitōe elenchī. C. p̄m⁹ puenit ex eo q̄ non
arguit ad idē. vt hic. aer ē sup̄ terrā et nō est supra
celū. q̄ est supra et nō ē supra. Sitr sotes est fili⁹ et
nō ē fili⁹ iohānis. ergo est filius et non filius. C. 2⁹
modus puenit ex eo q̄ ibi nō arguitur s̄m idē vt
si sic argueretur. sotes videt s̄z oculos et nō videt
s̄z aures. g⁹ videt et nō videt. C. 3⁹ modus puenit
ex eo q̄ nō arguit s̄tr. vt hic sotes currit et nō currit
ter et nō currit necio. g⁹ sotes currit et non currit
C. 4⁹ modus puenit ex eo q̄ nō arguitur p eo
dē tpe vt nō sequit sotes curret cras et nō curret
p⁹ cras. g⁹ curret et nō curret. C. Soluuntur aut
oēs isti palogismi et similes p negationē cōie eo q̄
nō arguit ad idē s̄z idem vltit et p eodē tempore.

Sed cōtra p̄dicta arguit. p̄rio sic. Elen-
chus ē d̄dictio. s̄z sillogism⁹ nō
ē d̄dictio. q̄ elench⁹ nō est sillogism⁹. C. 2⁹ arguitur
sic. d̄dictoria nō p̄t enūciari de eodē. g⁹ ad d̄dicti-
onē nō regit affirmatio et negatio in eodem tpe
C. 3⁹ arguit sic. Ad d̄dictionē regit affirmatio et ne-
gatio eiusdē de eodē et tñ nō ponit ali⁹ modus a p̄
dictis d̄ alia p̄tula. g⁹ modib⁹ fallacie sūt insus-
ficiēter assignati. C. 4⁹ arguitur sic. Oēs fallacie
elenchī reducūt ad ignorātia elenchī. g⁹ fallacia igno-
rātie elenchī male ponit hic vna spāl fallacia.

Ad rōnes Ad p̄maz dñ q̄ d̄dictio accipit
dupl̄r. vno modo format̄ pro
repugātia d̄dictoriaz et sic nec sillogism⁹ nec elen-
chus est d̄dictio. Alio mō accipit māt̄ pro p̄pōne
d̄dictēre p̄pōnē respōdētis. et sic tā elench⁹ q̄ sillogis-
m⁹ ē d̄dictio. magis tñ p̄pōnē cōcedi q̄ elenchus
sit d̄dictori⁹ q̄ d̄dictio. C. Ad 2^{am} dñ q̄ quis d̄di-
ctoria de eodē nō p̄t enūciari i eodē tpe tñ bene
p̄t enūciari p eodē tpe et s̄ suff. cit ad d̄dictionēz.
C. Ad 3^{am} dñ q̄ in oī fallacia regit cā appennē. iō

ad fallaciam ignorātie elenchī regitur appennē d̄di-
ctio. si aut nō est aff rmatio et negatio eiusdē d̄ eo
dē nō est appennē d̄dictio. iō nō ponitur ali⁹ modus
peccās d̄ illā p̄tula. C. Ad 4^{am} dñ q̄ si capiatur
ignorātia elenchī ḡt̄r p ignorātia eiusdē p̄ticle
diffinitōis elenchī indifferēter sic fallacia ignoran-
tie elenchī est cōis ad oēs alias. S̄z si capiatur specia-
liter p ignorātia quatuor vltimaz p̄tularz aut
alicui⁹ eaz sic ē fallacia special⁹ qz b̄ causas appē-
tie distinctas et causas defect⁹ et distinctas ab alijs

Etere id qd est in principio ē
quādo conclusio que debet p-
bari sumitur in p̄missis. euz
ergo idem sub eodem nomine non pōt
seipz probare. vt homo currit. ergo hō
currit. i talibus cī est petitio p̄ncipiū.
sed talis argumentatio est ridiculosa
nec cadit sub arte. nec est petitio huius
qd ē i p̄ncipio. Alio enī ē petē p̄ncipiū
et aliō ē petē illd qd erat i p̄ncipio. qz pe-
tere p̄ncipiū ē quando petitur idēz
sub eodē nomine. vt homo currit. q̄ hō
currit. et isto modo nulla ē fallacia. qz
non cōtinetur sub aliqua spē argumen-
tationis. nec secundum veritatem. nec
secundum apparentiam. sed talis peti-
tio p̄ncipiū peccat contra sillogism⁹
simpliciter dictū. Sed petere illud qd
est in principio est quando idem peti-
tur sub diuerso nomine. vt animal rati-
onale currit. ergo homo currit. Vel sic
Petere illud quod est in principio est
quando minus notum sumitur ad pro-
bationem magis notī. causa apparētie
huius fallacie est diuersitas conclusio-
nis cum p̄missis. causa falsitatis est
diuersitas eorundēz. Petit aut illd qd
est in principio quinqz modis. vt pater
octauo thopicozū. Primo mō qñ dis-
finitū petit i diffinitōe et c̄. vt si dubi-
taretur. vtz homo currat vel nō currat

De fallaciis

fiat argumentum. aial rationale currit ergo homo currit. nulla ē ibi probatio qz quādo aliter dubitatur necesse ē alterū dubitari. et ita si sumat vñ ad pbādū aliud peccatum est. Secundus modus est quando particulare petitur in vniuersali. vt null⁹ homo currit. qz fortēs non currit. vel si aliquis debeat pbare qz omnium contrariorū est eadē disciplina. et assumat omnium oppositorū est eadē disciplina. ergo oīum contrariorū est eadē disciplina. hic petitur conclusio in premiis. Tertius mod⁹ est quando vniuersale petitur in particularibus. vt si aliquis debeat probare qz omnium oppositorū est eadem disciplina et sumat istam. omnium contradictoriorū. contrariorū. et sic de aliis est eadē disciplina. ergo oīum oppositorū eadē est disciplina. vel sic. fortēs currit. plato currit et sic de alijs. ergo oīs homo currit. Quartus mod⁹ est quādo contrāctū petit in diuisis vel eōtra. vt si aliqz debeat probare qz medicina ē disciplina sani et egri. et dicatur sic. Medicina ē disciplina sani. et medicina est disciplina egri. ergo medicina ē disciplina sani et egri. Quintus mod⁹ est quādo vñ relatiuorū petitur in alio vt si quis debeat pbare qz fortēs sit pī platonis. probetur sic. plato est fili⁹ fortis. ergo fortēs ē pater platonis. nō sequitur. qz hoc assumitur qd est probādū. Sciendum est qz hec fallacia non im-pedit sillogismū inferentē s3 pbātem. ita fallacia petitionis peccat ptra sil3.

Circa hūc textū notādū ē primo qz auctor determinat de fallacia petitionis pncipij. Rōne cuius p diffinit petitionē pncipij dicēs. Petitio pncipij ē qñ idē sumitur ad pbādū seips. U. i pñ i p

posito vocat illa ppō quā opponēs a pncipio iten dit pbare dñdētē et dicit positioni mādētis. Est at duplex petitio pncipij. quedā ē statī. alia ē nī statim. Petitio pncipij statī est qñ idē sub eodez noie assumitur ad pbādū seips. vt sic arguēdo bō currit. qz bō currit. Et talis petitio pncipij nō est fallacia eo qz nullābz cām apparentie. et opponēs qz sic arguit nō dī petere pncipiū ppe. Petitio pncipij nō statī ē qñ idē fm eque vel magis dubiū assumitur ad pbādū aliquā cōlōnē. Et pōt sic diffiniri fallacia petitionis pncipij qz ē ydoneitas decipiendi pueniens ex appenti diuersitate aītis et cōtis pp quam credim⁹ aīis eē not⁹ cōte et bñe et tute pbatiū cōtis quā tñ nō bz pp improbabilitatem. Un cā appentie b⁹ fallacie ē appēs diuersitas antecedentis et cōtis. rōe cuius credimus aīis bñe et tute pbatiū cōtis. S3 cā defectus b⁹ fallacie est identitas aītis et cōtis pp quā aīis nō bz tutez pbatiū cōtis. Un diffinitio pōt dupl⁹ considerari. Uno. i qñ icludit pñ cēntialia diffinitū qz sūt cā passionū subiecti a diffinitōe. Et hoc mō sumit locus demonstratiuus et nō dyaleticus. Alio. cōsideratur in qñ stat sub cōi intentione diffinitōis. et b⁹ dupl⁹. qz vno modo accipitur respectū pdicator qz notiori mō cōueniūt diffinitōi qz diffinito. et sic a diffinitōe ad diffinitū sumit loc⁹ dyaleticus. Alio. sumit respectū pdicator qz notiori mō cōueniunt ipi diffinito. et sic arguendo a diffinitione ad diffinitum causatur petitio pncipij.

Secundo sciēdū ē qz petere pncipiū in pposito nihil aliud ē qz assumere ppōez eq vel magis dubiā cōclusionē ad quā cōclusionē pbādū ipa accipiebatur. Un aristō. istā fallaciam non vocat petitionē pncipij. sed vocat petere id quod est i principio qz si pprijs vellim⁹ nominibus vti. Petitio pncipij ē quādo eadē ppō assumit ad pbādū ipammet. Et fm istā petitionē pncipij vt pñs dicit est nō assumitur aliqua fallacia. S3 petere id qd ē i principio ē cū aliqz nitit pbare aliqz cōlōnez p aliā ppōez eq vel magis dubiā cōlōnē. iō hec fallacia peccat in pbatōe. qz si aliqz sillogismus nō habeat aīis notius cōte dicim⁹ iēē petitionē pncipij Et ita palogismi b⁹ fallacie deficiunt a vero elencho. qz non sunt pbatiui sue conclusionis. Ex isto sequitur qz nī concurrat ali qua fallacia oēs palogismi hui⁹ fallacie bñt bonā cōiam illatiuā sed non pbatiuā. Et modi hui⁹ fallacie multis modis pñt assignari. Un fm aristō. secūdo priorum tres sunt modi huius fallacie. Prim⁹ ē communis demonstratorū et dyaletico. et talis ē. si

Tractatus sextus

premissa sumpta sit eque vel magis dubia conclusio sicut si aliquis intendat demonstrare istā. ois asinus est corruptibilis. et arguatur sic. omne bñs mām est corruptibile. ois asinus habet materias. ergo omnis asinus est corruptibilis. maior ibi est magis dubia conclusione. nulli enim dubitant de conclusione. sed multi dubitant de maiore. Et pp hoc dixerunt aliqui celum non habere mās sicut dicit auerois. Alij vero dixerunt ipsū habere materiam et fm eos maior esset falsa. Secundus modus est. ppus demonstratori et est iste. si ad demonstrandum aliquā ppositionē assumatur aliqua ppositio demonstrabilis indeterminata quantum cūq; sit vera et necessaria in tali casu petitur pncipium. p3 sic. ois demonstratio d3 pcedere ex pñis veris et immediatis aut ex talibus que per aliq pma vera et immediata sue cognitionis pncipium sumpserunt. sed talis demonstratio que pcedit ex aliqua ppōe demonstrabili indeterminata nō est huiusmodi. ergo. rē. Tertius modus est qui ppe peccat contra demonstrationem propter quid et talis est. si arguatur a posteriori quantūcūq; pmissa sunt notiores conclusione. vt si demonstrator pposuerit aliq pponem demonstrare pp quid et pcedit a posteriorib? tūc sibi ridetur qd petit pncipium. qz non pbat suā clusione a pñi et bi modis breuiter tanguntur ab aristotele et p3. istis tribus modis potest superaddi quartus.

Tertio sciendū est qd quādocūq; opponēs accipit pmissam ex qua videtur rñdenti qd ex illa sequatur conclusio dñm. rñdens autē debet negare et dicere opponēti qd petit pncipium. quia eiusdem opionis est concedere conclusionem quā intendit pbare opponens et pmissam quam assumit. Et sub isto modo pphendūtur modi quos ponit aristo. s? topicorū cum aliquib? alijs. Primus est. si diffinitio petatur in diffinito vel econtra. Secundus est. si partes in quantitate petantur in suo toto. Tertius est. si totum in quantitate petatur in suis partibus. Quartus est. si vnū relatiuorū petatur in reliquo. Quintus est. si cōiunctum petatur in diuiso vel econtra. Et non solum sub isto quarto modo continentur isti quinque modi. imo et multi alij. puta quando species. petitur i genere vel econtra vt si causa petatur in effectū vel econtra. Et ita quasi per omnes locos dyaleticos possit fieri petitio pncipij. ideo tot sunt modi sub isto quarto modo quot modis contingit antecedens esse notius consequente. et hoc contingit tribus modis. p quando maior est notior cōclusionē.

et econtra quando minor est notior cōclusionē. 3? quādo totale antecedēs nō est notior pñe et hī idē redit cū modis ab auctore positīs in textu.

Sed contra predicta arguitur primo sic omnes paralogismi peccāt in materia aut in forma. sed paralogismi hui? fallacie non peccant in materia. quoniam aliquādo petitio pncipij procedit ex veris et probabilib? nec peccant in forma cum conclusio de necessitate sequatur. ergo petitio pncipij non debet enumerari inter fallacias. ¶ Secundo arguitur sic. A diffinitione. a toto in quantitate. a toto vniuersali sumitur locus dyaleticus. qñsophisticus. ¶ Tercio arguitur sic. A diuisis ad coniuncta sumitur fallacia accidentis ergo non petitionis principij. ¶ Quarto arguitur sic. In paralogismis huius fallacie antecedens non est notius consequente. nec apparet cum idem fm rem et vocem non appareat notius alio. ergo in ipsis non committitur hec fallacia. cum in omni fallacia oporteat esse causā apparentie et causam defectus.

Ad rationes Ad primam dicitur qd paralogismi h? fallacie peccant i materia. et quia petitio pncipij aliquādo pcedit ex probabilibus in se et fm se non tamen ex probabilibus in ordine ad aliud. qz ille pmissa non sunt notiores conclusione. ¶ Ad secundam dñ qd ab omnibus illis sumitur locus dyaleticus si arguatur respectu predicatorū que notiori mō cōueniunt terminis in antecedente positīs qñ in consequente. si vero aliter arguatur committitur fallacia. ¶ Ad tertiam dicitur qd si indebite arguatur a diuisis ad coniuncta sic qd ex diuisis non sequat coniunctum sit fallacia accidentis. sed si argueretur debite quo ad illationem et antecedens nō esset notius consequente: committeretur hec fallacia. ¶ Ad quartam dñ qd in paralogismis in quibus antecedens est idem fm rem et vocem consequenti non committitur hec fallacia. quia ibi nulla ē cā apparentie. Sed in istis in quibus antecedens est idem fm rem consequenti et differt ab eo p3 vocē tunc committitur hec fallacia quia ibi est apparen-
rens probabilitas.

Et fallacia psequētis dicēdū ē.

Sed m pñs sūt paralogismi eo qd credimus consequētiā conuerti que non conuertit. Fallacia cōsequētis est ydoneitas decipiēdi. pue

De fallaciis

niens ex apparentia psequenti puerse
que nō cōuertit. Cā apparētie hui⁹ falla
cie ē pueniētia vnius consequentie vere
ad aliā nō verā. causa falsitatis est diner
sitas eorū dē. ⁊ sciēdū qd bñ tenet argu
mentū a positōe antecedētis ad positōz
pntis. Hui⁹ fallacie tres sunt modi. Pri
mus mod⁹ ē qñ arguit a destructiōe an
cedētis ad destructōez psequenti. vt si
hō est aial ē. ergo si hō non ē animal nō
est. vel a positione cōsequētis ad positi
onē aītis. vt si mel ē rubeū ē. ḡ si rubeū
est mel est. Ad istū enī modū reducunt
omnes prauē argumentatōes ab iferio
ri ad superi⁹ destructiue. Vñ quotiēscū
qz fit pcessus ab iferiozi ad superi⁹ cu3
distributiōe superior. vt ois hō currit.
ergo oē animal currit. ibi pmittitur ista
fallacia. vel nullus hō currit. ergo nul
lum aial currit. Scōs mod⁹ solet poni
ab ifufficiēti iductōe singulariuz. vt sor
tes ē aial ⁊ ecōuerso. plato est aial ⁊ ecō
uerso. ergo ois hō est aial ⁊ ecōuerso. h
enumerant oēs singulares illi⁹. ois hō ē
aial. ⁊ nō h⁹ oē aial est hō. que significā
tur p cōpositiōez h⁹ qd est ecōuerso ad
hāc ois homo est aial. Tertius modus
puenit a cōiter accidētibus. ⁊ dicuntur
cōiter accētia q se aliqñ psequunt ⁊ ali
qñ non vt ille ē ppris. ḡ est adulter. Si
milr hic. Abusa ⁊ poeta filr tminant. s3
musa ē femini ḡnis. ḡ ⁊ poeta. Istō seqt
q idēitas ḡnis ⁊ terminatōis aliquādo
se cōsequunt ⁊ aliqñ nō. eo q nō est in
oibus. sed in aliquibus. Si aliquis di
cat q in hoc vltimo tertio modo non te
net econuerso. vnde ibi non est conse
quentia. Dicendum est ergo qd secun
dum quosdam sumitur consequentia
communiter ad consequentiaz necessa

riam ⁊ probabilem. ⁊ in istis non sumi
tur cōsequētia necessaria s3 pbabilis. ta
liter autem ordinant isti modi ab aristo
tele isto modo ordinato.

Circa hūc textū notandū est pmo qd pñr hic au
ctor noster desinat de fallacia pntis. Rōne cuius
pmo videndū est qd sit aīis ⁊ pntis. Antecedēs enī
est ppō cathegorica vel ypothetica iferens conclusio
nem. s3 pntis. est conclusio illata ex ante. Et pntia ē ha
bitudo aītis ad pntis. relatiōe cui⁹ bitudis aīis ifert
pntis. Est aut duplex pntia. s. pntia simplex ⁊ pntia vt
nunc. Cōsequētia simplex ē que tenet p oi tpe ita qd
simplr est ipote aīis eē vey sine pntie Cōsequētia ar
vt nūc est qz p aliquo determinato tpe ⁊ p oi. vt
hic ois hō currit. ḡ sortes currit. ipa enī ē bona tñ
p eo tpe quo sortes ē. Et ite pntia simplex diui
dit qz quedā est mere simplex. Alia est pposita. Et
dī simplex vel cōposita denoiatiōe extrinseca. Con
sequētia simplex mere est qñ ex vno solo antecede
te ifert vñū pntis. Et pposita pntia bz fieri quattuor
modis. Primo mō arguēdo a positōe aītis ad po
sitionē pntis. Scōdo sit arguendo a positione pntis
ad pōnē aītis. vt si hō est aial ē. s3 aial est. ergo hō
ē. ⁊ ibi pmittit bec fallacia. Tertio mō sit a destru
ctione psequētis ad destructōez aītis. vt si hō est
aial est. s3 nullū aial est. ḡ null⁹ hō ē. ⁊ istis duobus
modis. s. pmo ⁊ tertio ē bona pntia. Quarto mō ar
guendo a destructiōe aītis ad destructiōem pntis.
vt si hō est aial est. s3 null⁹ hō est. ḡ nullū aial est. et
ibi cōmittit bec fallacia. Ex pdictis sequit qd pntia
simplex ē duplex. qz qdā opponit pntie vt nūc. Alia
ē qd opponit pntie cōposite ⁊ sic accipit hic.

Secundo Sciēdū ē qd fallacia pntis sic dif
finit. ē ydeonitas decipiēdi. pue
niēs ex apparenti ouertibilitate pntis ⁊ aītis. qñ
sunt cōiter diuerse inter se. Et cā apparētie hui⁹ est
apparēs cōuertibilitas aītis ⁊ pntis. ppter quam
credim⁹ qd sicut aīis ifert cōsequēs ita eō. s. qd pntis
iferat antecedēs. Cā hō defect⁹ ē diuersitas ante
cedētis ⁊ pntis. rōe cui⁹ pntis nō ifert aīis sicut econ
tra. Et qñuis fm hāc fallaciā qñqz arguat a destru
ctiōe aītis ad destructōez pntis. qz tamen opposi
tū cōsequētis seqt ad oppositū aītis. iō equalenter
arguit a genere ad spēs. ⁊ ideo ipa dicitur fallacia
pntis. Et ipsi⁹ tres sūt mōi. Prim⁹ ē arguēdo a de
structiōe aītis ad destructōez pntis. vt si hō ē aial ē.
s3 nullus hō ē. ḡ nullū aial ē. ⁊ etiam arguendo a
positōe pntis ad positionē aītis. vt si hō est aial est
s3 aial est. ḡ hō ē. Et penes hūc modū peccāt oēs

Tractatus sextus

istū palogismi q̄ sūt ab inferiori ad superius negative
ut asinus non ē homo. g. asinus nō ē aīal. aut ē ī cōminis
negationē includētib⁹. ut fortes differt a platone. g.
differt ab hoīe. fortes incipit eē alb⁹. g. incipit eē colo
rar⁹. Etia penes hūc modū peccāt oēs iste cōic q̄ si
unt a supiori ad inferi⁹ affirmative. aut q̄ sūt ab infe
riori distributo ad supi⁹ distributus. Exēplū p̄mi.
ut aīal ē. g. homo ē. exēplū scōi. ut oīs hō currit. g.
oē aīal currit. Et i oibus istis d̄s negari cōsequētia
ostendendo causam quare non habet.

Tertio Sciendū ē q̄ scōs mod⁹ hui⁹ fallacie
fit arguēdo ab insufficiēti enūera
tōe singulariū ad suū vltz. ut sic arguēdo fortes cur
rit plato currit guillerm⁹ currit. g. oīs hō currit. vlt
sic. fortes h̄z pedes. b̄uēll⁹ h̄z pedes. g. oē aīal h̄z pe
des. Ut sic hō fuit i archa noe. equ⁹ fuit i archa noe
leo fuit i archa noe. z sic de singulis sp̄ibus aīalis.
ergo oē aīal fuit i archa noe. Sitr si p̄bet q̄ oīs hō
videt oēs equū sic arguēdo. ille hō videt illū equū
z ille hō videt illū equū. g. oīs homo vidz oēs equū.
omittit fallacia cōitis ab insufficiēti enumeratione
singulariū. Ad sciendū at̄ quō d̄s fieri enumera
tio singulariū i illis p̄pōnib⁹ ponit̄ bec regla. Ois
p̄positio i q̄ ponit̄ signū vlt affirmatiū tam a par
te subiecti q̄ a pte p̄dicati potest iduci a pte subie
cti tū. z tūc totū p̄dicatū d̄s de quolz subiecto sin
gulari affirmari. ideo illa d̄s sic iduci. oīs hō videt
oēs equū ab istis singularib⁹. fortes videt oēs equū
plato videt oēs equū. z sic de singulis hoībus. ergo
oīs homo videt oēs equū. C Scōdo pōt fieri indu
ctio a pte p̄dicati tū. z tūc oīa singularia p̄dicati
debēt p̄dicari diuisz de subiecto d̄e z vlt iūmpto.
ideo p̄dcā p̄positio sic iduci. oīs hō videt hūc equū
oīs hō videt hūc equū. z sic de alijs. g. oīs hō videt
oēs equū. C Tertio mō potest fieri iductio a pte
vtriusq̄. z tūc de quolz supposito subiecti p̄ se sū
pto sub eo debēt affirmari oīa singularia p̄dicati.
ut fortes videt illū equum z illum equum. z sic de
alijs equis. z plato videt illū equū z illū. z sic de
alijs. z cicero videt illum equum z illum z sic de
alijs. tā hoīb⁹ q̄ equis. g. oīs hō videt omnē equū.
C Tern⁹ mod⁹ hui⁹ fallacie fit arguēdo in coiter
accidētibus. s. i illis que non necario se iūicē conse
quunt. ut fortes ē compr⁹ ergo ē adūf. vel sic for
tes ē magn⁹. ergo est fortis. fortes ē pulcher. ergo
ē bon⁹. in omnib⁹ istis cōia non valet. quia ī ista ac
cidētia q̄nq̄ se consequātur non tñ de necessitate.
Sed contra p̄dicta arguit. p̄io sic. cōis
est de intellectu antecedē
tis. ergo destructo antecedēte destruit cōis. z p̄cō

sequēs a destructiōe ant̄is ad destructiōē cōitis
est bona cōia C Scōdo arguit sic. posito posteriori
de necessitate p̄us ponit̄. s. cōis est p̄steri⁹ ant̄e. g.
a positione cōitis ad positionē ant̄is ē bona cōia.
C Tertio arguit sic. singularia sufficiēter enume
rata sequūtur ad suū vlt. g. arguendo ab insufficiē
ti enūeratione singulariū omittit p̄m⁹ modus. z
p̄cōis p̄m⁹ mod⁹ z scōs mod⁹ nō distinguuntur. C 4.
arguit sic. a coiter accētib⁹ ē bon⁹ loc⁹ dialectic⁹ ergo
sic arguēdo nō sumitur tertī⁹ modus hui⁹ fallacie.

Ad rationes Ad p̄mā d̄s negādo cōiam
q̄ cōis non solū includitur i
ant̄e. s. ē ī alijs mltis. g. destructo ant̄e cōis adhuc
māet i ill. Ad 2^{am} d̄s q̄ posito posteriori f̄z nāz pōit̄
p̄us. nō tñ oīs d̄ posteriori f̄z tps. cōis at̄ f̄z nāz ē p̄us
ant̄e. iō posito ant̄e ponit̄ cōis z nō ē. Ad 3^{am} d̄s q̄
arguēdo ab insufficiēti enūerationē arguit a pōne cōi
tis ad pōnē ant̄is. s. nō solū sumit cā appēntie a pte
cūcietie ant̄is z cōitis. s. ex pte idētitatis singulariū
cū vlt suo. Ad 4^{am} d̄s q̄ i arguēdo a cōit accētib⁹ q̄
se se necio cōsequūtur ē bon⁹ loc⁹ dialectic⁹. s. arguē
do ab ill q̄ se cōigent cōsequunt ē loc⁹ sophistic⁹ pe
nes 3^{am} mōs h̄ fallacie q̄ dāmō possz dici dialectic⁹

C Sequit̄ de fallacia p̄m nō cāz vt cāz.

De cui⁹ euidētiā sciendū q̄ du
plex est fillis. s. ostensiuus z ad
imposle. Ostensiuus est qui h̄z
vnā solā cōclusionē. Sillogismus vero
ad iposle est q̄n aliquis sillogistice ducit̄
ad imposle z ppter hoc iterimitt̄ aliqua
p̄missaz que erit cā illius imposlis. vñ
iste sillogism⁹ semp h̄z duas cōclusionēs
vt cū dicit̄. est ne hō asinus. hoc p̄cesso.
cōtra nullus asinus ē aīal rōnale morta
le. hō est asinus. ergo hō non est aīal rō
nale mortale. s. hoc ē iposle. ergo z ista
hō est asinus. z ille sillogismus ē in q̄r
to mō prime figure. Sciendū est enim
q̄ non causa vt causa semp fit i sillogi
smis ad iposibile. Fallacia aut̄ scōm nō
causā vt causam fit q̄n nō causa ponit̄ vt
cā. z ppter hoc appet sequi iposibile.
z illud quod appet eē causa iterimitt̄.
vt si q̄rat̄. ē ne brunellus hō. quo p̄cesso.

De fallacijs

cōtra. nullus asinus est aial rōnale mor-
tale. s; hō ē asinus z brunellus est hō. &
hō nō ē aial rōnale. hoc aut est ipole. &
brunellus nō ē hō. In hac enī dicta ar-
gumētatione ē nō cāvt cā qz iterimtur
id qd appet eē cā z nō ē. scilicet brunel-
lus ē hō. cā appentie huius fallacie est
pueniētia huius qd appet eē cā z nō ē
cū eo qd est cā. cā falsitatis est diuersi-
tas eorundē. tale enī exēplū pōit aristo-
teles huius fallacie. sunt ne aia z vita
idē. quo cōcesso. contra. mors z vita sūt
cōtraria. sed mors est corruptio. & vita
generatio. z p pnsuere est generari.
s; hoc est ipole. qz quicquid uiuit nō ge-
neratur. sed generatū est. & aial z vita
nō sūt idē. hec conclusio peccat fm cāz vt
cām. ex hoc enī qz aia z vita sūt idē nō
sequit ipole z ita nō d; iterimi. s; ista
mors z vita sūt ptraria. qz in oibus his
id qd nō est cā appet eē cā. qz cōicat in-
termis cū aliquibus. ppōnibus ex qui-
bus sequit ipole. Ex his pz qz ista fal-
lacia nō fit i sillogismo ostēsiuo. vt ois
hō currit. sortes est hō z sol ē i cācro &
sortes currit. hic nō ē fallacia cāe vt cāe.
qz hec ppositio sol est i cācro nō ē cā
neq; apparet esse causa sicut apparet
in sillogismo ad impossibile.

¶ Circa hūc textū notādū est p qz auctor de-
terminat de fallacia fm non cām vt cām qbz fieri
i sillogismo ad ipole. Est aut duplex sillogism⁹. s.
ostēsiu⁹ z ad ipole. Sillogism⁹ ostēsiu⁹ d; qui ex
unico pcessu z duab⁹ pmissis ifert suā conclusionē
S; silis ad ipole est qz ex pmissis ifert vnū mani-
feste falsū ex cuius falsitate iterimū aliq pmissa
rū z pbat oppositū illi pmissis. Ex quo pz qz sillo-
gism⁹ ad ipole semp bz aliqua pmissa; falsā eo qz
conclusio ei⁹ semp est falsa et ex veris nō seq; falsū
¶ Unū silio ad ipole sūt duo pcessus. p̄m⁹ ē
ex eo qz pcedit apmissis falsis ad conclusionē falsā
z iste ē illogisticus z pōt hē i eo ē aliqua fallacia
Secundus ē ex quo pcedit a falsitate conclusionis

ad interimēdū ppōnē qd ē cā ei⁹ falsitatis z isto sei-
cūdo mō fit fallacia fm nō cām vt cām. D; aut cā
i pposito illa pmissa q facit illationē conclusionis qua
remota nō āplius sequit conclusio. S; pmissa non
cā d; pmissa q non opat ad illationē conclusionis sic
qz ipa remota nō min⁹ regit conclusio. Sed nō cā vt
cā d; pmissa nihil faciēs ad illationē conclusionis qz nō
appet aliqd facere ad illationē conclusionis pp ali-
quā conueniētiā quā bz i aliquo tmino conclusionis. S;
fallacia a nō cā vt cā sic dūmuntur qz ē deceptio p-
ueniēs ex cōueniētiā pmissis nō cāe vt cāe cū con-
clusionē illata. pp quā conueniētiā credim⁹ pmissā nō
cām eē cām illationis conclusionis. Ex quo vltēr⁹ cre-
dim⁹ conclusionē eē falsā pp similitudinē pmissis nō
cāe vt cāe. Cā hō appentie huius fallacie est falsi-
tas conclusionis z cōueniētiā ei⁹ cū pmissa nō cā vt
cā. Cā hō defectus ē veritas pmissis nō cāe vt cāe.
z etiā eo qz pmissa nō cā vt cā nihil opatur ad illa-
tionē conclusionis. z ita pz qz ista fallacia fit in regre-
su cōclusionē facta qua concludim⁹ pmissam non
cām vt cām eē falsā ex illa conclusionē falsā. vt si
arguatur sic. ois asin⁹ est rudibil⁹. oē aial ē asinus
ois homo est aial. ergo ois hō est asinus. Ista pro-
positio oē aial est asin⁹ est pmissa cā qz ea remota
amplius nō segtur cōclusio. s; ista ois asin⁹ ē rudi-
bil⁹ ē pmissa nō cā qz ipa remota vt nō posita nō mi-
n⁹ segtur. appet tū aliqd facere ad illationē cō-
clusionis. iō si credatur qz. fit falsa pp falsitatē p-
missis non cāe vt cāe decipitur p hanc fallaciam.

Secundo. sciendū est qz duo sunt modi hu-
ius fallacie. p̄mus ē qz pmissa
sa nō causa cōuenit cū pmissa cā i subo. vt hic. ois
asin⁹ est rudibil⁹. oē aial est rudibile. ois hō est aial
ergo ois hō est rudibil⁹. Et tunc fit regressus ad in-
terimēdū hanc ois asin⁹ est rudibil⁹. z male fit re-
gressus. ideo amittitur hec fallacia. Et soluit iste
paralogismus. negādo m̄az eo qz male fit regres-
sus ad interimēdū pmissam falsam qz illa. nō
non est falsa ppter falsitatem pmissis non cāe vt
cāe s; qz alia pmissa falsa est causa falsa. ¶ 2⁹
modus est qz pmissa non causa ex parte sui pre-
dicati uenit cū pmissa causa. vt arguendo
ois asinus est rudibil⁹. omne rudibile ē hō. brunel-
lus est rudibil⁹. ergo brunellus ē homo. nō est falsa
ergo aliqua pmissarum z nō alia qz ista. ois asinus
ē rudibil⁹. ergo ipa falsa. Respondēdum est qz hic
male interimitur qz loco pmissis causē interimi-
tur pmissa nō cā. Lea qz nō est cā tal iposibili illati. Et
ad fallaciā hāc reducitur argumētū qd ex p̄ssibilib⁹
sibi inicē icōpossibilib⁹ ifert. icōpossibilib⁹. vt si sic

Tractatus sextus

arguat. hē album. hē nigrū. g. albū est nigrū. cōnā ē
ipossibit. g. aliqua pmissaz. R. nidei negādo cōnam
qz cā illi^o ipossibilitatis nō est impossibilitas alicuius
pmissaz s3 est icōpossibilitas pmissaz inter se.

Tertio sciēdū ē qz ad hē qz copulatiua sit im
poss. bil. nō regit qz aliq ps ei^o sit im
possibit s3 sufficit qz ptes ei^o sint icōpossibiles dū
in termini teneātur vniuoce. nā ista ē ipossibit sor
tes currit z nō currit. z tñ ptes ei^o sūt possibiles s3
se iō nō dī ipossibilia. s3 qz vna illaz priū est alteri
icōposs. bil. Dicit vlti^o qz si cōnā ē ipossibile necē
ē antecedēs illi^o cōntis ēē ipole als cōnā nō valeret
iō bene sequit. cō^o est ipossibit. ergo totale aīis est i
pole. S3 nō seqt. ergo aliq pmissarum est ipossibi
lis. Dicitur qz applicādo ad ppositū qz defect^o p
ueniēs p istā fallaciaz ē ex eo qz credim^o qz nō est
pole cōclusionē ēē falsā qn aliqua pmissaz nō sit fal
sa. hñ ē falsū qz ad ipossibilitatē cōclusionis sufficit
qz totale antecedēs sit ipossibile. S3 nō o3 qz si tale
cōnā sillogismi sit ipole qz etiā aliqua pmissaz sit i
possibit. imo sufficit qz vna pmissa sit alēi icōpossi
bilis. nec est simile dī ipossibilitate z falsitate. qd ps
qz ipole ē totale antecedēs sillogisticū ēē falsū qn
aliqua pmissaz sit falsa qz copulatiua nō pōt esse
falsa cuiusmodi est aīis qn aliqua ps eius sit falsa.
iō bene sequit. cōclusio est falsa. ergo aliqua pmiss
az est falsa. s3 nō sequit. cōclusio est impossibilis. er
go aliqua pmissaz est ipossibilis. sed bene sequit
cōclusio est ipossibilis. g. totale aīis impossibile.

Sed cōtra pdicta arguit. Prio sic. In qti
bet fallacia cōclusio vī pbari p
pmissas q nō pbat. ergo i oī fallacia est fallacia
fm non cām vt cām z p cōis non distinguit ab ali
is. C. Scdo arguitur sic. Sicut se h3 ens ad non
ens ita cā ad non cām. s3 ens z non ens nullo mō
conueniūt inter se. ergo cā z nō cā nullā hñt cōueniē
tiā int se. C. Tertio arguitur sic. ista fallacia pue
nit ex pte pmissae non cāe. s3 illa sēper ponitur in p
discursu sillogismi ad ipole fm pmissaz pcessū eius.
s3 ille pcessus est ostēsiuus. ergo fallacia cōmittit
in tali sillogismo iquātus est ad ipole. C. Quarto
arguitur sic. fallacia fm non cām vt cāz est bonus
sillogismus. ergo ipsa nō debet dici fallacia.

Ad rōnes Ad pma dī qz nō cā capitur du
plo. vno mō generat p omni
illo qd nō est cā nec vī ēē cā. z sic quelibet fallacia
est non cā vt cā. Alio mō capitur specialr fm qz p
us diffinita est. z sic solū repit i hac fallacia. C. Ad
secūdā dī qz cōuis nō ens nūq3 sit ens. similr cōuis
premissa non cā nūq3 sit cā. tñ pōt apparere causa

C. Ad tertiā dī qz h3 bec pmissa nō cā pōt in pmo
discursu sillogismi ad impossibile z i eo sit cā appa
rētie tamē nō sumitur bec fallacia nisi in vltio pro
cessu cū ibi sit cā defect^o destruēdo pmissā q nō est
cā cōclusiōis. z secūdum illū processum talis sillo
gismus ducitur ad impossibile. C. Ad quartā dici
tur qz in sillogismo in quo est fallacia nō cause vt
cause sunt duo processus. primus est sillogisticus
z ille est bonus nec ibi est aliqua fallacia. Ali^o ē i q
intermittitur aliqua pmissaz que nō est cā illius cō
clusionis. z in illo est bec fallacia.

Ropō plures : ē illa in q plura
p / pdicant de pluribus. vī plura
de vno. vī vñū de pluribus. vt
sortes currit z disputat. vī sic. ē ne hic
z hic hō dīmōstrato sorte z brūello. vel
sortes z plato currūt z disputāt. Pro
positio aut vna ē in qua vñū pdicat de
vno. z hoc quadruplr siue vñū nume
ro. vt hō ē risibilis. siue vñūz specie. vt
sortes est hō. siue vñū genere. vt sortes
ē aīal. siue vñū secūdū prius z posteri^o
vt hō ē ens. aīal ē sanū. siue pdicantur
plura ex quibus sit vñū. vt hō ē aīal ra
tiōale mortale. Secūdū plures interro
gatiōes sūt paralogismi qñ ad interroga
tiones plures dat vna respōsio. Causa
apparētie huius fallacie est vnitas int
rogatiōis cōplere. cā falsitatis ē plurali
tas ipi^o. Duo sūt modi huius fallacie
Primus modus ē qñ plura i singula
ri numero subiūiuntur vel predicant
vt hic. ē ne hic z hic hō dīmōstrato so
te z brunello. si dicatur sic. g. brunellus
est hō. si non. ergo sortes nō est hō. nō
bene enī respondit qñ fecit responsio
nē vnam ad interrogationes plures. s3
debet respondere verum est p vno z
falsū p reliquo. Secundus modus est
qñ plura in plurali numero subiūiunt
vel predicantur. vt sunt ne ista bona vī
non bona. demonstratis bono z non

De fallacijs

bono. si dicit bona. & bonum ē malū. si nō bona. & bonū nō est bonū. debuisset enī respōdere. bonū est bonū. & malū ē malū. Si autē cōcedat aliquis hō dari diffinitiones simili modo ī singulari & plurali. vt cecū ē aptū natū videre & nō videt. & ceca sūt apta nata videre & nō vidēt. n̄ effugiet redargutiōez demon- strato vno ceco & altero vidēte. & dica- tur sic. sūt ne illa ceca vel non ceca. Si ceca. & illud ē cecū demonstrato vno vi- dēte. nō enī dicebat illū ē cecum & illū ēē vidētē. s; dabat vnā respōsionem eo q̄ concessit q̄ simil' daretur diffinitio in singulari numero & plurali.

Circa hūc textū notandū ē p̄ q̄ bic dñr auctor dētermiat d fallacijs s; p̄tes interrogatiōes vt vnā & ad hoc ostēdēdū primo diffinit' p̄pōne plures. d inde ostēdit qd ē propō vna. Dicit g' p̄mo sic. q̄ p/ positio plures est illa ī qua plura p̄dicantur d vno aut vnū de plurib'. aut plura de plurib'. exēplūz p̄mi. vt sortes currit & disputat. exēplū secūdi. vt sortes & plato currit. exēplū tertij. vt sortes & pla- to currit & disputat. & dñr p̄pō plures qz ibi sūt p̄tes p̄pōnes p̄dicatī cū subo. vel salte designātur esse & p̄ oppositū. Propō vna est illa ī qua p̄dicat vnū de vno. siue sit vnū numero. siue vnū specie. siue vnū genere. siue accidēte & sic de alijs. **U**nā p/ positio plures pōt capi duplt. vno mō gñatr pro oī illa p̄pōne ī qua nō p̄dicat vnū de vno designa- to p̄ modū vni'. Alio mō capī stricte p̄ omni illa p̄pōne ī qua p̄dicant plura p̄ modū pluriū d vno vel vnū de pluribus. & sic capitur bic. Unā fallacia sūt plures in interrogatiōes vt vna sic diffin. ī. Est ydoneitas decipiēdi pueniēs ex puenientia ī ter- minis p̄pōnis plures cū p̄pōne vna q̄ tñ sūt inter se differētes. Et cā appēntie ei' est appēns pueni- entia ī terminis p̄pōnis plures cū p̄pōne vna. ra- tione cui' credim' q̄ sic ad interrogatiōē vnā daf vna rñsio ita etiā debeat dari vna respōsio ad in- terrogatiōē plures. Et puenit illa appēntia ex nu- mor. vñ enī q̄ interrogatio sit vna eo q̄ ī ea nō po- nitur nisi vnū signū interrogatiuū. Cā hō defectus est diuersitas interrogatiōis vni' & interrogatiōis plures. nam sicut est aliqua interrogatio vna ita etiam ē aliqua interrogatio plures in qua interro-

gatur plura de vno vel vnū de plurib' vlt' pla de plurib'. ita ē et aliq' p̄pō vna ī q̄ p̄dicat vnū d vno

Secundo sciendū est q̄ bui' fallacie duo sūt modi. Prim' ē qñ ī interrogati- one plures plura p̄dicant ī singulari numero. vt si q̄ratur. est ne sortes vlt' brunellus hō. Si des vna respōsio. s. affirmatiua dicēdo q̄ sic. tūc inferi. er- go brunellus ē hō. Si respondeat negatiue dicen- do q̄ nō. tūc inferitur. g' sortes non est hō. **C**z' mo- dus puenit ex eo q̄ ī interrogatiōe plures plura subiiciuntur vlt' p̄dicantur ī singulari numero. vt d mōstrando duos boies quoz vn' sit cecus & alter videns & q̄ratur vtz isti sint vidētes vlt' cecū. si di- catur q̄ sic tūc inferitur. ergo cec' est vidēs. si dicatur q̄ sūt cecī tūc inferitur. ergo vidēs ē cec'. Et soluū tur isti pallogismi dādo plures respōsiones ad in- terrogatiōē plures. Et ē sciendū q̄ ad interrogatiōēz p̄tes qñqz pōt dari vna respōsio & qñqz plures.

Tertio sciendum est q̄ interrogatio pōt dici plures qñqz modis. Prim' modus est qñ plura iplicite interrogantur de pluribus vel plura de vno vel vnū de plurib' sicut est illa in q̄ pon ī fin' equoc'. **S**ecūs mod' ē qñ ī ea ex- plicite interrogatur plura de plurib' vel plura de vno. vt si q̄ratur. vtrum sortes sit albus musicus **T**ertius modus ē qñ ī eadem ponuntur plu- ra ex eadē pte quoz vnū est determinatio alteri' vt si queratur vtrum sortes albus sit bon'. **C**4' modus est qñ ī ea ponuntur plures termini con- iuncti p cōiunctionē aut aduerbiū. vt si queratur vtrum sortes vel brunellus sit asinus. **Q**uint' modus est qñ ī ea ponuntur plures termini ī plu- rali numero. vt si queratur. vtrum isti sint cecī vlt' videntes. Et inter istos qñqz modos interrogatio- nis plures duob' p̄mis modis non ē vna interro- gatio. & p̄pōis non est p̄pō qz eadem est p̄pō & pro- positio vna. Ex quo sequitur q̄ ista non ē hā nec fallia nec cōcedēda nec negāda sed distinguenda. & p̄pōis non est ad eam dāda vna respōsio. Sed ī interrogatio plures trib' alijs modis ē aliquo mo- do vna. & ad eam pōt dari vna respōsio. vt demō- strato vno homine vidēte & alio ceco & queratur vtrum isti sint cecī vel videntes q̄bus non possu- mus respondere q̄ sic. pōt tñ responderi q̄ nō qz ista. isti sunt videntes equiualeat vni copulatiue. i. huic. iste est videns & ille non ē videns. Sed nega- tiua. opposita. i. ista. isti n̄ sunt videntes equalz vni diuēctie hē. i. huic. ille n̄ vidēs vlt' ille n̄ vidēs. **S**ed contra p̄dicta arguit p̄rio sic. eadez interrogatio & interrogatio

Tractatus sextus

tio vna. sed interrogatio plures non est interrogatio vna. **¶** Interrogatio plures non est interrogatio vna. **¶** Secundo arguitur sic. in illa propositione sortes et plato currunt predicant vnum de pluribus et tamen est propositio vna. et non plures. **¶** Tercio arguitur sic. interrogatio plures fit tribus modis. **¶** Quod debent esse tres modi huius fallacie. **¶** Quarto arguitur sic. quaecumque sunt plura sunt in plurali numero ergo plura non subiiciuntur in singulari numero nec etiam predicantur in singulari numero.

Ad rationes **¶** Ad primam dicitur quod propositio dicitur vna dupliciter vno modo generaliter et sic omnis propositio est vna in qua predicant vnum de vno vel plura de pluribus hoc est coniuncte. et sic interrogatio plures bene est vna. scilicet vna coniunctio vna. et modo propositio illa dicitur vna in qua dicitur vnum de vno et sic interrogatio plures non est interrogatio vna. **¶** Ad secundam dicitur concedendo quod illa est vna coniunctione sed non vna simpliciter. **¶** Ad tertiam dicitur quod quilibet istorum modorum assignatorum continet tres modos interrogationis plures. ideo bene distinguuntur plures. **¶** Ad quartam dicitur quod si capiat numerum ut est passio reprobatur tunc quaecumque sunt plura sunt in plurali numero. sed si capiatur ut est passio termini singularis sic est vnus modus nunc et tria plura putantur accipi in singulari numero.

Ostendit hoc reducendum est omnes fallacias ad ignorantiam elenchi **¶** Reducere autem omnes ad ignorantiam elenchi est ostendere qualiter fallacia quolibet peccat contra aliquam particulam in definitione elenchi positam aut ratione syllogismi aut contradictionis. sicut enim omnia adueniens generi constituit species: ita ratio contradictionis adueniens syllogismo constituit elenchum. **¶** Nam quicquid est in elencho aut est in eo ratione contradictionis aut ratione syllogismi. dicit enim aristoteles quod dividendum est omnes syllogismos appetentes et elenchos: aut omnes reducendum est ad ignorantiam elenchi. **¶** Equivocatio et amphibologia et figura dictionis reducuntur ad ignorantiam elenchi: eo quod duplex esse impedit syllogismum et predictionem. **¶** Compositio. diuisio. accentus reducuntur ad ignorantiam elenchi in eo quod non est oratio eadem vel idem nomen sed differens.

Ostendit hoc. scilicet nomen et rationem esse eadem quemadmodum et rem si debeat esse elenchus. **¶** Qui vero secundum accidens fiunt manifesti sunt diffinitio syllogismo. quia fiunt contra particulam in definitione elenchi positam. scilicet necesse est aliud accidere pro ea que posita sunt et concessa. et secundum hanc fallaciam que est secundum accidens artifices et scientes sepe ab inscijs redarguuntur facientibus syllogismos contra sapientes. nam secundum accidens faciunt syllogismos apparentes. qui vero fiunt secundum quid ad simpliciter reducuntur ad ignorantiam elenchi. quoniam de codez non est affirmatio et negatio. ut erbiops est albus secundum dentes. **¶** Et est albus. **¶** Manifesti sunt autem syllogismi qui prius dicti sunt. et quales nuncupantur. **¶** Qui vero fiunt secundum id quod petit in principio. et non causam ut causam. peccant manifeste contra definitionem syllogismi. quia in syllogismo oportet sequi aliud de necessitate quod non erat in principio. et sic oportet quod premissae sint cause conclusionis syllogismi. **¶** Qui vero secundum consequens reducuntur sicut et illi qui fiunt secundum accidens. **¶** Qui vero secundum plures interrogationes ut vnam reducuntur eo quod peccant contra unitatem propositionis. ibi enim non sumit propositio vna. et per prius nec propositio. nam eadem est diffinitio vnius rei et rei. ut hominis et vnius hominis. si autem est in alijs. vnum propositio vna vnum de vno affirmat. sed non est ita in propositione plures in qua predicant plura de vno vel vnum de pluribus. et propter hoc peccant contra unitatem propositionis. **¶** Item omnes fallacie in dictione et similitudinem quid ad simpliciter reducuntur ad ignorantiam elenchi eo quod peccant contra contradictionem.

De fallacijs

oēs at fallacie alie extra dictōez reducū
tur i hoc q peccāt ptra diffinitōez silli
Et hec d fallacijs pe. bys. dca sufficiāt

Circa hūc textū notādū ē p q postq auctor d
terminauit de vnaqz fallacia fz se dnr determi
nat d ipis p opationē ad vey elēchi onēdo quō
oēs deficiūt a rōe ei? qz peccāt d verū elēchi z
p h reducūtur ad ignorātiā elēchi. Nā reducē fal
lacias ad ignorātiāz elēchi ē onētere quō quelz ea
rū peccat d aliqz pticulaz in diffōe elēchi positā si
ue sit opolita rōe silli simplr siue sillogismi dyale
tici siue rōe ddictōis que adueniēs dyaletico onē
tuit elēchi cū sit vltima oīa elēchi. **C** Tū aduer
tēdū ē q ignorātia elēchi capit duplr. vno? spāli
ter p ignorātia aliquaz quatuor pticularū vltima
rū in diffōe elenchi positāz. Et tūc fm ignorātiā
elēchi sumit vna fallacia spālis ab alijs distincta. z
isto mō hic nō accipitur. Alio mō capitur cōiter p
ignorātia cuiuscūqz particule posite i diffōe elen
chi siue illa sit ex parte silli vel ddictōis. z h mō fz
ignorātiā elēchi nō accipit vna fallacia spālis, sed
ad eam omnes alie habent reduci.

Secundo sciendū ē q oēs fallacie i dictiōe
hnt reduci ad ignorātiā elēchi
Qd sic ppat. qz reducē fallacias ad ignorātiā elē
chi nō ē aliud nisi onēdere quō quelz fallacia pec
cat d aliqz pticulā in diffōe elēchi positā. Sed oēs
fallacie pdcē peccāt d aliquā pticulā in diffōe veri
elēchi positā. g. t. minor pbat iductiue qz oēs pec
cāt d illā pticulā. nō nois tū nec rei tū fz nois z rei
sil. In fallacijs enī equocatōis z āpbibologie z si
gure dictōis ē vnitas dictiōis z nō rei significate.
In fallacijs vō opōnis z dñōis nō est vnitas rei cū
accipiat i diuersis sētib? nec nois. cū oīo opōsi
ta z diuisa nō sint vna nisi potētiat. Silf ē i falla
cia accētis nō ē vnitas rei cū dictio accipiat spāli
ter. nec nois. eo q ipa vox ē vna potētiat tū siue
ex pte materie. z diuersa fm modum pferendi

Tertio sciendū ē q silr pbari pōt q falla
cie ex dictionē ad fallaciā elēchi ha
beāt reduci eo q oēs peccāt d aliquā pticulā i dif
fōe elēchi positā. Et pz in lra. nam fallacia accētis
peccat d illā pticulā ex his que data sūt de necessi
tate accidere q sūt qz d de necessitate seq ex pmissis.
In fallacia. n. accētis d nō de necessitate seq ex p
missis cū oēs palogismi solūat p negatōez oīe. qz
fallacia oīis ē p fallacie accētis. iō ē fallacia d
seqntis peccat d eādē pticulā. Paralogismi at fal
lacie fm qd z simplr z ignorātiā elēchi peccāt d pri

culas i diffōe elēchi positas rōe ddictōis ex eo q
icis nō sit affirmatio eiūsdē ad idē de eodē z sic de
alijs. Dcm. n. fm qd z dēz simplr nō sūt idē. Paralo
gismi vō petitiōis pncipij peccāt d illā pticulā non
mūerato h qd erat i pñ? qz i ipis idē assumit ad p
bādū seipm. Silf i fallacia fm nō cāz vt cām nō sit p
batio dclōis. iō iste due peccāt d silf dyalecticus si
ue pbatuū. Et qz ad oēs sillin regit q sūt due p
misse z vna d. Et cū interrogatio plures nō sit vna
iō ē fallacia fm plēs interrogatōes vt vna peccat
d vey elēchi. z i talib? palogismis repit duplex d
fect? p ex pte rez ex qb? sit disputatio. Et oēs pa
logismi i h deficiūt d vey elēchi. z ex pte rñden
tis q ē i grātia ipi? palogismi pp quā rñdēs decipi
tur q duplex ē. p? ē actiua. z? vō passiua. Et p i fal
lacia equocatōis pūit deceptio eo q i grāt plita.
tē significatōz dictōis actuali plura significātis.
z i āpbibologia eo q i grāt diuersa significata oīo
nis z sic similiter in alijs fallacijs.

Sed contra pdcā arguit p sic. In pcedē
tib? onē sūt cāe appētie z d
fect? cuiuslz fallacie. g supflue h onēdūt. **C** z? agui
tur sic. Cā defect? palogismi se tē ex pte rei vt di
ctionū z pñs fallacie nō debēt reduci ad ignoran
tiā elēchi. **C** 3? arguitur sic. Fallacia ignorātie
elēchi ē fallacia special? ab alijs distincta. g ad eam
nō oēs alie fallacie reducūtur. **C** 4? arguitur sic
passio solū ouenit suo subo. sed ddictio ē passio
enūciationis. g nō ouenit sillo nec elencho.

Ad rationes Ad pma d q in pcedenti
bus onē sūt in spāli cause
apparētie z defect? fallaciariū. h at onēdūt i gñā
li oēs opando eas ad verum elenchi z onēdo q
mō ab eo differunt. **C** Ad secūdā dicit q duplex
ē causa defectus. qdā ē cēntialis z intrinseca. z illa nō
se tenet ex parte rñdētis sed ex pte rerū vel dicti
onū. Alia ē extrinseca q puenit ex pte rñdentis eo
q ignorat habitudines rez inter se. h at onēdūt cāe
defectus z intrinsece z nō accēntales aut extrinsece.
C Ad tertiā d q accipiēdo ignorātiā elenchi
specialiter tunc est fallacia spālis ab alijs distincta
nec ad eaz reducuntur alie fallacie. fz accipiēdo
eaz gñat nō est fallacia ab alijs distincta sed oēs
ad eaz hnt reduci. **C** Ad quartā d q lz ddictio p
z per se soli ppositioni conueniat. tamen bene ex
consequenti potest conuenire sillogismo ratione
siue conclusionis vel alicuius suarum premissarū
que contradicit conclusioni respondentis.

C Et de sexto tractatu dicta sufficiant.

C Explicit tractatus sextus.

Tractatus septimus

Segt septim^o tractat^o de suppoib^{us}.

Oz que dñr. quedā dñr cū cōplexione. vt hō currit. quedam vero sine cōplexione. vt hō. qz ē terminus icōplexus. Terminus vt hic sumit^r ē vox significās vlē vel pticulare vt hō vel fortes. Terminoz at incōplexoz vnusquisqz aut significat substantiā aut qlitatē aut q̄titatē aut ad aliqd aut agē aut pati aut vbi aut qñ aut situs aut habitus.

Iste ē septim^o tractat^o sūmulaz magñi Petri byspani. q dñr quoz logicaliū i quo ipe determinat de terminis per respectū ad quaidā passiōes eoz. Et p determinat de suppositione terminoz abso-lutoz. deinde de suppoē terminoz respectiuoz. Et huius tractat^o subñ dñr a quibusdā eē suppo. aut ē termin^o supponēs q̄uis sit cōplexū fm vo-cē. tñ fm situm circūlocuti ē aliqd incōplexum. Pro nūc tñ dñr q nec suppoē subñ huius tracta-tus cū sit passio termini. nec termin^o supponēs cū sit qd cōplexū. z ens p acciō. z ē quoddā aggre-gatū ex subo z passiōe. Un passio termini ē suppo z termin^o ē subñ hui^o tractatus hñs pñcipia passi-ones z ppetates de eo demonstrabiles. Un h tra-ctatus ē utilis ad cognoscēdū x̄itatē vel falsitatez enūciationū. Veritas enī ppōis nō pōt facili^r cog-scinifi cognoscatur quā suppoēz termini habeāt: eo q fm variatōem suppois variatur veritas pro-pōis. Valet ēt ad cognoscēdū dñam veroz sillo-gismoz a sophisticis. Variatio enī supponum fm gen^o causat sillogismū sophisticū cū ab ea sumat^r tertius modus fallacie figure dictiōis. Ex pñcis pñs quid est subñ huius tractatus z que ē ei^o utili-tas. Causa at eius efficiens ē Petrus byspanus. Causa hō mālīs est terminus. Causa finalis itē ea est cognitio ipsius termini. Et causa extrinseca ē cognitio enūciationū. et ex pñti tot^o argumen-tatōis. Cā hō formalis ē eadē sicut in pcedētib^{us} tractatib^{us}. Un ad cognoscēdū gbus uenit sup-positio z quib^{us} nō ponit auctor vnā diuisionē po-sitā in antepdicamētis q est ista. Eoz que dñr. i. p-vocē exprimūt^r quedā dñr cū cōplexione vt hō currit. quedā hō sine cōplexione vt hō per se. Et po-sita ē in antepdicamentis hec diuissio ad cognoscēdū dñam eoz que ponūt^r in predicamentis ab-bis q nō ponūt^r. Et hic ponit^r ad cognoscēdū

dñam eoz que supponūt^r ab bis q nō supponunt^r quia illa que dicuntur cum complexione saltem distante non supponunt.

Secundo sciēdū ē q suppo uenit solum termin^o. i. o. i. o. auctor nī p diffinit^o ē minū Un termin^o ē vox significās vlē vel pticula-re. In q diffinitione ponit^r vox loco gñis. Et ponit^r significās vlē vel particulare. i. rem vlē vel ptic-ularē ad dñam sincathegoreumatū q nō sūt ter-mini put hic accipitur terminus. Circa quam diffinitōez incidūt aliquę difficultates. C^o p^o est. quō ipa pōt saluari cū termini mētales z ēt scripti nō sint voces. C^o Secda ē. q sincathegoreumata vident^r eē termini z tñ nō significāt rē vlēz vel par-ticularem. C^o 3° est. q isti termini deus z ens z mlti alij nō significāt rem vlē cū de^o z ens non sint genus nec ipēs nec differentia nec p pūm nec ac-cidēs. nō ēt significāt rē pticulare cū nō ponantur sub aliquo vlē. Sūt chimera bircoceruus z mltę alie dictiones nihil significāt z tñ sunt termini. g z c. C^o Pro solōe pñe difficultatis p suppois q triplex ē termin^o. i. vocalis z mētales z scriptus. Termin^o at mētales ē passio atē aliqd nāī significans. Termin^o vero vocalis ē vox significās ad placitū Sz termin^o script^o ē scriptura significās ad placi-tū. His suppositis dñr ad pñm dubiū q hec diffini-tio nō datur de fmio mētales nec scripto. i. z fmio-vocali eo q ē pñcipalioz iter oēs terminos. Est at ali^o mod^o dicēdi q hec diffinitio datur tā de termi-no vocali mētales q scripto. Et qz sicuti hec diffini-tio est analogā vt dicit^r ita diffinitū est analogū. i. nō est necesse totā diffinitionē uenire et cuilibz con-tēto sub diffinito. sed sufficit q pñcipalioz analo-gato ueniat fm oēs partes z minus pñcipalib^{us} analogatis sz qsdā. C^o Pro solōe alioz dubioz sunt aliquę diffinitōes ponende. C^o p^oia ē q ter-minoz quidā sunt cathegoreumatici. alij sunt sin-cathegoreumatici. z quidā mixti. Cathegoreuma-ticū aut vno modo idē ē quod per se predicatiuum z sūt sincathegoreumaticū vno modo idē ē quod cū alio significatiuum. Alio modo idē est quod pre-dicatiuum. Terminus cathegoreumatic^o ē qui potest esse subiectū vel predicatū aut pars subi-vel predicati propositionis cathegoreice. Termini-^o vero sincathegoreumatic^o dicitur qui signifi-catiue acceptus non potest esse subiectum vel p-dicatum nec pars subiecti licet bene pars predi-cati. Ut sunt signa vniuersalia particularia neg-ationes dictiones exceptiue exclusiue z multe alie. Et hoc maxime si tale signū ponatur in pñm

capio ppōis. cū enī dī. oīs hō currit ly oīs nec ē sū
iectū nec ps sūbī. qz si eēt ps sūbī tūc iste due. oīs
hō currit z quidā hō n currit nō esset dīdictorie eo
q nō esset eiusdē sūbī z p dīcatī. sed bī pōrē ps p
dicatī. vt dicēdo. nullus hō ē oīs homo. qz si n eēt
ps p dīcatī tē due dīcōrie possēt sū ēēve. qz ista es
set vā. nullus hō ē oīs homo. ēt ista. quidā homo ē
homo. z ille sūst dīdictiōe cū sint eiusdē sūbī z p dī
catī nīl de necessitate dicat q oīs est ps p dīcatī.
C Scda dīstictiō. termin⁹ accipitur duplī. vno?
p oī eo quod pōr eē copula vlt extremū. ppōis ca
thegorie aut enī determinatio vel pars extremi. z
sic signa vltia vel particularia z alia signa sīcathe
goreumatica sūt termini. Sūtr fm ponētes suppositi
ōes materiales vna tota ppō pōr esse termin⁹. vt
sic dicēdo. oīs hō ē aīal. ista tota ē ppō. z mō acci
pitur termin⁹ put dīstīguīt qz oīs ē sic oē in
cōplexū est termin⁹. s mō accipitur p eo quod
significatiō sūptū pōr eē extremū. ppōis cathego
ricē. Si tñ nō ponatur suppō materialis nō est ne
cesse illā pīculā significatiōe sūptū pōrē. z sic nec
xbum nec dīctiō nec aliquod sīcathegoreuma
pōr eē termin⁹. tñ oīo īperfecta bene ē. z sic accipit
pōr terminū p pōr cūz sic dīstīniat terminū **Ter**
min⁹ ē ī quē rē soluitur. ppō vt in sūbī z p dīcatū
Ex dictis dī ad z m dubiū q ista dīstīniatio datur
solū de termino cathegoreumatico. z ideo nō oīs
hāc dīstīniatōes ēminis sīcathegoreumaticis dūcīre
Tertio sciendum est pro solutiōe tertij du/
bī q vlt vlt particulare siue res vni
uersalis vel particularis accipiuntur duplī. Uno
mō generalī. p oī eo quod ē supius ad aliud vlt bz
modū supioris. siue sit ens reale siue sit ens rōnis
siue sit limitatū siue nō. z pticulare p oī eo qd est
inferi⁹ ad tale vlt. z sic deus ens chymera z ētia
rōnis possūt dīci vltia aut pticularia. Alio mō ac
cipiūt ī specialī. s. p eo qd ē vlt fm rē ē superius
aut inferi⁹ ad aliū. z sic solū illd dī vlt qd est p dīca
bile pprie sūptū. z illud dī solū pticulare qd ē sūbī
cibile talib⁹ p dīcatīlib⁹. **Ex** qd p3 solutio ad ter
tiū dubiū. nō enī accipiunt pprie vlt aut pticula
re ī illa dīstīniatōe. s accipiūt gīalī. z ideo illi
termini significāt bene vlt aut pticulare. **Ex** f dī
ctis sequit q dīstīniatio termini oīs sic exponi. **Ter**
min⁹ vocal cathegoreumatic⁹ ē vox icōplexa sī
gnificās vlt aut pticulare. capiēdo vlt z pticula
re gīalī. **A**uctor aut subdiuidit terminū icom
plexū dicēs q vnu qz terminū icōplexū sig
nificat sūbz aut qritatē aut qritatē. z sic dī alijs vt
dīcī ē ī p dīcatīs. q dīstīniatio ponit bīc z ī p dīcatē

tiā pp tñ diuersas causas. Nā ī p dīcatīs ponit
sic. s. eoz q fm nullā cōplexiōē dīcūt singulū
eoz aut significat sūstātiā aut quātitatē aut rela
tiōē zc. Et ponit ibi ad cognoscēdū ordinē termi
nū significatiū res p dīcatētales. bīc āt ponitur
ad cognoscēdū naturam terminorum suppo
nentium. Circa quam diuisionem icidit dubiū.
non enī videtur esse bona diuīsiō eo q multi ēmi
nī z etiam cathegoreumatici. vt deus chymera
genus spēs z oratio. z sic de alijs. nō significant ali
quid illorum. Ad hoc possēt dīci q ī illa diuīsiō
ne nō accipiuntur sūstātiā z quātitas z sic dī ali
is pprie z precise p rebus p dīcatētalib⁹. s acci
piunt gīalīter p omni eo qd ē sūstātiā pncipalis
aut quātitas. vlt bz modū sūstātiē aut quātitatis
z sic de alijs. Aliter tñ dī q per hāc diuīsiōē non
diuiditur ēmin⁹ ī sua cōmunitate s solū termin⁹
icomplex⁹ cathegoreumatic⁹ significās rē vltē vlt
particulare ī p dīcatēto reponibīlē.

Sed cōtra p dīctā arguitur. pmo sic. In
alijs tractatib⁹ determinat de
termino. ergo ēmin⁹ non ē subiectū adequatum
hui⁹ tractatus. **C** Scdo arguitur sic. oīs nullus z
alia signa vltia significāt quātitatē. ergo sequit q
signa vltia sūt termini cathegoreumatici. **C** Ter
tio arguitur sic. oīs null⁹ z alia signa sīcathegoreu
matica pnt eē extrema ppositionis. vt p3 dicēdo
oīs ē sīcathegoreuma. ergo pnt supponere. z per
cōs sūt termini vt bīc accipit ēmin⁹. **C** Quarto
arguit sic. bec ppō. homo ē aīal. est vox significās
vlt vel particulare cū ipa significet qquid signifi
cat sūbz z p dīcatū ei⁹ z tamē ipa nō est termin⁹ vt
bīc accipit termin⁹. ergo dīstīo non est bona.

Ad rōnes Ad pma dī q ī alijs tractatib⁹
non determinatur de termino
sub eadem rōne formali sub qua bīc de eo dītermi
natur s sub alia. s. sub rōne q est pars ppōis vel
sūptū vlt sub aliq alia. **C** Ad scda dī q non signifi
cāt qritatē pprie sed denomināt terminū sic
vel sic accipi. s. copulatiue vel disunctiue p suis
suppositis. **C** Ad tūa dīci q ipa significat. ne acce
pta nō possunt enī extremū ppositionis. qūis
tamen possūt eē si accipiant materialī. z iō non se
quī ea eē terminos. vel pnt sic dīci z magis cōformi
ter ad opinionem auctoris scilicet q nullo mō pnt
supponere aut eē extrema ppositionis. Cum enī
dī oīs est sīcathegoreuma sensus ē. bec dīctiō oīs
est sīcathegoreuma. z sic dīctiō est subiectus. z oīs
ē illud p quo ipm supponit. **C** Ad qrtā dīctur q
bec vox. homo est aīal. non ē vox icomplexa z ideo

Tractatus septimus

si prout rei diffinitio est. Posset secundo dici quod ipsa diffinitio in significato non significat ea quod significat in terminis. Sed primo significat oppositionem extremorum. de ratione autem termini est significare primo rem vniuersalem vel particularem.

Significatio ut hic sumitur est rei per vocem secundum placitum representatio. quare cum omnes res aut sit vltis aut particularis o[mn]es dictiones non significantes vniuersalem vel particularem non significant aliquid. et sic non e[ss]ent termini ut hic sumitur terminus ut signa vniuersalia vel particularia. Significatio n[on] alia est rei substantiue et hec fit per nomen substantiu[m]. ut homo. Alia est rei adiectiue et hec fit per nomen adiectiuum. vel per verbum. ut currit vel albus. que non est proprie significatio substantiue vel adiectiue sed significat aliquid substantiue vel adiectiue. et significare aliquid adiectiue vel substantiue sunt modi vocum. quia adiectiuatio et substantiuatio sunt copotes modi et differentie rerum que significant et non significant. Nomina vero substantiua dicuntur supponere. sed nomina adiectiua vel verba dicuntur copulare. Suppositio est acceptio termini substantiui per aliquo. Differt autem suppositio et significatio quia suppositio fit per impositionem vocis ad significandum rem. suppositio est acceptio termini iam significantis rem per aliquo. ut cum dicitur homo currit. iste terminus homo tenet stare pro forte. platone et sic de alijs. Unde significatio prior est suppositio. et in hoc differunt quia significatio est vocis. suppositio vero est termini iam compositi ex voce et significatione. ergo supponere et significare non sunt idem. sed differunt per locum a coniugatis. Item significatio est signi ad signatum. suppositio vero est supponentis ad suppositum. ergo suppositio non est significatio. Copu-

latio est acceptio termini adiectiui per aliquo.

Circa hunc textum notandum est primo quod hic consequenter auctor diffinit significationem dicens quod significatio est rei per vocem secundum placitum representatio. Unde duplex est significatio. Quedam est naturalis qua vox aut conceptus naturaliter et sine impositione significat res. propter quod ipsi conceptus siue passion[es] anime sunt eadem apud omnes. Eadem enim naturalis similitudo representat lapidem in mente greci et latini. Alia est significatio ad placitum que scilicet conuenit termino ex impositione voluntaria. Et talis est duplex. quia quedam est primaria siue ad placitum primum que conuenit vocibus. Alia est secundaria sicut sunt scripture. Sic enim subordinantur conceptus voces et scripture. quia conceptus primo naturaliter significant res. deinde voces ex impositione siue ad placitum ipsas significant. et postremo scripture eadem significant. et sic illa tria sunt signa subordinata sic quod voces non significant res nisi conceptus prius significant. scripture etiam non significant nisi voces et conceptus prius significant. Unde hic diffinit significatio prout est communis ad istas predictas significationes. Sed sicut prius diffinitus est terminus vocalis sic etiam diffinitur hic significatio ad placitum primum que est significatio vocis imposita ad significandum. In qua diffinitione ponitur representatio loco generis. Et ponitur secundum placitum ad differentiam significationis naturalis que conuenit conceptibus et aliquibus vocibus non impositis ad significandum. Et ponitur per vocem ad differentiam scripturarum. Et dicitur rei ad differentiam sicut abegoreumatum que non significant res sed dispositiones rerum. Unde iterum significatio subdiuiditur. quia quedam est rei substantiue que fit per nomen substantiuum. Alia est rei adiectiue que fit per nomen adiectiuum. Cuius ratio est quia omnis res significatur ut est in se aut ut est in alio. Si primum. sic est significatio rei substantiue. Si secundum. sic est significatio rei adiectiue. Ex quo sequitur quod hec diuisio sumitur ex parte rei significate. quia substantiuatio et adiectiuatio sunt modi rerum quibus non absolute sed rerum significatarum per terminos. Eadem enim est res significata per substantiuum et adiectiuum: sicut per hec nomina album et albedo idem significatur. quamuis subdiuersis modis significandi si-

De suppositione

significent idem. album enim significat formam accidentalem ut alteri inherere. albedo vero eadem significat sed ut abstracta a suo subiecto.

Secundo Sciendum est q. p. declaratione ditionis supponis supponitur q. suppo accipit dupl. vno mo. p. suppone reali q. relatione aliqd supponit reali alteri. et sic de ea n. est hic ad. ppositu. Alio mo. capitur ut e. scda itentio siue relatio ronis duciens tminis. et sic adhuc dupl. vno mo. ut est relatio suppositi ad appositu. et supponere hoc mo. est abbo suppositus reddere. alio mo. capit ut e. scda itentio logicalis coueniens termino ut ei passio et sic accipit hic. Et diffinitur sic. Suppo est acceptio termini substantiui pro aliquo. Et or. termini substantiui ad d. ias copulationis que e. terminoz adiectiuoz qui no. supponunt s. copulat. et additur p. aliquo. s. p. resignificata p. terminu. aut p. mario aut scdario. Ibi enim accipit aliqd ut est vnu. p. nulare. s. accipit tra. tendeter. s. p. re. vel p. ente. Circa qua. diffinitione. icidit ali. que difficultates. Prima est vtru. terminus possit supponere ta. i. p. p. e. extra. p. p. e. Ad qua. du. bitatione. respodet q. q. uis fm. multos modernos logicos sit ipse terminu. supponere extra. p. p. e. t. fm. auctore. nostru. pole. est terminu. substantiuu. supponere ta. in. p. p. e. extra. p. p. e. Qd. ps. p. mo. q. iste terminus h. op. se sumptus supponit natr. s. ta. p. p. n. b. s. q. futuris et p. teritis. Scdo. ps. q. suppo. n. b. aliud e. q. acceptio tmini substantiui p. aliqua. resignificata p. ipz. S. terminu. substantiuu. significas rem p. ea. pot. accipi ta. in. p. p. e. extra. p. p. e. ergo. p. p. t. inferi. Ex quo inferi. q. de rone. supponis no. est q. sit respectu. verbi. vt. p. d. i. c. t. q. n. is suppo. accitatis non sit nisi respectu. alteri. adiuct. Scda. difficultas est. vtru. terminus adiectiuus possit supponere. Pro. solutio. ne supponit q. duo. significati p. nome. adiectiuu. vnu. eni. significatur de significato p. n. c. i. p. a. l. i. et p. m. a. r. i. o. et e. forma. accidentalis que significat cum qda. dependetia ad subiectu. Alio. est qd. significatur et min. p. n. c. i. p. a. l. i. i. p. o. r. t. a. t. u. r. ta. q. id ad qd. illa. depe. dentia. terminat. Hoc. notato. or. p. mo. q. terminu. adiectiuu. no. pot. supponere p. suo. significato p. m. a. r. i. o. q. illud. qd. supponit p. aliquo. d. i. l. l. o. signifi. ca. re. p. modu. p. se. s. t. a. t. i. s. Scdo. or. q. terminu. adiecti. u. s. pot. supponere p. suo. significato scdario s. no. p. p. m. a. r. i. o. Alteru. inferi. q. non. g. l. i. b. e. t. t. m. i. n. u. s. sup. p. o. n. i. t. p. q. u. o. l. i. b. e. t. s. u. o. z. signifi. ca. t. o. z. p. a. t. e. r. de. adie. c. t. i. u. s. que. no. p. n. t. supponere p. suis. significatis p. m. a. r. i. s. ergo. correlariu. verum.

Tertio sciendum est q. tertia difficultas e. v. t. z. suppo. distinguat a tmino supponen. te. De q. s. u. t. t. r. e. s. m. o. d. i. d. i. c. e. d. i. p. r. i. m. u. s. m. o. d. u. s. e. q. q. l. i. b. e. t. t. e. r. m. i. n. u. s. suppones e. suamet suppo. Et vltra. d. i. c. i. t. u. r. q. a. c. c. e. p. t. i. o. t. m. i. n. i. v. t. h. i. c. a. c. c. i. p. i. t. n. o. n. e. s. t. a. l. i. u. d. q. t. e. r. m. i. n. u. s. q. u. i. e. a. c. c. e. p. t. u. l. p. o. t. a. c. c. i. p. i. i. p. p. o. n. e. p. r. o. a. l. i. q. u. o. Ex. i. s. t. i. s. i. n. f. e. r. i. p. q. a. d. h. o. c. q. a. l. i. q. s. t. e. r. m. i. n. u. s. supponat no. regrit q. actu accipiat p. aliquo in. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. q. s. i. s. i. c. i. s. t. e. t. e. r. m. i. n. u. s. h. o. m. o. e. x. t. r. i. s. i. l. i. b. r. o. c. l. a. u. s. o. n. o. supponeret. S. s. u. f. f. i. c. i. t. q. s. i. a. l. i. q. s. c. i. r. c. a. e. u. m. a. d. u. e. r. t. e. r. e. t. i. p. z. a. c. c. i. p. e. t. i. p. p. o. n. e. p. a. l. i. q. s. Scdo. i. f. e. r. i. t. q. q. u. i. c. u. s. t. m. i. n. u. s. p. o. t. e. s. supponere supponit est sup. p. o. s. i. t. i. o. s. u. a. T. n. q. u. i. c. u. s. e. p. o. t. e. s. supponere e. sup. p. o. s. i. t. i. o. s. u. a. Q. z. f. m. h. u. c. m. o. d. u. d. i. c. e. d. i. i. s. t. e. t. m. i. n. u. s. n. o. t. a. t. i. u. s. v. l. t. r. a. t. m. i. n. u. s. n. o. t. a. t. a. c. c. e. p. t. i. o. n. e. s. e. i. u. s. i. n. p. p. o. e. Et. i. s. t. e. m. o. d. u. s. e. m. o. d. u. s. d. i. c. e. d. i. J. o. a. d. o. r. p. z. a. l. i. o. r. u. m. n. o. i. a. l. i. u. Scdo. m. o. d. u. s. d. i. c. e. d. i. e. q. suppositio. a. c. c. e. p. t. u. l. t. i. a. t. i. s. i. u. e. t. m. i. n. i. m. e. t. a. l. i. s. e. s. t. m. e. t. i. l. l. e. t. e. r. m. i. n. u. s. m. e. t. a. l. i. s. S. s. u. p. p. o. t. e. r. m. i. n. i. a. d. p. l. a. c. i. t. u. s. s. v. o. c. a. l. i. s. a. u. t. s. c. r. i. p. t. i. n. o. n. e. s. t. t. m. i. n. u. s. v. o. c. a. l. i. s. a. u. t. s. c. r. i. p. t. u. s. s. e. s. t. e. t. i. a. t. e. r. m. i. n. u. s. m. e. t. a. l. i. s. Ex. q. u. o. i. f. e. r. i. t. p. m. o. q. s. i. c. i. v. o. c. e. a. u. t. s. c. r. i. p. t. o. n. o. n. e. s. t. v. i. t. a. s. a. u. t. f. a. l. s. i. t. a. s. p. p. o. n. a. l. i. s. n. i. s. i. i. o. r. d. i. n. e. a. d. a. c. c. e. p. t. u. z. m. e. t. a. l. e. s. i. b. i. c. o. r. r. e. s. p. o. n. d. e. t. e. s. s. i. c. e. t. t. e. r. m. i. n. u. s. v. o. c. a. l. i. s. a. u. t. s. c. r. i. p. t. u. s. n. o. n. o. r. s. u. p. p. o. n. e. r. e. n. i. s. i. i. o. r. d. i. n. e. a. d. a. c. c. e. p. t. u. m. m. e. t. a. l. e. s. i. b. i. c. o. r. r. e. s. p. o. n. d. e. t. e. z. z. i. f. e. r. i. t. q. s. i. c. u. t. h. i. s. c. r. i. p. t. u. s. d. e. e. s. t. i. l. i. b. r. o. c. l. a. u. s. o. n. o. n. e. a. c. t. u. a. l. i. p. p. o. n. e. t. a. c. t. u. a. l. i. v. e. z. v. e. l. f. a. l. s. u. m. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. e. o. q. a. c. t. u. a. l. i. n. o. a. c. c. i. p. i. t. m. e. d. i. a. t. e. a. l. i. q. u. o. c. o. n. c. e. p. t. u. s. s. e. s. t. p. p. o. s. i. t. i. o. i. p. o. t. e. t. i. a. p. r. i. n. q. u. a. s. i. c. i. l. l. e. t. m. i. n. u. s. d. e. i. l. l. o. l. i. b. r. o. n. o. s. u. p. p. o. i. t. a. c. t. u. a. l. i. s. t. a. t. u. i. p. o. t. e. t. i. a. p. p. i. n. q. u. a. q. Et. i. s. t. e. e. m. o. d. u. s. d. i. c. e. d. i. M. a. r. c. i. l. i. j. z. m. u. l. t. o. z. a. l. i. o. z. n. o. i. a. l. i. u. C. z. m. o. d. u. s. d. i. c. e. d. i. e. r. e. a. l. i. u. s. l. o. g. i. c. o. z. d. i. c. e. t. u. s. q. s. u. p. p. o. l. o. g. i. c. a. l. n. i. l. i. a. l. i. s. e. q. v. n. a. s. c. d. a. i. t. e. n. t. i. o. s. i. u. e. r. e. l. a. t. i. o. r. o. i. s. e. x. t. r. i. s. i. t. m. i. n. o. c. a. t. a. p. a. c. t. u. i. t. e. l. l. e. c. t. q. u. a. i. t. e. l. l. e. c. t. a. c. c. i. p. i. t. t. m. i. n. u. s. p. r. e. s. i. g. n. a. p. i. p. z. Ex. q. u. o. i. f. e. r. i. t. u. r. p. q. s. u. p. p. o. a. c. t. u. a. l. d. i. s. t. i. g. u. i. t. a. t. m. i. n. o. e. x. n. a. r. e. i. z. p. r. a. b. e. o. s. e. p. a. r. i. z. i. f. e. r. t. u. r. q. s. u. p. p. o. n. i. e. s. f. o. r. m. a. t. m. i. s. e. a. l. i. q. s. r. e. s. p. e. c. t. o. i. s. q. d. i. t. a. t. e. i. p. i. t. m. i. n. i. C. o. s. e. q. u. e. t. e. r. a. u. c. t. o. z. a. s. s. i. g. n. a. t. t. r. e. s. o. r. i. a. s. i. t. e. r. s. u. p. p. o. n. e. z. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. p. r. i. m. a. e. q. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. e. p. p. e. t. a. s. v. o. c. i. s. s. u. p. p. o. s. i. t. i. o. v. o. e. p. p. e. t. a. s. t. m. i. n. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. s. r. e. z. o. r. i. a. e. q. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. a. d. u. c. i. t. s. i. m. p. l. i. c. i. v. o. c. i. S. u. p. p. o. h. o. a. d. u. e. n. i. t. t. m. i. o. c. o. n. s. t. i. t. u. t. o. e. x. v. o. c. e. z. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. z. e. q. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. e. r. e. l. a. t. i. o. s. i. g. n. i. a. d. s. i. g. n. u. s. s. u. p. p. o. h. o. e. s. t. r. e. l. a. t. i. o. t. e. r. m. i. n. i. s. u. p. p. o. n. e. t. i. s. a. d. r. e. s. u. p. p. o. s. i. t. a. C. o. s. e. q. u. e. t. e. r. a. u. c. t. o. z. d. i. f. f. i. n. i. t. c. o. p. u. l. a. t. i. o. n. e. d. i. c. e. t. i. C. o. p. u. l. a. t. i. o. e. a. c. c. e. p. t. i. o. t. e. r. m. i. n. i. a. d. i. e. c. t. i. u. i. p. a. l. i. q. Et. p. o. n. i. t. t. e. r. m. i. n. i. a. d. i. e. c. t. i. u. i. a. d. o. r. i. a. s. u. p. p. o. i. s. q. e. a. c. c. e. p. t. i. o. t. m. i. s. u. b. s. t. a. n. t. i. u. i. Q. z. a. t. a. d. i. e. c. t. i. a. c. o. p. u. l. a. t. p. s. q. z. c. o. p. l. a. r. e. e. s. i. g. n. i. f. i. c. a. r. e. a. l. i. q. d. a. l. t. e. r. i. a. d. i. a. c. e. S. z. a. d. i. e. c. t. i. a. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. f. o. r. m. a. c. u. i. b. e. r. e. t. i. a. s. i. c.

Tractatus septimus

adiectus ad subiectū. ergo adiecta copulāt. Nec capī hic copulare vt idē est qđ coniungere p̄dicatus cū subō. qz hoc non ouenit adiectiuū sed tantum copule v̄bali. S; accipit vt est inherere aut adiace realicui. siue significare aliqd cū liberētia ad subm.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄rio sic. Si hec diffinitio significatiōis eēt bona seq̄retur qđ termini scōe itētionis nūbil signi ficarēt cū non vidētur rep̄tare aliquā rē z tamē aliqd significant. ergo diffinitio n̄ ē bona. ¶ Scđo arguit sic. diffinitio significatiōis non ouēit signifi cationi passiōis nec ē scripturaz. ergo non ouēit oi cōtēto sub diffinito. z p̄cis non ē bona. ¶ Ter tio arguit sic. Si diffō suppositiōis eēt bona seq̄ retur qđ termin⁹ substantiuus non possz supponere simplr. cū p̄s qz termin⁹ supponēs simplr non ca pī p aliquo. ¶ 4. arguit sic. suppo ē acceptio ter mini substantiu pro aliquo. ergo terminus adie ctiuus nullo modo supponit.

Ad rationes Ad p̄maz dicitur qđ lz ēmi ni cōe itētionis non signi ficent aliquā rem habē. ē eē reale. tamē significant rē rationis habētē esse obiectiuū in aia. z hoc suffi cit ad hoc qđ aliqd significēt. ¶ Ad sam dī qđ so lutio p̄s ex dictis qz hic solū diffinitur significatio ex ipositione p̄maria ad placitū qđ non ouenit cōce pnb⁹ aut scripturis. ¶ Ad tertiā dī qđ adiectiuus non supponit in q̄tū adiectiuū. tamē bene pōt sup ponere ratiōe subī in coiclusī z connotati. ¶ Ad q̄rtā dī qđ non accipit p aliquo in diffōne suppositiōis p̄ticulariter z sine begoreumatice s; accipit catbegoreumatice z transcender.

Appositionū alia p̄munis alia
s discreta. Suppositio p̄munis ē que fit p terminū cōmunē. vt homo aīal. Discreta est qđ fit p terminū discretū. vt sortēs. vel p ēminū cōem cū pnomine demonstratiuo. vt iste homo qui est ēminus discretus. Itē suppositiōnū cōmuniū. alia naturalis. alia acci dētalis. Suppositio naturalis est acce ptio ēmini cois pro omnibus his p qui bus apt⁹ natus ē p̄cipari vt iste ēminus hō per se sumpt⁹ supponit p oibus hōi bus. tā qui sūt q̄s qui erūt z qui fuerūt. ¶ Circabūc tērtū notādū ē p̄rio qđ consēq̄nter au ctoz determinat de suppone diuisione. Unde suppo

p̄ma sui diuisione diuidit in supponēs p̄pam z in p̄pam. Suppo ip̄pā est acceptio termini p aliq p̄quo de rigore sermonis non p̄mittitur p̄cise sup ponere s; ex trāslūptione z vsu loquendi. z de hac suppositione non loquitur hic auctor. Et assignātur tres modi ei⁹. supponis. qz quedaz est metap̄hori ca alia est antonomastica. z alia sinodocica. Unde suppo imp̄pā sinodocica est illa qđ p̄s supponit p toto. vt cū dī proza est i mari. q̄uis enī proza sū p̄s nauis tamē supponit p tota naue z exculatur hec locutio p sinodocē. Metap̄phorica aut sup positio sit quādo continens ponit p contento aut eō. vt si vas supponat p vino vel vinū p vase. An thonomastica aut suppo sit quando terminus cōmu nis suppoit p vno cui maxie ouenit. vt cū dicitur p̄hs fecit hoc. q̄uis enī iste ēminus p̄hs de virtute sermonis n̄ plus deberet supponere p aristotele qđ platone. tamē qz aristo. inter omnes p̄hs maxi mus reputat. ideo si iste ēmin⁹ sumatur p se p eo supponit p antonomasiā. Sitr cum dī p̄p̄eta di xi hoc. ibi p̄p̄eta supponit p dauid. Et cum dī apostol⁹ us dicit hoc. ibi apostol⁹ supponit p paulo. Possūt ēt assignari alij modi s; diuersitatē figura rū grāmaticalū. s; ist: sūt mōi p̄ncipales q̄b⁹ aucto res frequētius vtant. ¶ Suppo vero p̄pā ē acce ptio termini p aliquo p quo de virtute sermonis p̄mittitur supponere. z hāc diuidit auctor p̄ma sui diuisione in supponē cōez z discretam. Unde alij aliter diuidūt supponē p̄ma sui diuisione. s; in sup pōnez p̄sonalē simplicē z materialē. ¶ Circa quā diuisione icidunt aliq̄ue difficultates. p̄ma est. qđ ē suppo mālī pro cuius solutione supponit qđ sup po materialis potest fieri q̄nq; modis. p̄rimo mō qñ vox. plata supponit p seip̄a v̄l scriptū p ei⁹. v̄l si dicatur hō ē vox plata. ista vox hō supponit materialr p i p̄a. Scđs mod⁹ ē qñ terminus scri ptus supponit p seip̄o plato. vel scriptura suppo nit p voce. vt cū dī hō ē dictio dissillaba z hō scri batur tūc illa scriptura supponit mālī p illa voce hō. Terti⁹ mod⁹ est qñ ēminus vel vox supponit p alio f̄mino v̄l p alia voce sūt. vt cū dī aīal ē ē p̄di catur de hōie i hac p̄pōne hō ē aīal. ibi bec vox ho mine supponit p hac voce hō. Quart⁹ mod⁹ sit qñ ēmin⁹ sūpt⁹ sub vna suppoē supponit p seip̄o sum pto sub alia. vt cū dī. hōbz supponē p̄sonalē i hac p̄pōne. ois hō currit. ibi hō supponit mālī p seip̄o supponēte p̄sonalr. Quint⁹ mod⁹ ē qñ ēmin⁹ acce pt⁹ sub vna suppoē supponit p seip̄o n̄ potēte sup pōnē vt si dicat alb⁹ n̄ p̄t supponē. si. n. bec sit vera oz qđ subiectū supponat p aliquo. non tamē potest

De fallaciis

supponere p seipso supponere aut potest supponere qz sic ppō eēt falsa. Ex quo iserī pmo qz ppō ne/gatiua pōt eē vā q̄uis p̄dicatū insit subō vel ei p quo supponit. dūtrī nō insit illi p quo supponit. fm qz p illo supponit. Ex quo seq̄ secūdo qz nō in oi pōne pōt termin⁹ habere suppositionē mālē. s3 solū qn cōparat alteri extremo qd respicit ipm s3 qz ē termin⁹. Et est tal' ppō distinguēda penes eq̄ uocationē eo qz pōt accipi psonat' aut māl' p' si gnificato aut signo. 3. sequit' qz suppo material' est acceptio termini qua accipit' p se vlt' p alio sibi si/mili aut dissimili eodē mō vel aliter supponente cui nō imponit' ad significādū nec significat natu/raliter proprie illud pro quo supponit. et iste est mo/dus dicendi modernorum logicorum.

Secundo sciendū ē qz secūda difficultas ē vtz sit de intētiōe auctoris non ponere supponē mālē. de quo sunt duo modi dicē di. p̄im⁹ stat i duob⁹ dictis. p̄mū dictū est. cā qre auctoz nō determinat de supponē materiali qz sa/tis v̄sitata est apud grāmaticos et de se v̄r manife/sta. Secūdū dictū ē. qz petrus hispan⁹ nō dicit qz suppositio ueniat solū terminio iam significātū et qz suppo p̄supponat significationē eo qz suppo solū ueniat terminio p suo significato. Nā s3 auctores hō nō significat sortē et platonē. et tñ p eis supponit. s3 dicit hō eo qz suppo solū cōuenit terminio aliqd si/gnificātū nō tñ semp p suo significato. Ex quo iser/tur qz d̄ itētiōe ei⁹ nō fuit negare supponē mālē. ali⁹ modus dicēdi ē qz d̄ itētiōe ei⁹ fuit eā oīno ne/gare. qz suppo solum uenit t̄mō iā significātū ali quā rē. s3 si suppo māl' ponere nō solū possēt sup/pōnē voces significationē s3 etiā nō significationē. ḡ zc.

Tertia difficultas ē vtz possit saluari et etiam defēdi suppositiōez materialē non eē ponēdā. Lū eniz videat' qz non possit saluari v̄itas hāz p̄posi/tiōm hō ē vox. aial ē trisillabū. et sic d̄ alijs nisi di/cendo qz suba eaz supponūt mālē. Ad quā tamē dubitatōz dicit' cōit' qz i talib⁹ ppōib⁹ suba non sup/pōnunt logical' cū ibi nō sit relatio termini ad rez significationē q̄uis sit ibi suppo grāmaticalis que est relatio suppositi ad appositū. Et ideo nō seq̄tur qz suppositio mālīs sit iter supponēs logicalēs con/meranda. Est tñ ali⁹ mod⁹ r̄ndēdi qz s3 aliquos nū q̄ termin⁹ māl' acceptus est subiectū aut p̄dicatū ppōnis. S3 si videat' qz non d̄ teneri aīr q̄ mālē tūc d̄ ibi suppleri alijs t̄min⁹ singularizar' p pno/men demonstratiuū supponens māl' p illo t̄mino. Ex quo seq̄ qz cū d̄ hō ē dictio dissillaba ista vox homo nō ē subiectū ppōnis nec p̄s ei⁹. s3 ē illud p qz

supponit subm̄ dicte ppōnis. Est enī sensus bec di/cio homo est dictio dissillaba i q̄ iste termin⁹ homo non ē subm̄ s3 ē illd p quo supponit subiectū.

Tertio Sciendū ē qz suppositio discreta est illa que sit p t̄minū discretū siue sin/gularē singulariter et vniuoce tentū aut p alijs sibi equalētē sic ē t̄min⁹ cois sūpt' cū pnoie d̄monstra/tuo. pōt enī suppo discreta fieri duobus modis. vno⁹ p t̄minū discretū p qz ponit talis regla. Ter/min⁹ discret⁹ discrete sūpt' et t̄tus respectu quoz cūqz p̄dicatoz sp supponit discrete. vt sortes ē hō plato ē aial et sic de alijs. Alio mō p̄t fieri p t̄minū cōmunē singularizatū p pnomē d̄ratiuū et d̄ratiū vt dicēdo iste homo currit. Ex qz sequit' qz t̄min⁹ sup/pōnēs supponē discreta supponit p vno singulari t̄m̄ sic qz p alio supponē n̄ p̄t. Un̄ s3 q̄sdā sic suppo p̄ma sui diuisione didit' i supponē discretā et cōem sic ēt diuidi pōt i simplicē psonalē et mālē. et iō fm ipos suppo discreta diuidit' in suppoez discretaz mālē et suppoez discretā psonalē. vt cū d̄r iste hō currit vlt' sortes currit subm̄ supponit psonal' di/screte. S3 demonstrādo hāc vocē sortes si dicatur sortes ē dictio dissillaba subm̄ supponit māl' di/screte. Sed suppo cois est illa q̄ sit per terminū cōez cōiter t̄tū. vt cū d̄r hō currit. hō supponit cōi/ter. Alij addūt vlt' p terminū singularē cōiter t̄tū pp suppoez mālē cōez. Nā fm eos cū d̄r sortes ē dictio dissillaba sortes supponit māl' cōiter. s. p se et p sibi sibi bus. ¶ Diuiditur at suppo cois fm auctozē in suppoez naturalē et accitālē. Suppo nālīs est acceptio termini cois p oib⁹ p quib⁹ sua nā siue forma nata ē p̄cipari. vt iste termin⁹ hō p se sūptus supponit nāl' p oibus hoibus qui sunt et fuerūt et p̄nt eē. Un̄ nā terminū p̄posito d̄r eē illd quod circūscripto oi ope intellect⁹ adhuc ē mltis cōicabile ex nā rei. vt ē significatū p t̄minū cōem qui qdē termin⁹ cois q̄tū ē ex se pōt accipi d̄sse rēter p p̄ntib⁹ p̄teritis et futuris. Ex qz seq̄ qz bec suppo d̄r nālīs pp duas causas. p̄ma. qz talis sup/positio nō uenit terminio rōe alicuius extrinseci si bi adiūcti. sed uenit sibi fm se. Secūda cā ē quia talis suppo uenit terminio rōe nature cois p euz significationē. ¶ S3 iuxta p̄dcā oriunt' aliq̄ difficul/tates. ¶ p̄. vtz necessariū sit ponere supponēm nālē. Ad quā r̄ndē qz sic. q̄uis multi de suppoib⁹ determinātes eā d̄miserit. Qz at necessariū sit eaz ponere pbatur. qz nō videtur quat' ppōes d̄mō/stratiue possint saluari nisi ponēdo qz t̄mini i ip̄is nāliter supponāt. s. p p̄ntibus p̄teritis et futuris. Nā si sic nō eēt seq̄retur qz si quis berit p d̄mōstra

Tractatus septimus

tionē acquiuerit scias de hac conclusiōe. ois hō ē risibilis. et hodie genitus ē vn⁹ hō q̄ ipse nō habeat pl⁹ scias de illa conclusiōe. qd̄ videtur absurdū. p̄z tñ cñā qz illa conclusiōe. ois hō ē risibilis. hō heri nō supponebat p̄ illo hoīe quibodie ē genitus. et iō d̄ ipso nō acquiuerat scias et per cñā nūc nō hz scias qd̄ ē falsū. ¶ 2ª difficultas ē. vtz suppo nālis cōueniat termino solū ex ppōnez. Ad quā rñdet cōiter q̄ sic eo q̄ suppo nālis solū cōueniat termino sup̄to p̄ se et nō rōe alicui⁹ adiūcti. Dicēdū ē tñ q̄ ipa potest cōuenire termino tā in ppōe q̄ ex ppōez. vt p̄z per hoc quod immediate dictū est. s. dū ponitur in ppōe q̄ est in p̄ mō vel secūdo mō dicēdi per se.

Sed contra

predicta arguitur p̄ sic. si i bac ppōe amo est verbum. amo supponeret. tunc propositio esset falsa. quia ipm materialiter sup̄tū nō est verbū sed nomē. ergo in tali p̄positione non potest esse sup̄ d̄ materialis. ¶ 2^a arguitur sic. hoc acceditur. boiem ē aial est verum. et tamē hec p̄positio non pōt saluari nisi dicēdo q̄ hoc totum. s. hominē esse aial supponit materialiter pro hac p̄positione. homo ē animal. ergo necessariū est ponere suppositiones materiales. ¶ 3^a arguitur sic. suppositio sequitur significationem. ergo sicut est al-qua significatio ad placitū. ita debet esse aliqua suppositiō. et per consequens diuisiō suppositionis communis nō est bona. ¶ Quarto arguitur sic. suppositio naturalis non cōuenit termino ratione alicuius adiuncti. ergo non pōt ei cōuenire in p̄positione.

Ad rationes

Ad primam dicitur q̄ i illa p̄positiōe amo est verbum. amo supponit materialiter pro sibi simili posito in alia p̄positione. et ideo l̄z predicatum non cōueniat sibi secundum q̄ hic supponit. tamē cōuenit ei pro quo supponit. ¶ Ad secundam dicitur q̄ illa non conceditur ad illum sensum q̄ hoc dictum boiem esse animal supponat materialiter pro hac p̄positione. homo est animal. Sed ad hunc sensū q̄ hoc dictū siue significatum hominē esse animal denotatum per hanc p̄positionem homo est animal est verum. Et q̄uis veritas et falsitas non cōueniant illi dicto tanq̄ signo eo q̄ n̄ est p̄positio. tamen cōuenit sibi fundamentali ter et tanq̄ rei significate. ¶ Ad tertiā dicitur q̄ q̄uis suppositio consequatur significationem. tamen multum differunt inter se. et ideo q̄uis sit al-qua significatio ad placitū non est tamen neces se aliquam suppositionem esse ad placitū. quia suppositio alia a naturali non cōuenit termino

ab solute sed in cōparatione ad adiunctum. et ideo oportet q̄ terminus sic supponens supponat se cundum exigentiam adiuncti et non ad placitū. ¶ Ad quartam dicitur q̄ negatur consequentia quia quamuis suppositio naturalis non cōueniat tñio rōe adiūcti. tñ sibi p̄t cōuenire cū adiūcto Accēdētis suppo ē acceptio tñmini cōis pro oibus his pro q̄b⁹ erigit suū adiūctū vt hō currit. hic iste termin⁹ hō supponit pro oibus hoibus p̄sribus. Et cuz dī hō fuit vel hō cucurrit. supponit p̄ p̄sribus. et cū dī hō erit vel hō currz suppoit p̄ futuris. et sic hz diuersas suppoēs fm diuersitate eoz que ei adiūguntur. Accēdētalū supponū alia simplex. alia personalis. Suppo accidentalis simplex ē acceptio termini cōis pro re vli significata per ipm terminū. vt cū dī. hō est spēs. animal ē genus. Ibi iste terminus homo suppoit p̄ hoīe in cōi. et nō pro aliquo inferiori. et iste tñminus aial supponit pro aiali in cōi. et nō pro aliquo inferiori. Et sibi dicēdū ē d̄ quolz termino cōi. vt risibile ē propriū. rationale ē differentia. album ē accēs. Itē suppositionū simplicū alia ē termini cōis in subiecto positi. vt hō ē spēs. Ibi iste terminus hō simplicē hz suppositionē. qz solū supponit pro natura spēi. Alia est termini cōis positi in predicato propositiōis affirmatiue. vt ois hō ē aial. Ibi iste terminus aial in predicato positus simplicē hz suppositionē. quia solū supponit pro natura gñis. Alia ē termini cōis positi post dictionē exceptiuā. vt oē aial p̄ter hoīem ē irroabile. Ibi iste terminus hoīem simplicē hz suppositionē. qz nō licet fieri descēsu sub ipo. vñ nō sequitur. oē animal p̄ter hoīem ē irroabile. ergo oē aial p̄ter hūc hoīez ē irrationale. ex quo ibi est fallacia figure

De suppositione

dictōis pcedēdo a suppone simplici ad psonales. Sicut hic hō ē spēs ergo aliqz hō est spēs. et sicut hic. oīs hō ē aīal. ergo oīs homo est hoc aīal. In oībus enim istis sit. pcessus a simplici suppone ad personale. Quod autem terminus in p̄dicatione positus simplices hz suppone patet. qz cū dicit oīz oppositorū eadem ē disciplina. nisi ille terminus disciplina simpliciter haberet suppone. sic fieret dīscēsus sub ipso. et eēt falsa. Nulla. n. p̄ticularis disciplina ē oīz p̄tarioz. medicina. n. n. ē oīz cōtrarioz sed solū sani et egri. grāmatica nō ē oīz p̄tarioz s; solū p̄grui et cōgrui. logica veri et falsi. et sic d̄ alijs. ¶ Circa hūc textū notandū est p̄mo q suppo accīdētalīs est acceptio termini coīs p oīb⁹ his p qui bus erigit suū adiunctū. vt cū dī. hō est. iste terminus homo supponit p oībus his pro quib⁹ erigit hoc verbū est sibi adiunctū. s. p oībus presentib⁹. Ex quo p̄z qz hec suppositio dī accīdētalīs qz cōnēt termino respectū alicui⁹ extrinseci. Consequēter auctor diuidit suppositionē accīdētalē in suppositionē simplicē et psonalē. Cui⁹ diuisionis sic habet sufficiētia. qz oīs suppo accīdētalīs est acceptio termini coīs cū aliquo adiuncto. Aut ergo talis terminus coīs accipitur p re vniuersali significata per ipsū et sic ē suppo simplex. aut p re singulari. et sic ē suppositio psonalē. Unde suppositio simplex sic diuinitur. est acceptio termini cōmunis pro re vniuersali significata p ipm. In qua diffinitione ponitur acceptio loco generis. Et ponitur termini cōmunis ad differentiam suppositionis discrete. Et ponit pro re vniuersali significata p ipm ad dīam suppositionis psonalē vel materialis. Et itē diuidit ipam suppositionem simplices sic auctor. qz quedā est termini cōmunis positi a parte subī. vt cum dicitur homo est species. animal est genus. ibi homo et animal supponunt simpliciter. Alia est termini cōmunis positi post dictionem exceptiuā. vt cū dicitur: omne animal preter hominem est irrationale. iste accusatiuus hominem habet suppositionem simplicem. Quod probatur qz non sequitur omne animal preter hominem ē irrationale. ergo oē aīal p̄ter hunc hominem est irrationale. sed est fallacia figure dictionis arguendo a suppositi

one simplici ad personalem. Alia ē suppositio simplex termini cōmunis positi in p̄dicato ppositio nis vniuersalis affirmatiue. vt cū dicitur omnis homo est animal. ibi animal supponit simpliciter. quod patet quia cum dicitur omnium oppositorū est eadem disciplina propositio esset falsa. nisi iste. terminus disciplina supponeret simpliciter. eo q nulla p̄ticularis disciplina est omnīū oppositorum.

Secundo sciendum est qz ex predictis oriuntur aliquę difficultates. p̄ma est. vtrum suppositio simplex sit termini pro re vniuersali significata. De qua sūt duo modi dicēdi contrarij fundati in diuersis modis ponēdi vniuersalia. Pro declaratiōe p̄mi modi dicēdi qui dicit modernorum logicorū ponitur aliq suppones. p̄ma ē qz nō ē aliqua res v̄lis sed oīs res est singularis. q̄uis aliq termini sint v̄les qui significāt res singulares sub cōceptu cōi. i. representant p̄ures res idifferēter. Ex q̄ sequi p̄p̄ isti t̄mini cōcē hō aīal et alijs siles nō significāt aliquā rem v̄lem siue naturā aliquā multis singularibus cōicabilem. Sed de p̄mario et d̄ p̄cipali significato significāt res singulares. vt sortem platonē et sic de alijs. et sequitur qz tales termini nunq̄ supponūt pro aliqua re vniuersali cū nulla sit talis res aut possit eē. ¶ 2^a suppositio est qz termin⁹ vocalis aut scriptus cōmunis non potest supponere nisi tribus modis. Uno modo pro rebus singularibus quas vltimate significat. et sic supponunt personaliter. Secundo potest supponere pro alio termino vocali vel scripto ad quem vltimate significandum non est impositus. et sic supponit materialiter. vt p̄us dictum est. Tercio modo potest accipi pro conceptu cui subordinatur in significando mediante quo significat suum significatum vltimatum. et sic terminus supponit simpliciter. Ex quo patet qz differentia est inter suppositionem materialem et simplicem. patet etiam qz illi qui nō ponūt suppositionem simplicem distinctam a materiali sed eam sub materiali comprehendunt magis generaliter accipiunt suppositionem materialem q̄ sit p̄ius accepta. Dicunt enim omnem terminū supponere materialiter qui supponit pro termino ad quem vltimate significandum non est impositus. Et pro hac opinione adducuntur aliquę auctoritates. Et p̄mo auctoritas aristotelis se p̄mo mēthaphysice vbi ex intentione tractans istā conclusionem dicit qz nullus vniuersale ē substantia et qz impossibile est substantiam esse quod cūqz vniuersaliter dictorum. Item secundo me

Tractatus septimus

raphysice. impossibile est vniuersalium noius sub
 stantiam esse. Itē octauo methaphysice. vltē nec
 est substantia nec genus nec accidens. Itē in pbe
 mio de anima. vltē nihil est aut ē posterius suo sin
 gulari. Ratione autem pbatur sic. omnis substā
 tia est vna numero. qz omnis substātia vel est vna
 res vel plures. si est vna res et non plures ē vna nu
 mero. hoc enim ab omnibus vocatur vnum nūe
 ro. Si est plures res vel est plures res singulares
 vel vniuersales: Si sit p̄mū. tunc aliqua substantia
 esset plures substantie singulares. et per consequē
 eadem ratione aliqua substantia esset plures bo
 mines. Si sit plures res vniuersales accipiat vna
 illarum rerum et queratur aut est vna aut plures.
 Si 2^m datur. i. qz est vna tunc erit res singularis.
 Si p̄mū. queratur vltē aut est plures res
 singulares aut vniuersales. et ita erit processus in
 infinitum. vel stabitur qz nulla substantia erit vltē
 Itē si ē aliquod vniuersale existens in singula
 ribus distinctuz ab eis sequeretur qz posset esse si
 ne eis. quia omnis res naturaliter potest alia potest
 per diuinam potentiā esse sine alia. sed consequēs
 est absurdum. ergo non est aliqua res vniuersalis
 Itē si illa opinio esset vera sequeretur qz deus
 non posset vnum indiuiduū annihilare nisi omnia
 indiuidua destrueret. quia si annihilaret vnum indi
 uiduum destruit totum quod est de essentia illius
 indiuidui et per consequēs destruit vniuersale qd
 est in eo et in alijs. et sic alia indiuidua nō manerēt
 cum non possint manere sine substantia eoz. hāt
 est absurdum. igitur 2^m. Itē si tale vniuersale non
 posset poni totaliter extra essentiam indiuidui. er
 go esset de essentia indiuidui. et per consequēs in
 diuiduum componeretur ex vniuersalibus. et ita
 indiuiduū nō eēt magis singlē qz vltē. Itē seq̄ret qz
 aliqd d essētia christi esset dānatū et saluatū. quia
 illa natura existens in xpō est realiter idem illi na
 ture existenti in damnato. puta in iuda. et sic idem
 esset damnatum et saluatum. hoc est absurdum igit
 2^m. Deinde specialiter arguitur contra ponentes
 distinctionem formale inter naturas cōez et diffe
 rentiam indiuidualem. quia dicitur ab illis qz na
 tura contrahitur per differentiam indiuidualem
 que ab illa non distinguitur realiter sed formalit.
 et non sunt due res. vna tamen non est formaliter
 alia. ¶ Arguitur ergo primo sic quia creaturis
 nunq̄ potest esse aliqua distinctio qualitercunqz
 extra animam nisi vbi res sunt realiter distincte.
 Si igitur inter istam naturam et differentiam in
 diuidualem sit talis distinctio oportet qz sint rea

liter distincte. Itē eadem res non potest esse cō
 municabilis et incommunicabilis. Sed fm illam
 opinionem oīa indiuidualis est incōicabilis. vltē
 vero cōicabile. ergo nullum vltē est oīa indiuidu
 alis et per consequens non sunt eedem res. Itē ei
 dem rei create non possunt simul conuenire oppo
 sita. cōe autē et p̄pū sunt opposita. ergo eadē res
 non est cōis et p̄p̄ia. Quod tamē sequeretur si nā
 cōis et differentia indiuidualis essent eadem res.
 Itē si natura specifica esset eadem reat̄ cū dif
 ferentia indiuiduali sequeretur qz tot essent reat̄
 nature communes quot sunt differentie indiuidu
 ales. et per consequens nullum eoz esset cōicabi
 le. sed quelibet natura esset incōicabilis. Itē que
 libet res seipsa per aliquod sibi intrinsecum disti
 guitur aut quocūqz. sed alia est humanitas fortis.
 et alia platonis. ergo seipsa distinguitur. ergo non
 per differentiam indiuidualem superadditā. Itē
 fm sententiam aristo. quecunqz differunt specie
 differunt numero. sed natura equi et natura boīs
 seipsis differunt specie. ergo seipsis differunt nūe
 ro. et sic quelibet res seipsa est vna numero. Itē
 id quod per nullam potentiā est cōicabile plu
 ribus per nullam potentiā est p̄dicabile de plu
 ribus. sed nulla talis natura si sit eadem realit̄ cū
 oīa indiuiduali per nullam potentiā potest com
 petere pluribus. quia nullo modo potest conueni
 re alteri indiuiduo. et sic non potest eē vltē. Itē ac
 cipio illam differentiam indiuidualem et naturaz
 quā dicit. et quero an inter illa sit maior distinctio
 qz inter duo indiuidua aut minōr. nō maior qz nō
 differūt reat̄. duo vero indiuidua reat̄ differūt.
 nec minōr. qz tunc essent eiūdem rōnis. et per cō
 sequens si vnum est de se vnum numero ita et re
 liquū. Et ppter bas rōnes et multas alias dicunt
 isti qz omnis res est singularis et qz nulla est vltis.
 et qz nullum est vltē nisi i rep̄tādo vel i predicādo
Tertio sciēdū est qz pro declaratione alte
 rius opinionis. i. realiū logicōz po
 nende sūt alique suppositiones. C̄p̄ma ē qz non
 oīs res de se est singularis sed est aliqua res vltis
 p̄ter aiām ab omnibus singularibus distincta ex
 natura rei et in pluribus singularibus realiter exi
 stens. Et hec suppositio inferius probabit. C̄2^a
 suppositio est qz terminus cōis vniuersalis nō ē im
 positus ad significandum p̄ res singulares. sed si
 gnicat de p̄significato nām cōem pluribz cōica
 bilez. vt homo p̄significat naturā cōem vel huma
 nā cōicabile pluribus siue oibz hominibus. Hec
 aut suppositio patuit circa diffinitionē vniuersoz.

De suppositiōe

Et pōt p nūc probari qz secundū amentatorē se
 primo methaphisice nomina nō iponūtur nisi no/
 ro. Et boetius dicit qz reb⁹ quas vidit noia iposu/
 it. sed q iposuit hoc nomē bō ad significādū nō vi/
 dit petrū z iohānem z sic de alijs hominib⁹. g^o nō
 iposuit h⁹ nomē bō ad primo significādū petrum z
 alios hoies singulares. z sic pōt pbari secunda
 suppositio qz dicit aristoteles i p^odicamētis qz z^o
 substantia significat aliqd z non h⁹ aliqd s³ qle quid.
 mō qle qd est cōmune multis. g^o h⁹ nomē bō cū sit
 nomē secūde substantie significat aliqd commune
 multis. Itē h⁹ nomē bō significat p^o aliqd z nō signi/
 ficat p^o fortē platonē z sic de alijs. qz si sic. audiens
 h⁹ nomē bō z sciēs qd per hāc vocē significat idissi/
 cte z ideterminate itelligeret fortē platonē z sic de
 alijs. s³ h⁹ est falsū. g^o si oc nomē bō non significat p^o
 aliqd singulare sed aliquā nāz cōmunē multis ex/
 nā rei. Ex quo lequit qz termin⁹ supponēs p p^o se
 significato si sit terminus cōmunis supponit p re/
 vti. z lequit qz termin⁹ cōmunis supponēs psona/
 liter nō supponit p suo significato. qd pbat quia
 bec est h⁹. oē album est substantia. z in ista subm
 supponit psonaliter z nō supponit pro eo qd signi/
 ficat qz si suppōeret pro eo qd significat tē eēt fal/
 sa qz albū v^l significat accēs solū v^l significat ag/
 gregatū ex subo z accidēte z quodcūqz dicat neu/
 trū eoz ē substantia. Et si dicat qz albū est subm al/
 bedinis. Cōtra. si h⁹ eēt v^l sequeat qd voces cō/
 tinue cadāt a suis significatis nec posset aliqz mo/
 uere digitū qn vox p^o h⁹ caderet a sua significatiōe
 z ipositione. h⁹ autē ē absurdū. cōnā tñ pbat ponēdo
 qz fortis sit bodie alb⁹ z postea niger. tunc hoc no/
 mē albū bodie significabat fortē z postea nō signi/
 ficaret s³ neutrū significaret. z ita voces cōtinue ca/
 derent a suis significatis. Est enī suppo simplex ac/
 ceptio ēmini cois p re v^l significata p ipz. Ex quo
 patet qz nō ē acceptio ēmini p ceptu aie. quia si
 sic. oia gñā z sp^o s eēt accidētia cum eēt cept⁹
 aie q sūt de pma spē q^o latis. Et hic adducunt
 rōnes ad pbandū qz sit aliq natura cois in reruz
 nā circūscripto oī ope itellect⁹ multiplicata in pli/
 bus indiuiduis. q qdē natura ē p se significata ter/
 mi cois. Et pbat pmo sic. Quādo cūqz aliq rea/
 liter veniūt z realr differūt. p aliqd veniūt z p
 aliqd differūt. puta fortis z plator realr veniūt in
 humanitate z differūt suis p^o p^ois dñis indiuiduali/
 bus. ergo egrur qz est aliquid reale ipis cōmune z
 sunt aliq dñe indiuiduales icōdicabiles. Et z^o pbat
 plus veniūt fortis z plato qz veniant fortis z
 alin⁹. s³ non veniūt in aliq vno singulari nume

rato. ergo illd in quo veniūt mō est vñū numero
 z p sequeat erit aliquod cōmune. ¶ Tertio pbat
 p aristotelē tertio methaphisice. i oī genere ē vñū
 p^o mū qd est metrū z mensura oīum alioz. s³ nullū
 singulare ē mensura oīuz alioz qz nō est mensura
 oīum indiuiduoz eiusdē spēi. ergo necesse ē dicē
 qz sit aliqd cōmune quod sit mensura oīuz alioz.
 ¶ Quarto sic. oē sup⁹ ē de eēntia sui inferioris s³
 aliquod v^l est de eēntia alicuius substantie. ergo
 aliquod v^l est substantia. ¶ Quinto sic pbat. si
 nullum vniuersale eēt substantia omne vniuersale
 eēt accidēs z per cōis oia predicamenta eēt acci/
 dentia. z ita predicamentū substantie essent accēs.
 imo etiam sequeat qz idem eēt superi⁹ ad seipm
 qz illa v^lia siue sint mēalia siue vocalia si sint accē/
 tia vt dicit nō pnt nisi ponii gñe q^o latis. z p conse/
 quēs predicamentū q^o latis eēt cōe ad oia v^lia. g^o
 esset cōe ad hoc v^lē qd ē ipm met p^odicamentū q^o l/
 tatis. Itē obiectū itellectus nātr pcedit actum
 eius. s³ v^lē est oīm itellectus. ergo nātr pcedit
 actū itellect⁹. z per cōis ē aliquod v^lē seu q^o latis
 cōis ante oēs actū itellect⁹ quod ē ppositū. ¶ Ne/
 te aut rōnes alie z auctoritates poss⁹. hic adduci
 que cā breuitatis obmittunt. S³ nūc soluēde sūt
 rōnes alteri⁹ opionis. qz dubioz solutio ē v^litatis
 manifestatio. ¶ Pro cui⁹ solōne ponūt aliq sup/
 pōnes. ¶ P^oio ergo supponit qz v^lē triplr acci/
 pitur. vno mō formāl⁹. s. p itēntione v^litatis et tē
 est vna secūda intentio seu relatio rōnis fundata
 in nā aliqua que apta nata est reperiri in multis
 Alio mō pōt accipi p fundamēto p^o p^oquo illius in/
 tentōis z tunc est natura cōis representata p spe/
 ciem intelligibilem. z est vnum oīm numero itel/
 ligibile. z talē vniuersalitatē nō habet circūscri/
 pto oī opere itellectus. Alio mō pōt accipi v^lē p
 fundamento remoto illius intentionis z tunc ē il/
 la natura cōis multiplicabilis per oia sua inferio/
 ra z realr existens i ipis circūscripto oī ope intel/
 lectus. ¶ Secūdo supponitur qz de v^lē p accepto
 cōsiderat in logica z est subm libri p^odicabiliū. z ta/
 le v^lē nō h⁹ ē nisi per operationē itellect⁹. Sed
 de v^lē secūdo mō accepto cōsiderat in libro de
 aīa. qz itellect⁹ accipit illā nām vt est vñū oīm nu/
 mero intelligibile dicibile de multis. z talē v^lita/
 tatē h⁹ i itellectu. S³ de v^lē tertio mō accepto cō/
 sideratur in methaphysica z vocat v^lē methaphysi/
 cū. ¶ Tertio supponitur qz oē tale v^lē methaphy/
 sicū seu nā communis ē singulare. s³ nō ex se imo
 per differentia indiuiduale sibi superadditā z qñ
 per accidens. Tunc respōdetur ad rōnes. Ad p^o mā

Tractatus septimus

auctoritate pbi dicitur qd philosophi ibi nitebatur
 iprobare opinionē platonis. iō dicit qd vniuersalia
 eo mō quo posuit plato nō sūt substantie. quia pla/
 to ponebat vniuersalia p se exētia extra singulāria
 ¶ Ad 3^m dī qd ibi loquitur d vlti formāl accepto
 z non sūdāmētāl. quia vniuersale formāl acce/
 ptum nō est suba sed ē vna scdā itentio. que est ac/
 cidēs. Sed aliqd vniuersale fundamentāl acce/
 ptū est substantia puta gnia z spēs de pdicamento
 substantie. z aliqd vniuersale ē accidēs sicut genera
 z spēs alioz pdicamentoz. ¶ Ad tertiā eodē mō
 dicatur. ¶ Ad quartā dī qd sic non bī in pbemo
 de aia. s; sic bī. aial vniuersale aut nihil ē aut poste/
 rius. z ita cceditur qd aial sub rōne vniuersalitatis
 formāl accepte. posteri⁹ est singulari. ¶ Ad pma
 rōnem ccedit maior scilicet qd ois substantia ē vna
 numero. s; non de se ē vna numero sed p oīam
 idiuiduālē. Et quādo pbat vel ē vna res vel ples
 res dī qd est vna res s; non de se est vna numero
 sed quasi per accis. ¶ Ad 3^m negatur oītia. z
 ad pbationem dicit qd non oīs res pōr naturaliter
 altera pōt separari ab illa nisi iter ipsa sit distinctio
 realis z cum hoc cēntialis. modo sic ē qd iter nām
 z indiuiduū nō est distinctio realis s; tātū formalis
 siue ex natura rei. ¶ Ad tertiā negat cōsequētia qd
 creatio z destructio. gñatio z corruptio non respi/
 ciunt nisi singularia ex pmo mētabaphisice. Cōcedi/
 tur tamē qd deus non poss; destruere vnum idiui/
 duū cum oī alio qd est eiusdē rōnis quin destrue/
 ret alia idiuidua. s; tamē destructio illud nō respi/
 cit sed tātū singulare. ¶ Ad quartā. conceditur
 qd vlt est de cēntia sui indiuidui z includit eo in p
 modo dicēdi per se. Et negat oītia qd illa nā sic cō/
 tracta ad eē indiuidi nō pōt sūdare vt sic itentiones
 vniuersalitatis. qre singulare nō d; dici vlt. ¶ Ad
 quītā negat aīas. z ad pbationē dicit qd duplex est
 vnitās. Quedā est vnitās sibi ppria z illa sibi cōne/
 nit vbiq; qd sit. alia ē vnitās accitālis z numeralis
 z tunc illa nā in xpo vt sic nō ē eadem realr cuz il/
 la que ē in iuda. vel dī qd non ē icōueniēs qd aliqd
 qd ē eiusdē speciei cū alio sit miserum alio existē/
 te saluo. ¶ Ad rationes speciales qbus nūitur p/
 bare distinctionē formālē iter naturā esse oīas idi/
 uiduālem. Ad primā negatur illa ratio. quia ad
 fundandū illā distinctionē nō requiritur qd sint due
 res s; sufficit qd vna nō sit alia per idētitatē forma/
 lē. ¶ Ad 3^m dī qd eadē res realr ē cōicabil z icō/
 cabilis s; nō eadē res formāl. imo dicere opposi/
 tum est hereticū qd cēntia diuina ē cōicabilis tri/
 bus psonis. z tamen paternitas que identificatur

realiter illi nō est cōmunicabilis tribus personis.
 ¶ Ad 3^m dī qd nāe d se cōpetit qd sit cois. z tū rōe
 ppetatis cōbēis. sibi cōpetit qd sit ppa. z vt sic n sūt
 opposita qd cōueniūt sibi s; diuer sa. ¶ Ad 4^m dī
 qd tot sūt nature cōmunes quot sūt oīe idiuidua/
 les. s; hoc est p accidēs cuz natura solū multiplice/
 tur p differētiā idiuiduālē. ¶ Ad quītā dicitur ne/
 gādo maiore quia due spēs sub genere nō differ/
 runt seipis s; suis pprijs oīis vt p; per pōpbitūz
 dicētē. oīa est qua differūt a se singula. i. singule
 spēs. sic etiā duo idiuidua numerat; differunt per
 oīas idiuiduales. ¶ Ad sextā dicitur ccedendo
 maiore z negādo minore qd ad hoc qd natura possit
 cōpetere p libus sufficit qd ipa de se nō sit bec. sup/
 posito tū qd illd qd. idētificet realr cū oīa idiuidu/
 ali. ¶ Ad septimā dī qd oīa idiuidualis z natura
 sūt pmo diuer sa formāl z tū realr idētificantur
 cuiusmodi nō sūt duo idiuidua. ¶ Ad ratōes
 alterius opinionis nūit rīdere guillerm⁹ ockam.
 Et ad pma ccedit qd sortes z plato realr cōueniūt
 z realr differūt. qd realiter differūt specificē. z rea/
 liter differūt numero. z p idē cōueniunt specificē. z
 differūt numero sicut dicūt reales qd oīa indiui/
 dualis p idē cōuenit realr cuz natura. z differt for/
 maliter qd seipa cōuenit z differt. Et si dicat idem
 nō est cā oīe z cōueniētē. ergo zc. Rīdetur qd idē
 nō ē cā cōueniētē z oīe. s. oppositē illi differen/
 tiē quomodo est in proposito. Nā inter cōuenien/
 tiam specificā z oīam idiuiduales siue numeralē
 i nulla est penitus oppositio. Cōcedendū est ergo
 qd sortes p idē cōuenit specificē z differt numeralr
 a platone. ¶ Ad 3^m negat cōsequētia qd non reg/
 rit ad h; qd sortes z plato pl⁹ cōueniāt qd sortes z ali/
 n⁹. qd i aliquo cōmuni cōueniāt. s; sufficit qd seipis
 pl⁹ cōueniāt. iō de xptate pmonis nō d; ccedi qd sor/
 tes z plato cōueniāt in aliquo qd sit cēntia eoz. sed
 d; cōcedi qd cōueniant i aliqb⁹ seipis z suis formis
 ¶ Ad tertiā dicitur qd quīs indiuiduū nō sit mē su/
 ra oīus indiuiduoz eiusdē generis vel spēi. idē ta/
 mē indiuiduū pōt eē mē sura oīus indiuiduoz alteri⁹
 generis. vel spēi. Vel dicat qd philosophi loquuntur
 d il q bnt indiuidua quoz alia sūt maiora z alia mi/
 noza. z vult qd aliqd cōe min⁹ alijs sit mē sura idiui/
 duoz saltē alioz eoz qd nō sit ita pua. z h suffic p itē/
 tōe pbi. ¶ Ad 4^m dī qd ppe n d; ccedi qd vlt sit
 d cēntia sube. qd oē vlt ē itentio aie. s; vep ē qd vlt
 suppōit p sba. ¶ Ad 5^m dī qd vlt nē ab intellectu
 itelligibile. s; singulare qd ē p sē sibile ē p itelligibi/
 le. qre p; cuz singulare sētiat p qd z p itelligat. z sic
 singulare ē obiectū intellectus. ¶ Ad 3^m p dīctas

De suppositione

euasiones obijciunt. dicitur enim contradictoria non verificatur de eodem ex quarto metaphysice. et per topicorum dicit philosophus quod ad sciendum utrum aliqua sint eadem vel diversa considerandum est utrum aliquid predicetur de uno et negetur de altero. et si sic non sunt eadem vel diuersa. Et si nihil affirmetur de uno quando etiam affirmetur de altero tunc illa sunt eadem. Tunc ex istosudametro arguitur et euidenter probatur quod est distinctio formalis inter vltimum et singulare sic arguendo. De eodem omnino nihil idem affirmatur et negatur. sed aliquid affirmatur de vniuersali et hec negatur de quolibet suo singulari et e converso. ergo iter vltimum et singulare est distinctio. et sic non sunt omnino idem. Minor probatur multiplex. Primo sic. omne vltimum est in multis. nullum singulare est in multis. ergo aliquid affirmatur de vltimo quod negatur de quolibet suo singulari. Item vltimum diffinitur. nullum singulare diffinitur ut patet septimo metaphysice. et secundo posteriorum. ergo ut patet. Item vltimum puta genus dicitur per duas duas ut animal prout rationale et irrationale. sed nullum singulare diuiditur per has duas. ergo ut patet. Item duas distinguit inter duo diuidua. species vero non distinguit. ergo est aliqua non ydetitas inter speciem et duas diuiduales. et illa non est realis nec rationis immo. ergo est formalis. Item si vltimum et singulare sunt omnino idem ex parte rei tunc erit tanta ydetitas inter speciem et sortem ex parte rei quanta erit inter sortem et sortem. sed illa non statim sunt sortes differt sortes non differt. eo quod affirmatur et negatur idem de omnino eodem. ergo non stabunt simul. species vero differt a platonem et sortes non differt a platonem. quod eadem est contrarietas in utroque. scilicet ydetitas inter res per quibus supponuntur subiecta. Item nec nulla est res communis duobus diuiduis eiusdem speciei quod omnis res extra animam est res singularis. sed nulla est communis duobus diuiduis. ergo nulla est res communis. sed hoc est falsum. cum primo quod dicitur per philosophum quod participatio ne speciei plures boies sunt unus homo. et philosophus diffinitio ne vniuersorum dicit quod vniuersorum ratio substantie est eadem. Item etiam circumscripso opere intellectus duo lapides magis conueniunt quam unus lapis et unus asinus. sed omnis conuenientia est secundum datam super vniuersum. ergo est aliquid res extra animam in qua duo lapides conueniunt et in qua lapis et asinus non conueniunt. Item quicunque comparantur realiter aliquid. vno comparantur siue comparatur per magis et minus siue per equele vel in equele. sed nullum singulare comparatur vtriusque in quo comparatur. ergo etc. Istis ergo rationibus improbat opinionem noialium et roboratur opinio. realium dicendum quod vltimum est in quolibet suo indiuiduo existens de essentia eius omnis ei est nomen et ratione distinctum ab eo ex natura rei et formaliter. maxime a duas indiuiduali forma li. Sed circa predicta dubitatur quod non videtur quod hec propositio

sit vera. homo est dignissima creatura. rosa est pulcherrima. flos. per quod subest hec supponit simpliciter. quod si hec supponit simpliciter tunc subest supponit per suo significato. scilicet per naturam rei in comuni ut patet per diffinitionem suppositionis simplicis. scilicet talis natura non est dignissima creatura creaturarum cum indiuiduum sit dignius tali natura quod continet tale naturam et cum habet aliquid quod habet aliquam perfectionem. scilicet duas indiuiduales. ergo sequitur quod talis propositio non potest esse vera per quod subest hec supponit simpliciter. Nec etiam potest habere supponit personalem quod nullum indiuiduum bonis est dignissima creatura creaturarum. ergo sequitur quod non supponit personalem. nec simpliciter et sic diuisio accidentis suppositionis est mala quia diuiditur in supponit simpliciter et personalem. Item hec conceditur ab omnibus. color est primum obiectum visus. et tamen non est vera per quod subest hec supponit simpliciter nec per quod subest suppositionem personalem. quod nullus particularis color est primum obiectum visus. ergo diuisio et diffinitio suppositionis simplicis sunt male posite. Item ista est vera. homo est primum sibilis. et tamen non per quod subest hec supponit simpliciter nec per quod subest supponit personalem quod natura communis non est primum sibilis. ergo diuisio suppositionis accidentis et diffinitio suppositionis simplicis sunt male posite. Ad primam obiectionem dicitur quod subiectum in illa hec suppositio. ne simpliciter. et dicitur ultra quod dicens illam propositio voluit solui habere quod iter naturas corporales creatas homo est dignior creatura. et solui voluit comparare naturam ad naturam. et cum hoc stat quod indiuiduum est dignius illa creatura quam est natura. sed comparatio non fit nature ad indiuiduum sed nature ad naturam. Ad secundam dicitur maiorem et negatur minorem. imo natura bonis est primum sibilis tamquam ratio formalis ridendi. sed non tamquam id quod exercet actum ridendi. Unde sortes non est risibilis neque plato nisi quod est homo. ideo homo primo est risibilis tamquam ratio formalis ridendi. Ad tertiam dicitur similiter concedendo maiorem et negando minorem quod color conuenit esse primum obiectum visus secundum quod habet supponit simpliciter. et se habet tamquam ratio formalis videndi. ideo nigredo et albedo non est visibilis nisi quod est color. id est color est ratio formalis videndi.

Sed contra Si predicatum propositio nis vniuersal affirmatiue supponeret simpliciter sequitur quod hic est fallacia figure dictionis arguendo a suppositione simpliciter ad suppositionem personalem. ut omnis homo est animal. ergo quoddam animal est homo. sed hoc est falsum cum ibi sit bona consequentia. Secundo arguitur sic. Actus ridendi non primo conuenit nature in comuni. ergo homo in hac propositione homo est primo risibilis non supponit simpliciter.

Tractatus septimus

C3^o arguit sic. In hac ppōne. *cept^o est spēs q̄l-
tatis. subiectū supponit simplr z tñ supponit p cō
ceptu. ergo ē aliq̄ suppos simplex p ceptu.* **C**4°
arguitur sic. In hac ppōne. *bic z rome vēditur pa
nis. panis supponit simplr z tñ non p natura i cōi
qz illa n̄ venditur bic z rome. z non pōt alr suppo
nere quia n̄ potest supponere psonaliter cum nul
lus panis vendatur bic z rome. g̃tra diffinitōem
suppōnis simplicis z diuisionē suppōis accītalīs.*

Ad rationes *Ad p̄mā dī negādo cōsequē
tiaz qz non semp committi
tur fallacia figure dictiōis arguēdo a suppōe sim
plici ad psonalē. s̄z aliq̄n sic z aliquādo n̄ v̄r postea
videbit.* **C** *Ad s̄mā cedit q̄ act^o ridēdi non sem
p p̄mo uenit nature. s̄z aptitudo ad ridēdū p̄mo
sibi uenit.* **C** *Ad tertiā dī q̄ q̄uis in ista ppō
ne subiectū supponat p ceptu. tñ supponit simplr
p natura cōi significata p ip̄m. eo q̄ iste terminus
ceptus est ip̄ositus ad significandum rem cōm
que est ceptus. Terminus autem nūq̄ suppo
nit simplr p conceptu cui subordinatur i significā
do.* **C** *Ad quartā dicitur q̄ vendi z emi p̄prie
uenit singularibus z non nature secundum se p̄
mo z per se. tamen sibi conuenit ex cōiti z scdm q̄
est i singularibus. iō ibi subiectū supponit simplr.*
Personalis at suppo ē acceptio t̄mini
cōis p suis inferiorib⁹. vt cum dicit^r hō
currit. iste termin⁹ homo supponit p suis
īferioribus. Itē psonaliū supponū alia ē
deteriata alia p̄fusa. Deteriata supposi
tio ē acceptio termi cōis idiffinitē sūpti
vel cū signo p̄riculari determinat^r. vt hō
currit. vel aliq̄s hō currit. Et dicit^r v̄tra
qz illaz determinata. qz l3 in v̄traqz ista
rum iste t̄min⁹ homo supponit p omni
hoīe tā corrente q̄ nō corrente. tamen
p̄vno solo hoīe corrente vera dī. Et qz
aliud ē supponere. z aliud ē locutionē
cē verā p aliquo vel falsā. Igit^r i p̄dictis
vt dictū ē iste t̄minus hō supponit pro
omni hoīe tā currēte q̄ non corrente. l3
reddat locutionē verā p corrente solo.
Qz alit^r i v̄traqz istaz sit determinata sup
positio p3 qz cum dicit^r animal ē sortēs.
vel aīal est plato z sic de alijs. ergo aīal

est oīs hō. ibi ē fallacia figure dictionis
a plibus determinatis ad vnā determina
tam. Et iō iste termin⁹ aīal idēfinitē po
situs h3 determinatā supponē z similr
cum signo p̄riculari. Cōfusa suppo ē ac
ceptio termini cōis pro pluribus medi
ante signo vniuersali. vt cū dicit^r. oīs hō
est aīal. ibi iste termin⁹ hō supponit pro
plibus mediante signo v̄li quia suppo
nit p quolibz suo supposito. Itē confu
saz supponū alia ē p̄fusa necessitate si
gnivel modi. z alia necessitate rei. vt cū
dicit^r. oīs hō ē aīal. ibi iste termin⁹ hō me
diātē signo vniuersali confunditur siue
distribuit^r pro quolibet supposito. et
iste terminus aīal a p̄te predicati posic⁹
p̄fūdatur necessitate rei. Et cū vnusqz
homo suā habeat cēntiam ideo hoc ver
bum est necessitate rei tenet^r pro tot cēn
tijs p quot hoībus tenet^r iste t̄min⁹ hō.
Et cū vnicuiqz hoī isit sua aīalitas ideo
iste terminus aīal necessitate rei tenetur
pro tot aīalib⁹ pro quot. hominib⁹ iste
termin⁹ homo. z pro quot cēntijs hoc
verbū est. vnde iste termin⁹ homo deb3
supponere cōfuse. mobilr z distributie.
s̄z p̄fuse z distributie tenet^r qz tenet^r p oi
hoīe. mobilr vero qz licet fieri d̄scensū
sub eo p quolz suo supposito vt oīs hō ē
aīal ergo sortēs ē aīal. s̄z iste terminus
animal dicitur confundi immobiliter
quia non licet fieri descensuz sub eo. vt
omnis homo ē animal. ergo omnis hō
est hoc animal. Ibi enim fit processus
a simplici suppositione ad personales.
Sicut hic. homo est dignissima creatu
rarum. ergo hic homo vel aliquis ho
mo. vel rosa est pulcherrimus florum.
ergo aliqua rosa. Sed differunt in hoc
quia in istis est simplex suppositio ex p

De suppositiōe

te subiecti. in illa vero ex pte predicati
lz videatur opposituz eē quod superi⁹
dictum est q in hac ppositione omnis
homo ē animal. iste terminus aīal in p
dicato positus simplicem habet suppo
sitiōē cū prius dicitur q hz confusaz.
Ad hoc dicendum est secundū quosdā
q quia genus predicatur de pluribus
differentibus specie iste terminus ani
mal quando tenetur pro ipso commu
ni qd est genus sic habet simplicez sup
positionem. Secundum aut q ipa na
tura cōmunis ipsius generis multipli
catur per supposita hominis sic dī ha
bere confusam suppositionez non mo
biliter sed immobiliter. Suppositio aut
confusa immobiliter pōt simul esse cū
simplici non secundum idem sed secu
dum diuersa vt dictum est. Unde secu
dum hoc dicēdū est q suppositio con
fusa mobiliter non pōt simul esse cum
simplici nec secundū idē nec secundū di
uersa vt dictū ē. Sed g credo ipse eē
terminum communem i predicato po
situm habere simplicem suppositiōē
z confundi mobiliter vel immobiliter
signo vli existente in subiecto affirmati
uo. vt oīs hō est aīal z sic de alijs con
similib⁹. qz vt vult porphirius. Omne
qd predicat de aliquo aut est mai⁹ eo
aut est eāle ei de quo predicat. z itēdit
de p̄dicatione per se. sz in hac ppōe. oīs
homo ē aīal. ē predicatio per se z non
predicat eāle. ergo maius. nō accidē
tale. ergo substantiale. vel eēntiale. ergo
genus vel differētia. nō differentia. er
go genus. sed natura generis multipli
cata mobiliter vel immobiliter nō ē gen⁹
ergo cū dicit. omnis homo est aīal cū
ibi predicetur genus nō eēt possibile ē

minū cōez multiplicari mobiliter vli mo
biliter quia significat naturam generis q
iam actu non esset genus sicut si homo
confideret mobiliter vel immobiliter
iam non esset species. Item hoc idē vi
detur per aristotelem in primo topico
rum dicentē q omne quod de alio pre
dicatur aut predicatur conuersim d eo
aut non. Si conuersim est diffinitio vli
propriū. Si autem non conuersim
predicatur de re aut cadit in diffinitio
nez rei aut non: si non tunc est accēs.
Si cadit in diffinitionem rei aut est ge
nus vel differentia. non differentia. er
go genus. Et itēdit aristoteles q ibi
sit recta predicatio. z species subijcia
tur secundum se. vel multiplicat. sed in
hac ppositione homo est animal est
recta predicatio. z subijcit homo z nō
equale predicatur neqz accidens. ergo
genus. Quare non est possibile termi
num cōmunem in predicato positū cō
fundi mobiliter vel immobiliter. Itēz
totum vniuersale quod est genus z to
tūz in quantitate ex opposito se habēt.
sed totū in quātitate est duplex. Quod
dam est totum in quantitate comple
tum. vtrūqz confunditur termin⁹
cōmunis mobiliter. vt omnis homo ē
animal. Aliud est totum in quantitate
incompletum z diminutum. vtrūqz
confunditur terminus communis
immobiliter z multiplicatur termin⁹
communis simpliciter. ergo si impos
sibile est totum in quantitate esse gen⁹
i quantum huiusmodi non erit impos
sibile terminum communem in predi
cato positum confundi mobiliter vel
immobiliter vt dicebatur. Item cōpa
ratio illa secundum quam inferiora re

Tractatus septimus

ducuntur ad superiora opposita est cōparationi secundum quam superiora reducuntur ad sua inferiora. sed secundum primam sumitur cōmune in ratione cōmunis. sed secundum secundam sumitur commune multiplicatuz sine confusum. Cum ergo terminus cōmunis vt sic sit in ratione generis non ē possibile ipsum multiplicari in quantum huiusmodi. Et hec quatuor argumenta sunt concedenda. Causa autem propter quam mouebantur facilis ē ad soluendum que tantū est vna. quia cuz dicitur omnis homo est animal. cuz vnicuiqz homini respondeat sua animalitas sine sua essentia cum non possit ēē hō qui sit animal. ideo dixerunt qd iste terminus animal tenetur pro tot animalibus pro quot hominibus homo. Quod autem in illo argumento nulla sit apparentia patet quia cum dicitur omnis homo est albus necesse ē qd tot animalitates intelligantur in subiecto quot sunt homines in quibus tenetur homo. vnde nihil est dicere qd habet illas animalitates a predicato cum ibi p̄ dicitur album. Vnde dicendū ē qd homo logice loquendo non naturaliter ex animali et rationali componitur. iō de se habet illarū aialitatz multiplicatiōē. vnde cum dico sic. ois homo est albus nullo modo habet illas animalitates a predicato cum ibi prediceat albus vt dictum est. Sic autem est in p̄posito cū ibi prediceat genus de specie. vt omnis hō est animal. In hac enī propositione subicitur homo in quo intelligitur multitudo illarū animalitatum et predicatur hoc genus animal. quod nullo modo cōfunditur mobiliter vel

immobiliter. s3 statim pro natura siue pro essentia ipsius generis communis de pluribus predicabilis. vnde animal predicatur et animal intelligitur in subiecto sicut hic omne animal rationale ē animal. Similiter dico qd hoc verbum est non confunditur mobiliter vel immobiliter quia qd animal esset vel existeret in hoc homine hoc habet subiectuz de se ante qd in propositione subijciatur predicato essentiali vel accidentali. Et propter hoc destruimus quandam diuisionem factam scilicet confusarū suppositionum alia est confusa necessitate rei. alia est cōfusa necessitate modi siue signi. Dicimus enim qd omnis confusio fit necessitate signi vel modi. vt cum dicitur omne animal rationale ē aial. iste termin⁹ aial in subiecto positus tenet necessitate signi p̄ oī aiali qd est hō. Sili' hic. ois hō ē aial. iste terminus hō tenet p̄ oī hoīe et nō solū pro hoīe sed et pro oī animali qd ē hō. et iō tot intelligit aialitates quot humanitates naturalit̄ loquēdo. qz eadē ē hūanitas in quolz idiuīduo hoīs scōzviā logico rū et nō scōzviā nature sic hō in cōi idē ē. vnde qd fit hec aialitas vel illa hoc ē rōe materie. In via. n. nature hūanitas mea differt ab hūanitate tua p̄ se. et aia mea per quā cāt humanitas mea in mea est ab aia tua per quā causat hūanitas tua in te. Et propter hoc signum p̄fudit hoīem nō tñ p̄fudit aial in cōi s3 aial contractum ad hominem per suas differētiās. vnde sequitur qd omnis confusio fit necessitate signi vel modi. Et sic est finis suppositionum Petri hispani. Et hoc quo ad terminos absolutos.

De suppositione

Circa hūc textū notandū ē pmo q suppositio psonalis est acceptio termini cōmunis p suis inferioribus. vt cū dī homo currit. ibi bō suppoit p forte z platone z sic de alijs. In qua diffinitione dī terminus cōmunis ad dīas supponis discrete. z dī p suis inferioribus ad dīas supponis simplicis. Ex quo pz falsitas opinionis dicētū supponez psonalē ēē acceptiōne tmini p suo significato. Et h cōfirmat qz cū dī oē albū currit. ibi albū suppoit psonalr p forte z platone z alijs hominib⁹ albis. z tñ nō significat illos. ergo zc. Minoz pbat dupli citer. p p aristotelē i p dīcamētis dicētē albū solaz qualitatē significat. ergo nō significat fortē z platōnē. z qz si albū significaret fortē z platōnē z ali os boies tūc eadē rōne frigidū z nigrū z calidū eos significaret euz possint p eis supponē. z si sic ipositio nominū cōtinue mutaret z non eēt posse mouere festucā qn vox significaret aliud qz signi ficabat. quoz vtrūqz est iconueniēs. ergo seqi q qñcūqz termin⁹ supponit psonalr q nō supponat p suo significato. Dicēdū est g^o q suppo psonalē ē acceptio termini cōmunis p suis inferioribus vel suppositis siue sint supposita p se vt per accidens. Unī ad h q aliqz termin⁹ cōmunis beāt supponē psonalē nō regitur q supponat p aliq re singula ri cui spūgnat i plurib⁹ existere. s3 sufficit q sup ponat p qbusdā inferiorib⁹ si habeat inferiora. aut p vno si nō habeat nisi vnū. Et diuidit suppo psoat i determinatā z cōfusā. Suppositio determinatā ē acceptio termini cōmunis i definite aut picularisf rēti. Est enī suppositio determinatā qñ s3m suppo nit distinctiue z nō est distributū p aliqō signum vltē ita q sub ipō terminio pōt fieri descēsus ad oīa sua supposita p ppositionē disiunctiua. vt bene seqtur bō currit. g^o hic bō currit vel hic bō currit z sic de alijs. z nō dī suppo determinatā qz illi ter mini sic supponāt determinate p vno supposito sic q nō p alio. z ad hoc q ista ppō dicat va sufficit z requiritur q p dīcatū possit enūciari de subo p vno determinato supposito. Unī aliud est supponē z reddere locutionē verā vt pz i textu. Supposi tio aut cōfusa ē acceptio termini cōmunis p oib⁹ suis inferiorib⁹ mediāte signo vlti. vñ termin⁹ idif ferēter suppoit p oib⁹ suis suppositis s3m suppo nē determinatā z cōfusā. qz qñ termin⁹ supponit determinate tūc supponit p oib⁹ suis suppositis disiunctiue. Quādo vō supponit cōfusa supponit p oibus suis suppositis copulatiue. z dī p dīcatū cō uenire subo aut ab eo remoueri p quolibet suo

supposito. ex quo sequit^r q petrus hispanus nōn distit suppositionez cōfusā ita gñat^r sicut aliq eā ac ciptūt. s3 diffinit suppositionē cōfusā z distributiua Unī circa p dīca oīū dīe difficultates. Pzia est quat^r saluat diffi nitionē suppositiōis cōfusa ēē bo nā cū tñ termin⁹ cōmunis supponat cōfusa vbi nullū signū vltē ponit. Ad quas dī pmo q nōn fa cit terminū cōmunē supponere cōfusa nisi ratione distributiōis. Distributio igit pmo z p se conuenit signis vltib⁹ z conuenit alijs p accidēs. Cū ergo ea q p accidēs insūt nō cadāt sub arte. ideo dictū ē in il la diffinitione mediāte signo vlti. Secūdo dī q illa pticula mediāte signo vlti dī itelligi q ibi supple atur vel aliquo sibi equiualete quatū ad tales di/ strubutionē. nō enī solus termin⁹ h3 suppositionē p signū vltē s3 gñat^r p oē illud qd pōt habere xtu tē distribuēdi. ideo negatio z dictiones negatio nes includētes vt dictiōes exceptiue exclusiue z multe alie faciūt terminos supra quos cadūt sup ponere cōfusa. C z^a difficultas ē vtz suppositio psonal^r z suppositio simplex possint ne diuidi i sup positionē determinatā z cōfusā. Ad quā respondēt ponētes suppositionē mālē z simplicē p cōceptu q quelbz diuidit in discretam z determinatā z cō fusā. nā s3m eos si dicatur bō est vox. vel bō ē spēs tūc subm supponit materialr z discrete. Sed s3m negantes suppositiones materialē dī q suppositio simplex nō pōt diuidi i determinatā z cōfusam cū suppositio determinatā cōueniat termino solū z similiter cōfusa pro suis inferiorib⁹.

Secundo sciendū ē q nīr auctor noster i residuo hui⁹ tractatus tria prin cipalr facit. p recitat quandā opinionē antiquoz circa suppositionē cōfusā. secūdo eam improbat. Tercio soluit rationes ad oppositū. C Primo er go ponit quandā diuisionē antiquoz que est bec Suppositiōnū cōfusaz alia est cōfusa necessitate rei. z alia ē cōfusa necitate signi vlt modi. Suppo cōfusa necessitate signi cōuenit tmini i ppōne po sito cū signo vlti. S3 suppositio cōfusa necessitate rei cōuenit termino cōmuni posito i p dīcatō pposi tiōis vltis affirmatiue vt i ista ppōne vlti oīs bō ē aīal. iste tmini⁹ bō suppoit cōfusa necitate signi. Et dī supponere cōfusa z distributū eo q suppoit p q libz boie copulatiue. Et dī supponē cōfusa mobitr eo q sub tmini distributo pōt fieri descēsus vnifor miē. s3 iste tmini⁹ aīal suppoit cōfusa necitate signi rei z suppoit imobitr eo q sub ipō nō pōt fieri de scēsus. Qz autem iste terminus animal cōfundat

Tractatus septimus

et teneatur p plurib⁹. pbat sic. qz cuilibet homini inest sua eēntia et sua aīalitas. Cum g^o d^o oīs bō ē aīal oīs q^o hoc verbū est teneat^r p tot eēntijs. et aīal p tot aīalitatib⁹ p quorū bōinib⁹ tenet^r bō. et p oīs cōfundit^r et actualit^r tenet^r p vniuersalib⁹. Et cū arguebatur q^o eos aīal bz supponē simplicē. g^o nō bz suppositionē cōfusā eo q^o nullus termin⁹ pōt sit et semel habere supponē simplicē et cōfusā. ad hoc dicebāt q^o lz nullus termin⁹ possit sit habere supponē cōfusā mobilē et simplicē. tñ idē termin⁹ pōt sit habere supponē simplicē et cōfusā tñ q^ouis non f^z idē s^z fm diuersa. secundū enī q^o aīal teneat^r p nā cōmuni q^o natura est gen⁹ bz supponē simplicē et vltra ista nā ē multiplicata p supposita et sic bz suppositionē cōfusā. et p oīs aīal supponit simpliciter et cōfunditur imobilit^r mediante signo vli posito a pte subī. ¶ Cōsequēter auctor reprobat hanc opionē quo ad h⁹ q^o dicit^r p^odicatū vli affirmatiue supponere cōfuse. Et ad h⁹ adducit qtuor ratiōes sūdas in duab⁹ suppositionib⁹. Prima est q^o natura multiplicata p inferiora non est genus. ¶ 2^a q^o nā significata p tēius cōfuse supponētē multiplicata ē p suppo⁴. Due p^ome rōnes possūt accipi p vna q^o est bec. In hac ppōne oīs bō ē aīal. ly aīal ē gen⁹. ergo aīal nō cōfundit^r mobilit^r nec imobilit^r. oīa tenet^r qz natura multiplicata p idiuidua nō ē gen⁹. et antecēdēs pbat^r i textu duplt^r p auctorem nostrū vt ibi clare p^z. ¶ Tertia ratio ē. nullū totū i quātitate pōt habere rationē generis. s^z oīs termin⁹ q^o cōfundit^r bz rōnez totius i quantitate vel cōplen vel icompleti. ergo nullus tal^r bz rōnē generis. s^z i p^odicta ppōne p^odicatur gen⁹. g^o p^odicatū illi⁹ nō cōfundit^r. ¶ 4^a ratio est clara in textu. ¶ 3^a rādet ad rationē eoz. s. p distinctionē hui⁹ ppōnis cuilibz homini uest sua p^opa eēntia et sua aīalitas. Et h⁹ pōt duplt^r itelligi q^o oib⁹ hominibz iust sua eēntia et sua aīalitas. vn⁹ f^z viā logice. ali⁹ f^z viā p^ophilosophie et nāc. Dicit enī q^o oibz iest sua aīalitas logicalit^r loquēdo et oib⁹ boib⁹ iest sua humanitas eodē mō nō tñ fm viā nature. imo cuilibz homini iest sua būanitas real^r q^o causat^r a forma rei. vt būanitas foris ab aīali rōnali. Et qz tal^r aīalitas iest homini p se. s. p aliq^o it^rinsecū sibi et nō p aliq^o extrinsecū. iō multiplicatio nō iest aīalitati ex multiplicatiōe p^odicati s^z subī. ille enī aīalitates p^opus nāliter inherēt subo ante q^o i subo ponant^r. vult enī auctor p hanc solutionē dicere q^o oib⁹ hominibz inest eadem būanitas secundum speciem et non secundum numez.

Tertio sciendū est q^o circa p^odicta incidunt aliq^oue difficultates. Prima est. qd ē

suppositio confusa tñ. p cuius solutiōe supponitur secundū quosdā q^o suppositio cōfusā diuiditur i suppositionē cōfusā tñ et i suppositionē cōfusā et distributiua. Suppositio cōfusā tñ ē acceptio termini cōmunis p plurib⁹ inferioribus qui inferitur ex quolibz illoz et ab ipso ad nullū illoz contingit descendere copulatiue aut disiunctiue sed disiunctim. Et h⁹ mō supponit p^odicatū cuiuslibz p^opositiōis p^oticularis affirmatiue si sit termin⁹ cōmunis vt cūz dicitur oīs homo habet caput ly caput supponit confuse tñ. Ex quo patet q^o bene sequit^r omnis homo habet caput. ergo omnis homo bz h⁹ caput vel illud. Et ad nullū illorum contingit descendere copulatiue aut disiunctiue. nō enī sequitur oīs bō habet caput. g^o omis homo bz h⁹ caput et omnis bō habet illud caput. nec sequitur oīs bō bz caput. ergo omnis homo bz hoc caput. vel omnis homo habet hoc caput. Sed debet fieri descēsus disiunctim. id est p propositionem de disiunctio extremo. vt bene sequitur omnis homo habet caput. ergo omnis homo bz h⁹ caput vel illud caput et sic de alijs. Et ad talem suppositionē consulam^r tres conditiones requiruntur. Prima est q^o terminus cōmunis supponat pro pluribus. Secūda est q^o possit inferri ex quolibet suo singulari pro q^o supponit. Tertia est q^o sub termino sic supponente non contingit descendere copulatiue nec disiunctiue sed disiunctim. ¶ Ad habēdū autēz facilitatem cognitionem quando terminus supponit cōfuse et quando non ponuntur aliq^oue regule. Prima est quod si cōf^oz dicitio s^oncat^r begoreumatica non includens negationem importantem multitudinem manēs s^oncat^r begoreumatica ponitur i aliq^o propositione habet virtutem confundendi terminum cōmunem imēdiate sequentem confuse et distributiue. et terminus cōmunis imēdiate sequētem confuse tñ. vt in hac p^opositiōe omnis bō ē animal. ly animal supponit confuse tñ eo q^o ē terminus cōmunis imēdiate sequens illud s^oncat^r begoreuma omne ne important^r multitudinem et non includens negationem. Sed subm⁹ illius p^opositiōis. s. ly homo supponit cōfuse et distributiue eo q^o est terminus cōmunis imēdiate sequens illud s^oncat^r begoreuma omnis. Notāter dicebatur non includens negationem qz si icluderet negationē faceret terminū imēdiate sequētem supponere confuse et distributiue sicut ista signa. s. nullus et neul. nā in p^opositionibus i quib⁹ ponitur p^odicata supponit eodē mō sicut subiecta. s. cōfuse et distributiue. Dicebatur vltra manēs s^oncat^r begoreumatici

De suppositione

ca qz si fuisset ps extremi nō hēret virtutē confun-
dēdi ēminū mediate sequētē vt ibac ppōe. vidēs
omnē boiem est aial. ergo aial est videns oēm bo-
minē per cōuersionē simplicē. modo notū est qz i
scda aial supponit determinate ergo z in prima.
Ratio hui⁹ regule ē qz i ista vidēs oēm boiem est
aial hoc totum videns oēm boiem est subiectū. z
ita signum ynuerſale est ps extremi. Et notanter
dicebat importās multitudinē qz sicut begoreu-
mata nō ipōrtāia multitudinē sic sunt ista aliqz z
alter nō habēt virtutē cōfundendi ēminū. sed sicut
begoreumata ipōrtāia multitudinē cuiusmodi
sunt ista ois yterqz. z aduerbia numeralia vt bis
ter quater habēt virtutē cōfundendi terminū me-
diate sequētē cōfufe tantū. Ultra dicebat media-
te sequētē quia supra terminū pcedentē nō habz
aliquā virtutē. Ex quo sequitur qz hec ē falsa. aial ē
ois homo. qz aial supponit determinate cuz non cō-
fundat ab aliq signo. z hec ē vera. omnis homo ē
aial. **¶** Alia regula ē qz dictio sicut begoreuma-
tica ipōrtās multitudinē bz virtutē cōfundendi ter-
minū mediate sequētē positū in eadē ppōne ca-
thegorica s3 non bz virtutē cōfundendi ēminū in alia
cathegorica positū. ideo hec ē falsa p scda parte
ois homo est aial z aliquis hō est illud. quia homo
positus in secūda cathegorica nō cōfunditur a si-
gno pcedenti ideo supponit determinate. z deno-
tatur qz ois hō est animal. z aliqz homo puta for-
tes ē illud vel plato z sic de alijs z quelibet earuz
ē falsa saltē p secūda parte. **¶** Alia regula est qz
signū vte negatiuū positū in vna cathegorica nō
habet virtutē cōfundendi terminū positum in alia
cathegorica. nā cū vñ nullus hō est asinus z aliqz
aial est ille. ly aial supponit determinate. Ex pre-
dictis pz qz bec ppōnes sunt vere. bis comedisti
panē. ter bibisti vinū. z sic de alijs. z tñ nullū panē
bis cōedisti z nullū vinū ter potasti. Rō h⁹ ē qz ista
aduerbia numeralia bis ter zc. ipōrtāt multitudinē rō-
ne cui⁹ habēt virtutē cōfundendi terminū sequen-
tem cōfufe tantū. z ideo in ista bis comedi panē. iste
accusatiu⁹ panē nō supponit determinate p illo
panē vt illo qz sic eēt falsa. nā ista ē falsa bis come-
di istū panē vel bis comedisti illum z sic de alijs.
S3 bec est vera. semel comedisti vñū panē z alias
comedisti aliū. vel oz facere descēssū per ppōnez
de distūcto extremo. nec sequitur bis comedisti pa-
nem. ergo panē bis comedisti. s3 est fallacia figu-
re dictionis arguēdo a suppone confusa tātū ad
determinatā qz panē supponit cōfufe tātū i ante
z dicit qle quid. z in cōsequēte supponit determi-

nate. z dicit hoc aliqd. **¶** Alia regula tal est. qñcū-
qz arguitur a ēmino supponēte cōfufe tātū respe-
ctu alicui⁹ signi mltitudinē importātis ad eūdem
ēminū supponētē determinate respectu eiusdē signi
ē fallacia figure dictionis. vt nō sequitur omnis homo
est aial. ergo aial est ois homo: s3 ē fallacia figure
dictionis. Et si dicatur. si hoc esset verum sequere-
tur qz ibi esset fallacia figure dictionis omnis ho-
mo est aial. ergo qdā aial est ois hō. quia aial i
ācedēte supponit cōfufe tantum. z incōsequēte
stat determinate. Ad hoc rōdetur qz nō est semper
fallacia figure dictionis qñ arguitur a ēmino sup-
ponēte cōfufe tātū ad eundē terminū supponē-
tem determinate. s3 quādo arguitur a termino suppo-
nēte cōfufe respectu dictōis sicut begoreumati-
ce multitudinē ipōrtātis ad eūdem terminū supponētē
determinate respectu eiusdē dictōis sicut begoreu-
matice tñc sēper ē fallacia figure dictionis. **¶** Ex
pācis pōt i ferri qz supposito qz mūdus sit eternus
a pte ante z ēt a pte post. bec ē vera sp alijs hō est
vñ fuit. z semp homo erit. vtraqz tamen ista pterit
falsa homo sēper fuit. hō semp erit. quia vt ipsi di-
cūt homo i ipis ppōibus z maxime i pñis suppo-
nit cōfufe tātū m. eo qz sequitur mediate aliqz signū
distributiū a quo bz virtutem distribuēdi. et i se-
cūda suppoit determinate cū sit subiectus ppōis
idefinite. Vñ istud aduerbiū sp icludit signum di-
tributiū z terminū sue distributionis. z valet tñ
dicē sp fuit hō sic oī tpe fuit hō. pz ēt qz si successi-
ue z cōtinue fuerit aliqz homo i ista domo tñc ista
ē hā tota die aliqz hō fuit itus. Et bec ē falsa aliqz
hō fuit tota die itus. Et qz pama sit vera patz. qz
quelibz singularis ei⁹ est vera. Nā i qlibz pte diei
p casū fuit aliqz hō it⁹. Et qz scda sit falsa pz qz est
vna pñclāris cui⁹ qlibet singularis ē falsa qz or-
tes n fuit tota die i ista domo nec plato z sic d alijs
¶ Suppō cōfusa z distributia vidit i suppoem
cōfusa z distributiā mobilē. et in cōfusa immobilē.
Suppō cōfusa mobilis ē acceptio termi cōis p
oibus suis iserionib⁹ ad q valet descēssus p pposi-
tōez cōplatiūā seu cōplatiue. vt ois hō currit. hō
ibi suppoit cōfufe z distributie. S3 suppō cōfusa z
distributia immobilē ē acceptio ēmini cōis p suppo-
sitis ad q nullo mō origit descēdere respectū illius
respectū cui⁹ sit distributio. Quis p variatiōez alicu-
ius dictōis ibi posite descēssus sit polis. vt in hac
ppōne ois hō pter forte currit. homo supponit cō-
fufe z distributie immobilē. qz respectū dictionis ex-
ceptiue n pñ fieri descēssus ad supposita. non. n. se-
quitur ois homo pter forte currit. ergo plato pter

Tractatus septimus

forte currit. Sed si variet dictio exceptiva in hoc qđ ē aliud a forte tūc poterit fieri de scēsus ad supposita. vt bene seq̃ ois hō pref. forte currit. ergo plato ali^a forte currit. ¶ Sed a difficultas ē vtz petr^o byspan^o simpliciter destruat suppositōes cōfusā tantū. De qua sūt duo modi dicēdi. Et p̃mus stat in tribus dictis. p̃mū dcm ē qđ cū rōnibus auctoris stat supponē cōfusā eē ponēdā. hoc p̃z qđ rōnes auctoris nō cōcludūt qđ iste accusatus hominē debeat accipi p̃ natura in cōi. in hac ppōne oē aial p̃ter hominē currit. nec etiam cōcludunt equūz z pip accipi p̃ nā in cōi ibis ppōnib⁹ parisi⁹ z rome vendit piper. p̃mitto tibi equū z sic de alijs. Scđz dictū ē qđ in hac p̃positione ois hō est animal. aial pōt supponere cōfusa tān sicut dicebāt antiq̃. s̃z tūc nō est p̃dicatio g̃nīs de sp̃e. quia p̃dicatū non accipitur p̃ natura in cōmuni. sed equalebit illa ppō huic ppōni. que est de disuncto extremo ois homo est hoc animal vel illud aial z sic de alijs. Tertū dictū est qđ petr^o byspanus simpliciter nō destruit opinionē antiquoz. sed destruit solū qđ p̃dicatū vniuersalis affirmatiue in qđ ē p̃dicatio g̃nīs de sp̃e aut supioris de per se suo. inferiori non cōfundit mobiliter. vt p̃z cōsiderādo rōes ei⁹. ¶ Scđs mod⁹ dicēdi ē qđ nullo mō est ponēda suppo cōfusa tū z qđ quīs nō reprobauerit suppositionē cōfusā tān nisi quo ad p̃dicatū p̃positio nis ṽlis affirmatiue. tū de intentione eius fuit eā destruere oio. Et ideo secūdū eum ioib⁹ ppōnibus in qbus aliq̃ dicūt eē suppositionez cōfusā tantū ē suppo simplex. Et ideo sicut ista cōcedit appetit vinū. z ista p̃mitto tibi equū. z sic de alijs filib⁹ sic etiā iste cōcedunt. vinū appeto. equū p̃mitto.

Sed contra p̃dca arguitur. p̃mo sic. hec ē indefinitia hō fuit albus et tamē homo non supponit determinate posito qđ null⁹ homo sit eo qđ subiectū p̃ nullo supponit cū terminus non supponat p̃ aliquo nisi de illo verificet. ergo diffinitio suppositionis determinate nō ē bona. ¶ Scđo arguit sic. In hac ppōe non ois homo currit est acceptio termini cōmunis p̃ suis singularibus mediāte signo ṽli z tamē nō est suppositio cōfusa sed determinata. ergo diffinitio non ē bona. ¶ Tertio arguit sic. bñ sequitur ois homo ē aial. ergo qđdā aial est homo. qđ aial in p̃ma non supponit simplr quia tunc argueretur a supponē simplici ad p̃sonalē. ¶ Quarto arguitur sic. vēdī z emī non ouenit nature. ergo in hac ppōe hic z rome vendit pip non supponit simpliciter z per oīs supponit cōfusa tū z sic oportebit

ponere supponem confusam tantū.

Ad rationes Ad p̃mā dicit negādo mi nozē. z ad p̃bationē dicit qđ illa p̃positio sit de p̃nti tunc nunq̃ terminus supponit p̃ aliquo nisi de quo verificat mediāte verbo de p̃nti. s̃z illa sit d̃ p̃terito aut futuro sufficit qđ verificetur de illo p̃ quo supponit mediāte verbo de p̃terito aut futuro. ¶ Ad s̃az dī qđ illō signum ṽle ipedit p̃ negationē ideo non bz ṽm si gni ṽlis. ideo in diffōne debet itelligi mediāte signo vniuersali nō ipedito. ¶ Ad 3^{am} dicit negādo cōntinam qđ aliquādo a termino supponēte simplr ad ips supponēte p̃sonaliter facta aliq̃ mutatione circa alterz extremoz p̃positiois pōt valere cōntinua sicut in p̃posito. quia remouet signum ṽle ab altero extremoz z addit signū vniuersale altereoz. ¶ Ad quartā dicitur distinguēdo aīz. ṽl p̃mo z p̃ se z sic cōceditur. vel ex cōsequēt z s̃z qđ ē i suis inferiorib⁹ z sic negat. Dicit tamē s̃z aliquos qđ ibi pip supponit determinate in hac ppōne parisi⁹ z rome vendit pip. s̃z illa p̃positio ē m̃plex scđz cōpositionē z diuisionē. i sensu enīz cōposito ē falsa vt s̃z ē vna cathegorica de copulato subo qđ quelibet singularis est falsa. in s̃sū vero diuiso ē vera z tūc ē copulatiua cui⁹ quelibet pars ē vera. z tūc s̃sū ē. pip vendit rome. z pip vendit parisi⁹. z sic i ista copulatiua sūt due p̃tes vere z sūt indefinite. ergo subiectū supponit determinate.

Circa ea qđ dicta sūt de supponib⁹ notandū est. p̃mo qđ ex p̃dictis patz quomodo suppo scđm petrū byspanū p̃ma sui diuisione diuiditur. Diuidit enī in suppositionē discretā z cōmūnē. Et suppo cōmunis diuidit i naturalē z accidentale. Suppo vero accidentalis in simplicē z p̃sonalē. p̃sonalis diuidit i determinatā z cōfusā. ¶ S̃z s̃z quosdā alios suppositio p̃ma sui diuisione diuiditur in suppositionē p̃p̃riā z ip̃op̃am. Suppositio p̃p̃riā diuidit i simplicē p̃sonalē z materialē z quelibet harū diuidit i cōmūnē z discretā. Suppo vero cōmunis i determinatā z cōfusā. S̃z suppo cōfusa in suppositionē cōfusā tantū z cōfusā z distributiua. Sed suppositio cōfusā z distributiua diuiditur i supponē cōfusam et distributiua mobilem z immobilem. ¶ Ut aut facilius possit cognosci quomodo vnusq̃ qđ terminus in ppōne possit supponat ponēde sūt aliquę regle de vnaq̃q̃ suppoē. ¶ De supponē ergo i p̃p̃riā ponit hec regla. Quicūq̃ terminus supponit ip̃op̃e cōcedēdū ē qđ eodē modo supponit quo mō ē m̃m⁹ loco cui⁹ accipit supponēt si i illa p̃positio

De suppositiōe

tiōe ponere excepto q̄ supponit ipsoe & alē sup
poneret ppe. vt cū dī. apostolus dicit hoc. p sup
pōnē ipsoam ap̄s suppoit p paulo. iō ap̄s sup
ponit ibi discrete sicut supponeret paulus si pone
ret. Sīlī cū dī. p̄a est in mari. p̄a supponit ibi d
terminate sicut supponeret naus si poneret in il
la. ppōe naus ē i mari. ¶ De suppoē vō māli illi
q̄ ea ponit p̄t hanc regulā ponere. Si vnoz ter
minoz adiucē p̄plexoz vnus significet vocē vel
aliq̄ vocis p̄p̄etate ita q̄ significat supponens
possit vificari de aliquo supponēte p voce & non
de supponēte p alia re. & alter terminus nō signi
ficet p̄ncipālī vocē sed aliā rē. et si significet p̄n
cipālī vocē nō tñ accipitur fm q̄ vocē significat.
tūc terminus significat p̄p̄etate vocis trahit alte
rū ad supponēdū p voce & p̄ns ad mālem sup
pōnē. & nō solū est ita si suppoē fm talem supponē
sit b̄a. sed et si sit falsa. vt subiecta istaz ppōnū. for
tes ē dictio dissyllaba: aīal ē trissyllabū. supponit
mālī. Unde dissyllabū significat p̄p̄etate vocis &
fortes significat aliā rem a voce: tñ trahitur p ipm
p̄dicatū ad supponēdū māli ter. Sed fm petrum
byspanū qui nō ponit supponē māle vt videt nec
deceditur. Dicēdū ē q̄ subiecta barū ppōnū nō sup
ponit mā lī sed discrete eo mō quo prius dictūz
est. De suppoē at discrete ponuntur due regule:
¶ P̄^a est. cuiuslibet ppōnis singularis subm sup
poit discrete. vt fortes currit. plato currit. ¶ Alia
regula. oīs termin⁹ singularis supponēs & oīs ter
min⁹ cōis sūpt⁹ cū p̄noie dēmonstratio vbiq̄q̄ po
nātur siue a pte subī siue a pte p̄dicati siue post ne
gationē siue nō semper hnt supponē discrete. Ad
huc addit aliquibz p̄ncipule. singulariter & vni
uoce & discrete tētus. q̄ dicūt terminū singularē
posse māli supponere singulariter discrete deter
minate cōfute. Et si q̄rat q̄lī supponit subm̄ buius
ppōis ens quod ē fortes currit. Ad h̄ r̄ndetur q̄
subm̄ dē ppōis est termin⁹ singularis supponēs
discrete. Qd p̄z q̄z subm̄ b⁹ ppōis nō ē natū p̄di
cari de plurib⁹. imo sibi repugnat. Un̄ q̄uis ens
p se sūptū sit terminus cōis tñ singularis a p̄būc
tminū fortes. Et h̄ termino singulari icomplezo
nō possit addi signū v̄le. tamē termino singulari
p̄plexo p̄t addi vt dicendo. oē ens quod ē fortes
currit. Et si vltērius q̄ratur q̄lī supponat subz b⁹
ppōnis. iste homo vel asinus currit. Ad hoc r̄nde
tur distinguendo eā q̄z hoc p̄nomē iste p̄t determi
nare totū dīstīctū & sic supponit discrete: & ppōē
singularis de dīstīcto subiecto. sed si determinet
p̄cile p̄mā partē tūc subm̄ supponit determinate.

& illa propō est indefinita cum subiectū eius pos
sit p̄dicari de pluribus.

Secundo sciēdū ē q̄ de suppoē nālī po
nitur hec regula. In oī ppōne in
q̄ est p̄dicatio ḡnis de spē differentie aut p̄p̄i aut
alia p̄dicatio in p̄ vel secūdo mō dicēdi p se. tunc
h̄bū absoluitur a tpe & per cōis termini supponit
nālī. vt cū dī. hō ē aīal. hō ibi h̄z supponē nālī. & h̄
h̄bū ē mōrat p̄ns tēpus sed absoluit & stat idisse
rēter p p̄nti p p̄terito & p futuro. ¶ De suppoē
at determinata ponūtur tres regule. P̄^a ē. sub
iectū p̄positionis indefinite vel particularis siue il
la sit affirmatiua siue negatiua supponit determī
te. vt hō currit. qdā homo currit. qdāz hō n̄ currit.
¶ Secūda regula. cuiuslibz ppōis p̄ncipularis affir
mative p̄dicatū si sit terminus cōis suppoit sim
p̄lī aut determinate. ¶ Tertia regula ē. termin⁹
cōis possit post duo signa distributia cadētia sup
ipm inter que nullus terminus distribuibilis me
diat h̄z supponem determinatā vt cū dī. nonnul
lus hō currit. iste termin⁹ hō supponit determinate
q̄ illa p̄positio equaler isti qdā hō currit. Et notā
ter dī inter que nullus termin⁹ distribuibilis me
diat q̄z q̄uis in hac ppōe nullus hō n̄ ē aīal. aīal
segtur duo signa quoz quodlibz p̄t distribuere
non tñ supponit determinate sed cōfute tñ vt sim
p̄lī. vt p̄z per egpollētē. q̄z egpollēt huc oīs hō ē
aīal. ¶ De suppoē aut cōfusa & distributia ponūt
alique regule. P̄^a ē. cuiuslibz ppōis v̄lis siue illa
sit affirmatiua siue negatiua subm̄ supponit cōfu
se & distributie. vt oīs homo currit. ¶ Secūda re
gula est. cuiuslibz p̄positionis v̄lis negatiue cu
ius p̄dicatū est terminus cōis supponit cōfute & di
stributie. ¶ Tertia regula ē. oīs terminus cōis
mediate vel imediate sequēs negationē cadētē
sup ipm & nō ipedūtā supponit cōfute & distributie
vt fortes nō ē vidēs boiez. Et notāter dī si n̄ ipe
diatur. q̄z dicendo fortes n̄ est vidēs oēs boiez ibi
boiez n̄ distribuitur. s. n̄ supponit cōfute & distribu
tie q̄z negatio ē impedita p signū v̄le. ¶ Quarta
regula est. omnis terminus includens negatōez
facit terminū imediate sequētē supponere. cōfu
se & distributie. ¶ Quinta regula est. omnis ter
minus communis sequens imediate aliquam
istaz dictionū. alius. vel aliquem comparatiuū.
vel differt. tunc talis terminus supponit distribu
tue eo q̄ ille dictiones includunt negationem.
Ex quo sequitur q̄ hec est falsa. fortes differt ab
homine. fortes est alius ab animali. vt patet per
ei⁹ exponētes. q̄ p̄ma sic exponitur. fortes ē. hō ē

Tractatus septimus

2 fortes nō ē homo. Et oī intelligi nō impediāt.
qz in ista. fortes differt ab oī boie. ibi boie nō distri
buitur. qz negatio iclusa in illa dictōe differt ipe
ditur p signū vte z iō nō distribuit. Ex quo pōt pa
tere veritas baz ppōnūm. fortes ē fortior oī boie.
musca ē fortior oī aiali. musca ē debilior oī substā
tia. z sic de alijs. qz oēs isti ablatiui nō supponunt
cōfute z distributiue sed determinate. iō ad vītate
illaz z p ad vītatem pme suffic qz sit aliqz debi
lior forte. vel aliquod aial debilius musca. vñ ali
qua substātia fortior musca. ¶ 6ª regula ē. ēmin
cōis cui addit negatio infinitans a pre p̄dicati sup
ponit distributiue. qz bene sequit. fortes ē non hō
g fortes nō est iste hō nec ille zc. ¶ 7ª regula est.
sine categorizumata p que sit op̄atio ēq̄litaris aut
excessus distribuunt ēminū cōem immediate seqn
tē se. vt pz de ista. ppōe. fortes ē ita fortis sic aliq
bō. homo ibi supponit distributiue. Exponit eniz
sic. fortes ē fortis. aliqz homo est fortis. z fortes nō
ē magis fortis vel min⁹ fortis aliquo boie. Exem
plū de his per que sit op̄atio ad excessū. vt leo est
magis fortis q̄z homo. ibi hō distribuitur. ¶ 8^a re
gula ē qz termin⁹ immediate seqns op̄atiū vel sup
latiū rectus ab eo supponit distributiue. vt cū dī
fortes ē fortior equo. leo ē fortissim⁹ aialiū. suppo
nūt distributiue. ¶ 9^a tima regla ē. qz qcqd mobi
litar imobilitatū imo⁹ vltat mobilitatū i. qcqd fac
terminū nō distribuitū teneri distributiue facit ēmi
nū distributū p̄us teneri nō distributiue. vt cū dici
tur. nō oīs hō currit. ista negatio nō iūcīt terminū
distributū per signū vte iō fac ipz nō distribuitur.

Tertio

Tertio sciendu e qd fm poneret suppeez co
fusa tm tminus cois gnoqz modis co
fudif non distributie. p modo p signu yle affirma
tiu mediate seqns ipm dūgn ostruat cū tmio p
us distributo per signu yle zq nō sit determinato
eius. 2.º modo cfudif terminus nō distributie qñ
signu yle pcedit ipm imediate siue sit affirmatiuū
siue negatiuū. Et aliquod signu negatiuū pcedit
ipm mediate. vt cū dr. nullū aial ē ois homo. nul
lus hō est ois hō. ibi hō suppoit cfuse tm. 3.º modo
cfudif qñ relatiuū diuerlitate pcedit terminum
cōez. Et signu yle negatiuū pcedit ipm relatiuū
vt cū dr. nullū aial aliud abboie ē rīibile. ibi boie
supponit cfuse tm. 4.º modo confudif per dictōez
ipōrtatē numez mediate pcedente ipm. vl qñ ter
minus cois segt copulatū ex aliquib⁹ terminis po
fitis in aliqua ppōne. vt hic. ter comedisti panem
parisius z rome venditur panis ibi panis in ytra
q. ppōe supponit confuse tm. 5.º modo cfuditur p

hūbū transitiuū quod natū est transire in ipm me-
 diatē alio vbo. vt cū dī. pmitto tibi dare equum.
 volo bibere vinū. ibi vinum supponit confuse tū.
 Nec seq̃. pmitto tibi equū. g̃ equūz tibi pmitto.
 appeto vinum. g̃ vinū appeto. De suppoē aut sim-
 plici fm ponēs eā p̃ceptu vel itēōe aīe ponit
 talis regula. Si duoz terminoz adiuicē i ppōne
 p̃plexoz vn̄ p̃ncipali significet intētiōē vel ali-
 quā p̃p̃tātē intentionālē ita q̃ significatiō suppo-
 nēs verificari possit de aliquo termino supponēte
 p̃ cōceptu z nō possit verificari de aliquo p̃ re ad
 extra. Et alter terminoz nō intentionē p̃ncipali
 ter significat sed aliquā aliā rez significet tūc tmi-
 nus intētiōē significans trahit alterū terminum
 ad supponēdū pro intētiōe z p̃ cōs ad suppoēm
 simplicē. z subiecta istaz p̃positionū fortes est
 indiuiduū. homo est spēs. z similiū. supponit sim-
 p̃r pro cōceptu siue ppō sit vera siue sit falsa. Sz
 fm cōs modū z maxime fm modū realiū de sup-
 pōne simplici ponunt quatuor regule. ¶ 1^a ē. ter-
 min^o cōis qui subijcitur alicui scēdū intētiōē z nō
 impeditur p̃r aliquod sibi additū supponit sim-
 p̃r. ¶ 2^a regula. p̃dicatū ppōnis ṽlis affirmati-
 ue si sit terminus cōis supponit simp̃r. vt ois hō
 ē aīal. ¶ 3^a regula ē. terminus cōis supponēs ṽl
 apponēs verbo ip̃otanti actū aīe interiorē. puta
 actū appetendi vel optandi supponit simp̃r. vt si
 dicatur. vinū appeto vel appeto vinū. vinū vbiq̃
 supponit simp̃r. ¶ 4^a regula ē. termin^o cōis sup-
 ponēs pro suo significato sic q̃ nō. pro suppositio-
 supponit simpliciter. Et generaliter omnis termi-
 nus incomplexus quem alij dicunt supponere cō-
 fuse tantum secundum illos supponit simpliciter
 ¶ Est autem duplex suppositio simplex. quia q̃
 dam est absoluta. alia vero comparata. Suppo-
 sitio simplex absoluta est acceptio termini com-
 munis pro natura secundum se z absolute z non
 secundū q̃ habet esse in suis suppositis. z isto mo-
 do supponit homo in ista p̃positione. homo est
 dignissima creatura creaturarum. Suppositio
 simplex comparata est acceptio termini commu-
 nis secundum q̃ habet esse in suis suppositis. vt
 in hac p̃positione. parsius z rome vendi: ur pig
 vel vinum appeto.

Sed contra

Sed contra predicta arguitur primo sic In hac propositione. homo est animal copula est presentis temporis. ergo restringitur tantum ad standum pro prescibis suppositis. Tener consequentia per vnam regulam quam facit auctor de restrictione facta p verbū.

De relatiuis

C Secundo arguitur sic. Hec ppō. homo est spēs. ē in definita cū nō sit vlis aut particularis aut singularis et tñ subm ei? non supponit determinate. ergo nō cuiuslibz ppōnis indefinite subm suppoit determinate. **C** Tertio arguitur sic. in hac ppōne oī tempore fuit aliqs hō. hoc totū aliquis hō segī mediate signū vlt et tñ non supponit cfuse tñ cū supponat determinate ergo nō oīs terminus mediate sequēs signū vlt affirmatiuū supponit confuse tñ. **C** Quāto arguitur sic. Termin⁹ copulatiu⁹ nō hz aliquā virtutē cfundēdi tñius seqntē. g. nō facit ipz supponē cfuse tñ

Ad rationes

Ad primā dī q. regula auctoris dī intelligi i pōdica nonib⁹ cōtingētibus in quib⁹ verbū non absoluit a tpe. **C** Ad secūdā dī q. quāvis illa ppositio non sit ppue singularis bz tñ modum ppōnis singularis eo q. subm ei? supponit p nā fm se et sic sibi repugnat supponere p plurib⁹ qz nullus pōt fieri dīcētus. **C** Ad tertiā dī negādo minōrē. i. q. nō supponat cfuse tñ. **A**d pbatōnē negatōnē qz ad h. q. aliq. ppōnes dīcāt sufficit q. si aliquis terminus suppoat distributue i vna q. supponat distributue i alia. **C** Ad quartā dī negādo antecēdēs qz copulatiū multitudinē iporat. Rōne cui⁹ multitudinis bz virtutē cfundēdi terminū sequētē. **C** Et hec de supponib⁹ terminoz absolutoz.

Sequitur secundus tractatus

Relatiuū est duplex. vno mō relatiuū est cuius cē ē ad aliud quodāmodo se habere.

et sic relatiuū est vnū de decē pōdicamētis. Aliud est relatiuū qd ē antelate rei recordatiuū. qz vt vult pīscianus i maiori suo volumie relatio ē antelate rei recordatio. vt sortes currit q mouet. ibi hoc relatiuum qui facit recordationē siue relationē de sorte qui ē res antelata. ōmissis aut relatiuis secūdū primū modū d relatiuis secūdo mō hic itendimus. Relatiuoz aut quedā sē relatiua substātie. vt qui ille et similia Quedā vero sūt relatiua accidētis. vt

qual talis tantus quantus. Relatiuū aut substātie ē qd refert eandē rem in numero euz suo antecēdere. vt qui ille Item relatiuoz substātie quedā sunt relatiua diuersitatis. vt alius. et est illd qd refert eandē rē in numero et supponit p alio. vt sortes currit et alius disputat. Quedā vero ydētītatis. vt qui ille idē. Relatiuū aut substātie ydētītatis ē qd refert et supponit p eodē in numero p quo supponit suū antecēdens. vt sortes currit qui disputat. ibi hoc relatiuū qui refert sortez et supponit p sorte Relatiuoz substātie ydētītatis quedā sūt nomina. vt quis. quidā. quedā sunt pnomia. vt ille idem. Itē relatiuoz pnomiū ydētītatis. quedā sūt reciproca. vt sui. si bi. se cū suo posselluo. vt suus sua suum. Alia non reciproca. vt ille idē. relatiuū at reciprocū dī nō q. sit patiēs s. qz ponit modū patiētis supra substātiā agentē. qz aliud ē patiēs et aliud est modus patiētis. qd p. p. hoc q. nominatiuus pōt eē patiēs. vt sortes pcutit. sed non pōt habere modū patientis. vnde modus patientis semp est in obliquis. et sic p. q. aliud est patiēs et aliud modus patientis. Si queratur quid addatur supra patiēs p relatiuum reciprocum: Dicendum ē q. addit ydētītatem substātie et ponit eā sub mō patientis. vt sortes iubet se. ibi substantia que prius erat agens ponit sub modo patientis vt in hoc pronomine se. Unde reciprocū sic pōt diffiniri reciprocū est qd significat substantiaz agentem sub modo patientis. vel sic. reciprocum ē idem qd suūpsius passiuum. et ideo hoc relatiuum sui significat p modū patientis in quem dicitur

Tractatus secundus

trāsire actus verbi. noiatiuus aſit ſigni-
ficat per modū agentis. Itē ſi querat q̄
re hoc p̄nomen ſui ſibi ſe caret noiati-
uo: Dicēdū ē q̄ ſolutio p̄ ex p̄miſſis
q̄ agens non pōt ſignificare patiēs ſi-
ne ſub mō patiētis. niſi in obliquis. ſed
noiatiuus dicit modū agētis ⁊ ideo na-
tura noiatiui repugnat nature hui⁹ p̄-
nominis ſui. ⁊ iō nō pōt habere noiati-
uū. Ex p̄dictis p̄ q̄ relatiua ydētitatis
referunt eandē rem ſub ſuo antecedere
⁊ ſemper ſupponit p̄ eadez re i nume-
ro. ⁊ ex hoc p̄ q̄ maior eſt certitudo p̄
relatiuum ydētitatis q̄ p̄ ſuum ante-
cedens loco relatiui poſitū vt hō currit
hō diſputat q̄ dubiū eſt vtz de eodez
hoīe dicat. S; cū dicit hō currit ⁊ idē
diſputat certū ē q̄ d eodē hoīe dicatur.
hoc enī p̄ p̄ p̄ſciantū dicētē in maiori
ſuo volumie q̄ cū dicit. Ayax venit ad
troyam. ⁊ ayax fortiter pugnauit. dubi-
u ē an d eodē ayace dicat an de diuer-
ſis. S; cū dicit ayax venit ad troyā ⁊
idem fortiter pugnauit. de eodē ayace
in numero ſtatim intelligit. ⁊ ſic p̄ q̄
maior eſt certitudo p̄ relatiū ydēti-
tatis q̄ per ſuū antecedeſ loco talis re-
latiui poſitū. Solet aſit dubitari circa
relatiua ydētitatis vtrū deceptio ſcā ex
diuerſa relatōe fiat ſcōm equiuocatōez
vel ſcōm amphibologiā vel ſcōm ali-
quā aliā fallaciā. vt dicēdo homo videt
aſinū qui eſt rōnalis. ibi hoc relatiuum
qui pōt referri adhūc terminū qui ē hō.
vel adhūc terminū qui eſt aſinus ⁊ ſunt
ibi diuerſe relatōes. ⁊ ergo ſm aliquos
ſolet icōuenientē assignari equiuocatio.
Sed cōtrarium arguit. hoc nomen qui
ſcōm q̄ eſt relatiū ſignificat rem vnā

equaliter ſe hñtē ad illud quod ſignifi-
cat p̄ modū ſubſtātie. vt color qui eſt in
corpore locus qui p̄tinet rem locataz.
⁊ ſic de alijs. ergo deceptio facta ex di-
uerſa relatione non facit equiuocatōez.
Item hoc nomen qui ſecundum q̄ eſt
nomē ſignificat ſubſtātiā iſinitā. ſ; iſta
ſubſtātia iſinita apta nata eſt finitari
tā p̄vnum antecedeſ q̄ per aliud. er-
go cum illa ſubſtātia iſinite ſumpta in
ſe ſit vna ⁊ poteſt referre quodlibet aſi-
cedens. ergo ſignificatio huius relatiui
erit vna. quare ſequitur q̄ ibi non erit
equiuocatio. Item ratio cuiuslibet re-
latiui ſecundum q̄ relatiū eſt tm̄ vna
hec. ſ. res antelata vel rei antelate reco-
datiūm. ergo omne relatiuum ſecun-
dum q̄ relatiuum participat vnum no-
men ⁊ vnā rationem. ergo relatiū
eſt vniuocum inquantum eſt antelate
rei recordatiūm. ergo particularia re-
latiua. vt qui. ille. ⁊ alius inquantum
ſunt relatiua ſuorum antecedentium
non ſunt equiuoca. Si aliquis obijciat
q̄ hoc relatiū qui ē alterius rōnis ſe-
cundum q̄ tenetur in hoc antecedente
homo ⁊ alterius ſecundum q̄ tenetur
in hoc antecedente aſinus. vt in predi-
cta oratione. ergo eſt commune. ⁊ ha-
bet rationes diuerſas ergo eſt equiuo-
cum: Dicendum q̄ hoc argumen-
tum non valet. Nam ſimiliter poſſet p̄-
bari q̄ quodlibz vniuocum eſſet equi-
uocum. vt aīale eſſet equiuocū ſecundū
q̄ eſt hō vel ſecundum q̄ eſt in hoīe. ⁊
aliā habet rationem ſecundum q̄ eſt
equus. vel ſecundum q̄ eſt in equo. ⁊
ſic hoc nomen animal aliā habet ra-
tionem hic ⁊ ibi. et eſt commune. non

De relatiuis

tamē equiuocū s; vniuocū. Soluēdus ē breuiter q; sic vniuoca dñr habere eādē rōez nō s; m se s; i vniuoco vniuocante. vt hō bos equus ⁊ filia in aīal; s; i r oīa relatiua dñr habere rōez eādēz nō s; se s; i referēte siue i relatōe. ⁊ ēt hñt idēz nomē. iō vniuocāt in eo. s; ille obīciebat de rationib; eoz s; m se. An pdcās obiectōes ab ista pcedimus. ⁊ iō q; de ceptio scā ex diuersa relōne nō ē s; m eq uocationē. Itē illa deceptio ē in ordīa tiōe dictionū in se. q; est i oratōe. q; or dinatio dictionū nihil aliud ē q; oīo. q; nō ē equiuocatio cū equiuocatio solus sit i vna dictōe. Itē q; ibi nō sit āphibologia pbat. vbiq; fit amphibologia ibi ē pstructio vnius cū alio. vt in hoc exēplo. liber aristo. quo ad primū mōdū. quo ad scōz vt hic. litus arat. quo ad trīū in hoc. scit seculū. Et s; hoc p; i ductiue p oēs modos āphibologie q; vbiq; ē āphibologia ibi ē cōstructio vnius cū vno tm. sed vbiq; sūt diuer sa relatiua nō est pstructio vnius cū vno tm. imo vnius cū diuersis. q; deceptio scā ex diuersa relōne nō facit āphibologia. Itē vbiq; ē deceptio ex eo q; aliqua dictio pōt referri ad diuersa est pōvel diuisio. s; deceptio ex diuersa relōne est ex eo q; aliq; dictio pōt refer ri ad diuersa. q; deceptio ex diuersa re latione ē compositio vel diuisio. et hoc idem concedimus.

¶ Itē ē secūdus tractatus paruoz logicaliū in quo postq; pe. hyl. determinauit in pcedēti tra ctatu de suppōe terminoz absolutoz dñr dēmi nat de suppōe terminoz relatiuoz. Cuius ordi s; rō ē q; termini relatiui suā suppōem trahūt a ter minis absolutis vt patebit in sequētib; i. q; necesse fuit p;us determinare de suppōe terminoz abso lutoz q; relatiuoz. Et ponitur hic tractatus disti ct; a pcedenti. q; nō solū hic determinatur de sup

positione terminoz relatiuoz sed etiā de quada; passione termini q; vocatur relatio. q; s; m diuersā relationem. sepe variatur falsitas aut veritas oratio nis. vt p; in hac oratione. fortes videt asinū qui ē rōnalis. ⁊ sic ab bñdī passiōe accipit ille tractat; distinctionē a pcedenti. Et sicut dictum est in pce dentibus q; terminus inq; tū aptitudinaliter sup ponens ē subī ei. sic ēt potest dici q; subī bñuū tractatus est terminus relatiuus.

Primo sciendum est q; vt habetur i textu duplex ē relatiuū. s; grammaticale ⁊ logicale. Unde relatiuum logicale est cui; rō tum esse est ad aliud quodāmodo se habere. Re latiuum vero grammaticale est rei ātelate recor datiuus. Et cōformiter potest diffiniri relatio q; ē rei antelate recordatio. Et de ista relatione grā maticali solum est hic ad propositum s; m q; prop; diuersam relationem vel diuersum modum sup ponendi variatur veritas aut falsitas orōnis. Et diuiditur hoc relatiuum grāmaticale in relatiuū substantie ⁊ relatiuū accētis. Et nō dī relatiuū sub stantie eo q; sēper referat substantiā. s; q; refert res se habētē per modū substantie. S; i relatiuū accētis dī non q; referat accētis sed q; refert rē se bñtē per modum alteri adiacentis. vt qualis talis. Et hōz diffinitōes patent in textu. Itē diuidit; re latiū substantie in relatiuū identitatis. vt ille ipse ⁊ relatiuum diuersitatis vt aliud. Item relatiuo rum identitatis alia sunt reciproca vt sui sibi. alia sunt non reciproca. vt ille ipse. ⁊ istoz diffiniri ones patent in textu. Unde relatiuum identitatis substantie est quod refert idem in numero cū suo antecedente ⁊ supponit pro eodem in numero. vt cum dicitur fortes currit qui disputat. illud rela tiuum qui refert fortem ⁊ supponit pro forte. Si enī antecedens supponat pro voce vel significa to vel supposito. similiter ⁊ eius relatiuum. Ex q; sequitur q; omnes ille orationes sunt falsae. aīal ē trissillabum ⁊ illud est substantia. homo currit ⁊ il le est species. homo est species ⁊ ille disputat. Ex illa etiā diffinitione patet q; sit maior certitudo per relatiuum identitatis substantie positum in oratione q; per antecedens loco eius positum. q; cum dicitur homo currit ⁊ homo disputat. dubi um est vtrum intelligatur de eodem homine. Si militer cum dicitur. Aīax venit ad troiam ⁊ aīax fortiter pugnavit. dubium est vtrum de eodem aīace intelligatur. sed cum dicitur. aīax venit ad troiaz ⁊ ille fortiter pugnavit. certum est q; de eo dem aīace intelligitur.

Tractatus secundus

Secundo sciendū est q̄ iuxta predicta in-
cidunt aliquę difficultates. Et
primo ab auctore mouetur vna in textu que tal
est. Utrum deceptio pueniens ex diuersa relatio
ne termini causet equiuocationem aut amphibo
logiam aut aliq̄ aliam fallaciā. Et p̄ pbat auctor
q̄ non causat equiuocationem. et hoc quatuor rō
nibus que patent in textu. Prima tamen pōt sic
formari. nuncq̄ sit equiuocatio nisi ex multiplici
tate termini equiuoci. sed hoc relatiuum qui non
est terminus equiuocus. ergo relatio facta ex di
uersa relatiōe termini nō causat equiuocationē.
minor p3. q̄ nihil quod significat vnica impositiōe
aliquam rem equaliter se habentē ad oē aliō qd
significatur per modum substantie est equiuocū.
sed hoc relatiuum qui est huiusmodi. ergo rē. ma
ior patet. q̄ nullum equiuocum vnica impositio
ne significat vnā rem equaliter se habentem ad
omnia sua supposita. ergo rē. Et potest addi alia
ratio declaratiua que talis est. Nihil cuius tam si
gnificatio q̄ res significata ē vna est equocū. sed
tā significatio q̄ res significata huius relatiui est
vna. ergo non est equiuocum. minor p3 q̄ hoc re
latiuium qui significat substantiam infinitam q̄ pōt
finitari et terminari per quodlibet antecedens. er
go res significata per ipm est vna et per oīs et signi
ficatio. Alię rationes clare sunt in textu. Et q̄ illa
deceptio non causet amphibologiam probat au
ctor in textu. q̄ omnis deceptio que est amphibo
logia prouenit ex diuersa cōstructione vnius euz
vno sicut probabile est in singulis modis. Sed d
ceptio ex diuersa relatione terminifit ex diuersa
cōstructione vnius cum diuersis. ergo talis dece
ptio nō est amphibologia. Et q̄ sit compositio v
diuifio cum nulla sit difficultas de alijs probat sic.
deceptio proueniens ex eo q̄ aliqua determina
tio potest ferri ad diuersa determinabilia est cōpo
sicio vel diuifio. sed deceptio que fit ex diuersa re
latione termini prouenit ex eo q̄ aliqua determi
natio potest ferri ad diuersa determinabilia. ergo
est cōpositio vel diuifio. ¶ Est tamē aduertendū
q̄ dicentes talē deceptionem causare equocati
onem dicunt q̄ non oportet fallaciam equocatio
nis quo ad omnes eius modos prouenire ex mul
tiplicitate termini equiuoci. vt patet in illo para
logismo. quicumq̄ sanabatur sanus est. laborans
sanabatur. ergo laborans sanus est. in quo nō po
nitur terminus equiuocus in significando l3 in si
gnificatione temporis eo q̄ laborans potest tene
ri pro laborante nunc vel pro laborante tūc. Et si.

respondent ad rōnes auctoris negādo illud quod
supponit. s. q̄ nunq̄ sit equocatio nisi ex multipli
citate termini equiuoci. Sitr dicunt quidam ta
lem deceptionē causare amphibologias et ponūt
eam in tertio modo. et sic probant. q̄ hec oī. sor
tes videt asinum tantū vnū significat. sed cum dī
qui est irrationalis tota oratio redditur multiplex
et hoc ex diuersa relatione. ergo rē. Dī vltra q̄ dī
ficile ē videre qualiter illa oratio. sortes videt asi
num qui est irrationalis ppter diuersam punctu
ationem babeat diuersos sensus. Et sic respōdēt
ad rōnem auctoris negando maiore. et pbatio ei
peccat penes fallaciam accidentis et cōitis ab in
sufficienti inductione eo q̄ deberet p̄bare de q̄li
bet modo et de omnibus indiuiduis sub eo cōtis
Istis tamen opionib⁹ dimissis prima videtur esse
p̄babilior et verior. Unde de relatiuo reciproco
ponitur talis regula. Omne relatiuium reciprocum
nō possessiuum semper eodem modo supponit sic
et suum antecedens. ita q̄ si antecedens supponat
personaliter ita et relatiuum siue discrete siue des
minate siue confuse et distribuīue. Pro quo ē ad
uertendum q̄ quando antecedens supponit con
fuse et distribuīue tunc relatiuius reciproci q̄uis
supponat confuse et distribuīue non sic se habet
confuse et distribuīue q̄ loco eius liceat ponere
suū antecedens distributum. aut q̄ possit fieri de
scensus copulatiue a parte predicati ad singula
ria pro quib⁹. upponit. sed supponit distribuīue
sigillatim ita. s. q̄ antecēdēs et relatiui reciproci
supponunt pro ei⁹dem. sed in descensu ad singula
ria oportet reddere singula singulis. non enī seg
omnis homo videt se. ergo oīs homo videt oēs ho
minem. nec sequitur. omnis homo videt se. ergo
videt sortē vel platonem guillemū et sic de alijs.
sed debet sic inferri reddēdo singula singulis. oīs
homo videt se. ergo sortes videt sortem. et plato
videt platonem. et sic de alijs.

Tertio sciendū est q̄ circa predicta incidit
vna difficultas. vtrum. s. illud qd di
ctum est sit verum q̄ relatiuum identitatis substā
tie non supponit pro eodem in numero vel pro il
lo vel illis pro quo vel quibus denotatur verifica
ri proposito in qua ponitur antecedens. ¶ Pro
cuius declaratione aduertendū est q̄ relatiuum
identitatis non reciprocum quandoq̄ tenet p̄
re relatiue. s. quando secū explicatur suum ante
cedens per modū substantiui. vt dicendo hō cur
rit et ille homo est animal. ibi illud relatiuum ille
est purū sine abego. eūma precise habens modū

De relatiuis

significandi vel actui referendi. Alio modo accipitur relatiuum non pure relatiue sed putat includit actum referendi et suum antecedens. ut ibi bac propositio homo currit. et ille mouetur. ibi hoc relatiuum ille habet actum referendi ratione cuius dicitur sine cathegoreuma. et per illud actum dat intelligere suum antecedens ratione cuius dicitur cathegoreuma. Ideo inferunt aliqui quod non solum adiectiua possunt substantiari in neutro generis. sed quedam possunt substantiari in masculino vel in feminino. et dicitur quod ibi bac propositio homo currit. et ille mouetur. ly ille sit masculini generis. tamen tenet substantie. Et rationem assignat quod aliqui adiectiui facit subintelligi substantiui et alijs non. ibi autem ibi facit intelligi substantiui illa possunt in quolibet genere substantiari sicut est in istis relatiuis. **¶** Alterius aduertendum est quod nullum purum sine cathegoreuma supponit. Patet quod nullum purum sine cathegoreuma aliquid significat. ergo nullum tale supponit. contra patet quod supponit terminum est acceptio eius per re significata per eum. **¶** Item notatis istis secundum hanc optionem ponunt aliqui conclusiones. **¶** Prima est. nullum relatiuum identitatis substantie pure relatiue tunc supponit. patet quod nullum purum sine cathegoreuma supponit. Item omne relatiuum identitatis est huiusmodi. ergo non supponit. Maior est nota et minor probatur quod tale relatiuum pure relatiue tunc potest habere modum significandi. ergo non potest supponere. Ex hac conclusione per responsio ad dubium scilicet quod nullum relatiuum identitatis substantie pure relatiue tunc supponit. pro illo per quo supponit suum antecedens. per quod nullum tale supponit. ergo nullum tale supponit. pro illo per quo supponit suum antecedens. Antecedens per ex hac conclusione. **¶** Secunda conclusio est. relatiuum acceptum ut includit actum referendi et antecedens per modum subiecti non supponit. Hanc conclusionem probant sic. quod nullum aggregatum ex puro cathegoreumate et sine cathegoreumate nisi illud sit per se subiectum aut per predicatum potest supponere. sed relatiuum huiusmodi acceptum est aggregatum ex cathegoreumate et sine cathegoreumate ergo non potest supponere. contra est nota: maior patet quod ibi bac propositio aliquis homo est animal. ibi hoc totum aliquis homo per nullo supponit ex quo est aggregatum ex cathegoreumate et sine cathegoreumate. Et sic secundum has duas conclusiones patet responsio ad dubium. scilicet ipsi negando. **¶** Sed tunc peteret aliquis quod ergo dicitur ad est ad commune dictum logicorum dicitur relatiuum supponere. Ad hoc respondetur quod logici nolunt habere quod relatiuum pure relatiue tunc supponat. sed volunt habere quod relatiuum pure relatiue tunc refert suum antecedens per illud vel illud suppositis secundum talem vel tales suppositionem. ut ibi bac propositio homo est animal et illud est sibi

le hoc relatiuum illud refert animal in ordine ad aliquod extremum. scilicet per animalibus que sunt homines. Ut dicitur quod logici volunt quod relatiuum caput ut includit actum referendi ante per modum subiecti supponit. et hoc posset cedere non obstante secunda conclusionem. **¶** Tertia conclusio et finalis. non omne relatiuum identitatis substantie non recipit supponere precise per illud de quibus verificatur propositio quod ponit suum antecedens. Patet quod tunc sequitur quod ista conclusio est vera. sortes est asinus si ipse est homo. sortes mouetur si ipse gressit. consequens est falsum et contra coeque modum recipiendi. ergo conclusio est vera. De hoc dubio enim pamphilius videbitur inferius.

Sed contra predicta arguitur. primo sic. De relatiuo grammaticali habet dicitur minare grammaticum. ergo male dicitur quod hic definitur de relatio grammaticali. **¶** 2º arguitur sic. In hac propositio mulier quod dicitur saluauit. lignum fuit causa mortis et ipsi fuit causa vite. ibi relatiuum non refert idem numero cum suo antecedente et tamen est relatiuum identitatis subiecti. male dictum est quod relatiuum identitatis substantie refert idem in numero cum suo antecedente. **¶** Tercio arguitur sic. hoc relatiuum quod est altius rationis quam refert sorte et asinum. et tamen ipsis est aliquid commune scilicet ens. et secundum illud nomen ratio est diuersa. ergo est equiuocum. **¶** 4º arguitur sic. Loco relatiui licet ponere suum antecedens. ergo idem est omnis homo videt se et omnis homo videt omnem hominem.

Ad rationes Ad primam dicitur quod hic dicitur miatur de relatiuo putat per ipsum causatur veritas vel falsitas in ordine. in grammatica de definitur de eodem putat per ipsum causat congruitas et hoc non est inconueniens quod in diuersis scientijs de eodem definitur sub diuersis rationibus. **¶** Ad secundam dicitur quod illa definitio est data de relatione personalis et non simplicis. modo in illis propositionibus est relatio simplex. Ut dicitur relatio simplex quam relatiuum refert idem in specie. et supponit per eodem in specie. Sed relatio personalis est quando relatiuum refert idem in numero cum suo antecedente. **¶** Ad tertia dicitur quod quibus hoc relatiuum sit altius rationis loquendo de relatiuis specialibus autem non tamen loquendo de relatiuis generali sunt per se idem nomen in quo conueniunt antea. **¶** Ad quartam dicitur negando ante quod hoc non est verum in relatiuis reciprocis saltem ponendo ante cum sua dispositione quibus hoc sit verum in aliquibus alijs. et de hoc inferius videbitur.

¶ Sequitur de relatiuis diuersitatis.

Relatiui diuersitatis est quod supponit aliud ab eodem quod refert. ut sortes currit et alius

Tractatus secundus

disputat. ibi hoc relatiuum alius refert
sortem et supponit pro alio a sorte. et
ita facit recordationem de sorte. De re
latinis at diuersitatis tal' dat' regula. Si
relatiuum diuersitatis addatur superiori
fit inferius. et si addatur inferiori fit su-
perius. verbi gratia cum dicit' aliud ab
aiali. ergo aliud ab hoie. ibi e' loc' a spe
ad gen' siue a pre subiecta ad suu totu
vle. qz i hac ppone aliud ab aiali hoc re-
latiuu diuersitatis aliud cu3 addit aiali
qd e' sup' ad hoiez facit ipz inferi'. et in
hac aliud ab hoie addit inferiori. s. hoie.
et ergo facit ipz superius et ergo aliud ab
hoie e' inferi' ad illud ab hoie. et ideo ibi
e' loc' a spe siue a pre subiectua. De re
latinis identitatis dat' regula ab antiquis.
Nulla ppone inchoata a relatiuis identi-
tatis h3 contradictoria. Et assignat tales
causa qz cum dr ois ho currit. et ille di-
sputat hoc relatiuum ille habet respectu
ad hoc antecedens ho ppter dependentiaz
sue relatiois. s3 cu negatio aduenit ppo-
sitioni inchoate a relatiuo dicendo sic. il-
le no disputat. tunc negatio negat verbu
qd sequit'. et no negat respectu relatiois
quem h3 ad antecedens. ergo negatio no
negat totu quicqd affirmatio affirmat.
ergo no contradicit. s3 cu hoc fit i quali-
bet propone inchoata a relatio sequitur
q nulla propone inchoata a relatiuo hab3
contradictoria. S3 ptra hoc obijcit. quic-
quid cotigit affirmare ptingit et negare
de quolibz supposito. s3 verbu ptingit
negare de quolibet supposito. ergo et
affirmare ptingit de quolibet supposi-
to qd e' dictio relatiua. ergo quolibz p-
positio inchoata a relatio h3 contradic-
toriam. Item quolibz propone siue enuncia-
tio que est vna hab3 contradictoria. sed

propone inchoata a relatiuo. dummodo
ibi no sit aliq dictio equiuoca neq3 plu-
ra subijciant neq3 predicent est vna p-
positio. ergo ppone inchoata a relatiuo
h3 contradictoria. Item dicit aristoteli. i prio-
periarmentias circa affirmatioes et nega-
tione qvni affirmationi vna negatio e'
opposita. et conuerso vni negationi vna
affirmatio e' opposita. ergo affirmatio-
ni inchoate a relatiuo negatio vna e' op-
posita. Quod concedimus dicentes pre-
dicta regula e' falsa. Ad rationem eorum
respondemus q relatiuum compat ante an-
tecedens et compat ad verbu cui subijci-
tur. vñ cu3 affirmatio et negatio sit oio
affirmatiua vel negatiua alicui' de ali-
quo vel alicuius ab aliquo. hoc est pdi-
cari de subo. Et io sicut p3 per diffini-
tione predicta affirmatiois et negatiois
affirmatio et negatio respiciunt tantu-
modo compatationem subiecti ad p-
dicatu. ergo in ppone inchoata a relatiuo tantu-
modo sumit contradictoriu per p-
pationem relatiui ad verbu cui subijcit et
non per p-
pationem relatiui ad antece-
dens. qz ille respect' non est ibi ppter
naturam affirmationis. nec ppter depen-
dentiā subiecti inquatu est subiectum
sed ppter dependentia eius qd e' subie-
ctum. dicendu tamen est subiectum. qz
aliud est subiectu inquatu subiectu3
et id quod e' subm. et aliud est p-
dicatu et illud qd e' p-
dicatu. et sic quicquid affir-
mat in propositione inchoata a relatio
negat in sua contradictoria. qz contra-
dictoria istius ille disputat e' ista no ille
disputat negatioe preposita relatiuo.
De relatiuo at identitatis non recipro-
co talis datur regula. Omne relatiuum
identitatis non reciprocum h3 eade sup

De relatiuis

positione quā hz suum ātecedēs. vt cū dī oīs hō currit ille ē sortes. hoc relatiuū ille supponit pro oī hoīe. qz ē sēsus. oīs hō currit z ille ē sortes. i. oīs hō est sortes. Dico āt nō reciprocū. qz cū dī. oīs hō uidet se. nō ē sēsus. oīs hō uidet oēm hoīem. vñ loco huius relatiui se nō nō licet ponere suum ātecedens. loco autem alterius licet ponere.

Circa hūc textū notādū est qd cū auctor dēminat de relatiuis diuersitatis p diuīsiōem ipm relatiui diuersitatis substantie. Et ē quod supponit p alio ab eo quod refert. vt cū dī sortes currit z ali^o disputat. h relatiuū ali^o refert sortē de q^o p^o fuit facta mentio z supponit p alio a sorte. qd p^o qz loco ei^o nō licet ponere suū āns. iste enī nō equalē. sortes currit z ali^o disputat. z sortes currit z sortes disputat. Nō est tū intelligēdū qd relatiuū diuersitatis substantie nūq^o supponat p eodē p quo supponit suū āns. s. hoc dī intelligi quo ad significatiōē locutiōis qz ppō i qua ponitur relatiuū diuersitatis p illo eodē supponit p q^o significabat. ppō i qua ponebat āns. Et h p^o i hac propōe demonstratis duob^o dīctorijs. scilicet istoz ē falsū z reliquū est vērū. ibi h relatiuū aliter supponit distributiue pro vtroq^o s. reddit locutiōē verā pro vno. cū g^o relatiuū supponat pro vno seg^o q^o p eodē supponit relatiuū diuersitatis z suū āns s. nō totalit. s. qz ista ppō. aliter istoz ē vērū solū significatur p vno. s. p eo cui opetit ē vērū. Et alia ppō i q^o ponitur relatiuū significat solū p eo cui opetit ē falsū. ideo ille ppōes in quib^o ponitur āns z relatiuū diuersitatis nūq^o significatur pro eodē. Et de ipis dat auctor tales regulā. Si relatiuū diuersitatis addat superiori z inferiori de superiori sit inferius z de inferiori superius. Nā dīns ab aīali ē inferius ad hō ē dīns ab homine. Et bec cōsa ē bona ab inferiori ad superius sortes differt ab aīali. g^o differt ab hoīe. Si mīl^o hic a superiori ad inferius negatiue: sortes non differt ab hoīe. ergo nō differt ab aīali. Et huius regule ratio est qz relatiuū diuersitatis includit negationē. ergo p additionē eius ad superius dī superioris sit inferius z ecōtra. Et p^o sic qz negatio addita superiori plura negat quam ea que additur inferiori. sed q^oto plura negantur plura remanent de quibus talis est minus negat^o dī affirmari. ergo zc **D**einde auctor recitat vnam regulā datam ab antiquis de relatiuis in cōmuni que ē

ista. nulla ppō incipiens a relatiuo hz cōtradictoriā. quam iprobat trib^o rōnibus in textu. Prima est. qecquid cōtingit affirmare cōtingit z negare. s. cōtingit affirmare vēr de termino relatiuo. g^o cōtingit idē negari de eodē. z sic ppō icobata a relatio pōr habē dīctoriā. alie due rōnes patēt in textu

Secundo sciendū est qd circa ea que dicta sunt icidit vna difficultas qualiter. s. debeat dari cōtradictio in ppositionibus in quibus ponitur terminus relatiuus quando relatiuum z āns sunt in eadem categorica. vt hic sortes qui currit disputat. De hac autem difficultate sunt duo modi dicendi. Unus est qd dī dari cōtradictio ponendo negationem inter duo verba. z sic cōtradictoria istius sortes qui currit disputat ē ista sortes qui currit nō disputat. Sed iste modus reprobatur qz quicquid affirmatur in affirmatiua debet negari in negatiua sibi cōtradictoria. sed in illa affirmatiua sortes currit qui disputat affirmantur duo de sorte. scilicet currere z disputare. ergo illa duo debent negari in negatiua sibi cōtradictoria. sed hoc non potest esse per negationem positam in medio propositionis eo qd negatio nihil negat qd sit dictū ante se. ergo zc. **Ali^o** modus dicendi talis est qd cōtradictorium debet dari z in similibus propositionibus preponendo negationem toti ppositioni. vt sortes currit qui disputat. sua cōtradictoria est hec. nō sortes currit q disputat. Et equalē huic diffīctie sortes non currit vel sortes non disputat. Prima vero equalē huic copulatiue affirmatiue sortes currit z sortes disputat. Et iste mod^o ē verior. Et iuxta hāc regulā communem non est verius dare cōtradictionem q^o toti propositioni preponere negationem. Ex quo satis patet qd iste propositiōes chimera q currit nō mouet. antixps q fuit nō disputat sūt false. Nec dīcūt istis chimera q currit mouet. antixps q fuit disputat cū oēs sint false.

Tertio Sciendum est qd cū auctor dat aliā regulā de relatiuis identitatis substantie que talis est. Omne relatiuū identitatis sūte nō reciprocū hz eādē supponē sicut suū āns. Et dī notanter nō reciprocū qz vt p^o dīctū ē qn āns hz supponē cōfusā z distributiua relatiuū reciprocū hz supponē cōfusā sigillatā z ita oīmode nō hz eādē supponē. Ex q^o auctor infert dīam iter relatiuū reciprocū z nō reciprocū qz loco relatiui reciprocū licet ponē suū āns. nō āt loco relatiui reciprocū idē enī est dicere oīs homo currit z ille est sortes ac si diceret oīs hō currit z oīs hō est sortes. Non

Tractatus secundus

aut est idē dicere ois homo uidet se et ois homo uidet oēs boies. ¶ Sed circa p̄dicta oīs aliq̄ difficultas. vtz. s. oē relatiuū eodē mō supponat sicut suū aīs. Ad quā r̄ndetur q̄ non. p̄ p̄ de relatiuis accētiū. s̄r de relatiuis diuersitatis q̄ nō supponit eodē modo sic accētia s̄ variātur modi ipoz fm̄ varietatē s̄ncat̄ begozem̄ aut aliāz dicti onū eis adiūctaz. vtz si dicat̄ coru⁹ ē niger et glibz erbiops ē talis. hic homo currit et nihil aliud ab homine currit. p̄ etiā de relatiuo identitatis substātie reciproco et ē possessiuo. vtz homo equitat oēs suū equū. Sed de relatiuo substātie non reciproco ē maior difficultas. et de ipō sūt duo modi dicēdi. Prim⁹ modus ē q̄ relatiuū identitatis substātie si reciprocum aliqb⁹ casib⁹ supponit aliter q̄ supponat suū aīs. puta si relatiuū supponat p̄sonat̄ et suū aīs māliter. vtz hic aīal ē trisillabū et illud nō ē dissillabū. Secundus modus ē q̄ aīs supponit coiter relatiuo supponēte discrete. vtz hic homo ē sortēs et ille ē risibilis. hic h̄ p̄nomē ille supponit di serere. q̄ sensus ē. ille homo q̄ ē sortēs est risibilis. et modus ē q̄ aīs supponit ofuse et distributiue et relatiuū supponit sigillatī. vtz hic ois homo ē ipe met. n̄ enī segtur. g⁹ ois homo ē sortēs et ois homo ē plato et sic de alijs. s̄ segtur. g⁹ sortēs ē sortēs et plato ē plato et sic de alijs. Ex q̄b⁹ p̄s q̄ h̄c modū dicēdi non est eadē suppositio relatiui et aītis Sed q̄ hic modus n̄ placet ideo dicēdū est aliter et magis ad intentionē auctoris. s. q̄ relatiuū identitatis substātie h̄z eadē suppositionē cum suo aīte quo ad suppositionē simplicē et ofusā. sic q̄ si aīs h̄eat suppositionē simplicē sic et relatiuū. Si h̄o h̄eat suppositionē ofusā sic et relatiuū. Et intelligit̄ de suppoē ofusā et distributiua. Ex q̄ p̄r b̄beri solutio istaz duaz difficultatū. q̄ p̄ ē. vtz relatiuū identitatis substātie n̄ reciproci possit distribui aīte cedēre n̄ distributo. ¶ Et 4^a ē. vtz relatiuum possit āplīari vtz restringi aīte nō ampliatio vel restrictio. Ad quas duas difficultates r̄ndet̄ q̄ nō. Segt̄ et q̄ iste due sūt s̄r. vtz aliqb⁹ ē risibilis et sortēs est ille. aliqb⁹ ē risibilis et plato nō ē ille. Neq̄ due vltie p̄tes d̄dicūt. In nulla enī eaz h̄z relatiuū distribui. quod p̄s sic. q̄ relatiuū n̄ h̄z supponē nisi a suo aīte. ergo siue addat̄ relatio negatio siue non nihilomin⁹ supponit semp supponē sui aītis.

Sed contra

p̄dca arguit̄ p̄ sic. In n̄ entibus nō sūt ḡna aut spēs. s̄ nō aīal et nō h̄o sūt nō entia. ḡvū n̄ ē gen⁹ alteri⁹? q̄d ē 3^a regulā de relatis diuersitatis. ¶ Et 2^a arguitur sic. q̄cqd affirmat̄ in affirmatiua d̄z negari in ne

gatiua sibi d̄dictoria. sed negatio non p̄t negare respectū quē h̄z relatiuū ad suū aīs. ergo p̄positio ic̄oata a relatio non h̄z d̄dictoria. ¶ 3^a arguit̄ sic. In hac p̄positione. homo currit et ille ē spēs. h̄ relatiuū ille supponit simplr et tamen aīs ei⁹ supponit personaliter. ergo non oīs relatiuum eodē modo supponere sicut suum aīs. minor p̄s. q̄ sibi adiungitur illa secūda intentio species denotans illud subiectum supponere simpliciter iuxta illaz regulā. talia sunt subiecta qualia permittuntur a suis predicatis. ¶ Quarto arguitur sic. In hac p̄positione. homo currit et ille disputat hoc relatiuum ille supponit discrete et tamen suū antecedens supponit determinate. ergo non oportet relatiuū et suum aīs eodem modo supponere. maior p̄s. q̄ illud relatiuum ille est subiectum p̄positionis singularis. ergo et.

Ad rōnes

Ad p̄mā d̄r q̄ q̄uis i nō entib⁹ non sint h̄a ḡna et vere spēs. t̄n b̄n repiunt̄ ḡna et spēs fm̄ modū fm̄ quē se b̄būt p̄ modū supior et inferior. ¶ Ad 2^{am} d̄r q̄ dupl̄r aliq̄ p̄nt affirmari de aliq̄. q̄dā. n. affirmant̄ d̄ aliq̄ subo. vtz ē subz et sic affirmatur mediāte copla et d̄ ill̄ h̄z maior vitatē. Alia sūt q̄ affirmant̄ de subo n̄ f̄z q̄ ē subz s̄z q̄tū ad id q̄d significat̄ p̄ subz et illa n̄ affirmatur mediāte aliq̄ vbo. et de ill̄ negat̄ maior. Respect⁹ at affirmatur de subo fm̄ q̄ ē relatiuum aut f̄z q̄ ipe ouenit rei significat̄ p̄ subm̄ et n̄ fm̄ q̄ ē subiectū. Nec affirmatur ille respect⁹ mediāte copula aliq̄. et iō q̄ affirmatio et negatio solū respiciūt op̄onē p̄dicati euz subo q̄ significatur p̄ vboz ideo i negatiua d̄z solū negari id q̄d mediāte aliq̄ vbo affirmabat̄ in affirmatiua. ¶ Ad tertianē negatur minor q̄ sicut virtute negatiōis p̄cedētis relatiuū n̄ mutat supponē quā h̄z ab aīte. ita etiam nō mutat virtute alicui⁹ adiūcti supponē aītis nisi p̄us fiat mutatio circa suū aīs. ideo sicut aīs supponit p̄sonat̄ ita et relatiuū et p̄pō ē falsa. ¶ Ad quartā negatur q̄ illd̄ sit subiectū p̄pōnis singularis. vñ h̄c dictio ille et s̄tes possūt capi duplici. Uno modo demonstratiue et sic faciunt p̄positiones singulare. Alio modo relatiue et sic faciunt p̄positionem vniuersalem et aliquando singularem sicut exigit suum antecedens.

Abito d̄ relatio sube dicēdū ē
b d̄ relatio accētis. Relatiuū at accētis ē q̄d refert eadē rē per modū d̄noiatōis. vtz tale q̄le. et c. Vñ ē d̄tia relatiui sube ad relatiuum accētis.

De relatiuis

qz relatiuū substantie refert rē vniuocaz p modū qz quid ē. vt albedo que est in pariete. color qui ē i corpore. Relatiuū aut accidētis ē qd refert rez suā p modū denoiationis. vt sortes est albus z talis est plato. Alia aut differentia dat eorūde qz relatiuū substantie refert idē i numero. relatiuū vero accētis refert idē i spē. vt sortes ē albus z talis ē plato. qz idē in numero nō pōt eē i diuersis subiectis s; bene idē i specie. Relatiuū aut accidētis aliud ē relatiuū identitatis. vt talis. aliū vero diuersitatis. vt alter. Relatiuū accētis identitatis est qd refert eādē qlitatē i spē z supponit p eādē in spē. vt sortes est albus z talis ē plato. Relatiuū aut accidētis diuersitatis est qd refert eādē qlitatē i spē. sed supponit p alia diuersa i spē vt sortes ē albus z alterius mōi ē plato. Differt aut relatiuū substantie identitatis a relatiuis accidētis identitatis qz relatiuū idētatis substantie refert eādē substantiā i numero. relatiuū aut ydētatis accidentis nō refert idē accidens i numero s; solū idēz accidens i spē. Relatiuū identitatis accidentis aliū est relatiuū quantitatis cōtinue vt tantus. Aliud vero qstutatis discrete. vt tot quot. Itē relatiuorū numerorū qdaz sunt nōia vt totides. qdā sūt aduerbia. vt totiens. Sciendū qz tal. tātus. totiens. totidem possūt dici relatiua redditua z demonstratiua. Relatiua vt si ad pntes referātur. demonstratiua vt cū dicitur demonstrādo mare tale ē rubz. demonstrādo herculē talis fuit plato. Si aut non referentes siue p demonstratiōē rerū pntiū tūc sūt redditua. qz reddūt interrogatiōne pcedente. vt qualis est plato talis est

sortes. relatiua qñ sine interrogatiōe pferunt. vt talis est sortes qlis ē plato. Et qñ ad nōia adiectiua dicunt specialiuū accidētis. vt ethiops ē niger z talis coruus. z sortes est albus z talis fuit plato. ¶ Circa hūc textū notandū ē primo qz relatiuū accidētis est. qd refert rē suā per modū denoiationis. Un referre rem suā p modū denoiationis est eā referre p modū alteri adiacentis. Cū enī dīr sortes est alb⁹ z talis est plato. hoc relatiuū talis refert illud antecedēs albū z denomiā platonez albū. Ex quo segtur primo qz nō dīr relatiuū accidētis qz referat rē de genere accidētis s; qz refert rē significatā p modū accidētis. i. adiectiue. Secūdo sequit qz relatiuū accidētis pōt referre rē de gñe substantie. vt dicēdo sortes est human⁹ z talis ē plato. Res enī de pdicamētō substantie pōt significari p modū denoiationis qñ adiectiue significat. Et p hō differt relatiuū accidētis a relatiuo substantie qz relatiua substantie referūt rē suā p modū p se stantis z nō alteri iherentis. Relatiua hō accidentis referūt rem suā p modū denoiationis. Et diuidit sic relatiuū accidētis qz aliū ē relatiuū idētatis. vt talis qualis. aliud ē relatiuū diuersitatis. vt alter reliqu⁹ z sic d alijs. Un relatiuū accidētis idētatis est qd refert idē in spē cū suo antecedēte z p eodē supponit. z dicit notanter idē in spē z nō numero qz relatiuū idētatis accidentis significat aliqua plura habere idē accidēs. s; idē accidēs in numero nō pōt eē in diuersis subiectis. iō relatiuū identitatis accidentis non refert aut supponit p eodem in numero cū suo antecedente s; p eodē in spē. Et p hoc pz dīa inter relatiuū idētatis substantie qd refert suū antecedēs z supponit p eodē in numero. z relatiuū idētatis accidentis qd refert z supponit p eodez i spē. Sed relatiuū diuersitatis accidentis ē qd refert idē accidens in specie cū suo antecedente sed supponit p alio in specie. vt sortes est albus z alterius modi est plato. sensus enim est. sortes bz albedinē z illā non bz plato sed aliā qualitātē. Differt enī relatiuū diuersitatis accētis z relatiuū diuersitatis substantie qz relatiuū diuersitatis substantie aliqñ supponit pro alio in specie z aliqñ non. Relatiuū hō diuersitatis accētis sēp suppoit p alio in spē a suo antecedēte. ¶ Deide vidit auctor relatiuū idētatis accidētis. qz aliud ē quantitatis vt quantus. z aliud est qualitatis. vt talis qualis Et capiuntur quantitas z qualitas pro omni eo

Tractatus secundus

q^d significat p^r modum qualitatis aut quantita-
tis. Itēz diuidit^r relatiuum identitatis quantita-
tis q^d aliud ē quantitatis continue & aliud est quāti-
tatis discrete. Itēz subdiuidit^r q^d q^dā sunt noia.
vt quot tot. alia sūt aduerbia vt toties quotiens
¶ Cōsequenter auctor in fine hui⁹ tractat⁹ ponit
vnu notabile. s. q^d relatiua idētitatis accētis ali-
qñ sūt relatiua tm. aliqñ sūt dñmōstratiua. aliqñ red-
ditiuua. Vñ dē mōstratiua dicūt^r inquātuz signifi-
cāt aliquā rem ēē talē vel qualē vt quātā quat^r vt
quanta ē res demonstrata. vt si demonstrato sor-
te dī: at talis est plato. tal^r est iohānes. tant⁹ est ben-
ricus. & q^d quid demonstratur pprie significat vt
pñs & exiles. S3 reddituua sūt qñ ipa respōdēt^r
ad interrogatiōē pcedētē. vt si q^ratur q^{lis} est sor-
tes & respōdeatur tal^r qualis est plato. Quādo vō
sine interrogatiōe & dē mōstratiōe ponūt^r tūc sūt
relatiua vt si dica^r talis ē sortes qualis ē plato. &
etiam quando referunt^r ad noia accētius. vt cū
dī ethiops est niger & talis est plato.

Secundo sciendū ē q^d circa māz relatiuo-
rum restāt alique difficultates
soluēde. ¶ Prima est vtz relatiuis oueniat sup-
ponere. Et vñ q^d nō q^d relatiua sūt q^daz sūcatbe-
goreumata. q^d nō supponūt. Itē relatiua sūt adie-
ctiua. s3 adiectiua non supponūt vt p3 p^r diffinitio-
nē supponis ergo &c. Ad difficultatē solet dupl^r
responderi. Vno mō q^d relatiuū relatiue tētū nul-
lo mō supponit. & cūz arguit^r logici dicūt q^d relati-
uū supponit. ergo &c. Respōdet^r q^d logici solū vo-
lunt h^{ab}ere q^d relatiuū relatiue tētū refert suuz
aīis p^r isto vt isto aut fm talē aut talē supponē nō
tū ita q^d supponat. Aliter rñdet^r q^d relatiuū dupl^r
accipit. Vno⁹ vt tenc^r pure relatiue. s. qñ exp^rimi-
tur suū aīis cū ipō. vt cū dī hō currit & ipē hō dī-
putat. & sic ē purū sūcatbegoreuma sic sunt signa
vtia aut pticularia. & h^{ic} mō relatiuū non supponit
Alio mō accipit^r nō pure relatiue. s. put^r includit
actū referendi & suū aīis tāq^d relatiū. & h^{ic} mō nō ē
purū sūcatbegoreuma & sic pōt supponere. Et dī
h^{ic} modo sumi qñ non exp^rmit^r suū aīis p^r modū sub-
stantiui. vt hic homo currit & ille mouetur & p^r hoc
pōt responderi ad illud quod obiciebatur.

Tertio sciendū est q^d est alia difficultas vi-
delicet vtz oē relatiuū supponat p^r
eise p^r eisdē vel eodē sicut suū aīis: vel vtz suppo-
nat tm p^r eo. p^r quo locutio sui antecedētis reddū^r
vt denotatur reddi &a. ¶ Ad quā breuiter rñdet^r
de relatiuis accidētis & de relatiuis substantie di-
uerſitatis & de reciprocis q^d non. S3 de relatiuis

idētitatis sube nō reciprocis sūt duo modi dicen-
di. Prim⁹ stat in his trib⁹ ppōnib⁹. Prima est. nō
o3 relatiuū idētitatis substantie nō reciproci in p^r-
positione cōditiōali p^r se supponere p^r illo vt illis
p^r quo vt q^d verificat^r illa ppō in qua ponitur su-
um aīis. vt q^d denotet^r supponere p^r illis p^r quib⁹
denotatur verificari ppō in qua ponitur suū aīis
¶ 2ª est. relatiuū idētitatis substantie nō recipro-
ci i ppōne dñiunctiua nō solū supponit p^r illo vel
illis p^r quo vt q^dbus verificat^r ppō sui aīis. s3 sup-
ponit etiā p^r illo p^r quo supponit suū aīis si p3 sup-
ponat. ¶ 3^a ē. relatiuū idētitatis substantie non re-
ciprocū i ppōne copulatiua supponit solū p^r illo
p^r quo verificatur vel denotat^r ppō sui aīis ve-
rificari. ¶ Alius modus dicēdi ē q^d relatiuū idē-
titatis substantie nō reciproci i quacūq^d ppōe pōa-
tur supponit p^r eise p^r illo p^r quo ppō in qua ponit^r
suū aīis verificatur aut denotatur verificari. pro-
batur sic. q^d si relatiuū supponeret p^r oib⁹ illis pro-
quib⁹ supponit suū aīis. tūc iste ppōnes eēt &c.
aīal est hō & illud ē asin⁹. aliq^d ens ē albū & illud ē
nigrū. aīal ē sortes & plato ē illō. & multe alie q^d sūt
manifeste falsē. Nec pōt vt dī maior assignari rō
de ppōne copulatiua q^d de alijs. iō relatiuū idē-
titatis substantie nō reciproci i quacūq^d ppōne pōa-
tur supponit p^r eise p^r eo p^r quo suppo sui antecē-
dentis verificatur aut denotatur verificari. ¶ Alia
difficultas ē vtz loco cuiuslibz relatiui licz pōne
re suū antecedēs. Ad quā rñdet^r de relatiuis ac-
cidētis diuerſitatis substantie & nō reciprocis q^d nō
S3 de relatiuis idētitatis substantie nō reciproci
dī p^r q^d si aīis sit termin⁹ cōmunis idēfinitē aut p^r-
ticulariter sūpt^r & loco relatiui licz pōere suū
aīis. Nō enī ē idē dicere aīal ē hō & illō ē asinus. &
dicere aīal ē hō & aīal est asin⁹. q^d p^rma ē falsa & 2^a
&a. & dī q^d si ante relatiuū pōatur negatio & aīis
suppōat determinate tūc loco relatiui nō licz pōne
re suū aīis q^d nō ē idē dicere sortes est aīal & plato
nō ē illō. & dicere sortes ē aīal & plato nō ē aīal. 3^a
dī q^d si aīis sit termin⁹ singularis supponēs mātr
tūc loco relatiui nō licz ponere suū aīis. q^d nō ē idē
dicere. sortes est dictio dissillaba & ille ē aīal. & dī
dicere sortes ē dictio dissillaba & sortes est aīal. 4^a
dī q^d loco relatiui idētitatis substantie nō recipro-
ci licz pōere suū aīis si ip3 sit termin⁹ singularis nō
supponēs materiā. aut ē si sit termin⁹ cōmunis
distributiuis. & p^r h^{ic} p3 responsio ad questum.

Sed contra p^rdicta arguit^r p^r sic. relati-
uis accidentis pōt referre
rem de genere substantie & tñ i substantia non ē

De ampliacione

denotatio. ergo nō refert rē p modū denotatiōis

C Secūdo sic arguit. aūs relatiui accētis non supponit sed copulat cum sit adiectiuum. ergo male dī q̄ relatiuū diuersitatis accētis refert idē i spē cū suo ante q̄ supponit p alio i spē a suo ante. Tenet cōia qz si nō supponit n̄ supponit p alio ab ante

C Tertio arguit sic. bñ dicim⁹ tāta est ista sillaba q̄ta ē ista. g. p̄dicatū pōt referre q̄titatē discretā Tenet cōia qz sillaba ē q̄titas discreta. **C** Quarto arguit sic. In hac ppōne coru⁹ est niger. z talis ē iste ethiops. hoc relatiuū tal nō supponit p eodē i spē cū suo ante. g. nō sp̄ relatiuū idētītatis accēdit supponit p eodē i spē cū suo ante. Aūs pz qz tal ibi supponit p nigredie z nigrū supponit p coru⁹

Ad rationes Ad p̄mā dī q̄ q̄uis i suba nō sit vera denotatio tñ pōt eē aliquid se habens p modū denotatiōis vt cū substantia significat adiectie. **C** Ad 2^{am} dicit q̄ nō accipit hic supponit sp̄aliter put est passio termini substantiui s̄ generalr put se extēdit ad copulationē. Vel dī q̄ illō adiectiuū accipit p eodē cū suo substantiuo. rōe cui⁹ dī supponere. **C** Ad tertiā dī q̄ q̄tū z tātū nō reperiūtur i sillaba aut orōne s̄ se. sed solus rōe t̄pis mēsurātis sillabaz. i quo tēpore ip̄a infertur. **C** Ad quartā dī q̄ illud relatiuū tal supponit p eodē i spē cū suo ante. id ē supponit p aliquo habente eādē formā cūz forma que ip̄ortat p aūs. Vel dicitur q̄ hoc relatiuū talis supponit p nigredie quia sensus est. ethiops ē tal. i. ethiops h̄z talē q̄litatē. zibi q̄litas supponit pro nigredine. Et hec de suppositionibus terminum relatiuorum dicta sufficiant.

C Sequit̄ t̄tius tractatus.

Personalis suppositio ē acceptio t̄mi cōis p suis īferiorib⁹. cui⁹ alia ē dēmiata alia p̄fusauit p̄ri⁹ patuit. Itē psonalis suppositio alia ē restricta alia ampliata. z ita ampliatio z restrictio habēt fieri circa suppositionē psonalem. Restrictio est coartatio termini communis a maiori supponē ad minozē. vt cum dī hō albus currit. hoc adiectiuū albus restringit hominē ad supponendū tantū pro albis. Ampliatio est extēsiō termini cōmunis a maiori suppositione ad

maiorē. vt cūz dicit̄ hō pōt esse antichristus. iste termin⁹ hō nō supponit solū p his qui sūt sed etiā pro his qui erūt. vñ de ampliāt ad futuros. Dico autē termini cōis qz terminus singularis vt sortes n̄ ampliāt neqz restringit. Ampliatiōz alia fit per verbi vt per hoc verbū potest vt homo pōt esse antichristus. Alia fit p nomē. vt hoīez antichristū eē ē possibile Alia per p̄cipiū. vt hō potēs ē. eē animal. Alia p aduerbiū. vt hō necessario ē animal. hō enī non solū ampliatur p p̄senti tēpore sed etiā pro futuro. z iō sequitur alia diuisiō ampliatiōis. scz qz ampliatiōz alia fit respectu supposito rī. vt hō pōt eē antichristus. alia fit. respectu tēporis. vt hō necessario ē aīal vt dēm est.

C Itē ē terti⁹ tractat⁹ quoz logicaliū petri byspani i quo ip̄e determinat de quadā passione terminoz que dī ampliatio. Et qz ampliatio solum h̄z fieri circa t̄minū supponentez psonalr. iō resūmit diffōnem supponēs p̄sōalis z eius diuisione. S̄z qz de his satis determinatū est superius. iō cūz ponit diuisionē aliā que talis est. Suppositio nū psonaliū alia ē restricta z alia ē ampliata. Ex quo sequitur qz cū illa diuisiō sit sufficiens qz ampliatio z restrictio habet tñ fieri circa supponē psonalē. Qz aut nō possit fieri circa supponē naturalē. pbatur sic. qz terminus supponēs naturalr sp̄tēnt p oibus suis suppositis tam p̄sētib⁹ p̄teritis q̄ futuris. nec ip̄o sic supponente potest p pluribus aut pauciorib⁹ sumi. ergo t̄minus sic supponēs nō pōt ampliari aut restringi. Probāt quia oīs termin⁹ qui ampliāt aut restringitur tenet p suppositis. sed terminus supponēs simplr non tenetur p suppositis. ergo nō potest ampliari aut restringi. Secūdo sic pbatur. termin⁹ supponēs simplr tenet p se significato seu nā in cōi f̄m se z absolute. ergo non pōt ampliari aut restringi.

Primo sciēdū est qz q̄uis i hoc tractatu n̄ determinat de restrictione. tamē qz ampliatio z restrictio sūt opposita iō auctor dī finit restrictiōez vt magis appcat qd sit ampliatio Un restrictio ē coartatio t̄mini cōmunis a maiori supponē ad minozē. Et b⁹ diffinitōis declaratio po

Tractatus tertius

neque ponetur. Sed ampliatio est extensio termini cuius a minori suppone ad maiorem. Et ponit extensio loco generis. et de termini cuius ad diuersam termini discreti quod nec ampliatio nec restringit quod ad supposita. Et de a minori suppone ad maiorem ad diuersas restrictionis quod est coartatio termini cuius a suppone maiori ad maiorem. Unde hac suppone ois homo currit: homo semper supponit per oib' hoib' siue albis siue nigris siue medio colore coloratis. Cum vero de ois homo albus currit. restringitur suppositio illi termini homo ad statum per albis tantum. Et si dicatur. homo currit tunc ampliatur quod prius tenebatur per prius tantum. nunc autem tenetur pro prius et futuris. Et quod satis patet quod ampliatio et restrictio insequuntur significatōes terminorum et non nisi prius insequatur suppositio quod est passiones sub ordinate quod sunt uni aut eidem subiecto.

Secundo sciendum est quod ex predictis oriuntur aliquae difficultates. Prima est: utrum possibile sit terminum ampliari vel restringi. Ad quam breuiter respondetur: quod sic. Quod patet quod terminum ampliari vel restringi nihil aliud est quam ipsum accipi pro pluribus aut paucioribus suppositis aut in ordine ad plures diuersas terminos. Item terminus potest sic accipi ut de se notum est: quod potest ampliari vel restringi. Secunda difficultas est: utrum ois terminus possit ampliari vel restringi. Ad quam contra solz respondetur: quod non eo quod terminus singularis non potest restringi ut patet per diffinitiones ampliationis et restrictionis. potest tamen dici quod aliquis terminus potest ampliari dupliciter. uno: quod ad supposita. alio: quo ad tempora. Unde terminus deus ampliari quo ad supposita quod tenetur pro pluribus suppositis quod si sine dictione ampliate poneretur. Ampliatur homo quo ad tempora quod talis terminus supponit in ordine ad plures diuersas terminos quod in alia suppone ubi non potest terminus ampliatus quo ad supposita. Et sic patet quod quicquid terminus singularis non possit ampliari quo ad supposita eo quod non habet supposita tamen potest ampliari quo ad tempora. Unde si dicatur antichristus est in hac propositione antichristus tenetur pro eo quod est. Sed si dicatur antichristus erit vel generabitur in illis personis antichristus tenetur disunctione pro eo quod est vel erit. Et de hac suppositione ampliata quo ad tempora vel restricta non facit auctor mentionem diffiniendo ampliationem vel restrictionem. sed solum de illa quod est respectu suppositorum ut patet per diffinitiones de ipsis datas. tamen est ad propositum de utraque. Et si quis querat unde habet terminus quod ampliatur vel ab intellectu aut a dictione ampliante. Ad hoc respondetur: quod cum ampliatio sit passio termini personae supponentis deus quod illa sibi inest per eius rationem formalem. quod passio nescio inest subiecto. cum hoc tamen bene stat quod ampliatio non habet esse omni opere intellectus circumscriptione cum sit relatio rationis. et tamen nescio habet

tudinem ad subiectum suum sic quod hec est nescia terminus supponens est ampliabilis aut restringibilis.

Tertio sciendum est quod prius auctor ponit diuisiones ampliationis. Quarum prima est ampliationum alia sit per verbum ut cum deus potest esse aial alia sit per participium. ut homo est generatus. alia sit per nomen. alia per aduerbium. Secunda est ampliationum alia est respectu temporis. alia est respectu suppositorum. Sed illa dicuntur ampliare terminum respectu suppositorum quod faciunt terminum teneri tam per suppositis existentibus quam non existentibus sicut sunt hec verba opinatur intelligitur et cetera. Similiter hec nomina possibile impossibile. et hec participia. potens contingens. et hec aduerbia potenter possibiliter contingenter et sic de alijs. Alia vero dicuntur ampliare respectu temporis que faciunt terminum extendi ad plures differentias temporis quod prius extendebatur. ut si dicatur homo necessario currit. ibi denotatur quod hoc predicatum currit inest homini per qualibet diuersam temporis. Unde duplices sunt dictiones ampliationis que dam sunt ampliate ex se quibus scilicet ex ipositione data est virtus ampliandi. ut sunt postea potens et scilicet. Alie sunt ampliationes per alterum et sunt ille quibus ab ipositione non est data virtus ampliandi. sed ad hoc ut amplient ois eis addere aliquid habens virtutem ampliandi. ut patet de hoc verbo est quod de se non habet virtutem ampliandi. sed si dicatur homo est necessario vel contingenter. ratione illi adiuncti habet virtutem ampliandi.

Sed contra predicta arguitur. primo sic. extensio et coartatio sunt quantitates. sed ampliatio et restrictio non sunt quantitates. ergo male dicitur quod ampliatio est extensio et restrictio est coartatio. Secundo arguitur sic. terminus supponens respectu verbi patris temporis accipitur per omnes suppositis ut homo potest esse albus. ergo cum accipitur respectu cuiuslibet terminus huius verbi potest non potest accipi per pluribus cum terminus non possit accipi nisi per suis suppositis. Tertio arguitur sic. iste terminus homo per se sumptus supponit naturam et tamen potest ampliari ut dicendo homo generabitur et sic potest restringi ut dicendo homo albus. ergo terminus supponens naturam potest ampliari et restringi. Quarto arguitur sic. in hac suppone ois homo nescio est aial. est ampliatio suppositorum et temporis. ergo inest aial diffinitionis coincidit. ans patet. quod homo accipitur per omnibus suis suppositis. et respectu cuiuslibet differentie temporis.

Ad rationes Ad primam dicitur quod non capiuntur hic extensio et coartatio proprie secundum quod sunt quantitates sed figurative scilicet quod est ibi modus quantitatis. Ad secundam dicitur quod quicquid termini

De ampliacione

nus supponens respectu verbi de presenti supponat pro oibus suis suppositis non tamen redditur locutio vera pro omnibus sed solum pro pñtibus. Vel dñ q̄ quis talis terminus supponēs respectu verbi de preterito accipitur pro oib⁹ suis suppositis in essendo non tamen in significando. Unde supposita in essendo dicuntur illa que actualiter formā termini cōis participant de quib⁹ verificatur mediante copula de presenti nō āpliata. Sed supposita in significando dñr illa que per se cōtinentur sub significato termini cōmunis siue sint exñtia siue non. ¶ Ad tertiam dicitur q̄ terminus supponens naturalr per mutationē suppois siue potest ampliari vel restringi nō tamē suppoē ei⁹ pmanente. Et sñr dicitur de termino supponēte simplr. ¶ Ad quartam dñ q̄ l3 ampliatio suppositoz z tēpoz coincidant in eodem subiecto nō tñ formaliter immo sub diuersis rōnib⁹ formalibus ampliatur quo ad supposita z tempora.

Circa predcā querit de hoc sophisma te. Impossibile pōt esse verū. probat. qz illud quod est vel erit ipossibile pōt esse verū. sed antipm non fuisse post tēpus suū ē impossibile. z modo pōt esse possibile z verū. ergo ipossibile pōt eē verū. Cōtra. quicquid potest eē verū ē possibile. sed ipossibile pōt eē verum. ergo impossibile ē possibile. in tñtio modo prime figure. sed cōclusio est falsa. ergo aliqua pmissaz. non maior. ergo minor. sed hec ē prima. ergo prima est falsa. Solo. prima simplr ē falsa. hec. s. impossibile potest esse verū. z sophisma peccat contra fallaciam accñtis. qz cū dico id quod est vel erit impossibile duo dico. s. subiectum illius impossibilitatis. z illā impossibilitatē siue ipm possibile. sed illud quod est vel erit est res subiecta z impole accidit ei⁹ z posse eē verū assignat in eē vtriqz. sic hec. antipm nō fuisse erit pole. sed antipm nō fuisse pōt eē verū. q̄ impossibile pōt eē verū. nō valz qz antipm nō fuisse ē res subiecta z impossibile ē accñs. z posse

eē verū assignat in eē vtriqz. De āpliatione q̄ fit rōe suppositorū talis dat regula. Termin⁹ cōis supponens verbo habētivim āpliādi a se vel ab alio āpliat ad ea q̄ pñt eē sub forma tñmini supponētis. vt hō pōt eē aial. hic iste tñminus hō nō solū suppoit p pñtibus s3 et āpliat ad oēs qui erūt. Dico at de se qz hoc verbū pōt de se h3 vim āpliādi. Dico at ab alio qz hoc pñcipium potēs z hoc nomē pole dāt virtutē āpliādi verbo cui adiūgunt. vt hō ē potēs eē aial. vel aial pole ē esse albū. z sic de alijs. De ampliatiōe at que fuit rōe tñtis tal dat regula. Terminus cōis supponēs vel apponēs verbo hñti vim āpliādi quo ad tempus supponit pro his qui sñt qui erūt vel qui fuerūt. vt hō necessario est aial. ibi tā homo q̄ aial tenet p his qui sñt z qui erunt. Et hec de ampliacionibus dicta sufficiant.

¶ Circa hunc textū notādū ē p q̄ ad declarationē predictoz auctor mouet h sophisma. Impossibile potest esse verum. Quod sophisma pbatur sic. id quod ē vel erit impossibile potest esse verum. q̄ impossibile potest esse verum. añs pz. qz forte non fuisse rome pōt eē verū cū de facto ita sit si nō fuerit. sed forte fuisse rome est vel erit impossibile. s. postq̄ fuerit rome. ergo quod est vel erit impossibile potest eē verum. Et pma cñia pz p locū ab equalēti ad equiualeñs. Improbatur sic auctor. q̄ qd potest eē verum est possibile. impossibile potest eē verū. ergo ipossibile ē possibile. q̄ ē falsa. ergo aliqua pmissarū. nō maior. q̄ minor q̄ est sophisma. q̄ sophisma ē falsum. Ad hoc enī multiplr pōt rñderi. dicit enī aliqui q̄ duplex ē ipossibile. s. ipossibile per se z impossibile per accñs. Impole simplr per se ē quod nō potest esse nec potuit nec poterit eē verū vt deū non eē. Sed impole smgd z pacidens dñ quod nec potest nec poterit esse verū q̄ uis aliquādo potuit nō fuisse verū. vt aliquē non fuisse parisi⁹ postq̄ fuit dicit ergo ad sophisma q̄ si intelligat de impossibili per se sophisma ē falsum. si vero intelligatur de impossibili per accñs

Tractus tertius

tūc ē verū. Sz tñ bec solo iprobāt qz illud ē simplr ipole ad quod nulla potētia se extēdit. sed p nullā potētiā pōt fieri q aliq̄s n fuerit pñt? postq̄ fuit q̄ aliquē non fuisse pñt? ē simplr ipole. z sic. ad p̄teritū nulla ē potētia. ḡ oē illud ē simplr ipossibile qd nec ē nec pōt ēē verū. Et ad istas rōes forte rñderēt q rōes bñ cōcludūt hāc p̄pōem. aliquis non fuit pñt? postq̄ ipse fuit. ēē simplr ipossibile sed n p se. Alij vero solvūt hoc sophisma p̄ distinctionem eo q pōt accipi i sensu diuiso vel i sensu p̄posito. Si enī accipiat in sēsu p̄posito sic sophisma ē falsū qz sēsus ē q ista p̄pō est possibilis falsū est verū. Si āt sumatur in sēsu diuiso tūc ē verū. z ē sēsus demonstrato aliquo qd est vel erit ipossibile h̄ pōt ēē verū. vel bec p̄pō ē possit ilis hoc ē verū. Et il li q sic solvūt cōcederēt istas p̄pōes ēē veras. calidissimū potest ēē calidū. Sitr cec? potest ēē vidēs Meretrix pōt ēē virgo. Senex pōt ēē puer. z de sitib? qz id qd potest ēē calidissimū ē vel pōt ēē calidū. z sitr qd ē vlt pōt ēē meretrix pōt ēē xgo z sic de alijs. Et si instet q n sūt possibiles qz possibilibi posito in ēē nullū seqt̄ impossibile. Sz si tales ponētur in ēē seqt̄ impole ḡ nō sūt possibiles. minor pz qz si ponūtur in ēē ipossibile ē possit ille. calidissimū ē calidū. cec? ē vidēs. z ad ipas sequitur ipossibile. ergo p̄me sūt ipossibiles. Ad h̄ rñdetur negādo minore z ad p̄bationē dī q nō debēt sic poni in ēē: sed solū debēt poni demonstrando id p q supponit submillariū p̄pōem vt sic hoc ē verū. hoc est vidēs. hoc ē meretrix: z q̄uis forte sint false tam sūt possibiles. Et iste mod? dicēdi cōformis ē cū p̄mis regulis ampliationū q̄ postea dabūt. Sz qz auctoz soluit aliter iō dicēdū ē cū eo qz sophisma est falsū. Et ad p̄bationē rñdetur q ibi cōmittitur fallacia accit̄is eo q in eo tria repiunt. Primus ē subiectū quod iponitur p̄ impole id quod est vel erit. Scdm ē ista ipossibilitas. Et tertius est posse ēē verū. Primū vero ē res subiecta. z^m ē accidēs. tertiu est attributū. qz ergo aliqd attribuit rei subiecte ideo credimus qz debeat attribui accidenti z sic decipiuntur per fallacias accidentis. z p hoc pōt sophisma esse falsum.

Secundo Sciēdū ē q cōsequēter auctoz ponit duas reglas generales d̄ ampliatōib? cōtinētes sub se multas spāles. P̄ia ē de ampliatōe respctū suppositoz. C̄ Scda ē de ampliatōe q̄ fit respctū tēpoz. C̄ Prima ergo tal ē. Dis termin? supponēs vel apponēs verbo habenti vim ampliandi quo ad supposita a se vel ab

alio ampliā ad ea que possūt ēē sub forma termini supponētis. Dī a se ppter hoc verbū pōt cōsimilia que de se habēt virtutem ampliādi. Et dī ab alio ppter hoc verbū est qd de se non habēt virtutem ampliādi. ampliāt tñ virtute alicui? dictionis sibi adiūcte. Unde ēē sub forma termini supponētis est actualr naturā p̄cipare que significatur p̄ terminū supponētē. C̄ Scda regula ē. Dis terminus cōis supponēs vel apponēs verbo habētī viz ampliādi quo ad tēpus supponit p̄bis que sūt vlt erūt sub forma t̄mini supponētis. vt cum dicitur hō necessario ē aial. hoc verbū est h̄z virtutē āpliādi ab hoc aduerbio nēcō. iō ampliāt terminū supponētē ad ea q sūt z erūt sub forma t̄mini supponētis. C̄ Unī p̄ma regula spālis cōtēta sub ill? ḡnā libus ē tal. Quilibet terminus cōmunis positus a pte subiecti supponēs vel apponēs respectu xbi p̄teriti t̄pis ampliatur ad supponendū p̄ illo qd ē vel fuit. Et ad hanc regulam due cōditiōes requiruntur. Prima est talis q termin? aptus nat? sit habere plura supposita. defectu cui? subm in ista p̄positione adaz fuit hō non ampliā quo ad supposita. qz non pōt esse in pluribus. suppositis. Secunda cōditio est q talis terminus a pte subiecti non restringatur p̄cise ad vnā copulam. Et ppter defectū hui? conditionis i hac p̄positione. qd est homo fuit aial. ly homo non ampliatur sed restringitur ad supponendū p̄cise in ordine ad copulam de p̄nti. C̄ Secūda regula est. termin? a pte subiecti positus respectu copule d̄ futuro ampliatur ad supponendū p̄ illo qd est vel erit vñmō talis terminus habeat suppositionem z q nō sit prius restrictus. Defectu cui? hac p̄positione homo generabitur. vel in ista. qd erit hō generabitur. hō nō āpliatur. C̄ Et circa hāc regulā dubitatur vtrū p̄dicatū istius p̄positionis homo ē vel erit aial āpliatur sicut z subm. Ad hoc respondetur q sic. qz sicut subiectū supponit in ordine ad diuersas copulas diuersas d̄fias temporis importantes. sic etiam p̄dicatū. qz copula ē aggregata ex diuersis qz vna ē p̄ntis temporis z alia futuri. C̄ Dubitatur vlt̄erius vtz bec sit vera aliud a nigro erit nigrum. Ad hoc respondetur q nō qz in dicta p̄positione ly nigro ampliatur z distribuitur p̄ oī nigro siue sit aut erit. z sic ad vlt̄itatē illius p̄positionis requiritur q illud qd ē nigrum nec erit nigrum qd est impossibile. Et si arguatur ponendo eam ēē veram. nam bene sequitur nihil aliud a nigro erit nigrū. sed oē albū est aliud a nigro. ergo

De ampliatione

nullum album erit nigrum. quia ibi arguitur in celarent. et consequens est falsum posito casu quod aliqd quod iam est album vel erit album postea denigretur. Aliq. pmissarum. non minor. quam maior. quam sua contradictoria erit vera. scilicet. aliud a nigro erit nigrum. Ad hoc respondet negando primam conclusionem. quod ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributione magis amplum. nam in minore ly album supponit precise. pro albo quod est in conclusione ampliatur indifferenter ad supponendum pro illo quod est vel erit. **¶** 3^a regula est. quod terminus positus a parte subiecti respectu participii preteriti temporis ampliatur ad presentia et preterita. Si terminus positus a parte subiecti respectu participii futuri temporis ampliatur ad futura et presentia. Et ad hoc due conclusiones reperiuntur. **¶** 1^a est quod talis terminus sit communis. descendi cuius subiectum in illa propositione ad aliam fuit homo. non ampliatur. **¶** 2^a Secunda conclusio est. quod talis terminus restringatur per restrictionem aliam descendi cuius subiectum in hac propositione quod fuit homo est mortuus. ly homo non ampliatur sed restringitur ad supponendum precise in ordine ad copulam de preterito. Ex hac regula inferitur correlarie quod si participium erit preteriti temporis et verbum quod erit copula futuri temporis subiectum ampliatur ad ea que sunt erunt et fuerunt si tale subiectum sit ampliabile et non restrictum per aliam restrictionem. **¶** Item hac propositione homo erit mortuus. ly homo ratione copule de futuro supponit indifferenter pro quolibet homine quod est erit. et ratione participii quod est participium preteriti temporis supponit indifferenter pro quolibet homine qui fuit. ideo sensus illius est. quod est homo vel erit aut fuit homo est mortuus. Ex quo sequitur secundo quod hec est. haec viuum est mortuum. pro quod sensus est. quod est viuum vel fuit viuum est mortuum. Et hoc est verum quod ad aliam est vel fuit viuum et ipse est mortuus. 3° sequitur quod ista est haec moriturus est mortuum. quod sensus est. quod est vel fuit moriturus est mortuum. et hoc est verum. quod ad aliam est vel fuit moriturus et non est mortuus. 4° sequitur quod hec est concedenda homo est mortuus. Et si argueretur sic hoc correlarium probando ipsum esse falsum. et hoc sic. nullus homo est mortuus. sed omnis homo est homo qui est. ergo nullus homo est mortuus. contra patet in celarent et premisse sunt vere. ergo conclusio est vera quod dicitur ista. homo est mortuus. Ad hoc respondet negando conclusionem quod maior extremitas non ampliatur in minore sed ampliatur in conclusione. et sic ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributione magis amplum. **¶** 4^a regula est quod terminus positus in propositione respectu huiusmodi potest ampliari ad supponendum pro his qui sunt vel possunt esse. Ex hac regula patet pro quod hec est concedenda album potest esse nigrum. quod sensus est. quod est vel potest esse album potest esse nigrum. et sequitur quod hec est impossibilis. omne currens potest

esse homo quia sensus est. omne quod est vel potest esse currens potest esse homo. et hoc est impossibile. quia asinus est vel potest esse currens. Et tamen asinum esse hominem est impossibile. Ex isto patet quod hec consequentia non valet. omne currens est homo. ergo omne currens potest esse homo. quia antecedens est possibile et verum in aliquo casu ubi tantum homo currit et consequens est falsum et impossibile. Patet etiam quia arguendo ab esse ad posse non valet consequentia cuius distributione quia arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributione magis amplum quod est virtualiter arguere ab inferiori ad superius cum distributione superiora. **¶** Quinta regula est quod isti modi necessarium contingens et impossibile ampliant terminos precedentes ad supponendum pro eo quod est vel potest esse. Probatur quia nisi predicti modi ampliarent terminos precedentes sequeretur quod due contradictorie possent esse simul false. consequens est contra primum principium. Et probatur consequentia quia ponatur casus quod de facto deus non crearet tunc illa esset falsa creans non potest esse deus. Et similiter omne creans de necessitate est deus cum de facto per casum nullum sit creans. et ille sunt contradictorie. quia ille sunt de secundo et quarto ordine.

¶ Sexta regula est quod quandoque copula de presenti additur nomini verbali terminato in bis vel trium subiectum ampliatur. Et similiter terminus rectus a verbo significante actum anime interioris importans rem in qua denotatur transire actus illius verbi ampliatur ad supponendum pro illo quod est vel fuit vel erit. Et ratio quare talia ampliant est ista. quia actus anime interioris et maxime intellectus et voluntatis feruntur vel perferri tam in presentia et in futura quam in preterita et in imaginabilia.

Tertio sciendum est quod circa predicta mouetur unum dubium scilicet que sunt dictiones que habent de se vim ampliandi. **¶** Pro solutione ponitur talis regula. quod terminus supponens respectu huiusmodi verbi potest ampliari ad supponendum pro eo quod est vel potest esse sub forma termini supponentis. **¶** Item hac propositione album potest esse nigrum. ibi album ampliatur pro eo quod est vel potest esse sub forma termini supponentis. Illa enim propositio significat quod illud quod est vel potest esse album potest esse nigrum. Ex quo sequitur quod hec propositio est falsa. omne album potest esse asinus. sensus enim est. omne quod est vel potest esse album

Tractatus quartus

potest esse asinus et hoc est falsum quia plato potest esse albus et tamen non potest esse asinus. ideo contra non valet. omne album est asinus. ergo omne album potest esse asinus sicut patet patuit quia antecedens est possibile et tamen contrarium est impossibile. ¶ Ex quo ulterius patet quod arguendo ab esse ad posse cum distributione non valet consequentia eo quod arguitur a minus amplo ad magis amplius cum distributione magis amplius. et illa consequentia non valet. valeret tamen si non distribuere. ut hic est bona consequentia homo est albus. ergo homo potest esse albus. Et sicut dictum est de impossibili ita dicendum est de contingenti suo modo quia iste sunt concedende alibi contingit esse nigrum. et cum contingit esse videntem. Et ideo sicut diceretur de principiis et nominibus de scendentibus ab eis. Similiter verba que sic se habent quod habent naturam transiendi super rem futuram aut presentem vel non presentem habent virtutem ampliandi ut sunt ista intelligo ymaginor oppinor et sic de alijs. Et ista non ampliatur quilibet terminum sed illum quem regunt. ¶ Et si quis querat quomodo sunt exponende propositiones in quibus sit ampliatio per hanc dictionem potest aut aliquam aliam sibi similem. Ad hoc respondetur quod debet exponi per propositiones categoricas de distincto extremo. ut ista. homo potest currere sic exponitur quod est vel potest esse homo potest currere.

Sed contra

predicta arguitur. primo sic. Conuertens sophismatis est vera. ergo sophisma est verum. Antecedens patet. quia hoc est conuertens sophismatis. verum potest esse impossibile. ¶ Secundo arguitur sic. possibile potest esse falsum ergo impossibile potest esse verum. consequentia tenet per locum a contrariis. ¶ Tertio arguitur sic. possibile ampliatur quo ad tempus sicut quo ad supposita. et similiter necessarium quo ad supposita sicut quo ad tempora. ergo male exemplificatur de possibili prima regula et de necessario in secunda. ¶ Quarto arguitur sic. necessarium non conuenit non entibus. ergo non habet virtutem ampliandi. tenet consequentia quia omnis terminus ampliatus equaliter conuenit enti et non enti ut sunt isti ymaginabile opinabile et sic de alijs.

Ad rationes

Ad primam dicitur quod illa non bene conuertitur sed debet sic conuerti. ergo potest esse verum est impossibile. ¶ Ad secundam dicitur quod ibi non arguitur per locum a contrariis. quia quibus verum et falsum contrariantur. tamen possibile et impossibile non contrariantur sed magis priuatiue opponuntur. Et si dicatur quod illa regula tenet in omnibus oppositis eo quod dicitur philosophus. si oppositum in opposito et propositum in proposito. Dicendum est quod illa regula est vera

quando illa extrema eodem genere oppositionis opponuntur. sic autem non est hic. ¶ Ad tertiam dicitur quod quibus possibile ampliatur ad tempus hoc tamen non est ex consequenti. quia primo et principaliter ampliatur ad supposita. et e contrario est de necessario. primo enim ampliatur quo ad tempus et ex consequenti quo ad supposita. ¶ Ad quartam dicitur quod si necessarium non possit affirmari de aliquo quod non est. tamen terminus per ipsum ampliatur et potest affirmari de eodem quod est et de eo quod non est. Et hoc de ampliatio deca sufficiant.

¶ Explicit tractatus tertius de ampliatio
¶ Sequitur tractatus quartus de appellatione

Appellatio est acceptio termini pro re existente. Dico autem pro re existente. quia terminus significans non ens non appellatur

ut cesar vel antichristus vel chimera et c. Distinguitur autem a significatione et suppositione. quia appellatio est tantum de re existente. sed suppositio et significatio sunt etiam pro re existente quod pro re non existente. ut antichristus significat antichristum et supponit pro antichristo. sed non appellatur. homo enim significat homines et de natura sua supponit tam pro existentibus quam pro non existentibus hominibus. appellatur autem tantum homines existentes. Appellatio num autem alia est termini communis ut homo. alia est termini discreti vel singularis ut sortes. Terminus singularis idem significat supponit et appellatur. scilicet rem existentem ut petrus vel iohannes. Item appellationum termini communis alia est termini communis pro re in cuius quando terminus communis simpliciter habet suppositionem ut cum dicitur homo est species. animal est genus. et tunc terminus idem supponit significat et appellatur. ut homo significat hominem in comuni. et supponit pro homine in comuni. et appellatur homines in comuni. Alia autem est appellatio termini communis pro suis inferioribus ut quando terminus

De appellatione

cois psonalē h3 supponez vt cuz dī. hō
currit. tūc hō nō idē significat supponit
z appellat. s3 significat hoies i coi z sup
pōit p pīcularibus hoibus z appellat
pīculares hoies tm exītes. z hec de
appellationibus sufficiant dicta.

C Ille ē quart' tractat' puoz logicaliū in q̄ ipse d
terminat de appellationib' pūsq̄ de restrictiōe.
Et rō ordiō ē qz termin' p se sūp' pōt āplari non
ā restrictiōis nisi p aliquod adiūctū. q̄ zc. Uī appella
tio trib' mōis dī. Uno? vt idē ē qd vocatio s3 p
um nomē alic' psonē. vt cū dī ille appellat' anto
nius valet tm sicut vocat'. z modo accipit' appel
latio vt ē ppetas nois significatiōis rē sub mō coita
tis fm quā noia dīr appellatīa que sūt coia mltis
3? modo accipitur vt ē acceptio termini pro re ex
istēte vel pro reb' exītib'. z solū ist' modo de ap
pellatōe ē hic ad ppositū. Et dīstīnī sic appellatō
Appellatō ē acceptio termini p re exīti. In qua
dīstīōe ponit' acceptio loco gnīs. Et dīr termini so
lū z nō termini cois. qz termin' singularis pōt ap
pellari sicut termin' cois q̄uis dīstīrāt vt postea
videbū. Et dīr p re exīte ad dīam significatiōis
z suppositiōis q̄ pnt ēē tārei exītis q̄ n exītis.
Ex q̄ seq̄ q̄ accipiēdo appellationē ppe termin'
significās n̄ ens vt chimera bircoceru' z sic de ali
is n̄ pōt appellare. Ex q̄ vterius p3 dīa inter ap
pellationē suppositiōis z significatiōis. qz appel
latio ē tm de re exīte. significatio vero z supposi
tio sūt tā de re exīte q̄ n exīte. vt antixps signifi
cat antixps z supponit pro antixps z tm nībil ap
pellat. Sītr homo significat hoīem z supponit tā
p hoib' exītib' q̄ n exītib' sed tm appellat ho
mines exīstentes. Aliter dīstīrāt qz vbiq̄ ē ap
pellatio ibi ē suppositio. s3 n̄ cō. Et diuidit' appel
latio in appellationē termini cois z in appellationē
termini singularis. Dīnt āt adiūct' qz tmīnus
singularis idē significat z pro codē supponit z ap
pellat. sortes enī significat rē singulārē z suppo
nit pro re singulārī z appellat eādē rē. Et hī telli
gēdū ē si talis termin' singularis appellat rē pntē
Termin' xō cois significat nām coēm z suppōit
p suppositis tā exītib' q̄ n exītib' z appellat exī
tes solū. Uī duplex ē appellatio tmīni cois. qdaz
ē appellatio termini cois bñtis suppositiōis sim
plicē z tūc talis termin' idē significat z p eodem
supponit. vt cū dī hō ē spēs homo significat nām
co3 z supponit p nā būana z appellat eādē rem.

Alia ē termini cois psonalē suppositiōis bñtis z
talis termin' n̄ idē significat supponit z appellat.
vt dictū ē pū. Et ita d3 itelligi pdcā dīa de ap
pellatione termini cois psonaliter supponentis.

Secundo sciēdū ē qz dictionū quedā sūt
q̄ appellāt s3 p se appellata non
bñt vt noia adiectiua q̄ p se n̄ bñt appellata s3 rati
one suoz substātiōz dīr bñe. Alie sūt q̄ n appel
lāt ppe s3 appellata sūt vt sūt pnoia demonstrati
ua. Alie sūt q̄ appellāt z bñt p se appellata vt sūt
noia substātia coia. z solū talib' ppe uenit appel
latio accipiēdo appellationē eo modo q̄ pe. by. ac
cipit. Uī fm alios alio? diuidit' appellatio qz qdā
ē appellatio formalis significatiōis tmī. alia ē ap
pellatio rationis tmīni. Uī ratio formalis tmīni signi
ficati ē acceptio termini p ei' significato formali
cni iest illd tale significatū formale sub aliq̄ dīa
tpis z illa solū dūcīt acretis. vt cū dī. sortes ē ve
niēs. ibi vēiēs appellat rōnē formale sui tmī. S3
appellatio rāiōis ē acceptio termini i ordie ad
dictionē ipo itte actū aie iteriore fm illā dēstīa
tā rationē s3 quā talis termin' suū significatū s3
gnificat sic qz act' iporat' p talē dictionē denotet
trāsire in rē significatā p illū terminū. **C** S3 cir
ca h̄ q̄rit. vtz vbiq̄ sit appellatio rationis sit ap
pellatio termini significati formal. Ad h̄ dī qz sic.
z declarat' p ductionē in singulis ppositionib' in
qb' ē appellatio rationis. nā i ista. cognosco veniē
tē ē appellatio rōnis ita z i ea ē appellatio formal
significati qz cognosco significat actū cognoscen
di z appellat ipas adiacere alicui sub aliq̄ dīa rē
poris. modo h̄ ē appellare suū significatū formale
z ita p̄t reduci i oib' alijs. Et ad facili' cognoscen
dū q̄tr termin' appellat z q̄tr n̄ ponūt aliq̄ regule
p̄ia ē. qz termin' appellatiū pōit' post x̄bū sē qz
appellat suū significatū formale p tpe x̄bi. et h̄ sic
d3 itelligi qn talis termin' n̄ ē āplatiū vel possi
tus cū tali terminio ampliatio. Exēplū p̄mi. vt i bac
ppōe. adā ē genit'. ly genit' nō appellat gnātōem
passiua p tpe p̄nti iporato p copulā adiacē ade.
sed appellat gnātōnē adiacuisse p tpe p̄terito i
porato p illud predicatū genit'. Exēplū scdī. vt i
bac ppōe. antixps ē futur' p̄dicatoz. ibi p̄dicatoz
nō appellat actū p̄dicatū adiacere ātixps p tpe p̄
sēti s3 p tpe futuro. Ex q̄ p3 qz si sortes nūc ē alb'
itāqz nūc ante fuisse alb' hec cēt falsa. sortes fu
it' albus. qz ly alb' appellat suū significatū forma
le p tpe p̄terito inbessisse sorti. iō sensus ei' cēt. for
tes i tpe p̄terito habuit albedinē z h̄ ē falsū p casū

Tractatus quartus

positū. ¶ 2^a reglac. t^min^o appellatiu^o posit^o tā in
ppōe de p^riti q^d p^rerito z futuro sp appellat su
q^d rōes formalē sicut q^d ad^ritatē ppōis de p^riti re
gritur q^d p^rdicatū i p^rpa forma xificet de pronoie
demōstratē p q^d supponit subm. Et silt^r dicere
tur d^r ppōne de p^rerito. vt ad^ritatē h^o albū fuit ni
q^d rēgritur q^d hec aliq^d fuerit h^o h^o ē nigr^o d^rmon
strādo p ly h^o ē q^d fuit albū. Et silt^r diceret^r d^r ppōe
de futuro. ¶ 3^a circa h^o dubitat. vtz termin^o ap
pellatiu^o significati formal^o diuersimode appellat
an^o h^o b^o z post h^o b^o. Ad h^o d^r q^d in ppōe mere de p^ri
ti n^o refert terminū appellatiuū p^rponere vt post
ponere h^o b^o q^d ad appellationē vt i istis. albū ē
fortes^o fortes ē alb^o. ibi ly albū eodē mō appellat
q^d i vtrac^o appellat albedinē forti. Ex isto p^r d^rse
et aliq^d pcedētū istas ppōes. mor^o ē s^o nō ē mo
r^o q^d dicit^r ipi q^d t^min^o appellat al^r post h^o b^o z an
z^o d^r q^d mltū refert p^rponere z postponere termi
nū respē h^o b^o p^reriti vt futuri. p^r q^d si tal^r p^rponat
h^o b^o p^reriti vt futuri t^ris. tūc appellat suū signifi
catū formale ad p^ris sub diu^rctōe. z q^d postponi
tur h^o b^o p^reriti vel futuri t^ris tūc appellat suū si
gnificatū ad t^ris d^rbi z nō sub diu^rctōe ad p^ris. vt
i ista. albū fuit fortes albū appellat albedinē p tē
pore p^rerito sub diu^rctōe ad p^ris. z s^o s^o ē. q^d est
vel fuit albū fuit fortes. Silt^r i ista. fortes fuit alb^o
ibi alb^o solū appellat albedinē p t^rpe p^rerito. Ex
q^d p^r patere v^ritas h^o ppōis. crudū comedisti. nam
crudū appellat cruditatē adiacere alicui p t^rpe p^r
terito sub diu^rctōe ad p^ris ita q^d appellet crudi
tatē inesse vel inuisse rei quā comedisti. sed in ista
comedisti crudū appellat cruditatē p mōz adiacē
tis rē quā comedisti z h^o p t^rpe sue comestionis

Tertio sciendū est q^d tertia regula talis est
Quicūq^d terminus sequitur dictio
nē significantē actū aīe interiorē z regit^r a tali di
ctione tūc appellat p^rcise suā p^ram rōnē. vt. hac
ppōe cognosco venientē. ibi venientē appellat su
a^r p^ram rōes s^o m quā d^r eē veniens. Et d^r notan
ter termin^o sequēs q^d si pcederz tūc appellaret su
am formā sub diu^rctione ad alias rōes puenien
tes rei significatē. Verbi grā in ista cognosco vē
iētē ly venientē appellat p^rcise suā rōem z iō ad x^r
tatē eius regit^r q^d de venientē habeat notitiā. S^o
in ista propositione venientē cognosco ly venien
tē appellat sub diu^rctione ad oēm rōem venienti
conuenientē. ideo ad veritatē dicte propositionis
sufficit q^d de vēiētē habeat notitiā siue sit notitiā
p^rpa siue s^o m quā d^r veniens siue alia venienti
pueniēs. Et s^o m istū modū dicendi non valēt iste

d^rne. venientem cognosco ergo cognosco venientē
z sic de alijs propter cās iam dictas. Si tamen q^d
dicat q^d vtr^o b^oz tenetur eodem modo tunc valet
consequētia nec in hoc mō dicēdi ē d^rdictio:

Sed contra ^{predicia arguitur primo sic}
^{ola noia coia sūt appellatia}
ergo solum eis conuenit appellatio. ¶ Secūdo
arguitur sic. adiectiuū quādoq^d appellat z tū non
est terminus supponens cum tantū modo coplat
z nō supponit. ergo appellatio non est acceptio ē
mini supponentis z per consequens appellatio p^r
supponit suppōem. ¶ Tertio arguitur sic. oē q^d
appellat habz supposita. sed terminus singularis
non habz supposita. ergo terminus singularis nō
habz appellata. z sic ipsius termini singularis est
appellatio nulla. ¶ Quāto arguitur sic. antichri
stus significat rem singularem z pro ea supponit.
z tamen illam non appellat. ergo male dicitur q^d
t^min^o singularis idē significat suppōit z appellat

Ad rationes ^{Ad primam d^r q^d non ac}
^{cipitur appellatio p^rout}
a grāmatico consideratur. sed vt est acceptio t^mi
ni communis pro re vel rebus ex^ritib^o vt patuit
in primo notabili. ¶ Ad secundam dicitur q^d ad
iectiuū in ma^rculino z feminino generibus co
pulat sed in neutro b^o supponit. s^o pro illis supposi
tis quibus accidit suū significatū. z illo modo b^o
appellat. si tamen accipiat appellatio pro q^d cūq^d
acceptione termini sub eius ratione formali tūc
terminus adiectiuus bene appellat vt prius v^ritū
est. ¶ Ad tertiam d^r q^d terminus singularis non
habz supposita tamen res singularis quam signi
ficat respē vocis significatē pōt dici suppositus
z appellatū qu^dis s^o m diuersas rōes. ¶ Ad q^r
tā d^r q^d termin^o singularis bz significare supponē
z appellare tūc illa tria supponunt pro eodem
sed tamen potest significare z supponere z tamē
non appellabit. vt satis probat ratio. Et hec d^r ap
pellationibus.

Seqt^r quitus tractatus de restrictiōe.

Restrictio ē coartatio t^mini cō
minis a maiori suppositione
ad minorem vt dictum ē pri
us. Restrictionum aut alia fit per nom
vt homo albus. iste terminus homo
non supponit pro nigris neq^z pro me
dio colore coloratis. sed restringit^r ad
albos. Alia fit per verbū vt hō currit.

De restrictiōe

iste terminus hō supponit p pñtibz tā
tñ. Alia fit p pñcipiū vt cū dī hō currēs
disputat. ille terminus hō supponit pro
pñtibz. Alia fit p iplicationē vt cū dī
hō qui ē albus currit. hec iplicatio qui
ē albus restringit hōinē ad albos. Itē
restrictionū factarū p nomē alia fit p i-
ferius superiori appositum vt aial hō
currit. ille terminus aial tātz suppoit
p aialibus q sūt homines. Alia fit p dif-
ferentiā adueniētē generi q est eēntial
cū sit cōstitutina rei vt cū dī aial rōnale
hic aial supponit p rōnālibz aialibus.
Alia fit p adiectiū accidētis vt cū dī
homo albus. iste terminus hō suppo-
nit tñ pō albis hominibus.

C Istē ē quintus tractat⁹ p quozum logicaliū pe-
tri hyspani. in quo ipse determinat de vna passiōe
termini opposita āpliationi q dī restrictio. Et eā p
diūnit. Restrictio ē coartatio termini cōis a ma-
iori suppositiōe ad minōrē. Et ibi ponit coartatio
loco generis. Et ponitur termini cōmunis ad dif-
ferentiā termini singularis q non āpliat nec re-
stringitur saltē quo ad supposita. z dicitur a ma-
iori suppositiōe ad minōrē ad differentiam āplia-
tiōis. cū enim dī homo currit homo supponit pro
omnibus hōinib⁹ pñtibz. sed si dicatur hō albus
currit. homo restringit qz solū supponit p hōinib⁹
albis. pro quo aduertēdū ē q ad h⁹ q aliquis ter-
minus possit aliū restringere due cōditōes requi-
rūt. Prima est q ille terminus possit verificari
de aliquo supposito termini restringibilis z de ali-
quo nō. iō hic nō ē restrictio hō asinus currit. Se-
cūda cōditio ē q h⁹ verbū ē possit affirmari de ag-
gregato ex termino restringibili z restrictione. vt
ad hoc q homo restringatur in ista ppōne homo
alb⁹ currit. qz h⁹ sic fit vera homo alb⁹ ē. iō hic nō
est restrictio. nullus homo est generandus. qz hec
est falsa homo generandus est.

Primo sciēdū est q duplex ē restrictio q
dam ē ppria siue nālis alia ē ipro-
pria. z talis ē duplex. qz quedā ē vsualis que ē qū
aliquis terminus accipitur ex vsu loquendi p ali-
quo determinato supposito pro q virtute sermo-
nis nō accipitur vt cū dī rex venit parisijs. qūis
enī rex ibi de virtute sermonis possit idifferenter

accipi p omni rege: tñ ex vsu loquendi restringit
ad regem pprie patrie. Alia est transitiua que fit
virtute alicuius verbi trāsitiui. vt cum dicitur for-
tes pcutit hominē. virtute illius verbi trāsitiui
pcutit ille accusatiuus hominēz supponit pro alio
a forte z sic videtur restringi. Restrictio vero p-
pria ē que fit virtute alicuius adiuncti termino
cōi. Et ista est quadruplex. qz quedā est que fit p
nomen. alia per verbum. alia p participium. alia
p implicationem. Et huius diuisionis ratio est qz
restrictio fit p aliquam dictionem. aut ergo fit p
dictionē cōplexam z sic est illa q fit p iplicationem
aut dictionē icōplexam. z hoc duplīr. qz vel tāt
dictio significat substantiam z sic est illa q fit p no-
men. aut significat actū z h⁹ dupliciter. qz vel signi-
ficat actū distantem a substantia z sic ē illa que fit
per verbum. aut actū indistantem z sic ē illa que
fit per participium. Est autē iplicatio aliqō cōple-
xum ex nomine z verbo z relatiuo qui addito al-
teri extremo propositionis. vt si dicatur homo q
est alb⁹. hoc totū qui ē alb⁹ dicitur implicatio.

Secundo sciendum ē q restrictiōis sacre
p nomen talis est diuisiō. nā alia
fit per inferius additū superiori vt si dicatur aial
homo currit. alia vero per differentiam adueniē-
tem generi vt cum dicitur animal rationale. z h⁹
intelligitur de differentia diuisiua. alia fit p adie-
ctiuum accidentis vt homo alb⁹ currit. Et huius
diuisionis sic habetur sufficientia. qz iō restrictio
ne vel terminus restrictus est eēntialis terminio re-
stringenti vel non. si nō sic ē tertiū memb⁹. Si sit
eēntialis hoc est dupliciter qz vel cōuenit termino
restringenti primo z p se. vel ex cōsequēti. Si pri-
mum sic ē pimum memb⁹. Si secundū sic est secun-
dum. Differentia enim pmo restringit gen⁹ qd di-
uidit z ex cōsequenti inferius includit illas dīas. Unā
adiectiū pōr se habere tripliciter ad nōm vlt ad
pdicatū cui adiungitur. Uno mō conuertibiliter
Alio mō magis cōiter. z tertio vt minus cōe. Si
enī se habeat vt cōuertibile tūc non restringit ter-
minū cui adiūgit. vt si dicat hō est risibilis. ibi risi-
bile nō restringit hōiem cū habeat supposita eqliā
sic z ly hō. Si hō sit min⁹ cōe vt dicēdo hō grāma-
ticus tūc semp restringit. Si hō sit magis cōmūe
h⁹ duplīr. qz vel cōuenit oib⁹ suppositis illius cui
adiūgitur z cū hoc multis alijs z sic restringit. vt
si dicatur ethiops niger currit. si hō cōueniat aliq-
b⁹ suppositis illi⁹ cui adiūgit z aliqb⁹ nō z cū hoc
multis alijs cōuenit sic restringit. vt si dicat hō alb⁹
currit ibi alb⁹ restringit. z cōuenit aliquibus sup

Tractatus quintus

positis illius cui adiungitur sed non oibus quibus multis alijs conueniat. et hō mō restringit subm cui adiūgitur ad supposita gbus illō adiūctū inest qñ ponitur ex eadē parte cū illo termino cōmuni

Tertio sciendū ē q̄ itez restrictionū ponit alia diuissio. nam quedā ē que sit rōne significationis. Unī restrictio rōne significationis ē qñ aliquod adiūctū alteri restringit ipm q̄ ad significationē pncipalē sic q̄ termin⁹ restrict⁹ solū tenet p suppositis gbus cōuenit forma significationis p terminū restringentē vt hō albus currit. Alia ē que sit rōne significationis qñ aliqd adiūctum alteri restringit ipm quo ad significationē vt cū dñ homo est albus. albus enī restringit hōi nē rōne significationis q̄ est gen⁹ ad masculinū tm. Et hec sūt intelligenda de significatione et cōsignificatione termini restringentis. cū enī dñ hō est albus ibi albus significat albedinē et nō significat masculinū genus sed magis significat. idē restringit hominē quo ad significationē. non autē quo ad significationē qz non facit cū teneri p oibus albis solum. et huius diuisionis sic habet sufficiētia. qz ois restrictio sit p aliquā dictionē restringentem. aut ergo ponitur in eadē parte ppositionis cum dictione restricta et sic est primus membrus. vel ex altera et sic est secundus membrus.

Sed contra p̄dicta arguitur p sic dicens do sortes alb⁹ currit. ibi sortes restringitur ad standū p albis. ergo terminus singularis pōt restringi et sic restrictio nō est solus termini cōmunis. ¶ 2⁹ arguit sic. verbū non est determinatio subī qz ponit ip̄dicato p̄pōnis. ergo nō pōt restringere subm et sic nulla ē restrictio facta p hū. ¶ 3⁹ arguit sic. p̄cipiū h̄z eandē vim restringēdi cū verbo cū habeat idē significatū. s̄z cū dñ hō currit hō nō restringit ad currentes. ergo cū dñ homo est currēs hō nō restringit p currētib⁹. ¶ 4⁹ arguit sic. iferi⁹ additū superiori restringit superius rōne dñe quā includit. ergo primus modus restrictionis facte p nomen et secundus non distinguuntur inter se.

Ad ratiōes Ad p̄maz dñ q̄ in ista sortes alb⁹ currit. sortes bene restringitur quo ad significationē qz pōt equoce multa significare. s̄z non quātū ad suppositionē. idē nō restringit. ¶ Ad secūdā dñ q̄ verbū positū i p̄dicato non h̄z p suam significationē restringere subz qz illo mō non est determinatio ei⁹ s̄z bene h̄z p suam significationē fm quā respicit subm. ideo currit nō restringit ad currētes s̄z bene ad p̄ites. ¶ Ad

tertiā dñ q̄ qñ dñ hō currit illud hū non restringit subm p suā significationē ad currētes. s̄z cū dñ hō currēs legit. homo currēs ponit ex eadē pte cum boie. idē h̄z restringē hūc f̄minū hō ad standū p currentibus. et h̄z habeat eadē vim nō tñ eodē modo applicata ē ad subm. ¶ Ad quartā dñ q̄ iferi⁹ additū superiori et dñia constitutua ei⁹ habet vim restringēdi ad eadē supposita. sed differūt quantum ad modos restringendi. naz inferi⁹ restringit superi⁹ substantiue et per appositionē. differentia hō adiectiue et non p figurā. et sic distinguūtur inter se.

De restrictiōe facta p nomē cōmuni sumptū tales dant regule. Omne nomen nō diminues nec habēs vim apliandi adiunctus ex eadē pte termino magis cōmuni restringit ipm ad supponendū p his ad que exigit sua significatio vt p̄z in exēplis p̄dictis vt hō p suam significationē restringit aial ad animalia que sunt homines. vt cū dñ animal hō. et albus restringit hominē p suā significationē ad homines albos. vt cū dicit hō albus. Dico autē nō diminues ad remouēdū noia diminuetia rationez adiūcti vt mortuus vel corruptus et similia q̄ non restringunt sed potius destrūit adiūctū. Dico autē non h̄s vim apliadi ad remouēdū dictiones ampliatiuas. vt potens. pōt. possibile que nō restringūt sed potius ampliant. Et sciendū q̄ minus cōmune semp restringit magis cōmune. vt cum dicit homo albus currit qz homo reperit in albis hominibus et nigris et medio colore coloratis. albus autē non. unde quo ad hoc hō ē magis cōmune et alb⁹ min⁹ cōmune. et sic albus restringit hominē. s̄z s̄z q̄ albus reperitur i hoibus. lignis. lapidibus et brutis: hō autē non. sic albus est magis cōmune et hō minus cōmune. et sic homo coartat albū ad albedinē existētem in hominibus cum dicit hō albus

De restrictione

currit. et sic utriusque coartat alterum secundum diuersam. Item de termino restricto talis datur regula. Si signum uel adueniat termino restricto non distribuit ipsum nisi pro his ad que restringitur. Cum enim dico omnis homo albus currit. ibi homo restringitur ad albos et non potest distribui nisi pro albis. Item de restrictione datur regula talis. Nihil positum a parte predicati potest restringere terminum eodem positum a parte subiecti quoad principalem eius significationem. ut homo est albus iste terminus albus in predicato positus non potest restringere homines in subiecto positum ad albos. quia si restringeretur ad albos ergo per regulam precedentem scilicet si signum uniuersale aduenierit termino restricto solum distribuitur ipsum pro his ad que restringitur ut in proposito homo distribueretur solum pro albis hominibus. et sic istius propositionis omnis homo est albus sensus esset omnis homo albus est albus. ergo si una erit uera reliqua erit uera. et si una est falsa reliqua erit falsa. quod tamen est falsum. ergo cum dicitur omnis homo est albus. iste terminus homo non restringitur et sic patet illa regula. Dico autem quo ad principale eius significationem. quia predicatum restringit subiectum quo ad significationem que est genus. ut cum dicitur cignus est albus iste terminus cignus restringitur ad mares et non ad mulieres et sic albus restringit ipsum quo ad significationem que est genus et non quo ad suam significationem. Item de restrictione facta per implicationem talis datur regula. Omnis implicatio in diuersa iuncta termino eodem restringit ipsum sicut suum adiectiuum ut cum dicitur homo qui est albus currit. iste terminus homo restringitur ad albos per hanc implicationem. scilicet quod est albus. Item de eadem restrictione talis datur regula. Quotiescunque signum uel implicatio ponuntur in eadem locutione duplex est

oratio. ex eo quod hoc signum potest precedere implicationem et sic distribuit terminum eodem per quolibet suo supposito. ut cum dicitur omnis homo currit quod est albus. Item implicatio potest prius aduenire et restringere terminum eodem et tunc signum postea adueniens non distribuit ipsum nisi pro his ad que restringitur ut omnis homo qui est albus currit. et tunc equiualeat huic. omnis homo albus currit.

Circa hunc textum notandum est primo quod inter auctores ponitur alia regula de restrictionibus. Et primo ponitur una regula de restrictione facta per nomen que talis est. Omne nomen non diminuet neque habens uis ampliandi adiunctum termino communi ex eadem parte restringit ipsum ad supponendum per his per quibus erigit adiunctum siue significationem termini restringit. ut si dicatur animal homo currit animal restringitur ad standum pro animalibus que sunt bipes. Et tamen non diminuet quia nomina diminuentia non restringunt eo quod alienam rationem termini non habent quibus adiunguntur nec predicantur de aliquo supposito ipso. Dicitur etiam non habere uis ampliandi gaudeat ampliatue non restringunt sed ampliatur. Et tamen adiunctum ex eadem parte quia nullus terminus restringit alterum quo ad significationem nisi sibi addatur ex eadem parte. Dicitur etiam termino magis communi quia minus commune se restringit magis commune et non e contra ut cum dicitur homo albus currit. cum enim homo reperitur in hominibus nigris et in medio colore coloratis et albis non ideo albus restringit hominem ad albos et contra. Si uero accipiatur secundum quod reperitur in hominibus et multis alijs rebus sic homo se habet ut minus commune et coartat album ad standum per albedinem que est forma.

Secundo Sciendum est quod de termino restricto datur talis regula. Si signum uel adueniat termino restricto non distribuit ipsum per omnes suos suppositos sed solum per his ad que restringitur ut cum dicitur omnis homo albus currit. homo non distribuitur nisi per albis. Et ratio talis est quia signum uel non distribuit terminum nisi eo modo quo reperit ipsum tantum pro suppositis per quibus accipi potest. sed signum uniuersale applicatur solum tali termino communi sic restricto. idem hic solum accipi potest pro suppositis ad que restringitur. Est tamen aduertendum quod dictio restringens non diminuit uirtutem distribuendi signi ex parte ipsius. tamen diminuit applicationem eius ad materiam ex parte termini distribuibilis. Consequenter auctor ponit aliam regulam de restrictione in omni que talis est. Nihil positum a parte predicati restri-

Tractatus quintus

git terminū cōm positū apte sūdi quo ad pncipa
le significatōem termi restringētis. Quis possit re
stringere quō ad significatōem. qñ enī dī bō ē al
bus alb⁹ nō restringit boiem quo ad significatōem
eo q nō facit boiem teneri p albis tñ. tñ restringit
ipm quo ad significatōem. qz facit ipm teneri p
marib⁹ tñ. Qz at non teneat i illa ppoe p albis tā
tum pz regulā pcedētē. qz si solū distribuere p
albis ergo eēt idē sensus b⁹ ppōis: ois bō ē albus
z isti⁹ ois bō alb⁹ ē albus. qz sicut z⁹ sp est x⁹ ita de
beret eē z pma: quod falsū ē. iō nō restringit q ad
significationem si ponatur a parte p̄dicati.

Tertio sciēdū est q de restrictōe scā p ipli
cationē talis datur regula. Dis im
plicatio adiūcta im mediate termino cōi restringit
ipm sicut suū adiūctū. vt cū dī homo qui ē albus
currit. ibi homo restringit ad albos per hanc iplica
tionē q est. Et rō regule talis est. qz implicatio bz
vim restringendi rōe adiūcti qd ponit i ipsa. iō qñ
in ipsa ponitur ex eadem pte. ppōis cum termi
no cōi eodē modo restringit sicut faceret suū adiū
ctū. Et notāter ponit im mediate adiūcta. qz si talis
iplicatio nō eēt im mediate adiūcta termino nō restri
geret p suā significationē. vt si dicatur bō currit q
ē albus ibi nō restringitur homo ad albos sed bñ re
stringit ad mares. z dī intelligi de iplicatōe si dimi
nuētē nec āpliante. Sicut de eadē restrictōe dat
alia regula q talis ē. Quotiescūqz signū vlt z im
plicatio ponitur i eadē orōne tñ locutio est du
plex eo q signū vlt pōt pcedere iplicationē non
im mediate adiūctā termino cōi z distribuit terminū
cōm p oibus suis suppositis. vt cū dī ois bō cur
rit qui ē alb⁹. Vel iplicatio p̄t p̄us aduenire tñ
no cōi qz signū vlt: z tñ si signū vlt sibi addat so
lū distribuere terminū p bis ad q restringit per ipli
cationē. vt cū dī ois homo q est alb⁹ currit. ibi bo
mo solū distribuitur p albis eo q bō p̄us restringit
p iplicationē qz distribuatur p signū. Ex q pz q
talis locutio ē duplex. illa enī ppō i qua ponitur
iplicatio ex eadē pte equalit vni copulatie. vt
hec. ois homo qui est albus currit. equialet huic
omnis homo currit z ille est albus.

Sed cōtra p̄dca arguitur p̄sic: cū dī bō
potēs videre currit. ibi potēs
restringit boiem z tñ est dictio āpliatia. ergo male
dī i p̄ma reglā nō bñs vi āplandi. C z arguitur
sic. signū vlt in oratione sēper prius aduenit tñ
no cōi qz dictio restringens q segtur terminū com
munē. q reperit terminū cōm non restrictū z sic
distribuit ipsū p omnibus suis suppositis z nō so

lū p bis p qbus erigit dictio restringens. C z ar
guitur sic. talia sūt suba qualia pmittunt ab eorū
p̄dicatis vt dicit Boetius. q̄ p̄dicatū pōt restrin
gere subm quo ad pncipales ei⁹ significationem:
C 4. arguitur sic. illud qd ponit a pte p̄dicati nō
pōt restringere terminū in subo per suā significa
tionē. sed dictio restringens ponit a parte p̄dicati
in iplicatione. ergo cū implicatio nō restringit nisi
virtute termini restringentis adiūcti non pōt nisi p
eius significationē restringere subiectum.

Ad rationes Ad p̄mā dī q potens p
q̄to. determinat actus
vidēdū bz vi restringendi terminū cōez vt teneat p
bis que bñt potentia vltiā si tñ per se sumat bz
tutē ampliādi ad p̄ntia z futura z hoc per respcū
ad diuersa. C Ad secūdā dī q bz signū vlt ē m
vocē posterit⁹ sit z im mediat⁹ adiūgatur termino cōi
tñ fm intellectū est ecōuerso. Et cā est qz dictō re
stringens ē absoluta z signū vlt est dictio respecti
ua que dīponit subm i ordine ad p̄dicatū. mō p̄
ns ē intelligere illud qd subiicitur āteqz distribu
atur respcū p̄dicati. C Ad t̄riā dī q illa aucto
ritas sic intelligit. talia sūt suba qualia pmittūt
ab eorū p̄dicatis cōsideratis q̄tū ad significatōem
vel significatōem. z ē q̄tum ad modū supponē
di subm determinat a p̄dicato p significationē p̄
dicati. sz p illā significationē nō restringit illud cui
adiūgitur quo ad suā significationē. C Ad q̄rtā
dī q adiūctū significationis se t̄z ex pte p̄dicati
ppōis iplicatiue. sed nō ex pte p̄dicati toti⁹ ppō
sitiōis. Et qz tota iplicatio se t̄z ex pte subī. iō p su
as significatōes pōt restringere subm.

Sequit de restrictōe scā p verbum de
qua ples dant regule. quaz p̄ma tal
est. Terminus cōis supponens vel ap
ponens verbo p̄ntis temporis simplr
sūpto nō habente vi āplandi neqz ex se
neqz ex alio restringit ad supponēdū p
bis q sūt sub forma t̄mini cōis suppo
nētis. Dico at termini cōis quia termi
nus discretus neqz restringit neqz am
pliatur. Dico aut verbū p̄ntis t̄pis ad
remouendū alia verba aliorū tempo
rum. quia terminus communis aliaz
habet suppositionem cum eis. Dico
autem simpliciter sumpto ad remo

De restrictione

uendum verba supra cū p̄iculis dīmi-
nutionibus vt ē opinabile ⁊ iopinabile.
Dico at̄ nō h̄ntē viz ampliādi ad remo-
uendū verba āpliatiua vt pōt. Dico at̄
neq; ex se neq; ex alio ad remouēdum
verba habētia vim ampliādi ex alio vt
puta ex cōiuncto. sicut hoc verbū ē cū
dicit̄ est potēs. Dico aut̄ sub forma ter-
mini supponētis q; hō supponit p̄ his
qui sunt sub humanitate. ⁊ aīal que sūt
sub aīalitate. vt cū dicit̄ hō est animal.

Itē alia dat̄ regula. Terminus cōmū-
nis supponēs vel apponēs verbo de p̄-
terito simplr̄ sūpto nō habētē viz am-
pliādi nec ex se nec ex alio restringit̄ ad
supponēdū p̄ his que sūt vel fuerūt sub
forma t̄mī supponētis. vt cū dī hō fuit
aīal. iste t̄minus hō supponit pro his q
sunt vel fuerunt hoīes. ⁊ aīal pro his q
sūt vel fuerūt aīalia. Itē alia dat̄ regla
Terminus cōis supponēs vel apponēs
verbo de futuro etiā supponit pro his
que sūt vel erūt sub forma termini sup-
ponētis scilicet pro eis que sūt vel erūt in
futuro vt hō erit aīal. Ex p̄dictis p̄ q
verbū restringit̄ quo ad significatōes q̄ ē
t̄ps. ⁊ n̄ quo ad significatōes p̄cipalē.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ n̄r petrus bys.
ponit tres regulas de restrictōe scā per hūc. qua-
rū p̄ima est. Termin⁹ cōis supponēs vel appo-
nēs vbo p̄ntis t̄pis simplr̄ sumpto nō h̄ntē vi āpli-
ādi nec a se nec ab alio restringitur ad supponēdū
p̄ his que sunt sub forma termini supponētis. Et
dī simplr̄ sūpto ad remouendū vba diminuti-
ua vt sunt opinōz imaginōz ⁊ sit̄ia. Unde oīa vba
vel p̄cipia p̄ntis t̄poris que sic se habent q̄ h̄nt
naturā āpliandi tam s̄ rē p̄teritā q̄ futurā nō re-
stringūt terminū p̄cedentē se sed h̄nt t̄utē āpliā-
di vt dictū est. Ratio t̄m quare h̄nt t̄utē āpliādi
nō est ea quā aliqui assignant scz q̄ significant
actū qui nō est in eo de quo enūciatur vbi aut si
gnificat̄ actū qui nō ē in eo qd enūciat̄. āpliant t̄m
terminū sequentē. sed hoc ē falsū. q; videri enūci-

atur de pariete in quo t̄m n̄ est. ⁊ tamē ille termi-
nus paries nō ampliatur in hac p̄pōe paries vidē-
tur. ¶ Scda regula talis est. Termin⁹ cōis sup-
ponēs vbo de p̄terito simplr̄ sumpto nō h̄ntē viz
āpliādi restringitur ad supponēdū p̄ his q̄ sunt ⁊
fuerūt sub forma termini supponētis. vt si dicat̄
albū fuit nigrū. albū supponit p̄ eo quod ē v̄t fū-
it nigrū. Ex quo sequitur q̄ iste p̄pōes nō debēt
negari. h̄go fuit meretric. puer fuit senex. h̄go pe-
perit ⁊ sic de alijs. Unde bec p̄pō. virgo peperit.
h̄z hūc sensū. quod ē vel fuit h̄go peperit. ¶ Ter-
tia regula talis ē. Termin⁹ cōis supponēs vbo d̄
futuro simplr̄ sūpto nō habētē vim āpliādi suppo-
nit p̄ his que sūt ⁊ erūt sub forma termini suppo-
nētis. vt si dicatur. hō erit albus. hō supponit pro
his q̄ sunt ⁊ erūt. Ex quo seq̄r q̄ iste p̄pōes sūt cō-
cedēde. cecus erit videns. senex erit puer. virgo
pariet. ⁊ sic d̄ similib⁹. Ex p̄dictis auctorizet̄ vnū
correlariū q̄ vbi in p̄dicato positū nō restringit̄
rōne sui significati p̄cipalis. p̄z sic. q; seq̄retur q̄
verbū p̄ntis t̄poris eodē mō restringeret sicut ver-
ba alior̄ t̄poris eo q̄ vba p̄ntis t̄poris ⁊ p̄te-
riti ⁊ futuri idē significāt. secundo p̄z q; si verbus
restringeret quo ad significatōes seq̄retur q̄
aliquib⁹ hoīb⁹ currētib⁹ ⁊ aliquib⁹ n̄ currētib⁹ bec ēet
v̄a. oīs hō currit eo q̄ currit restringeret solū ad p̄-
sentes ⁊ ita sensus ēet oīs hō currēs currit.

Secundo sciendū est q̄ circa p̄dicta oriū-
tur aliquę difficultates. p̄ia ē
vtrum ille regule date de restrictione facta per
verbū sint vere. Ad quam difficultatē responde-
tur q̄ sic. tribus cōditionibus obseruatis. p̄ia
est q̄ ille terminus cōmunis habeat supposita p̄-
sentia p̄terita vel futura ad que possit restringi.
¶ Secunda est q̄ talis terminus cōmunis sup-
ponat personāl̄. nā si supponeret materialiter v̄t
simpliciter nō restringeretur. ¶ Tertia est q̄ in
tali p̄positione nō sit p̄dicatio necia eo q̄ in p̄di-
cationib⁹ necessarijs verba absoluuntur a t̄po-
re. Et posset addi q̄ta. s. q̄ talis terminus p̄ ali-
qd aliud sibi additū a verbo nō restringatur ad
supposita p̄ aliquo determinato tempore. q; si di-
ceretur omne quod est album fuit nigrum. ibi al-
bum nō restringitur ad p̄ntes ⁊ p̄teritos s; te-
netur p̄ presentibus t̄m. Et si quis dicat q̄ i p̄po-
sitionib⁹ de p̄terito ⁊ futuro terminus cōmunis
v̄t ampliari. ergo male dicitur q̄ restringitur. Ad
hoc respondetur q̄ verbū de p̄terito vel futuro
dicitur ampliare terminū in ordine ad supponēs
quābz p̄ se respectu verbi d̄ presenti. s; v̄t restri-

Tractatus quintus

gere ipm in ordine ad suppoem quā haberet sine determinatōe alie alteri termini restringētis. vlt. alr dicatur q talis terminus nullo mō āpliat. Ad h eni q aliquis terminus āpliet nō sufficit q suppoat p pntib⁹ z pteritis. aut p pntibus z futuris mediā te verbo de pterito aut futuro. sed requir q illō h bñ ampliatiūū existens pntis tps bēat hūc āplia di quemadmodum hoc verbum potest:

Tertio sciendū ē q restat alia difficultas. qliter. s. pnt concedi iste ppōnes. vides fuit cecus. puer fuit senex z fites. cū tñ nunq habuerit nec possint habere aliquā ppōez de pnti verā sibi corridentem. Ad quā rñdetur p q ad hoc q aliqua ppō de pterito vel futuro sit vā si illa habeat ppōes ad quas copulatur descend. do valeat pnti aliquando fore vel fuisse verā. sed sufficit q singulares illi de pnti corridētes fuerit vere. Ex quo seq q hec est vera. adā z noe fuerunt quibz hec nūq uerit vera. adā z noe sunt. ille eni fuerit vere p diuersis tē pōib⁹. adam ē. noe ē. Et eodē modo diceret de ista. ois hō fuit i ista domo casu posito q omnes hoies successiue fuissent in illa domo. Scdo dī q ad hoc q aliqua ppō de pterito vel futuro sit vera non oī q illa de pnti sibi corridēs in ppa forma sit vel fuerit vā. nec etiaz singulares eius. S3 sufficit q in illa de pnti ponatur pnomē demonstratiūū de subo demonstrās illō p quo supponebat subm illi de pnti vel pterito. vt ad hoc q hec sit vera albi fuit nigrū nō requir bāc fuisse verā albus ē nigrū. s3 sufficbāc fuisse vel eē verā demonstrato illo p quo supponebat albi. s. hoc ē nigrū. Et sīr de istis puer fuit senex. cec⁹ erit vidē. meretrix erit vgo. z sic de alijs.

Sed contra pdcā arguitur p sic. In hac ppōe. ois hō ē aial vbum ē pntis tps. z tñ subm nō restringitur ad pntes. q prima regula nō est vā i qua dī q rē. mior p3 qz nullo boie exite illa eēt falsa z per oīs nō eēt necessaria. Scdo arguitur sic. vbum de pnti restringit tñ nū ad pntia. ergo a fitt vbum pteriti o3 restringere ad pterita solū z vbum futuri ad futura. C3 arguitur sic. cuiuslibz tps vna pars pcedit aliam cū tēp sit diuisibile. ergo vna ps ē pterita z alia futura z p oīs pns tēp cludit pteritū z futurū: z sic pōt facere terminū teneri p pntib⁹ z pteritis. C4 arguitur sic. vbum pteriti vel futuri tps āpliat tñ minū ad pntia z futura. q legatur q non restringit. Ad primā dī q vt patuit illa regula z et alie debet

intelligi in pditionibus i q b⁹ vbi nō absoluitur a tpe. sic at non est in ppōnib⁹ necessarijs. Ad secundam dī q nō est fite qz pns ē aliquid pteriti. s. finis. z aliquid futuri. s. pncipium. ideo verba pterita restringūt ad pns z pteritis. z vba futuri ad pns z futurū. pteritū vō z futurū nec sūt finis nec pncipiū ideo nō est fite. Ad tiam dī q cuiuslibz tps diuisibilis vna ps est pterita anteq alia sit: s3 tēpus pns simplr oīm non est diuisibile sed capitur p pnti idiu. sibili. quare non includit pteritū z futurum. Ad quartā negatur aī qz vba pteriti z futuri tps bene restringūt vt pri⁹ patuit. Circa pdcā querit de hoc sophismate. Omne aial fuit in archa noe. Probat homo fuit in archa noe. equ⁹ fuit i archa noe zc. ergo omne animal fuit in archa noe. Contra. omne aial fuit in archa noe. s3 cesar fuit aial. q cesar fuit in archa noe. quod ē falsū. q aliqua pntia ē falsa. nō minor. q maior. q at prima sit falsa p3 p quandā regulā que dicit q tminus cois supponēs vel apponēs verbo de pterito simplr supro restringit ad supponendū p his que sūt vel fuerūt sub forma tmini supponētis. Itē alia ē regula q si signū vlc adueniat termino restricto distribuit ip3 p oibz illis ad que restringebat. q cūz dī. omne aial fuit in archa noe. iste tminus aial supponit pro oī aiali quod fuit in archa noe. qz nō fuerunt oia in archa noe. q prima est falsa. Itē ad idem in hac propositione. omne animal qd tñc fuit fuit in archa. iste terminus animal restringit magis qz i ista oīone. oē animal fuit in archa noe. cū in pria plura supponant. sed iste tminus animal restringit ad ea que fuerunt tunc in illo tpe pp implicationem ibi positam. ergo solum illa que fuerunt in illo pterito tempore fuerunt in archa noe z nō plura. oportet q hec sit falsa. omne

De restrictione

animal fuit in archa noe. cū in ea plura animalia supponunt. Solutio. quidam dicunt qd hec. omne animal fuit in archa noe est duplex eo qd potest fieri distributio pro singulis generibz vel pro gñibus singulorum. primo modo ē falsa. secundo modo est vera. quia quando fit distributio pro singulis gñum. tunc est distributio pro singulis indiuiduis que sub eodem gñe et sub eadez specie continentur. tunc oportet qd oia indiuidua cōtenta sub animali fuissent in archa noe quod falsum est. Sed cū fit distributio pro generibus singulorum tunc solum est distributio pro generibus vel pro speciebus. sed non fuit aliqua species animalis que non fuit in archa noe. et illo modo est vera. Sed huic solutioni non acquiesco quia species animalis nō fuit per se in archa noe sed tantum indiuiduum. unde illo tempore non habuit veritatem nisi pro singulis generum idest pro indiuiduis et non pro generibus singulorum. Unde dico qd propositio est falsa et concedo omnes rationes adductas ad hoc. et probatio peccat secundum consequens ab insufficienti inductione. qz non accipit oēs pres distributionis que sunt sub subiecto istius propositionis. oē aīal fuit in archa noe.

Circa hūc textū notādū ē qd p declaratoez pdictaz auctor mouet hūc sophisma. omne aīal fuit in archa noe. Et pbat sic. bos fuit in archa noe. leo fuit in archa noe. et sic de alijs spēb' aīaliū. ergo oē aīal fuit in archa noe. Improbatur sic. bñ segitur. oē aīal fuit in archa noe. cesar ē aīal. qd cesar fuit in archa noe. p ē falsa. qd aliq' pmissarū. si minor ergo maior ē sophisma. Illō at' sophisma diuersi diuersimode soluit. nā qd ātū qui dixerūt esse distinguēdū eo qd ibi potest fieri distributio p gñibus singulorum. i. p spēb'. et sic vt dicūt sophisma ē

verū. Vel pōt fieri distributio p singulis generibz. i. pro indiuiduis. et sic sophisma est falsū. S3 hāc solonē reprobatur auctor qz spēs aīalis nō fuerūt in archa noe. qd ibi nō potest fieri distributio p spēbus aīalis. et per oīs non potest bñ veritatē nisi p singulis generibz. antecedēs p qz spēb' nō pōt ēē in loco nisi rōe indiuiduoz. Sed aliqui huic soloni volētes acq̄scere dixerūt qd cū dībi fieri distributio p spēbus. non itōnditur qd pdicatū attribuitur spēbus sic qd non p aliquib' indiuiduis. s3 tūc dī fieri distributio pro indiuiduis qn pdicatum attribuitur cuius indiuiduo cuius spēi. Et dī fieri distributio p spēbus quando pdicatū attribuitur vni indiuiduo de vna spē et vni de alia et sic de alijs. S3 hec confirmatio nō videt valere. qz nō ē verū qd de qualibz spē aīalis fuerit aliquod indiuiduum in archa noe. et dato qd fuisset tpe diluuii nōbi lomin' illa p pōt uisset falsa vt videbit' i seq̄tib'.

Secundo sciēdū est qd illud sophisma aliter soluitur ab auctore et dīc qd ē simpliciter falsū. Et pbat dupl'r. vno qz oīs terminus restrictus distribuitur p signūz vltē ad oia illa ad que est restrict'. s3 in hac p pōe. oē aīal fuit in archa noe. aīal ibi restringitur ad aīalia qd sūt vel fuerunt. ergo dicēdo oē aīal. aīal ibi distribuitur gñaliter p oib' aīalib' que sunt vel fuerūt. et tam multa sunt aīalia qd non fuerūt in archa noe. ergo sophisma ē falsū. Et sic. aīal p plurib' distribuit' i ista p pōe. oē aīal fuit in archa noe. qd i ista. oē aīal quod fuit tpe diluuii fuit in archa noe eo qd in secūda plus restringitur qd in prima. s3 in ista. oē animal quod tūc fuit distribuitur p aīalib' que fuerūt tpe diluuii. ergo in pma distribuitur p aliquibus alijs. Cū ergo sola aīalia que fuerūt tpe diluuii fuerint in archa noe. et adhuc non oia vt de imperfectis vtputa de piscibus et vermibus sequitur qd sophisma est falsum.

Tertio sciēdū ē qd circa pcedē oīū aliq' difficultates. Prima ē. vt rū signū vltē additū terminō generico possit distribuere p singulis generibz aut generibus singulorum. Et videtur qd possit distribuere pro generib' singulorum. qz signū vltē ē instrumentū intellect' ad distribuēdū terminū cui additur. qd si addatur terminō generico poterit p intellectū ordinari ad distribuēdum p spēbus tūc. Ad hoc breuiter rōdēt qd nō pōt fieri distributio pro generib' singulorum tūc. quod probatur p per p̄m in vna cōsideratione thopica dicētē. si aliquod predicatum assignetur in eē vlti terminō generico oīs p̄videre si sit istātia in spēbus.

Tractatus quintus

deinde si sit i nstātia i aliquo idiuuio z si i aliqua spē vel i aliquo indiuuio repiatur i nstātia destruēdū ē pbleuma. ergo segtur q i oi ppōe vti p dīca tū denotatur i esse oibus idiuuiois z ēt oib' spēb' si termin' distributiu' habeat spēb'. z sic i oi ppo sitione vti affirmatiua ē dīci de oi s dīci de oi est qū nīl ē sumere sub subo de quo nō dicatur p dīcatū. ergo in oi ppōe vti affirmatiua p dīcatum denotatur dīci de quol; supposito subī s i s i c i e t solū d. s i b u r i o p spēbus tūc p dīcatū non deno tatur dīci de quol; supposito subī. g. ppō n ē ē t vti s. z sic si hoc esset vtz seqretur q due dīctio rie z due dīe ē ē t s i t h e sed hoc ē falsū. i g r. Tenz dīa. qz si fiat distr. butio p spēbus tūc bec erit h a. oē aīal fuit in archa noe. eo q de qualib; spē aīal dabile est aliquod indiuuio quod i nō fuit i archa noe: z illa ē ē t vera. aliqd aīal nō fuit in archa noe dīctio huic oē animal fuit in archa noe. z sic due dīctio rie z dīe essent s i m u l h e. Ex quo p z dīctio data ab antiq; penes hoc q ē posse distribuere p generib' singulor; vel p singulis generū non est sufficiens. Et sic s o p b i s m a est s i m p l r falsū. Et ad il lud quod obīciebatur. s. q signū vlē est i s t r u m e n tū i t e l l e c t'. dīctur q ex parte i t e l l e g e n t i s signū vlē potest ampliari ad distribuendū gen' pro spēbus vel idiuuiois. nō autē sic ē ex parte audīē t i s. qz d h r u t e s i m o n i s n i s i p o n a t u r s p ā l i t e r d e t e r m i n a t i o ad genus sēp sit distributio pro indiuuiois. Et no tant' dī s i nō d e t e r m i n e t qz sic dīcēdo oē aīal s i n spēm continet vtrūq; sexū. Nam in aīali rōne de terminatōis distribuitur p spēbus. ¶ Scōda dīf ficultas ē. vtrum tēpus i m p o r t a tū p b' h u z fuit distribuatur per signū vlē p o i t p e p r e r i t o vel t e n e a t u r i d i s s e r e t e r z i d e t e r m i n a t e s i u e d i s t i n c t i e p o l z t p e p r e r i t o s i c u t i s t a oē aīal fuit i archa noe Ad hoc rīdetur q in propōe affirmatiua tēpus i m p o r t a t u z p b' u m n u n q; d i s t r i b u i t u r. Et cā est. qz d i s t r i b u t i o s i g n i v l i s n u n q; a g i t n i s i i n f i n i t u m cō m u n ē c u i i m m e d i a t e a d i u n g i t u r. I n v l i x o a f f i r m a t i u a n u n q; t p s i m p o r t a tū p b' u d i s t r i b u i t u r. Dīc i t u r s c d o q i o i p p o e n e g a t i u a t p s i p o r t a t u z p v e r bū d i s t r i b u i t u r z s t a t c o p u l a t i u e p o i b' s u i s p r i b' Ex quo segtur q i s t e p p o s i t i o n e s c o p u l a t i e s u n t p r e d e n d e. a d ā f u i t a l b u s z a d ā f u i t n o n a l b'. a n t i x p s e r i t e r n i s a n t i x p s nō e r i t e r n i s. N e c v a l e t i s t a dīa. a d a m f u i t n o n a l b u s e r g o a d a m n o n f u i t a l b u s. e o q i b i a r g u i t u r a nō d i s t r i b u t o a d d i s t r i b u t u m e x p a r t e c o p u l e q u e n o n n e g a t u r i n p r i m a z i a m e n n e g a t u r i n s e c u n d a.

Sed contra p dīcta arguitur primo sic cuiuslibet contradictionis altera pars est h a s z s o p h i s m a ē a l t e r a p s d i c t i o n i s. g. s o p h i s m a ē v e z ¶ 2. arguitur sic. ois ppō de preterito est vera q semel habuit v n ā v e r ā de p r e s e n t i. sed i s t a. oē aīal fuit i archa noe habuit v n ā de p r i t i v e r ā. e r g o b e c ē v e r a. oē aīal fuit i archa noe. Et c o f i r m a t u r qz p r o p o a l i q u i f u i t v e r a. s. t p e d i l u u i i. e r g o i p a a d h u c e s t h a. t z dīa qz o m n i s p r o p o s i t i o v e r a e s t n e c e s s a r i a. ¶ 3. arguitur sic. t a m rōale qz i r rōnale fuit i n archa noe. sed oē aīal e s t r a t i o n a l e v e l i r r a t i o n a l e. e r g o oē aīal fuit i archa noe. ¶ 4. arguitur sic. s o p h i s m a n o n ē p r o p o. e r g o nō e s t v e z v e l f a l s u m. a n s p z. qz i n s o p h i s m a t e n u l l u s e s t h u z p r i t i s t p i s i g i t u r.

Ad rationes Ad primam dicitur q in illo argumento nō sit sub sumptio sub subiecto distributionis. sed sub sub iecto locutōis. z etiā plus p dīcatur i n m i o r e qz s i t s u b i n d i s t r i b u t i o n i s i m a i o r e. ¶ Ad s c d a z dī q n e g a t u r m a i o r n i s i i t e l l i g a t u r d e p r o p o n i b u s s i n g u l a r i b' i d e f i n i t i s z p r i c u l a r i b u s. nō a t h y t a t e m i n a l i j s. m i o r ē t ē f a l s a qz i s t a n u n q; f u i t h a. o m n e a n i m a l f u i t i n a r c h a n o e. m u l t a e n i a i a l i a i p e r f e c ā v t h m e s z m u r e s z q u e e x p u t r e f a c t i o n e g e n e r ā t u r. s i m i l i t e r d e p e r f e c t i s v t p i s c e s n o n f u e r u n t i a r c h a n o e. Et ad c o n f i r m a t i o n e m d i c i t u r q i l l a n u n q; f u i t v e r a. o m n e a n i m a l f u i t i n a r c h a n o e. Et c u m d i c i t u r v l t r a q p r o p o s i t i o n e s d e p r e t e r i t o v e r e s u n t n e c e s s a r i e. cō c e d i t u r s i t a l e s s i n t s i n g u l a r e s v e l i n d e f i n i t e v e l p a r t i c u l a r e s d e s u b o s i m p l i c i n o n a u t e m s i s i n t v n i u e r s a l e s. ¶ Ad t e r t i a m d i c i t u r n e g a n d o dīa m qz i b i s u n t d u o d e f e c t u s. P r i m u s e s t qz a r g u i t u r m a i o r e p a r t i c u l a r i i n p r i m a f i g u r a. S e c u n d u s e s t qz e x v n a v n u u e r s a l i z a l t e r a p a r t i c u l a r i i n f e r t u r v n a v n i u e r s a l i s. ¶ Ad q u a r t a m d i c i t u r q i n p r o p o s i t i o n i b u s d e p r e t e r i t o z f u t u r o n o n e s t h y t a s p r i m o z p s e t a m e n i n e i s ē b e n e h y t a s a u t f a l s i t a s i n o r d i n e a d i l l a s d e p r e s e n t i.

Solet ēt qri vtz s i l r r e s t r i g i t ē m i n i i n p p o e n e g a t i u a z a f f i r m a t i u a. D i c u n t a l i q u i q nō qz e s s e r e s t r i g i t a d e x i s t ē s. z nō ē ē a d nō e x i s t e n s. g nō p r o c o d e z s i t r e s t r i c t i o i n a f f i r m a t i u a z n e g a t i u a I t e r v i d e t q o i s n e g a t i u a i q u a e s s e n e g a t s i m p l r ē f a l s a s i s i l r r e s t r i g a t ē m i n i

De restrictione

i propõe negatiua z affirmatiua. qz i hac
ppõe. rosa ē. iste t̃minus rosa restringit
ad ex̃s. z si i hac rosa nō est s̃l̃r restri-
gat ad ex̃st̃ens. tunc est sensus. qz rosa
q̃ nō est. est. z hec est falsa. q̃ z hec rosa
non est. z sic quelibz negatiua in qua eē
negat̃ esset simpl̃r falsa qd̃ falsū est. q̃
videt̃ qz non s̃l̃r restringuntur t̃mini i
propositiōe affirmatiua z negatiua. s̃
pbat̃ qz similiē restringant̃. quia si i hac
ppõe homo est. iste t̃minus homo re-
stringit̃ ad ex̃st̃ens. z in hac nullus ho-
mo est ad nō ex̃st̃ens. ergo vtraqz est ve-
ra. quia de ex̃st̃ibus vere p̃dicat̃ eē z d̃
nō ex̃st̃ibus remouet̃ esse. ergo p̃tra-
dictorie sunt similiē vere quod ē ip̃os-
sibile. ergo illud etiā ex quo sequit̃ ē im-
possibile scz qz non similiē restringant̃
t̃mini i affirmatiua z negatiua. Itē re-
gula ē qz omne verbū simpliciter sumptū
nō habens vim ampliandi nec a se nec
ab alio restringit̃ t̃mini supponētē quo
ad cōsignificatiōē q̃ ē tēpus. z nō quo
ad significatiōē. ergo tēpus est cā re-
strictionis illi⁹. sed idem tēpus ē i affir-
matiua z negatiua sibi opposita vt ro-
sa ē. nulla rosa est. q̃ eadem est causa re-
strictionis in vtraqz. z ergo pro eodez
fit restrictio in vtraqz. z hec argumen-
ta concedimus. Ad hoc quod primo
obijcitur est dicendū qz esse nō restri-
git ad ex̃st̃ens. z non esse nō restringit
ad nō ex̃st̃ens sicut nec hoc verbūz cur-
ro ad currētes. quia nullū verbū restri-
git sibi terminum. supponentes quo ad
significatiōē sed quo ad cōsignificatiō-
nem que ē tempus. vnde non restringit
ad supposita ex̃st̃entia sed p̃ntia. sup-
posita enim p̃ntia possūt esse in aliqui-
bus terminis tam ex̃st̃entia q̃ non exi-

stentia vt cum dico enunciabile ē. enū-
ciabile supponit tam pro ex̃st̃entibus
q̃ non ex̃st̃entibus. Omnia aut̃ enūcia-
bilia que sunt falsa in p̃nti sunt presen-
tia sed nō ex̃st̃entia. qz nullum falsum ē
z sic eē nō restringit ad ex̃st̃entia s̃ ad p̃-
sentia cum idem tempus sit vtrobiqz
qd̃ est causa restrictionis. Ad aliam di-
cēdum est qz duplex est forma termini
cōmunis. quedā est q̃ saluatur i rebus
ex̃st̃entibus t̃m vt humanitas que est
forma hominis. z aīalitas que ē fōma
aīalis. z i talibus omnia supposita pre-
sētia sunt ex̃st̃entia. Alia est forma ter-
mini cōmunis q̃ saluatur tam in rebus
ex̃st̃entibus q̃ nō ex̃st̃entibus vt enūci-
abilitas que ē forma enūciabilis. qz q̃-
dam sunt enūciabilia ex̃st̃entia vt deū
esse. z omnia vera. z alia sunt nō ex̃st̃ē-
tia vt hominēz esse asinum z oīa falsa
Et in talibus non restringitur termin⁹
cōmunis ad ex̃st̃entia. sed restringit̃
tā ad ex̃st̃entia q̃ ad nō ex̃st̃entia. Vñ isti⁹ p̃-
positiōis rosa nō ē. nō ē sensus. rosa q̃ ē
n̄ est. sed ē sēsus. rosa aliē sūpra q̃ i p̃nti
nō ē. Solz aut̃ poni qz qdā restrictio
fit abusu. vt cū dī nihil ē i archa q̃uis
plena sit aere. qz iste t̃min⁹ nihil suppo-
nit abusu pro reb⁹ solidis siue firmis z
rex pro rege p̃rie. z mag⁹ legit pro ma-
gīo p̃re p̃rio. Solz ē p̃oi qz qdā restri-
ctio fit p̃ trāsitiōē verbi vt cū dī. sortēs
pascit hoīez. iste t̃min⁹ hō suppoit̃ pro
alio a fōte virtute trāsitiōis verbi qz dāf
z recipiēs dñt̃ eē diuersa. z iō si aliqñ
sit ead̃ hoc t̃m ē p̃ acc̃s qz p̃ hoc qz idē
s̃bz ēvtriusqz sic idē ē dux z comes s̃z
acc̃s. Vnde dicūt qz n̄ seq̃. sortēs pa-
scit scipsū. z ipse est hō. ergo pascit ho-
minem quod est fallacia accidentis. qz

Tractatus quintus

hoc pronome se nō pōt supponere pro
diuersis a sorte. sed homo bene potest

Circa hūc textū notādū est pmo q̄ i fine huius
tractat⁹ auctor q̄rit dubitative vtz. si termini sūt
restringant in ppositione affirmatiua ⁊ negatiua.
Et pmo pbat q̄ nō duabus rōnibus antiquorū.
Prima ē. sicut se hz esse ad existētes ita nō esse ad
nō existētes. sed eē restringit ad existētes ergo ⁊ nō
esse ad nō existētes. ⁊ p cōsequēs termini nō eodē
modo restringunt in affirmatiua ⁊ negatiua. **C**z⁹
rō est. si termini eodē mō restringerent i affirmatiua
⁊ negatiua sequerē q̄ ppositio negatiua in q̄ ne
garet eē simplr eēt falsa ⁊ includens contradictoria.
sz hoc ē manifeste falsū. igit. Prima cōtra patz qz
si rosa eodē mō restringeret i illa. rosa est. sicut in
illa rosa nō est. tūc sicut rosa i affirmatiua stat. p exi
stētib⁹ ita i negatiua. ⁊ p cōsequēs sēsus i illa ne
gatiua rosa nō ē. esset hic. rosa q̄ ē nō est. sz ille sen
sus ē falsus ⁊ includēs contradictoria. igit.

Secundo

Sciēdū est q̄ auctor ridendo
ad illā dubitationē pbat q̄ ter
mini eodē mō restringunt i affirmatiua ⁊ negatiua
⁊ pbat hoc duab⁹ rōnib⁹. Prima est. si termini non
eodē modo restringerent i affirmatiua ⁊ negatiua
sequeretur q̄ due cōtradictorie eēt simul vere. sz
hoc ē impossibile. igit. Prima cōsequētia patz quia
hec ē ha. ois hō ē eo q̄ hō tenet solū pro existētib⁹
de qb⁹ vere affirmat hoc verbū est. sicut hec eēt ve
ra. hō nō ē. qz hō restringit ad bñ existētes de qb⁹
vere negat hoc verbū ē. Scdō sic pbat qz cā restri
ctionis ē tps cōsignificatus p verbū. sz in affirma
tiua ⁊ negatiua manet idē tēpus ergo zc. **C**z⁹
sequēter auctor soluit duas rōnes antiquorū per
quas pbat terminos nō restringi sūt i affirmatiua ⁊ ne
gatiua. Pro quaz solutōe ponit duas supponēs.
Prima ē hec. verbum est non restringit ad existē
tes sed ad presentes tñ. p3 sic qz vt dictus ē ver
bum non restringit quo ad significatiōē pncipa
lem sed solum quo ad cōsignificatiōē. sed signi
ficatiō hui⁹ verbi est. ē eē. ⁊ tempus presens dicit
esse cōsignificatum per illud verbū est. ergo nō
restringit ad existētes sz ad presētes. **C** Secūda
suppositio. nō oia supposita presentia sunt existē
tia sed quedam sūt existentia quedā nō existentia.
multa enim sūt enunciabilia p̄sentia que tñ nō sūt
existentia. puta hoīez eē asinum est enunciabile
presens. ⁊ tñ non est enunciabile existens eo q̄ nul
lum falsum existit. Similr mortuū hz plura sup
posita p̄sentia ⁊ tñ nulla hz existentia. Un illa di

cuntur p̄sentia de qbus termin⁹ cōmunis affirma
tur mediante verbo de p̄nti. sicut enunciabile enū
ciatur de hoc enunciabili hō est asinus. dicēdo hō
est asinus est enunciabile. Similr mortuū dī de
cesare dicendo cesar ē mortu⁹. sz illa dicūt sup
posita existētia de quib⁹ affirmat hō hū ē secūdu
adiacens. Ex quibus p3 solutio p̄mi argumenti
Pro solutione secūdi supponitur pmo q̄ duplex
est forma termini cōmunis qdam ē que inuenitur
tam in suppositis existentib⁹ q̄ nō existentib⁹. ⁊ i
sunt supposita p̄sentia que nō sunt existentia. Alia
est forma termini cōmunis que saluatur in existē
tib⁹ vt humanitas q̄ est forma hoīs. animalitas
que est forma alialis. ⁊ in talibus supposita p̄sen
tia sunt existentia qz tales forme solū saluant sin
gulariter in suppositis existentibus. Et pōt addi
tertium mēbrum. s. q̄ quedā est forma termini cō
munis que saluat in non existentibus vt mortuū
⁊ generandū ⁊ in talib⁹ nūq̄ supposita p̄sentia
sūt existētia. d restrictōe v̄suali dēs ē p̄ sufficiēt.

Tertio

Sciēdū est q̄ de hoc predicto du
bio fuerunt diuerse opinionēs. Di
xerūt enī aliqui vt v̄sū ē q̄ termini non eodē mō
restringunt i affirmatiua ⁊ negatiua. Tñ auctor di
cit terminos eodē modo restringi in ppositionib⁹ de
p̄nti tā affirmatiuis q̄ negatiuis quo ad p̄ntia ⁊ nō
existētia. Dī vltra q̄ aliqua sūt supposita p̄ntia que
nō sūt existētia ⁊ hoc p3 ex dictis. Alij v̄o dixerūt ē
mōs eodē mō restringi in affirmatiua ⁊ negatiua.
⁊ q̄ i ppōe de p̄nti p̄restringuntur quo ad p̄ntia ⁊
ex cōtra quo ad existētia. ⁊ dicit q̄ oia supposita p̄n
tia sūt existētia. Et p solone rōnis supponit q̄ ois
ppositio affirmatiua de presēti p̄supponit ad sui
x̄itatē vnius copulatiue p̄posite ex duab⁹ cathe
goricis in quaz p̄ma affirmat subm illi⁹ ppōis d
hoc termin⁹ aliqd mediāte hoc hō est. ⁊ in secūda
affirmat p̄dicatū de hoc relatio illud dēmōstran
do illud p quo supponebat subm p̄me cathegori
ce. Ut ad x̄itatē isti hō ē currens regitur x̄itas illi
us copulatiue aliqd ē homo ⁊ illud ē currens. Si
tñ ppō sit v̄sū o3 q̄ in secūda cathegorica p̄di
catus affirmetur v̄r de omni illo pro quo fiebat
x̄ificatio p̄me cathegorice. Sed ad falsitatē ne
gatiue sufficit falsitas alterius partis copulatiue
Unde ad x̄itatem huius homo nō currit regit⁹ ⁊
sufficit q̄ hec disiunctia sit ha vel ē hō vel aliqd qd
ē hō nō currit. Ex quo infertur q̄ sic in affirmatiua
significatur q̄ subm affirmatur d aliqd p̄x̄bum de
p̄nti. ⁊ de eodē affirmetur p̄dicatum. ita ⁊ in
negatiua significat subiectū de nullo x̄ificari per

De distributiōe

verbi de pñi. vel predicatū negari de aliquo de quo affirmat subiectū. Et sic sicut ad veritatez affirmatiue requiritur veritas vni⁹ copulatiue: ita ad veritatez negatiue sufficit veritas vnius disiunctiue coposite ex pñibus contradicētibz partib⁹ copulatiue.

¶ Secūdo sequitur q^d sēsus hui⁹. rosa est. nō ē iste rosa que est ē. s; est talis aliqd ē rosa z illud est. Si militer sēsus negatiue scz hui⁹. rosa nō est. nō ē iste q^d rosa que ē nō ē. s; ē iste. nihil ē rosa vel aliqd qd ē rosa nō ē. Et sic p³ qd z quō dbeat mīdri ad qñtū

Sed contra p̄dicta arguit. p̄tio sic. tñi nō sūt ampliati in affirmatiua z negatiua. ergo nec restringunt. ancedens p³ quia cum dicat homo pōt eē. ibi homo stat p pñtibus z futuris solū. sed cū dīr homo nō potest esse ibi homo ampliati ad supposita cuiuslibet tēporis

¶ Secūdo arguitur sic. Si in negatiua termin⁹ eodem mō restringatur sicut z i affirmatiua sequeretur q^d oīs ppositio negatiua i qua p̄dicatur eē simplr icluderet contradictoria sed hoc ē falsū. ergo. ¶ 3° arguitur sic. ista cōsequētia est bona. null⁹ homo currit. g^o. cesar nō currit. s; si homo restringat in antecedente ad p̄sentes cōsequētia nō valeret. igitur zc.

¶ Quarto arguitur sic. significatio ē magis intrinseca verbo q̄ significatio. ergo si vnū restringat q ad cōsignificatōez. restringet etiā quo ad significatōnē z ita restringet ad p̄sentes. igitur zc.

Ad rationes Ad primam dīr q^d hoc verbum pōt. potest ampliare rōne sue significatiōis. s; nō pōt restringere nisi rōe cōsignificatiōis. ideo nō potest esse simile de ampliatione z restrictione. z sic nō valet cōsequētia.

¶ Ad scdaz dicit negādo cōsequētia. qz restrictio ad p̄sentes non significatur p hoc verbū ē quod affirmat de subiecto. sed significat p hoc q^d subm affirmat de aliquo mediante hoc verbo est vt patuit.

¶ Ad tertiam negatur minor quia quāuis cesar non sit p̄sens. significatur tamen ibi vt p̄sente ratione verbi p̄sentis temporis cui supponit.

¶ Ad quartā negat cōstia eo q^d restrictio semper debet fieri per illud quod est magis determinatum. cōsignificatū autem non est magis determinatum q̄ significatū. diuersa enī tpa eiūsdēz sibi nō distinguunt p̄significatū. s; sō. usq³ cōsignificatū. iō verbum potest restringi quo ad cōsignificatiōnem que est tēpus z non quo ad significatiōnem. Et hec de restrictione dicta sufficiant.

Tractat⁹ text⁹ d distributiōib⁹

¶ Distributio ē multiplicatio terminū p̄munis per signū vniuer

sale facta. vt cū dicat. oīs homo. iste terminus homo distribuit sine confundi tur pro quolibz suo inferiori per hoc signū omnis. z sic est ibi multiplicatio.

¶ Dico at termini p̄munis. qz terminus singularis non pōt distribui. vnde iste sunt incōgrue. omnis fortis omnis plato z sic de alijs. z sic ibi ē soleocismus per partes orationis. Signozū vniuersaliū alia sunt distributiva substantie vt omnis nullus. alia sunt distributiva accidentium vt qualis quantus. Signūz autem distributiuum substantie distribuit res se habentes per modum eius quod est quid. vt omnis nullus. vt cū dicitur omnis albedo omnis nigredo.

Substantia autem communiter sumitur ad res cuiuslibet generis vt cum dicitur signum distributiuum substantie Signum distributiuum accidentis est quod distribuit res se habētes per modum accidentis vt per modum qualis vel quanti. vt qualiscunqz quantuscunqz.

¶ Item signorum distributiuorum substantie alia sunt distributiva partiu integralium vt totus. alia sunt distributiva partium subiectiuarum vt omnis nullus.

¶ Item signorum distributiuorum partium subiectiuarum alia sūt distributiva duorum. vt vter neuter. alia sunt distributiva pluriū vt omnis nullas et similia

¶ Iste est ixtus tractatus paruorum logicaliū in quo postq³ petrus hispanus determinauit de ampliationibus z restrictionibus. consequent⁹ auctor determinat d distributiōibus. Ratio ordis est quia ampliatio z restrictio sunt per adiectiua q dīr dispōes subiecti absolute. distributio hō sit p adiectiua q dīr distributiōes sub i ordine ad p̄dicatum. Et qz dispōes reales z absolute sicut album z nigrū p̄cedunt dispōes respectiua que sunt dispositiones modorum siue intentionum per

Tractatus sextus

quas quidez dispositiones sit distributio ideo pa-
ter ordo. Et pmo diffinit distribuitionem sic. Distri-
butio ē multiplicatio termini cōis per signū vni-
uersale facta. Et ponit multiplicatio loco generis
Deinde ponit terminū cōmūnis ad differentias fmi-
noz discretōz quib⁹ non pōt addi signū vlc. iste
enī sūt icōgrue. ois sortes ois plato et siles. Et ponit
tur per signū vlc facta ad ostendendū causa instru-
mentale distribuitionis. intellectus enī est principa-
le distribuēs. et signū vniuersale ē instrumentum
mediante quo intellect⁹ distribuit fminū cōez. Nō
ē tamē intelligendū qd distributio solū fiat p signū
vniuersale. pōt enī fieri per negatōem et per mlti-
tas alias dictōes virtutē signi vel negatōis icludē-
tes. Sz tamē dicitur in diffinitione per signū vlc
qd distributio pmo ouenit signis vniuersalibus.
alijs vero nō pmo cōuenit sz ex cōsequēti. Et non
accipit multiplicatio i illa diffōne p multiplicatio-
ne reali. sed icōdiali. cū nō oporteat qd ibi sit vera
et actualis multiplicatio. sz sufficit ibi ēē multipli-
cationē fm modū et additionē. cū enī dicit omnis
sol lucet. ibi sol nō multiplicatur actualr cuz non
habeat actu plura supposita. sed solū multiplicat
fm modū. denotatur. n. ibi qd de quocūqz dicit sol
de illo dī lucere. nec denotatur qd sol sit actualitē
diuisus p pla supposita. ozi enī sub hac conditione
qd si sol sit i plurib⁹ qd lucere plurib⁹ cōueniat. Nō
tamē est negādū pdicatū actualr dici et sine condi-
tione de subiecto cū sit ppō cathegorica. sed nō di-
citur de plibus suppositis si subiectū non habeat
pla supposita. ¶ Et vltēr⁹ aduertendū est qd di-
stributio duplr sumitur. Uno mō actiue et sic con-
tinet signū vlc tanqz infō. Alio mō passiue et sic cō-
uenit termino cōi distributo seu distribuibili.

Primo Sciendū ē qd ad distribuitionē qd
duo cōcurrūt. pmo est cā efficiēs
et bec ē duplex vt dictū est. Scdm ē terminus cō-
mūnis sup quē cadit distributio. Tertiū est illō
pro quo sit distributio. s. suppositū vel supposita.
Quartū est illud respectu cui⁹ sit distributio vt fa-
cili⁹ videri posset cuilibet ituenti i qualibet pposi-
tione. ¶ Et si qz querat qrc fuerūt iuuetā signa
vlla. Rndetur qd quor de causis. Primo enī fue-
rūt iuenta vt facili⁹ posset exprimi mētis cōcept⁹.
facili⁹ enī exprimitur oēmboies currere per hanc
ppōnem ois homo currit qz per istas sortes cur-
rit plato currit et sic de silijs. Scdo iuenta sunt ad
cognoscendū diffēctias iter diuersas suppōnes
scilicet determinatā que sit per signum particula-
re. et confusā que sit per signum vniuersale. Ter-

tio ad habendū cōtradictionē qd cuiuslibz dīcti-
onis simplr oportz alterā ēē vlem. Quarto ppter
sillogismum eo qd in omni sillogismo oportet ali-
quam pmissarum esse vniuersales.

Secundo Sciendū ē qd distributio habet
diuidi fm diuisionem signorū
distributio eo qd causal p signa vniuersalia vt
dictū est. et iō ad habendū distributōez auctor di-
uidit signa vlla dicens qd signorū distributio
quedā sunt distributiva substantie vt ois quilibet
null⁹. alia sūt distributiva accidētis vt qualiscūqz
torēs quotiens et sic de alijs. Et dñr distributiva
substantie nō qd solū distribuāt pro rebus de pdica-
mentis substantie. sz qd distribuūt re se habentē per
modū substantie. Sifr signa distributiva accidētis
distribuūt rem se habentē p modū accidētis seu al-
teri adiacetis. Alij enī dicūt qd huiusmodi signa
dicunt distributiva substantie eo qd i distribuendo
nō cōnotant aliqz qualitatē accidentālē capiēdo qūta-
tem p quadā dispositōē accidentālē. sed dñr distribu-
tina accidētis quia i distribuēdo cōnotant aliquam
dispositionē accidentālē vt facile est videre ybi
talīa signa ponuntur.

Tertio Sciendū ē qd signa distributiva sub-
stantie subdiuidunt. qd qdā sunt distri-
butiva respectu ptiū integraliū vt totū. Alia sunt
distributiva respectu ptiū subiectiāz vt null⁹ vterqz.
Et bec iter se differūt quia distributiva partū
integraliū possūt distribuere p ptiibus integralibus
Signa vero distributiva p ptiibus subiectiis so-
lum debēt addi fminō vniuersali. Et qd singulare
pōt esse totū integrale sed nō totū vlc. iō quandoqz
addunt sibi signa distributiva ptiū integralium vt
cū dī tor⁹ sortes ē albus. ¶ Itē signa distributiva
partū subiectiāz subdiuidunt. qd qdā sunt di-
stributiva duorū tantū vt neuter et vterqz. Alia sūt
distributiva pluriū vt omnis nullus quilibet et c. Et
omniū istorū quedam sunt affirmatiua quedā nō
negatiua. iter qd auctor pmo determinat de signis af-
firmatiuis distributivis sube p pti⁹ subiectiuis.

Sed contra pdicta arguit. Primo sic. si
gnū vlc nō multiplicat ter-
minū cōez quātū ad vocē. ergo nec quātū ad signi-
ficationē cū nihil aliud sit in fminō cōi ergo male
dī distributio ē multiplicatio termini cōmūnis.
¶ Scdo arguit sic. dicēdo tor⁹ sortes currit vlc to-
r⁹ sortes ē mior sorte ibi sortes distribuūt. et tñ nō ē
fmin⁹ cōis qz c. ¶ Tz arguit sic. ibac ppōne rosa ē
pulcherrim⁹ florū iste genitiū florū distribuūt et tñ
nō sit p signū vlc. ergo male dicit p signū vlc scā.

De distributione

¶ Quarto sic accidēs diuidit̃ et multiplicatur ad diuisionē suoz subiectoz. ergo eadē signa q̃ multiplicant et distribuūt substantiā. distribuūt et multiplicat accidentia. ergo signum distributiuum substantie et accidentis coincidunt. ergo diuisio mala:

Ad ratiōes **¶** Prima dicit̃ q̃ signū vlt̃e additū terminō comuni non multiplicat significationē termini s̃ se et absolute sic q̃ faciat habere terminum communem plures significationes. sed multiplicat illam significationē in ordine ad supposita ideo pōt dici q̃ multiplicat terminū cōmunē quo ad significationē s̃m q̃ illa suppositio ē in suppositis. **¶** Ad secundā dicit̃ q̃ sortes et glibet terminus discretus pōt distribui oēs ptes integrales. nō tñ in partes subiectivas. et eodē modo quo distribuūt erit cōmunis cōmunitate totalitatis et cōtinentie. **¶** Ad terciā dicit̃ q̃ ille genitiu⁹ floz distribuūt virtute negationis cluse i illo suplatiuo pulcherrimus. q̃ p̃mobz negare et ex cōsequenti distribuere. **¶** Ad quartā dicit̃ q̃ accidens multiplicat s̃m nūmex ad multiplicationē suoz subiectoz s̃z nō s̃m speciē. ideo signū distributiuū substantie facit ex cōsequenti multiplicationē accidentis s̃m nūmex. sed in distribuendo accidentia distincta s̃z speciem alia signa requiruntur.

¶ Horz aut̃ signozum primo dicēduz est de signis distributiuis substantie. et iter hec primo de hoc signo ois. Scien-
dū q̃ ois in plurali nūero dupl̃r sumit̃
Uno mō collectie. vt oēs apostoli dī
sūt duodeci. nō sequit̃ ergo isti apostoli
dī sunt duodeci d̃mōstratis aliquib⁹
de ipis. Alio mō sumit̃ distributine vt
hic. oēs hoies naturalr scire desiderant
et tñc querit̃ quid significat hoc signū
ois. Et videtur q̃ nihil significet quia
ois res aut est vniuersalis aut p̃cularis.
sed hoc signū ois non significat rez
vniuersalē vel p̃ticularem. ergo nullaz
rē significat. Itē ad idē. ois neqz est p̃-
dicabile de vno neqz de pluribus. er-
go nec ē vniuersale vel p̃ticulare. et sic
nihil significat. Sed cōtra. ab eo q̃ res
est vel nō est ratio dicitur vera vel fal-

sa. ergo si ois nihil significet ppter ap-
positionē vel remotionē ei⁹ non causa-
bitur veritas vel falsitas i oratiōe. sed
hec est vera. aial est homo. s̃ et hec oē
aial est homo qd̃ est falsū ergo et p̃ria
s̃. q̃ ois nihil significat. **Solutio.** Ad
dubiū dicit̃ q̃ ois nō significat vniuer-
sale s̃ vniuersaliter. q̃ facit terminū cō-
munē suoz stare pro omnibus suis in-
feriorib⁹. vt omnis homo currit. et sic
omnis significat aliquā rem. Sed du-
plex est res. quia quedā est res subijci-
bilis vlt̃ predicabilis. vt homo aial cur-
rit disputat. et sic verum est q̃ omnis
nihil significat quia quelibet talis res
aut est vniuersalis aut p̃ricularis. Alia
ē res q̃ ē dispositio rei subijcibilis et p̃dica-
bilis et talē rez significat hoc signū ois
et tā ab ista re q̃ ab alia causatur veri-
tas vel falsitas in oratione. Obijctur
autem q̃ omnis non significat disposi-
tionem rei subijcibilis. quia in sillogis-
mo medium debet reiterari cum suis
dispositionibus in minori propositione.
ergo obemus sillogizare sic. omnis
homo est animal. sortes est omnis hō
ergo sortes est animal. quia omnis est
dispositio in maiori propositione. ergo
debet reiterari in minori qd̃ est falsū
ergo omnis non est dispositio subiecti
Solutio. sicut pater duo dicit̃. s̃. illud
quod ē pater. et pater in quantum pa-
ter. similiter subiectum duo dicit̃. s̃. illud
qd̃ ē subz et subz iquātū subiectū. et s̃z
hoc est duplex dispositio subiecti. quia
quedā est dispositio illius rei quod est
subiectum. vt albus niger. et sic de tali-
bus dispositionibus actualibus. et iste
debet reiterari i mīori. p̃pōne cū medio

Tractatus sextus

Alia ē dispositio subiecti. scilicet subiecti in quantū subz videlicet in ordine ad predicatū. ut ois nullus et oia signa tā vniuersalia q̄ particularia. et talis dispositio nō d̄z reiterari cū medio i minori ppōne. q̄ est respectiua. dispōit enī subm i cōparatiōe ad p̄dicatū. ut cuz dicit ois hō albus currit. ista dispō albus d̄z reiterari i minori ppōne cū medio cuz sit dispō ei⁹ qd̄ ē subz q̄ ē absoluta. Ista autē dispō ois nō d̄z reiterari. q̄ ē respectiua subī ad p̄dicatū. et ita subī inquantū subz ē. vñ obemus dicere sic. ois hō albus currit. sortes ē hō albus. ḡ sortes currit. et nō sortes ē ois hō albus.

Circa hūc textū notandū ē p̄mo q̄ n̄r auctor determinat in speciali de signis distributivis. et primo de hoc signo ois eo q̄ est signū distributivus substantie affirmatiuū p̄ ptib⁹ subiectiuis. Et circa ipm̄ incidūt aliq̄ difficultates. Prima est vtruz ois possit distribuē p̄ singul⁹ genēz et etiā p̄ generibus singulorū. Ad quā dicendū ē vt p̄us patuit q̄ hoc signū ois de rigore sermonis nunq̄ distribuit p̄ specieb⁹ termini cui adiūgitur sic q̄ nō p̄ oibus indiuiduis ei⁹. Et cā pōt assignari q̄ tales ppōnes sūt de oī denotātes p̄dicatū iesse subō p̄ oib⁹ suis suppositis ergo zc. Ulterius pōt dici q̄ aliqui aliq̄e ppōnes sūt sēsum auctoris et non d̄ rigore sermonis possunt accipi p̄ generib⁹ singulorū ita q̄ h̄ signū ois distribuit p̄ specieb⁹ sic q̄ nō p̄ oibus indiuiduis specie⁹ q̄ nisi sic multe ppōsitiones viderētur falsē q̄ tā ppter h̄ admittantur.

Secūda difficultas ē vtrū hoc signū ois nunq̄ teneatur collectivē aut possit teneri collectivē vel distributivē. Ad quā d̄r p̄mo q̄ illud signū ois nūq̄ teneatur collectivē i singulari numero. et h̄ p̄ intentione p̄bi dicētis. nā p̄dicatū v̄lis affirmatiue vere denotatur semp̄ in eē cuilibz supposito subī. Secūdo d̄r q̄ h̄ signū ois i plurali numero aliqui tenetur collectivē et aliqui distributivē. vnde qñ tenetur distributivē tūc significat q̄ p̄dicatū d̄r de quolibz de quo ē verificabile subm i plurali nūero. sed qñ tenetur collectivē significat q̄ p̄dicatū d̄r de oibus simul sumptis de quib⁹ d̄r subz. Et q̄ p̄ hoc signū ois in ista ppōne oēs apostoli dei

sūt duodecim si ois tenetur collectivē talis ppō est vera. est enī sensus q̄ isti apostoli demonstratis oibus simul sumptis sūt duodecim. sed si ly ois tenetur distributivē ē falsū. q̄ sensus ē. de quibuscūq̄ verū ē dicere q̄ sūt ap̄li dei de illis d̄r q̄ sunt duodecim. et ita cū petrus et paulus sint ap̄li si ista eēt v̄ba sequēt q̄ petrus et paulus essent duodecim.

Sciendū ē q̄ tertia difficultas ē vtrū hoc signū ois aliquid significet. Et arguit q̄ nō duab⁹ rōnib⁹ textus. Prima ē. ois res aut ē v̄lis aut particularis. sed hoc signū ois nō significat rē v̄lez aut particulare. ergo nihil significat. **S**ecūda rō ē. q̄cquid significat aliqd̄ ē v̄le vel particulare. s̄z ois nō est v̄le aut particulare. ḡ ois nihil significat. minor p̄bat q̄ ois nec p̄dicat d̄ vno nec de plurib⁹ nec alteri subijciit ergo zc. In oppositū arguitur hac rōne. omne illud aliqd̄ significat p̄ cuius additionē vel remotionē causatur veritas vel falsitas i oratiōe. sed sic est de h̄ signū ois. ergo hoc signū ois aliquid significat. maior p̄z q̄ oratio d̄r vera que significat eē sicut ē v̄le non eē sicut nō ē. s̄z h̄ si signū ois nō significaret tē p̄ additionē ei⁹ v̄le remotionē oratio nō mutaret suū significatū. ergo nec veritatē nec falsitatē. minor p̄z q̄ bec est v̄ba. aial est hō. si autē ei apponatur signū v̄le dicēdo oē aial est hō ip̄a erit falsa ergo. **A**d hāc dubitationē ridet auctor q̄ duplex ē res. quedā ē res subijciit v̄le p̄dicabilis vt hō aial et substantia et sic de similib⁹. et ois talis est v̄lis v̄le particularis. Alia ē res q̄ est dispō rei subijciibilis v̄le p̄dicabilis et talē nō oī eē v̄lez vel particulare. Ista suppositis d̄r de hoc signo ois q̄ nō significat rez v̄lez v̄le particularē. s̄z bene significat dispōnē rei v̄lis. significat enī vniuersalē q̄ significat terminū cui adiūgitur teneri v̄le pro quolibz supposito suo et ita diceretur de oibus alijs signis.

Tertio sciendū ē q̄ ex illa vltima difficultate ponitur alia difficultas que talis est. Utrum hoc signū ois sit dispositio absoluta vel respectiua. et si sit respectiua vtrum sit in ordine ad p̄dicatū vel in ordine ad supposita. **P**ro quo est aduertēdū q̄ duo sūt modi dicendi. dicūt enim aliqui q̄ hoc signū ois nō est dispositio subī in ordine ad p̄dicatū sed est dispositio subiecti vt est vniuersale ad sua supposita. significat enim ipsum teneri pro omnibus suis suppositis habendorespectum ad p̄dicatū. Q̄ non sit dispositio subiecti in ordine ad p̄dicatū probant sic. Quia si hoc esset verum sequeretur q̄ non

De distributiōe

posset addi terminus nisi pponere posito quod tamen est falsum quia bene dicimus sic. ois homo est animal et sic de alijs. et sic. si signum ois est dispositio vniuersalis ut est vltimo ergo non est dispositio subiecti ut subiectum siue subiectum in ordine ad predicatum. autem per quod non conuenienter potest ad quod cuiuslibet terminus singulari siue ponatur a parte subiecti siue a parte predicati. et est dispositio vltima ut vltima est. Alius est modus dicendi per quod supponitur quod duplex est dispositio subiecti. nam subiectum potest accipi dupliciter. vno modo potest accipi in quantum subiectum et subiectum subiecti. Alio potest accipi per eo quod est subiectum et fundamentum siue per subiectum. Et tamen si duplex est dispositio. que dicitur enim est eius in quantum est subiectum et illa est respectiva. alia est etiam quod est subiectum ut albus niger et similia. et talis dispositio dicitur absoluta. Vnde dispositiones absolute dicuntur quod disponunt terminum absolute et non in ordine ad alterum. nec ut est per propositionem. scilicet subiectum aut predicatum. et talis resoluitur in syllogismo. Ille vero dicuntur respectiue quod disponunt subiectum vel predicatum in quantum habet ut sic subiectum importat respectum ad predicatum. ideo tales dispositiones vocantur respectiue. quod disponunt vnum terminum in ordine ad alium. Quibus positis dicitur primo quod si signum ois non disponit subiectum sed se et absolute. probatur primo quia ois dicitur absoluta et reiterari cum medio syllogismi in minori propositione. sed ois non reiteratur cum medio igitur et minor per quod nos dicimus ois homo est animal. Resolubile est ois homo. ergo ois resolubile est animal. Secundo probatur quia hoc signum ois disponit subiectum in ordine ad predicatum. per hoc signum ois denominat propositionem vltimam eo quod additur ad subiectum. Dicitur vltimus quod ois non est adequata dispositio subiecti in quantum subiectum est eo quod potest addi cuiuslibet homini. nec est adequata dispositio vltima in quantum vltima est. quia quoniam vltima ponitur a parte predicati. tunc videtur dispositio absoluta quia etiam resumi in syllogismo. Ultra dicitur quod ois est dispositio vltima non ratione qua est vltima nec ratione qua est subiectum tamen: sed ratione vltima. non enim solum significat subiectum teneri per oibis suis suppositis sed etiam hoc comparat subiecta eius ad predicatum eo quod significat predicatum in eis subiecto pro quolibet eius supposito.

Sed contra predicta arguitur. primo sic. numerus singularis est magis collectivus quam numerus pluralis. sed ois in singulari numero non potest accipi collectivus ut dictum est. ergo nec in plurali. Secundo arguitur sic: distributio est multiplicatio termini communis per multa supposita. sed hoc signum ois in plurali numero semper denotat terminum teneri pro multis suppositis. ergo in plurali numero denotatur teneri distri-

butiue. Tercio arguitur sic. modus significandi non variat significatum. ergo siue ois sit pluralis numeri siue singularis semper tenetur distributiue. Quarto arguitur sic. hoc signum nullus et quilibet habent virtutem restringendi terminum cui ad iunguntur pro omnibus suppositis determinatis. sed pro viris. ergo significant dispositiones absolutas et per ois debent reiterari in syllogismo cum medio.

Ad rationes Ad primam dicitur quod quis numerus singularis ratione unitatis sit magis collectivus quam pluralis tamen pluralis est magis collectivus ratione pluralitatis. in collectivis enim sunt duo. scilicet unitas et pluralitas. modo pluralitas prior est unitate ratione collectionis. Ad secundam dicitur quod ois in plurali semper denotat terminum teneri pro multis suppositis. sed quoniam denotat multa coniunctim accepta stare sub ipso predicato. ita quod illud predicatum non conuenit illis pluribus diuisim sumptis ut. si istis propositionibus ois apostoli dicitur sunt duodecim. ois homines trahunt nauem. Quandoque et illa multa diuisim sumpta stare sub predicato sic quod illi predicato igitur per se sumpto ut hic: ois homines natura scire desiderant non potest teneri collectivus sed distributiue. Ad tertiam dicitur quod negatur contra quia quilibet ois idem significet si collectivus vel disiunctivus teneatur quod scilicet significat terminum teneri per oibis. hoc tamen est diuersimode ut supra videtur. Ad quartam dicitur quod nullus et quilibet ratione suorum modorum significandi significat dispositionem absolutam et restringunt quo ad connotationem. si vero sumatur sub ratione signi distributiue distribuentis non significat dispositionem absolutam vel respectuam.

Abito quid significet hoc signum ois et cuius dispositionem significet persequenter queritur vtrum ois exigit tria appellata. et videtur quod sic quia omnis perfectio est in tribus ut habetur primo celi et mundi. et sic omne perfectum est in tribus. sed ois et perfectum idem sunt ut habetur ibidem. ergo omne est in tribus ergo omnis vult habere tria appellata. Ad idem dicit aristoteles in eodem loco quod de duobus viris non dicimus ois sed de tribus viris dicimus ois. ergo omnis vult habere tria appellata. Sed contra. in qualibet demonstratione sunt pro-

Tractatus sextus

sitiones vniuersales. sed demonstratio-
nes fiunt ex sole et luna. ergo oportet dicere
omnis sol omnis luna. sed sol non habet
nisi vnicū suppositum et similiter luna
ergo omnis non vult habere tria appel-
lata. Ad idē. omne priuatum lumine a
terre obiectu deficit. hec propositio ē co-
cessa cuius habeat ab auctoribus. sed oē
priuatum lumine a terre obiectu non habet
nisi vnicū suppositum. scilicet hanc lunam
singularem. ergo omnis non vult habe-
re tria appellata. ad idem. hoc signum
omnis significat quoniam vniuersaliter. sed
hoc quod dico quoniam vniuersaliter ē modus
proprius vniuersalis. proprius autem di-
uerficatur secundum diuersitates sui subiecti
ut si homo est diminutus et risibile est
diminutus. et si homo ē mortuus risibi-
le ē mortuus. sed vltē aliquādo saluatur in
pluribus ut homo equus. aliquādo in vno
tamen ut sol luna. et omnis quādoque vult ha-
bere tria appellata. et quicquid non. imo vnus
solus. Ad idē. duplex ē forma. quia quedā
ē forma materie ut aia ē forma corpo-
ris. et ista forma. est pars et non predicatur
de eo cuius est pars. alia est forma quā est
forma predicabilis. et sic omnia superio-
ra ut genera et species et differentie di-
cuntur forme inferiorum. ut homo equus
et sic de alijs. et indiuidua huius forme
predicabilis sunt materia eius. et cuius for-
ma neutro predictorum modorum suā ex-
cedit materiam. nec excedit ab ea. nul-
lum vltē excedit sua indiuidua nec exce-
ditur ab eo. et cum omnis dicat adēptiones
vniuersalium cum suis indiuiduis ut omnis homo
tunc oportet quod sol habeat nisi vnicū supposi-
tum ut verē dicat omnis sol. quod concedi-
mus dicendo predictas propositiones esse
veras. et quod omnis non semper exigit tria appel-

lata. sed quando adiungitur termino co-
muni habenti plura supposita tunc exi-
git plura appellata. quando vero adiun-
gitur termino habenti solum vnus sup-
positum tunc exigit solum vnus appel-
latum. ad illud quod primo obiebat
quod omnis perfectio est in tribus. dicitur quod
verum est et hec tria sunt. scilicet substantia
rei virtus eius et operatio eius. Et hec
tria tangit aristoteles sub breuibus ver-
bis cum dicit natura apta nata sic facit.
per hoc enim quod dicit natura tangit sub-
stantiam rei. et per hoc quod dicit apta na-
ta tangit virtutes eius. et per hoc quod di-
cit sic facit tangit operationē debitam
ei. similiter hoc signum omnis habet sub-
stantiam signi vniuersalis. et virtutes
que est distribuere. et operationē eius
quando distribuit. et in his tribus ē per-
fectio eius. Ad secundū dicendum ē quod
homo et homines differunt. quia homo di-
cit istam speciem secundum se que est de plu-
ribus predicabilis. sed homines in plu-
rali numero non dicit speciem secundum se sed
multiplicatam actu secundum materiam indi-
uiduorum numero diuersā. unde omnis
in plurali ratione multitudinis facit fa-
cit distributionem per diuersas materi-
as et vult habere tria appellata. sed omnis
in singulari numero ex quo recipit specie
secundū se et non materiam indiuiduorum
exigit essentiam aptam natā predicari
de pluribus sine actu principetur de plu-
ribus sine ab vno. et ideo exigit tria ap-
pellata. aut vnum solum secundum na-
turam vniuersalem cui adiungitur.
Quidam tamen dicunt quod omnis vult
habere tria appellata ad minus. et dāt
talem rationem. Quocienscūque signū
vniuersale additur termino comuni non

De distributione

haberi sufficientiā appellatoꝝ recurrit ad nō ens. vt cū dicit omnis fenix est. qz ly fenix nō habet nisi vnicū suppositū. iō recurrit ad nō existētes fenices. ⁊ ideo cum dicit omnis fenix est. sēsus est. vnus fenix qui est ē. ⁊ duo fenices qui non sunt sunt. ⁊ ideo dicit has duas ppositiōes esse falsas. quidam fenix nō est. ⁊ ois fenix ē. ⁊ non eē contradictorias. quia i negatiua supponit fenix qui ē. ⁊ in affirmatiua supponunt duo fenices qui nō sūt. ⁊ sic nō est idez subiectum i vtraqz. Hoc autē potest multipliciter improbari. qz hec iconueniētia sequunt ex falso qd supponūt. qz supponūt q ois semp vult hie tria appellata quod supius ostēsum ē esse falsū. p pterea vult Aristoteles q propō i qua subijcit vniuersale vniuersalitē sumptū alicui predicato ꝓtradicat illi propoitioni negatiue in qua subijcit vniuersale non vniuersalitē sumptū eidē predicato. s; iste sunt tales omnis fenix est. qui dam fenix nō ē. ergo sunt contradictorie quod tamē ipsi negant. ergo regula eorū ē falsa. Item ad idem alia regula tal ē. tmin⁹ cōis supponēs ⁊ apponēs verbo pntis temporis similr supro. nō habētivim āpliādi nec ex se nec ex alio restringit ad supponēdū pro his q sūt forma tmini supponētis. ergo cū dicit ois fenix ly fenix restringit ad supponēdū p fenice tātū qui ē. cū ipsi nō sūt nisi vnicū suppositū. ḡ p illam regulaz pri⁹ datam. si signūz vniuersale adueniat ei non distribuit ipsuz nisi pro vnico supposito. ergo regula eorum est falsa. et supra falsum fundatur quod ꝓcedim⁹. C Circa hūc textū notandū est pmo q determinato dabo signo ois quātū ad terminū cōem

quē distribuit ⁊ non inquārum est dispō subiecti ad ꝓdicatū auctoꝝ mouet circa hoc talē dubitationē videlicet. Vtrū semp ois exigit tria appellata. i. vtrū ad hoc q vere possit addi tmino cōmuni requiratur q ille tminus habeat tria appellata siue supposita actu existia. Appellatū enī vt dictū est idē ē qd suppositū existis. De hac autē difficultate fuerūt diuersi modi dicēdi. p̄im⁹ est quorūdā antiquoꝝ q stat i trib⁹ dictis. p̄m⁹ est q hoc signūz ois exigit tria appellata. qd ꝓbatur duabus rōnibus i textu. p̄ima qz s; ꝓphilosophū i p̄mo de celo ⁊ mūdo omnis ꝓfectio est i tribus ⁊ per ꝓsequens hoc signūz ois exigit tria appellata. C Scda ratio fm ꝓphilosophū vbi pri⁹. de duob⁹ nō dicim⁹ oē s; ambo. de trib⁹ autēz dicim⁹ oē. ergo omnis exigit tria appellata. C 2m dictū est. hec regla. quotiē cunqz ois addit tmino cōmuni nō habēti sufficientiā appellatoꝝ tūc recurrit ad nō ens. vt cū dicit ois fenix est. qz fenix nō h; nisi vnū suppositū existis ideo hoc signūz ois recurrit ad nō existētes ita q semp stat p vno fenice q ē ⁊ pro duob⁹ qui nō sūt ⁊ sic sunt tria appellata que requirit ois. C Ter- tiū dictū quod segtur ex ꝓdictis ē istud. iste ꝓposi- tiones nō sūt ꝓtradictorie ois fenix ē. quidā fenix nō est. quod ꝓbant sic. qz fenix in p̄ima supponit p vno fenice q est ⁊ p duobus qui nō sunt. in secūda vero solū supponit p vno fenice existente ⁊ sic nō est idē subiectū i vtraqz. Ex quo patz q apud oēs nō est iconueniēs illas duas eē sūt falsas cū nō sint nec ꝓtradictorie nec subcontrarie. Si ā sit veritas in ipsis videbitur inferius.

Secundo Sciēdū ē q scd⁹ mod⁹ dicēdi ē auctoꝝis dicētis q ois nō exigit tria appellata. Et hoc ꝓbatur quattuor rōib⁹. p̄ia. i qlibet demonstratōe debet eē ꝓpositiones vniuersales. s; de sole ⁊ luna possūt fieri demon- stratōes. ergo de ipsis possūt fieri ꝓpositiones vni- uersales ⁊ tñ sol nō habet nisi vnū suppositū ⁊ sūt luna. ergo ꝓ. C Scda rō est. hec ꝓpō cōceditur ab oibus. p̄uatiū lumie ab iterpositōe terre desit. ⁊ tamē p̄uatiū lumine a t̄re iterpositōe non h; nisi vnū suppositū. s; hāc lunā singlarē. ḡ ꝓ. C 3a rō ē. vltē qnqz saluat i ꝓlib⁹ vt bō. qnqz i vno tm vt sol ⁊ luna. s; ois ē dispō vltis. ḡ aliqui exigit vnū ap- pellatū ⁊ aliqui ꝓla. C 4a rō ē q for⁹ nūqz excedit mās nec eē. s; vltē ē forma tuoz singlarū ⁊ ipsa sē mā ei⁹. ḡ vltē n̄ excedit sua individua nec excedit ab eis ⁊ ꝓ ois cū hoc signūz ois dicē adeq̄tionē vltis cū oib⁹ suis i diuiduis segit q h signūz ois dicendo ois sol lucet nō exigit nisi vnū appellatū. Ex qb⁹ segit

Tractatus sextus

q̄ si addatur termino cōmuni habēti plura suppo-
sita tunc exigit tria supposita. si vero addatur ter-
mino habenti vnū tunc non exigit nisi vnū.

Tertio sciendum est q̄ aliqui aliter pbant
q̄ ois nō exigit tria appellata. Pri-
mo sic. hec est vera ois sol est lucidissim⁹ planeta
cum ibi p̄dicetur passio de subo suo. et tñ sol nō hz
nisi vnū appellatū ergo zc. **C** Secundo sic. hec ē
vera ois senix non est asin⁹. et tñ senix nō habet ni-
si vnū appellatū ergo zc. antecedens pz qz sua cō-
tradictoria est falsa. s. aliquis senix est asin⁹. **C** 3.
pbatur. nullus non exigit tria appellata ergo nec
ois. consequentia pz qz omnis et nullus sūt contra-
ria. modo contraria habent fieri circa idē ergo zc
et cōfirmatur qz cuilibet p̄positioni de hoc signo
nullus correspondet vel pōt equipollere aliqua d̄
hoc signo ois et contra. Sed q̄ nullus nō exigit
tria appellata pbatur qz hec ē vera nullus senix
est asinus cum eius conuertens simpliciter sit ha. s.
nullus asinus est senix. igitur nō exigit tria appel-
lata. Quibus positis respondetur ad ratiōes anti-
quoz. Ad p̄mam cum dicitur. ois perfectio est in
tribus: dicitur q̄ hoc ois sic intelligi. nihil est p̄fe-
ctum nisi habeat tria appellata. s. virtutē substan-
tiam et operationem. et sic nihil dicitur omne nisi ha-
beat tria appellata. tñ cum hoc stat q̄ ois pōt ad-
terminari non habenti nisi vnū suppositū. hec
enim semper hz tria. s. substantiam virtutē et ope-
rationē. **C** Ad alias respondetur q̄ omnis in plu-
rali numero vult habere tria appellata vt i plu-
ribus videbitur. nō autē in singulari. Et ratio hui⁹
est qz terminus cōmunis i singulari numero signi-
ficat ip̄am speciem secū dum se que p̄dicabilis est
de pluribus. et i plurali numero significat naturā
cōmunē non fm se sed multiplicatam in plura
idiuidua. et ideo in singulari numero exigit eēnti-
as solam aptā natā predicari de pluribus. Unde
ad maiorem declarationem predictoz est hec dif-
ficultas soluenda. vtrum de tribus possumus vi-
dere. omnis vel omne. **C** Pro solutione vidēdū
est quid requiratur ad veritatē p̄positionis vni-
uersalis. Et sic respondetur ponendo duas p̄po-
sitiones. P̄ma est. omnis p̄positio affirmatiua
v̄s de hoc signo omnis in singulari numero tē-
ta debet exponi per vnā copulatiuā cuius p̄ma
pars affirmatur de aliquo determinato suppositō.
et in secūda affirmatur si ē aliquod suppositū
subiecti de quo non v̄sificatur predicatum. vt h
omnis sol lucet. sic enim solet exponi. ille sol lucet.
et non est aliquis sol qui nō luceat. ergo zc. Secūda

da. p̄pō. omnis p̄positio vniuersalis affirmatiua.
de hoc signo omnis pluraliter et distributue sum-
pto debet exponi per vnā copulatiuā habentem
tres partes. in quarum p̄ima affirmatur p̄-
dicatum de aliquo determinato supposito et i z⁹
de vno alio eiusdem subiecti et in tertia denotat
non esse aliquod suppositū de quo non v̄sificat p̄-
dicatum. vt in ista. omnes homines currūt sic ex-
ponitur. ille homo currit. et ille homo currit. et non
est aliquis homo qui non currat. igitur. Ex quo
sequitur q̄ de duob⁹ si non sint plures possumus
dicere omnes. nec de necessitate regitur q̄ sint
tres. p̄bs autem in primo de celo et mundo volu-
it habere q̄ de duob⁹ meli⁹ et determinatius dici-
tur ambo vel ambos q̄ omnis vel omnes: et hoc ē
verum: non tamen voluit q̄ nullo modo de duo-
bus possemus dicere omne vel omnis. Ex his oī-
bus pz q̄ illi male solūt hoc sopbiā: ma ois senix ē
qui dicit ip̄sū eē falsū eo q̄ ois exigit tria appel-
lata. **C** 2. segitur q̄ illud sopbiā est vez eo q̄ ē
vniuersalis cuius nec aliqua singularis nec aliq̄
exponens est falsa. ergo zc.

Sed contra p̄dicta arguitur. p̄mo sic.
plus regitur ad verifican-
dum p̄positionē vniuersalem q̄ p̄ticulārē. sed ad
p̄ticularem regitur ex t̄tia vniū suppositi. ergo ad
v̄ritatē v̄s p̄la requirunt. **C** Secūdo arguitur sic.
ois denotat terminū cui addit supponere p̄ plu-
ribus. ergo si tal termin⁹ nō habeat actualit̄ plura
supposita hec p̄pō erit falsa. **C** Tertio arguitur sic.
si ois nō exigeret tria appellata tūc possz addi ter-
mino singulari sicut ēmino cōmuni non habēti ni-
si vnū suppositū. sed hoc est falsū. ergo zc. **C** 4.
arguitur sic. quādoqz termin⁹ cōmunis supponit
p̄ nō existētib⁹ i p̄pōne vniuersali vt in ista oē
enūciabile ē complexū. g⁹ antiq̄ bñ dicit q̄ pōt fieri
de sc̄e fus ad supposita nō existētia.

Ad rōnes Ad p̄mam dicitur q̄ negatur
maior si intelligatur vniuersali-
ter: tñ bene cōceditur in habentib⁹ plura supposita.
C Ad scōdam dicitur q̄ omnis nō denotat sim-
pliciter terminū cōmunē cui addit supponere p̄
pluribus nisi ex sua sup̄pōne habeat plura suppo-
sita. **C** Ad tertiā negatur cōstitia qz termin⁹ cōmu-
ni nō repugnat ex mō sue impositōis h̄c p̄la sup-
posita quāuis nō habeat nisi vnū actu. non autē
sic est de ēmino singulari. **C** Ad quartā d̄ q̄ ter-
minus cōmunis cui⁹ forma pōt saluari tam in exi-
stētib⁹ q̄ in nō existētib⁹ potest distribui p̄ non
exi-
stētib⁹. sicut pz in termino ampliato. non autē

De distributione

terminus cuius forma saluatur tñ in reb⁹ existē
tib⁹. qz i talib⁹ eadē sūt supposita pñtia z existētia

Secundū p̄dicta querit^r d^r hoc sophis
mate. ois homo est z quodlibz diffe
rēs ab illo ē nō hō. Probatio. hec ē vna
copulatiua cuius vtraqz ps ē vera. g̃ ip
sa ē vera. Improbatio. ois homo ē z
quodlibet differens ab eo est nō hō. sor
tes ē homo. ergo quodlibet differēs a
sorte est nō hō. quod est falsū. quia hec
est vna copulatiua cuius altera ps est
falsa. ergo ipa tota est falsa. solutio pri
ma ē simpliciter vera z iprobatio pec
cat penes fallaciā cōsequētis. quia dif
ferēs ab oī hoīe in minus ē q̃ differēs
a sorte. quia differēs ab oī hoīe suppo
nit solū p alijs rebus ab hoīe. sed diffe
rens a sorte supponit p eisde z etiam
p alijs hoībus a sorte. vnde bene sequi
tur differēs ab omni hoīe. g̃ differēs a
sorte. z est locus a parte subiectiua ad
sūū totū. sed si huic propositioni dif
ferens ab omni hoīe apponatur signus
erit processus ab inferiori ad superiū
cum distributione. z sic incidit fallacia
consequentis in improbatione secūdu
vñū pcessū qz duplex ē pcess⁹ i iproatōe
qz bene sequit^r. ois hō ē. g̃ sortes est. z
ē locus a toto in q̃titate. sed nō sequit^r.
hoc ē differēs ab oī hoīe. g̃ differens a
sorte sed est fallacia pñtis sicut hic. ois
hō est. g̃ oē aīal ē. Itē querit^r de hoc so
phismate. ois hō z alius hō sūt. Pro
batio. sortes z alius hō sūt. plato z ali
us hō sūt z sic de alijs. g̃ ois hō z alius
hō sūt. Improbatio. alius ē relatiuū di
uersitatis substātie. g̃ supponit p diuer
so ab hoīe: sed nō ē alius hō ab oī hoīe
g̃ prima ē falsa. Solō. prima ē simplr
falsa z probatio peccat p̄m fallacia z fi

gure dictionis a pluribus determinatis
suppōnibus ad vñā determinatā qz iste
terminus alius hz determinatā suppō
nē in pmissis z in cōclusiōe. Itē proba
tio peccat p̄m fallaciā accñtis. qz lz sor
tes z plato z sic de alijs inferant oēm
hoīem p̄m se non tamen sub hac copu
latione que est ois z alius homo sunt
vt cū dī. omnis homo z alius homo
sūt. sic cognosco coruscum p̄m se non ta
men sub hoc accidēte quod est venire.
Ande tal^r dat regula. quotienscūqz ali
ud sequit^r siue conuersum siue non si ali
quid pueniat vni quod n̄ cōueniat alī.
z p illud cui puenit iferat^r de eo cui nō
puenit semp est fallacia accñtis. verbī
grā homo ē. ergo substātia ē. z species
cōuenit hoī z nō substātie. ideo si per
hoīem inferat^r spēs de suba est fallacia
accñtis vt hō est spēs ergo suba ē spe
cies. sili^r hic risibile ē propriū. g̃ homo
est propriū. hoz aut^r q̃ cōsequunt^r q̃daz
psequunt^r cōuersiz. vt hō z risibile. alia
nō vt homo z suba. Scō de hoc sophis
mate restat dicere d^r isto. Ois homo ē
omnis homo. Probatio. sortes ē sor
tes. plato est plato. z sic de alijs. ergo
omnis homo est omnis homo. Et vt
vult Boetius nulla propositio est ve
rior illa in qua predicatur idem de se
ipso. sed sic est hic. quia ois homo p̄di
catur de omni homine. ergo nulla est
verior ista z per consequens est vera.
Improbatio. sua contradictoria est ve
ra scilicet illa. quidam homo non ē ois
homo. ergo ipsa est falsa. Item ad idē.
omnis homo est omnis homo. sed sor
tes est homo. ergo sortes est omnis ho
mo. sillogismus est in darij. conclusio
est falsa. ergo aliqua premi^rarum. nō

Tractatus sextus

minor ergo maior. sed maior ē sophis-
ma ergo est falsum. Solutio prima ē
simpliciter falsa et probatio peccat se-
cundum consequens ab insufficienti enu-
meratione singularium quia cum illis
quas assumit debet sumere has a par-
te subiecti. sortes est omnis homo. pla-
to est omnis homo. et etiam istas a par-
te predicati. omnis homo ē sortes. om-
nis homo est plato et sic de alijs quas
dimittit. et sic peccat secundum conse-
quens ab insufficienti enumeratione sin-
gularium. Ad aliud dicitur qd ibi idem
non predicatur de seipso sed predicat
omnis hō d hōie sup̄to p q̄libz sui pre.

Circa dicta querit de hō sophismate ois hō et
quodlibet differēs ab eo nō est. **C**irca hūc tex-
tū notādū ē p̄mo qd auctor circa hoc signū ois mo-
uet tria sophismata. Primū ē. ois hō est et quodli-
bet differēs ab eo est non hō. Quod probat sic. qz
hec est vna copulatiua cui q̄libz ps est vera. ergo
sophisma ē verū. Improbatur sic. bene sequit ois hō
ē et quodlibz differēs ab eo ē non hō. ergo sortes
et quodlibz differēs ab eo est non hō puta a sorte
sz hō est falsū qz altera ps illius copulatiue est falsa
sz. hec quodlibz differēs a sorte est non hō ergo
sophisma ē falsū. Ad sophisma fm auctorē respō-
detur i hoc passu qd sophisma est verū. Et p soluti-
one hui⁹ sophismatis supponit qd differēs ab hōie
ē minus commune qd differēs a sorte. qz d differēs
ab hōie supponit tñ. p alijs rebus ab hōie. sz diffe-
rēs a sorte supponit p eisdē et p hōib⁹ oib⁹ alijs a
sorte. Ex quo pz qd ista cōia non valet differēs ab
hōie ē non hō. ergo differēs a sorte ē non hō. Sed
ad iprobationē dī ponendo signū distributiū ad
vtrūqz. ideo cōmittit fallacia cōitis arguendo ab
inferiori ad superi⁹ cū distributiōe. Triusqz. Sūt
enim duo pcessus quoz primus ē bon⁹. s. iste ois
homo ē. ergo sortes ē. Secundus vero ē malus qñ
isertur et quodlibz differēs a sorte ē non hō. Sz ad
maiorē informationē p̄dictoz possit queri vtrū
ille due ppositiones equalent. ois hō ē et quodlibz
differēs ab eo est non hō. et ois hō ē et quodlibz dif-
ferēs ab oī hōie est nō hō. Solutio hui⁹ ponit p hō
qd relatiū differēs includit negationē et bz. vir-

tutē distribuendi terminū ab eo rectū mediante
ista ppositione a vel ab. et hō clare patebit isra. Ul-
tra dī qd relatiū identitatis substantie nō recipro-
cā sicut sunt ille iste hic et is referūt suū aīs cū sua
dispositione. i. si aīs sit distributū relatiū erit di-
tributum et eō. ita qd ipole est tale relatiū distri-
bui p quodcūqz distributiū sibi additū seu distri-
bibile nisi antecedere p̄us distributo. et hoc pz ex
tractatu de relatiuis. Alter⁹ additur qd loco rela-
tiui idētitatis substantie nō reciproci non semp licz
ponere suū aīs cum sua distributione. qz si aliqđ
distributiū pcederet ipz relatiū et loco relatiui
ponatur suū aīs cum suo distributiū tūc illo an-
tecedēte essent duo distributiua quoz vnū impe-
diret aliud. et p cōis non supponeret eodē mō sicut
relatiū supponebat. Ex quo pz qd hō relatiū eo in
sophismate positū supponit cōfuse et distributue si-
cut suū aīs. nec impeditur eius distributio p nega-
tionē iclūsā i hoc relatiū differēs. Secundo seq̄r
qd in hac ppōne ois hō et quodlibz differēs ab oī
hōie ē non hō. iste termin⁹ hōie non distribuit sed
supponit cōfuse tñ. Sz qz ibi ponuntur duo signa
distributiua cadētia sup ipm quoz quodlibz natū
ē p se distribuere ipm et sic manet idistributū. et est
sensus ois hō ē et quodlibz differēs ab aliquo hōie
est nō hō. et hec est falsa. Quāuis auctor videatur
dicere cōpositū tā intentio eius ē qd sit falsa qz ipe
nūdū determinauit de istis dictionib⁹ differēt et di-
uersum. ideo vtrūqz ipis ac si non haberēt virtutes
distribuendi. Ex quo cludit qd ille nō sūt eodem
ppōnes ois homo ē et quodlibz differēs ab eo est
nō hō. et ois homo est et quodlibz differēs ab om-
ni hōie est non homo. vt patet ex dictis et sic relin-
quitur sophisma verū.

Secundo sciendū est qd secundus sophis-
ma est istud. ois homo et ali⁹ hō
sunt. Quod probatur sic. sortes et ali⁹ homo sūt. plato
et ali⁹ hō sunt et sic de alijs. ergo ois hō et ali⁹ hō
sūt. Improbatur sic. hō relatiū ali⁹ est relatiū
diuersitatis. ergo i illo sophismate supponit p di-
uerso ab oī hōie. sed hō ali⁹ ab omni hōie non est
hō. qz nullus ē talis. ergo sophisma ē falsū. Ad so-
phisma respondet auctor qd simplr est falsū vt pz
p iprobationē. Et ad p̄bationē dicitur qd peccat
dupliciter. Primo modo penes fallaciam figure
dictionis eo qd arguitur a pluribus determinatis
ad vnam determinatam. nam iste terminus ali⁹
homo in qualibet premissaz supponit determina-
te p diuersis. et in cōsequente habet vnam deter-
minatā suppositionē tñ. ideo ibi cōmittitur fallax

De distributione

etia predicta arguendo a pluribus determinatis ad vnā determinatam. Secundo peccat penes fallaciā accidētis qz quouis fortes et plato et sic de alijs i ferant oēm boiem p se. non tñ sub hac copulatiōe et alijs bō sunt. Et hoc declaratur i textu p vnam regulā q talis ē. Quociēscūqz segtur aliqd ad aliud siue cōuertibilr siue non si aliqd vni cōueniat ita q nō alteri ea pte q differit ab altero vnū nō infert reliquū sicut videbat i ferre ea pte qua cōueniūt tūc ē fallacia accidētis sicut hic bene segit. bō ē ergo substantia ē. et si p illud p qd differit i feratur sic bō est species. ergo substantia ē spēs. est fallacia accidētis. eodē mō dicēt d bis q cōuertibilr se bñt

Tertio sciēdū ē qz tertiū sopbisma ē. oīs bō est oīs bō. Quod pbat sic. fortes est fortes. plato ē plato et sic de alijs. ergo oīs homo ē oīs bō. Secundo sic. nulla ppō est verior illa i qua idē pdicatur de seipō. sed sic est in illo sopbismate ergo sopbisma verū. Improbatur sic. sua cōtradictoria ē vera. i. hoc qdam bō nō est oīs bō. ergo sopbisma ē falsū. Ad sopbisma respondet auctor qz ē simplr falsū. Et ad pbationez dicit qz ē fallacia accidētis et pcedit ab insufficienti iductione. qñ enī ē inductio idē predicatū d3 dicit de singularibz qd pdicatur de toto i quāitate. ideo d3 sic dicit fortes ē oīs bō. plato est oīs homo et sic de alijs. ergo oīs homo ē oīs bō et sic erit sufficiens iductio sed singulares erūt falsae. Ad secundaz pbationem negat qz idē pdicatur de seipō. imo predicatur hoc totum oīs homo de homine sūpro p quolibz supposito et sic in predicta ppositione vniuersali affirmatiā predicatur vniuersale vniuersalr sumptū ppter quod omnis ppositio talis est falsa p3 p pbm in p peryarmenias. Et notāter dī affirmatiā qz pōt ēē aliqua negatiua in qua pdicatur vtrū vtrū sumptū vt in illa: nullus bō est oīs bō. Sed si subiectū haberet tñ vnū suppositū tūc illa propō adhuc posset admitti vt ista. omnis sol est oīs sol. **S3** de hoc signo oīs et silibz restant soluēde aliquae difficultates. Prima ē. vtz hoc signū oīs vel sibi equalens additur alicui cōplexo ex recto et obliq recto pcedente distribuatur tā rectū qz obliquū. Ad id rñdetur p duas regulas. **C** Prima ē. quociēscūqz ē aliquod cōplexū ex recto et obliquo recto pcedēte obliquū immediate tūc signū vniuersale distribuit tā rectū qz obliquū. Ex quo segit qz hoc sopbisma ē falsū et silia. oē indiuiduū alicuius spēs est asinus. quod p3 qz bene sequitur. oē indiuiduum alicui spēs est asinus. fortes ē indiuiduū alicui spēciet. ergo fortes est asinus. Secdo segit qz hoc cōtra

nō v3. oē indiuiduū b3 spēs est asinus. ergo oē indiuiduū alicui spēs est asinus eo qz arguitur ab inferio ri ad superi3 cū distributōe superioris. Ex his filē patet solutio illorum sopbismatum quelibz singularis alicuius vniuersalis est vera. quelibet manus alicuius hominis est dextra. sunt autem illa sopbismata falsa. Et similiter de illo. omnis asinus hominis currit supposito qz asinus hominis currat et quilibet asinus aliorum hominum quiescat. non enim valet consequentia. omnis asinus fortis currit. ergo omnis asinus hominis currit. quia homo distribuitur vt patet per regulam. **C** Secunda regula est. si obliquus precedat rectum in aliqua propositione tunc hoc signum omnis vel sibi equalens distribuit obliquum et non distribuit rectum vt patet in his propositionibus. cuiuslibet hominis asinus currit. si enim hoc totum hominis asinus distribuat tunc ille filus bene valet cuiuslibet hominis asinus currit fortes ē homo. ergo fortis asinus currit. qd tamē est cōtra philosophum i pmo prior. Ex quo p3 qz tale sopbisma ē veruz posito casu qz quilibet bō habeat duos asinos quoz vnus currat et alius nō. Nec valet illa cōsequētia cuiuslibet boīs asinus currit. brunellus ē asinus boīs. ergo brunellus currit. hoc at puenit ex eo qz dūte illius tñ mini asinus nō distribuit aliqd subsumitur. Ex quo p3 qz casu retento ille nō sūt contrarie cuiuslibet boīs asinus currit. et cuiuslibz boīs asinus nō currit. nec ille sūt cōtradiCTORIE cuiuslibz hominis asinus currit et alicui boīs asinus non currit. hoc patet. qz oēs ille possūt ēē vere eo qz asinus ibi nō distribuit. Est enī i talibus ppōnibus duplex subiectum: qd dā ē subiectū enūciatiōis de quo enūciat pdicatu et ex parte illi tales ppōnes sūt indefinite. Aliud ē subiectū distributiōis sup quod cadit distributio. et ex pte ei3 ppō est vniuersalis et potest ēē maior in sillogismo prime figure et debet semper fieri subsumptio sub illo termino distributo. vt patet i sillo imperfecto: **C** Et potest similiter dubitari vtrum hoc signū oīs additur toti diuiso distribuat totū diuisū vtrūqz vt pte ei3. Posset etiā qri d3 toto dīstōato et de toto coplato. **S3** d3 bis et multis alijs videbis i fine atqz eorum matibz.

Sed cōtra dicta arguit. primo sic. risibile ē dñs ab oī boie et tñ nō ē nō bō. g scda ps coplatie i p sopbismate ē ista et per oīs sopbisma ē falsz. **C** 2o arguit sic. fortes nō ē oīs bō et tñ dīst ab oī boie. qd pbat qz fortes nō ē oīs bō gē dñs ab oī boie. qz ille si exponētes illi fortes dīst ab oī boie g sopbisma ē falsuz. **C** 3o arguit sic. oīs

Tractatus sextus

bō et bō pictus sūt. se d bō pictus est alius ab homi-
ne. ergo ois bō et ali' homo sūt. ¶ Quarto argu-
itur sic. aliquis bō est ois bō. et quā rōne est ois bō
eadē rōne ois homo ē ois bō. ergo tertium sophis-
ma est. vtz. añs p3 q2 aliquis homo est sortes et sic
de alijs. ergo aliquis bō est ois homo.

Ad rationes Ad pnam dī q' risibile
quātū ad significationē
et rōnez ei' formalē est differens ab homine. s3 nō quā-
tū ad suppositionē q2 eadē sūt et equalia supposita
bois et risibilis ideo risibile non est non bō. ¶ Ad
secūdam dī q' s3 sortes non sit ois homo tñ nō seq-
tur q' sit differens ab homine. q2 in illa. sortes non est
ois bō. ibi bō non distribuit eo q' negatio pcedēs
signū remouet ei' distributionē. s3 in illa est diffe-
rens ab ois homine ibi bō distribuitur. et sic arguitur
non distributo ad distributum et cōmittit fallacia
cōsequentis. Utrūq' autē hec sit vera. sortes differt
ab omnibōe vñū ē p3. q2 non ē eadē cū illa. sor-
tes differt ab homine. ¶ Ad tertiā dī negādo añs
q2 q'uis bō pictus sit ali' ab homine. tñ q' homo p se
ponitur stat p pncipali significato. s. p viuis. ideo
suū relatiū solū refert ipm p viuis. ¶ Ad qrtā
negetur añs q2 ibi cōmittit fallacia figure dictio-
nis arguēdo a plurib' determinatis ad vnā deter-
minatā. idē deberet sic argui. alijs bō ē sortes. et ali-
qs idē bō ē plato et sic d alijs. g alijs bō ē ois bō.

Equitur de hoc signo nullus
quod significat quādoque vni-
uersaliter negative. vnde signi-
ficat idēz sicut hoc signum omnis cūz
negatione postposita. et ideo ois non
et nullus equipollēt. De hoc signo nul-
lus talis datur regula. Quociēscunqz
hoc signū nullus adiungitur imēdiate
termino communi confundit ipm mo-
biliter et distributive. similiter terminū
cōmunes sibi adiunctū mediate. vt nul-
lus homo est asinus. vnde pōt fieri de-
scensus subiecto sic. ergo sortes non ē
asinus nec plato et sic de alijs. et etiam
sub predicato. Secundū predicta que-
ritur de hoc sophismate. nullus homo
est omnis homo. Probatur sic. sortes
non est omnis bō. plato non est ois bō

et sic de alijs. ergo prima est vera. vel
sic sua cōtradictoria est falsa. s. ista qui-
dāz homo est ois homo ergo est vera.
Contra ibi predicatur oppositū de op-
posito. ergo locutio ē falsa. solutio pri-
ma est vera. et ad improbationem re-
spondetur per interemprionem. quia
ibi non predicatur oppositum d oppo-
sito s3 remouetur omnis homo ab ho-
mine sumpto pro quolibet suo suppo-
sito. et hoc est verum.

¶ Circa hūc textum notandum ē pmo postq' au-
ctor dterminauit d hoc signo ois qd significat qñ
qz vniuersaliter et affirmative. añs de terminat de b
signo nullus qd significat qñqz vniuersaliter et nega-
tiue. Et pmo determinat de eius significatiōe vi-
dens q' nullus significat idēz qd ois postposita ne-
gatione. Nullus enī et ois non totaliter idē significat
qd p3 q2 nullus significat idē qd non vllus. sed nō
vllus et ois non idē significant ergo et. ¶ Confe-
quēter est notandū q' auctor de hoc signo nullus
dat talem regulā. Ois terminus cōmunis media-
te vel imēdiate sequēs hoc signū nullus cōfundit
mobilitate distributive et supponit cōfuse et distri-
butiue. Ex quo sequitur q' pōt fieri dscēsus a p-
te vtriusq' extremi. vt in ista nullus bō est asinus
sequit' enī bene nullus homo ē asinus. g. sortes nō
est asinus et plato nō ē asinus et. Et sub predicato sic
fit dscēsus. nullus bō est asinus. ergo nullus bō ē
brunellus et fauellus et sic d alijs asinis. Ex quo se-
quit' q' tales ppositiones cōuertuntur simplr vt
ista nullus bō est asinus cōuertitur in istaz nullus
asin' ē bō et sic d similib'. ¶ Cōsequēter auctor mo-
uet hoc sophisma. nullus bō est ois homo. Quod
probatur sic. sortes non est ois homo. plato non ē
ois bō et sic de alijs. ergo nullus bō est ois bō. Se-
cundo sic cōtraria eius ē falsa. s. hec ois homo est
ois homo vt p3 vñū est. ergo ipa ē vera. Im-
probatur sic. ibi p'dicatur oppositū d opposito g
sophisma est falsū. Ad sophisma respōdet auctor
dices q' est simplr verū. Et ad improbationē eius
respondetur negando añs. s. q' ibi p'dicatur oppo-
situm de opposito. s3 remouetur hoc p'dicatum om-
nis homo ab homine sumpto p ei' suppositis.

Secundo sciendum ē q' circa predicta sūt
alique difficultates. prima est
vtrum hoc signum nullus precise idē significet

De distributione

negatiue qđ ois significat affirmatiue. Ad quā difficultatē dī p q hoc signū nullus nō differt ab hī si gno ois in significatiōe pncipali: nī in hoc q hoc signū ois significat quādoq; vlt affirmatiue. nullus vero quādoq; vniuersaliter negatiue. z dī q ista duo signa multū differūt in modo significādi. qz ois distribuit p masculinis z femininis indifferēter. sed nullus distribuit tñ p masculinis. Ex quo sequitur q ois nō restringit terminū quo ad significationē. sed nullus bñ restringit terminū cui adiūgitur in rigore fmonis quo ad cōsignificationem. Segur scđo q iste non dīantur. ois bō currit. et nullus bō currit: nec iste dīctoriā. ois bō currit. z quidā bō nō currit. Ex quo p q de rigore fmonis nō egpollent. nullus bō currit. z ois bō nō currit: sed cōter tales ppōes recipiūtur vt dīe vel dīctorie vel egpollētes. Et si hī signū nullus absoluitur a gñe tñ nō plus restringit terminū cui adiūgitur q hoc signū ois. Unī absolutū a gñe ē nō si significare rem suā sub aliquo determinato gñe. z q hoc possit fieri p q genus ē modus significādi accidētalis nois. iō quodlibz nomē a suo gñe absolui pōt z sic ppōes pūs possit ex eis sunt aliquē dīe z aliqē dīctorie z aliqē equipollētes. Et hoc mō vtrū auctor de istis signis z sibi equalentibz qz tum ad oppōes z egpollētias. z ita debet dici qz ista signa absoluiuntur a genere.

Tertio sciendū est q z^a difficultas ē. vtrū hoc signum nullus vnica virtute seu distributione distribuatur terminū cōm tā sequentē mediate qz immediate. Pro solōe supponit q qz uis hoc signū nullus sit vnū fm substantiā. tñ ē duplex fm virtutē. qz vt dīcū est nullus significat idē qđ ois nō. z sic in sua significatione includit duo si gnificata. s. hoc signum ois z hāc negationē non. Dī ergo p q terminus cōis sequēs hoc signū nullus mediate vel immediate non sēper distribuitur vt p q si dicatur. nullus bō currit z asinus est aīal. ibi iste terminus asinus sequitur mediate hoc signū nullus. tamen non distribuitur. p q secūdo qz si dicatur. nullus bō est ois bō. ibi bō in pđicato nō distribuitur qz ibi cadūt duo signa se inuicē ipediētia sup eūdē terminū. Ad hī enī q terminus cōis mediate vel immediate sequēs hoc signū nullus distribuat p ipm due additiōes regunt. Prima est. q ille tñmus ponatur in eadem categorica cū hoc signo nullus. z^a est. q hoc signum nullus nō ipediā p aliquod aliud distribuū. Et sic dī ad difficultatē q nō eadē virtute seu distributione hoc signum nullus distribuit terminū cōm mediate sequētes

z immediate sequentē sed duabz rōnibz. distribuit enī terminū immediate sequēte in qz tū est signū vlt sed distribuit terminū cōm mediate sequēte iquātum ē includens negationē. Ex oibz pđcis p q ista sophismata sunt vera. nullus homo ē nullus homo. nullus bō est nullū animal. pñm enī egpollēt huic. omnis homo ē aligs bō. z z^m huic ois bō ē quoddā aīal. Consequēter auctor mouet hanc difficultatem. in qua mā. s. est ista. nullus bō ē ois homo. z ista omnis homo est omnis homo. Ad hī rīdent aliqui q sunt in mā cōtingenti eo q pole ē q non sit nisi vnus homo z tunc ista ēē vā. ois bō est ois homo. z ista falsa. nullus bō ē ois homo. Dī tñ q est in mā remota. ois homo est ois homo eo q predicatū nullo mō pōt conuenire subo. si enī non ēēt nisi vnus homo puta sores tūc bec ēē vā. sores est ois homo cū ipsa sit necessaria. z iō ista pma nunq; potest esse vera.

Sed contra predcā arguitur p sic. i bac ppōe. nullus homo est ois homo. iste terminus homo mediate sequitur hoc signū nullus z tamen nō supponit cōfise z distributiue. ergo zc. ¶ Scđo arguitur sic. hoc signum nullus est signū vlt ergo est dispō subiecti z nō pđicati z sic nō pōt distribuere terminū a parte post positum. ¶ 3° arguitur sic. bene seq. nullus bō ē ois homo. ergo nullus homo est sores. sed ois ē falsū. ergo z aīs. oīs p q arguitur a toto in qzitate ad suā partē. ¶ 4° arguitur sic. conuertens sophismatis est falsa. scilicet aliquis homo non ē homo. ergo sophisma est falsum.

Ad rationes Ad primā dicitur q iste terminus homo a parte pđicati positus non distribuitur ab hoc signo nullus. eo q impediū per hoc signū ois cui immediate additur. ¶ Ad secūdam dicitur q signū vlt semper est dispositio subiecti in qz tū est subm. sed in qz tū importat negationē bene potest agere in pđicatum. qz uis hoc non habeat rōne signi. ¶ Ad tertiā dī q ibi non arguitur per locū a toto in qz tate. quādo enī preponit negatio huic signo ois non amplius habet rōnem totius in quantitate. ¶ Ad quartam dicitur q illa dī sic conuerti per accēs. nullus homo est omnis homo. ergo aliqd quod est omnis bō non est homo. z illa est vera et sua cōuertens sī ē ista. nihil qđ est ois bō ē bō.

Equit de hoc signo nihil qđ significat idem quod nullus: sed includit in se tñmum reci

Tractatus sextus

pietate sua distributione qz nihil est signum
vniuersale cum negatione et res est fini-
tus recipiens eius distributionem. Secun-
dum predictam querit de hoc sophismate.
nihil videns est aliquid videns. Probat
sic. non hanc revidens est aliquid videns. qz non
videns forte est videns platonem. non illam re-
videns est aliquid videns et sic de alijs. er-
go nihil videns est aliquid videns. qz prius
vera. Contra. ibi predicatur oppositum de
opposito. qz locutio est falsa. Quidam
distinguit. nihil videns est aliquid videns.
eo qz hec dictio nihil potest esse accusati-
casus. et est sensus. nulla res videns est aliquid
videns. vel potest esse notari casus. et est se-
sus. nulla res videns est aliquid videns
et finem hoc ponit amphibologiam ex parte
casus. sed hoc non soluit. qz in utroque se-
su est falsa. Sed alij distinguunt hanc ite-
rum nihil videns. eo qz negatio in hoc ter-
mino nihil potest negare principium prius
positum. et est sensus. nulla res videns est
aliquid videns et sic est diuisa. vel potest nega-
re hoc verbum est. et tunc est sensus. quilibet
revidens non est aliquid videns et sic est co-
posita. sed hoc non soluit qz in utroque
sensu est falsa cum opposita ponantur cir-
ca idem. Solo. dicendum est qz prima simpli-
ter est falsa et probatio peccat contra fallaciam fi-
gure dictoris a pluribus determinatis ad
vnam determinatam huius termini videns.
qz in premissis habet suppositionem determi-
natam. et in conclusionem simpliciter. vel peccat contra fal-
laciā accensuris. qz quis videre conuenit
omnibus huius se non tamen finem quoniam in hoc toto
nihil videns. Tunc totum accidit prius et est vi-
dens aliquid assignat in eis utriusque. Sciendum
est qz omnes premissae sunt duplices qz negatio
potest determinare verbum vel principium ut di-
ctum est prius. unde antiqui posuerunt premissas

simples esse duplices propter tale regulam quam da-
bant. quotiescunque negatio et distributio
includuntur in vno termino ad quodcumque re-
feruntur vnum ad idem referuntur et reliquum. unde
cum distributio posita in obliquo non possit
in predicta oratione attrigere verbum ita neque ne-
gatio. Item idem est iudicium de istis sophis-
matibus. nullum caput hominis est aliquid ca-
put habens. a nullo homine differens est. ab
aliquo homine differens est et c.

Circa hunc textum notandum est qz auctor dicit
terminat de hoc signo nihil quod in significatōe eius in-
cludit signum nullum. Et ponit eius significationem
dicens qz signum nihil includit hoc signum nullum cum
termino suscipiente eius distributionem: nihil enim vix tamen
sicut nulla res videns nullum ens. et sic includit in se signum
distributionis et terminum sue distributionis. Ex quo satis patet
hoc signum nihil includit tria in se. primum est di-
stributio per quod conuenit cum hoc signo omnis. secundum est
negatio per quod conuenit cum hoc signo nullum. et dif-
fert ab hoc signo omnis. tertium est terminus sue distributi-
onis per quod differt ab utroque. Ex quo satis patet huius
signum nihil includit hoc signum nullum. et ideo sicut nullum
huius virtutez distribuendi terminum tammediate quam
immediate sequentem. ita hoc signum nihil. Ex
quo est aduertendum qz si hoc signum nihil resol-
uatur in signum vniuersale et negationem. tunc si-
gnum vniuersale debet addi termino inclusio in
hoc signo nihil. ut hec propositio. nihil est homo. o-
bet sic resolutum in hanc. nulla res est homo. similiter
hec. nihil est chimera. debet resolui in istam. nulla
res est chimera. Et ad maiorem notitiam predi-
ctorum habendam auctor mouet hoc sophisma
inquirendo de veritate vel falsitate huius pro-
positionis. nihil videns est aliquid videns. Quod
probatur sic. non hanc rem videns est aliquid vi-
dens. quia non videns forte est videns platonem
et sic de alijs. ergo nullam rem videns est aliquid
videns. Improbatur sic. ibi predicatur oppositum
de opposito. Nam aliquid videns predicatur de
eo quod est nihil videns. ergo sequitur qz sophis-
ma est falsum. Pro solutione huius sophisma-
tis auctor recitat triplicem solutionem. Quarum
prima est quorundam antiquorum dicentium
ipsum esse multiplex secundum amphibologiam
eo qz hec dictio nihil potest esse accusatiui casus et tunc
sensus eius est. nullam rem videns est aliquid

De distributione

vidēs. Vel pōt eē nominatiuū casus tūc sensus ē. nulla res vidēs ē aliqd vidēs. Sz bec diffictio n̄ soluit sophisma. qz ipm̄ in vtroq; sensu est falsum. **Secūda** solutio ē alioz antiquoz dicentium sophisma eē diffigēdū penes cōpositionē vel diuisionē. eo q; negatio iclusa in h̄ signo nihil pōt cadere supra verbū vel supra pticipiū. si cadat sup̄ verbū tūc sensus eius est quālibz rē vidēs non ē aliquid vidēs. Si h̄o cadat supra pticipiū tūc sē sus eius est quālibet rem nō vidēs est aliqd vidēs. sz adhuc istū n̄ soluit qz vterq; sē sus ē falsus.

Secundo sciēdū ē q; auctor aliter soluit p̄dictū sophisma dicēs q; ē simpliciter falsū. eo q; ē ppositio indefinita equiuālēs huic. nulla rez vidēs ē aliqd vidēs. qd ē falsū. Et ad pbationē respōdet primo q; i ea cōmittit fallacia figure dictiōis arguendo a plurib; determinatis ad vnā determinatā. eo q; i pmissis hoc pticipiū vidēs habet plures suppositiōes determinatas respectu singularium huius termini nihil ē in cōsequente nō h̄z nisi vnā respectu totū. Un̄ fm̄ intentionē auctoris argumentū equale huic. vidēs non hanc rem est aliqd vidēs et vidēs non hāc rez ē aliqd vidēs et sic de alijs. ergo nō vidēs est aliquid vidēs. **Secūdo** soluit auctor idem sophisma dicēs q; ibi ē fallacia accidētis. qz aliqd vidēs stare potest cū pmissis quia sūt particula res fm̄ se et non fm̄ q; vniūtur in isto toto nihil vidēs. ideo illud distributū accidit partib;. et sic aliquid vidēre assignat vtrūq; iesse. ergo et. **Tertio** auctor recitat vnam solutionem antiquoz dicentium pmissas esse duplices et non cōclusionē bec enim pmissa non hanc rem vidēs est aliquid vidēs ē duplex eo q; negatio pōt ferri supra h̄bū tūc et sic ē falsa et negativa et sē sus ei⁹ ē q; vidēs hāc rē n̄ ē aliqd vidēs. Vel negatio pōt ferri ad pticipiū et tūc ē affirmatiua et sē sus ē rē nō vidēs ē aliqd vidēs. et eodē mō dicēdū ē d̄ alijs pmissis. Si autē capiant pmissē i p̄ sensu cōsequentiā n̄ valeat eo q; arguit ex negatiuis ad affirmatiuas. mō ex negatiua nō segtur affirmatiua. Si r̄ nō segtur i sēdo eo q; arguit a pluribus determinatis ad vnā determinatā. Et si q̄rat q̄re oportet distinguere pmissas et nō cōclusionē. Ad hoc r̄ndetur q; cā ē q̄ri cōclusionē negatio et distributio icluduntur i eodē. sz distributio iclusa i hoc signo nihil nō pōt attingere p̄dicatū ergo nec negatio iclusa i eodē obliquo. cōtra patet per regulā antiquoz q; talis ē. quādo cūq; negatio et distributio icludunt i eadēz dictione tūc ad quodcūq; referi vnū ad idē refer

tur et reliquū. In pmissis autē nō ē aliq; distributio sed negatio tātū ideo pmissae sunt distinguende et non conclusio.

Tertio Sciēdū ē q; ex p̄dictis oriūtur aliq; diffictates. **Prima** est vtrum hoc signū nihil distribuat tā tminū seqntē media te q̄ terminū in eo iclusu. Ad hoc r̄ndetur q; ois p̄pō i cuius subiecto ponit hoc signū nihil ē distinguēda eo q; negatio iclusa i eo pōt eē negans vel ifinitās. Si sit negās facit p̄pōnē vlez et distribuit tā mediate q̄ imediate seqntē. Si h̄o talis negatio sit ifinitās tūc facit p̄pōnēz indefinitā. et solū distribuit terminū i eo iclusu. Et p̄ hoc p̄z soto b⁹ sophismatis. nihil et chimera sūt fr̄es. Un̄ si tal negatio iclusa sit negans tūc sophisma ē vep. et ē sē ius nulla res et chimera sūt fr̄es et ei⁹ d̄dictoria ē falsa. ista aliq; res et chimera sūt fr̄es. Si h̄o negatio sit ifinitās. tūc sophisma est falsū. et ē vna indefinita c⁹ sē sus ē. nō ens et chimera sūt fr̄es quod ē falsū. Et eodē mō dicere de ista. nihil et chimera sūt sorores. et de istis. nihil et chimera sūt filij eorūde; parentum. nihil et chimera sūt fr̄es carmelites. **2^a** diffictas ē. vtz hoc sophisma sit vep. ex nihilo nihil fit. Ad hoc breuiter potest dici q; ip̄z d̄ rigore s̄monis ē falsū qz egpollerhuic p̄pōnē. ex q; libz aliqd fit. qd est falsū. Et si qs dicat q; p̄hs illā p̄pōnem ponit in p̄ physicoz. Ad hoc breuiter r̄ndetur q; p̄ illā p̄hs intelligit vnā aliā. scilicet. nihil fit ex nihilo. vel istā. oē quod fit ex aliquo subo p̄supposito sit. et iste p̄pōes sūt h̄e naturaliter loqndo.

Sed contra p̄dca arguitur primo sic. h̄ signū nihil significat quādoq; vlr et etiā significat terminū suscipiētē eius distributionē vt p̄z in textu. h̄ ē dictio equoca. sed cōtra est falsū. h̄ et aīa. **Secūdo** arguitur sic. nullū signū distributiū pōt eē subm̄ enūciatiōis. sz nihil pōt subijci in orōne tāq; illud de quo enūciat. h̄ nō ē signū distributiū. **Tertio** arguitur sic dormiēs ē nihil vidēs. et tñ ē aliqd vidēs. qz nō est cec⁹. ergo sophisma ē vep. **Quarto** arguit sic. dicēdo. nullus hō currit. distributio h̄ signi null⁹ cadit s̄ subm̄ et tñ negatio non fert ad subm̄. ergo regula non est vera i qua d̄r q; qñ distribut⁹ et negatio icluduntur in eodem termino ad quodcūq; fertur vnum ad idem fertur et reliquum.

Ad rōnes Ad p̄mā neget cōtra qz n̄ s̄gt illa diuersis rōib; quod regitur ad equocatōes. **Ad 2^{am}** d̄r q; h̄ signū nihil icludit tminū sue distributiōis rōe cui⁹ pōt subijci i enūciatione. non atinquātum est signum distributiūz

Tractatus sextus

Ad tertiam dī q si non videns neget habitum bene sequitur ē cecus ergo non est videns. aliqd. sed si neget actum vidēdi tūc nō sequitur non ē cecus ergo ē aliqd vidēs. qz illo mō nō opponitur p uatiue vidēs z cecus. **A**d quartā dī q in signis negatiuis distributio venit rōne negatiōis id ad quodcūqz scilicet distributio fertur etiā negatio z ideo qz in illa ppōne nullus hō zc. non neget subm fin se. negat tū aliquid de subo p. quolibet eius supposito distributo. z hoc sufficit.

Equis de signis distributiuis duoz. z talia sūt neuter z vter qz. z differunt a p̄dictis qz oīs nullus z similia distribuūt p oibus indiuiduis termini cōmunis. s3 vterqz z neuter distribuūt solū p duobus p demonstrationē. vt vterqz istorum neuter istorū. Secūdu p̄dicta querit̄ d hoc sophismate. ab vtroqz istorū enūciatū ē verum posito qz sortes dicat deū esse. plato vero dicat hoiez eē aial. z ambo dicāt simul hoiez eē asinum. z illi duo demonstrantur p hoc p̄nomen istorum **P**robatio. a sorte enūciatū est verū. q ab vtroqz istorū enūciatum ē verum. **C**ōtra. ab vtroqz enūciatū est verū. sed nihil enūciatū est ab vtroqz istorum nisi hoiem eē asinū. q hoiem esse asinū est verū qd est falsū. **S**olutio. prima est vera z p̄batio peccat fm fallaciā accidētis. sic habet ab aristotele hec propositio pōitur eē vera. oīz cōtrariorū eadē est disciplina. z tū nulla p̄cularis disciplina est oīz cōtrariorū sed disciplina cōmuniter sūpta. vnde hic est fallacia accidētis. oīz cōtrariorū eadē est disciplina s3 nulla ē disciplina nisi hec vll illa z sic de alijs. q oīz cōtrariorum hec eadez ē disciplina vel ista qd falsū est. sicut hic hō est spēs. z nullus hō ē nisi sortes vll plato z sic de alijs. q sortes est spēs vll

plato z sic de alijs. z sic est fallacia accidentis i proposito qz hec dictio enūciatū ē. z hec dictio verū tenet pro ipso i cōmuni. z sic ab vtroqz istorū enūciatum ē verū. vñ enūciatū non tenet p p̄culari enūciato ab vtroqz. vnde p̄colare enūciatū ab vtroqz accidit enūciato i cōmuni. sicut p̄colare i feri us accidit suo superiori. z vey assignat vtriqz icisse. z appellat superius hic oē qd ē maius siue sit cōuale siue accidētale. **Q**uidā tū dicūt qz p̄ia ē simplicit̄ falsa. z dicūt q enūciatū accipit pro p̄iculari enūciato ab vtroqz. z sicut verū pro p̄iculari. z p̄batio peccat fm fallaciā figure dictionis a pluribus determinatis ad vnā determinatā huius termini enūciatū z huius termini verū. sed prima solutio melior ē z subtilior.

Circa hūc textū notandū est p̄mo q postqz auctor determinat de signis distributiuis plurium dñr determinat de signis distributiuis duorū tū **Q**ue in hoc cōueniūt qz distribuūt p p̄ibus subiectiuis. s3 in hoc differūt qz distinctione plurium distribuūt terminū cōmunē p quolibz suo supposito. alia hō distribuūt p duobz. **S**unt aut̄ duplicia signa distributiua duorū. nā quoddam est affirmatiuū vt vterqz. alterū est negatiuū vt neuter **E**t circa illa signa distributiua duorū mouet auctor hoc sophisma. Ab vtroqz istorū enūciatū ē verū. posito casu qz sortes dicat deū eē. z plato dicat hoiez eē aial. z abo dicāt simul hoiez eē asinū. **T**ūc p̄batur sophisma a sorte enūciatū ē vey z a platone enūciatū ē vey. ergo ab vtroqz istorū enūciatū est vey. **I**mprobatur sic. ab vtroqz istorū enūciatū ē vey. sed hoiez eē asinū ē enūciatū ab vtroqz istorū. ergo hoiez eē asinū ē vey. **C**onclusio est falsa ergo aliq p̄missaz. non minor ergo maior. **U**n auctor soluēdo p̄dictū sophisma dicit ipm eē simp̄r vey eo q ē vna ppō vllis affirmatiua cuius dīctoria ē ista. ab altero istorū nullū enūciatū ē vey. z nī ista ab altero istorū enūciatū ē vey. **I**z enī sic re solui sophisma. vterqz istorum est a quo enūciatum est verum. ergo aliquis a quo enūciatum est verum est alter istorum. z sic probatio sophis-

De distributiōe

matie bene valet. Et improbatio eius peccat pene fallacia accidentis eo qd in sophismate enūciatū fiat pro enūciato in cōi et nō p enūciato in particulari: ideo est fallacia accidentis vt p3 in textu. vñ sicut in hac ppōe oīum dīozum eadē est disciplina locutio redditur vera non p ista disciplina vel illa particulari. qz nulla particularis disciplina est oīuz dīoz. sed redditur vera pro disciplina in cōi: et sic disciplina ibi supponit simplr. ita est sifr cum dicitur ab ytroqz istoz enūciatū est verū. enūciatum fiat p enūciato in cōi et nō p enūciato in particulari ab ytroqz istoz. vnde esse vez attribuit enūciato ab ytroqz istoz in cōi: et particulare enūciatum ab ambobus accidit tali enūciato in cōi. ideo cōmittitur fallacia accidentis.

Secundo sciendū est qd alij dicūt illud sophisma esse simplr falsum. et dicūt qd enūciatū fiat determinate pro particulari enūciato ab ytroqz: et ideo in pbatione eius est fallacia figure dictionis arguendo a plurib⁹ definitis ad vnā determinatam ex pte huius termini enūciatū et ē b⁹ termini verū. Sed vt habetur in textu prima solutio est melior et subtilior scōa. Ideo dicendū est qd ly enūciatū bz supponem determinatam in pmissis et in conclusiōe supponē simpliciter: nō tñ sic qd nullo mō p inferiori supponat s3 qz nō fiat p inferiori determinato. reddit enī locutiōem veram pro enūciato in cōi et nō p particulari et sic p batio t3. Altr tamen posset facit rīderi ad improbatōne dicendo qd in ista est fallacia figure dictiōis arguēdo a suppōe simplici ad perionālē distributiūā eo qd in ista ab ytroqz istoz enūciatū est vez ibi enūciatū supponit simplr vt dictū ē. sed i mīore cū dīr nībil quod enūciatū est ab ytroqz istoz est boiem eē esinū. ibi enūciatū supponit confuse et distributiue. Alij hō dicunt qd improbatō peccat pene fallaciā cōsequētis arguēdo a suppositione cōfusa tñ ad supponem cōfusā et distributiūā. Tenēdo tñ primā opiniōne rīdetur qd non est incōueniens arguere a suppositione psonali ad simplicē qñ termin⁹ supponit simplr penes secūdū gradū suppositionis simplicis sicut p3 in sophismate.

Tertio sciendū ē qd circa predicta incidunt aliquę difficultates. Prima est. vtz hoc signum yterqz possit addi cuiuslibz termino cōmuni. Ad quam dīr qd si addat termino cōmuni si ne pnomine demonstratiuo locutio est impropria de virtute sermonis. Quis de bonitate intelligentis talis locutio possit generare bonum sensū. Est enī bec impropria yterqz homo currit. Secundo

dīr qd hoc signum yterqz regit qd suo distribuibili addatur pronome demonstratiui demonstrans tñ duo vel tria. et tunc locutio erit ppria vt dicendo yterqz istoz currit. yterqz illoz ābulat. ¶ 2⁹ difficultas est. vtz ad h qd ppō dīr signo yterqz sit hā requiratur qd pdicatū diuisim insit cuiuslibz p quo subz distribuitur. Pro solutione duo supponunt. Primū ē qd hoc pnomē istud pōt teneri duplr. Uno: diuisiue. Alio mō collectivē. Dicitur autē diuisiue teneri qñ ppō i qua ponit equialet vni copulatiue vt bec isti currit equaliter huic iste currit. et iste currit. s3 dīr teneri collectivē qñ ppō i qua ponit equalz vni categorice d copulato extremo vt bec isti sūt duo equialet enim isti ppōni iste et iste sūt duo. Secundum qd supponitur ē qd a propositione i qua ponitur hoc signū yterqz ad ppositionē in qua ponitur istud pronomen iste diuisiue sūptū loco eius et ecōtra subiectis sūptis p eis dēz tunc est bona cōtia vt bene sequitur yterqz istozum currit. ergo isti duo currūt et ecōtra. Quibus suppositis rīdetur qd ad hoc qd ppō vñs affirmatiua d hoc signo yterqz sit hā requiritur qd pdicatum insit diuisis cuiuslibz p quo subm distribuit. Ex quo p3 qd hoc sophisma ē falsū yterqz istoz scit totā arismetica demonstratis forte et platone et etiā posito qd sortes sciat sex conclusiones et plato alias sex et qd nō sint plures cōclusiones i arismetica neqz sit aliquis ali⁹ qñ sciat aliqd de arismetica. Unī manifeste patz qd si accipiat isti collectivē sic dicendo abobus demonstratis isti sciunt totā arismetica nō vale cōsequētia. ergo yterqz istoz scit totas arismeticas. Et eodē modo dicere de isto sophismate yterqz istoz scit septē artes liberales demonstratis forte et platone et casu posito sortes sciat quattuor tantum et alter puta plato sciat tres.

Sed cōtra pdicta arguit. Primo sic. yterqz pponit de yter et qz. sed non bz virtutē distribuēdi ab aliquo illoz. ergo nō est signū distributiui. et sifr pōt argui d neuter ¶ 2⁹ arguit sic. oē signuz vñs facit ppositionem vniuersalem. sed yterqz non facit propōnem vniuersalē ergo rē. minor patet qd ista yterqz istoz currit est singularis sicut ista isti boies currūt. p3 qz in ytraqz ponit pnomē demonstratiui cum termino cōmuni. ¶ 3⁹ arguit sic. ab ytroqz istoz enūciatū est vez. ergo enūciatū ab ytroqz istoz ē verum. cōsequēs est falsuz. ergo et añs. cñna p3 quia nomina et verba trāspōsita idem significāt. ¶ 4⁹ arguit sic. bñ sequitur ab ytroqz istoz enūciatū ē vez. g⁹ vez enūciatū ē ab ytroqz istoz p ouersionē simplicē. cñs ē s3

Tractatus sextus

eo qd nullum verū est enunciatur ab utroqz isto
rum. ergo sophisma est falsum.

Ad rationes Ad pma dī qd vterqz nō
bz virtutem distribuendi
terminū ab aliquo istoz diuisi3 acceptoz. s3 a du
ob3 simul sūptis. qz hoc signū3 vterqz tū valet sic
vn3 z vnus. z copulatio addita d3 cōiungere iter
plura z sic dat intelligere qd sit vn3 z vn3 vl3 dat i/
telligere qd sit vn3 z alter. ¶ Ad secūda dī qd vl3
qz reddit ppōnē vlēm: vn3 in ista vterqz istoz cur
rit non solū ipozatur demōstratio sed cū h3 distri
butio p vtroqz demōstratoz qd non sit in ista isti
boies currūt sed nō ē simile. ¶ Ad tertiā dī negā
do cōiam qz cōmittit fallacia figure dictiōis eo qd i
pma enūciatū supponit simplr z i secūda deter
minate. Et i3 noia z verba transposita idē signifi
cēt de significato pncipali nō tñ eodez modo sup
ponit i vtraqz. ¶ Ad quartā dī sit qd negat cōia
qz i pma vez supponit simplr. i secūda xō deter
minate. nec ibi est bona conuersio vt prius patuit

Equit de hoc signo neuter qd
s significat idē qd vterqz cū ne
gatiōe sibi pposita. vnde sicut
nullus de se bz distributiōez z negatio
nē sūtr z neuter. s3 neuter ē distributiū
duoz tñ. Itēz qñi de hoc sophismate
neutrū oculū habendo tu potes videre
Probatio. dextrū oculū habendo tu
potes videre. sinistrū oculū non haben
do tu potes vidē. qd pzia ē vera. Cōtra
neutrū oculū hñdo tu potes videre. qd si
neutrū oculū habes vl3 dū neutrū oculū
habes tu potes vidē qd falsū ē. pzia p3
qz gerundia cōiuncta i o. hñt resoluti p dū
p si vl3 p qz. s3 vtroqz mō ē falsa. qd pzia
ē falsa. Solutio. pzia ē falsa z pbatio
peccat s3 fallaciā accidētis qz posse vi
dere cōuenit ptrib3 s3 se. s. put sē diuise
s3 n̄ puenit eis. put sē vnite i suo toto vn3
hoc p3 p primā regulā cū ad ptes seqt
totū. vt potestas vidēdi puenit ptribus
z non toti. ideo si partes inferantur de
toto ibi est fallaciā accidētis z c.

¶ Circa hūc textus notandum est pmo qd cñr au

cto3 mouet vnū sophisma circa hoc signū nen ter
z est tale. Neutrū oculū habendo tu potes vide
re. qd sic pbatur. dextrum oculū nō habendo tu
potes videre z sinistrū oculū nō habēdo tu potes
videre z non sūt plures oculi. ergo neutrū oculū
habendo tu potes videre. Improbatur sic. bene seq
tur neutrū oculū habēdo tu potes videre. qd dum
neutrū oculū habes tu potes videre. vel si neutrū
oculū habes tu potes videre. vl3 qz neutrū oculū
habes tu potes videre. cñs ē falsū ergo z an3 qd
est sophisma. tenet cñs qz gerundia terminata in do
habēt resoluti p si p dum vel p quia. ¶ Ad hoc so
phisma respondet auctor dices. qd ē simplr falsū.
Et ad pbatōnē ei3 dicit qd peccat penes fallaciā
accidentis eo qd posse videre attribuitur i antee
dente ptribus diuisim sumptis secūdū qd disconue
niūt a toto. i cōsequente vero attribuitur toti earū
ptium. vn3 ptes diuisim z suū totū nō sunt penitus
idē. imo aliquid cōuenit ptribus. put diuise sūt qd
nō cōuenit eis. put sunt vnite in eo. vt p3 qz posse
videre stat cū hoc qd est non habere sinistrū oculū
luz ea rōne qua ista diuisim sumpta differunt ab
illo toto. s. ab eo qd ē neutrū oculū hñdo. id cū ifer
tur qd posse vidē stat cū illo toto cū qd stare n̄ pōt n̄
val3 cñs. z sic p3 qd posse vidē ē attributū. dextrū
vl3 sinistrū res subiecta neutrū oculū ē accusati
uus qd pti cōuenit z pti3 differt ab illis ptrib3.

Secundo sciendum ē qd circa signa distri
butiua duoz sūt tres difficulta
tes. pma est vtrū i probatione sopismatis pdi
cti sit bona cñs. Ad quam dicūt aliq qd nō eo qd est
fallaciā figure dictiōis arguendo a plurib3 dter
minatis ad vnā determinatā. qz illd gerūdiū ha
bēdo in antecedente bz plures suppositiōes deter
minatas z in cōsequente bz vnam tñ. Sed bec so
lutio improbat qz hoc gerūdiū habendo bz
eandem suppositionē sicut hoc participiū habēs
in eo inclusū. sed si resolveretur in participiū dicē
do tu neutrū oculū habens potes videre: istud
participiū habēs supponeret discrete. ergo istud
gerūdiū habendo supponit eodē modo z non
determinate. z sic male dī qd in pbatōne arguit a
pluribus dterminatis ad vnā determinatam. mi
nor p3 qz hoc participiū habens ē terminus ad
iectiū cōstructus cū termino discreto supponē
te discrete. ergo bz eandē suppositionē. Secūdo
sic. iboc antecedēte additur h3 pnomē tu qd facit
istud picipiū habens semp teneri. p eodē suppo
sito. ergo quib3 h3 picipiū habens supponeret det
minate. tñ nō argueretur a plurib3 dterminatis

De distributione

ad vnam determinatam. tenet consequentia qz se per verificaretur pro eodem et nunquam per diuersis.

Tertio Sciendum est qd scda difficultas est vtru aliq ppō sit vera in qua ponit hoc signū vterqz i recto a pte pdicati. Ad quā rñ detur qd quis aliq ppositio i qua ponit hoc signū ois a pte pdicati possit eē vera si tminus cōis cui addit nō habeat nisi vnu suppositū tamē ista i qua ponitur vterqz i recto a pte pdicati nunq̄ pōt eē vera. Et rō ē qz p talē ppōnē semper significatur qd vnu sit duo. sed hoc ē falsū ergo rē. maior p3. qz i istis ppōnib⁹ vterqz istorū est vterqz istorū. significat qd iste ē vterqz istorū. et sic vnum eēt duo qd est icōueniens. Et qd ista sit falsa p3. qd contraria ei⁹ est vera scz hec. neuter istorū ē vterqz istorū. et etia ei⁹ contradictoria. scz hec alē istorū nō ē vterqz istorū. Et si quis arguat sic. bene seq̄ iste istorū ē iste istorum et iste istorū ē iste istorum. ergo vterqz istorū ē vterqz istorū. Ad hoc rñdetur negādo cōitiā qz ibi cōmītitur fallacia cōitis eo qd nō bñ iduciū. debet enī in iducētibus et toto i q̄titate seu i ducta manere idē pdicatus. Debz enī sic iduci. iste istorū ē vterqz istorū et iste istorū ē vterqz istorū. ergo vterqz istorū ē vterqz istorū. et sic cōitiā ē bona. scz sicut cōis ē fīm ita et aīs qz singulares sūt falsē. ¶ Tertia difficultas ē de veritate hui⁹ sopbiſmatis vterqz istorū ē hō vel asin⁹ demonstratis forte et brunello. Ad hoc sopbiſma breuiter rñdet qd ē distinguēdū penes opōitionē vel diuisionem eo qd ppō seu sopbiſma pōt eē ppō cathegorica de diuicto pdicato et tūc ē verū. qd pbat qz iste ē homo vel asin⁹ demonstrato forte. et iste ē hō vel asinus demonstrato brunello. ergo vterqz istorū est homo vel asinus. tenet cōsequētia p locū a partib⁹ toti⁹ i q̄titate ad suum totū. Si vero sopbiſma sit ppositio diuictina sic est falsū et eius sēsus ē. vterqz istorū ē hō vel asinus. ergo vterqz istorū ē hō vel asinus. ergo vterqz istorū est asin⁹. et sic ē vna diuictina cuius que libz pars est falsa ergo sopbiſma ē falsū.

Sed cōtra predicta arguit. primo sic. hō potest videre per aliud q̄ per vtrūqz oculū. ergo neutz oculū bñdo pōt homo videre. aīs p3. qz homo potest uidere se videre. scz nō videt suū actū p oculū. ergo rē. ¶ Scdo arguit sic. i pbatōe sopbiſmatis arguit a pibus toti⁹ i q̄titate iſufficiēter enumeratis ad suū totum ergo illa pbatō ē ſufficiēs. ¶ 3o arguit sic. lapidē bñdo tu ptes vidē. sed lapis ē neu⁹ oculus. g⁹ neutz oculū bñdo tu potes vidē. mior p3 qz lapis nō ē alē ocul⁹ g⁹ lapis ē neu⁹ oculus. cōitiā p3 p epollē

tiam. ¶ 4o arguit sic. in hac ppōne vterqz istorū ē vterqz istorū pdicat idē de se. g⁹ ipa ē hā.

Ad rōnes Ad pma dñ qd hō pōt vidē suū actū vidēdi p aliū sen sū qd p vīſū. scz p sēſū cōez. scz hō nō pōt eē nisi qn vidz p sen sū p̄ctare. id neutz oculū bñdo nihil pōt videre. ¶ Ad sam dñ qd aliq̄ valeat loc⁹ a ptiō toti⁹ i q̄titate ad suū totū o3 qd oēs singlares sint hē p eo dē tpe scz sic nō ē i pposito. qn enīz bec ē vera. de rtrū oculū nō bñdo tu potes uidē bec ē falsa similz oculū nō bñdo tu potes uidere. ¶ Ad 3am dñ qd ibi nō bñcludit eo qd neutz positū a pte pdicati ē ps pdicati. positū hō a pte subī nō ē ps i bñ et sic malecludit o3. n. siccludit. g⁹ aliqd qd ē neutz oculū tu potes uidē. ¶ Ad 4am negē aīs vñ hoc totū vterqz istorū pdicatur. scz hō totū vterqz istorū nō subīcit cū vterqz sit signū distributiū et dictio.

Abito de signis distributiuis
b partū subiectiuaz: psequēter querit vtru negatio habeat vī distribuēdi siue p̄fūdendi. Et videt qd sic. qz Aristoteles in primo peryarmenias dicit qd ille p̄tradicit. hō est iustus nō homo est iustus. ergo altera est vniuersalis cū subīciatur tminus p̄munis sed nō nisi hic nō hō ē iustus. ergo ille terminus hō distribuitur. sed nō ē ibi aliquid a quo distribuit nisi negatio. ergo distribuatur a negatiōe. Contra. si negatio habeat vim p̄fūdēdi. ergo sicut ista ē icōgrua omnis sortes currit. similiter hec. nō sortes currit quod est falsū. quia quāuis signū distributiū nō possit addi termino singulari. tamē negatio bñ potest addi. Item vbicūqz est distributio ibi est terminus cōmunis sumptus vniuersaliter. ergo oportet qd ibi sit dictio significans quoniam vniuersaliter. sed signum vniuersale significat quoniam vniuersaliter tantūmodo. negatio vero non. ergo non habet vim distribuēdi quod concedim⁹ dicentes qd negatio non confundit sed

Tractatus sextus

negat hoc qd post se iuenit. vñ cū aditū
git tmino cōi negat ipz. s3 ad negatōez
superioris sequit negatio cuiuslibz inferi-
oris. eoq dstructo superiori destruit qd
libet eius inferius. q negatio nō cōfun-
dit s3 negat qd post se iuenit siue sit vñ
siue periculare. Solutio at patz ad hoc
qd obijcit. qz qd hec ē vñ nō hō ē iust?
hoc nō ē ppter naturā distributiōis etn-
tis in negatōe. s3 hoc ē qz negat hō i cōi
quo remoto remouet qdlibet eius infe-
rius. Itē solet poni quedā distributio
aptitudinis vt ois hō timet in mari. hic
aptus natus est timere in mari. Itē so-
let pōi distributio accommodata vt celū re-
git oia pter seipz. et dō creauit oia alia
a se. s3 ista duo gñā distributiōis nō sūt
ita propria sicut alia.

Circa hūc textū notandū est pmo q post qd au-
ctor determinauit d signis distributiōis partiū sub-
iectiuaz: sequēter determinat de negatione et de
distributiōe que fit p ipsū. Et pōt assignari duplex
ca quare tractādo de pdictis signis sū tractat de
negatōe. Prima ē qz negatio eodē mō distribuit
et facit distributiōem p partibus subiectiuis l3 ex
sequēti sicut et signa de qbus determinatū ē. Alia
causa pōt ē qz signa negatiua sicut nullus nihil
neuter hñt vim distribuēdi rōne negatōis addite
signo piculari ideo post signa negatiua pmo vidē-
duz ē de negatōe qz de signis distributiōis p par-
tibus integralibus. **P**ro quo est aduertendū q
negatio pōt capi duplr. Uno mō p ofone negati-
ua i qua. s3 negat aliqd de aliq et hoc mō est spēs
enūciatōis et nō sumit sic i pposito. Alio mō sumit
p istrumēto negādi siue p signo negatiuo sicut ē
hoc aduerbiū nō. et hoc ē adhuc duplr. vno modo
ifinitāter quādo addit tmino p ppositionē sic qz fa-
cit distributiōez cum termino cōi cui adiungit vt
nō hō nō currit. Alio mō sumitur negatio negāter
et sic solū addit termino per appositionē. et de ista
negatione est hic solū ad ppositus.

Secundo Sciendū ē q de negatione ne-
gante auctor mouet talē dubi-
tationē. vñ s3 negatio habeat virtutē distribuē-
di terminū cui addit. Et videt q sic qz ille sūt con-
tradictorie hō ē iust? nō hō ē iustus. ergo oportet

alterā ipsaz eē vñ. sed nō ē ibi aliqd a quo distri-
buatur subm nisi negatio. ergo negatio h3 virtutē
distribuēdi. In oppositū arguit duabus rōnibus:
Prima ē. si negatio hñt virtutē distribuēdi tñc sicut
ista ē icōgrua ois sortez: ita eēt etiā ista n sortez. s3
hoc ē falsū ergo illud ex quo sequitur. **S**ecunda rō
ē. vbiqz ē distributio ibi ē terminus cōis sumptus
vniuersali. sed hoc non h3 fieri nisi p signū vniuer-
sale eo q solū signū vñ significat quoniā vniuer-
saliter. sed negatio nō est signū vñ. ergo nō habet
vim distribuēdi terminū cōmunē. **A**d dubiū
rñdet auctor q negatio nō h3 virtutē distribuēdi
terminū per se cui additur. et hoc bene pbant due
rōnes adducte. Sed h3 vim distribuēdi per acci-
dens terminū cōmunē qz negat formāter mi cōis
cui adiungit. s3 ad negationē termini cōis seu su-
perioris sequitur negatio cuiuslibz inferioris. Ex q
patet q negatio addita tmino cōi p accidēs distri-
buit ipm p partibus subiectiuis. Et ad illud q ar-
guitur de isto. nō hō est iustus. vñ q non hō est vñ
eo q negatio nō pmo distribuit. s3 solū ex vñ qz
negatio superior negant oia inferiora ei?

Tertio Sciendū ē q alij dicunt negatiōez
habere virtutē distribuēdi terminū
cui additur. Quod pbatur sic. qz bec ppositio nō
hō est iust? equiualeat huic nullus hō ē iustus per
regulā equipollentiaz. s3 ibi ē distributio et non ni-
si virtute negatōis ergo negatio distribuit. Secūdo
sic qz qd h3 virtutē ampliādi terminū cōmunē
ad sua inferiora illud habet virtutem distribuēdi
s3 sic ē de negatione. vt dicendo nullus hō est ius-
tus ergo et. minor patz qz sub hoc pdicato asinus
pōt fieri descensus copulatiue ad sua inferiora
quod non esset nisi multiplicaretur per negatio-
nem et distribueretur pro suis inferioribus. Pro
ista opinione est aduertendū q dupliciter potest
intelligi negationem habere virtutem distribuē-
di. Uno modo per se primo et sic sibi non cōuenit
sicut dictum est sed ei cōuenit negare. Alio mō.
per accidens et ex consequenti et sic dicitur q ne-
gationi bene cōuenit distribuere. nā sicut dictū
est ad negationem superioris sequitur negatio
omnium inferiorum. quando enī negatur aliquid
de aliquo negant quēcunqz tinent sub eo de eo-
dem. et ita sub tali termino licz fieri descensus ad
omnia supposita talis termini. et per consequens
ad negationem sequitur distributio: habet enim
primo virtutem negandi et ex consequenti virtu-
tem distribuēdi. **C**onsequenter ponit duas
species distributionis que non sunt multum vñ

Redistributive

Sed cōtra p̄dēcā arguitur. p̄mo sic. s̄ signum nullus habet vim dīstrībūendi rōne negatōis quā includit. sed negatō non potest dīstrībūere. ergo nec q̄ illud signum nullus. ¶ Sēdō arguitur sic. quicquid potest facere p̄pōnēnē v̄lēm h̄z virtutē dīstrībūendi. s̄ negatō est b̄nīfīcī modī. v̄l sī dicat. nō qdāmbō currit. ḡ rē. ¶ Tērtio arguit̄ sic. v̄nī^r reīv̄nīcⁱ ē actus s̄ actus negatōis p̄p̄ius ē negare. ergo negatō nō habet virtutē dīstrībūendi. ¶ Quarto arguit̄ sic. signū v̄lē additū terminō cōmuni dīstrībuit ip̄z v̄l p̄ suis sup̄positis nisi p̄i^r dīstrībūat aut restrīgat̄ p̄ aliquā restrīctiōēz. s̄ cū dī. cel̄sī tegit oīa gētia. ibī ēctā nō dīstrībuit. ḡ nō ē dīstrīb^o accōdmoda.

¶ Equit de hoc signo tor^o quod
 ē distributiū priūm integra-
 liū vt hic tor^o sortes est albus.

est enī sēsus sortes scđm quālibet sui p
tem est albus. Unde ad istam tor⁹ sor
tes est alb⁹ immediate sequit̃ ista sortes
fm quālibz sui prem est albus. ad quā
sequit̃ quelibz pars sortis ē alba. Pro
batio in hac. totus sortes ē albus sortes
subijciē albedini fm se ⁊ ptes eius non
scđz se. sed put sūt in suo toto sine sub
forma totius. ergo nō subijciunt̃ albe
dini nisi p totū ⁊ sic p prius sequit̃ hec
sortes scđz quālibz partez sui ē albus.
⁊ postea illa quelibet ps sortis est alba.
Itē in hac totus sortes est albus totus
subijciē albedini i rectitudine. ptes autē
i obliquitate. quia i eo qđ ē totū partes
intelligunt̃ in obliquis. ⁊ in eo quod est
ps totum sumit̃ obliq̃. quod ps per di
uisionem ei⁹ quod ē totū. vt domus est
ex piete tecto ⁊ fūdamento. ⁊ sortes est
ex prib⁹. ergo illud qđ est totū dat intel
ligere ptes obliqs. g̃ ad hanc totus sor
tes ē alb⁹ immediate sequit̃ hec sortes f3
q̃libet sui pre est albus. ⁊ mediate seq
tur ista q̃libet ps sortis est alba. Item
ad idē. illud qđ est ps non h3 eē nisi ab
eo quod ē totū q2 non h3 pfectionē ni
si ab eo. g̃ nō subijciē alicui nisi p totū
ergo totū prius subijciē. ergo ad hāc to
tus sortes ē alb⁹ immediate sequit̃ sortes
scđm q̃libet sui prem est albus. ⁊ im
mediate q̃libz pars sortis est alba. Se
cundum predicta q̃ritur de hoc sophis
mate. totus sortes est mior sorte. Pro
batio. quelibet pars sortis ē minor sor
te. ⁊ sortes scđm quālibet sui partez ē
minor sorte. ergo totus sortes est mi
nor sorte. Contra. totus sortes est mi
nor sorte. ergo sortes est minor sorte.
Solutio. prima est vera scilicet hec to
tus sortes ē mior sorte. Et probatio

Tractatus sextus

peccat s3 accñs. qz i ista tot⁹ sortes ē mi
nor sorte. p̄dicatū attribuit p̄tib⁹ quib⁹
vere puenit. sorti at̄ n̄ puenit. z iō bec ē
simplr falsa sortes ē mior sorte. z iō si
ptes iferat eē minozē sorte d̄ toto siue
de sorte erit fallacia accñtis perynā re
gulā supradictā vñ totus sortes est res
subiecta z sortes accidit ei z eē mior sor
te assignat vtriq3 in eē. Et iā iprobatio
peccat s3 quid ad simplr. qz ista totus
sortes ē mior sorte nō ponit sortē s3 se
s3 fm suas partes z iō ponit sortē scd3
quid eē minozē sorte. ita cū simplr iferat
g3 sortes ē mior sorte peccat scd3 qd ad
simplr sicut sortes s3 pedē ē mior sor
te. g3 sortes ē mior sorte. Itē i qbusdā se
quit totus sortes. g3 sortes. vt totus sor
tes ē albus. g3 sortes ē albus. z i qbusdā
ñ. Querit i qb⁹ ē z i qb⁹ n̄ dicēdū ē qz si
qdā accñtia q̄ idifferēt pueniūt p̄ti z
toti vt alb⁹ niger calidū fm̄ augeri mi
nui. z in talibus bñ seq̄ totus sortes. g3
sortes. alia s̄ accñtia que pueniūt p̄tib⁹
z nō toti vt ecōuerso toti z nō partibus
vt totalitas mioritas paritas. z i tali
bus nō sequit totus sortes g3 sortes.

¶ Circabunc textū notādū ē p̄mo qz auctor
d̄sequēter determinat de hoc signo totus quod ē
distributiuum termini p̄ partibus integralib⁹. vt
si dicatur totus sortes ē albus. ibi totus distribuit
pro partibus integralibus sortis. Et ratio ordinis
pōt assignari. qz ptes subiectiue sub suo gñe disse
rūt numero z fm̄ suū esse. s3 ptes integrales nō dis
ferunt fm̄ suū eē. s3 fm̄ numerū cū fm̄ numerum
verior sit multiplicatio termini q̄ cōuenit partib⁹
integralibus q̄ qm̄ multiplicat̄ t̄minus in ptes sub
iectinas. ergo distributio q̄ sit p̄ partib⁹ subiecti
uis est verior z p̄fectior distributione q̄ sit p̄ parti
bus integralib⁹. Et sic decimādo de hoc signo to
tus ostēdit p̄mo qz in eo includit̄ t̄minus distribui
bilis z etiā signū v̄le distribuēs i obliquo z non in
recto ita qz sit sensus totus sortes est minor sorte.
sortes fm̄ quālibet sui ptes est. minor sorte. Scdō
sic. i hac ppōne totus sortes ē albus sortes subijci

tur albedini fm̄ se. ptes aut̄ subijciatur p̄ ipsū z n̄
ē sic qz partes p̄io subijciatur albedini z qz ex d̄se
quēti totū. ergo ista tot⁹ sortes ē albus iferit istas
duas. sortes fm̄ quālibet sui ptem ē albus. z istam
quālibet pars sortis ē alba. s3 p̄mo iferat istam. sor
tes fm̄ quālibet sui ptem ē albus. Ex quo patz qz
hoc signū tot⁹ icludit i se signū distributiuū z t̄mi
num sue distributōis. ¶ Unde ē aduertendū qz
circa hoc signū tot⁹ mouet auctor tale sopbisma.
Totus sortes ē minor sorte. Probatur sic. bene
seq̄ quēlibet ps sortis. est mior sorte. ergo sortes
fm̄ quālibet sui ptem ē minor sorte. z per conse
quens tot⁹ sortes ē minor sorte. Improbatur sic. to
tus sortes ē minor sorte. g3 sortes ē minor sorte.
sed d̄sequēs est falsū ergo z antecēdēs quod ē so
pbisma. ¶ Ad hoc sopbisma ridet auctor dicēs
ipsū eē vex. Et ad pbatōnē d̄ qz cōmittitur falla
cia accñtis eo qz ppter partialē identitatē partiū
cū toto q̄ tamē differūt ab illo iferi eē minozē sor
te que tamē nō cōuenit s3 puenit p̄tib⁹ diuisim sū
ptis. Scdō dic qz cōmittit fallacia fm̄ quid ad sim
plr. qz ista totus sortes ē minor sorte nō ponit eē
minozē simplr sed solū fm̄ quid s3 fm̄ suas ptes
z iō est fallacia scdōm qd ad simplr. vt si argueret
sic sortes fm̄ pedez est minor sorte. g3 sortes ē mi
nor sorte. ¶ Est tñ aduertēdū qz si tot⁹ capiat̄ ca
thegoreumatice. i. significatiue tūc sensus ē. tot⁹
sortes ē minor sorte. i. sortes bñs partes vel p̄se
fectus sortes ē minor sorte. hoc enī modo totus z
perfectū idē sunt. Si vero tot⁹ capiat̄ sincathego
reumatice put. i. significat dispōnem subiecti di
stribuibilis i partes integrales ad p̄dicatū hoc mō
sopbisma d̄ esse vex z sic capiat̄ in textu. ¶ Tñ
est notādū vt aliq dicunt qz duplices sunt partes
integrales. qdā enī sūt eēntiales vt materia z for
ma. alie sūt quātitatiue vt pes man⁹ brachium z
similia. Ex quo inferunt qz si totus distribuat pro
omnibus suis partibus integralibus. tam eisen
tialibus q̄ quātitatiuis tunc sopbisma est sim
pliciter falsum eo qz vna pars puta anima vel ma
teria non est minor neq3 maior sorte. Si vero di
stribuat pro partibus integralibus quātitatiuis
concedunt ipsum esse verum. Sed melius vide
tur esse dicēdū cum auctore scilicet qz non ē di
stinguendum imo cōcedendū z eius sensus ē. sor
tes fm̄ quālibet partem integrealem est minor sor
te. modo fm̄ cum pars integralis est pars quāti
tatiua que cum alia parte quātitatiua constituit
aliquod totum quantum. nec vna illarū p̄tium est
p̄fectibilis per aliam. ideo ptes eēntiales s3 cū n̄

De distributione

debēt dici ptes ite grales. nec tot⁹ pōt distribuere p ptrib⁹ eēntialib⁹. Ex quo pz q^d iste ppōes sūt false. tot⁹ fortes ē tot⁹ fortes z siles qz ista equalz hū it fortes fm q̄libet sui partem ē tot⁹ fortes. Sitr bec ē falsa. tot⁹ fortes ē fortes. Sz ista ē h̄a z debz ccedi. tot⁹ fortes ē pars fortis. z sic de silitibus.

Secundo sci dū est q^d n̄r auctor soluit vnā obiectōes que possēt fieri. posset enī sic argui. bene segtur tot⁹ fortes ē alb⁹ ergo fortes ē alb⁹. ḡ etiā bene segt. tot⁹ fortes ē minor forte. ergo fortes ē minor forte. cui⁹ opp^m dēz est. Ad hāc obiectiōē rīdet auctor dicēs q^d duplicitia sunt accitīa. quedam enī sunt q̄ indifferēnt possunt inesse toti z partibus vt albū z nigrū z sic de alijs. z in talib⁹ bene sequit. tot⁹ fortes. ḡ fortis. Alia sunt q̄ conueniūt ptrib⁹ z nō toti vt minoritas z paruitas. z in talib⁹ non sequitur. Et tūc pōt rīderi negando cōnam eo q^d esse album potest inēē oib⁹ ptrib⁹ fortis tam diuisim q̄ diuisim sup̄is. Sz q̄uis esse minorē forte in sit partib⁹ diuisim sum/ pris non tamē diuincti. z ideo nō est simile. Et si q^d querat cui⁹ q̄ritatis est ista. totus fortes est minor forte. Ad hoc respondent aliqui dicentes ipsam eē vlem. pro quo supponunt q^d iste termin⁹ fortes non distribuit ēminum cui adiūgi. sed solum ēminū in eo inclusum. sic segt q^d tot⁹ tñ valet sic q̄lz pars z sic iste terminus pars distribuitur z equal/ let hoc sophisima huic. ppositioni quelibet ps fortis est minor forte z sic de alijs. Sed videtur dicē dum cū auctore q^d ē singularis z equallet isti. fortes fm q̄libet sui partē est minor forte. nec equallet huic. quelibz pars fortis est minor forte vt satis pbatur in textu. Et fm hanc opiniōē ista cōia ē bona. totus fortes est minor forte. ergo totus hō est minor forte. pz. q^d bec est bona consequentia. fortes fm q̄libet sui partē est minor forte. ḡ hō fz q̄libz sui partē est minor forte qz arguitur ibi ab inferiori ad superius affirmatiue. Ex quo vltorius ifertur q^d ista cōia non valet. totus homo est minor forte. ergo quelibz pars hoīs est minor forte. qz antecedens pōt eē vey. csequēte ex tēte falso eo q^d arguitur a suppone determinata ad supponē cōfusā z distributiua ex parte huius termini hō. Et si quis arguat auctor ccedit similē consequentiā. f. istam. totus fortes est minor forte. ergo quelibet pars fortis est minor forte. Respondetur q^d illa cceditur eo q^d non refert preponere z possponere signū vniuersale termino singulari cum non possit distribui. non autē sic est de termino cōi.

Tertio sciendum est q^d circa predicta ē ali qua difficultas. vtrum hoc signūz tot⁹ semp distribuat pro partib⁹ integralibus rei significare per terminū cui adiungitur. pro solutione h⁹ supponēda est vna diffictio p̄us posita d⁹ hoc signo tot⁹. qz aliquando ē signū distributiū z sic capitur sincathegoreumatice. aliqñ ē capis cathegoreumatice z sic nō est signū distributiūz nec refert q̄tuz ad vritatē vel falsitatē habere ipz vel nō habere terminio habēti ptes vt idez est dicē. fortes ē fortes z tot⁹ fortes est fortes. Ex quo pz q^d hoc mō d⁹ accipi totū in hac propōe. oē totum est maius sua parte que est h̄a it elligendo eaz de toto integrali q̄ritatiuo z finito. z d⁹ q^d si totum capis cathegoreumatice hoc sophisima est cōcedē dum. totū quod est i mundo est in oculo meo. Si mlti bec ppō d⁹ concedi. tota diffictiua ē h̄a c⁹ al tera pars est falsa. z hoc primo de celo z mundo. cū d⁹. omne totū z perfectū idē sūt. Alio mō sumitur sincathegoreumatice vt p̄us patuit. z i isto sē su accipiēdo sincathegoreumatice totum ppositiōes p̄dē sunt false z nullo modo concedende Sed iste debēt cōcedi. tot⁹ brunellus ē fortis. posito casu q^d fortes habeat vnū asinū qui vocetur brunellus cuius quelibet pars sit pro forte. Sed nō valet inferri ista cōia. f. caput brunelli ē fortis: ergo caput fortis bz auriculā asini vel caput brunelli bz auriculas asini. z sitr os brunelli comedit forte dormiēte. os brunelli est fortis. ergo os fortis comedit forte dormiēte. Sed nō valet inferri ista cōia. caput brunelli est fortis. ergo caput fortis bz aures asini. Vel os brunelli est fortis. ergo os fortis comedit forte dormiēte. Sed d⁹ sic inferri. ergo caput quod est fortis bz aures asini. z os quod est fortis comedit forte dormiēte.

Sed contra p̄dē arguit primo sic. totum integrale actualiter includit oēs suas partes. ḡ nō o⁹ pōere signū distributiū p partib⁹ integralib⁹. C⁹ Scdo arguit sic. hū segt. tot⁹ fortes ē minor forte. tot⁹ fortes est fortes. ḡ fortes ē minor forte. ḡ est falsa. ergo aliqua pmissa. nō minor. ḡ maior q̄ ē sophisima. C⁹ Tertio arguitur sic. hū sequitur. tot⁹ fortes ē minor forte. ergo tot⁹ hō ē minor forte. z vltra. tot⁹ hō est minor forte: ḡ quelz pars hoīs ē minor forte. sed hoc ē falsum posito q^d fortes sit minor platōe in aliq̄ q̄ritate. C⁹ Quarto arguitur sic. conuertens sophismatis est falsa. f. aliqd minus forte ē fortes. ergo sophisima est falsum.

Tractatus sextus

Ad rationes Ad p^mā dī q^d totū integra
le vnit i actu oēs suas par
tes q^d ad eē s^z nō ponit oēs in actu q^d ad h^u q^d
ē stare sub predicato. iō cū hoc signū tor^o sit dictio
respectu pōt distribuere ē minū p suis p^{ti}b^o inte
gralib^o resp^u p^{ti}cati q^d ouenit vni z nō alteri v^l
q^d ouenit oib^o p^{ti}b^o seu plurib^o z nō toti. ¶ Ad
secūda dī q^d si capiatur totū sine carbozeumati
ce minor ē falsa: z nō valet cōtra. ¶ Ad tertiā dī q^d
hec cōtra. q^dlibz pars sortis ē minor sorte. ergo q^dlibz
p^{ti}bois ē minor sorte. nō valet. s^z nec ista. tor^o sor
tes ē in ior sorte. q^d tor^o hō ē minor sorte. Vel dicē
dū est sicut vult auctor q^d tor^o vni valet sicut f^um q^d
libz p^{ti}em ei^o v^l p^{ti}o paruit z tūc b^uz cōtra. ¶ Ad
q^uarta dī q^d illa nō est conuertens sophismatis sed
ista aliquid minus sorte ē pars sortis.

Equit^{ur} de signis distributivis
accidentiu iter que primo dicē
dum est de signis distributivis
qualitatis. Dī aut signū distributivum
qualitatis quod distribuit res se habē
tes p modū qualitatis. vt qualelibz cu
ius p^{ti}culare est aliquilibz. Sed tunc
obijci^t q^d si acc^{ti}o multiplicet multipli
cato subo. q^d cum signa distributia sub
stantie distribuāt siue multiplicet sub
iectū. o^z q^d multiplicent siue distribu
ant ipm accidens. ergo signa distribu
tina acc^{ti}um supfluit. Ad hoc dicen
dum est q^d duplex est multiplicatio ac
cidētis. q^d quedāz est multiplicatio ac
cidētis f^um numerum. z hec fit per si
gnum distributivum substantie. vt oīs
homo albus currit. Alia est multipli
catio s^z spēm. z hec fit per signa distri
butia acc^{ti}is. vt qualelibz currit. i. res
habens qualem cūq^z qualitatez currit
Circa p^{re}dicā querit^{ur} de hoc sophisma
te. quodlibz qualelibz de quolibet tali
scit ipsum esse tale quale ipm est. posi
to q^d sortes sciat grāmaticam logicam
rethoricam. z plato z cicero s^z sci
ant se habere eas. z sint alij tres homi

nes quorum vnus sciat logicam alter
grāmaticā. z alius rethoricam. z isti
nesciant habere eas. z de alijs nihil sci
ant. z alij sciant de se z de istis. z non
sunt plures homines neq^z plures qua
litatez. Probatio. hoc qualelibz de quo
libz tali scit ipm esse tale quale ipm est
z sic de secundo z tertio. z non s^z plu
ra qualelibz. ergo quodlibet qualelibz
de quolibz tali scit ipm eē tale q^dle ipz ē
Contra. quodlibet qualelibz z c. q^d q^d
libz grāmaticū de quolibz tali scit ipm
esse tale quale ipm est. Solō. prima ē
vera z improbatio peccat f^um fallaciā
p^{ti}is ab inferiori ad supius cūz distri
butione supioris. q^d qualelibz sup^oit
tū pro tribus. i. pro tribus primis. s^z
grāmaticus supponit pro eisdē z etiaz
pro aliquo qui habz grāmaticā tū. z
ita grāmaticū est in plus q^d qualelibz.
Vnde si apponat signum v^lle distribu
tium sic. quodlibz qualelibz z c. q^d q^d
libet grāmaticum fit p^{ti}is. vt hic. oīs
homo. ergo omne animal. z similiter
in vltimo. vt de quolibz qualelibz. er
go de quolibet grammatico cum dicie
de quolibet tali.

Circa hunc textū norandum est primo q^d con
sequenter auctor determinat de signis distributi
uis accidentium. Vnde signum distributiuū ac
cidentis est quod distribuit res se habentes per
modū accidentis siue per modum alteri adiacē
tis. Et inter ista primo determinat de signis distri
butivis qualitatis. z sunt illa que distribuunt res
se habentes per modum qualitatis. Et accipitur
hic qualitas generaliter pro omni illo quod habz
modos qualificantis siue determinantis siue illō
fit substantia siue accidens. Et diu^l dunt^{ur} hec q^d
quedam acc^{ti}ia sunt qualitatez z quedam quan
titatez. z s^z sint plura acc^{ti}ia tamen magis ista dī
terminantur per signa distributia qualitatis et
q^uantitatis q^d per alia. eo q^d ista accidentia sunt prin
cipaliora in quib^o cetera acc^{ti}ia fundantur. z q^d

De distributione

etiā habent modos p̄dicandi absolutos. Ex quo p̄z quare ponūt tñ duo signa distributia accētis. **C**Uterius aduertendū q̄ auctor soluit vnam obiectionē que s̄ hoc posset fieri. et talis ē. Accētis multiplicatur ad multiplicatiōē subī. ergo cū signa distributia substantie multiplicēt et distribuāt subm̄ oīz etiā q̄ multiplicēt accētis et per oīs nō sūt ponēda signa distributia accētis. Ad hoc ridet auctor q̄ q̄uis aliqñ multiplicatio accētis s̄z numerū fiat per signa distributia substantie. non tam multiplicatio accētis s̄m̄ p̄p̄z. sed talis multiplicatio s̄z fieri per signa distributia accētis. Un̄ auctor determinando de signis distributius q̄litas mouet hoc sophisma. Quodlibz qualelibet de quolibet tali scit ip̄m eē tale q̄le ip̄m ē. posito casu q̄ sortes sciat gr̄maticā rethoricā et logicā. s̄l̄r plato et cicero simul sciāt illas et cū hoc sciāt se habere illas. et sint alij tres homines quoz vn̄ sciāt vnā et alius aliā. et tertius aliā. et illi tres nesciāt se habere illas nec aliquid sciāt de alijs hoīb̄ bñtibz illas. sed alij bene sciāt de se et de ip̄is. Hoc posito p̄batur sophisma hoc. qualelibz de quolibet tali scit ip̄m eē tale quale ip̄m est et sic de secūdo et tertio. et nō sūt plura qualelibet. ergo sophisma ē v̄p̄z. Improbatur sic. quodlibz qualelibz de quolibz tali scit ip̄m eē tale quale ip̄m ē. q̄ quodlibz gr̄maticū de quolibz tali scit ip̄m eē tale q̄le ip̄m ē. hoc at̄ est falsū vt p̄z p̄ casū positū. ergo et. Ad sophisma ridet auctor dicēdo ip̄m eē verum simpl̄r. et improbatio peccat s̄m̄ accētis vel penes fallaciā cōt̄is arguēdo ab inferiori ad superius cū distributione superioris. Un̄ in casu posito q̄lelibet est inferi⁹ ad gr̄maticū eo q̄ oē qualelibz ē gr̄maticū. sed nō ecōtra. qualelibz enī supponit tātū p̄ trib⁹. vt p̄z per casū positū. sed gr̄maticū sup̄pōit p̄ eisdē. et cū hoc p̄ illo solo quibz gr̄maticū iō cum additur distributio cuiuslibet non v̄z oīa.

Secundo sciendū ē q̄ s̄m̄ p̄deā signa sūt aliquē diff. citates. P̄ia ē. vtz h̄ signa distributia accētis distribuāt terminuz cui immediate adiungunt. Ad quā p̄ oī q̄ talia signa nō distribuāt terminū eē se positū sed itra se q̄cludunt terminū sue distributionis. Un̄ q̄lelibet idē ē q̄ de qualibz sp̄e qualitatis aliqua qualitatē h̄ns. Ex quo seq̄r q̄ termini q̄ addunt h̄mōi signa si nō impediūt supponūt cōfuse tñ vt simpl̄r. p̄z q̄ immediate sequunt signuz v̄l affirmatiuz. et oī q̄ in oī termino adiectiuo substantiuato in neutro genere includit iste termin⁹ ens vt res. iō aliqñ in talibz signis distributius includunt duo

termini distribuibiles quoz vnus distribuitur et alter nō. et sic talis oīo in qua signū est substantiuatū in neutro genere ē distinguenda. q̄ s̄m̄ q̄ alter illoz terminoz p̄cedit signū et sic nō distribuitur et supponit determinate. vel sequit signū et sic supponit confuse tñ vt simpl̄r. et hoc p̄z in hoc signo q̄lelibet. vnde qualelibz tñ valet sicut ens vel res habēs aliquā qualitatē. et sic qualitas est illud q̄ distribuit. et v̄tra includit subm̄ illi⁹ qualitatis q̄d ē ip̄a res habens qualitatē. Et q̄ illud subm̄ p̄cedit virtutem signi distributiuī et h̄z eius supponem exponere. ideo nō distribuitur p̄ signū. et sic rōe illius subī nō distribuiti potest illi signo qualelibet addi aliud signum distributiuū. et distributio cadat s̄ tale subiectū. vt sic dicēdo qualelibz quodlibet. Si vero illud subiectū sequitur signum nō distribuit. sed stat cōfuse tñ. et posset eē sensus q̄d libet qualelibet. i. de qualibet specie q̄litas ens habens qualitatem. sed illud subiectum perfect⁹ intelligitur p̄cedere q̄ sequi. ex quo patet respōsio ad difficultatem.

Tertio sciendum est q̄ est alia difficultas. vtz. si signa distributia accētium distribuāt p̄ oīb̄ indiuiduis vel pro oibus sp̄ibus accētis. **P**ro cōsolutione supponit q̄ sicut dictū est qualelibz equialet h̄nc oīoni. de qualibz sp̄e qualitatis ens habens aliquā qualitatē. vel isti. ens habens de qualibz sp̄e qualitatis aliqua qualitatē. et idē diceretur de signis distributius q̄litas. vt q̄tuncūq̄ quodcūq̄. iō ad v̄tate b̄ q̄lelibet homo currit nō regritur q̄ h̄o h̄ns oēz qualitātē currat s̄z sufficit q̄ de qualibz sp̄e qualitatis h̄o habens aliquā particulare q̄litatez currat. Ex quo p̄z q̄ signa distributia accētis distribuunt pro sp̄ibus et non p̄ indiuiduis. Et si q̄ q̄rat quō v̄da est aliqua d̄dictio in talibz p̄pōnibz vel d̄ictas. R̄ndetur q̄ p̄pōes in quibus talia signa ponunt debēt resolui. vt bec. qualelibz currit. resoluēda ē in istā. de qualibz sp̄e qualitatis ens habens aliquā qualitatē currit. et ei⁹ d̄ia est ista. de nulla sp̄e qualitatis ens habens aliquā qualitatē currit. vel ista. de qualibz sp̄e qualitatis nullum ens habēs aliquā qualitatē currit. sed ei⁹ d̄ictoria ē ista. de qualibz sp̄e qualitatis nullū ens h̄ns aliquā q̄litatez currit. vel ista nō de qualibz sp̄e q̄litas ens habens aliquā qualitatē currit. Sed tñ si iste termin⁹ ens inclusus in isto signo p̄cedat distributionē in resolutione termini illa p̄pō non habz d̄iam eo q̄ est indefinita. d̄ictoria vero ei⁹ ē ista nullū ens de qualibz sp̄e qualitatis currit.

Tractatus sextus

Sed contra ^{p̄dca arguit p̄ sic. signus di-}
 strubutiū ē dispō subī i or
 dine ad p̄dicatū. sed acc̄is v̄l adiectiuūz adiectie
 tētū nō pōt cēsubz p̄pōis. ḡ nullū ē signum distri-
 butiū acc̄tis accepti per modū acc̄tis. vel per
 modū alteri inherētis. ¶ 2° arguitur sic. dicēdo
 oē coloratū. ibi distribuit acc̄is sub mō acc̄tis. z
 tū oē est signū distributiū substantie. ḡ 3° definitio
 nē signi distributiū acc̄tis. ¶ 3° arguitur sic. oē
 signū di- strubutiū d̄z reddere p̄pōez v̄lem. s̄z q̄le
 libz nō est huius mōi. q̄z bec ē indefinita. q̄lelibz cur-
 rit. vt p̄z per ei⁹ expositionē. ḡ 4° arguitur
 sic. nullū signū v̄le pōt alteri signo distributio cō-
 pari eo q̄ nō esset debita. p̄portio distribuentis z
 distribuibilis. ergo ista ē icōgrua. quodlibz quale
 libet. z sic cum verum presupponat congruū illō
 sophisma non potest esse verum.

Ad rationes ^{Ad p̄mā d̄r q̄ adiectiuū}
 adiectie tētūz nō pōt eē
 p̄ncipale subz enūciatōis. tū p̄t pōi i s̄ bop modū
 denotatiui resp̄cū p̄ncipalis subī. ¶ Ad secūdas
 d̄r q̄ dicēdo oē coloratū ibi illō adiectiuū i s̄tati
 uatur in neutro ḡne. iō distribuit p̄ suppositis z p̄
 modū substantie z nō sub mō acc̄tis. ¶ Ad 3^{am}
 d̄r q̄ ista qualelibz currit ex p̄te subī locutōis est
 indefinita si subī p̄cedat signū distributiū. s̄z ex
 p̄te subī distributionis ē v̄lis. vt p̄z in expōe ei⁹.
 ¶ Ad quartā d̄r q̄ huic signo qualelibz nō addi-
 tur aliud signū rōe c̄st distributiū. sed inquantūz
 includit terminum sue distributionis ideo nulla
 est ibi icongruitas.

Equit̄ de signis distributiuis
 q̄ntitatis z sūt illa que distribu-
 unt res se habētes per modūz
 q̄ntitatis. vt quotiescūqz quātuscūqz.
 z s̄m hoc querit̄ de hoc sophismate.
 quotiescūqz fuisti parisius toties fuisti
 hō. Probatio. vna vice fuisti parisius
 z illa vice fuisti hō. alia vice fuisti pari-
 sius z illa vice fuisti homo. z sic de ali-
 is. ergo quotiescūqz fuisti parisius
 toties fuisti homo. Improbatio. quotiescūqz
 fuisti parisius toties fuisti homo. sed bis fuisti parisius. er-
 go bis fuisti homo. qd̄ falsū est qz bec
 dictio bis importat interruptionē eius

cui adiungitur. sed actus essendi homi-
 nem non fuit interruptus in te. Solutio
 prima est falsa. ad probationē autē re-
 spondendū est per iteremptionē qz se-
 cūda pars copulatiue est falsa. s̄ illa vice
 fuisti hō. qz adhuc nulla vice fuisti hō.
 eo qz nōdū vita fuit terminata vt iterūz
 iciperes viuere z postea t̄minaret qd̄
 tū requirit̄ ad hoc qz bis fuisses hō. sic
 bis icipit̄ cursus z bis terminat̄ ad hoc
 qz aligs bis currat. Et nota qz bis non
 iporat̄ interruptionē tēporis s̄z tū acc̄
 illi⁹ cui adiungitur. Ad terminū at̄ seq̄t̄
 interruptio. si at̄ formaret̄ sic palogism⁹
 quādo cūqz fuisti parisius fuisti ho-
 mo. s̄z bis p̄sius fuisti. ḡ bis fuisti hō.
 prima est vera. z iprobatio peccat se-
 cundum fallaciam figure dictionis ex
 mutatione predicamenti. qz quādoqz
 ē in p̄dicamēto q̄nt. z bis in predicamē-
 to q̄ntitatis. qz ē d̄ ḡne q̄ntitatis discrete

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ qz d̄r auctor de-
 miat de signis distributis q̄ntitatis. Et s̄z via ḡna
 tōis q̄ntitas p̄cedat qualitatē tū via p̄fectionis est
 ecōuerso. iō p̄us determinat de signis distributis
 q̄ntitatis. Et qz hoc nomē infinitū pertinet ad q̄ntita-
 tē saltē dū capit distributū. iō auctor post de-
 minationē illoz q̄ distribuit̄ directe q̄ntitatē de-
 minat de hoc noie infinitū quod distribuit̄ rē sub mō
 q̄ntitatis. ¶ Pro quo ē aduertēdū qz signa distri-
 butia q̄ntitatis sūt illa q̄ distribuit̄ rē se h̄ntē per
 modū q̄ntitatis siue per modū mensurę. vt q̄ntum
 cūqz quotiescūqz z sic de alijs. Et sicut dictū ē qz
 istud signū q̄lelibz includit terminū sue distribu-
 tionis. ita ē signa distributia q̄ntitatis. cuiz enī d̄r
 q̄ntilibz currit. sensus est. res b̄ns oēs q̄ntitatē cur-
 rit. Et qz ista signa q̄ntitatis nō distribuunt p̄ sup-
 positis sicut signa distributia substantie s̄z distri-
 buūt p̄ sp̄ebus. vt dictū est. iō nō faciūt propositi-
 onem simpl̄r v̄lem q̄ntum ad subz locutionis. red-
 dunt enī p̄pōnē v̄lem solū quātū ad subz distribu-
 tionis. Unde signa distributia quantitatis con-
 uenienter distribuuntur sicut z illa quoz sunt di-
 strubutia. Et qz illa quantitas diuiditur per quā

De distributione

ritatē pmanētem vt linea superficies corp⁹ ⁊ locus:
⁊ p quāritatē successiuā sicut ē tpe. ideo signorū di-
stributiū q̄ritatis q̄dā distribuūt q̄ritatē pma-
nentē vt quātūcūq. quedā hō successiuā vt quicū-
q. quotiēscūq. Et sicut q̄ritas pmanēs diuidit p
ctinūā ⁊ discretā: ita diuidit signa q̄ quedam
distribuūt quāritatē pmanentes sub mō q̄ritatis
ctinue. quedā hō distribuūt quāritatē pmanentē
sub mō q̄ritatis discrete. Et est aduertendum q̄
tēs ē ens simpliciter ctinūū cū sit mensura rei ctī-
nue puta mor⁹ ⁊ tñ mēsurat motū sub modo indi-
uisibili fm prius ⁊ posterī⁹. ideo tēpus pōt cōsidera-
ri sub rōne ctinui ⁊ sub rōne discrete. iō aliq̄ signa
distribuūt tēs sub rōne ctinui sicut quātūcūq. alia
hō sub rōne discrete vt quotiēscūq.

Secundo Sciēdū ē q̄ circa hoc signum
quotiēscūq. mouet auctor hoc
sophisma i textu. Quotiēscūq. fuisti pifus fuisti
bō. Qd sic pbat: vna vice fuisti parifus ⁊ illa vice
fuisti bō. alia vice fuisti parifus ⁊ illa vice fuisti bō ⁊
sic de alijs. g⁹ quotiēscūq. fuisti parifus toties fui-
sti bō. Improbatur sic. bñ seqtur quotiēscūq. fuisti
parifus toties fuisti bō. s̄ bis fuisti parifus. ergo bis
fuisti bō. cōtra est falsū. ergo illud ex quo seqtur. p̄
cōtra. q̄ bis iporatur it̄ruptionē act⁹ eēdi boiem.
tal̄ aut̄ act⁹ non fuit it̄rupt⁹ illa vice. ergo seqtur
q̄ sophisma ē falsū. Ad sophisma ridet auctor: di-
cens q̄ ē simplr falsū. ⁊ pbatio ei⁹ n̄ valet. q̄ scōa
ps copulatiue i qualibet pmissaz ē falsa. ergo cuz
dī ⁊ illa vice fuisti bō illd ponit it̄ruptionē effēdi
boiez. ⁊ q̄ ille act⁹ nō fuit it̄rupt⁹ p̄ma vice qua
fuisti parifus. nec posset it̄z icipere. ⁊ illud iporatur
cū dī ⁊ alia vice fuisti bō. ideo nō valet cōtra. Et q̄
uis hec aduerbia bis ter q̄ter nō iporatur it̄rupti-
onē act⁹ t̄pis tñ iporatur it̄ruptionē act⁹ verbi cui
adiungunt ad quē t̄minū seqtur it̄ruptio.

Tertio Sciēdū ē q̄ sicut dicit auctor i tex-
tu si in hoc sophismate ponere hoc
sine thegozeu ma quantūcūq. ⁊ dicere quātūcū-
q. fuisti parifus ⁊ c. tūc sophisma eēt v̄p eo q̄ b̄
aduerbiū quātūcūq. nō distribuūt t̄minū p tem-
porib⁹ mēsurantib⁹ actū it̄ruptū s̄ p tēporibus
mēsurantibus actū cōtinūū. ⁊ tūc ibac cōsequētia
quādocūq. fuisti parifus fuisti homo. bis fuisti pifus.
ergo bis fuisti bō. est fallacia figure dictiōis eo q̄
mutat spēs vni⁹ p̄dicamēti in aliā. quātūcūq. enī
iporatur quāritatē ctinūā. bis vero iporatur q̄ritatē
discretā. Alligatamē ad p̄dictū sophisma ridet q̄
sicut iacet i textu est simplr verū eo q̄ quotiēscū-
q. nō cadit i t̄minū huius qd est fuisse boiez sed

hui⁹ qd ē fuisse parifus. ⁊ iō fm ipos sensus sophis-
matis ē ille. quotiēscūq. fuisti parifus tu toties eri-
stēs parifus fuisti bō. ⁊ illud videt ē verū vt dicit.
S̄ ista respōsio nō ē vera q̄ illud aduerbiū toties
dicit it̄ruptionē act⁹ eēdi boiez vt notū est. Ex
quo patet q̄ est simpliciter falsus.

Sed cōtra p̄dicta arguit. p̄rio sic. signa
distributia substantie sufficiūt
ad distribuendū oēs spēs substantie sic q̄ possunt
facere distributōes in qualz spē de genere substantie.
ergo sicut in genere q̄ritatis illud signum debz
sufficere ad distribuendū p oibus speciebus q̄rita-
tis. ergo male diuidunt signa distributia q̄rita-
tis. ¶ Scōdo arguit sic. hoc signū quotiēscūq. est
distributiū numeri q̄ est q̄ritas pmanēs. ergo n̄
ē distributiū t̄pis qd est q̄ritas successiuā. ¶ 3⁹
arguitur sic. oē signum distributiū est dispositio
subiecti ordine ad p̄dicatū. sed nullū subiectum
p̄pōis significat per modū tēporis quia hoc soli
verbo conuenit. modo verbū bz rationē p̄dicati. er-
go quotiēscūq. ē distributiū t̄pis. ¶ Quarto
arguit. cōtradictoria sophismatis ē falsa: g⁹ sophis-
ma ē v̄p. p̄ q̄ bec ē cōtradictoria aliquotiens fui-
sti pifus ⁊ nō fuisti bō. illa enī ē falsa.

Ad rōnes Ad p̄mā dicitur q̄ oēs species
substantie cōueniūt in hoc q̄ est
significare p modū per se stātis. iō aliq̄ signū po-
test distribuere p oibus idiuuis cuiuslibet spēi
Sed nō oēs quāritates habēt s̄stem modū conue-
niendi vel denominādi. iō ponūtur diuersa distri-
butia p diuersis spēbus quāritatis. ⁊ sic non ē s̄lle
¶ Ad 2am dī q̄ hoc signū quotiēscūq. directe
distribuūt p tēpore accepto p modū successiuū ⁊
ex cōtri p numero iquantū tale tēpus diuisibile ē
in pri⁹ ⁊ posterī⁹. ¶ Ad tertiā dī q̄ signa distribu-
tina substantie q̄ distribuūt respectu suppositorū
semper sūt dispōes subiecti. s̄ nō oportet de signis
distributivis accipiū. q̄ quāq. possūt dicere dispō-
nem p modū act⁹. ¶ Ad 4am dī q̄ illa nō est sua
cōdictoria. s̄ illa. quotiēscūq. fuisti pifus nō totiens
fuisti bō. vel illa. nō quotiēscūq. fuisti parifus to-
tiens fuisti homo.

Equit de infinito qd quicq. mōis
s dī. P̄rio mō dī infinitū qd n̄ p̄t p
trāsiri vt vox dī inuisibil̄ q̄rū ad visū q̄ ē
inuisibil̄ eoq̄ n̄ ē apta nata vidēi. alio mō
dī infinitū qd bz trāsitiū ipfēz eoq̄ nōdū ē ē
miatū tñ aptū natū ē cōmari. vt dū aliq̄

Tractatus sextus

trāsit spaciū ⁊ nōdū puenit ad suū finem. Tercio mō dī infinitū sūm appositionē. vt numerus augmētabilis est in infinitū appōne unitatis vel alteri⁹ nūeri. Quarto modo pī infinitū sūm diuisionem. vt continuum. omne at̄ continuum diuisibile ē in infinitū. vnde sic difinit ab aristotele in quarto phisicorū. continuum est diuisibile in semper diuisibilia. Alio modo dī infinitum vtroq3 modo. s. per appositionem ⁊ diuisionem vt tempus. cum enī tps sit continuum est diuisibile in infinitum in diuisione. ⁊ cū post vnū tēpus veniat aliud tempus. sic per appōez vnus tēporis ad aliud ē finitū. Et quo ad has tres vltimas significationes diffinitur sic infinitum. Infinitum est cuius q̄ritatem accipientibus sēper est extra sumere. vt si post vltimam partem lineae accipiat alia. ⁊ post alteram tertia. ⁊ nunq3 possit attingi terminus eius. ideo linea dicitur infinita. Solet at̄ poni q̄ infinitum quandoq3 sumitur pro termino cōi. ⁊ tunc ista propositio infinita sunt finita. equiualeat huic. aliqua infinita sunt finita. quandoq3 sumitur pro signo distributiuo ⁊ tunc illa equi pollet huic quo ad distributionē quolibet plura sunt infinita. ⁊ probatur sic vno plura sūt finita. duobus plura sūt finita. tribus plura sunt finita ⁊ sic de alijs. ergo quolibz plura sunt finita. ⁊ sic dicit̄ facere interscalarem distributionē vel interruptā. vel disiunctiuam q3 hec dictio plura in prima ppositione supponit pro duobus. ⁊ deinceps i secunda pro tribus ⁊ sic gradatim ⁊ scalariter ascendēdo. ⁊ sic ista oratio quolibz plura facit distributionē interscala-

rem q3 pro alijs supponit hoc q̄ dico quolibz ⁊ pro alijs hoc dico plura sūm numerū ascendēdo vt dictum est. Circa predicta querit̄ d̄ hoc sobp̄sinare. in finita sunt finita. Probatio. duo sunt finita. tria sunt finita ⁊ sic in i. finitū. q̄ i finita sūt finita. Improbatio. ibi p̄dicat̄ oppositum de opposito q̄ locutio est i. possibilis. Pōt etiā sic pbari. quolibz plura sūt finita ergo infinita sunt finita Solutio quidā distinguūt eo q̄ finitū est equiuocum ad infinitū quo ad nos ⁊ ad infinitum simpliciter. vnde si sumat infinitum quo ad nos prima potest esse vera ⁊ non predicat̄ oppositū de opposito q3 infinita quo ad nos sūt it̄ el̄e ⁊ arene maris q̄ nō sūt infinite simpliciter. si at̄ sumat infinitū simpliciter est simpliciter falsa ⁊ predicat̄ oppositum de opposito. Alij autē distinguunt eo q̄ infinitū potest esse t̄minus communis. ⁊ sic pria est falsa. vel pōt esse dictio sine catho reumatica importās in se distributionem sicut dictum est. ⁊ sic ponunt eaz esse veram. S3 neutra istarum solutio num valet. quia si remoueat̄ vtraq3 distinctio ⁊ sumat̄ infinitum simpliciter ⁊ scōz q̄ est terminus p̄munis ad huc remanet p̄batio ⁊ improbatio huius sobp̄sinatis. vñ dicēdū est q̄ prima simpliciter est falsa ⁊ probatio peccat secundum quid ad simpliciter. quia infinitum appositione est infinitum quodammodo ⁊ non simpliciter. Vnde cum accipit partes numeri secundum appositionem vt duo ⁊ tria non accipit infinitum simpliciter sed quodammodo siue secundum quid. et ideo nō potest ex his inferri infinitū simpliciter. ¶ Circa hūc textū notādū ē primo q̄ seque[n]ter

De distributione

auctor determinat de hoc nomine infiniti. unde infinitum dicitur quasi non finitum per negationem finis et termini. Et quod habere finem vel terminum pertinet ad quantitatem quod finitum et infinitum soli quantitati conveniunt id cum signis distributivis quantitatis convenienter determinatur de infinito per convenientiam quas habet cum ipsis. cum enim infinitum est distributivum semper distribuitur per partes quantitatis continue vel discrete. Et quod est multiplex id iustum parit confusionem. id ponit distinctionem modorum infiniti dicens quod infinitum dicitur quod quibus modis. Primo modo negative quod nullo modo potest transiri eo quod non habet quantitatem vel punctum vel unitatem etc. et hoc modo dicitur infinitum quo ad visum quod non est apta nata videri. Secundo modo dicitur infinitum quod nondum est determinatum tamen aptum natum est determinari. sicut linea fit per impositionem ab ipsa essentia semota puncta ipsas determinata. vel sicut lignum ita quod cum difficultate esset pertransibile. et similiter profunditas maris quod quis sit pertransibilis. tamen per causam extrinsecam. scilicet propter aquam ibi existentem non potest pertransiri. Tercio dicitur infinitum per appositionem sicut numerus potest augumentari in infinitum addendo unitatem unitati. Quarto modo dicitur infinitum secundum divisionem. vel continuum dicitur esse divisibile in infinitum in potentia divisionis. Quinto modo dicitur infinitum secundum utrumque. scilicet per appositionem et divisionem sicut tempus. Et horum modorum sic habetur sufficientia. quod omne infinitum est impertransibile. vel ergo nullum habet transitum nec aptum natum est pertransiri et sic est primus modus. vel habet transitum secundum aptitudinem et non secundum actum. et hoc dupliciter. quod vel aliter transitus potest perfecte terminari et sic est secundus modus secundum quem quod dicitur infinitum quo ad nos. vel solum imperfecte et hoc tripliciter. quod vel hoc attribuitur secundum appositionem solum et sic est tertius modus. vel secundum divisiones solum et sic est quartus modus. vel secundum utrumque et sic est quintus modus.

Secundo Sciendum est quod infinitum secundum quod accipitur tribus ultimis modis est infinitum in potentia cuius differentialis est. Infinitum est cuius quantitatem accipientibus semper est aliquid extra sumere. ut si linea dividatur in duas medietates potest iterum dividi medietas in duas et sic de alijs partibus igitur illa divisione origo aliquid accipere semper preter partes prius acceptas. Et huius ratio potest assignari quia quod divisio cadat vel supra punctum extremum vel supra punctum medium. non supra punctum extremum quod sic nihil aufereret de linea per divisionem quod semper cadit in aliquid punctum quod est medium inter quod et ultimum punctum necessario est linea. quod in quod quod duo puncta est linea media. et est quod in linea sunt infinitae partes. id habet dividi in semper divisibilia. et sic bene diffinitur continuus quod

est divisibile in semper divisibilia.

Tercio sciendum est quod circa hoc signum infiniti auctor movet hoc sophisma. infinita sunt finita. probatur sic. duo sunt finita. tria sunt finita. et sic in infinitum. ergo infinita sunt finita. Im probatur sic. ibi predicatur oppositum de opposito. ergo sophisma est falsum. Ad hoc sophisma respondent aliquid per distinctionem dicentes quod si infinitum capiat per infinitum quo ad nos sic sophisma est verum et non predicatur oppositum de opposito eo quod infinita quo ad nos sunt simpliciter finita ut numerus stellarum est finitum. et tamen est infinitus quo ad nos. Si vero accipiat per infinitum simpliciter siue secundum naturam sic est simpliciter falsum et ibi predicatur oppositum de opposito. Alii vero ponunt aliam distinctionem dicentes quod si infinitum capiatur cathegoreumatice sic sophisma est falsum. Si vero accipiat sine cathegoreumatice ipsum est verum. Istas tamen solutiones reprobat auctor in textu dicens. quod cum istis distinctionibus remanent probatio et improbatio sophismatis. et sic non bene solvunt. id aliter respondet dicens illud sophisma esse simpliciter falsum. Et ad probationem dicit quod in ea committitur fallacia secundum quod ad simpliciter cum procedatur ab infinito secundum appositionem quod est infinitum secundum quod ad inferendum infinitum simpliciter. Unde dicitur in textu infinitum potest capi dupliciter. uno modo cathegoreumatice. id est significative. et tunc est terminus cuius potest esse subiectum vel predicatum propositis et tamen verum si res infinita. et hoc modo facit propositionem indefinitam et sensus habet propositis infinita sunt finita est iste. res infinitae sunt finite. Alio modo sumitur sine cathegoreumatice et sic est signum vel includens terminum sive distributionis. et hoc modo facit propositionem veram. ideo sensus huius propositis infinita sunt finita est iste. quilibet plura sunt finita. Et debet sic probari. uno plura sunt finita. duo bus plura sunt finita et sic de alijs. igitur infinita sunt finita vel quolibet plura sunt finita.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. omne finitum per continuam ablationem finitum tandem consumitur. ergo in continuo non contingit percedere in infinitum secundum divisionem. igitur male ponunt modum infiniti. **Secundo** arguitur sic. tempus capit extensionem a motu et motus a mobili. sed nullum mobile est infinitum per appositionem. ergo tempus non potest esse infinitum per appositionem. **Tercio** arguitur sic. bene sequitur omne signum distributivum facit propositionem veram. sed infinitum non est huiusmodi quod non est signum distributivum quantitatis. minor patet quia hoc non est verum in infiniti. bores currunt. **Quarto** arguitur sic. in probatione sophismatis arguitur a partibus totius in quantitate ad suum totum cum infinitum possit facere propositionem veram. ergo in probatione non

Tractatus septimus

committitur aliqua fallacia.

Ad rationes Ad primā dicitur quod diuidentur continui per partes equales. Quod continui per partes integrales et in partes eiusdem proportionis hoc modo non potest consumi. Ad secundam dicitur quod quantum ad partes extensionis quas habet accedens in subiecto tempus capit extensionem a motu et motus a mobili: sed quantum ad tempus terminationis moris et tempus non capiunt extensionem a mobili sed magis ex applicatione continua vel ex reiteratione mobilis supra idem spatium et illa potest esse infinita. Ad tertiam dicitur quod infinitum capit sine cathegoreumatice includens terminum sue distributionis facit propositionem veram sed non cathegoreumatice sumptum. Ad quartam dicitur quod in probatione sophismatis partes non possunt sufficere enumerari quod sub his quod est infinitum infinite partes deberent accipi: modo omnes que sunt accepte et possunt esse accepte sunt finite. Et hec de sexto tractatu dicta sufficiant.

Sequitur tractatus septimus de exponere.

Propositio exponibilis est propositio habens obscurum sensum exponere indiget propositio aliqua sine cathegoreuma in ea implicite vel explicite positum in aliqua dictio vel in hac terminus habet aial. sortes incipit esse albus. infinita est linea et sic de alijs. Pro quo sciendum est quod ea que faciunt propositionem exponibilem sunt in multiplici differentia. Quia quedam sunt singula exclusiua vel tantum solus. quedam exceptiua vel preter nisi. quedam reduplicatiua vel inquantum sed quod. quedam vero importat acceptum vel definitio vel incipit definitum. quedam importat primatum finis vel infinitum. quedam importat excessum vel partium et suplatiuum gradus. quedam vero distinctio vel differt aliud ab et sic de alijs. quedam vero importat speciale modum distributionis vel totum quibus et sic de alijs. Unde propter illa propositio redditur obscura sic quod indiget expositione. et ideo dicunt facere propositiones exponibiles que de ipsis videndum est per ordinem. et primo de exclusiuis.

¶ Iste est septimus tractatus paruorum logicalium magistri Petri hispani qui postquam determinauit de

quodam proprietate finis scilicet de distributione. hic inter determinat de propositionibus exponibilibus. Quis ordinis ratio est quod distributio est proprietas que significat actualiter distribuibilem: expositio vero concernit significationem virtualem ut patebit in sequentibus. Vel ex alio sumitur ordo. quod supponit relatio ampliatio et sic de alijs sunt proprietates terminorum complexorum. expositio vero est proprietas finis complexi que tamen sibi uenit ab aliquo incomplexo puta ab aliqua sine cathegoreumate in eo inclusio. id uenienter post alios sex tractatus determinat de exponibilibus. quod sicut incomplexum finem naturam precedit complexum. sic passio incomplexi precedit passionem complexam.

Primo Sciendum est quod sicut terminus sub ratione distribuibilitatis est subiectum precedentis tractatus. sic propositio sub ratione exponibilitatis est subiectum istius tractatus. Quod probatur quod propositio exponibili ueniunt additiones subiecti attributorum. est enim quedam uel non quidem reale sed intentionale et habet partes. scilicet. propositiones cathegoricam hypotheticam uel imperatorem indefinitam et singularem. Et est passio est expositio. Et si quis dicat propositio exponibilis est quod complexum ergo non est subiectum. Item propositio exponibilis includit subiectum et passionem. ergo non debet dici subiectum cum subiectum alicuius scilicet debeat esse unus. Ad hoc respondetur quod si propositio exponibilis sit quid complexum quantum ad significatum proprium: tamen quantum ad significatum circumlocutionis est quid incomplexum et illud totum circumloquitur aliquam intentionem finem quam expositio est passio. Et cum propositio non possit esse subiectum eo quod transcedit metas huius tractatus. nec similiter exponibilitas est subiectum cum sit passio eius. tamen hoc totum propositio exponibilis circumloquit nobis proprium subiectum huius tractatus. Unde expositio potest capi dupliciter. uno modo per quadam manifestatione sensuali a qua sumitur sensus expositio. et tunc solet sic diffiniri. Expositio est manifestatio quedam ad sensum accipiens aliquod duo uni et eadem uenire et alteri discouenire in ferens illa iter se uenire vel discouenire. Et hoc modo non sumitur in proposito sed est una species argumentationis reduci in contenta sub fillogismo sed non sit verum sensus et non est in modo alicuius figure. Alio modo sumitur expositio vel est manifestatio complete et clare explicans significationem alicuius propositionis habentis sensum obscurum. et illo modo sumitur in proposito. Et si quis dicat de tali propositione exponibili non est scientia ergo hic non debet determinari de eius expositione. antequam patet. quia scientia est ens reale ergo debet esse de ente reali. modo propositio exponibilis non est ens reale ergo de ipsa non est scientia. Ad hoc respondetur

De expositione

¶ **I**z omnis scia quidditate sit ens reale tñ dñomi natione facta ab obiecto aliqua est rōnalis. ideo n̄ o3 q̄ omne illud de quo habetur scia sit ens reale sed sufficit q̄ habeat fundamētum in re. z passio nes p̄ eius rationem formalem demonstrabiles.

Secundo sciendū q̄ cōr auctor diffinit p positionem exponibilem dicēdo. Propositio exponibilis est propositio habens sensum obscurū que indiget expositione p̄ aliquod syncategoreuma explicite vel implicite in ipsa positum ut tñ hō currit. In qua diffinitione ponitur ppositio loco generis nō q̄ sit verum genus q̄ se cunde intentiones nō sunt i aliquo genere predi camentali ideo in ip̄is non sunt vera genera nec vere species. Et totum residuū ponitur loco dif ferentie q̄ per hoc differt ab alijs sex proprietati bus terminoz. z a ppositione non exponibili que bz sensum lucidum z clarum. Et q̄ talis sēsus ob scurus puenit ex parte alicuius syncategoreūa maris posset aliquis querere vtrūz oē syncatego reuma faciat ppositionem exponibilem. Pro cuius solutione ē aduertendum q̄ syncategoreumata sunt in multiplici oīa. sunt enim quedam que im portant affirmationem tñ vt oīs q̄libz z sic d̄ alijs quedam vero important negationem tñ vt nullus nihil z sic d̄ similibus. quedā vero sunt q̄ includūt affirmationem z negationem vt sunt dictiones ex clusiuē exceptiuē z sic de alijs. Et ita respōdetur q̄ nō omne syncategoreūa facit ppōnē expōibilem sed solum illa que includunt affirmationem z ne gationem vt clare videbitur in sequētibz.

Tertio sciendum ē q̄ signa que faciunt p positionem exponibilem sic diuidū tur. q̄ quedam sunt signa exclusiua vt tantum so lus. z quedā sunt exceptiua vt potest nisi zc. que dam reduplicatiua vt in quantum vel secundum q̄ ip̄m. quedam definitionem vel inceptionem si gnificantia vt incipit desinit. z quedam priuatio nem finis importantia vt infinitum. quedā exces sum importantia vt cōparatiui z superlatiui gra dus. alia sunt que important differentiam siue di stinctionem vt differt aliud ab zc. z quedā impor tant specialem modum distributionis vt totus q̄li bet z sic de alijs. Et istorum sic pōt haberi sufficiē tia. quia omne illud qd̄ facit ppositionem expo nibilem in suo significato importat diuersitatem seu differentiam vel non. si primum sic sūt ea que important distinctionem vt differt aliud ab zc. Si secundum hoc est dupliciter. quia vel important specialem modum distribuendi aut non. si primū

hoc est dupliciter. quia vel important speciales mo dū distributionis virtute ppria vt totus z quale libet zc. vel ip̄is conuenit ratione negationis que in ip̄is includitur z sic sūt gradus comparatiui vt superlatiui quia important cum excessu quandā distributionem ratione negationis quā quidem di stributionem significant. Aut non important spe cialem modum distributionis z hoc dupl̄. q̄ vel dicunt rē in fieri z sic sūt ea que important incepi onem. z quia vnū oppositorum dat intelligere reli quum per ista intelliguntur illa que important defi nitionem. Vel dicunt rē in facto esse z hoc dupl̄ ceter. quia aut carent fine. z sic sunt ea que priuati onem finis important vt infinitum. Aut nō carēt fine z hoc dupliciter. quia vel illa d̄signantur i ali quo coniungi puta in cōmuni z sic sunt reduplica tiua. vel non z hoc est dupliciter. quia vel se exclu dunt ab aliquo actu z sic sūt exceptiua. aut exclu dunt aliqua contenta pluribus distributionibus distributa z sic sunt signa exclusiua.

Sed contra p̄dicta arguitur primo sic. Expositio est quedā speci es argumentationis de qua sufficienter determi natū est in noua logica ergo hic male determina tur. ¶ Secūdo arguitur sic. nulla est ppositio ex ponibilis. ergo male sit specialis tractatus d̄ ppo sitione exponibili. añs p3 q̄ exponibile est quedā pprietas termini seu expositio. z termin⁹ ē in quē resoluūt ppō vt habetur p̄mo prior. ergo sequit̄ q̄ nō est passio ppōnis. ¶ Tertio arguitur sic. ali que sūt ppōnes exponibiles i quib⁹ nō pōitur sin categoreuma. ergo male pōitur illa p̄cula i dif finitione ppositiois expōibil̄. ¶ Quarto argui tur sic. oīs bona diuisio d̄ esse bimembriis. sed di uisio eoz que faciūt ppōnem exponibilem non ē bimembriis. ergo non est sufficiens.

Ad rationes Ad p̄maz d̄ q̄ non sumi tur hic expositio vt est spe cies argumentationis s3 aliter vt patuit in p̄mo no tabili. ¶ Ad secundam d̄ q̄ similr nō accipit̄ ex positio. put attribuitur terminis q̄ propositio est id qd̄ exponit. sed sumitur eo mō quo dictum est prius. ¶ Ad tertiam d̄ q̄ nulle sunt ppositiones exponibiles si non sint aliqua syncategoreu mata i ip̄is formalit̄ vel virtualiter. z si forsan ali que habeant sensum obscurū z hoc non pueniat ex syncategoreūate tales nō d̄bēt dici ppōnes ex pōibiles. ¶ Ad q̄rtaz d̄ q̄ diuisio gñris d̄ ē bi membriis n̄ tñ diuisio multiplicis equoci. vt d̄ q̄ illa diuisio reducibil̄ ē ad bimembre vt patuit i sufficiētia.

Tractatus septimus

Equit de signis exclusiuis. vñ
I signa exclusiua sūt q̄ ex sua cōsi-
 gnificatōe exclusionē iporāt z
 a quib⁹ reddit ppositio exclusiua vt sūt
 iste dictōes. sol⁹ vnicus tm̄ tātūmō dū-
 tarat z sic de alijs. hec at signa qñqz ex-
 cludunt grā alietatis z quādoqz gratia
 plalitatis. z quādoqz ponunt in oratio-
 ne sine negatōe. z quādoqz cū negatōe
 pcedēte aut seqūte. De istis at tales dā-
 tur regle. Prima est q̄ ppō exclusiua
 sine negatōe exponit pvnā copulatiuā
 affirmatiuā cui⁹ p̄ia ps ē p̄iacens ex-
 clusiue z scda ps ē negatiua iporās ne-
 gationē p̄dicatī d̄ oib⁹ alijs a subiecto
 vt tm̄ hō currit idest hō currit z nihil
 aliud ab hoīe currit. vel tm̄ apli dei sūt
 duodeci. i. apli dī sūt duodeci z n̄ ples
 q̄ duodeci. Secunda regula est q̄ p-
 positio exclusiua hui⁹ gñis ifert copula-
 tiuā ppositā ex duabus exponētibus si-
 ne pponētibus. z q̄libz eaz seorsū z nō
 ecōtra. vt tm̄ hō currit. ḡ hō currit. z ni-
 hil ali⁹ ab hoīe currit. Tertia regla est
 q̄ ab exclusiua affirmatiua ad vlez d̄ ter-
 minis trāspōsitis ē bōa p̄na si fiat exclu-
 sio grā alietatis z n̄ ecōtra. vt tm̄ aial ē
 hō. ḡ oīs hō ē aial. Quarta regla est q̄
 exclusiua p̄radictoria prioris expōit p
 dīstīctiuā affirmatiuā d̄ p̄ibus p̄radi-
 cētib⁹ prioris exclusiue. vt ista n̄ tm̄ hō
 currit. i. nullus hō currit v̄l aliqd ab ho-
 mine currit. p̄ ex virtute p̄radictōis qz
 vtrobiz suat oppō p̄radictōis. ex hoc
 ē p̄ q̄lit i eis valeat p̄na. Quinta regla ē
 exclusiua i q̄ pōit vna negatio seq̄ns ex-
 clusiue expōit pvnā copulatiuā affirma-
 tiuā c⁹ p̄ia ps ē negatiua p̄iacēs. alia ē af-
 firmatiua i q̄ p̄dicatī affirmatiue enūciat
 d̄ quolz alio. vt tm̄ accūs n̄ ē s̄ ba. i. acci-

dēs nō est substantia. z oē aliud ab accū-
 te ē substantia. z p hoc p̄z qualiter con-
 tradictio eius est exponenda z qualiter
 valet cōsequētia in exclusiuis.

Circa hūc textū notandū ē p̄mo q̄ postq̄ au-
 ctor determinauit de ppōne exponibili. in cōmū-
 ni. cōsequenter in hac pte determinat de signis ex-
 clusiuis p̄ sic dīfiniēs ipsa. Signa exclusiua sunt
 illa q̄ exclusionē iporāt z a quib⁹ ppositio reddit
 exclusiua. vt sūt ille dictiones tātū solus dūtarat
 z sic de alijs. Et notāter dī que exclusionē iporāt
 qz vt postea videbī. signa exclusiua non dicuntur
 exclusiua eo q̄ significēt exclusionē. qz vt p̄batur
 ibi nulla dictio significat actū quē excet. sed dicū-
 tur exclusiua eo q̄ exclusionē exercent. Unde il-
 le dictōes tantū solus dīr dictiones exclusiue ab
 exclusionē exercita z non signata. sicut securis ex-
 ercet id qd est scindere. ita hoc idem probatur de
 signis exclusiuis supponendo q̄ exclusio capitur
 duplr. vno mō vt cōcepta. alio mō vt exercita. vn-
 de hoc nomē exclusio significat exclusionē. sed
 ista sicut hegozeumata tantū solus exercēt illam
 exclusionē sicut egtatio vt cōcepta significatur p
 hoc nomē egtatio. sed per equū exercetur egtatio
 Ex quo patet q̄ dictio exclusiua nō significat ex-
 clusionē sed exercet eaz. Et posset sic formari rō.
 qz si significaret exclusionē aut significaret eam
 vt conceptā vel vt exercitam. non vt conceptam
 quia significaret eam per modū substantie z hoc
 conuenit huic nomini exclusio. nec vt exercitam
 quia illo modo significatur p hoc verbū excludo.
 Ex quo patet q̄ dictio exclusiua tantum exercet
 exclusionē. Et sic pōt dīfiniri. ppositio exclusiua
 ē illa i qua ponit dictio exclusiua dūramen illa di-
 ctio teneatur exclusiue z ferat ad copulaz p̄nci-
 palem. si vero non feratur ad copulam p̄ncipa-
 lem tunc non esset proprie ppositio exclusiua. s̄
 de subiecto excluso vel p̄dicato.

Secundo Sciendū ē q̄ vt patet in textu
 signa exclusiua quādoqz exclu-
 dunt gratia alietatis vt tantum homo est risibilis
 que sic exponitur homo est risibilis z nihil ali⁹ ab
 homine est risibile. Quādoqz vero excludunt gra-
 tia pluralitatis vt hec. tantum decem sunt p̄dica-
 mēta. q̄ sic exponit. decē sūt p̄dicamēta z nō sunt
 pla q̄ decē. Quib⁹ xō ponunt sine negatōe vt tm̄
 hō ē aial. Quib⁹ xō cū negatōe pcedente vt nō tm̄
 aial ē hō. Quib⁹ xō cū negatōe seqūte signū exclu-
 siuū vt tm̄ hō nō ē suba. Et quib⁹ cū negatōe p̄posi-

De expositiōe

ta et postposita sicut ut non tamen animal non est substantia que dicitur illi in qua tamen postponitur. Et illa in qua proponitur negatio tamen dicitur illi in qua ponitur sine negatione precedente et sequente. Et iuxta hanc divisionem ponitur diuerse regule de modo exponendi tales propositiones sicut quod negatio precedit vel sequitur. Unum de propositionibus exclusiuis in quibus dictio exclusiua cadit est tota propositio sine negatione talis datur regula. omnis propositio exclusiua affirmatiua habet exponi per unam copulatiuam cuius prima pars affirmat predicatum de subiecto. et illa dicitur esse preiacens ipsius. Secunda vero negat ipsum a quolibet alio a subiecto ut tamen homo est animal. exponitur sic. homo est animal et nihil aliud ab homine est animal. vel per alios homo est animal. et nullus non homo est animal. Unum preiacens propositio exclusiue est propositio sumpta sine dictione exclusionis cui tamen potest addi signum exclusiuum. ut ista. homo currit dicitur esse preiacens huic tamen homo currit. Et ad maiorem notitiam horum habendam est aduertendum quod ut videbitur in syncategorematibus ad exclusiones quatuor requiruntur. primum regit excludens et illud est duplex. scilicet principale ut intellectus. et instrumentale ut est signum exclusiuum. 2^m est exclusus. scilicet aliud a subiecto quo fit exclusio. 3^m est id a quo fit exclusio. et illud est subiectum. 4^m est illud respectu cuius fit exclusio. Et ultra est aduertendum quod propositio exclusiua affirmatiua infert copulatiuam ex duabus exponentibus et quilibet earum seorsum ut bene sequitur. tamen animal currit. ergo animal currit et nihil aliud ab animali currit. et sicut infert quilibet earum seorsum. Et ut habetur in textu ab exclusiua affirmatiua ad verum affirmatiuam de terminis transpositis est bona ratio et est. ut bene sequitur. tamen animal est homo. ergo omnis homo est animal. omnis homo est animal. ergo tantum animal est homo.

Tertio sciendum est quod propositio exclusiua dictio preiacens dictionem exclusiuam habet exponi per unam disunctiuam affirmatiuam de partibus contradicentibus partibus propositis negatiue copulatiue. ut ista. non tamen homo currit. sic exponitur. nullus homo currit vel aliquid aliud ab homine currit. Unum partes copulatiue affirmatiue contradicunt partibus disunctiue affirmatiue. puta iste dicitur. homo currit. et nihil aliud ab homine currit. et nullus homo currit. vel aliquid aliud ab homine currit. quod patet quod sunt de partibus dictionibus scilicet de propositionibus in quibus ponitur negatio ad copulam. Sed de propositionibus in quibus ponitur negatio ad copulam sequens signum exclusiuum talis datur regula. omnis propositio exclusiua in qua ponitur sola negatio sequens exclusionem exponitur per unam copulatiuam cuius prima pars est preiacens et negatiua. secunda vero est affirmatiua in qua

predicatum affirmatiue dicitur de quolibet alio a subiecto. ut si tamen accens non est substantia. exponitur sic. accens non est substantia et omne aliud ab accense est substantia. scilicet per sua dictionem ponitur talis regula. omnis propositio exclusiua in qua proponitur et postponitur negatio signo exclusiua exponitur per unam disunctiuam de partibus dictionibus partibus propositis copulatiue. ut ista. non tamen accens non est substantia sic exponitur. omne accens est substantia vel aliquid aliud ab accense non est substantia. Et eodem modo diceretur de istis. non tamen homo non est non homo. non tamen equus non est non equus. Et ulterius aduertendum quod regule predicte sunt intelligende quando dictio exclusiua proprie accipitur. Et intelligitur de istis dictionibus solum duntaxat et sibi ipsis et non de illis que spalem modum excludendi important sicut sunt yniuoce precise et sic de similibus.

Sed contra predicte arguitur per hoc. per signa exclusiua non intelligitur exclusio exercita. ergo male dicitur quod signa exclusiua exclusionem exercet. ans patet quod exclusio exercita non significatur per illa signa ergo non intelligitur. quod significare est intellectum dare sine ostendere. Et 2° arguitur sic illud quod exponitur gratia alietatis exponitur gratia pluralitatis aut exponitur potest. ergo male dicitur quod signa exclusiua quibus excluduntur gratia alietatis et quibus gratia pluralitatis. Et 3° arguitur sic. propositio non est veritas in qua significatur veritas negetur. ergo illa non est exclusiua in qua dictio exclusiua negatur. Et 4° arguitur sic. non sequitur. tamen animalia sunt sensibilia. ergo omnia sensibilia sunt animalia. quod ans est verum et ans est falsum. quod probatur quod lapides sunt sensibiles et tamen non sunt animalia. ergo arguendo ab exclusiua ad verum de terminis transpositis non veritas nota.

Ad rationes Ad primam dicitur quod ad hoc quod aliqua dictio det aliquid intelligere non oportet quod illud exerceat nec e contra. puta si exerceat non oportet quod significet. modo signa exclusiua bene significant exclusionem et dant intelligere eas. Ad secundam dicitur quod si aliquando illud quod exponitur gratia alietatis possit exponi gratia pluralitatis. ut ista. tamen sunt quinque predicabilia. non tamen semper potest exponi gratia pluralitatis. ut ista sola species immediate predicatur de pluribus indiuiduis. idem ratio non bene assumebatur. Ad tertiam negetur nota quod non est sic. quod veritas est accens propositionis et sic potest negari per negationem aduenientem. sed exclusio est de essentia propositionis exclusiue. idem non potest mutari per aduentum alie negationis. Alii solunt aliter procedendo quod illa non est exclusiua in qua negetur exclusio eo quod dictio exclusiua per negationem impeditur ne teneatur exclusiue sicut propositio copulatiua in qua negetur

Tractatus septimus

Diſtictio nō ppe dī copulatiua ſed diſtictia. ſed p
ma ſolo dī melior. ¶ Ad q̄rtā dī q̄ ſi ſenſibile te
neat vniuoce in ābab⁹ tūc n̄a ē bona. ſi hō ſenſibile
teneat equoce. ſ. in excluſiua p ſenſibili actie dēo
et in alia vli de terminis trāſpoſitis p ſenſibili paſſi
ne dicto ſic nō valet n̄a. Et regula intelligenda
eſt dī termini teneant vniuoce in ambab⁹ et dum
ſiat excluſio gratia alietatis.

Equū de dictionibus excepti
uis. dicūt at dictōes exceptiue
que ſignificāt exceptionē alicu
ius p̄tenti ſub aliquo diſtributo cuius
modi ſūt p̄ter p̄terq̄ et ſic de alijs.
De quibus dant tales regle. Prima ē
q̄ ois exceptio ſit a toto in q̄titate ſeu
a t̄mino ſūpto ſub ſignovli. eſt autē to
tū in quātitate terminus cōis cōiter ſū
ptus cū ſignovli vt ois hō p̄ter ſortē
currit. Secūda regula eſt q̄ dictio ex
ceptiua nō ipedita facit terminū cōem
ſupra quez cadit immediate ſupponere
ſimplr. vt oē aīal p̄ter hoīem ē irrōa
le. ibi hoīem ſupponit ſimplr. Tertia
regula ē q̄ vliſ affirmatiua exceptiua
expōit copulatiue p̄ tres cathegoricās
exponentes. quaz prima affirmat p̄di
catum de ſubo ſūpto cū aliud et ab. ſe
cunda affirmat p̄dicatū de termino ex
cepto. tertia ē negatiua in q̄ p̄dicatū ne
gat de t̄mino excepto. vt oē aīal p̄ter
hoīem ē irrōale. iſta exponit ſic. oē ani
mal aliud ab hoīe ē irrōale. hō ē aīal. et
hō nō ē irrōnalis. Quarta regula ē q̄
vliſ negatiua exceptiua exponit copu
latiue p̄ tres propōes. in quarū prima
p̄dicatū negat de ſubo ſūpto cuius aliud
et ab. in ſcda affirmat ſubm̄ de t̄mino
excepto. in tertia affirmat vliſ p̄dicatū
de termino excepto. vt hic. nullū aīal p̄
terq̄ hō eſt riſibile. exponit ſic. nullū
aīal aliud ab hoīe eſt riſibile. hō ē aīal
et ois hō ē riſibilis. ex his p̄z qualr ſue

pradictorie ſunt exponende et quali
ter valeat conſequentia in ipis.

Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ n̄r auctor deſ
minat de dictionib⁹ exceptis ponēdo talē diſſini
tionē. Dictōes exceptiue ſūt ille q̄ iporāt excepti
onē alic⁹ contēti ſub aliquo diſtributo reſpēū illi⁹
i quo ſit exceptio vt iſte dictōes p̄ter p̄terq̄
et ſic de alijs. In q̄ diſſoe ponitur hoc relatiuū q̄ lo
co gñis eo q̄ dat intelligere ſuū aīas quodē dictio
ſincatbegoreumatica. Et totū reſiduū ponitur ad
dīaz aliōz ſincatbegoreumatū reddētū. ppōnē
exponibile quoz nullū importat exceptionē alic⁹
cōtēti ſb aliquo diſtributo. Et oīz eodē mō intelligi
q̄ dictiones exceptiue exercēt exceptionē et nō ſi
gnificāt eā ſicut dictū eſt de ſignis excluſiuis. Diſ
ferūt tñ adinuicē in hoc q̄ dictio excluſiua ſepat
totum a parte vt cū dī. tñ ſortes currit ibi ſignifi
catur q̄ null⁹ ali⁹ a ſorte currit. Sed dictio exce
ptiua ſepat partē a toto reſpēū alic⁹ p̄dicati. Cum
enī dī. ois homo p̄ter ſortē currit. p̄ter ſepat ſortē
ab hoīe reſpēū cuius et ſic exceptio eſt ſepatio p
tis a toto reſpēū alicuius p̄dicati. Ex quo p̄z q̄
dictio exceptiua nō dī exceptiua ab exceptione ſi
gnificata eo q̄ ſignificet exceptionē. ſed ab exce
ptione exercita eo q̄. ſ. eſt illd quo exceptio exer
cet. vt hec dictio p̄ter ē iſtrumētū intellect⁹ q̄ ſit
exercitatio exceptionis ſortis ab hoīe diſtributo
reſpēū alicuius p̄dicati vt dicēdo ois hō p̄ter
ſortē currit. Et ſi dicatur q̄ p̄ter nō ſemp exer
cet exceptionē. q̄ male dī q̄ dictio exceptiua exer
cet exceptionē. aīas p̄z. q̄ dicēdo tu debes cētū
frācos p̄ter viginti ſcuta. ibi p̄ter nō exercet exce
ptionē. et ſenſus illi⁹ ē. tu debes cētū frācos cū vi
ginti ſcutis. Pro ſolōne ē aduertendū q̄ vt videbi
tur i ſincatbegoreumaticis p̄ter ſumitur dupl̄r.
vno⁹ ppe et ſic eſt dictio exceptiua faciēs ppōem
exceptiuā. alio⁹ ſumitur iprope et hoc trip̄l̄r. vno⁹
adiectie et tūc ſignificat aſſociationem vt cum dī
ſortes oīz centū ſcuta p̄ter expēſas. i. cū expenſis
et hoc mō ſumit in argumēto p̄dcō. Alio⁹ ſumitur
negatie. vt tu feciſti hoc p̄ter me. i. ſine me. alio
mō ſumit dīminutie. vt hic decē p̄ter gñq̄ ſūt gñ
q̄. i. decē ſōtractis gñq̄ ab ipſis remanēt gñq̄. et
iſtis modis nō facit propoſitionē exceptiuā nec
eſt ad propoſitum de ipō nec de alijs. Et ſitr dice
retur de hac dictione niſi. accipit enī q̄z exceptie
et ſic facit ppōez exceptiuā et tantū valet ſicut p̄ter.
vt ſi dicatur. nullus homo niſi ſortes ē albus.
alio modo ſumitur conſecutiue et ſic nō facit pro

De expositiōe

positiōem exceptiuam sed ypotheticam conditionalem vt si dicatur nisi homo esset sensitivus homo non esset animal. sensus enim est si homo non esset sensitivus homo non esset animal.

Secundo sciendū ē qd vt dī in textu exceptio pprie bz fieri a toto in quātitate. z bñius rō est qd qz illud qd vere excipit sit prius fm actū z actualit cōtineatur i illo a quo excipit. Et qz sole ptes totius in quātitate sūt actualiter contēte in toto suo z non ptes alioz totoz nisi habeāt reductionē ad totū in quantitate. ideo exceptio fit a toto in quantitate z nō in alijs. Et si dicat qz ps integralia actualiter cōtinetur i suo toto. ergo ab eo pōt accipi z excipi. z p oīs a toto integrali pōt fieri exceptio. Ad hoc respondetur negādo oīam qz h non sufficit ad exceptionē qd ptes actualiter contineātur in suo toto. sed cum hoc requiritur qd illd a quo dī fieri exceptio pōdicetur de excepto. nō totū integrale non pōt pōdicari de sua pte. **¶** Un ad hoc qd pprie aliqua ppō dicat exceptiua quatuor requiruntur. p. mo enī regitur qd illud a quo fit exceptio sit termin⁹ cōmunis habens plura supposita. iō bec nō est ppria sorte pter platonez currit. si pter teneatur exceptiue qd pz qz illud qd excipitur dī actualit contineri sub eo a quo excipit. ergo si termin⁹ nō habeat supposita nihil ab eo pōt excipi. **¶** Secūdo requirit qd illd a quo fit exceptio pōdicetur de excepto i recto. iō bec nō ē ppria oīs homo pter asinum currit. qd pz qz illud qd excipitur debet actualit cōtineri sub eo a quo fit exceptio vt vī sum est i prima cōditiōe. sed sic non est hic ergo zc. **¶** Secūdo pz qz illud a quo fit exceptio debet pōdicari de excepto p se cundam conditionem sed sic non est hic. igitur zc. **¶** Tertioregitur qd illud a quo fit exceptio vīficet de aliquo alio qd de excepto z hī ppōe affirmatia qz nisi sic. tot supposita acciperētur quot supposita exciperētur. s. h ē falsū. vt patebit in sincathgo reumatib⁹. q. zc. **¶** Quarto regitur qd subm a qd fit exceptio accipiatur cum signo vī ideo bec non ē ppria homo pter sortem currit.

Tertio sciendū ē qd ppōes exceptiē cōiter diversificant quatuor modis penes affirmatiōē z negatiōē sicut dictū ē de signis exclusivis. quedā enī ē simplr affirmatia in q nula ponit negatiō. pter illā q includitur i signo exceptio. vt h. oē aial pter boies ē irrōale. alia ē in qua pponit negatiō dictōi exceptiē z talis ē dīcōia p me. vt bec. nō oē aial pter boies ē irrōale. alia ē in q postponit negatiō dictōi excepte. vt oē aial pter

ter boies nō ē irrōale. alia ē in qua pponit z postponit negatiō signo exceptiue. vt bec. nō oē aial pter boies nō est irrōale. z talis ē dīcōia sede. Et de istis datur aliq regle. **¶** p. oīs ppō exceptiua vīs affirmatia expōitur pvnā copulatiuā bñ/ tē tres ptes i qz pma affirmat pōdicatū vlr de eo a q excipitur sūpto cū aliud ab pcedēte illud qd excipit. z in scōa affirmatur subiectū de eo qd excipitur. i istia hō remouetur pōdicatū vlr ab eo qd excipitur. vt ista. oē aial pter boiem est irrōale. sic exponitur. oē aial aliud ab boie ē irrōale. oīs hō ē aial. z null⁹ hō ē irrōalis. Et dī intelligi ista regla si fmin⁹ exceptiū sit cōis qz si eēt singularis due exponētes scōe eēt singulares. vtpz in ista. oīs hō pter sortē ē alb⁹. Et posset sic pbari regula qd ad veritatem exceptiue affirmatiue requiritur qd pōdicatum non insit excepto z qd isit cui libet cōtēto sub subo alio ab excepto. z qd exceptus cōtineat sub eo a q sit exceptio. ergo regla ē vera. **¶** Scōa regla ē qd oīs ppō exceptiua vīs negatiua qua dictio exceptiua non negatur exponitur pvnā copulatiuā habētē tres ptes. in qru pma negat vlr pōdicatū de eo a quo fit exceptio cū hoc aliud ab pcedēte dictiōē exceptiua. i scōa affirmatur vlr illud a quo fit exceptio. i tertia affirmatur vlr pōdicatū de excepto. vt hic nullū aial pter boiem est rōnale. sic exponit. nullū aial aliud ab bo mine ē rōnale. z oīs homo ē aial. z omnis homo ē rationalis. **¶** Tertia regla. oīs ppō exceptiua in q dictio exceptiua negat exponit disiunctiue per vnā disiunctiua cōpositā ex tribus cathegoricis cōtradictōibus ptrib⁹ copulatiue p quā exponit sua dīcōia. vt ista nō oē aial pter boies ē irrōale sic exponit. aliqd aial aliud ab boie nō ē irrōale. vlr hō nō ē aial. vlr hō ē irrōalis. Et eodē mō expōit illa ppō exceptiua i q pponit z postpōit negatiō signo exceptio. i. pvnā disiunctiua ex trib⁹ cathegoricis cōpositā ptrib⁹ copulatiue dīcōitib⁹ vt facile ē vidē p exē

Sed cōtra pdicta arguit p. mo sic. i hac ppōne. nullū aial pter boiem est irrōale. dictio exceptiua negat. g. est exceptiua negatiua z sic nō debet exponi sicut dictū est. **¶** Scōo arguit sic. ppositio vīs ē illa que omni aut nullū esse significat. sed dictio exceptiua vt hic oīs hō pter sortē currit nō significat pōdicatum in esse oī aut nulli s. alicui z alicui nō. ergo nō est vīs. **¶** Tertioregit sic. exceptio fit a toto vī vt dicendo hō ē sanus pter sortē y ē eger. q male dī in textu qd exceptio tū sit a toto i quātitate. **¶** 4. ar. sic. ista ē bona ppō affirmatia exceptiua hō pter a si

Tractatus septimus

num currit. et tñ illud qđ excipitur non continetur secundum actum in eo a quo excipitur. ergo ille conditiones sunt male posite:

Ad rationes Ad primā dñ qđ negatur añs qđ illa negatio inclusa ita signo non negat dictionē exceptiuā vt pñ in equalenti. equaler enī huic oē aīal pñter hominem nō est rōnale. est enī vna regula generalis qđ negatio explicita nō pōt negare dictionē exceptiuā. ¶ Ad secundā dñ qđ negat minor qđ subm istius ē hoc totū oīs hō pñter sortem. qđ tñ valz sicut aliđ a sorte vel hō qui nō ē sortes. mō pñdicatū uest cui libz supposito illius subiecti: ad hēnī qđ ppō vñs sit hā non oīz qđ pñdicatum insit cuilibet supposito subiecti. s; sufficit qđ pñdicatū sit p illis suppositis ad que restringitur. mō in illa ppōne hō restringit ad standū pro alio a sorte. ¶ Ad tertiam dñ qđ ibi non est vera exceptio sed abusiua. ¶ Ad quartā dñ qđ ibi non est ppō exceptiuā a pte rei s; sit fm modū enūciandi. ad hēnī qđ aliqua sit hā exceptio requiruntur cōditiones prius enumerate quarum altera ibi deficit.

Equit de dictionibus reduplicatiuis. dicunt aut dictiones reduplicatiue que iporāt rōnez s; quā aliquid alteri attribuit. vt inquantū fm qđ ea rōne qua et sic de alijs. Be quibz dant tales regule. Prima ē qđ dictio reduplicatiua pñsuppōit aliqđ pñdicatū inesse alicui subiecto et denotat illđ supra qđ cadit immediate esse cām inherētie illius. Secūda ē qđ dictio reduplicatiua sepe fert ad pñdicatū et nū quā reduplicat ipm. Tertia ē qđ ppō reduplicatiua affirmatiua exponit p quatuor exponētes affirmatiuas qñ pñia affirmat pñdicatū pñcipale de subo. secūda aut affirmat reduplicatū d subo. tertia vero affirmat pñdicatū pñcipale de reduplicato. qñta ē vna cālis i cuius antecedēte ponit dictio supra quā cadit reduplicatio de aliquo trāscēdente et i cōsequēte pñdicatū pñcipale affirmat de relatiuo illius trāscēdētis vt hic. hō

inquantū rōnalis ē flebilis idest hō ē flebilis et hō ē rōnalis et oē rōnale ē flebile et qđ aliquid ē rōnale et illud ē flebile. Quarta regula ē qđ ppō reduplicatiua i qua ponit negatio post dictionē reduplicatiua exponit copulatiue p quatuor exponētes quaz prima negat pñdicatū de subo. secūda affirmat reduplicatū de subo. tertia negat vñ pñdicatū pñcipale de reduplicato. qñta ē vna causal i cuius antecedente ponit reduplicatio de suo trāscēdente. et i psequēte negat pñdicatū de relatiuo illius trāscēdētis vt hic nullus hō inquantū rōnalis ē rudibilis idest nullus hō ē rudibilis. oīs hō ē rationalis. et nullū rationale est rudibile. et qđ aliquid est rationale ipm non est rudibile. ex quo pñ p lege cōtradictoriarū qñt sint exponēde pñdictorie istarū et qñter valeat pñia in ipis.

¶ Circa hñc textū notandū ē p qđ auctor de cōminatō signis reduplicatiuis pñmo ponendo talē diffinitionē. Dictiones reduplicatiue sūt qđ imoportant rationem secundū quā alteri aliquid attribuitur vt inquantum et secundū qđ. et sic de similibus. In qua diffinitione vt in pñcedentibus p illud relatiuum que subintelligit genus diffinit. et ē sensus diffinitionis. Dictiones reduplicatiue sūt sine cathegorizumata que iporant rōnem et. Et totū residuum ponit ad differētiā illorū sine cathegorizumatur quoz nulli cōpetit attribuere aliqđ alteri vt pñ inductive. Dictiones enī exclusiue et exceptiue iporāt separationē vel remotionē aliquoz ex aliqbz. dictiones vero reduplicatiue denotāt attributionē qđ ostendunt modū inherēdi pñdicatū cum subo. Unde dictiones reduplicatiue sūt aduerbiū vel aggregatū ex ppositione euz suo casuali vt sunt iste dictiones inquantum fm qđ ea rōne et. et ab istis dictionibus ppositio dicitur reduplicatiua. vnde vt dñ in textu dictio reduplicatiua pñsupponit aliqđ pñdicatū inē alicui subo et denotat illud supra qđ cadit esse cām illius inherētie pñdicati cum subo. Unde reduplicatio cōmuniter sic describit qđ est enūciatio iterata supra extremum propositionis denotans causā inherētie pñdicati cū sub

De expositiōe

iecto. et propositio reduplicatiua ē illa in qua ponitur signum reduplicatiuum quo exercetur talis reduplicatio. Pro quo ē aduertendum quod in qualibet propositione reduplicatiua quatuor reperiuntur. Prius est subiectum. secundum est predicatum. tertium est signum reduplicatiuum. quartum hoc dicitur terminus reduplicatiuus et ille supra quod cadit signum reduplicatiuum. et hoc patet in hac propositione. omnis homo in quantum rationalis est risibilis. ibi enim ponitur signum reduplicatiuum quod importat rationem quare aliquid aliud est. Pro quo tamen est aduertendum quod in quantum potest sumi tripliciter. uno modo ut est aduerbiū quantitatis et sic tamen valet sicut quantum. ut si dicatur fortiter scribit in quantum potest. sensus est. fortiter scribit quantum potest. Alio modo sumitur negatiue et sic requiritur quod predicatum istius subiecti tales propositiones sint affirmatiue et quod non sit aliqua causa quare predicatum est subiecto ut si dicatur homo in quantum homo est rationalis. Alio modo tenetur positue et hoc dupliciter. quia quicquid tenetur significatiue et denotat predicatum inesse subiecto sub speciali modo essendi in. ut si dicatur corpus in quantum mobile est subiectum philosophie. aliquid hoc tenetur reduplicatiue et hoc potest variari. quia vel dicitur reduplicatiue onem cause vel duplicationem concomitantie. si cause tunc variatur secundum diuisionem causarum. quia vel dicitur reduplicatiue cause efficientis vel formalis vel finalis et sic de alijs. et hoc modo sumitur hic. et hoc diuersus est modus exponendi propositiones reduplicatiuas in quibus ponitur tale signum.

Secundo sciendum est quod ut dicit albertus reduplicatio et distributio ex opposito distinguuntur. quia distributio est proprietas incipiens a subiecto et terminata in predicatum seu in receptione predicati. sed reduplicatio est proprietas inherens predicato et terminata in subiectum. Unde dictio reduplicatiua ut dicit textus semper fertur ad predicatum et nunquam reduplicat ipsum ut patet dicendo omne animal est substantia in quantum animal. **¶** Alterius est aduertendum quod dictiones reduplicatiue multipliciter variantur secundum affirmatiue et negatiue ut patuit de exceptiuis et exclusiuis. ideo de expositione illarum possunt poni quedam regule. Quarum prima est. omnis dictio reduplicatiua affirmatiua in qua nulla negatio ponitur exponitur per unam copulatiuam compositam ex tribus cathegoriis et una ypotetica. in quantum prima affirmatur principale predicatum de subiecto. et in secunda reduplicatum de subiecto. et in tertia predicatum principale de reduplicato. et quarta est una causalis in cuius antecedente affirmatur reduplicatum de aliquo transcendente. in consequente hoc predicatum principale de relatiuo denotatis substantie referente illud transcendens

ut hic omnis homo in quantum rationalis est risibilis sic exponitur. omnis homo est risibilis. omnis homo est rationalis. et omne rationale est risibile. et quia aliquid est rationale illud est risibile. Et debet intelligi regula si fiat reduplicatio causalitatis. quia si fieret reduplicatio concomitantie quarta exponens deberet esse conditionalis ideo reducendo gratia concomitantie hec est haec. omne risibile in quantum rationale est homo. et sic exponitur omne risibile est homo. omne risibile est rationale et omne rationale est homo. et si aliquid est risibile illud est homo. Sed si reduplicaret causam in illa propositio tunc propositio esset falsa. **¶** Secunda regula est. omnis propositio reduplicatiua in qua reduplicatio negatur exponenda est per unam copulatiuam habentem quatuor partes in quarum prima negatur predicatum principale de subiecto. in secunda affirmatur reduplicatum de subiecto. in tertia negatur vel predicatum de reduplicato. et quarta est una causalis vel conditionalis in cuius antecedente affirmatur reduplicatum de aliquo transcendente. et in consequente negatur predicatum principale de relatiuo illius transcendens. ut ista nullus homo in quantum rationalis est risibilis sic exponitur. nullus homo est risibilis. omnis homo est rationalis. nullum rationale est risibile. et quia aliquid est rationale illud non est risibile. vel si aliquid est rationale illud non est risibile. ex quo patet quod illa est falsa quia ex hoc expnētes se false

Tertio sciendum est quod sicut propositio reduplicatiua affirmatiua habet exponi per quatuor propositiones affirmatiuas et negatiuas in qua ponitur negatio per quatuor propositiones negatiuas. ita propositiones reduplicatiue eis contradictorie exponuntur disiunctiue per quatuor propositiones de partibus contra dicentibus propositionibus exponentibus affirmatiuas vel negatiuas. sic enim ista non omnis homo est animal in quantum sensitium. que contradicit isti affirmatiue omnis homo est animal in quantum sensitium exponitur. omnis homo est animal vel non omne sensitium est animal vel homo non est sensitium. vel quia aliquid non est sensitium. illud non est animal. Et similiter diceretur de contradictoria reduplicatiue in qua negatio ponitur post dictionem reduplicatiua ut posset faciliter per exempla videri.

Sed contra predicta arguitur. per hoc. nulla propositio est reduplicatiua ergo hic male diffinitur. antecedens patet quia reduplicatio semper reduplicat subiectum et sic deberet dici de reduplicato extremo et nunquam reduplicatiua propositio. **¶** Secundo arguitur sic. in ista propositione cognosco fortiter in quantum homo ponitur dictio reduplicatiua et tamen non est propositio reduplicatiua imo male dicitur quod propositio reduplicata est illa in qua ponitur dictio reduplicatiua. **¶** 3. arguitur sic. hec est reduplicatiua homo est animal in qua

Tractatus septimus

tum hō. et tñ homo supra quem cadit reduplicatio nō est cā inherētie p̄dicati. qz homo nō ē cā ani-
malis sed magis econtra. ergo reduplicatiua non
dicit causam inherētie. ¶ Quarto arguitur sic.
dicendo sortes scribit inquantū pōt. ibi bec dictio
reduplicatiua inquantū pōt ēē non causa inherē-
tie p̄dicati ad subiectū. ergo male hic dī qz redu-
plicatio denotat cām inherētie p̄dicati ad subz.

Ad rationes

omnis reduplicatio re-
duplicet subm pp quod videt qz ppō illa sit redu-
plicato subo. nihilomin⁹ tñ talis reduplicat io ser-
tur supra p̄dicatum in ordine ad subm. ideo tota
ppositio dī reduplicatiua. ¶ Ad secundam dici-
tur qz ly inquantum non tenetur reduplicatiue s
magis specificatiue et sensus est. cognosco sortem
inquantum homo idest ea ratione qua est homo.
¶ Ad tertiam dicitur qz illud supra qd cadit re-
duplicatio non dī ēē cā p̄dicati. sed dī qz est causa
inherētie p̄dicati cum subo. mō l3 homo non sit
cā animalis quantum ad esse. est tñ cā inherētie
animalis ad ipm quantum ad modum. ¶ Ad q̄r-
tam dī qz ibi inquantum non est dictio reduplica-
tiua. sed ē aduerbium quantitatis vt dictum est.

Equit de incipit et desinit. pro

quorū expositione notandū ē
qz rerum quedā sūt quaz totū
esse in instanti et simul acquiritur. vt hō
vel biartus siue sit mediāte aliqua mu-
tatione successiua precedente vt in pro-
ductione naturali siue nulla mutatiōe
precedente vt in creatione angeli. Alia
verō sunt quarum esse acquiritur suc-
cessiue et ps postpartē. vt sunt res na-
ture permanentis vt album et nigrum
quarū denominatio dependet a domi-
nio supra cōtrarium. sicut albū nigrum
et calidum. et etiam res nature successi-
ue vt motus et tempus. et similiter aliq-
rum rerum quarum esse deperditur to-
tum simul et in instanti. aliquarum autē
quarum esse deperditur successiue. Et
fm has dictiōes ponunt quatuor regu-
le. Prima est qz ppositiones de incipit
rerum quarū esse totum simul acquiri

tur exponunt p vnā copulatiuā en-
ius prima ps est affirmatiua de presen-
ti. secūda negatiua de preterito vt hic
hō incipit ēē idest homo non est et im-
mediate ante non fuit. Secunda regu-
la est qz ppositiones de incipit rerum qua-
rum ēē acquirūt successiue exponunt p
vnā copulatiuā cui⁹ prima ps ē ne-
gatiua de presēti. et secūda affirmatiua
de futuro. vt hic sortes incipit ēē albus
idest sortes nūc nō est albus et imedia-
te post hoc erit albus. vel sic mor⁹ inci-
pit esse id ē motus non est et immedia-
te post hoc erit. Tertia regula ē qz pro-
positiones de desinit rerū quarū ēē acq-
rit totum simul exponunt p vnā copu-
latiuā cuius prima ps est affirmatiua
de p̄sēti. et secūda negatiua de futuro
vt sortes desinit esse hō idest sortes ē
homo et imediate post hoc non erit hō
Quarta regula est qz ppositiones d
desinit rerum quarum esse deperdit suc-
cessiue exponuntur copulatiue p vnā
negatiuā de p̄sēti et aliam affirmatiuā
de p̄terito. vt hic sortes desinit ēē albus
idest sortes nūc nō est albus et imedia-
te ante hoc fuit albus. Ex predictis pz
qualiter contradictorie istarum sūt ex-
ponende et qualiter valeat p̄na i ipis.
¶ Circa hūc textū notandū est p qz auctor d
terminat i textu de expositione ppōnū i quib⁹ po-
nitur scipit aut desinit. Rōne cui⁹ ponit qdā disti-
ctio qz talis est. duplices sūt res. qz qdā sūt q̄rū ēē ac-
quirūt totū sūt et iste sūt pmanētes. alie sūt quaz ēē
acquirūt successiue et ps post p̄ez vt mor⁹ et tēp⁹. Et
sic res pmanētes sūt ille qd⁹ nō repugnat habere
oēs p̄ez sūt. Sz res dicunt successiue quo ad fieri
qz sūt successiue sic qz repugnat eis habē oēs suas
p̄ez suas sūt fieri. sic sūt suscipiētes magis et min⁹
et multa alia. Ille autē dicuntur res simpliciter suc-
cessiue que sūt successiue quo ad ēē et fieri sicut
temp⁹ et motus. Unde res pmanentes et successiue
differūt adinuicem quatuor modis. Primo qz ēē

De expositione

rerū pmanētū est totū simul. et eē rez successiuaz non ē totū simul sed i quadā successione. Secūdo differūt qz ptes rez pmanētūz sūt simul. ptes ho rez successiuaz nō sūt sūt s3 vna post aliā. Tertio differūt sicut cā et effectus. pmanētia enī sūt cā successiuaz et pōra s3m naturā. successiua ho posteriōra. Quarto differūt qz res pmanētes sūt de se dō terminate. s3 res successiue non bñt in se terminos suos aut motus s3m ppriū eē successiū s3 terminatur ad res pmanētes vt alteratio ad qualitatē augmētatio ad quantitātē. Et s3 sint multe alie distinctiones eaz rez tñ iste ad pñs sufficiūt. Vñ res nature pmanētis ē illa qī fieri aut cōseruari nō dependet a re successiua et tali re dabile ē pñmū instās sui esse quo ad inceptionē. sicut verū est dicere ista res est et immediate ante hoc non fuit. Rei ho nature successiue datur vltimū instās suū nō eē quo ad iceptionē. vnde vltimū instās sui non esse ē illud in quo verū est dicere hec res nūc nō est et immediate post hoc erit. Pro quo ē aduertēdū qz illa duo verba incipit et desinit dicūt inceptionē et desitionē. s3 desitio et inceptio nō sūt nisi i terminis initialibus et finalib⁹ rez. qz post fñmū finalē nihil ē dō nec añ fñmūz initialē aliqd ē i re eo qz res tota i fra suos terminos claudīt. iō h⁹ verbū dñit qd dicit terminationē finalē pñs dat itelligere pñens et cōr puationē iuturi. et itelligēdū ē in reb⁹ pmanētib⁹. s3 i successiuis dicit puationē pñentis et pteritū terminatū ad pñs. Sed incipit dicit inicitia alē terminū rei et dat itelligere pñs et puationēz pteriti et h⁹ in rebus pmanētib⁹. sed in successiuis pñs ponit futurum terminum ad pñens et posterius puationē pñentis. ex quo p3 qz illa verba quādo adiungūt reb⁹ pmanētibus et successiuis qī ipē differūt habēt rōnes specie differentes eo qz dicūt motū qui capit specie a suis terminis et potissime a fñmo ad quē. et qz ē alia et alia ratio ipoz cum pmanētibus et successiuis ideo diuerse ponuntur regule de expositione propositionūz in quibus ponuntur

Secundo Sciendū ē qz pro expōne ppositionū de icipit et desinit ponūt aliq̄ regule. C Quaz pma est. Qis ppō affirmatiua de icipit i reb⁹ pmanētib⁹ exponitur p vñā copulatiuā cui⁹ pma pars ē affirmatiua dō pñi. scda ho negatiua de pterito. Et rō regule ē qz tales res pmanētes habēt pñmū instās sui esse. vt p3 i ista sortes incipit eē que sic exponit. sortes nūc ē et immediate añ hoc nō fuit. C Scda regula est. Qis ppō affirmatiua de icipit in reb⁹ successiuis

exponit per vñā copulatiuā cuius pma pars est negatiua de pñi scda vero affirmatiua de futuro eo qz tales res nō habēt pñmū instās sui eē. vt bic. mor⁹ incipit eē sic exponit. mor⁹ nūc nō ē et immediate post h⁹ erit. Exēplū text⁹ vt hō incipit eē alb⁹ sic exponit. homo nūc non ē alb⁹ et immediate post hoc erit alb⁹. Quāuis aliter dicat in sincarbegozeumaticis sic enī illa ibi exponit. sortes nūc ē alb⁹ et immediate ante hoc nō fuit albus. Et ratio huius assignatur qz in multis talib⁹ reb⁹ quaz eē successiue acquiri tur reperitur intensio et remissio quia ille sunt in tensibiles et remissibiles. tamē in illis dabile ē pñmū instās sui esse eo qz sunt res vere pmanētes et sic debent exponi per vñam affirmatiuā de pñenti et vñam negatiuā de pterito. S3 forte sumitur illd exēplū p reb⁹ pure successiuis. et sic habetur veritatē. C Tertia regula est. omnis ppō affirmatiua de desinit in reb⁹ pmanētib⁹ siue successiuis d3 exponi p negatiuā de pñi et affirmatiuā de pterito. eo qz null⁹ rei dabile est ē vltimū instās sui eē vt p3 bic. sortes desinit eē exponit sic. sortes nūc nō est et immediate ante hoc fuit. Sed p quarta regula supponit qz duplices sūt ppōnes negatiue de incipit et desinit. quedā sūt in qb⁹ ponitur negatio post h⁹bū. vt ista. sortes desinit nō esse et in talib⁹ semp negatiua de desinit equaliter vñā affirmatiue de icipit. Et s3 negatiua de incipit equaliter vñā affirmatiue de desinit. vt hec. sortes desinit nō eē equaliter huic. sortes incipit eē. et hec. sortes incipit nō eē equaliter huic. sortes desinit esse. Alie sūt negatiue in quib⁹ negatio ponit añ h⁹bum incipit et desinit. vt iste. sortes nō incipit esse. sortes nō desinit eē. Qua diuisione posita ponit talis regula. Omnis ppō de incipit aut desinit i qua negatio postponitur d3 eodem modo exponi sicut ppō cui equiuat. Et Sed omnis propositio in qua ponitur negatio ante verbum principale d3 exponi per vñam diuinctiuam compositam ex partibus contradicentibus partibus copulatiue per quam exponitur sua contradictoria.

Tertio sciendū ē qz pro declaratiōe pñi et arū regularū ponūt tres regule. Quaz pma ē. Si ppō sit de icipit aut desinit et sit de subo singulari aut de subo cōi distributo si re grīf qz fiat aliqua additio ad subiectum in aliqua exponente. Sed si sit de subiecto communi non distributo requiritur qz in illa exponente addat relatiuum identitatis. quia nisi sic hec esset concedenda. aliquid incipit esse deus. eo qz ambe exponentes eius essent vere.

Tractatus septimus

C Secunda regula est quod ambe propositiones exponentes debent esse eiusdem quantitatis cum his propositionibus que exponuntur per duas vias et singulares particulares et sic de alijs. **T**ercia regula est si hoc verbum incipit et desinit ponatur cum verbo infinitivo presentis temporis tunc propositio est exponenda secundum regulas preteritas datas modo exponendi propositiones de incipit et desinit. Si vero fuerit preteritis temporis tunc ubi ponitur nunc illa de presentis oportebit ponere in aliquo instanti de preterito et si futuro oportebit ponere in aliquo instanti de futuro. Si etiam verbum infinitivi modi non sit presentis temporis oportebit illud mutare in aliquod equalens principio eiusdem temporis ut in istis sortibus incipit et sic exponitur sortibus in aliquo instanti futuro erit et immediate ante illud istas non erit et hoc sortibus incipit fuisse sic exponitur sortibus in aliquo instanti preterito fuit et immediate ante illud istas non fuit et eodem modo dicendum est de alijs.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. Primo motus celi est causa istorum inferiorum que in pluribus sunt permanentia ergo permanentia non sunt causa successuorum sed contra quod idem non est causa et effectus respectu eiusdem. **S**ecundo arguitur sic. Cuiuslibet rei est terminus extrinsecus ergo male dicitur quod res successive non habent se terminos ad quos terminantur. **T**ercio arguitur sic. Incipit et desinit sunt eiusdem rationis in permanentibus et successivis ergo eodem modo debet exponi propositiones de incipit et desinit. **Q**uarto arguitur sic. Permanentia non differunt a successivis ergo eodem modo debet exponi propositiones de incipit et desinit in ipsis. Ans patet quod albus et niger sunt entia permanentia eo quod postquam facta sunt remanent in esse et tamen sunt successiva quod esse eorum acquiritur successive.

Ad rationes Ad primam viam quod aliqua successiva sint causa permanentium sicut arguitur de motu celi quod est causa permanentium hic inferitur extrinsecum tamen simpliciter loquendo et a toto genere permanentia sunt causa successuorum. **A**d secundam dicitur quod si cuiuslibet rei sit terminus intrinsecus secundum eam tamen ut in pluribus non est terminus intrinsecus sed est sicut motus secundum suum esse successivum non videtur habere terminum qui habeat esse successivum sed tamen terminum qui habeat esse permanentem sicut per de motu quod est alteratio et terminatur ad qualitates. Et capit hic successivum per distinctionem contra quodcumque permanentis simpliciter caput. **A**d tertiam dicitur quod si incipit et desinit sunt eiusdem rationis generalis in permanentibus et successivis quia semper desinitionem aut conceptionem significant non tamen sunt eiusdem rationis specialis sicut tactum est in principio quare ex

ponuntur aliter propositiones de incipit et desinit in permanentibus et successivis. **A**d quartam viam quod successivum est quod quando est et non factum est non est et nihil idem est successivum et permanentem sed si capitur successivum per illo est esse successive regitur sic aliquid posset esse successivum et permanentem sicut dictum est per.

Equit de nomine infinito cuius so-

let assignari quedam distinctiones.

Prima est quod infinitum quandoque teneat negativum et illud quod non est finitum neque aptum natum est finitari ut de. Alio modo potest privative capi et illud quod non est finitum tamen est aptum natum finitari ut motus nondum perfectus est infinitus et illud est triplex scilicet infinitum per appositionem ut in numeris. Aliud per dictionem tamen ut in privativis. Aliud per utrumque ut tempus. **S**ecunda distinctio est de infinito quod potest distinguere quilibet modorum precedentium quia aliud dicitur infinitum in actu quod est quantum non terminatum. Aliud est infinitum in potentia ut sunt continua. Aliud est infinitum quo ad nos et non secundum res. **T**ercia distinctio est quod infinitum uno modo capitur cathegoreumatice prout est quantitas rei subiecte vel predicate ut cum dicitur mundus est infinitus. Alio modo sine cathegoreumatice non prout dicitur qualitatem rei sed qualiter se habet subiectum in ordine ad predicatum et sic est distributio subiecti et signum distributivum et de his dantur quedam regule. **P**rima est quod infinitum sine cathegoreumatice caputur positum in subiecto facit minimum commune sequentem stare confuse tantum ut hic. Infiniti homines currunt ibi homines supponit confuse non tamen mobile. **S**ecunda regula est quod propositio de infinito sine cathegoreumatice capto exponitur per unam copulativam cuius

De expositione

prima pars affirmat predicatum de subiecto sumpto sub aliqua quantitate continua vel discreta. et secunda negat predicatum inesse tali subiecto secundum debitam quantitate vel ista infiniti homines currunt que sic exponitur aliqui homines currunt et non tot quin plures duobus vel tribus. vel sic. homines aliqui currunt. et non quilibet plures. Tertia regula est quod propositio de infinito capto categorice exponitur per unam copulatiuam cuius prima pars affirmat quantitate de subiecto. et secunda negat terminum illius quantitatis. ut hic linea est infinita. id est linea est quanta et non habet terminum sue quantitatis. et hoc si infinitum sit in predicato. sicut in subiecto prima pars affirmat predicatum de subiecto quantum. et secunda negat terminum illius quantitatis. ut hic. aliquod corpus infinitum est albi id est aliquod corpus quantum est albi. et id est corpus non habet terminum sue quantitatis. Et nota quod oportet negare terminum illius quantitatis secundum quem dicitur infinitum ita quod si sit infinitum in actu negandus est terminus illius quantitatis. et si sit in potentia ita quod sit infinitum secundum quantitate potentiale et non secundum actuali negandus est terminus quantitatis potentialis et non quantitatis actualis siue sit infinitum secundum appositionem vel dictionem.

Circa hunc textum notandum est primo quod postquam auctor determinauit de incipit et desinit inter determinat in hac parte de hoc nomine infinitum. Et ratio ordinis potest assignari. quod desinit ostendit positum finem rei eo quod significat desinitionem eius. Infinitum vero priuatiue finem rei ostendit quod significat carentiam finis sicut patet per expositionem nominis. Dicitur enim infinitum ab in quod est non et finitum quasi non finitum. id est sine fine. Et quod habetur preedit per uationem ideo per ordinem. Sed quod infinitum significat negationem ideo communiter ponunt plures distinctioes. quod videtur tertio philosophorum et reductiue in fine tractat precedentis infinitum omniumque modis. Uno modo negatiue scilicet quod aptum natum non est transiri vel finiri et hoc modo vox dicitur inuisibilis. Alio modo sumitur

priuatiue pro eo quod non est finitum tamen aptum natum est finiri. Et illud est triplex scilicet per appositionem ut numerus. per diuisionem ut continuus. per utrumque ut tempus. et de his acceptioibus et de alijs dictum est iussu ceteris in fine tractat precedentis.

Secundo Sciendum est quod auctor in textu re ducit illos quinque modos ad duos. Et primus est quod infinitum uno modo sumitur negatiue et est illud quod nec est finitum nec aptum natum est finiri ut est punctus. Alio modo sumitur priuatiue. et est illud quod nec est finitum et transiri natum est finiri ut motus non dum perfectus. Et illud subdividitur in tria membra ut prius dictum est. Sicut aliquid dicitur infinitum in actu quod scilicet non est actu terminatum ut magnitudo carnis immo dicitur infinita in actu. Aliud est infinitum in potentia ut continuus et numerus. Aliud est infinitum quo ad nos ut profunditas maris que licet de se sit pertransibilis tamen propter impedimentum est nobis impertransibilis. ¶ Sed de infinito ut hic est ad propositum dicitur quod potest sumi duobus modis. Uno modo categorice. id est significatiue. et id est quod res infinita siue res sine fine aut sine termino. et hoc modo significat quantitate rei subiecte aut predicte. Alio modo sumitur sine categorice et tunc significat dispositionem subiecti ad predicatum. nec est terminus communis significans rem subiectionibilem aut predicabilem immo est signum distributiuum includens in se terminum sue distributiois. Et quod possunt propositioes de infinito variari penes affirmationem et negationem. ideo de expositione talium propositionum diuerse ponuntur regule.

Tertio Sciendum est quod propositiones affirmatiue de infinito sine categorice sumuntur pro exponuntur per unam copulatiuam cuius prima pars affirmat predicatum de subiecto sumpto sub aliqua quantitate continua vel discreta. secunda vero negat predicatum inesse tali subiecto secundum determinatam quantitate. ut in ista. infiniti homines currunt. exponitur sic. aliqui homines currunt et non tot quin plures. Et eodem modo diceretur de propositione negatiua in qua tamen infinitum non negatur. puta ista. infiniti homines non currunt. sic exponitur. aliquot homines non currunt et non tot quin plures. Idem etiam diceretur de propositionibus de preterito et futuro variando tempus. ut ista. infiniti homines fuerunt. sic exponitur aliquot homines sunt vel fuerunt. et non sunt. vel fuerunt tot quin plures. ¶ Secunda regula est quod propositiones de infinito categorice sumpto exponuntur per unam copulatiuam cuius prima pars affirmat quantitate de subiecto. secunda vero negat terminum sue quantitatis. ut bec. linea. est infinita sic exponitur. li-

Tractatus septimus

nea ē tanta et nō hz terminū sue q̄tatis. Et hīn-
telligendū est si infinitū ponat a pte predicatū. Sz
si sit in subo exponitur sic p̄vā copulatiuā cui⁹ p̄
ma ps affirmat predicatū de subo quanto. et scda
ngat terminū illi⁹ q̄tatis. vt hec infinitū corpus
ē albū sic exponitur. q̄tū corpus ē albū. et illud nō
hz terminū sue q̄tatis. et sic o3 negare terminū
illi⁹ q̄tatis ita q̄ si sit infinitū in actu termin⁹ ac-
tualis quantitatis est negandus. Et si infinitū i po-
tentia sit. negand⁹ ē termin⁹ q̄tatis potentialis.
Ex quo p3 q̄ siue capiatur cathegoreumatice si-
ue sincathegoreumatice infinitū tñ reddit ppōez
exponibilē. Et si quis arguat infinitū cathegoreu-
matice sūptū nō est sincathegoreuma. q̄ nō reddit
ppōem exponibilem. vt p3 per diffōez. ppōis ex-
ponibilis. Ad hoc ridetur q̄ l3 infinitū cathegoreu-
matice sūptū non sit sincathegoreuma tñ sēp elu-
dit sincathegoreuma eo q̄ semper includit nega-
tionē rōe cuius facit ppōem obscurā que p2 sen-
sū obscur per alias propōes est declarāda. p3 in
super quat̄ ppōes dīctorie de infinito sūt expo-
nēde per ea que supra dicta sunt. debēt enī semp
sic exponi per vnam dīstictiūā ppositā ex p̄tibz
contradictentibus illis propositionibus exponen-
tibus suas contradictorias.

Sed contra p̄dca arguitur p̄ sic. oē hīs
positionē in continuo est fi-
nitū. sed pūctus est habens positionē in continuo.
ergo pūctus ē finit⁹. et sic male dī q̄ ē aliqd̄ infini-
tū actu sicut punctus. ¶ Secūdo arguitur sic. p
pō exponibilis est apprehensibilis ab intellectu ex-
ponēte. sed propositio de infinito nō est apprehē-
sibilis ab intellectu qz intellectus abhorret infini-
tum. ergo propositio de infinito non exponitur.
¶ Tercio arguitur sic. Ista ē de infinito. q̄titas
est infinita et tñ non est exponibilis. ergo nō oīs p
positio de infinito est exponibilis. aīs p3 quia in
finitum est passio quantitatis. modo posito subie-
cto ponitur eius passio seu p̄p̄etas eo q̄ in seq̄
ipm conuertibiliter. ergo posita quantitate ponit
infinitum quod est eius passio. ¶ Quarto argui-
tur sic. omnis terminus priuatiuus debet expōi
per aptitudinem illius cuius priuationē iporat.
sz infinitū si sic exponit. q̄ nō sufficienter exponitur

Ad rationes Ad primā dicit q̄ oē hīs
positionē in continuo tā
q̄ pars quantitatiua est finitū actu et infinitum
in potentia. qz illud est continuum. sed non o3 de
illo quod habet positionem in continuo tanq̄ p̄n-
cipium cuiusmodi est punctus: Ad secundam di-

citur q̄ l3 natura et intellectus abhorreant infini-
tum actu. non tamen infinitum in potentia. et l3 in
finitum actu non possit apprehendi ab intellectu
tanq̄ ens posituum apprehenditur tamen positi-
ue tanq̄ apprehensionem finiti et hoc sufficit ad h
q̄ intellectus exponat propositionem de infinito
ab eo cognito. ¶ Ad tertiam dicitur q̄ l3 posito
subiecto. ponatur eius passio tamen subiectum
non dat intelligere suam passionem cum sit pri-
ca. et prius non dat intelligere suum posterius. q̄
re illa propositio dicitur de infinito. ¶ Ad quar-
tam dicitur q̄ hic non accipitur infinitum prout
iporat p̄uationē. sz vt ē sigm distributiū q̄tatis

Equit de p̄p̄tatis et suplati-
uis de quibus dant tales re-
gle. Prima ē q̄ propō habēs
p̄p̄tatiū proprie captrū et nō abusiue ex-
ponit copulatiue per tres exponētes.
qz prima affirmat posituum de re ex-
cedēte. Scda affirmat eundē de re ex-
cessa. et tertia affirmat excessū de re ex-
cedēte respcū rei. excessē. vt hic. sortes
ē albior asino. exponit sic. sortes est. al-
bus. asinus ē albus et sortes ē magis al-
bus q̄ asinus. Vel negādo eq̄litate sor-
tie in eē excessio respcū excedentis. vt
hic. sortes ē albus asinus ē albus. sz asi-
nus nō ē eq̄ albus sicut sortes. Secun-
da regula ē q̄ suplatiuis distribuit tmi-
nū cōem sequentē qui signat rem excel-
sinā. vt leo est fortissimus aialū ibi aia-
lū distribuit. Tercia regula ē q̄ sup-
latiuis proprie tentus vult genitiuum
significantes rez excessā. cū re rei exce-
dēti. patet qz hec est ip̄pria locutio.
leo est fortissimus lincū. qz linc de leo-
ne oīo nō verificat. Quarta regula ē q̄
propō de suplatiuis proprie capto ex-
ponit copulatiue p tres exponētes q̄
rū priā affirmat posituum de re exceden-
te. et scda affirmat eundē de re excessā
et tertia negat vlr excessū de re excessā

De expositione

p respectu ad re excedentē. ut hic rosa ē pulcherrimus flos floz. idest rosa ē pulchra. ⁊ ois flos ē pulcher. ⁊ null⁹ flos ē pulchrior rosa. Si vero suplatius teneat affirmatiue tria exponens debet eē affirmatiua affirmas excessū d re excedēte p respctm ad re excessā acceptū hlyr ut dicēdo rosa ē plchrior oī flore ⁊ oēs ppōes d maior ⁊ minor ⁊ sic d alijs suplatiuis his duob⁹ mōis pnt expōi dūmō pōat gēitiu⁹ ipoꝝas re excessā ⁊ si n pōitur ille gēitiu⁹ d3 omitti scda exponēs ut h fortes ē fortissim⁹. i. fortes ē fortis. ⁊ null⁹ ē fortior ipo. Et p trarie istaz obēt expōi p dīstīctīas d p tīb⁹ ⁊ tradicētib⁹

Circa hūc textū notandū ē pmo qd sequēter auctor determinat de comparatiuis ⁊ superlatiuis. Unde comparatiuis ⁊ suplatiuis possūt teneri duplꝝ. Uno mō. pprie. Alio mō abusive. Proprie. scz qñ illud qd cōparatur ⁊ illud cui opatur participant pprietatē aliquāz in qua cōparant. ut plato est fortior hoīe. vel plato ē fortissimus hominū ibi plato ⁊ homo picipāt i fortitudine. Alio modo abusive siue iproprie tenent quādo illd qd cōparatur non picipat cū illo cui opatur scdm atiquā pprietatē fm quā sit cōparatio. Et hoc fit triplꝝ. pmo modo qñ ponitur cōparatiuis loco positiui ut dicēdo ille ē senior. nō addēdo illud respectu cui⁹ ē senior. tātū valet sicut senex. ⁊ sic nō facit ppositionē exponi bilē. Vel qñ ponitur illd cui cōparatur cuz forma ipoꝝante excessū siue eo cui comparatur. ut dicēdo nichola⁹ est sanctissimus. Scdo mō quādo ponitur illud cui comparatur ⁊ nō picipat formā cōparatio nis ut dicēdo de⁹ ē melior diabolo ibi melior tene tur abusive. Tertio mō quādo cōparatiuis ⁊ suplatiuis includūt cū hoc aduerbio magis vel min⁹ positiuū oppositū suo pprio positiuo. ut dicendo furtū est mel⁹ homicidio ⁊ fornicatio ē melior ad ulterio. sēsus enī est. furtū ē minus malus q̃ homicidū ⁊ fornicatio ē min⁹ mala q̃ adulterius. Pro quo ē aduertēdū qd i excessu cōparationis impoꝝtate p cōparatiuum ⁊ suplatiuū quatuor requiruntur. p̃mū est excedens siue illd qd cōparat Scdm est excessū siue illud cui opatur. Tertium est illud in qd opat siue illd in quo fit opatio. Quartus est excessus siue illud i quo excedēs siue id qd

opatur excedit excessus siue illud cui comparatur. Verbi grā fortes ē fortissimus hominū. fortes est excedēs siue illud qd comparatur. ⁊ ly hominū ē excessū siue id cui cōparatur fortes. ⁊ iste suplatiu⁹ fortissim⁹ ē illd i quo fit cōparatio. ⁊ dicit excessū fortitudinis. quia fortes habet fortitudinem in excessu respectu aliorum hominū.

Secundo Sciēdū est qd ppositio de cōparatiuo pprie dicto ⁊ nō abusive exponitur pprie ⁊ copulatiue p tres exponētes. ⁊ hoc itelligēdo de cōparatiuo pprie dicto ⁊ nō abusive. Quaz pma affirmat positiuū de excedente. scda affirmat eundē positiuū de re excessa Et tertia affirmat excessū idest formā fm quā fit cōparatio cū excessu. ut fortes est albi⁹ alino sic exponitur. fortes ē albus. asin⁹ est albus. ⁊ fortes est magis alb⁹ q̃ asinus. Et hoc itelligēdo si ille cōparatiuis albi⁹ teneat affirmatiue: qd si teneret negatiue deberet sic exponi negādo quātitates i excessu respectu excedētis ut dicēdo sic. fortes ē alb⁹. asinus ē alb⁹. s; asin⁹ nō ē ita alb⁹ sicut fortes. Et sic pnt exponi ppōes de cōparatiuis affirmatiuis sup̃tis sic gñaliter. ut dicēdo fortes ē albi⁹ platōe. i. fortes ē magis alb⁹ q̃ plato ⁊ sic de sūb⁹.

Est tñ aduertēdū qd semp i expōne ē minus nō distribuitur i expōita nō distribuit i exponētib⁹. Un ē aduertēdū qd termin⁹ significās rem excessā se quēs suplatiuū suppoit distributiue si tñ sit distribubilis. ut dicēdo fortes ē fortissim⁹ aialium. ly aialium ibi distribuit ut videbit i exponētibus. Habet enī suplatiuū ⁊ cōparatiui grad⁹ virtutē distribūdi ēminū seqntē se. Et ad hoc cognoscēdū ponunt due regle. P̃ia ē. ēminū cōparatiui gradus si sit ablatiuū casus ⁊ re gat abhuiusmodi cōparatiuo nec ipediat p illud in cathegoreuma iplicite vel explicite positiū supponit ofuse ⁊ distributiue. Et notāter dī sequēs qd si pcederet nō acciperet suā supponez a cōparatiuo Dicit etia ablatiuū casus qd si poneret termin⁹ alteri casus nō distribueret ab illo cōparatiuo. ut p3 hic fortes ē fortior hō platōe. ibi hō non distribuit. Dicit etia si nō ipediat qd si supadderetur aliqd sin cathegoreuma distributiū tūc nō distribueretur pp duo distributiua sine cathegoreumata cadētia sup̃p3. Iō cū dī fortes ē fortior oī hoīe. ibi hoīe nō distribuitur. s; supponit dēmiare. ⁊ sēsus est. fortes est aliquo hoīe fortior. ⁊ ista fortes ē. fortior hoīe equialet huic fortes ē omni hoīe fortior. **S**e cunda regula talis ē qd genitiuus singularis si sit terminus cōis sequens terminus superlatiuū gra

Tractatus septimus

duo rect^o ab eo dñ nō īpeditur supponit ofuse rōi
tribuitur: et hec regula eodē mō exponitur sic pre
cedēs. Ex quo seqtur q^d termini opatiū et super
latiū grad^o distribuūt terminū sequētē se ab eis
rectū. Qñs enī isti termini eodē mō supponūt sic
in alijs ppōib^o. Est ēt aduertēdū q^d ppōnes de hō
dictōibus eodē mō ouertūtur sicut alie. hec enī
fortes ē fortior oī aīali ouertitur sic. qñ ē forti^o oī
aīali est fortes. et hec. leo est fortissim^o aīalium. qñ
est fortissimuz animalium est leo:

Tertio sciendū ē q^d ppōes de suplatiūo im
prope sūpto s^c debent exponi. & bi
grā. vt dicendo hō ē sanctissimus. i. valde factus
Et de hōi expōe nō ponūtur aliq^d regule qz non
regrūtur plures exponētes. Si hō sumatur sup
latiū^o ppe hoc ē dupl^r. vel sumitur cū genitiū ab
eo recto. vt dicēdo. fortes ē fortissim^o hōiuz. vel si
ne genitiū. vt dicēdo fortes ē fortissim^o. Si hō su
matur cū genitiū pōt exponi dupl^r. s. affirmatiue
et negatiue. Pro c^o expōe ponitur hec regula. oīs
ppō de suplatiūo ppe capto exponitur copulati
ue p tres exponētes. qz pma affirmat positium
de re excedēte. scda affirmat eūdē de re excessa.
et tertia negat vlt^r excessū de re excessa p respēctū
ad rē excedētem et hoc si exponatur negatiue. vt
h. rosa ē pulcherrim^o floz. sic exponitur. rosa est
pulchra et oīs flos ē pulcher et null^o flos ē pulchri
or rosa. Et dī ille suplatiū^o teneri negatiue nō qz s
ipm feratur negatio: vt dicendo nō ē pulcherrim^o
sz ex eo q^d excessus seu forma opatiōis de re excelsa
negatur respēctū rei excedentis. Et sz hāc expo
sitiōe negatiua solet dici q^d decē sūt gñā gñālis
sima. vt. gñālisimū exponitur q^d ē gñāle et q^d nō
ē eo gñālius. Si at suplatiū^o exponatur affirma
tiue et exponi p tres exponētes. qz pma affirmat
positium de re excedēte. scda affirmat eūdē de re
excessa. et tertia affirmat excessū de re excedente
p respēctū ad rē excessū vlt^r captā. vt illa ppō. rosa
ē pulcherrim^o floz. sic exponitur affirmatiue. rosa
ē pulchra. et oīs flos ē pulcher. et rosa ē oī flore p
chrior. vel rosa ē ita pulchra sic ali^o flos. Et tam
aduertēdū q^d si genitiū^o seqtur suplatiū^o cum si
gno vlt^r tē tertia exponēte si sit affirmatiua et ēt
ablatiū^o cū signo sequi opatiū^o et scda exponens
et ē p^ticularis affirmatiua. si hō expōatur nega
tiue tūc tertia exponēs et ē p^ticularis negatiua vt
hec rosa ē pulcherrim^o oīum floz. si ē affirmatiua
sic et ponitur. rosa ē pulchra. aliq^d flos ē pulcher
et rosa ē pulchrior oī alio flore. Si at genitiū^o pre
cedat tūc et fieri tertia exponēs sūm exigētā illi^o

termini. Qñ ēt ponitur genitiū^o post suplatiū^o
tūc nominatiuus illi^o genitiui et affirmari de sū
iecto vt ad hoc q^d hec sit vera. rosa ē pulcherrim^o
floz requiritur q^d rosa sit flos. et ideo hec nō ē va.
leo ē fortissim^o linchū. Si hō superlatiū^o ponat^r
ne genitiū^o tūc exponēdo et obmitti secunda ex
ponēs. vt ista fortes ē fortissim^o sic exponit. fortes
est fortis et nullus ē ita fortis sicut fortes. Et dī cō
rie ppōnum tā de opatiūo qz superlatiūo debēt
exponi per disunctiuas de partibus contradicē
tibus sicut dictum est de affirmatiuis.

Sed contra pdcā arguitur p sic. Cōpati
uus et suplatiūus sūt dicti
ones cathegoreumatis. ergo nō reddūt ppōnes
exponibiles. et cōia per definitionem propositionis
exponibiles. **Secundo** arguitur sic. Ista ē de
opatiūo. fornicatio est melior adulterio. et tamen
nō exponitur copulatiue per tres exponētes. qz
exponētes eēt falsē. et tamen exposita eēt vera.
ergo s^c secūdam regulā de cōpatiūo positā. **3°**
arguitur sic. In ista ppōe. fortes est fortior qz dñ.
ibi hō distribuitur eo q^d illa eualet huic. fortes ē
fortior hōie et tamē ibi homo nō ē ablatiui casus.
ergo comparatiuus nō soluz distribuit ablatiū^o
ab eo rectuz. **4°** arguitur sic. Ista ē de superla
tiūo leo est fortissimus linchū et tū nō exponitur
sūm predictam regulā. ergo ipa non est bñ posita.

Ad rōnes ad pma dī q^d hō opatiū^o et supla
tiūus sūt termini significatiui
eualet tñ sūcathegorumatibus rōne alie^o ppeti
tis in ipis incluse. **Ad** secūdam dicitur q^d ille
opatiūus non tenet pprie sed abusue. De cuius
expositione dictum est superius. **Ad** tertiam
dī q^d homo ibi distribuitur sed hoc non est de vir
tute comparatiui sed virtute bui^o n sūcathegoreu
matis qz. distributio enī opatiui nunqz cadit nūi
supra terminū ablatiui casus. et si ponere ibi hō si
ne additione huius sūcathegoreumatis qz nō di
stribueretur. vt p3 dicendo fortes est fortior hō.
Ad quartā dicitur q^d ista ē de superlatiūo abu
siue capto de quo hic nō intenditur. qz abusue p
positiones non conceduntur a grāmatico nec a
logico. Vel dicitur sicut dictum est in vltimo no
tabili q^d ad ppositionem de superlatiūo regritur
q^d nominatiuus illius genitiui possit affirmari de
subiecto principali.

Eg^t s^c differt aliō ab o^o qb^o ta
les dāt regle. pria ē q^d differt
aliō ab et diuēsi pūēt tñ etib^o

De expositione

habetur in quarto metaphisice nec non ens
enti nec ens non enti. est idē vel diuer-
sum. Secūda regula ē q̄ ablatiuus re-
ctus ab istis dictionibus mediāte a vel
ab distribuit sicut distribuibilis nisi ha-
beat aliud impedimētū. Tertia regula est
q̄ ppō de differt affirmatiua exponit
p̄ tres exponētes affirmatiuas. i. quarū
prima affirmat hoc verbum ē de eo q̄d
differt. In secunda affirmatur idem
de eodē a quo differt. tertia negat vnū
illorum de alio. vt hō differt ab asino.
idest hō ē et asinus ē. et hō nō est asinus
Quarta regula ē q̄ ppō negatiua d̄ dif-
fert d̄ exponi p̄ vnā disiunctiuā de p̄ti-
bus cōtradictoriis. vt sortes non dif-
fert ab asino. idest sortes non est vel asi-
nus nō ē. vel sortes ē asinus. Et valent
p̄ne in istis sicut i p̄cedentibus.

Et q̄d hoc signo tot⁹ p̄ quo sci-
ēdū est q̄ hoc syncategoreū
totus pōt capi cōmuniter pro
oī illo q̄d h̄ p̄tes vnde cōponit. Alio
mō capī magis pprie p̄ oī illo q̄d ex
oibus suis p̄tibus ē p̄fectū sicut dom⁹
d̄ tota q̄n ē cōpleta. et his duobus mo-
dis totus tenet significatiue. tertio mō
capī syncategoreumatice. put̄ icludit
signū distributiū. vt hic totus sortes ē
albus. et sic nō dicit quale sit subm̄ sed
q̄liter se h̄ ad p̄dicatum. et hoc mō red-
dit ppōnes exponibilē. De quo dātur
due regule. Prima ē q̄ totus distribuit
terminū cui adiungit̄ pro q̄libz p̄te inte-
grali eius. vt totus sortes ē albus. idest
q̄libz ps sortis est alba. Secūda regu-
la est q̄ ppō affirmatiua de toto expo-
nit̄ p̄ vnā categoricā trāsumēdo ly
totus in hoc q̄d ē h̄z quālibz sui p̄te. vt
totus sortes ē minor sorte. i. sortes fm̄

quālibz sui p̄te est minor sorte. Prete-
rea notadū ē q̄ hec signa q̄libz. q̄ vnā
libz. non pprie faciūt propositiōes ex-
ponibiles. s̄z faciūt distributionē abso-
lutā s̄z modū reliquorū signorum. sic
sūt ista oīs quilibz. s̄z p̄trahūt ad deter-
minatū genus p̄dicamētale. vt quātūli-
bz distiguit pro quātitate continua. et
etiā valet sicut h̄ns oēs quātitatē conti-
nuā. et q̄libz pro oī q̄litate. et valet sicut
h̄ns oēs q̄litate. et sic dicunt̄ metalit̄ cō-
plexa. quorū ppōnes sunt p̄ cōpositio-
nē. et hec d̄ expōnibilibus dicta sufficiāt

Circabūc textū notandū est primo q̄ d̄r ar-
ctor in hac p̄te determinat de istis dictionibus dif-
fert aliud et diuersū et similr de hoc signo totus. s̄z
q̄ ppōnū quedam sunt affirmatiue et quedā sunt
negatiue. quedā de p̄senti quedā de p̄terito et que-
dā de futuro. Et similiter ablatiu⁹ rectus ab istis
dictionib⁹ mediāte a vel ab aliquē terminus sin-
gularis et aliquē terminus cōmunis sumptus sine si-
gno v̄li. idēo tales p̄positiōes sunt aliquē v̄les ali-
q̄n p̄ticulares aliquando indefinite et singulares.
Et de expositione talium p̄positionū diuerse re-
gule ponunt̄. anteq̄m tñ ponātur est aduertēdum
q̄ ad ppōnes de differt siue sint affirmatiue siue
negatiue siue v̄les siue p̄ticulares tria regunt̄. s̄.
illud q̄d differt et illud a quo differt et verbū deno-
tans d̄ram inter illa. vt ista hō differt ab asino. hō ē
illud q̄d differt. asinus est illud a quo differt. et hoc
verbū differt denotat d̄ram inter illa. Et pro
expositiōe illaz p̄positionū ponitur p̄mo talis re-
gula. Dis p̄positio affirmatiua de differt aut alia
simili dictiōe si sit de p̄ti exponit̄ copulatiue per
tres categoricas. Quaz prima affirmat h̄ verbū
ē secūdum adiacens de eo q̄d differt. et secūda
affirmat idem de eo a quo differt. et tertia est nega-
tiua i qua negatur id a quo differt de eo quod dif-
fert. vt sunt iste sortes differt ab boie. sic expōitur
sortes est. et hō est. et sortes non est hō. Ex quo p̄z q̄
p̄positio est falsa cuius altera exponentium est fal-
sa. nec tñ ē vera sortes differt ab homine s̄z ista sit
bene vera sortes differt ab oī homine q̄ sue expo-
nētes sunt vere. sic enī exponitur. sortes est et oīs
hō est. et sortes n̄ ē oīs homo. Ex quo sequit̄ q̄ hec
est falsa sortes albus differt a sorte nigro. supposi-

Tractatus septimus

to q^o sortes capiatur vniuoce eo q^o due prime exponentes non possunt simul eē vere. ¶ Circa hoc tñ obseruandū ē q^o ablatiu^o rectus ab illis dictionibus habeat eandē suppositionē z i exponēte z i exposita. ideo bec sortes ab hoīe differt: nō exponitur p istā sortes nō est hō. q^o ibi distribuere hō q^o nō distribuēbat in exposita. iō z bec d^o sic exponi sortes homo nō ē vel sortes aliquis hō nō est vt nūc p^o expositū ē. Et similr bec sortes ab oī homine differt nō exponit p istas sortes non ē oīs hō. sed p istā sortes oīs homo nō ē. sortes nullus hō ē. aut p istā sortes nō ē hō. q^o iste tres cōuertibilr equalēr.

Secundo sciendū ē q^o ppōnes affirmatiue de futuro de p^odictis dictionib^o exponūtur copulatiue p tres exponētes. In quarum p^oma affirmatur h^overbū erit de eo q^o differt. i secūda affirmatur idē h^overbū mediāte h^o aduerbio tunc aut aliquo sibi equiualente de eo a quo differt. z i tertia negatur id a quo differt de eo q^o differt mediāte copula de futuro. z de eodem aduerbio. ¶ Est tñ aduertēdū q^o si subm sit termin^o cōmunis nō distributus tūc i tertia exponēte d^o ad di suborelatiuū idēitatis substantie. vt hic hō differt a platone sic exponit hō erit. z plato tūc erit z idem hō tūc nō erit plato. Et posset poni similr talis regula de alijs ppōnibus de p^oterito. Sz de p pōnibus negatiuis de p^odictis dictionib^o ponit tal regula. ppōnes negatiue de differt v^o de similib^o sz exponēde p ppōnē disiunctiuā cōpositā ex p^orib^o cōtradictētib^o p^orib^o copulatiue exponētib^o suā cōtradictoriā. vt bec sortes nō differt ab hoīe. expōit sic sortes nō ē. vel hō nō ē. v^o sortes ē hō. Ex quo p^oz q^o ista copulatiua est h^oa. tu differs ab oī hoīe z tñ tu non differs ab hoīe. Et lz multe alie regule possint poni ille tñ pro presenti sufficiunt.

Tertio sciendū ē q^o vñr auctor determinat d^o h^o signo totus. Vñ totus pōt capi du p^olr. vno mō generatr vt idē ē q^o cōpositū ex p^orib^o siue hñs ptes. z sic oē hñs ptes est totum. Alio mō sumitur pprie vt idē ē q^o cōpletū z pfectū ex oībus suis p^orib^o z sic dom^o d^o totū qñ hz totas suas ptes. z his duob^o modis totū nō facit ppōnē exponibilē eo q^o nō ē sincathegoreuma nec reddit sē sui ppōnis obscurū. Alio mō sumit totus sincathegoreumatice z sic ē signū distributiū p^oriū itegraliū includēs i se signū v^ote cuz hoc termin^o ps q^o ē terminus sue distributionis z h^oz bñc acceptionē facit ppōnē exponibiles. p^oter tñ istos duos modos addunt aliqui tertiū videlz q^o totus aliqñ sumitur p^o

tim sincathegoreumatice z p^oti cathegoreumatice. z hoc cōtingit qñ alicui nō habenti ptes attribuit vt cū dicit p^obs tot^o pūctus tangit totū punctū. et tota aīa intellectiua est in toto z tota in qualibz pte. ¶ Et fm p^odictam distinctionē distinguēde sunt iste ppōnes totus sortes est minor sorte. totus sortes ē ps sortis. totū q^o est in mundo ē in oculo sortis. Nāscitū dictū est in tractu de distributionibus si totū accipiat sincathegoreumatice due p^ome sūt h^oe z tertia falsa. Si h^oo cathegoreumatice ecōtra. Si ergo accipiat totū cathegoreumatice tunc ppōnes in quib^o ponunt nō idigēt expositionē sz demonstrando sensū eaz loco bui^o dictiōis totus lz accipiens habens ptes z ens cōplexū z pfectū vt p^oz in istis totus sortes est hō. sensus enim ē. sortes habens partes est homo. vel sortes pfectus ex omnib^o suis p^orib^o est homo. ¶ Propositio h^oo d^o toto accepto p^oriū cathegoreumatice z p^oti sincathegoreumatice exponitur p hūc terminū ps. sed affirmatiua. sz vñā copulatiua cuius p^oma ps affirmat p^odicatum in eē subo. secūda h^oo negat aliquid eē illius s^obi de quo nō affirmetur predicatum. vt bec tota aīa intellectiua est in qualibz pte corporis idest aīa intellectiua ē in qualibz parte corporis z nihil est eius quin illud sit in qualibz pte corporis. Sed hoc signū tot^o sincathegoreumatice sumptū distribuit terminū cui adiungitur p p^orib^o subiectiuis. iō qñlibz ppō in qua ponitur ē v^olis vt p^oz in ista totus sortes ē albus que equalēt illi. sortes sz quālibet sui ptem ē albus vel fm alios equalēt huic. quēlibz ps sortis ē alba. Et p expositionē h^oaz ppōnum pōitur talis regula. q^o propositiones de toto sincathegoreumatice sūptō exponuntur per vnam copulatiuam in qua mutatur hoc signum totus in hoc q^o ē sz quālibet sui ptem. v^o i hoc q^o est qñlibet ps. vt si dicat totus sortes ē albus sic exponitur sortes fm quālibz sui ptes est albus. Alij h^oo exponūt p vnam copulatiuam mutādo hoc signum totus i hoc q^o ē qñlibet ps vt bec totus sortes est albus z sic exponitur. quēlibet pars sortis est alba. z nulla est pars sortis que non sit alba. Ex quo p^oz satis qualiter debent exponi propositiones negatiue in quibus totus non negatur vt hic totus sortes non est albus. z etiam in quibus negatur vt non totus sortes est albus.

Sed contra predicta arguit p^omo sic. differt aliud ab z diuersuz cōueniunt nō entibus. ergo male d^o q^o tales ppōsitiōes debēt exponi per cathegoricas in quibus

De expositiõe

predicatum ē secūdū adiacēs. aūs p3. nam chime
ra ē aliud a mōte aureo cum chimera habeat aliū
ēē in ymaginatione q̄ mōs aureus. ⁊ chimera et
mons aureus sūt nō entia de quibus non pōt p̄di
cari h̄ verbū ē. ¶ Scōdo arguitur sic. frustra fit p
plura qd̄ pōt fieri p̄ pauciora. s3. p̄pōnes de differt
affirmatiue sufficiētē possūt exponi p̄ cathegori
tam negatiuas vt ista hō differt ab asino sufficiē
ter exponit p̄ istā hō nō ē asinus ergo zc. ¶ 3o
arguitur sic. nulle sūt negatiue p̄pōnes de differt
q̄ maxime ēēt iste hō nō differt a rationali. sed
h̄ nō q̄ bene sequit̄ p̄ locū ab equalenti. ergo hō n̄
est idē cū rōnali. ¶ Quarto arguitur sic. mā sor
tis nō ē mior sorte. ergo illa tor⁹ fortis ē mior sor
te male expōit p̄ istā q̄libz pa fortis est mior sorte.

Ad rationes ad primam dicitur qd lz in non entibus ad se inuicē comparatis reperiatur idē vel diuersum secūdu imaginatiōē co qd n entia imaginant. tamē i no entibus non reperiuntur idē vel diuersū ppe nec inter se nec in comparatiōe ad entia qd non ens non dicitur idem vel diuersum enti nec e contra.

Ad secundam dicitur qd non oēs negatiue de tertio adiacente inferunt formaliter affirmatiuā de differt lz materialiter inferre possint vt patet i pñti argumēto. nō. n. sequitur sortes nō est chimera ergo sortes differt a chimera.

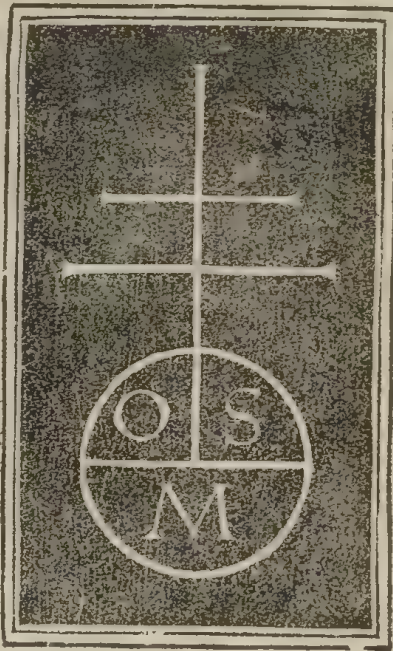
Ad tertiā dicitur qd lz oēs negatiue de differt virtualr sint affirmatiue de eodē: sūt tamē formalr de differt negatiue.

Ad quartā dī qd tot distribuit p pñibz ite gralibz r non p partibus eēntialibz cuiusmodi est materia respectu sortis. Et hec de exponibilibz. r p csequēs de toto tractatu sūmulaz.

Clarissimi bonarum artiſi ac philoſo-
phie monarche Pariſienſis: magiſtri
Johānis de magiſ ſumularū: Petri
hyspani gloſule exactiſſime ad mentes
doctoris ſubtilis felici ſyderare finiunt:
Mandato ⁊ impenſa Nobilis viri:
Octauiani ſcotti: ciuis modoetienſis.
Venetijs ipreſſe Anno ſalutis noſtre
Milleſimo quatercentefimo nonage-
ſimo: die nono ſeptembris.

Registrum

aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.bb.ii.kk.ll.mm.nn oo.pp.
qq.rr.ss.tt.vv.xx. Omnes sunt quaterni preter
xx. qui est duernus.

Posuerunt hoc die dicitur quod in uisitat
fuit. ubi uideamus nichil posuerunt tunc et
ex eo uenerunt sicut posita ualid et ita ex
uenerunt bonis et uolunt. et posuerunt an
nim et ex consuetudine posuerunt et quod per
meditationem ipsam et elaborati sunt et quod per
per se natura nostra in eis habet qui
per auditum quia amantem et cognoscit quia
et auditum arguimus.

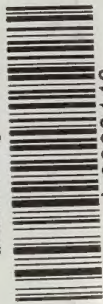
ewing
 Dr. A.
 Liza
 Spofa.
 Ana.
 fo.
 in
 at n.

[Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side.]

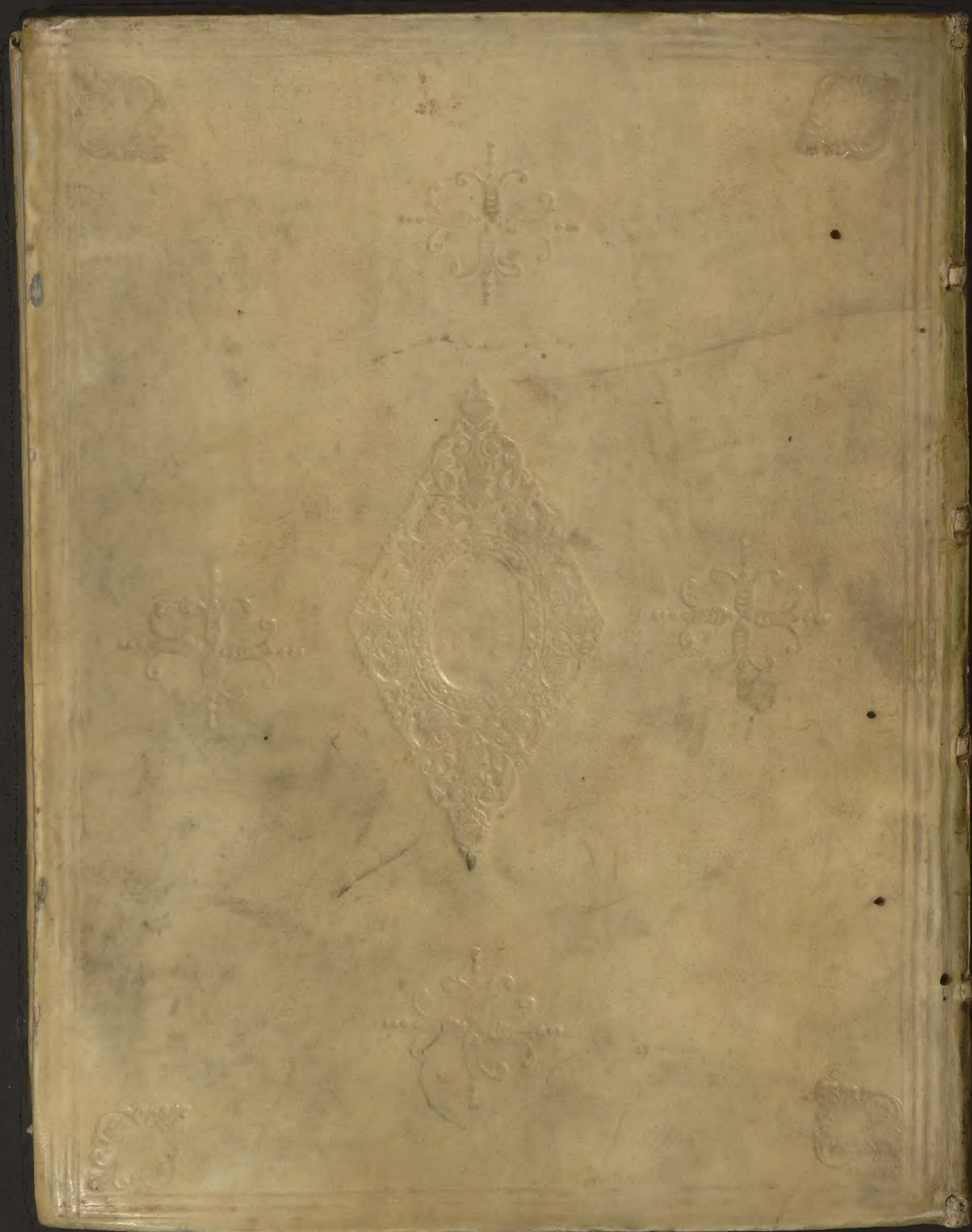
fo
ri
cu

qu
no
X
F
a
d
q
r
C
n
l
e
n
p
C
f
b
i
l
i
n
c
?
f
e
i

Biblioteka Jagiellońska

stdr0008148

Te
S. 65/14
A. 17
J. M. 17/18

263.

264.

265.